

This is a reproduction of a book from the McGill University Library collection.

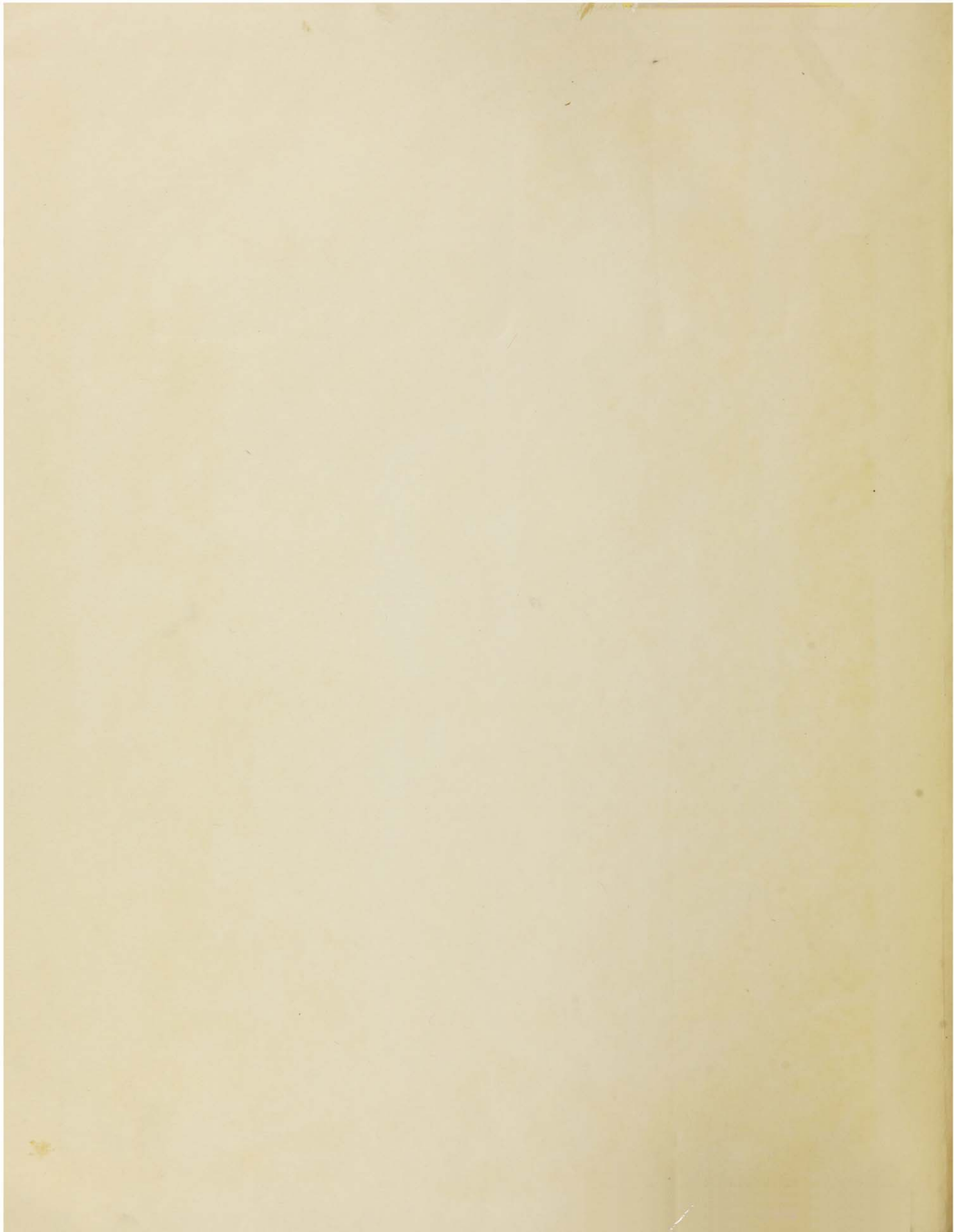
Title: [Jahāngīrnāmah] Tūzak-i Jahāngīrī : ... tārikh-i salṭanat-i Nūr al-Dīn Jahāngīr Bādshāh
Author: Jahangir, Emperor of Hindustan, 1569-1627
Publisher, year: Lak'hna'ū : Maṭba'-'i Naval Kishūr, [1914]

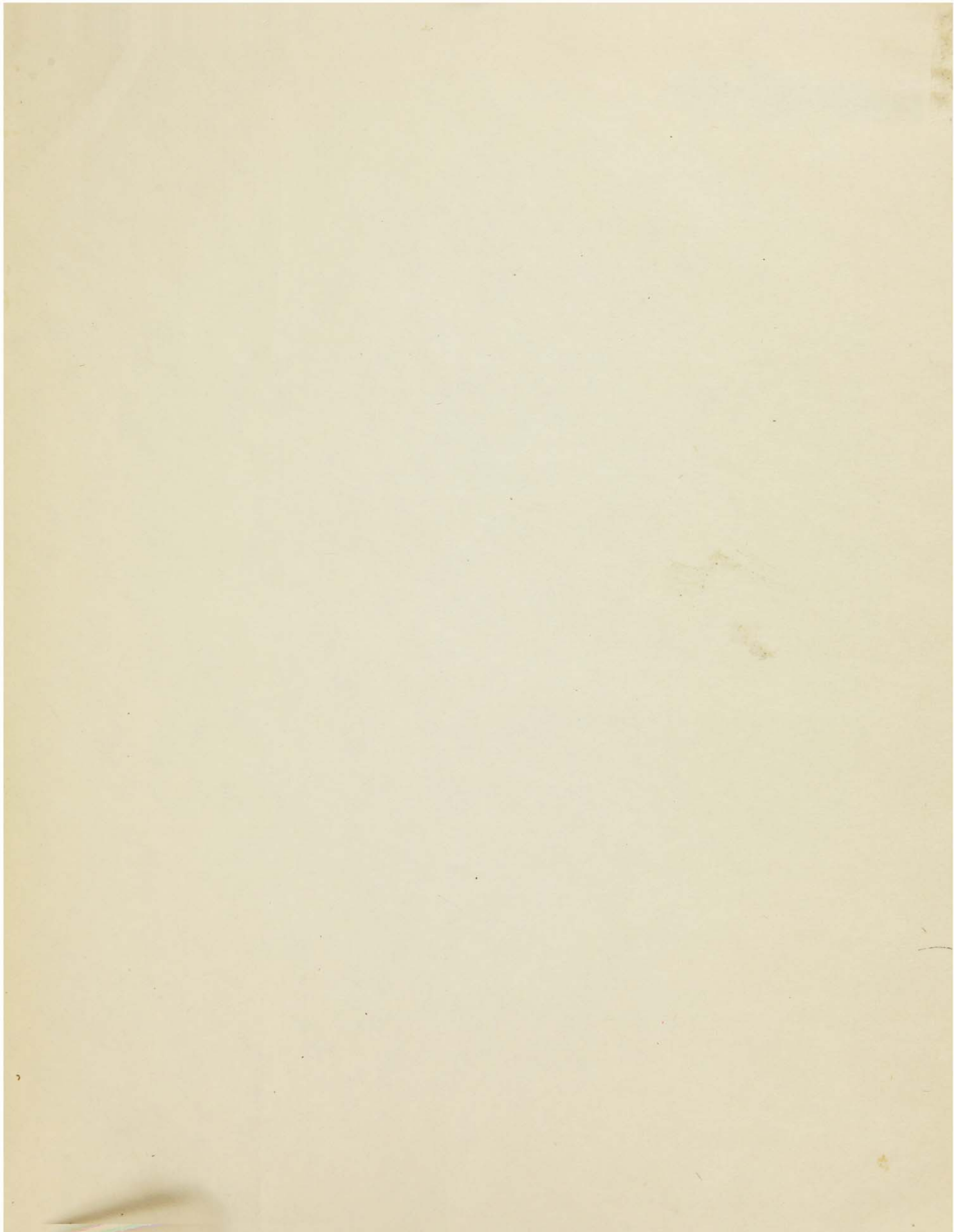
The pages were digitized as they were. The original book may have contained pages with poor print. Marks, notations, and other marginalia present in the original volume may also appear. For wider or heavier books, a slight curvature to the text on the inside of pages may be noticeable.

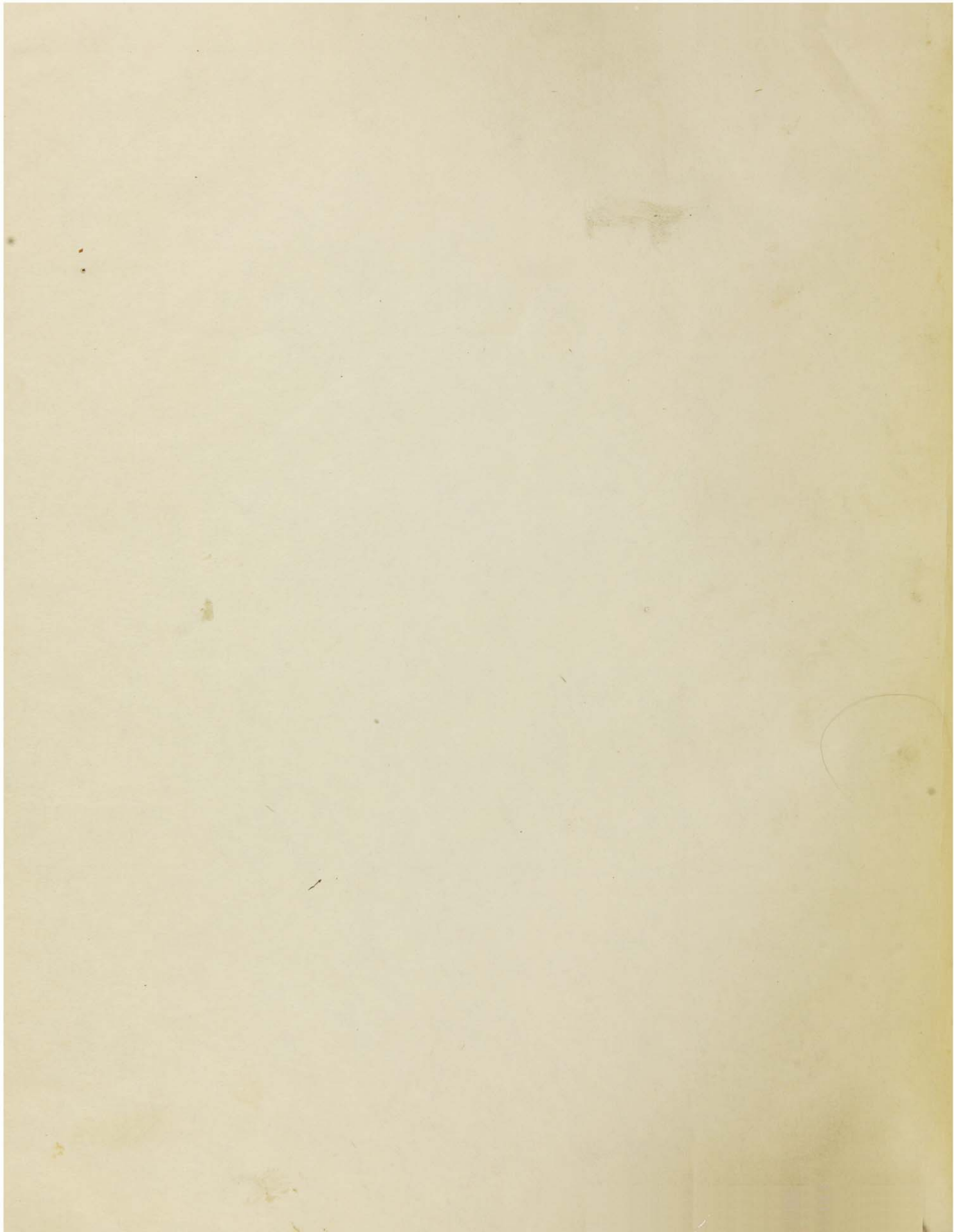
ISBN of reproduction: 978-1-77096-081-7

This reproduction is intended for personal use only, and may not be reproduced, re-published, or re-distributed commercially. For further information on permission regarding the use of this reproduction contact McGill University Library.

McGill University Library
www.mcgill.ca/library

Title page after the
contents table

3-

DS461.5

J3

1914

Islamic

نہر توڑکے سنگی

Tuzuk-i Jahangir

Tuzuk-i Jahangir

27

فہرست کتاب توڑکے جہانگیری

Page 27

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱	ولادت سلطان پرویز	۲	ویساچہ
۲	ولادت بہار بانو بیگم از صبیہ راجہ کیشو داس راتھور۔	۳	ملاقات اکبر بادشاہ با حضرت شیخ سلیم۔
۳	ولادت سلطان خورم یعنی شاہ جہان از صبیہ راجہ	۴	ولادت جہانگیر و قصیدہ تاریخ۔
۴	اودے سنگھ۔	۵	پیادہ رفتن اکبر بادشاہ بہ اجیر حکیت زیارت۔
۵	احوال عبداللہ خان بہادر فیروز جنگ۔	۶	احوال خواجہ معین الدین سنجہری۔
۶	رضخت سلطان سلیم یعنی جہانگیر بیگم رانا۔	۷	اساس شہر عظیم در فتحپور
۷	وفات والدہ سلطان پرویز	۸	عطاے منصب بہ شاہزادہ محمد جہانگیر
۸	معاودت جہانگیر از ہم رانا بہ الہ آباد۔	۹	عقد صبیہ راجہ بھگوان داس متوطن انیسیر با
۹	رسیدن محمد شریف بخدمت جہانگیر۔	۱۰	شاہزادہ جہانگیر۔
۱۰	عنایت خطاب عبداللہ خانی بہ خواجہ عبداللہ	۱۱	عقد صبیہ راجہ اودے سنگھ ولد مال دیور راجہ ماٹھرا
۱۱	توجہ جہانگیر از الہ آباد پنجاب اکبر آباد و برگشتن از اٹاودہ	۱۲	باشاہزادہ نامدار۔
۱۲	ذکر قتل شیخ ابوالفضل۔	۱۳	ولادت سلطان النسا بیگم ازہ خنجر راجہ بھگوان داس۔
۱۳	فرستادن اکبر سلیم سلطان بیگم رانا جہانگیر۔	۱۴	ولادت سلطان خسرو
۱۴	ملازمت جہانگیر بہ اکبر و گذرانیدن تدر۔		

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۸	ولادت شاہزادہ شہریار در جہاندار -	۱۲	رخصت جہانگیر بہم رانا
"	شفقار شدن اکبر -	۱۳	مراجعت از قچور بہ الہ آباد
۱۵	ذکر اولاد اکبر	۱۳	رفتن عبداللہ خان بدرگاہ اکبر
۱۹	ذکر وزراے جہانگیر در زمان شاہزادگی -	۱۴	پوست کشیدہ شدن یکے وانختہ شدن دیگرے بحکم جہانگیر
۲۰	ذکر اولاد جہانگیر	"	روانہ شدن اکبر بہ فہائش جہانگیر و شستن کشتی
"	ذکر فضلاء عہد جہانگیر -	"	بریگ دریا -
"	ذکر حکماء عہد جہانگیر -	۱۵	وفات مریم مکانی والدہ اکبر -
"	ذکر شعراء عہد جہانگیر -	"	تراشیدن اکبر موسے سروریش -
۲۱	ذکر حافظان عہد جہانگیر -	"	ملازمت جہانگیر بہ اکبر -
"	ذکر نغمہ سراہان عہد جہانگیر -	۱۶	نظر بند نمودن اکبر جہانگیر راتامادہ روز -
۲۱	حسب و نسب میرزا غیاث بیگ پدر نور جہان	"	حکایت جنگ فیل جہانگیر با فیل خسرو -
"	داخل شدن نور جہان در محل جہانگیر -	۱۷	بیماری اکبر
۲۲	مقرر شدن سکہ و طغراے فراین بنام نور جہان -	"	اقامت شاہزادہ خورم جہت بیماری اکبر در قلعہ اکبر آباد

شروع توڑک جہانگیری نوشتہ خاص جہانگیر

۲	القاب سلاطین بعد مات	۲	جلوس برادرنگ فرمانروائی -
۵	وصف میوہا و گلہاے ہندوستان -	"	ذکر حضرت شیخ سلیم -
۵	بستن زنجیر عدل در قلعہ آگرہ -	۳	ذکر ولادت خود -
"	صدور احکام دوازوہ گانہ	"	وجہ تسمیہ بنور الدین جہانگیر -
۶	اقسام سکہ ہاے عہد جہانگیری	"	مجملاً از احوال آگرہ -

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۳	احوال شیخ حسن کراچی مخاطب بمقرب خان -	۷	تفویض ایالت پنجاب بہ سعید خان -
"	تعریف نقیب خان -	"	بحال داشتن وزارت بہ وزیر خان محکم مقیم و عطا -
"	بے اعتدالی پسران اکبر راج و رحمن دیوان خاص عام	"	خطاب امیر الامرا بہ شریف خان
"	بشارت شیخ حسین جامی	۸	حقیقت نسبتہا باز مینداریان آنہیر -
"	عطاے خطاب اسلام خانی بشیخ علاء الدین بن سیر	"	عنایت حکومت بنگالہ بہ راجہ مانسنگہ انہیری -
"	حضرت شیخ سلیم -	"	رخصت شاہزادہ پرویز بہ ہم رانا -
۱۵	سباحہ مذہبی بابینڈر تان -	۹	تفویض مرادزک بہ امیر الامرا شریف خان -
"	ذکر اکبر بادشاہ پدر خود -	"	ذکر والدہ سلطان پرویز -
"	ذکر اولاد اکبر	"	ذکر والدہ سلطان خورم یعنی شاہجہان -
۱۶	ذکر شاہ مراد و سلطان دانیال -	"	ذکر والدہ شہریار و جہاندار
۱۷	ولادت شکر النساء بیگم -	۱۰	تفویض وزارت نصف ممالک بہ وزیر الملک میرزا جان بیگ
"	ولادت آرام بانو بیگم -	"	تفویض وزارت نصف ممالک بہ غیاث بیگ اعتماد الدولہ -
"	ادصاف اکبر -	"	تفویض منصب میر آتش بہ پیرداس مخاطب بہ راجہ
۱۸	صلح کل بودن اکبر با جمیع امم -	"	بکر اجیت -
"	ذکر مصاف اکبر با ہیمون -	۱۱	ذکر عروج مہابت خان -
"	گرفتار آمدن سہیون روبروے اکبر	"	ذکر راجہ نرسنگہ دیو پوندلیہ -
۱۹	ذکر فتح نمودن اکبر گجرات را با یلغار -	"	حکایت قتل ابوالفضل -
۲۱	حکایت فتح نمودن اکبر ممالک بنگالہ را -	۱۲	نصیح سلطان پرویز ہنگام رخصت بہ ہم رانا -
۲۲	تفویض نمودن جہانگیر دیوانی بیوتات بمعز الملک -	"	عطاے منصب ہفت ہزاری میرزا شاہرخ -
"	منع گرفتن انعام ہنگام عطاے فیل واسپا -	"	احوال خواجہ عبداللہ خان

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۱	نقل واقعات رزمگاہ۔	۲۲	منع گرفتن زکوٰۃ از کابل۔
"	ذکر اغواے مردمان کوتہ اندیش خسرو را۔	۲۳	تعریف شریف آملی۔
۳۲	تعیین بعض سرداران بہ تعاقب خسرو۔	جشن اول	
۳۳	گرفتار شدن خسرو۔		
۳۴	آوردن خسرو را پانچمیر حسین بیگ و عبدالرحیم را در چپ و راست او و حکم کشیدن حسین بیگ در پست و عبدالرحیم را در پست خرد تشہیر نمودن۔	۲۴	شورش انگیزی یکی از اولاد مظفر در گجرات۔
"	عنایت خطاب مرتضیٰ خانی شیخ فرید بخاری۔	"	ذکر بغاوت و فرار شدن خسرو۔
"	بردار آویختن جمع کثیر از گرفتار شدگان لشکر خسرو۔	"	حرکت بہ تعاقب خسرو با بلغار پیوستن حسین بیگ خان بدخشی بخسرو در مہرا۔
۳۴	طلب نمودن سلطان پرویز را از ہم رانا۔	"	غارت و تاراج نمودن خسرو و فسق و فجور نمودن بخشیان روسیاء۔
"	حرکت لشکر قزلباش بر قندھار و محصور شدن شاہ بیگ خان۔	۲۵	کشتن والدہ خسرو خود را۔
"	فرستادن فوج بجانب قندھار بیک شاہ بیگ خان بہ قتل رسیدن ارجن نام گرو۔	"	تفویض ہراولی لشکر بہ شیخ فرید بخاری۔
۳۵	ملازمت سلطان پرویز۔	"	بہ خسرو پیوستن عبدالرحیم۔
"	عنایت آفتاب گیر بہ سلطان پرویز۔	۲۸	گرفتار شدن پنج نفر از نوکران خسرو بہ سیاست رسیدن دو نفر در تہ پائے نیل۔
۳۶	آوردن مقرب حسان اولاد سلطان دانیال را از برہان پور۔	۲۹	مسدود شدن دروازہاے شہر لاہور۔
"	طلب داشتن سلطان خرم با مخدرات سر اوق عصمت۔	"	رسیدن خسرو بہ لاہور و سوختن یکی از دروازہا۔
"	تفویض نمودن قلعہ داری قندھار بسردار خان۔	"	سوار شدن جاگیر از سلطان پور بینگ خسرو۔
"		۳۱	رسیدن خبر فتح شیخ فرید بخاری بر خسرو و مخاطب شدن آرنہ خبر بخوشخبر خان۔

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۴۹	وجہ تسمیہ موضع خمر پڑہ۔	۳۷	قید نمودن ابراہیم شاہ را در قلعہ چنار۔
۵۱	تفویض وزارت کل بہ آصف خان میرزا جعفر۔	۳۸	تفویض صوبہ واری بنگالہ و اولیہ قطب الدین خان کوکہ۔
"	تنبیہ نمودن کلیان سیاہ اش فعل شنیہ۔	۳۹	گرفتار شدن خاندان میرزا عزیز کوکہ۔
"	نقل جانور غریب ہم شکل موشک پران۔	"	جشن تختی سلطان پرویز بدختر شاہزادہ مراد۔
"	عظایں خطاب فضل حسانی بعبد الرحمن پسر	۴۰	فرستادن فوج دیگر یکبارہ افواج متینہ قندھار۔
۵۲	شیخ ابوالفضل۔	"	گرفتن عبداللہ خان رام چند بندگیہ را بابا یقار۔
"	سیر باغات کابل۔	"	ذکر شکار دامتیاز در گوشت جانوران وحشی۔
"	تعمیر بلخ جهان آرا۔	۴۱	فوت والدہ قطب الدین خان کوکہ۔
"	نصب نمودن کتبہ بر سنگ مرمر در میان دو درخت		
"	چنار و معانی محصول سایر کابل۔	۴۲	جشن دویم
۵۳	رسیدن بہ کابل و کندہ نمودن تاج۔	"	حقیقت لشکر قندھار و آنچه واقع شد در ان دیار۔
"	برداشتن زنجیر از پائے خسرو برائے سیر بلخ	"	بلازمت رسیدن حسن بیگ ایلمچی دارا سے ایران۔
۵۴	شہر آرا۔	۴۳	حسب و نسب ترخان لودی۔
"	ذکر کشتن علی قلی انجیلو کہ خطاب شیر افکن داشت	۴۴	حرکت بجانب کابل۔
"	شوہر مہر النساء خانم کہ ثانی الحال نور جان بیگم	۴۵	انعام دہ ہزار روپیہ بہ ایلمچی دارا می ایران۔
"	شدہ بود قطب الدین خان را بابا ابنہ خان در	"	بر آوردن مینار قبر آہو و نصب نمودن کتبہ بر او۔
۵۵	بر دو ان بنگالہ	"	وجہ تسمیہ بجات
۵۶	حکم مراجعت از کابل۔	"	ذکر چشمہ در باب بہیٹ۔
"	وصف سیوہ ہائے کابل۔	۴۶	ذکر زعفران زار کشمیر۔
۵۷	گرفتن عنکبوت گلوے مار را۔	۴۷	ذکر بنائے قلعہ رہتاس بر کنار دریاے آنک۔

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۶۵	توجہ راہات از لاہور بجانب آگرہ۔	۵۷	تحقیق نقش خواجہ یاقوت معاصر سلطان محمود غزنوی
"	ذکر مغز الملک جاگیر دار نکودر۔	"	تعمیر عمارت در بالا حصار کابل۔
۶۶	رسیدن بدہلی و نزول در سلیم گڑھ۔	"	وزن شفا لوسے کابل۔
"	آوردن اولاد میرزا شاہ رخ و ملازمت راجہ مان سنگھ	۵۸	شکار قمرغہ۔
"	جشن سویم	"	برآمدن از کابل۔
"	داخل شدن در قلعہ آگرہ۔	"	ارادہ بغاوت خسرو بمرتبہ ثانی و کشتہ شدن جمع بجاقت و نادانی۔
۶۷	یوز سفیدہ و آنچه از جانوران سفید دیدہ اند۔	۵۹	بقتل رسیدن نور الدین سپہ آصف خان و غیاث الدین علی ولد اعتماد الدولہ
"	کشتن مادر خود را در عزائے پسر۔	"	مرحمت شدن نظامت اوڈیسہ بہ ہاشم خان۔
۶۸	عنایت اسپ بر راجہ مان سنگھ۔	۶۱	عطاے خطاب خان جان بصلابت خان و خطاب خاندور انخان بہ شاہ بیگ خان۔
"	فوت جہانگیر قلی خان قلماق ناظم بنگالہ و تفویض صوبہ داری بنام سلطان جہاندار و اتالیقی اسلام خان۔	۶۲	عقوجہ ایم راے سنگھ۔
۶۹	ذکر بازیگران و جانور عجیب کہ در ویشی از سہرا ندیب آوردہ بود۔	۶۳	مرحمت فرمودن خطاب فدائی خان بسلیمان بیگ۔
"	نسبت فرمودن خود با صبیبہ جگت سنگھ و لدر راجہ مان سنگھ و فرستادن ساچق۔	"	ملازمت میرزا غازی سپہ خلیل اللہ
"	فوت نجیب النساء بیگم عمہ جہانگیر والدہ میرزا والی رسیدن ایلچی مہبول خواندہ کار در آگرہ۔	"	ملازمت میر غیاث الدین میر میران۔
"	آمدن صبیبہ راجہ جگت سنگھ در محل بادشاہی با چیمزد	۶۴	تعلق نظامت قندھار بہ میرزا غازی۔
"		۶۵	تیر باران نمودن سلطان سید افغان کہ مغوی سلطان خسرو بود۔
"		"	ذکر مولانا محمد امین۔

۱۰۰

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون	
۹۸	ساختن کی از ملازمان بادشاہی کہ در خاتم بند خانہ کار سیکر و چہار مجلس از عالج در پوست فندق -	۸۳	تنبیہ جمعی از خانزادان کہ مرید و معتقد سناسی شدہ بودند -	
۹۹	عنایت خطاب اعتماد خان بہ ابوالحسن پسر اعتماد الدولہ -	۸۴	عدالت فرعون بر فریاد پیر زنی بر مقرب خان - سفیوح واقعہ غریبہ بصویہ بہار در محل فضل خان پسر شیخ ابوالفضل مشہور -	
۱۰۰	عنایت خطاب شاد خان بشادمان ولد خان اعظم - حکم ضوابط جہا گیری -	۸۶	آورون دولت خان تحت سکہ سیاہ -	
۱۰۱	جشن ہفتم		آمدن خان خانان از دکن مرتبہ ثانی و ناخوشی حضرت طل سبحانی -	
۱۰۲	حقیقت ملک بنگالہ بہ تفصیل -	۸۸	تقولین صبیبہ مظفر حسین میرزا صفوی بشاہزادہ -	
۱۰۳	از عجایب محاربات جنگ شجاعت خان با اعتماد خان و ظفر یا متن محض بتائید ایزدی و فضل او -	۸۹	رحمت خان اعظم ملک انواج ہم دکن -	
۱۰۴	عنایت خطاب رستم زمان بشجاعت خان -	۹۰	حکایت شکار شیر و زخمی شدن بعضی از بندگان - ملازمت ملا نظیری شاعر مشہور -	
۱۰۵	وصف جانورانی کہ مقرب خان از بندہ در گروہ آورده گذرایند -	۹۲	جشن ششم	
۱۰۶	آمدن لکھمی چند راجہ کما یون سرگروہ راجہ کسوتی -	۹۴	ملازمت یادگار علی سلطان اپنی دارائی ایران - نقل کتابت شاہ عباس -	
۱۰۷	حکایت رفتن عبداللہ خان از طرف گجرات بہ ملک عبر نظام الملکی و شکست خوردہ آمدن او -	۹۵		
۱۰۸	نظامت خاندیس و برار و دیگر ملک مفتوحہ دکن بہ خان خانان -	۹۶	تاخت اجداد بدینا و پر شہر کابل و منہزم و برگشتن از مردم شہر بے توقعہ و تامل -	
۱۰۹	فوت آصف خان جعفر و ذکر خصائل او -	۹۶		
۱۰۹				

صفحه	مضمون	صفحه	مضمون
۱۲۲	اذن یافتن خسرو به کورنش - رخصت شاهزاده خرم به تنخیر ملک رانا گذرایندن دیگ کلان بندگان خواجه بزرگ -	۱۱۰	فوت میرزا غازی ولد میرزا جانی ترخان -
۱۲۶	فوت اسلام خان ناظم بنگاله رب النوع سلسله شیخ سلیم -	۱۱۱	فوت شجاعت خان در بنگاله بوضع غریب -
۱۲۸	جشن نهم	۱۱۲	فوت امیر الامرا شریف خان والا شاهبی -
	عنایت خطاب آصف خانی باعقاد خان -	۱۱۳	فوت سلیم سلطان بیگم دختر زاوی فردوس مکانی که اول در عقد پیرم خان بوده و بعد فوت او عرش آشیانی عقد خود فرموده بودند -
	قید نمودن خان عظیم در قلعه گوالبیار -	۱۱۴	جشن هشتم
۱۲۹	منع خسرو از کورنش -	۱۱۵	بیان چهار چیز که بران اطلاق سعادت و نخست می کنند -
۱۳۰	فوت نقیب خان که مورخ بے نظیر بود -	۱۱۶	عنایت خطاب سردار خانی بخواجه یادگار برادر عبدالله خان -
۱۳۱	زاییدن فیل در حضور و تحقیق مدت حمل -	۱۱۷	بچه دادن پوز -
	فوت راجه مانسنگه انبیری و سرفرازی هاسنگه پسرش بجای او -	۱۱۸	رام گشتن شیران و بچه دادن -
	سوراخ نمودن جهانگیر هر دو گوش را و انداختن حلقه بانظار حلقه بگوشی خواجه بزرگوار بمنبت صحت خود از بیماری -	۱۱۹	اثر گزیدن سنگ دیوانه -
۱۳۲	اختراع گرفتن عطر گلاب از والده نوره جهان بیگم -	۱۲۰	احوال طایفه هندو و بعضی از عقائد و اطوار و اعمال ایشان -
۱۳۳	آمدن بخترخان کلانوت از دکن -		فرستادن خان عام با ایلچی گری ایران و رخصت یادگار علی سفیر شاه عباس همراه ایشان -
	اطاعت قبول نمودن رانا امر سنگه -	۱۲۲	حقیقت اصل و فرع سلسله رانا -
		۱۲۳	

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۳۵	مسلمان نمودن روز افزون را از راجہ زادہ ہائے صوبہ بہار بود۔	۱۳۵	فوت بہادر حاکم زادہ گجرات کہ خمیر بایہ فساد بود۔
۱۳۶	بلازمت رسیدن جگت سنگھ پسر کنور کرن	۱۳۶	شکست میرزائی از قلعہ بندر سورت و جنگ نمودن انگریزان بلکک جہانگیر از اندرون قلعہ۔
۱۳۷	آمدن خان جان از دکن۔	۱۳۷	ملازمت نمودن رانا شاہزادہ خرم را
۱۳۸	عنایت خطاب التفات خانی بہیرزا مراد پسر کلان مرزا رستم۔	۱۳۸	معاودت سلطان خرم از ہم رانا و بلازمت آوردن کنور کرن ہمراہ خود۔
۱۳۹	رخصت نمودن مصطفی بیگ ایلیچی دارا کے ایران۔	جشن دہم	
۱۴۰	فرستادن خان جان بار دیگر بدکن۔	۱۳۹	تولد محمد دارا شکوہ۔
۱۴۱	آمدن سید کبیر از جانب عادل خان۔	۱۴۰	ملازمت مصطفی بیگ ایلیچی شاہ ایران۔
۱۴۲	رسیدن کتابت خواجہ ہاشم دہ بندی و جواب آن۔	۱۴۱	رخصت نمودن مرتضی خان بجمیت تسخیر قلعہ کانگرہ۔
۱۴۳	برخی از احوال سلسلہ میر میران۔	۱۴۲	مرخص فرمودن نجیب خان بطرف عادل شاہ بہ بیجا پور۔
۱۴۴	خورایدن شراب بشاہزادہ خرم۔	۱۴۳	فوت ملاکداسے در دیش بوضع غریب۔
۱۴۵	حکایت ابتدائے شراب خوردن خود۔	۱۴۴	خانہ جنگی کشن سنگھ برادر راجہ سورج سنگھ باگو بند واسس۔
۱۴۶	عنایت خطاب خانی بصادق برادر زادہ اعتماد الدولہ۔	۱۴۵	رخصت فرمودن کنور کرن سنگھ بطن۔
۱۴۷	رخصت جگت سنگھ ولد کنور کرن بطن۔	۱۴۶	ذکر کشتن دارا کے ایران صفی میرزا پسر خود را۔
۱۴۸	حکایت شکست احمداو افغان در کوہستان کابل۔		
۱۴۹	ظفر یافتن شاہنواز خان بر عنبر مقہور و بدست آمدن عنایت نام محصور۔		
۱۵۰	منفوح شدن کان الماس سبعی ابراہیم خان در صوبہ بہار		
۱۵۱	وبر آمدن الماس بوضع غریب۔		

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۶۵	پائے تخت -	۱۵۶	عنایت خطاب فتح جنگ بابر اسم خان -
"	رسیدن محمد رضا بیگ حاجب ایران بہ ہدایا -		جشن یازدہم
"	نقل کتابت دارا کے ایران -	"	
۱۶۷	خصت شاہ خورم بہ مہم دکن -	۱۵۷	تسمیہ نور محل بنور جہان سلیم -
۱۶۸	سیاست دزدان و جنگ نول نام سردار دزدان بانیل		عنایت توسن و طرح باعتماد الدولہ و حکم دوام نواختن
۱۶۹	بیان احوال اجمیر -	۱۵۸	نقارہ بعد نقارہ شاہ خرم -
	تالش و ظلم سارس با بہت صید کچھ ہاسے خود و بعد		عنایت خطاب شجاعت خانی سلیم احمد عرب و خطاب
۱۷۰	از یافتن بردن آنها -	"	عضد الدولہ بمیر جمال الدین انجو -
۱۷۱	عنایت خطاب فاضل خانی بہ آقا افضل -	۱۵۹	کشتہ شدن عبدالسبحان در یکے از تمانہ جات کابل -
۱۷۲	سرفرازے صفی پسر امانت خان خطاب خانی -	۱۶۰	انعام سہ لک روپیہ بخاندوران -
	تماشاے نیرنگی قضا و قدر بخلصی دراجی از چندین	"	فوت شیخ فرید مرتضیٰ خان -
"	آفت و بلا و ہلاک کنجشک -	۱۶۱	ذکر فوت صبیہ خرم نوشتہ اعتماد الدولہ -
۱۷۳	تفنگ اندازی نور جہان بیگم -	۱۶۲	ولادت شاہ شجاع -
۱۷۵	ملاحظہ نمودن درخت خرمایے دوشاخہ	"	تفویض صوبہ الہ آباد بسطان پرویز -
۱۷۶	ملاقات چدر پوہ سناسی -	"	ذکر وبائے عظیم در بعضی جاہاے ہندوستان -
۱۷۷	وضع معاش بر بہمن -	۱۶۳	تفویض نظامت گجرات بمقرب خان کرانومی -
۱۷۹	وصف درخت بر و نصب نمودن نقش پنجہ خود بر آن درخت	"	عنایت خطاب انند خانی بشوقی ظنور نواز -
	بیان زہرہ شیر دگر گ کہ بر خلاف حیوانات دیگر		نصب نمودن صورت رانا و کرن پسر او کہ از سنگ تیشیدہ
۱۸۰	در جگرے باشد -	"	بودن در پائین باغ آگرہ -
"	داخل شدن در قلعہ ماند و مساحت آن -	"	مخاطب شدن شیر علی کشتی گیر بہ پهلوان

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۱۹۰	عنایت خطاب فدائی خانی بہدایت اللہ - سبب گذشتن نام روز پنجشنبہ مبارک شنبہ و چهارشنبہ	۱۸۱	حکایت زہر دادن نصیرالدین پسر غیاث الدین مالوی پدر خود را دوفت آن -
۱۹۲	بہ کم شنبہ -	۱۸۲	ذکر جمع نمودن عورات سلطان غیاث الدین مالوی بخوابش خود -
۱۹۲	خطاب یافتن عادل شاہ بقرزندی -	"	بریدن نصیرالدین دست خدمتگار راکہ اورا از آب بر آورده بود -
"	ولادت روشن آراے بانو بیگم -	۱۸۳	حساب شمارکہ از سن دو از دہ سالگی تا پنجاہ سالگی نمودہ بودند -
۱۹۴	عنایت خطاب رشید خانی بالہد او افغان - کشتہ شدن روح اللہ برادر فدائی خان بغداد یکے از فدائیان کفار -	۱۸۴	جشن دو از دہم
۱۹۵	ملازمت شاہ جمجاہ بلند اقبال سلطان شاہ خرم بعد فتح بعضی از ممالک و کن -	"	تو کہ منع استعمال تنباکو در ممالک ہند و ایران و شام نیامین خاندانم و فرمانرواے ایران -
۱۹۶	گذراندن مراتب خان قطعہ لعل کہ یازدہ مثقال وزن و یک لک روپیہ قیمت داشت و قدرے جواہر دیگر -	۱۸۵	رخصت محمد رضا الیچی داراے ایران - بہم رسیدن گربہ خنثی کہ از غریب است -
"	یافتن شاہ خرم خطاب شاہ جهان و حکم نشستن بر صندلی زرین نزدیک تخت شاہی -	۱۸۶	وزن فرمودن استاد محمد نائی را بروپیہ و مرحمت فیل جت بار آن -
۱۹۷	توقیف صدو بہ کابل بہ مراتب خان -	"	وزن فرمودن ملا اسد قصہ خوان بروپیہ عنایت خطاب چشتی خانی بشیخ مودود چشتی -
۱۹۸	پیشکش نمودن شاہ جهان جواہر گران بہ ساو فیل نورنجبت -	۱۸۷	آمدن نہ قطعہ الماس از معدن بہار کہ یکی از ان قیمتی یک لک روپیہ بود -
۱۹۹	نہضت رایات از قلعہ ماندو بجانب گجرات -	۱۸۸	
۲۰۰	رخصت مراتب خان بجانب کابل -	۱۸۹	

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۰۰	عظماے مشائخ بودہ اند و ذکر اولاد اکبر گزیدہ	۲۰۰	عنایت خطاب بکرماجیت براری رایان وکیل شاہجہان
۲۱۲	آساق -	"	واقع شدن خطاے غریب از میرزا رستم -
"	تشریف بردن در باغچہ و حویلی شیخ اسکندر مؤلف	۲۰۲	عنایت خطاب بہت خانی بالہ یار کو کہ -
"	تاریخ مرآت اسکندری و احوال سلاطین گجرات -	"	حقیقت قلعه دھار -
۲۰۳	ذکر ملازمت راجہ کلیمان راجہ ولایت ایدرو	۲۰۳	مجلسی از احوال سلاطین مالوہ -
"	احوال ملک او -	"	عنایت فرمودن بیکتعلہ لعل پیکرنگ بشاہجہان -
۲۱۳	ذکر مزار شیخ کھٹو -	"	وصف گل کمودنی یعنی نیلو فرو گل کنول و شرح تفاوت
۲۱۴	ذکر منظر کہ خود را از نسل سلاطین گجرات میگرفت -	۲۰۵	صورت و معنی از یک دیگر -
۲۱۵	طرح عمارت بارغ فتح کہ از بنا ہاے خانخانان است -	۲۰۶	حسب و نسب سر فرار خان -
"	بریدن انگشتاے اہام نر نوکر متفرخان بجرم بریدن	"	وجہ تسمیہ کنپنایت و شرح خصوصیات و دیگر غرایب
"	درخت گل چنپہ -	۲۰۷	و عجایب آن -
"	آوردن وزدبے راجہ حضور کہ در ہر مرتبہ عضوے	۲۰۸	حکم سکہ بوضع دیگر در کنپنایت -
"	از اعضاے او بریدن بودند و تمہینہ نگشتہ بود -	"	پسند فرمودن کچھری باجرہ -
"	فتح ولایت خوردہ از مضافات اوڈیسہ -	"	شکایت عبداللہ خان بریدن اشجار بارغ نظام الدین
"	رسیدن خرپزہ و عنایت فرمودن ازان بشائخ	۲۰۹	احمد قتل بگناہی بچور بچد -
۲۱۶	گجرات -	"	اظهار کرانات و خوارق عادات شاہ عالم و قطب عالم -
۲۱۸	وصف شاہجہان -	۲۱۰	رسیدن بشہر گجرات و شرح کیفیت آن -
"	وصف عمارات مقبرہ سید مبارک بخاری -	۲۱۱	ایالت گجرات بشاہجہان -
"	بہنم و اصل گشتن ہانسنگہ سیوڑہ و ذکر اصناف و ضلع	"	ذکر مسجد جامع گجرات -
۲۱۹	و اختراع فرقہ سیوڑہ -	"	زیارت فرمودن روضہ شیخ وجیبہ الدین کہ از

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۳۱	فوت خواجہ بیگ مرزائی صفوی قلعہ دار احمد نگر و تفویض قلعہ داری بجنجر خان -	۲۱۹	حکم اسراج سیوڑھا خصوصاً از گجرات و از دیگر ولایات -
"	کلمہ ہواے احمد آباد و انحراف مزاج -	۲۲۰	عنایت خطاب عاقل خانی بخواجہ عاقل -
"	ذکر علالت -	"	گرفتہ آوردن قمر خان کہ از افلاس سر بسجراے آوارگی ہنارہ بود و کامیاب گشتن او -
۲۳۵	حفت شدن سارس -	"	شیوع و باد رخط کشمیر -
۲۳۶	حکایت عجیب سارس -	۲۲۱	ملازمت زمیندار جام -
۲۳۷	خبر فوت رات شنکر -	۲۲۲	فوت عظمت خان گجراتی -
"	ملازمت راسے بہارہ عمدہ زمینداران گجرات -	"	ذکر شکار شیر -
"	احوال ابوالحسن مصور و عنایت خطاب	"	انس گرفتن بز با بچہ لنگور -
۲۳۸	تادیر الزمانی -	۲۲۳	
۲۳۹	مفتوح گشتن کان الماس گونڈوانہ -	۲۲۵	جشن سینر دہم
۲۴۰	بیضہ دادن سارس در باب غنچہ دولت خانہ -		
"	رخصت فرمودن راجہ بکر ماجیت راجا صاحبہ قلعہ کانگرہ -	۲۲۶	عنایت خطاب قاسم خانی و تفویض صوبہ داری لاہور از طرف اعتماد الدولہ میر قاسم -
۲۴۱	ذکر قتل سجان قلی تراول -	"	رخصت فرمودن کچی زرائع راجہ کوچ بہار آمدن میر حملہ از عراق -
۲۴۲	تقریر قدرے توفیق در اجراے حکم قتل -	"	ذکر شکار فیل -
"	بزرگشیدن سعید اسے زرگر در صلہ تصیدہ غزا -	۲۲۷	مراجعت بصوبہ احمد آباد -
۲۴۳	فرمودن بیت و حکم نقش کردن بر تختہ سنگ -	"	وصف کویل -
"	عزیمت بصوبہ آگرہ -	۲۲۸	نقش نمودن تصویر بر منج دوازده گانہ برسکہ -
۲۴۴	بچہ کشیدن سارس -	۲۲۹	

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۶۲	نقل غریبہ از بلیہ و با۔	۲۴۵	کم کردن شراب قدرے از معتاد
	ذکر عمارات فتح پور و حوض کلان کہ اکبر از فلوس	"	رخصت و کلاے عادل خان تفصیل العام۔
	و روپیہ ملو ساختہ بہار باب احتیاج بخشیدہ		نوشتن رباعی خود بر اطراف شمشیر و فرستادن
۲۴۲	لجو و ند۔	۲۴۶	بعادل خان۔
۲۴۳	رخصت کنور کرن پسر رانا نرود پدرش۔	۲۴۷	تفویض صوبہ داری بہار بمقرب خان۔
"	ذکر کرامات شیخ سلیم چشتی۔	"	نقل حکایت لطیف از اکبر۔
"	ذکر مسجد در وضعہ فتح پور۔	۲۵۰	بیماری شاہ شجاع۔
۲۴۴	رفتن بخانہ اعتماد الدولہ۔	۲۵۱	ذکر توبہ فرمودن اکبر از لشکار۔
	گم شدن عقد مروارید و لعل نور جهان بیگم در	۲۵۲	تولد شاہزادہ اورنگ زیب۔
"	اشناے لشکار۔	"	صحبت داشتن با چدر و پسناسی۔
	خبر فتح قلعہ مؤتشکت سورجمل و حوالہ نمودن جابے	۲۵۳	حکایت بادشاہ و باغبان۔
۲۴۵	سورجمل بجکت سنگہ۔	۲۵۴	حکم وزن حکیم روح اللہ۔
۲۴۶	رفتن بیابغ نور منزل و دیگر عمارات نو تعمیر۔	۲۵۵	خبر بچی راجہ سورجمل۔
۲۴۷	حش چہار دم	۲۵۸	ملازمت خانخانان پہسالار و رسیدن بایلغار۔
۲۴۸	پیشکش شاہجہان۔		ذکر قلعہ رتھنپور و احوال بعضے از حکام سابق و
۲۴۹	تعریف افراط پیشکش اعتماد الدولہ۔	۲۵۹	وجہ تسمیہ آن۔
"	ایالت پٹنہ بخاندوران۔	۲۶۰	رخصت خان خانان پہسالار بایالت دکن
"	رفتن بمنزل آصف خان و قبول پیشکش نمایان۔	"	ملازمت خاندوران۔
۲۵۰	شکار قمرغہ کہ از سر ابرودہ ترتیب یافته بود۔	۲۶۱	ذکر میرزا شیخ بہلول برادر شیخ محمد غوث گویاری۔
		۲۶۲	شیوع علت طاعون در آگرہ۔

صفحه	مضمون	صفحه	مضمون
۲۷۹	حکم تیاری مینار و چاه از آگره تا لاهور	۲۷۹	فوت والده شاه جهان -
"	نهضت بکشمیر -	"	داخل شدن باگره -
۲۸۰	حکایت غریب اسلام خان -	"	طلب سلطان پرویز -
۲۸۱	زودن نور جهان بیگم شیر را به تفنگ -	۲۸۱	بغی نمودن الوداد افغان و شکست کوهستان و کابل -
"	صحبت داشتن با گسایین چدر و پ -	"	نخشدن پیشکش روز دوشنبه محمود آبدار -
۲۸۲	رخصت سلطان پرویز به آباء -	۲۸۲	فوت شاهنواز خان پسر رشید خانمانان -
"	عفو جرایم سلطان خسرو -	۲۸۳	کشیدن بکه مار خور با نبر بربری و بچه دادن او -
۲۸۲	رسیدن شفقار از ایران -	"	رخصت مقرب خان با یالت صوبه بهار -
۲۸۳	رسیدن بدلی -	"	فرستادن شبیه خویش جهت قطب الملک -
۲۸۴	فوت فرزند کلان شاه پرویز -		حقیقت میسر ز ادالی و نسبت فرمودن با صبیبه
"	رفتن بمنزل آقای آغامان -	۲۸۴	شاهزاده دانیال -
"	ملاقات شیخ عبدالحق دهلوی -	"	ذکر حضرت شیخ احمد سمرندی رحمه الله علیه -
۲۸۵	تشریف بردن بقصبه کرانا و سیر باغ و تعریف آن مکان -	۲۸۵	ملازمت شاهزاده پرویز -
"	تولد امید بخش پسر شاه جهان -	"	رسیدن ایچی دارا به ایران -
۲۸۶	حشون تولد پسر شاه جهان -	۲۸۶	یافتن دندان ماهی ابلق بوضع غریب -
"	مراجعت ملازمت خان عالم از رسالت -	۲۸۷	ترک منصب داری خاندوران موقوف گشتن بانعام پرگه خوشاب
۲۸۷	نقل شکار قمرغه و وصف تیر اندازی خان عالم -	۲۸۸	جشن وزن شمسی -
"	آوردن خان عالم تصویر مجلس جنگ صاحب قرآن	۲۸۹	ظفر یافتن بان الله در کوهستان بر احد او بدیناد -
"	بانعمت خان -	"	خبر فوت راجه سورج سنگه نمیره راجه بالدیو -
	کشیده آوردن بشن داس مصور تصویر شاه عباس	"	تفویض صوبه داری ماژ و اژ به گنج سنگه پسر سورجنگه -

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۰۱	گرفتار آمدن و مجبوس شدن راجہ کشتوار۔	۲۸۷	دارائے ایران۔
"	مجملاً ذکر احوال و اوضاع و خصوصیات ملک کشمیر۔	۲۸۸	خطاب ملک الشعرائی بطالب آملی۔
۳۰۲	از عرفہ افتادن شاہ شجاع و صحیح و سالم ماندن۔	"	ملاقات نمودن میان شیخ منیر نام و رویش۔
"	حکم جو تکرارے منجم۔	"	ذکر خدمت باغبان و ملازمت نمودن الہداد ولد
۳۰۷	رقطن بمنزل و حمام شاہ جہان۔	۲۸۹	جلالہ باریکی۔
۳۰۸	ذکر درخت بل تھل و درخت چنار کلان۔	"	مرحمت منصب پنج ہزاری بخان عالم۔
۳۰۹	تفویض نظامت ٹھٹھہ بہ سید بایزید بخاری۔	۲۹۱	فوت خواجہ جان و نبذی از احوال آن۔
"	نقض عہد نمودن عنبر پیمان شکن و شروع	۲۹۲	خیر فتح کشتوار۔
۳۰۹	فساد و دروکن۔	۲۹۳	جشن دزن قمری۔
۳۱۰	عدالت و تحقیق بوضع غریب	۲۹۳	مردن رانا امر سنگھ۔
"	وصف میوہ اشکن و تسمیہ بخوش کن۔	"	خصت مہابت خان بخدمت نگلش کابل۔
"	فوت بادشاہ بانو بیگم و گفتن جو تکرارے این معنی را	۲۹۴	تشریف فرمودن بمنزل میرزا حسین و ذکر قوم گلر۔
۳۱۱	قیل از وقوع واقعہ۔	۲۹۵	ذکر کتل پیم درنگ۔
"	کشتہ شدن عزت خان از پرطلوئی در افغانستان	"	
۳۱۲	بر آوردن شیخ احمد سہرندی را از قید۔	۲۹۶	
"	تفویض ایالت اوڈیسہ بحسن علی خان ترکمان۔	"	
"	عزم سیرایلاق توسی مرک۔	۲۹۷	
۳۱۳	آمدن محمد زاہد الہی حاکم اور گنج۔	"	
۳۱۴	ترک شراب نمودن فرزند خان جہان یک لخت۔	"	
"	فرستادن خواجہاے جو باری دندان ماہی	۲۹۸	
			جشن پانژدہم
			وجہ تسمیہ بارہ مولہ کہ از مضامین کشمیر است۔
			نزول بادشاہ در ڈیرہ معتمد خان۔
			غرق شدن سہراب خان پسر مرزا رستم در آب بہشت۔
			ملازمت دلاور حسن حاکم کشمیر و کشتوار و ذکر
			فتح کشتوار۔

صفحه	مضمون	صفحه	مضمون
۳۲۴	رخصت شاه جهان به تسخیر دکن -	۳۱۴	سیاه ابلق -
"	حرکت رایات بجانب آگره -	۳۱۵	فوت دلاور خان صوبه دار کشمیر -
۳۲۶	تفویض صوبه داری ملتان بخان جهان -	"	جشن وزن شمسی در قفقز بمنزل آصف خان -
"	تفویض حراست قلعه قندهار بعبد العزیز خان -	۳۱۶	عزم سیر سر چشمه و یزناک -
۳۲۸	رسیدن در پرگنه کرانه که وطن مقرب خان است -	"	از دست رفتن ملک کشتوار -
"	ترول بدھلی -	۳۱۷	وفات خاندوران -
۳۲۹	برخی از احوال ذوالقرنین ارمینی -		تفویض صوبه داری کشمیر به ارادت خان و خاندانان
"	ملازمت فرستادهاے داراے ایران -	۳۱۸	شدن میر جمیلہ -
۳۳۰	فایز شدن بشهر آگره -	"	نقل لشکار ماهی بوضع غیر مکرر -
	سمرقند رازی به سعید اے داروغه زرگر بخطاب	۳۱۹	فوت سیر زارچین داد پسر خان خانان -
۳۳۱	بے بدل خانی -	"	مراجعت از کشمیر بجانب هندوستان -
"	حساب خیرات و انعام این سال -		رسیدن رنیل بیگ ایلچی شاه عباس بلایورد فرستادن
		۳۲۰	خلعت دسی - هزار روپیه از حضور -
۳۳۲	جشن شانزدهم	۳۲۱	لشکار قمره -
"	تفویض منصب بسطان شهریار -		رسیدن خبر فتح قلعه کانگره و وصف قلعه و کوهستان
۳۳۳	تفویض صوبه بهار بشاه پرویز -	۳۲۲	و دیگر حکام آن -
۳۳۴	فوت یوسف خان ولد حسین خان و ذکر حسابت او -	۳۲۳	ملازمت سفیر ایران -
"	کار خیر سلطان شهریار با دختر نوز جهان بیگم که از شیر افکن خان داشت -	"	منصبت بجانب آگره -
۳۳۵	بزرگ کشیدن جوتک راے پنجم -	۳۲۵	تخصیص عسک نمودن و کنیان و برہم خوردن
			سوا ملات و کن -

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۲۲	رخصت شاہزادہ پرویز بصوبہ بہار۔		اقتادون آہن برق از آسمان و ساختن شمشیر و نخبر و کار۔
"	فوت راجہ بہاؤ سنگھ۔	۳۲۵	آوردن افضل خان عرض داشت شاہجہان شہل
"	ترک خوردن گوشت مرغابی۔		بر اصلاح کار و کن۔
۳۲۵	ذکر وفات اعتماد الدولہ۔	۳۲۶	شرایط صلح از جانبین۔
	متوجہ شدن بسیر قلعہ کانگرہ و ملاحظہ نمودن تختانہ	۳۲۷	رخصت فرستادہ ہائے شاہ ایران۔
۳۲۶	درگاہ جوالا کھی۔	۳۲۸	تفویض نظامت دہلی بہ مکرم خان۔
	حکم ساختن عمارات نور پور و ذکر شکار مرغان	"	آمدن قاسم بیگ از جانب شاہ ایران۔
	صحرائی و حکایت سناسی کہ سلب اختیار از	"	تسلط یافتن ارادت خان بر کشتوار۔
۳۲۷	خود کردہ بود۔	"	سرفرازی احمد بیگ برادر زادہ ابراہیم خان فتح جنگ
	عنایت جاگیر و حشم وغیرہ اعتماد الدولہ نورجہان بیگم	"	بہ نظامت اوڈیسیہ و خطاب خانی۔
۳۲۸	و تفویض دیوانی کل بہ خواجہ ابوالحسن۔	"	عنایت دیہہ برنیل بیگ ایچی دارا سے ایران۔
"	فوت سلطان خسرو۔	۳۲۹	انداختن آہنگر عاشق از بام خود را و جان دادن۔
۳۲۸	چشن بہ مقدمہ	"	وصف سلیقہ و تدبیر نورجہان بیگم در اصلاح
	انعام یافتن برنیل بیگ سفیر ایران و حکم توقف	۳۳۰	مزاج جاگیر۔
	او در لاہور و مراجعت خود از کشمیر و خبر غریبت	۳۳۱	چشن نمودن نورجہان بیگم بہت صحت بادشاہ۔
	شاہ عباس بہ تسخیر قندھار و طلب فرمودن شاہجہان	"	وزن فرمودن جو تکرارے منجم از اشرفی و روپیہ۔
"	را از برہان پور۔	"	آمدن شاہزادہ پرویز بایلیغار بخبر باری جاگیر
	بلازمت رسیدن ما بہت خان از کابل و رسیدن	۳۳۲	فوت والدہ نورجہان بیگم۔
	حکیم مومنا بوسیہ او و تفویض نظامت آگرہ	"	حرکت رایات بجانب کوہستان پنجاب

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۵۹	آصف خان باگرہ بھبت آوردن کل خزانہ و وفات میر میران و حکم تالیف ہمہ احوال بہ معتد خان -	۳۵۲	بر اعتبار خان و نزول اجلال در کشمیر و معاف فرمودن ابواب فوجداری در کل مسالک محروسہ و اضافہ منصب امرا و طلب نمودن شاہزادہ پرویز -
۳۶۰	آغاز نوشتہ معتد خان کہ جاگیر در او اصلاح مے فرمود -	۳۵۳	رسیدن شاہ عباس بر قلعہ قندھار -
۳۶۱	فرستادن موسوی خان رانر و شاہ جهان بھبت نصیحت و پند -		سامان لشکر بھبت استخلاص قلعہ قندھار و ارادہ بنی شاہ جهان و سرکوبی نمودن ارادت خان مفسدان کشتوار را -
۳۶۲	روانہ شدن شاہ جهان از ماند و جانب آگرہ و نصبت جاگیر بھبت تنبیہ او و مخاطب شدن شاہ جهان بہ بلوچ و ولت -	۳۵۴	تصرف نمودن شاہ جهان در جاگیر نور جان بیگم شہر یا و امتناع آمدنش بجنور -
۳۶۳	بسیاست ایدین خلیل بیگ و محرم خان خواجہ بہری خاص شاہ جهان در رسیدن شاہ جهان بخواجہ آگرہ و فرستادن سدر پسر بکر با جیت را بھبت حصول خزان و یا فتن او نہ لک روپیہ از منزل لشکر خان و گلہ کا فر نھمتی خان خانان -	۳۵۵	مراجعت از کشمیر بلا ہور و تسلیم نمودن شہر یا خدمت قندھار و تفویض ایالت کشمیر با اعتقاد حسن و خلاص فرمودن راجہ کشتوار را از قید و عنایت نمودن کشتوار با و منصب یافتن و ادب بخش پسر خسرو -
۳۶۴	پند فرمودن عبدالعزیز فرستادہ شاہ جهان و ملازمت نمودن راجہ نرسنگدیو و حکم حبیب پوشیدن و پیش رفتن افواج و گلہ از نفاق عبدالعزیز خان -	۳۵۶	حکم تغیر جاگیر شاہ جهان در رسیدن فرستادہ ہاے شاہ عباس و آمدن خان جهان از ملتان -
۳۶۵		۳۵۷	نقل نامہ دار اسد ایران -
		۳۵۸	نقل جواب نامہ شاہ عباس -
۳۶۶			روانہ شدن خان جهان بطرف ملتان و فرستادن

بخش ہشتم

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۶۹	بہ صادق خان جہت تنبیہ جگت سنگھ و تعین شدن شاہزادہ پرویز بہ تعاقب شاہ جہان باتفاق مہابت خان۔	۳۶۵	خبر رسیدن شاہ جہان بہ متحرا و ترتیب افواج بادشاہی و کنارہ گرفتن شاہ جہان باخان خانان از مسرکہ۔
۳۷۰	مرحمت خدمت میر بخشی مظفر خان و مقرر شدن صوبہ داری گجرات بشاہزادہ داو و بخشش و خدمت اتالیقی بحسان اعظم و صوبہ داری بنگالہ باصفت خان و رسیدن جہانگیری ببلدہ اجمیر و رسیدن خبر فوت مریم الزمانی و خبر فتح ثانی۔ ذکر احوال صفی خان و تدبیراتی کہ در فتح گجرات بکار برودہ و داخل شدن ناہر خان ہنگام طلوع آفتاب در شہر گجرات۔	۳۶۶	ترتیب افواج شاہ جہانی و دست برد نمودن بر اماندہاے لشکر بادشاہی و ہزیمت یافتن از افواج چند اول۔ فرستادن ترکش خاصہ جہت عبد اللہ خان و تاختن عبد اللہ خان از لشکر بادشاہی و پیوستن بافواج شاہ جہانی و رسیدن تیر تگک بقبل سندر و فتح یافتن لشکر بادشاہی و اسامی بعضی از کشتہ شدگان و زخمیان امرائے جہانگیر۔
۳۷۲	گرختن خواجہ عبد اللہ بخانہ شیخ حیدر و گرفتار شدن او و مجوس گشتن جمیع منتسبان شاہ جہان و بدست آیدن تحت مرصع و دیگر اشیاء۔	"	مخاطب گشتن عبد اللہ خان بہ لعنت اللہ و گذشتن سندر از نظر جہانگیر و رعایت و عنایت بہ امرائے و برگشتن عبد العزیز خان از ہمراہی عبد اللہ خان گذرایدن میر عہد الدولہ فرہنگ جہانگیری کہ از مولفات دوست و سرفرازی امان اللہ پسر مہابت خان بخطاب خانزادہ خانی و ملازمت نمودن شاہزادہ پرویز و تاراج نمودن شاہ جہان قصر اجمیر را۔
۳۷۳	ذکر جنگ و طرح مصاف و ہزیمت عبد اللہ خان و تعاقب نمودن سید ولیر خان بہادر۔	۳۶۷	قتل سپہ سلطان احمد و خلاص شدن سرفراز خان و اصنافہ منصب صیفت خان و اصنافہ و رعایت ناہر خان و ذکر اصل و فروع سلسلہ ایشان۔
۳۷۴	وصف سادات بارہہ و ذکر شکار شیران و حکایتی	۳۶۸	تفویض صوبہ داری کوہستان پنجاب و لاہور

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۵۲	خانجہان و عزیمت کشمیر مرتبہ ثالث۔ ذکر خان جنگی سادات بارہہ و کشتہ شدن راجہ گردھر۔	۳۵۵	از لشکر سلطان محمود غزنوی در ہندوستان۔ خبر فتح ثالث و نقل جنگ شاہجہان با پرویز در ملک مالوہ و کشتہ شدن منصور خان فرنگی
۳۸۳	فوت ممتاز خان خواجہ سرا۔	۳۵۶	آمدن بر قنداز خان از فرج شاہجہان و رسیدن رستم خان کہ از عمرہ ہائے فرج شاہجہانی بود بلشکر بادشاہی و قید فرمودن شاہجہان بہ خان
۳۸۴	وصول بہ دہلی و فرود آمدن بمنزل کشن واس و آمدن علی رائے حکم زادہ تبت۔	۳۵۷	را با پسران او۔ عبور فرمودن شاہجہان از آب زردہ و قید نمودن خان خانان را با اولاد او بسبب نوشتن نامہ مہابت خان و عنایت خطاب خوشخبر خانی با برہیم حسین ملازم سلطان پرویز و عنایت منصب مہابت خان۔
۳۸۵	گذشتن از جسر ایم جگت سنگھ بشفاعت نور جہان بیگم۔	۳۵۸	آمدن رستم خان و محمد مراد و دیگر ملازمان شاہجہان و در پائے نیل انداختن شرزہ خان و قابل بیگ را و تولد صبیبہ شہریار و جشن وزن شمسی و رفتن بمنزل شہریار۔
۳۸۶	فرار نمودن میرزا محمد ولد افضل خان از لشکر شاہجہان و کشتہ شدن او در جنگ تعاقب کنندگان و فرستادن شاہجہان افضل خان دیوان خود را نزد عنبر و عادل خان با استدعاے مدد و رسیدن شاہجہان بملک قطب الملک۔	۳۵۹	سرگذشت شاہجہان وقت عبور از آب بر بان پور و پیوستن عبداللہ خان بخدمت شاہ جہان۔ تفویض ایالت الہ آباد بہ میرزا رستم و ملا دوست
۳۸۸	جشن نوزدہم	۳۸۰	عرض داشت نمودن عنبر بہ مہابت خان و قرار فرستادن عادل خان ملا محمد لاری را با پنج ہزار
۳۸۹	خبر رسیدن شاہجہان بسرزین اودھیسہ و حکم حرکت شاہزادہ پرویز و مہابت خان از جانب خانہ لیس بجانب الہ آباد۔		

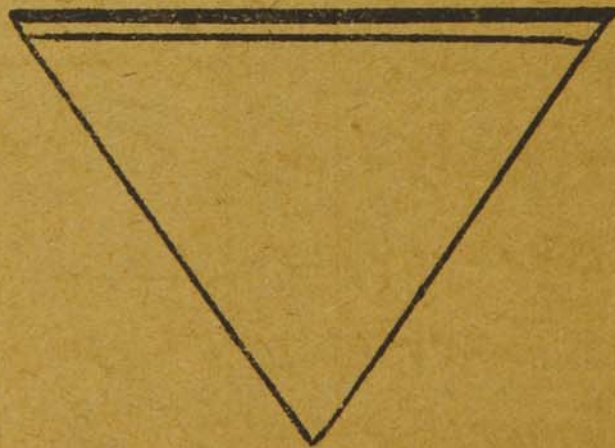
صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۳۹۰	فیہم غلام خانخانان و رسیدن سلطان پرویز و ہما تجان بجوالی الہ آباد۔	۳۹۰	سوار ہمراہی افواج بادشاہی۔
۳۹۱	حرکت شاہجہان بجانب بنارس از جون پور	۳۹۱	سیاست نمودن مہابت خان عارف پسر زاہد را و داخل شدن شاہجہان بملک اوڈیسہ۔
۳۹۲	بغزم رزم و کشتہ شدن بیرم بیگ مخاطب بخاندوران در جنگ آقا محمد زمان و ذکر مصاف شاہجہان با سلطان پرویز و ہما تجان	۳۹۲	تلمکہ نوشتہ میرزا محمد ہادی مؤلف دیباچہ۔
۳۹۸	عنان گردانیدن شاہجہان از میدان جنگ و یافتن مہابت خطاب خان خانان سپہ سالار و مجبلی از سوانح دکن۔	۳۹۲	تسخیر نمودن شاہجہان قلعہ بردوان را و محصور گشتن ابراہیم خان قلعہ دار اکبر نگر در حصار مقبرہ پسرش۔
۴۰۰	مصاف ملا محمد لاری بملک لشکر ہند با عنبر و کشتہ شدنش و اسیر گردیدن سرداران لشکر محبوس ماندن در قلعہ دولت آباد۔	۳۹۳	کشتہ شدن ابراہیم خان فتح جنگ و بدست شاہجہان افتادن چیل و پنج لک روپیہ از مال ابراہیم خان و تقسیم نمودن شاہجہان زر بہ بندہاے خویش۔
۴۰۱	تفویض صوبہ داری کابل بہ احسن اللہ و مراجعت از کشمیر بجانب لاہور و تفویض صوبہ داری پنجاب آعدت خان و طلب نمودن شاہجہان داراب خان را و ایستادگی او از حاضر شدن و قتل رسانیدن عبداللہ خان پسر جوان او را و تفویض گشتن ایالت بنگالہ بہ پسر مہابت خان۔	۳۹۳	تفویض نمودن شاہجہان ایالت بنگالہ بہ داراب خان و گذشتن عبداللہ خان از آب گنگ و محصور گشتن میرزا رستم و شروع نزاع عادل خان با عنبر۔
۴۰۲	کشتن مہابت خان داراب خان را بر طبق	۳۹۴	رعایت مہابت خان از طرف خود بلامحمد لاری و نزول جہانگیر در کشمیر و حکم اخراج عبدالغفریز حاکم قندھار و بعدہ حکم قتل او و فوت آرام بانو بیگم۔
		۳۹۵	ظفر یافتن خانزاد خان بر پلنگپوش و کشتہ شدن

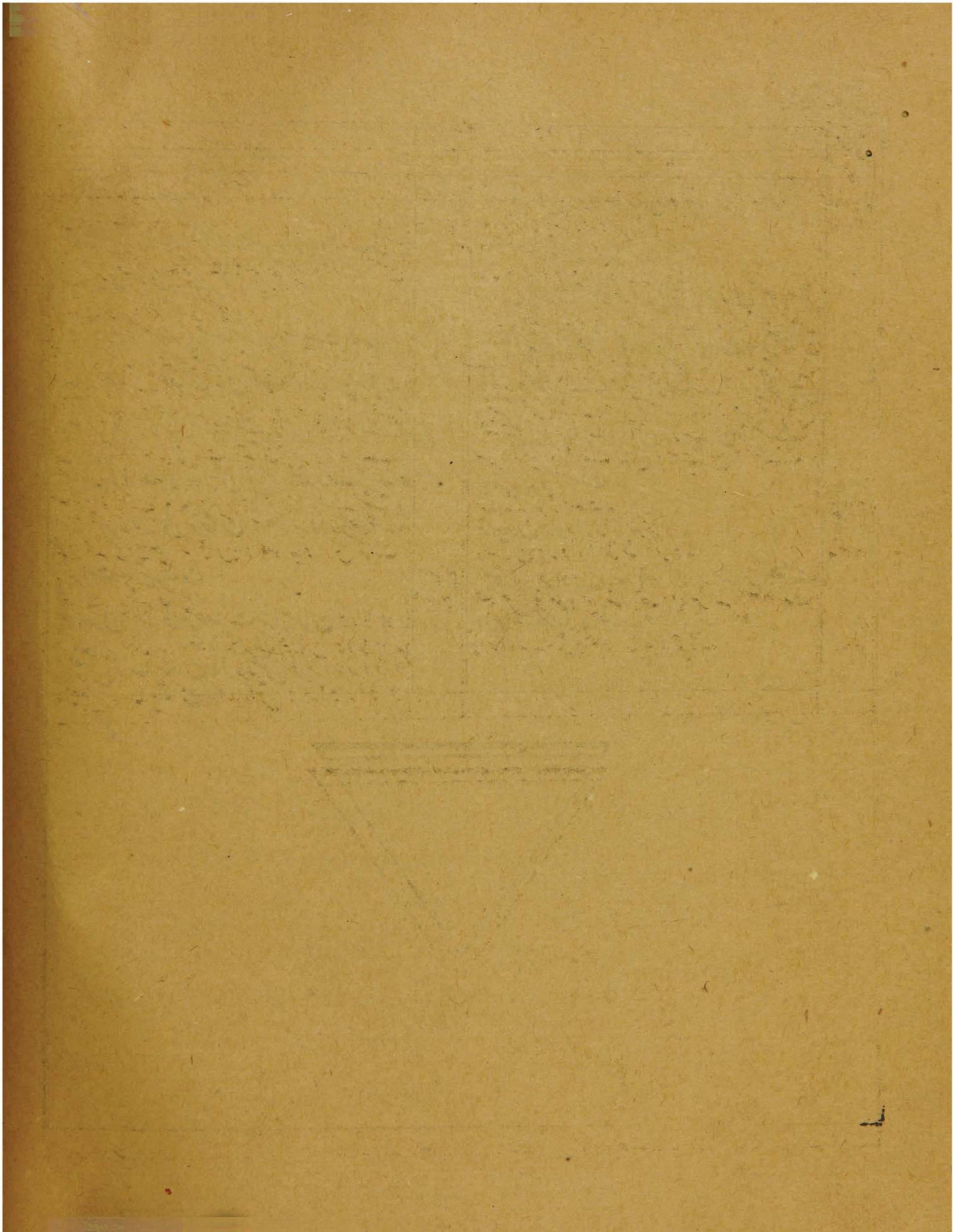
صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۰۹	رسیدن بلا ہور و آمدن آقا محمد علی شاہ عباس و حکایت شیر کہ با بزنس گرفتہ بود و التجا آوردن عبداللہ خان بخانجہان۔	۲۰۲	حکم بادشاہی و فرستادن سراد بہ پیشگاہ و تفویض نظامت اگرہ بقاسم خان و معاودت جہانگیر بکشمیر و حکایت عزیز از جلالت شاہ قلی خان۔
۲۱۰	نامزد نمودن بہار بانو بیگم صبیہ خود بطہورث و ہوشمند بانو صبیہ خسرو بہوشنگ پسران دانیال و سرفرازی معتمد خان بخدمت بخش یگری و عزم سیر کابل و رسیدن سر اعداد و نقل جنگ ظفر خان با اعداد۔	۲۰۵	معارفت اختیار نمودن عبداللہ خان از شاہجہان و فوت خان اعظم و طلب فرمودن داور بخش پسر خسرو از گجرات و تفویض نظامت گجرات بخانجہان لودی۔
۲۱۱	ذکر فوت رقیہ سلطان بیگم و متوجہ شدن بر احوال خان خانان و خبر رسیدن نامزد کردن مہابت خان صبیہ خود را بہ خواجہ بر خور دار و عنایت خطاب شاہنواز خانی بہ میرزا رستم دکھنی۔	۲۰۶	جشن بستم
۲۱۲	جشن بست یکم	۲۰۷	رسیدن بکشمیر۔ رسیدن داور بخش از گجرات بجنور و تفویض صوبہ داری پٹنہ بشاہزادہ شہریار و فرستادن شاہجہان دارا شکوہ و اورنگ زیب را با پیشکش نمایان بدر بار و دست برداشتن از قلعہ بہتاس و قلعہ اسیر۔
۲۱۳	رخصت الہی شاہ عباس۔ ذکر غدر و بے ادبی مہابت خان۔ کشتہ شدن کجیت خان دار و غنہ قیل خانہ بالپیش و چو بنیرہ شجاعت خان۔	۲۰۸	ملازمت نمودن عبدالرحیم خان خانان محبوب و شرمندہ و حرکت رایات از کشمیر جانب لاہور و نقل جانور ہماے۔
۲۱۴	سوار شدن نور جہان بیگم و آصف خان با فوج		

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۴۱۵	پنجاب باصفت خان و عنایت خطاب و استقلال وزارت نواحہ ابو الحسن و تفویض خانسانانی بافضل خان و بخشگیری بہر جملہ و بدست اتمام بست و دو لکھ روپیہ از مال مہابت خان و تفویض منصب و خطاب و جاگیر اجیر بجان خانان و صوبہ بنگالہ بکرم خان۔	۴۱۵	بادشاہی بجنگ مہابت خان و برگشتن فیل بیگم و عنان گردایندن افواج بادشاہی و کشتہ شدن خواجہ سرایان عمدہ دران تباہی۔
۴۲۳	فوت شاہزادہ پرویز و رخصت شاہ خواجہ سفیر نذر محمد خان و سر فرازے ابوطالب سپہ سالار خان بخطاب شایستہ خانی و تفویض صوبہ بہار بہر وزارت تم و رسیدن شاہجہان بہ پٹنہ۔	۴۱۶	جلادت بے موقع فدائی خان و متحصن شدن صفخان در قلعہ اٹاک و کشتہ شدن عبدالصمد منجم باشارہ مہابت خان و رسیدن شاہ خواجہ ایلمی نذر محمد خان والی بلخ۔
۴۲۴	مضمون مکتوب نور جهان بیگم کہ بشاہجہان نوشتہ بود و منصب یافتن آصف خان و متوجہ گشتن خانجہان بجانب بالاکھاٹ۔	۴۱۷	ذکر بدست آوردن مہابت خان آصف خان و ابوطالب سپہ سالار را با جمعی دیگر و مجبوس نمودن و قتل رسانیدن عبدالخالق و محمد نقی خان و ملا میر محمد قنوری را و ذکر عقائد و اطوار عجیب کفار۔
۴۲۵	فیل مال فرمودن میر محمد موسی و فروختن خانجہان ملک بالاکھاٹ را بنظام الملک و نقل عنریب حمید خان بخشی و منکوہ او۔	۴۱۸	فرار نمودن جگت سنگھ ولد راجہ باسو و رسیدن جہانگیر و مہابت خان بکابل و جنگ احدیان بادشاہی با راجپوتان مہابت خان فوت عنبر حبشی مشہور۔
۴۲۶	رفتن زن حمید خان بجنگ لشکر عادل خان و رحمت نمودن بفتح و ظفر و ذکر نسبت عبدالرحیم خواجہ و فرستادن امام قلی خان فرزند واسے توران ایشانرا بسفارت بہندوستان۔	۴۱۹	رسیدن خبر بیماری شاہزادہ پرویز و ملازمت نمودن سلطان داراشکوہ و اورنگ زیب۔
۴۲۷		۴۲۰	تدبیر نمودن در فرار مہابت خان۔
۴۲۸		۴۲۱	فرار مہابت خان و تفویض و کالت و نظامت

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۳۳	تدبیرات صایب آصف خان بہت سلطنت شاہجہان و بہ سلطنت برداشتہ اور بخش پسر خسرو را۔	۲۲۹	عزق شدن مکرم خان با جمعے کہ راکب کشتی بودند و ذکر وفات خان خانان و ذکر سہ فتح عمدہ کہ از رتوبتوق آمدہ بودند و ذکر ترجمہ نمودن خان خانان واقعات بابری راز ترکی بفارسی۔
۲۳۵	سپردن آصف خان داراشکوہ و اورنگزیب را بہ صادق خان و نظر بند نمودن نور جهان بیگم ہمیشہ خود را و فرستادن شہریار بالیسقر پسر دانیال را بجنگ و بردن آصف خان داور بخش را بجنگ او۔	۲۳۰	ملتی شدن راجہ ماندو متوسل شدن مہاتمان بحضرت شاہجہان و طلب نمودن خان جہان عبداللہ خان را بکمر و تذویر و مجوس ساختہ در قلعہ اسیر و داستان خان جہان در عہد شاہ جہان۔
	ہزیمت یافتن بالیسقر و در آمدن شہریار بہ قلعہ لاہور و برد آوردن شہریار را از محفل بادشاہی و کجول نمودن او و رسیدن بنارسی و عرض بست روز بخدمت شاہجہان در سائیدن خبر واقعہ جہانگیر و نصنت را یات شاہجہان بجانب آگرہ و فرستادن شاہجہان جان نثار خان را نزد خان جہان بہت استمالت۔	۲۳۱	کشتہ شدن خان جہان و رسیدن سراو بدرگاہ شاہجہان و عزم حضرت جہانگیر بہ کشمیر۔
		۲۳۲	جشن بست دوم
۲۳۶	سر باز زدن خان جہان از اطاعت و دادن ملک بالاگھاٹ را بنظام الملک سواے قلعہ احمد نگر و طمع شدن در یافتن ر و ہیملہ بہ خان جہان و تصرف نمودن خانجہان بعضی	۲۳۳	تفویض صوبہ داری بنگالہ بقدائی خان۔ تفویض نظامت پٹنہ بہ ابوسعید نسیرہ اعتماد الدولہ۔ ذکر واقعہ ہایلیہ حضرت جہانگیر بادشاہ ہنگام مراجعت از کشمیر در موضع چکر ہتی۔

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۳۸	شہر یار و سپران دانیال را۔	۲۳۷	از محالات مالوہ۔
"	ملازمت نمودن رانا کرن۔	"	تفویض خدمت گجرات بشیر خان و طلب داشتن سیف خان ا مقید بدرگاہ۔
	مرخص شدن رانا کرن و جشن وزن شمسی سال سے و ہنتم از عمر شاہجہان و رسیدن شاہجہان باجمیر و حکم بنائے مسجد از سنگ مرمر و تفویض صوبہ اجمیر بہا بابت خان و رسیدن اکثر بندہا بہ ملازمت۔		آوردن خدمت پرست خان سیف خان را مقید بحضور و عفو گناہان او و رسیدن شاہجہان بہ احمد آباد و ملازمت شیر خان و امرائے متعینہ گجرات و تفویض ایالت ملک پٹنہ و سند بمیرزا عیسیٰ ترخان و صوبہ داری ملک گجرات بہ شیر خان۔
۲۳۹	رسیدن در دار الخلافہ آگرہ۔		خواندن خطبہ بنام حضرت شاہجہان در لاہور و نقل رسانیدن دار بخش و برادر او و
۲۳۹	جلوس فرمودن شاہجہان بر سر سلطنت و اجراءے سکہ و خطبہ بنام نامی۔	۲۳۸	
۲۴۰			

بسم الله الرحمن الرحيم

از عنایات بیغایات الهی یکساعت نجومی از روز پنجشنبه هشتم جمادی الثانی هزار و چهارده هجری گذشته در دار الخلافت اگره در
سنه سی و هشتم سالگی بر تخت سلطنت جلوس نمودم پدرم را تا ابدیت و هشت سالگی فرزند نمی زیست و همیشه بجهت بقای فرزند
بدر و بشان و گوشه نشینان که ایشان را قرب روحانی بدرگاه الهی حاصل صحت التجامی بردند چون خواججه بزرگوار خواجه معین الدین
چشتی سرخسپه اکثر ادویاها را بنده بودند بر خاطر گذاریدند که بجهت حصول این مطلب رجوع باستانه متبرکه که ایشان نمایند با خود قرار دادند
که اگر الله تعالی پسر کے کرامت فرماید و او را بمن ارزانی دارد از آن آگره تا بدرگاه روضه نوره ایشان که یک صد و چهل کرده است
پیاده از روی نیاز تمام توجه کردم در سنه نصد و پنجاه و هفت روز چهارشنبه هفتم ماه ربیع الاول هفت گطری از روز مذکور گذشته
بطالع بست و چهارم درجه میزان الله تعالی مرا از کتم عدم به وجود آورد و دوران ایام که دالد بزرگوارم جوپاس فرزند بود و نام شیخ سلیم نام
در پیشه صاحب حالت که طے بسیاری از مراحل عمر نموده بود پدر که بی متصل بوضع سبکری از مواضع آگره استقامت داشت و
مردم آن نواحی به شیخ اعتقاد تمام داشتند چون پدرم بدر و بشان نیاز مند بودند صحبت ایشان را نیز دریافتی روزی در آن نواحی بودم
و بخودی از ایشان پرسیدند که مرا چند فرزند خواهد شد فرمودند که بخشنده بی منت سه پسر به شما ارزانی خواهد داشت پدرم میفرمایند که
تذیر نمودم که فرزند اول را بدامن تربیت و توجه شما انداخته شفقت و مهربانی شما را حامی و حافظ او سازم شیخ انجمنی را قبول میفرمایند
و بر زبان میگذرانند که مبارک باشد ما هم ایشان را به نام خود ساکنیم چون والدۀ ما هنگام وضع حمل نزدیک می رسید بجانۀ شیخ می نشستند
تا ولادت من در آنجا واقع گردید بعد از تولد نام مرا سلطان سلیم نهادند اما من از زبان مبارک پدر خود در سنه دهنه در پیشاری شنیدم

که مراد سلیم با سلطان سلیم مخاطب ساخته باشند همه وقت شیخو بابا گفته سخن میکردند والد بزرگوارم موضع سیکری را که محل ولادت من بود
 بر خود مبارک دانسته پای تخت ساختند و در عرض چهارده پانزده سال آن کوه و جنگل پر در دوام شهر شد شش طبله انواع باغات و
 عمارات و منازل متنزه عالی و جاهای خوش و دلکش بعد از فتح گجرات این موضع بر فتح پور موسوم گشت چون بادشاه شدم بخاطر رسید
 که نام خود را تغییر باید داد که این اسم محل اشتباه است بنام قیصره روم ملهم غیب بخاطرم انداخت که کار بادشاهان جهانگیری است
 خود را جهانگیری نام نهادم و لقب خود را چون جلوس در وقت طلوع حضرت نیر اعظم و نورانی گشتن عالم واقع شده نورالدین سازم و در
 ایام شایسته ادگی نیز از دانیان هند شنیده بودم که بعد از گذشتن عهد سلطنت در زمان جلال الدین اکبر بادشاه نورالدین نامی
 متصدی امور سلطنت خواهد گشت این معنی نیز در خاطر بود بنابرین مقدمات نورالدین جهانگیر بادشاه اسم و لقب خود ساختم چون
 این امر عظیم در شهر آگره واقع گشت ضرورت که محلی از خصوصیات انجام قوم گردد - آگره از شهرهای قدیم بزرگ هندوستان است
 بر کنار دریای حینه قلعه کهنه داشت پدرم پیش از تولد من آنرا انداخته قلعه از سنگ مرخ تراشیده بنا نهادند که روزهاست عالم
 مثل آن قلعه نشان نمیدهند در عرض پانزده شانزده سال با تمام رسیا شش طبله چهار دروازه و دو در چپه سی و پنج لک روپیه
 که یکصد و پانزده هزار طومان راج ایران و یک کرو پنج لک خانی بحساب توران باشد خرج این قلعه شده آبادانی این معموره
 بر هر دو طرف دریای مذکور واقع شده جانب غرب رویه آنکه کثرت آبادانی بیشتر دارد و در آن هفت کرده است طول آن
 دو کرده و عرض یک کرده و در آبادانی آن طرف آب که بر جانب شرقی واقعست دو نیم کرده است طول یک کرده و عرض نیم کرده
 اما کثرت عمارات بنوعیست که مثل شهرهای عراق و خراسان و ماوراءالنهر چند شهر آباد تواند شد - اکثر مردم سه طبقه و چهار طبقه
 عمارت کرده اند و انبوه خلق بحدیست که در کوچه و بازار بدشواری تردد توان نمود از او انرا قلمی ثانی است شرقی آن ولایت قنوج
 و غربی ناگور و شمالی سنبھل و جنوبی چندیری است - در کتب هندو دستور است که منبع دریای حینه کو بهیست کلند نام که مردم را از شدت
 سردی عبور در آنجا ممکن نیست جائی که ظاهر میشود که بهیست قریب به پراگنده خضر آباد - هوای آگره گرم و خشک است سخن ابطار آن است
 که روح را بخلیل می برد و ضعف می آرد به اکثر طبایع ناسازگار است مگر طبعی سودا که مزاج آن را که از ضرر آن این اندوازیست جهت
 حیواناتیکه این مزاج و طبیعت دارند مثل فیل و گاومیش و غیر آن درین آب و هوا خوب میشوند پیش از حکومت افغانان لودی آگره معموره
 کلان بود و قلعه داشت چنانچه مسعود سعد سلمان در قصیده که بحدیح محمود پسر سلطان ابراهیم بن مسعود بن سلطان محمود غزنوی در فتح قلعه
 مذکور اظانموده مذکور ساخته است

لسان کوہ برو بارہاے چون کسار

حصار اگرہ پیدا شد از میانہ گرد

چون سکندر بود می ارادہ گرفتن گویا داشت از دہلی کہ پائے تخت سلاطین ہندست بہ اگرہ آمد و جاے بودن خود انجا قرار داد و از آن
تاریخ آبادانی معمورہ اگرہ روے در ترقی نہاد و پائے تخت سلاطین دہلی گشت چون حضرت حق سبحانہ تعالیٰ بادشاہی ہند باین سلسلہ والا
کرامت کرد۔ حضرت فردوس مکانے بابر بادشاہ بعد از شکست دادن ابراہیم ولد سکندر بودی و کشتہ گشتن اد و فتح راناسانگا کہ کلان
ترین راجہ از میند اران ولایت ہندوستان بود بر طرف شرقی آب جمنہ زمینے خوش کردہ چار باغی احدیث فرمودند کہ در کم جائے بآن نقطہ
باغ بودہ باشند نام آن گل افشان فرمودند و عمارت مختصری از سنگ مرخ تراشیدہ ساختہ اند و مسجدے بر یک جانب آن باغ بہ تمام رسیدہ و
خاطر داشتند کہ عمارت عالی بسازند چون عمر و فاکرہ از قوہ بفعل نیامد درین واقعات ہر جا کہ صاحب قرانے نوشتہ شود مراد امیر تیمور گورگان
دہر جا کہ فردوس مکانے بقلم در آید حضرت بابر بادشاہ است و چون جنت ایشیانے مرقوم کرد حضرت ہمایون بادشاہ است و چون عرش
ایشیانے مذکور شود حضرت والد بزرگوارم جلال الدین محمد اکبر بادشاہ غازیست خرپوزہ و ابنہ و دیگر میوہ ہا در اگرہ و نواحی آن خوب
یشود و غایتا از میوہ ہا مرابہ ابنہ میل تمام ست در ایام دولت حضرت عرش ایشیانے اکثر میوہ ہاے ولایت کہ در ہند بود ہم رسیدہ تمام انگور ہا
از صاحبی و حبشی و کشمشی در شہر ہاے مقرر شایع گشت چنانچہ در بازار ہاے لاہور در موسم اگلور آنمقدار کہ خواہند از ہر قسم دہر نفس ہم میرسد
از جملہ میوہ ہا میوہ ایست کہ آنرا انناس می نامند و در بنادر فرنگ میشود در غایت خوشبوئے و راست فرہ گی ست در باغ گل افشان اگرہ
ہر سال چندین ہزار برمی آید از طبیب ریاحین گلہاے خوشبوئے ہند را بر گلہاے معمورہ عالم ترجیح میتوان داد چندین گل ست کہ در سبج
جاے عالم نام و نشان آن نیست اول گل چنیہ گلی ست در نہایت خوشبوئے و لطافت بیہات گل زعفران لیکن رنگ چنیہ زرد مائل
بسفیدی ست درخت آن در غایت منور و نی ست و کلان و پر برگ و شاخ و سایہ دار میشود در ایام گل یک درخت باغی را معطر دارد و از آن
گذشتہ گل کیوڑہ است کہ بیہات و اندام غیر مکررست بوی او در تندی و تیزی بدرجہ ایست کہ از بوے مشک سبج کمی ندارد دیگر ایامی میل
کہ در بو از عالم یاسمن سفیدست غایتا بر گمبایش دوسہ طبقہ بر روی ہم واقع شدہ دیگر گل مولسری ست کہ درخت آن نیز بسیار خوش
اندام و منور و سایہ دارست و بوے گل آن در نہایت لطابت دیگر گل سیوتی کہ از عالم گل کیوڑہ است غایتا کیوڑہ خاردارست و
سیوتی خارندار در رنگ آن نبردی مائل ست و کیوڑہ سفید رنگ ست ازین گلہا و از گل جنیبلی کہ یاسمن سفید ولایت ست روغنہا
خوشبو بسیارند و دیگر گلہا ست کہ ذکر آن طولی دارد از درختان سرد صندوبر و چنار و سفید آروید مولہ کہ ہرگز در ہندوستان خیال نکردہ بودند
بہر سیاہہ و بسیار شدہ و درخت صندل کہ خاصہ جزایر بود در باغات نشو نما یافتہ ساکنان اگرہ در کسب ہنر و طلب علم سعی بلین دارند

و طاعت

و طوائف مختلف از سردین و سردسب سکونت درین بلده اختیار کرده اند - بعد از جلوس اولین حکمی که از من صادر گشت بستن زنجیر عدل بود که اگر
متصدیان نهات دارالعدالت در داوخواهی و غوررسی تمام رسیدگان و مطلوبان اجمال و دماینه و زندان مطلوبان خود را بدین زنجیر رسانیده سلسله جنبان
گردانند و اصابه آن باعث آگاهی گردد و وضع آن برین هیچ است که از طلاک ناب فرمودم زنجیر سازند طولش سی گز مشتاکر شصت رنگ وزن آن
چهار من بند و شان که سی و دو من عراق بوده باشد یک سرش برکنگره شاه برج قلعه آگره استوار ساخته سر دیگر را تا کنار دریا برده بریل سنگین که نصب
شده بود محکم ساختند - و دوازده حکم فرمودم که در جمیع ممالک محروسه معمول داشته این احکام را دستور العمل سازند - اول منع زکات از متغاد میر بحر
و سایر تکالیفی که جاگیر داران بر صوبه دهر سرکار بجهت نفع خود وضع نموده بودند - دوم در راه های که دزدی و راه زنی واقع شود و آن راه پاره
از آبادانی دور باشد جاگیر داران نواح سرانی و مسجدی بنا کنند و چاه ای احداث کنند تا باعث آبادانی گشته جمعی در آن سر آباد شوند و اگر بحال خالی
نزدیک باشد متصدی آنجا سرانجام نماید و در راه ها بار سوداگران را بے اذن در ضلعه ایشان نکشاید - سوم در ممالک محروسه از کافر و مسلمان هر کس
که فوت شود مال و منال او بورشه او اگذارند بی هیچ کس در آن دخل نسازد و اگر وارث نداشته باشد بجهت ضبط آن اموال مشرف و بچو پلدار علی بن نعین
نمایند تا آن وجه بصرف شرعی که ساختن مساجد و مرابا و مرمت پلها و شکسته و احداث تالابها و چاه ها باشد صرف شود - چهارم شراب و در بره و آنچه
از قسم مسکرات نمیده باشد نسازد و نفروشد با آنکه خود بخوردن شراب از کتاب بنمایم و از شرده سالگی تا حال که عمر من بسی مشت رسیا همیشه مداومت
بان کرده ام در اوایل چون بخوردن آن حریف بودم گاهی تا بایت پیاله عرق دو آتشی تناول میثا چون زفته زفته درین اثر تمام کرد در مقام کم شدن آن نشدم
در عرض هفت سال از پانزده پیاله به پنج شش رسانیدم و اوقات نوشیدن نیز مختلف بود بعضی اوقات سه چهار ساعت بخونی از روز باقیمانده آغاز خوردن
می کردم و بعضی اوقات در شب و برخی در روز تا سی سالگی برین هیچ بود بعد از آن وقت خوردن در شب قرار دادم درین بام خود محض براس گوارش طعام بخورم
چشم خانه میچسبم از نزل نسازد ششم منع نمودم که هیچکس گوش بینی نخورد و هیچ گناهی نبرد و خود نیز در نگاه آبی نذر نمودم که هیچکس بدین سیاست معیوب نسازد -
هفتم حکم کردم که متصدیان خالصه و جاگیر داران زمین رعایا را بعد از یک نذر خود کاشت خود نسازد - هشتم عامل خالصه و جاگیر دار در برکنه که باشد بر دین
بسیکم خوشی نکند - نهم در شهرهای کلان از اراشفها ساخته اطباء بجهت معالجه بیماران تعیین نمایند و آنچه صرف و خرج میشده باشد از سرکار خالصه شرفیه میداده باشد
و هم بستت والد بزرگوار خود فرمودم که هر سال از شهر دهم ربیع الاول که روز تولد من است بعد دهر سالی یک روز اعتبار نموده در ممالک محروسه درین ذرافج
نه کنند و در هر هفته دو روز نیز منع شد یکی پنجشنبه که روز جلوس من است و دیگر یکشنبه که روز تولد پدر من است و ایشان این ذرافج بدیجت و سبب آنکه نسوب بحضرت
بیرا عظم است و روز تاملی آنفیش عالم مبارک است عظیم بسیار میگردند و از روزهای که در ممالک محروسه کشتن نمیشد یکی این روز بود - یازدهم بطریق عموم حکم کردم که
مناصب جاگیر های نوکران پدر من برقرار باشد - بعد از آن بقدر رحالت هر کس بر منصبهای ایشان افزوده و دوازده کم نه و ماده می ده چهل ضافه مقرر گشت

و علاوه جمیع احدیان را از فرزاده پانزده و با هیانه کل شاگرد پیشه ده دوازده فرمودم و بر راتبه پردگیان سر پرده عصمت والد بزرگوار خود بقدر حالت و نسبتی که داشتند از ده دوازده تاده و بست افزودم و بدد معاش اهل بی ائمه ممالک محروسه را که لشکر دعا اندیک قلم مطابق فرامین که در دست داشتند برقرار و مسلم گذارم و بمیران صدر جهان که از سادات صحیح النسب هندوستان است و بدتها منصب جلیل القدر صدارت پدین بدو متعلق بود افزودم که همه روزارباب استحقاق را بنظر بگذرانند - دوازدهم جمیع گنکاران که از دیر باز در قلعهما وزند آنها مقید و محبوس بودند آزاد نموده خلاص ساختم - و بساعت سیصد فرمودم که سکه بر زر زدن و از طلا و نقره بوزنهاست مختلف زر را مسکوک ساختند و بر یک را جدا گانه نامی نهادم چنانچه مهر صد توله را نور شاهی و پنجاه توله را نور سلطانی و بست توله را نور دولت و ده توله را نور کرم و پنج توله را نور مهر و یک توله را نور جهانی و نصف آنرا نورانی و ربع آنرا ارواحی نام کردم و آنچه از جنس نقره سکه شده صد توله را کوب طالع و پنجاه توله را کوب اقبال و بیست توله را کوب مراد و ده توله را کوب نخت و پنج توله را کوب سعد و یک توله را جهانگیری و نقشش را سلطانان و ربع آن را اشراف و دهم حصه را خیر قبول نامزد گردانیدم و همچنین از مس نیز برین حساب سکه کرده بر یک را بنامی معروف کردیم و بر مهربان صد توله و پنجاه توله و بیست توله و ده توله این ابیات آصف خان فرمودم که نقش نمودند و بر یک روے آن این بیت سکه شد

نخط نور بزرگک تقدیر	رخم زرد شاه نورالدین جهانگیر
---------------------	------------------------------

و در فاصله مصراعها کلمه و بر طرف دیگر این بیت که شعر بر تاریخ سکه است منقوش گشته

شاد چون خوزین سکه نورانی جهان	آفتاب مملکت تاریخ آن
-------------------------------	----------------------

و در میان هر دو مصراع ضرب مقام و سنه هجری و سنه جلوس و سکه نور جهانی که بعضی مهر معمول است و در وزن ده دوازده زیاده بران این بیت امیر الامر اگر گرفت

روے زر را ساخت نورانی بزرگ مهر و ماه	شاه نورالدین جهانگیر ابن اکبر بادشاه
--------------------------------------	--------------------------------------

چنانچه بر هر روے یک مصراع نقش گشت و قید ضرب مقام و سنه هجری و سنه جلوس شده سکه جهانگیری نیز که در وزن ده دوازده زیاده است در برابر رویمه اعتبار شده است و نور جهانی مقرر گشت و وزن توله مطابق دو نیم مثقال معمول ایران و توران است - تاریخها بخت جلوس من گفته بودند همه را نوشتن خوش نیامد همین تاریخ که مکتوب خان داروغه کتاب خانه و نقاش خانه که از بنده های قدیم من است گفته بود آنکاف نمودم

ما جهان

صاحبقران ثانی شاہنشہ جہانگیر	با عدل و داد نشست تخت کامرانے	اقبال و بخت و دور و فتح شکوہ و نصرت	پیشتر کمر خدمت بستہ بہ شادمانے
سال جلوس شاہی تاریخ شاہی جو نبھا	اقبال سر باب صاحبقران ثانی		

بفرزند خسرو یک لک روپیہ مرحمت شد کہ در بیرون قلعه خانہ شہنشاہ خان خانان را بخت خود عمارت نماید و ایالت و حکومت پنجاب را بہ سعید خان کہ از امرای معتبر و صاحب نسبت پدیرمن بود عنایت نمود اصل او از طائفہ مغل ست پدیران او در پیش پدیران ما خدمت کردہ اند و در وقت رخصت چون مذکور شد کہ خواجہ سراپان او ششم پیشہ اند و بر زیر درستان و مسکینان تعدی می نمایند با دو پیغام فرستاد کہ عدالت ما از سبکپوشی تمیز نمی دارد و در میزان عدل خوردی و کلانی منظور نیست اگر بعد ازین از مردم او بر کسی ظلم و تعدی رود گو شمال بے اتفاقی خواهد یافت - دیگر بہ شیخ فرید بخاری کہ در خدمت پدیرمن میر بخشی بود خلعت و شمشیر مرصع و دروات و قلم مرصع لطف نمودہ بہمان خدمت مقرر داشتیم و بخت سرفرازی او فرمودم کہ ترا صاحب السیف و القلم میدانم و مقیم را کہ پدیرمن در آخر عهد خود خطاب وزیر خانی دادہ بود وزارت ممالک محروسہ سرفراز ساختہ بودند بہمان خطاب و منصب و خدمت ممتاز گردانیدم و خواجگی فتح اللہ نیز خلعت دادہ بدستور سابق بخشی ساختیم و عبد الرزاق معمورے را ہم با آنکہ بے سبب و جہتی در ایام شاہزادگی خدمت مرا گذارند شدہ نزد پدیرمن رفتہ بود بدستور قدیم بخشی ساختہ خلعت دادم و امین الدولہ کہ در ایام شاہزادگی خدمت بخشی گری داشت و بے رخصت من گرختہ بخدمت پدیر بزرگوارم رفتہ بود نظریہ تقصیرات او کردہ خدمت آتش بگی کہ در ملازمت پدیرمن داشت با دفرمودم و ارباب خدمات و مهمات از بیرونیان و درونیان بدستورے کہ در خدمت پدیرمن بودند ہمہ را بحال خود گذارستم و شریف خان کہ از خوردگی با من کلان شدہ و در ایام شاہزادگی او را خطاب خانی دادہ بودم و در وقتیکہ از آکہ آباد متوجہ خدمت والد بزرگوار خود شدم نقارہ و تومان و تیغ بد و مرحمت نمودہ بہ منصب دو ہزار دپانصدی او را سرفراز نمودہ و حکومت و وارانہ صوبہ بہار و حل و عقد آن ولایت بہ قبضہ اختیار او گذارندہ بدستور مرخص گردانیدہ بودم پانزدہ روز از جلوس گذشتہ در چہارم رجب سعادت ملازمت دریافت از آمدن او خاطر بغایت فرحناک گشت چرا کہ نسبت بندگی او بمن جایست کہ او را بمنزلہ برادر و فرزند و یار و مصاحب میدانم چون اعتماد کلی بر اخلاص و عقل و دانائی و کار دانی او داشتیم او را وکیل و وزیر اعظم ساختہ خطاب و الا سے امیر الامرا نے کہ در نوکر ہیا خطابے مافوق این بنا شد و منصب پنجزاری ذات و سوار سر بلندا گردانیدم بہر چند منصب او گنجایش داشت کہ زیادہ برین مقرر گردد و غایتاً خود بعض رسانید کہ تا از من خدمت نمایانے بوقع نیاید از منصب مذکور زیادہ نخواہم گرفت چون حقیقت اخلاص بندہ ہاے پدیرمن ہنوز بواقعی ظاہر نہ گشتہ و از بعضے تقصیرات و غلطی ہا و ارادہ ناشایستہ کہ مرضی در گاہ خالق و پسند خاطر خلاق نبود سزودہ خود بخود شرمندہ و شرمسار بودند و با آنکہ در روز جلوس تقصیرات

همه را عفو نموده با خود قرار داده بودم که باز خواست امیر گذشته نشود بنا بر توهمی که در خاطر از ایشان قرار گرفته بود امیر الامرا را حافظ و نگهبان خود میدانستم اگر چه نگاهبان جمیع بندها الله تعالی است خصوصاً بادشاهان را که وجود ایشان باعث رفاهیت عالم است پدرم را در خواست عبد الصمد که در فن تصویر بسیار بدل زمان خود بود و از حضرت جنت آشیانه خطاب شیرین قلمی یافته در مجلس بهایون ایشان رتبه مجاست و مصاحبت داشت و از مردم اعیان شیراز است و الدبزرگوارم بنا بر سبق خدمت عزت و خرمت او را بسیار میداشتند و راجه مان سنگه را که از امراء معتبر و معتمد پدرم بود و او در این خاندان عظیم الشان نسبتها و وصلتها دست داده چنانچه عمه از در خانه پدرم بود و همیشه او را من خواسته بودم که خسرو و همیشه اش سلطان النسابم که اولین فرزند من است از تولد یافت بدستور سابق حاکم صوبه بنگاله ساختم با آنکه بجهت بعضی امور که واقع شده گمان این عنایت در حق خود نداشت به خلعت چار قب و شمشیر مرصع و اسپ خاصه سرفراز ساخته روانه آن ولایت که جاس پنجاه هزار سوار است گردانیدم پدرش راجه بنگاله انداس و پدر کلانش راجه بهار امل نام داشت اول کسی که از راجه پوتان کچو اهره شرف بنادگی پدر من دریافت راجه بهار امل بود و در راستی و درستی اخلاص و نسبت شجاعت از قوم خود اعیان تمام داشت بعد از جلوس چون جمیع امرا با جمعیتها به خود در گاه حاضر بودند بخاطر رسید که این لشکر در خدمت فرزند سلطان پرویز به نیت غرور من انا که از به کرداران شایسته و کفار خلیط ولایت هندوستان است و در عهد پدرم مکرراً افواج بر سر او تعیین یافته بود و دفع او میسر نگشت باید تا در ساعت سعید فرزند مذکور را بخلعتها به فائزه و مکر شمشیر مرصع و مکر خنجر مرصع و تسبیح مروارید که بالعلمها که گران بهادر یک سلک بود و هفتاد و دو هزار روپیه قیمت داشت و اسپان عراقی و ترکی و فیلمان نامی سرفراز ساخته رخصت نمودم قریب بیست هزار سوار آمانا مکمل با امرا و سرداران عمده بدین خدمت تعیین گشتند اول آصف خان را که در عهد پدرم از بنده های مقرب بود و در تنه بخیرت بخشی گری قیام واقعه ام می نمود و بعد از آن دیوان با استقلال شده نواخته از پایه امارت بر تبه وزارت رسانیدم و منصب او را که دو هزار پانصد می بود پنجم از می ساخته اتالیق پرویز گردانیدم و به خلعت و مکر شمشیر مرصع و اسپ و فیل او را بر بلند نمودم حاکم کردم که جمیع منصبها از آن خرد و بزرگ از صلاح و صواب دید او بیرون نروند عبد الرزاق معمر سے راجه بخشی و مختار بیگ عمومی آصف خان را دیوان پرویز ساختم و دیگر به راجه جگنا تمه پسر راجه بهار امل که منصب پنجم از می داشت خلعت و مکر شمشیر مرصع لطف نمودم و دیگر انا لشکر را که عموزاده رانا است و پدرم او را خطاب رانائی داده بودند و میخواستند که بهمراهمی خسرو بر سر رانا فرستند و در همان ایام شتقار شاد خلعت و مکر شمشیر مرصع داده همراه نمودم و دیگر به ماد هوشنگ برادرزاده راجه مان سنگه و راد سال درباری باین اعتبار که همیشه در درگاه حاضر میبودند و از راجه پوتان سیکھا دث و از بنده های معتمد پدرم بودند علم عنایت

شد و این سردوبه منصب سه هزاری سرفراز بودند دیگر شیخ رکن الدین افغان که اورا در ایام شاهی اردگی شیرخان خطاب داده بودم از طبع
 پانصدی به منصب سه هزار و پانصدی ممتاز ساختم شیرخان صاحب قیلم و بغایت مردانه است در نوکری اوزبک دستش به شمشیر افتاده بود
 دیگر شیخ عبدالرحمن پسر شیخ ابوالفضل و مها سنگه نمیره راجه مان سنگه و زاهد خان پسر صادق خان و وزیر جمیل و قراخان ترکمان که هر کدام به منصب
 دو هزاری امتیاز دارند خلعت و اسپه پایافته مخص گشتند دیگر نو سپهر که از قوم کچو اسپان سیکھاوٹ است و پدر من در خردسالی با دغنائت
 بسیار میگردد فارسی زبان بوده بآنکه از و تا به آدم ادراک فهم هیچ یکی از قبیلہ اونمی توان کرد خالی از فهمی نیست دشمن فارسی میگویند این است

غرض ز خلقت سایه بهمین بود که کسی	نبور حضرت خورشید پاس خود نه نهد
----------------------------------	---------------------------------

بد انصوب رخصت یافت اگر تفصیل مجموع منصبداران و بنده هائے که درین خدمت تعیین یافته اند در حالت نسبت و منصب هر یک
 مذکور گردد سخن بد و در دراز خواهد کشید بسیار از نزدیکان و خدمتگاران نزدیک و امر ازادگان و خان زادان در اجوتوان کار طلب
 درین خدمت نجوا پیش خود با التماس همراهی نمودند و دیگر از احدے که عبارت از یکهاست نیز تعیین گشت مجملًا فوجی ترتیب یافت که اگر
 توفیق رفیق شان گردد با هر یک از سلاطین صاحب اقتدار مخالفت و منازعت تو اند نمودند

سپاهی فرزند آمد از هر کران	برزم از بلان جهان جانستان	نه از مرگ شان بیم بر تیغ تیز	نه از آب باک و نه ز آتش گریز
بمردے یگانہ بہ کوشش کرده	برزخم سندان بر حمله کوه		

چون در ایام شاهی اردگی بنا بر کمال احتیاط مرا و زک خود را با میر الامرا سپرده بودم و بعد از رخصت نمودن او بصوبه بهار به پرویز سپردم
 الحال که او بخدمت رانام مخص گشت بدستور قدیم با میر الامرا حواله شد بد پرویز از صبیه صاحب جمال زینخان کو که در نسب همبگ
 مرزا عزیز کو که بود در سال سی و چهارم از جلوس حضرت عرش آشیانے در بلده کابل بعد از دو سال و دو ماه از ولادت خسر و تولد یافت
 و بعد از آنکه بعضی فرزندان متولد شدند در حمت اینردی ایشان را در یافت از کسی که از دو دمان را اٹھور است دخترے بوجو دادند
 بهار با نو سلیم نام و از جگت گسائین دختر مویحه راجه سلطان خرم در سنه سی و شش از جلوس همایون والد بزرگوارم مطابق سنه صد و
 نود و نه هجری در بلده لاہور عالم را بوجو خود خرم ساخت رفته رفته بحسب سن در احوال او ترقیات ظاہر گشت خدمت والد بزرگوارم
 از همه فرزندان بیشتر میگردد ایشان از و از خدمت او بسیار راضی و شاکر بودند همیشه سفارش او بمن میکردند و بارها میفرمودند که اورا
 بفرزند ان دیگر تو هیچگونه نسبتی نیست داین را فرزند حقیقی خود میدانم بعد از ان که بعضی فرزندان تولد یافتند در آوان صبی بر حمت اینردی
 پیوستند در عرض یکماه دو پسر از خواصان تولد یافتند یکی را جهاندار و دیگر پیرا شهر با نام نهادم در همین ایام عرض داشت سعید خان مبنی

بر رخصت مرزاغازی کہ از حاکم زادہ ہائے ولایت ٹھٹھہ بود رسید فرمودم کہ چون پدر من ہمیشہ اور اب فرزند خسر و نامزد نموده اند انشاء اللہ تعالیٰ
 چون این نسبت بوقوع آید اور رخصت خواہم نمودہ پیش از بادشاہ شدن یکسال بخود قرار داده بودم کہ در شب جمعہ ترکب خوردن شہزاد
 شہوم از درگاہ انہی امیر وارم کہ تا حیات باقی باشد مرادین قرار داد استقامت بخشید بیست ہزار روپیہ بمرزا محمد رضا کے بندواری دادہ شد
 کہ بقرا اور باب احتیاج دہلی تقسیم نماید بہ وزارت ممالک محروسہ را از قرار مناصبہ بجان بیگ کہ اور اور ایام شاہزادگی بخطاب وزیر الملکی
 سرفراز ساختہ بودم و بوزیر خان تفویض نمودم شیخ فرید بخاری را کہ چہار ہزاری بود پنجہزاری کہ دم را بد اس کچھو ایہ را کہ از رعایت یافتہ
 پدر من بود و منصب دو ہزاری داشت بسہ ہزاری سرفراز ساختم و بہ میرزا شہم پسر میرزا سلطان حسین پسر زادہ شاہ اسمعیل حاکم قندھار و
 عہد الرحیم خانخانان ولد سیرم خان و ایرج و واراب پسران و دیگر امرا کے تعینات دکن نخلتھا فرستادم و بر خوردار پسر عبدالرحمن
 موید بیگ را چون بے طلب بدرگاہ آمدہ بود حکم نمودم کہ بجایگز خود معاودت نماید

از ادب دورست رفتن بے طلب در بزم شاہ	ور نہ پاس شوق را مانع درود یوار نیست
-------------------------------------	--------------------------------------

یکماہ از جلوس ہمایون گذشتہ لالہ بیگ کہ در آوان شاہزادگی خطاب باز بہادری یافتہ بود سعادت ملازمت دریافت منصب او کہ
 ہزار و پانصدی بود چہار ہزاری قرار یافتہ لہذا جب صوبگی صوبہ بہار سرفراز گردید و بیست ہزار روپیہ باد عنایت نمودم باز بہادری از خان
 بندہ خیلان سلسلہ ماست پدرش نظام نام داشت و کتابدار حضرت جنت آشیانے بود کیشور اس مارور کہ از اچھوتان ولایت میرٹھ است
 و در اخلاص از اقران خود پیشی دارد بہ منصب ہزار و پانصدی از اصل و اضافہ سرفراز ساختم بعلما و دانایان اسلامیہ فرمودم کہ مفردات
 اسمائے انہی را کہ در یاد رفتن آسان باشد جمع نمایند تا آنرا در دعوہ سازم و در شہائے جمعہ با علما و صلحا در ویشان و گوشہ نشینان صحبت
 میدارم چون قلیچ خان کہ از بندہ ہائے قدیم دولت والد بزرگوارم بود بد ارانی و حکومت صوبہ گجرات تعین یافت یک لکھ روپیہ بدخرج
 گو یان با و مرحت نمودم و میران صدر بھمان را کہ از ایام طفولیت در وقتیکہ درس چہل حدیث در خدمت شیخ عبدالغنی کہ ذکر احوال او در کتاب
 تفصیل مذکور است بخواندم و اورا بمنزلہ خلیفہ خود میدانستم تا امر فر در مقام اخلاص و یک تہتی بود از منصب دو ہزاری بہ منصب چہار ہزاری
 رسانیدم در ایام شاہزادگی قبل از وقوع بیماری والد بزرگوارم و در ایام بیماری ایشان کہ را سے ارکان دولت و امرائے ذی شوکت
 منزلی گذشتہ ہر یک را سوداے در خاطر قرار گرفتہ بود و بخو استند کہ باعث امری گردند کہ بخر خرابی دولت نتیجہ نہ داشته باشد در تردد و خود نگار
 و جانبازی تقصیرے نکردہ عنایت بیگ را کہ در دولت پدر من مدتہای مدیدہ دیوان بیوات بود و منصب ہفتصدی داشت بجای وزیر خا
 وزیر نصف ممالک محروسہ ساختہ بخطاب والا کے اعتماد الدولہ و منصب ہزار و پانصدی بہرہ مند ساختم و وزیر خان را بدیوانی صوبہ بنگالہ و

قرآن جمع آنجا معین ساختم به پیرداس را که در ایام پدرم خطاب رای رایان یافته بود در اجسه بکر باجیت که از راهما معتبرند وستان بود در عهد
نجوم بند در عهد اولیته شده است خطاب داده پیر آتش خود ساختم و حکم کردم که همیشه در تو پخانه رکاب پنجاه هزار توپچی دسه هزار ارابه توپ مستعد
و آماده سرانجام نماید بکر باجیت مذکور از طائفه کتیر یا نست در خدمت پدر من از مشرفه فیلیخانه به دیوانه در مرتبه امرائی رسید خالی از تو شسته سپاگری
و در بری نیست پیرم پسر خان اعظم را که دو هزار و پانصدی ساختم چون اراده خاطر آن بود که اکثر بندهای اکبری و جهانگیری بمنتهای
مطلب خود کامیاب گردند به بخشیان حکم نمودم که هر کس وطن خود را بجای گیرد و میخواسته باشد بعضی رسالتها مطابق توره و قانون جنگیزی
آن محال بود حسب ال تمنا بجای گیرد و مقرر گردود از تغییر و تبدیل ایمن باشد به آبا و اجداد ما هر کس جایگزینی بطریق ملکیت عنایت میکردند فرمای
آنرا بهر حال تمنا که عبارت از مهری است که به شجرت میزده باشند مزین میساخته اند من فرمودم که جاسه مهر را اطلاع بدهم که جاسه مهر مذکور را بر آن
نهند و اکنون تمنا نام نهادم میرزا سلطان پسر میرزا شاه رخ میرزا سلیمان که از فرزند زاده های میرزا سلطان ابو سعید است و در تمام
حاکم بدخشان بود از دیگر پسران او برگزیده و از پدر بزرگوار خود التماس کرده گرفته در خدمت خود کلان ساخته ام و او را در هر که فرزند آن
خود می شمارم منصب هزار می سرفراز ساختم بجای و سنگه پسر راجه مان سنگه را که قابل ترین اولاد است به منصب هزار و پانصدی از اصل
و اضافه ممتاز گردانیدم به زمانه بیگ پسر غیور بیگ کابلی را که از خورد سالی خدمت بار من میکرد و در ایام شاهزادگی از پله احدی به منصب
پانصدی رسیده بود خطاب ما بتخانی داده به منصب هزار و پانصدی امتیاز بخشیدم و خدمت بخشی گری شاگرد پیشه بد و مقرر گشت بد زان
ز سنگه دیو از راجه چومان بندیده که رعایت یافته من است و در شجاعت و نیک ذاتی و ساده لوحی از امثال و اقربان خود امتیاز تمام دارد
به منصب سه هزار می سرفرازی یافت و باعث ترقی در رعایت او آن شد که در او آخر عهد پدر بزرگوارم شیخ ابو الفضل را که از شیخ زاده های
هند وستان بزمیت فضل و دانائی امتیاز تمام داشت و ظاهر خود را نیز پورا خلاص آراسته به قیمت گران سنگ به پدرم فروخته بود از صوبه دکن
طلب داشتند و چون خاطر او بمن صاف بود و همیشه در ظاهر و باطن سخنان مذکور میساخت و درین ایام که بنا بر افساد فتنه انگیزان خاطر
مبارک والده بزرگوارم فی الجمله از من آزر دگی داشت یقین بود که اگر دولت ملازمت در یابد باعث زیادتى آن عیار خواهد گشت و مانع
دولت موصلت گردیده کار بجای خواهد رسانید که بضرورت از سعادت خدمت محروم باید گردید چون ولایت ز سنگه دیو بر سر راه او واقع
بود و در آن ایام در هر که نمردان جاداشت با و پیغام فرستادم که اگر همراه بران منسقد فتنه انگیز گرفته او را نیست و بنا بود سازد رعایت هائى
کلی از من خواهد یافت و توفیق رفیق او گشته در حینی که از حوالی ولایت او میگذشت راه براد بست و بانگ ترددی مردم او را پریشان و
متفرق ساخته او را بقتل آورد و سر او را در آن آبا و نژاد من فرستاد اگر چه نمیشنی باعث آزر دگی خاطر اشرف حضرت عرش آشیانه گردید غایتاً

این کار کرد که من بے ملاحظہ و دغدغہ خاطر غریمت آستان بوس در گاہ پدر خود کردم و رفتہ رفتہ آن کدورتها بصفاء بدل گمرویدہ میر
 ضیاء الدین قزوینی را کہ در ایام شہزادگی از خدمات و دولت خواہی با بوقوع آمدہ بود ہزاری ساختم و بشرط طویلہ حکم شد کہ ہر روز سی
 بخت بخش حاضر بساختہ باشد و میرزا علی اکبر شاہی را کہ از جوانان فرار دادہ الوس دہلی است بہ منصب چہار ہزاری ممتاز ساختہ سرکار
 سنبھل را بجایگزین و مقرر داشتیم کہ روزی بہ تقریبی امیر الامرا این سخن بعرض رسانید و مرابغایت خوش آمد چنین گفت کہ دیانت و بی دینتی
 مخصوص نقد و جنس نیست بلکہ از نمودن حالتی کہ در آشنایان نباشد و پنهان داشتن استعدادی کہ در بیگانگان باشد نیز بے دینتی
 است الحق سخن درست است بیاید کہ مقرر بان را آشنا و بیگانہ منظر نباشد و حالت ہر کس را چنانچہ بیاید بعرض میرسانیدہ باشند
 در وقت رخصت بہ پردیز گفتہ بودم کہ اگر انا خود با پسر کلان او کہ کرن نام دارد بملازمت آن فرزند آید و در مقام اطاعت و بندگی
 باشد تعرض بولایت او نرسانند و عرض ازین سفارش دو مقدمہ بودیکے آنکہ چون ہمیشہ تسخیر ولایت ما در التہ پیش نہاد خاطر اقدس والد
 بزرگوارم بود و در ہر مرتبہ کہ غریمت فرمودند موانع روسے داد اگر این مهم یک گونہ صورتی بگیرد و این خدشہ از خاطر دور گرد و پردیز را
 در ہندوستان گذاشتہ بمیان توفیقات آئی روانہ ولایت موروثی کردم خصوصاً درین ایام کہ حاکم مستقل دران دیار نیست باقی خان نیز کہ
 بعد از عبدالعہد خان و عبداللہ خان پسر اونی اہل استقلال یافتہ بود نفوت شدہ و کار ولی محمد خان برادر او کہ الحال حاکم آن دیار است
 ہنوز نظامی نیافتہ است دیگر سرانجام مهم پیکار دکن کہ چون در عہد والد بزرگوارم پارہ ازان ولایت بخیر تسخیر در آمدہ آن ملک را بغنایت
 ایزد سبحانہ یکبارہ در تحت تصرف در آورده داخل ممالک محروسہ سازم امید بکرم اللہ تعالی آنکہ این ہر دو غریمت روزی گردد

ہفت اقلیم را بگیرد بادشاہ | ہچمان در بند تسلیم دگر

میرزا شاہ رخ میرزا سلیمان حاکم بدخشان را کہ قرابت قریبہ باین سلسلہ دارد و در ملازمت پدرم پنجم ہزاری بود بہ منصب ہفت ہزاری
 اقباز بخشیدم و میرزا بسیار ترک طبیعت سادہ لوحے ست پدر من اورا بسیار عزت میداشتند و ہر گاہ فرزند ان خود را حکم شستن میفرستادند
 اورا ہم بدین عنایت سر بلند میساختند با وجود فساد و طلبیہا کے بدخشیان درین قریبہا میرزا بد مذمہ و دوسوسہ ایشان از راہ رفتہ اصلاً
 ترکیب امرے کہ باعث خمار خاطر باشد نشدہ صوبہ مالوہ را بہ ستورے کہ پدرم اورا مرحمت کردہ بودند برقرار داشتیم کہ خواجہ عبدالعہد
 کہ از سلسلہ نقشبندیہ است و در ابتدا کے ملازمت احدے بود رفتہ رفتہ منصب او بہ پلہ ہزاری رسید ہموچے بخدمت پدرم رفت
 اگرچہ سعادت خود میداشتیم کہ ملازم و مردم من بخدمت ایشان روند غایتاً چون بے رخصت از دین عمل سزودہ پارہ خاطر ازان
 گران بود با وجود چنین بے حقیقتی منصب و جایگزینے کہ پدرم با و از زانی داشتہ بودند برقرار گذاشتیم اما نفس الامر آنست کہ از جوانان

نہایت

مردانه کار طلب است اگر این تقصیر از دو توقع نمی آید جوان بے عیبی بود و ابو الفی اوزبک که از مردم قرار داده ما در انهرست و در زمان
عبد المؤمن خان حاکم مشهور بود به منصب هزاره پانصدی سرفراز گشت به شیخ حسن لیسری شیخ بها است که از او ان طفولیت تا امروز همیشه
در ملازمت و خدمت من بود و در ایام شاهزادگی بخطاب مقر بخانی سر بلندی داشت در خدمت بسیار چست و چالاک بود و در شکار با
پیاده در جلوس من بر اهماے دور را قطع میکرد و تیر و تفنگ را خوب می اندازد و در جمعا جیها سر آمد عهد خود دست پدران او هم این عمل را
خوب و زریده بودند بعد از جلوس بنا بر کمال اعتمادی که با او داشتم بخدمت آوردن فرزندان و متعلقان برادر من و اینال به برهانپور
فرستادم و بخانخانان پست و بلند و نصلح سودمند پیغام دادم مقر بخان این خدمت را چنانچه باست در اندک مدتی بتقدیم
رسانید و رفع وغد غماے که در خاطر خانخانان و امراے انجام داده بود و انموده باز ماند باے برادر من را به صحت و سلامت با کار خانجا
و اموال و اسباب در لاپور آورده بنظر گذارید. نقیب خان را که از سادات صحیح النسب فردین است و غیاث الدین علی نام دارد به منصب
هزاره پانصدی سرفراز سائیم پدم اورا بخطاب نقیب خانی اقبال بخشیده بودند در خدمت ایشان قرب و منزلت تمام داشت در
ابتداءے جلوس پیش او بعضی مقدمات خوانده بودند بدین تقریب اورا انوند مخاطب ساخته میفرمودند و در علم تاریخ و صحیح اسامی رجال
نظیر و عدیل خودند اردامرز مثل او مورخے در معموره عالم نیست از ابتداءے آفرینش تا امروز احوال ربع مسکون بر ذکر دارد این قسم
حافظه مگر الله تعالی به کسی که امت کند به شیخ کبیر را که از سلسله حضرت شیخ سلیم است بنا بر شجاعت و مردانگی در ایام شاهزادگی بخطاب
شجاعت خانی سرفراز ساخته بودم درینو لابه منصب هزاره تماز گردانیدم به در بست و مفتاح شعبان از پسران اکبر اراج ولد بھگواند اس
عمومی راجه مان سنگه امر غریب روے داد این بے سعادتان که ابھی رام و بجه رام و شام رام نام داشتند در نهایت بے اعتمادی
بودند با وجودی که از ابھی رام مذکور بے اندامیها روے داده بود و انماض عین از تقصیرات او نموده بودم چون درین تاریخ بعض
رسید که این بے سعادت می خواهد که نساء و فرزندان خود را بے رخصت بوطن روانه سازد و بعد از ان خود نیز فرار نموده براناکه
از ناد و تنخواهان این دوده است پناه برد را اسل و دیگر امراے راجوت را گفتم که اگر از شمایان کسی ضامن شود منصب جاگیر
این بد بختان بر قرار داشته گنا مان گذشته را عفو نمایم از غایت شور ختی و بد طینتی آنها بیچکس ضامن نشد با میرالامرا فرمودم
که چون کسی متضمن سلوک و معاش این تیره بختان میشود تا بهم رسیدن ضامنی حواله کی از بندهای درگاه باشند امیرالامرا اینها را با بر اھیم خان
کا که در ثانی الحال بخطاب دلاور خانی سرفراز گشت و حاکم پسر ثانی منگلی که خطاب شهنواز خانی داشت سپرد چون آنها خواستند که یراق
از جابلان دور سازند در مقام مانعت در آمده پاس مراتب ادب نگاهند داشتند و با اتفاق نوکران خود در مقام عبده و جنگ شدند

و این معنی را بمن امیر الامرا اظہار نمود فرمودم کہ آن سید بختان را بجز اسے عمل خودشان باید رسانید امیر الامرا بقصد دفع آنها متوجہ گشت
و شیخ فرید را نیز از عقب فرستادم از ان جماعت دور اجوت کہ یکے شمشیر داشت و دیگرے جمدھر با امیر الامرا رو برو شدند یکے از ملازمان
او کہ قطب نام داشت بجمدھر دار و او بخت و بزخم جمدھر کشته شد و اورا نیز پارہ پارہ ساختند و دیگرے کہ شمشیر داشت یکی از افغانان
ملازم امیر الامرا در او بخت و اورا نابود کرد و دانیلدلا در خان جمدھر کشیدہ بر ابھیرام کہ بادوکس دیگر پا قائم ساختہ بود متوجہ گشت و بہ یکے
زخم جمدھر رسانیدہ از دست آن سہ کس زخم برداشتہ ہما بجا افتاد و چندے از اجدیان و مردم امیر الامرا مقابل شدہ آن خون گرفتہ را
بقتل رسانیدند یکے از راجپوتان شمشیر کشیدہ بہ شیخ فرید متوجہ گشت غلام حبشی اورو برو شد و آن راجپوت را ز پا در آور دین شورش
در صحن و در تخانہ خاص و عام واقع گشت و آن سیاست باعث تنبیہ بسیارے از نا عاقبت اندیشان گردید ابو النبی اوزبک بعرض رسانید
کہ اگر این قسم امرے در اوزبکیہ رود بد سلسلہ قبیلہ آنجماعت را برمی اندازند گفتم کہ چون این طائفہ رعایت کردہ و تربیت یافتہ والدین و بزرگان
من اند مراعات ہمان نواح کی می نمایم و مقتضای عدالت نیز آنست کہ بہ تقصیر و جریمہ یک کس از خلق بسیار مواخذہ نباشد
شیخ حسین جامی کہ امر وزیر مسند در ویشے جا دار و وزیر میدان در ویش شیرازست پیش از جلوس بہ شہشاہ از لابلہ برین نوشتہ بود کہ
در خواب دیدہ ام کہ اولیاد و بزرگان امر سلطنت را بدان برگزیدہ در گاہ آئی تفویض فرمودند بدین نوید بستر بودہ منتظر وقوع این
امر باشند امید وارم کہ بعد از وقوع این امر تفصیلات خواہم کہ یا کہ از سلسلہ احرار یہ است بفقو مقرون گردودہ تاش بیگ فرجی کہ از
قدیمان این دولت ست و پدر من اورا بخطاب تاج خانی سرفراز ساختہ بودند و منصب دو ہزاری داشت سہ ہزاری عنایت نمود
و بختہ بیگ کابلی را کہ ہزار و پانصدی منصب داشت سہ ہزاری کردم بسیار جوان مردانہ کار طلب ست در خدمت عم بزرگوارم میرزا
محمد حکیم قرب و محرمیت تمام داشت ابو القاسم ملکین را کہ از بندہ ہا کے قدیم پدرم بود بہ منصب ہزار و پانصدی از اصل و اصنافہ
سرفراز ساختم و در کثرت اولاد و بسیارے فرزندان کم کسی مثل او بودہ باشد سی پسر دارد و دختر اگر برابر نباشد از نصف کم نخواہد بود
شیخ علاء الدین نیرہ شیخ سلیم را کہ بمن نسبتہا کے قوی داشت بہ خطاب اسلام خان سر بلند گردانیدم و بہ منصب دو ہزاری سرفراز
شد و او در خرد سالی با من کلان شدہ بود از من یک سال خرد تر بودہ باشد بسیار جوان مردانہ نیک ذات ست از قوم قبیلہ
خود بکجج وجہ امتیاز تمام دار دنا امر ذرہ از کیفیات بیج نہ خوردہ و اخلاص او از من بدرجہ ایست کہ اورا بخطاب فرزندے سرفراز
ساختہ ام و علی اصغر بارہ را کہ در مردانگی و کار طلبی نظیر و عدیل خودند اورا پسر سید محمود خان بارہیہ است کہ از امرای کلان
پدر من بود بخطاب سیدت خانی در میان اشغال و اقران امتیاز بخشیدم بسیار جوان مردانہ نمایان ست ہمیشہ در شکار ہا و جایہا

کہ چند سے از معتمد ان ہمراہ می بودند یکی از آنها ابوود ہرگز در عمر خود چیز سے از کیفیات نہ خوردہ است و این معنی را در ایام جوانی ملتزم گشتہ
 عنقریب بمراتب بلند مہر از می خواہد یافت و منصب سہ ہزاری نیز عنایت نمودم فریدون پسر محمد علی خان برلاس را کہ ہزاری بود بہ
 دو ہزاری مہر بلند ساختم فریدون از اصیل زاد ہا کے اوس چندان سیست خالی از جرات و مردانگی نیست شیخ با نیرید سیرہ شیخ سلیم را
 کہ دو ہزاری بود منصب سہ ہزاری عنایت نمودم اول مرتبہ کسی کہ بہ من شیر داد والدہ شیخ با نیرید بود اما زیادہ از یک روز نیست
 روز سے از پنڈتان کہ عجارت از دانا یان مینو دست پر سیدم کہ اگر منتہائے دین شمار فرود آمدن ذات مقدس حق تعالی ست
 در وہ پیکر مختلف بطریق حلول آن خود نزد ارباب عقل مرد و دست و این مفسدہ لازم دارد کہ واجب تعالی کہ مجرد از جمیع تعینات ست
 صاحب طول و عرض و عمق بودہ باشد و اگر مراد ظہور نورانی ست درین اجسام آن خود در ہمہ موجودات مساوی ست و باین دہ پیکر
 مختص نیست و اگر مراد اثبات صفتی از صفات آبی ست درین صورت ہم تخصیص درست نہ زیرا کہ در ہر دین داین ہما جہان معجزات
 و کرامات ہستند کہ از دیگر مردمان زمان خود بدانش و فراست ممتاز بودہ اند بعد از گفت و شنود بسیار و رد و بدل بشمار بخدائی خدا
 منزہ از جسم و چون و چگون معرفت گشتند و گفتند کہ چون اندیشہ ما در ادراک ذات مجرد ناقص ست بے وسیلہ صورت راہ بہ معرفت
 انہی بریم و این دہ پیکر را وسیلہ شناخت و معرفت خود ساختہ ایم پس گفتم این پیکر ہا کی شمارا وسیلہ مقصود بہ معبود تو انند بودہ
 پدر من در اکثر اوقات با دانا یان ہر دین و مذہب صحبت میداشتند خصوصاً با پنڈتان و دانا یان ہند و با آنکہ آہی بودند از کثرت
 مجالست با دانا یان و ارباب فضل در گفتگو با چنان ظاہر میشد کہ سچ کس پے با می بودن ایشان نمی برد و بد قافی نظم و شریخان
 میر سیدند کہ مافوقی بران متصور نبود حلیہ مبارک ایشان در قد نجد وسط بلند بالائے را داشتند و گندم گون چشم و ابرو سیاہ
 بودند ملاحظت ایشان بر صباحت زیادتی داشت و شیر اندام و کشادہ سینہ و دست و بازو ہا دراز و بر پرہ مہنی چپ خالی گوشتین
 داشتند بغایت خوش نما برابر نیم نحو و میانہ جمعی کہ در علم قیافہ صاحب مہارت بودند این خال را علامت دولتہا کے عظیم و اقبالہا کے
 جسم میدانستند آواز مبارک ایشان نہایت بلند بود و در تکلم و بیان مکی خاص داشتند و در اوضاع و اطوار مناسبے باہل عالم نہ داشتند
 فرزند می از ایشان ہویدا بود

ہم بزرگی در حسب ہم بادشاہی در نسب	کو سلیمان تا در انگشتش کند انگشتری
بعد سہ ماہ از تولد من ہمیشہ ام شاہزادہ خاتم از سلم یکے از خواصان تولد یافت و اورا بوالدہ خود مریم مکانے سپردند بعد از دہ پسرے ہم از یکے از خواصان و خدمتگار ان متولد گردید اورا شاہ مراد نام گردانیدند چون تولد او در کوہستان فتح پور روے دادہ بود	

اور اپہاڑی مخاطب بسا تختہ در وقتیکہ والد بزرگوار عم اور ابہ تسخیر دکن فرستادہ بودند بواسطہ مصاحبت ناخلسان افراط شراب را
 بحدے رسانید کہ در سن سی سالگی در نواحی جالنا پور از ولایت برار بر حمت حق پوست حلیہ او سبز رنگ لاغر اندام قدش بدیناری
 مائل تکلیف و وقار از اوضاع عیش ظاہر و شجاعت و مردانگی از اطوارش باہر بہ در شب چہار شنبہ دہم جمادی الاول ۹۶۹ ہجری قمری متباد
 از خواہی دیگر پسرے بوجود آمد اور ادنیال نام نہاند چون تولد او در اجمیر در خانہ یکے از مجاوران آستانہ متبرکہ خواہ بزرگوار خواہ
 معین الدین حشتی کہ شیخ ادنیال نام داشت وقوع یافت بہمان مناسبت بد ادنیال موسوم گشت بعد از فوت برادر عم شاہ مراد
 در او آخر عمر اندر ابہ تسخیر دکن فرستادند و خود ہم از عقب متوجہ گشتند در ایامے کہ والد بزرگوار قلعہ اسیر را محاصرہ داشتند باجمعی
 کثیر از امرایان مثل خانخانان و اولاد او میرزا یوسف خان و دیگر سرداران قلعہ احمد نگر در قیل داشت مفارن آنکہ قلعہ اسیر مفتوح
 گشت احمد نگر نیز تبرت او لیار دولت قاہرہ درآمد بعد از آنکہ حضرت عرش آشیانے بدولت و سعادت و نصرت از برہان پور
 بصوب دارالخلافہ نہضت فرمودند آن ولایت را بد ادنیال دادہ اورا بہ ضبط و ربط آن محال گذاشتند او نیز بسنت ناپسندیدہ
 برادر خود شاہ مراد عمل نمود در اندک مدت در سن سی و سہ سالگی بہین افراط شراب در گذشت مردنش بد طورے شدہ بہ تفنگ
 و شکارے کہ بہ تفنگ کنند میل تمام داشت یکی از تفنگہاے خود را یکہ و جنازہ نام نہادہ بود و این بیت را خود گفتہ فرمود کہ بران
 نقش کنند

از شوق شکارے تو شود جان تر و تازہ | بر سر کہ خورد تیر تو یکہ و جنازہ

بعد از آنکہ شراب خوردنش بحد افراط کشید و بمعنی بخدمت پدرم معروض گشت فرامین عتاب آئینہ باسم خانخانان صادر گردید و
 او بالفردت در صدد منع شدہ خبرداران گذاشت کہ بواسطہ از احوال او باخبر باشند چون راہ شراب بردن بالکل مسدود شد
 بہ بعضے خدمتگاران نزدیک ابرام بلکہ زاری کردن آغاز نہاد و گفت بجت من بہ روش کہ ممکن باشد شراب می آوردہ باشند بر شد
 قلی تفنگچی کہ راہ خدمت نزدیک داشت فرمود کہ در ہمین تفنگ یکہ و جنازہ شراب انداختہ بیار آن بے سعادت با مید رعایت فرنگ
 این امر شدہ عرق دو آتشہ را در آن تفنگ کہ مدتہا بہ باروت و بونے آن پرورش یافتہ بود انداختہ آورد و رنگ آہن نیز کہ از تیزی
 عرق تحلیل پذیرفتہ بود با زمین گشت مجلا خوردن بہمان بود و افتادن بہمان

کسی باید کہ فاسے بد نہ گیرد | و گر گیرد براسے خود نگبرد

دانیال جوان خوش قدے بود بغایت خوش ترکیب و نمایان نفیل و اسپ میل تمام داشت محال بود کہ پیش کسے اسپ و

و فیل خوب بشنود کہ دارد از نوگیر دو بہ نعمتہ ہندی مائل بودگا ہے بزبان اہل ہند۔ و باصطلاح ایشان شعرے میگفت بدبودی بہ بعد از
 تولدش۔ ان دانیال از بی بی دولت شاد دخترے متولد گشت شکر النساء میگم نام نهادند چون در دامن تربیت والد بزرگوارم پرورش
 یافت بسیار خوب برآمد نیک ذاتے و رحم بجموم خلایق فطری و جبلی اوست از ایام طفلی و خرد سالی تا حال در محبت من بے اختیار است
 این علاقہ در میان کم خواہری و برادری خواہد بود در طفلی اول مرتبہ چنانچہ عادت است کہ سینہ اطفال را می فشارند و قطرہ شیرے از آن
 ظاہر میشود سینہ خواہرم را فشارند قطرہ شیر برآمد حضرت والد بزرگوارم فرمودند کہ بابا این شیر را بخور تا در حقیقت این خواہر تو بجای
 مادر تو ہم باشد عالم السرایزدانا است کہ از ان روز باز کہ آن قطرہ شیر را نوشیدہ ام با علاقہ خواہری مہری کہ فرزند ان را با مادران میباشد
 آن مہر را در خود ادراک می نمایم۔ بعد از چندے دخترے دیگر ہم از بی بی دولت شادند کہ در بعالم وجود آمد بہ آرام بانو میگم مسمی کہ دند
 مزاجش فی الجملہ بگرمی و تندگی مائل است پدرم اورا بسیار دوست میداشتند۔ چنانچہ اکثر بے ادبیہاے اورا بشرح ادب بر میداشتند و در نظر
 مبارک ایشان از غایت محبت بد نمی نمود مگر رآمراسر فرار ساختہ می فرمودند کہ بابا بچیت خاطر من با این خواہر خود کہ بعرف ہند و ان
 لادکہ من است یعنی عزیز پرورده بعد از من بیاید بروشے سلوک کنی کہ من باو میکنم ناز اورا برداشته بے ادبیہا و شوخی ہاے اورا بگذرانی
 اوصاف حمیدہ والد بزرگوارم از حد توصیف و اندازہ تعریف افزونست اگر کتابہا در اخلاق پسندیدہ ایشان تالیف یا بد بے شائبہ
 تکلف و قطع نظر از مراتب پدرے و فرزندے اند کہ از بسیار آن گفتہ نیاید باوجود سلطنت و چین خزاین و دفاین بیرون از اندازہ
 حساب و قیاس و فیلان جنگی و اسپان تازی یکسر مو در درگاہ آہی از پایہ فردنی قدم فرمانا نہادہ خود را کترین مخلوقے از مخلوقات میداشتند
 و از یاد حق لخطہ غافل نبودند۔

ادام ہمہ جا با ہمہ کس در ہمہ حال	میدار نہفتہ چشم دل جانب یار
<p>ارباب ملل مختلفہ را در وسعت آباد دولت بے بدیش جانجالات سایر ولایات عالم کہ سبتے را بغیر از ایران و سنی را در روم و ہند و سنا و توران جا بست چنانچہ در وایرہ وسیع انفضاے رحمت انردی جمع طوائف دارباب ملل را اجاست بقضائے آنکہ سایہ بیاید کہ پر تو ذات باشد در ممالک محروسہ اش کہ ہر حدے بہ کنار دیاے شورنتی گشتہ ارباب طہتاے مختلف و عقیدت ہاے صحیح و ناقص را جا بودہ راہ تعرض بستہ گشتہ سنی با شیعہ در یک مسجد و فرنگی با یہودی در یک کلیسا طریق عبادت می سپردند صلح کل شیوہ مقرر ایشان بود با یککان و خوبان ہر طائفہ و ہر دین و آئین محبت می داشتند و بقدر رحالت و فہمیدگی بہر کہ ام التفاتہا می فرمودند شہماے ایشان بہ بیدار میگذاشت و در روز ہا بسیار کم خواب بودند چنانچہ در خواب ایشان در شبانروزے از یک نیم پر زیادہ نبود و بیداری شہما را</p>	

بازیافتی از عمر پیدا نستانند شجاعت و دلیری و دلاوری ایشان بغایتی بود که بر فیلان مست سرکش سواری میفرمودند و بعضی فیلان خوبی را که ماده خود را نزد خود نمی گذاشتند یا آنکه هر چند فیل بد خو باشد تعرض بماده فیل و فیلبان نمیرسانند در حالتی که فیلبانان ماده فیل را کشته باشند و او را نزد خود نگذارند در قیام اطاعت و درمی آوردند و بر دیوار سے یاد رختی که رنگدوران فیل مهادت را کشته از قیام اطاعت آن برآمد میبود و از پلوس آن دیوار یاد رخت میگذاشت تکیه بر لطف انردی نموده خود را بر پشت او می انداختند و بجزر سوار شدند او را بقید ضبط در آوردند رام می نمودند مگر به معنی مشابه شد و در سن چهارده سالگی بر تخت سلطنت جلوس فرمودند همیوی کافر که حکام افغان منصوب ساخته او بودند بعد از آنکه حضرت جنت آشیانے در دارالخلافت دہلی شفقار شدند جمعیت شکرگت فراہم آورده با فیلخانہ کہ در ان ایام سچ یک از حکام عرصہ ہندوستان را نمود متوجہ دہلی گشت قبل از وقوع این قضیہ حضرت جنت آشیانے ایشان را بخت دفع بعضی از افغانان دہلی کوہ پنجاب تعیین فرموده بودند چون مصداق این مصراع کہ ہم بیان حال و ہم تاریخ رحلت و انتقال ست ع

ہمایون بادشاہ از بام افتاد

قرین حال ایشان گشت و این خبر بوسیله نظر جوئے بہ پدرم رسید بیرم خان امانی بود امرایانے را کہ در ان صوبہ با خدمت حاضر بودند جمع ساخته در ساعت سیمہ ایشان را در پرگنہ کلا نور از مصافات لاہور بر تخت سلطنت نشاندند همیون چون بحوالی دہلی رسید ترمی بیگ خان و جمعی کثیر کہ در دہلی حاضر بودند جمعیت نمودند و در مقابلہ او صف آرا گشتند چون اسباب مقابلہ و مجاہدہ دست فراہم داد لشکر با درہم آویختند بعد از کوشش و کشتن بسیار شکست بر ترمی بیگ خان و مغلان افتاده فوج ظلمت بر افواج نور غلبہ کرد

ہمہ کار و پیکار در زم از دست | کہ داند کہ فرجام فیروز کیست | از خون دلیران و گرد سپاہ | از زمین لعل گون شد بوشید سپاہ

ترمی بیگ خان با شکست یا فتماراه اردو سے والد بزرگوارم پیش گرفتند چون بیرم خان با دسوہ مزاجے داشت اورا بہ بہانہ شکست و نصیر در جنگ مخاطب ساخته کارش باخبر رسانید دیگر بارہ بنا بر غرور سے کہ از وقوع این فتح در دماغ آن کافر ملعون جا کرده بود با جمعیت و فیلان خود از دہلی برآمدہ متوجہ پیش گشت و ریایات جلال حضرت عرش آشیانے از کلا نور بقصد دفع او توجہ فرمودند در حوالی پانی پت اجتماع فوج نور و ظلمت دست داد و در روز پنجشنبہ دوم محرم سنہ نہ صد و شصت و چہار مقابلہ و مقابلہ ردے داد فوج ہمیوسی ہزار سوار دلاور جنگی بود و غازیان لشکر منصور زیادہ از چہار پنجہزار نمودند در ان روز ہمیو بر فیل ہوا سے نام سوار بود ناگاہ تیر سے بر چشم آن کافر رسیدہ از پس سہراو سر بہر کرد لشکر او این حالت را مشاہدہ کردہ ہر میت با قصد انفاقا شاہ قلی خان محرم با چند سے از دلاورین فیلی کہ ہمیو بر بالاسے از جنگی بود رسیدند میخواستند کہ فیلبان را بہ تیر بزنند فریاد بر آورد کہ مرا نہ کشید کہ ہمیو بر بالاسے این فیل ست در حال اورا بہمان ہیئت مجوسے

نزد حضرت عرش آشیانے آورند بزم خان عرض کرد کہ مناسب آنست کہ حضرت بدست مبارک خود تہنی برین کافر بزندان تا اب غزایانتم
 در طغرائے فرامین غازی جزو اسم مبارک گرد و فرمودند کہ من اور اقبل ازین پارہ پارہ کردہ ام و بیان میکنند کہ در کابل روزے پیش خواہد
 عجل اللہ شہرین قلم مشق تصویر میکردم صورتے در قلم من درآمد کہ اجزاسے اواز یکہ گرجا و متفرق بودی از نزد یگانہ پر سید کہ صورت یکست
 بر زبان من رفت کہ صورت بہیو است دست خود را آلودہ بخون او ساختہ بہ یکی از خدمتگاران فرمودند کہ گردن او را بزندان از کشتہ اسے
 لشکر مغلوب پنجزار بہ شمار درآمد سواسے آنکہ در اطراف وجوانب افتادہ باشند بہ دیگر از کارہاسے نمایان آنحضرت فتح گجرات و ایلغار است
 کہ دران راہ فرمودہ اند در وقتی کہ میرزا ابراہیم حسین و محمد حسین میرزا و شاہ میرزا ازین دولت روگردان شدہ بطرف گجرات رقتہ بودند و
 تمام امر اسے گجرات وقتنہ طلبان آنکہ دو متفق گشتہ قلعہ احمد آباد کہ میرزا عزیز کو کا با فوج قاہرہ در آنجا بود در قبل داشتند حضرت عرش
 آشیانے بنا بر اضطرابے کہ چچی الکا والدہ میرزا اشارت الیہ داشت با جمعیت بادشاہانہ بے توقف از دار الخلافت فتح پور متوجہ گجرات
 میگرددن این نوع راہ دور دراز را کہ بدو ماہ قطع باید نمود در عرض نہ روز گاہ بہ سواری اسپ و گاہ بہ سواری شہر و کھڑ رہیل طے فرمودہ خود را
 بسربلہ رسانیدند چون بتاریخ پنجم جادی الاول شدہ نہ صد و ہشتاد و چوالی لشکر عظیم میرسند از دو تہنواہان کنگاش می پرسند بعضی میگویند
 کہ شہنشاہ بہ لشکر عظیم باید نزد حضرت میفرماید کہ شہنشاہ کار بیدلان و شیوہ فریب کاران است در حال بنواختن تقارہ و انداختن صورت
 حکم میفرماید چون بدریاسے سا بر می رسیدند فرمودند کہ مردم از آب بہ ترتیب بگذرند محمد حسین میرزا از غلغلہ گذشتن افواج قاہرہ
 مضطرب گردید خود بقراولی برمی آید سبحان قلی ترک ہم ازین جانب با خیلے از دلاوران بکنارہ دریا تھخص حال عظیم بنیاید میرزا آنجماعت
 را می بیند و می پرسد کہ این چه فوج است سبحان قلی ترک میگوید کہ جلال الدین اکبر بادشاہ و فوج دوست آن بخت برگشتہ یعنی راقبول
 میکنند و میگویند کہ جاسوسان من چہارہ روز پیش ازین بادشاہ را در فتحپور دیدہ آمدہ اند ظاہراً تو دروغ میگوئی سبحان قلی گفت امروز
 نہ روز است کہ حضرت از فتحپور بہ ایلغار رسیدند میرزا گفت کہ قبیلان چہ طور رسیدہ باشند سبحان قلی جواب داد کہ چہ احتیاج قبیلان بود
 اینچنین جوانان و بہادوران سنگ شگاف بہتر از قبیلان نامی دست رسیدہ اند کہ حالاً حقیقت دعوی گری و سرکشی معلوم خواہد شد
 میرزا از شنیدن این سخن پارہ از جا رقتہ متوجہ ترتیب افواج میگردد و حضرت آنوقت میفرماید کہ قراولان خبر میرسانند کہ فوج
 در سلج پوشی است بعد ازان متوجہ میگردد و ہر چند کس میفرستند کہ خان اعظم از پیش برآیند او ایستادگی می نماید و میگوید کہ عظیم دست
 تا رسیدن لشکر گجرات از درون قلعہ درین طرف آب باید بود حضرت فرمودند کہ ما ہمیشہ خصوصاً درین سفر دیور کشس اعتماد بر تائید
 ایزدی نمودہ ایم اگر نظر بر سلسلہ ظاہر بیوہ اینچنین جریدہ با ایلغار نمی آیدیم اکنون کہ عظیم متوجہ جنگ است استادان ملاقہ نیست این

سخن گفته توکل نظر را سپر خود ساخته با مخصوصی چند که در طرح بهم کابی مقرر شده بودند در آن دریا اسپ انداختند با آنکه گمان پایاب نبود به سلامت عبور فرمودند حضرت دو بلغم خود را می طلبند تو در دریا اضطراب آوردن دو بلغم را پیش روی می اندازد مخصوصاً آن معنی را به شگون خوب نیگیرند حضرت در حال میفرمایند که شگون ما بسیار خوب شد چرا که پیش روی ما کشاده گشت درین اثنا میسر از نخت برگشته صفا آراسته جنگ ولی نعمت خود ببردن می آید

بادلی نعمت ابرودن آئی | اگر سپهری که سرگون آئی

خان اعظم را مطلق گمان آن نبود که باین تیزی و جلدی آنحضرت سایه مرحمت باین حدود نخواهند انداخت بر کس که خبر از آمدن آنحضرت میدهد اصلاً قبول نمیگرداند تا آنکه بقراین و دلائل آمدن آنحضرت خاطر نشان او شد لشکر گجرات را آراسته مستعد بر آمدن گردید مقارن این حال آصف خان نیز خبری باو میرساند پیش از برآمدن فوج از قلعه لشکر غنیم از میان درختان نمودار شد حضرت نماید از روی راست او بر همت خود ساخته روان شدند محمد قلی خان تو تنائی و تردی خان دیوانه با جمعی از بهادران پیشتر رفته باندک ترود جلو گردانیدند حضرت به راجه بنگو انداس میفرمایند که غنیم بشمارست و مردم ما اندک باید که همه یکدیگر و یکدل گشته بر غنیم حمله آوریم که گشت بسته کارگر از پنجه کشاده است این سخن گفته و تیغها آخته باند ایمان خود غلغله انده اکبر و یامعین را بلند آوازه ساخته می تازند

به پرید بوش زمانه ز جوشش | بدرید گوش سپهر از خردش

بر انغار و جو انغار بادشاهی و جمعی از بهادران قول رسیده داد دلاوری دادند که کبائی که از قسم آتشبازی است هم از لشکر غنیم در گرفته در زقوم زاری می پیرو و آنچه ان شورش می اندازد که قیل نامی غنیم در حرکت آمده باعث بر هم خوردگی لشکر غنیم میگردد درین اثنا فوج قول رسیده محمد حسین میرزا و جمعی را که باو در زور و خور بودند برداشتند و دلاوران لشکر فیروز می اثر تردت نمایان تقدیم رسانیدند نمایان سنگه درباری در نظر آنحضرت بر غنیم خود غالب آمد و راه خود اس کچو ایه جان تشاری کرد و محمد وفا که از خانزادان این دولت بود داد مردانگی داده زخمی از اسپ افتاد بعنایت خاق بنده نو از وجه محض همت و اقبال شهنشاه سرفراز جمعیت غنیم از هم متفرق گشته شکست بر احوال آنها راه یافت بشکرانه این فتح عظیم روی نیاز بدرگاه کریم کار ساز نهاد و بلوازم لشکر گداری قیام و اقدام می نمایند درین اثنا یکی از کلانان بمرض میرساند که سیف خان کو کلتاش نقد حیات تشار دولت خواهی نمود بعد تحقیق ظاهر شد که در حالتی که محمد حسین میرزا با چندی از او باش بر فوج قول می تازد سیف خان بحسب اتفاق باو بر میخورد و داد مردانگی داده شهید میشود و میرزا نیز از دست بهادران قول زخمی میشود و کو کلتاش مذکور برادر کلان زمین خان کو که است

از غرائب احوال آنکہ یک روز پیش ازین جنگ و فتنہ حضرت عرش آشیانے بطعام میل میفرمودند از ہزارہ کہ دانائے علم شانہ بینی بود
می پرسند کہ فتح از کدوم طرف است میگوید کہ از جانب شماست اما یکے از امرای این لشکر شہید خواهد شد در ہمان اثنا سیف خان
گو کہ عرض میکنند کہ کاشیکے این سعادت نصیب من شود

اسافالے کہ از ما بچہ برخواست | چو اختر میگذشت آن فال شد راست

القصہ میرزا محمد حسین عثمان بگروانید و پاسے اسپش در قوم زاری بند شدہ از اسپ می افتد گدا علی نام از یکہ ہاے بادشاہی
باو بر بخورد و اوراد پیش اسپ خود سوار کردہ بلازمت حضرت می آورد چون دوسہ کس دعوی شرکت گرفتند او میکنند حضرت ازو
می پرسند ترا کہ گرفت میگوید کہ نمک بادشاہ و دست اورا کہ از عقب بستہ بود میفرمایند کہ از پیش بہ بندند درین اثنا آب می طلبد
فرحت خان کہ از غلامان معتمد بود ہر دو دست خود برابر سر او میزند حضرت باو اعتراض فرمودہ آب خاصہ می طلبند و اورا سیراب عنایت
یسا زند تا این زمان میرزا عزیز کو کہ و لشکر درون قلعہ بر نیامدہ بودند حضرت بعد از گرفتاری میرزا محمد حسین آہستہ آہستہ متوجہ شہر احمد آباد
میشوند میرزا برابر اسے راے سنگھ راٹھور کہ از عمد ہاے راچپوتان بود می سپارند کہ بر قبیل انداختہ ہمراہ آورد درین اثنا اختیار الملک
کہ یکے از سرداران معتبر گجراتیان بود با فوجے قریب بہ پنچہ از کس نمایان میگردد از نمودار کشن این فوج اضطراب تمام ہر دم بادشاہی
بہر سید حضرت بہ مقتضای شجاعت جلی و فطرت اصلی حکم ہواختن نفاہہ میفرمایند و شجاعت خان دراجہ بھگو انداس و چند
از بندہا پیشتر تاختہ فوج مذکور سردی اندازند بلا حظہ آنکہ مبادا فوج عظیم محمد حسین میرزا را بدست در آورند مردم راے راے سنگھ لصلاح
و تجویز راجہ مذکور سر میرزا را از تن جدا یسا زند پدوم اصلا بہ کشن اورا رضی نبودند و فوج اختیار الملک نیز از ہم پاشید و اسپ اورا
در زقوم زاری می اندازد سہراب بیگ ترکمان سراور ابریدہ می آرد بحض کرم و عنایت ایزدی این نوع سختی بانگ مایہ مردم
روے دادہ مخچین نتج ولایت بنگالہ و گرفتند فلاح مشہور و معروف ہندوستان مثل قلعہ چور و رتھنپور و نسیم ولایت خاندیس
و گرفتند قلعہ اسپر دیگر دلایاتے کہ بہ سعی افواج قاہرہ بہ صرف اولیایے دولت مد آمدہ است از حجاب و شمار بیرون است
اگر بہ تفصیل مذکور گردد سخن دراز میشود و در محاربہ چتورہ جمل را کہ سردار مردم قلعہ بود بہ دست خود تھنگ زدہ اند و تھنگ اندازی
نظیر و عدیل خودند اشند بہمن تھنگ کہ جمل را زدہ اند سنگرام نام دارد و از تھنگماے نادر روزگار است قریب سہ چار ہزار
جانور پرندہ و چندہ زدہ باشند من ہم در تھنگ انداختن شاگرد رشید ایشان میتوانم بود از جمیع شکار ہا بہ شکارے کہ
از تھنگ زدہ شود طبیعت راغب است در یک روز ہر وہ آہور ابہ تھنگ زدہ ام از ریاضاتے کہ والد بزرگوارم میکشیدہ

یکی ترک غذای حیوانی بود که در تمام سال سه ماه گوشت میل میفرموده اند و نه ماه دیگر به طعام صوفیانه قناعت میکردند و مطلق به قتل و ذبح حیوانات راضی نبودند و در ایام فرخنده فرجام ایشان در بسیار از روزها و ماهها کشتن حیوانات منع عام بود تفصیل ایام و شهرها که مرکب خوردن گوشت نمی شدند در اکبرنامه داخل است و همان تاریخ که اعتمادالدوله را دیوان ساختم خدمت دیوانی بیوات را بمغز الملک فرمودم مغز الملک از سادات باخترست در ایام دالیز بر گوهرم بشرقی که گرفتارخانه قیام و اقدام می نمودند در یک روز از روزها ایام جلوس صدکس از بندها ای کبری و جهانگیری زیارتی منصب و جاگیر مرفر از گشتند در عید رمضان چون اول عید بود از جلوس همایون من بعید گاه برآمدم کثرت عظمتی شده بود به نماز عید قیام نموده و از مکر و سپاس از دی بجای آورده متوجه دولت شدم به مقضاے آنکه ع

از خوان بادشاهان نعمت رسد گدارا

فرمودم که یاره زر صرف تصدقات و خیرات نمایند از آنجمله چند لک دام حواله دوست محمد شد که بفقرا و ارباب احتیاج قسمت کند و بمیر جمال الدین حسین انجو و میران صدر جهان و میر محمد رضا بنرواری به هر یک یک لک دام داده شد که در اطراف شهر خیرات کنند و پنج هزار روپیه به درویشان شیخ محمد حسین جامی فرستادم و حکم فرمودم که هر روز یکی از منصب داران پنجاه هزار دام به فقر امیده باشد قبضه شمشیر مرصع به خانخانان فرستاده شد بمیر جمال الدین حسین انجو را به منصب سه هزار می سر بلند ساختم بدستور سابق صدارت بمیران صدر جهان مفوض گردید و بجای کوه که از کوه کماے پدرین ست فرمودم که در محل عورات مستحق را بجهت دادن زمین در نظر بنظر میگذرانیده باشد زاهد خان ولد محمد صادق خان را که هزار و پانصدی بود در هزاری ساختم به کس فیله یا اسپه رحمت شده رسم شده بود که نقیبان و میران خوران از آنکس جلوانه گویان مبلغی میگردند فرمودم که آن زر را از سرکار بدهند تا مردم از طلب و خواست این گروه خلاص شوند در همین روزها سالیان از برهانپور رسید و اسپان و فیلان برادر مرحوم دانیال را بنظر در آورده از جمله فیلان که آورده بود یکی مست است نام داشت در نظرم خوش درآمد و نور گنج نام نهادم و عجب چیزی درین فیل مشاهده شد بر هر دو طرف گوشه اش برابر هندوانه کوچکی بدرآمده است و آنچنانکه آب در ایام مستی از فیلان میچکد از آنها بر می آید و همچنین بر بالای پیشانی پیشتر برآمدگی دارد که باین کلان در فیلان دیگر دیده نشد خیلی خوشنما و مهیب بنظر در می آید و تسبیحی از جوهر بقرند خورم عنایت کردم امیده آنکه بمنتها مطابق صورتی و معنوی برسد چون زکوة ممالک محروسه را که حاصل آن از کردها میگذشت معاف نموده بودم سایر جهات کابل را نیز که از بلاد مقرر راه هندوستان است و یک کرد و روست و سه لک دام جمع آن میشد بخشیدم ازین دو ولایت که یکی کابل و دیگری قندهار

تاریخ

از سالهای این

باشد هر سال مبلغی کفی بعلت زکوة گرفته میشد بلکه عمده حاصل آنجا همین زکوة بود این رسم قدیم را ازین دو محل برداشتم و از نیم نفع کلی
 در فاقست تمام باهل ایران و توران عام گذشت. جاگیر آصف خان که در صوبه بهار بود به باز بهادر مرمت شد و آصف خان را فرمودم
 که در صوبه پنجاب جاگیر تنخواه دهند چون بعضی رسید که مبلغی کفی در جاگیر آصف خان باقی مانده است و حالانکه حکم تغییر شد وصول آن متعذر
 است فرمودم که یک لک روپیه از خزانه باور دهند و آن زر باقی را از باز بهادر بخالصه شریفه باز یافت نمایند. شریف آملی را به منصب
 دویز روپا تصدی از اصل و اضافت مقرر داشتم بسیار پاکیزه نهاد و خوش نفس است با آنکه از علوم رسمی بهره ندارد اکثر اوقات از سخنان بلند
 و معارف ارجمند سر بر می زند در لباس فقر و تجرید مسافرت بسیار نموده با بسیار از بزرگان صحبت ها داشته مقدمات ارباب تصوف را در
 ذکر دارد و این معنی فایده است نه حاله در زمان والد بزرگوارم از لباس فقر و رویش بر آمده و مرتبه امارت در سردارے یافته لطفش بی نهایت
 قوی است روز مره و تکلمش با آنکه از مقدمات عربیت عاری محض است در رعایت فصاحت و پاکیزگی است و انشای عباراتش نیز عالی
 از منکی نیست از شاه قلی خان محرم در آگره باغی مانده بود چون وارث نداشت بدختر منندال میرزا رقیه سلطان میگویم که حرم محترم والد بزرگوارم
 بود تکفیل کردم فرزند خرم را پدرم بایشان سپرده بودند هزار مرتبه از فرزند زاییده خود او را دوست تر میدارند.

جشن اولین نوروز

شب سه شنبه یازدهم ذی قعدة ۱۲۰۴ هزار و چهارده صبح که محل فیضان نورست حضرت نیر اعظم از برج حوت بخانه شرف و خوش حالی خود
 که به برج حمل باشد انتقال فرمود چون اولین نوروز از جلوس همایون بود فرمودم که ایوانها سے دو تختانه خاص و عام بدستور زمان والد
 بزرگوارم در آئینه لقیسه گرفته آئینه در رعایت زیب و زینت بستند و از روز اول نوروز تا نوزدهم درجه حمل که روز شرف است خلاق داد
 عیش و کامرانی دادند اهل ساز و نغمه از هر طائفه و هر جماعت جمع بودند لویان رقص و دلبران هند که به کرشمه دل از فرشته می ربودند
 هنگامه مجلس را گرم داشتند فرمودم که هر کس از کیفیات و غیرات آنچه میخواسته باشند بخورد منع و مانعی نباشد.

سانی نور باده برافروز جام با | مطرب بلو که کار جهان شد بکام با

و رایام پدرم درین بنفده هرده روز مقرر بود که هر روز یکی از امرای کلان مجلس آراسته پیشکشهای نادر از اقسام جواهر و مرصع آلات
 و آئینه لقیسه و فیلان و اسپان سامان نموده آنحضرت را تکلیف آمدن بمجلس خود مینمودند و ایشان بنا بر سرفرازی بندگان خود بدین
 مجلس قدم رنج داشته حاضر میشدند پیشکشها را ملاحظه فرموده آنچه خوش می آمد برداشته تمه را بصاحب مجلس می بخشیدند چون خاطر مائل

رفاهیت و آسودگی سپاهی و رعیت بود درین سال پیشکشها را معاف فرمودم مگر قلیله از چندی نزدیکان بنا بر رعایت خاطر
 آنها درجه قبول یافت در همین روزها بسیار از بندها بزیادتی منصب سرفرازی یافتند از انجمله دلاورخان افغان را بنزار و
 پانصدی ساختم دیگر راجه باسور که از زمینداران کوهستان پنجاب است و از زمان شاهزادگی تا حال طریق بندگی و اخلاص
 بمن دارد و هزار و پانصدی منصب داشت سه هزار و پانصدی کردم شاه بیگ خان حاکم قندهار را اصل و اضافه به منصب
 پنجزاری سرفراز گردانیدم و راهی که از امرای راجپوت است همین منصب سرفرازی یافت و از ده هزار روپیه
 مدد خرج گویان فرمودم که به راناشکر بدهند در آغاز جلوس یک از اولاد مظفر گجراتی که خود را حاکم زاده آن ولایت میگرفت سر
 شورش بر آورده اطراف و جوانب شهر احمدآباد را تاخت و تاراج نموده چند از سرداران مثل پیم بهادر اوزبک و راهی علی بھٹی
 که از جوانان مردانه و قرار داده آنجا بودند در آن فتنه به شهادت رسیدند آخر الامر راجه بکر اجمیت و بسیار از منصب داران را
 یا شش هفت هزار سوار آراسته به ملک لشکر گجرات تعیین ساختم و مقر شد که چون خاطر از رفع و دفع مفسدان جمع سازد راجه
 مذکور صاحب صوبه گجرات باشد قبل ازین که قلیچ خان بدان خدمت تعیین یافته بود متوجه ملازمت گردد بعد از رسیدن افواج
 قاهره ملک جمعیت مفسدان از یکدیگر پاشید هر کد ام به جنگلی پناه جستند و آن ولایت بقید ضبط درآمد و خبر این فتح در احسن
 ساعات بمساح جاه و جلالم رسید درینو لاهر ضداشت فرزند پرویز بنظر درآمد که رانامه تھانه منڈل را که سی جیل کرده است جمیسر
 واقع است گذاشته فرار نموده و افواج قاهره متعاقب او تعیین یافته اند امید که اقبال جهانگیری او را نیست و نابود گردانند
 و روز شرف بسیار از بندها به رعایتها و اضافه به منصب سرفرازی یافتند پیشرو خان را که از خدمتگاران قدیم
 است و در ملازمت حضرت جنت آشیانه از ولایت آمده بود بلکه از جمله مرد نیست که شاه طماست همراه ساخته بود و در مہر سعادت
 نام داشت چون داروغه و مہر فراش خانہ والد بزرگوارم بود و درین خدمت نظیر عدیل خود ندارد و در انجذاب پیشرو خانے
 سرفراز ساخته بودند اگر چه ملایم طبیعت و قلعچی مشرب است نظیر حقوق خدمت به منصب دو هزاری از اصل و اضافه ممتاز گردانیدم

گرختین خسرو در وسط سال اول جلوس

خسرو را بنا بر جو اینها و غرور سے کہ جو انان را پیدا شد و کم تجربگی و نا عاقبت اندیشی مصاحبان نا جنس خیالات فاسد
 بخاطر او یافته بود تخصیص در ایام بیماری والد بزرگوارم کہ بعضی کوتاہ اندیشان بنا بر کثرت جرایم و تقصیراتے کہ از ایشان بوقوع

آمده بود و از عفو و اغماض نا امید محض بودند بخاطر گذر ایند که او را دست آویزی ساخته امور سلطنت را از پیش خسر و گیرند از بیغنی غافل که
 امور سلطنت و جهانبانی امر نیست که به سعی ناقص عقلی چند انتظام پذیرد و خاق دادار تا که شایسته این امر عظیم انقدر رفیع الشان دانند و
 این خلعت را بر قامت قابلیت چه کس راست آورد

زردارنده توان شد بخت را	نشاید خرید افسرد تخت را	سرے را که حق تاج پرور نمود	نشاید از ولج و دولت پرورد
-------------------------	-------------------------	----------------------------	---------------------------

چون خیالات فاسد مفسدان و کوه اندیشان بغیر از نذولت و پشیمانی نتیجه ندارد امور سلطنت باین نیازمند درگاه الهی قرار گرفت
 همواره خسر و را گرفته خاطر و متوحش می یافتیم هر چند در مقام عنایت و شفقت شده خواستم که بعضی تفرقه و دغدغه با از خاطر او دور سازم
 فائده بران مترتب نگشت تا آنکه به کنکاش جمعی از بخت برگشتگان در شب یکشنبه هشتم ذی حجه سنه مذکور بعد از گذشتن دو گهری زیارت
 روضه منوره حضرت عرش آشیانه راند که ساخته سه صد و پنجاه سوارے که با و متفق بودند از درون قلعه اگر برآمده متوجه میگردید و بعد
 از روان شدن او باندک زمانه یکے از چراغچیان که با وزیر الملک آشنا بوده خبر میرسانند که خسر و گریخت وزیر الملک او را همراه گرفته
 پیش امیر الامرای آورد چون او این خبر را تحقیق می نماید مضطربانه بدر بار محل آمده یکے از خواجہ سرایان رامی گوید که دعای من برسان
 و بگو که عرض فروری دارم حضرت بیرون تشریف آورند چون در خیال من این امر در نیامده بود گمان بروم که از جانب دکن یا گجرات
 خبر رسیده باشد بعد از بیرون آمدن ظاهر شد که ماجرا چنین است گفتم چه باید کرد خود سوار شده متوجه گروم یا خرم را بفرستم امیر الامرا
 عرض کرد که اگر حکم شود من بروم فرمودم که چنین باشد بعد از آن معروض داشت که اگر به نصیحت بزرگردد دست به سلاح کند چه باید کرد
 گفته شد که اگر بچیک برآه راست در نیاید آنچه از دست تو آید تفسیر مکن سلطنت خویش و فرزندے بر نمی تابد

که باشاه خویشے نذارد گے

چون این سخنان دیدگر مقدمات گفته اورا مرخص ساختم بخاطر رسید که خسر و از و آزر دگی تمام دارد و بنا بر قرب و نترتے که داشت
 محسود اشال و اقران ست مبادا که نقاتے در حق او اندیشد و اورا اضلاع سازد و معرا الملک را فرمودم که رفته اورا باز گرداند و شیخ
 فرید بخشی بیگی را بدین خدمت تعیین نموده حکم کردم که جمیع منصبداران و اهدیایانے که در پاس اند بمرآهی او متوجه شوند و اهتمام نهان
 کوتوال بقراولی و خبر گیری مفرگشت و با خود قرار دادم که بقضای سجانی چون روز شود خود نیز متوجه گروم و معرا الملک امیر الامرا آورد
 چون در همین روز با احمد بیگ خان و دوست محمد خان پکا دل مرخص گشته بودند در حوالی سکندره که بر سر راه خسر بود منزل داشتند
 بعد از رسیدن خسر و در آن نواحی با چندے از دیره هاسے خود برآمده متوجه ملازمت گردیدند و خبر رسانیدند که خسر و راه پنجاب

پیش گرفتہ با یلغار میرود بخاطر گذشت کہ مباداراه را چپ زده بجانب دیگر رود چون راجہ مان سنگہ خاومی او درنگالہ بود بخاطر الترنبد با
درگاہ میرسید کہ بان جانب متوجہ خواہد گشت بہر طرف کسان فرستادہ مشخص شد کہ بہ پنجاب میرود درین اثنا صبح طلوع گشت
تکیہ بر کرم و عنایت اللہ تعالیٰ نموده بغرمت درست سوار شدہ و مقید بہ پنج خیر و محکس نماندہ متوجہ گردیدم

لی آزا کہ اندوہست در پے | نمی داند کہ رہ چون میکند طے | ہمی داند کہ افتد پیش و راند | آید با کہ آید با کہ ماند

چون بردفہ تبر کہ والد بزرگوارم کہ در سہ کردہ شہر واقع ست رسیدہ استمداد ہمت از روحانیت آنحضرت می نمودم مقارن آن
حال میرزا حسن پسر میرزا شاہ رخ را کہ ارادہ ہمراہی خسرو داشت گرفتہ آوردند چون پرسش نمودم تو انست منکر شد فرمودم تا دست
اورا بستہ بر فیل سوار کردند و این اول شگون بود کہ بہ برکت و توجہ و امداد آنحضرت بطور آمد چون نیم روز شد دیو اگر می تمام
بہر سایہ لفظہ در سایہ درخت توقف نمودہ بخان اعظم گفتیم کہ ہر گاہ ما را باین امنیت خاطر این حال بودہ باشد کہ معتاد ایون را کہ
در اول روز بایست خوردناخال نخوردہ باشم و سچکس بیاد ندادہ باش حال آن بے سعادت ازین قیاس باید کرد آزارے کہ
داشتم ازین عمر بود کہ فرزند بموجب و سبب غنیمت خصم شد اگر سعی بدست آوردن او نہ نمایم نفسہ ان وقتند اندیشان را دستگاہی بہم
خواہد رسید با او سر خود گرفتہ با وزیر یک یا قریب باش خواہد رفت و ازین عمر خفتہ باین دولت راہ خواہد یافت بنا برین مقدمات بدست
آوردن اورا پیش نہاد ہمت ساختہ بعد از اندک آسایشی از پرگنہ تھر کہ در بیست کردہ واقع ست دوسہ کردہ گذشتہ در موضع
از مواضع پرگنہ مذکور کہ تالابے داشت نزول نمودم چہ خسرو چون بہ تھرہ میرسد بکسین بیگ بدختی کہ از رعایت یافتہاے والد
بزرگوارم بود و بہ قصد ملازمت من از کابل می آمد بر میخورد چون طبع بدختیان بہ فتنہ و آشوب پیراستہ است انہمینی را از خدا خواستہ
تا دویست سی صد از ایماقات بدختیان کہ ہمراہ او بودہ اند را ہبر دسہ سالار او میگردد و در راہ ہر کس کہ از پیش می آید تاراج نمودہ
اسپ و اسباب اورا میگیرند سوداگران در اہنگذری مال شان بچہ و تاراج این مفسدان بود ہر جا کہ میرسد بدزدن و فرزند
مردم از آسیب آن فاسقان ایمن نمودند خسرو بچشم خود می دید کہ بر ملک موروثی آباداجد او او چہ قسم سستی می رود از دیدن
افعال ناشایستہ این بدبختان در ساعتی ہزار ہا مرگ را آرزو میکرد غایتا غیر از مدار او مواسا باین سگان چارہ نہ داشت اگر
بخت و اقبال یاوری احوال او نمودے نہ امت و شہبانی را دست آویز خودی ساخت و بے دغدغہ خاطر بلازمت من می آمد
عالم السرایز و داناست کہ از تفصیرات او بالکلیہ در گذشتہ آنقدر لطف و شفقت می نمودم کہ سر موے تفرقہ و دغدغہ در خاطر
اونمی ماند چون در واقعہ حضرت عرش آشیانے با فساد بعضی مفسدان ارادہ از خاطر او سر برزدہ بود و میدانست کہ اینہا بے

رسیده است اعتماد بر مهر و شفقت من نمی کرد و والدیه او هم در ایام شاهزادگی از ناخوشی اطوار و اوضاع او سلوک برادر خردش
 مادھو سنگھ تریاک خورده خود را گشت از خوبهای و نیکذاتی های او چه نویسم عقلی به کمال داشت و اخلاص او بمن در درجه بود
 که هزار پسر و برادر از قربان یک موی من میکرد و مکرر به خسر و مقدمات نوشت و اورا دلالت باخلاص و محبت من میکرد چون دید
 که بیخ فائده نداد و عاقبت نامعلوم است که یکجا بنجر خواهد شد از غیر تیکه لازمه طبیعت را چوتانی ست خاطر بر مرگ خود قرار داده و
 چندین مرتبه گاه گاه فرج او در شورش می آمد چنانچه این حدیث میراثی بود که پدران و برادران او همه یکبار در دیوانگی خود هارا
 ظاهر میکردند و بعد از مدتی علاج پذیر می شد بند و در ایامیکه من به شکار متوجه گشته بودم روز بیست و ششم ذی حجه ۱۱۳۲ هجری قمری بسیار
 در عین سوزش و مانع خورده در اندک زمانه در گذشت گویند که این احوال پسر بے دولت خود را پیشتر می دیده است اول که خدائی
 که در آغاز جوانی در خرد سالی مراد است داد نسبت او بود بعد از تولد خسر و او را شاه بیگم خطاب داده بودم چون بد سلوکیهای فرزند و بر
 را نسبت بمن نتوانست دید از سر جان در وقت و مانع پریشان شدن در گذشته خود را ازین کلفت و اندوه باز رها نیند از فوت او بنا
 تعلقه که داشتم ایامی بر من گذشت که از جهات و زندگانی خود هیچگونه لذت نداشتیم چهار شبانه روز که سی در دوپهر باشد از غایت کلفت و
 اندوه چیرے از ماکول و مشروب و ارد و طبیعت نه گشت چون این قصه بوالد بزرگوارم رسید و اسامانه در غایت شفقت و رحمت بدین
 مرید فدوی صادر گشت و خلعت و دستار مبارک که از سر برداشته بودند همان طور بسته محبت من فرستادند این عنایت آبی بر آتش
 سوز و گداز من زده اضطراب و اضطراب مرا قی اجله قرار داد آرامی بخشید غرض از ذکر این مقدمات آنکه بے سعادتے ازین در نمی گذرد
 که فرزند بے بنا بر ناخوشی سلوک و اطوار ناپسندیده باعث قتل مادر خود شود و بپدر خود بے هیچگونه باعث و سببے به محض تصورات و
 خیالات فاسد در مقام بنی و عناد در آمده از دولت ملازمتش فرار برقرار اختیار نماید چون تقم جبار هر کردارے را سزاے در برابر
 نهاده لاجرم مال حالش بدان انجامید که بے بدترین احوالے بقید درآمد و از درجه اعتماد افتاده بزندان دائمی گرفتار گردید

راه چوستانه رود بومحمد	پاسے بدام آرد و سر در کند
------------------------	---------------------------

مجملاً روز سه شنبه دهم ذی حجه بمنزل بودل فرود آمدم شیخ فرید بخاری را با جمعی از شجاعان و بهادران به تعاقب خسر و دهر اول
 لشکر فیر ذی اثر معین و مشخص گشتند دوست محمدر که در رکاب بود بنا بر سبق خدمت در ریش سفیدی به محافظت قلعه آره و محلها
 دختر این فرستادم اعتماد الاله و له وزیر الملک را در وقت بر آمدن از آگره به ضبط و حراست به شهر گذاشته بودم بدوست محمد گفتم
 که چون به صوبه پنجاب میرسیم و آن صوبه در دیوانے اعتماد الدوله است اورا روانه ملازمت خواهی ساخت و پسران میزرا حکیم را

کہ در آگرہ اند بقید آورده مجوس نگاه خواهی داشت چه هر گاه که از فرزند صلیبی این معامله رونماید از برادرزاده و عمون زاده چه توقع توان
داشت مگر الملک بعد از رخصت دوست محمد بخشی شہ چهار شنبہ بہ پول و پنجشنبہ بہ فرید آباد نزول اجلال واقع گشت روز جمعہ سیزدہم
اتفاق دہلی دست داوانگر در راہ زیارت روضہ مقدسہ حضرت جنت آشیانے شافقہ زیارت نمودم و استمداد ہمت کردم و بہ فقرا
و درویشان بدست خود زر ہادادم و از انجا برنگاہ مقام حضرت شیخ نظام الدین اولیا توجہ کردہ بلو از م زیارت قیام و اقدام نمودم
بعد از ان پارہ زر بہ میر جمال الدین حسین انجو و مبلغی دیگر بحکم مظفر دادم تا بہ فقرا و درویشان و از باب احتیاج قسمت نمایند روز
شنبہ چہار دہم مقام سرا کے زیلہ شد این سرا را خسر و سوزانیدہ رفتہ بود منصب آقا ملائی برادر آصف خان کہ بہ خدمت حضور
سرفراز بود از اصل و اضافہ ہزاری ذات دسی صد سوار مقرر گشت درین راہ خدمت چہان مبارک و جمعی از ایماقات کہ در
رکاب ظفر انساب بودند بہ ملاحظہ آنکہ چون بعضی ازین مردم با خسر و اتفاق دارند مبادا بہ خاطر ایشان دغدغہ و تفرقہ راہ یابد بطلان
تران ایشان دو ہزار روپیہ دادہ شد کہ در جزو مردم خود قسمت نمایند و جماعت خود را بمرام جہانگیری ایستادہ سازند بہ شیخ
فضل اللہ و راجہ و پیر و صر زہرا ہادادم کہ در راہ بہ فقرا و برہمنان میدادہ باشند سی ہزار روپیہ فرمودم کہ در اجہیر برانا شکر بطریق
مد و خیر بدہند روز و شنبہ شانزدہم بہ پرگنہ پانی پت رسیدم این منزل و مقام بر آب سے کرام و اجداد ذوی الاحرام ما ہمیشہ مبارک
و فرخندہ آمدہ و دودخ عظیم درین سرزمین رودادہ یکے شکست ابراہیم بودی کہ بصولت عساکر ظفر آثار حضرت فردوس مکانے دست
دادہ و ذکر آن در تواریخ روزگار مرقوم و مسطور است دوم فتح ہیمو بد کردار کہ در اول دولت والد بزرگوارم بہ تفصیل کہ تحریر یافتہ از عالم
اقبال بہ طور آمد در حینیکہ خسر و از دہلی گذشتہ بہ پرگنہ مذکور توجہ میگردید بحسب اتفاق دلاور خان آنجا رسیدہ بود چون قبل از ورود
او بانکہ وقتی این مقدمہ می شنود و فرزند ان خود را از آب چون میگذرانند و خود سپاہیانہ و قزاقانہ دل بر ایلعاری نہد و قصد میکنند
کہ خود را پیش از رسیدن خسر و بہ قلعہ لاہور اندازد و ہنکارن این حالی عبد الرحیم نیز از لاہور باین مقام و منزل میرسد دلاور خان
دولت میکند کہ فرزند ان خود را ہمراہ فرزند ان من از آب بگذران و خود کنارہ گرفتہ منتظر آیات ظفر آیات جہانگیری بباش
از بسکہ گر ان بار دترسندہ بود انہم یعنی را بخود قمر ارتوانست داوانمقدار توقف نمود کہ خسر در سید رفتہ اورا ملازمت کرد و
قرار ہمراہی از رو سے اختیار با حضرت ار دادہ خطاب ملک انور را سے یافت و در نبرد صاحب اختیار گشت دلاور خان مردانہ
توجہ لاہور گردید و در راہ بہر کس و بہر طائفہ از ملازمان در گاہ و در بیان و سوداگر ان وغیرہ میرسید انہارا از خروج خسر و
آگاہ ساختہ بعضی را ہمراہ خود میگردنت و بعضی را میگفت کہ از راہ کنارہ گیرند بعد از انکہ تہہا سے خدا از تاراج دست اندازن

وظایمان امین گشتند غالب ظن آن بود که اگر سید کمال در دلی و دلاور خان در پانی پت جرأت و همت نموده سر راه بر خسر و دیگر گفتند
 آن جماعت پر ریخته که همراه او بودند تاب مقاومت نیاورده پریشان میگشتند و خسر بدست می آمد غایتاً همت شان یادری نکرد
 و در شانی الحال هر که ام تقصیر خود را بر دوشه تلافی نمودند دلاور خان در ایلتغار لاهور پیش از رسیدن به قلعه درآمد و خدمت
 نمایان کرده تدارک آن کوتاهی نمود و سید کمال نیز در جنگ خسر و ترو دوات مردانه بتقدیم رسانید چنانچه در محل خود به تفصیل
 نوشته خواهد شد به تقدیم ذمی حجه برگشته کرناال محل نزول ریات عایسات گشت درین منزل عابد بن خواجہ راکه پسر گلان جوینار
 و پسر زاده عبد الله خان اوزبیک که در زمان والد بزرگوارم آمده بود به منصب بزاری ذات و سوار سرفراز ساختم شیخ نظام معانی
 که از شاوران مقرر وقت خود بود خسر در امی بیند و او را به نوید پاس و خواه خوشدل ساخته تازه از راه می برد آمده مرادید چون این
 مقدمات بر گوش خورده بود خسر چه راه با داده فرمودم که متوجه زیارت خانه مبارک گرد در نوروز هم پرگنه شاه آباد منزل گردید
 و آب درین مقام بسیار کم بود بحسب اتفاق باران عظیم دست داد چنانچه همگان شاداب گشتند شیخ احمد لاهوری راکه از زمان
 شاهزادگی نسبت خدمتگاری و خانه زادی و مریدے داشت به منصب میر عدلے سرفراز گردانیدم مریدان در باب اخلاص
 وسیله او از نظر میگذرنند و دست و سینہ بر کس باید داد بعرض رسانیده می و هاند در وقت ارادت آوردن مریدان چند کلمه بطریق
 نصیحت مذکور میگردد باید که وقت خود را به دشمنی ملته از ملتهاتیره و کدر نسازند و با جمع ارباب ملل طریق صلح کل مرعی دارند هیچ
 جان داری را بدست خود نکشند و سلاح طبیعت نباشند مگر در جنگها و شکارها

ان سلطان

امباش در پے بے جان نمودن جاندار	مگر بعضی پیکار یا بوقت شکار
---------------------------------	-----------------------------

تعمیم نیرات راکه مظاہر نورانی اند بقدر درجات هر یک باید نمود و موثر و موجود حقیقی در جمیع ادوار و اطوار الله تعالی را باید دانست
 بلکه فکر باید کرد تا در خلوت و کثرت خاطر لمح از فکر و اندیشه او خالی نباشد

لنگ و پوچ و خفته شکل بی ادب	سوی اومی غنچ داوامی طلب
-----------------------------	-------------------------

والد بزرگوارم ملکه آیینی بهم رسانیده در کم دقتی ازین اوقات ازین فکر خالی بودند در منزل الوه الوالی اوزبیک را با پنجاه و هفت
 منصبدار دیگر به ملک شیخ فرید تعیین نموده چهل هزار روپیه مدد خرج گویان بان جماعت مرحمت نمودم بهفت هزار روپیه دیگر بحسب
 داده شد که با یماقات تقسیم نماید بمیر شریف املی نیز دو هزار روپیه شفقت کردم و روز سه شنبه بیست و چهارم ماه مذکور پنج کس
 از ملازمان و همراهان خسر در گرفته آوردند و دو کس راکه اقرار به نوکری او کردند فرمودم که در تہ پانے نیل انداختند و سر نقره

را که انکار نمودند سپرده شد تا بحقیقت باز رسیده شود و از دهم ماه فروردی سنه احد جلوس میرزا حسین و نورالدین قلی کو تو ال به شهر
 لاهور داخل میشوند و در بیست و چهارم ماه مذکور فرستاده دلاور خان میرسد و خبر میکند که خسرو خروج نموده قصد لاهور دارد و شهر لاهور را
 با شید در همین تاریخ دروازه های شهر لاهور محفوظ و مضبوط میگردد و در روز بعد از تاریخ مذکور با اندک مردم دلاور خان به قلعه
 داخل میشود و شروع در استحکام برج و باره کرده هر جا شکست و ریختی داشت مرمت نموده توپها و ضرب با را به بالا سلسله
 بر آورده مستعد جنگ میشود جمع قلیله از بنده های درگاه که در درون قلعه بودند همگی رجوع آورده بخدمت متعین گشتند و مردم شهر
 نیز با خلاص تمام مدد و معاضدت نمودند بعد از دو روز که فی الجمله سرانجامی شده بود دشمن در رسیدگی از منازل مقرر منزل اختیار
 نموده فرمود که شهر را قبل کرده طرح جنگ اندازند و یکی از دروازه ها را از هر جانب که میسر باشد آتش در داده بسوزانند و بلوشت
 تا لان خود گفت که بعد از گرفتن قلعه تا هفت روز حکم خواهیم داد که شهر آماج نمایند و زن و فرزند مردم را اسیر کنند این جماعت
 خون گرفته یکی از دروازه های شهر را آتش دادند دلاور بیگ خان و حسن بیگ دیوان و نورالدین قلی کو تو ال از طرف درون
 دیوار دیگر محاذی دروازه بر آوردند در همین روزها سعید خان که از قبیلایان کشمیر بود در کنار آب چناب منزل داشت این خبر را
 شنیده با یلغار روانه لاهور گشت چون بکنار آب راوی رسید با اهل قلعه خبر فرستاد که به قصد دولت خواهی آمده ام مرا بدرین قلعه در آورید
 مردم قلعه شب کسی فرستاده و او را با چند سکه همراه داشت بدرون درمی آوردند بعد از سه روز که قلعه در محاصره بود خبر رسیدن
 افواج قاهره تو اترا در متعاقب بخمسرو و تابعان او میرسد بی پاشده بخاطر میگذرانند که روبرو لشکر فیروزی اثر باید رفت چون
 لاهور از سواد های عظیم هندوستان ست در عرض شش هفت روز کثرت عظیمی دست داد چنانچه از مردم خوب شنیده شده که
 ده دوازده هزار سوار مستعد جمع شده بودند و بقصد آنکه بر فوج پیش شیخون آورند از حوالی شهر برمی خیزند در سراے قاضی علی شیب
 پنجشنبه شانزدهم بن این خبر رسید هم در شب با آنکه باران عظیم بود طیل کوچ زده سوار شدم صبح آن به سلطان پور رسید
 تا نیم روز در سلطان پور بودم بحسب اتفاق در همین وقت وساعت بیان افواج قاهره و جماعت مقهوره مقابله و مقاتله دست میداد
 مغز الملک تشت بر یانے آورده بود میخواستم که از روی ریخت میل نمایم که خبر جنگ بن رسید به مجرد شنیدن با آنکه طبیعت مائل
 بخوردن بر یانے بود یک لقمه براسه شگون خورده سوار شدم و مقید بر رسیدن مردم و گمی افواج قاهره نه گشته به شتاب بر چپ
 تا مترتوجه گشتم چلته خاصه خود را هر چند طلبیدم حاضر نه ساختند از سلاح بجز نیزه و شمشیر که حاضر نبود خود را به لطف ایزدی سپرده
 بی ملاحظه روانه شدم در اول سواری زیاده از پنجاه سوار همراه بودند و هیچ کس را خبر هم نبود که امروز جنگ خواهد شد مجلا تا بسیر

کلیه بقیات موصوفه استی حکامه کردان که از دروازه بیخه ببردون نزد ۱۱۲۰ امیر علی

بملاحظه

گویند و اول رسیدن چهار پانصد سوار از نیک و بد جمع شده باشند در وقتیکه از پل مذکور میگذرند ششم خبر فتح رسید اول کسی که این فرد
 رسانید شمسی تو شکی بود بدین خوشخبری خوش خبر خان خطاب یافت و میر جمال الدین حسین را که پیش ازین بجهت نصیحت خسرو فرستاده
 بودم در همین وقت رسیده از کثرت و شوکت مردم خسرو چندان گفت که باعث بیم مردم میشد با آنکه خبر فتح متواتر رسیده این
 سید ساده لوح بهیچ وجه باور نمی کند و تعجب می نماید که آن نوع لشکر که من دیده ام چگونه از فوج شیخ فرید که در نهایت قلت
 و بی استعدادی اند شکست بخورند و قتی که سنگها سن خسرو را باد و خواجه سراسه او آوردند میر قبول این معنی نمود از اسپ فرود آمده سر
 بر پایه من نهاد و انواع خضوع و خشوع بتقدیم رسانید و گفت که اقبال بالاتر و بلند تر ازین نمی باشد شیخ فرید درین سردار
 مخلصانه و فدایانه همیشه اند سادات باریه را که از شجاعان زمان خود اند و در هر معرکه که بوده اند کار از ایشان شده هر اول ساخته
 یوسف خان ولد سید محمود خان باریه سردار قوم بنفس خود تر دوات مردانه نموده هفتاد و نه زخم برداشت و سید جلال هم از برادران
 این طائفه تیر بر شقیقه خورد و بعد از چند روز در گذشت در اثنا سکه سادات باریه که از پنجاه از شخصی بیش نمودند زخم و ضرب
 هزار سوار و پانصد پانصد سوار بخشی برداشته پاره پاره شده بودند سید کمال که با برادران خود به کمک بر اول تعیین شده بود
 از یک کناره در آمده زود خورد که در آن فوجی بود که فوجی بود بعد از آنکه مردم بر انکار با دوشاه سلامت گفته تا ختنه اهل یعنی
 و فساد بشنیدن این کلمه بیدست و پاشده هر یک گوشه تفرق شدند قریب به چهار صد نفر از ایماقات در میدان پانمال قهر و غلبه
 لشکر فیروزی اثر گردیدند و فوجی جوهر خسرو و نفا بیسی که همیشه با خود میداشت بدست افتاد

که دست یکن کدک خرد سال	شود با بزرگان چنین بد سگال	با دل قدح دردی آرد به پیش	گدازد شکوه من و شرم خویش
بسوزاند اورنگ خورشید را	آمن کند تخت جمشید را		

مرا هم مردم کوتاه بین در آن آباد بسیار دلالت به مخالفت پدر میکردند غایتاً این سخن اصلاً معقول و مقبول من نمی گشت و میداشتم دو
 بناسه آن بر مخالفت پدر باشد چه مقدمه پایداری خواهد نمود بکنگاش ناقص عقلمان از جان نرفتم و به مقتضای عقل و دانش
 کار فرموده بلازمت پدر و مرشد و قبله و خدا که مجازی خود رسیدم و به برکت این نیت درست رسید آنچه به من رسیده در شب
 همان روز که خسرو گریخت راجه با سورا که زمیندار معتبر کوستان لایورست رخصت نمودم که بان حد و در فقه هر جا که خبر
 و اثره از و بشنود بدست آوردن او آنچه امکان سبی باشد بتقدیم رساند و مهابت خان و میرزا علی اکبر شاهی را با لشکر انبوه تعیین
 نمودم و تفر چنان شد که به طرف که خسرو روانه گرد فوج مذکور تعاقب نماید و من هم بخود قرار دادم که اگر خسرو به کابل رود من سر

در پے او سادہ تا اور ابدست نیام بر نہ گم و اگر در کابل توقف نہ کردہ بہ بدخشان دآخذ و در وہما بت خان را در کابل گذار شتہ
 خود بخیریت و دولت معاودت نمایم و فشار نہ رفتن بدخشان آن بود کہ آن بے سعادت البتہ با وزیر بکان در خواہد خورد و آن خفت
 باین دولت لاحق میگردد و در وزیریکہ افواج قاسمہ بتعاقب خسرو تعیین یافتند پانزدہ ہزار روپیہ بہ مہابت خان و بیست ہزار
 روپیہ دیگر با حیدیان مرحمت شد و دہ ہزار روپیہ دیگر ہمراہ فوج مذکور نمودہ شد کہ در راہ بہر کس باید داد بدیند شنبہ بیست و ہشتم
 اردوے ظفر قرین در منزل جے پال کہ در ہفت کرد بے لاہور واقع ست نزول اجلال دست داد در ہمین روز خسرو با بعدد چہ
 بہ کنار دریاے چناب میرسد خلاصہ سخن آنکہ بعد از شکست راہاے مردمی کہ ہمراہ او از معرکہ جنگ برآمدہ بودند مختلف گشت
 افغانان و اہل ہند کہ اکثر قریباًمان او بودند میخواستند کہ بہ ہند وستان رویہ باز گرد و مصدر ربغی و فساد ہا شود و حسین بیگ
 کہ اہل و عیال و مردم و خزائن او بر سمت کابل واقع بودند اور اولالت بر رفتن کابل می نمود آخر الامر چون بہ کنگایش حسین بیگ
 عمل نمود بیک قلم مردم ہند وستان و افغان از وجدائی اختیار نمودند بعد از رسیدن بدریاے چناب ارادہ میکنند کہ از گذر
 شاہ پور کہ از گذر ہاے معین ست عبور نمایند کشتی بہم میرسد بگذر سودھرہ روانہ میشود در گذر مذکور مردم ادبیک کشتی بے طاح
 و کشتی دیگر پُر از ہمیمہ و گاہ بدست درمی آورند پیش از شکست خسرو بہ جمع جاگیر داران و راہ داران و گذر بانان صوبہ
 پنجاب حکم صادر گشتہ بود کہ این قسم قضیہ رویدادہ خبر دار و ہوشیار باشند بنا برین تاکیدات گذر ہاے آہما در ہند بود حسین بیگ
 خواست کہ ملاخان کشتی ہمیمہ و گاہ را بان کشتی بے طاح آوردہ خسرو را بگذراند درین اثنا کیلن داماد کمال چودھری سودھرہ میرسد
 و می بیند کہ جماعتی درین شب در مقام گذشتن از آب اند بلاخان فریاد میکنند کہ حکم جاگیر بادشاہ نیست کہ در شب مردم از آب
 تا دانستہ میگذر شتہ باشند ہوشیار باشید از شور و غوغاے اینہا مردمی کہ در ان نواحی بودند جمع میشوند و داماد کمال چو بے را کہ
 کشتی بدان میرانند و بزبان ہند آنرا بلی گویند از دست ملاخان کشیدہ کشتی را سرگردان میسازد بہر چند زہر باد اند قبول کردند کہ از ملاخان
 کسے مقصدی گذرانند آنہا شود ہیچکس قبول نہ نمود بہ ابو القاسم کلین کہ در گجرات حوالی چناب بود خبر رسید کہ جمعی درین شب
 میخواستند کہ از آب چناب عبور نمایند او چون بر معنی مطلع بود ہم در شب با فرزند ان و جمعیت سوار شدہ خود را بہ کنار گذر مذکور رسانید
 صحبت بجای رسید کہ حسین بیگ ملاخان را بہ تیر گرفت و از کنار آب داماد کمال نیز بہ تیر اندازی و راند تا چہار کردہ کشتی بطور خود میان
 رویہ آب میرفت تا آنکہ آخر شب در ریگ نشست و بہر چند خواستند کہ کشتی را از ریگ جدا سازند میسر نہ گشت درین اثنا صبح صادق
 دیدن گرفت ابو القاسم و خواجہ خضر خان کہ با ہتمام ہلال خان درین روے آب جمعیت کردہ بودند کنار غربی آب مستحکم ساختند

و جانب شرقی رازمیں داران استحکام داده بودند بلال خان را قبل از وقوع این حادثہ بسزا ولی لشکر کے کہ بہ سرداری سعید خان
 بہ کشمیر تعین یافتہ بود فرستادہ بودم بحسب اتفاق در چلین شیب بدین نواحی میرسد بسیار بوقت رسیدہ بود و اہتمام او در آوردن
 ایدان فاسم خان کلین و جماعت خواجہ خضر خان و بدست آوردن خسرو بسیار دخل داشت و صبح روز یکشنبہ بست و نهم ماہ مذکور مردم
 بر قبیل و کشتی سوار شدہ خسرو را بدست در آوردند و روز دوشنبہ سلخ در باغ میرزا کامران خبر گرفتاری او بمن رسید همان ساعت با میرزا کامران
 فرمودم کہ بہ بھارات رفتہ خسرو را بہ ملازمت آوردند و در کنگاش امور سلطنت و ملک واری اکثر است کہ بر اسے و نمیدگی خود عمل مینامم
 از کنگاش ہائے دیگر کنگاش خود معتبر میدانم اول آنکہ بخلاف صلاح و صواب بدید جمع بندگان مخلص از آکہ آباد ملازمت پذیر بزرگوار
 اختیار نمودہ دولت خدمت ایشان را در یافتن و صلاح دین و دنیا کے من درین بود و بہمان کنگاش بادشاہ شدم دوم تعاقب
 خسرو کہ بہ بیچ چیز از تعین ساختن ساعت و غیرہ مقید نہ شدم و تا او را بدست در نیاردم آرام نہ گرفتیم از غرائب امور است کہ بعد از
 توجہ از حکیم علی کہ دانائے فن ریاضی است پرسیدم کہ ساعت توجہ من چگونه بودہ است بعضی رسانید کہ بحسب حصول این مطلب
 اگر خواہند ساعتی اختیار نمایند در سالہا مثل این ساعتی کہ بدولت سوار شدہ اند نتوان یافت و در روز پنجشنبہ سوم محرم
 سنہ ہزار و پانزدہ در باغ میرزا کامران خسرو را دست بستہ و زنجیر در پا از طرف چپ برسم و توره چنگیز خانی بنظر من در آوردند حسین بیگ
 را بردست راست او و عبد الرحیم را بردست چپ او ایستادہ کردہ بودند خسرو در میان این ہر دو ایستادہ می لرزید و می گریست
 حسین بیگ بہ گمان آنکہ شاید او را نفعی کند سخن پریشان گفتن آغاز نمود چون عرض او معلوم گشت او را بھرت نہ دن نہ گذاشتہ خسرو را
 مسلسل پیروم و این دو مفتری را فرمودم کہ در پوست گاؤں خراشیدند و در دراز گوش و از گوشہ سوار کردند و برگردانیدند چون پوست
 گاؤں و دراز پوست خرقبول خشکی نمود حسین بیگ با چہار پیر زندہ ماندہ بہ تنگی نفس در گذشت و عبد الرحیم کہ در پوست خرقبول و از
 خارج باور طوبات رسانیدند زندہ ماندہ از روز دوشنبہ آخر ذی الحجہ تا نهم محرم سنہ مذکور بواسطہ زبونی ساعت در باغ میرزا کامران
 توقف واقع شد بھر وال را کہ جنگ دوران تمام دست داده بود بہ شیخ فرید مرتحت نمودم و او را بخطاب والائے قاضی خان
 سرفراز گردانیدم و بحسب نظام و انتظام سلطنت از باغ مذکور تا شہر فرمودم کہ دور دیدہ چو بہا بر پا کردہ فتنہ انگیزان اویمان و جہی
 را کہ درین شورش ہمراہی کردہ بودند بردارند و چو بہا آویختہ بہر کہ ام را بہ سیاستی غیر مکرر بہ سزا و جزا رسانند و زمیندارانے کہ
 درین خدمت لوازم و دستخواہی بجا آورده بودند ریاست و چو دھرائی میانہ در باغے جناب اہست فرمودہ زمینہا بطریق مدد معاش
 بہر یک مرتحت نمودم از جملہ اموال حسین بیگ کہ بعد ازین ہر جا اسم او مذکور خواہد شد از خانہ میر محمد باقی فریب ہفت لک روپیہ

ظاہر شد سوائے آنچه بہ محل دیگر سپردہ و خود ہمراہ داشتہ و قسبیکہ بہ ہمراہی میرزا شاہرخ بدین درگاہ آمدہ بود یک اسب داشت
 رفتہ رفتہ کارش بدین درجہ رسید کہ صاحب خزینہ و ذقینہ گردیدہ اشغال این ارادہ ہا در خاطرش جا کرد در آثار راہ کہ معاملہ خسرو
 ہنوز در شیت حق بود چون میان ولایت و دار الخلافت اگرہ کہ نفع فتنہ و فساد دست از سرداری صاحب وجود خالی بود
 بہ دغدغہ آنکہ مبادا معاملہ خسرو بطول انجامد فرمودم کہ فرزند پر وزیر بعضی از سرداران را بر سر راناکذاشتہ خود با آصف خان و جمع کہ
 بد نسبت خدمت نزدیک داشتہ باشند متوجہ اگرہ گردند و حفظ و حراست آنچہ در اعمدہ اہتمام خود مقرر شناسند بہ برکت
 عنایت آئی پیش آنکہ پر وزیر بہ اگرہ رسید ہم خسرو بروجہ دلخواہ دوستان و مخلصان تمثیت پذیرفت بنا بر این فرمودم کہ فرزند
 ند کو روانہ ملازمت گرد و چہار شنبہ نیم محرم بہ مبارکی بہ قلعہ لاہور درآمد جمعی از دولتمندان معروض داشتند کہ معاودت بدراختلاف
 اگرہ درین ایام کہ فی الجملہ ظلہ در صوبہ گجرات و دکن و بنگالہ واقع ست بہ صلاح دولت اقرب خواهد بود این کنگاش پسند خاطر
 من نیفتاد چہ از عرض شاہ بیگ خان حاکم قندھار بعضی مقدمات معروض افتادہ بود ولالت بران میکرد کہ امر اسے سرحد فرقیات
 بنا بر افساد چندی از بقایای لشکر میرزایان آنجا کہ ہمیشہ محرک سلسلہ خصومت و نزاع اند و ترغیب نامحبات در گرفتن قندھاریان
 طائفہ میونسند حرکتی خواهند نمود بخاطر رسید کہ مبادا شفقار شدن حضرت عرش آشیانے و مخالفت بے ہنگام خسرو داعیہ انہارا تیز
 ساختہ بر سر قندھار یورش نمایند بحسب اتفاق آنچه بخاطر آفتاب اشراق پرتواند اختہ بود از قوہ بفعل آمدہ حاکم ہرات و ملک
 سیستان و جاگیر داران این نواحی بہ ملک و مدد حسین خان حاکم ہرات بر سر قندھار متوجہ گشتند شاہباش بر بہت و مردانگی شاہ بنگال
 کہ مردانہ پا قائم کردہ قلعہ را مضبوط و مستحکم ساخت و خود بر بالائے ارک سیوم از قلعہ مذکور چنان شست کہ بیرونیان علانیہ مجلس اورا
 میدیدند و در مدت محاصرہ میان نہ بستہ سرو پا بر ہنہ مجلس عیش و عشرت ترتیب میداد و بیچ روزے نبود کہ فوجے در برابر لشکر غنیم
 از قلعہ بیرون نمیفرستاد و کوششہاے مردانہ بتقدیم نمیرسانید تا در قلعہ بود چنین بود لشکر قندھار شاہسہ طرف قلعہ را احاطہ نمودہ بودند
 چون این خبر در لاہور رسید ظاہر شد کہ توقف درین حدود اقرب و اصلاح بودہ در حال فوج کلانے بسرداری میرزا غازی و ہمراہی
 جمع از منصب داران و بندہ ہاے درگاہ مثل قرا بیگ کہ بخطاب قرا خانی و پختہ بیگ کہ بخطاب سردار خانی سر فرزند گردیدہ بودند معین گشتند
 میرزا غازی را بہ منصب پنجراری ذات و سوار سر فرزند ساختم و نقارہ عنایت کردم میرزا غازی ولد میرزا خانی ترخان کہ بادشاہ ملک
 ٹٹھہ بود بہ سعی عبد الرحیم خان خانان سپہ سالار در عہد حضرت عرش آشیانے آن دیار مفتوح و ملک ٹٹھہ در جاگیر او کہ منصب پنجراری
 ذات و سوار مقرر گشتہ بود تقویض یافت و بعد از فوت او میرزا غازی پسرش بہ منصب و خدمت پدر سر فرزند بود آبا و اجداد اینہا از امر

سلطان حسین میرزا باقر والی خراسان بودند و در اصل از سلسله امراء صاحبقرانی اند و خواجہ عاقل نجمت بخشی گری این لشکر مقرر گشت چهل
 و سه هزار روپہ مدو خرچ گویان بقراخان و پانزده هزار روپہ بہ نقدی بیگ و قلیج بیگ کہ از ہمراہان میرزا غازی بودند مرحمت شد بحجت
 رفع این خدشہ و ارادہ سیر کابل توقف لاہور را بخود قرار دادیم در ہمین روز ما منصب حکیم فتح اللہ از اصل و اضافہ بہزاری ذات و
 سی صد سوار مقرر گشت چون از شیخ حسین جامی خواہا سے نزدیک وقوع بہ من رسیدہ بودیم بیست لک دام کہ موازی سی چهل ہزار
 روپہ بودہ باشد بخرچ او و خانقاہ و درویشانے کہ باومی باشند مقرر نمودم در میت و دوم عبد اللہ خان را نو اختہ بہ منصب دو ہزار و
 پانصدی ذات و پانصد سوار از اصل و اضافہ سرفراز ساختم و ولک روپہ با حدیان فرمودم کہ بساعت بدہند و برور از ما ہیانہ آنها
 وضع نمایند شمش ہزار روپہ بقاسم بیگ خان خویش شاہ بیگ خان و سہ ہزار روپہ بہ سید بہادر خان شفقت فرمودم در گوہند و
 کہ برکنار دریا سے بیاہ واقع ست ہندوئے بودار جن نام در لباس پیرے و سخی چنانچہ بسیارے از سادہ لوحان ہنود بلکہ نادان و
 سفیمان اسلام را مقید اطوار و اوضاع خود ساختہ کوس پیرے و ولایت را بلند آوازہ گردانیدہ بود اورا اگر و میگفتند از اطراف و جوار
 گولان و گول پرستان بدو رجوع آورده اعتقاد تمام با د اطوار میکردند از سہ چہار پشت او این دوکان را گرم میداشتند مدتها بخاطر
 میگذاشت کہ این دوکان باطل را بر طرف باید ساخت یا اورا در جہر کہ اہل اسلام در باید آورد تا آنکہ درین ایام خسرو از ان راہ عبور
 نمود این مردک مجول ارادہ کرد کہ ملازمت اورا در باید در منزلے کہ جا و مقام او بود خسرو را نزد اول افتاد آمدہ اورا دید و بعضی مقدمات
 فریادتہ باور ساند و بر پیشانی او انگشتے از زعفران کہ بہ اصطلاح ہندوان تشقہ گویند کشید و آنرا سلگون میدانند چون این مقدمہ
 بمساح جاہ و جلال میرسد و بطلان اورا بوجہ اکل میداشتم امر کردم کہ اورا حاضر ساختند و مساکن و منازل و فرزند ان اورا بمرخصی
 عنایت نمودم و اسباب و اموال اورا بقید ضبط و آورده فرمودم کہ اورا بہ سیاست و پیاسار ساتند و دوس دیگر را کہ راجو و انبانام
 داشتند در ظل حمایت دولت خان خواجہ سرا بہ ظلم و تعدی زندگانی میکردند و درین چند روز یک خسرو لاہور را قبل دست اندازیا
 و بے اندامیہا نمودہ بودند فرمودم کہ راجو را بدار کشیدہ از انجا کہ بزرداری مشہور بود جریمہ گرفتند مجلا یک لک و پانزده ہزار روپہ ازو
 بوصول رسید ان مبلغ را فرمودم کہ بہ غلور خانہ ہا و مصارف خیرات صرف نمایند سعد اللہ خان پسر سعید خان بہ منصب دو ہزاری
 ذات و ہزار سوار اختیار یافت کہ پرویز از غایت اشتیاق بملازمت و خدمت من مسافرتا سے دور دراز در ایام برسات کہ باران
 دست از تقاطر بازمی داشت بانکہ مدتے طے نمودہ روز پنجشنبہ بیست و نہم بعد از گذشتن دوپہر سہ گھڑی روز سعادت ملازمت
 دریافت از غایت مہربانی و شفقت اورا در کنار عطفوت گرفته پیشانی اورا بوسہ دادم چون از خسرو این قباحت سرزد بخود قرار دادہ

کہ تا اور ابدست نیاورم در بیج جا تو گفت نہ کنم و احتمال داشت کہ بجانب ہندوستان رویہ باز کرد و درین حالت خالی گذاشتن دارالخلافہ
اگرہ کہ مرکز دولت و محل سلطنت و مقام نزول سرایر و گمان محل مقدس و دفن گنجائے عالم بود از صلاح ملک داری دوری نمود
بنابرین از اگرہ در حالت توجہ تعاقب خسرو بہ پرویز نوشتہ شد کہ اخلاص و خدمت تو این نتیجہ داد کہ خسرو از دولت گریخت و سعادت تو
تو آورد و باہ تعاقب او ایلتغار نمودیم مہات را تا را بہ مقتضای وقت و صلاح دولت یک نوع صورتی دادہ خود را بزودی بہ اگرہ
برسان کہ پاس تخت و خزانہ را کہ سر بایس گنج قارون ست تو سپردیم و ترا بہ خدای جی قادر پیش از آنکہ این حکم بہ پرویز برسد رساند در مقام
بختر در آمدہ کس نزد آصف خان فرستادہ بود کہ چون از کردہ ہاے خود بخالت و شرمندگی تمام دارم امید دارم کہ شفیق من شدہ نوعی
کنی کہ شاہزادہ بفرستادن با کہ کہ از فرزندان من ست را رضی گردند پرویز بد معنی رضاندادہ میگفت کہ یا خود توجہ خدمت گرد و یا کن
بفرستد درین وقت خبر فتنہ انگیزی خسرو میرسد بنا بر ملاحظہ وقت آصف خان و دیگر دو تنخواہان بآمدن با کہ را رضی گشتہ در خواجی
منڈل گذرہ سعادت خدمت شاہزادہ درمی یابد پرویز را بہ جگناتھ و اکثر اسے تعینات آن لشکر را گذاشتہ خود با آصف خان و چند
از نزدیکان و اہل خدمت روانہ اگرہ میگردد و با کہ را بہ ہمراہی روانہ در گاہ و الا جاہ میگردد و اند چون بچوالی اگرہ میرسد خبر فتح و گرفتاری
خسرو را شنیدہ بعد از دور در کہ مقام بنماید حکم بہ پرویز کہ چون خاطر از جمع جوانب و اطراف جمع ست خود را بزودی با برسان
تا آنکہ بنا بر رخ مسطور سعادت ملازمت دریافت بہ آفتاب گیر کہ از علامات سلاطین ست باو مرحمت فرمودم و منصب دہ ہزاری باو عطا
فرمودم و بہ دیوانیان حکم کردم کہ جاگیر تنخواہ دہ ہزار روپے بیک را در ہمین روز ہا بہ حکومت کشمیر فرستادم دہ ہزار روپے بقاضی عزت اللہ
حوالہ شد کہ بہ فقرا و ارباب احتیاج کابل قسمت نماید احمد بیگ خان بہ منصب دہ ہزاری ذات و ہزار دو سو بست و پنجاہ سوار از اصل
و اضافہ سرفراز گردید در ہمین ایام مقرب خان کہ بہ آوردن فرزندان دانیال مقرر گشتہ بود بعد از شش ماہ و بیست و دو روز از ہند
برگشتہ دولت ملازمت دریافت و وقایع آنحد و در اہہ تفصیل معروض داشت بیست خان بہ منصب دہ ہزاری ذات و ہزار دو سو بست
یافت شیخ عبد الوہاب از سادات بخاری کہ در زمان حضرت عرش آشیانے حاکم دہلی بود بنا بر بعضی قبلیج کہ از مردم او صادر گردید
از آن خدمت تغیر گردیدہ داخل ایام و ارباب سعادت گشت در تمام ممالک محدودہ خواہ در محال خالصہ و خواہ جاگیر دار حکم فرمودم کہ
غلو ر خانہا تر نیب دادہ بجهت فقرا فرانو ر گنجایش آن محل طعام درویشانہ طبخ می نمودہ باشند تا مجاور و مسافران نفیس رسند ابنہ خان
کشمیری کہ از نژاد حکام کشمیر ست بہ منصب ہزاری ذات و سی صد سوار ممتاز گردید در روز دوشنبہ نہم ربیع الآخر شمشیر خاصہ بہ پرویز
مرحمت نمودم و بہ قطب الدین خان کو کہ و امیر الامرا ہم شمشیر ہاے مرصع عنایت شدہ فرزندان دانیال را کہ مقرب خان آوردہ بود

درین روز دیدم که سه پسر و چهار دختر از و مانده بودند پسران طهورت و بایستغرو و هوشنگ نام دارند آن مقدار مرحمت و شفقت نسبت
 باین اطفال از من بوقوع آمد که در گمان بچکبیس نبود طهورت را که از همه کلان بود مقرر داشتم که همیشه در ملازمت من باشد و دیگران را
 به پیشرباشی خود سپردم تا بواجب از احوال آنها خبر دار باشم و خلعت خاصه بجهت راجه مان سنگه به ننگاله فرستاده شد سی لک نام میرزا غازی
 انعام فرمودم شیخ ابراهیم پسر قطب الدین خان کو که راجه منصب هزاری ذات و سی صد سوار سرفراز گردانیده بخطاب کشور خانی ممتاز
 کردم چون در صحن توجه تبعاقب خسرو فرزند خورم را که در آگره بر سر محلها و خزانه گذاشته بودم بعد از جمعیت خاطر ازین مهم حکم شد که فرزند
 مذکور در ملازمت حضرت مریم مکانی در محلها روانه ملازمت گردد چون بچوالی لاهور رسیدند روز جمعه دوازدهم ماه مذکور بر کشتی سوار
 شده باستقبال داور خود بچوالی دیهی که در مهرانم دارد سعادت ملازمت میسر گشت بعد ادا کورنش و سجده و تسلیم و مراعات
 آداب که از خوردان بکلانان موافق توره چنگیزی و قانون تیموری و ضابطه بایری است به عبادت تمام و طاعت ملک علام قیام
 و اقدام نموده چون ازین شغل فارغ گشتم رخصت مراجعت یافتند به قلعه لاهور درآمد در هفدهم مغز الملک راجه بخشی گری لشکر رانا
 تعیین نموده بدانصوب فرستادم چون خبر مخالفت را از سگه و دیپ پسر او در چوالی ناگور دان حد و در سیده بود فرمودم
 که راجه جلناتمه با جمعی از بندها در گاه و مغز الملک ایلغار نموده دفع فتنه و فساد آنها نمایند سردار خان را که بجای شاه بیگجان
 به حکومت فدیهار مقرر گشته بود به منصب سه هزاری ذات و دو هزار پانصد سوار ممتاز ساخته پنجاه هزار روپیه باو عنایت نمودم
 به خضر خان حاکم سابق خاندیس و برادر او احمد خان که از خاندان این دولت ابد چون دست سه هزار روپیه مرحمت شد هاشم خان
 پسر قاسم خان که از خانه زادان این دولت و لائق تربیت است به منصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار پانصد سوار سرفرازی
 یافت اسپ خاصه نیز باو عنایت نمودم به مهلت نفر از امرای تعینات لشکر دکن خلعتها فرستادم پنجاه هزار روپیه بانعام نظام شیرازی
 قصه خوان مرحمت شد سه هزار روپیه بجهت خراج غلورخانه کشمیر و کیل میرزا علی بیگ حاکم آنجا داده شد که به بلده مذکور فرستد پنجاه
 مرصع که شش هزار روپیه قیمت داشت به قطب الدین خان بخشیم بهمن خبر رسید که شیخ ابراهیم بابا افغانی دکان شیخی و مریدی در یکی
 پرگنه از پرگنات لاهور ترتیب داده چنانچه طریقه او باش و سفهاست جمع کثیره از افغانان و غیره بر او گرد آمده اند فرمودم که او را
 حاضر آورده به پرویز پاران که در قلعه چنار نگاه دارند تا این هنگامه باطل برهم خورد در روز یکشنبه هفتم جمادی الاول بسیاری از منصب داران
 واحدیان بر عایت سرفراز گشتند منصب مهابت خان دو هزاری ذات و سی صد سوار مقرر گشت و لاور خان به دو هزاری ذات
 و هزار و چهار صد سوار سرفراز گردید وزیر الملک به هزار و سی صدی ذات و پانصد و پنجاه سوار اقبال یافت و قیام خان هزاری ذات

در بست

و سوار شد شام سنگه هزار و پانصد می ذات و هزار و دو بیست سوار ممتاز گشت همچنین چهل و دو نفر از منصب داران زیادتی منصب
 سرفرازی یافتند در اکثر روزها همین شیوه مرعی و منظور است لعلی به قیمت بیست و پنج هزار روپیه به پر وزیر مرحمت نمودم در روز چهارشنبه
 نهم شهر مذکور مطابق بیست و یکم بهمن بعد از گذشتن سه پر و چهار گھڑی مجلس وزن شمسی که ابتدا اے سال سی و هشتم از عمر من بود
 منعقد گشت بدستورے که بر بست و آیین بود اسباب وزن را با تر از در خانه حضرت مرحوم زمانے مرتب و آماده ساختند در ساعت
 و وقت مقرر بخیریت و مبارکی در تر از و شسته هر علاقه آنرا یکی از کلان سالان در دست گرفته دعاها کردند اول مرتبه بطلا و وزن شد
 سه من و ده سیر وزن بنام و ستان و بعد از آن به بعضی از فلزات و انواع و اقسام خوشبوئیها و کیفیات تاد و از ده وزن که تفصیل
 آن بعد ازین مرقوم خواهد گشت در سائے دو مرتبه خود را به طلا و نقره و سایر فلزات و از قسم ابریشم و پارچه و از اقسام خوبات
 و غیره وزن میکنم یک مرتبه در سال شمسی و یک مرتبه در سال قمری در این دو وزن را به تحویلداران علیحدہ می سپارم که به فقر و آریاب
 احتیاج رسانند در همین روز مبارک قطب الدین خان کو که که سالها در آرزوے چنین روزے بود بانواع عنایات سرفرا
 ساخته اول منصب او را پنجزاری ذات و سوار مقرر داشتیم بعد از آن به خلعت خاصه و شمشیر مرصع و اسب خاصه با زین مرصع
 امتیاز بخشید به صوبہ داری و حکومت دار الملک بنگاله و آریسه که جاے پنجاه هزار سوار است مرخص ساختم و از روے عزت
 باشکر عظیم روانه آنصوب گشت و دو لک روپیه نیز مدد خرج گویان مرحمت شد نسبت والدہ او بمن ازان مقوله است که چون
 در ایام طفولیت بر عایت و تربیت او پردیش یافته ام این مقدار آنس که مرا باوست بود والدہ حقیقی خودندارم والدہ الدینی
 بجای والدہ مهربان نست و خودش را از برادران و فرزندان حقیقی کمتر دوست میدارم از کوکما کسیکه قابلیت کوکلی به من دارد
 قطب الدین خان ست و سه لک روپیه به لگیان قطب الدین خان مرحمت نمودیم درین روز یک لک و سی هزار روپیه به طرق
 سابقی بخت دختر بهاری که نام زرد پر وزیر بود فرستادم و در بست و دوم باز بهادر طماق که در بنگاله مدتها عیسان و زریده بود نیز
 بخت درین تاریخ دولت آستان پس دریافت خنجر مرصع و بست هزار روپیه با و مرحمت نمودیم و به منصب هزار می ذات و سوار
 سرفراز ساختم یک لک روپیه نقد و جنس به پر وزیر عنایت شد کیشود اس ما رو به منصب هزار و پانصد می ذات و سوار سرفراز گردید
 ابو الحسن که دیوان و مدار سرکار برادر دم دانیال بود بهر اهی فرزندان او دولت ملازمت دریافت به منصب هزار می ذات و پانصد
 سوار سر بلند گردید و را و ایل ماه جمادی الثانی شیخ با زریده که از شیخ زادهاے سیکری بود بفروغ عقل و دانائی و نسبت قییم خدمت
 امتیاز تمام وارد بخطاب معظم خانی سرفراز گشت و حکومت دہلی با و مقرر فرمودم و در بست و یکم ماه مذکور عقدی مشتمل بر چهار نقطه لعل و صدر

دانه مردارید به پرویز شفقت فرمودم و منصب حکیم مظفر سه هزار سی ذات و هزار سوار از اصل و اضافه مقرر گشت پنجم از رویه بنه پهل
 راجه منجھولی مرحمت نمودم + از سواد کجی که تازه روس داد ظاهر شدن کتابت میرزا عزیز کو که است که به راجه علی خان ضابطا خانم
 نوشته بوده است مرا عقیده آن بود که نفاق او بجهت خاطر خسرو نسبت دامادے او مخصوص بمن باشد از فحوائے این نوشته
 که بخط او بود ظاهر گشت که نفاق جبلی خود را در اینجا صیحت از دست نداده این شیوه ناپسندیده با والد بزرگوارم نیز سلوک پیدا شده
 است مجلا کتابتے در وقتی از اوقات به راجه علی خان مذکور قوم ساخته سراپا مشعر بر بدی و بد پند می و مقدمه مائے که بیج دشمن
 نمی نویسد و اسناد به هیچ کس نمی توان کرد چه جائے آنکه پیش حضرت عرش آشیانے بادشاه و صاحب قدر دانی که از ابتدا اسے طفولیت
 بنا بر حقوق خدمت والده او در مقام تربیت و رعایت ایشده پله اعتبارش به راجه علی چنان رسانیده که در نسبت خود هم سنگ
 و هم تانداشت این کتابت را در برهان پور در میان اسباب اموال راجی علی خان بدست خواجہ ابوالحسن می افتد و خواجہ آورد
 به من گذرانید از خواندن و دیدن می بر اعضاے من راست شد اگر ما حفظ بعضی تصورات و حقوق شیر دادن مادر او نمی بود گنجایش
 داشت که او را بدست خود بیاسار نام به تقدیری او را حاضر ساختن این نوشته را بدست او داده فرمودم که با او از بلند در میان مردم بخواند مظنه آن بود که از دیدن
 آن کتابت قالب او از روح پر داخته خواهد گشت از غایت بی از رمی و خیرگی او بر شے خواندن گرفت که گویا این نوشته ادبیت و حکم خواند حاضران
 مجلس بهشت آئین از بندهاے اکبری و جهانگیری هر کس که نوشته دید و شنید زبان به طعن و لعن او گشوده ملامتها کردند پرسیده شد که قطع نظر
 از نفاقهاے که بدولت من کرده با عقدا ناقص خود و جوه بران ترتیب دادے از والد بزرگوارم که از خاک راه ترا و سلسله ترا برداشته
 باین دولت و مرتبه رسانیده بودند که محسود اقبال و اقران خود گشته بودی چه امر دے داده بود که بدشمنان و مخالفان دولت او چنین
 مقدمات بایسته نوشت و خود را بجز که حراخوران و بے سعادتان جادادے ملی با فطرت اصلی و جبلت طبعی چه توان کرد هر گاه که
 طینت تو بآب نفاق پرورش یافته باشد از و بغیر این امور چه سر خواهد زد آنچه با من کرده بودی از سر آن در گذشته باز بهمان منصبی
 که داشته سرفراز گردانیدم و گمان آن بود که نفاق تو مخصوص بمن بوده باشد الحال که این معنی دانسته شد که با خداے مجازی و مربی
 خود هم درین مقام بوده ترا بعل و دینی که داری و دشتنی حواله نمودم بعد از ذکر این مقدمات لب از جواب بسته در برابر این نوع
 رویاھی چه گوید حکم به تغییر جایگز او کردم آنچه ازین ناسپاس به فعل آماه بود اگر چه گنجایش عفو و گذرانیدن نداشت غایتا بنا بر بعضی
 ملاحظا گذرانیدم + روز یکشنبه بست و ششم ماه مذکور مجلس که خدائی پر ویز بدختر شاهزاده مراد منعقد گشت در منزل حضرت میرم الزما
 عقد شد و جشن و طوی در خانه پرویز ترتیب یافته هر کس که در آن انجمن حاضر بود با انواع نوازش و تشریفات سرفراز گردیدند هزار

روپیہ بہ شریف اعلیٰ و چندے دیگر از امر احوالہ شد کہ بہ فقر و مساکین تصدق نمایند روز یکشنبہ دہم رجب بغرم شکار کہ چاک و نذیر
 از شہر بر آمدہ باغ رام داس را منزل گزیدیم چہار روز در آنجا مقام شد روز چہارشنبہ سیزدہم وزن شمسی پر وزیر بعض آمدہ اورا
 دو از دہ مرتبہ باقسام فلزات و دیگر اجناس بوزن در آوردند ہر وزن دہ من و ہشترہ سیر شد حکم کردیم کہ مجموع را بہ فقر قسمت
 نمایند درین روز منصب شجاعت خان ہزاروپانصدی ذات و ہفتصد سوار از اصل و اضافہ مقرر گشت بعد از آنکہ میزراغاری
 و لشکرے کہ بہر اہی او متعین بودند روانہ گشتند بخاطر رسید کہ جماعت دیگر ہم از عقب باید فرستاد بہادر خان تو بر یکی را بہ منصب
 ہزاروپانصدی ذات و ہشتصد سوار از اصل و اضافہ نواختہ جماعت او میاق پوری را کہ قریب بہ سہ ہزار نفر بودند بسرداری
 شاہ بیگ و محمد امین با دہمراہ نمودہ روانہ ساختیم دو لک روپیہ مدد خرج گویان بہ جماعت مذکور مرحمت شد و یک ہزار بر تختہ از نیز مقرر
 گشت آصف خان را بہ محافظت خسرو و ضبط لاہور تعیین نمودہ گذشتیم امیر الامرا ہم چون بیماری صعب داشت از دولت بلا از
 محروم گردیدہ در شہر ماند عبد الزراق معمورے کہ از صوبہ رانا طلب شد ہو بہ منصب بخشی گری حضور سرفراز گردید و حکم شد کہ با تقاضا
 ابو الحسن بلو از م این خدمت قیام واقدا م نماید انچہ ضابطہ پدر من بود من ہم بہین ضابطہ عمل مینما تم کہ در خدمات عمدہ دو کس را
 شریک می ساختند نہ بواسطہ بے اعتمادی بلکہ بدین جہت کہ چون بشریت است و آدمی از کوفتہا و بیماری خالی نمی باشد اگر
 یکے را تشویق و یا مانع روے دہد آن دیگر حاضر بود تا کار ہا و مہمات بندہ ہا سے خدا معطل نماید ہم درین ایام خبر رسید
 کہ روز دسہرہ کہ از روز ہا سے مقرر ہنہا و ان ست عبد اللہ خان از کاپلی کہ جاگیر اوست ایلغار نمودہ بولایت بندیلہ در می
 و ترددات سپاہیانہ نمودہ رام چند پسر تنہا کو ار کہ بدتے در ان جنگل در زمین قلب فتنہ انگیزی میکرد دستگیر ساختہ بہ کاپلی آورد
 بواسطہ این خدایت پنداریہ بعنایت علم و منصب سہ ہزاری ذات و دو ہزار سوار سرفراز شد از عرائض صوبہ بہار بعض رسید
 کہ جنابگیری قلی خان را بہ سنگرام کہ از زمینداران عمدہ صوبہ بہار است و قریب بہ سہ چہار ہزار سوار و پیادہ بشمار دارد بنا بر بعضے گفتہا
 و نادو تخی اہی ہا در زمین نامہوار جنگ دست میدہد و درین معرکہ خان مذکور بہ نفس خود ترددات مردانہ بتقدیم میرساند آخر الام
 سنگرام بزخم تفنگ نابود گشتہ بسیارے از مردم او در معرکہ افتادہ بقیۃ السیف فرار برقرار اختیار مینماید چون این کار نمایانے
 بود کہ از جنابگیری قلی خان بوقوع آمدہ اورا بہ منصب چہار ہزاروپانصدی ذات و سہ ہزاروپانصد سوار سرفراز ساختیم مدت سہ
 و شش روز اوقات بہ مشغولی شکار گذشت پانصد و ہشتاد و یک جانور بہ تفنگ و پوز دوام و قمرغہ شکار شد ازین جملہ یک صد
 و پنجاہ و ہشت جانور خود بہ تفنگ زردہ بودم دو مرتبہ قمرغہ واقع شد یک مرتبہ در کہ چہاک کہ پر دگیان حرم سراسے عصمت بودند

یک صد و پنجاہ و پنج جانور کشته شد. در مرتبه دوم در بند نہ یک صد و دہ تفصیل مجموع جانوران کہ شکار شدہ بود توج کو ہے یک صد و ہشتاد و نہ کو ہی بیست و نہ گورخر دینلہ گاؤنہ آہو وغیرہ سی صد و چہل و ہشت روزہ چار شنبہ شانزدہم شوال بخیر و خوبی از شکار معانی واقع شد بعد از گذشتن یک ہر شش گھڑی از روزند کور بہ شہر لاہور درآمد امر غریبی درین شکار ملاحظہ و مشاہدہ گشت آہو سے سیاہی را در حوالی دہ چہ الہ کہ منار سے در انجا ساختہ شدہ تفنگ در شکم آہو زددم چون زخمی گشت آواز سے از و ظاہر شد کہ در غیر مستی این قسم آواز از بیچ آہو سے شنیدہ نہ شدہ بود شکاریان کہن سال و جمعی کہ در ملازمت بودند تعجب ہا نمودہ اظهار کردند کہ مایان یادند اریم بلکہ از پدران خود شنیدہ ایم کہ این قسم آواز سے در غیر مستی از آہو سرزدہ باشد چون خالی از غراب تہ ہنود نوشتہ شد گوشت بز کو ہے را از گوشت جمیع حیوانات جشی بذید تر یا فتم با آنکہ پوست بر آن بنیامت بد پوست کہ بد باغت آن بوازی زایل ہی گرد گوشت او مطلقاً بو سے ناک نیست یکی از بز ہای نر را کہ از ہمہ گلان تر بود فرمودم کہ بوزن در آوردند دوسن دست و چہا سیر کہ بیست و یک من ولایت بودہ باشد ظاہر شد ہمچنین یک توج گلان را نیز فرمودم کہ کشیدند دوسن و سہ سیر اکبری مطابق ہفتدہ من ولایت بوزن درآمد از گورخر ہای شکاری یکی کہ بچہ از ہمہ قوی تر بود نہ من و شانزدہ سیر مطابق ہفتاد و شش من ولایت سنجیدہ شد از شکاریان دہوسنا گلان شکار مکر شنیدہ ام کہ در شاخ توج کو ہے بوقت معین کر می ہم میرسد کہ از حرکت او خار خار سے درو پیدا میشود کہ با نوع خود اورا بہ جنگ در می آورد و اگر از نوع خود حریفی نیابد شاخ خود را بر درختے یا بہ سنگ زردہ تسکین آن خار خار میدہد بعد از تفحص آن گرم در شاخ مادہ آن جانور نیز ظاہر شد و حال آنکہ مادہ جنگ نیکنند پس ظاہر شد کہ این سخن اصلی نہ داشتہ است گوشت گورخر اگر چہ حلال است و اکثر مردم بمیل میخوردند اما بہ بیچ وجہ طبع مرا بخوردن آن رغبت نیفتاد و چون بہت تادیب و تنبیہ و لپ و لدر سے راسے سنگھ و پورا و قبل ازین فرمان صادر گشتہ بود درینو لاخبر رسید کہ زاہد خان سپہ سالار تھا و بعد الرحمن سپہ شیخ ابو الفضل و رانا شنکر و منرا ملک با جمعی دیگر از منصبداران و بند ہا سے در گاہ خبر دلپ را در نو اچی ناگور کہ از منصفان صوبہ اجمیر ست میشنوند و بر سر ادا بلغار نمودہ اورا در می یابند چون محل گزینمی یابد ناچار پانچم ساختہ بانواج قاہرہ بہ مجادلہ و مقابلہ در می آید بعد از اندک زد و خوردیکہ واقع شد شکست عظیم یافتہ جمع کثیر را بہ کشتن میدہد و اسباب خود را گرفتہ بودی اوبار فراری نماید

شکستہ صلاح گسستہ کر	نہ یار سے جنگ نہ پرداے سر
قلج خان رابا وجود سپہا بنا بر مراعات رعایت والد بزرگوارم منصب اورا برقرار داشتہ در سرکار کا پبی جاگیر حکم کر دیم در ماہ	

دومی قهره والده قطب الدین خان کوه که مرا شیر داده بجای والده من بود بلکه از مادر مهربان مهربان تر و از خردی باز در کنسار
ترتیب او پرورش یافته بودم به رحمت ایزدی پیوست پایه نقش او را بردوش خود برداشتم پاره راه بردیم چند روز از کثرت حرول
والم میل بخوردن طعام نشد و تغییر لباس نه کردم

جشن نوروز و عید از جلوس همایون

روز چهارشنبه بیست و دوم ذی قعد سنه هزار و پانزده بعد از گذشتن سه و نیم گھڑی حضرت نیر اعظم بجانه شرف خود تحویل نمودند
و در تخانه همایون را بر رسم معموله آئین بسته بودند جشن عظیم ترتیب یافت و در ساعت مسعود بر تخت جلوس واقع شد امر او مقربان
نیو از شها و عنایات سر بلند گردانیدم در همین روز مبارک از عراق فی قندھار بوقت عرض رسید که لشکر که بسز کردگی میرزا
غازی ولد میرزا جانی به ملک شاه بیگ خان تعیین یافته بودند در دوازدهم شهر شوال سنه مذکور داخل بلده قندھار میشوند و طالع
قندھار چون خبر رسیدن عساکر منصوره را پیش منظر بلده مذکور میشوند سر اسیمه و پریشان و پشیمان تا کنار آب بلند که پنجاه و
گروه بوده باشد عنان باز نمی کشند در ثانی الحال ظاهر شد که حاکم فراه و جمعی از حکام آن نواحی بعد از شنقارشیدن حضرت
عرش آشیانه بخاطر میگردانند که قندھار درین قدرت و آشوب آسان بدست خواهد آمد بے آنکه از جانب شاه عباس بانها
حکم برسد جمعیت نموده ملک سیستان را با خود متفق می سازند و کس نزد حسین خان حاکم هرات فرستاده از و ملک طلب می سازند
و او هم جمع میفرستد بعد از آن با اتفاق بر سر قندھار متوجه میشوند شاه بیگ خان حاکم آنجا بلا حظه آنکه جنگ دوم در آید اگر عیاد ابا
شکست رود قندھار از تصرف بیرون خواهد رفت قلعه گلی شدن را بهتر از جنگ دانسته قرار بر قلعه داری میدهند و قاصد ان سریع السیر
بدرگاه میفرستد بحسب اتفاق درین ایام ریات جلال که به تعاقب خسرو از دار الخلافت اگر حرکت نموده بود در لاهور نزول جلال
داشت بجز دشمنان اینچنین بلا توقف فوج کلانی از امر او منصب داران بسز داری میرزا غازی فرستاده شد پیش از آنکه میرزا بسز
بقندھار رسد این خبر بشاه میرسد که حاکم فراه با بعضی از جاگیر داران این نواحی قصد ولایت قندھار نموده اند این معنی را لاق ندانسته
به قدغن حسن بیگ نامی را از مردم روشناس خود میفرستد و فرمانی با اسم آنها صادر میگردد که از کنار قلعه قندھار برخاسته متوجه جادق
خود شوند که به سبب محبت و موالات آبا کرام با سلسله علییه جهانگیر بادشاه قدیم است آن جماعت پیش از آنکه حسن بیگ برسد
حکم شاه با ایشان رساند تا ب تفاومت عساکر منصوره نیارده مراجعت را غنیمت می شمارند حسن بیگ مذکور آن مردم را ملاست

نموده روانه ملازمت شد. در لاهور سعادت خدمت دریافت و اینمینی را اظهار نمود که این جماعت بے عاقبت که بر سر قندهار آمده بودند
 بغیر از فرموده شاه عباس این حرکت از آنها بوقوع آمد مبادا که در خاطر ازین عمر گذرانی راه یافته باشد. انقصه بعد از رسیدن افواج قاهره
 به قندهار حسب الحکم قلعه را به سردار خان می سپارند و شاه بیگ خان بالشکر ملک عازم درگاه میشوند. در مسیت و منقتم ذیقعه و عبدالعزیز خان
 رام چند بنده را در بند در بنجر آورده بنظر گذارند فرمودم در بنجر از پاسه او برداشته و خلعت پوشانیده به راجه با سو حواله نمودم که ضامن گرفته
 او را بیا جمع دیگر از خویشان که به همراهی او گرفتار گشته بودند بگذرانند آنچه از کرم و مرحمت در حق او بنظر آید در خیال او نگذشته بود و در دوم
 ذی حجه بفرزند خرم تومان دطوغ و علم و نقاره مرحمت فرموده به منصب هشت هزاری ذات و پنجزار سوار اقبال بخشیده حکم جایگزین کردم. در این
 پیر خان ولد دولتخان لودی را که همراه فرزند ان و انبال از خاندیس آمده بود به خطاب صلا بتخان در سرفراز ساخته منصب اورا سه هزاری
 ذات و یکزار و پانصد سوار مشخص شد و علم و نقاره داده مرتبه او بخطاب والا فرزند می از امثال و اقران در گذرانیم پدران و اعمام
 صلا بتخان در میان قوم لودی بغایت بزرگ و معتقد بوده اند چنانچه دولت خان سابق که عموی جد صلا بتخان بود چون بعد از سکندر ابراهیم
 پیشش با امرای پدر بد سلوکی آغاز نهاده باندک تقصیر جمعی را به قتل در می آورد و دولتخان از و اندیشه مند شده پسر خود دلا در خان را
 به ملازمت حضرت فردوس مکانی در کابل فرستاد و آنحضرت را ولالت به تسخیر هندوستان نمود چون ایشان نیز این عنایت در خاطر داشتند
 بے توقف متوجه گردیدند و تا نواحی لاهور عنان باز نه کشیدند دولتخان با توابع و لواحق خود سعادت ملازمت در یافته لوازم نیکو بندگی
 بجا آورد چون مردکن سال آراسته ظاهر و سپر آسته باطن بود مصدر خدمات و دودنخواهی ها گردید اکثر اوقات او را پدر گفته مخاطب میساختند و
 حکومت پنجاب را بدستور با و تفویض فرموده سایر امرای جایگزین داران صوبه مذکور را به متابعت او مامور میساختند دلا در خان را همراه گرفته
 به کابل مراجعت فرمودند بار دیگر که استعداد پورش هندوستان نموده به پنجاب رسیدند دولت خان بدولت ملازمت سرفراز گردید. ه
 و در همان روزها و اوقات یافت دلا در خان بخطاب خانخانانے ممتاز گردید و در جنگی که حضرت فردوس مکانی را با ابراهیم دست داد همراه بود
 و همچنین در ملازمت حضرت جنت آشیانے هم بلازم بندگی قیام داشت و در تھانه منگیر بوقت مراجعت آنحضرت از بنگاله با شیر خان
 افغان جنگ مردانه نموده در معرکه گرفتار شد هر چند شیر خان تکلیف نوکری کرد قبول نه نمود و گفت که پدران تو همیشه نوکری پدران من
 نموده اند درین صورت چه گنجایش داشته باشد که این امر از من بوقوع آید شیر خان بر آشفت و فرمود که او را در میان دیوار نهادند
 و عمر خان جد فرزند صلابت خان که عم زاده دلا در خان باشد در دولت سلیم خان رعایت خوب یافته بود بعد از فوت سلیم خان
 و کشته شدن فیروز پسر او بدست محمد خان عمر خان و برادران او از محمد خان متوهم شده به گجرات رفتند و عمر خان آنجا در گذشت و دولتخان

پسرش کہ جوان شجاع خوش صورت و ہمہ چیز خوش بود ہمراہی عبدالحکیم ولد سیرم خان را کہ در دولت حضرت عرش آشیانے بخطاب خان خانانی
 سرفراز گردید اختیار نموده توفیق ترودات و خدمات خوب خوب یافت خان خانان اورا بمنزلہ برادر حقیقی خود میداند است بلکہ ہزار مرتبہ از
 برادر بھتر و مہربان تر اکثر فتوحاتے کہ خان خانان را دست دادہ بہ پایمردی و مردانگی او بود و چون والد بزرگوارم ولایت خاندیس و قلعه
 اسیر را منسخر ساختند و اینال را دران ولایت و سایر ولایاتے کہ از تصرف حکام دکن برآندہ بود گذارشتہ خود بدار اختلاف اگرہ مراتب
 فرمودند درین ایام داینال دولت خان را از خان خانان جدا ساختہ و در ملازمت خود نگاہ داشتہ و مہمات سرکار خود را با وجود آنہ نمودہ عنایت
 و شفقت تمام با و ظاہر می نمود تا آنکہ در ملازمت او وفات یافت دو پسر از و ماند یکے محمد خان و دیگرے پیرخان محمد خان کہ برادر کلان بود
 بعد از وفات پدربانندک مدتی در گذشت و داینال تیر با فراط شراب خود را در بخت بعد از جلوس پیرخان را بدرگاہ طلب داشتیم
 چون جوہر ذاتی و قابلیت فطری او را ملاحظہ نمودم پایہ رعایت اورا بر تہ کہ نوشتہ شد رسانیدم امروز در دولت من از صاحب نسبت
 تری نیست چنانکہ گناہان عظیم کہ بہ شفاعت بیچک از بندہاے درگاہ بفقو مقرون نگردد با تماس او میگنہ را نم اتقی جوان نیک ذات
 مردانہ لائق رعایت ست و آنچه در باب او بعمل آورده ام بجا واقع شد و بہ دیگر رعایتہا نیز سرفرازے خواهد یافت چون پیش نہاد ہمت
 نہمت فتح ولایت ماوراء النہر ست کہ ملک موروثی آباد اجداد ما ست میخواستیم کہ عرصہ ہندوستان از خس و خاشاک نفسدان و مہردان
 پاکیزہ ساختہ یکے از فرزندان را درین ملک گذارشتہ خود با لشکر آراستہ جہار و فیلان کوہ شکوہ برق رفتار و خزائن کلی ہمراہ گرفتہ با استعداد تمام
 متوجہ بہ تسخیر ولایت موروث گردم بنا برین ارادہ پر وزیر را بخت دفع رانا فرستادہ خود غزیت ملک دکن داشتیم کہ درین اثنا از خسرو آن حرکت
 ناشایستہ بوقوع آمد و ضرورت شد کہ تعاقب نمودہ دفع فتنہ او نمایم مہمات پر وزیر ہمین جہت صورت پسندیدہ پیدا نہ کرد و نظر بر مصلحت وقت
 رانا را مہلت دادہ یکے از پسران او را ہمراہ گرفتہ روانہ ملازمت گشت و در لاہور سعادت خدمت دریافت چون خاطر از فساد خسرو جمع
 گشت و دفع شورش تفریباشیہ کہ قندھار را در قبیل داشتند بہ اسہل وجوہ میسر شد بخاطر رسید کہ بہ سیر و شکار کابل را کہ حکم وطن ما لوف
 وارد دریافتہ بعد از ان متوجہ ہندوستان شویم و ارادہاے خاطر از قوہ بفعال آید نہ بنا برین تاریخ ہفتم ذی الحجہ بہ ساعت سعید از
 قلعه لاہور برآندہ باغ دل آمیز را کہ دران روسے آب راوی ست منزل گزیدیم و چہار روز توقف واقع شد روز یکشنبہ نوزدم فروردی
 ماہ را کہ روز شرف حضرت نیر اعظم بود درین باغ گذرانیدم و بعضے از بندہاے درگاہ بہ منصب و اضافہ منصب سرفرازی یافتہ بر عیانتہا
 و شفقت ہا سرفرازے یافتند وہ ہزار روپیہ بحسن بیگ فرستادہ داراے ایران مرحمت شدہ طلیح خان و میران صدر جہان و میر شریف
 آطے را در لاہور گذارشتہ فرمودم کہ باتفاق مہماتے کہ روسے و بہ فیصل رساتہ روز دوشنبہ از باغ مذکور کوچ نمودہ بوضع ہر ہر کہ در

همه و نیم کردی شهر واقع است منزل شد روز سه شنبه جهانگیر پور نزدل ریات جلال گشت آن موضع از شکار گاه های تفریح است
 و روحالی آن منار بفرموده من بر سر قبر آموئی که در جنگ آموان خانگی و صید آموان صحرائی بنظر بود احداث نموده اند
 در آن منار ملا محمد حسین کشمیری که سر آمد خوش نویسان زمان بود این نثر را نوشته بر سنگ نقش کرده اند که درین فضا و لکش آموئی که بدام
 جهاندار خدا آگاه نورالدین جهانگیر بادشاه آمده در عرض یکماه از وحشت صحرائت برآمده سر آمد آموان خاصه گشت بنا بر ندرت آموئی
 مذکور حکم کردم که هیچکس قصد آموان این صحرائت کند و گوشت آنرا بر بند و مسلمان حکم گوشت گاو و گوشت خوک داشته باشد و سنگ قبر او را
 بصورت آموئی مرتب ساخته نصب کند و به سنگد معین که جاگیر دار پرگنه مذکور بود فرمودم که در جهانگیر پور قلعه مستحکم بنا نمایند چشمتبه چهاردهم
 در پرگنه چندال منزل شد و از آنجا روز شنبه شانزدهم یک منزل در میان به حافظ آباد در نماز لے که با تمام کردی آنجا میر توام الدین
 یا بنجام رسیده بود توقف رویداد و بدو کوچ به کنار دریا به چناب رسیده روز پنجشنبه بیست و یکم ذی حجه از پلے که بر آب مذکور بسته بودند
 عبور اتفاق افتاد و روحالی پرگنه گجرات منزل شد و در زمانے که حضرت عرش آیشانه متوجه کشمیر بودند قلعه در آن روے آب احداث
 فرموده بودند جماعت گوجران را که بدان نواحی بدزوی و انبرنی میگذا رانیدند بدین قلعه آورده آبادان ساختند و چون مسکن گوجران
 شد بدین جهت آنرا گجرات نام نهاده پرگنه علیحدہ مقرر ساختند گوجر جامعه را میگویند که کسب و کار کثیری نمایند و اوقات گذرانها از شیر
 و جغرات میباشد روز جمعه خواص پور که از گجرات پنجگروه است و آنرا خواص خان غلام شیر خان افغان آبادان ساخته بودند منزل شد و از آنجا
 دو منزل در میان کنار دریا به بست مقام گردید درین شب باد عظیم دروزیدن آمده ابر سیاه فضا آسمان را فرو گرفت و باران
 به شدت شد که پیران کهن سال یادداشتند آخر شهر اله منجر شد و هرگز اله بر این بخش مرغی افتاد از طغیان آب و شدت باد و باران
 پل شکست من بانزدیکان حریم حرمت به کشتی عبور نمودم چون کشتی کم بود فرمودم که مردم به کشتی ننگد زند و پل را از سر نو به بندند
 بعد از یک هفته که پل بسته شد تمام لشکر بغراعت گذشت و منبع دریا به بست چشمه ایست در کشمیر ترپاک نام و ترپاک بزبان
 هند مار را میگویند ظاهر در آن مکان مارے بزرگ بوده است در ایام حیات پدر خود و در مرتبه بسرا این چشمه رسیده ام از شهر
 کشمیر تا بد آنجا بیست کرده بوده باشد شمن طور حوضی است نچینا بست گز در بیست گز آثار عبادتگاه ریاضت مندان در لوا
 آن حجره های سنگین و غارهای متعدد و بسیار است آب این سر چشمه در نهایت صافی است با آنکه عمق آنرا قیاس نمی توان کرد
 اگر دانه خشکاش در آن اندازند تا رسیدن زمین مشخص دیده میشود و ماهی بسیار در آن جلوه گر است چون شنیده بودم که این چشمه
 پایاب ندارد بنا برین ریسمانے به سنگ بسته درین چشمه گفتم که انداختند چون گز نموده شد ظاهر گردید که از قدیم آدم بیشتر نبوده است

بعد از جلوس فرمودم که اطراف چشمه به سنگ بسته باغچه بر اطراف آن ترتیب داده جوئے آزا جداولے ساختند و ایوانها
 و خانها بر دور چشمه ساخته جائے مرتب گشته که روزهاے رنج مسکون مثل آن کم نشان می دهند چون آب به موضع یوم پور که در
 دو که و بی شهرست میرسد زیاده میگرد و تمام زعفران کشمیر درین موضع حاصل میشود معلوم نیست که در هیچ جاے عالم این مقدار
 زعفران میشد باشد هر سال بوزن هندوستان پانصد من که چهار هزار من ولایت بوده باشد حاصل زعفران است در موسم
 گل زعفران در ملازمت والد بزرگوار خود درین سرزمین رسیدم جمیع گلهاے عالم اول شاخ و بعد از آن برگ و گل بر می آرند
 بخلاف گل زعفران که چون از زمین خشک چهار انگشت ساق آن سر بر نیزند گل سوخته رنگ شتمل بر چهار برگ شگفته میگرد و در چهار
 ریشه نارنجی مثل گل محض در میان دارد بدرازی یکبند انگشت زعفران همین است در زمین شیار نه کرده آب ناداده در میان گلونها
 بر می آید بعضے جایک کرده و بعضے نیم کرده زعفران زار است از دور بهتر به نظر در می آید بوقت چیدن از تندی بوئے آن تمام
 نزدیکان را در دمسرید است بدانکه کیفیت شراب دهنم و پیاله می خوردم مرا هم در دمسرید از کشمیر یان حیوان صفت که به گل
 چیدن مشغول بودند پرسیدم که حال شما یان چیست از ایشان معلوم شد که در دمسر را در مدت عمر تقفل نه کرده اند آب این چشمه
 و تر پاک که در کشمیر بیست میگویند با دیگر آبها و نالها که از دست راست و چپ داخل گردیده دریا میشود و از میان حقیقی شهر میگذرد و عرض
 در اکثر جاها از آنکه اندازه زیاده نخواهد بود این آب را بواسطه کثافت و ناگواری هیچکس نمی خورد تمام مردم کشمیر آب از آبگیری که به شهر
 متصل است و دل نام دارد و میخورند و آب بهت بدین تالاب در آمده از راه باره موله و پکلی و دوتور به پنجاب می رود و در کشمیر آب رود
 خانه و چشمه بسیارست غایتا بهترین آنها آب دره لارست که در موضع شهاب الدین پور باب بهت ملحق میگردد و این موضع از جاهاے
 مقرر کشمیر است بر کنار دریاے بهت واقع شده قریب صد چنار خوش اندام بر یک قطعه زمین سبز خرم دست بیکدیگر داده چنانچه تمام
 این سرزمین را سایه آن چنارهاے فرد گرفته است و سطح زمین تمام سبز و سه بر که است نوعی که فرش بر بالاے آن انداختن بیدردی
 و کم سلیقگی است این ده آبادان کرده سلطان زین العابدین است که پنجاه و دو سال از روی استقلال حکومت کشمیر نموده بود و
 اورا بد و شاه کلان میگفتند خوارق عادات از بسیار نقل میکنند آثار و علامات و عمارات او در کشمیر بسیارست از آنجمله در میان آبگیری که
 اول نام دارد و عرض و طول او از سه کرده مشترست عمارتے ساخته زمین لکانام سعی بسیار در بناے این عمارت بتقدیم رسانیده
 چشمه این آبگیر در ته دریاے عمیق است مرتبه اول به گشتی سنگ بسیارے آورده در جاے که این عمارات ساخته شد ریخته اند هیچگونه نفعی
 نکرده آخوند بن هزار گشتی را با سنگ غرق نموده و به محنت بسیار یک قطعه زمینے را که صد گز در صد گز بوده باشد از آب بر آورده صدف بسته

علی شیار زمین شگفته و با سنگتیمه آخر اساتع نظر زمین را بر اساتع کاشت کا بدوان دور است کردان ۱۲

است و بر یک طرف آن از صنفه عمارت با تمام رسانیده عبادتگده بجهت پرستش پروردگار خود ترتیب داده که از آن نقش بر جان میسازند
 اکثر اوقات در کشتی بر راه آب برین جا و مقام آمده بعبادت ملک علام قیام و آقام می نمود میگویند که چندین اربعین در آنجا بسر آورده
 روزی یکی از ناخلف زادگان به قصد قتل او در آن عبادت خانه او را تنهیا یافته شمشیر کشیده در می آید چون نظر او بر سلطان می افتد
 بنا بر هلاکت پدری و شکوه صلاح سر اسیمه و مضطرب گشته میگردد بعد از لحظه سلطان از عبادت خانه بر آمده با همان پسر در کشتی می نشیند
 و روانه شهر میگردد در آن راه با آن پسر میگوید که تسبیح خود را در عبادت خانه فراموش کرده ام بر زورستی شده تسبیح را خواهی آورد
 آن پسر به عبادتخانه در آمده پدر را در آنجا می بیند آن بے سعادت از روی شرمندگی تمام در پاکی پدر افتاده عذر خواهی تقصیر خود
 می نماید از و امثال این خوارق بسیار نقل کرده اند میگویند که علم خلع بدن را نیز خوب و زریده بود چون از اطوار و اوضاع فرزندان
 آثار تعجیل در طلب حکومت و ریاست می نمود با آنها میگوید که بر من ترک حکومت چه بلکه گذشتن از حیات بسیار آسان است اما بعد
 از من کار سختی خواهد ساخت و مدت دولت شما بمان بقا نخواهد داشت و باندک زمانه بخراے عمل زشت و نیت خود نخواهید رسید
 این سخن گفته ترک خوردن و آشامیدن نمود و یک اربعین بهمین روش گذرانیده چشم خود را آشنا بخواب نکرده و با ارباب سلوک و صفت
 بعبادت می قدر مشغول نمود روز چهل و دو بیت حیات را باز سپرده بجوار رحمت ایزدی پیوست سه پسر از و ماند آدم خان و حاجی خان
 و بهرام خان با هم دیگر در مقام منازعت در آمده هر سه متاصل شدند و حکومت کشمیر بجماعت چکان که از عوام الناس سپاهیان آندیا
 بودند منتقل شد و در حکومت خود سه کس از حکام آنجا بر سه ضلع آن صنفه که زین العابدین در تال اول ساخته بود جاها ساختند اما هیچ کدام استحکام
 عمارت زین العابدین نیست خزان و بهار کشمیر از دیدنیهاست فصل خزان را دریا فتم و آنچه شنیده بودم بهتر از آن بنظر در آمد غایتاً فصل بهار
 آن ولایت ندیده ام امید که روزی که در روز دوشنبه غره محرم از کنار دریا بے بهت کوچ فرموده یک روز در میان به قلعه ربهتاس که از
 بناهای شیر خان افغان است رسیدم به این قلعه را در شکستگی زمین بنا نهاده که بان استحکام جایی خیال نتوان کرد چون این زمین بولای
 کنگه ان متصل است و آنها جمع قهر و سرکش اند آن قلعه را خاص بجهت تنبیه و سرکوب آنها بنحاطر گذرانیده بود که بسازد چون پاره کار کردند
 شیر خان در گذشت و پسر او سلیم خان توفیق امام یافت بر سر یکی از دروازه ها تخریب قلعه را بر سنگی کنده نصب نموده اند شانزده کرده
 و دو لک دام و کسری خرج آن عمارت شده که بحساب بند دستان چهل لک و بیست و پنجاه روپیه باشد و موافق داد و ستد
 ایران یک صد و بیست هزار تومان و مطابق معمول توپان یک ارب و بیست و یک لک و هفتاد و پنجاه روپیه که حاصل نامند میشود
 روز سه شنبه چهارم ماه چهارم که در سه پانچ نمود به پیله منزل واقع شده پیله بزبان کنگه ان پشته را گویند و از آنجا بده بکر آمد آدم

کنگه ان

و بهر ابر بان بهین جماعت همیشه است شتمل بر بوته های گل سفید بے بو از پیله تا بهر که تمام راه در میان رودخانه آدم که آب روان داشت
و گلهاے کنیر که از عالم شگونه شفتا و در غایت رنگینی است و شگفتگی دوز زمین هندوستان این گل همیشه شگفته و پر بار می باشد در اطراف
این رودخانه بسیار بود به سوار و پیاده که همراه بودند حکم شد که دستما ازین گل بر سر زنند و هر کس که گل بر سر زنند آشته باشد دستار او را
بردارند عجب گلزاری بهم رسید روز پنجشنبه ششم از شهر گذشته به سهان منزل شد درین راه گل پلاس بسیارے شگفته بود این گل هم مخصوص
جنگلهای هندوستان است بوند اردامارنگش نارنجی آتشی است و پنج آن سیاه و بوته آن برابر بوته گل سرخ میشود نوعی به نظر
در می آید که چشم از ان نمی توان برداشت چون هوادر غایت لطافت بود و پرده ابر حجاب نور و ضیا حضرت نیر اعظم گشته بارش آهسته
تر شمع می نمود به خوردن شراب رغبت نمودم مجلا در غایت شگفتگی و خوش حالی این راه طے شد این محل را هتیا بان تقریب میگوبند
که آبادان کرده کنکری است یا تھی نام و این ملک را از مارکله تا هتیا پونهو باز میگوبند و درین حد و ذراع کم می باشند از رهناس
تا هتیا جا و مقام بو کیلان است که بگهران خویش دهم جدا اند روز جمعه نهم کویچ نموده چون چهار کرده و سه پا طے شد بمنزل پکه
فرود آمدم پکه بدان سبب میگوبند که سراسے بخت پنجه دارد و بزبان اهل هند پکه پنجه را میگوبند عجب پر گرد و خاک منزلی بود آراها
بو اسطه ناخوشی راه به مشقت تمام به منزل رسیدند در همین جای بواج از کابل آورده بودند اکثر ضایع شده بود روز شنبه ششم کویچ
نموده بعد از قطع چهار ونیم کرده به موضع کور منزل شد کور بزبان کهران جرد و شگستگی رامی گویند این ولایت بسیار کم درخت گشت
روز یکشنبه نهم از راول پنڈی گذشته محل نزول گشت این موضع را راول نام هندوے آباد ساخته است و پنڈی بهین زبان ده را میگوبند
تقریب باین منزل در میان دره رود آبے جاری بود در پیش آن حوضے که آب رود آمده در آن حوض جمع میگشت چون سر منزل
ند که در خالی از صفائی نبود زمانے آنجا فرود آمده از کهران پرسیدم که عمق این آب چه مقدار باشد جواب مشخص نگفتند و اظهار کردند
که از پدران خود شنیده ایم که درین آب ننگ می باشد و جانوران که بآب در می رفتند زخمی و مجروح بر می آمدند بدین جهت کسی
جرات در آمدن درین آب نمی کرد فرمودم که گو سفندے را در آنجا انداختند تمام حوض را شنا کرده بیرون آمد بعد از آن فرشته
را نیز فرمودم که در آید او هم بهین دستور سالم بر آمد ظاهرا شد که آنچه کهران میگفتند اصلی نداشتند عرض این آب یک تیر انداز
بوده باشد و شنبه دهم موضع خرپره منزل گردید گنبدے در زمان سابق کهران ساخته اند در آنجا از مقبره دین باج میگرفتند
چون اندام آن گنبد خرپره مشابهت دارد باین اسم اشتهار یافته سه شنبه یازدهم به کالا پانی فرود آمدم که بزبان هندی مراد آب سیاه
است درین منزل کوتلی است مارکله نام به لفظ هندی مازدون را و کله قافله رامی گویند یعنی محل زدن قافله حد ولایت کهران

تا اینجا است عجب حیوان صفت جماعتی اند دایم با یکدیگر در مقام منازعت و مجادله اند هر چند خواستم که رفع این نزاع بشود فائده نکرده

جان جاہل بہ سختی از زانے

روز چهارشنبه دو از دهم منزل بابا حسن ابدال شد بر شرق رویه این مقام بیک گروه فاصله آبشاری است که آبش بغایت تند میریزد و در تمام راه کابل مثل این آبشاری نیست در راه کشمیر دوسه جا ازین قسم آبشارهاست در میان آبگیری که منبع این آب است راه مان سنگه عمارت مختصر ساخته است ما میان که بدرازی نیم گز و ربع گز بوده باشد درین آبگیر بسیارست سه روز درین مقام دلکش توقف افتاد باز نزدیکان شراب خورده شد و به شکار مایهی توجه نمودم تا حال سفره دام که از دامهاست مقررست و بزبان ہندی بنور جمال بیگویند نہ انداختہ بودم انداختن آن خالی از اشکالے نیست بدست خود این دام را انداختہ رہ دو از دہ مایہی گرفتہ و مرداریدہ درینی آنها کشیدہ باب سردام از مورخان و موطنان آنجا احوال بابا حسن را استفسار نمودم بچکس خبر شخص نہ گفت جائیکہ بمقام ندکور مشہورست چشمہ ایست از دامن گوہی برمی آید در غایت صافی و جلالت و لطافت چنانچہ این بیت امیر خسرو را شاید ہیست

اورتہ آبش ز صفاریگ خورد | کور تواند بدل شب شمرد

خواجہ شمس الدین محمد خانی کہ مدتہ بہ شغل وزارت والد بزرگوارم مشغولی داشت صفہ بستہ و حوضی در میان آن ترتیب دادہ کہ آب چشمہ آنجا درمی آید و از آنجا بر راعت و باغات صرف میشود برکنار این صفہ گنبدے بجهت مدفن خود ساخته بود بحسب اتفاق آنجا نصیب او نشد و حکیم ابوالفتح گیلانی و برادرش حکیم ہمام را کہ در خدمت والد بزرگوارم نسبت مصاحبت و قرب و محرمیت تمام داشتند حسب الحکم آنحضرت در آن گنبد نہادہ اند در پانزدہم امر وہی منزل شد عجیب سبزہ زار یکدستے کہ اصلا بلند می و پستی نداشت بہ نظر درآمد درین موضع و حوالی آن ہفت ہشت ہزار خانہ کھردلہ راگ متوطن اند و انواع فساد و تعدی و رانی ازین جماعت بوقوع می آید حکم فرمودم کہ سرکار این حدود و ملک بطفرخان پسر زین خان کو کہ تعلق داشته باشد و از زمان مراجعت ریات اجلال از کابل تمام دلہ را کان را کو چایندہ بجانب لاہور روانہ سازد و کلان تران کتران را بدست در آورده مقید و محوس نگاه دارد روز دوشنبہ ہفتدہم کوچ شد و یک منزل در میان نزدیک بہ قلعہ اٹک برکنار دریاے نیلاب محل نزول ریات جلال گشت درین منزل مہابت خان بہ منصب دو ہزار دپانندی سرفرازی یافت قلعہ ندکور از بناہاے حضرت عرش آشیانے است کہ بہ سعی و اہتمام خواجہ شمس الدین خوانی با تمام رسیدہ مستحکم قلعہ است درین روزہا آب نیلاب از طغیان فرد آندہ بود چنانچہ ہترہ کشتی بل بستہ شد و مردم بہ سہولت و آسانی گذشتند امیر الامرا ابو اسطہ ضعف بدن و بیماری در اٹک گذاشتم و بہ نجشیان حکم شد کہ چون ولایت

کابل برداشت لشکر عظیم ندارد سوا کے نزدیکان و مقربان دیگر کے راز آب نہ گذرانند و اردو نامعاودت ریایات جلال درانگ
 بوده باشد روز چهارشنبه نوزدیم باشا سزاد باد چند کے از خاصان بر جالہ سوار شدہ از آب نیلاب سلامت گذشتہ بہ کنار
 دریای کامہ فرود آمد دریا کے کامہ آبیت کہ از پیش قصبہ جلال آباد میگذرد حالہ جائی است کہ از بانس و حسن ترتیب داده
 درتہ آن شکمہاے پر باد کردہ می بندند و درین ولایت از اشال میگویند و دریا ہا و آبہا کہ سنگہا در میان دارد از کشتی امین تراست
 دوازده ہزار روپیہ بمیر شریف آملی و جمعیکہ در لاہور بخدمات تعیین بودند دادہ شد کہ بفقرا تقسیم نمایند بہ عبد الرزاق معمر سے و
 بہاری داس بخشی احدیان حکم شد کہ سہرا نام جمعے کہ بہرہی ظفر خان تعیین شد ہ اند نمودہ انہا را روانہ سازند و از انجا
 یک منزل در میان بسراے بارہ منزل شد مقابل سراے بارہ دران طرف آب کامہ قلعہ ایست کہ زین خان کو کہ در وقتیکہ
 بہ استیصال افغانان یوسف زئی تعیین بودہ احوادث نمودہ بنوشتر موسوم ساخته است و قریب پنجاہ ہزار روپیہ خرج آن شدہ
 دی گویند کہ حضرت جنت آشیانے درین زمین شکار گرگ می نمودہ اند و از حضرت غرش آشیانے نیز شنیدم کہ من ہم در ملازمت
 پدر خود دو سہ مرتبہ تماشاے این شکار کردہ ام روز پنجشنبہ بیست و پنجم بہ سراے دولت آباد فرود آمد احمد بیگ کابلی جاگیر دار
 پرشاور بالکان یوسف زئی و غوریہ خیل آمدہ ملازمت نمودند چون خدمت احمد بیگ مستحسن فیفتاد ولایت مذکور را از و تشریح نمودہ
 بشیر خان افغان عنایت کردم چہار شنبہ بیست و ششم در بلخ سردار خان کہ در حوالی پرشاور ساخته منزل شد کہ رکھری را کہ بعد
 مقر جوگیان است درین نواحی واقع بود سیر نمودم بہ گمان آنکہ شاید فقیرے بنظر در آید کہ از صحبت او فیضے توان یافت آن خود حکم
 غقا و کیمیا داشت یک کلبہ بہ یکے ہم معرفت بنظر در آمدند کہ از دیدن آنہا بجز تیرگی خاطر چیزیے حاصل نہ شد روز پنجشنبہ بیست و ہفتم
 بہ منزل جم رود روز جمعہ بیست و ہشتم بکوئل خیبر برآمدہ در علی مسجد منزل شد و شنبہ بیست و نہم از کوئل ماہر چ گذشتہ بغریب حنا نہ
 فرود آمد درین منزل ابو القاسم کلین جاگیر دار جلال آباد زرد الوئی آورد کہ در خوبی کم از زرد آلو سے خوب کشمیر بود درین منزل
 د کہ کیلاس کہ والد بزرگوارم آن را شاہ الو نام نہادہ اند از کابل آوردند چون میل بسیار بخوردن آن داشتم با آنکہ بہرہا
 نہ رسیدہ بود در گزک شراب بہ رغبت تمام خوردہ شد سہ شنبہ دوم صفر ظاہر بسا دل کہ بر کنار دریا واقع بود منزل شد
 آن طرف دریا کوہے است کہ اصلا درخت و سترہ نہ دارد ازین جہت این کوہ را کوہ بے دولت می نامند از پدر خود شنیدم
 کہ اشال این کوہ ہا معدن طلا می باشد در کوہ آکہ بوغان در وقتیکہ والد بزرگوارم متوجہ کابل بودند شکار قمرغ نمودم چند آہوے
 سرخ شکار شد چون خدمات مالی و ملکی خود را با میر الامرا فرمودہ بودم و بیماری او امتداد تمام پیدا کرد و نسیان بر طبیعت او

نوع غالب گشت که آنچه در ساعت مقررند کور میگشت در ساعت دیگر بیاد نمی ماند در روز بر در این سیان در زیادتی بود بنا بر آن
 روز چهارشنبه سوم صفر خدمت وزارت را با آصف خان فرموده خلعت خاصه و دو ات و قلم مرصع به و مرحمت کردم از اتفاقات
 حسنه قبل ازین به بیت و پشت سال در همین منزل والد بزرگوارم اورا به منصب میر بخشی مقرر فرمود ساخته بودند لعلی که برادر او ابو القاسم
 به چهل هزار روپیه خریدارے فرموده فرستاده بود آن لعل را بجهت تسلیم وزارت پیشکش نمود و خواجہ ابو الحسن را که خدمت بخشی کردی
 و نور و غیره داشت بمرہی خود اتماس نمود جلال آباد را از ابو القاسم تکلیف تغییر نموده بعر ب خان مرحمت فرمودم در میان
 رودخانه سنگ سفید واقع بود فرمودم که آنرا بصورت فیلی ترتیب داده بر سینه آن فیل این مصرع را که مطابق تاریخ
 بجزی بود نقش کردند

سنگ سفید فیل جهانگیر بادشاه

در همین روز کلیان پسر راجہ بکر ماجیت از گجرات آمد تفدمات غیر مکرر ازین حرامزاده مفسد بعرض اشرف رسید و بود
 از آنجمله بوسے زن مسلمانے را بخانه خود نگاه داشته بلا حظه آنکه مبادا این مقدمہ شهرت کند مادر و پدر او را کشته در خانه
 خود کور کرده است فرمودم که اورا در بند نگاه دار تا به حقیقت اعمال و افعال او باز رسیده شود بعد از تحقیق فرمودم که اول زبان
 او را بریده و ز زندان ابدی بوده با سگبانان و حلال خوران طعام میخوردہ باشد چهارشنبه بسرخاب منزل شد از آنجا کنگد لک نزول
 فرمودم درین منزل چوب بلوت که بر اے سوختن بهترین چوبهاست بسیار دیده شد این منزل اگر چه کوتل و کویہ نداشت اما تمام
 سنگ لرخ بود روز جمعه دو از دہم بہ آب ہار یک و شنبہ سیزدہم بورت بادشاہ مقام ش یکشنبہ چهار دہم بخورد کابل فرود آمد صد آرت
 و قضاے کابل را درین منزل بقاضی عارف پسر ملا صادق حلوائے تفویض فرمودم شاہ آلوے رسیدہ از موضع گلہار درین مقام
 آوردند قریب بعد عدد بہ رغبت تمام خوردہ شد دولت زمین وہ جگہ می گلے چند غیر مکرر آورده گذرانید کہ در مدت اتمز دہم از آنجا
 بہ بگرامی نزول اجلال افتاد درین منزل جانورے ابلق پشکل موش بران کہ بزبان ہندی گلہری میگویند آورده بنظر گذرانیدند و
 چنین گفتند کہ در خانہ کہ اینجانور میباشد موش پیرامون آن خانہ نمیگردد باین تقریب این جانور را میرموشان میگویند چون تا حال
 ندیدہ بودم بہ مصوران فرمودم کہ شبیہ آنرا بکشند از راسو کلان ترست غایتاً صورت او بہ گربہ بسکیں شباهت تمام دارد احمد
 خان را بہ شبیہ و تادیب افغانان بگش تعیین نموده بہ عبد الرزاق معمرے کہ در آنک بود حکم شد کہ دو لک روپیہ بہ تحویل داری من اس
 پسر راجہ بکر ماجیت ہمراہ سازد کہ بہ کلیان لشکرند کور تقسیم نماید و ہزار برزند از نیز بہرہی این لشکر مقرر گشت شیخ عبد الرحمن ولد

۵۱

شیخ ابوالفضل بنصب دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار سرفراز گشته به خطاب افضل خانی ممتاز گردید پانزده هزار روپیه بخرید
 مرحمت شد و بیست هزار روپیه دیگر بجهت مرمت قلعه پیش بلاغ تحویل او مقرر گشت سرکار خانپور را به جاگیر دناور خان افغان مرحمت
 نمودم پنجاهمین هزارم از پهلستان تا بلاغ شهر آرا که محل نزول آیات جلال بود در روپیه و نصف در بیع آن بر فقرا و محتاجان
 افشاند به بلاغ مذکور داخل شدم بسیار به صفا و بطراوت بنظر درآمد چون روز پنجاهمین بود به تقریبان و نزدیکان صحبت شراب داشته
 بجهت گرمی هنگامه از جوس که در میان وسطه این بلاغ جاری است و تخمیناً چهار گز عرض آن بوده باشد همسالان و هم سنان فرمودم
 که ازین جوس بچند اکثر تیر استند بجهت و در کنار جوس و میان جوس افتادند من هم اگر چه چشمه اما بان چستی که در سن سی سالگی در
 خدمت والد بزرگوار خود جسته بودم درین ایام که عمر من به چهل سالگی رسیده بان قدرت و چالاکانی توانستم جسته در همین روز
 بهفت بلاغ که از باغات مقرر کابل است پیاده سیر نمودم تا حال بخاطر نمی رسد که این قدر راه پیاده رفته باشم اول بلاغ شهر آرا
 سیر کرده بعد از آن به بلاغ متاب و باغی که مادر کلان پدر من بگه میگم تعمیر کرده رسیدم و از آنجا باورن و باغی که مریم مکانی که مادر
 کلان حقیقی من باشند ساخته گذر کردم و بلاغ صورت خانه یک چنار کلان دارد که مثل آن چنار در دیگر باغات کابل نیست و چهار
 بلاغ را که بزرگترین باغات بلده مذکور است دیده بجا و مقام مقرر اجعت نمودم شاه آلو بردرخت خود نمودی دارد هر دانه چنان
 از آن بنظر درمی آید که گویا قطعه یا قوت و در بیست که بر شاخه های درخت معلق داشته اند بنام بلاغ شهر آرا شهر بانو میگم دختر میرزا
 ابو سعید که عمه حقیقی حضرت فردوس مکانی است بنام داده اند و مرتبه مرتبه بر آن افغانها شده در شهر کابل بدان لطافت و خوبی باغی نیست
 اقسام میوه ها و انگور ها دارد و طراوت آن بدرجه ایست که به کفش پا به بر صحن آن نهادن از طبع راست و سلیقه درست دور است و
 در حوالی این بلاغ زمین لایق بنظر آمد از مالکان آن زمین را خریداری نموده فرمودم آب که از طرف گذرگاه می آید در وسطه این زمین
 گرفته باغی ترتیب دهند که بان خوبی و لطافت در معموره عالم نبوده باشد و نام آن جهان آرا نهادم تا در کابل بودم بعضی اوقات
 بتقریبان و نزدیکان و گاه به بابل محل در بلاغ شهر آرا صحبت میداشتم و شبها بعلماء و طلبه کابل میفرمودم که مجلس طبع یغرا و یغرا اندازی
 ترتیب داده برقص از عشق قیام و اقدام می نمودند بهر که ام از جماعت یغرایان خلقها داده هزار روپیه مرحمت نمودم که در میان
 خود با قسمت نمایند و به دوازده کس از معتمدان درگاه فرمودم که یک هزار روپیه در هر روز پنجاهمین تا در شهر کابل باشم بفقرا و مساکین
 و از باب احتیاج برسانند و حکم فرمودم که در میان دو چنار که بر کنار جوس وسطه بلاغ واقع است که یک را فرخ بخش و
 دیگر را سایه بخش نام کرده ام بر پارچه سنگ سفید که طول آن یک گز و عرض آن سه ربع گز بوده باشد نصب کردند و نام مرا

با صاحبقرانی ترتیب یافته در آنجا نقش کردند و بطرف دیگر نگاشته شد که زکات و اخراجات کابل را با تمام بخشیم هر کس از اولاد و اعقاب ما بخلاف این عمل نماید بغضب و سخط الهی گرفتار آید تا زمان جلوس این اخراجات معمول و مستمر بود هر سال مبلغهای کلی بدین علت از بنده های خدا میگرفتند رفع این بدعت در زمان سلطنت من شد درین آمدن به کابل تخفیف و رفاهیت تمام در احوال رعایا و مردم آنجا واقع شد و نیکان و رؤسای غزنین و نواحی آن به خلعتها و نواز شها سفر از گشتند و مطالب و مقاصد که داشتند با حسن و جوه فیصل پذیرفت از عجایب اتفاقات آنکه روز پنجشنبه هجرتهم صفر که به شهر کابل داخل شدیم مطابق تاریخ هجری است فرمودم که بران سنگ نقش کردند و قریب به تختی که در دامن کوه جنوب رویه کابل واقع است مشهور به تخت شاه صفا از سنگ بر آورده اند که حضرت فردوس مکانی بر آنجا نشسته شراب نوشان فرموده اند یک حوض مدور بر یک گوشه این سنگ کنده اند که قریب بدو من هندوستان شراب میگرفته باشد و نام مبارک خود را با تاریخ بر دیوار صفا مذکور که متصل بکوه است باین عبارت نقش نموده اند که تختگاه بادشاه عالم پناه ظهیر الدین محمد بابر ابن عمر شیخ گورکان خلد الله ملکه فی سوره من هم فرمودم که تخت دیگر در برابر این صفا تراشیده و حوضچه بهمان دستور بر کناران کنیدند و نام مرابانام صاحبقرانی بر آنجا نقش کردند در روزی که من بران تخت نشستم هر دو حوضچه را فرمودم که از شراب پر سازند و به بنده ها که در آنجا حاضر بودند دادند شاعر از شعرا غزنین در آمدن من به کابل این تاریخ یافته بود

بادشاه بلاد هفت فسلیم

اورا به خلعت و انعام نوازش نموده فرمودم که بر دیوار متصل بر تخت مذکور این تاریخ را ثبت نمایند پنجاه هزار روپیه به پر وزیر محنت شد وزیر الملک را میر بخشى ساختم به فیلیج خان فرمان صادر شد که یک لک و هفتاد هزار روپیه از خزانه لاهور به مدد خرج لشکر قندهار روانه نماید سیر خبابان کابل و بی بی ماه رو نموده بحکام آنجا فرمودم که بجای درختانی که حسن بیگ رویاه بریده بودند آنها نشانند و اولنگ یورت چالاک را نیز سیر کرده عجب جای به صفائی بنظر آمد رئیس چکری یک رنگی به تیز زده آورد تا این وقت رنگ را ندیده بودم به بزرگوئی می نماید تفاوت بز همین بر شاخ ست شاخ رنگ خمدارست و شاخ بز رست مار پیچ ست بتقریب احوال کابل و اتفاقات حضرت فردوس مکانی بنظر میگذاشت تمام بخط مبارک ایشان بود مگر چهار جزو آن را که بخط خود نوشتیم در آخر اجزا مذکور هم عبارت تیر کی بقلم آوردم تا ظاهر شود که این چهار جزو بخط من است با وجود آنکه در هندوستان کلان شده ام در گفتن و نوشتن تیر کی عاری نیستم در بیست و پنجم صفر با اهل محل سیر حلاکاه سفید سنگ که در نهایت صفا و خرمی بود نموده شد روز جمعه

بیت و ششم سعادت زیارت حضرت فردوس مکانے دریا قتم ز رو طعام و نان و حلوائے بسیار بروح گذشتگان فرمودم کہ بہ فقرا تقسیم نمودند رقیہ سلطان بیگم دختر میرزا ہندال تا حال زیارت پدر خود نہ کردہ بودند درین روز بان شرف رسیدند روز چہشنبہ سوم ربیع الاول در خیابان فرمودم کہ اسپان خاصہ دوندہ حاضر کردند شہزادہا و امرا ہادو ایندندیک اسپ کرنک عربی کہ عادل خان والی دکن بہ جہت من فرستادہ بود از ہمہ اسپان بہتر دوید در ہمین روز ہا پسر میرزا سنجہ ہزارہ و پسر میرزا ماشی کہ کلان تران سردار آن ہزارہ ہ بودند آمدہ ملازمت کردند ہزار ہاد و نصف میرداد و اسپ و رنگ کہ بہ تیر زدہ بودند آوردہ گذار ایندند بکلانے این رنگہا دیگر دیدہ نشدہ ہ بودہ دوازده از یکہ بارخور کلان بزرگ تر بود خبر رسیدن شاہ بیگ خان حاکم قندھار بہ برگزیدہ شور کہ جاگیر دست رسید بخاطر فرار و آدم کہ کابل را با و عنایت کردہ روانہ ہندوستان شوم عرضداشتت راجہ نرسنگد یو آمد کہ برادرزادہ خود را کہ فتنہ انگیزی میکرد بدست در آوردہ بسیارے از مردم اورا بہ قتل رسانیدہ است فرمودم کہ بہ قلعہ گو ایما فرستد تا در انجا مقید و محبوس بود باشد برگزیدہ گجرات سرکار پنجاب بہ شیرخان افغان مرحمت شد چہین تلخ و لد تلخ خان را بہ منصب ہشت صدی ذات و پانصد سوار سرفراز ساختم دوازدهم خسر و را طلبیدہ فرمودم کہ زنجیر از پایے او براسے سیر باغ شہر آرا برداشتند و مہر بدہری نگذاشت کہ او را سیر باغ مذکور نہ فرمایم قلعہ امک دنواچی آن از تغیر احمد بیگ بطرف خان مرحمت نمودم تاج خان کہ بہ دفع افغانان بنگش تعیین یافتہ بود پنجہ ہزار روپیہ شفقت شد در چہار دہم علی خان کروراکہ از ملازمان قدیم والد بزرگوارم بود و در و علی تقار خانہ با و تعلق داشت بہ خطاب نو تہخانے سرفراز ساختہ بہ منصب پانصدی ذات و دو بیت سوار ممتاز گردانیدم مہاسنگہ پسرزادہ راجہ مان سنگہ را ہم بحبت دفع مہر دان بنگش تعیین نمودہ رام داس را اتالیق او ساختم روز جمعہ ہش دہم وزن قمری سال چلم واقع شد دو پہراز روز مذکور گذشتہ این مجلس منعقد گشت وہ ہزار روپیہ از جملہ زر وزن بدہ کس از بندہ ہاے مستخدم خود دادم کہ بہ مستحقان و ارباب احتیاج قسمت نمایند و درین روز عرضداشتت سردار خان حاکم قندھار از راہ ہزارہ و غزنین رسید بہ دوازده روز بہ مضمون اینکہ ایچہ شاہ عباس کہ روانہ در گاہ است داخل ہزارہ شد شاہ ہر دم خود نوشتہ است کہ کدام واقعہ طلب فتنہ جوئے حکم بر سر قندھار رسیدہ است مگر نینداند کہ نسبت باہ سلسلہ علیہ حضرت صاحبقرانے بالتخصیص بہ حضرت جنت آشیانے و اولاد و امجاد ایشان در چہ مرتبہ است اگر اچانام آن ملک را در تصرف آوردہ باشند بہ گسان و ملازمان بر آدم جہانگیر بادشاہ سپردہ بجاد و مقام مزاجت نمایند بخاطر فرار گرفت کہ بہ شاہ بیگ خان بفرمایم کہ راہ غزنین را بروشے ضبط نماید کہ نہر دین قندھار بفرانخت بہ کابل تو انند آمد قاضی نور الدین را در ہمین روز ہا بہ منصب صدارت سرکار ماہوہ آجین تعیین نمودم پسر میرزا شادمان ہزارہ و پسرزادہ قراچہ خان کہ از امر اسے معتبر و عمدہ

کجا

از نازاری

حضرت جنت آشیانے بودند آمدہ ملازمت نمود قراچہ خان نے از مردم ہزارہ خواستہ بود این پسر از و متولد شدہ است روز شنبہ
نوزدہم رانا شکر ولد رانا اودے سنگھ را بہ منصب دو ہزار و پانصدی ذات و ہزار سوار ممتاز ساختم بر اسے منو بہر منصب نزاری
و شش صد سوار حکم شد افغانان شنواری قوچی آوردند کہ پسر و شاخ او یکے شدہ بود بہ شاخ آہوسے رنگ شباہت داشت ہمین
افغانان بز بار خورے کشتہ آوردند کہ مثل او ندیدہ بودم بلکہ خیل ہم نکرده ام بہ مصوران فرمودم کہ شبیہ او بکشند چہار من بوزن دستا
بود درازی شاخ او یک و نیم گز بہ گز در آمد روز یکشنبہ بیست و ہفتم شجاعت خان را بہ منصب ہزار و پانصدی ذات و ہزار سوار
اتیاز بخشیدم و جوئی گویا راجا گیر اعتبار خان مرحمت شد قاضی عزت اللہ را با برادران بخد مت بنگش تعین فرمودم آخر ہائے ہمین
عرض داشت اسلام خان از آگرہ با خطے جمانگیری قلی خان کہ از بھار با و نوشتہ بود رسید مضمون اینکہ تبارنج سیم صفر بعد از یک پھر
قطب الدین خان را در بردوان از ولایت بنگالہ علی قلی اسنا جلو زخم زد و بعد از دو پھر شب در گذشت تفصیل این محل آن کہ
علی قلی مذکور کہ سفرہ چی شاہ اسمعیل والی ایران بود بعد از فوت او بنا بر شرارت و فتنہ انگیزی کہ در طبیعت داشت بگریختہ بہ قنجا
آمد و در ملتان خانخانان را کہ بر سر ولایت تلمبہ تعین شدہ بود ملاقات نمودہ بہر اہی اور داتہ ولایت مذکور شد خانخانان غائبانہ اورا
داخل بندہ ہائے عرش آشیانے ساخت و در ان سفر خد مات بتقدیم رسانیدہ بہ منصب فراخور حالت خود سرفراز گردید دیدتے در خدمت
والد بزرگوارم بود و رایا میکہ بدولت متوجہ ولایت دکن شدند و برابر سر رانا تعین فرمودند آمدہ نوکر من شد اورا بخطاب شیر افگنی
سرفراز ساختم چون از آگہ آباد بخد مت والد بزرگوار آمدم بنا بر نا التفاتے کہ نسبت من بطور رسید اکثر ملازم و مردم من متفرق شدند
او ہم درین وقت از خدمت من جدائی اختیار نمود بعد از جلوس از روے مردت تفصیلات اورا در نظر نیاوردہ در صوبہ بنگالہ حکم
جاگیر کردم و از انجا اخبار رسید کہ اشال ابن فتنہ جو بان را درین ولایت گذاشتن لائق نیست بہ قطب الدین خان حکم رفت کہ اورا
بدرگاہ بفرستد و اگر خیال فاسد باطل کند بہ سزار ساند خان مشارالیمہ اورا بواجبے می شناخت با مردمی کہ حاضر بودند بجز رسیدن
حکم بردوان کہ جاگیر او بود ایلغار نمود و او چون از رسیدن قطب الدین خان خبردار میشود تنہا با دو جلو دار با استقبال متوجہ میگردد
بعد از رسیدن و در آمدن میان فوج خان مشارالیمہ مردم اورا فرود میگیند او چون فی الجملہ ازین روش قطب الدین خان بد مظنہ
شدہ بود از روے فریب میگوید کہ این چہ روش تو برگشت خان مذکور مردم خود را منع کردہ تنہا با ہمراہ میشود کہ مضمون حکم را
خاطر نشان سازد درین وقت فرصت جنتہ فی الفور شمشیر کشیدہ دوسہ زخم کاری با دیر ساند چون ابنہ خان کشمیری کہ از حاکم زاد ہا
کشمیر بخان مشارالیمہ نسبت و جہت تمام داشتہ از روے حلال نگی و مردانگی خود را رسانیدہ زخم کاری بر سر علی قلی سے زند

و آن متفنی شمشیر سخی بانبه خان زده زحمت کاری می افتد چون قطب الدین خان را باین حالت دیدند مردم هجوم آورده او را پاره پاره ساختند و به جهنم فرستادند امید که همیشه در جهنم جاسه آن بد بخت رو سیاه بوده باشد. انبه خان بهما نجا شهادت یافت و قطب الدین خان که بعد از چهار پسر در منزل خود بر حجت انزلی پوستان ازین خبر ناخوش چه نویسم که چه مقدار متالم و آزرده گشته قطب الدین خان گو که بمنزله فرزند عزیز و برادر مهربان دیار کیجست من بود تقدیرات الهی را چه توان کرد رضا به قضا داده صبر را پیش نهاد همت خود ساختم بعد از رحلت حضرت عرش آشیانی و شفقار شدن آن حضرت مثل دو قضیه که فوت مادر قطب الدین خان گو که و شهادت یافتن او بوده باشد بر من نه گذشته است هر روز جمعه ششم ربیع الآخر به منزل خرم که در او رنه باغ ساخته بود و الحقی عمارت است خوش و بس موزون رفتم اگر چه سنت پدرم این بود که در هر ساله در مرتبه مطابق سال شمسی و سال قمری خود را وزن میفرمودند و شاهزادها را در همین سال شمسی بوزن درمی آوردند غایتا درین سال که ابتدا اے شانزدهم قمری بود از سن فرزند خرم جوگیان و نجان بعرض رسانیدند که فی الجمله گرانی طالع در سال مذکور واقع است و مزاجش نیز از حد اعتدال منحرف گشته بود فرمودم که او را به طلا و نقره و سایر فلزات بدستور معهوده وزن نمودند و به فقر او را باب احتیاج زرند که تقسیم نمودند تمام آن روز به منزل بابا خرم نخوری و خوشحالی گذشت و اکثر پیشکشها اے او پسندیده افتاد چون خوبها اے کابل را در پایتخته اکثر میوه هایش خورده شده بود بنا بر بعضی مصلحتها و دور اے از پایتخت روز یکشنبه چهارم ماه جمادی الاول حکم کردم که پیشخانه به جانب هندوستان بیرون برند بعد از چند روز از شهر برآمده جلگه سفید سنگ محل ریات جلال گشت اگر چه هنوز انگور به کمال نرسیده بود اما پیش ازین مکرر انگور خوب کابل خورده شده بود اقسام انگور خوب میشود مخصوص صا حجه و کشمشی شاه الوهم میوه خوش خوار خوش چاشنی است نسبت به بگره میوه با بیشتر میتوان خورد من در یک روز تا صد و پنجاه دانه ازان خورده ام مراد از شاه الو کیلاس است که در اکثر جاهای ولایت میشود چون کیلاس به کیلاس که از نامها اے چلیاسه است مشبه میشود حضرت والد بزرگوارم آنرا شاه آلو نام کردند زرد آلو میوند خوب میشود و فرادان است غایتا در باغ شهر آرا در ختیبست که آنرا میرزا محمد حکیم عمومی من نشانده بود و دبیرزانی مشهور است زرد آلو این وقت بستگی به بگره زرد آلو با نزار و شفق او هم بنیایت نفیسی و بالیده میشود از اسالف شفق او آورده بودند و حضور خود وزن نمودم برابر بست پنج رو پیه که شصت و هشت مثقال معمول است بوزن درآمده با وجود لطافت میوه های کابل سچکد ام در ذائقه من لذت انبه ندارد و پرگنه مابین در جاگیر مهابت خان مرحمت شد عبد الرحیم نسبتی احدیان به منصب بنقصدی دات و دو بیست سوار سرفراز گردید مبارک خان سروالی به فوجداری سرکار حصار تعین یافت فرمودم که پسرزافریدون بر لاس را در صوبه آله آباد جاگیر نمایند در چهار و پنجم ماه مذکور ارادت خان

برادر آصف خان را بہ منصب ہزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساختہ خلعت خاصہ و اسپ عنایت نموده خدمت بخشی گری صوبہ
 پٹنہ و حاجی پور را با و مرحمت کردم و چون توریگی من بود بدست او شمشیر مرصع بہت فرزند اسلام خان صاحب صوبہ ولایت مذکور
 فرستادم و در وقتیکہ می رفتیم در حوالی علی مسجد و غریب خانہ عنکبوت کلائے را کہ در جنبہ برابر بخرچنگے بود دیدم کہ گلوے مار را
 بدرازی یک نیم گز خفہ کردہ اورا نیم جانے ساختہ است بہت تماشا ساعتی توقف نمودم بعد از لمحہ جان داد در کابل بن رسید
 کہ در زمان سلطان محمود غزنوی بچوالی ضحاک و بامیان شخصے خواجہ یاقوت نام وفات یافتہ در غارے مدفون است و جسد او تا حال
 از یکدیگر نپاشیدہ بسیار غریب نمودی کے از واقعہ نویسان معتقد خود را با جراحے فرستادم کہ بغار مذکور رفتہ احوال را چنانچہ باشد ملاحظہ
 کردہ خبر شخص بسیار آندہ بعرض رسانید کہ نصف بدن او کہ بہ زمین متصل است اکثر از یکدیگر فرو ریختہ و نصفے دیگر کہ بہ زمین نرسیدہ
 بحال خود است ناخن دست و پاموے سر نہ ریختہ موے ریش و بروت تا یک طرف بینی فرو ریختہ از تار نخیکہ بر در آن غار نقش
 کردہ اند چنین ظاہر میشود کہ وفات او پیشتر از زمان سلطان محمود بودہ است کسی این سخن را باوقعی نمیداند روز پنجشنبہ پانزدہم
 ارسلان بے حاکم قلعه کاہرہ کہ از نوکران میانہ ولی محمد خان والی توران بودہ آمدہ ملازمت کرد و ہمیشہ شنیدہ میشد کہ میرزا حسین
 پسر شاہرخ میرزا را اوزبکان کشتہ اند درین ایام شخصے آمدہ عرضداشتے بنام او گذرانید و لعل پیازی رنگ کہ بصد روپیہ می ازیر
 برسم پیشکش آوردہ بود ارادہ واستدعا آنکہ فوجے بہ ملک تعیین گرد تا بدخشان را از دست اوزبکان بر آورد کہ خبر مرصع بہت
 او فرستادہ شد فرمان صادر گشت کہ چون ریات جلال درین حدود نزول دارد اگر فی الواقع میرزا حسین پسر میرزا شاہرخ
 توی او لے آنکہ بہ خدمت شتابے تا ملتمسات و مدعیات ترا بر آوردہ روانہ بدخشان سازیم دو لک روپیہ بہت خرج لشکرے
 کہ بہ ہمراہی مہاسنگہ و رامداس کہ بر سر تہمدان نگیش تعیین یافتہ بودند فرستادہ شد کہ روز پنجشنبہ بسیت دوم بیلا حصار رفتہ
 تماشاے عمارات آنجا نمودم جائیکہ قابل نشیمن من باشد نبود فرمودم کہ این عمارات را ویران کنند و محل دیوان خانہ بادشاہان
 ترتیب دہند در ہمین روز از اساتف شفقالوے آوردند برابر سر بہ بگلانے کہ تا حال باین کلائے شفقالو ویدہ نشدہ بود فرمودم
 کہ بوزن در آوردند بقدر شصت و سہ روپیہ اکبری کہ شصت تولہ بودہ باشد برآمد چون دو نصف کردم دائہ اونیز دو نصف شد و مغز آن شیرین بود در کابل
 ازین بہتر میوہ از اقسام میوہ ہاے سرد رختی خوردہ نشد کہ در بسیت و تجسم از مالوہ خبر رسید کہ میرزا شاہرخ عالم فانی را وداع
 نمود اللہ تعالیٰ اورا غرق رحمت خود گرداناد از ان روزے کہ بہ خدمت والد بزرگوارم آمد تا وقت رحلت از و امرے بفعل
 نیامد کہ باعث غبار خاطر اشرف گرد و ہمیشہ مخلصانہ خدمت میکردم مرزاے مذکور بحسب ظاہر چہار پسر داشت حسن و حسین کہ از یک

شکم برآمدہ بودند حسین از بر پانور گریختہ از راه دریا بعراق رفت و از انجا بہ بدخشان میگویند کہ هنوز ہست چنانچہ پارہ از سخنان او
 و کس فرستادن او نوشتہ شد اما ہیکس بہ تحقیق نمیداند کہ این همان میرزا حسین است یا بدخشان بدستور دیگر میرزایان جعلی این
 تیزبر اینگختہ میرزا حسین نام نہادہ اند از زمانے کہ میرزا شاہرخ از بدخشان آمدہ سعادت ملازمت پدرم دریافت تا حال کہ قریب
 بیست و پنج سال بودہ باشد بچند وقت بدخشان بنا بر جفا و آزاری کہ از اوزبکان دارند بدخشیہ پسرے را کہ فی الجملہ چہرہ و نمودے
 داشته باشد و آثار نجابتی در و ظاہر بہ پسرے میرزا شاہرخ و نژاد میرزا سلیمان شہرت دادہ جمعی کثیر از او یماقات متفرقہ و کوہستانیا
 بدخشان کہ انہار اغرچہ میگویند بر سر او جمع میشوند و با اوزبکان مخاصمہ و منازعہ و مجادلہ نمودہ بعضی از ولایات بدخشان را از تصرف
 انہا برمی آورند و اوزبکان ہجوم آورده آن میرزای جعلی را بدست درمی آورند و سر او را بر سر نیزہ نہادہ در تمام ملک بدخشان میگردانند
 و بعضی بدخشان قندہ انگیز تا پگاہ کردہ میرزای دیگر بہر ساینده اند تا حال چندے میرزایان کشتہ شدہ باشند بخاطر میرسد کہ تا از
 بدخشان اثر و خبر خواهد بود این ہنگامہ را گرم خواهند داشت پسر سوم میرزا میرزا سلطان است کہ صورتاً و سیرتاً از جمیع اولاد میرزا
 امتیاز تمام دارد من اورا از والد بزرگوار خود التماس نمودہ در خدمت خود نگاہداشتم و بہ تربیت احوال او پرداختہ اورا از جسد
 فرزندان میدانم در جمیع اوضاع و اطوار بیچ نسبتے بہ برادران خودندارد و بعد از جلوس اورا بہ منصب دو ہزاری ذات و ہزار
 سوار سرفراز ساختم و بہ صوبہ مالوہ کہ جاے پدر او بود فرستادم پسر چہارم بدیع الزمان است کہ اورا ہمیشہ در خدمت خود میداشت
 بہ منصب ہزاری ذات و پانصد سوار سرفرازی یافت تا بہ کابل آمدہ بودم شکار قمرغہ واقع نہ شدہ بود چون ساعت توجہ
 بہ ہندوستان نزدیک شد و شوق شکار آہوے سرخہ بر طبیعت غالب بود فرمودم کہ کوہ فرق را کہ از کابل ہفت کردہ بودہ باشد
 بہ تعبیل قبل نمایند روزہ شنبہ چہارم جمادی الاول بہ شکار متوجہ شدیم قریب صد آہو قمرغہ در آمدہ بود نصف آن شکار شدہ باشد
 بغایت شکار گرمی دست ہم و او پنچہزار روپیہ بہ انعام رعایا کہ در شکار قمرغہ حاضر گشتہ بودند مرحمت نمودم در ہمین روز بہ منصب شیخ
 عبدالرحمن پسر شیخ ابوالفضل پانصد سوار اضافہ حکم شد کہ دو ہزاری ذات و سوار بودہ باشد و روز پنجشنبہ ششم بہ تختگاہ حضرت فردوس
 مکانے رفتم چون فرداے آن از کابل برمی آمدم امر روز را چون عرفہ عید دانستہ در ان سرزمین فرمودم کہ مجلس شراب ترتیب دہند
 و آن حوضچہ را کہ در سنگ کندہ بودند پر از شراب سازند بہ مجموع مقربان و بندہ ہاے کہ در مجلس حاضر بودند پیاہما دادہ شد بان
 خوشحالی و شگفتگی کم روزے شدہ باشد و روز جمعہ ہفتم بعد از گذشتن یک پہر بہ مبارکے و خورمی از شہر آمدہ جلگہ سفید سنگ
 محل نزول گشت از باغ شہر آتا جلگہ مذکور ہر دو دست را از قسم زر و روپ و چون کہ نصف و ربع روپیہ بودہ باشد بر فقرا و مساکین

در اینجا

پاشیدم درین روز وقتیکه به نیت برآمدن از کابل بر فیل سوار میشدم خبر صحت امیرالامرا شاه بیگ خان رسید خبر تندرستی این
دو بنده عمده را بر خود بفال مبارک دانستم روز سه شنبه یازدهم از جلگه سفید سنگ یک کرده کوچ نموده بگرامی منزل شد تا ش بیگ خان
در کابل گذاشتم که تا آمدن شاه بیگ خان بواجبی از شهر و نواحی خبردار باشند روز سه شنبه هیزدهم از منزل نچاک دو نیم کرده براه دود
طی نموده بر چشمه که بر کنار آن چهار چنارست نزول واقع شد هیچ کس تا غایت در صد و تریب این سر منزل نشده از حالت و قابلیت
آن غافل افتاده اند بسیار به کیفیت جایست و قابل آنست که در دو عمارت و جائی بسازند در همین منزل شکار قمر خه دیگر واقع
شد تخمیناً یک صد و دوازده آمو و غیره شکار شده باشد بیست و چهار آمو و رنگ و پنجاه آمو و سرخه و شانزده بز کو بهی
تا حال من آمو و رنگ را ندیده بودم الحق که عجب جانور خوش شکل است اگر چه آمو و سیاه هندوستان بسیار خوش بخت
بنظر درمی آید غایتاً این آمو و رنگ را بست و ترکیب و نمودی دیگر است فرمودم که قوچ و رنگ را وزن کردند قوچ یک من و سی
و سه سیر بر آمد و رنگ دو من و ده سیر رنگی باین کلان چنان پیدا کرد که ده دوازده سگ دوزخ تیزنگ بعد از آنکه مانده شده بود
اورا به صد هزار محنت گرفتند از گوشت گو سفند و بز بربری گذشته گشته به لذت آمو و رنگ نمی باشد در همین موضع شکار
کلنگ نیز شد اگر چه از خسرو مکر اعمال ناشایسته بوقوع آمد و قابل هزار گونه عقوبت بود مهر پداری نگذاشت که قصد جان
او نمایم با آنکه در قانون سلطنت و طریقه جهان داری مراعات این امور ناپسندیده است چشم از تقصیرات او پوشیده او را
در نهایت رفاقت و آسودگی نگاه میداشتند ظاهر شد که او کسان نزد بعضی او باش تا عاقبت اندیش می فرستاد و آنها را به فساد
و قصد من ترغیب نموده بوعده ها امیدوار می ساخته است جمعی از تیره روزگاران کوتاه فکر بیکدیگر اتفاق نموده بنخواستند که در شکار با
که در کابل و اطراف آن واقع باشد قصد من نمایند از آنجا که گرم و حفظ اعدای حاکمان این طائفه علیه است توفیق این معنی
نمی یابند روزی که سرخاب محل نزول گردید یکی از آن جماعت سر باز زده خود را به خواجه و لسی دیوان فرزند خرم میرساند و می گوید که
قریب به پانصد کس با فساد خسرو با فتح الله پسر حکیم ابو الفتح و نورالدین پسر غیاث الدین علی آصف خان و شریف پسر اعتماد الدوله متفق
شده فرصت طلب و قابو جوئی اند که قصد دشمنان و بدخواهان بادشاه نمایند خواجه و لسی این سخن را بنحرم میرساند و او بے طاقت
شده این معنی را در ساعت بمن گفت من خرم را دعای بر خورداری نموده در صد دان شدم که مجموع آن کوتاه اندیشان را بدست
ور آورده بعقوبت های گوناگون سیاست نمایم باز بخاطر رسید که چون بر سفر واقفم گرفت و گیر آنها باعث شورش و برنجوردگی اردو خواهد
همان سردار فتنه و فساد را فرمودم که گرفتند و فتح الله را مقید و محسوس به اعتماد آن سپرده آن دو بے سعادت دیگر را با سه چهارم که عمده

آن سیاه رویان بودند بسیار سانسیدند قاسم علی که از ملازمان حضرت عرش آشیانه بود بعد از جلوس او را بختاب دیانت خانے
 سرفراز گردانیدم و ایم فتح صدر انا دو لتخواه بازمی نمود در باب او سخنان مذکور میساخت روزی به فتح الله گفت که محلیکه خسرو در تختگاه
 و حضرت اورا تعاقب می نمودند به من گفتی که پنجاب را به خسرو میباید داد و این محبت را کوناہ کرد فتح الله منکر شد از طرفین رجوع
 بسوگند نموده مباحله کردند ازین گفتگوه پانزده روزنه گذشته بود که آن بے سعادت منافق گرفتار گردید و شامت سوگند دروغ
 کار خود ساخت و روز شنبه بیست و دوم جمادی الاول بخرنوت حکیم جلال الدین مظفر اردستانی که از خانوادہ حکمت و طبابت
 بود رسید مدعی این معنی بود که نسبت من به جالینوس میرسد به تقدیر معالج بے نظیر بود تجربه او بر علم او زیادتی داشت چون
 بغایت خوش قیافه و خوش ترکیب بود در ایام ساده رویها به مجلس شاه طهماسب میرسد شاه این مصرع را بر وی بخواند-

خوش طبعی است بیاتما همه بیمار شویم

حکیم یاد علی که معاصر او بود در فضیلت بر روزیادتی داشت غایتا در علاج و مین قدم و صلاح و پاکیزگی اطوار و اخلاق حکیم مذکور
 زیاده است دیگر اطباے زمان نسبتے باوند اشتند و راسے طبابت بسیار خوبها با او بود و اخلاص خاصی بمن داشت در لاهور خانہ
 ساخت در غایت لطافت و صفا مکرر التماس نمود که اورا سرفراز سازم چون خاطر او بغایت عزیز بود قبول این معنی نمودم حکیم مذکور
 قطع نظر از نسبت مصاحبت و طبابت در سرانجام مهات و معاملات دینانیز دستے داشت چنانچه در آلہ آباد دتے دیوان سرکار خود
 کرده بنا بر کثرت دیانت در معاملات مهات بسیار سخت گیر بود و ازین رهگذر مردم از سلوک او از رده بودند قریب بست سال قرحه
 شش داشت و به حکمت یک طورے خود را نگاه میداشت در اثناے سخن کردن اکثر اوقات او را سرفه دست میداد که رخساره و
 چشمهاے او سرخ میشدند و رفته رفته رنگ او به کبودی منجر میگشت مکرر با او گفتم تو طبیب دانائی چرا علاج کوفت خود نمی کنی بعضی میسند
 که قرحه شش از ان بابت نیست که علاج آن توان کرد در اثناے این کوفت یکے از خدمتگاران نزدیک او در میان او دیدم که همه روزه
 بخورون آن معاد بود زهر داخل نموده به حکیم می خوراند چون این معنی ظاهر میگردد در صد و علاج آن میشود در خون کم ناکردن بسیار بنام
 داشت هر چند ضروری بود بحسب اتفاق شے به صحت خانه میرود و سرفه بر او غلبه نمود و آن ریش و جراحت شش او میکشاید چندان سخن
 از دهن و دماغ او روان میشود که بهوش گشته می افتد و آواز مهیب از او ظاهر میگردد و آفتابچی خبردار شده به صحت خانه در می آید و او را
 در خون آغشته دیده فریاد میکند که حکیم را کشته اند بعد از ملاحظه ظاهر میگردد که در بدن او آثار زخم ظاهر نیست و همان قرحه شش است
 که منجر شده قلیح خان را که حاکم لاهور بود خبردار میسازند و این معامله را تحقیق نموده او را به خاک میسازند فرزند قلیح از و نمازند

در این وقت که حکیم را کشته اند

در بیست و چہارم میان باغ و فادیمہ شکارے واقع شدہ و قریب چہل آہوسر خہ کشتہ شدہ باشد مادہ یوزے درین شکار گاہ بہت
 اقتاد زیند اران آنجا نعمانی و افغان شانی آمدہ گفتند کہ درین صد و بیست سال نہ یاد اریم ونہ از پدران خود شنیدہ ایم کہ درین
 سرزمین یوزیدہ باشند و دوم جمادی الآخر در باغ و فادیمہ شکار شد و مجلس وزن شمسی منعقد گشت در ہمین روز ارسلان بے نام اور بے
 کہ از سرداران و امرای عبدالمومن خان بود و درینو لا حکومت قلعہ کامر و باو تعلق داشت قلعہ را بر تافتہ سعادت ملازمت دریا
 چون از روے صدق و اخلاص آمدہ بود اورا بہ خلعت خاصہ سرفراز گردانیدیم اوز یک سادہ پر کار بیست قابلیت تربیت در عاقبت
 وارد چہارم ماہ حکم شد کہ عزت خان حاکم جلال آباد شکار گاہ دشت اور نہ را قمر غہ نماید قریب بہ صد جانور شکار کردہ شد
 سی و پنج قوچ و قوشقی بیست و پنج دار علی نو و دو بو علی پنجاہ و پنج سفیدہ نو و پنج چون میان روز بود کہ بہ شکار گاہ رسیدیم و ہوانی لعل
 گرمی داشت سگان تازی خوب خوب ضایع شدند وقت دو ایندن سگ صباح یا آخر روز است و روز شنبہ دو از دہم در سرا
 آگورہ نزل شد درین منزل شاہ بیگ خان با جمیعت خوب آمدہ ملازمت نمود از تربیت یافتہ ہا بے پدربزرگوارین حضرت
 عرش آشیانی است بذات خود بسیار مردانہ و صاحب ترود است چنانچہ مکرر در زمان دولت پدرم شمشیر ہاے نمایان زدہ
 و در ایام جوانی من قلعہ قندھار را در برابر افواج داراے ایران خوب نگاہ داشت و تا یک سال قبل بود تا آنکہ افواج
 قاہرہ بہ ملک اور رسیدند سلوکش با سپاہی امرایانہ از روے قدرت نیست بہ محض ہمین کہ در جنگہا با او موافقتہا نمودہ اند تا
 بمانند باز بسیارے از نوکران میکشد و این معنی اورا در نظر سبک میدارد مگر رازین سلوک اورا منع نمودہ ام چون جبلی او شنیدہ
 فائدہ بران مترتب نہ گشت و روز دوشنبہ چہار دہم ہاشم خان را کہ از خاندان این دولت ست بہ منصب سہ ہزاری ذات
 و دو ہزار سوار سرفراز ساختہ صاحب صوبہ ولایت اودیشہ ساختم در ہمین روز خبر رسید کہ بدیع الزمان پسر میرزا شاہبرخ کہ در ولایت
 ماوہ بود از روے نادانی و خورد سالی بانسا و جمعی از فتنہ جو یان روانہ میشود کہ خود را بہ ولایت رانا رسانیدہ اورا بہ بنیاد عبد اللہ خان
 حاکم آنجا ازین معنی آگاہی یافتہ تعاقب او نماید و در اثناے راہ اورا گرفتہ بدبخت چندے را کہ درین امر باو متفق بودہ اند قبیل
 میرساند حکم شد کہ اہتمام خان از آگرہ روانہ گشتہ میرزا را بہ در گاہ آورد و در بیست و پنجم ماہ مذکور خبر رسید کہ امام قلی خان برادرزاد
 ولی خان حاکم مادراہ النہر میرزا حسن نامی را کہ بہ پسرے میرزا شاہبرخ شہرت یافتہ بود میکشد مجلا کشتن فرزندان میرزا شاہبرخ از
 عالم کشتن دیوشدہ است چنانچہ میگوبند کہ از ہر قطرہ خون او دیو دیگر پیا می شود و در مقام دہکہ شیر خان افغان کہ در وقت رفتن
 اورا در پشاور بہت محافظت کوتل خیبر گذاشتہ بودیم آمدہ ملازمت کرد و در حفظ و حراست راہ تفصیر نہ کردہ بودہ است ظفر خان د

از پنجان کو که کوچایندن افغانان ذره راک و جماعت کهنان که در حوالی اُنک دیاس و آن نواحی مصدر انواع قبایح بودند مایل
 گشته بود بعد از انصرام آن خدمت و بر آوردن آن مفسدان که قریب بصد هزار خانه بودند در داندن ساختن آنها به جانب لاهور
 در همین منزل به سعادت ملازمت سرفراز گردید و ظاهر شد که آن خدمت را چنانچه باید بتقدیم رسانیده بوده است چون ماه رجب
 که مطابق آن آبان ماه الهی بوده در رسید و معلوم شد که از ماه های مقرر وزن قمری دالذ بزرگوار نیست مقرر ساختم که قیمت
 مجموع اجناسی را که در سال شمسی و قمری خود را بدان وزن میفرمودند حساب نمایند و آنچه شود آن مبلغ را به شهرهای کلان قلمرو
 فرستاده بجهت ترویج روح مظهر نور آنحضرت بارباب احتیاج و تقسیم نمایند مجموع یک لک روپیه شد که سه هزار تومان ولایت
 عراق است و سه لک حاکم حساب اهل ماوراءالنهر بوده باشد آن مبلغ را مردم معتبر در دوازده شهر عمده مثل آگره و دہلی و لاهور و
 گجرات و غیره قسمت نمودند و در پنجشنبه سیوم ماه رجب فرزند صلاحیت خان را که کم از فرزندان حقیقی نیست به خطاب خانجانی ایتناز
 بخشیدم و فرمودم که او را در فرامین و احکام خانجانی می نوشته باشند و خلعت خاصه و شمشیر مرصع نیز عنایت شد و شاه بیگ خان
 بخاندوران مخاطب ساخته که خنجر مرصع و نیل مست و اسپ خاصه مرحمت نمودم و تمام سرکار کابل و تیره و ننگش و ولایت سواد
 بجز و دفع رنج افغانان آنحد و دو جاگیر و فوجداری او مقرر شد و از بابا حسن ابدال مرخص گشت و امداس کچھوا هم را نیز فرمودم
 که درین ولایات جاگیر نموده داخل ملکیان این صوبه بسازند منصب کشن چند ولد نمونه راجه را هزاری ذات و پانصد سوار
 ساختم فرمانی بمر تفضی خان حاکم گجرات در قلم آمد که چون از صلاح و فضیلت و پرہیزگاری پسر میان وجیه الدین به من
 رسیده است مبلغی از جانب بابا و گدرا اینده از اسماعیلی آسمی چند که مجرب بوده باشد نویسانیده بفرستند اگر توفیق
 ایندی رفیق شود بدان مداومت نمایم قبل ازین ظفر خان را به بابا حسن ابدال به جمع آوردن لشکار رخصت کرده بودم شاخ بندی
 کرده بود بیست و هفت آہوے سرخه و شصت و هشت آہوے سفید در شاخ بند در آمده بود بیست و نه آہوے راسن خود
 به تیر زدم و پر دیز و خرم هم چندے را به تیر انداختند و دیگر خاصان و نزدیکان حکم شد که آنها هم تیر اندازی نمایند خانجانی از همه تیر خور
 انداخت هر آہوے که زود بر سر تیر رفت در چهار دهم ماه باز ظفر خان و مراد دل پندی قمرخه ترتیب داده بود یک آہوے سرخه را از پله
 دور به تیر زدم و از رسیدن تیر و افتادن آہوے بسیار شگفتہ شدم سی و چهار آہوے سرخه و سی و پنج آہوے فراق برودع که بزبان
 ہندی او را چکاره میگویند و دو جوک شکار شد در بیست و یکم قمرخه دیگر به سعی و اہتمام بلال خان در سه کردی قلعہ رہتاس دست
 بهم داده بود پر دگیان سردق غرت را درین شکار ہمراہ برده بودم شکار بخوبی شد به شگفتگی تمام گذشت و بیست و نه آہوے از سرخه و سفید

شکار شده بود از رهناس که کوه هاسه آن ازین آهودار دگدشته سواک که چهاک و نندنه در تمام هندوستان جاے دیگر زین نوع
 آهوسه سرخه نیست گفتم چندے رازنده گرفته نگاه دارند که شاید چندے از آنها بجهت تخم زنده به هندوستان برسند بیست پنجم
 در حوالی رهناس شکار دیگر شد درین شکار نیز بمشیره هاسه و اهل محل همراه بودند قریب بصد آهوسه سرخه شکار شدند که گشت که شمس خان
 عموی جلال خان لکهر که درین نواحی پیدا شد با وجود کلان سالی به شکار یک گونه رغبتی دارد که جوانان خردسال را آن شوق و شغف بنا
 چون طبعش را به فقر و درویشیها مائل شنیدیم بخانه او رفتیم و طبع و طورش خوش آمد و هزار روپیه با دو مواری بهمین مبلغ زر بزنان و فرزندان
 او داده پنج ده دیگر که محاصل کلی داشت در وجه مدد معاش او مقرر نمودم تا از روستا و جمعیت خاطر اوقات بگذرانند باشد.
 ششم ماه شعبان در مقام چند اله امیر الامرا آمده ملازمت نمود از صحت یافتن او خوشحال شدم جمیع اطباء هندو مسلمانان متعارف مردن
 او داده بودند الله تعالی به فضل و کرم خود او را تشریف شفا از زانی فرمود تا اسباب پرستان بیست ناشناس را معلوم کرد که قادر بر کمال
 هر روز و شوار که ظاهر بنیان اسباب گزین دست از آنها برداشته باشند بحضرت لطف و مرحمت ذاتی خویش علاج و درمانی بپسندیدند و
 در همین روز راے راے سنگه که از امرای معتبر راجپوت ست رسید به سبب تقصیرے که از در قضیه خسرو بوقوع آمده بخلت زده
 و شرمسار در جاد مقام خود بیگشت بوسيله امیر الامرا سعادت ملازمت دریافت دگناه او بقبول مقرون گردید در حقیکه از اگره بغرم تعاقب
 خسرو برآمد او را از غایت اعتماد با اگره گذاشته مقرر کردم که چون محلها طلب شود همراهی نماید بعد از طلب محل دوسه منزل آمده در موضع
 متعارف بحضرت شیدن سخنان اراجیف از محل جدا شده به محل و وطن خود رفت و بخاطر گذرانید که فتنه و شورشی بمیان در آمده به بنیم که بنجر
 به کجا خواهد شد که یکم کار ساز بنده نواز ان قضیه را در عرض اندک روزے صورت داده سلاک جمعیت آن نفسدان را از هم پاشاید
 و این حرام کلی برگردن او ماند بجهت خاطر امیر الامرا فرمودم که همان منصبی که داشت بحال خود باشد و جاگیر او مسلم و برقرار دارد بید سلیمان بیگ
 را که از ملازمان ایام شاهزادگی بود بخطاب ندای خانی سر بلندی ساختم روز و دو شنبه دوازدهم باغ دل آمیز که بر کنار دریاے راوی
 واقع است منزل شد و الله خود را درین باغ ملازمت نمودم میرزا غازی که در سرداری لشکر قندهار مصدر خدمات پسندیده گشته بود
 ملازمت نمود عنایت بسیار با فرمودیم روز سه شنبه سیزدهم به مبارکی داخل لاهور شدم روز دیگرش میر خلیل الله ولد غیاث الدین محمد میر
 میران که از اولاد شاه نعمت الله دلی بود ملازمت نمود و در دولت شاه ظهاسپ در تمام قلمرو ادبه بزرگی این سلسله سلسله نبود چنانچه
 خواهر شاه جانش بیگم نام در خانه میر نعمت الله پدر میر میران بود و دخترے که از ایشان بهر سیده شاه به پسر رشید خود اسمعیل میرزا
 خواستگاری نمود و پسران میر میران را او داد ساخته دختر خود را به پسر کلان او که هم نام پدر کلان خود بود داده دختر اسمعیل میرزا که از

خواهرزاده شاه بهر سیده بود به پسر دیگرش میر خلیل الله ندکون نسبت کردند بعد از فوت شاه رفته رفته خرابها باین سلسله راه یافت
 تا در عهد دولت شاه عباس یکبارگی متاصل گشتند و اطلاق و اسبابی که داشتند از دست آنها بیرون رفت دیگر در جا و مقام خود
 توانستند بود میر خلیل الله به ملازمت من آمد چون در راه مختما کشیده بود و آثار اخلاص از احوال او ظاهر گشت مشمول عواطف
 بیاربع گردانیده و دوازده هزار روپیه نقد با و مرحمت فرمودیم و به منصب هزاری ذات و دوست سوار سرفراز گردانیده حکم جاگیر
 کردیم به دیوانیان حکم شد که منصب فرزند خرم راموانق بهشت هزاری ذات و پنجاه سوار اعتبار نموده جاگیر در حوالی او زمین و سرکار
 حصار فیروزه تنخواه دهند روز پنجشنبه بیست و دوم حسب الاتماس آصف خان بابل محل بخانه اورتم و شب در آنجا گذرانیده روز
 دیگر پیشکشهای خود را در نظر گذرانیده تاده لک روپیه از جواهر و مرصع آلات و اتمشه و فیلان و اسپان سامان نموده بود چند قطعه
 لعل و یاقوت و چند دانه مروارید و باقی اتمشه و چند پارچه چینی و نفقوری و خطائے معروض قبول افتاده تمهید با و بخشیدم مفضل خان از
 اجرات انگشتری که از یک قطعه لعل خوش رنگ خوش فماش خوش آب رنگین و نگین خان و حلقه آنرا تراشیده بودند بوزن یک نیم
 تانک و یک سرخ که یک شقال و پانزده سرخ بوده باشد بطریق پیشکش فرستاده بود از نظر گذشت و بغایت پسند خاطر افتاد تا
 امروز چنین انگشتری شنیده نشده بود که با بست هیچک از سلاطین درآمده باشد یک قطعه لعل شش سرخ هم که دو تانک و پانزده
 سرخ وزن داشت بیست و پنجاه روپیه قیمت نمودند فرستاده بود انگشتری نیز همین مبلغ قیمت شد در همین روزها فرستاده شریف
 که با عرضه داشت و پرده در خانه کعبه به ملازمت رسید اظهار اخلاص بسیار نموده بود پنج لک دام که هفت و هشت هزار روپیه بوده با
 بفرستاده مذکور مرحمت شد و مقرر نمودم که موازی یک لک روپیه بجهت شریف از مخفهای نفایس هندوستان روانه سازند و روز
 پنجشنبه و هم ماه میرزاغازی را به منصب پنجاه هزاری ذات و سوار سرفراز ساخته با آنکه کل ولایت ٹھٹھه جاگیر او مقرر بود پاره از صوبه ملتان
 نیز به جاگیر او مقرر گشت و حکومت قندهار و محافظت آن ملک که سرحد هندوستان است بعهده کاروانی و حسن سلوک او مقرر گردید و خلعت
 و شمشیر مرصع عنایت کرده رخصت دادیم میرزاغازی فی الجمله کمالی داشت شعر هم خوب میگفت و قاری تخلص میکرد این بیت از دست
 اگر یہ ام گر سبب خندہ اوشد چه عجب | ابر سر خند کہ گردید رخ گلشن خند

در پانزدهم پیشکش خانخانان بنظر درآمد چهل زنجیر نیل و پاره جواهر مرصع آلات و اتمشه ولایت و پارچه که در دکن و آنحد و بهم می رسد
 فرستاده بود مجموع یک لک و پنجاه هزار روپیه قیمت شد میرزا رستم و اکثر بنده های تعینات صوبه مذکور هم پیشکشهای خوب فرستاده
 بودند چند فیصل از آنجمله پسند افتاد خبر فوت راس در گاکه از نو اختما سے پدربزرگوارم بود در شیر و هم همین ماه رسید چهل سال زیادہ

در ملازمت حضرت عرش آشیانی در جرگه امرای منظم بود تا رفته رفته پله منصب او به چهار هزار رسید پیش از آنکه سعادت ملازمت پدر
 من در یابد از نو که ان معتبر رانا اودے سنگھ بود در عشره نوزدهم درگذشت به کنکاش سپاہگری خوب میرسید سلطان شہ افغانی که طبعش
 بشر و فساد آینه بود در خدمت خسرو میر و نسبت محرمیت تمام داشت چنانچه علت تمامه که نختن آن بے سعادت این مقصد بود
 بعد از شکست و بدست افتادن خسرو جانے به یکتا بیرون برده خود را بدامن کوه خضر آباد و آن حدود کشید آخر الامر بدست میر معسل
 کردوری آنجا گرفتار شد چون باعث ضلالت و خرابی این قسم سپهرے شده بود حکم کردم که او را در میدان لاهور تیر باران کنند و کوری مذکور
 بزیادتی منصب و خلعت منفر و ممتاز گردید و در بیست و نهم شیرخان افغان که از بندهاے قایم من بود فوت شد تو ان گفت که خود قصد خود
 کرد چه که به شراب مداومت تمام داشت بنوعیکه در هر پھرے چهار پیاله بسزیه عرق دو آتشه میخورد و روزه رمضان سالگذشته قضا بود درین
 سال به خاطرش رسید که ماه شعبان را عوض قضای رمضان گذشته روزه گرفته دو ماه متصل روزه دار باشد از ترک عادت که طبیعت
 ثانی است ضعف پیدا کرد و آشتهما مطلق بر طرف شد و رفته رفته ضعف قوی شده در پنجاه و هفت سالگی درگذشت و فرزند ان برادر ان
 اورا بقدر حالت فواخه پاره از منصب و جاگیر اورا باینها مرحمت فرمودم و در غره شهر شوال به صحبت مولانا محمد امین که از مریدان شیخ محمود
 کمال است رسیدم شیخ محمود مذکور از بزرگان وقت خود بوده اند و حضرت جنت آشیانی به ایشان عقیدت تمام داشتند چنانچه یک مرتبه
 آب بردست ایشان ریخته اند مولانا اشار الیه مردیست نیک ذات و با وجود علائق و عواقب و راسته و بردش و شیوه فقر و شکستگی نفس آشنا
 صحبت ایشان مرا بسیار خوش آمد بعضی در دها که بخاطر گره بودند که در ساختم نصلح ارجمند و سخنان دلپسند از ایشان شنیدم و خیال تسلی خاطر با
 هزار بیکه زمین بطریق مدد معاش و هزار روپیه نقد گذرانیده از ایشان و دع شدم و یک پھر از روز یکشنبه گذشته از لاهور به قصد توجه دارالخلافه
 اگره بر آمدم قلیچ خان را حاکم و میر توام الدین را دیوان و شیخ یوسف را بخشی و جمال الله را کووال ساخته هر یک را فرخور حالت خلعت مرحمت
 نموده توجه مقصد گشتم و بیست و پنجم از دریاے سلطان پور گذشته در دو کردی نکو در نزد دل واقع شد و الد بزرگوارم از نوزدن بیست هزار
 روپیه به شیخ ابوالفضل داده بودند که در میان این دو پھر گنه پلے بسته آبشارے ترتیب دهند الحقی در غایت صفاد طرادت سر منزله
 سامان یافته است و بفر الملک جاگیر دار نکو در فرمودم که بیک دست این پل عمارتے و باغچه بسازد که آئنده در و نده از دیدن آن محفوظ
 شوند و شبته دهم و یقعه وزیر الملک که پیش از جلوس سعادت خدمت من در یافته دیوان سرکار من بود بمرض اسهال درگذشت
 در آخر عمر پسر شوم قدمی در خانه او متولد گشت که در عرض چهل روز مادر و پدر خود را خورد و در سن دوسه سالگی او هم یکطرف شد بخاطر رسید
 که خانه وزیر الملک یکبارگی خراب نشود منصور برادر زاده اورا فواخه به منصب سرفراز ساختم غایتا بوسے عشقی از زومی آئنده روز و شبته

چهار دہم در اثناے راه شنیده شد کہ در میان پانی پت و کرنال دو شیر بہت کہ آزار بسیار از آنها بہتر دین میرسد فیلان را جمع نموده روز
 ششم چون بجا و مقام آنها رسیدم خود بر مادہ فیل سوار شدہ فرمودم کہ فیلان را بر دور آنها بر طریق فرغہ ایستادہ کردند ہر دورا بعنایت
 آہی بہ تفنگ زدہ شیران درندہ را کہ راہ بر بندہ ہای خدا بستہ بودند دور کردم ہر روز پنجشنبہ ہنزدہم دہلی محل نزول گردید و در منزل
 کہ سلیم خان افغان در ایام حکومت خود در میان آب جون ساختہ بود و سلیم گدہ نام نہادہ والد بزرگوارم آنجا را بہ تفضی خان کہ دہلی
 وطن اصلی اوست دادہ بودند فرود آمدم خان مذکور شرف بردی یا صفہ از سنگ ساختہ در غایت لطافت و صفادرتہ آن عمارت
 متصل باب چوکنری مزب کاشی کارے بہ فرمودہ حضرت جنت آشیانے ساختہ اند کہ بآن ہوا کم جاسے باشد در ایامیکہ حضرت
 جنت آشیانے در دہلی تشریف داشتند اکثر اوقات آنجا نشستہ با مصاحبان و مجلسیان خود صحبت میداشتند من چہار روز در ان
 سر منزل بسر بردہ با مقربان و نزدیکان مجلس شراب ترشیب دادہ داد عیش و کامرانی دادم معظم خان کہ حاکم دہلی بود پیشکشہا گذرانید
 دیگر جاگیر داران و اہالی و موالی کہ بودند بقدر رحالت خود پیشکشہا و نذر ہا سامان نمودہ بنظر در آوردند خواستم کہ در پرگنہ پالم کہ
 از مضافات بلدہ مذکور است و از شکار گاہ ہاسے مقرر است طرح شکار فرغہ در انداختہ چند روز بدین امر مشغولے نمایم چون
 بعرض رسید کہ ساعت نزدیک شدن اگرہ بسیار نزدیک ست و دیگر ساعتے درین نزدیک بہم میرسد فسح غریبت نمودہ بہستی
 شستہ براہ دریا متوجہ گشتیم ہر ہستم ماہ ذیقعدہ چہار پسر و سہ دختر اولاد میرزا شاہ سرخ کہ بہ پدرم ظاہر نہ ساختہ بودند آوردند پسران
 بہ بندہ ہاسے معتبر و دختران را بخدمہ محل سپردم کہ بہ محافظت احوال آنها قیام و اقدام نمایند در بیست و یکم ماہ مذکور راجہ مان سنگھ
 کہ از قلعہ رہتاس کہ در ولایت پٹنہ و بہار واقع است بعد از فرستادن شش ہفت فرمان آادہ ملازمت کرد او ہم بطریق خان اعظم
 از منافقان و کمندہ گرگان این دولت ابد پیونداست انجہ اپنہا بہ من کردہ اند و انجہ از من نسبت باینہا بوقوع آمد عالم السرا نزد اناست
 شاید بیچ کس از بیچکس تواند گذرانید راجہ مذکور یک صد زنجیر نیل از نرد مادہ بطریق پیشکش گذرانید غایتیکے ہم لیاقت آن نہایت
 کہ داخل فیلان خاصہ شود چون از رعایت کردہ ہاسے پدر من بود تقصیرات او را بر روی او نیاوردہ بہ عنایت بادشاہانہ سرفراز ساختہ
 درین روز جل سخنگوے کہ میان شخص طوطی گفتہ آو از میگرد آوردند بغایت غریب و عجیب نمود در ترکی این جانور را طرغی میگویند

جشن نوروز سوم از جلوس ہمایون

تاریخ روز پنجشنبہ دوم ذی حجہ مطابق غرہ فروردین آفتاب عالم تاب کہ جہان را بفروغ خود روشن دنا بان دارد از برج حوت

تاریخ

بعثت سراے محل که مقام فرح و شادمانی اوست انتقال نموده عالم را رونق دیگر بخشید و تاراج دیدگان سرما و ستم رسیدگان
خزان را بدستباری بهار خلعتهاے نوروزی و قباے سبز فیروزی پوشانیده تلافی و تدارک نموده

باز فرمان آمد از سالارده | امر عدم را کآنچه خوردی بازده

در موضع رکعت که در پنج کرویے واقع است مجلس نوروز منعقد گشت و در ساعت تحویل به فیروزی و خرمی بر تخت نشستند امر او
تزدیکان و سایر بنندگان بلوازم مبارک بادے قیام و اقدام نمودند خانجمن را در همین مجلس به منصب پنجمزاری ذات و سوار
سرفراز ساختند و حاجه جهان را به خدمت بخشی گری امتیاز و ادم وزیر خان را از وزارت صوبه بنگاله معزول ساخته ابو الحسن شهبانجانی
را بجای او فرستادند و نورالدین قلی کو تو ال اگره گشت چون مقبره منوره حضرت عرش آشیانے بر سر راه واقع بود بخاطر رسید که
اگر درین گذشتن سعادت زیارت ایشان را در یابم کوتاه اندیشان را بخاطر خواهد رسید که چون عمر عبور مرا آنجا واقع بود زیارت
نمودند بخود فرادادم که درین مرتبه به اگره داخل شوم بعد از آن به نیت زیارت چنانچه حضرت ایشان که بجهت حصول وجود من از
اگره تا اجمیر پیاده توجه فرموده بودند من هم از اگره تا مقبره منوره ایشان که دو نیم کرده است پیاده رفتم این سعادت در یابم کاد
میسر میشو که بسرا این راه را طے میکردم و دوپہر از روز شنبه پنجم ماه گذشته بساعت سعادت توجه اگره گشتم و موازی پنجمزار روپیه از بیژرگی
از دوست پاشیده بدولت سراے همایون که در درون قلعه بود داخل گردیدم درین روز راجه نرسنگ دیو یوز سفیدی آورده
اگره را بند اگرچه دیگر انواع حیوانات پرند و چرند و جنس سفید که آنرا طویغان گویند پیدا میشو و قاتیاز سفید دیده نشد بود خانه
او که سیاه میباشد نبله رنگ بود و سفیدی بدن او نیز بگی میل داشت از جانوران طویغان آنچه من دیده ام شایمین و باشد و شکره
که در زبان پارسی لی فویگوند و کنجشک و ذراع و کبک و دراج و پودنه و طاؤس است اکثر اوقات در قوشخانه باز طویغون میباشد
موش بران طویغون هم دیده از جنس آبوے سیاه تیره بغیر از هندوستان جای دیگر نمی باشد و آبوے چکاره که بزبان فارسی
سفید ه میگوند طویغون مگر بنظر درآمده است درین روزها زن پسر بچوچ باڈه که از امرای معتبر اچوت است آمده ملازمت
کرده نبل پیشکش آورده بود که از انها بغایت پسند افتاد در سرکار به پانزده هزار روپیه قیمت نمودند و داخل فیلان خاصه شد و تمام
اوراق گنج نهادم نهایت قیمت نبل پیش را جهاے کلان هند از بست و پنجمزار روپیه زیاده نبل باشد اما حالا بسیار گران شده
است زن را بخطاب سر بلند راے سرفراز ساختند میران صاحب جهان را به منصب پنجمزاری ذات و یک هزار و پانصد سوار
و معظم خان را به منصب چهار هزار سوار ممتاز گردانیدم عبد الله خان به منصب سه هزار سوار و پانصد سوار

سرفراز گشت مظفر خان و بهادرسنگه سربایک به منصب دوزخاری ذات و سوار سوار اقیاناز یافتند ابو الحسن دیوان راهزار و پانصدی
 و اعتماد الدوله راهزاری ذات و دوست و پنجاه سوار ساختم در بیست و پنجم راجه سورج سنگه طغائی فرزند خرم آمده ملازمت کرد شام
 پسر عموی امرای مقهور راهمراه آورد فی الحکله شعورے دارد سواری فیل را خوب میداند راجه سورج سنگه از شعراے هندی زبان
 شاعرے همراه آورده بود در مدح من باین مضمون شعرے گذرانید که اگر آفتاب پسرے میداشت همیشه روز می بود و هرگز شب
 نمیشد چرا که بعد از غروب آن پسر جانشین او میشد و عالم را روشن می داشت بحد العود و المکت که پدر شمارا خداے این نوع پسرے
 اگر است کرد که بعد از شنقا شدن مردم ماتم که مانند شب است نداشتند آفتاب ازین رشک پسر که کاشکے مرا هم پسرے میبود که
 جانشینی من کرده شب را بعالم راه نمیداد چنانچه از روشنی طالع و نور عدالت شما با وجود چنین واقعه آفاق چنان نورست که گویا شب
 را نام و نشان نیست باین تازی مضمونے از شعرا هندی کم بگوش رسیده به جلد وے این مدح فیلی با و مرحمت کردم راجه پوتان شاعر
 راجه ان میگونید یکے از شعراے وقت این مضمون چنین تنظیم در آورده

گر پسر دشتی جهان اندر در	شب نه گشتی همیشه بودی روز	از آنکه چون او بخته انسر ز ر	به نمودی کلاه گوشه پسر
شکر که بعد از چنان پدرے	جانشین گشت اینچنین پسرے	که ز شنقا گشتن آن شاه	کس به ماتم نه کرد جامه سیاه

روز پنجشنبه ششم محرم سنه ۱۱۸۰ جلال الدین مسعود که منصب چهار صد یذات داشت دخالی از مردانگی بود و در چند معرکه از دکارها بوقوع
 آمد غایتا دخالی از خطبه نمود تخمیناً در سن پنجاه و یا شصت سالگی بمرض اسهال فوت شد ایون گذرانی بود ایون را مثل پیر ریزه
 ریزه کرده میخورد و مقرر بود که اکثر اوقات ایون از دست مادر خود میخورد چون مرض او فوت گرفت و حالت مرگ ظاهر گردید مادرش
 از نهایت محبت از همان ایون که به پسر خود می خوراند زیاد بر اندازده خورده بعد از گذشتن پسر به یکدو ساعت او هم در گذشت تا غایت
 این قدر محبت از بیچ مادرے بفرزند نشینده در میان هندوان رسم است که زمان بعد از فوت شوهران خواه بجهت محبت خواه حفظ ناموس
 پدران دشمن خویشان خود را میسوزند اما از مادران مسلمان و هندوان مثل این کارے بطور نیابده در پانزدهم ماه مذکور اسپیکه سر آمد
 اسپان من بود از روے عنایت به راجه مان سنگه مرحمت نمودم شاه عباس این اسپ با چند اسپ دیگر و تخفهای لائق مصحوب منوچهر
 که از غلامان معتبر شاه است بحضرت عرش آشیانے ارسال نموده بود و از دادن این اسپ راجه آنقدر از خوشحالی و شغف نمود که اگر
 مملکت باو عنایت میکردم معلوم نبود که این قدر شادی نماید و قییکه آوردند سه چهار ساله بود در هندوستان ترقی نمود چنانچه جمع بندهای
 در گاه از منغل در راجه پوت با اتفاق معروض داشتند که از عراق مثل این اسپ به هندوستان نیابده است چون والد بزرگوارم ولایت

خاندان

خاندهیس و صوبه دکن را به برادر دانیال مرحمت نموده به اگره مراجعت میفرمودند از روستای مرحمت باد حکم شد که یک پیر که خاطر خوا
 تو باشد از من بطلب او وقت یافته این اسپ را التماس نمود بدین جهت باو عنایت فرمودند و روز سه شنبه بستم عرض داشت اسلام خان
 شش بر خیز فوت جهانگیر قلی خان صاحب صوبه بنگاله که غلام خاص من بود رسید بنا بر جوهر ذراتی و استعداد فطری در چوگره امر اس
 کلان انتظام داشت از فوت او خلیه از رده خاطر گشتم حکومت بنگاله و تالیقی شاهزاده جهاندار را بفرزند اسلام خان مرحمت کردم و
 افضل خان را بجای او صاحب صوبه ولایت بهار ساختم و پسر حکیم علی را که بحیثیت بعضی خدمات به بریا پور فرستاده بودم آند به بازگیری
 چند کرناٹک همراه آورد که نظیر و عدیل خودند آشتند چنانچه یکی از آنها بده گوئی که هر یک برابر نارنجی بود و یک برابر ترنج و یک برابر سرخ
 آنچنان بازی میکرد که با وجود خوردی و بزرگی یکی خطانمی شد و همچنین از اقسام بازیها آنچنان میکرد که عقل حیران میگشت در همین ذری
 درویشی از سرانند پ آمده جانورهای غیر مکرر آورد و چونک نام ردی پشت بره کلان مشابست تمام دارد و هیأت مجموعی او به هیأت
 شبیه است اما دم ندارد و حرکاتش به هیمن سیاه بے دم که بزبان هندی بن مانس میگویند بنمایند چشبه او برابر به هیمن بچه دوسه ماه
 باشد پنج سال پیش این درویش بوده است معلوم شد که ازین کلان تر نمی شود خورش او شیرست کیله هم میخورد چون بغایت
 عجیب نمود و به مصوران فرمودم که شبیه او را با حرکات مختلف کشیدند خیلی در نظر ما که به بنمایند درین روز میرزا فریدون بر لاس
 به منصب بکار و پانصدی ذات و هزار و سه صد سوار سرفراز گردید و حکم شد که پانده خان نعل چون از تردد سپا بگری به پایه کبر سن
 افتاده است موافق دو هزاری ذات جاگیری یافته باشد الف خان به منصب هفتصدی ذات و پانصد سوار سرفراز گردید منصب
 فرزند اسلام خان صاحب صوبه بنگاله چهار هزاری ذات و سه هزار سوار مقرر گشت و محافظت قلعه رهناس به کشور خان ولد قطب الدین
 کو که مفوض گردید اهتمام خان به منصب هزاری ذات و سه صد سوار سرفراز گردید و بخدمت میر بجری و سامان نواره بنگاله تعیین یافت در
 غره صفر شمس الدین خان ولد اعظم خان ده زنجیر نیل پیشکش نموده به منصب دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار سرفراز گردید و بخطاب
 جهانگیر خانی ممتاز گشت و ظفر خان به منصب دو هزاری ذات و هزار سوار مقرر گردید چون دختر جگت سنگه پسر کلان راجه مان سنگه را
 خواستگاری نمودم تبارنج شانزدهم هشتاد هزار روپیه سابق بنجانه راجه ند کو رحمت سرفرازی او فرستادم مقرب خان از بند
 کنبایت پرده فرنگی ارسال داشت که تا غایت باین خوبی کار مصوران فرنگ دیده نشده بود در همین روزها عمه ام بحیثیت انسا بگیم
 در سن شصت و یک سالگی برض سل و دوق بجوار رحمت از دی پوسند میرزا والی پسر او را به منصب هزاری ذات و دو لیست سوار
 سرفراز گردانیدم و اتم نام حاجی ماوراء النهری که مدتها در روم بود خالی از معقولیت و معرفتی نیست خود را ایلچی خود کار گفته در اگره

ملازمت کرد کتابت مجبوری نیز داشت نظر باحوال و اوضاع او کرده هیچکس از بنده های درگاه تصدیق باطلی بودن او نکردند از زمانه که
حضرت صاحب قرآن فتح روم کرده و ایلدرم بایزید حاکم آنجا زنده بدست افتاد و بعد از گرفتن مشکیش و تحصیل مال یکساله کل ولایت
روم قرار دادند که بدستور ملک مذکور را تصرف او باز گذارند در همین اثنا ایلدرم بایزید وفات یافت ملک را به پسر او موسی حلی چلی حمت
کرده خود معاودت فرمودند تا حال از جانب قیامه آنجا با وجود چنین احسانه کس نیامده و ایلچی نه فرستادند الحال چگونه باور توان کرد
که این شخص ما و راه انهره فرستاده خونگزار باشد اصلا این سخن معقول من نیفتاد و هیچکس بر صدق دعوی او گواهی نداد بنا بر این
فرمودم که هر جا میخواستند برود در چهارم ربیع الاول دختر جگت سنگه داخل خدمت محل گردید و در منزل حضرت مریم زمانی مجلس
عقد و طوی منعقد گشت از جمله چیزهای که راجه مان سنگه همراه نموده شصت زنجیر نعل بود چون دفع در رفع رانار پیش نهادیم شصت
نخاطر گذر ایندم که مهاجرتان را باید فرستاد و از ده هزار سوار مکمل با سرداران کار دیده بهر ما همی او تعیین نمودم و سوا آن پانصد نفر
احدس و دو هزار برق انداز پیاده پاتو بخانه مشتمل بر بقا توپ کجمنال و شتر نال و شصت زنجیر نعل بدین خدمت معین گردید و دست
لک روپیه خزانه حکم شد که همراه این لشکر بوده باشد در شانزدهم ماه مذکور میر خلیل الله پسر زاده میر نعمت الله بزرگی که محلی از
احوال او و سلسله او پیش ازین نوشته شده بمرض اسهال درگذشت از سیما که او آثار اخلاص مندی و درویش منزله ظاهر
بود اگر عمرش امان میداد و مدتی در خدمت میگذرانید بنا صیب عالی سرفرازی می یافت بخشی بر بان پورانه چند فرستاده بود
یک از آنها را فرمودم که بوزن در آورند پنجاه و دو نیم توله بر آمد روز چهارشنبه بیست و نهم در منزل مریم زمانه مجلس وزن سال
چهل از سالها که قمری ترتیب یافت و زر وزن را فرمودم که به عورات و مستحقان قسمت نمودند و در پنجشنبه چهارم ربیع الآخر ظاهر بیگ
بخشی احدیان بخطاب مخلص خانی و ملاک تقیای شمیری که به فضیلت و کمالات آراسته بود و علم تاریخ و انساب را خوب میدانست
به خطاب مورخ خانی سرفراز گردید و در دهم بهمن ماه بر خوردار برادر عبد الله خان را خطاب بهادر خانی داده از اقران ممتاز گردانیدم
مونس خان پسر مترخان کوزه از سنگ شیم که در عهد دولت میرزا انغ بیگ گورگان بنام نامی ایشان ساخته شده بود گذر ایند بقا
تخفه نفیس و خوش اندام و سنگش در نهایت سفیدی و پاکیزگی بر دور گردن کوزه اسم مبارک میرزا را با سنه بجزی بخطر فاع کنده اند در
حد ذات خود غایت نفاست دارد من هم فرمودم که اسم مراد اسم مبارک حضرت عرش آشیانه را بر کناره لب کوزه نقش کردند
مترخان از غلامان قدیمی این دولت است سعادت خدمت حضرت جنت آشیانه در یافته و در عهد سلطنت والد بزرگوارم بمرتبه
امارت رسیده بود او را از معتد ان میدانشند در شانزدهم فرمان صادر شد که ولایت سنگرام چنانچه یکسال در وجه انعام فرزند اسلام خان

بخشی

مقرر بود یکسال دیگر در وجه انعام افضل خان صاحب صوبه بهار مقرر باشد درین روزها بتخان را به منصب سه هزاری ذات و در هزار
 پانصد سوار سرفراز گردانیدم یوسف خان ولد حسین خان تکریم به منصب دو هزاری ذات و هشت صد سوار ممتاز گردید. در بیست و
 چهارم ماه بتخان را با امر مردمی که بجهت دفع و رفع رانا مقرر گشته بودند مخلص ساختم خان مذکور به خلعت و اسپ و قیل خاصه و شمشیر
 مرصع سر بلند گشت ظفر خان بعنایت علم سرفراز گردیده به خلعت خاصه و خنجر مرصع آتینا زیانت به شجاعت خان هم علم مرحمت شد خلعت
 و قیل خاصه عنایت کردم راجه زر سنگه و یو خلعت و اسپ خاصه و سنگلی خان اسپ و خنجر مرصع و زین داس کچھو ایه و علی قلی درین
 و نیز بر خان هم تن دستور یافتند و به بهادر خان و مغز الملک بخشی خنجر مرصع شفقت شد بهین طریق جمع امراد سرداران هر یک بقدر حاجت
 و مرتبه خود بعنایات بادشاهانه سرفراز گردیدند. و یک پسر از روز مذکور گذشته خانخانان که بمرتبه بلند اتالیقی من ممتاز است از برهانپور
 آمده ملازمت نمود آن مقدار شوق و خوشحالی بر او غلبه کرده بود که نمیدانست که بیآید یا بسر مضطر بانه خود را در پاب من انداخت
 و من نیز سر او را از روی مرحمت و مهربانی برداشتم او را در کنار عطاونت و شفقت کشیدم و روی او را بوسیدم و در سبوح مردارید
 و چند قطعه لعل و زرد مشکیش گذرانید قیمت جوهر مذکور سه لک روپیه شد و سواے آن از سرخس و سمرقند بسیارے بنظر در آورد
 بنقدیم هم جمادی الاولی ذریع خان دیوان بنگاله آمده ملازمت کرد شخصت زنجیر قیل زرد ماده و یک قطعه لعل قطعی مشکیش آورده چون
 از خدمتگاران قدیم بود از دوهم خدمتی می آمد فرمودم که در ملازمت باشد چون قاسم خان با برادر کلان خود اسلام خان اصلا سازگار
 نمیکرد او را بخدمت حضور طلبیده بودم ویر ذر آمده ملازمت نمود در بیست و دوم آصف خان لعلی بوزن هفت تاناک که ابو القاسم
 برادر او در بند رکضبایت به هفتاد پنج هزار روپیه خریده بود مشکیش نمود بعنایت خوش رنگ و خوش اندام است اما بعقیده من زیاده
 از شخصت هزار روپیه نمی ارزد بآنکه از دلپ راے پسر راے راے سنگه تقصیرات عظیم بوقوع آمده بود چون پناه بفرزند خانجمنان
 آورد گناہان او بعمو مقرون گشت و دیده و دانسته از جرائم او در گذشتم و در بیست و چهارم فرزند ان خانخانان که از عقب ادی آمده
 رسیده ملازمت کردند و موازی بیست و پنجاه روپیه مشکیش گذرانیدند و بهین روز خان مذکور نو ذر زنجیر قیل مشکیش کرد و روز پنجشنبه
 غره جمادی الثانی در منزل حضرت مریم الزمانی مجلس وزن سال شمسی سرانجام پذیرفت و پارہ از ان زر بجورات قسمت نمودم و
 تمه حکم شد که به فقراے ممالک محروسه تقسیم نمایند چهارم ماه فرمودم که دیوانیان بخان اعظم مطابق منصب هزاری جاگیر تنخواه
 دهند. درین روز ماده آهوسے شیر دار آوردند که بفرانت یگانہ داشت که او را مید و شیدند و هر روز چهار سیر شیر از دو شیدہ میشد
 تا غایت دیده و شیدہ بودم مزه شیر آهوسے شیر ماده گادو گادیش تفادے ندارد میگوند که تنگی نفس را فائده میدهد در یازدهم ماه

راجہ مان سنگھ بھت سرانجام لشکر دکن کہ بدان خدمت نعین یافتہ بود التماس رخصت آئینہ کہ وطن اوست نمود قبیل خاصہ بسیارست
 تام باو عنایت کردہ رخصت دادم روز دوشنبہ دوازدهم چون عرس حضرت عرش آشیانے بود سوائے اخراجات مجلس مذکور کہ علیحدہ
 مقرر است چہار ہزار روپیہ دیگر فرستادم کہ بہ فقرا و درویشان کہ در روضہ منورہ حضرت حاضر اند تقسیم کنند درین روز عبد اللہ ولد
 خان عظیم را بہ خطاب سرفراز خانی و عبد الرحیم پسر قاسم خان را بہ خطاب تربیت خانی سرفراز گردانیدم بہ روز سہ شنبہ سیزدهم
 و ختر خسرو را طلبیدہ دیدم فرزندے کہ این قدر بہ پدر ماند کسی یاد ندارد منجمان میگفتند کہ قدم او بر پدرش مبارک نیست اما بر شما
 مبارک است آخر ظاہر شد کہ درست یافتہ بودند بعد از سہ سال گفتہ بودند کہ او را باید دید چون از سن مذکور در گذشت دیدہ شد
 در بیست و یکم ماہ خانخانان متعدد صاف ساختن ولایت نظام الملکیہ کہ در شفقار شدن حضرت عرش آشیانے بعضے فتور ہا بان راہ
 یافتہ بود گردید و نوشتہ داد کہ اگر در عرض دو سال این خدمت را با انصرام نرسانم مجرم باشم مشروط آنکہ سوائے لشکرے کہ
 بان صوبہ نعین اند دوازده ہزار سوار دیگر باوہ لک روپیہ خزانہ بہرہا ہی اومعین گرد و فرمودم کہ بزودی سامان لشکر و خزانہ نمودہ
 اورا روانہ سازند در بیست و ششم مخلص خان بخشی اہدیان را بخدمت بخشی گری صوبہ دکن سرفراز ساختہ جامی اورا بہ ابراہیم حسین خان
 میر بحر عنایت نمودم در غرہ رجب پیشرو خان و کمال خان کہ از بندہ ہامی روشناس مقرر بودند وفات یافتند پیشرو خان را شاہ
 ظہاسپ بہ عنوان غلامی بہ پدر کلان من دادہ بودند سعادت نام داشت در خدمت حضرت عرش آشیانے چون بہ داروغگی
 و مہتری فرا شخانہ سرفراز گردید پیشرو خان خطاب یافت درین خدمت نبوعی ماہر بود کہ گویا جامہ ایست کہ بر قامت قابلیت
 او دوختہ اند در سن نو دسالگی از جوانان چہار دہ سالہ جلد تر بود سعادت خدمت پدر کلان من و پدر من و من در بابت
 تا دم مرگ یک لحظہ بے کیفیت شراب نبود۔

آلودہ شراب فغانی بہ خاک رفت | آہ از بلا کیش کفن تازہ بوکنند

پانزدہ لک روپیہ از و ماند پسرے در غایت ناقابلے دار و رعایت نام برابر حقوق خدمت پدرش مہتری نصف فرا شخانہ باو و نصف دیگر
 بہ تحاق خان مرمت شد کمال خان از بندہ ہامی فدوی با اخلاص من بود از طائفہ کلان دہلی است بنا بر طور امانت و دیانت
 و غایت اعتماد اورا بکا ول بگی ساختم اینچنین خدمتگذاران کم بہم میرسند دو پسر داشت بہر دو شفقت بسیار کردم اما مثل او کجا در دویم
 ماہ مذکور لعل کلانوت کہ از خردی در خدمت پدر من کلان شدہ بود و بہر نفس و صوتے کہ بزبان و روش ہندی می نشیند باو یاد میداد
 در سن شصت و پنج سالگی بلکہ ہفتاد سالگی فوت کردیکے از کثیران اودرین قصبہ ایون خوردہ خود را ہلاک ساخت از مسلمانان کتر

چنین وفائی بجا آورده باشد در هندوستان خصوصاً در ولایت سلطنت که از توابع بنگاله است از قدیم رسم شده بود که رعایا و مردم
 آنجا بعضی از فرزندان خود را خواجه سرا نموده در عوض مالواجبی به حکام میدادند و این رسم رفته رفته به دیگر ولایات نیز سرایت کرده
 هر سال چندین اطفال ضایع و مقطوع النسل پیش از این عمل رواج تمام یافته بود و درینو لاکم نمودم که من بعد بیچکس باین امر بیج قیام
 و اقدام نه نماید و خرید و فروخت خواجه سرا باین خردسال بالکل بر طرف باشد باسلام خان و سایر حکام صوبه بنگاله فرمانها صادر گشت
 که هر کس مرتکب این امر شود تنبیه و سیاست نمایند و خواجه سرا سه خردسال نزد هر کس که باشد بگیرند تا غایت بیج یک از سلاطین سابق
 این توفیق نیافتند انشاء الله تعالی در اندک فرصتی چنان خواهد شد که این رسم مردود بالکلیه بر طرف شود هر گاه خرید و فروخت خواجه سرا
 منع شد بیج کس باین فعل ناخوش بیفایده اقدام نخواهد نمود و اسپ سمنده از جمله اسپان فرستاده شاه عباس که سر طویله اسپان
 خاصه من بود به خانخانان مرحمت کردم آنقدر خوشحال شد که بشرح راست نیاید الحق که باین گلخانه خوبی اسپ تا غایت به هندوستان
 نیامده است و فیل فتوح راکه در جنگ بے بدل است با بیست زنجیر دیگر با و عنایت نمودم چون کشتن سنگه که به همراهی مهابت خان
 تعیین بود خدمات پسندیده به تقدیم رسانید و در جنگ مردم راناز خم بر چپه به پاس اور سیده تا بیست کس نامی او به قتل آورده بود
 و قریب به سه هزار کس را دستگیر ساخت به منصب دویزار می ذات و هزار سوار سرفراز شد در چهاردهم ماه مذکور حکم کردم که میرزا غازی
 متوجه قندهار شود از اتفاقات حسنہ بجز آنکه میرزایه مشارالیه از بهکر روانه ولایت مذکور گردد خبر فوت سردار خان حاکم آنجا رسید
 سردار خان از ملازمان مقرر و روشناس میرزا محمد حکیم عم من بود تخته بیگ اشتها داشت نصف منصب اورا بیفرزندان او مرحمت نمودم
 روز دوشنبه هفدهم پیاده بقصد زیارت روضه منوره حضرت عرش آشیانه متوجه شدم اگر میسر میبود این راه بتره و بسری میوم
 حضرت والد بزرگوارم بجهت ولادت من از پنجور به اجسیر که یک صد و بیست کرده است پیاده زیارت حضرت خواجه معین الدین سجری
 چشتی متوجه گشته بودند اگر من بسرد چشم این راه به پیامی هنوز چه کرده باشم چون به سعادت زیارت مشرف شدم عمارت که بر سر روضه
 منوره شده بود دیدم نوعی که خاطر خواه من بود بنظر در نیامد چرا که منظور آن بود که روضه هاسے عالم مثل این عمارت در معموره دنیا
 نشان ندهند چون در آستانه عمارت مذکور از خسرو بیطالع ابن نوع امری به ظهور آمد بالفردت روانه لاہور شدم معماران به سبقت
 خود یک طور ساخته بودند آخر الامر بعضی تصرفات نموده شد تا آنکه مبلغ کلی صرفت نموده سه چهار سال کار کرده بودند فرمودم که دیگر
 بار معماران ما هر باتفاق مردم صاحب وقوف بعضی جاها را بنوعیکه قرار یافته بنید از تدریج رفته رفته عمارت عالی سامان پذیر گردید و باقی
 در غایت صفا بر دور عمارت مقبره منوره ترتیب یافت در دوازده در نهایت رفعت و عظمت مشتمل بر منارها از سنگ سفید پروانه ساخته شد

بمطابق آنکه روپیه که مواری پنجاه هزار تومان رایج ایران و پنج لک خانی مطابق زر توران بوده باشد خرج این عمارت
 عالی را به من شنیدند و روز یکشنبه بیست و سوم بخانه حکیم علی به تماشا حوضی که مثل آن در زمان حضرت عرش آیشانی
 در لاهور ساخته بود با جمعی از مقربان که آن حوض را ندیده بودند رفتیم حوض مذکور را در آن روز گزاش گزاش است و در پهلوی حوض خانه
 ساخته شده در غایت روشنی که راه بان خانه هم از درون آب است و آب از آن راه بیرون در نمی آید ده دوازده کس در آنجا
 صحبت میکردند از نقد و مجلس آنچه در وقت او گنجینه پیش کش نمود بعد از ملاحظه خانه و درآمدن جمعی از نزدیکان بدانجا حکیم را به منصب
 دویست و هزاری سرفراز ساخته بدو تاختخانه معاودت نمودم روز یکشنبه چهارم شعبان خانخانان به عنایات کمر شمشیر مرصع و خلعت و قیل
 خاصه سرفراز گردیده به خدمت دکن مرخص شد و راجه سورج سنگه که از تعینات خدمت مذکور بود به منصب سه هزاری ذات و دو هزار
 سوار ممتاز گردید چون مکرر بعرض رسید که از برادران و ملازمان ترقی خان آزار بر جایا و سکنه احمد آباد گجرات میرسد و ضبط خوشان
 در مردم خود بواجبی نمیتواند کرد صوبه مذکور را از او تغییر نموده با عظیم خان مرحمت نمودم و مقرر شد که خود در ملازمت بوده جهانگیر علیخان
 پسر کلان او به نیابت او روانه گجرات گردد و منصب جهانگیر علی خان از اصل و اضافه به سه هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار
 مقرر گردید و حکم شد که با تفاق موهن داس دیوان و مسعود بیگ بهدانی بخشی مهات صوبه مذکور را فیصل میداده باشند موهن داس
 به منصب هشت صدی ذات و پانصد سوار و مسعود بیگ به سه صدی ذات و یک صد و پنجاه سوار سرفراز گردید از بنده های حضور
 تربیت خان به منصب هفتصدی ذات و چهار صد نفر و نصر الله بهمن منصب سرفراز گشته متتر خان که محلی از احوال او نوشته شده
 در همین روزها وفات نمود و مونس خان پسر او را به منصب پانصدی ذات و یکصد و سی سوار سرفراز ساختم و روز چهارشنبه چهارم
 ذی حجه خسرو را از دختر خان اعظم پسر متولد شد نام او را بلند اختر نهادم و در ششم ماه مذکور متفرق خان صورتی فرستاد که
 عقیده فرنگیان اینست که این صورت شبیه صاحبقرانی است در وقتیکه ایلام بایزید بدست لشکر فیروزی اثر ایشان گرفتار
 آمد نصرانی که در آن وقت حاکم استنبول بود ایلیجی بانحضت و بدایا فرستاده اظهار اطاعت و بندگی نموده مصورے که همراه ایلیجی
 ساخته بودند صورت آنحضرت را شبیه کشیده برده اگر این دعوی اصلی داشته باشد هیچ چیز تحفه پیش من بهتر از این نخواهد بود چون
 به صورت وحلیه اولاد و فرزندان سلسله علییه آن حضرت مشابهی ندارد و خاطر به راست بودن این سخن نسلی نمی شود

جشن نوروز چهارم از جلوسهای یون

تجلیل حضرت نیر اعظم فیض بخش عالم به برج حمل شب شنبه چهاردهم ذی حجه سنه هجری اتفاق افتاد و نوروزگیتی افروز به بار کے
 و فرخی آغاز شد. روز جمعه پنجم محرم سنه حکیم علی وفات یافت حکیم منیظیر بود از علوم عربیه بهره تمام داشت شرحی بر قانون در عهد
 خلافت والد بزرگوارم تالیف نموده است کدش بر فہمیش زیادتی داشت چنانچہ صورت او بر سیرت و کسی بر ذاتی مجملاً بد باطن
 و شریر النفس بود و در بستیم صفر مرزا بر خوردار را بخطاب خان عالم سرفراز ساختم از نواحی پنجو رہند و آنہ آوردند کہ باین کلائے تا حال
 دیدہ نشیندہ بود فرمودم کہ بوزن در آوردند سی و سہ نیم سیر کشیدہ شد. روز دوشنبه نوزدهم ربیع الاولی مجلس وزن قمری در خانہ
 والدہ بزرگوارم ترتیب یافت پارہ از ان زر بہ عورائے کہ در ان روز جمع گشتہ بودند قسمت شد چون ظاہر گردید کہ بخت نظام
 سلطنت و سرانجام مہمات صوبہ دکن ضرورت کہ یکے از شاہزادہ ہارار و آنہ سازد بنا بر ان بخاطر رسید کہ فرزند پر وزیر را با پذیرفتا
 فرمودم کہ سامان فرستادن او نمودہ ساعت رخصت تعیین نمایند. مہابت خان را کہ بہ خدمت سرداری لشکر قاہرہ انا سے مقہور
 تعیین بود و بہ مصلحت بعضے خدمات حضور بدرگاہ طلب داشتہ عبد اللہ خان را بہ خطاب فیروز جنگی سرفراز ساختہ بعوض او تعیین
 نمودم و عبد الرزاق بخشی را فرستادم کہ بہ جمیع منصبہ اران آن لشکر حکم برساند کہ از گفتہ خان مذکور بیرون نرفتہ شکر و شکایت اورا
 عظیم موثر شناسند در چہارم جمادی الاولی یکے از بزبانسان کہ قبیلہ مقرر اند بزخصی بنظر گذارایند کہ بطریق بر مادہ پستان داشت
 و مقدار یک پیالہ تہوہ خوری ہر روز شیر میداد چون شیر از نمتہاے آئی است و مادہ پرورش بسیارے از حیوانات است این امر
 غریب را شگون خوب دانستم ششم ماہ مذکور خرم پسر خان اعظم را بہ منصب دوہزاری ذات و ہزار و پانصد سوار سرفراز ساختہ بحکومت
 و دارائی ولایت سورنہ کہ بچونہ گڑھ مشہورست فرستادم حکیم صدر را بہ منصب پانصدی ذات و سی سوار ممتاز ساختہ بہ خطاب
 مسیح الزمانے نامور گردانیدم در شانزدہم کمر شمشیر مرصع بہ راجہ مان سنگہ فرستادہ شد در بست دوم بست لک روپیہ بخت مدد خرج
 لشکر دکن کہ بہمراہی پر وزیر تعیین یافتہ اند تجویل خزانچی علیحدہ نمودہ پنج لک روپیہ دیگر بخت مدد خرج پر وزیر مقرر گشت روز چہار شنبہ
 بست و ہجیم جہاندار کہ قبل ازین بہمراہی قطب الدین خان کو کہ بولایت بنگالہ تعیین یافتہ بود آمدہ ملازمت نمود و واقعی معلوم من
 شد کہ او مجدد ب مادر زاد است چون خاطر متعلق بہ سامان دکن بود بتاریخ غرہ جمادی الاخری امیر الامرا را نیز بخدمت مذکور
 تعیین نمودم بہ عنایت خلعت و اسپ سرفراز گردید کہم چند پسر جگناتھ را بہ منصب دوہزاری ذات و ہزار و پانصد سوار نواخت

به همراهی پر دین مقرر فرمودم در چهارم ماه سی صد و هفتاد و نقر سوار احدی به کمک لشکر رانا بهر اهی عبداله خان مقرر گشتند یک صد
 راس اسپ نیز از طوایل سرکار فرستاده شد که بهر کس از منصبدار و احدی که صلاح دانند بدید در هفتاد و یک قطعه لعل که قیمت
 آن شصت هزار روپیه بود به پر دین عنایت کردم و یک قطعه لعل دیگر با دو مردارید که تخمیناً چهل هزار روپیه می ارزند بخرم مرحمت شد روز
 دوشنبه بیست و هشتم جلگانه به منصب پنج هزاری ذات و سه هزار سوار سرفراز گردید و در هشتم ماه رجب راسی بیست و شش هزاری
 ذات و سه هزار سوار سر ملندی یافت و به خدمت دکن مرخص گشت روز پنجشنبه نهم شانزده شهر یار از گجرات آمده ملازمت نمود روز شنبه
 چهاردهم فرزند پر دین را به خدمت تسخیر ملک دکن رخصت نمودم خلعت و اسپ خاصه و فیلی خاصه و کمر شمشیر و خنجر مرصع عنایت شد
 و سرداران و امرای که بهر اهی او تعیین یافته بودند بقدر مرتبه و حالت خود هر یک بعنایت اسپ و خلعت ذیل و کمر شمشیر و خنجر
 مرصع خوشدل و سرفراز گردیدند هزار نفر احدی در ملازمت پر دین به خدمت دکن تعیین نمودم در همین روز با عرض داشت عبداله خان
 آمد که رانای مقهور را در کوهستان در جابای قلب تعاقب نموده چند زنجیر فیلی و اسباب او بدست افتاد چون شب درآمد جانی
 به تنگ پایرون برده بدر رفت چون کار را بر دستنگ ساخته ام عقرب که رفتار خواهد شد یا به قتل خواهد رسید خان مذکور را
 به منصب پنج هزاری ذات سرفراز ساختم و تسبیح مردارید که به ده هزار روپیه می ارزد به پر دین عنایت شد و چون ولایت خاندیس برابر
 بفرزند مشارالیه داده شده بود قلعه اسیر را هم بدو مرحمت کردم و سی صدر اس اسپ بهر اهی او مقرر گشت که با حدیان منصبداران
 و بهر کس که لایق عنایت باشد بدید در بیست و ششم سیف خان بار بهر به منصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار و سی صد و پنجاه
 سوار سرفراز گردید و بخدمت فوجدار می سرکار حصار مقرر گشت روز دوشنبه چهارم شعبان یک زنجیر فیلی بوزیر خان عنایت شد
 روز جمعه بیست و دوم حکم فرمودم که بنگ و بوزره که نشاء نسا و کلی است در بازار با نفر و شند و قمار خانها را بر طرف سازند درین باب تا یک
 تمام نمودم و در بیست و پنجم شیرے از شیر خانه خاصه آوردند که بگا و جنگ اند از مردم بسیار محبت تماشا ایستاده بودند جماعه از جوگیان
 هم بود شیر به یک از جوگیان که برهنه بود بطریق بازی نه از روئے غضب متوجه شد و در ابر زمین انداخت و چنانکه بماده خود جفت
 میشد و بهمان طریق بالا می جوگی بر آمده چنبدن گرفت و روز دیگر هم بهمان طور حرکت نمود و چند نوبت این حرکت از دو وقوع آمد چون
 تا عنایت چنین امری دیده نشد بود و غرابت تمام داشت نوشته شد در دوم شهر رمضان عیاش خان حسب الالتماس اسلام خان
 به منصب هزار و پانصدی ذات و هشت صد سوار سرفراز گردید فریدون خان بر لاس را به منصب دو هزار و پانصدی ذات و
 دو هزار سوار ممتاز ساختم هزار توپچه طلا و نقره و هزار روپیه در روز تحویل حضرت نیر اعظم به برج عقرب که با صطلاح هندوان شکر است

بمنصب

میگویند تصدق نموده شد. در دهم ماه مذکور فیلی به شاه بیگ یوزی مرحمت کردم و اسلام اند عرب که از جوانان قرار داده عرب است از خویشان مبارک حاکم در فول بنا بر توهمی که از شاه عباس در خاطر او قرار گرفته بود بلازمت من آمد او را نوشته به منصب چهارصدی ذات و دوست سوار سرفراز ساختم. مجدداً توج دیگر که یک صد و نود و سه منصب در جهل و شش نفر احدی بودند از عقب پر دین بخد مت دکن فرستاده شد. و پنجاه راس اسپ نیز حواله یک از بنده های درگاه شد که به پروین رساند در روز جمعه سیزدهم مضمونی بنظر رسید. و این غزل در سلاک نظم در آمد غزل

من چون کنم که تیرت بر جگر رسد	تا چشم ما رسیده دیگر بردگر رسد	مستانه می خرامی دست تو عالمی	اسپند میکنم که مبادا نظر رسد
در وصل دست مستم و در بجز بقیار	داد از حسین غمی که مرا سر بسر رسد	مد هوش گشته ام که بپویم ره وصل	فریاد از آن زمان که مرا این خبر رسد
	وقت نیاز و عجز جهانگیر بر سر رسد	امید آنکه شعله نور را فر رسد	

روز یکشنبه پانزدهم پنجاه هزار روپیه سابق بخانه صید مظفر حسین مرزا پسر سلطان حسین مرزا ابن بهرام مرزا ابن شاه اسمعیل صفوی که بخت فرزند خرم خواستگاری شده بود فرستادم و در هفتم ماه مبارک خان شیردانی به منصب هزاری ذات و سی صد سوار سرفراز گردید و پنجاه هزار روپیه نیز باو مرحمت شد. و چهار هزار روپیه به حاجی بے اوزبک عنایت شد. در بست و دوم یک قطعه لعل و یک دانه مروارید به شهریار شفقت شد. یک لک روپیه مدد خرج گویان بجاعه او میا قات که بخد مت دکن تعیین یافته بودند داده شد و دویز روپیه به فرخ بیگ مصور که از بے بدلان عصر است لطف نمودم چهار هزار روپیه بخت خرج بابا حسن ابدال فرستاده شد. و هزار روپیه حواله ملا علی احمد مهر کن و ملا روز بهان شیرازی نمودم که در عرض حضرت شیخ سلیم به روضه ایشان صرف نمایند و یک فیل به محمد حسین کاتب دویز روپیه به خواجه عبدالحق انصاری مرحمت شد. بدیو انیان حکم کردم که منصب مرضی خان را مطابق پنجاه هزاری ذات و سوار اعتبار نموده جاگیر تنخواه دهند. به برادرزاده بهاری چند قانوگوے سرکار آگره حکم کردم که هزار پیاوه از زمینداران آگره سامان نموده و با هیانه قرار داده بدکن نزد پر دین برد پنج لک روپیه دیگر بخت مدد خرج پر دین مقرر گشت روز نهم چارم شوال اسلام خان به منصب پنجاه هزاری ذات و سوار سرفراز گردید ابول بے اوزبک به منصب یک هزار و پانصدی و ظفر خان به منصب دو هزار و پانصدی اعتبار یافتند و دویز روپیه به بدیع الزمان پسر مرزا شاهرخ دویز روپیه به پیمان مصر مرحمت شد. و حکم کردم که نقاره به جمعی مرحمت شود که پله منصب آنها بر سه هزار می و بالاتر رسیده باشد پنجاه روپیه دیگر از روزن بخت تعمیر مل بابا حسن ابدال و عمارتے که در اینجا واقع است حواله ابو الوفا پسر حکیم ابو الفتح شد که اهتمام نموده بل و عمارات مذکور را در غایت استحکام به انصام رسانده روز شنبه سیزدهم چهار گهر می از روز مانده ماه آغاز گرفتن نمودم بر تبه تمامی جرم اد

منحرف گشت و پانچ گھڑی شب گرفتہ بود بجهت دفع نحوست آن خود را بطلا و نقره و پارچه و غلہ وزن نموده اقسام حیوانات از قبیل اسب
 و غیرہ تصدق نمود قیمت مجموع پانزده ہزار روپیہ شد فرمودم کہ بہ مستحقان و فقرا قسمت نمودند در بست و پنجم دختر را چندی بدیلہ را با تمام
 پذیرا و بہ خدمتگاری خود گرفتہ و ہمراہ فاضل برادرزادہ میر شریف کہ بہ فوجاری قبولہ و آنجا در مقرر شدہ بود یک قبیل عنایت نمودم و
 عنایت اللہ بہ خطاب عنایت خانی سرفراز شاہ چہار شنبہ غزہ ذی قعدہ بہاری چند بہ منصب پانصدی ذات و سی صد سوار ممتاز گشت
 و یک قبضہ کھپوہ مرصع بفرزادہ با با خرم مرحمت شد ملا حیاتی را کہ پیش خانخانان فرستادہ بعضی سخنان زبانی کہ مشعر بر انواع مرحمت و
 شفقت بود پیغام دادہ بودم آمد و یک قطعہ لعل و دو مروارید کہ خانخانان بدست او فرستادہ بود تحمیناً بست ہزار روپیہ قیمت داشت
 آورده گذرانید میر جمال الدین حسین کہ در برہانپور بود و بحضور اورا طلب داشتہ بودم آمدہ ملازمت نمود و ہزار روپیہ بہ شجاعت خان
 دکھنی مرحمت شد در ششم ماہ مذکور پیش از آنکہ پرویز بہ برہانپور برسد عرض داشت خانخانان و امر رسید کہ دکھنیان جمعیت نمودہ
 مقام فساد اند چون معلوم شد کہ با وجود تعیین پرویز و لشکر کہ در خدمت اور قلمہ و مقرر شدہ ہنوز بجا دو ملک احتیاج دارند بخاطر
 گذرانیدم کہ خود متوجہ شوم و بہ عنایت انہی خاطر از ان مهم جمع نمایم درین اثنا عرض داشت آصف خان ہم آمد کہ توجہ حضرت بانیجا
 لائق دولت روز افزون است و عرض داشت عادل خان بجا پوری رسید کہ اگر یکے از معتمدان در گاہ باین طرف مقرر شود کہ ہمیشہ
 و مدعیات خود را با و بگویم تا او بعرض اقدس رساند امید ہست کہ باعث صلاح حال این بندہ ما گردد بنا بر این مقدمات با امر او و خواہ
 کنکاش نمودم تا ہر کس را کہ انچہ بخاطر رسید عرض نماید فرزند خاننجان بعرض رسانید کہ با وجودیکہ چندین امر از معتبر بہت تسخیر دکن حاصل
 شدہ باشند توجہ حضرت بہ نفس نفیس ضرور نیست اگر حکم شود بندہ ہم بملازمت شاہزادہ برود و این خدمت را در ملازمت ایشان
 انشاء اللہ تعالیٰ بہ تقدیم رساند ہمہ دولت خواہان را این سخن معقول و پسندیدہ نمود با آنکہ ہرگز جدائی اورا بخاطر قرار ندادہ بودم چون
 ہم کلانی بود بالضرور رضا دادم و فرمودم بچند آنکہ مہمات آنجا صورت پا بہ بے توقف متوجہ ملازمت شود و زیادہ از یک سال در
 آن حدود نباشد روزہ شنبہ ہفتدہم ذی قعدہ اختیار رخصت او بود خلعت خاصہ زر و دوزی و اسپ خاصہ با زین مرصع و کمر شمشیر
 مرصع و قبیل خاصہ مرحمت فرمودم و توانا نوع ہم مرحمت شد و فدائے خان را کہ از بندہ ہای صاحب اخلاص است خلعت
 و اسپ و بدو پنج لطف نمودہ بہ منصب ہزاری ذات و چہار صد سوار از اصل و اضافہ سرفراز سائتم و ہمراہ خان جہان تعیین نمودم
 کہ اگر کسی رانزد عادل خان حسب الاتماس او با پدر فرستاد اورا روانہ گرداند و لنگو پندت کہ در زمان حضرت عرش آشیانی
 از جانب عادل خان ہمراہ پیشکش او آمدہ بود اورا ہم ہمراہ خان جہان رخصت فرمودہ اسپ و خلعت و زر عنایت کردم و از امر

و لشکریان که همراه عبداللہ خان بہ خدمت دفع رانای مقهور تعیین بودند مثل راجہ نرسنگدیو و شجاعت خان و راجہ بکرماجیت و غیرہ
 با چہار پنجہزار سوار بہ ملک فرزند خان بھمان تعیین شدند و معتقد خان را بقدر سخن فرستادم کہ آن مردم را سزاوی کردہ در او صین خان بھمان
 ہمراہ سازد و از مردم در خانہ شش ہفت ہزار سوار از مسل سیف خان بارہمہ و حاجی بی اوزبک و اسلام اللہ عرب برادر زادہ مبارک
 عرب کہ ولایت جو ترہ و در نول و آن نواحی در تصرف دارد و دیگر منصبداران و نزدیکان ہمراہ او ساختم و در وقت رخصت ہر یک را
 باضافہ منصب و خلعت و مدد خرج سرفراز نمودم و محمدی بیگ را بخشی لشکر ساختہ دہ لک روپیہ مقرر کردم کہ ہمراہ سازند بہ پرویز
 اسپ خاصہ و بہ خانخانان و دیگر امراے و بندہ ہای کہ تعیین یافتہ آن صوبہ بودند خلعتہا مرحمت نمودہ فرستادم و بعد از اتمام
 این امور بہ قصد شکار از شہر برآمدم و ہزار روپیہ میر علی اکبر عنایت شدہ چون فصل ربیع رسیدہ بود بلا حظہ آنکہ مبادا از عبور لشکر
 نقصانے بزرگواری رعایا برسد و با وجود آنکہ توریساول را با جمعی از احدیان بجهت ضبط زراعات تعیین نمودہ بودم و چند
 را حکم کردم کہ منزل بہ منزل ملاحظہ پایمالی نمودہ عوض نقصانے کہ بزرگوار رعایا را میدادہ باشند دودہ ہزار روپیہ
 بہ دختر خانخانان کوچ دانیال و ہزار روپیہ بہ عبدالرحیم خرم و خوج گویان و ہزار روپیہ بقاچاقے و کھنی مرحمت نمودم و از دہم
 شجر خان برادر عبداللہ خان از اصل و اضافہ بہ منصب ہزاری ذات و پانصد سوار و بہادر خان برادر دیگر بہ منصب سی صد ذات
 و سہ صد سوار سرفراز گشتند و درین روز دو آہوشاخ دار و یک آہوے مادہ شکار شدہ در سیزدہم یک اسپ خاصہ بھمان جہان مرحمت
 نمودہ فرستادم بدیع الزمان پسر میرزا شاہرخ را بہ منصب ہزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساختہ پنجہزار روپیہ مدد خرج عنایت
 کردم و بہ ہمراہی خان جہان بہ خدمت و کن رخصت یافت درین روز دو آہوے و سہ آہوے مادہ شکار شدہ چہار شنبہ دہم یک نیل گاؤ
 مادہ و یک آہوے سیاہ بہ بندوق زردم در پانزدہم یک نیلہ گاؤ مادہ و یک چنکارہ بہ بندوق زردہ شدہ در ہفتدہم ماہ دو قطعہ لعل
 و یک دانہ مروارید جهانگیری قلی خان از گجرات و ایفون دان مرصع کاری کہ مقرب خان از بندر کھنپایت فرستادہ بود بنظر گذشت
 بستم یک شیر مادہ و یک نیلہ گاؤ بہ بندوق زردہ شدہ دو بچہ ہمراہ مادہ شیر بودند بجهت انبوے جنگل و بسیارے درخت از نظر ناپدید
 گشتند حکم شد کہ تفحص نمودہ بدست در آورند چون بہ منزل رسیدم یکے از شیر بچہا را فرزند خرم آوردہ از نظر گذرانید و روز دیگر
 بچہ دوم را مہابت خان گرفتہ حاضر ساخت و ہمست دوم در وقتی کہ نیلہ گاؤے را بقاوی لے زدن نزدیک ساختہ بودم ناگاہ
 جلو داری و دو کھار ظاہر شدند و نیل گاؤرم خوردہ بد رفت از غایت اعراض فرمودم کہ جلو دار را ہما بجا بکشند و پاسے
 کھاران را بریدہ و بر خرسوار کردہ گرداگرد او بگردانند تا دیگرے این جرات نکند بعد از ان شکار کنان بر اسپ شکار بازو جہ

۱۳۱۰ - ۱۳۱۱
 در این روز
 در این روز
 در این روز

گروه به منزل آدم روز دیگر نیکه گاد کلاسه را بقراولی اسکندر رین به بندوق زوم و اورا به منصب سی صدی ذات و پانصد سوار از اصل
 و اضافه سرفراز ساختم روز جمعه بیست و چهارم صفر خان که از صوبه بهار آمده بود به سعادت کورنش سر بلندی یافت یک صد سوار
 و یک قبضه شمشیر و پنج میل ماده و یک نریشکیش گذر ایند فیصل از مقبول افتاد در همین اثنا و کار خواجهم سمرقندی از پنج آمده ملازمت
 نمود و یک جلد مرتفع و چند سراپ با دیگر تحف پیشکش گذر ایند و به خلعت امتیاز یافت روز چهارشنبه ششم ذی حجه بجز الملک که از خدمت
 بخشی گری لشکر رانا مقهور تغییر یافته بود بیمار و خراب ملازمت نمود در چهاردهم ماه مذکور عبدالرحیم خور را با وجود تقصیرات کلی گنایان
 اورا عفو فرموده به منصب یوز باشی و بیست سوار سرفراز ساختم و فرمودم که به کشمیر رفته بانفاق بخشی آنجا محله مردم تبلیغ خان را و
 سایر جاگیر داران و اویماقات نوکر و غیر نوکر دیده طومار واقعی بدرگاه آورد کشور خان و لد قطب الدین خان از قلعه رهناس
 آمده سعادت خدمت و کورنش دریافت *

جشن نوروز پنجم از جلوس همایون

روز یکشنبه بیست و چهارم ذی حجه بعد از دوپهرو سه گهر می حضرت نیر اعظم به برج چل که خانه شرف و سعادت است تحویل نموده
 و درین ساعت فیض بخشی در مقام پاک بهل که از مواضع پر گنه باری بوده باشد مجلس نوروزی ترتیب داده بسنت پدر بزرگوارم
 بر تخت جلوس نمود صبح آنکه روز نوروز عالم افروز بود مطابق غره فروردین ماه پنجم جلوس در همین مقام با رعام داده جمیع امرا
 و بنده های درگاه به سعادت کورنش تسلیم مبارکباد سرفراز گشتند پیشکش بعضی امرا از نظر گذشت خان اعظم یک دانه مروارید که چهار هزار
 روپیه قیمت شده بود گذر ایند و میران صدر جهان بیست و هشت دست جانور شکاری از باز و جره و دیگر تحف بنظر گذر ایند
 مهابت خان دو صند و چم کار فرنگ که اطراف آنرا به تخته های بلور ترتیب داده بودند چنانچه هر چه در دردن آن نهاده میشد از بردن
 نبوغ میبود که گویا هیچ حایلی نیست پیشکش نمود کشور خان بیست و دو زنجیر فیصل از نو داده پیشکش گذر ایند پنجمین سیر کس از بنده های
 درگاه تحفه و پیشکش که داشتند گذر ایند ناصر الدین پسر فتح الله شریقی به تحویل داری پیشکش نفر گشت به سارنگد یو که به بردن فرامین
 به لشکر ظفر اثر دکن تعیین یافته بود بحیث پر دیر و بهر یک از امرا تبرک خاصه سرفراز ساختم به شیخ حسام الدین پسر غازی خان بد بخشی

مکه ابن همان عبدالرحیم است که رفاقت خسرو نموده همه جا همراه او بود و بعد از گرفتاری بموجب حکم در پوست خر کشیده بودند چون عمرش باقی بود از ان
 مملکه نجات یافته و از بنده خلاص شده در بنده گان حضور میبود و خدمت میکرد تا رفته رفته بر دهر بان شدند *

که طریقه درویشی و گوشه نشینی اختیار نموده هزار روپیه و فردی شال شفقت نمودم روز دیگر نوروز به قصد شکار شیر سوار شدم سه شیر
 و دوز و یک ماهه شکار شد با حدیای نیکه آثار جلالت ظاهر نموده به شیر درآمده بودند انعام با داده بز یادتی با هیانه سرفراز ساختم به تاریخ
 بیست و ششم ماه مذکور اکثر روزها به شکار نبله گاوها مشغول و دهم چون هوارد به گرمی نهاد و ساعت داخل شدن آگره نزدیک رسید
 بجانب روب باس توجه نموده چند روز دیگر در آن نواحی شکار آهون نمودم روز شنبه غره محرم ۱۹۰۰ روب خواص که روب باس آن بادان
 کرده ادست پیشکشی که ترتیب داده بود و بنظر گذرانید آنچه خوش آمد درجه قبول یافت تمهه با انعام او مقرر گشت در همین ایام با زیر
 بنگلی و برادران او که از صوبه بنگال آمده بودند به سعادت کورنش سرفراز گشتند سید آدم ولد سید قاسم بارهه نیز که از احمد آباد
 گجرات آمده بود بدین سعادت امتیاز یافت و یک زنجیر نبل پیشکش گذرانید فوج داری صوبه ملتان از تغیر تاج خان به ابول
 بی اوز یک مرحمت شد دو شنبه شام نزول اجلال در باغ منڈا کر که در نزدیک شهر است واقع شد صبح آنکه ساعت دخول
 شهر بود بعد از گذشتن یک پهلوی و دو گھڑی سوار شدم و تا ابتداے معموره بر اسپ سواری نموده چون سواد شهر ظاهر گشت بجهت
 آنکه خلائق از دور نزدیک تو اندید سواری نبل اختیار کردم و از هر دو طرف راه زرافشان بعد از دو پهلوی در وقتیکه منجمان اختیار
 نموده بودند به مبارکی و تحرمی بدولت خانه همایون داخل شدم بنا بر رسم مقرر ایام نوروز فرموده بودم که دو تختانه را آئین بسته
 بارگاه های آسمان تمثال ایستاده کرده بودند بعد از ملاحظه آئین خواجہ جهان پیشکشی که ترتیب داده بود از نظر اشرف گذرانید
 آنچه از هر جنس و هر قسم از جواهرات مشه و اتمه پسند خاطر به گزین گردید قبول فرموده تمهه را با انعام او مقرر داشتم به مشرفان شکار
 فرموده بودم که مجموع جانورانی که از روز بر آمدن تا تاریخ دخول شهر شکار شده باشد معروض دارند درین وقت بعرض سازند
 که در مدت پنجاه و شش روز یک هزار و سی صد و شصت و دو جانور جاندار از چننده و پرندہ شکار شده هفت عدد شیر نبله گاوها
 نر داده هفتاد و اس آهوی سیاه پنجاه و یک راس سایر جانوران از ماده آهوی و بز کوهی و روج و غیره هشتاد و دو راس کلنگ
 و طاق و سراسر خاب و سایر جانوران پرندہ یک صد و بیست و نه قطعه شکار ماهی یک هزار و بیست و سه عدد در روز جمعه هفتم
 مقرب خان از بندر کهنیایت و سورت آمده سعادت ملازمت دریافت جواهر و مرصع آلات و ظروفهای طلا و نقره کار فرنگ و
 دیگر نفایس و مخفهای غیر مکرر و داده و غلام حبشی و اسپان عربی و از هر قسم چیزی که بخاطر رسیده آورده بود چنانچه در عرض دهم
 ماه مخفهای ادا از نظر گذشت و اکثر موافق مرضی خاطر ما بود درین روز صفدر خان که به منصب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز
 بود بز یادتی منصب که پانصدی ذات و دولیت سوار باشد ممتاز گشته به عنایت علم سر بلندی یافت و بجایگزینی سابق خود مرخص گردید

و به کشور خان و فریدون خان برلاس نیز علم مرحمت شد و یک زنجیر نعل فوج بجهت افضل خان حواله پشتون پسر او شد که براس
 پدر خود سردار به خواجہ حسین که از بنا تر خواجہ معین الدین حشمتی است بمقتاد نیمه ساله هزار روپہ عنایت نمودم یوسف زینبی باخط ملا میر علی
 مصور و ندیب جلد طلا در غایت تکلف و صفا که ہزار ہر قیمت داشت خانخانان شکیس فرستادہ بود معصوم وکیل او آورده گذرانید
 تار و زشرف کہ انتہائے صحبت نوروز است ہر روز شکیس چندے از امراد بندہ ہای درگاہ بنظر میگذاشت و از نفایس شکیس ہر کس
 آنچه پسند خاطر می افتاد قبول نموده تمہ را بازمی دادم و روز پنجشنبہ ۱۳ مطابق ۱۹ فروردین ماہ کہ روز شرف و خرمی و خوشحالی حضرت
 نیر اعظم ست فرمودم کہ مجلس جشن ترتیب داده از اقسام کیفیات حاضر سازند و با مراد سائرنندہ ہای درگاہ حکم شد کہ ہر کس کہ خواہد بخواست
 طبیعت کیفی اختیار کنند اکثر شراب و چندے مفرح و بعضی از ایوانات آنچه خواستند خوردند مجلس شگفتہ گشت جہانگیر قلی خان از
 گجرات یک تخت نقرہ نبت و مصور بروش و ساخت تازہ شکیس فرستادہ بود بنظر گذشت و بہ ما سنگہ نیز علم شفقت شد و در
 ابتداے جلوس مکر حکم کردہ بودم کہ من بعد شکیس خواجہ سرانگند و خرید و فروخت نشود و ہر کس کہ مرکب این عمل گردد گنہگار باشد
 درینو لافضل خان چند از آن بدکاران را بدرگاہ از صوبہ بہار فرستاد کہ بدین عمل شنیع قیام نموده اند آن بے عاقبتان را فرمودم
 کہ در مجلس موہب نگاہدارند و در شب پنجشنبہ دوازدهم ام عجیب و قبیحہ غریب رویداد جمعی از قوالان دہلی سرود در حضور میگفتند و سید
 شاہ بروش تقلید سماع مینمود و این بیت میر خسرو بیت

ا ہر قوم راست را ہے دینی و قبلہ گاہے | من قبلہ راست کردم بر سمت کج کلا ہے

میانخانہ این سرود بود من حقیقت این بیت را تفحص می نمودم کہ ملا علی احمد مہر کن کہ در فن خود از بے نظیران عصر و عہد بود نسبت خلیفہ
 و خد نمگاری قدیم داشت و در ایام خود سالیہا کہ سنی پیش پدر او میخواندم پیش آمدہ چنین نقل کرد کہ من از پدر خود شنیدہ ام کہ روز
 شیخ نظام الدین اولیا کلا ہے برگوشہ سمر نہادہ در کنار آب جون بالاسے پشت بامی تاشاسے عبادت و پرستش ہندوان می نمودند
 درین اثنا امیر خسرو حاضر میشود شیخ متوجہ شدہ میفرماید کہ این جماعت را می بینی و این مصرعہ را بر زبان جاری میسازند ع

ا ہر قوم راست را ہے دینی و قبلہ گاہے

امیر بے تامل از روے نیاز مندی تمام شیخ را مخاطب ساخته مصرع ثانی را

من قبلہ راست کردم بر سمت کج کلا ہے

می خوانند ملا مشار ایہہ چون سخن را بدین جا رسانید و کلمہ آخر مصرع ثانی کہ بر سمت کج کلا ہے بر زبان جاری شد حال برو متغیر گشتہ

۴۴

بخودانه افتاد و مرا از افتادن او وحشتی عظیم شده بر سر او حاضر شدم اکثری را منظره شد که مگر صرع او را حادث گشته است اطلبان
 که در خدمت حاضر بودند مضطربانه در پی تشخیص و دیدن نبض و حاضر ساختن و داشتند هر چند دست و پا زدند بحال نیامد او خود
 در مرتبه اول که افتاده بوده است جان بجان آفرین نسیم نموده چون بدن فی الجمله حرارتی داشت گمان می نمودند که شاید جان
 باقی بوده باشد بعد از اندک زمانه ظاهر شد که کار از کار گذشته فرورفته است او را از مجلس مرده برداشته به منزل و مقامش بردند
 این قسم مردنی تا حال مشاهده نشده بود مبلغی بخت کفن و دفن او بفرزندانش فرستادم و صبح او را به دہلی نقل نموده بگورخانه
 آبا و اجدادش مدفون ساختند روز جمعه بست و یکم کشورخان که به منصب هزار و پانصدی سرفراز بود به دو هزاری ذات و سوار
 سرفراز گردید و به عنایت اسپ عراقی از طویلہ خاصه و خلعت و فیل خاصه بخت جیت نام نوازش یافته بخدمت فوجداری ملک
 اوچھ و تیبہ و تادیب نمردان آنحد و در مخص گشت با زیر بندگی به خلعت و اسپ ممتاز گردیده بابر ادران به ہمراهی کشورخان حکمشند
 فیلی از حلقه خاصه عالم گمان نام به حبیب اللہ حوالہ نموده جهت راجہ مان سنگہ عنایت کرده فرستادم به کیشوداس مار و اسپ خاصه
 به بنگالہ مرحمت کرده شد به عرب خان جاگیر داد جلال آباد ماده فیل شفقت شد درین ایام افتخار خان فیل نادرے از بنگالہ
 پیشکش فرستاده بود چون پسند خاطر من گشت داخل فیلان خاصه ساختم احمد بیگ خان که به سرداری لشکر نگیش معین است
 بنا بر نیکو خد تمیها یا فرزند این باضافه منصب سرفراز گشته منصب خاصه او را که دو هزاری ذات و نظرو پانصد سوار بوده پانصدی دیگر
 بر ذات او اضافه مرحمت شد تختی طلائی مرصع کاری بخت سزج پر دیز که به لعل و مروارید ترتیب یافته بود به بیست و یکترار و پیمت
 شد بخت خانجمان بدست حبیب پسر سربراه خان به بر باخو رعنایت کرده فرستادم درین روزها ظاهر شد که کوکب پسر قمر خان
 به سناسی آشنائی پیدا کرده در فتنه رفته سخنان او که تمام کفر و زندقه است در مذاق آن جاہل جا کرده عبد اللطیف پسر نقیب خان
 و شریف عم زاده های خود را درین فضالت یا خود شریک ساخته بوده است چون انیمیتی شکافته شد بمجدد اندک ترسانیدن چند مقدم
 خود هاند کور ساختند که ذکر آن کراہیت تمام داشت تادیب و تیبہ آنرا لازم دانسته کوکب و شریف را بعد از سلاق مقید و محسوس
 ساختم و عبد اللطیف را یکصد درہ حد فرمودم که در حضور زوند این تیبہ خاص بخت حفظ شریعت بوده تا دیگر جاہلان امثال این
 امور ہوس نہ کنند روز دوشنبہ بیست و چهارم معظم خان به دہلی مخص شد تا نمردان و مفسدان آن ناح را گو شمال ہد بہ شجاعت خان
 دکھنی وہ ہزار و پیمہ مرحمت شد شیخ حسین در شنی را کہ بہ جہت بردن فرامین بہ بنگالہ و مرہتماسے کہ بہر یک از امر اسے آن صوبہ واقع
 شدہ بود حکم کرده بودم مخص ساختم اسلام خان را نظر بر تردوات و خدمات شائستہ بہ منصب پنجمزاری ذات و سوار و خلعت خاص

سرفراز ساختم و به کشور خان نیز خلعت خاصه و به راجه کلیان اسپ عراقی و همچنین به سایر امرا به بعضی خلعت و به بعضی اسپ مرحمت نمودم به فریدون برلاس که به منصب هزار و پانصدی ذات و هزار و سی صد سوار سرفراز بود و هزاری ذات و هزار و پانصد سوار ممتاز گردید و در شب دوشنبه غره ماه صفر بنا بر غفلت خدمتگاران آتش عظیم در خانه خواجه ابوالحسن افتاد تا خبردار شدن و فرد نشاندن آتش اسباب و اشیاء او بسیار سوخته شد بنا بر نسلی خاطر خواجه و تدارک زیانیکه باورسیده بود چهل هزار روپیه با و مرحمت نمودیم به سیف خان باره که برداشته و نواخته من بود علم مرحمت نمودم مغز الملک را که بدیوانی یافته بود و صدی ذات و هفتاد و پنج سوار بر منصب سابق او که هزاری ذات و دو بیست هفتاد و پنج سوار بود افزوده مرخص ساختم روز دیگر بچول کناره مرصع به جواهر قیمتی به خان جهان مرحمت نموده به برهانپور فرستادم چون بیوه زنی از مقرب خان شکوه نمود که دختر مرا در بند کهنیایت نزد کشیده بود بعد از مدتی که در منزل خود نگاهداشت چون طلب دختر نمودم چنین گفت که باجل موعود مرده بنا برین فرمودم که این تقصیر را تفحص نمایند بعد از جست و جوی بسیار شخصی را از ملازمان او که باعث دبانی این امر تعدی بود به سیاست رسانیدم و نصف منصب مقرب خان را کم کرده بان ضعیفه ستم رسیده مدد معاش و خرجی راه مرحمت کردم چون در روز یکشنبه هفتم ماه قران تحسین واقع شده بود تصدقات از طلا و نقره و سایر فلزات و اقسام حیوانات بفقرا و ارباب حاجات مقرر نمودم که در اکثر ممالک محروسه تقسیم نمایند شب دوشنبه هشتم شیخ حسین سرزندگی شیخ مصطفی را که بعنوان درویشی و کیفیت و حالت فقر مشهور و معروف بودند طلبیده صحبت داشته شد و رفته رفته مجلس به سماع و وجد گری تمام پیدا کرد خالی از کیفیت و حالتی نبودند بعد از اتمام صحبت بهر یک زرها داده مرخص ساختم چون مکره میرزاغازی بیگ ترخان بخت سامان از دونه قندهار و دامپیان بر قندازان قلعه مذکور عرض داشت نموده بود فرمودم که دو لک روپیه از خزانه لاهور روانه قندهار سازند و بتاریخ ۱۹- ماه اردی بهشت سنه جلوس مطابق ۴ صفر در پلنه که حاکم نشین صوبه بهار است امری غریب و حادثه عجیب روداده افضل خان حاکم صوبه آنجا به گورک پور که تبارگی بجایگزین او مقرر گشته بود از پلنه تا آنجا شصت کرده مسافت است متوجه میشود و قلعه و شهر را به شیخ بنارسی و غیاث زین خانی دیوان آن صوبه و جمعی دیگر از منصبداران می سپار و بگمان آنکه درین حدود قدیم نیست خاطر از محافظت قلعه و شهر چنانچه باید جمع نمی سازد به حسب اتفاق در همین ایام قطب نام محبوبی از مردم او چهره که خلقت او سرشته قند و فساد بود بزیمی در ویشان و لباس گدایان بولایت او چینه که در نواحی پلنه واقع است درمی آید و به مردم آنجا که از مفسدان مقرر اند آشنائی پیدا کرده اظهار میکند که من خسرو ام که از بندی خانه گرفته خود را بدین حد و در رسانیده ام اگر بمن بهر ای

نموده در مقام امداد و اعانت شوید بعد از آن که کار سرانجام یابد بدو دولت من بر شمسایان خواهد بود مجملاً بدین کلمات
 ابله فریب آن گول طبیعتان را با خود متفق ساخته شخص آنها بسازد که من خسر و ام و اطراف چشم خود را که در وقتی از اوقات داغ کرده بود
 و علامت آن بنظر درمی آمده است بدان گمراهان بنمود و میگفت که در بندگی خانه کتوری بر چشم من بسته بودند این علامت آنست بدین
 تزییر و فریب جمعی از سوار و پیاده بر سر او جمع میشوند و خبر یافته بوده اند که افضل خان در قلعه نیست انمغنی را فوزی عظیم دانسته ایلغار
 می نمایند و دوسه ساعت از روز یکشنبه گذشته خود را به شهر میرسانند و به هیچ چیز مقید نشده اراده قلعه میکنند و شیخ بنارسی که در قلعه بود خبر
 یافته مضطربانه خود را بدر قلعه میرساند و غنیم که جلوریزی آمده فرصت آن نمیدهد که دروازه قلعه را ببندد با اتفاق غیاث از راه کفرکی
 خود را به کنار آب میرسانند و کشتی بدست آورده قصد آن میکنند که خود را با افضل خان برسانند آن منفسدان بخاطر جمع به قلعه درآمده اول
 و اسباب افضل خان را با خزانه بادشاهی تبرت درمی آورند و جمعی از واقعه طلبیان بید دولت که در شهر و نواحی بودند بر سر او جمع میشوند این
 خبر در گورکچور با افضل خان میرسد و شیخ بنارسی و غیاث هم از راه آب خود را میرسانند و کتابات از شهر می آید که این بدبختی که خود را خسرند
 میگردد به تحقیق خسر نیست افضل خان تکیه افضل و کرم آبی بد دولت و اقبال مانموده بے توقع بر سران منفسدان روانه میگردد در
 عرض پنجه روز خود را به حوالی پلته میرساند چون خبر آمدن افضل خان بان حرامزاده و منفسدان میرسد قلعه را به یک از معتد ان خود می سپارد
 و سوار و پیاده خود را تو زک نموده چهار کوه از شهر با استقبال بر می آید و بر کنار آب بن جنگ میشود و بانگ زد و خوردی سلک جمعیت
 آن تیره روز گاران از هم پاشیده متفرق میگردد و از غایت اضطراب دیگر باره آن بخت برگشته با چند س در قلعه در می آید و افضل خان سر در
 او نموده ایان نمیدهد که در قلعه را تواند بست مضطربانه بخانه افضل خان درآمده آن خانه را قایم میسازد و نامه پسر دران خانه بوده زد و خورد
 بنماید و تخمیناً سی کس را از خرم تبر ضایع میسازد بعد از آن که همراهان او به چشم میروند خود عاجز و زبون میشود اما ن طلبیده افضل خان را می بندد
 بخت تسکین این ماوه افضل خان در همان روز او را به قصاص رسانیده چند س از همراهان او را که زنده بدست درآمده بودند مقید
 میسازد و این انجبار متعاقب یکدیگر بسامع جلال رسید شیخ بنارسی و غیاث زینحانی و دیگر منصب دارانی که در حفظ و حراست شهر و
 قلعه تقصیر نموده بودند به اگر طلب داشتیم و فرمودم همه را سروریش تراشیده و معجز پوشانیده و بر خر سوار کرده برگرد شهر آگره و بازار را
 گردانیدند تا باعث تنبیه و عبرت دیگران گردد چون درین ایام عرائض پر وزیر دما را س تعینات دکن و دولت خواهان آنجا تعاقب
 یکدیگر رسید که عادل خان بیجا پوری التماس و استدعا دارد که میر جمال الدین حسین انجور که مجموع دنیا داران دکن بر قول و فعل
 او اعتماد تمام دارند نزد او فرستند تا بان جماعت صحبت داشته تفرقه و وحشت را از خاطر آنها دور سازد و معامله آنجا را حسب استصواب

عادل خان که طریقه دولتخواهی و بندگی اختیار نموده صورت پسندیده دید و به جهت تفرقه و وحشت را از خاطر دور ساخته و دلاست او نموده از الطافت و عنایات بادشاهی او را امیدوار سازد و بنا بر حصول این مدعا میراثی الیه را بتاریخ شانزدهم ماه مذکور مخص ساخته و ده هزار روپیه انعام عنایت نمودم و بر منصب سابق قاسم خان که هزاری ذات و پانصد سوار بود بجهت آنکه به کمک بران خود اسلام خان روانه بنگاله گرد و پانصدی ذات و سوار افزودم و در همین ایام بجهت تنبیه و تادیب بکرماجیت زمیندار ولایت مانده هو که قدم از دایره اطاعت و بندگی کشیده است همانگونه پس زاده راجه مان سنگه را تعیین نمودم که هم بدفع متمردان آن سرزمین قیام و اقدام نموده هم محال جاگیر راجه را که در آن نواحی واقع است عمل نماید بستم ماه مذکور فیلی به شجاعت خان کهنی مرحمت نمودم چون حاکم جلال آباد از خرابی قلعه آنجا عرضداشت نوشته بود حکم فرمودم که از خزانه لاهور آنچه بجهت تعمیر قلعه مذکور در کار باشد برده صرف نماید افتخار خان در بنگاله خدمات پسندیده به تقدیم رسانیده بود حسب التماس صاحب صوبه آنجا پانصدی بر منصب سابق او که هزار و پانصدی بود اضافه نمودم بتاریخ بیست و هشتم عرضداشت عبدالعزیز خان فیروز جنگ مشتمل بر سفارش بعضی بنده های کار طلب که به همراهی او بدفع رانا مقهور مردود تعیین بودند بعرض رسید چون از همه بیشتر اظهار خدمتگاری و کار طلبی عزیزین خان جاوری نموده بود بر منصب سابق او که هزار و پانصدی ذات و سی صد سوار بود پانصدی ذات و چهار صد سوار اضافه مرحمت نمودم و همچنین در خور خدمت هر یک از ان بنده ها بزیادتی منصب سرفراز گردیدند و دولت خان که بجهت آوردن تخت سنگ سیاه قبل ازین به آله آباد مخص گشته بود در چهارشنبه چهارم ماه مرآده ملازمت کرد و آن تخت را صحیح و سالم آورد الحق عجائب تخت سنگی است از غایت سیاهی و براتی بسیار برآند که از قسم سنگ محک بوده باشد طول آن چهار در نیم پاو کم و عرض آن دو در نیم و یک طسو و حجم آن سه طسو بوده باشد اطراف آنرا به سنگ تراشان ما بر فرمودیم که ابیات مناسب نقش گردانند و پایا به هم از آن قسم سنگ بران نصب نموده اند اکثر اوقات بران تخت می نشینم عبدالسبحان بجهت بعضی تفصیلات در بند خانه مقید بود چون برادران خان عالم ضامن و متعهد کار او شدند او را از قید بر آورده به منصب هزاری ذات و چهار صد سوار سرفراز ساختیم و به فوجداری صوبه آله آباد تعیین یافتند جاگیر قاسم خان برادر اسلام خان را بدو مرحمت کردم و تربیت خان را به فوجداری سرکار الورد فرستادم بتاریخ دوازدهم ماه مذکور عرضداشت خانجهان رسید که خانخانان حسب الحکم والا بوقت مهابت خان روانه درگاه گشت و میر جمال الدین حسین که بر فتن بجای پور از درگاه تعیین یافت بود از بر با پور به همراهی دکلاک عادلیان متوجه بجای پور شد در تاریخ بیست و یکم ماه مذکور مرتضی خان را بصاحب صوبگی صوبه پنجاب که از اعظم ممالک محروسه است سرفراز

سازید

ساخته شال خاصه کرامت فرمودم تاج خان را که در صوبه ملتان بود بدارائی کابل تعیین کرده بر منصب سابق او که سه هزار سی
 ذات هزار و پانصد سوار بود پانصد سوار دیگر افزودم و حسب التماس عبد اللہ خان فیروز جنگ پسر اناشکر نیز باضا و منصب
 سرفراز گشت مہابت خان کہ قبل ازین بحبت تحقیق جمعیت امرای تعینات دکن و آوون خانخانان بہ برہان پور مرخص گشتہ
 چون بجای آگرہ رسید خانخانان را در چند منزلی از شہر گذاشتہ خود پیشتر آمد و بہ سعادت کورنش و آسانوسی سرفراز شد
 و بعد از چند روز تباریخ دوازدهم آبان خانخانان آمدہ ملازمت کرد چون در باب اداکت دولت خواہان مقدمات واقع یا غیر واقع
 از روی فہمیدگی خود عرضداشت نمودہ بودند و خاطر اشرف از و مشرف گشتہ بود چون آن التفات و عنایت کہ ہمیشہ دربارہ او
 میکردم و از پدر بزرگوار خود دیدہ بودم این بار بہ فعل نیامد و درین سلوک محی بودم چہ کہ قبل ازین خط تعدد خدمت صوبہ دکن
 بہ بدتے معین سپردہ در ملازمت سلطان پرویز با دیگر امرا بدان مہم عظیم متوجہ گشتہ بود بعد از رسیدن بہ برہان پور ملاحظہ وقت نا کرد
 در ہنگامی کہ حرکت لائق بود سراجام رسد و دیگر ضروریات نشدہ سلطان پرویز لشکر باراہ بالا کے گھائی بر آوردہ در رفتہ رفتہ
 بواسطہ بے اتفاقی سرداران و نفاق ایشان و اختلاف راہا کے نا صواب کارہ بجائے کشید کہ غلبہ بہ دشواری پیدا کردہ بکمن
 بہ مبلغا بدست در نمی آمد و کار سپاہ مختل و در ہم شدہ ہرچگونہ کارے از پیش نہ رفت و اسب و شتر دیگر چارہ پان ضایع شد
 و بنا بر مصالحت وقت صلح گوئہ با مخالفان تیرہ نخت نمودہ سلطان پرویز لشکر باراہ برہان پور را گردانید چون معاملہ خوب نہ نشست این
 تفرقہ و پریشانی را مجموع دولت خواہان از نفاق و بے سراجامی خانخانان دانستہ درین ابصر ایض بدرگاہ ارسال داشتند اگرچہ
 این معنی مطلق باور نمی افتاد غایتاً این خدشہ بخاطر راہ یافت تا آنکہ عرضداشت خاننجان رسید کہ این نخل و پریشانی تمام از نفاق
 خانخانان دست دادہ با این خدمت را با استقلال با دوازہ باید گذاشت یا اورا بدرگاہ طلبیدہ این نواختہ و برداشتہ خود را بدین خدمت
 تعیین فرمودہ و سی ہزار سوار معین و مشخص بہ ملک این بندہ مقرر باید داشت تا در عرض دو سال تمام ولایت بادشاہی را کہ در تصرف
 غنیمت است مستخلص ساختہ و قلعه قندھار و دیگر قلعا کے سرحد را بہ تصرف بندہ ہای درگاہ و آورده ولایت بیجا پور را نیز ضمیمہ
 ممالک محروسہ سازم و اگر این خدمت را در مدت مذکور بانصرام نہ رسانم از سعادت کورنش محروم بودہ روی خود را بہ بندہ ہا کے
 درگاہ نہ نمایم چون صحبت میان سرداران و خانخانان با نجا کشیدہ بودن اورا در انجام مصالحت ندیدم سردارے را بخاننجان
 تفویض فرمودم و اورا بدرگاہ طلبیدم بالفعل سبب بے توجہی و بے اتفاقی نیست بعد ازین انچہ ظاہر شود در خورد آن مراتب
 توجہی و بے توجہی بہ عمل خواهد آمد سید علی بارہ را کہ از جوانان مقرر است نواختہ پانصد سی ذات و در نیست سوار بر منصب سابق

او که بهزاری ذات و پانصد سوار بود از دوم و در اب خان ولد خانخانان سابه منصب بهزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساخته
 سرکار غازی پور را بجایگزید و مقرر داشتیم قبل ازین صید میرزا مظفر حسین ولد سلطان حسین میرزا صفوی حاکم قندهار را
 بفرزند سلطان خرم نامزد کرده بودیم درین تاریخ ۱۴- آبان چون مجلس طوی منعقد شده بود بجان با خرم رفته شب نیز در آنجا
 گذرانیدیم و اکثر اعرار به خلعت سرفراز ساختیم و چندین از مجوسان قلعه گوالیار به تخصیص حاجی میرک از بند خلاصی یافتند و
 یک لک روپیه اسلام خان از پرگنات خالصه شریفه تحصیل نموده بود چون بر سر لشکر خدمت بود بانعام او مقرر داشتیم پاره طلا و
 نقره و از هر جنس زر و غله به معتمدان داده مقرر داشتیم که بقرا اگر تقسیم نمایند در همین روز عرض داشت خان جهان بعرض رسید
 که ایرج ولد خانخانان را از شاهزاده رخصت حاصل نموده حسب الحکم روانه درگاه ساخت و آنچه در باب ابوالفتح بجای پوری حکم شده بود
 چون مشارالیه مرد کار آمدنی است و فرستادن او با نفعل باعث نوامیدی دیگر سرداران دکن که قولها بجهت ایشان رفته می شد
 بنا بران اورانگابداشته و حکم شده بود که چون کیشود اس پسراسه کله را که در خدمت پروریز میباشند طلبیده ام اگر در فرستادن
 او اهماه رود و خواهی نخواهی اورا روانه خواهی ساخت چون این معنی معلوم پروریز گشت فی الفور اورا رخصت کرد و گفت که این
 چند کلمه را از زبان من عرض داشت خواهی نمود که چون جان و حیات خود را بجهت خدمت آن خداست مجازی میخواهم وجود و علم
 کیشود اس چه باشد که در فرستادن او استادگی نمایم غایتا خدمتگاران اعتباره و اعتماد مرا که بهر تقریب طلب میدارند باعث
 نوامیدی و شکست خاطر دیگران می گردد و در سر حد مشهور شده محل بر معیناتی صاحب و قبله میشود دیگر امر حضرت است از تا نیکو
 قلعه احمد نگر به سعی برادر مرحوم دایمال تبصره اولیای دولت قاهره در آمده تا تاریخ حال حفظ و حراست آنجا بخواه بجایگزید میرزا
 صفوی که از نویشان غفران پناه شاه طماست مقرر بود و بعد از آن که شورش و کفیان مقهور بسیار شد و قلعه مذکور را محاصره
 کردند در لوازم چنانساری و قلعه داری تقصیر نه کرد با آنکه خانخانان و امراد سرداران که در برهان پور جمع شده بودند در ملازمت
 پروریز متوجه رنج و دفع مقهوران گشتند و از اختلاف راهها و نفاق امر او بی سرانجامی رسید و غله لشکرگران سنگ را که صلاحیت
 کارهاست کلان داشتند براه های نامناسب و کوه های و کنه های صعب در آورده در عرض اندک روز پریشان بی سامان
 ساختند چون کاربردین جا انجامید و عصر غله بجای رسید که جان در عرض نماندند بی علاج بمقصد نارسیده برگشتند
 و چشم قلعه که چشم برآمد این لشکر داشتند از شنیدن این خبر بیدل و بی پاشده به یکبار بر جو شیدند و خواستند که از قلعه
 برآیند و خواهی بجایگزید چون بر این معنی مطلع گشت در مقام تسلی و دلاسا مردم شد و هر چند کوشید نتیجه نداد آخر الامر قبول

و قرار بامردم خود از قلعه برآمده متوجه بهر بانپور گشت در تاریخ مذکور شش هزاره را ملازمت نمود و عریض که در باب آمدن او رسید چون ظاهر
 گشت که در تردد و تک حلالی تقصیر نموده فرمودم که منصب او که پنج هزاری ذات و سوار بود برقرار داشته جاگیر نخواهد و بنده تاریخ نهم
 عرضداشت بعضی امراء دکن رسید که تاریخ بست دوم شعبان میر جمال الدین حسین به بیجاپور رسید عادل خان وکیل خود را بیست
 کرده پیش باز فرستاده خود هم تاسه کرده استقبال نمود و از همان راه مزارا به منزل خویش برد چون بواسطه شکار بر طبیعت غالب
 بود در ساعت مسعود که پنجان اختیار نموده بودند از شب جمعه پانزدهم رمضان مطابق و هم آذر شده یک پرورش گهری گذشته
 متوجه شکار شدم و در باغ و صره که متصل به شهر است منزل نخستین واقع شد درین منزل دو هزار روپیه و فرنگی برم نرم خاصگی
 به میر علی اکبر داده او را رخصت شهر نمودم و از ملاحظه آنکه غلات و فرود عات بے سپرد پامال مردم نشود حکم شد که غیر از مردم ضروری
 و بنده بایه خاص پیش خدمت هم در شهر بوده باشند و حفظ و حراست شهر را به خواجه جهان فرموده او را رخصت دادیم تاریخ
 چهاردهم سعید الله خان ولد سعید خان را فیصل مرحمت کردم تاریخ ۲۸ مطابق ۲۱ رمضان چهل و چهار فیصل که هاشم خان ولد
 قاسم خان از او دیسه که اقصای بنگاله است پیشکش فرستاده بود از نظر گذشت از آنجمله یک فیصل بسیار خوب و مطبوع بود
 آنرا خاصه ساختیم تاریخ ۲۸ کسوف واقع شد از برای دفع نحوست آن خود را به طلا و نقره وزن کردم یک هزار و هشت صد توله طلا
 و چهار هزار و نه صد روپیه شد آنرا با دیگر اقسام جو بات و انواع حیوانات از فیصل و اسپ و گاو فرمودم که در بلده اگره و دیگر شهرهای
 حوالی برستحقان بے مایه و محتاجان در مانده تقسیم نمودند چون مهمات لشکری که به سرداری پر وزیر و سرکرده گی و سر بر اهی خان خانان
 و همراهی چندے از امرای کلان مثل راجه مان سنگه و خان جهان و اصف خان و امیر الامراء و دیگر منصبداران و سرداران از هر
 طائفه و هر دست که به تسخیر ملک دکن تعیین یافته بودند بدان انجامید که از نصف راه برگشته بهر بانپور معاودت نمودند و همگی بنده بایه
 معتقد و دافع نویسان راست گفتار عریض بدرگاہ فرستاده باز نمودند که اگر چه برهم خوردگی و خرابی این لشکر را اجتهاد و سیما بسیار بود
 اما عمده اسباب بے اتفاتی امرایه تخصیص نفاق خان خانان شد بنا برین بخاطر رسید که خان اعظم را با لشکر تازه زد و باید فرستاد تا تلافی و
 تدارک بعضی امور نالایق و ناشایستگیها که از نفاق امرایه چنانچه مذکور شد رویداد نماید یا زدهم دی به تسلیم این خدمت سرفرازی یافت
 و حکم شد که دیوانیان سرانجام نموده او را برودمی روانه سازند و خان عالم و فریدون خان برلاس و یوسف خان ولد حسین خان
 مگر بهد علی خان نیازی و باز بهادر قلماق و دیگر منصبداران قریب بده هزار سوار همراه او تعیین نمودم و مقرر شد که در اسب احدیانی
 که بدین خدمت تعیین اند دو هزار احدی دیگر همراه سازند که همگی دوازده هزار سوار بوده باشد و سی لک روپیه خزانه و چند حلقه فیصل همراه

ساخته رخصت دادم و خلعت فاخره و کمر شمشیر مرصع و اسپ با زین مرصع و فیل خاصه و پنج لک روپیه مدد خرج با و عنایت نمودم
 و حکم شد که دیوانیان عظام از مجال جاگیر او باز یافت نمایند و امرای تعینات به خلعتها و اسپها و رعایتها مقرر شدند و مهاجرت
 را که چهار هزار می ذات و سه هزار سوار بود و پانصد سوار دیگر بر منصب او افزوده حکم کردم که خان اعظم داین لشکر را به برهانپور رساند و بحقیقت
 برهم خوردگی لشکر پیش باز رسیده حکم سرداری خان اعظم با مراے آن حد و در ساپنده همه را با او مستحق و بجهت ساخته دسانان لشکر
 آنجا دیده بعد از نظام و انتظام بهات مروجه خانخانان را همراه گرفته بدرگاه آورد و روز یکشنبه چهارم شوال قریب باخره باے روز
 به شکار چلیته مشغولی داشتم درین روز و روز پنجشنبه مقرر کرده ام که جاندار کشته نشود و گوشت تناول نمیکنم روز یکشنبه خاصه بجهت
 تعظیمی که پدر بزرگوارم آن روز را میداشتند چنانچه به گوشت میل نمی فرمودند و کشتن جاندار منع بود به سبب آنکه در شب یکشنبه
 تولد مبارک ایشان واقع شده بود و میفرمودند که درین روز بهتر است که جانداران از آسیب تصاب طبیعتان خلاص باشند
 و روز پنجشنبه که روز جلوس نیست درین روز هم فرمودم که جاندار را بجان نسانند تا در ایام شکار درین دوروز تیر و تفنگ باور
 شکاری نمی اندازم در حالتیکه شکار چلیته میشد اوپ راسے که از خاندان شکاران نزدیک است جمعی را که در شکار همراه میباشد پاره
 دورتر از من مقرر کرده می آورد و بد رختی میرسد که ز غمی چند بران نشسته بودند چون نظرش بران ز غنهایم افتد کمان و تکه چند گرفته
 بدالطرف متوجه میشود اتفاقاً در حوالی آن درخت گادے نیم خورده افتاده می بنید مقارن آن شیرے بزرگ میب توی جسته
 از میان بوته چند که دران حوالی بوده برخاسته روان میشود با آنکه از روز دو گفتری بیشتر نمانده بود چون ذوق مرا به شکار شیر میب
 خود با چندے که همراه او بودند شیر را فیل نموده کس به نزدیک من فرستاد و مرا از شیر خبر کرد چون خبر من رسید فی الحال با اضطراب
 جلو ریز متوجه گشتم با باخرم و رادماس و اعتماد راسے و جبات خان و یکدی وئی دیگر با من همراه بودند بجز رسیدن دیدم که شیر در سیاه
 درختی نشسته است خواستم که سواره تفنگی بنید از دم دیدم که اسپ بیطاعتی میکند از اسپ پیاده شدم و تفنگ را سر دست ساخته
 کشادادم چون من در بلندی ایستاده بودم و شیر در پستی بود هیچ نداستم که بدور سید یا نرسید در لحظه مضطربانه تفنگی دیگر انداختم
 بخاطر میرسد که این تفنگ باور رسیده باشد شیر برخاسته حمله آورد و میر شکاری را که شاهین در دست داشت و بحسب اتفاق
 در برابر او واقع شده بود زخمی کرد و بجای خود به شست درین حالت بند و قوی دیگر بر سه پایه نهاده محرابم اگر فتم اوپ راسے
 سه پایه را گرفته ایستاده بود و شمشیرے در کمر و کتک چوبی در دست و با باخرم جانب چپ بانکه فاصله و رادماس و دیگر بنده مادر عقب
 او و کمال فراول تفنگ پر کرده بدست من میداد چون خواستم که کشاد نمایم شیر غران بجانب میان روان شده حمله آورد گشت

تقارن آن تفنگ را کشاد و ادم از محاذی دهن شیر و دندان او گذشت صدراعے تفنگ اورا پرتیز کرد جمعی کہ از خارتگاران هجوم
آوردہ بودند تاب حملہ او نیاوردہ بریکدیگر خوردند چنانچہ من از دگہ و آسیب آنها یکدو قدم از جاے خود پس رفتہ افتادم بہ تحقیق
میں۔ اہم کہ دوسہ کس پابرسینہ من نہادہ از بالاے من گذشتند۔ بعد اعتماد راے و کمال فراول استادہ شدم درین وقت شیر
بردمی کہ در دست چپ بودند قصد نمود انوپ راے سہ پایہ را از دست گذاشتہ بہ شیر متوجہ شد شیر بہمان حتی و چالاک کہ حملہ
گشتہ بود بر دست او مردانہ بہ شیر رو برداشتہ آن چوب کہ در دست داشت بہر دو دست دوبار بر سر او محکم فرو گرفت شیر دین
باز کردہ بہر دو دست انوپ راے در دهن گرفت و چنان خائید کہ دندان او از ان سوے بہر دو دست او گذشت اما آن
چوب و انگشتی چند کہ در دست داشت خیلی محکم شد و نہ گذاشت کہ دست ہاے او از کار برد از حملہ دد کہ شیر انوپ راے
در میان بہر دو دست او بہ پشت افتاد چنانکہ سر و روے او محاذی سینہ شیر بود درین وقت با باخزم در انداس متوجہ شدند
تا بہ انوپ راے نمایند شاہزادہ تیغے بر کمر شیر انداخت و را انداس ہم دو شمشیر بکار بردیکے کہ بہ شانہ شیر میرسد فی الجملہ کارگر
سے افتاد و حیات خان چوبے کہ در دست داشت چندے بر سر او زد انوپ راے زور کردہ دستہای خود را از دهن
شیر برمی آورد و دوسہ مشت بر کلہ او میزند و بہ پہلو غلطیدہ بزور زانو فوراً است می ایستاد در وقت کشیدن دست ہا از دهن شیر
چون دندان او از جانب دیگر سر آورده بودند پارہ چاک میشود و ہر دو پنجہ او از دوش گذشت در حین ایستادن شیر ہم ایستادہ میشود
و سینہ او را بناخن و چنگال مجروح میسازد چنانچہ زخمہاے مذکور روزے چند او را آزرده داشت و بجایے کہ زمین بے راستی بود درنگ
دو کشتی گیر بریکدیگر چسبیدہ غلطان شدند و در جایکہ من ایستادہ بودم زمین فی الجملہ ہمواری داشت انوپ راے میگوید کہ اللہ تعالی
ایستادہ رہنور بہ من داد کہ شیر را عمدتاً بدان سو بردم دیگر از خود خبر ندادم درین زمان شیر او را گذاشتہ روان میشود او در ان بخیری شمشیر علم کردہ
از پس او درمی آید و بر سر او میزند شیر چون روے میگرداند بینی دیگر بر صورت او می اندازد چنانچہ ہر دو چشم او بریدہ میشود و پوست ابرو
او کہ بہ شمشیر جدا شدہ بود بر بالاے چشمہاے او می افتد درین حالت صلح نام چراغی چون وقت چراغ شدہ بود مضطربانہ سے آید
بجسب اتفاق بشیر کور کے برینچو رد شیر یک پٹا پنجہ او را برداشتہ می اندازد و افتادن و جان دادن یکے بود مردم دیگر رسیدہ
کار شیر را تمام می سازند چون این قسم خدائے از و فعل آمد و جانپساری او مشاہدہ گشت بعد از آنکہ از الم زخمہا خلاصی یافت و
بہ سعادت ملازمت سرفراز گردید خطاب انیراے سنگہ دین اقبیانہ بخشیدم انیراے بزبان ہند سردار فوج را میگویند و از کلد
شیر مار داد است شمشیر خاصہ مرحمت کردہ بر منصب او پارہ افزودم خرم پسر خان اعظم را کہ بہ حکومت ولایت جونہ گرفتار تعین یافتہ بود

بہ خطاب کامل خانی سر فر از ساختم روز یکشنبہ سویم ذی قعدہ بہ شکار باہی نشوے داستم ہفتصد و شصت و شش باہی شکار شد و در حضور
 بامراوز گچیان و اکثر تہذیبہ تقسیم یافت من بغیر از باہی پولکد از نمی خورم امانہ ازین جہت کہ شیعہ مذہبان غیر پولکد از را حرام میدانند
 بلکہ سبب تنفر من ازین جہت است کہ از مردم کمنہ شنیدہ ام و بہ تجربہ نیز معلوم شد کہ باہی غیر پولکد از گوشتہاے حیوانات مردہ
 میخورند و باہی پولکد از نمی خورد ازین مخرج خوردن او بر طبیعت من مکروہ آمد شیعہ میدانند کہ بچہ و جنہی خوردند و آنرا از چہ جہت حرام میدانند
 از شتران خانہ زاد کہ در شکار ہمراہ میباشند یک شتر پنج نیلہ گاوار کہ بوزن چہل و دو من ہندوستان بود برداشتم ایستادہ شد
 نظیرے نیشاپوری کہ در فن شعر و شاعری از مردم قرار دادہ بود و در گجرات بہ عنوان تجارت بسری بردنیل ازین طلبیدہ بودم
 درینو لا آمدہ ملازمت کرد قصیدہ انوری را کہ

باز این چہ جوانی و جمال ست جہانرا

تبع نمودہ قصیدہ بخت من گفتہ بود گذرانید ہزار روپیہ واسپ و خلعت بہ صلہ این قصیدہ بدو مرحمت نمودم و حکیم حمید گجراتی
 را کہ مرتضی خان تعریف بسیار نمودہ بود اورا ہم طلبیدہ بودم آمدہ ملازمت کرد نیک نفسیہا و سادگیہاے او بیشتر از طبابت او بود
 مدتی در ملازمت بسربرد چون ظاہر شد کہ در گجرات سواے او طلبی نیست و اورا ہم خواہان رخصت یافتیم ہزار روپیہ و چند عدد
 شال باو و فرزند ان او دادہ یک دہمہ در دست بدم معاش او مقررداشتیم خوش حال بوطن ماون مرخص گشت یوسف خان
 ولد حسین خان تگریہ از جاگیر آمدہ ملازمت نمود روز پنجشنبہ دہم ذی الحجہ قربان شد چون در روز مذکور منع است کہ جاندار کشتہ شود
 روز جمعہ فرمودم کہ حیوانات قربانی را قربان ساختند کہ گو سفند را بدست خود قربان ساختہ بہ شکار سوار شدم و شش گھری از شب
 گذشتہ باز شتم درین روز نیلہ گاوشکار شد بوزن نہ من و سی و پنج سیر چون حکایت این نیلہ گاو خالی از غربتی نبود نوشته شد در
 دو سال گذشتہ کہ بہ سیر و شکار ہمین منزل آمدہ بودم این نیلہ گاو را در ہر مرتبہ بندوق زدہ چون زخمی بر جای کاری واقع نشدہ بود
 نیفتاد و بد رفت درین مرتبہ باز این نیلہ گاو در شکار گاہ بنظر درآمد و قراولان شناختند کہ در دو سال پیش زخمی بد رفتہ بود مجملاً
 سہ تفنگ دیگر ہم درین روز بر وزوم اصلاً کارگر نیفتاد و سر در پے او نہادہ تا سہ کردہ مسافت در عقب او پیادہ طے کردم ہر چند تردد
 نمودم بدست در نیامد آخر الامر نذر کردم کہ اگر این نیلہ گاو یافتہ گوشت اورا طعام بخندہ بر روح حضرت خواجہ معین الدین بہ فقرا
 بخورم و یک ہر و یک روپیہ نذر حضرت والدہ نبر گو ارم نمودم مقارن این نیت نیلہ از تردد باز ماند بر سر او دیدہ فرمودم کہ در حال
 حلال کردند و بار آوردہ بطرزے کہ نذر کردہ بودم بجا آوردم گوشت نیلہ گاو را طعام بخندہ و ہر روپیہ را حلوا سامان نمودہ درویش

وگر سنهارا جمع نموده در حضور خود تقسیم نمودم بعد از دو سه روز دیگر باز نیله گاو کے نظر درآمد هر چند تردد نموده خواستم که در یکجا آرام
گیرد تا تفنگ انداخته شود مطلقاً قابو بدست در نیامد تا قریب شام از عقب او تفنگ بردوش میرفتم تا وقتیکه آفتاب غروب نمود
تا اید از زدن او شدم به یکبار بر زبان من گذشت که خواه این نیله هم نذر شماست گفتن من و شستن او مقارن واقع شد تفنگ
چاق ساخته انداختم و او را زدم و این را نیز بدستور نیله سابق فرمودم که طعام بچته به فقرا بخوراند روز شنبه نوزدهم ذی حجه باز شکار
ماهی شد درین روز تخمیناً سه صد و سی ماهی شکار شده باشد شب چهاردهم ۲۸ ماه مذکور در روپ باس نزول واقع شد چون
از شکار گاه باه مقررے نیست و حکم است که هیچ کس در حوالی آن شکار نکند آهوه کے بے نہایتی درین صحرا بمرسد چنانچه
آباد اینها درمی آیند و از حضرت هر گونه آسبے این اندو سه روز دران صحرا با شکار نمودم و آهوه کے بسیار به تفنگ و چیتة زده شکار
کردم چون ساعت دخول شهر نزدیک بود و منزل در میان کرده شب پنجشنبه دوم محرم ۱۲۲۰ بیاض عبد الرزاق معمورے که نزدیک
بلکه متصل شهر است نزول اجلال واقع شد درین شب اکثر بنده های درگاه مثل خواجه جهان و دولت خان و جمعی که در شهر مانده بودند
آمده ملازمت نمودند ایرج هم که از صوبه دکن طلبیده بودم به سعادت آستان بوسی مشرف گشت روز جمعه هم دران باغ مذکور
توقف واقع شد و عبد الرزاق درین روز پیشکشهای خود را گذرانید چون آخرین روز ایام شکار بود حکم شد که مدت شکار و عدد
جانوران را که شکار شده بعضی رسانند مدت شکار از نهم ماه آذر لغایت بست و نهم اسفند از نهمه سه ماه و بست روز شکار بود
بدین موجب شیر و فازه قلاوه و گوزن یک راس چھینکاره چهل و چهار کوته پاچه یک راس و آهوبره دو راس آهوه کے سیاه شصت و
هشت راس آهوه کے ماده سی و یک راس روباہ چهار قلاوه آهوه کے کوراره ہشت راس پائل یک راس خر س پنج قلاوه کفتار سه قلاوه
خر گوش شش راس نیله گاو یک صد و ہشت راس ماهی بکنزار و نود و شش قطعه عقاب یک دست تغدیری یک قطعه طادس پنج قطعه
کاروانک پنج قطعه دراج پنج قطعه سرخاب یک قطعه و سارس پنج قطعه و جبک یک قطعه مجموع بکنزار و چهار صد و چهارده و روز شنبه ۲۹
اسفند از ندم مطابق ہم محرم بر نیل سوار شده متوجه شهر شدیم از باغ عبد الرزاق تا بدو لتخانه قلعہ یک کروه و بست طناب مسانت است
ہزار و پانصد روپیہ تیار کردم در ساعتی که قرار یافته بود داخل دو لتخانه شہم در بازار ہا بطریق معهود بجهت جشن نوروز در آن مشہ گرفتہ
آئین بستہ بودند چون در ایام سیر و شکار خواجه جهان را حکم شده بود کہ در محل عمارتے بسازد کہ قابلیت شستن من داشته باشد
خواجه مشارالیه این نوع عمارت عالی شانے را در سه ماه تیار و مکمل ساخته بود و بغایت کار نمایان دست بستہ کرده و مصوران
نیز کار نمایان و جلد دستی خوبے نمودند از گدراہ بہمان عمارت بہشت آئین داخل شدہ تماشا سے آن منزل نمودم بغایت الغایہ

مستحسن افتاد و به تعریف و تحسین بسیار خواجه جهان سر بلندی یافت پیشکشی که ترتیب داده بود در همین عمارت بنظر اشرف گذرانید و بعضی از آن پسند خاطر گردیدتمه را بدو بخشیدم

جشن نوروز ششم از جلوس همایون

دو گفتری و چهل پل از روز دوشنبه گذشته حضرت نیر اعظم به برج شرف خود که در محل باشد تحویل نمود روزی که در غره فروردین مطابق ششم محرم ششم جشن نوروزی ترتیب داده بر تخت دولت جلوس نمودم امراد سائر بنده های درگاه سعادت کونش دریافتند تسلیمات مبارک بادی بجا آوردند و پیشکش بنده های درگاه میران صدر جهان و عبدالعده خان فیروز جنگ و جهانگیر قلی حنان از نظر اشرف گذشت روز چهارشنبه ششم محرم پیشکش راجه کلیان که از بنگاله فرستاده بود از نظر گذشت روز پنجشنبه نهم ماه مذکور شجاع خان و بعضی از منصبداران که به طلب از دکن آمده بودند ملازمت کردند که خنجر مرصع به رزاق وردی اوزبک مرحمت نمودم در همین ایام پیشکش نوروزی مرتضی خان از نظر اشرف گذشت خنجر بسیار که از هر قسم دهر جنس ترتیب داده بود همه را دیدم و آنچه پسند خاطر گردید از جواهرگران بها و اتمشه نفیسه و فیل و اسب گرفته تمه را باز گردانیدم و خنجر مرصع به ابوالفتح دکنی و سه هزار روپیه به میر عبدالعده و یک اسب عراقی به مقیم خان مرحمت نمودم شجاعت خان را به همین قصد از دکن طلبیده بودم که او را به بنگاله نزد اسلام خان فرستم که در حقیقت قائم مقام او باشد منصب او را که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار بود پانصدی ذات و سوار افزوده به خدمت صوبه مذکور تسلیم کنانیدم و خواجه ابوالحسن دو قطعه لعل و یکدانه مروارید و ده انگشتری گذرانید به ایرج پسر خان خانان که خنجر مرصع مرحمت نمودم منصب خرم هشت هزاری ذات و پنج هزار سوار بود دو هزاری دیگر بر ذات او افزودم و خواجه جهان را که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار داشت پانصدی در ذات و بیست سوار دیگر اضافه نمودم بیست چهارم محرم که نهم فروردین روز شرف باشد یادگار علی سلطان ایلی شاه عباس دارا که به پیش تفریت حضرت عرش آستان در تنبیت جلوس من آمده بود سعادت ملازمت دریافت و سوغاتی که شاه عباس بر او فرستاده بود در نظر اشرف گذرانید اسپان خوب و اتمشه و از هر جنس مخفها که لاق آورده بود بعد از گذرانیدن سوغات در همین روز خلعت فاخره و سی هزار روپیه که بحساب ولایت هزار تومان بوده باشد با و مرحمت نمودم و کتابیکه معنی بر تنبیت و پیش واقعه و الیه بر گوایم بود گذرانید چون در کتابت تنبیت اظهار محبت پیش از پیش نموده در مراعات نسبت ادب و یگانگی و بقیه فرود گذشت نه نموده خوش آمد که کتابت جنس داخل گردد

نقل کتابت شاه عباس

تاریخات سحاب فیض ربانی و قطرات غمام فضل سبحانی طراوت بخش حدائق ابداع و اختراع باشد همیشه گلشن سلطنت و جهان بینی و چین زار اہبت و کامرانی اعلیٰ حضرت فلک مرتبت خورشید منزلت بادشاہ جوان بخت کیوان و قار شہر یار نامدار سپہر اقتدار خدیوہ جانگیر کشور کشا خسرو سکندر شکوہ دارا لوامند نشین بارگاہ عظمت و اجلال صاحب سر بر اقلیم دولت و اقبال نزہت افزای ریاض کامرانی چین آراے گلشن صاحبقرانے چہرہ کشاے جمال جهان بینی بسین رموز آسمانی زیور چہرہ دانش و بنیش فرست کتاب آفرینش مجموعہ کمالات انسانی مرات تجلیات یزدانی بلندی بخش ہمت بلند سعادت افزای طالع ارجمند آفتاب فلک اقتدار سایہ عاطفت آفریدگار حجابہ اجسم سپاہ فلک بارگاہ صاحبقران خورشید کلاہ عالم پناہ از جو یار عنایت آہی و چشمہ سار مرہمیت نامتناہی سر سبز بودہ ساحت افس مساحتش از آسیب خشک سال عین الکمال محروس باد حقیقت شوق و محبت کیفیت خلقت و مودت تحریر پذیر نیست ع

قلم را آن زبان نبود کہ راز عشق گوید باز

اگر چه از راه صورت بعد مسافت مانع دریافت کعبہ مقصود گردیدہ اما قبلہ بہت والا نہمت نسبت معنوی قرب باطنی ست سدا محمد کہ بحسب وحدت ذاتی این نیاز مند در گاہ ذوالجلال و آن نہال سلسال اہبت و اجلال انہمغنی بہ تحقیق پیوستہ بعد مکانے و دوری صورتی جسمانی مانع قرب جانی و وصال روحانی نہ گشتہ رود در کجہتی است و از نہجت گرد لال بر آئینہ خاطر خورشید شمال نہ نشستہ عکس پذیر جمال آن منظر کمال است دہوارہ مشام جان برویج فواج خلعت و دودا و نسایم عنبر شمایم محبت و اتحاد معطر گشتہ بوا نسبت روحانی و مواصلت جاودانی زنگ زدای دوستی ست س

ہمیشہ ہم بہ خیال تو و آسودہ دلم | آگین وصالیست کہ در پی غم ہجرانش نیست

المنہ مد تعالی و تقدس کہ نہال آرزوے دوستان حقیقی بہ ترمہ مراد بار و ر شدہ شاید مقصودیکہ سالہا در پردہ خفا مستور بود و متضرع و ابہمال از بارگاہ و اہب متعال جلوہ گری آن مسألت میشد با حسن و جہی از جملہ غیب بطور درآمدہ پر تو جمال بر ساحت آمال نجستہ مال منتظران انداختہ بر فر از تخت ہمایون سر بر سلطنت ابد مقرون ہم آغوش آن انجمن آراے بادشاہی و زینت افزای سر بر شاہنشاہی گردیدہ و لواسہ جهان کشاے خلافت و شہر یارے و چتر فلک فرساے عدلت و جہانداری آن رفعت بخش فرست و اورنگ عقدہ کشاے دانش و فرہنگ ظل عدلت و جہانداری و مرحمت بر مفارق عالمیان انداختہ امید کہ بسین مراد بخش

جلوس مینت مانوس آن حجت طالع همایون نخت فروزنده تاج و فرزند تخت را بر سگنان مبارک و میمون و فرخنده و همایون گردانند
 و همیشه اسباب سلطنت و جهان بینی و موجبات حشمت و کامرانی در تراید و تضاعف با دازد و بر باز آیین و داد و روش اتحاد که بین آیین
 و الابداد و اعتقاد یافته و بتازگی میان بدین مخلص محبت گزین و آن معدلت آیین استقرار پذیرفته مقتضی آن بوده که چون مرده جلوس آن
 جانشین سند گورگانه و وارث افسر صاحبقرانی بدین دیار رسد یکی از محرمان حریم حضرت بر سبیل تعجیل تعیین شده بر اسم تنهیت
 آید ام نماید لیکن چون هم آذربایجان و سنجر ولایت شروان در میان بود تا خاطر مهر آگین از مهات ولایت مذکور جمع نمیشد مراجعت
 بستم سلطنت میسر نبود و در لوازم این امر خطیر تاخیر و تقصیر واقع شد هر چند رسوم و آداب ظاهری نزد ارباب دانش و نبش چند ان
 اعتباری ندارد اما طایفه آن بالکلیه بحسب ظاهر در نظر قواصر که مطلع نظر ایشان جز امور ظاهری نیست طے مراتب دوستی است لاجرم
 درین ایام حجت فرجام همین توجه خدا ام ملایک احرام مهات ولایت از دست رفته بر حسب مدعا عا اجا صورت یافته بالکلیه از نظر
 خاطر جمع گشته بدار سلطنت اصفهان که مقر سلطنت است نزول اجلال واقع شد امارت شعار کامل الا خلاص راسخ الاعتقاد
 کمال الدین یا دوگار علی را که ابا عن جد از زمره نیکان بحسب و صوفیان صافی طوبیت این دو دمان است روانه درگاه معلی و بارگاه
 اعلی نمود که بعد از دریافت سعادت کورنش و تسلیم و ادراک شرف تقبیل و تلثیم بساط عزت و ادای لوازم پرش و تنهیت رخصت
 مراجعت یافته از اخبار مسرت آثار سلامتی ذات ملایک صفات و صحت مزاج و هاج نور شیدا اتمه حاج بهجت افزای خاطر مخلص
 خیر خواه گردد مر جو آنکه پیوسته دو حجت و داد مورد وثی و مکتبی و حقیقه خلت و اتحاد صوری و معنوی را که بار و انهار موالات
 و اجراء جد اول مصادقات غایت نصرت و حضرت پذیرفته از نشو و نما آیند اخته بار سال رسل در سائل که مجالست روحانیت
 حرکت سلسله یگانگی و رافع غایله بیگانگی بوده باشند و در ابط معنوی را با بتلاوت صوری متفق ساخته با رجاع و انجام مهام ممنون اند
 حق سبحانہ تعالی آن زبده خاندان جاه و جلال و خلاصه دو دمان اہست و اقبال را بتائیدات غیب انغیب مؤید و ارادہ

تا اینجا نقل کتابت برادر م شاه عباس تمام شد

برادر م سلطان مراد و دایمال را که در ایام حیات پدر بزرگوار م بر حمت خدا پیوسته بودند مردم با ساعی مخلص نام می بودند فرودم
 که یکی را شاهزاده مغفور و دیگری را شاهزاده مرحوم میگفته باشند اعتماد الدوله و عجد الرزاق معمور را که بر یک به منصب هزار
 و پانصدی سرفراز بودند به منصب هزار و هشت صدی سرفراز ساختم و بر سواران قاسم خان برادر اسلام خان دولت و پنجاه و دو
 افزودم ابرج پسر کلان خانان را که خانه زاد قابل مستعد بود بخطاب شاه نواز خانی و سعد الدوله سعید خان را به لقب نواز خانی

برادر م

سر بلندی بنشیند هنگام جلوس بر در نها و گز با پاره افروخته بودم چنانچه سه رتی بر وزن مهر و پیه اضافه شده بود درین ایام بعضی رسید
 که در دادوستد با رفاهیت خلق در آنست که مهر و پیه بوزن سابق باشد چون در جمیع امور رفاهیت و آسایش خلق منظور است
 حکم کردم که از تاریخ حال که یازدهم اردی بهشت است جلوس باشد در دارالضربهای ممالک محروسه مهر و پیه را بده ستور سابق
 سلوک و مضروب بساخته باشند چون قبل ازین تاریخ روز شنبه دوم از ماه صفر ۱۲۰۲ هزار و بیست اهداد بد نهاد شنید که کابل از
 سردار صاحب وجود خالی ست و خان دوران در سیر دنی با ست و مغز الملک با معدودے چند از ملازمان مومی ایبه در کابل است
 فرصت غنیمت دانسته با سوار و پیاده بسیار غافل و بیخبر خود را به کابل رسانید و مغز الملک بانده از قوت و حالت خود فی الجمله تردد
 نموده کابلیمان و متوطنان و سکنه شهر خصوصاً جمیع جماعت قزلباشیان کوچه بارا کوچه بند نموده خانهای خود را مضبوط و مستحکم ساختند
 افغانان چند توپ شده از اطراف بکوچه با و بازارها در آمدند مردم از پشت با نهاد سراهای خود آن تیره بختان را از تیر و تفنگ گرفته
 جمیع کثیر را به قتل رسانیدند بار که از سرداران معتبران مخدول بود گذشته شد از وقوع این مقدمه به ملاحظه آنکه مبادا مردم از
 اطراف و جوانب جمع شده راه بیرون شدن بر آنها مسدود گردانند دل و پای داده ترسان و بهراسان بازگشتند قریب بیستاد
 نفر از آن سگان به جنیم رفتند تا دو بیست اسپ گیرانیده از آن مملکه جان به تنگ و پاسبردن بر روند تا دلی میدانی که در لهر بود آخر
 همان روز خود را رسانیده پاره راه تعاقب نمود چون فاصله بسیار شده بود و جمعیت او اندک کارے نه ساخته برگشت بهمان سعی
 که در نزد آمدن نمود فی الجمله ترددے که از مغز الملک واقع شد هر یک بز یادتی منصب سرفرازی یافتند و تا دلی که به منصب هزاری
 ذات مقدر بود هزار و پانصدی شد و مغز الملک که هزار و پانصدی بود به هزار و هشت صدی سرفراز گشت چون ظاهر شد که خان دوران
 و کابلیمان در مقام روز گذرانیدن اند و دفع اهداد بد نهاد بدور و در از کشید بخاطر گذرانیدم که خانخانان در خانه بیکار افتاده است
 اورا با پسرانش بدین خدمت تعیین باید کرد مقارن این اندیشه فلج خان که قبل ازین به طلب او فرمان صادر گشته بود از پنجاب آمد
 و سعادت خدمت دریافت از ناصیه احوالش ظاهر گشت که بجهت آنکه خدمت دفع اهداد که نامزد خانخانان شده از رده خاطر است
 تا آنکه صریح تعهد این خدمت نمود و فرار یافت که صاحب صوبگی پنجاب متعلق بقرظی خان باشد و خانخانان در خانه بسر برد و فلج خان به منصب
 شش هزاری ذات و پنجاه سوار سرفرازی یافت و خدمت کابل و دفع و دفع اهداد بد نهاد و دوران کو بهستان را تعهد نمود و خانخانان
 را فرمودم که در صوبه اگر از سرکار قنوج و کاپی جائز تر نخواه نمایند تا مقصد آن و شمران آن ولایت را بنیبه بلخ نموده پنج و بنیاد آنها
 براندازد و در وقت رحلت هر یک به قلعتهای خاص و اسپ و قیل و خلعت سرفرازی یافته روانه شدند در همین ایام بنابر دستور

اخلاص و قدم خدمت اعتمادالدوله را به منصب دوهزارمی ذات و پانصد سوار سر بلندی بخشیده مبلغ پنجمزار روپیه نقد بطریق انعام مرحمت
 فرمودم مهابت خان را که بجهت سامان واجب لشکر نظر اثر دکن و دلالت نمودن امر بحسن اتفاق و یکتادلی فرستاده بودم تبارخ دوازدهم
 ماه تیر ۲۱ ریح الثانی در دارالخلافه اگر ملازمت نمود از عرض داشت اسلام خان بطور پیوست که عنایت خان در صوبه بنگاله مصدر
 خدمات پسندیده گشته بنا برین پانصدی ذات او افزودم که دوهزارمی بوده باشد بر منصب راجه کلیان که از تعینات صوبه مذکور
 است پانصدی ذات و سی صد سوار اضافه نمودم که مجموع هزار و پانصدی ذات و هشت صد سوار بوده باشد یا ششم خان را که در
 او دیسه بود و غایتاً به حکومت کشمیر سر فرزند ساخته عم او خواجگی محمد حسین را به کشمیر فرستادم که تا رسیدن او از احوال آن ملک خبردار باش
 در زمان پدر بنام گوهرم پدر او محمد قاسم کشمیر را گرفته بود چنان تبلیغ که ارشد او لاد تبلیغ خان است از صوبه کابل آمده سعادت ملازمت
 دریافت چون نسبت خانه زادگی را با جوهر ذاتی جمع داشت خطاب خانے سر بلندی گشت و حسب الالتماس پدر او و بشرط تعین
 خدمت تیراه پانصدی ذات و سه صد سوار بر منصب او افزودم تبارخ ۱۴- مرداد بنا بر سابق خدمت و دوفور اخلاص و کار دانی
 اعتمادالدوله را به منصب والای وزارت ممالک محروسه سر بلندی بخشیدم در همین روز که خنجر مرصع به یادگار علی ایچی دارای
 ایران کرامت فرمودم عبداللہ خان که به سرداری لشکر رانا مقهور تعین بود چون تعهد نمود که از جانب گجرات بولایت دکن در آید
 او را به صاحب صوبگی و حکومت صوبه مذکور سر فرزند ساخته راجه با سورا بعوض او به سرداری لشکر رانا تعین نمودم و پانصد سوار بر منصب
 او اضافه کردم و در عوض گجرات صوبه مالوه بخان اعظم مرحمت نمودم و چهار لاک روپیه بجهت سامان و سرانجام لشکری که به همراهی
 عبداللہ خان از راه ناسک نزدیک بولایت دکن تعین یافته بود فرستاده شد صفدر خان بایرادران از صوبه بهار آمده به سعادت
 آستانوس مشرف گشت یکی از غلامان بادشاهی که در خانم بند خانه کار میکنند کارنامه ساخته مذکور گذرانیده که تا امروز مثل این کاری دیده شده
 بلکه نشینده ام چون نهایت غرابت دارد به تفصیل نوشته میشود در پوست فندقی چهار مجلس از استخوان فیل تراشیده ترتیب داده است
 اول مجلس کشتی گیران است دو کس با هم در کشتی گرفته اند یکی در دست نینزه گرفته ایستاده است و دیگری سنگ درشتی در دست
 دارد و دیگری دستها بر زمین نهاده نشسته است در پیش او چوبے و کمانے و ظرفی تعبیه نموده است مجلس دوم تختی ساخته در بالا
 آن شامیانہ ترتیب داده و صاحب دوتے بر تخت نشسته پایے خود را بر بالاے پایے دیگر نهاده و تکیه بر پشت او نهاده
 مجلس ظاهر این کارنامه از غلام خانم بند خانه شاهی معلوم میشود و چهار مجلس ساختن صورت حضرت عیسی علیه السلام زاد جی معلوم میشود و غالباً این کارنامه از کارنامه
 کارگیران فرنگ بوده و به پیش افتاده آنرا از نام کارنامه خود مذکور گذرانیده

ساخته

ساختہ پنج نفر از خدمت گاران او گرد و پیش او ایستاده کرده است و شاخ درختی برین تخت سایہ انداختہ مجلس سوّم صحبت ریسمان بازا
 است چوبے ایستاده کرده و سه طناب برین چوب بسته اند و ریسمان بازی بر بالا کے آن پاسے راست خود از پس سر بدست چپ
 گرفته و بر پاسے ایستاده نرسے را بر سر چوب کرده و ششھے دہلی در گردن انداختہ می نواز دو مردے دیگر دستہا بالا کرده ایستاده است و چشم
 بر ریسمان باز دارد و پنج کس دیگر ایستاده اند از ان پنج کس کے چوبے در دست دارد و مجلس چہارم در خیمت و درتہ آن درخت صورت
 حضرت عیسی را نمایان ساختہ و ششھے سر بر پاسے ایشان نہادہ و سپر مردی با ایشان در سخن است و چہار کس دیگر ایستاده اند چون چنین
 کار نامہ ساختہ بود اورا بانعام و زیادتی علوفہ سرفراز ساختم و رسی ام شہر ویر میرزا سلطان را کہ نزد کن طلبیدہ بودم آمدہ ملازمت
 کرد و صفدر خان باضافہ منصب سرفرازی یافتہ بہ لکلی لشکر رانامہ مقبول تعیین یافت چون عبد اللہ خان بہادر فیروز خیلگ ارادہ نمودہ بود
 کہ از راہ ماسک نزدیک ولایت دکن در آید بخاطر سائیدم کہ راند اس کچھو اہمہ را کہ از بندہ ہای باخلاص والد بزرگوارم بود بہ ہمراہی
 او تعیین نمایم کہ ہمہ جانبر دار احوال او بودہ نگذارو کہ از تہور و شتاب زدگی بے وقت بہ فعل آید بچیت این خدمت اورا بر عایتما
 عالی سرفراز ساختہ خطاب را جلگی کہ در گمان او نبود کہ امت نمودہ تقارہ ہم عنایت نمودم و قلعہ رتھنبور را کہ از قلعہ ہاسے مشہور ہندوستان
 است بدو شفقت کردم و خلعت فاخر و قیل و اسپ دادہ مخص ساختم خواجہ ابو الحسن را کہ از دیوانی کل تغیر یافتہ بود بخدمت صوبہ
 دکن بمناسبت آنکہ در خدمت برادر مرحوم مدتہا در ان حدود بودہ تعیین نمودم ابو الحسن بسراعتما والدولہ را بخطاب اعتقاد خانی سرفراز
 بخشیدم پسران معظم خان را بمنصب لاقی سرفراز ساختہ بہ بنگالہ پیش اسلام خان فرستادم راجہ کلیان بہ سرداری سرکار اڈیسہ بہ تجویز
 اسلام خان مقرر گشت و بہ اضافہ دو صدی فات و سوار سرفراز گردید چہار ہزار روپیہ بہ شجاعت خان دکھنی مرحمت نمودم ہفتم آبان
 بدیع الزمان ولد میرزا شاہرخ از دکن آمدہ ملازمت کرد درین روز با بچیت شوریدگی و ہرج و مرج کہ در ولایت مادراہ النہر واقع شدہ
 بسیارے از امرای و سپاہیان اوزبک مثل حسین بے و پہلوان بابا و نورس بے درمن و برم بے و غیرہ التجا بدرگاہ ما آورده ملازمت
 نمودند ہر یکے پہ خلعت و اسپ و زر نقد و منصب و جاگیر سرفراز گشتند روز دوم آذر ہاشم خان از بنگالہ آمدہ سعادتستان بوسی
 در یافت پنج لک روپیہ بچیت بدو خرج لشکر فیروزی اثر دکن کہ بسرداری عبد اللہ خان مقرر بودہ است بدست روپ خواص شہنشاہ
 با حمد آباد گجرات فرستادم در غرہ دے بقصد شکار موضع سمونگر کہ از شکار گاہ مقررست متوجہ شدم بیست و دو آہو شکار شدہ از انجملہ
 شانزدہ آہو را خود شکار کردم و شش دیگر را خرم شکار نمود و روز و دو شب آنجا بودہ شب یکشنبہ بخیر و خوبی بہ شہر درآمد و شبی این ملت
 بخاطرم پر تو انداخت ملت

نمودم که چهار هزاری ذات و دوهزار سوار باشد و شمشیر مرصع بدو مرحمت کردم و شمشیر دیگر از شمشیرهای خاصه که شاه پچه نام داشت به شاه نواز خان عنایت شد. در ۱۶- اسفند اربعین الزمان پسر میرزا شاهرخ به لشکر رانای مقهور تعیین یافت و شمشیرهای برای راجه یاسو بدست او فرستاده شد چون مکرر بمساع جلال رسید که امرای سرحد بعضی مقدمات که بایشان مناسبتی ندارد از قوه به فعل می آورند و ملاحظه توره و ضوابط آن نمیکنند به بخشیان فرمودم که فرامین مطاعه بامرای سرحد صادر گردانند که من بجز مرکب این امور که خاصه بادشاهان است مگردانم اول آنکه در جهر و که نشینند و بامراد سرداران کیکی خود تکلیف چوکی تسلیم نه کنند و قبیل به جنگ نیندازند در سیاست با کور نکند و گوش و بینی نه بزند و بزور تکلیف مسلمانان بر کسی نکند و خطاب به ملازمان خود دهند و نوکران بادشاهی را کورنش و تسلیم نفرمایند و اهل نعمه را بروش که در دربار معمول است تکلیف چوکی دادن نکنند و وقت برآمدن نقاره نوازند و در وقت قبیل که بمردم دهند خواه به ملازمان بادشاهی و خواه نوکران خود جلوه و کجک بردوش آنها داده تسلیم نفرمایند در سواری ملازمان بادشاهی را در جلوه خود پیاده بزنند و اگر چیزی بآنها بویسند مهر بردکنند این ضوابط که باین جهانگیری اشتهار یافته الحال معمول است

جشن نوروز منقسم از جلوس همایون

غره فروردی شد جلوس روز سه شنبه ۱۶ محرم الحرام ۱۲۱۱ در دار الخلافت اگر مجلس نوروز عالم افروز و جشن مسرت بخش عشرت ایام سامان پذیرفت بعد از گذشتن چهار گهری از شب پنجشنبه سوم ماه مذکور که ساعت اختیار کرده همچنان بود بر تخت ششم بدستور هر ساله فرموده بودم که در بازار آیین بسته تار و زلف این مجلس برقرار باشد خسرو بی اوزبک که در میان اوزبکیه به خسر و فرعی اشتهار دارد در همین روزها آمده سعادت ملازمت دریافت چون مردم فرار داده ما و ارا را انهر بود او را بعنایتها سر بلندی بخشیده خلعت فاخره دادم به یادگار علی ایچی دارای ایران پانزده هزار روپیه بدو خرج گویان عنایت نمودم و در همین ایام پیشکش افضل خان که از صوبه بهار فرستاده بود از نظر اشرف گذشت سی زنجیر فیل و شترده راس گوشت و پاره آتشه بنگاله در چوب صندوق و ناهای مشک در چوب عود و از هر جنس چیزها بود پیشکش خان دوران هم بنظر در آمد و چهل پنج راس و دو قطار شتر و چینی خطائی و پوستهای سمور و دیگر تحف دهدایا که در کابل و آنحد و دهم میر س فرستاده بود و امرای در خانه خود تکلفات در پیشکشهای خود نموده بودند بضمایله هم ساله در هر روز از روزهای جشن مذکور پیشکش بک از بنده بامیگذشت و به تفصیل ملاحظه نموده آنچه پسند خاطر می افتاد میگردد و باقی باد مرحمت پیش سیزدهم فروردین مطابق بیست و نهم محرم عرضداشت اسلام خان رسید مشعر بر آنکه بمن عنایت الهی و بیکت

توجه واقبال شاهنشاهی بنگاله از فساد عثمان افغان پاک گشت پیش از آنکه حقیقت این جنگ مرقوم میگردد سطرے چند از خصوصیات
 بنگاله در قلم می آورم بنگاله ملکی است در نهایت وسعت در اقلیم دوم طویل آن از بندر چانگام تا گرمی چهار صد و پنجاه کرده و عرض
 آن از کوههای شمالی تا پایان سرکار مدائن دو سیست و بیست کرده جمع آن تخمیناً شصت کرده دام بوده باشد حکام سابق آنجا
 همیشه بیست هزار سوار و یک لاک پیاده و یک هزار پنجبر فیل و چهار پنجزار کشتی از نو آره جنگی و غیره سرانجام می نموده اند از زمان شیرخان
 و سلیم خان پسر او این ولایت در تصرف افغانان بود چون اورنگ سلطنت و فرمانروائی دارالملک هندوستان بوجود اشرف
 اقدس والد بزرگوارم زینت گرفت افواج قاهره بر سر آن ملک تعین فرمودند و مدت مدیدی فتح آنجا را پیش نهادیمت
 داشتند تا آنکه ولایت مذکور بحسن سعی اولیای دولت قاهره از تصرف او در آنی که آخرین حکام آنجا است بر آمد آن مخدول
 و در جنگ خانجهان کشته گشت و لشکر او پریشان و متفرق گردید از آن تاریخ باز تا حال این ولایت در تصرف بنده های درگاه است
 غایتاً پاره از بقایای افغانان در گوشه و کنار این ملک مانده بودند و بعضی جاها در دست رادر تصرف داشته تا آن که
 رفته رفته اکثر از آن جماعت زبون و عاجز گشتند و بولایات که تصرف بودند بدست اولیای دولت قاهره در آمد چون
 انتظام امور سلطنت و فرمانروائی به محض فیض و فضل ایزدی باین نیازمند درگاه الهی منقوض گشت در سال اول جلوس راجه
 مان سنگم راکه به حکومت و دارائی آنجا مقرر بود درگاه طلب داشته قطب الدین خان راکه به شرف کولتاشی من از سائر بنده های
 امتیاز داشت بجای او فرستادم در ابتدا آن ولایت بدست یکی از فتنه گیشان که از تعینات آن ملک بوده درجه
 شهادت یافت و آن ناعاقبت اندیش نیز بجزای عمل خود رسید و کشته گشت جهانگیر قلی خان راکه صاحب صوبه و جایگرددار
 ولایت بهار بود بنا بر قرب جواری به منصب پنجزاری ذات و سوار سرفراز ساخته حکم فرمودم که به بنگاله رفته آن ولایت را تصرف
 شود باسلام خان که در دارالخلافت آگره بود فرمان فرستادم که به صوبه بهار متوجه شود. آن ولایت را به جایگزین خود مقرر شناسد
 چون اندک مدتی از حکومت داری جهانگیر قلی خان گذشت بواسطه زبونی آب و هوای آنجا بیماری صعب بهم رسانید
 و رفته رفته مرض قوی و قوی ضعیف گشته کار او بملکت انجامید چون خبر درگذشتن او در لاهور سموع گردید فرمان باسم
 اسلام خان صادر گشت که صوبه بهار را بافضل خان سپرده خود بتاکید هر چه تمام تر روانه بنگاله گردد در تعین این خدمت
 بزرگ اکثر بنده های درگاه بنا بر خورد سالی و کم تجربگی او سخنان میگشتند چون جوهر ذاتی و استعداد فطری او منظور نظر
 گشت خدمت کرد دام سادی یک کرد و پنجاه لکه روپیه انگریزی میشود در سرکار او دیده هم دخل صوبه بنگاله بود و این محاصل مع حاصل سرکار او دیده است

حق میں بود خود اور اجہت این خدمت اختیار نمود بحسب اتفاق مہمات این ولایت بردستی از دوسرا انجام پذیرفت کہ از ابتدا سے درآمد این ملک بمصرف اولیای دولت ابدیوندا تا امر فرینج کس از بندہ ہای درگاہ را میسر نشدہ بود یکے از کار ہای نمایان او دفع عثمان افغان مقہورست کہ مکر روز زبان حیات حضرت عرش آشیانے اور ابا افواج قاہرہ مقابلہ و مقابلہ دست داد و دفع او میسر نگشت درینو لا کہ اسلام خان ڈھا کہ را محل نزول خود ساختہ بود دفع و دفع زمینداران آن نواحی را پیش نہاد ہمت داشتہ بخاطر گذرانید کہ فوج بر سر عثمان مقہور و ولایت او باید فرستاد اگر اختیار دولت خواہی و بندگی نماید چہ بہتر والا بطریق دیگر تہمدان اور اسناد اودہ نیست و نا بود سازند چون شجاعت خان در ہمان ایام بہ اسلام خان پوستہ بود قرعہ سرداری این خدمت باسم او انداختہ شد چند سے دیگر از بندہ ہا مثل کشور خان و افتخار خان و سید آدم بارہمہ و شیخ اچھی برادرزادہ مقرب خان و معتمد خان و پسران معظم خان و اہتمام خان دیگر بندہ ہا بہ ہمراہی او تعیین نمود و از مردم خود نیز جمعی ہمراہ کرد در سائیکہ مشتری کسب سعادت از وی نمود این جماعت را روانہ ساخت و میر قاسم پسر میرزا مراد را میر بخشی و واقعہ نویس نمود و از زمینداران نیز چند سے بخت را ہنموننی ہمراہ کرد افواج نصرت قریب روانہ گشتند چون بجوالی قلعہ زمین از نزدیک شدند چند سے از مردم زبان دان را بہ نصیحت او فرستادند تا اورا دلالت بدولت خواہی نمودہ از طریق بغی و طغیان براہ صواب باز آورند چون غرور بسیار در کاخ و ماغ او جا گرفتہ بود ہمیشہ ہوا سے گرفتن این ملک بلکہ دیگر داعیہ ہا در سر داشت اصلاح گوش بہ سخنان انجماعت نہ نمودہ مستعد جدال و قتال گردید و در کنار نالہ کہ زمین آن تمام چہلہ و دلدل بود جا سے جنگ قرار داد و روز یکشنبہ ۹ محرم شجاعت خان ساعت جنگ اختیار نمودہ افواج قاہرہ را مقرر ساخت کہ ہر یک بجای و مقام خود رفتہ آمادہ جنگ باشند عثمان در آن روز قرار جنگ با خود ندادہ بود چون شنید کہ لشکر ہا سے بادشاہی مستعد گشتہ آمدہ اند ناچار او ہم سوار شدہ بہ کنار نالہ آمد و سوار و پیادہ خود را در برابر افواج منصورہ باز داشت چون ہنگامہ جنگ گرم گشت و فوج ب فوج رو برو خود متوجہ گردید درین مرتبہ اول آن جاہل خیرہ سر فیل مست جنگی خود را پیش انداختہ بر فوج ہراول می تازد بعد از زد و خورد بسیار از سرداران ہراول سید اعظم بارہمہ و شیخ اچھے بدرجہ شہادت میرسند سردار بر انغار افتخار خان ہم در ستیز و آویز تقصیر نکر دہ جان خود را نثار می نماید و جمعے کہ با او بودند آنقدر تلاش میکنند کہ پارہ پارہ میشوند همچنان گروہ جہ انغار کشور خان داد مردے و مردانگی داد خود را فدای کار صاحب میسازد با آنکہ تیرہ نجان نیز بسیار سے زخمی و کشتہ شدہ بودند آن مدبر حساب لشکر یان را از روے دانستگی و فہیدگی بخاطر می آورد و مشخص خود میسازد کہ سرداران ہراول و بر انغار و جہ انغار کشتہ شدند ہمین قول ماندہ از کشتہ شدن زخمی گشتن جمعیت خود پروا نکر دہ در ہمان گرمی بر قول بتنازد و درین جانب پسر و برادران و خویشان شجاعت خان و دیگر بندہ ہا را ہراہ بران

اگر اہان گرفتہ بر شمال شیران و پلنگان بہ پنجہ دوندان تلاش میکردند چنانچہ بعضی درجہ شہادت یافتند و جمعی کہ زندہ ماندند زخمہا سے منکر برداشتند
 ویرین وقت فیل مستی گچیت نام کہ فیل اول او بودہ بر شجاعت خان میدادند شجاعت خان دست بر برچہ بردہ بر فیل میزد آن طور
 فیل مستی را از برچہ چہ پروا است دست بہ شمشیر بردہ دو شمشیر پے در پے میزند از ان ہم چہ محابا بعد از ان جگہ کشیدہ دو جگہ میرساند
 بان ہم بر نیگردد و شجاعت خان را با اسپ زیر میکند بجز از اسپ جدا شدن جہانگیر شاہ گفتہ بر می جہد و جلو دار او شمشیر و دوستی
 بردستہاے فیل رسانیدہ چون فیل بر زانو در می آید اتفاقاً جلو دار فیلمان را از بالا سے فیل زیر میکشد و بہمان جگہ کہ در دست داشت
 ویرین پیادگی بندے بر خرطوم و پیشانی فیل میزند کہ فیل از الم آن فریاد زنان بر میگردد چون زخمہا بسیار داشت بہ فوج خود رسیدہ
 می افتد و اسپ شجاعت خان سالم بر میخیزد و در حینیکہ سوار میشد آن مخدولان فیل دیگر بر علمدار او میدوانند و علم اورا با اسپ
 زیر میکند و از انجا شجاعت خان نعرہ مردانہ بر کشیدہ علمدار را راجہ دار میسازد و میگوید کہ مردانہ باش من زندہ ام و در پاس علم
 ویرین وقت تنگ ہر کس از بندہ ہای در گاہ حاضر بودند دست بہ تیر و جگہ و شمشیر بردہ بر فیل میدادند و شجاعت خان ہم خود را
 رسانیدہ بہ علمدار نہیب میداد کہ بر خیز و اسپ دیگر بچیت علمدار حاضر ساختہ اورا سوار میسازد و علمدار علم را بر افراختہ بر جاے خود
 می ایستد و راتناے این گیر و دار تفنگی بر پیشانی آن مقہور میرسد کہ زندہ آنرا ہر چند تفحص کردند ظاہر نشد بہ مجرد رسیدن این تفنگ
 از ان گرمی باز آمدہ میداند کہ ازین زخم جان بری نیست تا دوپہر ہم با وجود چنین زخمی منکر مردم خود را بہ جنگ ترغیب می نمود و معرکہ
 قتال و جدال گرم بود بعد از ان غنیم روگردانید و افواج قاہرہ سردر پے انہا می نهند زردہ زردہ آن مخدولان را در محلے کہ دایرہ کردہ
 بودند در می آورند آن مخدولان بہ تیر و تفنگ مردم را نگاہ داشتہ نمیگذاردند کہ مردم با شہابی بجا و مقام انہا در آیندہ چون ولی برادر
 عثمان و مہر ز پسر او و دیگر خوشان و نزدیکان او بزخم عثمان مطلع میشوند بخاطر میگذرانند کہ ازین زخم خود اورا خلاصی میسر نیست
 اگر با ہمچنین شکستہ و ریختہ بہ قلعہ خود رویم یک کس زندہ نخواہد رسید صلاح در نیست کہ امشب در ہمین جا کہ دایرہ کردہ ایم بمانیم
 و آخر شب فرصت جنتہ خود را بہ قلعہ خود رسانیم دوپہر از شب گذشتہ عثمان بہ جہنم و اصل میگردد و در پہر سوم جسد بیجان اورا برداشتہ
 و خیمہ و اسبابے کہ ہمراہ داشتہ اند در منزل گذاشتہ بہ محلہ خود متوجہ میشوند قراولان لشکر فیروزی اثر از نیمی خیر یافتہ شجاعت خان را
 آگاہ میسازند صبح دو شبندہ دو تنخواہان جمع شدہ صلاح می بینند کہ تعاقب بایند و نباید گذاشت کہ این تیرہ بختان نفس بر آورند
 غایتاً بخت ماندگی سپاہیان و کفن و دفن شہیدان و غنچواری مجروحان و زخمیان در پیش رفتن یا فرود آمدن متردد خاطر بودند
 ویرین حالت عبد السلام پسر معظم خان با جمع از بندہ ہاے در گاہ کہ مجموع سی صد سوار و چہار صد توپچی باشند بسر سند چون این جماعت

تازه زور در رسیدند بهمان قرار داد تعاقب نموده متوجه پیش شدند این خبر به ولی که بعد از عثمان سرمایه فتنه و فساد و شورش بود میرسد که شجاعت خان بالشکر ظفر اثر بانواج دیگر تازه زور که الحال پیوسته اند اینک رسیده آمد چاره خود جز این نمی بیند که بوسیله اخلاص درست و بازگشت بطریق مستقیم و دولت خواهی به شجاعت خان رجوع آورد آخر الام مردم در میان داده پیغام میفرستند که آنکسی که باعث فتنه و فساد بود زنت و ما جمعی که مانده ایم نسبت بندگی و مسلمانان در میان است اگر قول بدید آمد شمارا به بنیم و بندگی در گاه اختیار کنیم و فیلان خود را بر رسم پیشکش بگذاریم شجاعت خان و مقصد خان که در روز جنگ رسیده معصوم خدمات پسندیده گشته بودند و سائر دو تنخواهان به تقضای وقت و مصالحت دولت قول داده و آن جماعت را نسلی ساخته روز دیگر ولی و پسران و برادران و خویشان عثمان همگی آمده شجاعت خان و دیگر بنده بارادیدند و چهل و نه زنجیر پیشکش گویان آورده گذاریند بعد از انصراف این خدمت شجاعت خان و چند از بنده های درگاه را در احوال و طرف که در تصرف آن تیره روزگار بود گذاشته ولی در افغانان را همراه گرفته بتاریخ ششم شهر صفر روز دوشنبه بانواج فابره در جهان گیر آمده باسلام خان پیوستند چون این اخبار است آمار در آگره باین نیازمند درگاه الهی رسید سجدات شکر تقدیم رسانیده دفع و رفع این قسم غنیمی را محض از گرم بیدریغ واجب تعالی دانست در برابر این نیکو خدمتی اسلام خان به منصب شش هزاری ذات سرفرازی یافت و شجاعت خان بخطاب رستم زمان سر بلند گردید و هزاری ذات و سوار بر منصب او اضافه فرمودم دو دیگر بنده با هر یک باندازه خدمتی که از ایشان به نفع آمده بود و زیاده منسوب و دیگر رعایان ممتاز گشتند در مرتبه اول که این خبر رسید گشته شدن عثمان بطریق اراجیف مذکور میشد بجهت صدق و کذب این سخن به دیوان لسان الغیب و اجبه حافظ شیرازی تفاوت نمودم این غزل برآمد غزل

دیده دریا کنم و صبر به صحرا افکنم	اندرین کار دل خویش بدریا افکنم	خورده ام تیر فلک با ده بده تا سمر	عقده در بند کمزگر گس و جوزا افکنم
-----------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

چون این بیت بغایت مناسب مقام بود تفاوت بان نمودم بعد از چند روز دیگر خبر آمد که عثمان را تیر قضا به بل خدا سے رسیده هر چند نفی نمودند زنده آن پیدانه شد بنا بر غرایبی که داشت انبمعی مرقوم گردید ۱۶ فروردین ماه مقرب خان که از بنده های عمده و محرم قدیم الخدمت جهانگیر است به منصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار سرفرازی یافته از بند رکهنیایت رسیده سعادت ملازمت دریافت اورا بجهت بعضی مصالحت با حکم کرده بودم که به بندر کرده رفته و وزیر سے را که حاکم کوه است به بنید و نفایسی که در آنجا بدست آید جهت سرکار خاصه شریفه خریداری نماید حسب الحکم باستعدا تمام بکوه رفته و دست و در آنجا بوده نفایسی که در آن بندر بدست افتاد احوال رو سے زرنید بهر قیمتی که فرنگیان خواستند زود داده گرفت چون از بندر مذکور معاودت نموده متوجه درگاه

گشت و اسباب نقایسی که آورده بود بدفعات از نظر گذرانید از هر جنس چیزها و تحفه داشت از آنجمله جانورهای چند آورده بود
 بسیار غریب و عجیب چنانچه تا حال ندیده بودم بلکه نام او را کسی نمیدانست حضرت فردوس مکانی اگر چه در واقعات خود صورت
 و اشکال بعضی جانوران را نوشته اند غایتاً به مصوران نه فرموده اند که صورت آنها را تصویر نمایند چون این جانوران در نظر
 من بغایت غریب در آمده هم نوشته بودم در جهانگیر نامه فرمودم که مصوران شبیه آنها را کشیدند تا جراتی که از شنیدن دست بردار
 دیدن زیاد گردیدگی از جانوران در جبهه از طاؤس ماده کلان تر و از نرخی الجمله خورد تر گاهی که درستی جلوه می نماید دم خود را
 و دیگر پرها را طاؤس آسپا بریشان می سازد و به رقص در می آید نول او پاپای او شبیه نول و پاپای خردوست سرد گردن و زیر
 حلقوم او هر ساعت برنگی ظاهر میگردد و دقیقاً درستی است سرخ سرخ است گویا که تمام را بر جان مرصع ساخته اند و بعد زمانه
 بهمین جاها سفید میشود و بطریق پنبه بنظر در می آید و گاهی فیروزه رنگ ظاهر میگردد و بقلون آسپا هر زمان برنگی دیگر دیده میشود و در پارچه
 گونشی که بر سر خود دارد و تنج خردوست مشابه است غریب اینست که در هنگام مستی پارچه گونشت مذکور بطریق خرطوم از بالاس سر او
 تا یک وجب می آید و باز که آن را بالا میکشد چون شاخ کرگدن بر سر او مقدار دو انگشت نمایان میگردد و اطراف چشم او همیشه
 فیروزه گونست دوران تغییر و تبدیل نمی رود و پرهای او بالوان مختلف بنظر در می آید بر خلاف رنگهای پر طاؤس دیگر میمون آورده
 بود بیات غریب و شکل عجیب دست و پا گوش و سر او بعینه میمون است و در روی او پرواها میماند رنگ چشمهای او برنگ
 چشم باز لیکن چشم او از چشم باز کلان تر است از سر او تا مردم یک درع معمول بوده است از میمون پست تر و از روبا بلندتر است
 چشم او بطریق چشم گوسفند و رنگ آن خاکستری است از بنا گوش تاریخ سرخست میگون دم او از نیم درع دوسه انگشت درازتر
 غایتاً بخلاف دیگر میمونها دم این جانور افتاده است بطریق دم گربه گاهی آواز از آهوبره بمجلا خلع
 غرایب دارد از مرغ دشتی که او را ندرد میگویند تا حال شنیده نشده که در خانه از ویچه گرفته باشند در زمان والد بزرگوارم نیز سعی بسیار
 کردند که تخم ویچه بکنند نشد من فرمودم که چندس از نو ماده او یکجا نگاه داشتند رفته رفته به تخم آمدند آن تخمها را فرمودم که در زیر
 ماکیان گذاشتند در عرض دو سال مقدار شصت و هفتاد و پنج برآمد و تا پنجاه و شصت کلان شدند هر کس این معنی شنید تعجب تمام
 نموده مذکور ساخت که در ولایت هم مردم سعی بسیار کردند مطلق تخم نداد و بیچه از او حاصل نشد در همین ایام بر منصب مهابت خان
 هزارمی فزات و پانصد سوار فرودم که چهار هزارمی فزات و سه هزار و پانصد سوار بوده باشد و منصب اعتمادالدوله از اصل افاض
 عه این جانور را بزبان انگریزی ترکی می نامند و اهل هند پیرو میگویند و فارسی دانان هند به فارسی فیل مرغ نام نهاده اند و حال به کثرت در هندوستان موجود است

چهار هزاری ذات و هزار سوار مقرر گشت و بر منصب هما سنگه نیز پانصدی ذات و سوار افزوده شد که اصل و اضافه سه هزاری ذات و دو هزار سوار بوده باشد و بر منصب اعتقاد خان پانصدی ذات و دو بیست سوار افزوده هزاری ذات و سی صد سوار گردم خواجه ابوالحسن درین روز با از دکن آمده سعادت ملازمت دریافت دولت خان که به فوج داری صوبه آله آباد و سرکار جو فوج تعیین یافته بود آمده ملازمت نمود بر منصب او که هزاری بود پانصدی افزوده شد روز شرف که ۱۹ فروردین بوده باشد منصب سلطان خرم را که ده هزاری بود به دوازده هزاری سرفراز ساقم اعتبار خان را که به منصب سه هزاری ذات و هزار سوار سر بلند بود چهار هزاری گردم مقرب خان که منصب او دو هزاری ذات و هزار سوار بود پانصدی ذات و سوار افزودم و بر منصب خواجه جهان که دو هزاری ذات و هزار و دو بیست سوار بود پانصدی دیگر اضافه فرمودم چون ایام نوروز بود اکثر بنده با اضافه منصب سرفزاری یافتند درین تاریخ ولایت از دکن آمده ملازمت نمود چون پدر او را که را که سنگه وفات یافته بود او را بخطاب راسه سر بلند ساخته خلعت پوشانیدم پس دیگر داشت سورج سنگه نام با وجود آنکه ولایت پسر شکیه او بود میخواست که سورج سنگه جانشین او باشد بر تبریب محبتی که با مادر او داشت در وقتیکه احوال وفات او مذکور میشد سورج سنگه از کم خردی و خرد سالی بعرض رسانید که پدر مرا جانشین خود ساخته ینگه داده است این عبارت مرا خوش نیامد فرمودم که اگر پدر ترا ینگه داده است ما ولایت را سرفراز ساخته ینگه میدهم و بدست خود او را ینگه کشیده جاگیر و وطن پدر او را با و مرحمت کردم به اعتماد الدوله دوات و قلم مرصع عنایت شد لکھی چند را چه گاؤن که از راجهای معتبر کوهستان است و پدر او را چه او در هم در زمان حضرت عرش آشیانی آمده بود در وقت آمدن التماس نمود که پسر راجه ژو در مل آمده دست مرا گرفته به ملازمت آورد بنابر التماس او پسر راجه به آوردن او مقرر گشته بود لکھی چند هم التماس نمود که پسر اعتماد الدوله آمده مرا به ملازمت آورد و از فرستادم که او را به ملازمت آورد و از تخفهای کوهستان خود اسپان گوشت اعلی و جانوران شکاری از باز و جره و شاهین و قطاس و نافهای مشک و پوستهای آهوی مشک که نافه بران بند بود و شمشیرهای که بزبان آنها کمانده میگویند و خنجر که بزبان آنها کتاره میگویند و از هر جنس چیزها آورده گذرانید در میان راجهای این کوهستان راجه مذکور با اینکه طلاهای بسیار دارد معروف و مشهور است میگویند که کان طلا در ولایت است بخت طبع عمارت دو تخته لاهور خواجه جهان خواجه دوست محمد را که درین کار مهارت تمام دارد فرستادم چون مهات دکن بخت نفاق سرداران و بی پروائی خان اعظم صورت خوبی پیدا نه کرد و شکست عبدالعده خان دست داد خواجه ابوالحسن را که بخت تحقیق این قضایا طلبیده بودم بعد از تحقیق و تفحص بسیار ظاهر شد که شکست عبدالعده خان باره از مخرج در و نیز جلوی نهاد سخن

تشنو بهاسے او و پارہ پڑھیب نفاق و بے اتفاقی امرایے واقع شدہ بود مجلا قرار داد آن بود که عبد اللہ خان از جانب ناسک
 ترہنک باشکر گجرات و امرایے کہ بہ ہمراہ او تعیین یافتہ بودند روانہ گردید این فوج بہ سرداران معتبر و امرایے کار طلب مثل راجہ
 رامداس و خان عالم و سیف خان و علی مردان بہادر و ظفر خان و دیگرندہ ہا آراستگی تمام داشت عدد لشکر از دہ ہزار گذشتہ
 بود بہ چہار دہ ہزار رسیدہ و از جانب برادر مقرر بود کہ راجہ مان سنگھ دکان جہان و امیر الامرا و بسیارے از سرداران متوجہ شوند و این
 بود فوج از کوچ و مقام یکدیگر بگریزدار باشند تا در تاریخ معین از دو جانب غنیم را در میان گیرند اگر این ضابطہ منظوری بود و دلسا
 تسفق میگشت و غرض ادا امن گیری شد غالب ظن آن بود کہ اللہ تعالی فتح روزی کردی عبد اللہ خان چون از گھایمہا گذشت
 وہ ولایت غنیم در آید مقید نہ شد کہ قاصدان فرستادہ از ان فوج خبرے بگیرد و بموجب قرار داد حرکت خود را با حرکت آنها
 موازنہ نمودہ چنان کند کہ در روز وقت معین غنیم را در میان گیرند بلکہ تیکہ بر قوت و قدرت خود کردہ این معنی را در خاطر آورد
 کہ اگر بہ تنہائی این فتح از جانب من شود بہتر خواهد بود این داعیہ را در خاطر قرار دادہ ہر چند رامداس خواست کہ با دقرار دید کہ
 بتانی و آستگی پیش میرفتہ باشد فائدہ نکر غنیم کہ از ملاحظہ تمام داشت جمعی کثیر از سرداران و ترکیان بر سر او فرستادہ بودند و روز
 با و زد و خورد میکردند و شبہا با ہذا سخن بان و اسام آتشبازی تفسیر نمی کردند تا آنکہ غنیم نزدیک شد و اصلا از ان فوج با و خبرے
 نرسید ہر چند دولت آباد کہ محل جمعیت و کینان بود نزدیک میرسد عنبر سیاہ رویکے از اطفال را کہ نسبت قرابت بہ سلسلہ نظام الملکیہ
 با اعتقاد او دار و بخت آنکہ مردم از دل و جان مرداری او قبول کنند بہ سردرے برداشتمہ دست او گرفته و خود را پیشوا و سردار قرار داد
 مرتبہ مرتبہ مردم بیفرستند و کثرت و ازدحام غنیم زمان زمان بیشتر میشد تا آنکہ ہجوم آوردہ بانداختن بان و دیگر اقسام آتشبازی کار
 بر دنگ تر ساختند آخر الامرو نتخواہان صلاح دیدند کہ از ان فوج مددے نرسید و کینان تمام رو بہا نہادہ اند مصالحت دولت
 در آنست کہ بالفعل بازگشتہ سرانجام دیگر نمودہ شود ہنگی یک دل و یک زبان شدہ پیش از طلوع صبح صادق روانہ شدند تا سرحد
 دولت خود و کینان ہمراہ بودند و ہر روز فوجے با فوجے دور و گشتہ دزد و خورد تفسیرے نمی نمودند درین روز چندے از جوانان
 مردانہ کار طلب بکار آمدند علی مردان خان بہادر و دہادرے و مردانگی دادہ زخمہاے منکر برداشت دزدہ بدست غنیم افتادہ
 معنی حلال نمکی و جان فشانی را بہ ہمراہان خود فہمائید و ذوالفقار بیگ ہم ترددات مردانہ نمودہ بانی بہ پایے اور رسید و بعد از
 دور و دیگر گذشت چون ولایت راجہ بہر جو کہ از دلتخواہان در گاہ ہست داخل شدند آن جماعت بازگشتند و عبد اللہ خان
 متوجہ گجرات گردید سخن این است کہ اگر در رفتن عنان کشیدہ میرفت و میگذاشت کہ آن فوج دیگر با ملحق میشد کار خاطر خواہ اولیے

دولت قایم صورت می یافت بجز آنکه خبر گشتن عبدالعزیز خان به سرداران فوج که از راه برار متوجه بودند رسید دیگر توقف
 بر مصلحت ندیده باز گشتند و در عادل آباد که حوالی برهانپور واقع است بار دوسه پرویز ملحق شدند چون این اخبار در آگره بمن
 رسید شورش تمام در طبیعت خود یافتیم و غمیت نمودم که خود متوجه شده این ملازمان صاحب کشته را از پنج و بنیاد بر اندازم امر
 و دو تنخواهان بدین معنی اصلا راضی نشدند خواهجہ ابوالحسن بعض رسائید که مهات آن طرف را بروشنی که خانخانان نمیده دیگر نمی
 اورا باید فرستاد تا این مهم از نظام او فدا در نظام آورد و به مصلحت وقت صلحی در میان اندازد تا بر سر انجام بر اصل نموده شود دیگر
 دو تنخواهان باین مقدمه هم از کشته رایهاکے ہم باین قرار یافت که خانخانان را باید فرستاد و خواهجہ ابوالحسن نیز همراه برود و به همین
 قرار داد او دیوانیان مهم سازی خانخانان و ہمراہ بیان او نموده روز یکشنبه هفت و ہم اردی بهشت نہ ہفت مرخص گشت شاہ نواز
 خان و خواهجہ ابوالحسن و رزاق بردے اوزبک و چندے دیگر از ہمراہان در ہمین تاریخ تسلیم رخصت نمودند خانخانان بہ منصب ^{نایب}
 شہزادی ذات سرفرازی یافت شاہ نواز خان سہ ہزاری ذات و سوار را تسلیم نموده دارا ب خان یا ضافہ پانصدی ذات و
 سی صد سوار کہ مجموع دو ہزاری ذات و یک ہزار و پانصد سوار باشد سر بلند گردیدہ و بر حمن داد پسر خود او ہم منصب لائق دادم خانخانان
 خلعت فاخرہ و خنجر مرصع و قیل خاصہ با تلایر یا واسپ عراقی عنایت نمود و ہمچنین بہ پسران و ہمراہان او نیز خلعت و اسپ مرحمت
 کردم و در ہمین ماہ مغز الملک با پسران از کابل آمدہ بہ سعادت آستان بوسی سرفراز گشت شام سنگہ در اسے سنگت بحدویہ کہ از
 تعینات لشکر نگیش بودند حسب الاتماس قلیج خان بزبادتی منصب سر بلند می یافت شام سنگہ ہزار و پانصدی بود پانصدی دیگر بہ
 منصب او اضافہ شد در اسے سنگت نیز بزبادتی منصب منتظر گردیدہ تے بود کہ اخبار بیماری آصف خان میر رسید و چند مرتبہ برفع
 مرض شد و باز عود نمود تا آنکہ در برہان پور در سن شصت و سہ سالگی در گذشت ہمہ دستعدادش بقاییت خوب بود غایتاً
 چست دستگی طبعش غالب بود شعر ہم میگفت خسرو شیرین بنام من نظم کردہ مسمی بہ نور نامہ در زمانہ والد بزرگوارم بدرجہ امارت دوزارت
 رسیدہ بود با آنکہ در زمان بادشاہ زادگی چند مرتبہ از وسکیہاے بہ فعل آمدہ و اکثر مردم بلکہ خسرو ہم بر این مذاق بود کہ بعد از
 جلوس من نسبت با و ناخوشیہا بہ فعل خواهد آمد بجلالت انہم در خاطر او و دیگران قرار یافتہ بود در مقام رعایت شدہ اورا بہ منصب
 پنجہزادی ذات و سوار سرفراز ساختم و بعد از آنکہ مدتے وزیر صاحب استقلال شد بہ رعایت احوال او دقیقہ فرود گذاشت
 نہ شد و بعد از فوت او فرزندان او را منصبہا دادہ رعایتہا کردم آخر الامر ظاہر شد کہ نیت و اخلاص او درست نبودہ و نظر بر
 اعمال ناقص خود کردہ ہمیشہ از من توہمی در خاطر داشتہ از قضیہ و شورشے کہ در راہ کابل واقع شد میگویند خبر دار بودہ بلکہ تقویت

آن تیرہ نجات می نمود بارے مراباوری افتاد که در برابر این رعایت و شفقت مصدر تا وقت خواہی و تیرہ نجاتی گرد و بانڈک فاصلہ در دست
 و پنجم ہمین ماہ کہ اردی بہشت باشد خبر فوت میرزا غازی رسید میرزا مشار ایلم از حاکم زادہ ہائے ٹھٹھہ از ذات ترخانیاست در زمان
 والد بزرگوارم پدر او میرزا جانی دولت خواہی اختیار نمودہ بہر اہی خانخانان کہ بر سر ولایت او تعیین یافتہ بود در قرب لاہور بہشت
 ملازمت استسعاد یافت و بکرم بادشاہانہ ولایت اورا بد و ارزانی داشتند و خود ملازمت در بار اختیار نمودہ مردم خود را بچیت
 حفظ و حراست ٹھٹھہ رخصت کنانید تا بود در ملازمت گذرانید آخر الامر در برہانپور وفات یافت میرزا غازی خان ولد او کہ در ٹھٹھہ
 بود بوجہ فرامین عرش آشیانے بایالت و حکومت آندیار سرفرازی یافت بہ سعید خان کہ در بہک بود حکم شدہ کہ اورا دلاسا نمودہ
 بدرگاہ آورد خان مشار ایلم کسان فرستادہ اورا بد و لتخواہی دلالت نمود آخر الامر اورا بہ آگرہ آوردہ بہشت پابوس والد بزرگوارم
 سرفراز گردانید در آگرہ بود کہ حضرت عرش آشیانے شنقا رفتند و من بر تخت دولت جلوس نمودم بعد از آنکہ خسرو را تعاقب
 نمودہ بہ لاہور داخل شدم خبر رسید کہ امرائے سرحد خراسان جمعیت نمودہ بر سر قندھار آمدہ اند و شاہ بیگ حاکم آنجا دقلعہ قبلی
 شد بہ منتظر ملک است بالفردت فوجی بہ سرداری میرزا غازی و دیگر امراد سرداران بہ ملک قندھار تعیین شدند این فوج چون
 بچوالی قندھار میرسد لشکر خراسان فوت توقف در خود نا دیدہ معاودت نمود میرزا غازی بہ قندھار در آمدہ ملک و قلعہ را
 بہ سردار خان کہ بہ حکومت آنجا مقرر گشتہ بود سپردہ و شاہ بیگ خان بجاگیر خود متوجہ گشت و میرزا غازی از راہ بہک غریمت لاہور نمود
 و سردار خان بانڈک دستے کہ در قندھار بود وفات یافت و باز آن ولایت محتاج بہ سردار صاحب وجودے گشت درین مرتبہ
 قندھار را اضافہ ٹھٹھہ نمودہ بہ میرزا غازی مرحمت نمودم از ان تا بیخ تا زمان رحلت در آنجا بہ لوازم حفظ و حراست قیام و اقدام
 می نمود سلوک او با مردمین بہ عنوان پسندیدہ بود چون عرض میرزا غازی سردارے بہ قندھار بایست فرستاد ابوالبنی اوزبک
 را کہ در بلتان دآن حدود واقع بود بدین خدمت مامور ساختم منصب او ہزار و پانصدی ذات و ہزار سوار بود سہ ہزاری ذات
 و سوار مقرر نمودم و بہ خطاب بہادر خانی و علم سر بلندی یافت و حکومت دہلی و حفظ و حراست آن ولایت بہ مقرب خان مقرر
 گشت و روپ خواص را کہ از خدمتگاران نزدیک والد بزرگوارم بود ب خطاب خواص خانی و منصب ہزاری ذات و پانصد
 سوار سرفراز ساختہ فوج ارمی سرکار فوج را بد و مرحمت نمودم چون صبیبہ اعتقاد خان ولد اعتماد الدولہ را بہت خرم خواستگاری
 نمودہ بودم و مجلس گذرانی او در میان بود روز پنجشنبہ سید ہم خورد داد بہ منزل اور رفتہ یک روز و یک شب آنجا بودم پیشکش
 گذرانید و بیگان و مادران خود خادمان محل را توریہ ہا سامان دادہ با امرائے سر و باہا عنایت نمودہ عبد الرزاق را کہ بخشی در خانہ بود

بجہت سرانجام ولایت ٹھٹھہ فرستادم کہ تا تعیین سردار صاحب وجود سپاہی و رعیت آنجا را دلاسا نموده آن ولایت را در قید ضبط آورد
 باضافہ منصب و عنایت فیل و پرم نرم خاصہ سرفرازی یافتہ مرخص گشت مغز الملک را بجای او بخشی ساختم و خواجہ جهان کہ بدین
 عمارت لاہور دقرار طرح آن مرخص گشتہ بود در اواخر همین ماہ آمدہ ملازمت کرد مرزا علی ترخان از خویشان مرزاغازی در شکر
 دکن تعیین بود و بجہت مصلحت ٹھٹھہ اورا طلبیدہ بودم در ہمین تاریخ بخدمت استسما دیانت چون قابل رعایات و تربیت بود بہ منصب
 ہزاری ذات و پانصد سوار ممتاز گشت خون پارہ بر مزاج غلبہ کردہ بود باستصواب اظہار چہار شنبہ ماہ مذکور قریب یک آثار
 خون از دست چپ خود کشیدم چون خفت و بسکی تمام دست داد بخاطر رسیدہ کہ اگر در محادرات خون کشیدن را سبک شدن
 میگفتہ باشند بہتر خواہد بود الحال ہمین عبارت گفتمہ میشود بہ قریب خان کہ قصہ نمودہ بود کچھوہ مرصع عنایت کردم کشن داس مشرف
 فیل خانہ و اصطلیل کہ از زمان حضرت عرش آشیانے تا حال تصدی آن دو خدمت بود و عمر ہا آرزوے خطاب را جگی منصب
 ہزاری ذات داشت و قبل ازین بخطاب سرفرازی یافتہ بود الحال بہ منصب ہزاری کام روا گشت میرزا رستم ولد سلطان حسین
 میرزاے صفوی را کہ در شکر دکن تعیین بود حسب الاتماس اورا طلب نمودہ بودم روز شنبہ نہم ماہ تیر با فرزند ان آمدہ ملازمت کرد
 یک قطعہ نعل و چیل و شش دانہ مردار پدیشکیش گذرانید بہ منصب تاج خان حاکم بھکر کہ از امرای قدیم این دولت است پانصدی
 ذات و سوار افزوہ شد قضیہ فوت شجاعت خان از امور غریبہ و عجیبہ است بعد از انکہ مصدر چنان خدمتی گشت و اسلام خان اورا
 بہ سرکار اوڈیسہ رخصت میکنند در اثنائے راہ شبی بر ماہہ فیل چو کندے دار سوار میشود و خواجہ سراے خود سالی را بر عقب خود
 جاے میدہد و قتیکہ از اردوے خود برمی آید فیل مستی بر سر راہ بستہ بودند آن فیل از آواز سم اسپان و حرکت سواران در صد دان
 میشود کہ زنجیر بگسلاند بدین جہت شور و غوغاے بلند میشود چون این شور و غوغا بگوش خواجہ سرا میرسد مضطربانہ شجاعت خان
 را کہ در خواب یا در بے شعوری شراب بود بیدار می سازد و مے گوید کہ فیل است باز شدہ و متوجہ این طرف است بگرد
 شنیدن این سخن مضطرب شدہ از پیش چو کندی خود را بر برمی اندازد بعد از انداختن انگشت پای او بہ سنگے رسیدہ شکافتم میشود
 دہ ہمین زخم بعد از دوسہ روز در می گذرد مجلا از شنیدن این مقدمہ خیرت تمام دست داد جوان مردانہ بگرد فریادی کہ باورسد
 یا سخنی کہ از خود سالی بشنود این قسم مضطرب شدہ بتیابانہ خود را از بالاے فیل اندازد در واقع جاے حیرت است در ۱۹ ماہ
 تیر خبر این حادثہ بہ من رسید پسران اورا بنوازشات و منصبہا دلجوئی کردم اگر این قضیہ اورا دست نمی داد چون خدمت نمایانے
 کردہ بود بر رعایات و شفقتہا سرفرازی می یافت۔

باقضا بر نئے توان آمد

لیکھد و شصت زنجیر فیل زردا دہ اسلام خان از رنگالہ فرستادہ بود در ہمین روز ہا از نظر گذشت و داخل فیل خانہ خاصہ شریفہ گشت
راجہ ٹیک چند راجہ کیا یون استدعا کے رخصت نمود چون بہ پدر او در زمان عرش آشیانے یک صد اس اسپ مرحمت شدہ بود
بہمان دستور با و مرحمت کردم و فیل نیز دادہ شد و تا اینجا بود بہ خلعتہا سرفرازی یافت و خنجر مرصع ہم دادم بہ برادران او نیز خلعتہا و اسپہا
دادہ شد ولایت اورا بدستور سابق با و عنایت فرمودم شادمان و کامر و باجا و مقام خود باز گشت بہ تقریبے این بیت امیر الامرا خواندہ شد

گذر سب از سرماشتگان عشق | یکزندہ کردن تو بصد خون برابرست

چون طبع من موز دست گاہے با اختیار گاہے بے اختیار مصراعی در باعی یا بیعے در خاطر سر میزند این بیت بزبان گذشت۔

از من کتاب رخ کہ نیم بے تو کینفس | یکدل شکستن تو بصد خون برابرست

چون خواندہ شد ہر کس کہ طبع نطے داشت درین زمین بیعے گفتہ گذر ایند ملا علی احمد مہر کن کہ احوال او پیش ازین گذشت
بد نہ گفتہ بود۔

اسے محاسب زگر یہ پیرغان برس | یک خم شکستن تو بصد خون برابرست

ابو الفتح دکنی کہ از امر اسے معتبر عادل خان بود و قبل ازین بد و سال دولت خواہی اختیار نمودہ خود را داخل اولیای دولت
قاہرہ ساختہ بود در دہم امر دادہ بہ ملازمت آمد و منظور عنایت و تربیت گشتہ بہ شمشیر خاصہ و خلعت سرفرازی یافت و بعد از چند روز
اسپ خاصہ نیز بد و مرحمت نمودم خواجگی محمد حسین کہ بہ نیابت برادر زادہ خود بہ کشمیر رفتہ بود چون خاطر از مہمات آنجا جمع ساخت در ہمین
روز ہا آمدہ ملازمت نمود چون بہ حکومت پٹنہ و دارائی آنجا سردار سے با ایست فرستاد بخاطر سانیدم کہ مزارستم را فرستم منصب
اورا کہ پنج ہزاری ذات و ہزار و پانصد سوار بود پنج ہزاری ذات و سوار ساختہ بتاریخ ۲۶ جمادی الثانی مطابق دوم شہر پور تسلیم
حکومت پٹنہ نمودہ فیل خاصہ با اسپ و زمین مرصع و شمشیر مرصع و خلعت فاخرہ دادہ رخصت نمودم و پسران او و پسران ^{نظیر حسین}
خان مزارائی برادر او با ضامناسے منصب و فیل و اسپ و خلعت سرفرازی یافتہ بہر اہی او مرخص گشتند اسے دلپ را بکو کے
مزارستم تعیین نمودم چون جا و مقام از نزدیک بان حد و دست جمعیت خوب در ان خدمت حاضر سازد پانصدی ذات و
سوار بر منصب او افزودم کہ دو ہزاری ذات و ہزار سوار باش۔ فیل ہم عنایت شد ابو الفتح دکنی در سرکار ناگور و ان حد و
جاگیر یافتہ بود مرخص گشت کہ ہم سر انجام جاگیر خود ہم بہ حفظ و حراست آن ملک قیام نماید خسرو بے اوزبک بہ فوجداری سرکار

میوات تعیین شد منصب او هشت صدی ذات و سی صد سوار بود الحال هزاری ذات و پانصد سوار حکم شد و اسپ نیز بد و مرحمت
 نمودم چون نظر بر خدمت قدیم مقرب خان نمودم بخاطر رسیدگی که آرزوی در دل او نباید گذاشت منصب او را کلان کرده بودم جاگیر
 خوب یافته بود آرزوی علم و تقاره داشت باین عنایت هم سرفراز و کامروا گشت و صلح پس خوانده خواهد بیگ میزراصفوی بسیار
 جوانک پرتو دو کار طلب است او را بخطاب پنجر خان سرگرم خدمت ساختم روز پنجشنبه ۲۲ شهریور موافق ۱۴ - رجب ۱۲۱۰ در منزل
 مریم الزمانی مجلس وزن شمسی منعقد گشت باین روش خود را وزن کردن طریق ستوده است حضرت عرش آشیانی که منظر لطیف و
 گرم بودند این روش را پسندیده هر سال خود را دو مرتبه باقسام فلزات از طلا و نقره و غیره و اکثر متعنه نقره وزن میفرمودند که مرتبه
 مطابق سال شمسی و دیگر موافق سال قمری و مجموع آنرا که قریب یک لک روپیه است بفقرا و ارباب اجناس تقسیم میکردند من هم
 این سنت بنده را امر می میدادم و به همان دستور خود را وزن نموده آن اجناس را به فقرا میبدم معتقد خان دیوان بنگاله چون از آن
 خدمت معزول گشت پسران و برادران و بعضی خدمتگاران عثمان را که اسلام خان به همراهی او بدرگاه فرستاده بود بعد از طرز
 بنظر اشرف گذرانید و بعد احوال هر یک از افغانان بعد یک از بنده های معتبر مقرر شد و پیشکش خود را که بست و پنج زنجیر
 نایل دو قطعه لعل و پچول کتاره مرصع و خواججه سریان معتبر و آتشه بنگاله و غیره ترتیب داده بود بنظر در آوردم پسر سلطان خواججه
 که در لشکر دکن تعیین بود به طلب سعادت آستان بوسی دریافت یک قطعه لعل پیشکش گذرانید چون میان قلیج خان که سردار لشکر
 بگلش بود که سرحد کابل است و میان امرای آنصوبه که به همراهی و سرداری او تعیین یافته اند بخصیص خان دوران نزاع و گفت و
 شنود بود و بجهت تحقیق آنکه ناسازی از جانب کیست خواججه جهان را فرستادم یازدهم ماه مهر معتقد خان به منصب دالاسه بخشی گری
 سرفرازی یافت و منصب او هزاری ذات و سی صد سوار مقرر گشت دیگر مرتبه بر منصب مقرب خان پاره افزودم منصبش دو هزار
 و پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار بود پانصدی دیگر اضافه شد که سه هزاری ذات و دو هزار سوار بوده باشد حسب الاتماس
 خانخانان فریدون خان برلاس به منصب دو هزار و پانصدی ذات و دو هزار سوار از اصل و اضافه سرفراز گردید در اسه نمودم
 هزاری ذات و هشت صد سوار شد و راجه نرسنگه دیوبند به منصب چهار هزاری ذات و دو هزار و دو بیست سوار سرفراز شد بجات
 را که بهیره رام چند بند یله است بعد از گذشتن رام چند به خطاب راجگی سرفراز ساختم ظفر خان از صوبه گجرات بموجب طلب
 در بست هشتم آبان آمده ملازمت کرد یک قطعه لعل دسه دانه مرقاریه پیشکش گذرانید هشتم آذر مطابق سوم شوال از برهان پور
 خبر رسید که امیر الامرا روز یکشنبه بست و هشتم آبان در پرگنه نهالی پور فوت کرد و بعد از بیماری که او را در لاهور دست داده بود

دیگر شعور و هوش از او کمتر ظاهر میشد. بخافظه اش نقصان تمام راه یافته بود اخلاص بسیار میداشت جفت که از دفرزنده نماز
 که قابل تربیت و رعایت باشد چنین قلی خان که از پیش پدر خود که در پیشاورد بود آمده بستم آذر ملازمت کرد یک صد مهر و یک صد روپیه
 نذر گذرانید و پیشکش خود را از اسپ و آتش و دیگر اجناس که همراه داشت بنظر در آورد و ظفر خان را که از خانه زادان و گو که زاده
 معتبر است نواخته بصاحب صوبگی بهار سرفراز ساختم و منصب پانصدی ذات و سوار افزوده سه هزاری ذات و دو هزار سوار
 مقرر داشتم و با برادران خلعت و اسپ سرفرازی یافته در آن صوبه رخصت شد همیشه آرزوی او این بود که بخدمت علیحده سرفرازی
 یا بد تاجو مهر خود را به همانند من هم خواستم که او را بیازم این خدمت را محک آزمایش او ساختم چون هنگام سپردن شکار بود روز شنبه
 دوم ذی قعدة مطابق چهارم ماه دی از دارالخلافه اگره به قصد شکار برآمدم و در باغ و هره منزل شد و چهار روز در آن باغ
 توقف افتاد روز دهم ماه مذکور خبر فوت سلیم سلطان بیگم که در شهر بهار بودند شنیده شد و والده ایشان گلرخ بیگم صبیحه حضرت
 فرودس مکانه بودند و پدر ایشان میرزا نورالدین محمد از خواجگان زاده های خواجگان نقشبندی اند به جمیع صفات حسنه آراستگی داشتند
 در زمان این مقدار هنر و قابلیت کم جمع میشد حضرت جنت آشیانه این خواجگان زاده خود را از روی شفقت تمام نافرودیم خان
 نموده بودند بعد از شنقار شدن ایشان در آغاز سلطنت حضرت عرش آشیانه این که خدائی واقع شد. ه پس از کشته شدن
 خان مشارالیه والد بزرگوارم ایشان را به عقد خود در آوردند در سنه شصت سالگی به رحمت خدا داد اصل گشتند همان روز از باغ
 و هره کوچ شد. اعتماد الدوله را جهت سرانجام برداشتن ایشان فرستادم و در عمارت باغ مندا اگر که بیگم خود ساخته بودند فرمودم
 که ایشان را نهادند در هفتدهم ماه دی میرزا علی بیگ اکبرشاهی از لشکر دکن آمده ملازمت نمود و خواجگان جهان که به صوبه کابل خراسان
 شده بود در بیست یکم ماه مذکور بازگشته سعادت خدمت دریافت و مدت رفتن آمدن او به سه ماه و یازده روز کشید و دوازده
 مهر و دوازده روپیه نذر گویان آورد در همان روز راجه راند اس نیز از لشکر فیروزیه اثر دکن آمده ملازمت کرد و یک صد و یک مهر
 نذر گذرانید چون با مراے دکن خلعت زمستانی فرستاده نشده بود بدست جیات خان فرستاده شد و چون بندر سورت بجاگیر
 تلج خان مقرر بود چنین تلج را بجهت ضبط و حراست آنجا تماس نمود که مرخص گردد در بیست هفتم دی به خلعت و خطاب خانی
 و علم سرفراز گشته مرخص شد بجهت نصیحت امرای کابل و ناسازی که میان ایشان و تلج خان واقع بود راجه راند اس را
 فرستادم و اسپ و خلعت دسی هزار روپیه بدو خرج عنایت شد در ششم بهمن که برگشته باثری محل نزول بود خبر فوت خواجگی محمد حسین
 که از بنده های قدیم انخدمت ابن دولت بود رسید برادر کلان او محمد قاسم خان در زمان والد بزرگوارم رعایت کلی یافته بود و

تو اهلگی محمد حسین هم بخدمت که از دردی اعتماد فرموده شود مثل یکادلی و امثال آن سرفراز میگشت از روز زندگی نماید و کوسه بود
 که اصلا در محاسن و برت او یک موی ظاهر نمی شد در وقت سخن کردن هم بسیار فریاد میکرد مثل خواجه سرایان نمیده می شد
 دیگر شاه نواز خان که خانخانان از برهان پور بجهت عرض بعضی معروضات روانه ساخته بود در پانزدهم ماه مذکور آمده ملازمت
 کرد یک صد مرد و یک صد رومیه نذر گذرانید چون معاملات دکن بجهت تیز جلوییها که عبد الله خان و نفاق امر صورت خوبی پیدا
 نکرد و کهنیان راه سخن یافته با مراد و تنخواهان آنجا حکایت صلح در میان آوردند و عادل خان طریقہ دولتخواهی اختیار نموده
 انتماس کرد که اگر هم دکن به من رجوع شود چنان کنم که بعضی محال که از تصرف او بیاسی دولت بر آمده باز به تصرف در آید و در
 نظر بر مصالحت وقت نموده این معنی را عرض داشت نمودند و بنجوز یک گونه شد و خانخانان تعهد سرانجام مهات آنجا کرد بخان اعظم
 که همیشه خواهان دفع و رفع رانای مفسور بود و این خدمت را بجهت کسب ثواب انتماس می نمود حکم شد که به مالوه که بجایگیر
 او مقرر است رفته بعد از سرانجام توجه این خدمت گردد و بر منصب ابوالنبی اوزبک هزاری ذات و پانصد سوار دیگر افزوده
 چهار هزاری ذات و سه هزار و پانصد سوار بوده باشد مدت شکار بدو ماه و بیست روز کشید درین ایام همه روز متوجه شکار
 بودم چون به نوروز عالم افزون پنج شش روز پیش نمانده بود بخیریت معاودت نموده بیست چهارم اسفندار به باغ دهره محل
 نزول گشت و مقربان و جمعی از منصبداران که حسب الحکم در شهر مانده بودند درین روز آمده ملازمت کردند مقرب خان صراحی
 مرصع و کلاه فرنگی و کجشک مرصع پیشکش گذرانید سه روز در بلخ مذکور توقف واقع شد روز بیست و هفتم اسفندار داخل شهر شدم
 درین مدت دو بیست و بست و سه راس آهو و غیره و نو و پنج نیله گاو و دو خوک و سی و شش قطعه کاروانک و غیره و یک هزار و چهار صد
 و پنجاه و هفت ماهی شکار شد.

جشن ششمین نوروز از جلوس همایون

سنه هشتم جلوس مطابق محرم سنه ۱۰۲۲ هـ

شب پنجشنبه بیست و هفتم محرم مذکور مطابق غره فردر دین سنه جلوس بعد از گذشتن سه نیم گهری حضرت نیر اعظم از برج حوت
 در برج حمل که خانه فرخی و فیروزی اوست نقل نمودند و صباح آنکه روز نوروز عالم افزون بود مجلس جشن به آئین همه ساله ترتیب
 و تزیین یافت و آخرهای آن روز بر تخت دولت جلوس واقع شد و امرا و اعیان دولت و مقربان در گاه تسلیم و مبارک باد

بجای آوردند درین ایام نخسته فرجام همه روز بدو آنخانه خاص و عام بر می آمدیم و مطالب و مقاصد و مدعیات بعضی می رسید و پیشکشهای
 بنده های درگاه از نظر میگذشت ابوالنبی حاکم قندهار اسپان عراقی و سگان شکاری پیشکش فرستاده بود بنظر در آمد در نهم ماه مذکور
 افضل خان از صوبه بهار آمده ملازمت نمود و یک صد مهر و یک صد روپیه نذر گذرانید و یک زنجیر نیل بنظر آورد و در دوازدهم پیشکش
 اعتمادالدوله گذشت از جوهر و آئینه و دیگر اجناس آنچه خوش اوقتا بدرجه قبول پیوسته از نیلان پیشکش افضل خان ده زنجیر دیگر درین
 روز دیده شد در سیزدهم پیشکش تربیت خان بنظر در آمد مقصد خان منزلی در آگره خریداری نمود و چند روزی در آنجا بسر برد و در
 پانزدهم در پی او را دست داد شنیده ایم که بر چهار خیر حکم سعادت و نخواست میکنند اول بر زن دوم بر بنده سوم بر منزل چهارم بر آب
 بخت و استغن سعادت و نخواست خانه ضابطه قرار یافته بلکه میگویند که به صحت پیوسته است اندک زمین را از خاک خالی باید کرد و باران
 خاکها را در آن سزمین می باید ریخت اگر برابر آید میان آن خانه را نه سعادت می توان گفت نه نحس و اگر کم کرد و بر نخواست آن حکم میکنند
 و اگر زیاده آید سعادت مبارک است در چهاردهم پیشکش اعتبار خان بنظر گذشت و آنچه مقبول اوقتا برداشته شد منصب اعتبار خان
 که سزاری و سی صد سوار بود و دویست سوار پانصد سوار شد پانصدی ذات و پنجاه سوار به منصب تربیت خان افزودم که دویست ذات
 و هشت صد و پنجاه سوار بوده باشد هوشنگ پسر اسلام خان که در بیگانه پیش پدر خود بود آمده درین روزها ملازمت کرد و چند روز
 مردم گمراه که ملک ایشان متصل بیگوار جنگ است بلکه درینو این ولایت هم در تصرف آنهاست همراه آورده بود از کیش دروش
 آنها مقدمات تحقیق شد بجملاً حیوانی چند اند بصورت آدمی از حیوانات بری و بگری همه چیز میخورند و هیچ چیز در کیش ایشان منع نیست
 و با همه کس میخورند و خواهر خود را که از مادر دیگر باشد میگیرند و تصرف میکنند صورتها را ایشان بقرا فلماق شبیه است اما زبان ایشان
 آبتنی است و اصلاً تبری نمی ماند و همین یک گوشت که یکسر آن بولایت کاشغر متصل است و سردیگر آن بولایت بیگودینی درست و
 آبتنی که از آن تعبیر بدینے توان کردند از دین مسلمانان دور و از کیش هندو که مجبور اند دوسه روزی بشرن مانده فرزند خرم خوا
 نمود که به منزل او رفته شود تا بهما پنجاه پیشکش نوروز از نظر بگیرد و التماس او درجه قبول یافت یک روز و یک شب در منزل آن فرزند
 توقع نموده شد پیشکشهای خود را بنظر در آورد و آنچه پسند خاطر اوقتا گرفته شد تمه را با و بخشیدم روز دیگر مرتضی خان پیشکش خود را
 گذرانید از هر مجلس چیزها سامان نموده بود تا روز شرف هر روز پیشکش یکی از امر بلکه دوسه از نظر میگذشت روز دوشنبه نوزدهم
 فروردین مجلس شرف ترتیب یافت در آن روز سعادت اندوز بر تخت دولت جلوس نمودم حکم شد که اقسام کینها از شراب غیر آن
 حاضر سازند تا هر کس به خواستش خاطر خود آنچه خواهد بخورد بسیار از تکاب شراب نمودند پیشکش مهابت خان درین روز گذشت

یک مهر هزار توله که به کوب طالع موسوم است بیادگار علی ایلچی والی ایران و ادم مجلس شگفته گشت بعد از برخاستن حکم کردم که اسبها
 و آئین را بار کنند چون در ایام نوروز پیشکش مقرب خان سامان نیافته بود از هر قسم نفایس و تحفیات خوب بهم رسانیده بود و از
 جمله دوازده راس اسب عراقی و عربی که به جهاز آورده بود دیگر زین مرصع کاری فرنگی از نظر گذشت بر منصب نوازش خان
 پانصد سوار اضافه شد که دو هزاری ذات و سوار بوده باشد فیلی نسی بدن نام که اسلام خان از بنگاله فرستاده بود به نظر
 در آمده داخل نیلان خاصه شد روز سوم اردی بهشت خواهر یادگار برادر محمد الله خان از گجرات آمده ملازمت کرد یکصد مهر
 جهانگیری نذر گذرانید بعد از چند روز که در ملازمت بود به خطاب سردار خانی سرفرازی یافت چون بخشی صاحب استقلال به لشکر
 بنگش و آن حدود با استافرسا و معتقد خان را بدین خدمت اختیار نموده و بر منصب ادسی صدی ذات و پنجاه سوار اضافه
 شد که هزار و پانصدی ذات ادسی صد و پنجاه سوار بوده باشد رخصت نمودم مقرر شد که بزودی روانه گردد محمد حسین حلیمی که
 در خریدن جو اسب و بهر سانیدن تحفه و قوف تمام داشت پاره زر داده رخصت نمودم که از راه عراق با استقبال رود و تحفیات
 و نفایس که بهم رسانید بجهت سرکار ما خریداری نماید درین صورت ضرور بود که والی ایران را ملازمت کند کتابته با و داده بودیم
 و یاد بودی بان همراه بود مجلا در حوالی مشهد برادر شاه عباس رامی بنید شاه از و تفحص میکند که چه چیزها حکم است که بجهت سرکار
 ایشان خریداری نماید چون مبالغه میکند حلیمی یاد داشته که همراه داشت ظاهر بسیار در دوران یاد داشت فیروزه خوب مویبانی
 کانه استهباناتی داخل بود میفرماید که این دو جنس بخردن میسر نیست من بجهت ایشان میفرستم ادسی توچی را که از ملازمان رو
 اد بود اختیار نموده شش انبانیچه خاکه فیروزه نمینا بجهت سرخاکه داشت چهارده توله مویبانی و چهار راس اسب عراقی که یک از آن
 ابلق بود حواله او میکند و کتابته شعر بر اظهار محبت و دوستی بیش از پیش نوشته در باب زبونی خاکه و کمی مویبانی غدر بسیار
 خواسته بودند و خاکها بسیار زبون بنظر در آمد هر چند حکاکان و نگین سازان تفحص کردند یک نگین که قابلیت انگشتری ساختن داشته باشد
 ظاهر شد غالباً در این ایام خاکه فیروزه بطریق که در زمان شاه مرحوم شاه طهماسب از معدن بر سر آمده حالاً بر نمی آید همین
 مقدمه را در کتابت ذکر کرده بودند در باب اثر مویبانی از حکیمان سخنان شنیده بودم چون تجربه شد ظاهر نه گشت نیدم آنم که
 اطباء در اثر آن مبالغه از حد گذرانیده اند یا بجهت کهنگی اثر آن کم شده باشد بهر تقدیر بر روشی که قرار داد اطباء بود پاسه مرغ
 را شکسته زیاده از آنچه میگفتند خورانیده پاره بر محل شکستگی ماییده شد و تا سه روز محافظت نمودند حال آنکه مذکور میشد که از
 صبح تا شام کافیت بعد از آنکه ملاحظه نموده شد هیچگونه اثری ظاهر نشد و شکستگی بحال خود بود در کاغذ علییه سفارشش

سلام الله عرب نوشته بودند همان لحظه منصب و علوفه جاگیر ادرا افزودم فیله از فیلان خاصه با تلامی به عبد الله خان فرستادم و
 فیله دیگر هم به قلیچ خان مرحمت شد و دوازده هزار سوار برادر عبد الله خان را به ضابطه سه اسپه و دو اسپه فرمودم که نخواهند
 و چون سابق بخت خدمت چونه گره پانصدی ذات و سی صد سوار بر منصب برادر او سردار خان افزوده شده بود و در
 ثانی الحال آن خدمت به کامل خان مفرگشت حکم کردم که آن اضافه را برقرار داشته در منصب او اعتبار نمایند و سرفراز خان
 را که هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار بود دیگر اضافه فرمودم بست و نهم اردی بهشت ماه مطابق بست و ششم ربیع الاول
 شد جلوس و ششم بصری روز پنجشنبه مجلس وزن قمری در خانه مریم الزمانی ترتیب یافت دپاره از روزن مذکور بچورات
 و مستحقان که در خانه والده ام جمع شده بودند فرمودم که بخش کردند درین روز هزاری بر منصب مرتضی خان افزوده شد که شش
 هزاری ذات و پنج هزار سوار بوده باشد خسر و بیگ غلام میرزا اخانی از پنه بهمه عبد الرزاق معمری آمده ملازمت نمود و سردار
 برادر عبد الله خان با حمد آباد گجرات رخصت یافت دو بر که باز هر داشتند از کرمانگ انخانه آورده بود همیشه شنیده میشد که هر
 جانور که باز هر میدارد بسیار لاغر و زبون میباشد حالانکه این بزها در نهایت فریبی و تازگی بودند یکی از آنها را که ماده بود فرمودم
 که گشتند چهار باز هر ظاهر شد و این معنی باعث حیرت تمام گشت یوز مقرر است که در غیر جاها که میباشد بماده خود جفت نمی شود
 چنانچه والد بز گوارم یک مدتی تا هزار یوز جمع کرده بودند بسیار خواهان آن بودند که اینها با یکدیگر جفت شوند اصلا نمی شد و باز
 یوزها که در ماده در باغات قلاده بر آورده میزدند در آنجا هم نه شد درین ایام یوز نر که قلاده خود را گیسخته بر سر ماده یوزی
 میرود و جفت میشود بعد از دو نیم ماه سه بچه زاید و کلان شده چون فی الحمله غرابی داشت نوشته شد هر گاه یوز با یوز جمع نگردد شیر
 خود بطریق اولی هرگز شنیده نه شده بود که بعد از گرفتاری جفت شده باشد چون در عهد دولت من وحشت از طبیعت جانوران
 صحرائی برداشته شده چنانچه شیران نبوسه رام گشته اند که بلی قید و زنجیر گله در میان مردم میگردند و ضرر ایشان بر مردم میرسد
 و نه وحشت در میدگی دارند بحسب اتفاق ماده شیر که آبستن شد و بعد از سه ماه سه بچه زاید و این هرگز نه شده که شیر جنگلی بعد از
 گرفتاری به جفت خود جمع شده باشد از حیله مان شنیده میشد که شیر شیز بخت روشنائی چشم بجایست فائده مند است هر چند سعی
 کردیم که نم شیر در پستان او ظاهر شود پس نه گشت بخاطر میسر شد که چون جانور غضبناک است و شیر در پستان مادران از روی مری
 که به بچه خود دارند چون در پستان او تقارن خوردن و یکیدن بچه شیر میشد و باشد تا در وقت گرفتن او بخت بر آوردن شیر غضب
 او زیاد گشته شیر در پستان خشک میشود و در او خرازی بهشت خواج قاسم برادر خواج عبد الغزیز که از خواج زاده های نقشبندیانند

از مادر آنکه آمده ملازمت نمود و بعد از چند روز دوازده هزار روپیه بطریق انعام با و مرحمت شد و چون خواجه جهان در حوالی شهر
 فالیزر خرو پوزه بچهل آورده بود بعد از گذشتن دوپهر روز پنجشنبه دهم خورداد بر کشتی سوار شده از راه دریا به سیر فالیزر روانه شد و مردم
 محل همراه بودند و در دسسه گهری از روز مانده رسیدیم شب در سیر فالیزر گذرانیدم عجب تند باد و جگرے شد که نیمه دسرا پرده برپای
 نمانده بر کشتی در آمده آن شب را بسر بردم پاره از روز جمعه در سیر فالیزر گذرانیدم و به شهر باز گشت نمودم افضل خان که مدتی مدید
 بالمدل در زخمهای غریب گرفتار بود در دهم خورداد در گذشت جاگیر دوطن را به حکم راکه در خدمت دکن تفصیر کرده بود تغییر نموده
 به مهابت خان عنایت نمودم شیخ پیر که از دارستگان و بے تعلقان وقت است و خاص بخت محبت و اخلاص که با من وارد طریق
 خدمتگاری و همراهی اختیار نموده است در پرگنه میر طم که وطن اوست قبل ازین بناے مسجد نهاده بودند در نیولاب تقریب مذکور گشت
 چون خاطر او را متعلق با تمام این بناے خیر یافتیم چهار هزار روپیه با دادیم که خود در فتنه صرف او نماید و فرجه شال خاصه با و مرحمت نمود
 رخصت کردم در دیوانخانه خاص و عام دو مجرا از چوب ترتیب می یابند در مجرا اول امرا و ایلچیان و اهل عزت میباشند و درین
 دایره کسے بغیر حکم داخل نمی شود و در مجرا دوم که وسیع تر از مجرا اول است جمیع بندگان از منصبداران و احدیان و کسانیکه اطلاق نوکری
 توان کرد راه می یابند و در سیردن ابن مجرا نوکران امیر و سایر مردمی که در دیوانخانه مذکور در می آیند می ایستند چون میان مجرا اول
 و دوم تفرقه نبود بخاطر رسید که مجرا اول را به نفره باید گرفت فرمودم که مجرا مذکور در دنبانے راکه ازین مجرا به بالا خانه جهر و که نهاده اند
 و در فیل راکه بهر دو دست نشین جهر و که که هنرمندان از چوب ترتیب داده اند و نفره گیرند بعد از اتمام بعرض رسید یک صد و سیست
 و پنج من نفره بوزن هندوستان که هشت صد و هشتاد من ولایت باشد صرف فرموده شد الحق که صفا و نمود دیگر پیدا کرده چنانچه گویا
 چنین می بایست سوم ماه تیر مظفر خان از پینه آمده ملازمت کرد و دوازده مهر نذر گذرانید مصحف جلد مرصع و دو گل مرصع پیشکش گویان
 بنظر در آورد و در چهار دهم ماه مذکور صفدر خان از صوبه بهار آمده ملازمت کرد و یک صد و یک عدد مهر نذر گذرانید بعد از آن که
 مظفر خان روزی چند در ملازمت بود پانصدی ذات بر منصب سابق او افزوده علم عنایت فرمودم و شال خاصه داده رخصت
 پینه کردم میدانستم که سگ دیوانه بهر جانورے و جاندارے راکه بگزذ البته می میرد غایتا این معنی در فیل به صحت نه پوسته بود در زمان
 من چنین واقع شد که شبے سگ دیوانه بجای بستن یکے از فیلان خاصه کچی نام در آمده در پاسے ماده فیله که همراه فیل خاصه
 بود و میگزد به کیبار ماده فیل بفریاد در می آید فیلبانان دویده خود را میرسانند آن سگ رو بگریز نهاد و بز قوم زاری که در آن حوالے
 واقع بود در می آید و بعد از زمانے باز در آمده خود را به فیل خاصه میرساند و دست او را میگزد فیل او را میکشد چون مدت یکماه

پنج روز ازین مقدمه میگذرد روزی که هوا سرد و برفناک بود و غریبین را غمگین و بیکبار فریاد
 میکنند و اعضا را در لرزه درآمده خود را می اندازد و باز بر خاسته هفت روز آب از دهان او میرفت و ناگاه فریاد می کند و
 سبب آرامی داشت فیلبانان هر چند در صد علاج شدند نفع نکرده و روز هشتم افتاده مرد بعد از مردن ماده فیلبان یک ماه
 فیلبان کلان را به کنار آب به صحرا می بردند همان طریق ابرو در غده ظاهر شد فیلبان مذکور در عین مستی یکبار به لرزه درآمده بر زمین نشست
 فیلبانان او را بهزار مشقت بجای مقام خود آورده بعد از همان مدت و به همان حالت که ماده را دست داده بود این فیلبان نیز
 تصدق شد از وقوع این مقدمه حیرت تمام دست داد و الحی جا می جرت است که جانور را باین کلان و بر رگی بسکلی و
 ترکیب باندک جراحی که از حیوان ضعیفی با درسد این مقدار متاثر گردد و چون خانخانان مکررا استدعا می رخصت شاه
 نواز خان پسر خود نموده بود تبارتخ ۴ - امر داد اسپ و خلعت داده رخصت دکن نمودم و یعقوب بدخشی را که منصب او صد و
 پنجاه بود بنا بر تردید که از وقوع آمده بود به منصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار سرفراز ساخته بخطاب خانی او را
 سر بلند گردانیدم و علم نیز که امت شد طوائف هندی و بر چهار گرده قرار یافته و هر کدام باین طریق خاص عمل مینمایند و در هر سال روزی
 معین دارند اول طائفه برهن یعنی شناسنده این روی چون دو طیفه ایشان شش چیز است علم آموختن و دیگران را تربیت دادن و آتش
 پرستیدن مردم را دلالت به آتش پرستش کردن چیزی به محتاجان دادن و چیزی گرفتن این طائفه را روزی معین است و آن روز
 آخر ماه ساون است که ماه دوم از برسات است این روز را مبارک دانسته غایبان ایشان به کنار دریاها و تالابها میروند و فسونها
 خوانده بر ریسمان ها و رشته های رنگین میدهند و روز دوم که اول سال نو است آن رشته ها را در دست راجها و بزرگان عهدی بندند
 و شگون میدهند و این رشته را راکی میگویند یعنی نگاهداشت این روزه در ماه تیر که آفتاب جهات تاب در برج سرطانست واقع
 میگردد و طائفه دوم چتری است که به کتری معروف و مشهور است و مراد از چتری طائفه ایست که مظلومان را از شر ظالمان محفوظ
 دارند آئین این طائفه سه چیز است یکی آنکه خود علم بخواند و دیگران را تعلیم دهد دوم آنکه آتش را پرستش کند و دیگران را به پرستش
 دعوت نه نماید سوم آنکه به محتاجان چیزی بدهد و خود با وجود احتیاج چیزی نگیرد و در این طائفه بچه و دهمین است درین روز
 سواری کردن و اشکر بر سر خصم کشیدن پیش ایشان مبارک است و رام چند که او را به خدائی می پرستند درین روز اشکر کشیده
 بر خصم خود طفر یافته است این روز را معتبری دانند و فیلان و اسپان را از ایشان کرده پرستش می نمایند و این روز در هر ماه شهریور
 که آفتاب در برج سنبله میباشد واقع میشود به نگاه دارند و اسپان و فیلان انعامها میدهند طائفه سوم پیش است و این

جماعت این دو طائفه را که ذکر ایشان گذشت خدمت میکنند زراعت و خرید و فرودخت رسو و سودا شغل ایشان مقرر است این طائفه را هم روزی معین است که آنرا دیوالی هم میگویند و این روز در ماه مهر که آفتاب در برج میزان است واقع میگردد و در بیست و هشتم ماه پاسه قمری میباشد در شب این روز چراغها می افروزند و در دستمان در غزیران در خانه پاسه یکدیگر جمعیت نموده هنگامه قمار بازی گرم بسیارند چون نظر این طائفه بر سود و سودا است بدون و پاسه دادن را درین روز شگون میگیرند طائفه چهارم شود است این گروه کهنترین طائفه نبودند همه را خدمت میکنند و ازین چیزها که مخصوص هر طائفه مذکور گشت بهره مند ازین روز این باهولی است که با اعتقاد ایشان روز آخر سال است این روز در ماه اسفند ارند که حضرت نیر اعظم در برج حوت منزل دارند واقع میشود در شب این روز آتشها در هر کویچه و گذرهای برمی افروزند و چون روز میشود تا یک بهر آن خاکسترها بر سر دروسه یکدیگر می افشانند و شور و غوغا می کنند بر سر انگیزند و بعد از آن خود را شست و شو و داده زخمهای پوشند و به سیر باغات و صحراها میروند چون ضابطه مقرر نمود است که مرده پاسه خود را می سوزانند آتش افروزند درین شب که شب آخر سال گذشته است کنایه از آن است که سال گذشته را که به منزله مرده است بسوزانند در ایام والد بزرگوارم امرای هند و دیگر طوائف به تقلید ایشان رسم را کھی بجای میسازند که علما و مردانیدها و گلها که مرصع به جو اسیرگران بها در رشته ها کشیده بر دست مبارک ایشان می بستند و تا چند سال این رسم معمول بود چون تکلف را از حد گذرانیدند انجمنی برایشان گران آمده منع فرمودند و بر همان به شگون همان رشتها و ابریشم ها را که ضابطه ایشان است می بستند من هم درین سال بسنت پسندیده ایشان عمل نموده فرمودم که امرای هند و اعیان این طائفه را کھی بدست من نه بندند روز را کھی که نهم امراد بود و بلند همان معرکه قایم شد و دیگر طوائف براه تقلید رفته دست ازین تعصب بازند اشتند همین سال را قبول نموده فرمودم که بهمان ضابطه قدیم بر همان رشته ها و ابریشمها می بسته باشند درین روز به حسب اتفاق عرس حضرت عرش آشیانی واقع شد و عرس از قاعده پاسه است که در هندوستان معمول است در هر سال در روز فوت پیر و عزیز خود طعامها و اقسام خوشبوئینها باندازه حالت و قدرت خود ترتیب داده علما و صلحا و سایر مردم جمع میشوند و این مجلس گاه باشد که بیک هفته بکشد درین روز با با خورم را فرستادم که بر روضه تبر که ایشان رفته این مجلس را منعقد سازد و دوه هزار روپیه بدهد کس از بنده پاسه معتبر داده شد که به فقر او را باب احتیاج تقسیم نمایند در پانزدهم ماه امراد پیشکش اسلام خان از نظر گذشت است و هشت زنجیر قبیل و چهل راس اسپ آن سز زمین که بیاناگن مشهور است و پنجاه نفر خواجه سرا و پانصد پرگانه نفیس ستارگانی فرستاده چون ضابطه شده که وقایع جمیع صوبها به تخصیص سرحد با بعضی می رسیده باشد و واقعه نویسان از درگاه بدین خدمت تعیین میشوند

خرم

و این از ضوابط است که پدر بزرگوارم کرده اند من هم موافق آن عمل می نمایم و درین ضمن نواید کلی و نفع عظیم مشاهده میشود و اطلاع دیگر بر احوال عالم و عالمیان بهم میرسد اگر نوآمد آن مرقوم گردد سخن دراز میشود درین ایام وقایع نویسی لاهور نوشته بود که در اواخر ماه تیره کس از شهر بامن آباد که در دوازده کر و سه واقع است رفته اند چون هوا گرمی بهم میرساند پناه به سایه درختی میسزند مقارن آن باد و چکر بهم میرسد و آن باد چون به جماعت مذکور می وزد به لرزه در آمده نه کس از آنها هم در زیر درخت جان دادند و یک کس زنده ماند و آن زنده مدت ها بیماری داشت تا بعد از محنت بسیار خلاص شد و جانور آنی که بر درخت مذکور نشین داشتند همگی افتاد مرده و در آن نواحی هوا این قسم خرابی پیدا کرد که جانوران صحرائی به کشت زار با آمده خود را می انداختند و بر بالاسک سبزه غلطیده جان میدادند مجله جانوران بسیار کس هلاک شدند در روز پنجشنبه ۳۱ - مرداد تبیج نموده به قصد شکار به کشتی سوار شده متوجه موضع سمونگر که از شکارگاه های مقرر است گشتم در ۳ شهر پور خان عالم را که از وکمن به مصاحت فرستادن عراق و همراهی ایلی دارا ایران طلب نموده بودم در پنجار سیده ملازمت کرد و صد مهر نذر گذرانید و چون سمونگر به جاگیر مصابت خان مقرب بود منزله و لکشا بنایت تکلف بر کنار دریا ساخته بود بسیار خوش افتاد یک زنجیر نیل و یک انگشتری نیکین زمره پیشکش نمود فیصل رادا غل فیلان خاصه نمودم تا ۶ شهر پور به شکار مشغول بودم درین چند روز چهل و هفت راس آهوز زرد ماه و دیگر جانوران شکار شد درین وز با دلا در خان یک قطعه لعل پیشکش فرستاده بود مقبول افتاد شمشیر خاصه جهت اسلام خان فرستادم بر منصب حسن علی ترکمان که بهزاری ذات و هفت صد سوار بود پانصدی ذات و یک صد سوار افزوده شد - آخر های روز پنجشنبه ۲۰ ماه مذکور در منزل مریم الزمانه وزن شمسی به فعل آمد خود را با قلزات و دیگر چیزها بدستور معمول وزن نمودم درین سال سن چهل و چهار سال شمسی پوره شد و درین روز یادگار علی ایلی دارا و خان عالم که ازین جانب به همراهی او تعیین شده بود مرخص گشتند بیادگار علی اسپ بازین مرصع و کمر شمشیر مرصع و چهار تمب طلا دوزی کلنگی و با پر و جیغه و سی هزار روپیه نقد مرحت شد که مجموع چهل هزار روپیه بوده باشد و بر خان عالم کپوه مرصع یا پھول کتاره که علاقه از مردارید داشت شفقت نمودم در ۲۲ ماه مذکور به زیارت روضه مقدسه منوره والد بزرگوارم به پشت آباد فیصل سواره متوجه گشتم در نقن پنجاه هزار روپیه زرد رنگی افشاند شد پنج هزار روپیه دیگر به خواجه جهان دادم که به درویشان قسمت نماید و تبیج نماز شام کرده به کشتی متوجه شهر شدم چون منزل اعتماد الدوله بر کنار آب جمناء واقع بود آنجا فرود آمدم و شب در منزل او گذرانیده تا آخر های روز دیگر آنجا بسر بردم و از پیشکش های او آنچه خوش آمد قبول فرموده متوجه دولت خانه گشتم منزل اعتماد خان هم بر کنار آب جمناء بود حسب الاتماس او با مردم محل آنجا فرود آمده منازل او را که تازه ساخته بود سیر کردم

الحق جایہاے مطبوع و دلپسند بود بسیار خوش آمد پیشکشہاے لائق از آئینہ و جواہر و دیگر اجناس سرانجام نموده بود مجموع از نظر اشرف
گذشت و اکثر پسند خاطر افتاد و قریب بہ شام داخل دولت خانہ ہمایون شدم چون منجان و اختر شتاسان اشب ساعت توجہ
بجانب اجیر اختیار نموده بودند ہفت گھڑی از شب دو شنبہ ۲ شعبان مطابق ۲۴ شہر یور گذشتہ بہ فیروزی و اقبال بقصد انصوب
از در انخلافت اگرہ بر آمدم و درین غریمت دو چیز منظور خاطر بود اول زیارت روضہ منورہ خواجہ معین الدین چشتی کہ از برکات
روح پر فتوح ایشان کشایشہاے بزرگ باین دودمان و الار سیدہ و بعد از جلوس زیارت مرقد بزرگوار ایشان مہسرن گشتہ
بود دوم دفع و رفع رانا امر سنگہ مقہور کہ از زمیند اران و راجہاے معتبر ہندوستان سہرے و سرداری او و آبا و اجداد
اور اجمع راجہا و رایان این ولایت قبول دارند و دیر لیت کہ دولت و ریاست در خانوادہ آنهاست مدتی در حد و دمشق
کہ پور بہ رویہ باشد حکومت داشته اند و دران ایام بخطاب راجگی معروف و مشہور بودہ اند بعد از ان بزمن دکن افتادند و
بیشتر ولایات آنجا بہ تصرف در آوردند و بجای راجہ لقب راول راجہ و اسم خود ساختند پس از ان بہ کوہستان میوات درآمدند
ورقہ زرقہ قلعہ چتیور را بہ تصرف در آوردند از ان تاریخ تا امروز کہ ہشتم سال از جلوس نست یکہزار و چہار صد ہفتاد و یک سال
میشود بیست و شش کس دیگر ازین طائفہ کہ مدت حکومت ایشان یک ہزار و دہ سال است راول خطاب داشتہ اند و از راول
کہ اول شخصی ست کہ بہ راول اشہار یافته تا رانا امر سنگہ کہ امروز رانا است بیست و شش نفر اند کہ در عرض چہار صد و شصت و
یک سال ریاست و سرورے داشته اند و درین مدت مدید گردن با طاعت بیچ یک از سلاطین کشور ہندوستان در نیادردہ اکثر
اوقات در مقام سرکشی و قنہ انگیزی بودہ اند چنانچہ در عہد سلطنت حضرت فرودس مکانے رانا سانگا جمع راجہا و رایان زمینداران
این ولایت راجع ساختہ با یک لک و ہشتاد ہزار سوار و چندین لک پیادہ در حوالی بیانہ جنگ صف نمود و بہ تائبہ باری تعالی
و باوری نجت لشکر ظفر اثر اسلام بر افواج کفر غلبہ کردند و شکست عظیمی با حوال اوراہ یافت تفصیل این جنگ در تواریخ معتبرہ
بہ تفصیل در واقعات کہ از تصنیفات حضرت فرودس مکانی ست مذکور و مسطور است والد بزرگوارم کہ مرقد منور ش محل فیوض
تا نناہی باد و دفع این سرکشان سیمہاے بلخ بجا آوردند و چندین مرتبہ لشکر با بر سر او تعیین نمودند و در سال دواز دہم از جلوس خود
بہ تسخیر قلعہ چتیور کہ از محکم قلعہ ہاے مقررہ معمورہ عالم است و بر ہم زدند ملک رانا غریمت نمودند و قلعہ مذکور را بعد از انکہ چہار ماہ
ودہ روز در قیل داشتند از کسان پدر رانا امر سنگہ بہ جنگ و جدال از روی قدرت و قوت تمام گرفتند و قلعہ را خراب نمودہ
برگشتند و در ہر مرتبہ افواج قاہرہ کار را بر دنگ ساختہ چنان می کردند کہ بدست در آید یا خراب و آوارہ گردد و مقارن این امرے

روے پیدا کہ این مهم انصرام نمی یافت تا در اواخر عمد در یک روز و یک ساعت خود بہ تسخیر ملک دکن متوجہ گشتند و مرا با لشکر عظیم
 و سرداران معتبر بر سر رانا فرستادند بحسب اتفاق این ہر دو کار بواسطہ اسبابی کہ ذکر آن طول تمام دارد صورت پذیر نہ گشت تا آنکہ
 زمان خلافت بن رسید چون این مهم نیم کارہ من بود بعد از جلوس اولین لشکر کہ بحدود مالک فرستادم این لشکر بود فرزند پرور
 را سردار ساختہ عظمائے دولت کہ در پای تخت حاضر بودند بدین خدمت تعیین گشتند و خانہ معمور و توپخانہ موفور ہمراہ نمودہ روانہ
 ساختم چون ہر کار سے موقوف بر وقت ست درین اثنا قضیہ بدعا بقبت خسرو بوقوع آمد مرا ناچار تعاقب او بجانب پنجاب بایند
 و ولایت و پایہ تخت کہ در دار الخلافت اگرہ بود خالی میماند بانصورت نوشتہ شد کہ پر وزیر با بعضی امرا برگشتہ بہ محافظت اگرہ و حوالی و
 ہواشی آن تمام نماید بجلال الدین مرتبہ ہم مهم رانا چنانکہ بایست نشد چون بہ عنایت الہی خاطر از فتنہ خسرو جمع گردید و دیگر بارہ اگرہ محل
 نزول ربابات عالیات گشت افواج قاہرہ بسر کردگی مہابت خان و مجد اللہ خان و دیگر سرداران تعیین نمودہ شد و از ان تاریخ
 تا وقت غرمت ربابات جلال باجمیر پوسہ ولایات او پایمال عساکر فیروزی مآثر بود غایتا مهم او صورت پسندیدہ پیدا نمی کرد بخاطر
 گذر ایندم کہ چون در اگرہ کار سے ندارم و تعیین من گشت کہ تا من خود متوجہ نشوم این مهم صورتی پیدا نمی کند بہ ساعت مقرر از
 قلعه اگرہ برآمدہ در باغ و صحرہ منزل واقع شد روز دیگر جشن دسہرہ روے داد بدستور معمول اسپان و فیلان را آرایش دادہ
 از نظر گذر ایندم چون مکبر والدہ با ہمیشہ ہائے خسرو بعض رسا میدند کہ از کردہ ہائی خود بسیار نامد و پشیمان ست عرق عطوفت
 و شفقت پدر سے در حرکت آمدہ اورا طلبیدم و مقرر کردم کہ ہر روز بہ کورنش می آمدہ باشد در باغ مذکور ہشت روز مقام شد در
 بیست و ہشتم خبر رسید کہ راجہ رامداس کہ در نگیش و حدود کابل بہ ہمراہی تلج خان خدمت می نمود وفات یافت غرہ ماہ ہزار باغ کوچ
 شد و خواجہ جهان را برائے نگاہبانی دار السلطنت اگرہ و محافظت خزان و محکمات حضرت فرمودم و فیل و فرگل خاصہ باو مرحمت
 شد در دوم مہر خبر رسید کہ راجہ باسودرتھانہ شاہ آباد کہ سرحد ولایت امر سے مقہور است وفات یافت دہم ماہ مذکور روپ باس
 کہ الحال با من آباد موسوم شد ہ منزل گشت سابق این محال بجا گیر روپ خواص مقرر بود بعد از ان بہ پسر مہابت خان کہ امان اللہ
 نام دارد مرحمت نمودہ فرمودم کہ بنام او میخواندہ باشند باز در روز درین منزل مقام واقع شد چون از شکار گاہ ہائے مقرر است
 ہر روز بہ شکار سوار میشدم چنانچہ درین چند روز یک صد و پنجاہ و ہشت آہونہ زادہ و سایر جانوران شکار شد بست و نجسم
 ماہ مذکور از ان آباد کوچ نمودہ شد درسی و یکم این ماہ مطابق ہشتم رمضان خواجہ ابو الحسن را کہ از برہانپور طلب نمودہ بودم
 آمدہ ملازمت کرد و پنجاہ ہنزدہ و پانزدہ پارہ مرصع آلات و یک زنجیر فیل کہ اورا داخل فیلان خاصہ کردم پیشکش گذر ایندم دوم آبان

مطابق دهم رمضان خبر فوت قلیچ خان رسید از قدیمان این دولت بود و به پشتاد سالگی به رحمت خدا رفت در پرتشاور بخت
 و فتح و رفیع افغانان پرتاریکی پیام داشت منصب او شش هزاری ذات و پنجاه سوار بود مرتضی خان دکنی که در علم پخته بازی
 که با اصطلاح دکنیان یک انگلی گویند و مغلان شمشیر بازی میگویند مینظر بود در پیش او باین درزش متوجه بودم در میولا او را بخطاب
 و درزش خانی سرفراز گردانیدم چون ضابطه کرده ام که شهرها را باب استحقاق و درویشان را از نظر من میگردد اینده باشند تا نظر بجا
 هر یک انداخته زمین و زر نقد و پوشش با آنها مرحمت نمایم در میان آن مردم شخصی اسم جهانگیر را با اسم اعظم الله اکبر بحساب اجدد مطابق
 یافته بود بعضی رسانید و این معنی را استفاد دل و شگون خوب گرفته به یا بنده آن زمین و اسب و زر نقد و خلعت کرامت نمودم روز دوشنبه
 پنجم شوال مطابق بیست و ششم آبان ساعت داخل شدن با جمیر قرار یافته بود صبح روز نهم که متوجه گشتم چون قلعه و عمارات روضه حضرت
 خواجه بزرگوار ظاهر گشت قریب بیک کرده راه را پیاده طی کردم و از دو جانب راه معتمدان را تعیین نمودم که به نقادار باب احتیاج
 تر داده برفتند چون چهار گهروی از روز گذشته داخل شهر و معموره شدم و در گهروی پنجم شرف زیارت روضه متبرکه دست داد بعد از
 دریافت زیارت بدو تخانه همایون متوجه گشتم و روز دیگر فرمودم که همه حاضران این بقعه شریف را از خود بزرگ شمری در بگذری
 از نظر بگذرانند تا فرخو را استحقاق بعطایا بجزیل خوشنود گردند و مفتهم آذربه قصد سیر و شکار تالاب بیکر که از معابد مقرر منبود است
 و در فیصلت آن سخنان میگویند که به هیچ عقلی راست نمی آید و در سه کوهی است متوجه گشتم و دوسه روز در آن تالاب
 شکار مرغابی کردم و با جمیر معاودت نمودم بعد باه قدیم و جدید که با اصطلاح کفار دیوسره میگویند در اطراف این تالاب بنظر درآمد
 از جمله راناشکر که عم امری مقهور است و در دولت ما از امرای بزرگ است دیوسره ساخته در غایت تکلف چنانکه یک لکه روپیه
 مذکور شد که خرچ نموده به تماشا که آن عمارت در آدم صورتی دیدم از سنگ سیاه تراشیده از گردن بالا بهیئت سرخوک و مانتی
 شبیه به بدن آدمی عقیده ناقص نبود آنست که یک وقتی بنا برستی که راه حکیم علیم اقتضا فرموده بدین صورت جلو ظهور نمود
 این صورت را بدین جهت عزیز داشته پرستش بنمایند فرمودم که آن صورت که به راه را در هم شکسته در تالاب مذکور انداختند بعد از طایفه
 این عمارت بر قلعه کوهی گنبدی سفید مشاهده گشت که مردم از هر طرف بدانجامی آمدند از حقیقت آن پرسیدم گفتند چو گنگ
 در اینجا باشد ساده لوحانیکه بدین او میروند کف آردی بدست بدانها میدهند که در دهن انداخته آواز جانورهای که از آن
 سفها در یک وقت آزار یافته باشند نمایند تا آن گناه بدین عمل زائل گردد فرمودم تا آن محل را خراب نموده آن جوگی را از اینجا
 اخراج نمودند و صورتی که در آن گنبد بود شکستند دیگر عقیده داشتند که این تالاب را عمق نیست بعد از تفحص ظاهر شد که هیچ

جاے آن از دوازده درع زیاده عمق ندارد و دور آن از اینر میوم قریب یک و نیم کوه بود شانزدهم آذر خبر رسید که قراولان ماده
 شیرے را قبل نموده اند در ساعت متوجه شده بجز در میدان به تفنگ زده باز گشتم بعد از چند روز نیله گادے شکار شد در حضور
 خود فرمودم تا از پوست بر آورند و بجهت فقر اطعام بکنند و پوست و چند نفر جمع شده بودند از آن طعام خوردند و بهر یک بدست
 خود زر با دادم در همین ماه خبر رسید که فرنگیان کوه بقولے نموده چهار جہاز اجنبی را که از جہازات مقررہ بندر سورت بود در حوالے
 بندر تاراج نمودند و جمع کثیر را از مسلمانان اسیر نموده مال و متاعے که در آن جہاز بود منصرف گشتند این معنی بر خاطر گران آمد و مقرر گشت
 را که بندر مذکور حواله او بود بجهت تدارک و ملافی این امر اسپ و قیل و خلعیت داده بینم دهم آذر مرخص ساختم بنا بر حسن تردید
 و خدماتے که از یوسف خان و بهادر الملک در صوبہ دکن بوقوع آمده بود علم بجهت آنها فرستادم و نوشته شد که مقصد اصلی
 ازین غریبت بعد از زیارت حضرت خواجہ سرا انجام مهم را نامتھور بود و بنا برین بخاطر گذرانیدم که خود در اجیر توقفت نموده فرزند
 سعادت مند با با خرم را پیش بفرستم و این اندیشہ بغایت صواب بود بنا برین ششم دی که اختیار ساعت شده بود بفرخی و فیروزی
 اورا مرخص ساختم و قبای طلا دوزی گل مرصع که مرادید بر اطراف گلھائے آن کشیده بودند و چیرہ زر دوزی رشته مرادید و
 فوطہ زربفت مسلسل مرادید و قیل فتح گنج نام خاصہ معہ تلایر و اسپ خاصہ و شمشیر مرصع و کپوہ مرصع معہ پھول کنارہ بدوم حمت
 نمودم سواے مردے که سابق بسر کردگی خان اعظم درین خدمت تعیین بودند دوازده ہزار سوار دیگر بہ ہمراہی آن فرزند معین
 ساختم و سران سپاہ را فراخورد قدر بہر یک با سپان خاصہ و قیلان و خلعیتاے خاصہ فاخرہ سرفراز ساخته رخصت نمودم و در آن
 بخدمت بخشی گری این لشکر تعیین یافت در همین ساعت صفدر خان بہ حکومت کشمیر از تغیر ہاشم خان مرخص شد اسپ و خلعیت
 یافت روز چہار شنبہ یازدهم خواجہ ابوالحسن را بخشی کل ساخته خلعت مرحمت نمودم و یک دیگ کلانی در آگرہ حکم کرده بودم کہ
 بجهت روضتہ تبرکہ خواجہ بسا زند در همین روز با آورده بودند فرمودم کہ بجهت فقر اطعام در آن دیگ طبخ نمایند و در ایشان اجیر
 را جمع سازند تا در حضور بآنها خورائیدہ شود و بجز آنکس حاضر شدند و بہ ازین طعام اجیر خوردند و بعد از خوردن طعام بدست خود
 بہر یک از درویشان زر با داده شد اسلام خان حاکم ہنگالہ درین ایام بہ منصب شش ہزاری ذات و سوار سرفرازی یافت و
 بہ مکرم خان پسر عظیم خان علم مرحمت شد غرہ اسفندہ اند مطابق دہم محرم ۱۰۲۳ بہ شکار نیلہ گاد از اجیر آمدم روز نهم معاودت
 نمودم و بہ چشمہ حافظ جمال کہ در دو کرویہ شہر واقع است منزل نمودم و شب جمعہ را در آنجا گذرانیدہ آخر روز بہ شہر داخل
 شدم درین بست روزہ نیلہ شکار شد چون نیکو خدمتے خواجہ جهان و کم جمعیتے او بجهت حفظ و حراست آگرہ و آن نوای

بعضی رسید پانصدی ذات و یک صد سوار بر منصب او افزوده شد و در همین روزها ابو الفتح و کفنی از جاگیر آمده شرف ملازمت
 و ریافت در ۳ ماه مذکور خبر فوت اسلام خان رسید که در روز پنجشنبه پنجم رجب ۱۲۲۲ وفات یافته بود در یک روز بے سابقه
 بیماری و تشویش این امر ناگزیر او را دست داد از خانه زادان و تربیت یافته این مقدار جوهر کار دانی که از دبطور رسید از
 دیگر ظاهر شد حکومت بنگاله را از روس استقلال کرد و ولایات که در عمل بیج یک از جاگیر داران سابق و به تصرف ادیبای
 دولت قاهره در نیامده بود داخل ولایات عملی شد اگر اجل او را در نمی یافت مصدر خدمات کلی میگشت خان عظیم با آنکه
 خود استدعا نموده بود که شاهزاده فیروز مند باین خدمت مامور گردد با وجود انواع دلاسا و رضاجوئی از جانب آن فرزند تن
 به سازگاری در نداده به شیوه ناستوده خود عمل می نمود چون این مقدمه مسوم گشت ابراهیم حسین را که از خدمتگاران معتمد حضور
 بود همراه او فرستادم و سخنان لطف آمیز مرا بگیرد و پیغام کردم که وقتی در برهان پور بودی بارزها به این خدمت را از من اتماس
 نمودی چون این خدمت را که سعادت دارین خود دوران میداستی و در مجالس و محافل مذکور میکردی که درین غریمت اگر گشته شوم
 شهید و اگر غالب آیم غازی خواهم بود تو تقویض نمودم آنچه از ملک دید تو پخانه خواستی سرانجام یافت بعد از آن نوشته که بجزکت
 آیات جلال بدین حدود مفصل این مهم خالی از اشکای نیست بکنگش تو نزول اجلال در جمیع واقع شد و این نواحی محل سرادقا
 جاه و جلال گشت الحال که شاهزاده را بر ارض و جوه معقوله استدعا نمودی و مجموع مقدمات براس و کنگش و صوابدید تو به عمل
 آمده باعث چلبست که پاز مسکه بیکبار میکشی و در مقام ناسازگاری در آمده با باخرم را که درین مدت برگز از خود جدا نه ساخته ام
 محض با عماد کار دانی تو فرستادم باید که طریقه نیکو اهی و نیک اندیشی منظور و مرعی داشته شب در روز از خدمت فرزند سعادت مند
 غافل نباشی و اگر بخلاف این سخنان عمل نموده از قرارداد خود قدام بیرون نمی دانسته باش که زبان کارخواهی بود ابراهیم حسین رفت
 و این سخنان را بر همین تفصیل خاطر نشین او ساخت اصلاً نتیجه نداد از جهل و قرارداد خود باز نیامد با باخرم چون دید که وجود او درین
 کار مغل است او را نگا پداشته عرض داشت نمود که بودن او بیج وجه لائق نیست و محض بجهت نسبتی که با خسر دارد در مقام کار نیست
 به هایت خان فرمودم که رفته او را از اودس پور بیار و محمد تقی زیوان بیوتات تعیین شد که بند سوز رفته فرزند آن و متعلقان
 او را با جمیع رساند و پانزدهم ماه مذکور خبر رسید که ولایت و لدراس سنگه که چلبست او سرشته نبی و نسا د است از برادر کوچک خود
 را دسویج سنگه که بر سر او تعیین شده بود شکست عظیم خورده در یکی از حکما سے سرکار حصار در قبل ست مقارن این با ششم خوستی
 نوجدار و جاگیر داران نواحی او را بدست در آورده مقید بدرگاه رسانیدند چون مکرر از و تبایح سرزده بود به بیاسار رسید و گشتن

او باعث عبرت بسی از مفسدان شد و به جلد و کس این خدمت بر منصب راد سوارج سنگه پانصدی ذات و دو بیست سوار افزوده گشت در چهاردهم ماه عرض داشت فرزند باباخرم رسید که فیل عالم کمان که رانار ابدان نازش تمام بود با بنفنده فیل زنجیر دیگر بدست بهادران لشکر فیر دزی اثر افتاد و عنقریب صاحبش نیز گرفتار خواهد گشت *

جشن ششمین نوروز از جلوس همایون

آغاز سال نهم از جلوس همایون مطابق سنه ۱۰۲۳ هجری

دو پیر و یک گهری از شب جمعه ۹ شهر صفر گذشته آفتاب عالم تاب به برج حمل که خانه شوکت و شرف اوست پرتوان گشت و صبح آنکه غره فردردی ماه بوده باش مجلس جشن نوروزی در خطه دلپندیر اجیر دست داد و در وقت تحویل که ساعت سعید بود جلوس بر تخت اقبال نمودم برسم مقرر دولت خانه همایون را با تمثله نفیسه و جواهر و مرصع آلات آئین بسته بودند در همین وقت نجسته فیل عالم کمان که یماقت خاصه شدن داشت با بنفنده زنجیر فیل دیگر از نو داده که فرزند باباخرم از فیلان رانار ستاد بود از نظر اشرف گذشته و باعث انبساط خاطر دو تنخواهان گشت روز دوم نوروز در سواری آنرا تیمنا خوب دانسته بران سوار شدم در بسیار تشار شد و در تاریخ سوم منصب اعتقاد خان را که دو هزاری ذات و پانصد سوار بود سه هزاری ذات و هزار سوار مقرر نمودم و به خطاب آصف خانی که دو کس هم از سلسله آنها بدین خطاب سرفرازی یافته بودند سر بلند ساختم و بر منصب دیانت خان تبر پانصدی ذات و دو بیست سوار افزوده شد و هم درین ایام اعتماد الدوله را به منصب پنجزاری ذات و دو هزار سوار از اصل و اضافه سرفراز ساختم حسب الاتماس باباخرم بر منصب سبقت خان باره به پانصدی ذات و دو بیست سوار و بر منصب دلاور خان پانصدی ذات و دو بیست سوار و بر منصب کشن سنگه پانصد سوار افزوده و بر منصب سرفراز خان پانصدی ذات و سی صد سوار افزوده شد روز یکشنبه دهم پیشکش آصف خان از نظر اشرف گذشته و در ۱۴ اعتماد الدوله پیشکش خود گذراند درین دو پیشکش نفایس بنظر در آمد آنچه پسته خاطر افتاد اگر قسمتمه را با زاد آدم چنین قلیج خان با برادران و خویشان و لشکر و جمعیت پدر خود از کابل آمده سعادت ملازمت دریافت ابراهیم خان که منصب هفت صدی ذات و سی صد سوار داشت به منصب هزار و پانصدی و شش صد سوار سرفرازی یافته بخدمت جلیل القدر بخشی گری در خانه به شرکت خواجبه ابوالحسن مقرر گشت در ۱۵- این ماه مهابت خان که به آوردن خان اعظم و پسر او عبدالله مقرر گشته بود آمده ملازمت کرد در ۱۹ مجلس

شرف ترتیب یافت درین روز پیشکش مهابت خان از نظر اشرف گذشت و فیصل خاصه روپ سدر نام بحیث فرزند پروریز فرستاده شد
 بعد از گذشتن روز مذکور فرمودم که خان اعظم را با آصف خان به سپارند که او را در قلعه گو ایما رنگا بهار در و چون عرض از فرستادن
 او به قلعه آن بود که مبادا در مهم رانان بنا بر رابطه و بهمتی که به خسر و دار و نفاق و فساد از او بوقوع آید حکم فرمودم که او را در قلعه بطریق
 بندیان نگاه دارند بلکه اسباب فراغت و آسودگی از خوردنی و پوشیدنی بحیث او آماده و مهیا دارند چنین قلیج خان را در همین روزها
 به منصب دو هزار روپانصدی ذات و هفت صد سوار از اصل و اضافت سرفراز ساختم و بر منصب تاج خان که به دارا س ولایت بکمر
 معین بود پانصدی ذات و سوار افزوده شد در ۱۸ اردی بهشت خسر و رانم کورنش نمودم و سبب آن بود که بنا بر شفقت و عظمت
 پدری و التماس والده پائی و همیشه پاس او مقرر فرموده بودم که همه روز به کورنش می آمده باشد چون از سیما او آثار شگفتی و خوشحالی
 ظاهر نمی شد همیشه ملول و گرفته خاطر بنظر درمی آمد فرمودم که به کورنش در نیاید در زمان والد بزرگوارم مظفر حسین میرزا و رستم میرزا
 پسران سلطان حسین میرزا برادرزاده شاه ظهاسپ صفوی که قندهار و زمین داور و آنحد و در تحت و تصرف داشتند بواسطه
 قرب خراسان و آمدن عبدالعزیز خان او زبک بدان ملک عرابض فرستادند که ما از عمده نگاهداشتن این ولایت بیرون نمی توانیم
 اگر یکی از بنده پاس درگاه را بفرستند تا این محال را بد و سپریم و خود باروانه ملازمت شویم چون این معنی را کمر عرض داشت نمودند
 شاه بیگ خان را که الحال نجطاب خاندوراسی سرفراز است بداران و حکومت قندهار و زمین داور و آنحد و در فرستادند
 و فرامین عنایت آمیز به میرزایان نوشته ایشان را بدرگاه طلب فرمودند بعد از آمدن عنایات شامل حال هر یک نموده
 ولایات که دوسه برابر قندهار جمع داشتند بدانها مرحمت شد غایتا سراجا می که بابست از آنها نشد رفته رفته آن ولایت
 تغییر یافت مظفر حسین میرزا هم در ایام حیات والد بزرگوارم بر محنت خدارفت و میرزا رستم را به همراهی خانخانان به صوبه
 دکن فرستادند در آنجا اندکسکه بایه جاگیر می داشت چون تخت و سلطنت بوجود من آرایش یافت او را از دکن بقصد آنکه رعایت
 نموده بیکی از سرحد با بفرسیم طلب نمودم مقارن آمدن او میرزا غازی ترخان که حکومت ^{نقطه} قندهار و آن نواحی متعلق بدو بود
 بر محنت خدارفت بخاطر رسید که او را به ^{نقطه} فرستم تا آنجا جوهر ذاتی خود را خاطر نشان ساخته آن ملک را به عنوان پسندیده ^{نقطه}
 نماید و به منصب پنجزاری ذات و سوار سرفراز ساخته دو لک روپیه نقد و خرج بدو مرحمت فرموده به صوبه داری ملک ^{نقطه} او را
 رخصت نمودم عقیده آن بود که از دوران سرحد خدمت با بوقوع آید بخلاف توقع مصدر ^{نقطه} چگونگی خد متع نشد ظلم و تعدی را بجای
 رسانید که خلق بسیار از سلوک زشت او به شکوه در آمدند و خبری چند از او شنیده شد که آوردن اولاد گشت یکی از بنده ^{نقطه}

در گاه رابه طلب او تعیین نموده اورا بدرگاه طلبیدم در سبت و ششم اردی بهشت اورا آوردند چون ظلم و تعدی از وی به خلق خدا بسیار
 رسیده بود باز خواست آن به مقتضای عدالت لازم گشته اورا با نیراسی سنگه و کن سپردم تا بحقیقت عمل او باز رسیده شود
 و ادنی الحکمه تعیین یافته دیگران متنبه و عبرت پذیر گردند هم درین روز با خبر شکست احد او افغان رسید و حقیقتش آنکه معتقد خان در
 پو لم گذر که حوالی پرشاور واقع است با فوج قاهره پیوسته بود و خان دوران با جمعی دیگر در حد و کابل و آن نواحی سر راه آن و سیاه
 داشتند درین اثنا نوشته از پیش بولاق به معتقد خان میرسد که احد او بکوت تیراه که در بهشت کربه جلال آباد واقع است با جمعیت
 بسیار از سوار و پیاده آمده است و از جماعتی که دو تنخواهی و اطاعت اختیار نموده بودند پاره راکشته و چند را بندی کرده میخواهد که
 به تیراه فرستد و از اده تا ختن جلال آباد و پیش بولاق دار و بجز در سیدن این خبر معتقد خان با جمعی که با او بودند به سرعت تمام روانه میشود
 چون به پیش بولاق میرسد جا سوسان جنت تفحص غنیمت میفرستد صبح چهارشنبه ششم خبر می آید که احد او در همان جا است تکیه بعنایت آبی
 که در باره این نیازمند درگاه آبی است نموده افواج قاهره را در فوج یسازد و خود را به غنیمت میرساند غنیمت با چهار پنج هزار سوار پیاده
 کار دیده به غرور و به غفلت تمام شسته در گمان او نبود که بغیر از خان دوران درین نواحی نوبی باشد که با او چیره تواند شد چون خبر رسید
 افواج بادشاهی بدان نخت برگشته میرسد و آثار و علامت لشکر ظاهر میگردد مضطر بانه مردم خود را چهار توپ ساخته خود بر بلندی که
 یک بندوق انداز رفعت داشت و بر آمدن بران بدشواری میسر میشد ششمه مردم خود را به جنگ می اندازد و بر فندازان افواج
 قاهره آن مقهور را به شدت تفنگ گرفته جمع کثیره را به جهنم میفرستد معتقد خان با لشکر قول خود را بر اول رسانیده غنیمت را فرصت
 زیاده از انداختن دو سه شست تیر نهاده پاک و پاکیزه بر میدارند و سه چهار کرده تعاقب نموده قریب هزار و پانصد نفر سوار و پیاده
 به قتل میبرند و بقیه السیف اکثره زخمی و مجروح و یراق انداخته قرا بر فرار میدهند افواج قاهره شب در جنگ گاه بسر برده صباح
 آن شش صد سربده کرده بر پرشاور می آوزند و کله منارها در آنجا میسازند و پانصد سراسپ و مواشی بیشمار و مال و اسلحه بسیار
 بدست می افتد و بندیان تیراه خلاص میشوند و ازین طرف از مردم روشناس کس ضایع نمی شود شب پنجشنبه غره خور و اد به غرم
 شکار شیر متوجه بکر شدم روز جمعه دو قلاوه شیر را به تفنگ زدم در همین روز مغروض گشت که نقیب خان به رحمت خدا رفت
 خان مشارالیه از سادات سیفی و قزوینی الاصل است مزار پدر او میر عبد اللطیف هم در اجیمیر بوده دو ماه پیش از آنکه وفات یابد
 کوچ او که با یکدیگر انس و الفت تمام داشتند و دوازده روزی در بیماری تب گذرانیده شربت ناگوار مرگ نوشیدند فرمودم که او را
 هم در پهلوی زن او که در دیون روضه متبرکه که خواجهم بزرگوار نهاده بودند نهادند چون از معتقد خان خدمت شنایتی در جنگ احد او

دین

بتوقوع آمد بجلد و سے این خدمت به خطاب لشکر خانی سرفراز گشت و دیانت خان که به اود سے پور به خدمت بابا خورم در ساینده
 بعضی احکام مرخص گشته بود به نهم ماه خورداد آمد و از سر بر اینها و تذکره بابا خورم مقدمات خوب بعضی رسایند فدائے خان که از توکل
 ایام شاهزادگی من بود بعد از جلوس رعایتهاے یافته درین لشکر اورا بخشی ساخته بودم در روز دهم همین ماه و دیعت جیات سپرد
 میرزا رستم چون از کرده های ناخوش خود اظهار ندامت و پشیمانی میکرد و مردت و مردمی تقضی آن شد که تقصیرات اورا به عفو
 مقبول و مقرون گرداند و در آخر همین ماه اورا به حضور طلبیده تلافی خاطر اود نمودم و خلعت پوشانیده حکم کردم که به کورنش و سلام
 می آمده باشد در یازدهم ماه تیر شب یکشنبه ماه فیله از فیلیخانه خاصه در حضور من زائید مگر فرموده بودم که تحقیق بدت عمل نمایند
 آخر الامر ظاهر شد که بچه ماده یک سال و شش ماه و بچه نوزده ماه در شکم مادری ماند به خلاف تولد آدمی که اکثر بچه از شکم مادر بسر
 فردی آیند و بچه فیله اکثر بپا برمی آید چون بچه از مادر جدا شد مادر پیا خاک بیلاسه او افشانده آغاز صربانی دلابه گری نمود و بچه
 لمح افتاده بعد از ان برخاسته متوجه پستان مادر شد هم مجلس گلاب با شمی که از زمان قدیم به آب پاشی مشهورست و از رسوم
 مفره پیشینیانست منتقد گشت در نیم امرداد خیر فوت راجه مان سنگه رسید راجه مذکور از عمده های دولت والد بزرگوارم بود
 چون اکثر بنده های درگاه را مرتبه مرتبه بخدمت دکن فرستاده بودم اودهم از تعینات این خدمت بود بعد از انکه در ان خدمت
 وفات یافت مرزا بھاد سنگه را که خلف رشید او بود در گاه طلب نمودم چون از ایام شاهزادگی طریق خدمتگاری پیش از پیش
 به من داشت با آنکه ریاست و کلان تری سلسله آنها مطابق ضابطه که در هندوان معمولست به ما سنگه پدر جلالت سنگه که کلان
 اولاد راجه بود در ایام جیات او وفات یافت میر سید من اورا منظورند داشته بھاد سنگه را به خطاب میرزا راجه ممتاز ساختم
 و به منصب چهار هزار سی ذات و سه هزار سوار سرفرازی یافت و انبیر که وطن آباد اجساد او بود با و مرمت کردم و تلافی و تراخی
 خاطر ما سنگه نموده پانصدی بر منصب سابق او افزودم و ولایت کر به را به انعام او مقرر داشتم و کرد خنجر مرصع و اسب خلعت
 بخت او فرستادم در هشتم این ماه که امرداد باشد بغیر در مزاج خود یافتم رفته رفته به تب و در دسر کشید به ملاحظه آنکه بسا و
 اخلاص باحوال ملک و بنده های خدا راه یابد انمعنی را از اکثر محرمان و نزدیکان پنهان داشته حکما و اطباء را نیز آگاه نه ساختم چندان
 روز چنین گذشت از محرمان حریم عصمت بغیر از نور جهان بیگم که از و خود مهربان تری گمان نداشتم هیچکس را برین قضیه محرم
 نه ساختم بر پیر از خوردن خورشماے گران می نمودم و باندرک مایه غذاے سبک قناعت کرده همه روز بقاعده مقرر بود و انجمن
 خاص و عام دھرو که غسلخانه بطریق معناد برمی آیدم تا آنکه در بشره آثار ضعف ظاهر گشت بعضی از بزرگان مطلع گشتند بیکدی و

از اطبا کہ محل اعتماد بودند مثل حکیم مسیح الزمان و حکیم ابوالقاسم و حکیم عبد الشکور اظهار نمودم چون تب مفارقت نکرد و شب
 معتاد شراب خورده شد این معنی باعث زیادتی ضعف و کمی قوت گشت در اثناے تشویش و غلبه سستی بر وضعه منوره خواجہ
 بزرگوار رفتم و دوران آشیانہ منبر کہ صحت خود را از باری تعالی درخواست نمودم و صدقات و نذرات قبول نمودم اللہ تعالی بہ محض فضل و
 کرم خود خلعت صحت عطا فرمود زخمہ رفتہ تخفیف یافت و درد سر کہ شدت عظیم داشت بہ تصرف و علاج حکیم عبد الشکور فرو نشست
 و مزاج در عرض بست و دو روز بحالت اصلی باز آمد بنده ہای در گاہ بل سائر خلاق بہ شکرانہ این عطیہ بزرگ تصدقات گذرانیدند
 تصدق پہنچ یک را قبول نکردم و فرمودم کہ ہر کس در خانہ خود ہرچہ خواہد بقرا تقسیم نماید در دہم شہر پور خبر رسید کہ تاج خان افغان
 حاکم پٹنہ وفات یافت از امرائے قدیم این دولت بود در بیماری بخاطر گذرانیدہ بودم کہ چون صحت کامل روزے کرد چنانچہ
 در باطن از حلقہ بگوشان و معتقدان خواجہ بزرگوارم و توجہ ایشان را سبب وجود خود میدانم ظاہر اینر گوش خود را سوراخ
 نمودہ در جگہ حلقہ بگوشان ایشان داخل باشم نچینبہ دو از دہم شہر پور مطابق شہر رجب گوش خود را سوراخ نمودہ در ہر گوش
 یک دانہ مردارید آبدار در کشیدم چون این معنی مشاہدہ بندگان در گاہ و مخلصان ہوا خواہ گشت چہ جمعی کہ در حضور در برنی کہ در
 سرحد ہا بودند بگی تبالاش و مبالغہ گوشہا سے خود را سوراخ نمودہ بہ در دلائی کہ در جو اسر خانہ خاص بود و بدیشان مرحمت میشد
 زینت بخش حسن اخلاص گشتند تا آنکہ رفتہ رفتہ سرایت با حدی و سائر مردم نمود آخر ذر نچینبہ بست دوم ماہ مذکور مطابق دہم شہر
 شعبان مجلس دزن شمس در دیوانخانہ خاص آراستہ گشت و بدستور مقرر شد لفظ بجا آوردند در ہمین روز میرزا را جہ بجا و سنگہ کامروا
 و دو سنگام بوطن خود رخصت یافت بوعدہ آنکہ از دوسہ ماہ زیادہ توقف نکند در بست پنجم ماہ مہر خبر رسید کہ فریدون خان برلاس
 در او دسے پور بر رحمت خدا و اصل گشت از طبقہ بر لایسہ بغیر از دسوار سے نماندہ بود چون این طائفہ را درین دولت حقوق بسیار
 نسبت بشمار ست مر علی پسر اورانوارش نمودہ بہ منصب ہزاری ذات و سوار سرفراز ساختم بنا بر خدمات پسندیدہ کہ از خانہ در
 بوقوع آمد ہزاری بر منصب ذات او افزودم کہ اصل و اضافہ شش ہزاری ذات و پنج ہزار سوار باشد ششم آبان فرادلان خبر آوردند کہ
 در شش کردہ ہی سے شہر دیدہ شد بعد از نیم روز متوجہ شدہ ہر سہ را بہ تفنگ شکار کردم در ہشتم ماہ مذکور ہنگامہ دیوالی آغاز شد دوسہ
 شب در حضور خود فرمودم کہ بندہ ہای در گاہ با یکدیگر بازیہا نمودند بردہا و باختہا دافع شد در ہشتم دہم این ماہ نعلش سکندر حسین فراد
 را کہ از خدمتگاران قدیم من بود و در زمان شاہزادگی خدمت بسیار کردہ از او دسے پور کہ محل نزول فرزند سلطان خرم بود با جمہر آوردند
 بقرا دلان دہم جگہ سے او فرمودم کہ نعلش اورا برودہ در کنار تالاب رانا شکر بسیار ند خدمتگار سے با اخلاص بود و در دہم آورند و در

که اسلام خان در جبات خود از زمین واران کوچ که ملک او در انتهاست ولایت شرق واقع است گرفته بود با پسر او و نوادگان چهار زنجیر فیصل
از نظر گذشت از فیلان نزد کور چند و داخل فیلان خاصه شدند در همین تاریخ هوشنگ پسر اسلام خان از بنگاله آمده سعادت
آستان بوس دریافت و وزیر فیصل پیشکش و یکصد مهر و یک صد روپیه نذر گذر آید در شبی از شبهای دی به خواب می بینم که حضرت
عرش آشیانی بر من میگویند که بابا گناه عزیز خان را که خان اعظم است بخت خاطر من به بخش بعد ازین خواب بخاطر فرار وادم که
او را از قلعه به طلبم در حوالی اجمیر دره واقع است در نهایت صفا و در انتهاست این دره چشمه ظاهر شده که آب آن در آبگیر در آن
و پنهان و جمع میشود و بهترین آبهاست اجمیر این آب است و این دره و این چشمه بخاطر جمال معروف و مشهور است چون عبور درین مقام
واقع شد فرمودم که عمارت در حور این جا بسازند چون محل متعدد و قابل ترتیب بود در مدت یک سال جا و مقامی ترتیب یافت
که رونده های عالم مثل آن جا نشان نمی دهند حوضی چهل گز در چهل گز ساخته بودند و آب چشمه را به فواره درین حوض جاری ساخته اند
فواره ده دوازده گز میجد و بر کنار این حوض شصت عمارت یافته و همچنین در مرتبه بالا که آن که تالاب چشمه در آنجا واقع است جاها
موزون و ایوانهاست و لکش و آرامگاههاست خاطر پسند بعضی از آن مصور و نقش بعمل او استادان ماهر و نقاشان جا بجا
ساخته و پرداخته اند چون خواستم که نام آن مکان نسبت به نام مبارک من داشته باشد نام آنرا چشمه نور نهادم بمجلا طبعی که دارد
اینست که بایستی اینجا و مقام در شهر عظیم یا گذرگاه است که خلایق را بران عبور و قنای واقع می بود از آن تاریخی که تمام
یافته اکثر اوقات نیشینه یا جمعها را درین میگذرانم فرمودم که بخت تمام آن شعر تاریخی فکر کنند سعید اے گیلانی زرگر باشی
این مصرع را که ع

محل شاه نورالدین جهانگیر

تاریخ یافت خوب نوشت فرمودم که بر بالای ایوان عمارت پایان آن قطعه را بر سنگ نقش کرده نصب کنند در ایل ماه دی
سوداگران از ولایت آمدند و اناریز و خرپزه کاریز که سر آمد خرپزه های خراسان است آوردند چنانچه جمع بنده های درگاه دامت
سرحد ازین میوه حصه یافته بلو از م شکر گذاری منع حقیقی پر و اقلند تا غایت گو یا فردا علاوه خرپزه و انار را درین یافته بودیم تا آنکه همه سال
از بدخشان خرپزه و انار کابل اناری آوردند غایت آن خرپزه و انار هیچگونه مناسبی با اناریز و خرپزه کاریز نداشته چون حضرت والد
بزرگوارم را انار آمد بر آن به میوه میل در نعت تمام بود افسوس بسیار خورده شد که این میوه با کاشکی در ایام فیروزی بخش آنحضرت
از ولایت به بندوستان می آمد تا از آن بهره و درو مخلوط میگشتند همین تا سفت بعطر جهانگیری دارم که مشام شریف شان ازین نوع عطریا

نہ گشت این عطر اختر اعلیست که در زمان دولت ابد پیوند با به سعی والدہ نور جهان میگم بطور آمد در ہنگامے کہ گلاب میگیرند فی الجملہ
 چربی بر بالاسے طرفہاے کہ گلاب را گرم از کوزه برمی آرند در اینجا ظاهر میشود آن چربی را اندک اندک جمع ساختند چون از گل بسیار
 گلاب گرفتہ شود قدر محسوسے از آن چربی ہم میرسد در خوشبوئے و عطریت بدرجہ اہستہ کہ اگر یک قطرہ از آن بر کف دست مالیدہ
 شود مجلسی را معطر می سازد و چنان ظاہر میشود کہ چندین غنچہ گل سرخ میکبار در شگفتگی آمدہ با این شوخی و ولایت بوئے نمی باشد دلہا
 ز قہر را بجای آورد و جانہاے پر مرده را شگفتہ می سازد و بجلد و سے این اختر اعلیست یک عقدہ مرادید مختصر آن عطا فرمودم سلیمہ
 سلطان میگم نور اللہ مرقدہ حاضر بودند این روغن را عطر جمالیگری نام نهادند در ہوا ہاے ہندوستان اختلاف تمام مشاہدہ
 میشود در ہمین فصل دی در لاہور کہ واسطہ است میان ولایت و ہندوستان درخت توت بار آورد و بہمان شیرینی و لطافتیکہ
 در وقت خود میرساند رسانند مردم چند روز از خوردن آن محفوظ بودند این معنی را واقع نویسان آنجا نوشتہ بودند در ہمین ایام
 بخترخان کلانوت کہ بہ عادل خان نسبت تمام دار و چنانچہ برادر زاوہ خود را بہ عقد آورد و در آورده و اورا گویندگی و در پست گفتن خلیفہ
 خود ساختہ است در لباس درویشان و فقیران ظاہر گشت اورا طلبیدہ و استفسار احوال او نمودہ در رعایت خاطر او کوشیدم در
 مجلس اول وہ ہزار روپیہ نقد و پنجاہ پارچہ از ہمہ قسم دیک عقد تسبیح مرادید باو بخشیدم و اورا امان آصف خان ساختہ فرمودم کہ بواجب
 از احوال او خبردار باشد این معنی ظاہر نہ گشت کہ خود بے ادب و رخصت عادل خان آمدہ یا آنکہ عادل خان اورا با این لباس فرستاد
 تا حقیقت کنکایش اینجا اورا یافتہ خبر شخص بہت او بہر دو غالب ظن آنست کہ او با این ہمہ نسبت بے تجویز عادل خان نیامدہ باشد
 و دلیل بر صحت این معنی عرضداشتست کہ میر جمال الدین حسین کہ درین ایام بعنوان ایلچی گری در بیجا پور است نوشتہ بود کہ عادل خان
 اظہار نمودہ کہ آنچه نسبت بہ بخترخان از جانب بندگان حضرت بتوقع آمد کہ با این شفقت و مرحمت در بارہ من از قوت فعل آمدہ است
 برین جہت در رعایت او افزودہ تا اینجا بود ہر روز بغایت تازہ سرفرازی می یافت شہا بلا زمت بسر میرد و در تہاے کہ عادل خان
 بستہ و مختصر آن طرز است و آنرا نورس نام نمادہ می شنو ایند تہمہ احوال در تارینخے کہ رخصت یافتہ نوشتہ خواہد شد درین ذریعہ جافور
 از ولایت زیر باد آورده بودند کہ رنگ اہل بدن او موافق برنگ طوطی است لیکن در چشمہ ازو کو چک تراست یکے از خصوصیات
 این جانور آنست کہ تمام شب پاے خود را بر شاخ درختی و با چوبے کہ اورا بران نشانیدہ باشند بند کردہ خود را سر شیب می سازد
 و با خود فرمہ میکند چون روز شد بر بالاسے آن شاخ درخت می نشیند اگر چہ میگویند کہ جانوران را ہم جمادے میباشد اما غالب ظن
 آنست کہ این فصل طبعے او باشد آب مطلق نمیخورد و در طبیعت او کارز ہر میکند یا آنکہ بقاے حیوانات آب است در ماہ ہمین اخبار خوش

پیای رسید اول خبر اختیار کردن رانامر سنگه اطاعت و بندگی درگاه را کیفیت این مقدمه آن است که چون فرزند سعادت مند
 بلند اقبال سلطان خرم از جهت نشان دادن تهنات بسیار حضور عماد و جاسه چند که بواسطه زبوسنی آب و هوا و صعوبت مکان گمان
 اکثر مردم آن بود که در اینجا شستن تهنات ممکن نباشد و از جهت دو ایندن افواج قاهره متعاقب یکدیگر بی ملاحظه شدت گرما و
 کثرت باران و اسیر شدن اهل و عیال اکثر سکنه آن دیار کار و ابرار ناموعی تنگ ساخته بود که معلوم است که اگر زمان دیگر برین روش
 برو گذر و از آن ملک آواره و یا گرفتار خواهد شد لا علاج اختیار اطاعت و در تنخواهی کرده سوب کرن نام خالوسه خود را با هر داس
 جهانه که از مردم معتبر فمیده او بود پیش آن فرزند اقبال فرستاد و التماس نمود که اگر آن فرزند ارجمند التماس گذشتن از تهنات
 او نموده تسلی خاطر او شود و نشان نیجه مبارک از براس او بگیرد او خود آمده ملازمت آن فرزند نماید و پسر جانشین خود را که کرن است
 بدرگاه والا فرستد یا بطریق سائر راهها در سلک بنده های این درگاه منظم بوده خدمت نماید و از جهت پیرایه او از آمدن
 بدرگاه معاف دارد و بنا برین آن فرزند نیز آنها را همراه ملاشکر الله دیوان خود که او را بعد از تمام این مهم به خطاب افضل خان
 سر فرزند فرمودیم و سندر داس میر سامان خود را که بعد از انصرام این کار به خطاب راسه رایان ممتاز شد بدرگاه والا فرستاد و حقیقت
 را معروض داشت چون پیوسته همت والا نهمت مصروف آن است که تا ممکن باشد خانواده های قدیم را خراب نه سازیم غرض اصلی
 آن بود که چون رانامر سنگه و آبا و اجداد با تفرور با استحکام کوهستان و مکان خود باشد هیچک با دشایان هند و ستان رانیده اطاعت
 نه کرده اند در ایام دولت من این مقدمه از پیش نرود حسب التماس آن فرزند تفسیرات او مقرون بفقو نموده فرمان عنایت آمیز که
 سبب خاطر جمعی او پیشد و نشان نیجه مبارک عنایت فرمودم و فرمان مرحمت عنوان بان فرزند نوشتم که اگر نوعی نماید که این مقدمه بوقوع
 آید این خدمت عمده را درخواه ماکرده خواهد بود آن فرزند نیز آنها را همراه ملاشکر الله و سندر داس پیش رانامر ستاد تسلی او نموده امیدوار
 بمرام و عنایات شاهنشاهی ساختند و فرمان عنایت عنوان و نشان نیجه مبارک را با او دادند و قرار یافت که روز یکشنبه بیست و ششم
 ماه بهمن او با فرزندان آمده آن فرزند را ملازمت نماید و درم خبر فوت بهادر که از حاکم زاده های ولایت گجرات و خیمه های فتنه و فساد بود
 رسید که الله تعالی به کرم خود او را نیست و نابود ساخت با جمل طبعی در گذشت سوم خورشید گشت میرزائی که به قصد گرفتن قلعه و بندر
 سورت استعدا تمام نموده آمده بود و در خور میان بندرند کور و میان انگریزان که پناه بدین بندر آوردند در اسه جنگ افتاده اکثر
 جهازات او از آتشباری انگریزان سوخته شد تا چارتاب مقاومت نیارده گریزان گشت و کس نزد مقرب خان که حاکم بنا و گجرات
 بود دستا و در صلح زد و اظهار نمود که ما بجهت صلح آمده بودیم نه به قصد جنگ انگریزان این جنگ بر ایگنختند و دیگر خبر رسید که چندین از

را چپوتان که زدن و کشتن عنبر را خود قرار داده بودند در همین تاریخ کمین کرده فرصت جسته خود را با دیرسانند و زخمی ناقص از دست یکی
 از آنها بدو میرسد مردمی که در گرد عنبر بودند آن را چپوتان را کشته عنبر را بمنزل او میرسانند بیچ نمائند بود که مخدول و معدوم گردد و آخر
 این ماه که در میردنهاک اجیر به شکار مشغول بودم محمد بیگ ملازم فرزند بلند اقبال سلطان خرم رسید و عرض داشت آن فرزند گزرا نید
 معروض داشت که رانا با پسران خود آمده شاهزاده را ملازمت نمود کیفیت این مقدمه از عرض داشت او معلوم میشود در حال روئے
 نیاز بدرگاه بے نیاز آورده سجده شکر بجا آوردم اسپ ذلیل و خیم مرصع به محمد بیگ مذکور عنایت کرده او را بختاب ذوالفقار خان
 سرفراز فرمودم از مضمون عرض داشت چنان معلوم شد که روز یکشنبه ۲۶ ماه بهمن رانا با آداب و توره که نینده با ملازمت نمایند فرزند
 بلند اقبال را ملازمت کرد و یک لعل گلان مشهور که در خانه او بود با پاره مرصع آلات و هفت زنجیر ذلیل که بعضی ازان لائق خاصه بود
 و از فیضان او که بدست بنفاده بود در همین مانده بود و نه راس اسپ پیشکش گزرا نید آن فرزند هم از روئے کمال عنایت نسبت بادیش
 آمدند چنانچه وقتیکه رانا پاسه آن فرزند را گرفته غده تقصیرات خود میخواست آن فرزند اقبال مندر او را در برگرفته او را تسلی نوعی
 نمود که باعث خاطر جمعی او شد خلعت فاخره و شمشیر مرصع و اسپ با زین مرصع ذلیل خاصه با یراق نقره باد عنایت کرد و چون از جمله
 مردمی که از جماعت او بودند بیشتر از صد کس نبود که قابل سردپا دادن باشد دست سردپا و پنجاه راس اسپ و دوازده کپوره مرصع
 بانهاد و چون روش زمینداران است که پسر جانشین باید یکجا بلازمت سلطان سلاطین نمی آیند او هم این شیوه را مرعی داشته
 کرن را که پسر صاحب بیگ او بود همراه نیارده بود از نیت که ساعت روانه شدن آن فرزند سعادت مند بلند اقبال از آنجا آخر ماه
 همان روز بود او را رخصت نمود تا رفته کرن را بلازمت فرستد بعد از رفتن او کرن آمده ملازمت کرد با او هم خلعت فاخره با شمشیر و خنجر
 مرصع و اسپ با زین طلا و ذیل خاصه عنایت کرد و همان روز کرن را در رکاب خود گرفته روانه درگاه والا شد سوم اسفند از بند با جمیر
 از شکار سعادت واقع شد هفتادم بهمن تا قنایت تاریخ مذکور که ایام شکار بود یک ماده شیر با سه پچه دینور و نیله گاد شکار شد بود
 شاهزاده کامگار روز شنبه دهم ماه مذکور در ظاهر موضع دیورانی که نزدیک شهر اجیر واقع است نزول نموده و حکم شد که جمیع امر با استقبال
 رفته هر یک در جور حالت نسبت خود پیشکش بگزارند و فردا که روز یکشنبه یازدهم باشد به سعادت ملازمت مشرف گردد و دیگر شاهزاده
 به کوبه و شکوه تمام با جمیع عساکر منصوره که به همراهی آن فرزند به خدمت تعیین بودند داخل دولتخانه خاص و عام گشت و دوپرو و دگرگی
 از روز گذشته که ساعت ملازمت بود دولت کورنش دریافت و سجدهات و تسلیمات بجا آورده بگزارا شرفی و بگزارا رویه بطریق مذکور بگزارا
 شکر و بگزارا رویه بعنوان تصدق گزرا نید آن فرزند را پیش طلبیده در آغوش گرفته قدم در سر و روئے او را بوسیده به مهر بانها و نواز شمای

خاص اختصاص بخشیدم چون از لوازم خدمت و گذر ایندن نذر و تصدق باز پرداخت معروض داشت که اگر حکم شود کرن به سعادت سجده
و کورنش سرفراز گرد و فرمودم که او را یار و زندگیشان با داب مقرر حاضر ساخته بعد از فراغ کورنش سجده نموده حسب الامتاس فرزند خرم حکم
کردم که او را بر جرگه دست راست مقدم ایستاده کنند بعد از آن بخرم حکم کردم که تارفته والده هاسے خود را ملازمت نماید و خلعت خاصه
که مشتمل بود بر چار قب مرصع و قبایع زر بفت و یک تسبیح مروارید بآن فرزند عنایت شد و بعد از تسلیم خلعت خاصه اسپ خاصه
بازین مرصع و قبیل خاصه مرحمت شد و کرن را نیز به خلعت فاخره و شمشیر مرصع سرفراز ساختم و امر او منصب و از ان جماعت جماعت
به سعادت کورنش و سجده سر بلندی یافته نذر گذر ایندن و هر یک در خور خدمت و مرتبه خود عنایات سرفراز گشتند چون بدست
آوردن دل کرن که وحشی طبیعت و مجلس نا دیده در کوهستان بسر برده بود ضرور پو و بتا بر آن سرور مرتضی تازه می نمودم چنانچه
در روز دوم ملازمت بخرم مرصع در روز دیگر اسپ خاصه عرائف بازین مرصع بد و عنایت شد و در همین روز بدر بار محل رفته از جانب
نور جهان بگیم هم به خلعت فاخره و شمشیر مرصع و اسپ بازین و قبیل سر بلندی یافت بعد ازین عنایات تسبیح مروارید گران بها مرحمت
نمودم روز دیگر قبیل خاصه با ملایر مرحمت شد چون در خاطر بود که آرزو جنس و هر چیز با داده شود سه دست باز و سه دست جوه و یک
بضعه شمشیر خاصگی و یک بکنر و یک جوشن خاصگی و دو انگشتری یک نگین اصل و یک نگین زمره بد و عنایت نمودم و در اواخر ماه مذکور
فرمودم که از جمیع اقسام آتش گزفته با قالی و نمده تیکه و از هر قسم خوشبوئی باطر دفنای طلا و در منزل بصل گجراتی و آتش را در صد
نواں نهاده واحدی با دست و دوش گرفته و در دیوانخانه خاص و عام حاضر ساختند و مجموع بد و مرحمت نمودم و ثابت خان همیشه در
مجلس بهشت آیین سخنان نالائق و کنایاتهای مزخ به اعتماد الدوله و پسر او آصف خان میگفت یکد و مرتبه اعتراض نموده او را
ازین گفت و شنود ناخوش منع نمودم بی هیچ وجه با خود بس نیامد چون خاطر اعتماد الدوله را بسیار غزبیداشتم و با سلسله ایشان نسبتها
و پیوند داشته بود یعنی بر طبع من گران می آمد با آنکه شبی بے تقریب و بے جهت با و سخنان ناخوش گفتن آغاز کرد و آن مقدار گفت
که آثار رفت و از رودگی تمام در بشره اعتماد الدوله ظاهر گشت صبح آن بدست یک از خدمتیهاسے در گاه او را به نزد آصف خان
فرستادم که چون شب سخنان بیخیزه نسبت به بدرت مذکور ساخته او را توبه سپردم خواه در نیجا خواه در قلعه گو ایلیار هر جا میخواهی نگاهدار
تا و ایسکه تلافی و تدارک خاطر بدرت نه کند گناه او را نخواهم بخشید حسب الحکم آصف خان او را به قلعه گو ایلیار فرستاد و در همین ماه
جهانگیری قلی خان باضافه منصب سرفراز گشت و دویزار و پانصدی ذات و دویزار سوار باضافه عنایت شد احمد بیگ خان که از
بنده های قدیم این دولت است در سفر صوبه کابل از بعضی تفصیرات بوقوع آمد و مکرر از نفاق و نارسایتهاسے او بلیج خان که

سرور لشکر بود شکوه نمود با ضرورت او را بدرگاه طلب نمودم و بخت تنبیه و تادیب به مهابت خان سپردم که در قلعه زنجبیر رنگاه دارد
 قاسم خان حاکم رنگاه و در قلعه لعل پیشکش فرستاده بود و بنظر گذشت چون ضابطه کرده ام که در دیشان و ارباب حاجت را که در درگاه
 و الا جمع شده باشند بعد از دوپه شب بنظر آورند درین سال بهین روش در دیشان را بدست و حضور خود پنجاه و پنجاه اروپیه
 و یک لک و نو هزار یکمیکه زمین و چهارده موضع در دست و بست و شش قلمه زراعت و یازده هزار خردار شالی مرحمت نمودم و مقصد
 وسی و دو دانه مروارید به قیمت سی و شش هزار اروپیه به جمعی از بنده ها که از روس اخلاص گوش خود را سوراخ نموده بودند عنایت
 کردم در او آخر ماه مذکور خبر رسید که چهار گهری و نیم از شب یکشنبه یازدهم بهین ماه گذشته در بلده بر بانپور آمده تعالی از دختر شاهزاده
 مراد فرزند ارجمند سلطان پرویز پسر کرامت فرمود او را سلطان دورانیش نام نهادم *

جشن نهمین نوروز از جلوس همایون

از روز شنبه غره فروردی ماه سنه مطابق هجدهم شهر سنه ۱۲۴۷ هجری پنجاه و پنج پل گذشته حضرت نیر اعظم از برج حوت بشر فحانه
 محل نزول اجمال ارزانی داشت بعد از گذشتن سه گهری از شب یکشنبه بر تخت دولت جلوس نمودم جشن نوروزی و آئین بندی
 بدستور سابق ترتیب یافت شاهزاده های و الا قدر و خوانین عظام و اعیان حضرت دارگان سلطنت تسلیم مبارکبادی بجای آوردند
 روز غره بر منصب اعتماد الدوله که پنج هزاری ذات و دو هزار سیار بود هزاری ذات و سوار افزوده شد و به کنور کرن و جهانگیر قلی خان
 و راجه نرسنگه دیو اسپان خاصه مرحمت نمودم و در دوم پیشکش آصف خان از نظر گذشت پیشکش پسندیده از جوهر و مرصع آلات
 و طلا آلات و اتمه از هر قسم و از هر جنس ترتیب داده بود و تفصیل دیده شد آنچه پس خاطر او فتاد مو از می هشتاد و پنجاه اروپیه بود درین روز
 شمشیر مرصع مع پرده و بند و باره کرن و یک زنجیر فیل به جهانگیر قلی خان مرحمت شد چون اراده توجه بطرف دکن و آنحد و دقار داد
 خاطر بود به عبد الکریم معورس حکم فرمودم که به مند و رفته عمارات بخت مکار خاصه از سر نو تعمیر نماید و عمارات سلاطین ماضی مرت
 کند و در سوم پیشکش راجه نرسنگه دیو بنظر درآمد و یک لعل و چند دانه مروارید و یک زنجیر فیل بدرجه قبول او فتاد روز چهارم بر منصب
 مصطفی خان پانصدی ذات و دو صد سوار افزوده شد که دو هزاری ذات و دو صد و پنجاه سوار باشد روز پنجم علم و تقاره با اعتماد الدوله
 مرحمت نمودم و حکم شد که تقاره ای نخواست باشد بر منصب آصف خان هزاری ذات و سوار افزوده شد که چهار هزاری ذات و دو
 هزار سوار باشد و بهت صد سوار نیز بر منصب راجه نرسنگه دیو افزوده رخصت وطن عنایت نمودم که بموعده مقرر بدرگاه حاضر شود در نهمین روز

پیشکش ابراهیم خان از نظر گذشت از هر قسم چیز پائند خاطر او فتادگش چند از راجه زاده های ولایت نگر کوٹ بخطاب را حلی سرفراز
 گردید روز پنجشنبه ششم پیشکش اعتمادالدوله در چشمه نور از نظر اشرف گذشت مجلس عالی ترتیب یافته بود و از روز شگفتگی تمام
 پیشکش او دیده شد از جواهر در صرع آلات و اتمشه نفیسه موازی یک لک روپیه مقبول افتاد و تمه باز گذشت شد روز هفتم بر منصب
 کشت سنگه که دو هزار سی ذات و هزار و پانصد سوار بود هزاری ذات افزودم درین روز در حوالی چشمه نور یک شیر شکار شد در چشمه کون
 به منصب پنجتراری ذات و سوار سرفراز ساختم و یک تسبیح خود از مردارید در مرد که لعلی در میان بود و با صطلاح هندوان آرا سمرن گویند
 با و عنایت شد و بر منصب ابراهیم خان هزاری ذات و چهار صد سوار افزودم که اصل و اضافه دو هزار سی ذات و هزار سوار باشد و
 بر منصب حاجی بی اوز یک سی صد سوار افزوده شد و بر منصب راجه شیام سنگه پانصدی ذات اضافه نمودم که دو هزار و پانصدی
 ذات و هزار و چهار صد سوار بوده باشد روز یکشنبه نهم کسوف شد و از ده گهری از روز مذکور گذشته از جانب مغرب آغاز گرفتار کرد و
 از پنج حصه چهار حصه حضرت نیر اعظم در عقده ذنب منکشف شد و از آغاز گرفتار روشن شدن بهشت گهری گذشت تصدقات از
 هر جنس و هر چیز از فلزات و حیوانات و جو بات به فقر و مساکین و ارباب احتیاج داده شد درین روز پیشکش راجه سورج سنگه
 از نظر گذشت آنچه برداشته شد موازی چهل و سه هزار روپیه بود پیشکش بهادر خان حاکم قندهار درین روز گذشت مجموع چهار هزار
 روپیه رسید و دهر از شب گذشته مطابق شب دوشنبه سبت فخم صفر به طالع قوس در خانه بابا خرم از دختر آصف خان پسر متولد
 شد او را در اشکوه نام نهادم امید که قدم او برین دولت ابد میوند و بر پدر اقبال مندش مبارک و میمون باشد بر منصب بی علی
 باره پانصدی ذات و سی صد سوار افزوده شد که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار بوده باشد و در تاریخ دهم پیشکش اعتبار خان
 از نظر درآمد از جمله پیشکش او موازی چهل هزار روپیه مقبول افتاد درین روز بر منصب خمر دبی اوز یک سی صد سوار و بر منصب
 منگلی خان پانصدی ذات و دو صد سوار افزوده شد روز یازدهم پیشکش مرتضی خان از نظر گذشت از جمله جواهر و هفت قطعه لعل
 و یک تسبیح مروارید و دو صد هفتاد و دانه دیگر برداشته آنچه از پیشکش او مقبول افتاد موازی یک لک و چهل و پنج هزار روپیه بود و روز دهم
 پیشکش مزار راجه بها و سنگه و راوت شکر از نظر گذشت در سیزدهم از پیشکش خواجه ابوالحسن یک قطعه لعل قطبی و یک الماس و یک عقیقه
 مروارید پنج انگشتری و چهار دانه مروارید کلان و پاره اتمشه که مجموع سی و دو هزار روپیه باشد مقبول افتاد روز چهاردهم بر منصب خواجه
 ابوالحسن که سه هزار سی ذات و هفت صد سوار بود هزاری ذات و پانصد سوار افزودم و بر منصب وفادار خان هفتصد و پنجاهی ذات
 و دو صد سوار اضافه حکم شد که دو هزار سی ذات و هزار و دو صد سوار بوده باشد در دهمین روز مصطفی بیگ فرستاده و اراسه ایران

سعادت ملازمت دریافت بعد از سرانجام مهم گرجستان بر او رعایت نمودند او را با کتابت مشتمل بر انواع محبت و اظهار صداقت فرستاده
 با چند اسب و اشتر و چند آتشه حلب که از جانب روم بجهت آن بر او کارگزار آمده بودند و نه قلاده سگ فرنگی کلان درنده که
 در طلب آن ایماک رفته بود بدست او روانه ساخته بودند بنظر آورد و مرتضی خان بخدمت تسخیر قلعه کانگره که در کوستان پنجاب بلکه در
 محوره عالم یا ستوارک و استحکام آن قلعه نشان نمیدهند درین روز رخصت یافت از ابتدای که صیت اسلام بدیاری هندوستان
 رسیده تا این زمان نخبه فرجام که اوزنگ سلطنت بود این نیازمند درگاه الهی آراستگی و ارباب یک از حکام و سلاطین گذشته دست
 بران نیافتند در ایام و والد بزرگوارم بکرتبه لشکر پنجاب بر سر این قلعه تعیین شد و در قیل و محاصره داشتند آخر الامر منصف بهرست
 که قلعه بدست و زینامه آن لشکر به همی از آن فرود تر مقرر گشت و در وقت رخصت نیل خاصه با تالار مرتضی خان مرحمت نمودم در راه
 سورج مل و در راه با سوم چون ولایت او متصل بدین قلعه بود تعیین یافت و بر منصب سابق او پانصدی ذات و سوار افزوده شد
 در ایام سورج سنگه از جادو جاگیر خود آمده ملازمت کرد و یکصد عدد و اشرفی نذر گذرانید و بنقدیم پیشکش میرزا رستم بنظر درآمد و خنجر مرصع
 و یک تیسج مروارید با چند طاق پارچه و یک زنجیر نیل و چهار اسب عراقی و درجه قبول یافت تمه باز گردانیدم پانزده هزار روپیه قیمت
 آنها شد درین تاریخ پیشکش اعتقاد خان که هزار روپیه به قیمت درآمد از نظر گذشت روز میجدیم پیشکش جهانگیری علی خان دیده شد
 از جواهر و آتشه به مقدار پانزده هزار روپیه قبول اعتقاد بر منصب اعتقاد خان که هفتصدی ذات و دو دست سوار بود هشت صدی
 ذات و سی صد سوار افزودم که اصل و اصنافه هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار باشد خسرو بی اوزبک که از سپاه میان قرار داده بود درین
 اسهال و گذشت روز هشتم که پنجشنبه بود بعد از گذشتن دو پیر و چهار نیم گهری آغاز شرف شد و درین روز فرخنده بر تخت به سعادت و
 غیر ذری جلوس نمودم و مردم تسلیمات مبارکبادی بجا آوردند چون یک پیر از روز مذکور باقی مانده توجه چشمه نور شدیم پیشکش مهابت خان
 بموجب قرار داد در آنجا بنظر درآمد از جواهر نفیس و مرصع آلات و آتشه و آنچه از هر قسم داز هر نفس بخاطر رسید ترتیب داده بود از جمله
 بکپوه مرصع که حسب الاتماس اوزر گرگان سرکار ساخته بودند از روی قیمت مثل آن در سرکار خاصه من نبود یک لک روپیه قیمت
 شد سواک آن از جواهر و دیگر اجناس یک لک و سی و هشت هزار روپیه بر داشته شد الحق که پیشکش نمایان بود به مصطفی بیگ فرستاده
 در ایام ایران بیست هزار روپ که ده هزار روپیه باشد عنایت کردم در بست و یکم خلعت بدست عبدالغفور به پانزده کس از امرای
 و کن فرستادم راجه بکر باجیت بجا گیر خود رخصت یافت و پرم نرم خاصه با و مرحمت شد و در همین روزها که خنجر مرصع به مصطفی بیگ لعلی
 عنایت نمودم بر منصب پیشکش پسر اسلام خان که هزاری ذات و پانصد سوار بود پانصدی ذات و دو صد سوار افزودم در بست سوم

در بست سوم

ابراهیم خان به صاحب صوبگی بهار سفر فرزند و ظفر خان را حکم شده که متوجه درگاه شود و بر منصب ابراهیم خان که دو هزار سی ذات
 و هزار سوار بود پانصد سی ذات و هزار سوار افزودم سبقت خان در همین روزها جاگیر مخص شد و حاجی بی اوزر یک بختاب از یک
 خانی سر بلند گشته جاگیر رخصت یافت بهادر الملک از تعینات لشکر و کن که منصب دو هزار و پانصد سی ذات و دو هزار و یک صد سوار
 داشت باضافه پانصد سی ذات و دو صد سوار ممتاز گشت بر منصب خواجه تقی که هشتصد سی ذات و یک صد و هشتاد سوار بود و دو صد
 دیگر افزوده شد در بیست و پنجم بر منصب سلام الله عرب دو بیست سوار اضافه نفر گشت که هزار و پانصد سی ذات و هزار سوار باشد
 از اسپان خاصه اسپ سیاه ابلق که دارا سے ایران فرستاده بود به مهابت خان عنایت نمودم آخر روز پنجشنبه بخانه بابا خرم فتم و با یک
 شب آنجا بودم پیشکس دوم او درین روز از نظر گذشت در روز اول که ملازمت نموده یک قطعه نعل مشهور رانا که در روز ملازمت بان
 فرزند گذرانیده بود و جوهر بیان به شصت هزار روپیه قیمت نموده بودند گذرانیده اما آنقدر که تعریف میکردند نبود و زن این نعل هشت
 تانک است و سابق راسه بالدیو که سردار قبیله را شهور دازر ایان عمده بنده و نشان بود در تصرف پیدا شد و از او به پسر او چند روپین
 منتقل گشت و او در ایام پریشانی و ناگامی به رانا او دے سنگه فروخت و از او بر رانا پرتاب رسید و از رانا پرتاب باین رانا امر سنگه
 انتقال یافت چون بهتر ازین تخمه در سلسله آنها نبود با تمام فیلان خود که با اصطلاح هندوان بکعبه چارسیگو بند در روز ملازمت بفرزند
 اقبالند بابا خرم گذرانیده من حکم کردم که در آن نعل چنین نقش کنند که به سلطان خرم در حین ملازمت رانا امر سنگه پیشکش نمود و چند چیز
 دیگر هم در آن روز پیشکشها سے بابا خرم قبول افتاد از آنجمله صد و پنجاه روپیه بود کار فرنگ که در غایت تکلف ساخته بودند با چند
 قطعه زرد و سه انگشتری و چهار راس اسپ عراقی و دیگر تفرقات که قیمت آنها هشتاد هزار روپیه میشد درین روز که بخانه او رفتیم
 پیشکش کلانے ترتیب داده بود تخمیناً چهار پنج لک روپیه اسباب و نفایس بنظر درآمد از مجموعه آنها موازی یک لک روپیه برداشته تمه
 را با او مرمت نمودم در بیست و هشتم بر منصب خواجه جهان که سه هزار سی ذات و هزار و هشتاد صد سوار بود پانصد سی ذات و چهار صد
 سوار افزودم در آخر ماه به ابراهیم خان اسپ و خلعت و خنجر مرصع علم و نقاره مرمت نمودم در رخصت صوبه بهار از زانی دایم خدمت
 عرض کرد که راکه به خواجگی حاجی محمد تعلق داشت چون وفات یافت به تخلص خان که اعتمادی بود در خدمت فرمودم سی صد سوار بر منصب
 دلاور خان افزوده شد که هزار سی ذات و سوار باشد چون ساعت رخصت کنور کرن نزدیک بود میخواستیم او را پاره بر تنگ اندازیم
 خود آگاه سازم درین اثنا فر اولان خبر ماده شیرے آوردند با آنکه قرار داد آن است که بغیر شیر نشکار نه کنیم به ملاحظه آنکه مبادا تا رفتن
 او شیرے دیگر هم نرسد بهین شیر ماده متوجه شدم و کرن را همراه برده از او پرسیدم که هر جا که او را که بگوئی بر حکم نینم بعد از قرار داد

بجای که شیر را قبل داشتند رسیدم بحسب اتفاق باد و شورش در هوا بهم رسید و فیل ماده که بران سوار بودم و اتمه شیر او را مضطرب داشت
 و در یکجا قرار نمی گرفت با وجود این دو مانع قوی تفنگ را بجانب چشم او سر راست کرده آتش دادم الله تعالی به کرم خود مرا از آن
 راجه زاده شرمند نه ساخت و چنانچه قرار داده بود در میان چشم او زده او را انداختم که در همین روز التماس تفنگ خانصه نمود تفنگ روی
 خاصگی با و مرحت نمود چون به ابراهیم خان روز رخصت فیل عنایت نکرده بودم فیل خاصگی التفات نمودم یک فیل به بهادر الملک
 ذیل دیگر به وفادار خان عنایت نموده فرستادم هشتم اردی بهشت مجلس ذرن قمری ترتیب یافت و خود را به نقره و دیگر اجناس زن کرده
 به مستحقان و محتاجان تقسیم فرمودم و نوازش خان به جای خود که در صوبه مالوه بود رخصت یافت در همین روز با فیل به خواجه ابو الحسن مرحت
 نمودم در تاریخ نهم خان اعظم را که در آگره از قلعه گویا آورده بود و حکم طلب شده بود آوردند با آنکه از تقصیرات بسیار وقوع آمده
 و آنچه در باب او عمل آورده بودم همگی حق با من بود و بوقتیکه او را بحضور من آوردند چشم بر او افتاد آثار خجالت در خود بیشتر از یاقم تمامی
 تقصیرات او بعبودت مقرون ساخته شال که در کمر داشتم با و مرحت شد به کنور کردن یک لک در عنایت نمودم در اجه سورج سنگه
 در همین روز فیل کلان رن را در نام که از فیلان نامی او بود آورده گذرانید الحقی نادری فیل است داخل فیلان خاصه ساختم در دم
 پیشکش خواجه جهان که از آگره بجهت من بدست پسر خود فرستاده بود بنظر اشرف گذشت از هر قسم خیر با بود به چهل هزار روپیه قیمت شد
 در دو روز هم پیشکش خان دوران که بیخ تا قور اسپ و دو قطار شتر و سگان تازی و جانوران شکاری بود بنظر درآمد در همین روز
 بهفت زنجیر فیل دیگر راجه سورج سنگه پیشکش گذرانید داخل فیلخانه خاصه شد بحیر خان بعد از آنکه مدت چهار ماه در ملازمت گذرانیده بود
 و برین روز مرخص گشت سخنان به عادل خان پیغام داده شد و سو و وزیران دوستی و دشمنی را خاطر نشان او نموده تعهدات کرده چنین قرار داد
 که مجموع این سخنان را معقول عادل خان ساخته او را در راه دو تنخواهی و اطاعت در آورد و در وقت رخصت هم با و خیرها عنایت شد
 مجملآ درین مدت اندک چه از سر کار خاصه چه از پادشاه زاده و از تکلفات امر که حسب الحکم با و نموده بودند قریب به یک لک روپیه حساب شد
 که با و رسیده است در چهاردهم منصب و جلد دس خدمت فرزند خرم شخص شد منصب او دوازده هزاری ذات و شش هزار سوار بود منصب
 برادرش پانزده هزاری ذات و هشت هزار سوار بود فرمودم که منصب او برابر منصب پرورینا اعتبار نموده سوائی دیگر را به صیغه انعام
 و جلد دس خدمت با ضافه منظور دارند و فیل خاصه پنجمی گچ نام معه براق که دوازده هزار روپیه قیمت داشت بدو مرحت نمودم در
 شانزدهم فیل به مهابت خان عنایت شد در هفتم هم بر منصب راجه سورج سنگه که چهار هزاری ذات و سه هزار سوار بود هزاری افزوده
 او را به منصب پنجمی سربلند ساختم حسب التماس عبد الله خان بر منصب خواجه عبد اللطیف که پانصدی ذات و دو سوار بود

و دیست افزودم حکم شد که هزاری ذات و چهار صد سوار باشد عمداً بعد سپهر خان عظیم که در قلعه زنجبیل و محبوس بود و با تهاش پدرش اورا طلبیدند
 بودم بدرگاه رسید و بند از پاس او برداشته بخانه پدرش فرستادم در بیست و چهارم راجه سویرج سنگه نیل دیگر فوج سنگار نام بطریق
 پیشکش گذر آید اگر چه این نیل هم خوب است و داخل فیلان خاصه شد اما بان نیل اول نسبتی ندارد از نوادروزگار است و بیست و چهارم
 رویه قیمت آن شده در بیست و ششم بر منصب بیع الزمان ولد میرزا شاه رخ که بقصد می ذات و پانصد سوار بود و صدی ذات انصاف
 مقرر گشت و در همین روز خواجه زین الدین که از خواجه زاده های نقشبندی است از ماوراءالنهر آمده ملازمت نموده سجده راس اسپ
 پیشکش گذر آید قزلباش خان که از کلبکان صوبه گجرات بود چون بخصت صاحب صوبه بدرگاه آمده بود حکم فرمودم که احدی در
 مقید ساخته باز نزد حاکم گجرات برده رسانند تا دیگران را این موس نشود بر منصب مبارک خان سزا ولی پانصدی ذات افزوده شد
 که هزار و پانصدی ذات و بقصد سوار باشد در بیست و نهم یک لک رویه بخان عظیم مرحمت نمودم و حکم شد که برگنه کاسنه و برگنه کاسنه
 که موافق پنج هزاری ذات میشود بجای او مقرر باشد و در آخر همین ماه جهانگیری قلی خان را با برادران و خویشان به صوبه آله آباد که به جاگیر آنها
 مقرر است رخصت فرمودم و درین مجلس بیست راس اسپ و قباک پریم نرم خاصگی و دو دوازده راس آهوده قلاوه ساگ تازی بکرن
 مرحمت شد و روز دیگر که غره خورداد بود چهل راس اسپ و روز دوم چهل و یک راس و روز سوم بیست راس که در عرض سه روز صد و
 یک راس بوده باشد بانعام کنور کرن مرحمت شد و در عرض نیل فوج سنگار نیلی از فیلان خاصه که ده هزار رویه قیمت داشت بر اچه
 سویرج سنگه مرحمت نمودم و در پنجم ماه مذکورده چیره و ده قباوده کمر بند به کرن عنایت شد و در بیستم یک زنجیر نیل دیگر مرحمت نمودم درین
 روزها واقعه نویسی کشمیر نوشته بود که ملا گدائی نام درویشی تراض که چهل سال در یکی از خانقاه های بلده مذکور منردی بود و دو سال قبل
 از آنکه در بیعت حیات باز سپارد از وارثان آن خانقاه استدعا نموده که اگر رخصت باشد بجهت محل دفن خود گوشه درین خانقاه اختیار
 نمایم آنها گفتند که چنین باشد قصه جاے اختیار نموده چون مدت مذکور سپری میگردد به دوستان و عزیزان و آشنایان خود اظهار مینماید
 که به من حکم رسیده که امانتی که نزد من است سپرده متوجه عالم آخرت شویم چندی که حاضر بودند از گفت و شنود او تعجب بوده اظهار میکنند
 که انبیا برین سر اطلاع نیست چگونه این سخن را باور توان نمود میگوید که بمن چنین حکم شده و بعد از آن به یکی از معتقدان خود که از
 قاضی زاده های آن ملک است متوجه شده میگوید که مصحف مرا که به هفت صد تنگه از زرد پدیه نموده صرف برداشتن من خواهی نمود
 چون بانگ نماز جمعه بشنوی از من خبر خواهی گرفت و این گفتگو در روز پنجشنبه واقع میشود و همه اسباب حجره خود را به آشنایان و مریدان
 قسمت نموده آخر همان روز به حمام رفته غسل مینماید قاضی زاده مذکور پیش از آنکه بانگ نماز بشنود به خانقاه آمده تفحص احوال ملاحظه مینماید

چون بدرجهره میرسد در جهره را بنده کرده می بیند و خادمی برداشته از خادم احوال را می پرسد او میگوید که ملا سفارش نموده که تا در این خانه
 بخودی خود باز نشود به جهره درخواهی آمد ساعته ازین سخن گذشته در جهره باز میشود و قاضی زاده آن خادم درمی آید می بیند که روبه قبله
 به دروازه نشسته جان بحق تسلیم نموده است خوشحال و راستگان که ازین دامگاه تعلق بدین آسانی پرواز تو اند نمود بر منصب گرم سینه
 را تھور و دود می ذات و پنجاه سوار اضافه نموده هزاری داشت و سی صد سوار مقرر فرمودم در یازدهم این ماه شیکش لشکر خان که سه قطار
 شتر و لاتی و میت پیانه در کانی خطائی و میت قلاده سگ تازی بود از نظر گذشته در دوازدهم خنجر مرصع با اعتبار خان مرحمت شد
 و بکرن کلگی که دو هزار روپیه قیمت داشت عنایت نمودم در چهاردهم به پسر بلند را که خلعت مرحمت نموده رخصت دکن فرمودم
 در شب جمعه پانزدهم امری غریب روی داد بحسب اتفاق من درین شب در بھکر بودم حاصل سخن آنکه کشن سنگه برادر حقیقی راجه
 سراج سنگه از گوبند داس که در کابل راجه مذکور بود بواسطه کشتن برادر زاده خود گوپال داس نام جوانی که پیش ازین به دست بی دست
 گوپند داس مذکور متاع شده بود از تمام داشت و سبب این نزاع طوطی دارد و انقصه کشن سنگه توقع آن داشت که گوپال داس
 چون در حقیقت برادر زاده راجه هم بود او با تمام این امر گوپند داس را بکشد راجه بواسطه کاروانی و سر برایی گوپند داس قطع نظر از
 باز خواستش چون برادر زاده نموده به توافقی میگذازند کشن سنگه چون این قسم اغماض از راجه دید بخاطر گذراند که من ان مقام برادر زاده خود
 میکشتم و نمی گذارم که این خون به چپ دست یعنی رادر خاطر داشت تا آنکه در شب مذکور برادران دیاران و ملازمان خود را جمع نموده اظهار
 این مقدمه نمایند که امشب بقصد کشتن گوپند داس میرویم هر چه شود و بخاطر داشت که به راجه ضرر و آسیب رسد راجه خود ازین مقدمه خنجر
 قریب به صبح صادق با اتفاق کرن برادر زاده خود و دیگر هم را بان روان میشود چون به روزه جوئی راجه میرسد چندی از مردم آزموده خود
 پیاده ساخته بر سر خانه گوپند داس که متصل بخانه راجه بود میفرساید و خود همچنان سوار بر سر دروازه می ایستد آن پیاده با بدرون خانه گوپند داس
 در آمده چند کسی را که بطریق محافظت و چوکی بیدار بودند در تیره شمشیر کشیده میکشد در اثنا که این نزد خود گوپند داس بیدار می شود
 و مضطربانه شمشیر خود را برداشته از یک طرف خانه بر می آید تا خود را به چوکیداران بیرون خانه رساند آن پیاده با چون از کشتن چند نفر
 فارغ میشود از خیمه برآمده تفحص و محسوس گوپند داس میکند درین اثنا با در میخورند و کار او را تمام میسازند پیش از آنکه خبر کشتن گوپند داس
 شخص به کشن سنگه رسد بنیابانه از اسپ پیاده شده بدرون جوئی در می آید بر چند مردم او اضطراب میکنند که پیاده شدن لاق نیست
 اصلا گوش به سخن نمی کند که اگر اندک زمانه دیگر توقف میکرد و خبر کشته شدن غنیم بدو میرسد همچنان سواره ممکن که کار را تمام ساخته
 سالم و آزان بر گردد چون قلم تقدیر برودش دیگر رفته بود مقارن پیاده شدن و در آمدن راجه که در درون محل خود بود از شور و غوغای

مردم بیدار میشوند و دروازه خانه خود برهنه شمشیر در دست می آید مردم از اطراف دو جانب خبردار شده برین مردم که پیاده شده اند
بودند توجه میشوند پیاده شده با معلوم که چه مقدار کس بودند و مردم راجه از حد شمار بیرون بهر یک از مردم کشتن سنگه ده کس رو برو می شوند
مجلس کشتن سنگه و برادرزاده او کرن چون برابر خانه راجه میرسد مردم هجوم آورده هر دورا میکشند کشتن سنگه بقت زخم دکن نه زخم بریدارند
بجگی درین معرکه شصت و شش نفر از طرفین به قتل درمی آیند از طرف راجه سی نفر و از جانب کشتن سنگه سی و شش نفر چون آفتاب
عالم تاب سرزد و عالم را بنور خود منور ساخت این قضیه بروی کار افتاد راجه برادر و برادرزاده و چنان نوکرے که از خود عزیزتر
بیدار است کشته دید و باقی مردم متفرق هر کس بجای بدر رفتند این خبر در بکله به من رسید حکم کردم که کشتن سنگه را بنوعی که رسم آنهاست
بسوزند و تحقیق این قضیه بواقعی نمایند آخر الامر ظاهر شد که حقیقت بنوعی بوده که نوشته شده و باز خواست دیگرند داشت در شتم
میران صدر جهان از وطن خود آمده ملازمت نمود یک صد مہرند رگزارانید و اسے سورج سنگه به خدمت دکن مرخص گشت یک جفت
مروارید بر اسے گوش او پریم نرم خاصه مرحمت نمودم بجبت خاننجان نیز یک جفت مروارید فرستاده شد و میت و تخم بر نصیب اعتبار خان
ش صد سوار اضافه نمودم که پنجاهاری ذات و دویست سوار باشد در همین روز کرن بجای خود رخصت یافت اسپ و فیل خاصه با خلعت
و عقد مروارید که پنجاه هزار روپیه قیمت داشت و خنجر مرصع که بدو هزار روپیه تمام یافته بود با در محنت نمودم از روز ملازمت تا هنگام رخصت
مجموع آنچه از نقد و جنس و جواهر و مرصع آلات با و عنایت کردم دو لک روپیه و یک صد دودہ اس اسپ و پنج زنجیر فیل بود و سوار
انچه فرزند خرم به و نعمات بدو داده است و مبارک خان سزاوی را اسپ و فیل عنایت نموده به همراهی او مقرر ساختم و بعضی سخنان زبانی
به رانا پیغام نمودم راجه سورج سنگه نیز بوعده دو ماه بوطن خود رخصت حاصل نمود و در میت و تخم پانیدہ خان مغل که از امر اسے قدیم این
دولت بود و دینت جیات سپرد و در اواخر این ماه خبر رسید که دار اسے ایران پسر کلان خود صفتی میرزا را به قتل رسانید این معنی باعث حیرانی
تمام گشت چون تحقیق نموده شد گفتند که درش که یکے از شهر باے مقرر گیلان است به بهبود نام غلامی حکم فرمود که صفتی میرزا را بکش غلام
نه کور وقت یافته در صبح نهم محرم سنہ ہزار و بیست و چہار کہ میرزا از حمام برآمد متوجه خانه بود و زخم شمشیر جنگی کار او را تمام می سازد
بعد از گذشتن بسیارے از روز کہ جسد او در میان آب و گل بود شیخ بہاء الدین محمد کہ بدانائی و پارسانی معروف و مشہور آن دیار است
و شاہ را با و عقیدہ تمام این سخن را اظهار میکنند و رخصت برداشتن گرفته نقش او را بار دہیل کہ گور خانہ آبا و اجداد ایشان است
میفرسید ہر چند از سردین ایران تحقیق این معنی نمودم هیچ کس حرفے نہ گفت کہ خاطر از ان نسلی گردید چه فرزند کشتن راقوی سببے باید
تاریخ آن بدنامی نماید در غرہ تیراہ یک زنجیر فیل رخصت نام با ملا بر میرزا رستم مرحمت نمودم و بہ سید علی باہ بہ نیز یک زنجیر فیل عنایت

شد میرک حسین خویش خواجه شمس الدین به بخشی گری و وقایع نویسی صوبه بهار مقرر گشت و رخصت یافت خواجه عبد اللطیف توشن یکی
 را فیصل و خلعت داده بجایگزین رخصت نمودم در نهم ماه مذکور ششمین مرصع بخان دوران و پنجمین بخت آمد از دلد جلاله افغان که طبقه
 دو تنخواهی اختیار نموده فرستاده شد نیز و هم مجلس عید آب پاشان منعقد گشت دنبه های درگاه گلابها به یکدیگر پاشیده شکفتگیها کردند
 در بنفتم امانت خان به بندر کهنیاب تعیین شد چون مقرب خان اراده آمدن درگاه داشت بندر مذکور را از تغییر شد در همین روز
 که پنجمین مرصع بفرزنده فرستادم در پیچیدم پیشکش خانانان از نظر گذشت از همه مجلس چیزها ترتیب داده بود و اسرار مرصع آلات که سه قطعه
 لعل و یک صد و سه دانه مرادید و یک صد یاقوت و دو خنجر مرصع و کلگی مرصع بیاقوت و مرادید و صراحی مرصع و ششمین مرصع در کوش و محفل
 و بار مرصع یک انگشتری نگین الماس بود و قریب به یک لک روپیه قیمت شد سواکه جو اسرار مرصع آلات پارچه دکنی و کیرناگی و از
 هر قسم زر و دار و ساده و پانزده زنجیر فیل و یک راس اسپ که یا لش بر زمین میرسید تیر بنظر آمد پیشکش شه نواز خان نیز پنج زنجیر فیل
 و سی صد عدد پارچه از هر قسم بود بنظر گذشت در هشتم بوشنگ را بن خطاب اکر ام خانی سر فرار ساختم روز افزون که از راجه زاده با سه
 معتبر صوبه بهار بود و از خودی باز بخدمت حضور قیام می نمود و او را به شرف اسلام شرف ساخته با آنکه پدرش راجه سنگرام در مخالفت
 به اولیا که دولت قاهره کشته گشته بود در اجلی ولایت پدرش باد عنایت نموده و فیصل مرحمت کرده رخصت و وطن فرمودم یک زنجیر فیل
 به جهانگیری قلی خان عنایت نموده فرستاده شد بیست و چهارم جگت سنگه دلد کنور کرن که در سن دو و از ده سالگی بود آمده ملازمت کرد
 عرض داشت پدر کلان رانا امر سنگه و پدر خود گذرانید خیلگی آثار نجات و بزرگی از چهره او ظاهر است و به خلعت و دو بچونی خاطر
 او را خوش ساختن بر منصب مرزا عیسی ترخان دو صدی ذات افزوده شد که هزار دو صدی ذات و سی صد سوار بوده باشد
 در اواخر همین ماه شیخ حسین روپیل را به خطاب مبارز خانی سر فرار ساخته بود مقرر رخصت جاگیر نمودم به خوشان میرزا شرف الدین خان
 کاشغری که در نیو آمده سعادت آستان بوسی دریا فتنده هزار در بمرحمت شد در پنجم امر داد بر منصب راجه تهمیل که هزار و
 پانصدی ذات و یک هزار و یک صد سوار بود پانصدی ذات و یک صد سوار افزوده شد در هفتم کیشو مارو که به سر کار او دوسیم
 جاگیر داشت و به واسطه شکوه صاحب صوبه آنجا بدرگاه طلب داشته شده بود آمده ملازمت نمود چهار زنجیر فیل پیشکش گذرانید
 چون اشتیاق دیدن فرزند خان جهان بسیار داشتم و بجهت تحقیق مهات صوبه دکن هم بگریز آمدن او ضروری بود او را طلبیده بودم
 روز سه شنبه هشتم ماه مذکور ملازمت نمود یک هزار و یک صد روپیه نذر و چهار قطعه لعل و بیست و نه مرادید و یک قطعه زمر و پهل گیاره
 مرصع که قیمت آنها پنجاه هزار روپیه بود بطریق پیشکش گذرانید شب یکنه چون عرس خواجه بزرگوار بود به روضه متبر که ایشان رفت

تا نصف شب در آنجا گذرانیدم و خدام و صوفیان و جدا جدا و حالها نمودند بفقرا و خدام زربا بدست خود ادم بگلی شش هزار روپیه نقد
 و یک صد شوب کرده و بنقاد تسبیح مروارید و مرجان و کمر باد غیره داده شد هما سنگه پسر زاده راجه مان سنگه را بخطاب راجگی سرفراز ساخته
 نقاره و علم عنایت نمودم در شانزدهم یک راس اسپ عراقی از طویلله خاهاگی و یک اسپ دیگر به مهابت خان مرحمت شد در نوزدهم
 فیل بجان اعظم عنایت شد در بیستم بر منصب کیشو مارو که دو هزاری ذات و هزار سوار بود و ویست سوار اضافه شد و به خلعت سر بلندی
 یافت و بر منصب خواجه عاقل که هزاری و دو صدی ذات و شش صد سوار بود و صدی ذات و سوار افزوده شد در بیست و دوم
 میرزا راجه بهادر سنگه رحمت آنبیر که وطن قدیم آنهاست یافته جامه پشمی کشمیری خاهاغه عنایت نمودم در بیست و پنجم احمد بیگ خان که در
 قلعه رتختی و رتختیوس بود ملازمت نموده تقصیرات او بنا بر سبق خدمت بفقو مقرون گشت در بیست و هشتم مقرب خان از صوبه گجرات آمده
 ملازمت نمود و یک گلگی و یک قطعه تختی مرصع گذرانید بر منصب سلام الله عرب پانصدی ذات و سوار افزوده شد که دو هزاری ذات و هزار
 و یک صد سوار باشد در اول ماه شهر پور بر منصب باسه جمعی که به خدمت دکن میرفتند برین موجب افزوده شد بر منصب مبارز خان
 سی صد سوار که هزاری ذات و سوار باشد و ناسر خان نیز به هزاری ذات و سوار سرفراز گردید و ولاد خان با اضافه سی صد سوار سرفراز
 شد که دو هزار و پانصدی ذات و سوار باشد و سنگلی خان را دو صد سوار افزوده هزار و پانصدی ذات و هزار سوار ساختم که در سپریال
 بهشت صدی ذات و سوار ممتاز گشت و الف خان قیام خانی بهین منصب از اصل و اضافه سر بلندی گردید یادگار حسین به هفتصدی ذات
 و پانصد سوار اقبال یافت کمال الدین پسر شیر خان را به بهین منصب نواخته شد و صد و پنجاه سوار بر منصب سید عبد الله بار به افزوده
 که از اصل و اضافه هفت صدی ذات و سی صد سوار باشد در بیستم ماه مذکور یک عدد مهر نور جهانی که شش هزار و چهار صد روپیه می شد
 به مصطفی بیگ فرستاده دارا سے ایران مرحمت نمودم و پنج قلاوه چینه به قاسم خان حاکم بنگاله مرحمت نمودم میرزا مراد پسر کلان میرزا
 رستم در دوازدهم بهین ماه بخطاب التفات خانی سرفراز گشت در شب شانزدهم که مطابق شب برات بود فرمودم که کوه باسه اطراف
 تال راناساگر و کناره های آنرا چراغان نمودند خود به تماشا کے آن رستم عکس چراغها کے در آب او قلاوه عجب نمودے داشت بیشتر
 آن شب را با مردم اهل محل در کناره تال مذکور گذرانیدم روز بیست و پنجم میرزا جمال الدین حسین که به ایلیچی گری بیجا پور رفته بود آمده ملازمت
 نمود سه عدد انگشتری که نگین یکے از آنها عقیق مینی بود در رعایت لطافت و سیرابی که از جنس عقیق مینی بان خوبی کم دیده شده است نظر
 در آورد عادل خان سید کبیر نام شخصی را از جانب خود همراه میرزا کور نموده از فیلان مع برات قلاوه نقره و اسپان عربی و جواهر مرصع آلات
 و اقسام آتشه که در آن ملک بعمل می آید پیشکش فرستاده بود در بیست و چهارم این ماه از نظر گذشت و عرض داشتے که آورده بود از نظر

گذرانید و دهمین روز مجلس ذرین شمسی نیز منعقد گشت در بیست و ششم مصطفی بیگ ایلچی رخصت یافت سوائے آنچه در مدت خدمت با و محنت
 شده بود بیست هزار روپیه دیگر نقد و خلعت عنایت نمود و در جواب کتابت که آورده بود محبت نامه شعر بر کمال دوستی نوشته شد در
 چهارم ماه مهر منصب میر جمال الدین حسین که دو هزاری ذات و پانصد سوار بود چهار هزاری ذات و دو هزار سوار مقرر گشت در پنجم
 مهتابت خان به همراهی خان جهان که به خدمت دکن نافرود شده بود به ملاحظه ساعتی که بجهت او اختیار نموده بودند رخصت یافت
 به خلعت و پنجم صبح با پهل کتاره و شمشیر خاصه و قبیل سر بلند گردید در نیم خانجهان مخلص گشت و خلعت و نادری خاصه و اسپ را بر او
 بازین و قبیل خاصه و شمشیر خاصه محبت نمود در همین تاریخ هزار و هفتصد سوار از تا بنیان مهتابت خان را حکم شد که دو اسپ
 و سه اسپه تخواد دهند مجموع مردی که درین مرتبه به خدمت دکن تعیین یا قندسی صد و سی نفر منصب دار و سه هزار احدی و هفتصد
 سوار او یماق و سه هزار افغان و ده زاک بود که همگی سه هزار سوار موجود میشود با سی لک روپیه خزانة توپخانه مستعد و فیلمان جنگی
 به خدمت مذکور متوجه شدند بر منصب سر بلند را که پانصدی ذات و دو بیست و شصت نفر سوار افزوده شد که دو هزاری ذات
 و یک هزار و پانصد سوار بوده باشد با پنج برادرزاده قلیج خان به منصب هزاری ذات و هفتصد سوار از اصل و اضافه سرفراز گشت بر
 منصب راجه کشن داس هم پانصدی ذات اضافه نمود حسب الاتماس خان جهان منصب شهباز خان لودی که از تعیینات
 دکن است از اصل و اضافه دو هزاری ذات و هزار سوار مقرر شد و دو بیست سوار بر منصب وزیر خان افزوده شد و منصب سربان
 پسر میرزا رستم هزاری ذات و چهار صد سوار از اصل و اضافه قرار یافت در چهار دهمین مهین ماه هزاری دیگر بر ذات میر جمال الدین حسین
 و پانصد سوار افزوده او را به منصب والا که پنج هزاری و دو هزار و پانصد سوار سرفراز گردانیدم در نوزدهم راجه سورج سنگه با پسر خود
 گنج سنگه که بوطن رخصت شده بود آمده ملازمت کرد و یک صد و یک هزار روپیه نذر گذرانید بسید کبیر فرستاده عادل خان یک عدد
 سمرقورجهائی که پانصد توپچه ذرین داشت محبت نمودم در بیست و سوم نوزد بخیر قبیل از فیلمان که قاسم خان از فتح ولایت کوچ و فتح
 کلمه وزیرند اران او دویسه بدست آورده بود منظر گذشت و داخل فیلمانهائی خاصه شریفه گردید در بیست و ششم ارادت خان به منصب
 میر سادان و معتقد خان به خدمت بخشی گری احدیان و محمد رضا که جابری به بخشی گری صوبه پنجاب دو واقعه نویسی آنجا سرفرازی
 یافتند سید کبیر که از جانب عادل خان بجهت الاتماس عفو تقصیرات دنیا داران دکن و قلع باز گذارستن قلعه احمد نگر و ولایات
 بادشاهی که با فساد و بخله مقصد ان از تصرف او لیا که دولت قاهره بر آمده بود به ملازمت آمده بود درین تاریخ رخصت شد و خلعت
 و قبیل و اسپ یافته روانه گردید چون راجه سورج سنگه کچوا به در دکن وفات یافت رام داس پسر او را به منصب هزاری ذات و

چهار صد سوار سرفراز ساختم در چهارم ماه آبان به سیف خان باره نقاره مرحمت شد و بر منصب اوسی صد سوار اضافه نمودم که سه هزار
 ذات و دو هزار سوار بوده باشد در همین تاریخ راجه مان را که در قلعه گوالیار در بنجاب بود به ضامنیت مرتضی خان خلاص ساخته منصب
 او را برقرار داشته به خدمت قلعه کانگره نزد خان مذکور فرستادم حسب الاتماس خان دوران بر منصب صادق خان سی صد سوار
 اضافه حکم شد که هزاری ذات و سوار باشد میرزا عیسی ترخان از ولایت سنبل که به جاگیر او مقرر بود آمده ملازمت کرد و یک صد مهر
 نذر گذر این در شانزدهم راجه سورج سنگه به خدمت دکن رخصت شد و سی صد سوار بر منصب او اضافه کردم که پنج هزاری ذات و سه هزار
 و سی صد سوار بوده باشد خلعت و اسپ یافته روانه گردید در بیستم منصب میرزا عیسی را از اصل و اضافه هزار و پانصدی ذات
 و هشت صد سوار مقرر ساخته خلعت و فیل مرحمت نمودم و به دکن رخصت یافت در همین روزها خبر فوت چلین قلیج بدخمت از مضمون
 عرضداشت جهانگیر قلی خان مسموع گشت بعد از فوت قلیج خان که از بنده های قدیم این دولت بود من این بے سعادت را عتاب
 کلی نموده از امر ساختم و مثل جوپور ولایتی را به جاگیر او مقرر داشتم و دیگر برادران و خویشان او را به همراه او ساخته همه را به نیابت او
 دادم لاهوری نام بر اداری داشت در غایت بے اندامی و شرارت نفس به من رسید که بنده های خدا از سلوک او در غدا ب اندام
 فرستادم که او را از جوپور بیاورند برسدن احدی بے سببی و باعشی و احمق بر چلین قلیج غلبه کرده بخاطر میگذرانند که برادر منخط خود را همراه گرفته
 بیاید گر نیت منصب و حکومت و جا و جاگیر و زور و سامان و فرزندان و مردم خود را گذاشته پاره زور و طلا و جو اهری می دارد و با سعد و دے چند
 میان زمینداران میرود این خبر چند روز پیش ازین رسید و تعجب تمام دست داد مجلا به زمیندارے که میرسد ببلنغا از و گرفته او را از خود
 میگذرانند تا آنکه خبر رسید که به ولایت جوپت در آمد بخت اتفاق زمیندار آنجا روزے چند در مان نوحی میگذرانند چون این خبر
 به جهانگیر قلی خان میرسد چندے از مردم خود میفرستد که آن بے عاقبت را گرفته بیاورند بچو در رسیدن او را بدست آورده اراده میکنند
 که به جهانگیر قلی خان رسانند در همین اثنا به جنسم و اصل میگرد چندے که با او همراه بودند چنین تقریر کردند که چند روز قبل ازین بیماری
 بهم رسانیده بود و آن بیماری او را گشت و این مقدمه نیز مسموع گشت که خود به قصد نموده باشد تا بدین حال او را به نزد جهانگیر قلی خان
 بیاورند به تقدیر حید او را با فرزندان و خدمتگاران که همراه داشت به آله آباد آوردند اکثر زرهاے او را ضایع ساختند و زمینداران
 از و گرفته بودند حاشا که نمک مثل این نوع رویا بان را به چنین عقوبتها گرفتار نکندے

از پس فرضی که بود بر احمق	فرض بود حق ولی النعم
در بست و دوم حسب الاتماس خان دوران بر منصب نادعلی میدانی که از تعینات بکسش بود و بست سوار افزوده شد که هزار و	

پانصدی ذات دینار سوار باشد و لشکر خان را که دو هزاری ذات و نهصد سوار بود دیگر اضافه مرحمت شد در نسبت و چهارم
 مقرب خان را که سه هزاری ذات و دو هزار سوار بود پنجمی ذات و دو هزار و پانصد سوار مقرر داشتیم در همین روزها قیام پسر
 شاه محمدهندی که از امرزاده با بود خدمت فرادلی داشت بختاب خانی سرفراز شد در پنجم ماه آذر خنجر مرصع بدار اب خان عتبات
 شد بدست راجه سارنگه یو خلعت بجهت امرای دکن مرحمت نمودم چون از صفدر خان حاکم کشمیر بعضی مقدمات مسموع گشت
 او را از حکومت آنجا معزول ساخته احمد بیگ خان را بنا بر سبق خدمت نواخته به صاحب صوبگی ولایت کشمیر سرفرازی بخشیدم و
 منصب او را که دو هزار و پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار بود برقرار داشته به کمر خنجر مرصع و خلعت امتیاز یافت در خلعت شد و
 بدست اهتمام خان خلعت زمستانی به قاسم خان حاکم بنگاله و امراء تعینات آنجا فرستادم پیشکش مکنی والد افتخار خان که یک زنجیر
 فیصل و چهارده راس گوشت و پاره آئینه بود در پانزدهم ماه مذکور از نظر گذشت و به خطاب مردت خانی ممتاز گردید دیانت خان را که در
 قلعه گوالیار بود حسب الاتماس اعتماد الدوله طلب داشته بودم سعادت کورنش یافت و اموال او که بقید ضبط درآمده بود بدو مرحمت
 شد در نیولانخواجه هاشم ده بندی که در ماوراءالنهر امروزی سلسله درویشی گرم دارد مردم آن ملک را نسبت بایشان اعتقاد تمام است
 بدست یکی از درویشان سلسله خود کتابی مبنی بر اظهار دعا گوئی قدیم و نسبت و اخلاص آباد اجداد باین دو دمان با فرجی دیکان
 فرستاده بودند و بیتی که حضرت فردوس مکانی بجهت خواجگی نام عزیز هم از ان سلسله در سلک نظم در آورده بودند و مصراع آخر آن
 خواجگی را بنده ایم و خواجگی را بنده ایم

خواجگی را بنده ایم و خواجگی را بنده ایم

در ان کتاب درج بود ما هم در برابر این کتابت سطر چند به قلم خاص مرقوم ساخته این رباعی را در بدیه گفته با هزار مهر جهانگیری
 به خواجه مذکور فرستادیم

ای آنکه مرا مهر تو پیش از پیش است	از دولت یاد بودت ای درویش است	چند آنکه ز مرده ات دلم شاد شود	شادیم از آنکه لطف از حد پیش است
-----------------------------------	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------

چون فرموده بودیم که این رباعی را هر که طبع نظمی داشته باشد بگوید حکیم مسیح الزمان گفت و بسیار خوب گفت

داریم اگر چه شغل شاهی در پیش	هر لحظه کنیم یاد درویشان پیش	اگر شاد شود ز نادول یک درویش	آنرا شمریم حاصل شاهی خویش
------------------------------	------------------------------	------------------------------	---------------------------

هزار مهر دیگر به جایزه و صلح این رباعی به حکیم مذکور عنایت کردم در هفتم ماه دی که از سیر بکله بازگشته متوجه اجمیر بودم در راه چهل و دو خوک
 شکار شد در بیستم میر میران آمده ملازمت نمود و مجلسی از احوال او و سلسله او مرقوم میگردد از جانب پدر پسرزاده میر غیاث الدین
 محمد میر میران ولد شاه نعمت الدولی است در دولت سلاطین صفویه غرت تمام یافته بودند چنانچه حضرت شاه طهماسب همیشه خود

چهارم

جانس خانم را به شاه نعمت الله داد و از مشیخت و هدایت به نسبت داماد و خویشاوندی ممتاز گشت و از جانب مادر دختر زاده
 شاه اسماعیل خونیست بعد از فوت شاه نعمت الله پسر او میرعباس الدین محمد میر میران رعایت تمام یافت و شاه غفران پناه دختری
 از کریم خان واده سلطنت و عظمت را به پسر گلان او عقد بستند دختر شاه اسماعیل مذکور را به پسر دیگرش میرخلیل الله داد که میر میران از او
 تولد شده میرخلیل الله مذکور بیعت و هشت سال قبل ازین از ولایت آمده در لاهور ملازمت نمود چون از سلسله مردم عزیز و عظیم بود
 باحوال او بسیار پرداختم و منصب و جایگزین و عزت او را معمور ساخته در صد تربیت و رعایت او بودم بعد از آنکه اگر مقام خلافت شد
 باندک مدتی به سبب افراط خوردن انبه او را بیماری اسهال کبیر و دود در عرض ده دوازده روز جان را بجان آفرین سپرد از رفتن
 او آزرده خاطر شدم باز گذاشتم او را از نقد و جنس فرمودم که به فرزند ان او که در ولایت بودند رسانند در نیولا میر میران که در
 سن بست و دو سالگی قلندر و درویش شده بروشنی که او را در راه نشناختند خود را در اجیر بار رسانید جمع کلفت های خاطر و پشیمانها
 باطن و ظاهر او را اصلاح و تدارک نموده به منصب هزاری ذات و چهار صد سوار سر فرزند ساختم و سی هزار در ب نقد با و عنایت کردم
 الحال در خدمت و ملازمت است در دوازدهم ظفر خان که از صوبه داری بهار تغییر یافته بود آمده ملازمت نمود و یک صد مهر نذر گذراند
 و سه قیل پیشکش نمود در پانزدهم دی بر منصب قاسم خان صاحب صوبه بنگاله هزاری ذات و سوار افزوده شد که چهار هزاری ذات
 و سوار باشد چون از دیوان و بخشی بنگاله که حسین بیگ و طاهر باشد خدمت پسندیده بود وقوع نیامد مخلص خان را که از بنده های
 معتاد این درگاه بود به خدمات مذکور تعیین نموده شد منصب او را دو هزاری ذات و هفت صد سوار مقرر داشتیم و علم نیز عنایت کردم
 و خدمت عرض مکرر به دیانت خان حکم فرمودم در بست و پنجم روز جمعه وزن فرزند خرم واقع شد تا سال حال که سنش به بیست و چهار
 سالگی رسیده و کدخدایها کرده و صاحب فرزند ان شده اصلا خود را به خوردن شراب آلوده نه ساخته بود درین روز که مجلس وزن
 او بود گفتیم که بابا صاحب فرزند ان شده و بادشاهان و بادشاهزادگان شراب خورده اند امروز که روز جشن وزن تست تو شراب
 میخوری و رخصت میدیمیم که در روزهای جشن و ایام نوروز و مجلسهای بزرگ میخورده باشی اما طریقه اعتدال مرغی داری که خوردن
 باندازه که عقل را زایل کند و انایان روانداشته اند و میباید که از خوردن آن غرض نفع و فائده باشد و بوعلی که بزرگ طبقه حکما
 و اطباست این رباعی را به نظم در آورده -

بسیار است

می دشمن است و دوست هوشیار است	اندک تریاق و بیش زهر مار است	در بسیارش مفرت اندک نیست	در اندک او منفعت بسیار است
به بیانغمه بسیار شراب با و داده شد من تا سن پانزده سالگی نخورده بودم مگر در ایام طفولیت که دوسه مرتبه والد و انکهای من تقرب			

علاج اطفال دیگر از والد بزرگوارم عرق طلبیده مقدار یک توله آنهم به گلاب و آب آمیخته براسه دفع سرفه دار و گفته مرا خور اینده باشند
 دوران ایام که اردوسه والد بزرگوارم بجهت دفع فساد افغانان یوسف زئی در قلعه اٹک که برکنار آب نیلاب واقع است نزول اجلا
 داشت روزی بنام شکار بر شستم چون ترود بسیار واقع شد و آثار ماندگی ظاهر گشت استاد شاه قلی نام توپچی نادره که سرآمد توپچی
 هم بزرگوارم میرزا محمد حکیم بود من گفت که اگر یک پیاله شراب نوشجان فرمایند دفع ماندگی و کسالت خواهد شد چون ایام جوانی بود
 و طبیعت مائل بارتکاب این امور به محمود آید از فرمودم که به خانه حکیم علی رفته شربت کبف ناک بیار حکیم مقدار یک نیم پیاله شراب
 زد رنگ شیرین مزه در شیشه خورد فرستاد آنرا خوردم کیفیت آن خوش آمد بعد ازان شروع در شراب خوردن کردم در روز بر دومی افزودم
 تا آنکه شراب انگوری از کیفیت باز ماند و عرق خوردن گرفتم رفته رفته در مدت نه سال به بست پیاله عرق و دو آتشه کشید چهارده در روز باقی
 و رشب خورده میشد وزن آن شش سیر منباده و ستان که یک دیم من ایران باشد و خورش من در آن ایام مقدار یک مرغ بانان و ترب
 بود در آن حال سبکس را قدرت بر منع من نبود کار بجای کشید که در خمارها از بسیار رعشه دلزیدن دست پیاله خود نمی توانستم
 خورد بلکه دیگران می خوراندند تا آنکه حکیم بهام برادر حکیم ابو الفتح را که از مقربان والد بزرگوارم بود طلبیده بر احوال خویش اطلاع دادم
 او از کمال اخلاص و نهایت دلسوزی بے حجابانه به من گفت که صاحب عالم بدین روش که شما عرق نوش جان میکنید نعوذ بالله تا شش ماه
 دیگر احوال بجای خواهد کشید که علاج پذیر نباشد چون سخن او از خیر اندیشی بود و جان شیرین عزیز است در من اثر کرد من ازان تاریخ
 شروع در کم ساختن کرده خود را به خوردن فلونیا انداختم هر چند در شراب بیگانهم بر فلونیا می افزودم و فرمودم که عرق را به شراب انگوری
 مخمر ج سازند چنانچه دو حصه شراب انگوری و یک بخش عرق بوده باشد هر روز از آنچه میخورم چیزی کم نموده در مدت هفت سال شش
 پیاله رسانیدم وزن هر پیاله هرده مثقال و یک پا و الحال پانزده سال می شود که به همین دستور خورده میشود و ازین کم میشود نه زیاد
 و در شب میخورم مگر در روز پنجشنبه چون روز جلوس مبارک من است و شب جمعه که از شبها سیر که ایام هفت است در روز تبرک
 در پیش دارد به ملاحظه این دو چیز در آخرهای روز میخورم که خوش نمی آید که این شب به غفلت گذرانیده در ادای شکر منعم حقیقی تقصیر
 رود در روز پنجشنبه و در یک شب نیمه گوشت هم نمی خورم در پنجشنبه چون جلوس مبارک من واقع شده در روز یکشنبه که روز ولادت والد بزرگوارم
 من است و این روز را بسیار تعظیم میکردند و عزیز میداشتند و بعد از چند گاه فلونیا را با فیون بدل ساختم اکنون که عمر من به چهل و شش
 سال و چهار ماه شمسی و چهل و هفت سال و نه ماه قمری رسیده هشت سرخ افیون بعد از گذشتن پنج گهری از روز دشمنی سرخ بعد از
 یک پیر شب میخورم پنج چیز صعب بدست مقصود علی به عبد الله خان مرحمت نمودم شیخ موسی خویش فاسم خان به خطاب خانی سرفراز

گشته به منصب هشت همدی ذات و چهار صد سوار امتیاز یافت و به بنگاله مرخص شد بر منصب ظفر خان پانصدی ذات و سوار اضافه
 مرحمت شد و به خدمت بنگلش تعیین یافت در همین روزها محمد حسین برادر نوحه اجه جهان به خدمت فوجداری سرکار حصار سرفراز گردید
 مرخص شد و دوست سوار بر منصب او اضافه مرحمت نمودم که پانصدی ذات و چهار صد سوار باشد و قبل نیز عنایت کردم در چشم بهمین
 به میر میران نیل عنایت شد و خواججه عبدالکریم سوداگر چون از ایران روانه هندوستان بوده برادر عالی مقام ام شاه عباس بست
 او تسبیح عقیق مینی در کابی کار و نیک که بسیار تحفه و نادر بود فرستاده بودند در نهم ماه مذکور بنظر درآمد در شهر دهم بعضی پیشکشها از قسم مرصع
 آلات و غیره که سلطان پرویز ارسال داشته بود بنظر درآمد به مقتم اسفند ارند صادق برادرزاده اعتماد الدوله که به خدمت بخشی گری
 قیام داشت به خطاب خانی سرفراز گشت این خطاب را به خواججه عبدالغزیز عنایت کرده بودم مناسبتها امری داشته ادرا خطاب
 عبدالغزیز خان و صادق را خطاب صادق خان سرفراز ساختم در دهم جگت سنگه ولد کنور کرن که به وطن خود دستور یافت
 در هنگام رخصت بست هزار روپیه و یک اسپ و یک بز بخیر نیل و خلعت و شال خاصه بدو مرحمت نمودم و هر داس جهاله که از منتهی
 راناست و اما لبق پس کرن بود با دهم پنجه زر روپیه و اسپ و خلعت عنایت نمودم و بدست او شش پری از طلا بخت رانافر ستاد
 در نهم بهمین ماه راجه سو بچ مل ولد راجه با سو که بنا بر نزدیک جاد مقام بهمرای مرتضی خان برگرفتن قلعه کانگره تعیین یافته بود بطلب
 آمده ملازمت کرد و خان مذکور را بعضی مظنه با از و در خاطر قرار گرفته بود بدین جهت بهمرای او را مصل دانسته مکرر عرض بدرگاه فرستاد
 و در باب او سخنان نوشت تا آنکه حکم طلب او صادر گشت در بست و ششم نظام الدین خان از ملتان آمده ملازمت کرد در آخر همین
 سال اخبار فتح و فیروزی و ظفر و فیروزی از اطراف مالک محروسه رسید اول قضیه احد و افغان که از دیر باز در کوهستان کابل
 در مقام سرکشی و فتنه آگیزی ست و بسیار از افغانان آن سرحد بر وجه شده اند و از زمان والد بزرگوارم تا حال که سال دهم از جلوس
 نسبت انواع همیشه بر سر او تعیین بوده اند زفته زفته شکستها خورد و پریشانها کشید جمعیت او پاره متفرق شد و پاره کشته گشت و در جرمی
 که محل اعتماد او بودند نه پناه برد و اطراف آنرا خاندوران قیل نموده راه در آمد و بر آمد را بر دست چون بخت جوانات گاه وجود
 خوراک در محله مذکور نماند شها مواشی خود از کوه پایان آورده در دامها میچرانید و خود نیز بخت آنکه مردم بهمرای نمایند آمد تا آنکه
 این خبر به خان دوران رسید جمعی از سرداران و مردم کار کرده را در شب معین تعیین کرد که بجوال جرمی رفته گین نمایند و آن جماعت
 رفته شب خود را در پناه گاه پنهان ساختند و روزش خان دوران بهمان طرف سواری نمود چون آن تیره بختان جوانات خود را بر آورد
 بچرا رسید هند و احد ادب نهاد با جماعه خود از کین گاه با گذشته که یکبار گردی از پیش ظاهر میشود چون خبر میگیرند معلوم میگردد که خاندوران

مستلاشی و مضطرب گشته قصد بازگشتن میکنند و فرادلان خان مذکور نیز خبر کردند که احدی است خان جلوه داده خود را با احدی میسرساند
 مردی که در کین گاه بودند آنها نیز سر راه گرفته حمله آور میشوند تا دوپهر بخت قلبی و شکستگی جا و بسیار جنگ فایم بود آخر الامر
 شکست بر افغانان افتاده خود را به کوه در میکنند و قریب سی صد کس از مردم کار به جهنم میروند و یک صد نفر اسیر میگرددند احدی
 نمی تواند که دیگر باره خود را بدان محکم رسانیده پانایم سازد با ضرورت خود را بجانب قندهار رود میگذارد افواج قاهره بحرخی و جاهای
 و خانهای آن تیره روزگاران در آمده همه را میسوزند و خراب ساخته از پنج و بنیاد بر می اندازند خبر دیگر شکست خوردن غنیمت بد ختر
 و بر بزدگی لشکر نکبت اثر دست خلاصه کلام آنکه جمعی از سرداران معتبر و جماعه از برکیان که قومی اند در نهایت سخت جانی و مدار
 قطره و تر در دران ملک بر آنهاست از غنیمت بچیده اراده دو تنخواهی نمودند از شاه نواز خان که بانوبی از عساکر منصوره در بالاپور بود
 استدعای قول نموده قرار دادند که خان مذکور را به بینند و خاطر جمع نموده آدم خان و یاقوت خان و جمعی دیگر از سرداران در برکیان
 جا دورای و بابو کایتیه آمده دیدند شه نواز خان بهر یک از آنها اسپ و قیل و زر و خلعت فراخور قدر و حالتی که داشتند داده سرگرم
 خدمت و دو تنخواهی ساخت و از بالاپور کوچ نموده بهمراهی این مردم بر سر غنیمت مقهور روانه شدند در اثنای راه به نوبی که از دکنیان
 که محلدار و دانش دودار و بکلی و غیره و چندی دیگر از سرداران باشد بر خورده آن فوج را تار مار ساختند و آن مقهوران

شکسته حلاج و گسته کمر	نه یارای گفت و نه پردای سر
-----------------------	----------------------------

خود را بار دوی آن بد اختر رسانیدند و او از غایت غرور درین مقام شد که بانوج قاهره جنگ نماید مقهور اینکه با او بودند و لشکر عادل
 و قطب الملکیه جمع ساخته و توپخانه و استعداد خود را سرانجام نموده روبروی لشکر ظفر اثر روانه شدند تا آنکه فاصله پنج شش کوپه پیش نهاد
 و در یکشنبه بیست و پنجم بهمن انواج نور و ظلمت بهم نزدیک شده فوجها و یسا و لمانایان گشتند سه پهر از روز گذشته آغاز بان کار کرد
 توپ اندازی شد آخر الامر داراب خان که سردار سوار اول بود با دیگر سرداران و کار طلبان مثل راجه نرسنگه یو درای چند و علی خان
 ستاری و جهانگیری بیگ ترکمان و سائر شیران بیشه دلاوری شمشیر با کشیده بر فوج سوار اول غنیمت یافتند و داد مردی و مردانگی داده
 این فوج را بنات انعش و از بیم پراگنده ساختند و مقید بطرف دیگر نشده خود را به فوج قول رسانیدند و همچنین بر فوج روبرو
 خود متوجه شده و چپش دست داد که دیده نظار گیان از مشاهده آن خبره مانده تا دو گهری تخمیناً این زد و خورد در کار بود از گذشته با
 پشته با هم رسیده و غنیمت تیره بخت تاب مقاومت نیارده روبرو گر ز نهاد اگر تار بکی و ظلمت به فریاد آن سپه بختان نه رسیدگی یکی را از
 راه بودای سلامت نبود و ننگان در پاسه سپاس در پی که گزینگان نهاده دد سه کرده را تعاقب نمود چون در اسپ و آدمی سپنج

حرکت نماید و شکست یافته متفرق گشتند جلو باز کشیده بجای و مقام خود معاودت نمودند و پخته غنیمت بیک قلم باسی صد شتر که بان بار داشت
و قبیلان خنکی و اسپان تازی و عراق و اسلحه از اندازه حساب بیرون بدست اولیای دولت افتاد و کشته و افتاده را حساب و شمار
نمود و جمعی کثیره از سرداران زنده بدست افتاده بودند روز دیگر افواج قاهره از منزل فتح کوچ نموده متوجه کرکی که آشیانه آن
بوم صفتان بود گشتند و اثر از آنجا ندیده هماغذا دایره کردند و خبر یافتند که هر یک از آنها در آن شب و روز اتر بجای افتاده بودند چند روز
عساکر منصوره در کرکی توقف نموده عمارت منازل مخالفان را بنجاک تیره برابر ساخته آن معموره را سوختند و بواسطه حادثه بعضی
امور که تفصیل آن درین مقام باعث طول کلام است از آنجا بازگشته از گلهائی رو بهین کهنه فرود آمدند به جلد و در این خدمت بر صهبایان
جمعی که ترددات و خدمات نموده بودند اضا فها حکم فرمودم و خبر سوم فتح ولایت کوکهره و بدست آمدن کان الماس است که به حسن سعی ابراهیم خان
گرفته شد. این ولایت از توابع صوبه بهار و پهنه است و رودخانه در آنجا جاری است که بروش خاص الماس از آنجا برمی آید و در هر طرف
آن است که در ایام کمی آب گوارا بهاد آب کند صاحب هم میرسد و جمعی را که باین کار مشغول دارند بطریق تجربه معلوم شده که مریبالا سه هرگز و ابی
که الماس دارد پشته پشته جانورگان ریزه پزده از عالم پشته که اهل هند آنرا جینگ میگویند هجوم آورده در پرد از آنجا طول رودخانه را تا جای
راه توان یافت بنظر در آورده اطراف گوارا بهار سنگچین می سازند بعد از آن به پیل و کلند ان گوارا بهار تا پاک گز و پاک نیم گز پایان برده
دور آن را می کاوند و تفحص نموده در میان سنگ و ریگ ریزه که از آنجا برمی آید الماس خورد و کلان برمی آوند گاه باشد که پارچه الماس
بدست در آید که به یک لک روپی قیمت کنند مجلا این ولایت و این رودخانه را هند و س زمیندار در حین سالی نام تصرف بود در هر چند
حکام صوبه بهار بر سراد فوجی میفرستادند و یا خودها متوجه میگشتند بنا بر استحکام راهها و جنگل بسیار به گرفتن دوسه الماس قناعت نموده او را
بحال خود میگذاشتند چون صوبه مذکور از طرف خان تغییر یافت و ابراهیم خان بجای او مقرر گشت و در وقت رخصت فرمودم که بر سر آن ولایت
رفته آن زمین را از تصرف آن مردک مجبول بر آورند ابراهیم خان بجز در آمدن بولایت بهار جمعیت کرده بر سر آن زمینداران میشود
بدستور سابق کسان فرستاده تعهد دادن چند دانه الماس و چند زنجیر نایل می نماید خان مذکور بدین معنی راضی نگشته تیز رفتند بولایت
او در می آید پیش از آنکه آن مردک جمعیت خود را جمع سازد و راهبران پیدا ساخته ایلغار می نماید مقارن آنکه خبر بد و پرسه کوه کوه که
سکن مقرر او بود قیل میکند و کسان به تفحص او پریشان ساخته او را در غارهای با چند از عورات که یک مادر حقیقی او و دیگر از زنان پسر
بودند با برادری از برادران او بدست در می آورند و تفحص نموده الماس با که همراه داشته اند از آنها میگیرند بدست و دست زنجیر نایل کرده داده
هم بدست می افتد به جلد و در این خدمت منصب ابراهیم خان از اصل و اضافه چهار هزار می ذات و سوار محنت شد و بخطاب

فتح جنگی سرفرازی یافت و همچنین بر منصبهای جمعی که درین خدمت همراهی کرده تردوات مردانه نموده بودند اضافه حکم شد الحال نوبت
در تصرف اولیای دولت قاهره است و دران رودخانه کار میکنند در هر قدر که الماس برمی آید بدرگاه می آورند درین نزدیکها
یک الماس کلان که به پنجاه هزار روپیه می ارزد برآید چون پاره کار کنند تخمیل که الماس های خوب داخل جواهرخانه خاصه من گردد.

جشن یازدهمین نوروز از جلوس بهایون

از روز یکشنبه آخر اسفند ازند مطابق غره ربیع الاول پانزده گهری روز گذشته حضرت نیر اعظم از برج حوت بدو قسری حل
پرتو سعادت افکند درین ساعت نخبه لازم بندگی دنیا ز مندی بدرگاه حضرت باری بقیم رسانیده در دیوانخانه خاص و عام
که صحن آنرا به بارگاه بادشایمانه با اطراف آنرا به پرده های فرنگی دز بفتها مصور و آتمشاه نادر مرتب و آراسته ساخته بودند
بر تخت دولت جلوس نمودم شاهزاده با و امرا و اعیان حضرت دارکان دولت و سایر بنده های درگاه سلیمات مبارکبادی بجا آوردند
چون حافظ نادعلی گوینده از بنده های قدیم بود فرمودم که آنچه در روز دوشنبه هر کس از نقد و جنس پیشکش کند بانعام او مقرر باشد در روز
پیشکش بعضی از بنده ها بنظر گذشت و در روز چهارم پیشکش خواجہ جهان که از آگره فرستاده بود شکل بر چند قطعه الماس و چند دانه مروارید
و بعضی مرصع آلات و آتمشاه از هر قسم دیک زنجیر نیل که مجموع آن پنجاه هزار روپیه باشد بنظر در آمد چشم کنور کون که بجا و مقام خود رخصت
شده رفته بود آنده ملازمت نمود یک صد مهر دیک هزار روپیه نذر دیک زنجیر نیل معه براف و چهار راس اسپ پیشکش گذرانید
و زینتم بر منصب آصف خان که چهار هزار سی ذات و دو هزار سوار بود هزاری ذات و دو هزار سوار اضافه نموده بعنایت نقاره و علم اورا
سر بلند ساختم درین روز پیشکش میر جمال الدین حسین بنظر در آمد آنچه گذرانید همه مستحسن و پسند افتاد از آنجمله خنجر صغری خود بهر کاری نموده
با تمام رسانیده بود بر بالای دسته آن یا قوت زردی نشانیده بودند در غایت صفای لطافت در حجم مقدار نصف بیضه مرغی چنانچه
بآن لطافت و کلانگی از قسم یا قوت زرد دیده نه شده است با دیگر یا قوتها بزرگ پسندید در مردها که کنه بطرح و اندام خاص صورت
اتمام یافته بود و قیامان به پنجاه هزار روپیه قیمت نمودند بر منصب میسرند که هزار سوار افزودم که پنجاه هزاری ذات و سه هزار و پانصد سوار
بوده باشد در هشتم بر منصب صادق صادق سی صدی ذات و سوار و بر منصب ارادت خان سی صدی ذات و دو سیست سوار
اضافه مرحمت نمودم که هر یک به هزار سی ذات و پانصد سوار ممتاز باشند در نهم پیشکش خواجہ ابو الحسن بنظر گذشت از جواهر
مرصع آلات و آتمشاه مواری چهل هزار روپیه درجه قبول یافت تتمه را با و مرحمت نمودم پیشکش تانار خان بکادلی بگی یک قطعه

کج

لعل و قطعه یا قوت و یک عدد تختی مرصع و دو عدد انگشتری و چند پارچه اقمشه قبول افتاد و در دهم سه زنجیر نخی که راجه هاسنگه از دکن
 و یک صد و چند طاق زر بخت و غیره که مرتضی خان از لایمور فرستاده بود از نظر گذشت دیانت خان هم پیشکش خود را که دو سیخ مروارید
 و دو قطعه لعل و شش دانه مروارید گلان و یک عدد خوانچه طلا بود و بیست و هشت هزار روپیه قیمت شد و درین تاریخ گذرانید
 آخرهای روز نهمین یازدهم بخت سرفرازی اعتماد الدوله به خانه اورنم پیشکش خود را همانجا بنظر در آورد و اسباب و اشیاء پیشکش او را
 که اکثر در کمال نفاست بود به تفصیل دیدم از جوهر و دانه مروارید که سی هزار روپیه قیمت داشت و یک قطعه لعل قطبی که بیست و دو هزار
 روپیه به بیع درآمده بود با دیگر مرواریدها و لعلها که مجموع قیمت آنها یک لک و دوهزار روپیه میشد درجه قبول یافت و از اقمشه و غیره
 نیز موازی پانزده هزار روپیه برداشته شد چون از ملاحظه و مشاهده پیشکش باز پرداختم قریب یک پیر شب راه صحبت و خوش وقتی
 گذرانیده با مراد بنده با فرمودم که پیاله دادند مردم محل نیز همراه بودند مجلس خوبی منعقد گشت بعد از تمام صحبت اعتماد الدوله را غدر خوا
 نمودند متوجه دولت خانه شام در همین روز با فرمودم که نور محل بگم را نور جهان بگم میگفته باشند در دوازدهم پیشکش اعتبار خان بنظر گذشت ظرفی
 به شکل ماهی مرصع به جوهر نفیسه در غایت تکلف و اندام باندازه اعتماد من ساخته بودند آنرا با دیگر جوهر و مرصع آلات و اقمشه که قیمت مجموع
 آنها پنجاه و شش هزار روپیه میشد قبول نمودم و تمه را باز دادم بهادر خان حاکم قندهار بخت راس اسپ عراقی و نه نفور اقمشه فرستاده بود
 پیشکش ارادت خان و راجه صوبج مل و لدر راجه با سو در سیزدهم بنظر گذشت عبد سبحان که به منصب هزار دود صدی ذات و شش صد سواد
 سرفراز بود به هزار و پانصدی ذات و هفت صد سوار اقبال یافت در پانزدهم صاحب صوبگی ولایت ٹھته و آنحد و داز شمشیر خان اوزبک
 تغیر یافته به مظفر خان مرحمت شد در شانزدهم پیشکش اعتماد خان و لدر اعتماد الدوله بنظر در آمد آنرا بنحله موازی سی و دو هزار روپیه برداشته
 تمه را با و عنایت فرمودم در هفدهم پیشکش تربیت خان دیده شد از جوهر و اقمشه بنفده هزار روپیه پسند افتاد و در سیزدهم بخانه آصفخان
 زرقم پیشکش او همانجا بنظر در آمد دولت خانه تا به منزل او نینمایک کرده مسافت بود نصف راه را نخل زر بخت و زر بخت دارانی با
 نخل ساده پاسه انداز نموده بود چنانچه ده هزار روپیه قیمت آن بعرض رسید آن روز تا نصف شب ایل محل در منزل او بسر برده
 پیشکش هاسنگه که سرانجام نموده بود به تفصیل از نظر گذشت از جوهر و مرصع آلات و طلا آلات و اقمشه نفیسه موازی یک لک و چهارده هزار
 روپیه و چهار راس اسپ و یک راس استر پسند خاطر اشرف افتاد و در دهم که روز شرف نیر اعظم بود در دو تنخانه مجلس عالی ترتیب یافت
 بنا بر ملاحظه ساعت دوازدهم گهری از روز نیکو ماند بر تخت جلوس نمودم فرزند با با خرم درین ساعت متبرکه که لعلی در غایت آب و صف
 گذرانید که هشتاد هزار روپیه قیمت نمودند منصب آن فرزند را که پانزده هزاری ذات و هشت هزار سوار بود به بیست هزاری ذات و

ده هزار سوار مقرر داشتیم و هم درین روز دزن قمری به عمل آمد و اعتمادالدوله را که به منصب شش هزاری ذات و سه هزار سوار ممتاز بود به
 هفت هزاری ذات و پنج هزار سوار سرفراز ساخته تو من و توغ باد عنایت نمودم و حکم کردم که نقاره او بعد از نقاره فرزند خرم می نواخته
 باشند به منصب تربیت خان پانصدی ذات و سوار افزوده شد که سه هزار و پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار بوده باشد اعتقاد خان
 باضافه هزاری ذات و چهار صد سوار سرفراز گشت نظام الدین خان از اصل و اضافه به منصب هفت صدی ذات و سی صد سوار
 ممتاز گردیده به خدمت صوبه بهار تعیین شد و سلام الله عرب به خطاب شجاعت خانی سر بلندی یافت و به حلقه مرورید سرفراز گشته
 از حلقه بگوشان درگاه شد میر جمال الدین انجور را خطاب عضدالدوله سرفراز ساختم در بست و یکم الله تعالی از دختر مقیم دلدتر خان
 رکابدار پسر به خسر و داد با آمد او افغان که طریقه بندگی اختیار نموده از روس اخلاص تمام از احمد ابد نهاد جدا شد به درگاه آمد
 است بیست هزار در بمرحمت شد در بست پنجم خبر فوت راسه منوهر که از تبعانات لشکر ظفر اثر دکن بود رسید پسر او را به منصب پانصدی
 ذات و سی صد سوار سرفراز ساخته جا و مقام بدر او را باد عنایت کردم در بست و ششم پیشکش یاد علی میدانی که نه راس اسپ و چند دهانه گیش
 و چهار شتر دلائی بود از نظر گذشت در بست و ششم یک زنجیر نیل به بهادر خان حاکم قندهار و یک زنجیر نیل به میر میران ولد خلیل الله
 یک زنجیر نیل به سید بایزید حاکم بهکر مرحمت نمودم در غره اردی بهشت حسب الالتماس عبید الله خان به برادر او سردار خان نقاره عنایت
 نمودم در سوم کیوه مرصع با آمد او خان افغان مرحمت نمودم در همین روز با خبر رسید که قدم پگانه بنگانه از افغانان آفریدی که دو خوا
 و فرمان بردار بود در ابداری کتل خنجر بد و تعلق داشت بانندک تو همی قدم از دایره اطاعت بیرون نموده سر به فساد بر آورده بر سر
 هر تخته جمع را فرستاد دهر جا که او مردم اد رسیدند بنا بر عقلمت آن مردم دست بقتل و غارت بر آورده خلق کثیر را ضایع ساختند
 بجملا از حرکت شنیع این افغان بے عقل شورے مجدد در کوهستان کابل رویداد چون این خبر رسید بارون برادر قدم و جلال
 پسر او را که در دربار بودند فرمودم که گرفته به آصف خان سپازند که در قلعه گو ایار مجوس سازد از امارات رحم و شفقت سجانی و علامات
 عنایات یزدانی امرے درین روز با مشاهده افتاد که خالی از غرابی نیست اعلى در غایت لطافت و صفافرنند خرم بعد از فتح رانادر جمبر
 به من گذرانید که به شصت هزار روپیه قیمت نمودند و در خاطر گذشت که این لعل را در بازو سے خود باید بست غالباً دو مرد وارید نادر
 خوش آب یک اندام که هم آغوشی این نوع لعل را سزدی بایست تا آنکه یک دانه مرورید اعلى به قیمت بست هزار روپیه مقرر جان بدست
 آورده در پیشکش نوروزی گذرانید بخاطر رسید که اگر همتاے این بهر سد بازو بندگی کمل خواهد شد خرم که از خوردی بار شرف ملازمت
 حضرت والد بزرگوارم در یافته شب و روز در خدمت بود و بعضی رسانید که در مرورید با سے سر بند قدیم بهمن دزن داند ام مرورید

بنظر من در آمده است سزج کلان قادی را حاضر ساختند بعد از ملاحظه بهمان مقدار و وزن و اندام مردار پیدای ظاهر شد که در وزن یک ذره تفاوت نداشت چنانچه جوهریان از نیمی تعجب نمودند و در قیمت و اندام و آب و تاب موافق بود گویا از یک قالب ریخته شده است مردار پیدای اطراف لعل کشیده بر بازو خود بستم و سر به شکرانه خداوند بنده نواز بر زمین نیاز و فرودستی نهاده زبان به شکر گویا ساختم

از دست وزبان که برآید | از عهد شکرش برآید

در پنجم سی راس اسپ عراقی و ترکی که مرضی خان از لاهور فرستاده بود بنظر گذشت شصت و سه راس اسپ و پانزده نفر شتر نروداده دیدند
 پر کللی و نه عدد عاقری و نه چنی خطائی و نه عدد دندان ماهی جوهر دار و سه قبضه بندوق با دیگر پیشکش های خاندوران که از کابل فرستاده بود
 منظور نظر گشت و یک زنجیر نیک خورد از فیلمان جلشه که از راه دریای بهماز آورده بودند مقرب خان پیشکش کرد این نسبت به فیلمان و ستان
 در خلقت بعضی تفاوت ها دارد از جمله گوشهای او کلان تر از گوشهای فیلمان اینجاست خرطوم و دم او دراز تر واقع شده در زمان
 والد بزرگوارم یک فیمل بچه اعتماد خان گجراتی پیشکش فرستاده بود در فتنه کلان شد بسیار تند و تیز و بد خو بود در مقام خنجر مرصع به مظفر خان
 حاکم مکه مرحمت شد در همین روز با خنجر رسید که جمعی از افغانان بگانه بگانه بر سر عبد السبحان برادر خان عالم که در یکی از تهمانها مقرر بود رفت
 تهمانه او را قتل کردند و عبد السبحان با چند دیگر از منصبه ایران بنده با که بهمازی او تعیین بودند او مردانگی داده در زو و خور و تقصیر از خو
 راضی نگشته آخر به مقتضای آنکه پشه چو پرسد بزنجیر را به آن سگان دست بر آنها یافته عبد السبحان را با چند از مردم آن تهمانه
 بدرجه شهادت رسانیده اند بحمت پریش این قضیه فرمان مرحمت عنوان و خلعت خاصه به خان عالم که به ایلچی گری ایران تعیین شده بود
 غایت نموده فرستادم در چهاردهم پیشکش کریم خان و لده معظم خان از بنگاله آمده بود از اجناس و اشیاء که در آن ولایت بهر سز بنظر در آمد
 بر منصب چند از جاگیر داران گجرات اضافه حکم نمودم از جمله سردار خان که هزاری ذات و پانصد سوار بود به منصب هزار و پانصدی
 ذات و سی صد سوار سرفراز گشت و علم نیز با در مرحمت شد سید قاسم ولد سید دلاور بارهه از اصل و اضافه به منصب هشت صدی و
 چهار صد و پنجاه سوار و یار بیگ برادر زاده احمد قاسم کو که به منصب شش صدی و بیست و پنجاه سوار ممتاز گردیدند در هفتدهم خیر فوت
 در آن مردی از یک که از تعینات لشکر دکن بود شنیده شد به کنکش سپاگیری خوب میرسد و از امرای مقرر ما در آن شهر بود در بیست و یکم
 اکتاد افغان را به خطاب خانی سرفراز ساخته منصب او که هزاری ذات و شش صد سوار بود و هزار سوار ساختیم
 سه لک روپیه از خزانه لاهور بانعام و مدد و خرج خاندان و آن که در شورش افغانان سعی بلینج بجا آورده بود و تفرگشت در بیست و یکم کنور گران

تجارت

بجهت که خدائی بجا و مقام خود رخصت شد خلعت و اسپ عرانی خاصه معزین ذبیل و کمر خنجر مرصع با و رحمت نمودم در سوم این ماه
 خیر نوت مرتضی خان رسید از قزلباشان این دولت بود حضرت والد بزرگوارم اورا تربیت نموده بدرجه اعتماد و اعتبار رسانیده بودند
 و زمان دولت من نیز توفیق خدمت نمایان یافت که آن زیر کردن خسرو بود و پله منصب او به شش هزاری ذات و پنج هزار سوار رسید
 درینو لا چون صاحب صوبه پنجاب بود تهنید گرفتن قلعه کانگره که در کوهستان آن ولایت بلکه در معموره عالم به استحکام آن قلعه نمی باشد نموده
 بدان خدمت رخصت یافته مشغول داشت ازین خبر ناخوش خاطر آزرگی تمام بهم رسانید الحقی بجهت فوت آن نخبین دو تنخواهی آزرگی
 گنجایش داشت چون در دو تنخواهی روزگار گذرانیده بکار آمد مغفرت اورا از الله تعالی مسالت نمودم در چهارم خرداد منصب سید نظام
 از اصل و اضافه نه صدی ذات و شش صد و پنجاه سوار مقرر گشت و خدمت هماننداری ایلیان اطراف را بنورالدین قلی فرمودم در
 هفتم خیر نوت سیف خان بار به رسید بسیار جوان مردانه و کار طلب بود در جنگ خسرو ترودهای نمایان کرد در صوبه دکن به علت
 بیضه جهان فانی را و داع نمود پسران اورا رعایتها فرمودم علی محمد که بزرگ و ارشد اولاد او بود به منصب سه صدی ذات و چهار صد
 سوار و برادر دیگرش بهادر نام چهار صدی ذات و دو بیست سوار سرفراز گردیدند و سید علی که برادر زاده او بود با اضافه پانصدی ذات
 و سوار ممتاز گشت و در بهمن روزها خوب الله پسر شهباز خان کنبه به خطاب ربناز خانی امتیاز یافت در ششم منصب هاشم خان از
 اصل و اضافه بدو هزار و پانصدی ذات و یک هزار و هشت صد سوار مقرر شد درین تاریخ بیست و هزار در بباله داد خان افغان رحمت
 نمودم بکرماجیت راجه ولایت مانده چون که آبا و اجداد او از زمینداران معتبر هندوستان اند بوسیله فرزند اقبال مند با باخرم سعادت
 گورنش دریافتند تقصیرات او بعبودت مقرر گشت در نهم کلیان حبسگیری که راجه کشن داس به طلب او رفته بود آمده ملازمت نمود مکه
 مهر و هزار روپیه بطریق ندر گذرانید برادر کلان او را اول بھیم صاحب جاد مقام بود چون او در گذشت از و طفل دو ماهه ماند و او هم
 چند روزی پیش از بیست صبیحه او را در ایام شانسزدگی بجهت خود خواستگاری نموده به خطاب ملکه جهان مخاطب نمودم چون آبا
 و اجداد این طائفه از قدیم دو تنخواه آمده اند این پیوند نیز بیان آمده بود کلیان مذکور را که برادر اول بھیم بود طلبد اشته به شیکه
 راجگی و خطاب را اولی سرفراز ساختم خبر رسید که بعد از فوت مرتضی خان از راجه مان دو تنخواهی بظهور آمد و دلا ساس مردم قلعه
 کانگره نموده قرار داده است که راجه زاده آن ولایت را که در سن بیست و نه سالگی است بدرگاه آورد بنا بر زیادتی سرگرمی او در
 خدمت مذکور منصب او را که هزاری ذات و هشت صد سوار بود هزار و پانصدی ذات و هزار سوار مقرر داشتیم راجه جهان از اصل
 و اضافه به منصب چهار هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار سرفراز گردید درین تاریخ واقعه رونمود که هر چند خواستم که در سلک تحریر

در کسب دست و دلم یار کند او هرگاه قلم گرفتیم حال تنبیر شد تا گزیر با عتقاد الدوله فرمودم که بنویسد -
 پیر غلام با اخلاص اعتماد الدوله حسب احکام درین جریده اقبال ثبت بنماید تاریخ یازدهم خرداد صبیحه قدسیه شاهزاده بلند اقبال
 شاه حرم را که بندگان حضرت بان نوباوه بوستان سعادت غایت تعلق و نهایت الفت داشتند اثر پستی بهم رسید و بعد از سه روز آبله
 ظاهر شد و تاریخ ۲۶ - ماه مذکور مطابق چهارشنبه ۲۹ - شهر جمادی الاولی ۱۲۵۵ طایر روحش از نفس غنصری پرداز نموده بریاض رضوان
 خرامید و ازین تاریخ حکم شد که چهارشنبه را کم شنبه میگفته باشند چه نویسم که ازین واقعه جانسوز و سانه عم اندوز بر ذات مقدس حضرت
 ظل الهی چه گذشته باشد هرگاه آن جان جهان را حال بدین شیوال بوده دیگر نیده ما را که حیات بان ذات قدسی صفات بسته احوال
 چون خواهد بود دور و زنده با بار نیافتند و خانه که جائے شست و برخواست آن طایر بهشتی بود حکم شد که دیوارے از پیش بر آورند تا بنظر
 در نیاید معند او و در تخانه نیارستند روز سوم جیابانه به منزل شاهزاده و الاقدار شریف فرمودند و بنده با به سعادت کورنش سرفراز شده
 حیات زیاده یافتند در اثنا راه حضرت هر چند سخن استند که ضبط خود فرمایند بے اختیار اشک از چشم مبارک میریخت و مدت ها
 مدید چنین بود که بجز شنیدن حرفے که بوسه دردی از آن آدمی حال آنحضرت متغیر میشد چند روز در منزل شاهزاده عالیمان گذرانیده
 روز دو شنبه تیر ماه الهی بخانه آصف خان شریف بردند از آنجا باز گشته به چشمه نور توجه فرمودند و دوسه روز دیگر خاطر مبارک خود را آنجا
 مشغول داشتند لیکن تا امیر که معسکر اقبال بود ضبط خود می توانستند فرمود هرگاه سخن آشنای بگوش میرسید بے اختیار اشک
 از چشم میچکید و دل مخلصان فدایے شرع میشد چون نهفت مویکب اقبال به صوبه دکن اتفاق افتاد قدری تسکین حاصل شد و
 درین تاریخ بر تھی چند دلدراے منزه خطاب راے و منصب پانصدی ذات و چهار صد سوار و جاگیر در وطن یافت روز شنبه
 یازدهم از چشمه نور توجه و در تخانه امیر گشته شب یکشنبه روز دهم بعد از گذشتن سی و هفت بل در وقتیکه است و هفتم درجه توس طالع بود بحساب بنجان بندد
 یازدهم درجه جدی بحساب یونانیان از ششم صبیحه آصف خان وری گرانایه بعالم وجود آمد بشادمانی و خوشدلی این عطیة الانقاره با بلند آوازه گردید
 و در عیش و خرمی بر روی خلاق کشوده شد بے مال و فقیر نام او شاه شجاع بزبان من آمد امید که قدم او بر باد برید او مبارک و فرخنده باشد و از دهم
 یک قبضه مرصع و یک زنجیر نیل بر اول کلیمان حبلیبری مرحمت نمود و در همین روز با خبر فوت خواص خان که جاگیر او در سرکار قنوج بود رسید نیل بر آکتور دیوان
 بحرات مرحمت نمود و در بیست و دومین ماه پانصدی بر ذات و سوار راجه هاشمگه اضافه مرحمت افزودم که چهار هزار سی ذات و سه هزار سوار باشد
 منصب علی خان ستاری که قبل ازین بخطاب نصرت خانی سرفراز گشته بود دو هزار سی ذات و پانصد سوار مقرر گردید علم نیز مرحمت
 شد بخت بر آمدن بعضی مطالب نذر نموده بودم که مجری از طلا شبکه دار بر مرقد منوره خواجه بزرگوار ترتیب دهند در بیست و هفتم

این ماه تمام یافت فرمودم که پرده نصب نمایند یک لک و ده هزار روپیه تمام شد چون سردار سے و سرکردگی لشکر ظفر اثر
 و کن چنانکه خاطر میجو است از فرزند سلطان پرویز نشد بخاطر رسید که فرزند کور را طلبد آشته بابا خرم را که آثار رشد و کار دانی
 از احوال او ظاهر است بهر اول لشکر فیروزی اثر ساخته نفس نفیس از عقب او روانه گردیم و این مهم در ضمن همین پورشش با تمام
 رسد بنا برین قرار داد قبل ازین فرمان با ستم پر وزیر صادر گشته بود که روانه صوبه آله آباد که در وسط ممالک محروسه واقع است کرده
 در ایامیکه ما در آن غریمت باشم ب حفظ و حراست آن ملک قیام و اقدام نماید در تاریخ بیست و نهم ماه مذکور عرض شد آشت بهار بود
 و آنچه نویس برهان پور رسید که شایسته در تاریخ بستم بخیریت و خوبی از شهر بر آمده عازم صوبه مذکور شد در غره امر داد طره مرصع
 بخت میرزا راجه بهاد سنگه عنایت نمودم بدرگاہی کشتی گیر نیل مرحمت شد در شهر دهم چهار راس اسپ را بهوار لشکر خان ارسال
 داشته بود و از نظر گذشت میرغل به فوجداری سرکار سنبل از تفرید عید او ارث که بجای خواص خان به حکومت سرکار قنوج تعیین
 یافته بود مقرر گشت و منصب او بشهر طخمت مذکور پانصدی ذات و سوار قرار گرفت در بیست و یکم پیشکش راول کلیان حبیبگیری
 از نظر گذشت سه هزار مهر و نه راس اسپ و بیست و پنج نفر شتر و یک زنجیر نیل بود منصب تزلباش خان از اصل و اضافه هزار
 و دو صدی ذات و هزار سوار مقرر شد در بیست و سوم شجاعت خان نصرت جاگیر یافت که رفته سر انجام نوکر و ولایت خود نموده
 در موعده مقرر حاضر شود درین سال بلکه در اثنا سال دهم جلوس و بائے عظیم در بعضی از جاهاے هندوستان ظاهر گشت و آغا
 این بلیه از پرگنات پنجاب ظهور نموده رفته رفته به شهر لاهور سرایت کرد و خلق بسیارے از مسلمان و هند و بدین علت تلف شد
 بعد از آن بسر هند و میان دو آب تادلی و پرگنات اطراف آن رسیده و بهادر پرگنهار ا خراب ساخت درین ایام تخفیف تمام
 دارد و از مردم در از عمر داز تواریخ پیشین بیان ظاهر شد که این مرض در ولایت هرگز رخ نه نموده سبب آن از حکما و دانایان پاره
 بعضی گفتند که چون دو سال پے در پے خشکی رویداد و باران بر سائے کمی کرد بعضی گفتند که بواسطه عفونت هوا که از مر خشکی و
 کمی بهم رسیده این حادثه رویداد بعضی حواله بامور دیگر میکردند العلم عند الله تقدیرات الهی را گردن باید نهاد.

چکند بنده که گردن نه نهاد فرمان را

در چشم شهر پور پنجاه هزار روپیه به صبغه مدد خرج دالده بزمیران که صبیبه شاه اسمعیل نمانی بود مصحوب سوداگران بولایت عراق فرستاد
 شد تاریخ ششم عرض داشت عابد خان نجفی و واقع نویس احمد آباد آمد یعنی بر آنکه عبد الله خان بهادر فیروز جنگ بخت آنکه بعضی
 تقدیرات که مرضی خاطر او نموده داخل واقع ساخته ام با من در مقام ستیزه در آمد و جمعی را بر سر من فرستاد و مرا بے عزت ساخته

بجای

بخانه خود برد چنین و چنان کرد این معنی بخاطر من گران آمد میخواستیم که یکبارگی او را از نظر انداخته ضایع مطلق سازیم آخر الامر بخاطر رسید
 که دیانت خان را با احمد آباد فرستم تا این قضیه را در آنجا از مردم بیغرض تحقیق نموده اگر این امر واقع باشد عبد الله خان را همراه گرفته بدرگاه
 آورد و حفظ و حرمت احمد آباد بعهده سردار خان برادر او باشد پیش از روان شدن دیانت خان این خبر بخان فیروز خجک میرسد او از
 نهایت اضطراب و اضطراب خود را گناهگار فرار داده پیاده روانه درگاه میگردد و دیانت خان در آنجا راه بخان مذکور میرسد و او را بحال
 عجیب مشاهده نمود چون پیادگی پاها را مجروح و آزرده ساخته بود تکلیف سواری میکند و همراه گرفته روانه ملازمت میشود و مقرب خان که
 از خدمتگاران قدیم این درگاه است از زمان شاهزادگی مکررا استدعای صوبه گجرات از من میکرد چون این نوع حرکتی از عبد الله خان
 بوقوع آمد بخاطر رسید که آرزوی خدمتگار قدیمی خود برآورده او را بجای خان مذکور با احمد آباد فرستم در همین روزها ساعت اختیار
 نموده به تسلیم حکومت و صاحب صوبگی صوبه مذکور او را کامرادی صورت و معنی ساختیم در بهم بر منصب بهادر خان حاکم قندهار که چهار
 هزار می ذات و سه هزار سوار بود پانصد می ذات افزوده شد شوقی ظننوره نواز را که از نادر پادشاه روزگار است و نعمات هندی و
 پارسی را بر او شنیده می نواز که زنگ از دلها می زداید به خطاب آمد خانی دل خوش و مسرور ساختیم آمد بزبان هندی خوشی در حجت
 را میگویند ایام بودن آمد در ولایت هند و ستان تا او آخر تیر ماه پیش نیست مقرب خان در پرگنه کرانه که وطن آباد ایجاد او است
 و باغات احداث نموده انبه بار تا دو ماه دیگر زیاد بر ایام بودن آن نوعی محافظت نموده و سامان کرده بود که همه روز انبه تازه
 به میوه خانه خاصه میرساند چون این امر فی الجمله غرابی داشت نوشته شد در هشتم اسب عراقی نادری نعل بے بهانام جهت پرویز
 بدست شریف خدمتگار آن فرزند فرستاده شد صورت رانا و کرن پسر او را به سنگ تراشان نیز خجک فرموده بودیم که از سنگ مرمر
 بقدر ترکیب که دارند تراشند درین تاریخ صورت تمام یافت و بنظر در آمد فرمودم که به آگره برده در باغ پائین جهر و که در شن نصب
 کنند و دست و ششم مجلس وزن شمسی بطریق مقرر منعقد گشت وزن اهل شش هزار و پانصد و چهارده تو لچه طلا بود و تا دوازده وزن هر روز
 بیک جلسی میشود چنانچه وزن دوم به سیما ب وزن سوم ابریشم وزن چهارم اقسام عطریات از عنبر و مشک تا صندل و عود و پان دهمین
 روش تا دوازده وزن تمام میباشد و از حیوانات بعد و هر سالی که گذشته یک گوسفند نزدیک قطعه مرغ بدست نهاده به فقرا در دیشان
 میدهند این ضابطه از زمان والد بزرگوارم تا امروز درین دولت ابد پیوسته معمول جاری است و بعد از وزن مجموع آن اجناس را که
 قریب به یک روپیه میشود به فقرا و ارباب حاجات تقسیم می نمایند درین روز نعلی که مهابت خان در پربان پور به مبلغ شصت و
 نعل انوس که بحال ازین تصادیر اثر سه در آگره نیست اگر می بودند از نوادر روزگاری بودند ۱۲

پنج هزار روپیه از عبدالعبدخان فیروز جنگ خریدار شده بود از نظر گذشت مستحسن افتاد خیل لعل خوش اندام است منصب
خاصه خان اعظم از فرار هفت هزاری ذات مفرگشت و حکم شد که دیوانیان مطابق آن جاگیر تنخواه دهند و آنچه از منصب دیانت خان
بواسطه مقدمات گذشته کم شده بود حسب الاتماس اعتماد الدوله برقرار ماند و عهده الدوله که جاگیر دار صوبه مالوه یافته بود مخلص
و بعنايت اسپ و خلعت سرفرازی یافت منصب رادل کلیان حبیبی بدو هزاری ذات و هزار سوار مفرگشت و حکم شد که ولایت
ندکوره را بجاگیر او تنخواه دهند و چون ساعت رخصت او در همین تاریخ بود اسپ قبیل شمشیر مرصع و کپوه مرصع و خلعت و پریم نرم
خاصه یافته به دل خوشی و سرفرازی تمام ولایت خود رخصت یافت درسی و یکم مقرب خان به احمد آباد مخلص گشت و منصب ادک
پنج هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار بود پنج هزاری ذات و سوار قرار گرفت و به خلعت خاصه و نادری معتمده مرورید سر بلندی یافت
و دور اس اسپ از طویل خاصه و یک زنجیر نایل خاصه و یک قبضه شمشیر مرصع با و مرحمت نمود و به خوشحالی و شادگانی متوجه صوبه ندکوره
گردید در یازدهم ماه مهر جلگت سنگه دلد کنور کرن از وطن خود آمده ملازمت نمود در شانزدهم میرزا علی بیگ اکبر شاهي از ولایت اوده
که به جاگیر او مقرر بود آمده ملازمت کرد هزار روپیه ندکوره را بجا آورد و قبیل که یکی از زمینداران آن نواحی داشت و حکم شده بود که از زمیندار
ندکوره به گیرد آن قبیل را به نظر در آورد و بست و یکم پیشکش قطب الملک حاکم گوکنده که شتمبر بعضی مرصع آلات بود دیده شد منصب
سید قاسم بارهه از اصل و اضافه هزاری ذات و شش صد سوار مفرگشت در شب جمعه بست و دوم میرزا علی بیگ که سنش از بیست
و پنج در گذشته بود و بیعت جبات سپرد درین دولت ترددات و خدمات خوب از او بوقوع آمد به منصبش رفته رفته چهار هزاری
رسید از جوانان قرار داده کریم بطبع مردانه ابن الوش بود از دو فرزند و نسل نماز طبع نظمی هم داشت چون در روزی که بزیارت
روضه نوره خواجه بزرگوار خواجه معین الدین رفته بود حالت ناگزیر او را دست داد فرمودم که او را در همان مقام متزه که مدثون سا
در وقتیکه ایلچیان عادل خان بیجا پوری را رخصت می نمودم سفارش کرده بودم که اگر در ولایت ندکوره کشتی گیر سر آمدی یا شمشیر بازمانی
بوده باشد به عادل خان بگویند که جهت ما بفرستد بعد از مدتی که ایلچیان باز آمدند شیر علی نام مغل زاده که در بیجا پور تولد یافته بود و
وزرش کشتی گیری نموده درین فن مهارت تمام داشت با چند نفر شمشیر باز آورده بودند شمشیر بازان خود سهیل ظاهر شدند اما شیر علی را
با کشتی گیران و پهلوانان که در ملازمت بودند به کشتی انداختم هیچکدام با و مقاومت نتوانستند کرد خلعت و هزار روپیه قبیل بدو مرحمت
شد بسیار خوش بست و خوش ترکیب و زور آور ظاهر گشت او را در ملازمت خود نگاه داشته به پهلوانان پاسه تخت مخاطب ساختم
منصب و جاگیر داده رعایت تمام نمودم در بیست و چهارم دیانت خان که به آوردن عبدالعبدخان بهادر فیروز جنگ تعیین یافت بود

او را آورده ملازمت نمود و یک صد مرتبه گذرانید در همین تاریخ را مداس ولد راجه راج سنگه از امرای راجپوت که در خدمت
 دکن وفات یافته بود به منصب هزاری ذات و پانصد سوار مسافر از گردید چون از عهد الله خان تفصیرات بتوقع آمده بود با باخرم را
 شفیع گناهان خود ساخت در سبت و ششم بحبت خاطر با باخرم حکم کورنش نمودم از روی خجالت و شرمندگی تمام ملازمت نمود یکصد مرتبه
 و یکبار رویه نذر گذرانید چون قبل از آمدن ایلیچیان عادل خان قرار داد خاطر آن بود که با باخرم راهراول ساخته خود متوجه دکن شوم
 و این مهم را که بحبت بعضی امور در کشال افتاده صورتی دهم بنا برین حکم کرده بودم که مهم دنیا داران دکن را بغیر از شاهزاده دیگر
 بعرض نرسانند درین روز شاهزاده ایلیچیان را به ملازمت آورده عرایضی که داشتند گذرانید بعد از وفات مرتضی خان راجه مان و اکثر
 سرداران مکی خان مذکور بدرگاه آمده بودند درین تاریخ راجه مان را حسب التماس اعتماد الدوله به سرداری گرفتند قلعه کانگره تعیین
 فرمودم مجموع مردم را به همراهی او مقرر داشتم و هر کدام را فرافور حالت و منزلتی که داشتند با نعام اسپ و قیل و خلعت و زر و دل خوش
 ساخته رخصت دادم بعد از چند روز به عهد الله خان که بسیار دل شکسته و آزرده خاطر بود به نیابت و التماس با باخرم خنجر مرصع عنایت
 نمودم حکم شد که منصب او بدستور سابق برقرار بوده در ملازمت فرزند مذکور از تبعنات خدمت دکن باشد در سوم آبان منصب ذریه خان
 را که در ملازمت با پاپر و نیری بود بدو هزاری ذات و هزار سوار از اصل و اضافه حکم نمودم در چهارم خرداد که این را که سنگ و دل نجابت
 و خبرداری او مقرر بود بنا بر بعضی ملاحظه با آصف خان سپرده شال خاصه با عنایت نمودم در هفتم مطابق هفدهم شوال محمد رضا بیگ نام
 شخصی که دارای ایران بطریق حجابت فرستاده بود ملازمت نمود بعد از ادا مراسم کورنش و سجده و تسلیم کتابتی که داشت گذرانید مقرر
 گشت که اسپان و هدیه که همراه آورده از نظر بگذرانند آنچه نوشته و گفته فرستاده بودند همگی از روی یارے و برادری و صداقت بود با علی
 مذکور در همین روز تاج مرصع و خلعت عنایت نمودم چون در کتابت اظهار دوستی و محبت بسیار نموده بودند خوش آمد که به جنس آن
 کتابت داخل جهانگیر نامه گردد.

نقل کتابت دارای ایران

نصارت سرابوستان اخلاص و عقیدت و طراوت بهارستان اعتقاد و عبودیت در بنایش معبودے موجود است که آنسر دولت
 و اقبال برگزیدگان عرصه فرمانروائی و دهم سلطنت اجلال فارسان مضار جهان کشائی را به جوهر توفیقات نامتناهی آراسته به بدرقه
 توفیق به شاهراه ترویج دین و دولت و تسلیق ملک و ملت هدایت نمود لیکن چون وسعت آباد خاطر را گنجائی شمه از مراتب ستایش شایسته

پریش نیست بهتر آنست که پاس اندیشه از طے این بیدای حیرت افزا باز دارد و دست استشفاع را در ازیال مقارن حضرت سلطان رسل و ہادی سبل سید الکل فی الکل و حضرات ائمہ ہدی و شفیعان روز جزا سیما شاہ اولیا و شہروراعینا علیہم من الصلوۃ از کیمیا کہ عواصمان بحار مکرمات ربانی و جوہریان دیار محبت یزدانی اند استوار نموده شمع از خصایص نسبت معنوی و قرب باطنی کہ پیش نهاد ہمت حقیقت شناسان دور بین و آگاہ دلان حق گزین است بہ جلویہ گاہ ظہور آورد بر مرآت ضمیر انور و آئینہ خاطر فیض گستر کہ متقبسین از انوار ولایت و تجلی از اشعہ ہدایت است مخفی و محتجب نیست کہ درین عالم خیرے بر محبت فائق نیست و امری چون مودت لائق نہ چہ مدار نظام کون بر تو دو و تالف آمدہ خوشادلی کہ پذیراے پر تو آفتاب محبت گشتہ جہان جان و عالم روح را از ظلمت و حشت پر و از دلہ الحمد کہ این شیوہ رضیہ و شیمہ مرضیہ ارثا و اکتسابا میان این دو سلسلہ علیہ استقرار یافته صیبت اتحاد و آوازہ و داد چون ہبوب صبا و فروغ زکادری بیط غیر افواج و لایح گشتہ مسرت افزاے خاطر نیکو اہان عاقبت اندیش و حقیقت گزینان و فائز گزینان بنا بر اقتضای وحدت حقیقی و تالف ازلی کہ میانہ این اخلاص شعار و آن برادر نامدار کا مگار است بر تبتہ استحکام یافته کہ

اند ر عظم کہ من تو ام یا تو منی

توافق صورت و معنی بحدے انجامید کہ دوئی و جدائی را در دنیا و عقبی کنجائی نماید از ظہور اسمعیلی گلزار دوستی سر سبزی گرفتہ غنچہ آرزو نہ آبخان شکفتن آغاز کرد کہ عند لیب جان مشتاق و مرغ روح کثیر الاشباق ہزار دستان از عمدہ شکر بعضی ازان بیرون تواند آمد خواہش ضمیر محبت تاثیر آنست کہ من بعدیکے از طرز دامن بساط غرت پیوستہ مجلس مجلس انس باشد چون رفعت پناہ غرت دستگاہ محمد حسین چلی کہ سبق ارادت و اخلاص این دو دمان را بالنسبت خدمت و اخلاص آن آستان ارتباط دادہ بوفور عقل و کیاست شصت و از طرز خدمت سلاطین واقف ست و او ضلع او پسندیدہ خاطر اشرف افتادہ از جانب عالی بانجام بعضی مہام کہ بہ تاخیر افتادہ مامور بہ خدمات دیگر مترصد بود شایستہ این امر دانستہ چند روزے توقف فرمودیم بنا بر آن کہ جمع مملکت و تالعات مخلص طفیل ملازمان عالی ست و تکلفات رسمی بالکلیہ منفقود است شمار الیہ را کہ مرد آگاہ و فرج امدان آن بادشاہ عالیجاہ است سفر نمودہ ایم کہ ہر چہ در سر کار محب بے ریا باشد با امتعہ و اجناس این ولایت بنظر در آورد کہ آنچه پسند خاطر اقدس دانند فرستادہ شود بعد از آنکہ خدمات بر حسب دلخواہ تقدیم رسد اگر توقف او موافق مزاج اقدس باشد مقرر فرمایند کہ بخت فصل مہمات آنحضرت درین ولایت باشد والا ششخصے دیگر کہ قابل این خدمت باشد تعیین فرمایند و سفارشی کہ در باب خریداری جوہر نفیسہ خصوصاً چند قطعہ لعل کہ درین دو دمان بود و یکے از آنها باسم سامی آبا و اجداد آن والا ترا در فرین است و بموجب وقف شرعی بر سر کار تقدیم بخت اشرف

تعلق گرفته به چلی مذکور فرموده بودند چشمداشت آن بود که هر خدمتی که درین دیار داشته باشد از روی بے تکلفی و بیگانگی بدین خیرخوا
 رجوع دارند که هر چند ولایت ایران را مختصر شمارند و قابل رجوع خدمات ندانند از عمده این گونه خدمتی بیرون می آید علما و مذکور
 به مصلحت علما و صدور از سرکار فیض آثار گرفته صند و توجیه از فرنگ جهت مخلص آورده بودند که لیاقت ظرفیت آنها داشت چون صند و توجیه
 را که چلی مذکور جهت سرکار آنحضرت بهم رسانیده دیده داشتیم که خاطر عاظم به خیر ما که فی الجمله غرابی داشته باشد مائل است با دستادان
 کاردان دادیم که ترتیب نمایند انشاء الله تعالی بعد از اتمام بالعلما به خدمت سامی میفرستیم چون خاطر محبت و خاطر بافتح ابواب
 بے تکلفی متعلق است و از انجانب استشمام روح این التفات نمی شد مخلص و معتقد قدیمی محمد رضا بیگ را که از ایام صبی الی یومنا نذا
 در ملازمت بسر برده بجهت تحقیق این معنی به ملازمت عالی فرستاده بعضی سفارشات ربانی نموده ایم که در وحدت سراسر انس بعضی رسالت
 و سعادت آثار اخلاص شعار محمد قاسم بیگ برادر چلی مذکور را که ملازم خاصه شریفه است بواسطه سامان بعضی مهمات فرستادیم هر چه آنکه
 بخلاف گذشته بالکلیه رفع حجاب دینی و جدائی فرموده مرغوبات خاطر خورشید با اثر راس بے تکلفانه اشاره فرمایند و مشار ایسها را برودی
 مخلص فرموده باعلام احوال و مکثونات ضمیر سهیال مسرور و خوشحال سازند همواره تأییدات ربانی و توفیقات سبحانی قرین ایام دولت
 قاهره و رفیق روزگار خلافت باسره باد

روز یکشنبه ششم شوال مطابق بستم آبان پیشخانه فرزند باباخرم به غزیت تسخیر ولایات دکن از اجمیر برآمد و فریاد یافت که فرزند خود که
 بطریق براول از پیش روان شده رایات جلال نیز از عقب او متوجه گردد روز دوشنبه نوزدهم مطابق نیم آبان سه گھڑی از روز گذشته
 دولتخانه هماون بر همان سمت حرکت نمود در دهم منصب راجه سورج مل که به همراهی شاهزاده مقرر شده از اصل و اضافت دویزهای ذات
 و سوار شخص گشت در شب نوزدهم آبان بعادت معمول در عسلخانه بودم بعضی از امرای خدمتگاران و بحسب اتفاق محمد رضا بیگ ایلچی
 دارا که ایران هم حاضر بودند بومی بعد از گذشتن شش گھڑی بالاسه بام بلند از باهماهی محل آمده شست و بسیار کم بنظر درمی آمد چنانچه
 اکثر مردم از تشخیص آن عاجز بودند تفنگ طلبیده بر ستمی که اورا می نمودند سر راست ساخته کشاد دادیم تفنگ چون قضاای آسمان
 بران جانور شوم رسیده پاش پاش گردید فریاد از حاضران برخاسته بے اختیار لب به بحسین و آفرین کشادند در همین شب از فرستاده برادر
 شاه عباس سخنان پرسیده شد تا آنکه سخن به کشتن صغی میرزا پسر کلان ایشان کشید چون این عقده در خاطر گره بود انیمشی را از او پرسیدم
 چنین اظهار نمود که اگر در همان روز با کشتن او از قوه بے فعل نمی آمد البته او قصد شاه میکرد چون این مقدمه از آثار و علامات نسبت به سلوک
 او ظاهر گشت شاه پیشدستی نموده حکم به کشتن او نمودند منصب فرزاد حسن ولد میرزا ششم در همین روز با از اصل و اضافت دویزهای ذات و صند

سوار شخص شد منصب مقدم خان که بخدمت نجاشی گری لشکر که بهمراهی باباخرم مقر بود تعیین یافته بود بهزاری ذات و دوست و پنجاه
 سوار قرار یافت روز جمعه هشتم ساعت رخصت باباخرم بود آخرها که این روز در دیوانخانه خاص و عام خلاصه مردم خود را سلاح و مکمل
 سواره بیرون در آورده از نظر گذرانید از عنایات نمایانکه بفرزند مذکور واقع شد خطاب شاهی بود که جزو اسم او گردانیده فرمود
 که اورا من بعد شاه سلطان خرم میگفته باشم و خلعت و چار قب مرصع که اطراف دامن و گریبان بمر وارید ترتیب یافته بود و یک
 اسپ عرانی با زین مرصع و یک اسپ ترکی و فیل خاصه شبی بدن نام در تکه طرز فرنگ انگیزی که بران شسته متوجه گردید شمشیر مرصع
 با پرده خالصگی اول که در فتح قلعه احمد نگر بدست افتاده بود و پرده بسیار نامی و مشهور است و خنجر مرصع بدو مرحمت نمودم و با استعداد
 تمام متوجه گشت امید از کرم واجب تعالی آنست که درین خدمت سر خرد گردید و بهر یک از امراد منصبداران بقدر حالت و منزلت
 اسپ و خلعت مرحمت شد شمشیر خاصه از کمر خود باز کرده به عبد الله خان نیروز جنگ مرحمت نمودم چون دیانت خان بهمراهی شاهزاده
 تعیین یافته بود خدمت عرض مکرر را به خواجه قاسم قلیج خانی فرمودم پیش ازین جمعی از دزدان بر خزانه از خزاین بادشاهی که در حوالی
 چبوتره کوتوالی بود ریخته مبلغی برده بودند بعد از چند روز منبت نفر از انجماعه با سردارانها که نول نام داشت بدست افتادند و پاره از آن
 زر با نیر پیدا شد بخاطر رسید که چون مصدر این قسم دلیری شدند اینها را به سیاستهای عظیم باید رسانید هر یک را به سیاست خاص رسانید
 نول را که سردار همه بود فرمودم که به پاسه فیل اندازند او بعرض رسانید که اگر حکم شود به فیل جنگ میکنم فرمودم که چنین باشد فیل بدستی حاضر
 ساخته فرمودم که خنجر بدست او داده به فیل رو برو ساختند چند مرتبه فیل او را انداخت و در هر مرتبه آن تمهید بیجاک با آنکه آن
 سیاستهای رفیقان خود دیده و مشاهده کرده بود پاسه خود قائم ساخته همان طور قوی دل و مردانه خنجر بطوم فیل رسانیده چنان کرد که
 فیل از حمله کردن بجانب او باز ایستاد چون این دلیری و مردانگی او مشاهده شد فرمودم که از احوال او خبر دار باشی بعد از آنکه
 مدتی به تقضای بد ذاتی و دون طبعی هوای جا و مقام خود نموده گریخت این معنی بر خاطر بغایت گران آمده بجایگردد از آن نواحی
 فرمودم که تفحص نموده او را بدست در آورند به حسب اتفاق دیگر باره گرفتار گشت درین مرتبه فرمودم که آن ناسپاس قدر ناشناس را
 از حلق بر کشیدند مضمون گفته شیخ مصباح الدین سعدی مطابق حال او آمده

عاقبت گرگ زاده گرگ شود	اگر چه با آدمی بزرگ شود
------------------------	-------------------------

روز سه شنبه غره ذیقعد مطابق بیست و یکم آبان بعد از آنکه دوپه در پنج گهری از روز مذکور گذشته بخریت و غریت درست از بلده با احمیر
 بر تکه فرنگی که بچار اسپ بسته بودند سوار شده بر آمدم و حکم کردم که اکثر امرا بر تکه سوار شده در ملازمت باشند و قریب بزروب

بجایگردد

نیر اعظم به منزله که دو کرده پاو کم بود در موضع دیورائی نزول نمودم قرار داد اهل هند آنست که اگر سبوت شرق بادشاهان و بزرگان حرکتی به قصد ملک گیری واقع شود بر فیل دندان دار سوار شوند و اگر حرکت بجانب مغرب باشد بر اسب یک رنگ و اگر شمالی بود بر بالی و سنگھاسن و جانب جنوب که دکن رویه است بر تیر که از عالم ارا به است و بهل سواری میکنند مدت سه سال پنج روز کم در اجیر توقف واقع شده معموره اجیر را که محل مرقی تبرک خواجه بزرگوار خواجه معین الدین است از اقلیم دوم دانسته اند هوایش قریب به اعتدال است مشرق آن دارا خلفت اگره واقع شده و شمال قصبهات دہلی و جنوب آن صوبه گجرات است و مغرب آن ملتان و دہلیا پوروم این ولایت ہمد ریگستان است آب بد سواری از زمین آن برمی آید و مدار کشت و کار این صوبہ بر زمین ترو فرورد بختن باران است زمستانش اعتدال تمام دارد و تابستانش از اگره ملایم تر است ازین صوبہ بہشتاد و شش ہزار سوار و سہ لک و چہار ہزار پیادہ را چوت ہنگام کار را برمی آیند درین معمورہ دو تال کلان واقع است یکے رائیل تال و دیگرے را اناساگر میگوند نیل تال خراب است و بند آن شکستہ در نیولا حکم کردم کہ آنرا بہ بندند و اناساگر درین مدت کہ ریات جلال درین مقام نزول داشت ہمیشہ پر آب و موج بود تال مذکور یک ونیم کرد و پنج طناب ست در ہنگام توقف نہ مرتبہ زیارت روضہ منورہ خواجہ بزرگوار شرف استعدا دیافتم و پانزدہ مرتبہ بہ تماشای تال بہر کہ توجہ گشتم دسی و ہشت مرتبہ بہ چشمہ نور حرکت واقع شد پنجاہ مرتبہ بہ قصد شکار شیر و غیرہ سواری نمودم پانزدہ فلادہ شیر و یک فلادہ چیتہ و یک فلادہ سیہ گوش و پنجاہ وسہ راس نیلہ گا و دسی وسہ راس گوزن و نو در اس آہو و ہشتاد راس خوک دسی صد و چہل قطعہ مرغابی شکار کردم در منزل دیورائے بہت مقام شد درین مقام پنج نیلہ گا و دو دوازده قطعہ مرغابی شکار گشت در میت نیم از دیورائے کوچ نمودہ بہ موضع واسہ والی کہ از دیورائے تا اینجا دو کردہ یک ونیم پا و بود نزول اجلال واقع شد فیلی درین روز بہ مقصد خان مرحمت کردم و دیگر درین موضع مقام افتاد درین روز ہا یک نیلہ شکار شد دو دوست باز خاصہ بہت فرزند خرم فرستادم در سوم آذر از موضع مذکور کوچ واقع شد بہ موضع ماوہل کہ دو کردہ و یک پا و بود نزول اجلال روید ادر اثنا سے راہش قطعہ مرغابی و غیرہ شکار شد در چہارم یک ونیم کردہ راہ رفقہ حوالی را مسر کہ تعلق بنور جہان بیگم دارد محل نزول جلاہ و جلال شد ہشت روز درین منزل مقام روید ادر میر تو زکی از تیسر خد متکار خان بہ ہدایت آمد فرمودم روز پنجم بہت آہو و یک قطعہ کلنگ و پانزدہ ماہی شکار شد روز دیگر جگت سنگہ ولد کنور کرن اسب و خلعت یافتہ بوطن خود مرخص گشت بہ کیشور داس لاکھم اسب شفق شد یک زنجیر فیل بہ الہداد خان افغان عنایت شد درین روز یک گوزن وسہ آہو و بہت ماہی و دو مرغابی شکار کردم خبر فوت راجہ سیام سنگہ کہ از نینات لشکر بگش بود ہمد درین روز ہاشیند شد روز ہفتم سہ آہو پنج مرغابی و یک تشقلہ مرغ شکار کردید روز نہم شنبہ و شب جمعہ چون را مسر جاگیر نور جہان بیگم بود مجلس جشن

عہ تشقلہ مرغ در ترکی نام پزندہ ایست آبی کہ آنرا مرغ و زراع آب بہ ہندی جل کو گویند ۱۷ اشہر اللغات

و مهمانی ترتیب یافت و از جوهر مرصع آلات و اقمشه نفیسه و رنخت دوخته و هر جنس و هر قسم پیشکشها از نظر گذشت و در شب اطراف
 و میان تالاب را که بغایت وسیع افتاده چراغان نموده بودند بسیار مجلس خوبی ترتیب یافته بود آخر روز پنجشنبه مذکور امر را نیز طلب داشته
 حکم پیاله به اکثر بنده نامودم در سفرهای خشکی همیشه چند منزل کشتی همراه اردوئی ظفر قرین میباشد که ملاحان آنها را به اربابها همراه میکنند
 روز دیگر این مجلس به کشتیها نشسته متوجه شکار ماهی شدیم در آن یک مدتی دو لیست و هشت ماهی کلان بیکدام درآمد که نصف آن از
 قسم ره بود شب در حضور خود بنیده با سمت نمودم در سیزدهم اذر از راه مسرک کوچ واقع شد و چهار کرده راه شکارکنان به موضع بلوده
 منزل اردوئی گهمان پوس گشت و دور روز دیگر درین منزل مقام فرمودم شانزدهم سه کرده و یک پاد راه رفته در موضع نهال محل
 نزول اجلال گردید ششم کوچ شد و کرده و یک پا و قطعه نموده شد درین روز فیلی به محمد رضا بیگ ایلی دارای ایران عنایت شد
 موضع چونسه محل سردقات عظمت و اقبال گشت روز بیستم کوچ نموده منزل دیو گان فون بود مسافت سه کرده راه شکارکنان قطع شد
 و دور روز درین منزل مقام افتاد و آخرها سه روز به قصد شکار سواری دست داد درین منزل امری عجیب مشاهده گشت پیش از آنکه رایت
 عالیات بدین منزل و مقام رسیده خواجه سراسر که به کنار تال عظیمی که درین موضع واقعست میرسد و دو پچه سارس را که از عالم کلنگ جاوز
 میگردد و شب که به منزل مذکور نزول افتاد و دو سارس کلان فریادکنان در حوالی غسلخانه که بر لب همین تال زده بودند ظاهر شدند چنانچه
 کسی نظمی داشته باشد بی وحشت و وحشت آغاز فریاد کرده پیش آمدند بخاطر رسید که البته باینها شمی رسیده است بیشتر آنست که
 پچه اینها را گرفته باشند بعد از تفحص خواجه سراسر که بجای سارس را گرفته بود آورده بنظر گذرانید چون سارسها فریاد دادند این
 پچه ها را شنیدند بقیابانه خود را بر سر آنها انداختند و به گمان آنکه شاید طعمه باینها رسیده باشد هر یک ازین دو سارس طعمه در دهان آن
 پچه های نهادند و انواع غمخواری میکردند آن دو پچه را در میان گرفته بال افشاندان و شوق کنان به آشیانه خود متوجه گشتند بیست و سوم
 کوچ نموده سه کرده سه پا و قطع نموده موضع بجا محل نزول اجلال گردید دور روز درین منزل مقام شد هر روز به شکار سواری دست
 داد در بیست و ششم رایت جلال در حرکت آمد و ظاهر موضع کامل محل بعد از قطع دو کرده منزل و مقام شد بیست و هفتم منصب بیع ارباب
 ولد میرزا شاهرخ از اصل و اصنافه هزار و پانصد می ذات و هفت صد و پنجاه سوار مقرر شد در بیست و نهم کوچ شد دو کرده و سه پا
 قطع نموده موضع لاسه که در نزدیکی پرگنه بوده است محل اقامت گشت این روز مطابق عید قربان بود فرمودم که لوازم آن بجای
 آوردند از تاریخ برآمدن اجمیر تا آخر ماه مذکور که سوم آذر باشد شصت و هفت راس بزله گاو داد و او و غیره دسی و هفت قطعه مرغابی
 و غیر آن شکار شده بود دوم دیماه از لاسه کوچ واقع شد سه کرده و ده جریب شکارکنان قطع نموده حوالی موضع کازره منزل و

مقام شد در چهارم کوچ واقع شده کرده یک پاورفته موضع سوزمه منزل گردید در ششم چهار و نیم کرده قطع نموده در ظاهر موضع برد را
 نزول واقع شد در هفتم که مقام بود پنجاه قطع مرغابی و چهارده تشقلاغ شکار گشت روز دیگر هم مقام دست داد درین روز بست و هفت
 قطع مرغابی صید گردید روز نهم کوچ واقع شد چهار کرده و نیم پاوشکار کنان و صید انگلنان به منزل خوش تال فرود آمد درین منزل
 عرض داشت معتمد خان رسید که چون حوالی ولایت رانامحل نزول شاه خرم گردید با آنکه قرارداد این بود صییت و صلابت افواج قاپه
 ترزل در ارکان صبر و ثبات او انداخته در منزل او دسے پور که سرحد جاگیر او بوده ملازمت نمود و جمع شرائط و آداب بندگی را
 بجا آورده دقیقه فرود گذاشت نه کرد شاه خرم مراعات خاطر او نموده به خلعت چار قب و شمشیر مرصع و کپوه مرصع و اسب عراقی و
 ترکی و فیل او را خوشدل ساخته به غرت تمام مرخص ساخت و فرزندان و نزدیکان او را نیز به خلعت نواخت و از پیشکش او کبچ زنجیر
 فیل و بست و هفت راس اسب و خواجه پر از جو اسب مرصع آلات بود سه راس اسب گرفته تمه را با و باز داد و فریافت که پسرش کرن درین
 یورش با هزار و پانصد سوار در رکاب با با خرم بوده باشد در دهم پسران راجه هاسنگه از جاگیر و وطن خود آمده در حوالی رتختنور ملازمت
 نمودند و سه زنجیر فیل و نه راس اسب پیشکش کردند و هر یک فرخور حالت خود به منصب سرفرازی یافتند چون حوالی قلعه مذکور محل
 نزول ریات جلال گشت بنایانے را که در آن قلعه مقید بودند چندے را آزاد ساختم درین منزل دو روز مقام افتاد و هر روز به شکار
 سواری روید اوسی و هشت قطع مرغابی و تشقلاغ شکار شد و دوازدهم کوچ نموده بعد از قطع چهار کرده موضع کویله محل نزول گردید
 در اثناے راه چهارده قطع مرغابی و یک آهوشکار نمودم چهاردهم سه کرده دسه پاوراه قطع نموده حوالی موضع ایکتوره منزل گشت
 و یک راس نیله گاو و دوازده قطع کر و آنک و غیره در اثناے راه شکار شد.

در همین تاریخ آغا فاضل که به نیابت اعتماد الدوله به حکومت لاهور معین است بخطاب فاضل خانی سر بلند گردید درین منزل دو شب
 هالیون را برکنار تالابے ایستاده کرده بودند که نهایت صفاء و لطافت داشت بنا بر خوبی منزل دو روز مقام افتاد آخر باے روز به شکار
 مرغابی توجه نمودم پسر خرد مهابت خان بهره در نام درین منزل از قلعه رتختنور که جاگیر پدر اوست آمده ملازمت کرد و در زنجیر فیل آورده بود
 هر دو داخل فیلان خاصه گردید صنفی پسر امانت خان را به خطاب خانی و اضافه منصب سرفراز ساخته بخشی و واقعه نویسی صوبه گجرات ساختم
 به دهم چهار نیم کرده در نور دیده موضع لسیه محل اقامت گشت در روز مقام یک قطع مرغابی و بست و سه دراج شکار شد چون شکار خان
 بخت ناسازی که میان او و خان دوران روس داده بود پدر گاه طلب نموده بودم درین منزل عابد خان را بجای او به خدمت
 بخشی گری و واقعه نویسی تعیین نموده شد نوزدهم کوچ روید او دو کرده یک پاور نوشته حوالی موضع کوراکه برکنار آب فیل واقع است

محل نزول گردید بنا بر خوبی جادو لطافت آب و هوا سه روز درین منزل توقف دست داد هر روز در کشتی سوار شده به شکار مرغابی و سیر در کشت
 دریا که مذکور توجه واقع شد در میست و دوم کوچ افتاد و چهار و نیم کرده شکار انگلستان قطع نموده موضع سلطانپور و چیله محل نزول
 اردو و طفر قرین گشت روز مقام بمیران صدر جهان پنج هزار روپیه داده او را بجا مقام او که بجایگیش مقرب بود رخصت نمودم و هزار
 روپیه دیگر به شیخ پیر رحمت شد در میست و پنجم کوچ دست داد سه و نیم کرده شکار کنان قطع کرده موضع مانپور محل نزول گردید بنا بر ضابطه
 مقر یک مقام و یک کوچ مقر شد روز بیست و نهم کوچ فرمودم چهار کرده و یک نیم پاوشکار کنان در نور دیده موضع اردو با منزل مقام
 گردید و در روز درین منزل توقف افتاد درین ماه دی چهار صد و شانزده قطعه جانور شکار شد و در بیست و هفت در لاج و یک صد و نود و دو
 تشکله مرغ و یک قطعه سارس و بیست قطعه کروانک و یک صد و پانزده مرغابی و یک خرگوش و غره همین مطابق دوازدهم محرم سنه
 با محل در کشتیها نشسته متوجه منزل پیش شدم یک گھڑی از روز مانده در حوالی موضع روپا پیره که محل اقامت بود رسیده شد چهار کرده
 و پانزده جریب راه قطع کرده شد پنج قطعه دراج شکار کردم و همین ایام به بیست و یک کس از امرای تعینات دکن خلعت زمستانی
 بدست کیجکه فرستاده شد و ده هزار روپیه مقر گشت که از امرای مذکور به شکرانه خلعت بگیرد این منزل طراوت و لطافت تمام داشت
 روز سوم کوچ شد باز بدستور روز پیشین بر کشتی سوار شده بعد از قطع دو کرده و یک نیم پاوشکار موضع کاکھا داس محل نزول اردو
 طفر قرین گشت در آنجا راه که شکار کنان می آمد دراجی پریده در بونه افتاد پس از آنکه تفحص بسیار نموده شد یک از قراولان را امر کردم
 که اطراف آن بونه را قبل کرده دراج را بدست آورد و خود گذاره شدم درین اثنا دراجی دیگر برخاست آنرا باز گیرانیدم مقارن
 آن قراول آمد آن دراج آورده بنظر گذرانید فرمودم که باز را باین دراج سیر گردانیده آن دراج را که ما گیرانیده ایم چون جوان است
 نگاهدارند تا رسیدن این حکم میر شکار این باز را همین دراج سیر کرده بود بعد از ساعتی قراول معروض داشت که اگر دراج را نمی کشم
 می میرد فرمودم که اگر چنین باشد بکش چون تیغ بر حلقوم او نهاد بانداک حرکتی از زیر تیغ خلاص نموده به پرواز درآمد بعد از آنکه از کشتی
 بر اسپ سوار شدم ناگاه کنجشکی از اسپ باد بر پیکان تیریکه از قراولان که در دست داشت در جلو من میرفت خود را زد و در ساعت
 افتاده جان داد از نیزگیها سه زمانه حیرت و تعجب نمودم آنجا در لاج وقت نارسیده را حفظ نموده در اندک زمانی از سه خاطر چنانش
 خلاص داد و اینجا کنجشک اجل رسیده را این چنین به پیکان تقدیر در نیچه هلاک اسیر گردانید -

اگر تیغ عالم به خنجر جاے	نبرد رگے تا نحو ابد خداے
--------------------------	--------------------------

بامرای کابل نیز خلعت زمستانی بدست قراولان فرستاده شد بواسطه لطافت جادو خوبی هوا درین منزل مقام افتاد درین روز

خبر فوت یاد علی خان میدانی از کابل رسید پسران او را به مناصب سرفراز ساختم بر منصب راوت شکر حسب الا تماس ابراهیم خان
 غیر وزیر جنگ پانصد می ذات و هزار سوار افزوده شد ششم کوچ وقوع بانفت و چهار کرده و یک نیم پا و از دره که به گهائی چاند مشهور است
 گذشته موضع محار محل نزول اردو کے اعلیٰ گردید این دره بغایت سبز و خرم خوش درخت بتظر درآمد تا این منزل که انتها کے ولایت
 صوبه اجمیر است هشتاد و چهار کرده راه قطع شد این منزل هم از منازل خوب بود نور جهان میگم قریشہ اینجا به بندوق نزد که تا حال
 بان کلانے دغو شترنگے دیدہ نشادہ بود فرمودم وزن نمودن نوزده توله پنج ماشه بوزن درآمد موضع مذکور ابتدا کے ولایت مالوہ است
 مالوہ از اقلیم دویم است درازی این صوبه از پایان ولایت کرنا تا ولایت بانسواله دو سیت و چهل و پنج کرده میشود و پهنایش از
 برگز چند بری تا برگز ندر بار دو سیت دسی کرده شرقی اودولایت ماند هو و شمالی قلعه نرور جنوبی ولایت بکلانہ غربی صوبه گجرات
 و اجمیر بسیار ولایت پر آب و خوش هوا است پنج دریا بغیر از نر بار و جویمها و چشمهها در و جاری است گو داوری و بیما و کالی سند و
 نیرا و نر بار و هوایش باعتبار نزدیک است زمین این ولایت نسبت باطراف پاره بلند است در قصبه و مهار که از جاها کے مقرر
 مالوہ است تاک در سالی دو مرتبه انگو میدهد و راول حوت در ابتدا کے اسد اما در حوت انگو شیرین تر است کثاد نر و محرقه اش
 بے سلاح نمی باشند نسبت و چهار کرده و در وقت کد دام جمع این ولایت است و در وقت کار نه هزار دسی صد و چند نفر سوار و چهار یک
 و هفتاد هزار دسی صد پیا ده بایک صد زنجیر نیل ازین ولایت برمی آیند ششم سه کرده و دو نیم پا و قطع نموده حوالی خبر آباد منزل و مقام گردید
 در اثنا کے راه چهارده قطعه دراج دسه قطعه کردانک شکار شد و سه کرده شکار کنان در نور دیده حوالی موضع سندهاره محل نزول
 گردید در یازدهم که مقام بود آخرها کے روز به شکار سوار شده نیله گاو کے را کتتم دوازدهم بعد از قطع چهار کرده و یک پا و ظاهر موضع
 بچھیاری منزل گشت در همین روز رانا امر سنگه چند سبد انجیر فرستاده بود الحق که میوه خوش است و تا غایت من انجیر سبد باین نظر
 ندیده بودم اما کتر میوان خورد در پیش خوردن حضرت دار و چهاردهم کوچ دست داد چهار کرده و یک نیم پا و قطع نموده موضع بلیلی
 محل اقامت گردید روجه جانبا که از زمین ارا ن معتبر این حدود است و وزیر نجیر نیل پیشکش فرستاده بود از نظر گذشت در همین منزل
 خرپزه بسیار کے از کار نیز که در نواحی هرات واقع است آوردند خان عالم هم پنجاه شتر فرستاده بود مجلا باین فراوانی در سالها کے
 پیش بنا درده بودند در یک خوان چندین قسم میوه حاضر آوردند خرپزه کار نیز و خرپزه بدخشان و کابل و انگو ر سمرقند و بدخشان و سبب
 سمرقند و کشمیر و کابل و جلال آباد که از توابع کابل است و انناس که از میوه های بنا در فرنگ است و در آگره بوته آن را نشانیده بودند
 هر سال چندین هزار در باغات آگره که متعلق بخالصه شریفیه است بر میدهد و کوله که در شکل داند ام خود تر از نارنج است و چاشنی آن

به شیرینی مائل تر است و در صوبه بنگاله خوب میشود شکر این نعمت به کدام زبان او تواند نمود و والد بزرگوارم را به میوه میل تمام بود به ^{تخصیص}
 به خرپزه و انار و انگور چون در عهد دولت ایشان خرپزه کاری که فردا علی خرپزه و انار یزد که معروف و مشهور عالم است و انگور سمرقند
 به هندوستان نیآورده بودند هر گاه که آن میوه را بنظر درمی آید تا سفت تمام روے میدهد که کاش این میوه با دران عهد و ایام
 می آمد تا ادراک لذت آن میفرمودند در پانزدهم که روز مقام بود خرفوت میر علی دلد فریدون خان برلاس که از امر ازاده های
 معتبر این اوش بودند شنیده شد روز شانزدهم کوچ دست داد چهار کرده و نیم پا و قطع نموده حوالی موضع گری محل نژول اردوے
 فلک شکوه گردید در اثناے راه فراوان خبر آوردند که برے درین نواحی هست به قصد شکار او متوجه گشتم و بیک بندوق کاردار
 تمام ساختم چون دلاوری شیر بر قرار داده شده است خواستم که احتیاط درون او را ملاحظه نمایم بعد از بر آوردن ظاهر شد
 که بخلاف حیوانات دیگر که زهره آنها خارج جگر واقع است زهره شیر بر درون جگر جا دارد بخاطر میرسد که دلاوری شیر بر ازین مخرج باید
 شیر دریم بعد از قطع دو کرده و سه نیم پا و موضع امر یا منزل گشت در نوزدهم که مقام بود به قصد شکار سوار شدم بعد از قطع دو کرده موضع
 بنظر درآمد در غایت لطافت و نزاهت و قریب به صد درخت انبه در یک باغ مشاهده گشت که بان گلخانه و سبزی و خرمی درخت انبه
 کم دیده شده بود در همین باغ درخت بری بنظر درآمد در غایت عظمت و گلخانه فرمودم که طول و عرض و بلندی آنرا به گز در آورند
 بلندی آن از روے زمین تا سر شاخ هفتاد و چهار درع و دور تنه آن چهل و چهار نیم درع و پهنای آن یک صد و هفتاد و پنج نیم
 گز در آمد چون غریب تمام داشت نوشته شد روز بیستم کوچ دست داد در اثناے راه نیله گا و به تفنگ زده شد روز بیست و یکم
 که مقام بود آخر های روز به قصد شکار سوار شده بعد از معاودت بخانه اعتماد الدوله بجهت جشن خواجه خضر که آنرا خضرے میگویند
 آدم و تا یک پهر شب در انجا بسر برده به طعام میل نموده بدو تسراے همایون مراجعت اتفاق افتاد درین روز اعتماد الدوله را
 به نسبت محرمیت نواخته به قیامان حرم سراے عزت فرمودم که از روے پوشند و بدین عنایت والا اورا سر بلند جاوید ساختم
 بیست دوم حکم کوچ شد و سه کرده و نیم پا و قطع نموده موضع بول گری محل اقامت گردید در اثناے راه دو نیله گا و شکار شد
 روز بیست و سوم تیر که مقام بود یک نیله گا و به بندوق زدم بیست و چهارم بعد از قطع پنج کرده ظاهر موضع قاسم کبیره منزل گشت
 در اثناے راه جانور سفیدی شکار شد که از عالم کوتاه پایه بود غایتا چهار شاخ داشت دو شاخ که به محاذی دنباله چشم او واقع بود
 و وانگشت بلندی داشت دو شاخ دیگر به فاصله چهار انگشت که بجانب قفا بود چهار انگشت بلندی داشت اهل هند این جانور
 را دو دھاریه گویند و مقرر است که نران چهار شاخ و ماده آن شاخ ندارد و خپین مذکور شد که نوع این آهوزهره نمیدارد چون

۲

احساس درون او را ملاحظه کردند زهره ظاهر شد و معلوم گردید که این سخن اصلی نداشته است روز بیست و پنجم که مقام بود آخر با سه روز
 به شکار سواری دست داد یک نیله ماده به بندوق زدیم ما لحو برادرزاده قلیچ خان را که به منصب هزارگی ذات و مقصد و پنجاه سوار سرفراز
 بود در صوبه او ده جاگیر داشت دو هزاری ذات و دو هزار بودیست سوار ساخته به خطاب قلیچ خانی سر بلند گردانیده به صوبه نیله گاه تعیین
 نمودم بیست و ششم کوچ واقع شد چهار کرده و سه پا و قطع مسافت نموده ده قاضیان که در نواحی او چین واقع است منزل شد
 درخت این بسیار درین منزل گل کرده بود دیره را بر کنار آبی استاده نموده جاے نشین ترتیب داده بودند بهار و دله غرضین خان
 درین منزل به سیاست رسید این بے سعادت را بعد از فوت پدر نواخته قلعه و ولایت جالور را که جا و مقام پدران او بود با و
 مرحمت ساختیم چون خرد سال بود مادرش او را از بعضی قبایح منع میکرد آن رو سیاه ازل و ابد با چندے از ملازمان خود شب
 به درون خانه و آمده ما و حقیقی خود را به دست خود می کشد این خبر به من رسید حکم فرمودم که او را حاضر ساختند بعد از آنکه
 گناه او به ثبوت رسید فرمودم که به بیاسار ساینند درین منزل درخت خرماے به نظر درآمد که اندام او و وضعش خیار
 غرابت داشت اصل این درخت یک تنه دارد چون شمش گز بالا رفته و شاخ شده یک شاخ آن ده گز و شاخ دیگر نه گز و نیم
 فاصله میان هر دو شاخ چهار و نیم گز از زمین تا جاے که شاخ و برگ برآمده از طرف یک شاخ کلان شانزده گز از طرف
 شاخ دیگر پانزده و نیم گز و از جاے که شاخ و برگ سبز شده تا سر درخت دو و نیم گز و در آن دو و نیم گز و یک پا و فرمودم
 که چو تره به بلندی سه گز بدور آن بنند در نهایت راستی و موزونی بود مصوران را گفتیم که در مجالس جهانگیر نامه
 شبیه آنرا بکشند بیست و هشتم کوچ شد و کرده و نیم پا و در نور دیده ظاهر موضع هند وال نزول واقع گردید در اشنای راه یک نیله شکار
 شد بیست و نهم دو کرده راه قطع نموده منزل کا لیا ده محل نزول گشت کا لیا ده عمارتے است از بناهاے ناصر الدین بن سلطان
 غیاث الدین بن سلطان محمود خلجی که حاکم مالوه بود در ایام حکومت خود در حوالی او چین که از شهرهاے مشهور معروف صوبه مالوه است
 ساخته میگوند که حرارت بر طبیعت او غالب گشته بود چنانچه در آب بسیر میزد این عمارت را در میان رودخانه بر آورده و آب این رود
 را تقسیم نموده جوے با ترتیب داده است و در اطراف و جوانب و بیرون و اندرون این عمارت آب مذکور در آورده و جوھنهاے
 خرد و کلان مناسب جا و مقام سرانجام نموده بسیار نشین و فرح انگیز جائیست و از عمارات و منازل مقرر هندوستان است پیش
 از آنکه این منزل محل نزول گردد معماران فرستاده فرمودم که آنجا را از سر نو صفادهند سه روز بجهت خوبی و لطافت درین منزل مقام شد
 شجاعت خان از جاگیر خود در چین جا آمده ملازمت کرد او چین از شهرهاے قدیم است و از هفت معابد مقرر هندیکی این شهر است

در اجماع بکر باجیت که رصد افلاک و ستارگان در هندوستان انموده درین شهر ولایت می بوده از رصد او تا حال که هزار و بیست و شش
 هجری و یازده سال از جلوس نست یکمزار و شش صد و هفتاد و پنج سال گذشته و مدار استخراج منجمان هند برین رصد است این شهر
 بر کنار آب سپر واقع است اعتقاد هندوان اینست که در ساله یکبار بے تعیین وقت آب این دریا شیر می گردد در زمان دالند
 بنبرگوارم در وقتیکه شیخ ابوالفضل را بجهت اصلاح احوال برادر م شاه مراد فرستاده بودند او از بلده مذکور عرض داشت نموده بود که جمعی
 کثیر از هند و مسلمان گو اهی دادند که چند روز قبل ازین شبے این آب شیر شده بود چنانچه مردمی که در آن شب آب را از آن دریا برداشته
 بودند صبح فردت آنها پر شیر شده بود چون این سخن شهرت تمام داشت نوشته شد اما عقل من اصلا قبول نمیکند تحقیق این سخن را
 اعلم عند الله تاریخ دوم اسفند از منزل گایا ده بر کشتی سوار شده متوجه منزل پیش شدم مگر شنیده بودم که سانسوی مرتاضی
 جد روپ نام که چندین سال است که نزدیک به معموره او حین در گوشه صحرا از آبادانی دور متوجه مشغول پرستش معبود حقیقی است خواهش
 صحبت او بسیار داشتم وقتیکه در دارا خلافت آگره بودم میخواستم که او را طلبیده به بنیم غایتاً ملاحظه تصدیق او کرده نه طلبیدم چون جوا
 شهرند که بر سیدم از کشتی بر آمده نیم پا و کرده پیاده بدیدن او متوجه گشتم جاییکه بودن خود اختیار نموده سوراخے است که میان پشته
 کنده دروازه در آمد اول آن محرابے شکل افتاده به طول یک گز بعرض ده گره و فاصله ازین دروازه تا سوراخے که اصل نشیمن گاه
 اوست دو گز و پنج گره طول و یازده گره و یک پا و عرض دارد و ارتفاع از زمین تا سقف یک گز سه گره و سوراخیکه درون آن نشیمن
 جاسے در می آید طولش پنج و نیم گره و عرضش سه و نیم گره است شخص ضعیف جثه بصدتشولش بدرون آن تواند در آمد طول و عرض آن
 سوراخ همین مقدار بوده باشد نه بوریائے دارد نه فرش گاہے و تنها دران سوراخ تنگ و تیره می گذراند در ایام زمستان و هوا
 سرد بآنکه برهنه محض است و جز پارچه لته که پیش و پس خود را پوشیده لباسی ندارد هرگز آتش هم نمی افروزد چنانچه ملاکے روم از
 زبان درویشے بظلم در آورده

پوشش مار و زتاب آفتاب | شب نهائے دلجات از ما هتتاب |

در آبی که نزدیک به محل بودن اوست هر روز دو بار رفته غسل میکند روز یکبار بدرون معموره او حین در سے آید و بجز خانه سه نفر
 برهنه که از جمله هفت نفر اختیار کرده است و صاحب زن و فرزند اند و اعتقاد درویشے و قناعت بانها دارد در آمده پنج نغمه از خوردنی
 که آنها بجهت خوردن خود ترتیب داده اند بطریق گدائے بر کف دست گرفته بے خائیدن فرو میبرد تا ذائقه ادراک لذت آن نکند
 بشرطیکه درین سه خانه مصیبتے روز داده باشد و ولادت واقع نگشته ذرن حایض درین خانه نباشد طریق زیست و زندگانی او برین

هیچ است که نوشته شد بخوانان ملاقات مردم نیست لیکن چون شهرت تمام یافته مردم بدیدن او میروند خالی از دانش نیست علم
 پیدانت را که علم تصوف باشد خوب و زریده تاشش گهرمی با وصیحت داشتیم سخنان خوب مذکور ساخت چنانچه خیلے در من اثر کرد اورا
 هم صحبت من در افتاده در حالیکه والد بزرگوارم قلعه اسپر و ولایت خاندیس راجع نموده متوجه دارالخلافه اگر بودند در همین جا و
 مقام اورا دیده بودند همیشه خوب یاد میکردند و انایان بنده برائے زیست و زندگی طائفه بر همین که اشرف طوائف بنود اند چهار
 روش قرار داده اند و مدت عمر چهار قسم ساخته اند و این چهار طور را چهار اسم میگویند در خانه بر همین پسرے که متولد میگردد تا مدت
 هفت سال که مدت طفولیت است اورا بر همین نمی گویند و تکلیف بر او نیست بعد از آنکه به سن هشت سالگی رسید مجلسی را ترتیب
 داده بر همینان راجع می سازند و رسی از گاه مویج که آنرا مویجی گویند به درازی دو گز و یک پاومی باشد دعا و افسونه بر آن خوانده
 و سه گره بنام سه تن از پاک نهادانی که بآنها اعتقاد دارند بر آن زده در میان اومی بندند و ز تارے از ریشمان خام تافته حائل دار
 بردوش راست اومی اندازند چوبے بدرازی یک گز و کسرے که بجهت محفوظ داشتن خود از آسیب موزیات و ظرفے از سن بجهت
 خوردن آب بدست او داده اورا به بر همین داناسے می سپارند که تا دو از ده سال در خانه او بسر برده بخواندن بید که آنرا کتاب آئی
 اعتقاد دارند مشغولے نماید و ازین روز باز اورا بر همین میخوانند و درین مدت میباشد که مطلق گردد لذات جسمانی نگردد چون نیمه روز بگذرد
 بطریق گدائے بخانه بر همین دیگر رفته آنچه با او دهند نزد او ستاد آورده به رخصت او تناول نماید و از پوشش بغیر تنگی که پاسی که ستر عورت
 کند دو سه گز که پاس دیگر که بردوش اندازد چیزے دیگر اختیار نه نماید این حالت را بر همین چرخ گویند یعنی مشغولے به کتاب آئی بعد از
 گذشتن مدت مذکور به رخصت او ستاد و پدر که خدا شود درین وقت اورا رخصت است که از جمیع لذات حواس پنجگانه خود را بهره مند
 گرداند تا وقتیکه اورا فرزندے بهم رسد که سنش به شانزده سالگی رسیده باشد و اگر اورا فرزند نشود تا سن چهل و هشت سالگی در بیا
 تعلق بسر برد این ایام را اگر هست خوانند یعنی صاحب منزل انگاه از خویشان و اقربا و بیگانه و آشنا جدائی گزیده و اسباب عیش
 و عشرت را فرود داشته از تعلق آباد کثرت به مقام تنهایی نقل نموده در جنگل بسر برد و این حالت را مان پرست نامند یعنی سکونت جنگل
 و چون مقرر بنود است که هیچ عمل خیر از اهل تعلق بے شرکت و حضور زن که اورا نیمه مرد گفته اند تمام نمی شود و هنوز بعضے اعمال و عبادت
 اورا در پیش است زن را همراه به جنگل برود و اگر او حامله باشد رفتن را موقوف دارد تا وقتیکه بزاید دهن بچه به پنج سالگی رسد انگاه
 فرزند را به پسر کلان یا دیگر خویشان سپرده غریمت خود را به فعل آورد و همچنین اگر زن حایضه باشد توقف نماید تا وقتیکه پاک گردد
 بعد ازین با و مباشرت نه نماید و خود را به ملاقات او آلوده نه سازد و شبها قطعے در میان آلت نهاده خواب کند تا دو از ده سال

درین مقام بسر برد خورش او از نباتات باشد که در صحرا و جنگلها خود رسته باشد و ز نار با خود میدارد و عبادت آتش بجای آورد
 و اوقات را به گرفتن ناخن و مو و اصلاح ریش و برودت صنایع نمی سازد چون این مدت بروشی که مذکور گشت بانتهارسانند
 دیگر باره بخانه خود بیاید وزن را با فرزندان و برادران و خویشان او سفارش نموده خود بملازمت مرشد کامل رفته هر چه باو باشد
 از ز نار و مو و غیره در حضور او در آتش انداخته بسوزد و بگوید هر تعلقی که داشتم حتی که ریاضت و عبادت و اختیار از دل خود
 بیرون کردم و راه خواطر را بردل به بند و در مراقبه حق همیشه مشغول باشد و هیچ چیز را بغیر از موجود حقیقی صاحب وجود نداند و اگر
 سخن از علم کند علم میدانت باشد که حاصل آنرا با با فغانی درین بیت به نظم در آورده *

یک چراغ ست درین خانه که از پر تو آن | هر طرف می نگرم آنجمنی ساخته اند

و این حالت را سر پ بیاس گویند یعنی همه گذاشتن و صاحب این مقام را سر پ بیاسی نامند بعد از ملاقات جد روپ
 بر فیصل سوار شده از میان مموره او جین گذشتم و موازی سه هزار و پانصد روپیه زر زرینگی در گذشتن بردست راست و چپ
 خود افشاندیم و یک کروه و سه پا و قطع نموده بظا هر دو و دیگر که محل نزول اردو و طفر قرین بود فرود آمدیم در روز سوم که روز مقام بود
 پنا بر اشتیاق صحبت جد روپ بعد از نیم روز بیدین او توجه گشتم و دانش گفتمی به ملاقات او سرور خاطر بودم درین روز هم سخنان
 خوب مذکور گشت قریب به شام داخل دولت سرا که خاص گشتم روز چهارم سه کروه و یک پا و نور دیده شد حوالی موضع جراد در باغ
 پر ایینه نزول اجلال گشت این منزل هم بغایت خوش و خورم و پر درخت جا بود در ششم کوچ واقع شد بعد از قطع مسافت چهار کروه
 و سه پا و بر کنار تال دیبال بود بهرینه نزول افتاد بنا بر خوبی جا و مقام و لطافت تال درین منزل چهار روز مقام نموده شد و آخر
 هر روز بر کشتی سوار شده به شکار مرغابی و دیگر جانوران آبی مشغولی می نمودم درین منزل انگور فخری از احمد نگر آورده بودند اگر چه در
 بزرگی با انگور فخری کابل نمی رسیده اما در لطافت از آن هیچ کمی نداشت منصب بدیع الزمان و لدمیرزاشا هر خ با تماس فرزند
 با با خرم هزار و پانصدی ذات و هزار سوار مفر گشت یازدهم کوچ نمودم بعد از قطع سه کروه و یک پا و حوالی پر گنه دولت آباد محل آقا
 گردید در دوازدهم که مقام بود به قصد شکار سواری دست داد در موضع شیخ پور از مضافات پر گنه مذکور درخت بری بنظر در آمد در غایت
 بزرگی و تنواری دور تنه آن سزده گز و نیم و بلندی از پنج تا سر شاخ یک صد و بیست و هشت درع و یک پا و اطراف شاخها که از
 تنه جدا شده سایه گستر گزیده است دو بیست و سه درع و نیم و شاخه که بیست و دندان فیل بران ظاهر ساخته اند چهل گز درازی آن
 در وقتیکه حضرت والد بزرگوارم از پنجا میگذشته اند سه کزه و سه پا و بالا از تنه بیخه که سر بزین نهاده پنجه خود را بطریق نشانه بر آنجا نهاده

من بر شلخ بیخ دیگر هشت گز یا نافر مودم که پنجه مرا نیز نقش کنند و بجهت آنکه بجز در زمان این نقش فرسوده نگردد صورت هر دو پنجه را بر سنگ مرمر
 نگار نموده بر همان تنه درخت نصب سازند و فرمودم که بر اطراف آن درخت چو تیره به صفات ترتیب دهند چون در ایام شاهزادگی به میر
 ضیاء الدین قزوینی که از سادات سیفی است و در زمان دولت من به خطاب مصطفی خانی سرفرازی یافته و عده نموده بودم که برکنه
 مالد را که از پرگنات مشهور و صوبه بنگاله است بطریق التعمیر باد و فرزند آن او مرحمت نمایم درین منزل این عطیه عظمی در شان او از قوه آل ممنا
 به فعل آمد در سیزدهم کیم واقع شد از منزل مذکور به قصد سیر و شکار با بعضی از محکمان و چند از نزدیکان و خدمتگاران از اردو
 جدا شده به موضع حاصل پور متوجه گشتم و در دو روز حوالی بالچه فرود آمد و مادر موضع ساکنان منزل فرمودیم از خوبی و لطافت این موضع
 چه نویسد درخت انبه بسیار و زمین با سرسبز و خرم مجلا درین منزل بنا بر سبزه و خرمی جاسه روز مقام شد و این موضع از تغییر
 کیشو مارو به کمال خان قراول مرحمت نمودم و حکم شد که بعد ازین موضع مذکور را کمال پور میگفته باشند در همین منزل شب شیلور است
 واقع شد جوگی بسیار جمع آمده بودند و از این شب به فعل آمد و بادانایان این طائفه صحبتها داشته شد درین روزها سه نیله گاو شکار
 نمودم خبر کشته شدن راجه مان در پنجارسید او را به سردار لشکر که بر سر قلعه کانگره تعیین بود معین ساخته بودم چون به لاهور
 میرسد می شنود که سنگرام که یکی از زمینداران کوهستان پنجاب است بر سر جای مقام او آمده بعضی از ولایات او را به تصرف در آورد
 است دفع او اولی دانسته بر سر او متوجه میشود چون سنگرام مذکور را قوت مقاومت با او نبود ولایات تصرف شده را میگذارد و
 به کوه های صعب و محکمهای شکل پناه میبرد و راجه مان سردر پی او نهاده بهمان محکمها در می آید و از غایت غرور ملاحظه پیش و پس
 در آمد و بر آمد خود نا کرده به اندک جماعتی خود را با او میرساند سنگرام چون می بیند که جای گریز محمل بدر روند اردو بمقتضای این بیت

وقت ضرورت چو نماند گریز | دست بگیرد شمشیر تنیر

در مقام مقابله و مدافعه در می آید به حسب تقدیر سنگ به راجه مان میرسد و جان بجان آفرین می سپرد و شکست بر مردم ادوی قتل
 و جمع کثیره کشته میشوند بقیه مردم زخمی اسب و برات انداخته بعد تشویش نیچان بر می آورند بفرهنگم از ساک پور کوچ نموده
 بعد از قطع سه کرده به موضع حاصل پور رسیدم در اثنای راه یک بند گاو شکار شد موضع مذکور از جاها به مقر معین صوبه مالوه
 است انگور فراوان و درخت انبه بیرون از حساب و شمار دارد آنها را روان بر اطراف آن جاری دقتی رسیدم که انگور آن
 به خلاف موسم انگور ولایت رسیده بود به آن ارزانی و فرادانی که ادنی پا چینی آن مقدار که خواهد و میسر باشد بخرد و خنکاش گل کرده
 بود و قطعه قطعه برنگهای گوناگون بنظر در می آمد مجلا باین لطافت دبی کم پیا شد سه روز دیگر درین موضع مقام افتاد سه نیله گاو به بند و

انداخته شد در بست و یکم از حاصل پور بد و کوچ بار دوسے بزرگ داخل گشتم در اثنای راه یک نیلہ شکار شد روز یکشنبہ بست دوم
از حوالی لعلچہ کوچ کردہ تالی کہ در پایان قلعه ماند و واقع بود محل نزول گشت درین روز قراولان خبر آوردند کہ شیر را درین سہ کرہ
در قبل داریم با آنکہ روز یکشنبہ بود و درین دوروز کہ روز مذکور و پنجشنبہ بودہ باشد بہ شکار بندہ وق متوجہ نمی شوم بخاطر رسید کہ چون از
جانوران موذی ست دفع باید کرد متوجہ شدم چون بجای مقام اورسیدم در سایہ درختی نشسته بود از بالاسے نیل دہن اورا کہ
نیم باز بود در نظر داشتہ بندہ وق را کشادہ دادم بہ حسب اتفاق بدرون دہن او در آمدہ در کلہ و مغز او جا کرد و ہمین یک بندہ وق
کار اورا تمام ساختم بعد ازان جمعی کہ ہمراہ بودند ہر چند تفحص نمودند کہ محل زخم را بیان نہ توانستند یافت چہ بحسب ظاہر بر سچیک
از اعضاے او علامت زخم بندہ وق نبود آخر الامر فرمودم کہ دہن او را ملاحظہ نمایند بعد ازان ظاہر شد کہ گولی بدہن او رسیدہ بود
و بدین زخم از پا در آمدہ گرگ نرسے میرزا رستم شکار کردہ بود آورد و میخواستیم کہ ملاحظہ نمایم کہ زہرہ او بطریق زہرہ شیر در درون جگر
واقع است یا مانند جانوران دیگر در برون جگر دارد بعد از تفحص ظاہر شد کہ زہرہ او ہم در درون جگر میباشد روز دوشنبہ
بست و سوم یک پہر گذشتہ بہ طالع سعد و ساعت فرخ بہ مبارکی بر نیل سوار شدہ بہ قلعه ماند و متوجہ گشتم یک پہر و سہ گھڑی از
روز مذکور گذشتہ داخل منازلے کہ جہت نزول اجلال ترتیب دادہ بودند شدم یک ہزار و پانصد روپیہ در راہ انشاندم از اجیر
تا ماند کہ یک صد و پنجاہ ونہ کردہ بود در عرض چہار ماہ و دور زہرہ چہل و شش کوچ و ہفتاد و ہشت مقام نور دیدہ آمد درین چہل و
شش کوچ منازل بہ حسب اتفاق در جاہاے دلکش بر کنار تالابہا یا جوہا و نہرہاے عظیم کہ پر درخت ہا و سنہا و خشکاش زا رہا
گل کردہ داشت واقع میگشت در روزے نہ گذشت کہ در مقام و کوچ شکار نہ شدہ باشد تمام راہ بر اسپ و نیل سوار سیر کنان
و شکار افگنان می آمدیم و شقت سفر اصلا ظاہر نشد گویا کہ از باغی بہ باغی نقل می افتاد درین شکار ہا آصف خان و میرزا رستم
و میر میران و انیراے و ہدایت اللہ و راجہ سارنگ دیو و سید کاسو و خواص خان ہمیشہ در جلو من حاضر می بودند چون پیش از آنکہ
رایات جلال متوجہ این حد و گرد عبد الکریم معمورے را کہ بخت تعمیر عمارات حکام سابق در ماند و فرستادہ بودم مشار الیہ در مد
کہ رایات اقبال در اجیر نزول داشت بعضے از عمارات قدیم کہ قابل تعمیر بود مرمت نمودہ بعضے جا ہا را مجدداً احداث نمود
مجلا منزلے ترتیب دادہ کہ تا غایت در ہیج جا بد ان نزاہت و لطافت عمارتے معلوم نیست کہ با تمام رسیدہ باشد قریب سہ لک
روپیہ کہ دو ہزار تومان ولایت بودہ باشد صرف آن شدہ بایستے کہ این عمارت رینع در شہر ہاے رینع کہ قابلیت نزول اجلال
میداشت واقع می بود این قلعه بر بالاسے کوچے واقع است دور آن دہ کردہ بہ مساحت در آمدہ در ایام بر سات جائے

به خوش هوای و لطافت این قلعه نمی باشد شهباز در قلب الاسد بر تپه سرز میشود که بے لحاظ نمی توان گذر ایند و روزها احتیاج
 ببادزن نمی شود گویند که پیش از زمان راجه بکر یا جیت راجه بود چه سنگه دیو نام در زمان او شخصی بجهت آوردن گاه به صحرا بر آند
 در اثنا که در میدان داسی که در دست داشت بزرگ طلا ظاهر گشت و او داس خود را چون متغیر دید نزد دادن نام آهنگر آورد
 که اصلاح آن نماید آهنگر دانست که این داس طلا شده قبل ازین شنیده بود که درین دیار سنگ پارس که به ملاقات آن آهنگر
 طلا میگردد دست در ساعت آن گاه را همراه گرفته بدان جا و مقام آمد و آن سنگ را بدست آورد بعد از آن این گوهر بے بها
 بنظر راجه وقت گذر ایند راجه بوسیله این سنگ زر را حاصل نموده پاره ازان صرفت عمارات این قلعه نموده در عرض دوازده سال
 با تمام رسانید و به خواستش آن آهنگر بیشتر سنگها که در دیوار این قلعه تعبیه نموده اند بهیبت سندان تراشیده فرموده که بکار بردند در آخر
 عمر که دل از دنیا برگرفته بود بر ساحل دریای نرید که از معابد مقرر بنمود است مجلسی ترتیب داد و بر همنان را حاضر ساخته بهر یک لطفها
 و شفقتها از نقد و جنس نمود چون نوبت برهنه که نسبت قدیم باو داشت رسید این سنگ را بدست او داد و از ناشناسانی خوشگین شده
 آن گوهر بے بها را در آب انداخت بعد از آنکه بر حقیقت او مطلع گشت به حسرت جاوید گرفتار آمد هر چند تفحص نمود اثری از آن ظاهر
 نگشت این مقدمات کتابی نیست از زبان شنیده شد اما این حکایت را اصلا عقل من قبول نمی کند و در پیش من یتالی می نماید
 ماند و سرکاریست از سرکارهای مقرر صوبه مالوه یک کروروسی دنه لک دام جمع اوست مدتها تختگاه سلاطین این دیار بود عمارات
 و اثرهای سلاطین قدیم بسیار در او بر پا و برجاست و تا حال نقصانی بدانجا راه نیافته در بستی و چهارم به قصد سیر عمارات سلاطین
 سابق سوار شدم اول به مسجد جامع که از بناهای سلطان پوشنگ غوریست در آمدم بغایت عمارات عالی بنظر درآمد تمام از سنگ تراشیده
 ساخته اند و با آنکه یک صد و هشتاد سال از زمان ساختن آن گذشته چنان مشاهده می شود که گویا امروز بنا و دست از عمارت
 آن کشیده است بعد از آن به عمارت مقبره حکام خلجیه در آمدم که قبر و سیاه ازل و ابد نصیر الدین ابن سلطان غیاث الدین
 نیز در آن جا واقع بود چون مشهور است که آن بے سعادت به قتل پدر خود سلطان غیاث الدین که در سن هشتاد و سالگی
 بوده اقدام نموده دو مرتبه زهر داد و او به زهر مرده که در بازو داشت دفع آن نمود در مرتبه سوم کاسه شربت بے زهر آمیخته
 به دست خود به پدر داد که این را می باید نوشید پدر چون اهتمام او درین کار فهمید اول زهر مره از بازوی خود باز کرده
 پیش او انداخت و رو به عجز و نیاز مندی بدر گاه خانی بے نیاز آورده بر زبان راند که خداوند عمر من به هشتاد سال رسیده
 و این مدت را بدولت و عشرت و کامرانی گذرانیدم چنانچه هیچ بادشاهی را بمرگز گشته و اکنون که زمان باز سپین من است امید دارم

کہ نصیر را بہ خون من نہ گیری و موت مرا با جل مقدر حساب نموده بازخواست آن نہ نمائی بعد از ادا سے این کلمات این کا سہ شربت برہر
 آمیختہ را لاجرم در کشید و جان بجان آفرین سپرد مقصود او از ذکر این مقدمہ آن بود کہ ایام دولت را بہ عیش و عشرت گذرانیدہ ام کہ
 میچیک از سلاطین را بمر نہ گشتہ است کہ چون در سن چهل و ہشت سالگی با درنگ حکومت نشست بجرمان دزدیکان خود اظہار نمود
 کہ در خدمت پدر بزرگوار خود مدت سی سال است کہ لشکر کشی نمودہ در لوازم تردد سپاہگیری تقصیر سے نہ کردہ الحال کہ نوبت دولت
 بمن رسید ارادہ ملک گیری ندارم و میخواہم کہ بقیہ عمر را بہ عیش و عشرت بگذارم میگویند کہ پانزدہ ہزار زن در محل خود جمع نمودہ
 شہر سے ازین طائفہ ترتیب دادہ مشتمل بر جمع طوائف از اقسام و اصناف پیشہ کار و حاکم و قاضی و کو تو ال و آنچه بجهت نظام شہر
 در کار است از زنان تعیین نمودہ بود و ہر جا خبر کنیز سے صاحب جمال شنیدی تا بدست نیادردی از پانزدہ شصت اقسام صنایع و علوم
 بہ کنیزان آموخت و بہ شکار میل بسیار داشت آہو خانہ ساختہ بود و در انجا اصناف جانوران جمع آوردہ اکثر اوقات با زنان در ان
 آہو خانہ شکار میکرد و مجلا در مدت سی و دو سال زمان حکومت خود چنانچہ قرار دادہ بود بر سر بیخ غنیمی سواری نکرد و این مدت را بفرغت
 و آسودگی و عشرت گذرانید و بچنین محکمی بر سر ملک او نیامد بزرگانہا است کہ چون شیر خان افغان در ایام حکومت و سلطنت خود
 با وجود حیوان طبعی بر سر قبر نصیر الدین رسید بجهت ہمین عمل شنیع بہ جمعی کہ با و ہمراہ بودند فرمود کہ چو بہا بر سر قبر او زدند من نیز چون بہ قبر
 او رسیدم لگدی چند بر گور او زدہ بہ بندہ ہا کہ در ملازمت بودند فرمودم تا قبر او را لگد کار سے نمودند چون خاطر را بدین تسلی نشد گفتم کہ
 گور او را شگافتہ اجزائے ناپاک او را با آتش اندازند باز بخاطر رسید کہ چون آتش نورلیست از نورانی جفت است کہ بہ سوختن جسد
 کیفیت او آن جوہر لطیف آلودہ گردد و نیز مبادا کہ ازین سوختن در نشاء دیگر تخفیفی در عذاب او رود فرمودم کہ استخوانہا سے فرسودہ
 او را با اجزائے خاک شدہ در دریا سے نزدیک انداختند چون در ایام حیات بواسطہ حرارتی کہ در طبیعت او غالب بود ہمیشہ در آب
 بسیر میکرد چنانچہ مشہور است کہ در حالت مستی یکبار خود را در یکی از حوضہا سے کالیادہ کہ عمق تمام داشت انداخت چند سے از خدمتگاران
 محل سعی نمودہ موی او را بدست در آوردند و از آب بیرون کشیدند بعد از انکہ بہ ہوش آمدند کہ رساختند کہ چنین امر سے واقع شد
 از شنیدن این مقدمہ کہ مو سے سر او را کشیدہ بر آوردند بسیار غضبناک گشتہ فرمود کہ دست آن خدمتگار را بریدند بار دیگر کہ این قسم
 حالتی دست داد و محکمی بہ بر آوردن او جرات نکردند و در آب غوطہ خوردہ جان داد بحسب اتفاق بعد از گذشتن یک عدد دہ سال
 از فوت او این مقدمہ بوقوع آمد کہ اجزائے فرسودہ او ہم بآب پیوست در بیست و ہشتم عبد الکریم را بہ جلد و سے عمارات ماند کہ
 بہ حسن سعی و اہتمام او با تمام رسیدہ بود بہ منصب ہشت صدی ذات و چہار صد سوار از اصل و اضافہ سرفراز ساختہ بختاب معجز

بلند نام گردانیدم در همان تاریخ که ریات جلال به قلعه ماند و در آمد فرزند بلند اقبال سلطان خرم با عساکر منصوره به شهر برهان پور که حاکم
 نشین ولایت خانایس است داخل میشود بعد از چند روز عزرائض افضل خان و راه را بیان که در وقت بر آمدن اجمیر فرزند مشار ایلمه
 آنها را به همراهی ایلچی عادل خان مرخص ساخته بود میرسد مشعر بر آنکه چون خبر آمدن مایان به عادل خان رسید هفت کرده با استقبال
 فرمان و نشان شاهزاده بلند اقبال برآمده در یوازم نسلیم و سجده و آداب که معمول در گاه است سر موئی فرود گذاشت نه نموده در همین
 ملاقات اظهار دو تنخواهی پیش از پیش نموده تعهد کرد که ولایاتیکه از تصرف اولیا سے دولت قاهره برآمده مجموع را از عنبر تیره بخت استخراج
 نموده بمصرف بندها سے بادشاهی باز گذارد و تقبل نمود که پیشکش لائق به همراهی ایلچیان به عزت تمام روانه درگاه سازد بعد از ذکر این
 مقدمات ایلچیان را به عزت تمام بجا و مقامی که بخت آنها تر تیب یافته بود فرود می آوردند در همان روز کس به عنبر فرستاده مقدما تیکه با و اعلام
 می بایست نمود پیغام میداد این اخبار از عزرائض افضل خان و راه را بیان به مسامع جلال رسید از اجمیر تا روز دوشنبه بست و سوم
 ماه مذکور در مدت چهار ماه دو قلاوه شیر و بست و هفت راس نیله گاودشش راس چیتل و شصت راس آهوه و بست و سه خرگوش و دوا
 دیگر از دو لیست قطعه مرغابی و سایر جانوران شکار شده بود درین شها حکایت شکارها سے ایام پیش و شوق خواهشی که خاطر را بدین
 شغل بود با ستادها سے پامی سریر خلافت مصیر نقل می نمودم بخاطر رسید که آیا شماره شکار سے که از ابتدا سے سن تیر تا حال واقع شده بست
 توان آوردن تا برین مقدمه بواقعه نویسان و مشرفان شکار و قراولان عمله و فعله این خدمت امر نمودم که در صد تحقیق شده آنچه از هر جنس
 جانور شکار شده مجموعه را فراهم آورده به سن بشنوا نند ظاهر شد که از ابتدا سے سن دوازده سالگی که نه نهصد و هشتاد و هشت سال هجری است
 لغایت آخر همین سال که یازدهم سال است از جلوس همایون دسن من به پنجاه سال قمری رسیده بست و هشت هزار دپانصد و سی و دو شکار
 در حضور واقع شده از نیچله هفده هزار و یک صد و شصت و هفت جانور بدست خود به بندوق و غیره برین موجب شکار نموده ام جانوران
 چرنده سه هزار و دو لیست و سه از قلاوه و راس و غیره شیر هشتاد و شش قلاوه و خرمن و چیتیه و دوا و بلا و و کفتار و نه قلاوه نیله گاود شصت
 و هشتاد و نه راس ممالک از عالم گوزنست غایتا در بزرگی و کلانے برابر نیله گاود میشود سی و پنج راس آهوه و چکاره و چیتل و بز کوهی
 و غیره یک هزار و شش صد و هفتاد و راس و قونج و آهوه سے سرخه و بست و پانزده راس گرگ شصت و چهار راس گاودیش صحرائی سی و شش
 راس خوک نو در راس زنگ بست و شش راس قونج کوهی بست و در راس از علی سی و دو راس گوز خورشش راس خرگوش بست و سه
 راس جانوران پرنده سیزده هزار و نه صد و شصت و چهار کبوترده هزار و سی صد و چهل و هشت قطعه لکر و جگر سه قطعه عقاب دو دست
 قلیواج بست و سه قطعه چنغسی و نه قطعه قوطان دوازده قطعه موش جو پنج قطعه کنجشک چهل و یک قطعه فاخه بست و پنج قطعه بوم

سی قطعه مرغابی و قاز و کاروانک و غیره یک صد و پنجاه قطعه زراغ سه هزار و دویست و هفتاد و شش قطعه جانور آبی مگر مچ که ننگ ازان
تعبیر توان نموده عدد *

جشن دوازدهمین نوروز از جلوس بهایون

یک گهر می از روز دوشنبه سیم ماه مذکور مطابق دوازدهم ربیع الاول ۱۲۶۶ مانده حضرت نیر اعظم از برج حوت به عشرت سرا
حل که خانه شرف و سعادت اوست انتقال فرمودند در همین وقت تحویل که ساعت سعد بود بر تخت جلوس نمودم بدستور سابق معتد
فرموده بودم که دیوانخانه خاص و عام را در آئینه نغیسه گرفته آئین بندی نمایند با وجودیکه اکثر امرا و اعیان دولت در خدمت فرزند خرم
بودند مجلسی ترتیب یافته که از سنوات سابق هیچ کمی نداشت پیشکش روز سه شنبه به اند خان مرحمت نمودم در همین روز که غره فروردین
سنه دوازده است عرضداشت شاه خرم رسید مضمون آنکه جشن نوروزی بدستور سالها به گذشته ترتیب یافت اما چون ایام سفر
و یساق در میان ست پیشکش همه ساله به بند با معاف شود این معنی بغایت مستحسن افتاد فرزند و بلند را بدعاای خیر مندی یاد آورده
از درگاه الهی خیریت دارین بخت او مسالت نمودم و حکم کردم که درین نوروز هیچکس پیشکش نگذارد بواسطه افساد دنیا که در اکثر موا
و طبیعتها مقرر است فرموده بودم که هیچکس متوجه به کشیدن آن نشود و برادرم شاه عباس نیز بفر آن مطلع گشته در ایران میفرمایند
که هیچکس ترکیب کشیدن آن نگر در چون خان عالم به مداومت کشیدن تنها کوبی اختیار بود در اکثر اوقات بدین امر قیام و اقدام می نمود
یا و کار علی سلطان ایچی دارای ایران این معنی را به شاه عباس عرض بینماید که خان عالم یک لحظه به تنها کوبی تواند بود جواب عرضداشت
او این بیت مرقوم می سازد

رسول یار میخواید کند اظهار دنیا کو / من از شمع و فاروشن کنم بازار دنیا کو

خان عالم نیز در جواب بیتی گفته فرستاده است

من بیچاره عاجز بودم از اظهار دنیا کو / از لطف شاه عادل گرم شد بازار دنیا کو

در سوم ماه مذکور حسین بیگ دیوان بنگاه سعادت آستان بوسی در یافته دوازده زنجیر نیل نر و ماده پیشکش گذر اینده طاهر بخشی بنگاه
که مخاطب و معاتب به بعضی تفصیلات بود سعادت کورنش در یافته نیلان او که بست و یک زنجیر بود از نظر اشرف گذشت دوازده زنجیر
پسند افتاده تمه را با و مرحمت نمودم درین روز مجلس شراب ترتیب داده با کثر بند هایکه در ملازمت بودند شراب مرحمت نموده همه را مست

باده اخلاص ساختم در چهارم فرادلان خبر رسانیدند که سبزی در حوالی سکر تالاب که درون قلعه از عمارات مقرر حکام ما بوده است قبل
 داریم همان لحظه سوار شده متوجه آن شکار گشته آن سبزی که در ظاهر گشت بر احدی مان و جماعه که در جلو بودند جمله آور گشته ده دوازده
 نفر را مجروح و زخمی ساخت آخر الامر به سه سبزی باوق کار او ساخته شرا و از بند هاس خداداد ساختم در هشتم منصب میر میران
 که هزاری ذات و چهار صد سوار و هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار مقرر گشت در نهم حسب الائتماس فرزند خرم بر منصب
 خان جهان هزاری ذات و سوار افزوده شد که شش هزاری ذات و سوار بوده باشد و یعقوب خان که به هزار و پانصدی ذات
 و هزار سوار سرفراز بوده در دوازدهمین منصب و یک هزار و پانصد سوار سربلند که دید بر منصب بهلول خان بیانه پانصدی ذات و سی صد
 سوار افزوده شد که هزار و پانصدی ذات و هزار سوار بوده باشد و منصب میرزا شرف الدین حسین کاشغری که در صوبه دکن
 ترددات مردانه از او پیشرو بود و قوع آمده بود از اصل و اضافات پانصدی ذات و هزار سوار مقرر گشت در دهم
 ماه مذکور مطابق بست و دوم ربیع الاول سه هزار و بست و شش وزن قمری منعقد گشت درین روز در اسب سپه عراق
 از طویله خاصه و غفلت بفرزند خرم مرحمت نموده مصحوب بهرام بیگ فرستاده شد هزار سوار بر منصب اعتبار خان افزودم
 که به پنج هزاری ذات و سه هزار سوار سرفراز باشد در یازدهمین حسین بیگ تبریزی که دارای ایران او را نزد حاکم گلکنده بطریق رسالت فرستاده بود چون بواسطه
 ترس از فرنگیان با فریب ایشان راه بر میسر و دود با ایلی حاکم گلکنده ملازمت نمود و در اسب و چند نفور پارچه دکن و کجرات پیشکش او گذشت در
 تاریخ اسب عراقی از طویله خاصه به خان جهان مرحمت نموده شد در پانزدهمین هزاری ذات بر منصب میرزا اجه با و سنگه افزوده شد که پنج هزاری ذات
 و سه هزار سوار بوده باشد در هفدهمین پانصد سوار دیگر بر منصب میرزا ستم افزوده پنج هزاری ذات و یک هزار سوار کردم و منصب صادق خان
 هزار و پانصدی ذات و هفت صد سوار از اصل و اضافات مقرر گشت و ارادت خان به منصب هزار و پانصدی و شش صد سوار به همین
 دستور سرفراز گردید بر منصب انبراس پانصدی و یک صد سوار افزوده گشت که هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار بوده باشد سه
 گطری از روز شنبه نوزدهم مانده آغاز شرف شد و در همین وقت مجدداً جلوس نمودم از گرفتاران لشکر غیر مقهور که سی و دو نفر بودند و در
 جنگ شهنواز خان و شکست آن بد انحر بیست او ایماست دولت قاهره افتاده بودند یکی را به اعتقاد خان سپرده بودم محافظانیکه
 بجهت حفظ او معین بودند غفلت و زریده او را بیگر نیرانند این معنی بر خاطر من بسیار گر آن آمد اعتقاد خان را در مدت سه ماه از کورن
 منع نموده بودم چون مجبوس مذکور بی نام و نشان بود هر چند تردد نمودند بدست در نیامد آخر الامر فرمودم که سردار آن جماعه را که در
 محافظت او غفلت نموده بودند بسیار رسانیدند اعتقاد خان درین روز حسب الائتماس اعتماد الدوله سعادت کورنش

در یافت چون مدتی بود که احوال بنگاله و سلوک قاسم خان خوب شنیده نمی شد بخاطر رسید که ابراهیم خان فتح جنگ را که مهمات
صوبه بهار را یک گونه صورتی داده کان الماس را که تبصرت و عمل بند با س درگاه در آورده است به صوبه بنگاله فرستاده جهانگیری
را که در صوبه آله آباد جاگیر دارد بجای او به بهار روانه سازم و قاسم خان را بدرگاه طلب دارم در همین ساعت در روز متبرک
حکم شد که درین باب فرامین مطاعه بقلم در آورند و سزا دلان تعیین شوند که جهانگیری قلی خان را به بهار برده ابراهیم خان فتح جنگ را
روانه بنگاله سازند و سکندر جوهری را نواخته بهزاری ذات دسی صد سوار سرفراز ساختم و در بیست و یکم محمد رضا ایلی دارائی ایران
را از خدمت نمودم شصت هزار در ب که سی هزار روپیه بوده باشد با خلعت با و مرحمت شد در برابر یاد بودی که برادرم شاه عباس
بجست من فرستاده بود تحفه چند از قسم مرصع آلاتی که دنیا داران دکن فرستاده بودند با دیگر پارچه و نفایس بر جنس و هر قسم که تحفگی را
شایان بود موازی یک لک روپیه همراه ایلی ند کور روانه ساختم از آن جمله پیاله بلوری بود که چلی از عراق فرستاده بود آن پیاله را شاه
دید و بودند به ایلی گفته باشند که اگر درین پیاله برادرم شراب نوشیده بجست من نفرستند شفقت تمام خواهد بود چون ایلی آتمینی را
اظهار نمود در حضور او چند مرتبه ازین پیاله شراب خورده فرمودم که سرپوش در کابی بجست آن تیار ساختند و داخل سوغاتا نموده
فرستادم سرپوش بناکاری بود به فشیان عطار در قم فرمودم که جواب کنایت که آورده بود بر وجه ثواب مرقوم سازند در بیست دوم
قراولان خبر شیر آورند همان لحظه سوار شده خود را بسر شیر رسانیدم و به سه تیر بندوق خلق را از شراد و اورا از شرف نفس خالص
ساختم مسیح الزمان که به آورده گذرانید که این گره خفتی است در منزل من بچاهم از تولد یافت و هم به گره دیگر خفت شده بچه از و بهر رسید
در بیست و پنجم فوج اعتماد الدوله در میدان جهره که در شن از نظر گذشت دو هزار خوش اسپه که اکثر مغل بودند و پانصد پیاده تیر انداز
و توپچی و چهارده زنجیر فیل فوج را بخشید به شمار در آورده بعرض رسانیدند که فوج مذکور بسیار آراسته و بتوزک بنظر درآمد در بیست
و ششم شیر ماده شکار شد روز پنجشنبه غره اردی بهشت الماسی که مقرب خان به مصحوب قاصد آن فرستاده بود بنظر درآمد بیست و سه
سرخ وزن داشت جوهریان بسه هزار روپیه قیمت نمودند فردا علی الماس بود بغایت پسند افتاد فرمودم که انگشتری ساختند
در سوم منصب یوسف خان حسب التماس با باخرم از اصل و اصنافه بهزاری ذات و هزار پانصد سوار شخص شد و همچنین منصب
چند کس دیگر از امراد منصبداران به تجویز فرزند مذکور اضافه حکم شد در پنجم چون قراولان چهار شیر در قتل داشتند بعد از گذشتن
دو پسر سه گهری با محل متوجه شکار آنها شدم چون شیران بنظر درآمد نور جهان یکم از من التماس نمود که اگر حکم شود من شیران را
به بندوق بزم فرمودم که چنین باشد دو شیر را به بندوق و دومی دیگر را به هر یک بدو تیر زده انداخت تا چشم بر هم زدیم قالب این

چهار شیر را به شش تیر از جبات پرداخت تا حال خمین تفنگ اندازی مشاهده نه شده بود که از بالا فیل از درون عمارت
شش تیر انداخته شود که یک خطا نیفتد و چهار دو فرصت جستن و حرکت خمین نیابند به جلد وی این کمنداری هزار اشرفی نثار
نموده یک جفت پوچی الماس که یک ایک روپیه قیمت داشت مرمت نمود در همین روز معمور خان با تمام عمارات دو تخانه لاهور
مرخص گشت در دهم فوت سید وارث که فوجدار صوبه اودھ بود بعرض رسید در دوازدهم میر محمود چون استدعا فوجداری
می نمود او را بخطاب تهور خانی و اضافه منصب سرفراز ساخته به فوجداری بعضی از پرگنات صوبه ملتان تعین نمود در بست و
دوم طاهر بخشی بنگاله که منع کورنش او شده بود ملازمت نمود و پیش کشی که داشت نذر گذرانید و هشت زنجیر فیل مشکیش قاسم خان
حاکم بنگاله با دوزنجیر فیل شیخ مودود درین روز از نظر گذشت و بیست و هشتم به التماس خان دوران پانصدی بر منصب عبدالغفر خان
اضافه حکم شد در پنجم خرداد خدمت دیوانه صوبه گجرات از تغیر کشید به میرزا حسین مقرر گشت او را به خطاب کفایت خانی سرفراز ساختم
در هشتم لشکر خان که به خدمت بخشی گری بکش تعین بود آمده ملازمت کرد یک صد مهر و پانصد روپیه نذر گذرانید چند روز قبل ازین
اوستاد محمد نائی را که در فن خود از بی نظیران بود فرزند خرم بموجب طلب فرستاده بود چند مجلس ساز از او شنیده شد و نقشه که در
غزل بنام من بسته بود گذرانید در دوازدهم ماه مذکور فرمودم که او را به روپیه وزن نمودند شش هزار دسی صد روپیه و فیل حوضه دار
نیز با رعایت نموده مقرر فرمودم که بران فیل سوار شده دزر با بر اطراف و جوانب خود چیده و پاشیده به منزل خود برود و ملاسد
قصه خوان از ملازمان میرزا غازی در همین روزها از تحفه آمده ملازمت نمود چون بر نقل و شیرین حکایت و خوش بیان بود صحبت او
به من در افتاد او را بخطاب محظوظ خانی خوشدل ساخته یک هزار عدد روپیه و خلعت و اسپ و یک زنجیر فیل و پالکی بدو عنایت نمودم بعد
چند روز فرمودم که به روپیه او را برکشند چهار هزار و چهار صد عدد روپیه شد و به منصب دوهصدی ذات و بیست سوار سرفراز گردید فرمودم
که همیشه در مجلس گپ حاضر می بوده باشد در همین تاریخ لشکر خان جمعیت خود را در جھرد که در شش بنظر در آورد پانصد سوار و چهارده زنجیر فیل
و یک صد نفر بند و فچی بود در بست و چهارم خبر رسید که هماغه نمیره راجه مان سنگه که داخل امرای کلان بود در بالا پور ولایت برار
با فراط شراب در گذشت پدر او هم درین سن سی و دو سالگی بخوردن شراب بیرون از اندازه و حساب ضایع شده در همین روزها آن

عکس میگویند که شاعری فی البدیهه این بیت خواند

نور جهان گرچه بصورت زن است	در صف مردان زن شیر افکن است
----------------------------	-----------------------------

لطف این شعر این است که قبل از آن که نور جهان داخل محل جهانگیر شود زوجه شیر افکن خان بوده است ۱۲

بسیار که از اطراف ولایات دکن و برهانپور و گجرات و پرگنات مالوه به میوه خانه خاصه شریف آورده بودند با آنکه این ولایت به خوش
 انگلی معروف و مشهورند در شیرینی و کم رنگی و کلاسه آنه کم جاس برابری به آنه این ولایت میسند چنانچه مکرر در حضور فرمودم که بوزن
 در آورند یک سیر و یک پا و بلکه خیرے زیاده ظاهر گشت غایتا به خوش آبی و لذت و چاشنی و کم نقلی آنه چھرا مو که در حوالی آگره واقع
 است زیادتی بر جمع آنه هاسے این ولایت و سایر جاها سے ہندوستان وارد و نسبت ششم نادری خاصه که تا حال باین نفاست
 نادری از روزی در سرکار من و دختہ نہ شدہ بود جہت فرزند با با خرم فرستادم و حکم شد کہ برندہ آن مذکور سازد کہ چون این نادری
 این خصوصیت داشت کہ در روز بر آمدن از اجیر بہ قصد تسخیر ولایات دکن پوشیدہ بودم جہت آن فرزند فرستادہ شد در ہمین تاریخ
 دستار سے کہ از سر خود برداشته بودم بہمان طور پچیدہ بر سر اعتماد الدولہ گذارستم و اورا بدین عنایت سر بلند ساختم سہ قطعہ زرد و یک قطعہ
 اور سی مرغ و انگشتری نگین یا قوت مہابت خان بطریق پیشکش فرستادہ بود از نظر اشرف گذشت مبلغ ہفت ہزار روپیہ بہ قیمت
 رسید در روز مذکور باران گرم و عنایت آبی متفاو گشت آب در ماند و خیلے روسے بہ کمی نہادہ بود و خلق ازین مضرطراب احوال بودند
 چنانچہ بہ اکثر بندہ ہا حکم شد کہ بہ کنار دریا سے نہ بداروند و امید بارش و باریدن درین روز ہا نبود جہت اضطراب خلایق از روی نیارند
 متوجہ بدرگاہ باری گشتم اللہ تعالیٰ بکرم و فضل خود بارانے عطا فرمود کہ در عرض یک شبانہ روز تا لایہا و برکھا و ناہا پرگشت دآن
 اضطراب خلایق بہ آرامش تمام مبدل گردید شکرانہ این عنایت را بہ کہ ام زبان ادا توان کرد و عرہ ماہ تیر علم پوزیر خان مرحمت شد
 و پیشکش رانا کہ مشتملہ دور اس اسب و پارہ پارچہ گجراتی و چند کوزہ اچار و مہربا بود بنظر درآمد در سوم معراج خبر گرفتاری عبد اللطیف نامے
 از حاکم زاد ہا سے ولایت گجرات کہ ہمیشہ در ان صوبہ فشار قنہ و فساد بود آورد چون گرفتاری او باعث رفاهیت خلق بود حمد و سپاس
 پوری بجا آورده شد فرمودم کہ مقرب خان اورا بدست یکے از منصبہ اران تعینات آنجا بدرگاہ فرستد زمیند اران نواحی ماند و اکثر
 آمدہ ملازمت نمودہ پیشکش با گذرانیدند در ششم راند اس پسر راجہ راج سنگھ کچھواہہ را شیکہ را جلی کشیدہ اورا بدین خطاب سرفراز ساختم
 یادگار بیگ کہ در مادر از النہر بہ یادگار تو رچی مشہورست و نزد حکام آنجا خالی از نسبت و حالت نمودہ آمدہ ملازمت کرد از جملہ پیشکش
 او پیالہ سفید خطائی پایہ داری متحسن افتاد و پیشکش بہادر خان حاکم فنڈھار کہ نہ راس اسب و نہ نفور اتمشہ نفیسہ و دو دانہ پوست
 رو باہ سیاہ و دیگر خیر ہا بود از نظر گذشت ہم درین تاریخ راجہ کدیہہ ہم نراین نام سعادت ملازمت دریافت و ہفت زنجیر فیل نزد
 مادہ پیشکش گذرانید در دہم اسب و خلعت بہ یادگار تو رچی مرحمت شد در سیزدہم عید گلاب پاشان بود لو از م آن روز بجا آورده شد
 و شیخ مود و چستی کہ از تعینات صوبہ بنگالہ است بخطاب حبشی خانی سرفراز گشت و اسب بد و مرحمت شد در چہار دہم راول سمرسی

پسر اول او دس سنگه زینندار با فصوله ملازمت نمود سی هزار دپیه دسه زنجیر نیل و یک عدد پانده ان مرصع و یک کمر مرصع پیشکش
 گذر آید در پانزدهم قطعہ الماس از حاصل کان و از اندوختها سے زینندار آبخا ابراهیم خان فتح جنگ حاکم صوبه بهار مصحوب
 محمد بیگ فرستاده بود از نظر اشرف گذشت از جمله یک قطعہ چهارده و نیم ٹانگ بود یک لک روپہ قیمت شد در همین روز به یادگار
 قورچی چهارده هزار در پ انعام مرحمت شد و او را به منصب پانصدی ذات و سی صد سوار سرفراز کرد منصب تاتار خان بکادل بیگی
 از اصل و اضافہ دو ہزاری ذات و سی صد سوار مقرر داشتیم و پسران او علیحدہ ہر یک با اضافہ منصب سرفراز شدند حسب الاتماس
 شاہزادہ سلطان پرویز پانصدی بر منصب ذات وزیر خان افزوده شد در سبت و نهم کہ روز مبارک پنجشنبہ بود دید عبد اللہ بارہمہ فرستادہ
 فرزند بلند اقبال با با خرم بہ ملازمت رسید و عراق الفاضل آن فرزند رسانید شملہ اخبار فتح ولایات دکن کہ جمیع دنیا داران آنجا سرحدت
 بر رقبہ اطاعت نہادہ بندگی و فرمانبرداری قبول نمودند و مقابلہ قلعا و حصنہا بہ تخصیص قلعہ احمد نگر را بنظر در آوردند بہ شکر انہ این
 نعمت عظمی و عطیہ کبری سر نیاز مندی بہ درگاہ بے نیاز نہادہ لب بشکر کشادم و داد عجز و نیاز مندی دادہ فرمودم کہ تقارہ ہست شادمان
 بنوازش در آوردند لہذا محمد کہ ولایات از دست رفته تصرف او بیاسے دولت قاہرہ در آمد مفیدانی کہ دم سرکشی و استکبار میزدند معجزو
 ناتوانی خود اعتراف آورده مال سپار و خراج گذار گشتند چون این خبر بہ سیلہ نور جهان حکیم بہ مسامحہ جلال رسید برگتہ بودہ کہ دو لک روپہ
 حاصل دارد با و عنایت نمودم انشاء اللہ تعالی چون افواج قاہرہ بولایت دکن و قلاع آنجا در آیند و خاطر فرزند ارجمند با با خرم از تصرف
 آنها جمع گرد و پیشکش دنیا داران دکن را کہ درین مدت این چنین پیشکش ہیچیک از سلاطین عمد و عصر خود نہادہ اند ہمراہ گرفتہ بہ ایلیچیان آنها
 روانہ ملازمت خواهد شد امرائے راکہ درین صوبہ جاگیر دار خواهند بود مقرر است کہ ہمراہ آورد تا سعادت ملازمت دریافتہ مخصوص کردند
 و ریایات جلال با فتح و فیروزی عازم پایہ سریر خلافت مصیر گردید چند روز قبل از انکہ اخبار فتح مذکور برسد شبی بہ دیوان خواہر حافظ تفتاد
 نمودم کہ عاقبت این کار چہ نوع خواهد شد این غزل بر آید:

روز ہجران و شب فرقت یار آخر شد	از دم این فال گذشت آخر دکار آخر شد
<p>چون لسان الغیب حافظ چنین امان نمود مرا امید واری تمام دست داد و چنانچہ بعد از بیت و پنج روز اخبار فتح و فیروزی رسید در بیاسے از مطالب بہ دیوان خواہر رجوع نموده ام و بحسب اتفاق انچہ بر آید و نتیجہ مطابق همان بخشیدہ دکم است کہ تخلف نموده باشد در همین روز ہزار سوار بر منصب آصف خان افزوده اورا بہ پنجہزاری ذات و سی صد سوار سرفراز ساختم و آخر ہاسے روز با مردم محل بہ سیر عمارت ہفت منظر متوجہ شدم و ابتدا سے شام بدو تہانہ باز گشتم این عمارت از احداث یافتہ سابقہ و کام سابق مالوہ است کہ سلطان محمود خلجی</p>	

باشد ہفت طبقہ قرار داده و در ہر طبقہ چہار صفہ ساختہ مشتمل چہار درجہ بلند می این پینار پنجاہ و چہار صرع و نیم است و دور پنجاہ گز زمین
 از سطح زمین تا طبقہ ہفتم یک صد و ہفتاد و یک در زقن و آمدن یک ہزار و چہار صد روپیہ نثار شد درسی و یکم سید عبد اللہ راجہ خطا
 سیف خانی سرفراز ساختہ و بہ خلعت و اسپ و قیل و خیمہ مرصع مسر بلند گردانیدم و بہ خدمت فرزند بلند اقبال مرخص ساختم و محل
 کہ از سی ہزار روپیہ زیادہ می اندوخت او بہت فرزند بلند اقبال فرستادم و نظر بر قیمت آن نہ کردہ چون مدتی مدید بر سر خود
 می بستم اورا بہارک دانستہ بطریق شکون فرستادہ شد سلطان محمود خویش خواجہ ابوالحسن بخشی را بہ خدمت بخشی گری و واقعہ نویسی
 موبہ بہار تعیین نمودم و در وقت رخصت نیلے باو عنایت نمودم آخر ہائے روز پنجشنبہ امر داد با مردم محل بہ قصد سیر نیل کنند کہ از
 جاہائے دلکش قلعہ ماند و است متوجہ گشتم شاہ مذاق خان کہ از امرائے معتبرہ الدار بزرگو ارم بود در وقتیکہ این ولایت را بہ جاگیر
 داشت عمارتے در انجا ساختہ بغایت دلنشین و فرح بخش تا دوسہ گھڑی شب توقف نمودہ بعد از ان متوجہ دولت خانہ مبارک
 گشتم چون از مخلص خان کہ دیوان و بخشی موبہ بنگار بود بعضے سبکیہا بعرض رسید از منصب او ہزاری ذات و دولت سوار کم نمودم
 و در مقام قیل مستی از قیلان پیشکش عادل خان گجر اج نام بہت رانا امر سنگھ فرستادہ شد در باز دہم بہ قصد شکار متوجہ گشتم و یک منزل
 از قلعہ پائین آدمم غایتا کثرت باریدگی دگل بدرجہ بود کہ مطلق تردد و حرکت بمر نہ شد بنا بر وفا میت مردم داسودگی جوانات
 فتح این غرمت نمودہ روز پنجشنبہ در بیرون گذراندیدہ شب جمعہ باز گشتم در ہمین روز ہدایت اللہ کہ در خدمت تو زک و ترددات
 حضور بسیار چسبان ست بہ خطاب فدای خانی سرفراز گشت درین برسات بارش بدرجہ شد کہ پیران کمن سال گفتند کہ این قسم بارانے
 در پنج عمد و عصر یادند اریم قریب بہ چہل روز ابر و باران بود چنانچہ گاہے حضرت نیر اعظم ظہور مبفر نمودند باد کثرت باران بہر تہ
 رسید کہ اکثر عمارتہائے قدیم و جدید از پا درآمدند و در شب اول باران و برقی و صاعقہ چندے افتاد کہ بآن صلابت صد ام کم
 بگوش رسیدہ بود در یہ بیت اس از زن و مرد ضائع شدند و بعضے عمارات سنگین رسیدہ شکست و در بناہائے آن راہ یافت بیج صدایش ازین کتب
 نیست تا بہ سلا ماہ مذکور شدت باد و باران در ترے بود بعد از ان رفتہ رفتہ رو بہ کمی نہاد و از کثرت سبزہ دریا چین خود روچہ نویسدورہ و
 دشت و کوہ و صحرا فرو گرفتہ است و معمورہ عالم معلوم نیست کہ مثل ماند و جائے از حیثیت خوبی ہوا و لطافت جا و صحرا بودہ باشد بہ تخصیص در
 فصل برسات درین فصل کہ از ماہ ہائے مقرر تا بستانست شہا و در ورون خانہا بے لحاف نمی توان خوابید و روز ہا بنوعی کہ مطلق بباد زن
 و تغیر جا و منزل احتیاج نمی افتد انچہ ازین عالم نوشتہ شود ہنوز اندکے از بسیارے خوبہائے آنجا است و و چیز مشاہدہ افتاد
 کہ در پیچ جا نہند وستان ندیدہ بودیم بکے درخت کیلہ جنگلی کہ در اکثر صحرا ہائے این قلعہ رستہ است دیگر اشیانہ ممولہ کہ بزبان

باز

جہانگیری

نسخه

فارسی دم نسیمه میگویند تا حال هیچک از عبادان خبر از ایشان او نداده بودند به حسب اتفاق در عمارتیکه بسری بردیم آشیانه او ظاهر شد دو بچه برآورده بود سه پسر از روز پنجشنبه نوزدهم گذشته با مردم محل به قصد سیر و تماشا ساعی محلهها و عمارت سکر تالاب که از احداث یافتن ساعی حکام سابق مالوه است سوار شدیم چون به جهت دارائی و حکومت عدویه پنجاب به اعتماد الدوله قیل مرحمت نه شده بود در آشنای راه فیلی از فیلان خاصه که جگت جوت نام داشت با مردم محبت نمودم و تا شام در آن عمارت دگشش بسری برده از خرمی و بسری محرابا ساعی اطراف بغایت مخطوط گشتم و بعد از ادای عبادت و نسیم شام متوجه مستقر دولت گردیدیم در روز جمعه فیلی ر بنا اول نام که جهانگیر قلی خان بطریق پیشکش فرستاده بود از نظر گذشت بعضی لباسها و قماشها را مخصوص پوشش خود ساخته حکم فرمودم که هیچکس نپوشد مگر آنکه من عنایت کنم اول دگله ناری که بر بالاسه قبا پوشند در از می قد آن از کمر بایان سرین و استین ندر پیش آن به تکیه بسته میشود مردم ولایت آنرا کردی میگویند من نادری نام نهادم دیگر جاره شال طوس است که والد بزرگوارم خاصه کرده بودند دیگر قبا ساقی و سر استین کلین دوزی پوشیدن آنرا نیز مخصوص خود ساخته بودند دیگر قبا ساعی حاشیه که علمها ساعی پارچه محرمات را بریده بر دور دامن دیگر میان و سر استین میدوزند دیگر قبا ساعی اطلس گجراتی دیگر حیره و کمر بند شیم بان که کلا تبون طلا و نقره را در آن بانته باشند چون ماهیانه پاره از سواران مراتب خان مطابق بر بست سه اسپه دو اسپه محبت سر انجام خدمت دکن اضافه شده بود و در ثانی الحال آن خدمت بانصرام نرسید حکم کردم که دیوانیان آن تفاوت را از جا گیرد باز یافت نمایند آخر ساعی روز پنجشنبه سبت و ششم موافق چهارم شهر شعبان که شب برآست بود در یکی از منازل و عمارت محفل نور جهان بیگم که در میان تالابها ساعی کلان واقع است مجلس جشن نمودم و امراد قهرمان را درین مجلس که ترتیب داده بیگم بود طلبداشته حکم کردم که بر مردم پیاله و اقسام کیفات به مقتضای خواهش هر کس بدین پیاله بسیار پیاله اختیار نمودند فرمودم که هر کس که پیاله بخورد به مثل منصب و حالت خود نشیند و اقسام کبابها و میوهها بطریق گزک مقرر شد که در پیش هر کس بنهند عجب مجلسی منعقد گشت در آغاز شام بر اطراف تالاب و عمارت فانوسها و چراغها روشن ساخته چراغانی بهم دست داد که تا این رسم را معمول ساخته اند شاید در هیچ جا مثل این چراغانی نشده باشد جمیع چراغها و فانوسها عکس در آب انداخته نوعی بنظر در می آید که گویا تمام صحن این تالاب یک میدان آتش است بسیار سنگنه مجلسی گذشته پیاله خوران زیاد از حوصله طاقت پیاله تانادل نمودند

دل افروز بزمی شد آراسته	بخوبی بد انسان که دل خواسته	گلندند در پیش این سبزه کاخ	بسایه چو میدان بهت فراخ
ز بس نکست بزم میرفت دور	انگه آنه مشک بود از بخور	شده جلوه گر ناز نینان باغ	رخ افروخته هر یک چون چرخ

بعد از گذشتن سه چار گھڑی از شب مردم را رخصت نموده اہل محل را طلب نمود و تا یک پہر شب درین موضع نوزہ بسر بردہ داد
 خرمی و عیش وادم چون درین پنجشنبہ بعضی از خصوصیات دست بہم دادہ بود اول آنکہ روز جلوس من بود دیگر آنکہ شب برات بود دیگر
 روز را کھی بود کہ پیش از ان شرح دادہ شد و نزد ہنود از روز ہا کے معتبر است بنا بر این سہ سعادت این روز را مبارک شنبہ نام نہادیم
 در بست و ہفتم سید کا سو خطاب پرورش خانے مرفراز کردید و دیگر روز چہار شنبہ بہان رنگ کہ مبارک شنبہ بہ من نیک افتادہ است
 این روز بر عکس بہ من افتادہ است بنا بر ان نام این روز شوم کہ شنبہ نہادیم کہ دایم این روز از جهان کم باد و روز دیگر پنجمر صبح یادگار
 قورچی مرحمت شد و فرمودم کہ اورا بعد ازین یادگار بیگ میگفتہ باشند جے سنگھ پسر راجہ ہا سنگھ را کہ در سن بست سالگی است طلب
 نمودہ بودم در ہمین روز ہا ملازمت نمود و یک زنجیر نیل پیشکش گذر آید یک پہر سہ گھڑی از روز مبارک شنبہ دوم شہر پور ماہ بہ قصد سیر
 بجانب نیل کند و آنحد و دسوار می دست داد و از انجا بہ صحرائے عید گاہ بر بالائے پشتہ کہ نہایت سبزی و خرمی دارد گذر افتاد گل چنبا
 و دیگر ریاحین صحرائے بدرجہ شگفتہ بود کہ بر سہ طرف کہ نظری افتاد عالم عالم سبزہ و گل مشاہدہ میگشت یک پہر از شب گذشتہ بدو شہر
 ہمایون داخل گشتم چون مکررند کہ ہمیشہ کہ از کیلہ صحرائے یک قسم شیرینی بہم میرسد کہ اکثر در دیشان و ارباب اجنبیاج آزار قوت
 خود می سازند در صد و نھصص آن شدم ظاہر شد کہ میوہ آن چیزے ز تحت بے حلاوت است غایتا در پایان طرف صنوبری شکل
 کہ اصل میوہ کیلہ از ان بردن بر می آید یک پارچہ شیرینی بستہ کہ بعینہ طعم دفرہ و قوام پالودہ دارد و ظاہر میگردد کہ مردم آزار اتنادل
 می نمایند و ذائقہ از ادراک لذت آن بسیار محظوظ میشود در باب کبوتر نامہ بر سخنان نیرنگوش رسیدہ بود کہ در زمان خلفای نبی عباس
 کبوتران بغدادے را کہ نامہ بر میگوشید و الحی کہ از کبوتران صحرائے دہ پانزدہمی کلان پرستند آموختہ میکردند بہ کبوتر بازان فرمودم
 کہ اینہار آموختہ کنند و این کبوتر بازان چند خفتی را چنان آموختہ کردند کہ در اول روز کہ از ماند و پرواز انہا می نمودیم اگر کثرت باران
 بسیاری شد نہایتش تا دینیم پہر بلکہ تا یک دینیم پہر بہر ہا پور میرسیدند و اگر ہوا بغایت صاف می بود اکثرے در یک پہر میرسیدند و بعضی
 کبوتران در چہار گھڑی ہم رسیدند در سوم عرضداشت با باخرم مشعر بر آمدن افضل خان و رائے رایان رسیدن ایچیان علیخان
 و آوردن پیشکش ہاے لائق از جواہر و مرصع آلات و فیلان و اسپان کہ در ہج عہدے و عصرے انچنین پیشکش نیامدہ بود و اظہار شکر کرد
 بسیارے از خدمات و دولت خواہی خان مشارالیمہ و وفا بقول و عہد خود نمودن و التماس فرمان عنایت عنوان در بارہ او مزین
 بخطاب مستطاب فرزندے و دیگر عنایات کہ تا حال در شان او صادر نگشتہ بود رسید چون خاطر فرزندند کور بغایت عزیز و التماس او
 بجا بود حکم فرمودم کہ منشان عطار در تم فرمائے باسم عادل خان مرقوم ساختند مبنی بر انواع شفقت و مرحمت و در تعریف القاب

اوده دوازده هراچ در ایام سابق نوشته میشد افزونند و قید شد که او را در فرامین مطالعه فرزند می نوشته باشند و در صدر فرمان بقلم
خاص این بیت مرقوم گردید *

شدهی از انماش شاه خرم | انفرزندی با مشهور عالم

در روز چهارم فرمان مذکور با نقل فرستاده شد تا فرزند شاه خرم نقل بر اطلاق نموده اصل را روانه سازد و در بسیارک شنبه نهم با ایل
محل بخانه آصف خان رفتم منزل او در حوالی دره واقع بود در نهایت لطافت و صفاد چند سے دره دیگر بر اطراف دارد و چند جا آبشارها
جاری و درختان انبه و غیره در نهایت سبزی و خرمی سایه افکن گشته قریب بدو بیست دسی صد گل کیوڑه در یک دره رسته است جملاً
روز مذکور در نهایت شگفتگی و خرمی گذشت و مجلس شراب منعقد گردید با مراد نردیلگان پیا لهما مرحمت شد و پیشکش آصف خان بنظر درآمد
اکثر نفایس بود آنچه پسند خاطر افتاد برداشته تمه را با دعوت کردم در همین روز خواجه میر ولد سلطان خواجه که از خدمت بنکش بموجب
طلب آمده بود ملازمت نمود یک قطعه نعل و دو دانه مروارید و یک زنجیر فیلی پیشکش گذرانید و بجهیم نراین زمیندار ولایت گدیده به منصب
بزرگی ذات و پانصد سوار سرفراز گردید و حکم شد که جاگیر هم از وطن او تنخواه دهند در دو از دهم عرض داشت فرزند خرم رسید که راجه سوری
ولد راجه با سو که زمین و ولایت متصل به قلعه کانگره است تعهد مینماید که در عرض یک سال آن قلعه را به تصرف او لیا سے دولت قاهره
در آورد و خط تعهد او را نیز فرستاده بود حکم شد که مطالب و مدعیان که دارند نمیدهند و خاطر نشان خود ساخته راجه مذکور را روانه ملازمت
سازد تا سر انجام مهمات خود نموده بخداست مذکور توجه گردد در همین روز که کیشنبه دوازدهم باشد مطابق غره رمضان بعد از گذشتن
چهار گهڑی و بیفت پل صبیبه فرزند مذکور از مادر شاهزاد با سے دیگر که دختر آصف خان باشد تولد یافت دسی به روشن آرا بیگم گردید زمیندار
جیت پور که در حوالی ماند و واقع است چون به مقتضای بی سعادتیا ادراک آستانبوسی نه نمود فدائے خان را فرمودم که با چند سے از
منصبداران و چهار صد پانصد نفر مرقی انداز بر سر او رفته ولایت او را بتا زنده در سیزدهم یک فیلی به فدائے خان و یک فیلی به میر قاسم ولد
سید مراد مرحمت شد در شانزدهم بی سنگه ولد راجه ماسنگه که در سن دوازده سالگی بوده باشد به منصب بزرگی ذات و پانصد سوار سرفراز
گردید میر میران ولد میر خلیل الله یک زنجیر فیلی که خود پسند نموده شد و یک فیلی به ملا عبدالستار عنایت کردم بھوج پسر راجه بکر حاجت بهدیده
بعد از فوت پدرش از صوبه دکن آمده ملازمت نمود و یک صد مہنذر گذرانید در بیست و دهم عرض رسید که راجه کلیان از ولایت اڑیسہ
آنده اراده آستانبوسی دارد چون در باب او حکایات ناخوش بعضی رسیدہ بود حکم شد که او را با پسرش به آصف خان به سپارند
تا تحقیق سخنانے که در باب او مذکور شده است نماید در نوزدهم یک زنجیر فیلی بی سنگه مرحمت شد در بیست و دوم سوار به منصب

ایشو مار و مرحمت گردید که منصب او از اصل او اضافه دو هزار و سیصد و هشتاد و دو است و سوار بوده باشد در بست و سوم المداد
 افغان را بختاب رشید خانی امین از داده بر م نرم خاصه عنایت نمودم فیلان پیشکش راجه کلیان سنگه که شترده زنجیر فیل بود از نظر
 گذشته شانزده زنجیر فیل داخل فیل خانه خاصه شد و زنجیر را با دو مرحمت کردم چون از ولایت عراق خبر وفات والده میر میران
 دختر شاه اسمعیل ثانی از طبقه سلاطین صفویه رسیده بود خلعت بخت او فرستاده او را از لباس لغزیت بر آوردم در بست و تحسین
 فدائے خان خلعت یافته با اتفاق برادرش روح العبد دیگر منصبه ایران به تنبیه زمیندار حیت پوری مرخص گشتند در بست و تحسین
 به قصد تماشای نرپدا و شکار آنحد و در از قلع فرود آمده با اهل محل متوجه گشتم و بدو منزل کنار آب ندکور محل نزول اجلاس گشت
 چون پشه و کبک بسیار داشت زیاده از یک شب توقف یافتند روز دیگر به تاراپور آمده روز جمعه سی و یکم مراجعت واقع شد
 در غره همراه به محسن خواجه که در نیولا النوار الهی آمده خلعت و پنجه از رویه مرحمت شد در دوم بعد از تفحص مقدماتیکه در باب
 راجه کلیان بعضی رسانیده بودند و آصف خان به تفحص آن مامور بود چون بیگناه ظاهر گشت سعادت آستانه سی در یافته یکصد
 مرد و یکم از رویه نذر گذرانید و پیشکش او که یک سلک مردارید بود مشتمله متبادانه و دو قطعه لعل و یک پهنچی که یک قطعه لعل بود و در
 مردارید داشت و صورت اسپ طلا مرصع بجواهر از نظر گذشت عرض داشت فدائے خان رسید که چون افواج قاهره بولایت
 حیت پور در آمدند زمیندار آنجا فرار برقرار اختیار نموده تاب مقاومت نیار در دو ولایت اوتباراج حادثات رنت الحال از
 کرده خود پشیمان است و اراده دارد که بدرگاه جهان پناه آمده طریقه بندگی و اطاعت اختیار نماید روح المهر بانو بی بی به عقب
 او فرستاده شد که او را بدست آورده بدرگاه آرد یا آواره وادی اربار سازد و زنان و متعلقان او را که بمیان ولایت زمینداران مسایه
 در آمده اند به بند در آورد در هشتم خواجه نظام چهارده عددانار که از بند زانو خا بود آورده گذرانید از بند زانو کور به سورت در عرض چهارده
 روز آورده بودند و از سورت بماند و به هشت روز آمده بود کلانے انارند کور برابر انارٹھه است غایتا انارٹھه بیدانه و این اناربادانه
 و نازکے دارد در شادابی بر انارٹھه زیادتی میکند در نیم خبر رسید که روح المهدی از دیهات آن نواحی میرسد و بدو خبر میرسانند
 که زنان و متعلقان حیت پوری درین دیهه است به قصد تفحص در برون دیهه فرود آمده کسان میفرستند و مردمے را که درین دیهه بوده اند
 حاضر میسازد در اثناے تحقیق و تفحص یکے از فدویان زمیندارند کور به میان مردم دیهه در آمده در حینیکه مردم جا بجا فرود آمده بودند
 و روح المهدی با چندے رخت بر آورده بر بالاسے قالیچه نشسته بوده است آن فدوی خود را به عقب سر او رسانیده بر چپه باد میسازد
 و آن بر چپه کار گرفتاده سر از سینه او بر می آورد کشیدن بر چپه و اصل گشتن روح المهدی مقارن یکدیگر واقع میگردد چندے که حاضر

بودند آن مردک را به جهنم میفرستند و مجموع مردمی که متفرق فرود آمده بودند سلاح پوشیده بر سر دپیه روانه میشوند آن خون گرفتارها
 به شامت جادادون مخالفان و سرداران در یک ساعت نجومی به قتل میرسانند زنان و دختران آنها به بند گرفتار میگرددند و آتش در دپیه
 زده چنان میکنند که بجز تل خاکستری بنظر در نمی آید و تمامی آن مردم جسور روح الله را بر داشته خود را به فدائے خان طغی می سازند و در تل
 و کار طلبی روح الله سخن نمود غایتاً غفلت این شعبده انگخت چون آثار آبادانی در آن ولایت نماند برینند از آنجا به کوه و جنگل فرود
 خود را پنهان و گنجان ساخت دپه فدائے خان کس فرستاده التماس عفو گناهان خود نموده حکم شد که او را قول داده بدرگاه آورد منصب
 مروت خان از اصل و اضافت بشرط نیست و نابود ساختن هر بهان زمیندار چندر کوه که سردین از آزار تمام می یابند به دو هزار می ذات
 و هزار پانصد سوار مقرر گشت در سیزدهم راجه سو برج مل به همراهی تقی بخشی ملازم با با خرم آمده ملازمت کرد مطالبی که داشت مجموع بر عرض
 رسانید سرانجام خدمتیکه تعهد نموده بود به واجبی شد و حسب التماس فرزند ششالیه به عنایت علم و تقاریر سر بلندی یافت به تعلق که
 همراهی او معین بود و کپوره مرصع شفقت شد و مقرر گشت که سرانجام کار خود نموده بزودی روانه گردد و منصب خواجگی علی بیگ میرزا که بحفظ
 و حراست احمد نگر تعیین یافته بود پنجزاری ذات و سوار حکم شد بنور الدین قلی و خواجگی طاهر سید خان محمد مر تقی خان دولی بیگ
 بهر کدام یک زنجیر فیل مرحمت نمودم در هفدهم منصب حاکم بیگ از اصل و اضافت هزار می ذات و دو بیست سوار مقرر گردید در هجدهم روز راجه
 سو برج مل را خلعت و فیل و کپوره مرصع و تقی را خلعت داده بخیمت کانگه مرخص ساختم چون فرستاده های فرزند بلند اقبال شاه
 خرم با ایچیان عادل خان پیشکشها یک فرستاده بود داخل بر پا پور شدند و خاطر آن فرزند بالکلیه از مهمات صوبه دکن جمع گشت حسب
 صوبگی برادر و خاندیس و احمد نگر به سپه سالار خانان التماس نموده شایسته از خان پسر او را که در حقیقت خانخانان جوان است با دوازده
 هزار سوار موجود به ضبط ولایت مفتوحه فرستاد و هر جا در محل را بجای گیری از معتبران قرار داده بند بست آنجا بردش که لائق و مناسب
 بود سرانجام نموده و از جمله لشکر که به همراهی آن فرزند مقرر بود موزی سی هزار سوار بهفت هزار پیاده برق انداز در آنجا گذاشته تمام مردم
 را که بیست و پنج هزار سوار و دو هزار توپچی بود همراه گرفته روانه ملازمت شد و بتاریخ روز مبارک شنبه بیستم مهر ماه آبی سنه دوازده جلوس
 موافق یازدهم شهر شوال ۱۲۲۶ هزار بست دشش هجری بعد از گذشتن سه پیردیک گهری در قلعه ماند و به مبارک و فرخی سعادت ملازمت
 دریافت مدت مفارقت پانزده ماه دوازده روز کشید بعد از تقدیم آداب کورنش و زمین بوس بالاسی جهر و ک طلبیدم و از غایت محبت
 و شوق بے اختیار از جای خود برخاسته در آغوش عاطفت گرفتیم چند آنکه او در آداب و فروتنی بیافه نمودن در عنایت و شفقت از خود
 و نزدیک بخود حکم شستن فرمودم هزار اشرفی و هزار روپیه به صیغه نذر و هزار اشرفی و هزار روپیه برسم تصدق معروض داشت و چون وقت

مقتضی آن نبود که پیشکش با ع خود را تمام به نظر در آورد فیصل سرناک را که سر حلقه فیلان پیشکش عادل خان بود با صند و قچه از جواهر
نقیس درین وقت گذرانید بعد از آن به بخشیان حکم شد که امرائی که همراه آن فرزند آمده اند به ترتیب منصب ملازمت نمایند
اول خان جهان به سعادت ملازمت سر فرازی یافت او را بالا طلبیده بدولت قد بوس امتیاز بخشیدم هزار مهر و هزار روپیه
تدر و صند و قچه پر از جواهر و مرصع آلات پیشکش گذرانید و از پیشکشها که او آنچه مقبول افتاد چهل و پنج هزار روپیه قیمت شد بعد از آن
عبد الله خان آستان بوس نموده صد مهر تدر آورد و آنگاه مهابت خان بزین بوس سر بلندی یافت صد مهر و هزار روپیه تدر در گری
از جواهر و مرصع آلات پیشکش گذرانید یک لک و بست و چهار هزار روپیه قیمت آن شد از آن جمله تعلی ست بوزن یازده مثقال که
ساگنشته در اجیم فرنگی قیمت فردن آوده بود و دو لک روپیه بها میگرد و جوهر بیان هشتاد هزار روپیه قیمت می نمودند بنا بر آن سودا
راست بنامه باز گردانیده بر دو چون به بر با پیو میسر شد مهابت خان یک لک روپیه از دستخورد بعد از آنکه راجه بها و سنگه ملازمت
نموده هزار روپیه تدر و قدری از جواهر و مرصع آلات پیشکش گذرانید و همچنین داراب خان پسر خانخانان و سردار خان برادر
عبد الله خان و شجاعت خان عرب و دیانت خان و شباز خان و معتمد خان بخشی و او دارام که از سرداران عمده نظام الملکی بودند
بقول فرزند شاه خرم آمده در سلک دو تنخواه بان منتظم گشته و دیگر امرای ترتیب منصب ملازمت نمودند بعد از آن دگلاسه عادل خان
دولت زمین بوس دریافتی عرضداشت او را گذرانیدند پیش ازین بجلد و کس فخر رانا منصب بست هزاری دده هزار سوار به فرزند
اقبال مندر محنت شده بود چون به تسخیر کن شتافت بخطاب شاهی اختصاص یافت انحال بجلد و کس این خدمت شایسته منصب
سی هزاری و بست هزار سوار و خطاب شاهجهان عنایت فرمودم و حکم شد که بعد ازین در مجلس بهشت آئین صندلی نزدیک به تخت
می نهاده باشند که آن فرزند نشیند و این عنایتیست مخصوص بان فرزند که پیش ازین در سلسله مارسم نبود و خلعت خاصه با چار قب
نور بخت دوزگر بیان و سر آستین و حاشیه دامن مردارید و دختی که پنجاه هزار روپیه قیمت داشت و شمشیر مرصع با پرده مرصع و شمشیر مرصع
مرحمت شد بجهت سر فرازی او خود از جهر و که پائین آمده خود آنچه از جواهر و خوانی تدر بر سر او نشان کردم و فیصل سرناک را از یک طلبیده دیدم
بے تکلف آنچه از تعریف و خوبی این فیصل شنیده شد بجای خود است در کلانے و آراستگی و جمال و خوش فعلی تمام عیار است و بان
خوبی فیصل کمتر دیده شد از بسکه در نظر مقبول افتاد خود سوار شده تا درون دولتخانه خاص برده و پاره تدر بر سر او نشان کردم و حکم
فرمودم که درون دولتخانه می بته باشند و بان نسبت نور بخت نام او نهاده شد روز جمعه نسبت و چهارم راجه بهر جو زمیندار بگلانه
آمده ملازمت نمود نام او پرتابست و راجه آنجا سا هر کس که بوده باشد بهر جو میگویند قریب هزار روپیه سوار مواجیب خوار است

در وقت کارنامه هزار سوار هم سامان می تواند کرد ولایت بگلانه در میان گجرات و خاندیس دوکن واقع است دو قلعه مستحکم دارد و سالیرو
 بالیرو چون بالیرو در میان معموره است خود در اینجا میباش. ملک بگلانه چشمه های خوش و آبهای روان دارد اینه آنجا بقاییت لطیف
 و بالیده میشود از ابتدا که غورگی تا آخر نیمه ماه می کشد انگورش خردان است اما فردا علی نیست راجه مذکور با حکام گجرات و
 دکن و خاندیس سررشته مدارا ولایت از دست نداده غایتاً خود بدیدن بچکد ام نمی رفتند و چون از بنا خواستی که دست نصرت
 به ملک او در از سازد به حمایت دیگر از آسیب دیگر محفوظ ماندی بعد از آنکه ولایت گجرات و دکن و خاندیس نصرت حضرت
 عرش آشیانه در آمدند به برهانپور آمده سعادت زمین پوس دریافت و در ملک بنده منتظم گشته به منصب سه هزاری سرفراز شد
 در نیولا که شاه جهان به برهانپور رسید باز در زنجیر نیل بلشکیش آورده ملازمت نمود در خدمت آن فرزند بدرگاه آمد و در خور اخلاص
 و بندگی بخواهت و مراحم خسروان سر بلندی یافت و به عنایت شمشیر مرصع و فیصل واسپ خلعت ممتاز گشته بود از چند روز سه انگشته
 از یاقوت و الماس و لعل بدو مرحمت نمودم روز مبارک شبیه بیست و هفتم نور جهان بگم جشن فتح فرزند شاه جهان کرده به شاه جهان
 خلقهای گران بها بانا در که به گلها مرصع و مروارید های نفیس آراسته بود و سرچرخ مرصع بخواهر نادر و دستار با طره مروارید
 و کمر سبب سلسل مروارید و شمشیر یا پرده مرصع با پهل کتاره و منده مروارید و دو واسپ که یکی زمین مرصع داشت
 و فیصل خاصه با دو ماوه فیصل عنایت نمودند و همچنین بفرزندان و اهل حرم او خلعت های و تهور های اقمشه باقسام
 زرین بخشیدند و بنده های عموه او را اسپ و خلعت و خنجر مرصع انعام فرمودند همه جهت سه لک روپیه صرفت این جشن
 شده باشد در همین روز عبدالعزیز خان و سردار خان برادر او را خلعت و اسپ عنایت نموده بسر کار کاپی که بجای آنها
 مقرر شده بود رخصت فرمودم و شجاعت خان را نیز بجایگیش که در صوبه گجرات تنخواه یافته رخصت داده خلعت و فیصل
 مرحمت شد و سید حاجی را که جایگزین او در بهار بود اسپ بخشیده رخصت نمودم چون مکرر بفرز سید که خاندوران پیر و ضعیف
 شده چنانکه باید تاب قطره و ترود ندارد و صوبه کابل و بنکش سرزمین فتنه خیز است و بحیث استیصال افغانان پوسته
 سواری و حرکت لازم دارد از آنجا که احتیاط شرط جهاندار است مهابت خان را بصاحب صوبگی کابل و بنکش تسلیم
 فرموده خلعت عنایت کردم و خاندوران بگوست ولایت طحله سرفرازی یافت ابراهیم خان فتح جنگ چهل و نوزدهم خیز فیصل
 از بهار بشکیش فرستاده بود بنظر گذشت درین ایام بحیث من سون کیله آوردند تا امروز ازین قسم کیله خورده نشده بود
 در کلانی مقدار یک انگشت بوده باشد خیل شیرین و راست مزه است بیچ نسبت بدیگر اقسام کیله ندارد غایتاً خال

از تعلق نیست چنانچه دو عدد از آن من خوردم اثر گرانی در خود یافتیم و دیگران میگویند که تا هفت و هشت میتوان خورد
 اگر چه کیله در اصل قابل خوردن نیست اما از اقسام او آنچه توان خورد همین است و بس امسال تا بیست و سوم
 ماه مهر مقرر بخان ابنه گجرات را بڈاک چوکی رسانید درین تاریخ شنیده شد که محمد رضا ایلیچی برادر شاه عباس در آگره
 بمرض اسهال و ولایت حیات سپرد و محمد قاسم سوداگر را که از پیش برادر آمده بود و وصی خود ساخته حکم فرمودم که بموجب
 وصیت اسباب و اشیای او را بخدمت شاه رساند تا ایشان در حضور خود بورشه مرحوم لطف نمایند بسید کبیر و بخترخان
 و کلاے عادل خان خلعت و فیل مرحمت شد روز مبارک شنبه سیزدهم آبان ماه آبی جهانگیر قلی بیگ ترکمان که بخطاب
 جانسپار خانی سرفراز است از دکن آمده ملازمت نمود پدرش در سلک امرای ایران انتظام داشت در زمان عرش
 آشیانی از ولایت آمده بود و منصب عنایت نموده بصوبه دکن فرستادند در آن صوبه نشو و نما یافت اگر چه غایتاً مکرر مجرای
 خدمت او شده بود در نیولا که فرزند شاه جهان بلازمت رسید و از اخلاص و جانسپاری او معروض داشت حکم فرمودم
 که جریده بدرگاه آمده سعادت ملازمت در یابد و باز مراجعت نماید درین روز او دارام را بمنصب سه هزاری و هزار
 پانصد سوار سرفراز ساختم ذات او بر همین است و پیش عنبر اقبال تمام داشت در وقتیکه شاهنواز خان بر سر عنبر میرفت
 آدم خان حبشی و جاوورای دبا پورای کایتیه و او دارام و چندی از سرداران نظام الملک جدا شده نزد شاهنواز خان
 آمده بودند و بعد از شکست عنبر باز بلاکتهای عادل خان و فریب عنبر از راه رفته ترک بندگی و دولتخواهی نمودند عنبر
 با دم خان سوگند صحیفه خورده او را غافل ساخت و لفریب گرفته در قلعه دولت آباد محبوس گردانید و آخر او را کشت
 با پورای کایتیه و او دارام بر آمده بسرحد عادل خان رفتند عادل خان در ملک خود راه نداد در همان چند روز با پورای
 کایتیه لفریب و عذر یکے از آشنایان نقد بستنی در باخت و عنبر فوجی بر سر او دارام فرستاد او جنگ خوب کرده فوج عنبر را
 شکست داد بعد از آن در آن ملک نتوانست بود خود را بسرحد ولایت بادشاهی انداخت و قول گرفته با اهل و عیال
 خویش و پیوند بخدمت فرزند شاه جهان آمد و آن فرزند او را با انواع عنایت و اقسام رعایت سرفراز ساخت و منصب
 سه هزار نیات و یک هزار سوار امیدوار گردانید همراه بدرگاه آورد و چون بنده کار آمدنی بود پانصد سوار دیگر اضافه
 مرحمت نمود و شهباز خان را که منصب دو هزار نیات و هزار و پانصد سوار داشت پانصد سوار دیگر افزود و بفرجاری
 سرکار سارنگپور و بعضی از صوبه مالوه تعیین فرمودم بخان جهان اسپ خاصه و فیل مرحمت شد روز مبارک شنبه دهم ماه

مذکور فرزند شاه جهان پیشکشهاے خود را بنظر در آورد و جواهر و مرصع آلات و اقمشه نفیسه و دیگر نفائس و نوادر تمام
 در صحن جبرود که ترتیب چیده فیلمان و اسپان را با سارهاے طلا و نقره آداسته در برابر داشته بود بجهت خاطر جوئی او خود
 از جبرود که پائین آمده بتفصیل دیده شد از آنجمله لعلی است نفیس که در بندر کوده بجهت آنفرزند مبلغ دو لک روپیه اقباع نموده اند
 و زرش نوزده تانک که هفده مثقال و پنج و نیم سرخ باشد در سرکار سن لعل از دوازده تانک بیشتر نبود و جوهر بیان نیز همان
 قیمت منظور داشتند - دیگر نیلمی است از بابت پیشکش عادل خان شش تانک و هفت سرخ یک لک روپیه قیمت شد
 تا حال باین کلانے و نقاست و خوش رنگی و شادابی نیم در نظر نیامده و دیگر الماس جمکوره است از بابت عادل خان وزن
 یک تانک و شش سرخ چهل هزار روپیه بها کرده اند و وجهه تسمیه جمکوره آنکه در دکن سبزی است که آن را ساگ جمکوره میگویند
 در وقتیکه مرتضی نظام الملک برار را فتح کرد روزی با اهل حرم خود بسیر باغ رفته بود یکی از عورات در میان ساگ
 جمکوره این الماس را یافته پیش نظام الملک برد از آن روز با الماس جمکوره شهرت گرفت و در فترات احمد نگر تبصره ابراهیم
 عادل خان که الحال هست در آمد و دیگر زمره دست هم از پیشکش عادل خان اگرچه از کان نواست اما بغایت خوش رنگ
 و نفیس چنانچه تا حال این طور دیده نشده و دیگر دو مردار پیر که بوزن شصت و چهار سرخ که دو مثقال و یازده سرخ
 باشد بیست و پنج هزار روپیه قیمت شد و دویم شانزده سرخ در نهایت غلطانی و لطافت دوازده هزار روپیه قیمت نمودند
 دیگر الماسی است از بابت پیشکش قطب الملک بوزن یک تانک سی هزار روپیه قیمت نمودند یکصد و پنجاه فیل از آن جمله سه
 فیل با سازهاے طلا از زنجیر و غیره و نه فیل با ساز نقره اگرچه بیست فیل داخل حلقه خاصه شد اما پنج فیل بغایت کلان و نامے
 است اول نور بخت که آن فرزند روز ملازمت گذرانید یک لک و بیست و پنج هزار روپیه قیمت قرار یافت و دیگر موپت از
 بابت عادل خان یک لک روپیه قیمت نموده در حین سال نام نهادم و دیگر پنج بند هم از پیشکش او یک لک روپیه قیمت
 نمودند چنانچه گرانبار نام نهادم و دیگر فیل قد و سخان و فیل امام رضا از بابت قطب الملک اینها را نیز هر کدام یک لک روپیه
 بها شد و دیگر یکصد راس اسب عربی و عراقی که اکثر اسپهاے خوب بود از آن جمله سه اسب زینهاے مرصع داشت اگر
 پیشکشهاے آن فرزند آنچه از خاصه خود دوازده دینار در آن دکن گرفته است بتفصیل مرقوم گرد و بطول مے کشد مجلا آنچه از
 پیشکشهاے او مقبول افتاد موازی بیست لک روپیه می شود سواے این قریب بدو لک روپیه بوالده خود نور جهان علی
 پیشکش نمود و شصت هزار روپیه بدیگر والده با و بیگان گذرانید مجموع پیشکش آنفرزند بیست و دو لک و شصت هزار روپیه

که هفتاد و پنج هزار تومان راجح ایران و شصت و هفت لک و هشتاد هزار خانی راجح توران باشد چنین پیشکش درین دولت
 اید پیوند از نظر گذشته بود توجه و عنایت بسیار بد و نمودم در حقیقت فرزندے که شایان لطف و شفقت باشد اوست
 نهایت رضامندی و خوشنودی از و دارم اسر تعالی اورا از عمر و دولت برخوردار گرداند چون در مدت عمر شکار فیل نکرده
 بودم وسیل دیدن ولایت گجرات و تماشا شایے دریا شایے شورجم داشتیم و مکرر قرار لان رفته فیلهای صحرائی دیده جانی شکار
 قرار داده بودند بخاطر رسید که سیر احمد آباد و تماشا شایے دریا نموده وقت برگشتن که هوا گرم شود و موسم شکار فیل شود شکار
 کرده متوجه بدارا الحلاذ اگره شوم باین عزیمت حضرت مریم الزمانی و دیگر بیگمان و اهل محل را با سباب و کارخانه جات زیادتی
 روانه اگر ساخته خود با جمعی که از همراهی آنها گزیر نیست برسم سیر شکار متوجه صوبه گجرات شدم و شب جمعه آبان ماه مبارکی
 و فرخی از ماند و کوچ کرده در کنار تال علمچه فرود آمده شد صبح بشکار رفته یک نیله گاوی بندوقی زوم شب شنبه هاجمان
 بر اسپ فیل خاصه عنایت نموده بخدمت صوبه کابل و بنگلش رخصت فرمودم بالتماس از رشید خان را خلعت و اسپ
 و فیل و مخمر مرصع مرحمت نموده بگاک او تعیین کردم ابراهیم حسین را بخدمت بخشگیری دکن سرفراز ساختم و میرک حسین بواقعه
 نویسی صوبه مذکور مقرر شد راجه کلیمان پسر راجه لودرمل که از صوبه او رسیه آمده بود بجهت تقصیرات که با او نسبت می کردند
 روزی چند از سعادت کورنش محرومی داشت بعد از تحقیق بیگناهی او ظاهر شد اسپ و خلعت عنایت نموده همراه
 هاجمانت خان بخدمت بنگلش تعیین نمودم روز دوشنبه بوکلاسه عادل خان طره باسه مرصع بطرح دکن مرحمت شد
 یکسوخ هزار روپیہ و دیگر چهار هزار روپیہ قیمت داشت چون افضل خان در اسه رایان و کلانے فرزند شاه جهان
 این خدمت را چنانچه شرط بندگی است و خدمتگاری بتقدیم رسانیده بودند هر دو را بزیادتی منصب سرفراز فرموده اسه
 رایان را بختاب بکرماجیت که در هندوان خطاب عمده است ممتاز ساختم و الحن بنده شایسته قابل تربیت است روز
 شنبه دوازدهم بشکار رفته دو نیله گاو ماده را به بندوقی زوم چون ازین منزل شکار دور بود روز دوشنبه چهار و نیم کرده
 کوچ فرموده در موضع کیدسن فرود آمد روز شنبه پانزدهم سه نیله گاوی زوم یکے از آنها که کلان تر بود دوازده من بوزن و در
 درین روز از میرزارستم عزیز خطا گذشته ظاهرا بندوقی را به نشان صراست کرده اول یک تیرمی اندازد باز بندوقی را
 پشیمیکند چون تیرش بسیار روان بوده بندوقی را بر سینه خود تکیه داده غلوله را از یروندان می کند که درست شود و گرفتگی
 داشته باشد قضا را درین وقت قبیله بالمشانه میرسد و بالاسه سینه جانیکه سر بندوقی نهاده بود مقدار کف دست سه سوزد

چنانچه ریزه های دار و در پوست و گوشت فرو می نشیند و خیلی جراحتهای شود و الم بسیار بمیرزا رسید روز یکشنبه شانزدهم
 چهار نیکه شکار شد سه ماده نیکه گاؤ و یک بکره نیکه گاؤ و روز مبارک شنبه بمیرزا رسید که آبشاری داشت و
 نزدیک به اردو واقع بود رفته شد اگر چه درین ایام آب کمتر داشت اما چون دوسه روز پیشتر محراب آب از بالا بسته
 بودند و نزدیک رسیدن من گذاشتند بغایت خوب میرنجیت ارتقا عش بست گز بوده باشد از فراز کوه جدا شده
 میریزد درین قسم سر راهی غنیمت است پیا لمانی معتاد را بر لب آب و سایه کوه مخورده شب به اردو آمد درین
 روز زمیندار حیت پوری که با تماش فرزند شاهجهان گناه او بخشیده شده بود دولت آستانه بوس و ریافت روز جمعه
 هزدهم یک نیکه گاؤ کلان و یک بکره و روز شنبه نوزدهم دو ماده شکار شد چون قراولان عرض کردند که در پرگنه
 حاصلپور شکار فراوانست اردوی کلان را درین منزل گذاشته روز یکشنبه بستم با جمعی از بنده های نزدیک حاصلپور
 که سه گروه مسافت داشت شتاقم میرحسام الدین ولد میرجمال الدین حسین انجو که بخطاب عضد الدوله اختصاص دارد
 بمنصب هزاره یزات و چهار صد سوار از اصل و اضافه سرفرازی یافت با دو گار حسین قوش بیگی و با دو گار تورچی را که
 بخدمت بگلش تعیین شده اند فیل مرحمت نمودم درین تاریخ انگور حسینی میدان از کابل رسید بغایت تر و تازه آمده بود
 زبان این نیازمند درگاه ایزدی از ادای شکر نعمتهای او قاصر است که با وجود سه ماه مسافت راه انگور کابل در
 دکن تازه می رسد روز دوشنبه بست و یکم سه راس نیکه گاؤ خورد روز شنبه بست دویم یک نیکه گاؤ نر و سه
 ماده در روز یکم شنبه بست سویم یک ماده شکار شد روز مبارک شنبه بست و چهارم در کنار تال حاصلپور نهم پیاله
 ترین یافت بفرزند شاهجهان و چندی از امرای عظام و بنده های خاص پیاله عنایت شد پوست خان پسر حسین خان را که از خانزادان لائق
 تربیت است بمنصب سه هزار یزات و هزار و پانصد سوار از اصل و اضافه مرحمت نمودم و بقوه جاری گوئی و آنه رخصت نمودم و بانعام خلعت و
 فیل سرفرازی یافت راسه بهاری داس دیوان صوبه دکن بسعادت آستانه بوس ممتاز گشت روز جمعه جانسپار خان را بغنایت علم
 سر بلند ساخته اسپ و خلعت مرحمت نموده به صوبه دکن رخصت فرمودم امروز بندوق نمایانی انداختم قنار او در درون دولت خانه و رخت
 گهرنی واقع شده بود قریشه آمده بر سر شاخ بلندی نشست و همین میان سینه اش بنظر درمی آمد بندوق را بر دای دست
 گرفته در میان سینه او زدم و از جای نیکه ایستاده بودم تا سر شاخ بست و دو گز بود روز شنبه بست و ششم تریب بد کرده
 کچ کرده در موضع کمال پور منزل شد یک نیکه درین روز به بندوق زدم رستم خان که از بنده های عمده مستنزه بود

شاه جهان ست و از برهان پور با جمعی از بندها که در گاه بر سر زمینداران گونند و آن تعیین نموده بود صد و ده زنجیر نعل و
 یک لک و سبست هزار روپیه پیشکش گرفته درین تاریخ آستانبوس رسید زاهد و لشجاعت خان بمنصب هزار نجات و چهار
 صد سوار از اصل و اضافه سرفراز شد روز یکشنبه بست و هفتم شکار باز و جره کردم روز دوشنبه نیله گاؤ کلان و
 یک بوکره شکار شد نیله دوازده من و نیم بوزن در آمد روز سه شنبه بست و نهم یک نیله شکار شد ببلول میان
 واله یار کوکه از خدمت گونند و آن آمده سعادت ملازمت دریافت بهلول خان پسر حسین میان است و میان الوشی است
 از اخانان در مبادی حال حسن نوکر صادق خان بود اما نوکر بادشاه شناس و آخر در سلک بندها که بادشاهی نظام
 یافت در خدمت دکن فوت شد بعد از و پسرانش بمنصب سرفراز گشتند اگر چه هشت پسر داشت اما دو پسرش هر دو
 بچو شمشیر و شناس آمدند برادر کلان در آغاز جوانی و دلچیت حیات سپرد بهلول رفته رفته بمنصب هزاری سر بلندی یافت
 درین وقت فرزند شاه جهان به برهان پور رسیده او را قابل تربیت دانست بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار امیدوار
 ساخت و چون تا حال مر ملازمت نکرده بود و بسیار آرزوی آستانبوس داشت بدرگاه طلب فرمودم به کلک خوب خانزادی
 است همچنانکه باطنش بحسن شجاعت آراستگی دارد و ظاهرش هم خالی از نمودی نیست منصبی که فرزند شاه جهان بخواهد
 بود با تماس ادمرحمت شد و بخطاب سر بلندی خانی سرفراز گشت الی یار کوکه نیز جوان مردانه و بنده لائق تربیت است او را
 بخدمت مناسب و چسپان یافته بدرگاه طلب فرمودم روز کم شنبه غره ماه آذر بشکار رفته یک نیله گاؤ به بندوق زدوم
 درین تاریخ واقعات کشمیر بعضی میرسد که در خانه ابرشیم فروشی دو دختر دندان دار بوجو آمده که پشت تا کمر بهم متصل بود اما
 سر و دست و پاها هر کدام جدا اندک زمانه زنده بوده فوت شد روز مبارک شنبه دویم در کنار تالای که دیره
 شده بود بزم پیاله ترتیب یافت لشکر خان را خلعت و نعل مرحمت نموده بخدمت دیوانی صوبه دکن سرفراز ساختم منصب
 از اصل و اضافه دو هزار پانصد نجات و هزار و پانصد سوار حکم شد بکلاسه عادت خان مهر کوکب طالع که هر کدام بوزن پانصد هر دستوری میشود انجام
 شد سر بلندی خان اسپ و خلعت عنایت نمودم چون از آله یار کوکه هم خدمات غایبه و ترادوات پسندیده بوقوع آمده بود بخطاب بهمت خانی
 سرفراز گشته خلعت مرحمت شد روز جمعه چهار کرده و یکپا و کوچ نموده پرگنه و کنان محل نزول رایات اقبال گشت روز شنبه نیز چهار کرده و یک
 پا و کوچ نموده در قصبه دهار منزل شد و دهار از شهرها که قدیم است و راجه بوج که از راجهها معتبر هندوستان است درین شهر
 بود و از عهد او هزار سال گذشته در زمان سلاطین مالوه نیز مدتها حاکم نشین بوده و قتیکه سلطان محمد تغلق بعزم تنجیر دکن رفت

جانوریست و در اکثر آبها سے ہندوستان می باشد و بغایت کلان سے شود این چندان کلان نبود مگر کچھ دیدہ شد کہ شش
 گز طول و یک گز عرض داشتہ روز یکشنبہ چار و نیم کردہ کوچ کردہ سعد پور منزل شد درین موضع رودخانه ایست کہ
 ناصرالدین خلجی بالاسے آزاہل بستہ و شیمہا ساختہ است از عالم کالیادہ جائے است و ہر دو از بنا ہاسے و اثر ہاسے
 دوست اگرچہ عمارتش قابل تعریف نیست چون در میان رودخانه ساختہ شدہ جو یہا سے و حوضہا ترتیب دادہ اند
 یک طوری بنظر در سے آمد شب فرمودم کہ بر دوران جو یہا و آہا چراغان کردند روز مبارک شبہ نیم بزم پیالہ ترتیب یافت
 درین روز بفرزند شاہجہان یک قطعہ لعل یک رنگ بوزن نہ تانگ و پنج سرخ کہ یک لک و بست و پنج ہزار روپیہ قیمت
 داشت با دو مردارید انعام شدہ این لعلے است کہ در زمان ولادت من حضرت مریم مکانی والدہ حضرت عرش آشنائی
 برسم رونامین التفات نمودہ بودند و سالہا در سربچ خاصہ آنحضرت بود بعد از ایشان من ہم تبرک خود در سربچ میداشتم قطع
 نظر از مالیت و نفاست چون بحسب شگون برین دولت ابد مقرون مبارک و جہا یون آمدہ بانفرزند مرحمت شد مبارک خان
 را بمنصب ہزار و پانصد یزات و سوار از اصل و اضافہ سر بلند ساختہ بقوجہداری سرکار سیوات تعیین فرمودم بانعام خلعت
 و شمشیر و فیل ممتاز گشت بہمت خان ولد رستم خان شمشیر محبت شد کہ بال خان قراول کہ از خدمتگاران قدیم است و ہمیشہ در کار با
 حاضر سے باشد خطاب شکار خانی عنایت نمودم و او دارام بخدمت صوبہ دکن تعیین شد و بانعام خلعت و فیل و باد پابیان
 عراقی سرفرازی یافت و مخمور نشان خاصہ مصحوب او سپہ سالار خان خانان اتالیق مرحمت شد روز جمعہ دہم مقام فرمودم روز
 شبہ یازدہم چہار کردہ پاوکم کوچ نمودہ در موضع خلوت نزول اقبال افتاد روز یکشنبہ دوازدهم پنج کردہ کوچ کردہ در
 پرگنہ مذکور منزل شدہ این پرگنہ از زمان پدرم بجایگیر گیشود اس مار و مقرر است و در حقیقت طور وطن اوشدہ عمارات و بناات
 ساختہ از جلد باو لے در سر راہ اساس نہادہ بغایت خوش طرح و اندام بخاطر رسید کہ اگر در جائے باو سے در سر راہ ساختہ
 شود ہمین طرح باید فرمود کہ بسازنہا ماقلاً دو برابر این باید ساخت روز دوشنبہ سیزدہم بشکار رفتہ یک نیلہ گاؤ بہ بندوق زوم
 از تارینے کہ فیل نور محبت فیل خانہ خاصہ آمدہ حکم است کہ در دو تخانہ خاص و عام می بستہ باشد چون از حیوانات فیل را آب
 الفت تمام است باوجود ہستان و سردی ہوا از در آمدن آب مخطوظ میشود و اگر آبی نباشد کہ تواند برآمد آب را از مشک بخور طوم
 گرفتہ بر بدن خود میریزد بخاطر رسید کہ بہر چند فیل از آب مخطوظ است بہ بالطبع بآن مجبور اما تعیین کہ در ہستان از آب سرد متاثر
 خواہد بود فرمودم کہ آب را شیر گرم کردہ در خور طوم او میرنجتہ باشند روز ہاسے دیگر کہ آب سرد بر خود میرنجت اثر عشتہ و لوزہ

بر و ظاهری شد و از آب گرم بخلاف آن آورده و مخطوط میگشت و این نصرت خاصه نسبت روز سه شنبه چهارم شش کرده کوچ
 کرده در مقام سیلگه منزل شد روز کم شبیه پانزدهم از دریا می گذشت نزد یک رام گدازه منزل گشت شش کرده
 کوچ واقع شد روز مبارک شبیه شانزدهم مقام نموده در سرآبشاری که قریب بار و واقع است بزم پیاله ترتیب یافت سر بلند خان
 را بنایت علم ممتاز ساخته و فیل بخشیده بنده دست صوبه دکن رخصت فرمودم و منصب او از اصل و اضافه هزاره پانصد نیاات و هزار
 دو صد سوار حکم شد. راجه بیتم نرائن زمیندار که به که منصب هزاره سرافراز است رخصت جاگیر یافت راجه بهو جو زمیندار بکلان را
 منصب چهار هزاره سر بلند ساخته بطن او رخصت فرمودم و حکم شد که چون بکاک خود برسد سپر کلان را که جانشین او است
 بر رگه فرستد که در خدمت حضور می بوده باشد حاجی بلوچ که سردار قراولانست و نسبت سبقت و بندگی قدیم دارد و خطاب بلوچ خانی
 سرشار گشت روز جمعه هفت و دهم پنج کرده کوچ نموده در موضع دهاول نزول فرمودم روز شبیه هزدهم که عید قربان بود
 بعد از فراغ قربانی و لوازم آن سه کرده و یکپا و کوچ نموده در کنار تال موضع ناگور منزل شد و در یکشنبه نوزدهم قریب پنج کرده
 مسافت طی نموده در کنار تال موضع سمریه رایات اقبال برافراخت روز دوشنبه بیستم چهار کرده و یکپا و کوچ نموده پرگنه
 و در محل نزول رایات حلال گشت این پرگنه سرحد است میان ولایت مالوه و ملک گجرات تا از بد نور عبور واقع شد تمام راه
 جنگل و انبوهی درخت و زمین سنگ لایخ بود روز سه شنبه بیست و یکم مقام کردم روز کم شبیه بیست و دوم پنج کرده و یکپا و کوچ
 نموده در موضع رینا د نزول نمودم روز مبارک شبیه بیست و سوم مقام نموده در کنار تال موضع مذکور بزم پیاله ترتیب یافت روز
 جمعه بیست و چهارم دو نیم کرده کوچ نموده در موضع جالوت رایات اقبال برافراشت درین منزل باز گیران ملک کرناٹک آمده
 فنون بازی خود نمودند یکی از آنها نذیر آهنی را که پنج و نیم گز طول و یک سیر و دو دام وزن داشت یکسر آنرا در حلق
 نهاده آهسته آهسته تمام را بهر آب فرو برد و ساعتی در شکم او بود بعد از آن بر آورد و روز شبیه بیست و پنجم مقام شد روز
 یکشنبه بیست و ششم پنج کرده کوچ نموده بموضع نیمه فرود آمدم روز دوشنبه بیست و هفتم نیز پنج کرده کوچ کرده در کنار
 تالابی نزول فرمودم روز سه شنبه بیست و هشتم چهار کرده پا و کم کوچ نموده نزدیک بقصبه صحرا در کنار تال و در رایات
 اقبال اتفاق افتاد گل نیلوفر را که بزبان هندی کودنی گویند به رنگ میشود سفید و کبود و سرخ پیش ازین کبود و سفید دیده
 شد اما سرخ تا حال بنظر در نیامده بود درین تال سرخ گل تازه و سبز رنگ مشاهده شد بکلیت بنایت نادرو
 لطیف چنانچه گفته اند.

زسرخ تری خواصد چکیدن

گل کنول از کودنی کلان تری باشد رنگش سرخ چهره است و من در کشمیر کنول صد برگ هم بسیار دیده ام و مقرر است که
کنول روزی شگند و شب غنچه میشود و کودنی بخلاف آن روز غنچه میگردد و شب بے شگند و زنبور سیاه که اهل ہند آنرا بکدر
میگویند ہمیشہ برین گلہاے نشینند و کجبت خوردن شیرہ کہ در میان این ہر دو گلست برون میرود و بسیار چنین واقع میشود کہ
گل کنول غنچه میگردد و تمام شب بھو نزد آن غنچه میانند و ہمین طور و گل کودنی ہم بعد از شگفتن از میان برآمدہ پر و از میکنند و
چون زنبور سیاه ملازم و ایی این گلہا است شعراے ہند آنرا چون بلبل عاشق گل اعتبار نموده مضامین عالی در سلاک نظم
کشیدہ اند از جملہ تان سین کلانوت کہ در خدمت پدرم بے نظیر زمان خود بودہ بلکہ در بیچ عمد و قرن معنی مثل او نگذشتہ
دریکے از نقشہا روے جو آنرا با قتاب و چشم کشودن اورا بشگفتن گل کنول و بر آمدن بھو نزد آن میان آن تشبیہ داده
و در جائے دیگر بگوشتہ چشم نگرستن محبوب را بجرکت گل کنول و در ہنگام نشستن بھو نزد نسبت کردہ درین منزل انجیر
از احمد آباد رسید اگرچہ انجیر برہان پور ہم شیرین و بالیدہ می شود اما این انجیر کم دانہ و شیرین تر است وہ دو ازہ بہتر توان
گفت روز کم شبہ بست و نسیم و مبارک شبہ سیم مقام شد درین منزل سرفراز خان از احمد آباد آمدہ سعادت
آستانوس دریافت از پیشکشہاے او تسبیح مرواریدی کہ بہ یازدہ ہزار روپیہ خریدہ بود با دو فیل و دو اسب و
ہفت اس گاؤ و دہل و چند تقویر پارچہ گجراتی مقبول افتاد تتمہ را با بونخشیدم سرفراز خان نیرہ مصاحب بیگ است کہ
از امرائے حضرت جنت آشیانی بود حضرت عرش آشیانی اورا بنام جدش مصاحب بیگ میخواندند و من در آغاز خلوس
منصب اورا افزودہ بصوبہ گجرات تعیین فرمودم چون نسبت خانہ زاد می موروثی باین درگاہ داشت و در خدمت صوبہ
گجرات ہم خود را نزرک ظاہر ساخت لایق تربیت دانستہ بخطاب سرفراز خان در عالم سر بلند گردانیدم و منصب او
بد ہزاری ذات و ہزار سوار رسیدہ روز جمعہ غرہ و یماہ چار کردہ پاؤ کم کوچ نمودہ در کنار تال جیسو و نزول فرمودم و درین
منزل رائے مان سردار پیادہ ہاے خدمتہ ما ہی رو ہوشکار کردہ آورد چون طعم بگوشت ما ہی رغبت تمام وارد خصوصاً
با ہی رو ہو کہ بہترین اقسام ما ہی ہندوستان است و از تاریخ عبور کانی چند تا حال کہ یازدہ ماہ گذشتہ با وجود نہایت
تفحص ہم نرسیدہ بود امروز بدست آمد بغایت مخلوطا شدم واپسی برائے مان عنایت فرمودم اگرچہ پرگنہ دو حد داخل
سرحد گجرات است غایتاً ازین منزل در ہمہ چیز احتمالات صریح ظاہری شود صحرا و زمین نوعی دیگر مردم بوضعی دیگر زبانہا

بروش دیگر جنگلی که درین راه بنظر در آمد درخت میوه دار مثل انبه و کرنی و تمر هندی داشت و مدارحی فطرت زراعت بر خار بست
 ز قوم است مزارعسان بر دور مرزعه خویش ز قوم نشاینده هر کدام قطعه زمین خود را جدا ساخته اند و در میان کوچه
 راه تنگ بخت آمد و شد گذشته اند چون تمام این ملک را یک بوم است بانگک ترود و اثر وحامی که واقع شود چندان گردد
 و عبار بهم میرسد که چهره آدم بد شواری بنظر در می آید بخاطر رسید که احمد آباد را بعد ازین گرد آباد باید گفت نه احمد آباد و در شبینه
 دویم چهار کرده پاؤکم کوچ کرده در کنار دریا می منزل شد روز یکشنبه سویم باز چهار کرده پاؤکم کوچ نموده در موضع
 بر دله نزول نمودم درین منزل جمعی از منصبداران که بخدمت صوبه گجرات تعیین بودند سعادت آستا بنوس در یافته روز
 دوشنبه چهارم پنجگده کوچ کرده چترسیا نزول رایات اجلال اتفاق افتاد روز سه شنبه پنجم پنج ونیم کرده مسافت طے نموده در پرگنه
 مونده رایات اقبال بر فراشت درین روز سه نیله گاؤشکار شدیکه از همه کلان تر بود سیزده سن و ده سیر بوزن در آمد روز
 کم شنبه ششم شش کرده کوچ فرموده در پرگنه نیلاؤ منزل شد و از میان قصبه گذشته موازی یک هزار و پانصد روپیه نشا
 کردم روز مبارک شنبه هفتم شش ونیم کرده کوچ نموده در پرگنه نیلاب نزول فرمودم در ملک گجرات کلان تر ازین پرگنه
 نیست هفت لک روپیه که بست و سه هزار تومان راج عراق باشد حاصل دارد و معموره قصبه مذکور هم خیلکے است در وقت
 آمدن از میان قصبه گذشته هزار روپیه شمار کردم هکے همت مصروف بران ست که بهر بنانه فیضی بخلاق خدا برسد چون مدار
 سواری مردم این ملک به عرابه است مرا هم میل سواری عرابه شد تا دو کرده بر عرابه نشستم اما از گرد و عرابه بسیار آزار
 کشیدم بعد از آن تا آخر منزل بر اسپ سواری کردم در اثنا سه راه مقرب خان از احمد آباد رسیده سعادت ملازمت
 دریافت و یک دانه مروارید که بسی هزار روپیه خریده بود پیشکش گذرانید روز جمعه هشتم شش کرده ونیم کوچ نموده مسال
 دریا می شور محل نزول بارگاه اقبال گشت کنبایت از بندر باسه قدیم است بقول برهمنان چندین هزار سال
 از بنا س این گذشته در ابتدا نامش ترنباوتے بوده در راجه ترننگ کنوار حکومت این ملک داشته اگر تفصیل احوال
 راجه مذکور بشرحی که برهمنان میگویند نوشته شود بطول میکشد مجلا چون نوبت ریاست بر راجه ابھی کمار که از بنا یراد بود
 میرسد بقصای آسمانی بلا س درین شهر نازل می شود چندان گرد و خاک میریزد که تمام منازل و عمارات شهر در زیر
 این خاک پنهان میگردد و دنیا و حیات بسیاری از مردم زیر و زیر میگردد و دو غایتا پیش از نزول بلا س که راجه آزا پتیش
 میکرد و بخوابش آمده ازین حادثه آگاه میسازد و راجه با حیاال خود و بجا زوری آید و آن بت را با ستونی که در پس بت بخت تکیه

داشته بودند با خود همراه میبرد قضا را جهانگیر از طوفان بلا می شکند چون مدت حیات را حقه باقی بود بعد بهان ستون کشتی
 وجودش بساحل سلامت میرسد و بازار اراده تعمیر این شهر می نماید و آن ستون را بحجت علامت آبادانی و فراهم
 آمدن مردم نصب میکند چون بزبان هندی ستون را استنبد و کتنب هر دو میگویند باین نسبت استنبد نگری و
 کتنب داتی می گویند و گاه بنا نسبت نامش تر بنا داتی نیز می گفتند و کتنب داتی رفته رفته بکثرت استعمال کنبایت شد
 این بند را از عظم بنا در هندوستان ست متصل بخوری از جورها می دریای عمان واقع شده عرض جو رسفت کرده
 و طول قریب چهل کرده تخمیناً مقرر کرده اند بهاز بدرون جو در نمی آید و در بندر گو که که از توابع کنبایت است و نزدیک
 بدریا واقع گشته لنگری کنند و از آنجا اسباب را بغراب یا انداخته به بندر کنبایت می آرند و همین طور در وقت پرسانتن
 جهاز اسباب را در غرابها کرده می برند و بجای در می آرند پیش از ورود موکب منصور چند غراب از بنا در فرنگ کنبایت
 آمده خرید و فروخت نموده اراده مراجعت داشتند روز یکشنبه دهم غرابها را آراسته بنظر در آورند و در خصت گرفته
 متوجه مقصد شدند روز دوشنبه یازدهم من خود بر غراب نشسته تخمیناً یک کرده بر روی آب سیر کردم روز سه شنبه
 دوازدهم بشکار یوز رفت و او را بگیرانیده شد روز کم شنبه سیزدهم به تماشای تال تاریک سرسوار شده از میان راسته
 و بازار گذشتم و قریب به پنج هزار روپیه شمار کردم در زمان حضرت عرش آشیانی انار اسر بر بان کلیان را می مقصدی بندر
 مذکور حکم آنحضرت حصار می نخته از خشت و آهک بر دو شهر ساخته و سوداگر بسیار از اطراف آمده درین شهر توطن گزیده اند و خانها
 بصفا و سائل نیک اساس نهاده و مرفه الحال روزگار سیر میزند بازارش اگر چه مختصر است غایتاً پاکیزه و پر جمعیت و کثرت
 است و در زمان سلاطین گجرات تمغای این بندر مبلغ کللی بوده و الحال درین دولت حکم است که از چهل یک زیاده بگیرند
 در دیگر بنا در عشور گویان ده یک و هشت یک میگیرند و انواع مکالیف و مزاحمت تجار و متردین میرسانند و در جده که بندر
 مک است چار یک می گیرند بلکه بیشتر هم و از نیجا قیاس می باید نمود که تمغای بنا در گجرات در زمان حکام سابق چه مبلغ بوده و
 الله اعلم که این نیازمند در گاه اینودی توفیق بخشایش تمغای کل مالک محروسه که از حساب و شمار بیرون است یافته
 و نام این تمغا از قلمرو من افتاده و در نیولا حکم شد که طنکه طلا و نقره ده بست وزن هر دو روپیه معمول سکه کنند سکه طنکه طلا یک
 طرف لفظ (جهانگیر شاهی سینه) و جانب دیگر (ضرب کنبایت مسئله جلوس) مقرر شد و سکه طنکه نقره یک و در میان طنکه لفظ
 (جهانگیر شاهی سینه) و بر دو در این مصرع -

بزرگین سکه زو شاه جهانگیر ظفر پر تو

دبر و دیگ در میان سکه (حزب کنه بایت سلسله جلوس) و بر دو مصرع دویم -

پس از فتح دکن آمد چو در محبسات از ماند

در ایام احدی سکه غیر از من سکه نشده و سکه طلا و نقره اختراع نیست نامش سکه جهانگیری فرمود روز مبارک شبته چهاردهم پیشکش امانت خان متصدی بندر کنه بایت در محل بنظر گذشته منصب او از اصل و اضافه هزار و پانصد نجات و چهار صد سوار حکم شد نورالدین قلی بمنصب سه هزار نجات و ششصد سوار از اصل و اضافه سرفرازی یافت روز جمعه پانزدهم بر فیل نورنجت سوار شده بر اسپ دو انیمدم بغایت خوب دوید در وقت نگاهداشتن هم خوب استاد این مرتبه سویم است که من خود سوار می شوم روز شنبه شانزدهم رامراس ولد حسینگی بمنصب هزار و پانصد نجات و هفتصد سوار از اصل و اضافه سرفراز شد روز یکشنبه هفتم بدراب خان و امانت خان رسید بانیزید بار سه فیل عنایت شد درین چند روز که ساحل دریای شور معسکر اقبال بود از سو و اگر و اهل حرفه دار باب استحقاق و سایر مشو طنان بندر کنه بایت را بنظر آورده فراخور حال هر کس خلعت و اسپ و خرچی و مدد معاش مرحمت فرمودم دهم درین تاریخ سید محمد صاحب سجاده شاه عالم و فرزندان شیخ محمد غوث و شیخ حمید زنبیره میان وجیه الدین و دیگر مشایخ که در احمد آباد و وطن دارند با استقبال آمده ملازمت نمودند و چون عرض تماشا شد در یاد مد و جز آب بوده ده روز مقام نموده روز سه شنبه نوزدهم رایات عنایت بصوب احمد آباد برافراشت بهترین اقسام ماهی که در اینجا هم میرسد نامش عربیت و ماهی گیران مکرر کجیت من گرفته آوردند بے تکلف نسبت دیگر اقسام ماهی که درین ملک میشود لذیذ تر و بهتر است اما بلذت ماهی رهنیست ده نه بلکه ده هشت توان گفت و از غذاها که مخصوص اهل گجرات است کچری با جره است و آنرا لذیذ نیز میگنند از اقسام ریزه غله آنست و این غله غیر از هندوستان در دیار دیگر نمی شود و نسبت بسایر بلاد هند و گجرات بیشتر است و از اکثر جو بات ارزان تر چون برگز نخورده بودم فرمودم که تیار ساخته آور و نذخالی از لذت نیست مرا خودی کلی در افتاد حکم کردم که در ایام صوفیانه که التزام ترک حیوانی نموده ام و طعامها بے گوشت می خورم اکثر ازین کچری می آورده باشند روز سه شنبه مذکور شش کرده و یکپا و کوچ نموده در موضع گوساله منزل شد روز کم شبته بستم از پرگنه بابر که گذشته در کنار دریا فرود آمدم این منزل شش کرده بود روز مبارک شبته بیست و یکم مقام نموده بزم پاپاله ترتیب یافت در همین آب ماهی بسیار شکار کرده بچجه از بندها که داخل

مجلس بودند قسمت شد روز جمعه بستان و دوم چهار کرده مسافت طی نموده در موضع باریجه سعادت نزول اتفاق افتاد و دین
 راه دیوار بنا نظر در آمد از دو نیم گز تا سه گز بعد از تحقیق معلوم شد که مردم بقصد ثواب ساخته اند که چون حمای در راه مانده شود
 بار خود بران دیوار بناده نفسی راست سازد و باز بے بد و غیر بفرآخت برداشته متوجه مقصد گردد و این تصرف خاصه
 اهل گجرات است بسیار مرا این دیوار ساختن خوش آمد فرمودم که در جمیع شهرهای کلان بهمن دستور دیوارها از طرف
 بادشاهی بسازند روز شنبه بستان و سوم پنج کرده پادکم کوچ نموده کنار تال کا کر یہ محل نزول آورد و گه گمان شکوه شد
 این تال را قطب الدین محمد نبیره سلطان احمد بانی شهر احمد آباد ساخته و برورش زینہ پاپیا از سنگ و آهک بسته اند و
 در میان تال باغی مختصر و یکدست عمارت بنا نموده و از کنار تال تا عمارت میان پل بسته اند که راه آمد و شد باشد چون
 در تمام برین گذشته اکثر از هم ریخته و ضایع شده و جایکه قابل نشستن باشد نمانده بود درینو لاکه موکب اقبال بصوب احمد آباد
 توجه فرمود صفی خان بخشی گجرات از سرکار بادشاهی شکست و ریخت آنرا مرت نموده و باغی را صفا داده عمارتی تو مشرف
 بر تال و باغی ساخت بے تکلف منزلیت بغایت مطبوع و دلنشین طرحش مرا خوش در افتاد و در ضلعی که پل واقع است
 نظام الدین احمد که در زمان پدرم یک چندی بخشی گجرات بود باغی ساخته بر کنار تال مذکور درین وقت بعرض رسید که
 عبداللہ خان بجیت نراسی که با عابد پسر نظام الدین احمد داشته درخت باغی این باغ را بریده است و نیز شنیده
 شد که در ایام حکومت خود در مجلس شراب مرد نامردی را که خالی از ظرفگی و مضحکی بنوده بجز آنکه درستی و بے شعوری هر
 ناطایم از روی مطایبه گفته بے طریق شده بیکه از غلامان خود اشارت کرد که در جهان مجلس گردش زده است از
 شنیدن این دو مقدمه خاطر عدالت آئین بغایت آشفته گشت و حکم فرمودم که دیوانیان عظام هزار سوار دو اسب و
 سه اسب و او را موافق یک اسب مقرر داشته تفاوت آنرا که بنقاد لکدام میشود از مجال جاگیر او وضع نمایند چون درین
 منزل مزار شاه عالم بر سر راه واقع بود فاتحه خوانده گذشتم تخمیناً یک لک روپیہ خرج عمارت این مقبره شده باشد
 شاه عالم پسر قطب عالم است و سلسله ایشان بخدمت جهانیان منتهی می شود و مردم این ملک را از خاص و عام غریب
 اعتقادی با ایشان است چنانچه می گویند که شاه عالم اجیای اموات می کرد و بعد از آنکه چندین مرده را از زنده ساخته
 بود پدرش بر نیمنی و قوت یافته مانع آمده است که دخل در کارخانه آلی گستاخ است و مشروط بندگی نیست قصار شاه عالم
 خاوم داشت و او را فرزند نمی شد و بدعاے ایشان حق تعالی پسر بی باک را است فرمود چون بستان و هفت سالگی

رسید درگذشت و آنجا دم گریه و زاری کنان بخدمت ایشان آمده معروض داشت که پسر من فوت شده و مرا ہمین یک
فرزند بود چون توجہ شامق تعالیٰ کرامت فرمودہ بود امیدوارم کہ بدعاے شہازندہ شود شاہ عالم لفظ متفکر گشتہ بدون
حجرہ رفتند و خادم مذکور بخدمت پسر ایشان کہ او را بسیار دوست میداشت رقتہ الحاح نمود کہ شہاز شاہ التماس کنید کہ
فرزند مرا زندہ سازند و پسر ایشان چون خرد سال بود بدرون حجرہ در آمدہ درین باب مبالغہ میکند شاہ عالم می گوید کہ اگر
راضی باشی دعوی او جان بحق تسلیم کنی شاید التماس من قبول افتد و او عرض کرد کہ در آنچه رضای شامق خواست
خدا باشد عین رضای منست شاہ عالم دستہای پسر خود را گرفتہ از زمین برداشتہ روئے سوی آسمان کردہ
گفت کہ بار خدا یا عوض آن بزغالہ این بزغالہ را بگیر و ساعت پسر جان بحق تسلیم کرد و شاہ او را برابر بالاسے پانگ خود
خواہا بنیدہ چادرے بر روئے او پوشانید و خود از خانہ بر آمدہ بآن خادم گفتہ اند کہ بخانہ برو و از پسر خود خبر بگیر شاید سکتہ
کردہ باشد و مخردہ باشد چون او بخانہ مے آید پسر از زندہ می بیند مجملًا در ملک گجرات این قسم حرفہاے بسیار بشاہ عالم
نسبت مے کنند و من خود از سید محجر کہ صاحب سجادہ ایشان است و خالے از فضیلتہ و معقولیتہ نیست پرسیدم کہ این حرف
چہ صورت دار و گفت من ہم از پدر و وجود خود ہمین طور شنیدہ ام و بتواتر رسیدہ و العلم عند اللہ اگرچہ این مقدمہ از آئین
خود دور است غایتا چون در مردم شہرت تمام داشت بجت عزابت نوشتہ شد و رحلت ایشان ازین سراسے فانی
ب عالم جاودانی در سنہ ہشت صد و ہشتاد واقع شدہ در زمان سلطنت سلطان محمود بیکرہ و عمارات مقبرہ ایشان از آثار
تاج خان ترسانی است کہ از امر اے سلطان مظفر ابن محمود بودہ چون روز دوشنبہ ساعت بجت در آمدن شہر اختیار
شدہ بود روز یکشنبہ بیت و چهارم مقام فرمودم درین مقام خرپزہ کاریز کہ قصبہ ایست از توابع ہرات رسید و مقرر است کہ
در خراسان بیچ جا خرپزہ بخوبی کاریز نئے شود با آنکہ یک ہزار و چہار صد کرہ مسافت داشت و قافلہ بیچ ماہ مے آمد
بسیار درست و تازہ آمدہ و آنقدر آدر و نند کہ بچہ بندہا کفایت میکند و مقارن این کونلہ از بنگالہ رسید و با وجود ہزار کرہ مسافت
اکثر تر و تازہ آمدہ چون بغایت سیوہ لطیف و نازک است ہمانقدر کہ بجت حاصلی کفایت باشد پیادہ اسے ٹو اچو کی دست
بدست میرسانند زبان از آداسی شکر آبی قاصر است۔

شکر نعمت اے تو چند اندک نعمتہاے تست

درین تاریخ امامت خان دوونڈان قیل گزارا شہر بجایت کابل کہ سیکے از ان سہ درع و ہشت طسوطول و شہازندہ

طبعاً صحت داشت سه من و دو سیر بوزن در آمد که بیست و چهار و نیم من عراق باشد روز دوشنبه بیست و پنجم بعد از
 گذشتن شش گظری در ساعت مسعود بمبارکی و فرسخی توجه شهر شدم و بر فیصل صورت گنج که از فیسلان دوستدار است
 و در صورت و سیرت تمام عیار با آنکه مست بود چون اعتماد بر سواری خود و خوش جلوی او داشتم سوار گشتم خلقی ابنوه
 از مردوزن در کوچه و بازار و در دیوار بر آمده منتظر بودند تعریف شهر احمد آباد چنانکه شنیده شده بود بنظر در نسیه آمد اگر چه
 میان راسته بازار را عرض و وسیع گرفته اند غایتاً و کانه را در خورد و صحت بازار ساخته اند عمارتش همه از چوب است و
 ستون و کانه باریک و زبون و کوچه بازار پر گرد و غبار از مال کاگریه تا درون ارک که باصطلاح این ملک بدر گویند
 نشان کنان شافتم و بدر بختی مبارک است منازل سلاطین گجرات که در درون بدر واقع بود درین پنجاه شش سال
 خراب شده و اثری از آنها نمانده غایتاً جمعی از بندهاے ماکه حکومت این ملک تقین بودند عمارت ساخته اند در نیوالا
 که از ماند و متوجه احمد آباد شدم مقرب خان منازل قدیم را از سر نو تعمیر نموده نشیمنهاے دیگر که ضروری بود مثل جبرو که دو عام و
 خاص و غیره ترتیب داد چون امروز روز مبارک و زن فرزند شاه جهان بود برسم معهود او را بطلا و دیگر اجناس وزن فرمودم
 و سال بیست و هفتم از مولود مسعود و بخرنی و نشاط آغاز شد امید که حضرت و اسب العطایا او را باین نیاز مند در گاه خود
 از زانی دار و از عمر و دولت خود برخوردار کند و همدرین روز ولایت گجرات را بجا گیر آن فرزند مرحمت فرمودم از قلعہ ماندو
 تا بندر کنبا سیت بر اهی که آیدیم یک صد و بیست و چهار کرده است بیست و هشت کوچ و سی مقام واقع شد و در کنبا سیت
 تا ده روز مقام اتفاق افتاد و از آنجا تا شهر احمد آباد بیست و یک کرده بود پنج کوچ و دو مقام طے شد محلاً از ماندو تا کنبا سیت
 و از کنبا سیت تا احمد آباد بشرحی که گذارش یافت یک صد و چهل و پنج کرده مسافت بدو ماه و پانزده روز آیدیم و در نیت
 هنگے سے و سه کوچ و چهل دو مقام شد روز سه شنبه بیست و ششم بدین مسجد جامع که در میان بازار واقعست رفته
 بچندے از فقرا که در آنجا حاضر بودند قریب پانصد روپیه بدست خود خیرات کردم این مسجد از آثار سلطان احمد بانی شهر احمد آباد
 است مثل بر سه در و در هر طرف بازاری و مقابل و ری که بجانب مشرق واقع شده مقبره سلطان احمد مذکور است و در آن
 گنبد سلطان احمد و محمد سپر او و قطب الدین نمبره او آسوده اند طول صحن مسجد غیر از مقصوره یک صد و سه در عست و عرض پستاد
 و نه در ع و در آن ایوان ساخته اند لبرض چهار در ع دسه پاؤ فرش صحن از خشت تراشیده و ستونهاے ایوان از سنگ
 خشت و مقصوره مثل است بر سید و پنجاه و چهار ستون و بالاے ستونها گنبد زده اند طول مقصوره هفتاد و پنج در ع و عرض ۲

سے و ہفت درع است و فرس مقصورہ و محراب و مہر از سنگ مرمر ترتیب یافته است و در دو بازو سے پیشطاق و مینار بر کار
 از سنگ تراشیدہ مثل بر سہ آشیانہ در غایت اندام تقاشے و نگارے کردہ اند و بجانب دست راست مہر متصل بکنج مقصورہ
 شاہ نشینے جدا کردہ اند و از میان ستونہا بہ تختہ سنگ پوشیدہ اند و دور آن را تا سقف مقصورہ بہ پنجرہ سنگ نشانیہ اند غرض
 آنکہ چون باد شاہ بہماز جمعہ و عید حاضر شود با جمعے از مخصوصان و مقرران خود بران بالا رفتہ اداے صلوات نماید و آنرا اصطلاح
 این ملک ملوکخانہ گویند بہماناکہ این تصرف و احتیاط بحجت ہجوم عام شدہ باشد و الحق این مسجد بناے ایست بغایت عالی
 روز یکشنبہ بست و ہفتم بخانقاہ شیخ وجیہ الدین کہ نزدیک بدو تخانہ بود رفتہ بر سر مزار ایشان کہ در صحن خانقاہ واقع است فاتحہ
 خواندہ شد این خانقاہ را صادق خان کہ از امرائے عمدہ پورم بود ساختہ است شیخ از خلفائے شیخ محمد غوث است اما خلیفہ
 کہ مرشد بخلافت اوسباحت کند و ارادت ایشان برہانی است روشن بر بزرگی شیخ محمد غوث و شیخ وجیہ الدین بفضائل صدیقی و کمالات معنوی آراستگی دست
 پیش ازین بے سال درین شہر و بعت حیات سپردہ بعد از ان شیخ عبدالصمد بوصیت پدر بر بسند ارشاد شستہ بغایت درویشی متراض بود چون
 مشارالیم بچواری رحمت ایزدی پویش زنتش شیخ اسد اللہ جانشین گشت و بہر ان زدوی بجام بقاشافت و بعد از و برادرش شیخ حیدر صاحب سجادہ شد و
 الحال در قید حیات است و بر سر مزار جد و آبای خود بخدمت درویشان و بیمار حال ایشان مشغول و اثر صلاح از ناصیہ روزگارش ظاہر خون عرس شیخ
 وجیہ الدین در میان بود یکمزار و پانصد روپیہ کجیہا خرج عرس بشیخ حیدر عنایت شد و یکمزار پانصد روپیہ دیگر جمعے از فقر کہ در خانقاہ
 ایشان حاضر بودند بہرست خود خیر کردم و پانصد روپیہ بہ برادر شیخ وجیہ الدین لطف نمودم ہمچنین بہر کہ ام از خویشان فرسوان ایشان
 در خورد استحقاق خرچی و زمین مرحمت شد و بشیخ حیدر فرمودم کہ جمعے از درویشان و مستحقان را کہ معرفتے بحال آنها داشتہ باشند
 بکنور آورده خرچے دزمین التماس نمایند روز مبارک شنبہ بیت و ہشتم بسیر رستم خان باڑی رفتہ یکمزار و پانصد روپیہ در
 راہ تار کردم باڑی باصطلاح اہل ہند باغ را گویند و این باغیست کہ برادرم شاہ مراد بنام پسر خود رستم ساختہ بود یک
 جشن مبارک شنبہ درین باغ کردہ بچندے از بندہ ہائے خاص پایا عنایت کردم و آخر روز باغچہ جوہلی شیخ سکندر کہ در
 جوار این باغ واقع است و انجیرش بغایت خوب رسید بود رفتہ شد چون میوہ را بہرست خود چیدن لذتی دیگر دارد و من تا حال
 انجیرے بہرست خود بخیدہ بودم درین ضمن سرفرازی او ہم منظور بود بے تکلفانہ رقم شیخ سکندر گجراتی الاصل است و خالے از
 مقبولتے نیست و براحوال سلاطین گجرات استحضار تمام دارد و مدت ہشت نہ سال است کہ در سنگ بندہ ہا منتظم است چون
 فرزند شاہ بہمان رستم خان را کہ از عمدہ بندہ ہائے اوست بکومت احمد آباد مقرر فرمودہ بود با التماس آن فرزند رستم باڑی را

بنا سبت است باو بخشیدم درین روز راجه کلیان زمیندار ولایت ایدر سعادت آستانه نوی در یافته یک زنجیر فیل و نه اسپ
 پیشکش گذرانید فیل را باو بخشیدم این از زمینداران مقبره سرحد گجرات است و ملک او متصل بکوهستان رانا واقع شده و سلاطین
 گجرات پیوسته بر سر راجه آنجا لشکر کشیده اند اگر چه بعضی اطاعت گوئی کرده اند و پیشکش میداده غایتا خود بدین پیچ
 کدام زلفت اند بعد از آنکه حضرت عرش آشیان فرج گجرات فرموده اند افواج منصوره بر سر او تعیین شد چون خلاصی خود را منحصر
 در اطاعت و فرمان پذیرگی یافت ناگزیر بندگی و دولتخواهی اختیار نموده سعادت آستانه نوی شافت و از ان تاریخ در سنگ
 بنده با منظم است و هر کس بجا کومت احمد آباد تعیین می شود بدین آمده در وقت کار و خدمت با جمعیت خود حاضر می شود
 روز شنبه غره ماه بن گنبد چندین که از عمده زمینداران این ملک است دولت آستانه نوی در یافته نه اسپ پیشکش گذرانید روز یکشنبه دوم راجه کلیان
 زمیندار ایدر ولید مصطفی و میر فاضل فیل عنایت شده و شنبه لشکار با جره سوار شده قریب به پانصد روپیه در راه نثار کردم درین تاریخ
 ناشیاتی از بدخشان رسید روز مبارک شنبه ششم بسیر باغ فتح که در موضع سیر خیر وقعت شافت مکنز او پانصد روپیه در راه نثار کردم چون مزار
 شیخ احمد کتو بر سر راه واقع بود نخست بدانجا رفته فاتحه خوانده شد کتو نام قصبه ایست از سرکار ناگور و مولد شیخ از آنجا است شیخ در عهد سلطان احمد که بانی شهر احمد آباد
 بوده اند و سلطان احمد بایشان ارادت و اخلاص تمام داشت و مردم این ملک را باو مغرب اعتقاد است ایشان را از اولیای کبار می دانند و در هر شب
 جمعه خلق انبوه از وضع و شریف بزیارت ایشان حاضر می شوند سلطان محمد پسر سلطان احمد مذکور عمارات عالی از مقبره
 مسجد و خانقاه بر سر مزار ایشان بنا نموده و متصل بمقبره در ضلع جنوب تالی کلان ساخته و دور آن را سنگ و آهک ریخته بر آورده و
 تمام این عمارات در زمان قطب الدین و محمود مذکور شده مقبره چندی از سلاطین گجرات بر کنار تال و طرف پاسه شیخ واقع
 است و دوران گنبد سلطان محمود بیکره و سلطان منظر پسر او و محمود شهید نبیره سلطان منظر که آخرین سلاطین گجرات است آسوده
 اند بیکره بزبان اهل گجرات بروت برگشته را گویند و سلطان محمود بروت باه کلان برگشته داشت باین نسبت بیکره میگفته اند
 و متصل بمقبره ایشان گنبد خوانین آنهاست و بکلف مقبره شیخ بنایت عمارت عالی و جائے نفیس است و از روی
 قیاس تخمینا پنجک روپیه صرف این عمارت شده باشد و اسرار علم بالصواب بعد از فراغ زیارت به باغ فتح رفته شد

له شیخ احمد کتو لقب جمال الدین در دہلی سال ہفتصد و سے و ہفت بزاد از بزرگ زادگان آنجا است مرید و خلیفہ بابا اسحاق مغربی است نام اول فی الدین از
 نیرنگی پسر نیل در طوفان باد از بنگاہ خود جدا شده پس از روزگار بخدمت بابا اسحاق مغربی سعادت اندوخت و دانش صوری و معنوی گرد آرد و در زمان سلطان احمد
 گجرات برت و خرد و بزرگ او را پذیرفتند و بنیایش گری برخاستند پس سفر عرب و عجم نمود و بے بزرگان را در یافت خواجگاہ میر گنج احمد آباد ۱۲۰ آئین اکبری

این باغ در زینتی واقع است که سپه سالار خانان آنالیق بانو که خود را بمظفر خان مخاطب ساخته بود جنگ صفت کرده
 شکست داده ازین جهت باغ فتح نام نهاده و اهل گجرات فتح باطری می گویند و تفصیل این اجمال آنکه چون بمیان اقبال
 حضرت عرش آشیانه ملک گجرات مفتوح گشت و بنوبست اقتاد و اعماد خان بعضی رسانید که این پسر بلیا نیست و چون از
 سلطان محمود و فرزند نامند و از اولاد سلاطین گجرات نیز هیچ کس نبود که بسطنت بر داریم ناگزیر صلاح وقت را منظور داشته
 چنین ظاهر ساختیم که این پسر محمود است و سلطان مظفر نام کرده بسطنت بر داشتیم و مردم بنا بر ضرورت قبول این معنی
 کردند چون آنحضرت قول اعتماد خان را درین سواد معتبر میدانستند و را وجودی آنها و ندیدند و در میان خواصان
 خدمت میکرد و توجه بحال اومی فرمودند بنا برین از فچورگر بخت گجرات آمده چند سال در پناه زمینداران روزگار بسر برد و آنکه
 شهاب الدین احمد خان را از حکومت گجرات معزول ساخته اعتماد خان را بجای او تعیین فرمودند جمعی از نوکران شهاب الدین
 خان که دل نهاد گجرات بودند از وجدائی گزیده باسید نوکری اعتماد خان در احمد آباد ماندند بعد از آن که اعتماد خان بشهر در آمد
 بدو رجوع آورده اقبالی از جانب او نیافتند و روی رفتن نزد شهاب الدین خان داشته نه راس ماندن در
 احمد آباد چون از همه جهت ناامیدی دست داد چاره کار منحصر بر آن دیدند که خود را بنور ساینده او را دست آورفته و فساد
 سازند و باین عزیمت ششصد هفتصد سواران جماعت نزد بنورفته او را با لوبند کاتلی که بنور پناه او بود داشته متوجه
 احمد آباد شدند و تا رسیدن بجوالی شهر بسیار از بید و لتان واقع طلب با و پیوستند و قریب هزار سوار از مغول و اهل
 گجرات جمع شدند چون اعتماد خان ازین سانحه و قوت یافت شیر خان نام پسر خود را در شهر گذاشته خود بطلب شهاب خان که توجه
 درگاه شده بود شتافت تا با مداد او تسکین این شورش دهد با آنکه اکثر از مردم خوب از وجدان شده بودند از نقوش پیشانی باز ماند جانیر
 حرف بیوفائی میخواند ناچار بر فاقه اعتماد خان عطف عنان نموده قضا را پیشتر از رسیدن اینها بنور حصار احمد آباد در آمده بود
 و در تحوان در سوا و شهر به ترتیب صفوف پرداختند و مفسدان از قلعه بر آمده بعضی کارزار شتافتند و چون فوج اهل ایدار نمودار شدند
 از نوکران شهاب خان باز مانده بودند همه بکیار راه حقیقی سپرده بعینم پیوستند و شهاب خان شکست خورده بصوب طین که در تصرف
 بند عاصی بادشاهی بود شتافت حشم و بنگاه او بغارت رفت و بنوباین مفسدان منصبها و خطاها داده بر سرتیپ الدین محمد خان
 که در پرگنه برده بود رفت و نوکران مشارالیه نیز بروش نوکران شهاب خان طریق بیوفائی سپرده جدائی اختیار نمودند چنانچه شرح
 این وقایع در اکثر نامه تفصیل مسطور است آخر قطب الدین محمد خان را قول داده بدرجه شهادت رسانید و مال و اموال او که در برابر

خزانہ مردمی باشوکتے بود بتاریح حادثات رفت و قریب پچل پنج ہزار سوار در اندک مدت برگرداہ فرام آمدند چون صورت و قہ
 بزم حضرت عرش آشیانی رسید میرزاخان خلعت بزم خان را با جمعے از بہادران زرم جو سے بر سر او تعین فرمودند و روز یک
 میرزاخان بجالی شہر رسیدہ صفوف اقبال آراستہ تخمیناً ہشت نہ ہزار سوار داشت و بنوباسے ہزار سوار در برابر آمدہ عساکر او بار
 اثر خود را ترتیب داد بعد از قتال و جدال بسیار نسیم فتح و فیروزری بر علم و توجہ ابان وزید و نوشکست خوردہ بحال تباہ راہ او بار
 پیش رفت پریم بجلد و سے این فتح منصب پنج ہزاری و خطاب خانخانانی و حکومت ملک گجرات بمیرزاخان عنایت نمودند باغی
 کہ خانخانان در عرصہ کارزار ساختہ برکنار دریا سے سام متھی واقع است و عمارات عالی باصفہ در نور آن مشرف بر دریا
 بنا نمادہ و اطراف باغ را دیوار سے از سنگ و آہک در غایت استحکام کشیدہ و این باغ یکصد و بیست جریب است و تکلف
 سیرگاہ خوشی است مکن کہ دو لک روپیہ خرچ شدہ باشد مرا خود خیلکے در او قناد تو ان گفت کہ در تمام گجرات مثل این باغے نباشد
 جشن مبارک شنبہ کردہ بہ بندھاسے خاص پیالہ عنایت نمود و شب در آنجا بسر بردہ آخر صاسے روز جمعہ شہر درآمد تقریباً ہزار
 روپیہ در راہ بتار شد درین وقت باغبان بعض رسانید کہ چند درخت گل چنیہ از بالاسے صفہ کہ مشرف بر دریا است لو کہ مقرب خان
 بریدہ از شنیدن این حرف خاطر آزرده گشت و خود متوجہ تحقیق و باز خواست شد چون ثبوت پیوست کہ این فعل زشت از دوسرزدہ
 حکم فرمود کہ ہر دو انگشت ابہام او را قطع کردند تا موجب عبرت دیگران شود و مطالب نیست کہ مقرب خان را ازین معنی اطلاعی
 بنودہ والا در بہان وقت بسزا میرسایند روز شنبہ پانزدہم کو تو ال شہر زو سے را گرفتہ آورد کہ پیش ازین چند دفعہ او را بزدی
 گرفتہ ہر بار عضو سے از اعضائش بریدہ بود کہ تیر تیرہ دست راست و بار دوم انگشت ابہام دست چپ و دفعہ سوم گوش چپ
 و نوبت چہارم پے ہر دو پا و بار آخر بینی و مہند ترک کار خود و نکر وہ دوش بخانہ گاہ فروشی بزدویدن آمدہ بود قضا را صاحب خانہ
 خبردار شد و او را گرفت و زو چند زخم کار و بگاہ فروش زدہ او را ہلاک میسازد درین شور و غوغا خویشان او ہجوم آوردہ دزد
 را می گیرند فرمود کہ زو را بخویشان مقتول حوالہ نمایند تا او را بقصاص رسانند۔

ہم در سر آن رو سے کہ در سرداری

روز کم شنبہ دوازہم مبلغ سہ ہزار روپیہ بظمت خان و محمد خان سپردہ شد کہ فردا بر سر مزار شیخ احمد کھڑو رفتہ بقرا و ارباب استحقاق کہ
 در آن بقعہ توطن دارند قسمت نمایند روز مبارک شنبہ سیزدہم بمیرزا فرزند شاہ بہان فتح جشن مبارک شنبہ در آنجا ترتیب یافت و کجے از
 بندہ شائے خاص پیالہ مرحمت شد و فیل سدر متھن را کہ در فیلیان خاصہ بجلدی و سبک پائی و خوش جلوی اختیار تمام داشتہ بہر سبب

هم خوب میدوید و از فیلان اول بود و حضرت عرش آشیانی بغایت این را دوست میداشتند چون فرزند شاه جهان بسیار مانع بود
 و مکر التماس نمود بچاره شده با ساز طلا از زنجیر و غیره با یک ماده فیل درین روز بآن فرزند مرحمت فرمودم و یک لک در ب
 و کلای عادل خان انعام شد درین دلا بعضی رسید که مکرم خان و معظم خان که صاحب صوبگی ارژوئیه سرفراز است فتح ولایت
 خورده کرده در اجه آنجا گرخیته برج مندره رفته است و چون از خانزادان لایق تربیت بود منصب او را از اصل و اضافه سه هزار نیکت
 و دو هزار سوار حکم فرمودم و بغایت نقاره و اسب و خلعت سرفراز ساختم در میان سرحد ولایت او ژوئیه و کولکنده دوزمیندار
 واسطه بودند یکی راجه خورده دوم راجه مندره ولایت خورده خود بصرف بند با سه درگاه در آمد بعد ازین نوبت راج مندره
 است بکرم آبی امید جهان است که قدم همت پیشتر هم بگذرد درین وقت عرض داشت قطب الملک بفرزند شاه جهان رسید که چون
 ملک من بسرحد بادشاهی قریب شده و مران نسبت بندگی باین درگاه است امید دارم که بکرم خان فرمان شود که دست تصرف
 ملک من دراز نسازد و این دلیل است بر جرأت و جلالت او که مثل قطب الملک همسایه از دور حسابست درین تاریخ اگر ام خان
 پسر اسلام خان به فوجداری تجمور و لواحق آن سرفراز ساخته خلعت و فیل مرحمت نمودم چند رسیدن زمیندار بلو و خلعت و اسب و
 فیل ممتاز گشت و بلاچین قاقشال فیل عنایت شد و هم درین وقت منظر سپهری باقی ترخان سعادت آستا بنوس دریافت والد
 او دختر باره زمیندار کج بود چون میرزا باقی بر حمت سخن پیوست و ریاست ^{طه} بمیرزا جانی رسید از تو هم میرزا جانی پناه زمیندار مذکور
 برده از طفولیت تا حال در آن حدود گذرانیده در نیولا که نزول موکب اقبال با حمد آباد اتفاق افتاد آمده ملازمت نمود اگر چه
 در میان مردم صحرائی نشو و نما یافته و از رسم و عادت بیگانه است غایتاً چون سلسله اینها را نسبت خدمتگار و حقوق بندگی از
 زمان حضرت صاحبقران ثانی انار آمد بر بانه باین دو دمان عالیشان ثابت است رعایت احوال او لازم شمرده بالفعل دو هزار
 روپیه خرچ و خلعت عنایت فرمودم و منصبی که در خور حال او باشد مرحمت خواهد شد شاید که در سپاهگرها خود را خوب ظاهر سازد روز
 مبارک شب بیهست دوم باغ فتح رفته سیر گل سرخ کرده شد یک تخمه خوب شکفته بود درین ملک گل سرخ کمتر میشود در یک جا اینقدر
 غنیمت بود شقایق زارش هم بد نبود و انجیر با سه رسیده هم داشت چند انجیر بدست خود چیدم آنکه از همه کلان تر بود وزن فرمودم هفت
 و نیم توله بوزن در آمد درین تاریخ هزار و پانصد خرپزه کاریز که خان عظم پیشکش فرستاده بود رسید هزار خرپزه به بند با سه که در
 رکاب بودند انعام شد و پانصد خرپزه باهل محل چهار روز درین باغ بعیش و کامرانی گذرانیده شب دوشنبه نسبت و چهارم بشهر آرم
 ازین خرپزه چند به بشایخ احمد آباد عطا شد و باعث تعجب آنها گشت که در ملک گجرات خرپزه بغایت زیور دیده میشود

از خوردن این خیریه حیران ماندند که در عالم چنین نعمتی بهم بوده است روز مبارک شنبه بست و سفتم در باغچه بکینه نام که در درون
 دو تنخاره واقع است و آنرا یکی از سلاطین گجرات ساخته اند بزم پیاله ترتیب یافت و بنده های خاص بساغر های لبریز عنایت
 سرخوش گشتند یک تخمه انگور درین باغچه به کمال رسیده بود حکم فرمودم که جمیع از بندوها که پیاله خورده اند خوشه های انگور بدست
 خود چیده مزه سازند روز دوشنبه غزه اسفندارند از احمد آباد کوچ فرموده رایات مراجعت بصوب مالوه برافراشت و تا دو تنخاره
 که در کنار تال کا که به ترتیب یافته بود نشان کنان شافتم سه روز درین منزل مقام واقع شد روز مبارک شنبه چهارم پیشکش مقرب خان
 بنظر گذشت تخمه که نفاست داشته باشد و خاطر بان رغبت کند بود و از همین خجالت پیشکش برافروزندان خود داده که در درون محل
 گذرانند از جواهر و مرصع آلات و اقمشه موازی یک لک روپیه را قبول نموده تتمه را با و بخشیدم از اسپان کچی هم قریب بصد راس گرفته شد
 اما اسپ بر حبه نبود که تعریف توان کرد روز جمعه پنجم شش کرده کوچ کرد و بر کنار دریا که احمد آباد نزول اجلال اتفاق افتاد چون فرزند
 شاه جهان رستم خان را که عمده بند های اوست بجاگوست گجرات میگذراشت با تماس آن فرزند علم و تقاره و خلعت و خنجر مرصع عنایت
 فرمودم تا حال درین دولت رسم نبود که بنوکر شاهزاده با علم و تقاره مرحمت شود چنانچه حضرت عرش آشیانی با کمال شفقت و مهربانی که بمن دستند
 تجویز خطاب و علم و تقاره با مراے من فرموده بودند چون توجه و التفات من نسبت با آن فرزند نه بجدیست که در هیچ مرتبه از مرا تخطا جویی
 او را از دست تو انم داد و در واقع فرزند نیست شایسته و همه عنایتی زمینده و در عشقوان عمر و دولت بهتر جانب که روے همت نماده
 آن هم را خاطر خواه من صورت داده و به درین روز مقرب خان رخصت وطن یافت چون مزار قطب عالم پدر شاه عالم بخاری که در موضع
 بنوه واقعت بر سر راه بود خود با بخار قه پانصد روپیه بمقیان آن مقام خیر کردم روز شنبه هشتم در دریا که محمود آباد بکشتی کشته شکار
 ماهی کرده شد بر کنار آب مذکور مقبره سید مبارک بخاری واقعت که از امرای عمده گجرات بوده و این عمارت را بعد از وفاتش سید
 میران ساخته و بنایت گنبدیت عالی بردور آن حصاریت از سنگ و آجر در نهایت استحکام ترتیب یافته تخمیناً از دو لک روپیه بیشتر خرج
 شده باشد مقبره های سلاطین گجرات که بنظر در آمده هیچکدام ده یک این نیست هر چند آنها صاحب ملک بوده اند و این ذکر غایتاً همت و توفیق
 خدا داد است هزار آفرین بر فرزندی که مقبره پدر خود را چنین ساخته -

نوروز

کرومانده بیستی یا دگارسے

روز یکشنبه مقام فرموده شکار ماهی کرده شد چهار صد ماهی بدام او قناد از آنجمله یک ماهی بے پولک بنظر در آمد که آن را سنگ ماهی گویند پیشکش
 بنایت کلان در بر آمدنی نمود فرمودم که در حضور چاک کردن از میانش ماهی پولک داری بر آمد که تازه فرود برده بود و هنوز تغییرے در و نرفته

حکم کردم که هر دو را وزن کنند سنگ ماهی شش و نیم سیر نظر در آمد و آنرا که فرد بوده بود قریب بدو سیر ظاهر شد و روز دوشنبه هشتم چهار گروه
 و یک پاؤ کوچ فرموده در موضع موده منزل شد مردم اینجا تعریف برسات گجرات میکردند قضا را شب گذشته و امروز تا چاشت خلیجک باران
 شد و گرد و خاک فرو نشست چون این ملک یک بوم است یقین که در برسات گرد و خاک نباشد و گل و لاس نشود و صحرا با سبزه خرم
 گردد و خوب ابر بود بهر حال نمونه از برسات هم دیده شد روز شنبه پنج و نیم گروه کوچ نموده در کنار موضع هر سیمای زول اقبال آمدند
 منزل خیر رسید که مانسنگه سیوڑه جان بمالکان جنم سپرده تفصیل این اجمال آنکه سیوڑه گروهی ماند از ملاحظه نمود و همیشه سر و پا بر بنه می باشند
 جمعی سر و ریش و برت می کنند و بعضی تراشند و لباس و وقت نمی پوشند و مدار اعتقاد آنها برین است که هیچ جاندار را آزرده
 بناید ساخت و طایفه بانیه آنها را پیرو مرشد خود میدانند بلبک سجده و پرستش می نمایند و این سیوڑه با دو فرقه اندیکه را پتا گویند و دیگر
 که فصل مانسنگه مذکور سردار طایفه که فصل بود و با چند کلان گروه پتا هر دو پیوسته در خدمت حضرت عرش آشیانی می بودند چون آنحضرت شفقار
 شد نزد خسر و گنجیت و من از پے او ایلتار کردم راے سنگه بر شیه زمیندار بیگانی که پین تربیت و نوازش آنحضرت بر تبه امارت رسیده بود
 از مانسنگه مذکور مدت سلطنت و پیش آمدن احوال مرا می پرسید و آن سیاه زبان که خود را در علم نجوم و تسخیرات ما هر میگفت باومی گوید که
 نهایت سلطنت ایشان تا دو سال است و آن خرف مبهوت با عباد این سخن بی رخصت بوطن خود رفت و بعد از آن که حق جل سبحان این
 نیازمند را بکرم و لطف خود برگزیده و همخان فتح و فیروزی بمستقر خلافت ممکن گشتم شرمنده و سرفگند بر گاه آمد و خاست احوال او در
 جابے خود گذارش بافته القصه مانسنگه مذکور در همان سه چهار ماه بعلت جذام مبتلا شد و اعضایش از هم ریخت تا حال بزندگانی که مرگ
 از آن براتب بهتر است در بیگانی روزگار بسری بر دور نیولا او را بیا د آورده حکم طلب فرمودم در اثناے ماه که بر گاه می آوردند
 از غایت تو هم زهر خورده جان بمالکان جنم سپرد و هر گاه نیت این نیازمند در گاه ایزدی مصروف بر عدالت و خیر باشد یقین که هر کس که در
 حق من بداندیشه در خور نیت خود خواهد یافت طایفه سیوڑه در اکثر بلاد هندی باشد غایتاً در ملک گجرات چون مدار سووا و خمرید و فرخت
 بر بانیانست سیوڑه بیشتری باشد و غیر از تجانه منازل کجبت بودن و عبادت کردن آنها ساخته اند که در حقیقت دار الفساد است وزن
 و دختر خود را پیش سیوڑه باے فرستند و اصلاحی و ناموس در میان نیست و انواع فساد و بیباکی از آنها توقع می آید بنا برین حکم
 باخرج سیوڑه با فرمودم و فرامین باطراف فرستاده شد که هر جا سیوڑه باشد از قلمرو من بر آوردند روز کم شنبه دهم بشکار رفت
 و در نیله گاویکی که ماده بربندوق زوم درین روز سپرد لا و رخان از پیشین که بجایگیردش تنخواه بوده آمده سعادت زمین بوسس
 دریافت و اسپ کچی پیشکش گذرانیده لغایت خوش شکل است و خوش سواری تا ملک گجرات در آمده ایم باین خوبی اسپ پیشکش

نیاورده قیمتش هزار روپیه حکم شد روز مبارک شنبه یازدهم در کنار تال مذکور بزم پیاله ترتیب یافت و جمعی از بندهاے درگاه را
 که بخدمت این صوبه تعیین شده بودند مشمول عواطف و نوآرزش بیدریغ ساخته رخصت فرمودم از جمله شجاعت خان عرب را بمنصب
 دو هزار و پانصد ریات و دو هزار سوار از اصل و اضافه سرفراز فرموده تقاره و اسپ و خلعت عنایت شد و همت خان را بمنصب هزار
 و پانصدی و هشتصد سوار سرفراز ساخته خلعت و فیل لطف نمودم کفایت خان که بخدمت دیوانی صوبه مذکور اختصاص دارد و هزار و دو
 صدی و سیصد سوار از اصل و اضافه ممتاز گشت صفی خان بخشی با سپ و خلعت سرفراز شد و حاجه عاقل را بمنصب هزار و پانصدی
 و شش صد و پنجاه سوار از اصل و اضافه اختصاص بخشیدم بخدمت بخشی گری احدیان تعیین فرمودم و بختاب عاقل خانے نمت از
 یافت و سه هزار و رب بوکیل قطب الملک که پیشکش آورده بود انعام مرحمت شد درین تاریخ فرزند شاه جهان انارو به که از فراه بعبت
 او آورده بود و بنظر گذارند که تا حال باین کلانے ویدر نشده بود فرمودم که وزن کنند بی بیست و نه ماشه و انار چهل و نیم توله
 بوزن در آمد و در جمعه دوازدهم بشکار رفته و وینله گاؤیکے نزدیکے ماده شکار شد و روز شنبه سیزدهم سه نیله گاؤ و دو نزدیکے ماده
 به بندوق زد و در یکشنبه چهاردهم بشیخ سمیل و دلشخ محمد غوث خلعت و پانصد روپیه خریج عنایت فرمودم روز و دو شنبه پانزدهم
 بشکار رفته و ماده نیله گاؤ به بندوق زد و روز سه شنبه شانزدهم مشایخ گجرات را که بکشت ابعث آمده بودند مرتبه دیگر خلعت و خرجی
 بار ارضی مدد معاش داده رخصت فرمودم و به هر یک از اینها کتابے از کتاب خانه خاصه مشمل تفسیر کشاف و تفسیر حسینی در و ضلحان
 مرحمت شد و بر پشت آن کتب تاریخ آمدن گجرات و مرحمت نمودن کتاب مرقوم گشت درین مدت که شهر احمد آباد از نزول رایات
 جلال آراستگی داشت شغل شبان روزے سن این بود که از باب استحقاق را بنظر آورده ز روزین عنایت فرمایم و با آنکه شیخ احمد
 صدر و چندے از بندهاے مزاجدان تعیین شده بودند که در ویشان و مستحقان را بجازت می آورده باشند و با فرزند ان شیخ محمد غوث
 و بنیره شیخ وجیه الدین و دیگر مشایخ نیز حکم فرموده بودم که از از باب استحقاق هر جا گمان داشته باشند بخدمت حاضر سازند و همچنین در محل
 چندے از عورات بهمین خدمت مقرر بودند که ضعیف بار بنظر بگذرانند و بکے همت مصروف آن بود که چون بعد از سالها مشل
 سن بادشاهی بطالع فقر اے این ملک آمده باشد باید که شیخ احدی محروم نماند و حق تعالی شاهد است که درین عزیمت کوتاهی
 نکرده ام و شیخ وقت ازین شغل فارغ بنوده ام اگر چه از آمدن احمد آباد و اصلاً مخطوط نشده ام غایتاً خاطر حقیقت شناس را باین جور بند
 دارم که آمدن سن موجب رفاهیت حال جمعی کثیر از در ویشان شد و خلعتی بنوار سید روز سه شنبه شانزدهم کوکب پسر قمر خان را که
 در برهانپور بلباس فقر و آرمه سر لبحراے غربت نهاده بود گرفته آورد و شرح این برسم اجمال آنکه کوکب بنیره میر عبداللطیف قزوینی

تاریخ

است که از سادات سیفی بوده و نسبت خانزادی موروثی باین درگاه دارد از تعینات لشکر دکن بود گو یار و زسے چند دوران لشکر
 به تنگدستی و پریشانی میگذرانید و چون مدتی بود که باضافه منصب سر قزاقی نیافته بود تو هم بے عنایتی من علاوه آن میشود و از
 آشوب خاطر و تنگ حوصلگی بلباس تجرد در آمده سر بصرای آوارگی می نمود و در عرض شش ماه تمام ملک دکن را از دولت آباد
 و بیدر و بیجا پور و کرناٹک و گل کنده سیر کرده به بندر دایل میرسد و از آنجا بکشتی نشسته در بندر کوه می آید و بندر سورت و بروج و دیگر
 قصبات را که در سر راه واقع بود سیر نموده با حمد آباد میرسد درین وقت زاهد نام یکی از نوکران فرزند شاه جهان او را گرفته بدرگاه
 آورد حکم فرمودم که باین بندگان بجز نور آوردن چون بنظر درآمد پرسیده شد که با وجود حقوق خدمت پدر و وجد و نسبت خانزادگی عیث
 این بے سعادتے چه بود عرض کرد که در خدمت قبله و مرشد حقیقی دروغ نمی توان گفت راستی آنکه پیش ازین امیدوار محبت
 بودم و از نیک طالع موافقت نکردم و ترک تعلقات ظاهری نموده سراسیمه روی ادوی غربت نهادم چون از گفتارش آثار صدق ظاهر
 بود و در کم اثر کرد و از آن شدت فرو آمدم و پرسیدم که درین گشتگی عادل خان و قطب الملک و عنبر بیچ کدام را دیده معروض شدت
 که هر گاه طالع من درین درگاه مدون کرده باشد و ازین دولت که بحر نیست بیکران لب نشسته مراد مانده باشم حاشا که بچشمه سارا آنالاب
 سمیت تر سازم و بریده باد سرے که بسجود این درگاه رسیده باشد و بدگرے فرود آید از روزیکه قدم بادی غربت نهاده ام
 تا حال و قایح خود را بطریق روزنامه بر بیاضی ثبت نموده ام حقیقت احوال من از آنجا ظاهر خواهد بود این حرف بیشتر موجب تحرم
 گشت و مسودات او را طلبیده خواندم معلوم شد که درین گشتگی و غربت محنت دریا صنت بسیار کشیده و اکثر پیاده گردیده
 و بقوت ناگزیر عاجز گردیده ازین جهت خاطر با دهر بان شد و روز دیگر بجنور طلبیده بند از دست و پائش فرمودم که بر دارند و خلعت
 و اسب و هزار روپیہ خرج عیث شد و منصب اداچی بوده پانزده اضافه محبت نمودم و چند ان اظهار لطف و عنایت فرمودم که هرگز
 در محله او نگذشته بود بزبان حال این بیت میگفت -

اینکه می بینم به بیدار است یارب یا بخواب | خوشترین را در چنین نعمت پس از چندین غلاب

روز کم شبته بفتح شش کرده کوچ فرموده در مقام باره سینور نزول اقبال اتفاق افتاد پیش ازین مذکور می گشت که در کشمیر
 اثر و بانے ظاهر شد و درین تاریخ عرض داشت واقعه نویس آنجا رسید نوشته بود که درین ملک علت و باشته او تمام یافته و کس بسیار تلف
 میشود باین طریق که روز اول در دست پ بهم میرسد و خون بسیار از بینی می آید روز دوم جان بحق تسلیم می کند و از خانه که یکت کس
 فوت شد تمام مردم آن خانه در معرض تلف اند و هر که نزد بیماری یا مرده برود بهمان حال بتلامی گردد و از جمله شخصی مرده بود او را

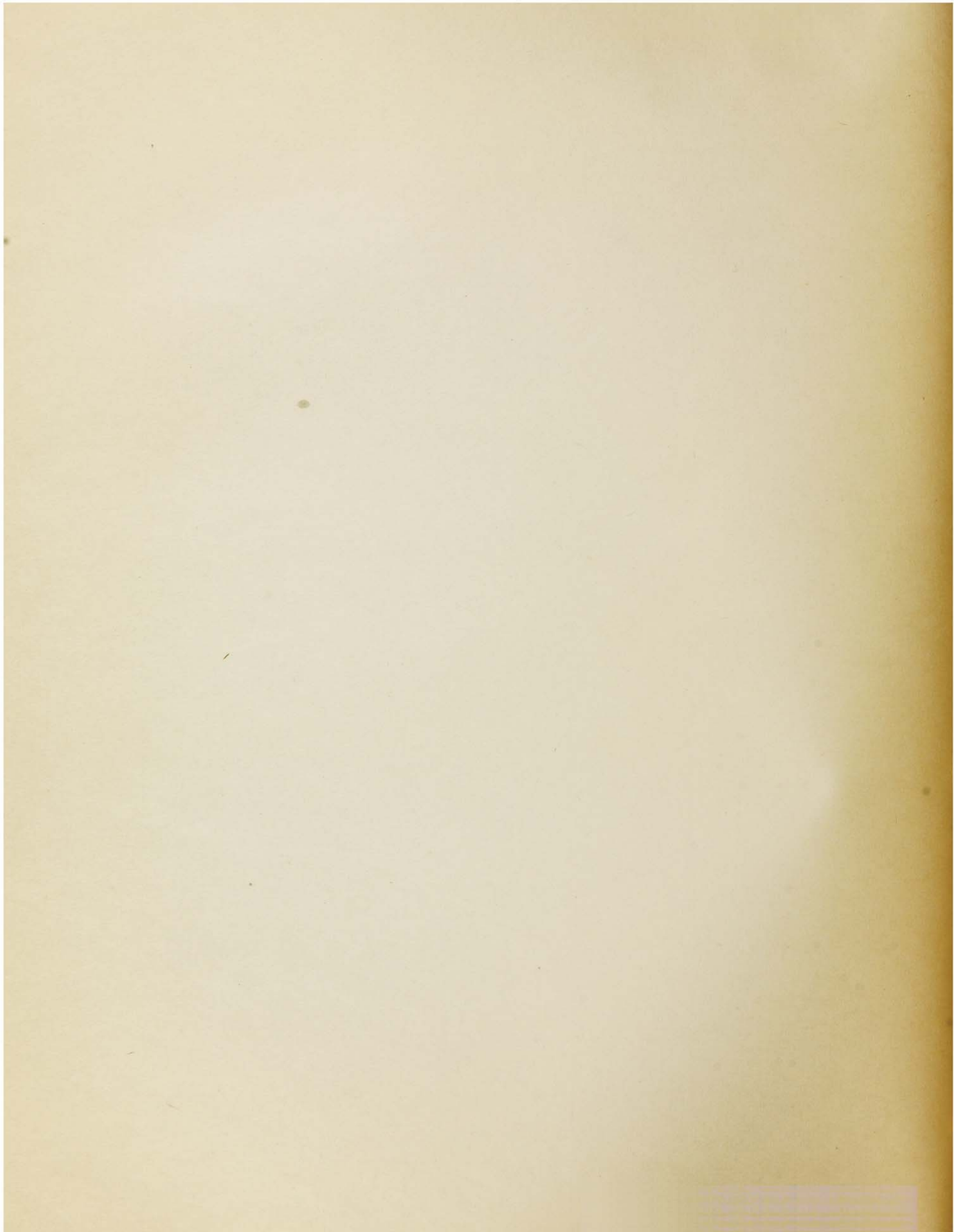
بربالا سکه گاه انداخته شسته اند اتفاقا گاو سکه آمده ازان گاه می خورد می میرد و بعد ازان سکه چند از گوشت آن گاو خورد
تمام مرده اند و کار تا بجای رسیده که از توهم مرگ پدر نزد یک سپرد و سپرد نزد یک پدر نمی رود و از غریب آنکه در محله که ابتدا سکه
بیماری از آنجا شده بود آتش در گرفته قریب بسه هزار خانه در آن محله می سوزد و در اثنا سکه طغیانی این حادثه صبا حی که اهل شهر
و مواضع و نواسه برنی نیزند شکل مستدیری بر درهائی خانه ظاهر شده می بینند سه دایره کلان بر روی سکه هم در دو طرف او وسط یک
دایره خود و دیگر دو دایره که میان آن بیاض ندارد و این اشکال در همه خانهها میسوزد و در مساجد نیز ظاهر میگردد و از روزیکه آتش فتاوه
و این اشکال نمایان گشته فی الحقیقه در رو با میگویند که شده است چون این مقدمه غرابت تمام داشت نوشته شد غایت
بقانون خرد راست نمی آید و عقل من قبول این معنی نمی کند و العلم عند الله امید که حق جل سبحان تعالی بر بزوه های گناه کار
خود صبر این گردد و ازین بلیه با نکلید نجات یابند روز مبارک شنبه هفتم و نهم کرده کوچ نموده در کنار آب نهی منزل شد درین
روز زمیندار جام دولت زمین بوس دریافت پنجاه راس اسب شیکش و صد مهر و صد روپیه نیز گذرانید نامش حساب است و
جام لقب است هر کس که جانشین شود او را جام میگویند و این از زمینداران عمده ملک گجرات است بلکه از راجا های نامی هندوستان
است ملکش بدریای شور متصل است پنج شش هزار سوار همیشه میدارد و در وقت کار تاوه دو ازوه هزار سوار هم سلمان میتواند داد
در ولایت اداسپ بسیار هم میرسد چنانچه تاوه هزار روپیه اسب کچی خرید و فروخت میشود بر وجه مذکور خلعت عنایت
فرمودم دهم زمین روز کچی زانراجه ولایت کوچ که در اقصای بلاد بنگاله واقعست سعادت آستان بوس دریافت پانصد منزل
گذرانید و بقاییت خلعت و خنجر مرصع سرفراز گشت نوازش خان سپه سعید خان که جگومت ولایت چونکره تعیین بود بدولت زمین
بوس استسعاد یافت روز جمعه نوزدهم مقام شد روز شنبه بیستم چهار کرده پاکم کوچ نموده بر کنار تال هفتاد نزل نمودم روز یکشنبه
بستایم و یکم چهار کرده و نهم کوچ کرده در کنار تال بر و ال فرود آمده شد درین روز خبر فوت عظمت خان گجراتی که سبب بیماری
در احمد آباد مانده بود بسامع جلال رسید و از بندها سکه مزاجدان بود و خدمات نیک از سکه می آمد و از حقیقت ملک دکن و
جرات و قوت تمام داشت خاطر حق شناس از خبر فوت او گوانی پذیرفت در تال مذکور گیا سکه بنظر درآمد که بجز رسیدن انگشت او
پاسر چه سبب گمایش نیز هم می آورد و بعد از زمانه باز شگفته میگردد و در گوش از عالم برگ درخت ترهندی است نامش یعنی شجر الحیاء
است و هندی بختی میگویند و لاج بعضی حیا است چون از رسیدن دست و انگشت سر هم می آرد ازین جهت به حیا نسبت کرده اند
بجای تکلف خالی از غرایب نیست و نامش را هم نقرک یافته اند و میگویند که در خشکی هم میشود روز و شنبه بیست و دوم مقام شد در تالان شهر

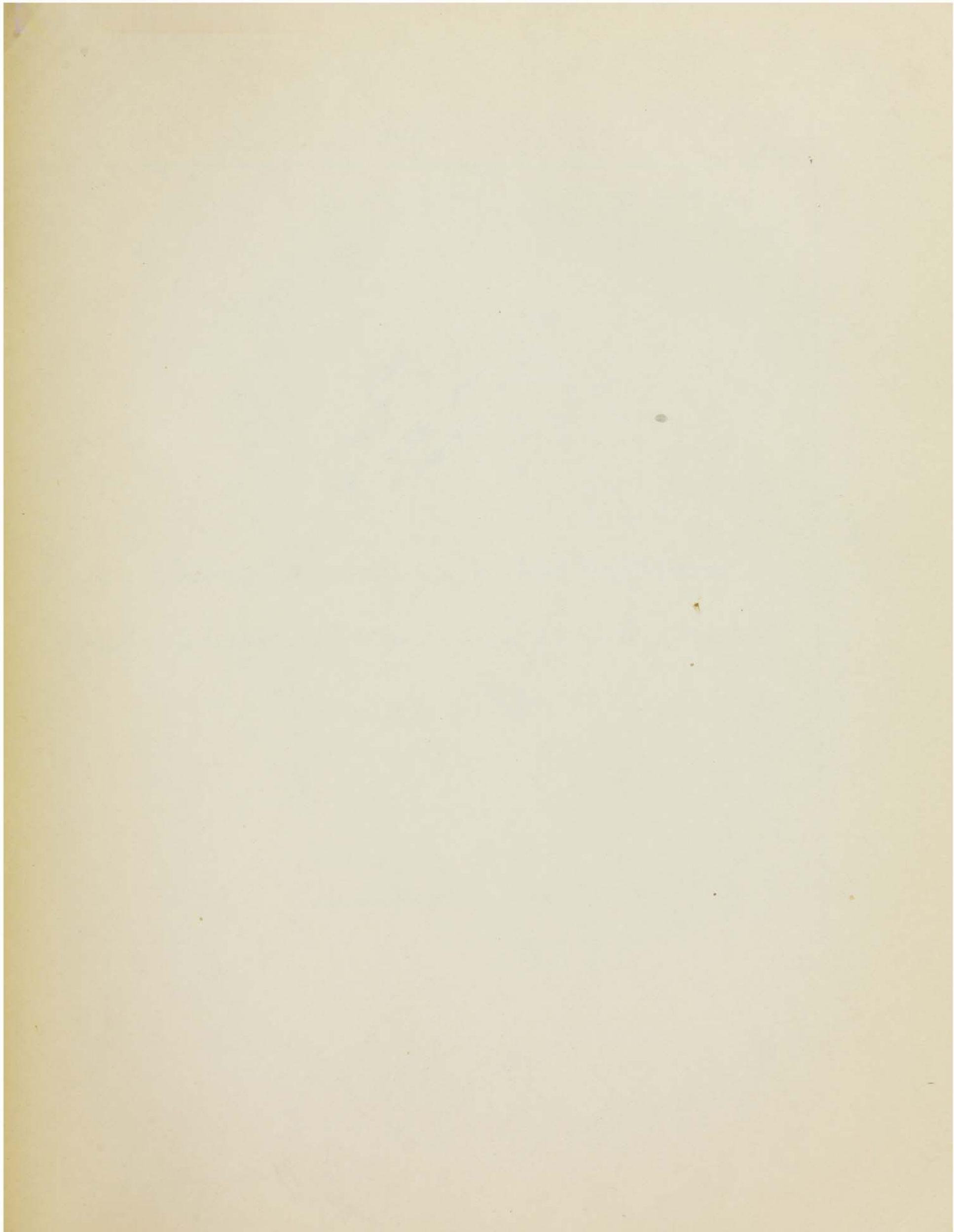
آوردند که درین نزدیکی شیربیت که بگردم را بگذری مزاحمت و آسیب میرساند و در بیشتره که میباشند کله و استخوان چندس از آدمیان
که تازه خورده بود دیده شد بعد از دو پھر روز لشکریان شیرسواری نموده بیک زخم بندوق کارش ساختم اگر چه شیرکلان بود غایتا از نیمه
کلان تر بارها زده شد از جمله شیرک که در قلعه ماند و زده بودم هشت و نیم سن بود این هفتاد و نیم سن بوزن در آمدن کمین از آن کمتر و زشته
بیت و سوم سه و نیم گروه کوه کوه بر لب آب بایب نزول نمودم روز شنبه بیت و چهارم قریب بشش گروه طے نموده
در کنار تال همده منزل شد روز مبارک شنبه بیت و پنجم مقام فرموده بزم پیاله ترتیب یافتند و بندها کسے خاص بساغ عنایت خورش
گشتند بوازش خان را بمصب سه هزار سی و دو هزار سوار که اصنافه پانصدی ذات باشد سرفراز ساخته و خلعت و فیل مرحمت
نموده و خصت جاگیر فرمودم و محمد حسین سبک را که بخت ابتیاع اسپان را وار ببلخ فرستاده شده بود درین تاریخ بدرگاہ رسیده سعادت
زمین بوس دریافت از اسپان آورده ادیک اسپا برش بقایت خوش رنگ و خوش بست است تا حال باین رنگ برش
دیده نشده بود و چند راه دارد دیگر خوب آورده بود بنا بران ادرا بخطاب تجارت خالی سرفراز فرمودم روز جمعه بیت و ششم پنج گروه
دیک پاو طے نموده در موضع جالود منزل شد و راجه پنجم بوازش عموی راجه کوچ که الحال ملک گجرات را با و عنایت فرموده ام اسپا عنایت
کردم روز شنبه بست و هفتم سه گروه کوه در مقام بوده نزول اجلال اتفاق افتاد روز یکشنبه بست و هشتم پنج گروه طے نموده کنار قصبه
دو حد که این قصبه سرحد گجرات و مالوه است محل نزول رایات جلال گشت پهلوان بهادان بدین برق انداز بچه لنگوری را با بز می به
مازمت آورده عرض نمود که در راه یکی از بچیان این بنده لنگور ماده را که بچه خود را در سینه گرفته بر بالاس درختی نشسته بود پسند
و آن سنگ دل رحم نکرده ماده لنگور را به بندوق میزد بجز در رسیدن بندوق بچه را از سینه جدا کرده بر شاخه میگذارد و خود بر
زمین افتاده جان می سپارد و درین اثنا من رسیدم و آن بچه را فرود آورده بخت شیر خوردن نزد یک این بز بر دم حق تعالی
بز را بر و مهران ساخته شروع در رسیدن و مهربانی کرد و با وجود عدم جنسیت با هم چنان الفت گرفته اند که گویا از شکم او بر آمده فرمودم
که بچه را از جدا سازند بجز جدا ساختن بز آغاز فریاد و بیطلتے کرد و بچه لنگور نیز بی تاب بسیار نمود اما الفت بچه لنگور بخت شیر خوردن
چندان تعجب ندارد و مهربانی بزبان بچه جلای تعجب بسیار است لنگور جانور است از عالم میمون غایتا موسی میمون بز روی مائل در ویش
سخ و موسی لنگور سفید و رویش سیاه و دم لنگور و چندان از دم میمون دراز است بنا بر عزت است این مقدمه نوشته شد روز و شنبه بیت و نهم
مقام نموده بشکار نیله گاؤں رفته و در نیله گاؤں یکے نزدیک کے ماده به بندوق زدوم روز شنبه سے ام نیز مقام واقع شد

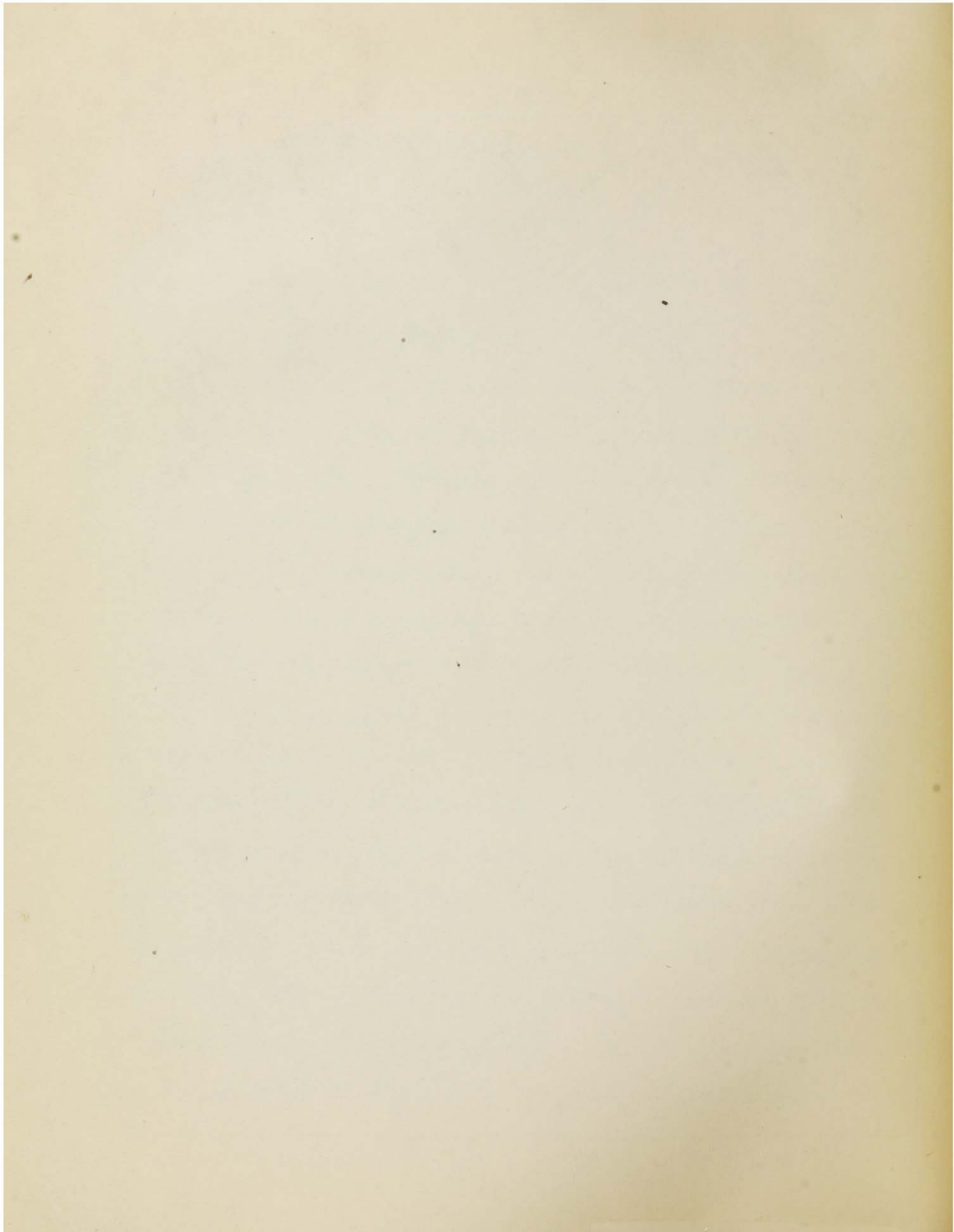
تمام شد جلد اول توژک جهانگیری

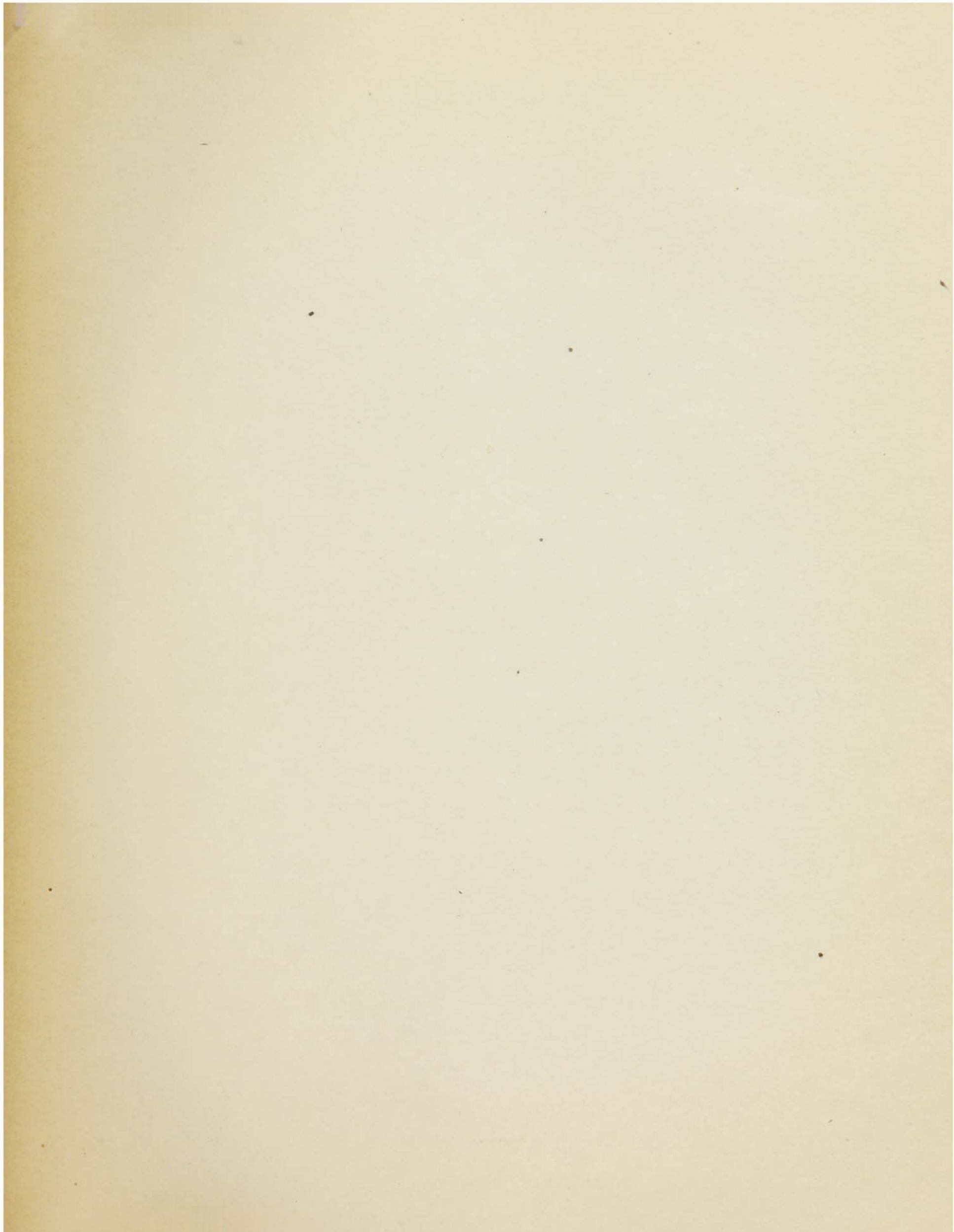
حکم جهانگیر

حکم فرمودم که این دو از ده ساله احوال را یک جلد ساخته نسخه های متعدد ترتیب نمایند که به
 بنده های خاص عنایت فرمایم و بسایر بلاد فرستاده شود که از باب دولت و اصحاب سعادت
 دستور العمل روزگار خود سازند.

جشن سیزدهمین نوروز از جلوس بهایون

شب کیشنه میت و سوم ربیع الاول ساله هجری بعد از گذشتن چهارده نیم طری تویل آفتاب یعنی حضرت نیر عظیم عظیم بخش عالم به برج حمل اتفاق افتاد و تا این نوروز جهان افروز دوازده سال از جلوس بهایون این نیازمند درگاه الهی بخیر و خوبی گذشته سال نو مبارک و فرخ آغاز شد روز مبارک شنبه دویم ماه فروردی ماه الهی جشن وزن قمری انجمن افروز گشت سال نچاه و یکم از عمر این نیازمند درگاه انیزدی مبارک کے آغاز شد امید که مدت حیات در مرصیات الهی صرف شود و نفسی بے یاد او نگردد بعد از فراغ وزن تازه بتازه یزیم نشاط ترتیب یافت و بنده ہاے خاص بساغر لبریز عنایت سرخوش گشتند درین روز آصف خان کہ منصب پنج ہزاری ذات و سہ ہزار سوار سرفرازی داشت بعنایت چار ہزار سوار و واسپہ و سہ اسپہ ممتاز شد و ثابت حسان بخدمت عرض مکر سرفرازی یافت خدمت توپ خانہ بمقتدر خان مرحمت نمودم واسپہ کچی کہ سپرد لا و رخاں پیشکش آورده بود با آنکہ تا در ولایت گجرات نزول ہو کب اقبال اتفاق افتاده مثل این اسپہ سہر کار نیامده چون میرزا رستم بسیار اطہار میل و خوش نمود و خاطر او را عزیز میدارستم با عنایت نمودم بجام چہار انگشتی از الماس و یاقوت و زمرد و نیلم و دو دست باز مرحمت شد و براجرہ کچی نرائن نیز چہار انگشتی از نعل و عین المرہ و زمرد و نیلم نیز عنایت شد مروت خان از بنگالہ سہ زنجیر نیلم پیشکش فرستادہ بود و نیلم غلہ شد شب جمعہ فرمودم کہ ورتال را چہر افغان کردند بعنایت خوب شدہ بود و در کیشنہ حاجی رفیق از عراق آمدہ سعادت آستان بوس دریافت و مکتوبے کہ برادر م شاہ عباس مصحوب اوار سال داشته بود گذرانید مشار الیہ غلام میر محمد امین خان قافلہ باشی ست و میراد از عالم فرزندان تربیت کردہ و در واقع خوب خدمتگار سیست مکر بجراق آمد و رفت نمودہ بہ برادر م شاہ عباس آشنا شدہ درین دفعہ از اسپان پچاق واقمشہ نفیسہ آورده بود چنانچہ از اسپ ہاے او چند اسپ داخل طوایل خاصہ شد چون بندہ کار آمدنی و خدمت گار لاین عنایت است بخطاب ملک التجار سرفراز ساختم روز دوشنبہ براجرہ کچی نرائن شمشیر خاصہ و تسبیح مرصع و چہار دانہ مروارید کجبت حلقہ گوش مرحمت نمودم روز مبارک شنبہ میرزا رستم کہ بمنصب پنج ہزاری ذات و ہزار سوار سرفراز بود باضافہ پانصد سوار امتیاز یافت انعقاد خان بمنصب

چهار هزاری و هزار سوار ممتاز شد سرفراز خان به منصب دو هزار و پانصدی و هزار و چهار صد سوار سرفراز گشت معتمد خان بمنصب هزاری و
 سه صد و پنجاه سوار سربندی یافت به اینرا سنکهدین و فدائی خان اسپ صد مری عنایت شد چون صوبه پنجاب بحفظ و حراست
 اعتمادالدوله مقرر است حسب الالتماس او میر قاسم بخشی احدیان را که نسبت و سلسله ایشان دارد و حکومت صوبه مذکور سرفراز فرمودم
 و منصب هزار زیات و چهار صد سوار و خطاب قاسم خانی مرحمت کردم پیش ازین بر اجهلگی نرائن اسپ عراقی عنایت نموده بودم
 درین تاریخ فیل و اسپ ترک بخشیده رخصت بنگال فرمودم جام بانعام کمر شمشیر مرصع و تسبیح مرصع و اسپ یک عراقی دیگر و ترک
 خلعت سرفرازی یافته رخصت وطن شد صالح برادر زاده آصف خان مرحوم را بمنصب هزاری و سیصد سوار ممتاز ساخته رخصت صوبه
 بنگال فرمودم و اسپ بمشارالیه مرحمت شد درین تاریخ میر حله از عراق آمده دولت زمین بوس دریافت مشارالیه از سادات مستبر
 اصفهان است و سلسله اینها در عراق همیشه حمت داشته اند و الحال برادر زاده او میر رضی در خدمت برادرم شاه عباس بمنصب
 صدارت اختصاص دارد و شاه صبیح خود را با و نسبت کرده میر حله پیش ازین چهارده سال از عراق بر آمده نزد محمد علی قطب الملک
 بگلکند رفته بود نامش محمد امین است و قطب الملک او را میر حله خطاب داده بود و در ده سال مدار علیه او بوده و صاحب سلطان شده
 بعد از آنکه قطب الملک مذکور و ولایت حیات سپرده و نوبت ریاست به برادر زاده او رسید میر سلوکی که خاطر خواه او باشد نگردید و میر
 رخصت گرفته بوطن شافیه و شاه بنا بر نسبت میر رضی و عنایتی که مردم صاحب سامان را در نظر هائی باشد میر مذکور توجه و شفقت
 بسیار نظر فرموده و او نیز پیشکش لایق گذراند مدت سه چهار سال در عراق بسر برده و ملک با هم رسانیده چون مکرر معروض
 گشت که او اراده خدمت این درگاه دارد فرمان فرستاده بدرگاه طلب فرمودم و مشارالیه بجز رسیدن فرمان ترک تعلقات نموده جریده
 روی اخلاص بدرگاه نهاد و درین تاریخ بغزلباطوس مقترح گشته و از ده راس اسپ و نه تگور قماش و دو دانگشتی پیشکش گذراند
 چون از روی عقیدت و اخلاص آمده مشمول عواطف و مراحم ساخته بالفعل بمیت هزار در بخری و خلعت عنایت شد و درین
 روز خدمت بخشه گری احدیان را از تغیر قاسم خان بعنایت خان مرحمت فرمودم و خواجه عاقل را که از بنده های قدیم است بخطاب
 عاقل خان سرفراز فرموده اسپ عنایت نمودم روز جمعه و لا در خان از دکن آمده سعادت آستان بوس دریافت صد مهر و هزار روپیه
 نذر گذراند باقر خان فوچار صوبه ملتان بمنصب رشتصدی ذات و سیصد سوار سرفراز گشت تجارت خان و با هوای زمیندار صوبه
 ملتان بانعام فیل ممتاز شد در روز شنبه یازدهم بعزم شکار فیل از دو حد کوح فرموده در موضع کرده باره نزول اجلال اتفاق افتاده روز یکشنبه
 دوازدهم موضع سجارا محل ورود و موکب منصور گشت از پنج تا دو حد هشت کرده است و تا شکار گاه یک و نیم کرده صبح روز دوشنبه سیزدهم

با جمعی از بنده های خاص بشکار فیل متوجه شدم چرا که گاه فیل در کوستانی واقع است و فراز و نشیب بسیار گذار پیاده بصورت میسر است
 پیش ازین جمعی کثیر از سوار و پیاده بطریق قمرغه در جنگل را احاطه نموده بودند و بیرون جنگل بر فراز درختی بجهت نشستن من تختی از چوب
 ترتیب داده در اطراف آن بر چند درخت دیگر نشیمن باجهت امر ساخته بودند و دست فیل زبا کند های مستحکم و بسیاری از ماده فیلان
 آماده داشته و بر هر فیل دو نفر فیلبان از قوم جرگه که شکار فیل مخصوص آنهاست نشسته و مقرر شده بود که فیلان صحرائی از اطراف
 جنگل بحضور بیارند تا تماشا شای شکار آنها کرده شود قضا را در وقتی که مردم از اطراف جنگل دور آمدند از انبوهی درخت و پوست
 و بلند بسیار سلسله انتظام از هم گسیخت ترتیب قمرغه بر جانمان فیلان صحرائی سر اسیمه بر طرف روی نهادند و دوازده زنجیر فیل
 از نو ماده باین ضلع افتادند چون بیم آن بود که مبادا در روز فیلها میخانه را پیشتر از آنکه هر جایاقتن بستند اگر چه فیل بسیار
 بدست نیامدند غایتاً دو فیل نفیس شکار شد بغایت خوب صورت و صیل و تمام عیار چون کوهی را که در میان جنگل واقع است
 داین فیلان در آن جنگل می بودند را کس پہاڑی می گویند یعنی دیو کوه باین نسبت را دن سر و پاؤن سر که نام دیوهاست این هر
 دو فیل را نام کردم روز سه شنبه چهار و هم و کم شنبه پانز و هم مقام فرمودم شب مبارک شنبه شانز و هم کوچ نموده بمنزل کریمه باره منزل
 اجلال اتفاق افتاد حاکم بیگ که از خانزاده درگاه است بخطاب حاکم خانی سر فراز گشت و مبلغ سه هزار روپیه بسنگرام زمیندار
 کوستان پنجاب افغانم شد چون گرمانامیت اشتداد داشت و سواری روز متعذر بود کوچ بشب قرار یافت روز شنبه سحر بیستم در پرگنه
 دو حد منزل شد روز یکشنبه نوز و هم حضرت نیر عظم علیه بخش عالم در شرف خانه محل جلوه جهان افروزی فرمود و درین روز جشن عالی
 ترتیب یافته بر تخت مراد جلوس فرمودم شهنواز خان را که بمنصب پنج هزاری ذات سر فرازی داشت بغایت دو هزار سوار و دو سپه
 سه اسپه تاز ساختم خواجه ابوالحسن میر بخش بمنصب چهار هزاری فوات دو هزار سوار اصل و اضافه سر فرازی یافت چون
 احمد بیگ خان کابلی که بکومت کشمیر سر فرازی داشت تعهد نموده بود که در عرض دو سال فتح ولایت تبست و کشتوار نماید و آن
 وعده بنقض گشت و این خدمت از و بانصرام نرسید بنا برین او را معزول ساخته دلا در خان کاکر را به صاحب صوبگی کشمیر بلندی
 بخشیدم و خلعت و فیل مرحمت نموده رخصت فرمودم و او نیز خط تعهد سپرد که در عرض دو سال فتح تبست کشتوار نماید بدیع الزمان
 پسر شاه پنج میرزا از جاگیر خود که در سلطان پور داشت آمده سعادت آستانوس دریافت تا اسم خان را بغایت خنجر مرصع
 و فیل سر فراز ساخته بکومت صوبه پنجاب رخصت فرمودم شب سه شنبه بیست یکم از منزل مذکور کوچ فرموده عنان موکب
 اقبال بصوب احمد آباد معطوف داشتیم چون از شدت گرما و عفونت هوا محنت بسیار کشیدند و تا رسیدن باگرد مسافت

بعید یا سستی پیود بخاطر گذشت که ایام تابستان برین میم بدار الخلافه توجه نفرمائیم چون تعریف بر شکل ملک گجرات بسیار شنیده میشد
 و شهرت احمد آباد را نسبتی مانده بود قصد گجرات بخمال گذشت آخر رای بود احمد آباد قرار گرفت و از آنجا که حمایت و حراست یزد
 حق سبحانه همه جادهمه وقت حافظ و ناصر این نیاز مند است مقارن این حال خبر رسید که باز در آگره اثر و باع ظاهر شد و مردم
 بسیار تلف میشوند بنا برین فسخ غنیمت آگره که بالهام غیبی در خاطر پر تو افکنده بود مصمم گشت جشن مبارک شبینه بیست سویم بمنزل جالود
 ترتیب یافت پیش ازین ضابطه سکه چنان بود که یک روے زر اسم مرا نقش می کردند و بر روے دیگر نام مقام و ماه و سنه
 جلوس و ریولا بخاطر رسید که بجای ماه صورت برجه را که بآن ماه منصوب باشد نقش بکنند مثلاً در ماه فروردی صورت بره و در
 آردی بهشت شکل لوز و چون همچنین در هر ماه که سکه شود یک طرف صورت آن برج را بنوعی نقش کنند که حضرت نیر عظیم از ان طالع
 باشد و این تصرف خاصه من است و تا حال نشده بود

درین روز اعتقاد خان بغایت علم سرفرازی یافت به مدت خان که از تعینات صوبه بنگاله است نیز علم مرحمت شد و شب شبینه
 بیست و هفتم در موضع بدروال از پرگنه سمرانزول اقبال اتفاق افتاد و درین منزل آواز کویل شنیده شد کویل مرغی است از عالم
 زاغ غایتاً در حبه خرد تر هر دو چشم زاغ سیاه می باشد و از کویل سرخ ماهه او خالهاے سفیدی دارد و ز سیاه یک رنگ است زاو
 بغایت خوش آواز می باشد بلکه آواز او را هیچ نسبتی با آواز ماده او نیست کویل در حقیقت بلبل هندی است همچنان که بیست
 و شورش بلبل در بهاری باشد آشوب کویل در آمد برسات که بهار هندوستان است می شود و ناله اش بغایت دلنشین و موزون است
 و آغاز مستی او مقارن است بر سیدن انبه اکثر درخت انبه می نشیند و از رنگ و بوے انبه مخطوط است و از عرایب آنکه کویل
 خود کچ از بیضه بر نمی آرد و در وقت بیضه ندادن هر جا آشیانه زاغ را خالی می یابد بیضه آن را بمنقار شکسته بیرون می اندازد
 و خود بجای آن بیضه می نهد و می خورد و زاغ آن را بیضه خود تصور کرده بچ بر می آرد و در و ریش میدهد و این امر غریب
 را من خود در ال آباد مشاهده کرده ام شب کم شبینه بیست و نهم کنار دریاے من منزل شد و جشن مبارک شبینه در ان محل
 ترتیب یافت دو چشمه در کنار دریاے می ظاهر شد بغایت آب صاف داشت چنانچه که اگر دانه خشخاش هم در او افتد
 تمام ظاهری شود تمام آن روز بهر اهل محل گذرانیده شد چون سیر منزل دلکش بود فرمودم که بر لب هر چشمه صدف بستند روز
 جمع در دریاے من شکار ماهی کرده شد و ماهی های کلان پولک دار بدام افتاد نخست بفرزند شاه جهان حکم شد که
 شمشیر خود بیازد بعد از ان با مراد فرمودم که شمشیر های که در کمر بسته اند ببنید از ند شمشیر آن فرزند بهتر از هر سربیدی

اینست نقش های سکه عهد جهانگیری که یک طرف آن شکل بروج دوازده گانه نقش
 می شد و من سعی بسیار اصل آن سکه های دوازده گانه را بهم رسانیده نقل
 آن ها بعینه درین مقام نقش می کنم

نقش سکه صورت ثور مطابق ماه اردی بهشت

نقش سکه صورت حمل مطابق ماه فروردین

نقش سکه صورت سرطان مطابق ماه تیر

نقش سکه صورت جوزا مطابق ماه خرداد

نقش سکه صورت سنبله مطابق ماه شهریور

نقش سکه صورت اسد مطابق ماه مرداد

نقش سکه صورت میزان مطابق ماه مهر

نقش سکه صورت عقرب مطابق ماه آبان

نقش سکه صورت قوس مطابق ماه آذر

نقش سکه صورت جلدی مطابق ماه دی

نقش سکه صورت دلوم مطابق ماه بهمن

نقش سکه صورت عوت مطابق ماه اسفندیار

ماهی پانجمی از بندها که حاضر بودند قسمت نموده شد شب شنبه غره اردی بهشت ماه از منزل مذکور کوچ فرموده به سیاهوان
 و تو اچیان حکم کردم که از مواضعی که بر سر راه و نزدیکی بر راه واقع است بیوه و بیچاره آنجا را جمع ساخته بجنور بیارند که بدست
 خود خیر کنم که هم باعث مشغولیت و هم نامزدان بقیض میرسد که ام مشغول به ازین خواهد بود روز دوشنبه سویم شجاع خان
 عرب و سمت خان و دیگر بنده های که از تعینات صوبه دکن و گجرات بودند دولت آستان بوس دریا قندیشاخ دار بابت علوت
 که در احمد آباد توطن دارند ملازمت نمودند روز سه شنبه چهارم کنار دریا که محمود آباد محل نزول عساکر اقبال گشت رسم خان را
 که فرزند شاه جهان بکومت گجرات گذاشته بود بسعادت زمین بوس سرفراز شد جشن مبارک شنبه سششم در کنار تال کاکریه ترتیب
 یافت نا هر خان حسب حکم از صوبه دکن آمده بسعادت کورنش فرق عزت برافراخت بفرزند شاه جهان انگشتری الماس از
 بابت پیشکش قطب الملک که هزاره قیمت داشت مرحمت شد اتفاقاً دران الماس سه خط در برابر یکدیگر و خط حرکت در زیر
 آن واقع بود چنانچه نقش مد ظاهر میشد این الماس را از نوادر روزگار دانسته فرستاده بود حال آنکه رنگ و تراش در جوهر عیب
 است لیکن بظاهر عام فریب بود و مهند از سعدی که معتبر است نبود چون فرزند شاه جهان می خواست که از عنایم فتح دکن
 یاد بود بجهت برادر شاه عباس فرستد این الماس را با دیگر تحفه با بخت ایشان ارسال میداد و درین روز هزار روپیه
 در وجه انعام بر کمرای بادفروش عنایت فرمودم مشارالیه گجراتی الاصل است و از نقل و سرگذشت احوال این ملک
 استحضار تمام دار و نامش بونته بود یعنی نهال بخاطر رسید که پیر مردی را بونته گفتن ب نسبت است خصوص الحال که بسحاب کبریت
 ماسر سبز و بارور بوده باشد بنا بران حکم فرمودم که بعد ازین او را بر کمرای میگفته باشند بر کمره زبان هندوی درخت را میگویند روز
 جمعه هفتم ماه مذکور موافق غزه جمادی الاولی در ساعت مسعود مختار مبارک که و فرنی بشهر احمد آباد در آمد وقت سواری فرزند
 بلند اقبال شاه جهان بیست هزار چرن که پنج هزار روپیه باشد بخت نثار آورده بود تا در دو لتخانه نثار کنان شرافت چون
 بدو لتخانه نزول اقبال فرمودم طره مرصع که بیست و پنج هزار روپیه قیمت داشت بر رسم پیشکش گذاریند و از بنده های او که دین
 صوبه گذاشته بودند پیشکشها آورند همه جهت قریب کجیل هزار روپیه شده باشد چون بعرض رسید که خواجه بیگ میرزا است
 صفوی در احمد نگر بجوار سفرت ایزدی پوسته خنجر خان را که بفرزند می برگزیده بود بلکه از فرزند صلی گرامی تر میداشت و حقیقت
 جوان رشید خست طلب و بنده قابل تربیت است بمنصب دو هزاری ذات و سوار از اصل و اضافه سرفراز ساخته حراست قلعه
 احمد نگر بعهده او مقرر فرمودم درین ایام از شدت گرما و عفونت هوا بیماری در میان مردم شایع شده و از اهل شهر در دو کم کسے باشد

که دو سه روزی باین بلا مبتلا نشده باشد تپ محرق یا دروا اعضا بم میرسد و در عرض دو سه روز آزاد تمام میرساند چنانچه بعد از صحت
 بدست اترضعف و سستی باقی می ماند غایتا عاقبت بخیر است و حذر جانے بکسے کم میرسد و از مردم کمین سال که درین ملک
 وطن دارند شنیده شد که پیش ازین به سه سال همین قسم تپ بهم رسیده بود و بخیر گذشت بهر حال در آب و هواے گجرات
 زبونی ظاهر شد و ازین آمدن بغایت پشیمانم امید که حق جل و علی بفضل و کرم خویش این گرانی را که سبب نگرانی خاطر
 است از میان مردم بردارد و روز مبارک شبته سیزدهم بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ بمنصب هزار و پانصدی ذات و سوار
 و عنایت علم سرفرازے یافته بخدمت فوجداری سرکار شین تعیین شد سید نظام فوجدار سرکار لکنؤ بمنصب هزاری ذات و به مقصد
 سوار ممتاز گشت منصب علی قلع درمن که از تعینات صوبه قندهار است بالتماس بهادر خان صاحب صوبه قندهار هزارین ذات
 و به مقصد سوار حکم شد سید هزار بر خان باره بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سر بلندی یافت زبردست خان را بمنصب شصتصدی
 ذات و سه صد و پنجاه سوار سرفراز فرمودم درینو لاقاسم خواجه ده بندی پنج دست باز تو بگون از ما و الله المصحوب یکے از
 اقوام خود برسم نیاز ارسال داشته بود یک دست در راه ضایع شد چهار دست سلامت در او چین رسیدند حکم فرمودم که مبلغ
 پنج هزار روپیه حواله کس ایشان نمایند که از هر قسم متاع که مرصعے خواجه و اندا اقبیاع نموده برود و هزار روپیه بمشار الیه العام شد
 و بهدرین وقت خان عالم که نزد دار اسے ایران باطلی گرمی رفته بود یک دست باز آشیانی که بزبان پارسی اکنهے گویند
 پیشکش فرستاده بود از نظر گذشت بظاهر علاستے که از باز دانی تمیز توان کردند و بعد از پراپیدن تفاوت ظاهر میشود و روز
 مبارک شبته ستم میر ابو الصالح خویش مرحومی میرزا یوسف خان حسب احکم از دکن آمده سعادت آستانهوس در یافت صد مهر
 نذر و گلگی مرصع پیشکش گذرانید میرزا یوسف خان از سادات رضوی مشهور است و سلسله آنها در خراسان همیشه معزز و مکرم
 بوده اند و بالفعل برادرم شاه عباس صبیبه خود را به برادر خرد میر ابو الصالح مذکور نسبت کرده پدرش مرزا اتغ خادم باشے
 روحه رضیه امام هشتم است و میرزا یوسف خان بیامن تربیت حضرت عرش آشیانے بمرتبہ امارت و منصب پنج هزاری رسیده بود
 بے تکلف خوب میرے بود و نوکر را بسیار تیزک میداشت و بسیاری از خویشان او برگرد او فراهم آمده بودند در صوبه دکن بر حمت
 حق پیوست اگر چه فرزند بسیار از دماند و نظریه حقوق قدیم رعایتها یافتند خصوص در تربیت پسر کلانش ثنایت توجیه مندرک گشت در آنک
 مدت بمرتبہ امارت رسانیدم غایتا از و تا پدر فرق بسیارے است روز مبارک شبته سبت و هفتم حکیم مسیح الزمان بیست هزار در دنیا تمام
 مرحمت شد و حکیم روح الله صد مهر و هزار روپیه عنایت فرمودم چون مزاج مر بسیار خوب در یافته بود و دید که هواے گجرات بغایت

۱۷۱۰

ناسازگار است حکیم ندکو گفت همین که شما در شراب و افیون معتاد اندک می خورید فرمود تمام این کوفت شما یکبارگی بر طرف خواهد شد و همین که من در یک روز هر دو از آنها کم کردم در همان روز اول بسیار فائده کرد و روز مبارک شنبه سویم خورد و او ماه قزلباش خان بمنصب هزار و پانصد یزدت و هزار و دویست سوار از اصل و اضافه سرفرازی یافت و عرض داشت کجیت خان داروغه نعل خانه و بلوچ خان قزاول سگی رسید که تا حال شصت و نه زنجیر نعل از زو ماده شکار شده بود و بعد ازین هر چه شود عرض داشت خواهد شد حکم کردم که نعل سیر و آنچه خورد باشد زنها رنگیرند و غیر ازین دو قسم از زو ماده هر چه بنظر در آید شکار کنند روز دو شنبه چهار دم مبلغ دو هزار روپیه کجیت عرس شاه عالم بسید محمد صاحب سجاده ایشان عنایت نمودم و اسب خاصگی کچی که از اسپان سره جام بود پیشکش نمود بود بر اجه ز سنگه دیوم حمت شد هزار روپیه به بلوچ خان قزاول سگی که بخدمت شکار نعل تعیین است انعام فرمودم روز سه شنبه پانزدهم اثر گرانی در دسر در خود یافتم آخر به تپ منجر شد شب پیاله های معتاد را نخوردم و بعد از نیم شب آزار خمار بر تخت تپ انزوم و تا دم صبح بر بستره طلیدم آخر روز کم شنبه شانزدهم تپ تحقیق یافت و باستصواب حکما شب ثلثان مقدار پیاله خورده شد و بکجیت خوردن شور باه ماش و برنج هر چند تکلیف میکردند و مبالغه می نمودند تو انستم بخود قرار داد تا بحد تمیز رسیده ام یاد ندارم که عصر گز شور باه بوغان خورده باشم امید که بعد ازین هم حاجت نه افتد چون درین روز غذا آوردند طبیعت رغبت نه نمود مجلاسه روز دو شب بفاکه گذشت با آنکه یک شبان روز تپ کشیده ام و ضعف و بیطاعتی بحدیست که گویا مدت صاحب فراش بوده ام اشتها مطلق نمانده و بطعام رغبت نمی شود و در حیرتم که بانی این شهر راجه لطافت و خوبی منظور بوده که در چنین سرزمین بی فیض شهر ساخته بعد از و دیگران نیز عمر عزیز خود را درین خاکدان بر همه چیز گذرانیده اند هوایش مسموم در منیش کم آب و رنگ بوم و گرد و غبار بحدیست که پیش ازین شرح داده شد آب بغایت زبون و ناگوار و درودخانه که در کنار شهر واقع است غیر از ایام برسات همیشه خشک می باشد چاهها اکثر شور و تلخ نالاهبا که در سواد شهر واقع است لجا بون گاوران دو غاب شده مردم اعیان که بقدر سامانے دارند در خانه های خود بر کما ساخته اند و در ایام برسات از آب باران پرمی سازند و تا سال دیگر از آن آب میخورند و مضرات آبی که هرگز بودا با و برسد و راه برآید بخار نداشته باشد ظاهراست بیرون شهر بجای سبزه دریا حین تمام صحرا قوم زار است و نسیمی که از روی قوم و زو فیض او معلوم مصرع

ای تو مجموع خوبی بحیبه نامت خوانم

پیش ازین احمد آباد را گوید و گفته بودم الحال نمی دانم که سمرستان نام نهم یا بیارستان خوانم یا ز قوم زار گویم یا جهنم آباد که شامل جمیع صفات است اگر موسم برسات مانع نبوده یگر و زورین محنت سرا تو گفت نمی فرمودم و سلیمان دار بر تخت با نشسته بیرون بیستادم و خلق خدا را

ازین پنج و محنت خلاص میساختم چون مردم این شهر بغایت ضعیف دل و عاجزانند بحجت احتیاط که سباد العبسی از اہل اردو بہ تعدی و تم
 در خانہ ملکہ آنها فرود آیند و مزاحم احوال فقرا و مساکین شوند و قاضی و میر عدل بحجت رود دیدگی مدائمت نمایند تا نتوانند بآن ستم پیشیا
 بس آمد از تاریخی کہ درین شهر نزول سعادت اتفاق افتاد با وجود وحدت و حرارت هوا ہر روز بعد از فراغ عبادت دو پہر کجہر کہ طرف
 دریا کہ ہرچگونہ حلیے دماغی از درو و یوار و سیاہول و چو بدار ندارد بر آمدہ دوسہ ساعت نجومی مے نشینم و بمقتضای عدالت بفریاد
 داد خوابان رسیدہ ستم پیشہ باراد ر خور جرایم و تقصیرات سیاست میفرمایم حتی در ایام ضعف با کمال در دوالم ہر روز بہ ستور مہود
 بچہر کہ بر آمدہ تن آسانی بر خود حرام داشتہ ام سے

بہ رنگہبانی حسیق خدا | شب نگویم دیدہ بخواب آشنا | از بے آسودگی جسد تن | پنج پسندم بہ تن خویش تن
 بکرم آئی عادت چنان شدہ کہ در میان شبانہ روزی پیش از دوسہ ساعت نجومی نقد وقت بتاراج خواب نیرود درین ضمن دو فائدہ متظور
 است یکے آگاہی از ملک و دوم بیدار ولی بیاد حق و حقیقت باشد کہ این عمر چند روزہ بفقالت بگذرد چون خواب گرانی در پیش است این بیداری
 را کہ دیگر در خواب نخواہم دید غنیمت شمرده یک چشم زدن از یاد حق غافل نباید بود

باش بیدار کہ خواب بے عجبی در پیش است

و بہان روز کہ تپ کردم فرزند بجان پیوند شاہ جهان تپ کرد و کوفت او با متداد انجامید و تا وہ روز بگورنش نتوانست رسید روز
 مبارک شنبہ بیست و چہارم آمدہ ملازمت نمود بغایت ضعیف و ناتوان بنظر در آمد چنانچہ اگر کسی نگوید توان فہمید کہ این کس بیاری یک ماہ
 بلکہ بیشتر ہم کشیدہ باشد شکر کہ عاقبت بخیر گذشت روز مبارک شنبہ سے و یکم میر حلیہ کہ درینولا از ایران آمدہ محلے از احوال و رقمزہ
 کلک و قالیچ نگار شدہ بمنصب ہزار و پانصد نجات و دو دست سوار فریق عزت برافراخت درین روز بحجت ضعیفی کہ کشیدہ ام یک
 زنجیر نیل و یک راس اسپ و اقسام چہار پایہ با مقدار سے از طلا و نقرہ و دیگر اجناس برسم تصدق بمستحقان عنایت شد اکثر از
 بندہ ہا در خور سرمایہ خویش تصدقات آوردہ بودند فرمودم کہ اگر عرض اظهار اخلاص و مجراست مقبول نیست و اگر از صدق
 عقیدت است چہ حاجت با درون حضور غایبانہ خود بفقرا و ارباب استحقاق قسمت نمایند روز مبارک شنبہ ہفتم تیس ماہ آئی
 صادق خان بخشے بمنصب دو ہزاری ذات و سوار از اصل و اضافہ سرفرازی یافت ارادت خان میر سامان بمنصب دو ہزاری و
 ہزار سوار ممتاز گشت میر ابو صالح رضوی بمنصب دو ہزاری و ہزار سوار بخطاب رضوی بخانے و عنایت علم و فیل سرفراز شدہ بصوبہ دکن
 رخصت یافت درینولا بعرض رسید کہ سپہسالار تالیق خان خانان در تتبع این مصرع مشہور کہ - ع

سین

بهریک گل زحمت صد خاری باشد کشید

غزلی گفته و میرزا ستم صفوی و میرزا مراد پسر او نیز طبع آزمائی نموده اند مطلقه درید همه بخاطر رسید

ساغری برنج گلزاری باید کشید | ابر بسیار است می بسیاری باید کشید

از ایستادها بزم حضور هر که طبع لطمی داشت غزلی گفته گذرانید این مصرع ظاهر شد که از مولانا عبدالرحمن جامی است غزل
 او تمام بنظر در آمد غیر از آن مصرع که بطریق مثل زبان زور روزگار شده دیگر کاره نسیخته بغایت ساده و هموار گفته درین تاریخ خبر
 فوت احمد بیگ خان حاکم کشمیر رسید پسران او که از خانه زادان این درگاه اند و اثر رشد و کار طلبه از ناصیه احوال آنها ظاهر بود
 بناصب مناسب سرفرازی یافته بخدمت صوبه بنگلش و کابل تعیین شدند منصب او دو هزار و پانصدی بود پسر کلان او بمنصب
 سه هزار می و سه پسر دیگر بمنصب نهصدی ممتاز گذشتند روز مبارک شنبه چهاردهم خواجه باقیخان که بجواهر اصلت و شرافت و نجابت
 و شجاعت آراستگی دارد و یکی از نهانجات ملک برار بعهده اوست بمنصب هزار و پانصدی و هزار سوار از اصل و اضافه و بخطاب
 باقیخان علم عزت برافراخت را که کمند که سابق دیوان صوبه بگرت بود بدیوانی صوبه مالوا ممتاز گشت در نیوا حفت شدن سارس
 که تا حال دیده نشده بود در مردم شهرت دارد که هرگز هیچکس ندیده بنظر در آمد سارس جانوریست از عالم کلنگ غایتا از کلنگ ده دوازده
 پر کلان تر و میان سر بر ندارد و پوسته است بر استخوان سر کشیده و از پشت چشم تا مقدار شش انگشت از گردن او سرخ می باشد اکثر
 در صحرا حفت جفت بسری برد و حیانا خیل خیل هم بنظر در می آیند و حفت آن را از صحرا آورده در خانه مانگامی دارند و با مردم نه
 می گیرند قصه حفت سارے است در سرکار سن که ایله و مجنون نام نهاده ام روزی یکی از خواجه سرایان عرض کرد که در حضور من
 اینها با هم حفت شدند حکم فرمودم که هرگاه بازار آده حفت شدن داشته باشد مرا آگاه سازند و هنگام سفیده صبح آمده عرض کرد که بازمی
 خواهند که حفت شوند در لحظه خود بجهت تماشا شایتم ماده پاپای خود را راست گذاشته اندک خم کرد و ز اول یک پای خود را از
 زمین برداشته بر پشت او نهاد و بعد از آن پای دوم را و لحظ بر پشت او نشسته حفت شد آنگاه فرود آمد و گردن را دراز ساخته
 نزل را بر زمین رسانیده یک مرتبه برگرد و ماده گشت یکین که بیضه نهاده بچم هم بر آزند و از الفت و محبت سارس با حفت خود
 نظما غریب و عجیب بسیار شنیده شد چون بتواتر رسیده و غزابت تمام دارد نوشته می شود از جمله قیام خان که از خانه زادان این درگاه
 است و در فن شکار و قردلی و قوت تمام دارد و عرض کرد که روزی شکار رفته بودم سارے نشسته یافتم چون نزدیک تر
 شایتم از جای خود برخاسته روان شد و از رفتار او اثر ضعفی دلم یافته شد جای که نشسته بود رتم استخوانی چند باشته بر بنظر

در آمد که در زیر خود گرفته نشسته بود بر دوران دام چیده خود را بگوشه کشیدم خواست که بجای خود آمده بنشیند پایش بدام مضبوط شد پیش رفته گرفتم بغایت سبک به نظر در آمد چون نیک دیدم در سینه و شکم اصلا بر نمانده گوشت و پوست از هم ریخته و گرم افتاد بلکه در تمام اعضا اثری از گوشت نمانده است پیری با استخوانی چند بدست در آمد ظاهر شد که جفتش مرده و از فراق او باین روز نشسته

بگداختن از بگردل افروز مرا	افروخت چو شمع آه جانسوز مرا	روز طربم سیاه شد چون شب غم	نشاند فراق تو بدین روز مرا
----------------------------	-----------------------------	----------------------------	----------------------------

همت خان که از بنده های خوب من است و سخن او اعتماد را می شاید عرض کرد که در پرگنه دو حد جفت سار سے بر کنار تال بنظر در آمد از بند و قچیان من یکی رازد و همان جاسرش بر دیده پاک ساخت تضار او در آن منزل دوسه روز مقام واقع شد جفت او پیوسته در آن گرد و پیش میگشت و فریاد و فغان میکرد و مرا از بقراری او دل بد روی آمد و غیر از ندامت چاره نبود چون از آن منزل کوچ شد بحسب اتفاق بعد از میت و پنج روز همان مقام عبور افتاد از متوطنان آنجا مال و حال و خاتمت احوال آن سار سار رسیدم گفتند که در همان روز جان داد و هنوز اثری از استخوان و پروبال او بر جاست من خود با بخار رفته دیدم نوعی که گفته بودند نشان یا قتم ازین عالم نکلها در میان مردم بسیار است نوشتن آنها طوطی دار و روز شنبه شانزدهم خبر فوت راوت شنیدم که از تعینات صوبه بهار بود بعضی رسید و مانسنگه سپر کلان او بمنصب دو هزاری ذات و ششصد سوار سرفراز گشت و دیگر فرزندان و اقوام او باضافه منصب سرفراز شدند و بتابعیت او مامور گشتند روز مبارک شنبه بست و یکم نیل باون سرشکار خاصه که بحجت رام شدن در پرگنه دو حد گذاشته شده بود بدرگاه رسید حکم فرمودم که نزدیک بجزو که طرف دریا بنگاه دارند که همیشه در مد نظر باشد در نیل خانه حضرت عرش آشیانی کلان تر از نیل در جنسال که مدت ها سر حلقه فیلمان خاصه بود بنظر من در نیل در تقاع آن چهار درع و سه نیم پاکز آلی بود که هشت درع و سه انگشت شرعی باشد و بالفعل در فیلمان سرکار من از همه کلان تر به پلوان عالم گجراج است که عرش آشیانی خود به دولت شکار فرموده بود و سر حلقه فیلمان خاصه نسبت از تقاعش چهار درع و نیم پاست که هفت درع و هفت انگشت شرعی باشد که شرع بعضی بست و چهار انگشت آدم متساوی الحلقه قرار یافته و گز آلی بعضی چهل انگشت است درین تاریخ مظفر خان که بنجد مت صاحب صوبگی ولایت طحطه سرفراز شده بود سعادت آستانوس دریافت صدر هر و صدر و پیه نذر و موازی یک لک روپیه از جواهر و مرصع آلات پیشکش گذرانید در نیو لاجر رسید که حق سبحانه تقاع را بفرزند پسر ویز پسر از صبیبه مغفوری شاه مراد کرامت فرمود امید که قدش برین دولت مبارک باشد روز یکشنبه بست و چهارم را سے بهاره دولت آستانوس دریافت در ملک گجرات کلان تر ازین زمینداری نیست ملکش

سورت

بدریاے شور پیوسته است بهاره و جام از یک حد اندوده پشت بالاتر بهم میرسد غایتاً بخت ملک جمعیت اعتبار بهاره از جام
 بیش است می گویند که بدین بیج یک از سلاطین گجرات بنامه سلطان محمود فوجی بر سر او فرستاده بود جنگ صف کرد و شکست
 بر فوج محمود افتاد القصد در وقت که خان اعظم به تسخیر قلعه جو ناگره ملک سورته شتافت ننو که مخاطب بسطان مظفر بود و خود را
 وارث ملک میگرفت بحال بتاه در پناه زمینداران روزگار بسری بر و بعد از آن جام با فوج منصوره جنگ صفت کرده شکست خورد
 و تنو به پناه راسه بهاره در آمد خان اعظم تنور از راسه بهاره طلب نمود مشارالیه چون تاب مقاومت با لشکر منصور نداشت
 نوز اسپرده باین دو لشکر او بی از صد مات افواج قاهره محفوظ ماند در آن وقت که احمد آباد بمورد کب باقبال آراستگی یافت و بزودی
 کوچ شد بلازمست نرسید زمین او هم خلیه راه بود و فرصت نیز مقتضی تعیین افواج نبود چون بحسب اتفاق بازمراجعت واقع شد درین
 دفعه فرزند شاهجهان راجه بکر با حیت را با فوجی از بنده های درگاه تعیین فرمود او نجات خود را منحصر در آمدن دانسته خود بسعادت
 آستانوس شتافت و دولست مهر و دو هزار روپیه نذر و صداسپ پیشکش گذرانید غایتاً از اسپان او کیکی آنچنان نبود که خاطر پسند
 باشد عمرش از هشتاد و زیاده بنظر می در آمد و خود میگویی که نود سال دارم که در حواس و قوای ظاهر فتور می نرفته از مردم او
 پیری بنظر در آمده موهای ریش و برت دابر و سوسه او سفید شده میگویی که ایام طفولیت مرا راسه بهاره یاد دارد و در پیش او
 از خردی کلان شده ام و درین تاریخ ابو الحسن مصور بختاب نادر الزمانی سرفراز گشت مجلس جلوس مراد و دیباچه جاگیر نامه کشیده
 بنظر در آورد چون سزاوار تحسین و آفرین بود و الطاف سیکر ان گشت کارش بعیار کامل رسیده و تصویر او از کار نامه های
 روزگار است و درین عصر نظیر و عدیل خود ندارد و اگر درین روز او ستاد عبدالحی و استاد بهزاد در صفحہ روزگاری بودند انصاف کار
 او می دادند پدرش آقا رضائی مروسی در زمان شاهزادگی من بخدمت سن پیوسته او را نسبت خانزادی باین درگاه است غایتاً
 او را بیج آشنائی و مناسبت بکار پدرش نیست بلکه از یک عالم نمیتوان گفت و من نسبت با و حقوق تربیت بسیار است این سخن
 تا حال خاطر همیشه متوجه تربیت او بوده تا کارش بدین درجه رسیده الحق نادره زمان خود بوده و همچنین استاد منصور نقاش که بختاب
 نادر العصری ممتاز است و در فن نقاشی بکار عصر خود است و در عهد دولت پدر من و من این دو تن ثالث خود ندادند مراد ذوق
 تصویر و مهارت تمیز او بجای رسیده که از استادان گذشته و حال کار هر کس بنظر در می آید بے آنکه نامش مذکور شود بدیهه در یا بهم که
 کار فلان است بلکه اگر مجلی باشد ششکل بر چند چهره و هر چهره کار یکی از استادان باشد می توانم یافت که هر چهره کار کیست و اگر در یک
 صورت چشم دابر و دیگر کشیده باشد در انصورت می فهمم که اصل چهره کار کیست و چشم دابر و را که ساخت شب یکشنبه سے و یکم

تیسر ماه باران عظیم شد تا روز سه شنبه غره آمد و ماه آبی شدت هر چه تمام تر بارید و تا شام زده روز پیوسته ابر و باران بود چون
این ملک رنگ بوم است و بناهاش در غایت زبونی عمارات بسیار و قنادی و اساس حیات جمعی از پادشاهان و متوطنان این شهر
شنبه شده که مثل باران امسال یاد ندارند که در هیچ سینه شده باشد رودخانه سا بهر متی اگر چه بظاهر هر آب می نماید غایتا اکثر
جا پایابست فیل خود همیشه آمد و رفت میکنند همین که یکروز امساک باران شد اسپ و آدم نیز پایاب میگردد سر چشمه این رودخانه در
کوبستان در ملک راناد واقع است از کوه کوه برمی آید و یک ونیم کوه طے نموده از تهر میر لور میگردد و در اینجا این رودخانه را
دریا و داکل میگویند چون سه کوه از میر لور گذشت سا بهر متی نامند روز مبارک شنبه دهم را و بهاره بغایت فیل زود آمد
فیل و خمر مرغ و چهار انگشتری از یاقوت سرخ و یاقوت زرد و نیلم و زمرد و سرفراز یافت پیش ازین التالیق جان سپار خان خانان
سه ساله حسب الحکم فوجی بسر کرده که سپر خود امر الله بجانب کوه طزدانه بجفت گرفتن کان الماس که در تصرف پنجوز میندار خانند است تعیین
نموده بود درین تاریخ عرض داشت او رسید که زمیندر مذکور مقاومت باشکر منصور زیاده از اندازه و مقدار خویش دانسته کان را
بیشکش نمود و داروغه بادشاهی بضبط آن مقرر گشت الماس آنجا باصالت و نفاست از سایر اقسام الماس امتیاز تمام دارد و در
جوهریان بغایت معتبر و همه نیک اندام و بهتر تر و برتر میشوند و در دم کان گوگرد که در حدود ملک بهار واقع است و الماس آنجا از کان
بر نمی آید رودخانه ایست که در ایام برسات سیل از فراز کوه می آید و پیش آن را می بندند و چون سیل از رودی بند گذشت و آب کم
شد جمعی که درین فن مهارت دارند و مخصوص این کار اند بر رودخانه در آمده الماس می آرند و الحال سه سال است که این ملک
بتصرف اولیای دولت ابد قرین در آمده و زمیندار آنجا مجوس است غایتا آب آنس زمین بغایت مسموم است و مردم بیگانه
در آنجا نمی توانند بسر برد سویم در ولایت کرناٹک متصل بسرحد قطب الملک در پنجاه کوه مسافت چهار کان واقع است و در
تصرف زمینداران است و الماس آنجا اکثر پنجه بهم میرسد روز مبارک شنبه دهم نا بهر خان بمنصب هزار و پانصدی ذات و مہزار سوار
سرفراز گشت و یک زنجیر فیل با و عنایت شد مکتوب خان داروغه کتب خانه بمنصب هزار و پانصدی ذات سر ملندی یافت چون حکم
فرموده بودم که شب برات بر دور تال کا کر یہ چراغان ترتیب نمایند آخر ما سے روز دو شنبه چهار دهم ماه شعبان بقصد تماشای
آن توجه فرمودم اطراف تال را با عمارت میان بغانوس الوان و اقسام صنایع که در چراغان مقرر است آراسته آتش بازیها ترتیب
داده بودند بغایت چراغان عالی شد و با آنکه درین مدت پیوسته ابر و باد و باران بود بغایت آبی از اول شب هوا صاف شد و
اثری از ابر نماند و بر حسب دلخواه تماشای چراغان میر گشت و بنده های خاص بساغر نشاط خوشوقت گردیدند حکم کردم که

شب جمعه باز بهین دستور چراغان کنند از غریب اتفاقات آنکه آخر روز مبارک شنبه مقدم متصل باریدگی بود و در وقت روشن شدن
چراغ باران استاد و تماشاخانه چراغان خاطر خواه شد درین روز اعتماد الدوله بقطعه نیلم قطعه در غایت تفاسط و یکزنجیر فیصل
بیدندان با یراق نقره شکیش نمود چون خوب صورت و خوش ترکیب بود داخل قیلان خاصه مقرر شد در کنار تال کا که در سناسه که از مراضان
طایفه هندی اندک کلبه درویشانه ساخته منزوی بود چون خاطر همواره بصحبت درویشان راغب است بے تکلفانه بملاقات او شاقم و
زمانی تمتد صحبت او را دریا فتم خالی از آگاهیه و معقولیت نیست و آبئین دین خود از مقدمات صوفیه و قوت تمام دار و وظائف
خود را بروش اهل فقر و تخرید موافق ساخته و خود را از طلب و خواہش گذرانیده توان گفت که ازین طایفه بهتر از او کسی به نظر
نیامده روز دوشنبه بست و یکم سار سے کہ جفت شدن آنرا در اوراق سابقه ثبت کرده ام در باغچه خس و خاشاک فراہم آورده
اول یک بیضه ہناده روز سوم بیضه دوم ہناده این جفت سارس را در یک ماہ کے گرفتہ شدہ بود و پنج سال در سرکار ماندہ بقصہ
بعد ازین پنج و نیم سال جفت شدند و تا یک ماہ جفت میشدند در بیست و یکم ماہ امر داد کہ با صلح اہل ہند ماہ ساؤن گویند بیضیہ
ہناده ہناده تمام شب تنہا بر بیضیہ می نشینند و نرز و یک مادہ استادہ پاس میدارند و چنان آگاہ می باشد کہ بیج جان داری را مجال آن
نیست کہ نرز و یک با تو ان گذشت یک مرتبہ را سوکلا نے نمودار شد بشدت ہر چہ تمام تر بجانب او دویدہ تا را سو خود را بسور را رخ
نرسانید دست از او باز نہ داشت چون نیر اعظم جهان را بنور خویش نوزانی ساخت نر بر سر مادہ آمدہ بمقتار پشت او را نے خار و
و بعد از ان مادہ برے خیر و دومی نشینند و باز مادہ نیز بہین دستور آمدہ او را بر می خیزانند و خود می نشینند مجلاً تمام شب مادہ تنہا بر بیضیہ
نشستہ پرورش می دهد و روز نر و مادہ بہ نوبت می نشینند و در وقت نشستن در بغاستن نهایت احتیاط بجائی آرند کہ سبادا
آیسیہ بہ بیضیہ رسد در ہنگام مراجعت از شکار فیل چون موسم شکار باقی بود گچیت خان داروغہ و بلوچ خان قراول بیگے را
گذاشتہ شدہ بود کہ تا ممکن و مقدور باشد فیل بگیرند و همچنین جمعے از قراولان فرزند شاہ جهان نیز باین خدمت مامور و تعیین شدہ
بودند درین تاریخ آمدہ ملازمت نمودند ہنگے یکصد و ہشتاد و پنج زنجیر فیل از نر و مادہ شکار شدہ ہفتاد و سہ زنجیر نر و یکصد و دو از مادہ
ازین جملہ چیل و ہفت زنجیر نر و ہفتاد و پنج مادہ کہ یکصد و بیست و دو زنجیر باشد قراولان و فوجداران بادشاہی شکار کردند و بیست و
شش زنجیر نر و سہ و ہفت مادہ کہ شصت و سہ زنجیر باشد قراولان و فیل بانان فرزند شاہ جهان گرفتند روز مبارک شنبہ بیست و چہارم
بسیر باغ فتح رفتہ دور روز در آنجا بعیش و نشاط گذرانیدہ شد آخر روز شنبہ بدو لتخانہ معاودت اتفاق افتاد چون آصف خان
بعض رسانید کہ باغچہ حویلی بندہ بغایت سبز و خرم شدہ انواع گل دریا حسین شگفتہ حسب الاتماس مشارالیه روز مبارک شنبہ ہی یکم

بمنزل اورقم المحن خوب سرمنزله به نظر در آمده و خوش وقت گشتم از جواهر مرصع آلات و اقمشه مواز سے سے و پنج هزار
 روپیہ پیشکش او قبول افتاد مظفر خان بغایت خلعت و فیل سرفرازی یافته بدستور سابق خدمت حکومت صوبہ ٹھٹھہ بعدہ
 او مقرر شد خواجہ عبدالکریم گیلانی کہ برسم تجارت از ایران آمده بود برادر مر شاه عباس مکتوبے با محقر تحفه مصحوب او ارسال داشته
 بودند درین تاریخ مشارالیه را خلعت و فیل عنایت نموده رخصت انعطاف ارزانی فرمودم و جواب کتاب شاه بایا و بودے
 مرسل گشت و خان عالم نیرمان مرحمت عنوان و خلعت خاصه سرفرازی یافت روز جمعه غره شهر یور ماه شد از روز یکشنبه سویم
 تا شب مبارک شبته باران بارید از غرایب آنکه روزهای دیگر هفت سارس پنج شش مرتبه بنوبت بالای بیضه می نشیند
 درین شبانروز که پیوسته باران بود و هوا بقدر برودت داشت بجهت گرم داشتن بیضه با از اول صبح تا نصف النهار متصل نشست
 و ازین روز تا صبح روز دیگر بی فاصله ماده نشست که مباد از برخاستن و نشستن بسیار برودت هوا تاثیر کند و نم به بیضه ها
 رسد و ضایع شوند مجلا آنکه آدمی برهنه زنی عقل او را کم می کند و حیوان بمقتضای حکمت از لے مجبول بان شده و غریب تر آنکه
 در اوایل بیضه ها را متصل بهم در زیر سینه نگاه میداشت بعد از آن که چهارده پانزده روز گذشت در میان بیضه ها بقدرت حاصل
 گذاشت که مباد از اتصال آنها حرارت با فراط شود از گرمی بسیار فاسد گردند روز مبارک شبته هفتم بمبارکی و خرمی پیشخانه بجانب
 آگره بر آورده شد پیش ازین نمجان و اخر شتا سان بجهت کوچ ساعت مذکور اختیار نموده بودند چون باران با فراط شد از در خانه
 محسوسه باد و ریاسه می عبور لشکر منصور متعذر بود ناگزیر درین ساعت پیشخانه را بر آورده روز نسبت و یکم شهر یور ساعت کوچ مقرر
 گشت چون فرزند شاه جهان خدمت فتح قلعه کانگره که کند تسخیر بیج یک از سلاطین و الا شکوه بر فراز کنگره آن نرسید بر دست همت
 خویش لازم شمرده فوجی بسرکردگی راجه سورجبل سپهر راجه با سو و لقی که از بنده هاسے روشناس اوست پیش ازین فرستاده بود
 در نیو لایا هر شد که فتح آن حصن متین بجمع که پیش ازین تعیین فرموده صورت پذیر نیست بنا برین راجه بکرماجیت را که از بنده های
 عمده اوست باد و هزار سوار موجود از ملازمان خاصه خود و جمعی از بنده هاسے جهانگیری مثل شاه باز خان لودی و بهروی نرین
 ها و ادراسے پرتھی چند و سپران رام چند و ولایت نفر برق انداز سوار و پانصد نفر توپچی پایده سواسے فوج که سابقا فرستاده تعیین
 فرمودند و چون ساعت رخصت او درین روز مقرر گشته بود مشارالیه تسبیح زمره که ده هزار روپیہ قیمت داشت برسم پیشکش گذرانیده بغایت
 خلعت و شمیر سرفرازی یافته با نخدمت رخصت شد چون در انصوبه جاگیر نداشت فرزند شاه جهان پرگنه برهانه را که بست و دو لکه
 دام جمع دارد و خود بانعام التماس نمود که جاگیر او مقرر دارد و خواجہ لقی دیوان بیوتات که بخدمت دیوانی صوبه کن مقرر گشته بود بخواب معتمد خانے

و قیل و خلعت ممتاز شد و بهت خان رابع فوجاری سرکار بهر پنج و آن حد و درخصت فرموده اسپ و پرم نرم خاصه عنایت نمودم
 در پکنه بهر پنج بجای گیر او مرحمت شد در اسپ پستی چند که بخدست کانگڑه مقرر گشته بمنصب مقتصدی و چهار صد و پنجاه سوار فرقی عزت
 پها فرخت چون عرس شیخ محمد غوث در میان بود هزار در بجهت خرج آن بفرزندان ایشان لطف شد مظفر ولد بهادر الملک کاز
 تعلیمات صوبه دکن است بمنصب هزارمی ذات و پند سوار سر بلندی یافت چون وقایح دوازده سال از جباگیری نامه به بیاض
 برده شده بود بمقتضای کتاب خان خاصه حکم فرمودم که این دوازده سال احوال را یک جلد ساخته نسخه های متعدد ترتیب نمایند
 که به بندگی خاص عنایت فرمائیم و بسایر بلاد فرستاده شود که از باب دولت و اصحاب سعادت دستور العمل روزگار خود سازند
 روز جمعه هشتم یک از واقعه نویسان تمام را نوشته و جلد کرد و بنظر در آورده چون اول نسخه بود که ترتیب یافته به فرزند شاهرجهان
 که او را در همه چیز از همه فرزندان خود اول میدانم مرحمت نمودم و بر پشت کتاب بخط خاصم موم گشت که در فلان تاریخ در فلان مقام آن
 فرزند عنایت شد امید که توفیق در یافت این مطالب که باعث رضا جوئی خالق و دعا گوئی خلق است نصیب روزگار باد
 روز سه شنبه دوازدهم سجان قلی قراول بسیار رسید و تفصیل این جمال آنکه او سپه حاجی جمال بلوچست که از قراولان خوب
 پرور بود و بعد از شفقار شدن آنحضرت نوکر اسلام خان شده همراه او به بنگال رفته بود در اسلام خان بنا بر نسبت خان زاده که
 این درگاه مراعات احوال بواجب نموده و محل اعتماد دانسته پیوسته در سواری و شکار نزدیک بخودی داشت عثمان افغان که سالها
 به تمر و عصیان دران صوبه گذرانیده و خاتمت احوال او را در اوراق گذشته گذارش یافته چون حراس بقیاس از اسلام خان
 داشت کس نزد این بے سعادت فرستاده بجهت قتل تقبالت می نماید او تمهید این کار کرده دو سر کس دیگر را با خود متفق می سازد و همسار
 پیش از آنکه اراده باطل این حق ناشناس از حیز قوه بفعل آید یکی از آنها آمده او را آگاه میکند اسلام خان در لحظه آن حرام نمک را گرفته
 مقید و مجوس می گرداند القصد بعد از فوت مشارالیه بدرگاه آمد چون برادران و خویشان او در سلک قراولان انتظام داشتند حکم شد
 که او نیز در زمره قراولان تنظیم باشد درین وقت پسر اسلام خان بطریق معارض کرد که لایق خدمت نزدیک من نیست بعد از
 شکار فتن ظاهر شد که چنین مقدمه با نسبت کرده بودند معذرا چون برادرانش بمبالغه عرض نمودند که محض تمسک بوده و بلوچخان
 قراول بیگانه صامن شد از قتل و سیاست او در گذشته و حکم فرمودم که همراه بلوچ خان خدمت می کرده باشد باین که است و جلان
 بنحیث بے سبب و جهت از درگاه گریخته بجانب آگره و آنحد و در رفت بر بلوچ خان حکم شد که چون ضامن بود اول او
 را حاضر سازد او کسان به تفحص فرستاده در یکی از مواضع آگره که خالی از تردی نیست و جنده نام دارد و برادر

بلوچ خان که به تفحص او رفته بود او را دریافت هر چند بهلا میست خواست که بدرگاه آورده هیچ وجه راضی نشد و مردم بجمایت برخاستند
 ناگزیر نزد خواجه جهان با گره رفته حقیقت را باز نمود مشارالیه فوجی بر سر آن ده تعیین فرمود که هجراً و قراً او را گرفته بیاورند مردم آن
 موضع چون ویرانی و خرابی خود را در آئینه محال مشاهده نمودند او را بدست او دادند درین تاریخ مقید و مسلسل بدرگاه رسید حکم
 بقتل او فرمود میر غضب بسرعت هر چه تمام تر او را بسیاست گاه برد و بعد از زمانه شفاعت یکے از نزدیکان جان بخشی فرموده
 حکم بر بریدن پائے او شد و بحسب سر نوشت پیش از رسیدن حکم بسیاست رسیده بود هر چند آن خون گرفته استحقاق کشتن داشت
 معذرا خاطر حق شناس ندامت گزیده مقرر فرمودم که بعد ازین حکم بقتل هر کس شود پا وجود تا کید و مبالغه تا وقت غروب آفتاب عالجاب
 نگاهدارند و نکند و اگر تا آن وقت حکم نجات نرسد ناگزیر بسیاست رسانند روز یکشنبه در پائے می عظیم طغیان نمود و موج با
 کلان کلان بنظر درآمد با وجود بارانهای گذشته هرگز باین شدت بلکه نصف این نیامده بود از اول روز آغاز آمدن سیل شد
 و آخر روز و یکے نهاد مردم کمین سال که درین شهر توطن دارند عرض کردند که یک مرتبه در ایام حکومت مرتضی خان چنین
 جلوریز سیل آمده بود و غیر از آن بخاطر نمیرسد درین ایام یکے از قصاید مغزی که مداح سلطان سنج و ملک الشعراء او بود و جماع
 افتاد بغایت سلیس و هموار گفته مطلعش اینست -

ای آسمان مسخر حکم روان تو | کیوان پیر بنده بخت جوان تو

سعید از زگر باشی که طبع نظمی داشت قصیده مذکور را تتبع نموده بعضی رسائید خوب گفته بود این چند بیت از آن قصیده است
 اقل از کلان است ۱۲
 ای نه فلک نمونه از آستان تو | دوران پیر گشته جوان در زمان تو
 جانها همه فداے دل مهربان تو | از باغ قدرت است فلک یک تیغ سبز
 یارب چه گوهری تو که افروخت در ازل | جان باے قدسیان همه از نور جان تو
 در سایه تو خرم شاه جهان تو بود | اے سایه خدا از تو پر نور شد جهان

روز مبارک شنبه چهاردهم بصله این قصیده حکم فرمودم که سعید را بزور زن کنند آخر روز بسیر باغ دستم بازمی رفته شد بغایت
 سبز و خرم بنظر درآمد وقت شام بر کشتی نشست از راه دریابو در تخانه معاودت نمودم روز جمعه پانزدهم ملا امیری نام پیر مردی از طرف
 راه انهر آمده سعادت آستانوس دریافت و چنین بفرسائید که از قدیمان عبدالله خان اوزبک بودم و از ایام جوانی و عنفوان نشوونما
 تا وقتے که خان شندقار شدند در سلک خدمتگاران قدیم و نزدیک امتیاز داشته در خلا و ملا محرم بوده و بعد از گذشتن خان تا حال دران

ملک بابر و گزرا نیده و اینولا بقصر زیارت خانه مبارک از وطن مالوفه برآمده خود را بلازمت رسانیدم او را در بودن و رفتن مختار ساختم عرض
 نمود که روزی چند در خدمت خواهم بود هزار روپیه خرچ و خلعت مرحمت شد بنایت پیر شگفته روئے پر نقل و سخن است فرزند شاه جهان
 نیز پانصد روپیه و سرو پا لطف کرد در میان باغچه دولتخانه خورم صفا و حوضه واقع است و یک ضلع آن صفا درخت مو سرسبز است
 که پشت بر آن داده می توان نشست چون یک طرف تنه او مقدار سه ربع گز کاواک شده بد نما بود فرمودم که لوح سنگ مرمر
 تراشیده در اینجا مضبوط سازند که پشت بر آن نهاده می توان نشست درین وقت سبب بدیه بر زبان جاری گشت و بسنگ تراشان
 حکم شد که در آن لوح نقش کنند تا بطریق یادگار در صفحه روزگار بماند و آن بیت اینست - بیت

نشین گاه شاه هفت کشور | جهانگیر این شاه هفت شاه اکبر

شب سه شنبه نوروز هم در دولتخانه خاص بازار ترتیب یافت پیش ازین ضابطه چنان بود که هر چند گاه اهل بازار و محترفه شهر
 حسب الحکم در سخن دولتخانه دکان با آراسته از جواهر مرصع آلات و انواع اقمشه و اقسام اقمشه آنچه در بازار با لبر و خت میرود حاضر ساخته
 بنظر در آوردند بخاطر رسید که اگر در شب این بازار ترتیب یابد و فانوس بسیارے در پیش دکانها چیده شود و طور نمودی خواهد داشت
 بے تکلف خوب برآمد و غیر مکرر بود کجج دکانها سیر کرده آنچه از جواهر و مرصع آلات و هر قسم چیزے خوش آمد خریدیم از هر دکان متاعے
 بلا امیری انعام شد و چندان جنس باورسید که از ضبط آن عاجز آمده بود روز مبارک شنبه بیست یکم شهر پور ماه آبی سنه ۱۰۳۰ جلوس
 مبارک مطابق بیست و دوم رمضان سنه هزار و بیست و هفت هجری بعد از گذشتن دو نیم ساعت نجومی مبارکی و فرسخے
 آیات عزیمت بصوب دارالخلافه اگره برافراشته شد و از دولتخانه تا تال کا که یک محل نزول آیات اقبال بود بدستور سهوا و شام
 کنان شامتم در همین روز جشن و زن شمسی منعقد گشت و بحساب سنه شمسی سال پنجاهم از عمر این پیا ز مندر گاه ایزدی مبارکے آغاز
 شد و ضابطه مقرر خود را بطلا و دیگر اجناس وزن نموده مر و ارید و گل زرین شمار کردم و شب تماشا شامے چراغان نموده در حرم سره
 دولت بعیش و عشرت گذرا نیده شد روز جمعه بیست و دوم حکم کردم که جمیع مشایخ و ارباب سعادت را که درین شهر توطن دارند حاضر سازند
 که در ملازمت اظهار نمایند و سه شب برین و تیره گذشت و هر شب تا آخر مجلس خود بر سر پاستاده بزبان حال میگفتم - سه

خداوندگار تو نگر توئے	توانا و درویش پرور توئے	نه کشور کشایم نفس زمان دهم	یکے از گدایان این در گم
تو بر خیر و نیکی دهم دسترس	وگر نه چه خیر آید از من بکس	منم بندگان را خداوندگار	خداوند را بنده حق گذرا

جمعه از فقر ارا که تا حال بلازمت رسیده بودند التماس مدد معاش داشتند در خور استحقاق هر یک زمین و خرچے مرحمت شد

کامیاب خواهش گردانیدم شب مبارک شنبه بیست و یکم سارس یک بچه بر آورد و شب دوشنبه بیست و پنجم بچه دوم مجلایک بچه بعد از سی چهار روز
 و دوم بعد از سی و شش روز بر آمد در حبه از بچه قازوه یا زوه کلان تر یا برابر بچه طادوس یک ماه توان گفت پشمش نیک رنگ است روز
 اول بیج نخورد و از روز دوم مادرش ملخه خرد را به مقدار گرفته گاه مثل کبوتر می خوراند گاه بر دوش مرغ پیش بچه می
 انداخت که خود بچینه اگر ملخ ریزه بود درست میگذاشت و اگر کلان تر بعضی را دو پارچه و بعضی را سه پارچه می کرد تا بفرغت بچای
 او تواند خورد چون بسیار میل دیدن آنها داشتیم حکم فرمودم که با احتیاط تمام چنانچه آزاری و آسیبی بآنها نرسد حضور بیارند و بعد از
 دیدن باز فرمودم که بهمان باغچه درون دولتخانه برده بمحافظت تمام نگاه دارند هر گاه نقل و حرکت توان فرمود بلامنت خواهند آورد
 درین روز سیکیم روح الله بانعام هزار روپیه سرفراز شد بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ از جاگیر خود آمده ملازمت نمود روز
 سه شنبه بیست و ششم از تال کاگریه کوچ کرده در موضع کج منزل گزیدیم روز کم شنبه بیست و هفتم بر کنار دریا می نمود آباد که اینک نام دارد
 نزول اقبال اتفاق افتاد چون آب و هوای احمد آباد بسیار زبون بود محمود بیکره باستصواب حکما بر ساحل دریا می نمود
 شهری اساس نهاده اقامت گزیده بود بعد از آن که جا پانیر فتح کرد آن جا را دارالملک کرد و تا زمان محمود شهید حکام گجرات اکثر
 اوقات در آنجا می بود محمود مذکور که آخرین سلاطین گجرات است باز در محمود آباد شصتین گاه خود قرار داد و بکلفت آب و هوای
 محمود آباد را بیج نسبتی با احمد آباد نیست بجهت امتحان فرمودم که گو سفند می را پوست کنده در کنار تال کاگریه بیاویزند و همچنین
 گو سفند می را در محمود آباد تا تفاوت هوا ظاهر گردد اتفاقاً بعد گذشتن هفت گطری روز در آنجا گو سفندی را آویختند چون سه
 گطری از روز ماند بمرتب متعفن و متغیر گشت که عبور از حوالی آن دشوار بود در محمود آباد وقت صبح گو سفند را آویختند تا وقت شام صاف
 متغیر نشد و بعد از گذشتن یک و نیم پراز شب تعفن پیدا کرد و مجلای در سواد شهر احمد آباد بعد از هشت ساعت نجومی متعفن گشت در محمود آباد
 بعد از چهارده ساعت روز مبارک شنبه بیست و هشتم رستم خان را که فرزند اقبال مندا شاه جهان بکومت و حراست ملک گجرات مقرر
 نموده بغایت اسپ و فیل و پریم نرم خاصه سرفراز ساخته رخصت فرمودم و بنده های جهانگیری که از تعینات صوبه مذکور اند
 و زحور رتبه و پایه خویش با اسپ و خلعت ممتاز گشتند روز جمعه بیست و نهم شهر پور مطابق غره شوال را سه باره بخلعت و شمشیر مرصع و
 اسپ خاصه فرق عزت را برابر افراخته بطن خود منحصراً گشت و فرزند ان او نیز با اسپ و خلعت سرفرازی یافتند روز شنبه بسید محمد سیر
 شاه عالم فرمودم که هر چه میخواسته باشد به حاجا بنه التماس نماید و بر طبق این سوگند مصحف دادم موسی الیه عرض کرد که چون
 بمصحف قسم میدهند التماس مصحف می نمایم که پیوسته با خود داشته باشم و از تلاوت ثواب بحضرت رسد بنا برین مصحف بخط

یا قوت لقطع مطبوعه مختصر که از تفایس و نوادر روزگار بود بمیرزا کور عنایت شد و بر پشت آن بخط خاص مرقوم گشت که در فلان تاریخ و فلان مقام بسید محمد این کرامت بظهور رسید نفیس الامر آنکه میرزا بجایت نیک نهاد و معتقد است با نجابت ذاتی و فضائل کسبی با خلاق حمیده و اطوار پسندیده آراسته بسیار شگفته رود کشاده پیشانی است و از مردم این ملک بخش ذاتی میر کس دیده نشد بشار الیه فرمودیم که مصحف بعبارت سلیم خالی از تکلف و تصنع ترجمه نماید و اصلا بشرح و بسط و شان نزول آن مقید نشده بلغات ریخته قرآن را لفظ بلفظ فارسی ترجمه کند و یک حرف بر معنی تحت اللفظ نیفزاید و بعد از تمام آن مصحف مصحوب فرزند خویش جلال الدین سید روانه درگاه سازد و فرزند میرزا جوانی است بظنون ظاهری و باطنی آراسته آثار صلاح و سعادت مندی از ناصیه احوالش ظاهر و میرزا فرزند می او می نازد و الحق شایستگی این دارد و نغزک جوانی است با آنکه مکرر بشان نجرات موهبتها بطور رسیده بود و در خور استحقاق هر یک از نقد و جنس رعایتها کرده رخصت العطات ارزانی داشتیم چون آب و هوا کے این ملک بمزاج من ناسازگار بود حکما چنین صلاح دیدند که قدرے از معتاد پیاله کم باید کرد بصواب دید آنها شروع در کم ساختن پیاله نموده شد و در عرض یک هفته بوزن یک پیاله کم کردم اول هر شب شش پیاله بود و هر پیاله هفت و نیم توله که مجموع آن چهل و پنج توله باشد شراب مزوج معتاد بود و الحال شش پیاله هر پیاله شش توله و سه ماشه که در کل سی و هفت نیم توله باشد خورده می شود از بدایح و قلیح آنکه پیش ازین بشان زوده و هفتده سال درال آباد با خدای خود عهد کرده بودم که چون سین عمرم به خمسین رسد ترک شکار تیر و بندوق نموده بیچ جاندارے را بدست خود آورده نسا زم و مقرب خان که از منظران مفضل قدس بود ازین نیت آگاه شد داشت القصد و رین تاریخ که عمرم به پن مذکور رسیده آغاز سال نجاه است روزے از کثرت دود و بخار نفسم تنگ کرد و آزار بسیار کشیدم در آن حالت با لہام غیبی از عہدی که با خداے خود کرده بودم بیادم آمد و غریمیت سابق در خاطرم تصمیم یافت و با خود قرار دادم که چون سال نجاهم با خیر رسیده مدت و عدہ بسر آید توفیق اللہ تعالیٰ روزے که بسعادت زیارت حضرت عرش آشیانی انار السد بر بھانہ مشرف گردم استمداد و ہمت از بواطن قدسی موطن آنحضرت جتہ دل را از ان شغل باز دارم بجز و خطور این نیت در خاطر آن کلفت و آزر دگی رفع شد خود را خوش وقت و قازہ یافتم و زبان را بحد و سپاس ایز و جلشانہ و شکر موابا سبب او چاشنی بخندیم امید که توفیق میسر گردد۔۔۔

پہ خوش گفت فردوسی پاک زاد	کہ رحمت بران تربت پاک باد	میازار سورے کے دانہ کش است	کہ جاندار و دو جان شیرین خوش است
روز مبارک شبہ چہارم ماہ الہی سید کبیر و بخترخان و کلاے عادل خان را کہ پیشکش او بدرگاہ والا آورده بودند رخصت العطات			

از زانی داشتیم سید کبیر خلعت و خنجر مرصع و اسپ سرفرازے یافت و بخترخان با اسپ و خلعت و اوربسی مرصع که اهل آن ملک در
 گردن می آویزند ممتاز گشت و مبلغ شش هزار در بخریچه بهر دو انعام شد و چون عادل خان مکرر بوسیله فرزند اقبال مندر
 شاهجهان التماس شبیه خاصه شریفه نموده بود شبیه خود را با یک قطعه لعل گران بها و فیل خاصه بشمار الیه عنایت فرمودم و فرمان محبت
 عنوان صادر گشت که از ولایت نظام الملک و قطب الملک هر جا و هر قدر تواند تصرف نمود با انعام او مقرر باشد و هر گاه کمک و مدد
 میخواسته باشد شاه نواز خان فوجے آراسته بگمک او تعیین نماید و در زمان سابق نظام الملک که کلان ترین حکام دکن بود و همه دور
 بگلانے قبول داشتند و برادر همین میدانستند ورنیو لا عادل خان مصدر خدمات شایسته گشت و بخطاب والاے فرزند می شرف
 اختصاص یافت او را بسرداری و ساری تمام ملک دکن بلند مرتبه ساختم و بجهت شبیه این رباعی بخط خاص مرقوم گشت

اے سوے تو دایم نظر رحمت ما	آسوده نشین بسایه دولت ما
سوے تو شبیه خویش کردیم روان	تا معنی ما به بیسی از صورت ما

و فرزند شاهجهان حکیم خوش حال پسر حکیم بهام را که از خانه زادان خوب این درگاه است و از صغرسن در خدمت آن فرزند
 کلان بوده بجهت رسانیدن نوید مراحم جاگیریں بمراقبت و کلاے عادل خان نژاد و فرستاد و بهرین روز میرجله بخدمت عرض مکرر
 فرق عزت برافراخت چون کفایت خان دیوان صوبہ بجات را در ہنگامیکہ بدیوانی صوبہ بنگالہ اختصاص داشت بعضے حوادث
 روے داده بود از سامان اقتادہ بنا برین مبلغ پانزودہ ہزار روپیہ بانعام او مرحمت شد ورنیو لا دو جلد جاگیر نامہ ترتیب یافتہ
 بنظر گذشت یکے را چند روز پیش ازین بمدرار الملکی اعتماد الدولہ لطف فرمودم و درین تاریخ دیگرے بفرزند می آصفخان
 عنایت نمودم روز جمعہ پنجم بہرام پسر جاگیر قلی خان از صوبہ بہار آمدہ دولت زمین بوس در یافت و الماے چند از حاصل
 کان کوکرہ آوردہ گذرانید چون دران صوبہ از جاگیر قلی خان خدمت شایسته بظہور نرسیدہ بود معہ ذلک بعض مکرر رسید کہ
 چندے از برادران و خویشان او دران ملک دست تسلط و تعدی دراز ساختہ بندہ ہاے خدارا مزاحمت و آزار میرسانند
 و ہر یکے خود را حاکی تراشیدہ جاگیر فلانجاں را تکمیل نمی نهند بنا برآن مقرب خان کہ بندہ قدیم الخدمت مزاجہان است فرمان بتخط
 خاص صادر گشت کہ بصاحب صوبگی بہار سرفراز و ممتاز بودہ بچورد رسیدن فرمان قضا جریان بدانصوب شتابد از الماس ہای کہ ابراہیم خان
 فتح جنگ بعد از فتح کان مذکور بدرگاہ ارسال داشته بود و چند قطعه بجهت تراشیدن حوالہ حکاکان سرکار شدہ بود ورنیو وقت کہ بہرام ناگاہ باگرہ
 رسید روانہ درگاہ مے شد خواہہ جہان چندے را کہ طیار شدہ مصحوب او بدرگاہ فرستاد یکے از انہا با نقش است و بظاہر از نیلم تیز

بجنگ

نمی توان کرد تا حال الماس باین رنگ دیده نشده چند سرخ بوزن در آمده جو بهر یان سه هزار روپیه قیمت کردند و عرض کردند که اگر
سینه و تمام عیاری بود بیست هزار روپیه می ارزید اما سال تا تاریخ ششم همراه ابنه خورده شد درین ملک لیمون فراوان است
و بالیده می شود و از باغ کاکونا نام هند و کس چند لیمون آورده بودند بغایت لطیف و بالیده یک که از همه کلان تر بود فرمودم که وزن
کنند هفت توله برآمد روز شنبه ششم جشن دهمه ترتیب یافت اول اسپان خاصه را آراسته بنظر در آورند بعد از آن فیلان خاصه
را آراسته گذرانیدند چون دریای میهنوز پایاب نشده بود که اردو کس گیهان شکوه عبور توان نمود و آب و هوا کس محمود آباد در آن
سپنج نسبتی دیگر منازل نمود باز در روز درین سر منزل مقام واقع شد روز دوشنبه ششم از منزل مذکور کوچ کرده در موده نزول اقبال
اقتاد خواجہ ابوالحسن بخشه را که با جمعی از بنده های کار گزار ملاح و خاوه بسیار پیشتر فرستادم که دریای می را پل بندند که انتظار
پایاب بناید کشید و اردو کس ظفر قرین بسولیت عبور توان نمود روز سه شنبه نهم مقام شد روز کم شنبه دهم موضع اینه محل نزول را ایات
جلال گشت در اوایل سراسر پای بچرخ خورد اینها گرفته سرنگون آویزان می ساختند و بیم آن میشد که مبادا از اثر بیهوشی باشد و
ضایح سازد بنا بر آن حکم فرموده بودم که نمر را جدا نگاه دارند و پیش بچرخانند در نیوا سبقت امتحان فرمودم که نزد یک بچرخ
بگذارند تا حقیقت بیهوشی و محبت ظاهر گردد و بعد از گذشتن نهایت تعلق و مهر دریافت شد و محبت او هیچ کمتر از محبت مادریست
و معلوم می شود که آن ادا هم از روی دوستی بوده روز مبارک شنبه یازدهم مقام شد و آخر روز بشکار ریوز رفته سه آهوی سیاه
و چهار ماده آهوی و چکاره بیوز گیرانیده شد روز یکشنبه چهاردهم تیر بشکار ریوز رفته پانزده راس آهوی از نو ماده گیرانیده شد
بمیرزا رستم و سراب خان پس از حکم فرموده بودم که بشکار نیله گاؤ رفته هر قدر که تواند با بندوق بزنند هفت راس از نو ماده پدید
بشکار کردند چون بعضی رسید که درین نواحی شیر کس است مردم آزار که بگوشت آدم عادت کرده و آسیب او خلق خدا میرسد بفرزند
شاه جهان حکم شد که شر او را از بنده های خدا کفایت کند آن فرزند حسب احکم بندوق زده شب بنظر در آورده فرمودیم که در حضور پوست
کنند اگر چه بظاہر بر پکلان می نمود چون لاغر بود از شیر با کس کلان که من خود انداخته ام در وزن کمتر بر آمد روز دوشنبه پانزدهم و
روز سه شنبه شانزدهم بشکار نیله گاؤ شافته هر روز و نیله گاؤ به تفنگ زده شد روز مبارک شنبه بیستم بر کنار تالای که مخیم بارگاه قبال
بود بزم پال آراستگی یافت گلها کس کنبل بود و آب نوزک شکفته بود بنده های خاص بسیار نشاط خوشوقت گشتند جهانگیر قلیخان
بست زنجیر فیل از صوبه بهار و مروت خان بیست زنجیر از ننگال پیشکش ارسال داشته بود بنظر گذشت یک فیل از جهانگیر قلیخان و دو فیل از
مردخان داخل فیلان خاصه شد بنده های مختلفه تقسیم یافت میرخان پسر میرزا ابوالقاسم تکمین که از خان زادان دین درگاه است بمنصب

یوز

هشت صدی ذات و ششصد سوار از اصل و اصنافه سرفرازی یافت قیام خان بخدمت قراول بیگ و منصب ششصدی ذات و
 صد پنجاه سوار متنازگشت عزت خان که از سادات بارهه و بمزید شجاعت و کار طلبی امتیاز دارد از تعینات صوبه بنگلش است حسب التماس
 ما بت خان صاحب صوبه مذکور منصب هزار و پانصدی ذات خاصه و هشت صد سوار فرق عزت بر فراخت کفایت خان دیوان صوبه بکرات
 بعنایت فیل سرفراز شده مخص گشت بعنایت خان بختی صوبه مذکور شمشیر محبت نمودم روز جمعه نوزدهم بشکار رفته یک نیله گاؤ زردم در
 مدت العمر بیاد دارم که تیر بندوق از نیله گاؤ نرکلان پران گذشته باشد از ماده بسیاری گذر درین تاریخ با آنکه چیل و تیج قدم مسافت بود
 از دو پوست آزاد گشت بمطرح اهل شکار قدم عبارت از دو گام است که پیش و پس بناده شود روز یکشنبه بست و یکم خود بشکار باز
 و جره خوشوقت گشته بمیر زارستم و داراب خان و میر سپهران و دیگر بنده با حکم فرمودم که بشکار نیله گاؤ رفته هر قدر توانند به بندوق بزین
 نوزده راس از نر و ماده شکار کردند و ده راس آهو بر کس از هر قسم بوزگیرانیده شد ابراهیم خان بخشی صوبه دکن حسب التماس
 خانخانان سپه سالار منصب هزاری ذات و دو دویست سوار سرفرازی یافت روز دوشنبه بیست و دوم از منزل مذکور کوچ واقع شد
 روز سه شنبه بست و سویم باز کوچ فرمودم قراولان عرض کردند که درین نواحی ماده شیرے باسه بچ بنظر آورده چون نزدیک
 براه بود خود بقصد شکار متوجه گشته هر چهار راب تفنگ زدیم و از آنجا بمنزل پیش شتافته از پله که بر بالای می بسته شده بود عبور
 فرمودم با آنکه درین دریا کشتی نبود که پل توان بست و آب بعنایت عمیق بود و نند میگذشت بحسن اهتمام خواجه ابوالحسن میر بخشی پیش از
 دوسه روز پل در نهایت استحکام که طول یکصد و چهل درعه و عرض چهار درعه است مرتب گشته بحجت امتحان فرمودم که فیل کن بندر
 خاص را که از قبیلان کلان قوی بیگل است باسه ماده فیل از روی پل گذرانیدند بنوعی مستحکم بسته شده بود که توایم او از بار فیل
 که پیکر اصلا متزلزل نگشت از زبان معجز بیان حضرت عرش آشیانی انار اسد برهانه شینده ام که سیفر نمودند که روزی در عنفوان
 جوانی دوسه پیاله خورده بودم و بر فیل سوار شده با آنکه هشیار بودم و فیل در رعایت خوش جلوی باراده و اختیار من می گشت خود
 بیوش و فیل را بدست و سرکش و انموده بجانب مردم میدوانیدم بعد از آن فیل دیگر طلبیده هر دو را بجنگ انداختم و آنها جنگ کنان
 تا سر پل که بر دریایه جنب بسته شده بود شتافتند و تنهارا انفیصل گرخت و چون از طرف دیگر راه گریز نیافت ناگزیر بر بست پل روان
 شد و فیل که من بر سوار بودم از پل او شتافت هر چند عثمان او بدست اختیار من بود و بانکه اشارت می ایستاد بخاطر رسید که اگر فیل
 را از رفتن بالای پل باز دارم مردم آن ادا بایستاده را محمول بر خاشاکی خواهند داشت و ظاهراً خواهد شد که نه من مست بخود
 بوده ام نه فیل بدست و خود سرو این اداها از باد شایان ناپسندیده است لاجرم بتایید ایزد سبحانه استعانت جسته فیسل خود را

از تعاقب او باز نداشتیم و هر دو بر روی پل روان شدند چون پل بکشتی ترتیب یافته بود هر گاه فیل و ستمای خود را بر کنار کشتی
می نهادند و کشتی بآب فرو می رفت و نصف دیگر بلند می ایستاد و هر قدم گمان آن می شد که چون کشتی با او هم گسیخته گردد و مردم
از مشاهده این حال عزیز بجز اضطراب و شورش می بودند چون حمایت و حراست حق جل و علائمه جاوید و وقت حارس حامی
این نیاز مند است هر دو فیل در زمان سلامت از آن پل عبور نمودند روز مبارک شنبه بست و پنجم بر کنار آب می بزم پیاله ترتیب
یافت و چندی از بنده های خاص که درین قسم مجالس و محافل راه دارند بسیار هر یک بر بزرگی و عنایت پادشاه سرشار کام دل
بر گرفتند بکلفت متره است بغایت دل نشین بدو وجه در آن منزل چهار مقام واقع شد یکی خوبه جاوید دوم آن که مردم
در گذشتن اضطراب نمایند روز یکشنبه بست و هشتم از کنار آب می کوچ فرمودم روز دوشنبه باز اتفاق کوچ افتاد درین روز غریب
تماشای مشاهد شد جفت سارس که بچه کشیده بود روز مبارک شنبه از احمد آباد آورده بودند در محسن دولتخانه که بر کنار تال
ترتیب یافته بود با بچه های خودی گشته اتفاقاً زوداده هر دو آواز کردند و جفت سارس صحرائی آواز اینها را شنیده از آن
طرف تال فریاد بر آوردند و بر اثر آن پرواز کنان آمده زبانه زوداده با ماده جنگ افتادند و با آنکه چند کس ایستاده بودند صلاحتاً
و ملاحظه مردم نکردند و خواججه سرایانی که محافظت آنها مقررند بقصد گرفتن شتافته یکی بر زور آویخت و دیگری ماده آنکه زور
گرفته بود بتلاش بسیار نگاهداشت و آنکه ماده دست انداخته نتوانست نگاهداشت و از جنگ او بدر رفت من بدست خود حلقه
در بینی و پاها را انداخته آزاد ساختم و هر دو بجای و مقام خویش رفته قرار گرفتند غایتاً هر دفعه که سارس های خانگی فریاد میکردند
آنها نیز در برابر آواز می دادند و هم ازین عالم تماشای می نمودند و دیده شد در پرگنه کر نال بشکار رفته بودم قریب به
سی کس از اهل شکار و خدمت گار در ملازمت حاضر بودند آنها هم سیاه با ماده آهوه چند نظر در آمد یک مرتبه آهوه آهوه گیر
را جنگ او سردا دیدم دو سه شاخ جنگ کرده پس پا بر گشته آمد و دفعه دیگر خواستم که بچاند بر شاخ آهوه آهوه گیر بسته بگذاریم تا گرفتار
شود و درین اثنا آهوه صحرائی از شدت غضب و غیرت هجوم مردم را در نظر آورد و دیده آمد و دو سه شاخ
با آهوه خانگی جنگ درگیر کرده از میان بدر رفت درین تاریخ خبر فوت عنایت خان رسید و از خدمتگاران و بنده های
نزدیک بود با آنکه آهوه میخورد و هنگام فرصت مرکب پیاله هم میشد رفته رفته شیفته شراب گشت چون ضعیف بینی بود زیاد از حوصله و طاقت
خویش از تکاب می نمود و مرض اسهال مبتلا شد و درین ضعف دو سه دفعه از عالم صغیر غشی بر مزاجش مستولی گشت حسب حکم حکیم که با معالجه او پرداخت
هر چند تدریجاً بجا آمد و نفعی بر آن مرتب نگشت مع ذلک غریب جوئی بهر ساینده با آنکه حکیم مبالغه و تا کید می نمود که در شبان روزی

از کتابان عراق است

بیش از یک نوبت مرکب غذا نشود ضبط احوال خود نئے توانست کرد دیوانہ دار خود را بر آب و آتش سے زود تا آنکہ بسور القینہ دستقا
منجر شد بسیار زبون و ضعیف گشت چند روز پیش ازین التماس نمود کہ خود را پیشتر با گره رساند حکم فرمودم کہ بحضور آمدہ رخصت شود
در پاکی انداختہ آوردند بعدی نجیف و ضعیف بنظر درآمد کہ موجب حیرت گشت سع

کشیدہ پوستے بر استخوانے

بلک استخوان ہم بہ تجلیل رفتہ با آنکہ مصوران در کشیدن شبیہ لاغر نہایت اعراق بجاری برندا اما ازین عالم بلکہ نزدیک باین ہم نظر
در نیامدہ سبحان اللہ آدم زادہ باین ہیات و ترکیب ہم میشود این دو بیت اور ستا و درین مقام مناسب اقتادہ سے

سایہ من گرم نگیرد پایے | آنا قیامت نداردم بر جایے | نالہ از بسکہ ضعف دل بیند | تا بلب چند جایے نشیند

از غایت عزائب فرمودم کہ مصوران شبیہ اور اکشد القصہ حال اور بسیار متغیر یافتم کہتم کہ زہنا در چنین وقت نفسی از یاد حق غافل
بناید شد و از گرم او نا امید بناید شدہ اگر مرگ امان بخشہ آن را و متنگاہ مغذرت و فرصت تدارک با بدیشمرد و اگر مدت حیات بسر آمدہ
ہر نفس کہ بیاد او بر آید غنیمت باید دانست از باز ماندہ اسے خویش دل مشغول مباش کہ اندک حق خدمت پیش ما بسیار است چون
از پریشانی او بعض رسیده بود و ہزار روپیہ خرچ راہ با دادہ رخصت کردم روز دوم مسافر راہ عدم گشت روز شنبہ سے ام کنار
آب مانب محل نزول اردو سے گیہان پوسے گردید جشن نوروز مبارک شنبہ دویم ابان ماہ الہی درین منزل آراستگی یافت امان اللہ
پہرہ مات خان حسب الالتماس او بمنصب ہزاری ذات و سعید سوار سرفراز شد کہ دہر ولد را سے سال بمنصب ہزاری ذات و شہتصد
سوار سربندی یافت عبد اللہ سپہ خان عظیم ہزاری ذات و سعید سوار ممتاز گشت دلیر خان کہ از جاگیر داران صوبہ گجرات است
برحمت اسپ و فیل سرفراز نمودم رنہاز خان سپہ شہباز خان کینو حسب الحکم از صوبہ دکن آمدہ بخد مت بخشگری و واقعہ نویسی
شکر بنگش سرفراز گشت و منصب او ہشتصدی ذات و چہار صد سوار مقرر شد روز جمعہ سویم کوچ فرمودم درین منزل شاہزادہ
شجاع جاگر گوشہ فرزند شاہ جہان کہ در دامن عصمت نور جہان بگیم پرورش سے یا بدر مرا نسبت با و تعلق خاطر و دل بستگی بر تہ
ایست کہ از جان خود عزیز میدارم بیماری کہ مخصوص اطفال است و آنرا ام الصبیان میگویند بہر سانید و زمانے ممتد از ہوش رفت
ہر چند اہل تجربہ تدبیرات و معالجات بکار بردند سود نداد و بیہوشی او ہوش از من ر بود چون از تداوی ظاہری ناہمدی دست و ادا از
روی خضوع و خشوع فرق نیاز بدرگاہ کریم کار ساز و رحیم بندہ نواز سودہ صحت اورا مسألت نمودم درین حالت بخاطر گذشت کہ
چون با خدای خود عہد کردہ بودم کہ بعد از تمام سن خمیسین از عمر این نیازمند ترک شکار تیر و بندوق نمودہ بیچ جاندار سے را بدست

خود آزرده نسازیم اگر به نیت سلامتی او از تاریخ حال و بست ازان کار باز دارم ممکن که حیات او وسیله نجات چندین جاندار شود
 حق سبحانه تعالی او را باین نیاز مند از زانی وارد القصره بغرم درست و اعتقاد صاوق با خدا عهد کردم که بعد ازین هیچ جاندار سے را
 بست نیازم بکرم الهی کوفت او تخفیف تمام یافت و دوران هنگام که این نیاز مند در بطن والده بود بدستور سے که دیگر اطفال در شکم
 حرکت می کنند و نوسه اثر حرکت ظاهر نشد پرستاران مضطرب و متلاطم گشته صورت حال را بعض حضرت عرش آشیانی رسانیدند
 دوران ایام پدرم پیوسته شکار یوز می فرمودند چون آنروز جمعه بود به نیت سلامتی من نذر فرمودند که در مدت عمر روز جمعه شکار یوز
 نکنند تا آنها سے حیات برین عزیمت ثابت قدم بودند و من نیز متابعت آنحضرت نموده تا حال شکار یوز روز جمعه نکرده ام مجملاً بحجت
 ضعف نور چشمی شاه شجاع سه روز درین منزل توقف واقع شد امید که حق تعالی او را عمر طبعی کرامت فرماید روز سه شنبه هفتم کوچ
 اتفاق افتاد روز سه پسر حکیم تعریف شیر شتر میگرد بخاطر رسید که اگر روز سه چند بدن مداومت نماید ممکن که نفعی داشته باشد و بجزان من
 گواری باشد آصف خان ماده ولایتی شیر دار داشت قدری ازان شیر تناول کردم بخلاف شیر دیگر شتران که خالی از شور و نیست
 بذاق من شیرین و لذیذ آمد و الحال قریب یکماه است که هر روز پیاله که مقدار نیم کاسه آنجوری باشد ازان شیر می خورم و نفعی ظاهر
 شده رافع تشنگی است غریب آنکه دو سال پیش ازین آصف خان این مایه را خرید بود و دوران وقت بچه نداشت و اصلاً اثر شیر ظاهر
 نبود درین ایام بحسب اتفاق از پستان او شیر برآمد هر روز چهار شیر گاو و پنج شیر گندم و یک شیر قند سیاه و یک شیر بادیان بخورد
 اومی دهند که شیرش لذیذ و شیرین و مفید باشد بکلفت بذاق من خیلکه در افتاد و گواری آمده و بحجت امتحان شیر گاو و شیر میش را
 طلبیده هر سه را چشیدم در شیرینی و عذوبت شیر این شتر نسبتی نیست فرمودم که چند مایه دیگر را هم ازین قسم خوراک بدهند تا ظاهر
 شود که از اثر غذا های لطیف عذوبت است یا در اصل شیر این شتر شیرین است روز کم شنبه هفتم کوچ فرمودم روز مبارک شنبه
 نهم مقام واقع شد دولت خانه بر مقام تال کلانے ترتیب یافته بود فرزند شاه جهان کشتی طرح کشمیر که نشین گاه آن را از نفوس ساخته
 بودند پیشکش نمود آخر با سه آن روز بران کشتی نشسته سیر تال کرده شد عابد خان بخشی بنگش را که بدر گاه طلبیده شده بود درین روز
 سعادت آستان بوس در یافته بخدمت دیوانی بیوتات سرفراز گشت سرفراز خان که از گلکیان صوبه بکرات است بعنایت علم و
 اسپ پنجاق خاصه و فیل فرق عزت بر افراخته رخصت یافت عزت خان که از تعینات لشکر بنگش است بعنایت علم سر بلند
 گردید روز جمعه دهم کوچ فرموده شد میر میران بمنصب دو هزاری ذات و شمش صد سوار سرفرازی یافت روز شنبه یازدهم
 پرگنه دو محل ورود موبک مسعود گشت شب یک شنبه دوازدهم آبان ماه الهی سنه سیزده جلوس مطابق پانزدهم ذیقعد هزار

و بهت و هفت بجوی بطالع نوزده درجه میزان بخشد و به سنت بفرزند اقبالند شاه جهان از صیغه آصف خان گرامی فرزند کرامت
 فرمود امید که قدمش برین دولت ابد قرین مبارک و فرخنده باد سه روز در منزل مذکور مقام نموده روز یکشنبه پانزدهم در موضع
 نمره نزول اقبال اتفاق افتاد چون الترام شده که جشن مبارک شبته تا مقدر و ممکن باشد در کنار آب و جابجایه بصفا ترتیب یابد
 درین نزدیکی سرزمینی که قابلیت آن داشته باشد نبود ناگزیر قریب نیمی از شب مبارک شبته شانزدهم گذشته باز سواری فرمودم
 و هنگام طلوع نیر اعظم فروغ بخش عالم در کنار تال پاکور نزول اجلال واقع شد آخرها سه روز بزم پیاله آراسته بچندی از بنده های
 خاص پیاله عنایت نمودم روز جمعه هفتم کوچ فرمودم کیشود اس مار و جاگیر دار آن نواحی است حسب الحکم از دکن آمده بسعادت زمین
 بوس سرطندی یافت روز شبته سیزدهم حواله رام گنده معسکر اقبال گشت چند شب پیش ازین سه گطری بطلوع مانده بود در کره و او
 ماده بخار و دخانی شکل عمودے نمودار شد و هر شب یک گطری بیشتر از شب دیگر ظاهر میگشت و چون تمام نمود صورت حربه پیدا کرد هر دو
 سر باد یک میان گنده خمار مانند دهره پشت بجانب جنوب و در سه بسوی شمال الحال یک پهلوی طلوع مانده ظاهری گرد و بنجان و
 اختر شناسان قد و قامت او را با سطرلاب معلوم کردند که بست و چهار درجه فلكی را با احتیاط منظر ساز است و حرکت فلك عظم متحرک و
 حرکت خاصه نیز در جهت حرکت فلك عظم در وظاهری شود چنانچه اول در برج عقرب بود آنرا گذاشته بمیزان رسید و حرکت عرض
 در جهت جنوب بیشتر دار و انا یان فن نجوم در کتب این قسم را حربه نامیده اند و نوشته اند که ظور این دلالت میکند بر ضعف ملوک
 عرب و استیلا دشمنان ملوک عرب بر ایشان و العلم عند الله تا تاریخ مذکور بعد از شانزده شب که علامت ظاهری شده بود در جهان
 سمت ستاره نمودار گشت که برش روشن داشت و تا دو سه گزوم او در آزی نمود و اما در دم اصلا روشن نشد و در خشنگی نبود
 الحال قریب هشت شب است که نمودار شده هرگاه که منتفی گردد مرقوم خواهد نمود و از آثار او آنچه بطور رسد نوشته خواهد شد روز
 یکشنبه نوزدهم مقام کرده روز دوشنبه در موضع سبیل کبیره نزول فرمودم روز سه شنبه بست و یکم باز مقام شد بر شید خان افغانان
 خلعت و فیله مسجوب رنبا ز خان رحمت نموده فرستادم روز کم شبته بست و دوم پرگنده پور مخیم اردوی گیمان شکوه گشت روز مبارک شبته
 بست و سیوم مقام کرده بزم پیاله ترتیب یافت و در ارباب خان خلعت نادری سرفراز شد روز جمعه مقام نموده روز شبته بست و پنجم
 پرگت رفازی مخیم معسکر اقبال گشت روز یکشنبه بست و ششم در کنار آب چنیل نزول فرمودم در روز دوشنبه بست و هفتم بر لب
 آب کنر منزل شد روز سه شنبه بست و هشتم سواد بلده اوچین سور و رایات فیروزی گردید از احمد آباد تا اوچین نود و هشت
 کرده مسافت را به بست و هشت کوچ و چهل و یک مقام که دو ماه و نه روز باشد آمده شد روز کم شبته بست و نهم با جبر و پ

که از مرغان کیش هندو است و تفصیل احوال او در اوراق سابق نگاشته کلک قالی نگار گوید صحبت داشته بسیر و تماشا کالیاده توجیه
 فرمودم بے تکلف صحبت او از معنیات است درین تاریخ از مضمون مرض داشت بهادر خان حاکم قندهار بوضوح پوست که
 در سنه هزار و سبست و شش هجری که عبارت از سال پاره باشد در قندهار و نواحی آن کثرت موش بحدی رسید که جمیع محصولات و
 غلات و مزرعی و سردرختیها و آنولایت را ضایع ساخته اند تا زراعت در و نشده بود خوشه بار را بریده میخوردند چون رعایا یا
 مزارعات خود را بخرمن در آورند تا کوفتن و پاک ساختن نصف دیگر تلف شده بود چنانچه ربعی از محصولات شاید بدست در
 آید باشد همچنین از فالیزها و از باغات اثر نماند مگر در چند آواره و معدوم شدند چون فرزند شاه جهان جشن ولادت پسر خود
 را نکرده در او چین که محال جاگیر دست التماس نمود که بزم روز مبارک شنبه سی ام در منزل او آراستگی یابد لاجرم آن فرزند را
 کامروای خواست ساخته در منزل او بعیش و طرب گذرانیده شد و بنده های خاص که درین قسم مجالس و محافل باری یا بند
 بسا غلامی بربز عنایت سر خوش گشتند و فرزند شاه جهان آن مولود مسعود را به نظر در آورده خواست از جواهر و مرصع آلات و
 پنجاه زنجیر نیل سی زربست ماه برسم پیشکش گذرانیده التماس نام نمود انشاء الله بساعت نیک بناده خواهد شد از فیلان او
 هفت زنجیر نیل داخل حلقه خاصه شد تمه به فوجداران تقسیم یافت و در کل آنچه از پیشکشهاست او مقبول افتاد و ولکت پیه خواهد بود
 درین روز عضدالدوله از جاگیر خود رسیده سعادت آستان بوس دریافت هشتاد و یک عدد مهر بصیغه نذر و نیل برسم پیشکش
 گذرانید قاسم خان که از حکومت بنگال معزول ساخته بدرگاه طلب داشته شده بود بدولت زمین بوس مستعد گشته هزار مرنذر
 گذرانید روز جمعه غره آذرمه بشکار باز و جبه خاطر ارغبت افزو و در اثنا سوار می بقطع زراعتی از جوار گذر افتاد با آنکه هر تنه
 یک خوشه باری آورد تنه بنظر در آمد که دو از ده خوشه داشت موجب حیرت گشت درین حال حکایت بادشاه و باغبان سجاظر گذشت -

حکایت بادشاه و باغبان

یکی از سلاطین در هوای گرم بدر باغی رسید پیر باغبان را دید بر در استاده پرسید که درین باغ انار هست گفت هست سلطان
 فرمود که قدیمی آب انار بسیار باغبان را دختر بود بحال صورت و حسن سیرت آراسته با و اشارت کرد تا آب انار حاضر سازد و دختر رفت و
 فی الحال قدیمی پر آب انار بیرون آورد و برگی چند بر روی آن بناده سلطان از دست او گرفت و در کشید نگاه از دختر پرسید که مقصود از کشیدن
 این برگ با روی آب چه بود دختر زبان فصیح و ادای طبع معروض داشت که در چنین هوای گرم غرق از عرق قطره و سواری رسیدن آب را بیکدم در کشیدن فی

حکمت است بنا برین احتیاط بر گمارا بر روی آب و قدح نهادم تا آب هستگی و تانی نوش جان فرمایند سلطان را این حسن ادا بقایت خوش آمد و بخاطر گذاریند که این دختر را داخل خدمه محل خود سازم بعد از آن از باغبان پرسید که هر سال حاصل تو ازین باغ چیست گفت سیصد دینار گفت بدیوان چه میدی گفت سلطان از سر درختی چینی که می گیرد بلکه از زراعت عشری که ستاد سلطان را بخاطر گذشت که در مملکت سن باغ بسیار و درخت بیشمار است اگر از حاصل باغ نیز عشری دهد مبلغی کفایت می شود و رعیت را چندان زیانی نمی رسد بعد ازین بفرمایم که خراج از محصول باغات نیز بگیرند پس گفت قدری آب دیگر هم از انار بیار و دخترت را بعد از دیری آمد و قدحی آب انار آورد و سلطان گفت که آن نوبت که رفتی زود آمدی و بیشتر آوردی و این مرتبه انتظار بسیار داده و کمتر آوردی و دختر گفت که آن نوبت قدح را از آب یک انار مال مال ساخته بودم و درین دفعه پنج شش انار افشردم و آنقدر آب حاصل نشد سلطان را حیرت افزود باغبان معروض داشت که برکت محصول از اثر نیت نیک با دشت است مرا بخاطر میرسد که شما بادشاه باشید و دوستی که حاصل باغ را از من پرسیدید نیت شما دیگر گون شده باشد لاجرم برکت از میوه رفت سلطان متاثر گشت و آن اندیشه از دل برآورد پس گفت یک نوبت دیگر قدحی از آب انار بیار و دختر باز رفت و بزودی قدح را باللب برون آورد و خندان شادان بدست سلطان داد و سلطان بفرست باغبان آفرین کرده صورت حال ظاهر ساخت و آن دختر را از دور خواست و خواستگاری نمود این حقیقت از آن بادشاه حقیقت آگاه بر صفحه روزگار یادگار ماند القصه ظهور این بود معنی آثار نیت نیک و ثمرات عدالت است هر گاه همت و نیت سلاطین معذرت آئین مصروف و معطوف بر آسودگی خلق و رفاهیت رعایا باشد ظهور خیرات و محصول زراعت و باغات مستبعد نیست و شد الحمد که درین دولت ابد قرین بر سر درختی هرگز محصول رسم نبوده است و نیت و در تمام ممالک محروسه یکدام دیکجه باین صیغه داخل خزانه عامه و در اصل دیوان اعلی نمی شود بلکه حکم است که هرگز در زمین مزروعی باغ سازد حاصل آن معاف باشد امید که حق سبحانه این نیازمند را همواره بر نیت خیر موافق دارد

چونیت بخیر است و خیرم ده

روز شنبه دوم بار صحبت جد روی خاطر شوق افزو و بعد از فراغ عبادت نیمروز بکشتی نشسته بقصد ملاقات او شافتم که در آخر روز در گوشه انزوائی او دیده صحبت داشتم با سخنان بلند از حقایق و معارف استماع افتاد بے اعراق مقدمات تصوف منقح بیان می کند و از صحبت او ملاحظه میتوان شد شخصت سال از عمرش گذشته بست و دو ساله بود که قطع تعلقات ظاهری کرده و در م همت بشا همراه تجرد نهاده و سه و هشت سال است که در لباس بے لباسی بسر میبرد و در وقت رخصت گفت که شکر

این موهبت الهی بکدام زبان ادا نمایم که در عهد دولت چنین بادشاه عادل جمعیت وقت و آرامش خاطر بعبادت معبود خود مشغولم
 و از هیچ رهنرغبان تفرقه برداشتن عزیمت من نمی نشیند و وزیر یک شبته سویم از کالیاده کوچ فرمودم در موضع قاسم کپیره نزول واقع
 شد در اثنای راه بشکار بازو جره مشغول داشتم اتفاقاً کاروانگی برخاست باز تو بنون را که نهایت توجه بان دارم از پی
 او پرانیدم کاروانک از چنگ او بدرجست و باز هوا گرفته بمرته بلند شد که از نظر ما غائب گردید هر چند قراولان و میرشکاران از پی
 او باطراف تا ختند اثر سے از و نیاقتند و محال نمود که در چنین صحرائی باز بدست آید و لشکر میر کشمیری که سردار میرشکاران کشمیر
 است و باز مذکور حواله او بود و سراسیمه بے سراغ و نشان در اطراف صحرائے شتافت ناگاه از دور درختی دید چون نزدیک
 رسید باز را بر سر شاخ نشسته یافت مرغ خانگی را نموده باز را طلبید سه گھڑی بیشتر نگذشته بود که گرفته بجنور آورد و این موهبت غیبی
 که در گمان و خیال سچکس نبود مسرت افزای خاطر گشت بانعام این خدمت منصب او را افزوده اسپ و خلعت مرحمت نمودم
 روز دوشنبه چهارم و سه شبته پنجم و کم شبته ششم پے در پے کوچ واقع شد روز مبارک شبته هفتم مقام نموده در کنار تال حش نشاط
 آراستگی یافت نور جهان بیگم بیاری داشت که بدتها بران گذشته بود و اطباء نے که بعبادت خدمت اختصاص دارند از مسلمان و
 هند و هر چند تدبیرات بکار بردند سودمند نیفتاد و از تدوی آن بجز معترف گشتند در نیولا که حکیم روح الله بخدمت پیوست و تصدی
 علاج آن شد بتایند از دغراسمه در اندک مدت صحت کامل رو نمود و بصله این خدمت شائسته حکیم را بمنصب لایق سرفراز
 ساخته سه موضع از وطن او بطریق ملکیت عنایت فرمودم و حکم شد که مشارالیه را بنقره وزن کرده در وجه انعام او مقرر دارند و در جمعه
 هشتم تاروز یکشنبه سیزدهم پے در پے کوچ اتفاق افتاد و هر روز تا آخر منزل بشکار بازو جره مشغول بوده در ارج بسیار گیرانده شد
 روز یکشنبه گذشته کنور کرن پسر رانا امر سنگه بدولت زمین بوس سرفراز گشته تسلیات مبارک با دفع دکن بتقدیم رسانیده صد مهر و هزار
 روپیه بیضه نذر و موازی بست و یک هزار روپیه از قسم مرصع آلات با چند اسپ و فیل شیکش گذرانید آنچه از قسم فیل و اسپ بود با و
 بخشیدم و تتمه بعض قبول مقرون گشت و روز دیگر با و خلعت مرحمت شد میر شریف و کیل قطب الملک یک زنجیر فیل و باراد تخان
 میر سامان نیز یک زنجیر فیل عنایت شد سید هزبرخان بفرجاری سرکار میوات سرفراز شد منصب او از اصل اضافه هزارینات
 و پانصد سوار مقرر گشت سید مبارک را بجر است قلعه رهناس ممتاز ساخته منصب پانصدی ذات و صد سوار مرحمت فرمودم روز
 مبارک شبته چهاردهم در کنار تال موضع سندهارا مقام کرده بزم پیاله ترتیب یافت و بنده های مخصوص بساغرهای نفاط خوشوقت
 شدند جانوران شکاری که در آگره بکر زیسته بودند و حاجه عبداللطیف قوش بیگی درین روز آورده بنظر گذرانید آنچه لایق سرکار

خاصہ بود انتخاب نموده تتمہ را با مراد دیگر بندہ ہا بخشیدہ شد درین تاریخ خبر بے و کافر نعتی راجہ سورجمل ولد راجہ با سو بمسامع جلال رسید راجہ با سو چند پسر داشت مشارالیه اگرچہ بسال از ہمہ کلان تر بود غایتاً پدر بخت بد اندیشی و فتنہ جوئی پیوستہ اورا محبوس و مضبوط میداشت ہچنان از و ناراض و آزر وہ خاطر گذشت بعد از فوت او چون این بے سعادت از ہمہ کلان تر بود دیگر فرزند قابل درشید نہ داشت حقوق خدمت راجہ با سو بطول و منظور فرمودہ بخت انتظام سلسلہ زمینداری و محافظت ملک و وطن او این بیدولت را بخطاب راجگے و منصب دویہزاری سر فرما ساختہ جاو جاگیر پیش را کہ بسعی خدمت و دولتخواہی بدست آورده بود و مبلغاے کلے از نقد و جنس کہ بسالہاے دراز اندوختہ بود با و از زانی داشت و در ہنگامیکہ مرحومے مرتضیٰ خان بخدمت فتح کانگرہ دستورے یافت چون این بیدولت زمیندار عمدہ آن کوہستان بود بظاہر تعہد خدمات و دولت خواہی ہا نمود بلکہ مشارالیم مقرر گشت و بعد از ان کہ بمقصد پیوست مرتضیٰ خان محاصرہ را براہل قلعہ تنگ ساخت و این بدسگال از صورت حال در یافت کہ عنقریب مفتوح خواہد شد در مقام ناسازی و فتنہ پردازے در آمدہ پردہ آزر م از پیش رو برگرفت و با مردم مشارالیم کار ہا بنا زحمت و محاصمت رسانید مرتضیٰ خان نقش بیدولتے و او بار از صفحہ جبین آن برگشتہ روزگار خواندہ شکایت اورا بدرگاہ و الاعراض داشت نمود بلکہ صریح نوشت کہ آثار بے و نادولت خواہی از احوال ادظاہراست و چون مثل مرتضیٰ خان سردار عمدہ باشکرگران در ان کوہستان بود آن بے سعادت وقت را مقتضی ترتیب اسباب شورش و آشوب نیافتہ بخدمت فرزند شاہجہان عرض داشت نمود کہ مرتضیٰ خان بتریک ارباب غرض با من سوی مزاجی بہر سائیدہ در مقام خراب ساختن بر انداختن من شدہ بہ عصیان و بغی شتم می سازد امید کہ سبب نجات و باعث حیات من گشتہ مرا بدرگاہ طلب فرمائید ہر چند کہ بر سخن مرتضیٰ خان نہایت اعتماد داشت غایتاً این کہ او التماس طلب خود بدرگاہ نمودہ شہم بخاطر رسید کہ سبادا مرتضیٰ خان بہ تحریک ارباب فساد بشورش در آمدہ و غور ناکردہ اورا متمم میساختہ باشد بجلالاً بالتامس فرزند شاہجہان از تقصیرات او گذشتہ بدرگاہ طلب فرمودم و مقارن این حال مرتضیٰ خان بجوار رحمت از دی پیوست و فتح قلعہ کانگرہ تا فرستادن سردار دیگر در عقدہ توقف او قنادر چون این فتنہ سرشت بدرگاہ والا رسید نظر بظاہر احوال او افکنده در ان زودی مشغول و مشمول عواطف بیدین ساختہ در ملازمت شاہ جہان بخدمت فتح دکن رخصت نمودہ شد بعد از ان کہ ملک دکن بہ تصرف اولیاے دولت اید قرین در آمد در خدمت آن فرزند و سائل برانگینتہ مقصدی فتح قلعہ کانگرہ گشت ہر چند این بے حقیقت حق ناشناس را با ز در ان کوہستان راہ دادن از آئین حرم و احتیاط دور بود لیکن چون این خدمت را آن فرزند بعدہ خویش گرفتہ بود ناگزیر بہ ارادہ و اختیار او گذاشتہ شد و فرزند اقبال مند اورا باقی نام بہ یکے از بندہ ہاے خود و فوجے شایستہ از

منصب داران و احدیان و برق اندازان بادشاهی تعیین فرمود چنانچه این احوال برسم جمال در اوراق گذشته سمت ذکر یافته
چون بقصد پیوست باقی نیز آغاز خصومت و بهانه جوئی نموده جوهر ذاتی خود را ظاهراً ساخت و مکر رشکایت او را عرض داشت
نمود حتی که صریح نوشت که صحبت من با و راست نمی آید و این خدمت از دست من می شود اگر سردار دیگر مقرر نمایند فتح این قلعه
بزودی خواهد شد ناگزیر تعلق را بحضور طلب داشته راجه بکر ماجیت را که از بنده های عمده اوست با فوجی از مردم تازه نورد
با این خدمت رخصت نمود چون این بے سعادت دریافت که زیاده برین حیل و تدویر از پیش نخواهد رفت تا رسیدن بکر ماجیت
جمع از بنده های درگاه را به بهانه آنکه مدتها یساق کشیده بے سامان شده اند رخصت نمود که بجا گیر های خود شتافته تا آمدن
راجه بکر ماجیت بسامان خود پرواز نمود چون بظاہر تفرقه در سلسله جمعیت دولتخواهان راه یافت و اکثر بے جمال جاگیر خود رفتند
و معدودی از مردم روشناس و رانجامانند تا بودانسته آثار بے فساد ظاهراً ساخت سید صفی باره که بمزید شجاعت و جلالت
اقتصاص داشت با چند س از برادران و خویشان پائے همت افشرد و شربت خوشگوار شهادت چشید و بعضی را به زخمهای
کاری که پیرایه شیران کارزار است آن بد ذات از عرصه نبرد برگرفته بکبک سراسر خود بر وجهی از جاده دوستی به تنگ پا خود را
بگوشه سلامت کشیدند و آن بد بخت دست تعدی و تصرف به پرگنات دامن کوه که اکثر از ان بجاگیر اعتماد الدوله مقرر است در از ساخت
از ساخت و تاراج سر بوی فرود نگذاشت امید که همبرین زود بے بسزای اعمال و جزای افعال قبل از گرد و فلک این دولت
کار خود بکند انشاء الله تعالی روز یکشنبه هفدهم از گھاٹی چانڈا عبور واقع شد روز دوشنبه بیستم اتالیق جان سپار خانخانان پسر پال
به سعادت آستان بوس منفر گشت چون مدت های مدید از حضور دور بود و سوکب منصور انونواچی سرکار خاندیس و برهانپور عبور نموده
التاس دریافت ملازمت نمود حکم شد که اگر خاطر او از همه جهت جمع باشد جرید و آمد بزودی معاودت نماید بنا برین حسب الحکم
بسعادت تمام شتافته درین تاریخ دولت زمین بوس دریافت و با انواع تفرات خسروانه و اقسام عواطف شاهانه فرق عزت
برافراخته هزار و هشتاد و هشتاد و سیصد نفر گذرانید چون آرد و در گذشتن گھاٹی صعوبت بسیار کشیده بود بجهت رفاهیت احوال مردم
روز سه شنبه نوزدهم مقام فرمود روز شنبه بیستم کوچ کرده روز مبارک شنبه بیست و یکم باز اتفاق مقام افتاد در کنار و ریای که بے سند استظهار
دار و بزم پال مرتب گشت اسپ سمنده خاصه سمیر نام که از اسپان اول بود بنجانخانان عنایت نمود سمیر باصطلاح اهل هند کوه طلار گویند
و بجهت مناسبت رنگ و کلاسه جنبه باین اسم موسوم گشته روز جمعه بیست و دوم و شنبه بیست و سوم پے در پے کوچ شد درین روز عجیب
البتار مشاهده افتاد آب در غایت صفا پر جوش و خروش از جابجای مرتفع می ریزد و بر اطراف نشیمن های خدا آفرین بے تکلف درین نزدیکی

مانند

بیان خوبے آبخاری بنظر درینا مدنا در سیر گاہے است لفظ از تماشای آن محفوظ گشتم روز یک شنبه بیست و چهارم مقام نموده در تالابی
 که پیش دو تخته واقع شد بر کشتی نشسته شکار مرغابی کرده شد روز دو شنبه بیست و پنجم و سه شنبه بیست و ششم و کشنبه بیست و هفتم پے
 در پے کوچ افتاد بخانچانان پوستین خاصه که در برداشتم لطف نمودم و هفت راس اسب از طویله خاصه که بر هر کدام سواری کرده
 شد نیز بان اتالیق مرحمت نمودم روز یک شنبه دوم دیماه آلهی قلعه رن تهنبور محل را با جلال گشت این قلعه از اعظم قلاع هندون
 است در زمان سلطان علاء الدین خلجی راسے تیمبر دیو متصرف بود سلطان مدتهاے مدید محاصره نموده بخت و ترد و بسیار
 مفتوح ساخت و در آغاز سلطنت حضرت عرش آشیانی انار الله برهانه راسے سرحن با ڈا در تصرف داشت و پیوسته شش هفت
 هزار سوار ماضی بودند و آنحضرت بمیاسن تائید ایزد سبحان در عرض یکماه و دو روز فتح کردند و راسے سرحن برهنونی بخت سعادت
 آستانبوس دریافته در سلک دولتخواهان منتظم گشت و از امرای معتبر و بنده های معتبر شد بعد از و پسرش رای بوج نیز در
 زمره امرای عظام انتظام داشت الحال بنیره او سر بلند راسے داخل بنده های عمده است روز دو شنبه سوم بعزم تماشای
 قلعه توجه نمودم دو کوه در برابر یکدیگر واقع است یکی رارن میگویند و دیگری را تهنبور قلعه بر فراز تهنبور اساس یافته و این هر دو
 اسم را ترکیب داده رن تهنبور نام کرده اند اگر چه قلعه در غایت استحکام است و آب فراوان دارد غایتاً کوه رن حصه است قوی و
 فتح این حصار منحصراً است از آن جانب چنانچه والد بزرگوارم حکم فرمودند که توپ ها را بر فراز کوه رن بر آورده و عمارات درون
 حصار را بمجرأ گیرند اول توپے را که آتش دادند بچو کندی محل راسے سرحن رسید و از افتادن آن عمارت زلزله در بنای همت
 او راه یافت و توپم عظیم بر باطن او مستولی گشته و نجات خود را منحصراً در سپردن قلعه دانسته فرق عبودیت و خاکساری بد نگاه شهنشاه
 جرم بخش عذر پذیر سود القصد قرار داد خاطر چنان بود که شب در بالاسے قلعه گذرانیده روز دیگر بار دو مراجعت فرمایم چون منازل
 و عمارات درون حصار بر دوش هندوان اساس یافته و خانها را بے هوا و کم فضا ساخته اند و نشین نیفتاد و خاطر نیز توقف راضی نشد
 حامی بنظر در آمده که یکے از نوکران رستم خان متصل بحصار قلعه ساخته باغچه و نشینی مشرف بر صحرا خالی از فضاے و جوانی نیست و در
 تمام قلعه با زمین جانی نه رستم خان از امرای حضرت عرش آشیانی بوده از صغرن در بندگی آنحضرت تربیت یافته نسبت
 محرمیت و قرب خدمتی داشته از غایت اعتماد این قلعه را حواله با و فرموده بودند بعد از فراغ تماشای قلعه و منازل آن حکم شد که جمعی از مجربان
 را که درین حصار محبوس اند حاضر سازند تا بحقیقت حال و حقیقت احوال هر یک واریسیده بمقتضای عدالت حکم فرموده شود مجلاً غیر از
 معامله خون یا شخصی که از خلاصے او فتنه و آشوب در ملک راه می یافت دیگر همه را آزاد ساختم و بر هر کدام در خور سال او

خریجه و خلعت عنایت شد و شب سه شنبه چهارم بعد از گذشتن یکپدر و سه گطی بدولت خانه مراجعت فرمودم روز یکشنبه پنجم قریب
 به پنج کرده کوچ نموده روز مبارک شنبه هشتم مقام واقع شد درین روز خانخانان پیشکش خود بنظر در آورد از قسم جواهر و مرصع
 آلات و اقمشه و فیل آنچه پسند افتاد برگزیده تمهیداً بمشارالیه مرحمت فرمودم مجموع پیشکش و آنچه بدرجه قبول رسید بوازی یک لک
 پنجاه هزار روپیه قیمت شد روز جمعه هفتم پنج کرده کوچ نمودم پیش ازین سارس را به شاهین گیرانیده بودم لیکن شکار روزنامه حال
 تماشا نکرده بودم چون فرزند شاه جهان ذوق شکار شاهین بسیار دارد و شاهین هندی او خوب رسیده حسب التماس آن فرزند
 صبح بگاه سوار شدم یک درنا بدست خود گیرانیدم و درنا دیگر را شاهین که آن فرزند در دست داشت گرفت بے تکلف از
 شکار باسے خوب خوب است بغایت الغایت مخطوط گشتم اگر چه سارس جانور کلان است غایتا سست پر کاواک واقع شد
 شکار درنا را هیچ نسبتی بان نیست بنازم دل و جگر شاهین را که این قسم جانوران قوی جسته را میگیرد و بزور سر نخه بهمت زبون
 میاز و حسن خان قوشچی آن فرزند بجلد می این شکار بغایت فیل و اسپ و خلعت سرفرازی یافت و پسرش نیز باسپ و خلعت
 ممتاز گشت روز شنبه هشتم چهار کرده و یکپا و کوچ کرده روز یکشنبه نهم باز مقام نمودم درین روز خانخانان سه سالار خلعت خاصه و کمر مشیر
 مرصع و فیل خاصه با تالایر فرق عزت برافراخته مجدد البصاحب موبکے ملک خاندیس و دکن سر بلندی یافت منصب آن کن سلطنت
 از صل و اضافه هفت هزاری ذات و سوار مرحمت شد چون صحبت او بالشکر خان راست نیامد حسب التماس مشارالیه عابد خان
 دیوان بیوتات را بخدمت دیوانی بیوتات مقرر فرمودم و منصب هزاری ذات و چهار صد سوار عنایت شد اسپ و فیل و خلعت
 مرحمت نموده بدان صوب فرستادم و بعد درین روز خانذوران از صوبه کابل رسیده دولت زمین بوس دریافت هزار مهر و هزار روپیه
 بصیغه نذر گذرانید و تسبیح مردار پیر با پنجاه راس اسپ و دوه قطار شتر نو ماده و ولایتی و چند دست جانور شکاری و چینی و خطائی و غیره
 برسم پیشکش معروض داشت روز دوشنبه دهم سه کرده و یکپا و روز سه شنبه یازدهم پنج کرده و سه پا و کوچ شد درین روز خانذوران
 مردم خود را آراست بنظر در آورد و هزار سوار مغل که اکثر اسپ ترکی و بعضی عراقی و مجلس داشتند بشمار داد با آنکه جمعیت او اکثر متفرق گشته
 بعضی ملازم هما تجان شده در همان صوبه مانده اند و جمعی از لاهور جدائی گزیده با طراف مالک رفته اند انقدر سوار خوش سپه نیست نبود
 بے تکلف خانذوران در شجاعت و دلادری و جمعیت داری از یکتایان روزگار است اما افسوس که پیر منحنی شده و کبر سن او را دریافت و
 با صراش بسیار ضعیف و زبون گشته دو پسر جوان ورشید دار دخالی از معقولیتی نیستند غایتاً خود را در برابر خانذوران نمودن کاری است مشکل و
 عظیم درین روز بمشارالیه و فرزند جهان او خلعت و شمشیر مرحمت شد روز یکشنبه دوازدهم سه نیم کرده در نور دیده بر کنار تال ماند و زرد

سعادت اتفاق افتاد در میان تال نشینے از سنگ واقع است بریکے از ستونہا این رباعی شخصی ثبت نموده بود بنظر در آمد و مر از
جادو آورو الحق از شعر اے خوب است۔ رباعی

یاران موافق ہمہ از دست شدند	اور دست اجل یگان یگان بست شدند	بودند تک شراب در مجلس عسرا	یک لحظہ زما پشتک مست شدند
-----------------------------	--------------------------------	----------------------------	---------------------------

درین وقت رباعی دیگر ہم ازین عالم شنیدہ شد چون بسیار خوب لغتہ آن را نیز نوشتہ۔ رباعی

افسوس کہ اہل نمود و ہوش شدند	از خاطر ہمدان فراموش شدند	آنان کہ بصد ز بل سخن میگفتند	آیا چہ شنیدند کہ خاموش شدند
------------------------------	---------------------------	------------------------------	-----------------------------

روز مبارک شنبہ سیزدہم مقام کرده شد عبدالعزیز خان از صوبہ بنگش رسید سعادت آستانہ بنوس دریافت اکر ام خان کہ بفرج داری
فقہور و اطراف آن متعین بود بدولت ملازمت سر ملنگ گشت خواجہ ابراہیم خان بخشی صوبہ دکن بخطاب عقیدت خانے سرفراز شد
میر حلج از کولمیان صوبہ مذکور از جوانان مروانہ است بخطاب شورہ خانی و علم سر ملندی یافت روز جمعہ چہار دہم پنج کردہ و یکیا و
کوح شد روز شنبہ پانزدہم سہ کردہ طے نمودہ در سواد بیانہ نزل اجلال اتفاق افتاد خود با اہل حرم بہ تماشای بالائے قلعہ شافتہم
محمد بخشی حضرت جنت آشیانی کہ حراست قلعہ بعمدہ او مقرر بود منزلی ساختہ مشرف بر صحرا البایت مرتفع و خوش ہوا و مزار شیخ
بہلول نیند در جوار آن واقع است و خالی از فیضی نیست شیخ برادر کلان شیخ محمد بخش است و در علم دعوت اسماء طولے داشته
و جنت آشیانی را شیخ مذکور را بطہ محبت و حسن عقیدت بر وجه کمال بودہ در ہنگامیکہ آنحضرت تسخیر ولایت بنگالہ فرمودہ یک چندی
دران ولایت اقامت گزیدند مرزا بہندال حکم آنحضرت در آگرہ ماندہ بود جمعے از قلعچیان زر بندہ کہ سر شہت آہنا بہ فتنہ و فساد مجہول
است راہ بیوفائی سپردہ از بنگالہ تیر و میرزا آمدند و سلسلہ جنبان حبث باطن میرزا شدہ بہ لغبی و کافر نعمتے و ناحق شناسی سہمونی
کردند و میرزا سبے عاقبت خطبہ بنام خود خواندہ صریحا اعلام لغبی و عناد مرتفع گردانید چون صورت واقعہ از عرضداشت
دو تنخواہان بمسامع جلال رسید آنحضرت شیخ بہلول را بکث نصیحت فرستادند کہ میرزا را از ارادہ باطل گردانیدہ بشاہراہ
اخلاص و اتفاق ثابت قدم سازد چون آن بید و تمان فتنہ سر شہت چاشنی سلطنت را در کام میرزا شیرین ساختہ بودند میرزا
باندیشہ باطل خام طمع شدہ بموافقت و متابعت راضی نگشت و تجریک از باب فساد شیخ بہلول را در چار باغ کہ حضرت
فردوس مکانی با بر باد شاہ بر لب آب چون ساختہ اند بہ تیغ بیباکی شہید گردانید و چون محمد بخشی را شیخ مذکور نسبت ارادت
بود نقش او را در قلعہ بیانہ بردہ مدفون ساختہ روز یک شنبہ شازدہم چہار دہم کردہ طے نمودہ در منزل برہ رسیدہ شد
چون باغ و باولی کہ حکم مریم زمانی در پرگنہ جوست اساس یافتہ در سہراہ واقع بود تماشای آن توجہ فرمودم بی تکلف

باولی عمارتی است عالی و بغایت خوب ساخته اند از کار فرمایان تحقیق شد که مبلغ بست هزار روپیه صرف این عمارت شد و چون
 درین حوالی شکار خیلک بود روز دو شنبه هفت و طم مقام فرمودم روز سه شنبه هیزدهم سه کرده و یک نیم پاؤ گذشته در موضع دایر سئو
 در دو موکب مسعود اتفاق افتاد روز کم شنبه نوزدهم دو کرده و نیم طی نموده در کنار کول فچور رایات منصور برافراشت و چون هنگام
 عزیمت فتح دکن از رن تهنبور تا اوچین آسامی منازل و بعد مسافت آنها نوشته شده بود درین مرتبه به تکرار نوشتن مناسب ندید
 و از راه رن تهنبور تا فتح پور براسه که آمده شد دو لیست دسی و چهار کرده مسافت به شخصت و سه کوچ و پنجاه و شش مقام که
 مجموع یکصد و نوزده روز بوده باشد طے نموده شد بحساب شمسی چهار ماه و یک روز کم گذشته و قمری چهار ماه کامل و از تاریخی که موکب
 اقبال بفرم فتح رانا و تسخیر ملک دکن از مستقر الخلافه حضرت فرموده تا حال که رایات جلال سبحان نصرت و اقبال باز بمرکز سلطنت
 قرار گرفت پنج سال و چهار ماه شد بخان و اختر شناسان روز مبارک شنبه بیست و هشتم دی ماه الهی سنه سیزدهم مطابق سلخ محرم
 سنه یک هزار و بیست و هشت بجزی ساعت در آمدن بدر الخلافه اگره اختیار فرموده بودند درینولا کمر از عریض و در توجو ابلان معض
 گشت که علت طاعون در شهر اگره شایع است چنانچه در روزی قریب بصد کس کم و زیاده در زیر بغل و یا کتف ران یا در ده گلو و آن
 بر آورده ضایع می شوند و این سال سیوم است که در موسم زمستان طغیان میکند و در آفات تا بتان معدوم میگردد و از غرائب آنکه
 درین سه سال جمیع قصبات و قریات نواحی اگره سرایت کرده و در فچور اصلا اثر این ظاهر نشده حتی در آمان آباد تا فچور و نیم
 کرده مسافت است مردم آنجا از بیم و با ترک وطن داده بدیگر مواضع پناه برده بودند تاگزیر مراعات خرم و احتیاط از ضرر و
 دانسته مقرر شد که درین ساعت مسعود بمبارک کے ذرنے و زعموره فچور نزول موکب منصور اتفاق افتد و بعد از تخفیف بیماری و گران ساعت
 دیگر اختیار نموده بدولت و سعادت و ورود رایات جهان کشا بمستقر الخلافه از زانی فرمائیم انشاء الله تعالی و تقدس جشن مبارک شنبه در
 کنار کول فچور ترتیب یافت چون ساعت داخل شدن بمعموره بست و هشتم قرار یافته هشت روز در همین منزل توقف مقرر گشت
 حکم فرمودم که دور تال را پیوند هفت کرده بر آمد درین منزل غیلا حضرت مریم الزمانی که بقدر تکسر میداشته اند دیگر جمیع بیگمان و
 غلوت نشینان مرادق عفت و سایر برنده های درگاه دولت استقبال در یافتند صبیبه آصفخان مرحوم که در خانه عبدالمدخان پسر
 خاظم است تعلق عجیب و غریب گذرانیده نهایت تاکید و ترویج آن نمود و بجهت عزابت مرقوم گشت گفت روزی در محن خانه موشی
 بنظر در آمد سر اسیمه اقمان و خیزان بطر زمستان هر سو میرفت و نمی دانست که کجا میرود به یکے از کینزان گفتم که دم آن را
 گرفته پیش گریه انداخت گریه بشوق و میل از جابے جسته موش را بدهن گرفت و فی الفور گذاشت نفرت ظا هر ساخت

کج

رفته رفته آثار ملال و آزرگی از چهره او پیدا شد روز دیگر نزدیک مردن رسید بخاطر گذشت که از یک تریاق فاروقی باید داد چون
 و هانش کشوده شد کام و زبان سیاه منظور آمد تا سه روز بحال تباه گذرا تپیده در چهارم مهبوش آمد بعد از آن کینز که را دانه طاعون
 ظاهر شد و از افراط سوزش و فزونی در و آرام و قرار و در نمانده در گش متغیر گشت زردی بسیار سیاهی مایل و تپ محرق کرد روز دیگر
 از پایان اطلاق شده و رگ زشت و همین روش هفت و هشت کس در انخانه صنایع گشتند و چندی بیمار بودند که از آن منزل بر آمده
 بسیار رفتیم آنها نیکه بیماری داشتند و در باغ فوت شدند و در اینجا دیگر کسی دانه بر نیامد و در عرض هشت و نه روز هفتده کس
 مسافر راه عدم شدند و نیز گفت آنها که دانه بر آورده بودند اگر آب حبت خوردن یا غسل کردن از دیگر طلبیدند فی الفور در هم
 سرایت کرد و آخر چنان شد که از غایت توهم بچکس نزدیک با بنامی گشت روز شنبه بست و دوم خواجہ جهان که بجا است آگره
 مقرر بود سعادت آستانوس دریافت پانصد مصلیغه نذر و چهار صد روپیه برسم تصدق گذرا نیند روز و شنبه بست و چهارم بشار الیه
 خلعت خاصه محبت شد روز مبارک شنبه بست و هشتم بعد از گذشتن چهار گھڑی که قریب بد و ساعت نجومی باشد س ع

بساعتی که تو لا کند بد و تقویم

بیمار کی و فرنی ریایات منصور مجبوره فقوره نزول سعادت ارزانی فرمود و در همین ساعت جشن فرزند ارجمند اقبال مند شاه جهان ترتیب یافت
 و اورا بطلا و دیگر اجناس و زن فرمود و سال بست و هشتم بحساب ماه های شمسی مبارکی آغاز شد امید که بجز طبعی رسد و بدرین تاریخ
 حضرت مریم الزمانی از آگره تشریف گرامی ارزانی فرمودند و بدریافت دولت ملازمت ایشان سعادت جاوید اند و تخم امید که ظل
 تربیت و شفقت ایشان بر سر این نیاز مند مخلد با و چون اکرام خان پسر اسلام خان خدمت فوجداری این حدود را چنانچه باید بقید
 ضبط در آورده بود منصب او را از اصل و اضافه هزار و پانصد پنجاه هزار سوار محبت شد سهراب خان پسر میرزا رستم صفوی بمنصب
 هزار نیندات و سیصد سوار ممتاز گشت و درین روز عمارت و دوتخانه حضرت عرش آشیانی را تفصیل سیر کرده بفرزند شاه جهان نموده شد
 درون آن حوض کلانی از سنگ تراشیده در غایت صفا ترتیب یافته کپورت ملا و نام سی و شش دره و دوی شش و ربع عمقش چهار و نیم دره و یکم آنحضرت
 متصدیان خزان عامه بفلوس و روپیه ملو ساخته بودند سی و چهار کرور و چهل و هشت لک و چهل و شش هزار و ام که شانزده لک و هفتاد و
 نه هزار و چهار صد روپیه باشد که مجموع یک کرور و سه لک بحساب هندوستان و سیصد و چهل و سه هزار تومان مضابطه ایران بوده باشد متهاشته لبان
 با و یہ طلب را از آن چشمه سار مکرست سیراب امید می ساختند روز یک شنبه غره بهمین ماه بحافظ یا دعلی گوینده هزار و رب الف عام شد محبت علی
 پسر باغخان چکنی و ابوالقاسم خان جیلانی که دارا سے ایران چشم جهان بین آنها را میل کشیده سر بجزا سے آوار گے داده مدته است

که در پناه این دولت روزگار بفرزغ خاطر بسرمی برند و بهر کدام در خور حال آنها وجه معیشت مقرر گشته و درین تاریخ از آگره آمده سعادت آستانبوس دریافتند و بهر یک هزار روپیه انعام شد عیش مبارک شنبه پنجم در دولتخانه بآراستگی ترتیب یافت و بنده های خاص بساغر های نشاط خوشوقت گشتند نصر الله که فرزند سلطان پرویز بود قبل کوه دمان را مصحوب او بدرگاه فرستاده بود و خصیت سعادت یافت جلد جاگیر نامه با اسپ نچاق خاصه عنایت شد که بجهت آن فرزند به برادر وزیر کیشنه ششم بکنور کرن پسر رانا امر سنگه اسپ و قیل و خلعت و کپوه مرصع با پول کتاره مرحمت نموده شد و بجای جاگیرش خصیت فرمودم و مصحوب او اسپ برانا فرستاده شد و بهرین روز بعزم شکار امان آباد توجه نمودم چون حکم بود که آهوان آن سرزمین را هیچکس شکار نکند درین شش سال آهوی بسیار فراهم آمده و بغایت رام شده اند تا روز مبارک شنبه و واز وظم بدولتخانه سعادت نمودم و روز مذکور بدستور محمود بزم پیاله ترتیب یافت شب جمعه سیزدهم بروضه عفران پناه شیخ سلیم حشتی که شمه از محامد ذات و محاسن صفات ایشان در وی با چه این توانا ثبت افتاده رفته فاتحه خوانده شد هر چند اظهار کرامات و خوارق عادات نرود برگزیده های درگاه ایزدی پسندیده نیست بدون مرتبه خود دانسته از اظهار آن اجتناب می نمایند لیکن وقتی از اوقات در جذب بستی بے اراده و اختیار یا بقصد هدایت شخصی ظاهر شد جلد آن که پیش از ولادت من حضرت عرش آشیانی را بنویسد و م این نیازمند بود و برادر دیگر امیدوار ساخته بودند و دیگر آنکه نوی بتقریبی حضرت عرش آشیانی پرسیدند که عمر شما چند است و زمان ارتحال بدار الملک بقا کی خواهد بود در جواب گفتند که حق جل و علی عالم السرا و الخفیات است و بعد از مبالغه و اغراق اشارت باین نیازمند فرمودند که هرگاه شاهزاده به تعلیم معلم یا دیگر چیزی یاد گیرند و بآن تکلم می شود نشان وصال است لاجرم آنحضرت جمعی که در خدمت من مقرر بودند تاکید فرمودند که هیچکس بشاهزاده از نظم و نشر چیزی تعلیم نکند تا آنکه دو سال و هفت ماه گذشت و روزی یکی از عورات مستحقه که در آن محله بود اسپند همیشه بجهت دفع عین الکمال می سوخت باین بهانه در خدمت من راه داشت و از خیرات و تصدقات بهره مند می شد مرا تنها یافته غافل از آن مقدمه این بیت را بمن تعلیم نمود - بیت

الهی غنچه آمیسد بکشای گلے از روضه جاوید بنای

من بخدمت شیخ رفته این بیت را خواندم شیخ بی اختیار از جای خود بر جسته بلازمست حضرت عرش آشیانی شتافتند و از ظهور این واقعه چنانچه بود آگابه بخشیدند قضا را بهمان شب آثار تب ظاهر شد و روز دیگر کس بخدمت آن حضرت فرستاده تا نسین کلا لوت را که از گوینده های بنیظیر بود طلب داشتند تا نسین بلازمست ایشان رفته آغاز گویندگی نمود بعد از آن کس بطلب حضرت عرش آشیانی

فرستادند چون آنحضرت تشریف آوردند فرمودند که دعه وصال رسید و از شما وداع می شویم و دستار از سر خود برداشته بر سر من
 نهادند گفتند که ما سلطان سلیم را جانشین خود ساختیم و او را بجای حافظ و ناصر سپردیم و همان زمان ضعف ایشان استدرا و می یافت و اثر
 گذشتن بیشتر ظاهر میشد تا بوصول محبوب حقیقی پوسندگی که از اعظم آثار که در عهد دولت و زمان خلافت حضرت عرش آشیانی
 بطور آید این مسجد در روضه است بے اغراق عمارتی است نهایت عالی تمکین که مثل این مسجد در هیچ بلادی نیست عمارتش همه
 از سنگ در کمال صفا اساس نهادن پنج لک روپیه از خزانه عامه صرف شده تا با تمام رسیده و آن که قطب الدین خان کوکلتاش مجرب
 و دور روضه و فرش گنبد و پیشطاق مسجد از سنگ مرمر ساخته سوائے این است این مسجد ششل است بر دو دروازه کلان بر سمت
 جنوب واقع است در غایت ارتفاع و نهایت تکلف پیشطاق دو ازه در عرض و شانزده طول و پنجاه و دو در عرض ارتفاع دارد
 بے دو وزنه بالا بایده رفت تا با آنجا رسید و در دیگر فرود ترازین رو بمشرق واقع است طول مسجد از مشرق و بمغرب با عرض دیوارها
 دو صد و دو ازه در عرض است از آنجمله مقصوره بیست و پنج و نیم در عرض پانزده در پانزده در عرض گنبد میان است و هفت در عرض و
 چهارده طول و بست و پنج در عرض ارتفاع پیشطاق است و هر دو پهلوئی این گنبد کلان دو گنبد دیگر فرود است و ده در عرض
 تته ایوان ستون دار ساخته اند و عرض مسجد از شمال بجنوب یک صد و هفتاد و دو در عرض است و بر اطراف نود و ایوان و هشتاد و چهار
 حجره است عرض حجره چهار در عرض و طول پنج در عرض است و ایوان بعضی هفت و نیم در عرض است و صحن مسجد سوائے مقصوره و ایوان
 و در یک صد و شصت و نه در عرض طول و یک صد و چهل و سه در عرض است و بالای ایوان با دو در بالای مسجد گنبد هاسے خسرو
 ساخته اند که در شب هاسے عرس و ایام متبرکه که شمع در آن میان نهاده دوران را بپارچه ایوان میگیرند و از عالم فانوس می نماید و در صحن مسجد
 را بر که ساخته اند که باب باران ملو می سازند و چون فتنه گرم آب و بد آب است و یا بل این سلسله و در ویشانی که چوسته مجاور این مسجد اند
 تمام سال کفایت می کند و در مقابل دروازه کلان بر سمت شمال مایل بمشرق روضه شیخ است میان گنبد هفت در عرض و دور
 گنبد ایوان سنگ مرمر که پیش آنرا نیز پنجره سنگ مرمر ساخته اند در غایت تکلف و مقابل این روضه بر سمت مغرب باند که فاصله گنبد
 دیگر واقع است که خویشان و فرزندان شیخ در آنجا آسوده اند از عالم قطب الدین خان و اسلام خان و معظم خان و غیره که
 همه نسبت این سلسله و مراعات حقوق بمرتبہ امارت و پایہ عالی رسیده اند چنانچه احوال هر یک در جابے خویش مذکور گشت
 الحال پسر اسلام خان که بخطاب اکرام خانے سرفرازی دارد و صاحب سجاده است و آثار سعادت مندی از احوال او
 ظاهر و خاطر تبریت او متوجه بسیار است روز مبارک شنبه نوزدهم عبد العزیز خان را بمنصب دو هزار ری ذات و هزار سوار

ایوان

شم

نوروز

سرفراز ساختہ بخدمت فتح قلعہ کانگڑہ واستیصال سورجبل کافر نعمت تعیین فرمودم و فیل واسپ و خلعت لبشار الیہ مرحمت شد
 ترسون بہادر نیز بہان خدمت دستوری یافت و منصب او ہزار و دو صدی ذات و چار صد و پنجاہ سوار مقرر گشت واسپ
 حمایت نمودہ رخصت فرمودم چون منزل اعتماد الدولہ در کنار تال واقع بود و بغایت جاے لصفاء و مقام دلنشین تعریف می نمودند
 حسب الاتماس آن مشار الیہ جشن روز مبارک شنبہ بست و ششم در انجا ترتیب یافت و آن رکن السلطنت بلوازم پاسے
 اندازد و پیشکش پرداخت و مجلس عالی آراست و شب بعد از خوردن طعام بدو تخانہ معاودت واقع شد روز مبارک شنبہ
 سویم ماہ اسفند از ندانی سید عبدالوہاب بارہم کہ در صوبہ گجرات خدمت و تردوات از دلپور رسیدہ بود و منصب ہزاری ذات و
 پانصد سوار سرفرازی یافتہ بخلاب دلیر خانی فرق عزت برافراخت روز شنبہ دو از دہم بقصد شکارا مان آباد و حضرت موب اقبال
 افتراق افتاد تا روز یکشنبہ باہل محل بہ نشاٹشکار مشغول بودہ شب مبارک شنبہ بست و ہنقم بدولت خانہ مراجعت
 واقع شد تھارا روز شنبہ در اثناے شکار عقلم و وارید و علی کہ نور جہان بیگم در گردن داشت گیسفہ یک قطعہ لعل کہ بدہ ہزار
 روپیہ می ازید یا یکدانہ مروارید کہ ہزار روپیہ بہا داشت کم شد روز یکشنبہ ہر چند قراولان تفحص و محسوس نمودند بدست نیفتاد
 بخاطر رسید کہ ہر گاہ نام این روز یکشنبہ است پیدا شدن آن درین روز از محالات است بخلاف آن چون روز مبارک شنبہ ہمیشہ
 برین نجبت و مبارک آمدہ است باندک تفحص قراولان ہر دور در ان صحراے بے سرو بن یافتہ بہلازمت من آوردند و اتفاقات
 حسنہ آنکہ در ہین روز فرخندہ جشن وزن قمری و بزم بسنت بارے آراستگی یافت و بشارت فتح قلعہ مؤوشکت سورجبل سیاہ نجبت
 نیز رسید تفصیل این اجمال آنکہ چون راجہ بکر ماجیت با افواج منصور بدان حدود پیوست سورجبل برگشتہ روز خواست کہ روزے
 چند بہ تنبال ویاوہ ورائی بگذرانند مشار الیہ کہ از حقیقت کار آگہی داشت بسخن او نہ پرواختہ قدم جرات و جلالت پیش نہاد و آن
 خدول العاقبت سررشتہ تریلز دست دادہ نہ بچنگ صفت پای ہمت قائم داشت و نہ بلوازم قلعہ آری ہمت گماشت باندک زود خوردے
 کس بسیار کشتن دادہ راہ آوارگی پیش گرفت و قلعہ مؤوشکت کہ اعتقاد قوی آن برگشتہ نجبت بود بہ محنت و تعب ہر دو مفتوح گشت و لگی
 کہ با عن جد و تصرف داشت پامال عساگر اقبال شد و آن سرگشتہ بادیہ ضلالت و ادبار بحال تباہ پناہ بگریوہ پاسے دشوار گزار بردہ
 خاک مذلت و خواری بر فرق روزگار خویش نجبت راجہ بکر ماجیت ملک اوراپس سرگذاشتہ با فواج قاہرہ تبعاقب و شتافت چون صورتحال
 بسامع جلال رسید بجلد وے این خدمت شایستہ نقارہ ہر اجمہ مرحمت فرمودم و فرمان تضا جویمان از قمران جلال شرف ارتضاع یافت کہ
 قلعہ و عماراتی کہ ساختہ و پرواختہ او و پدر او با شازنج و بنیاد بر انداختہ اثرے ازان بر روے زمین نگذارند و از غریب آنکہ سورجبل برگشتہ روزگار

برادری داشت جگت سنگه نام چون اورا بختاب راجگی و پاپیه امارت سر بلند ساختم و ملک رانارا و سامان و چشم و خدمت بے شریک و
 و سیم بمشارالیه عنایت نمودم بحجت مراعات خاطر او جگت سنگه را که با او سر سازگاری نداشت منصب قلیله تجویز فرموده بصورت بنگال
 فرستاده بودم و آن بجایره دور از وطن در غربت روزگار بے بخواری دشمن کامی گذرانیده انتظار لطیفه غیبی داشت تا آنکه بطالع او چنین
 منصوبه نشست و آن بے سعادت تیشه بر پائے خود زد جگت سنگه را بصرعت هر چه تمامتر بدرگاه طلب داشته بختاب راجگی
 و منصب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساخته بست هزار دربار و در خروج از خزانه عامه عنایت شد و کپوه مرصع و خلعت اسپ
 و نیل مرحمت فرموده نزد راجه بکر باجیت فرستادم و فرمان گیتی مطاع شرف صدور یافت که اگر مشارالیه بر همین طالع مصدق
 خدمات شایسته گردد و دولت خواهی از او بظهور رسد دست تصرف او را در آن ملک قومی مطلق گردانم چون تعریف باغ نوردوز منزل
 و عمارات آن که بتازگه احوال یافته مکرر بعرض رسیده بود روز دوشنبه بر بارگی شوق سوار شده در باغ بوستان سرا
 منزل گزیدم و روز سه شنبه در آن گلشن و دکشا بعیش و فراغت گذرانیده شب کم شنبه باغ نوردوز منزل بود و موکب مسعود آراستگی یافت
 این باغ است مشتمل بر سیصد و سی جریب بگرازی و دوران را دیوار عریض رفیع از خشت و آهک ریخته بر آورده در عنایت
 استحکام و در میان باغ عمارات عالی و شین گاه به تکلف و حوضهای لطیف ساخته شده دور بیرون دروازه چاه کلانی ترتیب
 یافته که در دو جهت گاو متصل آب می کشند و شاه جوئی در میان باغ در آمده بحوضها میریزد و غیر ازین چندین چاه دیگر است
 که آب آنها بحوضها چنین با تقسیم می یابد با انواع و اقسام فواره و آبشار زینت افزوده و تالابی در میان حقیقی باغ واقع است که آب باران پر میشود اگر احوالاً
 در شدت گر آب آن روئینی نهد از آب چاه مد میرسانند که پوسته لبریز باشد قریب یک لک و پنجاه هزار روپیه تا حال صرف این باغ شده و هنوز تمام
 است و مبلغا بساختن خیابانها و نشانیدن نهالها صرف خواهد شد و نیز قرار یافته که میان باغ را از سر نو حصر نموده راه داخل و خارج آب را
 بنوعی استحکام بخشند که همیشه پر آب باشد و آب آن از بیخ راهی بد زرد و نقصان نپذیرد و لیکن که قریب بد و لک و سیصد
 مہمہ جهت صرف شود تا با تمام رسد روز مبارک شنبه بیست و چهارم خواجہ جهان پیشکش کشید از جواهر و مرصع آلات و اقمشہ
 و نیل و اسپ موازی یک لک و پنجاه هزار روپیه انتخاب نموده تمه بمشارالیه عنایت نمودم تا روز شنبه در آن گلزار نشاط بعشرت
 و انبساط گذرانیده شب یکشنبه بست و ہفتم بہ فتحپور عنان مراجعت معطوف داشتم و حکم شد کہ امرار عظام بدستور ہر سال
 دولتخانہ را آئین بندی نمایند روز دوشنبه بست و ہشتم بقدر آشوبی در چشم خود یافتیم چون از قلبہ خون بود فی الفور علی اکبر حراح
 فرمودم کہ فصد گیر و روز دوم نفع آن ظاہر شد و ہزار روپیه با و مرحمت شد روز سه شنبه بست و نهم مقرب خان از وطن

خود آمده سعادت آستان بنوس دریافت و با نوع مراسم سرفراز ساختم

حش چهاردهمین نوروز از جلوس بهایون

صبح مبارک شنبه چهارم شهر ربیع الآخر سنه هزار و بیست و هشت هجری حضرت نیر عظم فروغ بخش عالم به بیت الشرف محل شرف و سعادت تحویل ارزانی داشت و سال چهاردهم از مبداء جلوس این نیازمند مبارکی و فرخی آغاز شد در روز مبارک شنبه غره نوروز گیتی فرزند اقبال مندر شاه جهان که غره ناصیه مرادات و فرسخ جبهه سعادات است حش عالی ترتیب داده منتخب تحف روزگار از نقایس و نوادر هر دیار برسم پیشکش معروض بساط اخلاص گردانید از آن جمله یا قوتی است بوزن بیست و دو سرخ خوش رنگ و آبدار و باندام جوهر یاقوتی چهل هزار روپیه قیمت نمودند و دیگر قطعه است قطعه که وزن آن سه ٹانگ بغایت نفیس قیمت آن نیز چهل هزار روپیه شد و دیگر شش دانه مروارید که یکی از آنها یک ٹانگ و هشت سرخ وزن دار و کلا آن فرزند و گجرات به بیست و پنج هزار روپیه اتبایع نمودند و پنج دانه دیگر بیسه هزار روپیه و یک قطعه الماس که هر دو هزار روپیه ارزش آن شده و همچنین پروله مرصع با قبضه شمشیر که در زرگر خانه آن فرزند با تمام رسید و اکثر جوهر آن را تراشیده نشانده اند و آن فرزند نهایت وقت تصرف طبیعت بکار برده پنجاه هزار روپیه قیمت قرار یافته و این تصرفات خاصه اوست که تا حال بخاطر بیخکس نرسیده بود و بکلک غیب یافته یک جفت نقاره مرسل نواز را از طلا ساخته همه کور که و نقاره و کرنا و سزنا و غیره آنچه لازمه نقاره خانه بادشاهان ذی شوکت است تمام را از نقره ترتیب داده در ساعت فرخنده و مسعود که بر تخت مراد جلوس نمودم به نوازش در آورند مجموع به شخصیت و پنج هزار روپیه برآمده دیگر تخت سواری فیل که اهل زمان هووه گویند از طلا ساخته بیسه هزار روپیه مرتب گشته و دیگر ده زنجیر فیل کلان با پنج زنجیر تلمیر از بابت پیشکش قطب الملک حاکم گوکنده فیل اول و او آبی نام داشت چون در نوروز داخل فیلیخانه خاصه شد نوروز نام که دم الحقی فیل است بغایت عالی در کلانی و جمال و شکوه بیح کاسته نزار و چون در نظرم خوش نمود خود سوار شده در صحن دو تهاه گردانیدم قیمت این فیل هشتاد هزار روپیه متعبر گشت و بهای شش زنجیر دیگر بیست هزار روپیه و در نخوت طلا از زنجیر و غیره که بحسب فیل نوروز آن فرزند ترتیب داده بود بیسی هزار روپیه قیمت شد فیل دوم با رخوت نقره گذشت و ده هزار روپیه دیگر از جوهر متفرقه برگزیده شد و از پارچه های نفیس گجرات که گرگان خان آن فرزند ترتیب داده فرستاده بودند اگر تفصیل مرقوم گردد بطول می انجامد القصه مجموع پیشکش او چهار لک و پنجاه هزار روپیه شد

امید کہ از عمر و دولت برخوردار بود و در روز جمعہ دویم شجاعت خان عرب و نور الدین قلی کوتوال پیشکش گذراندند و در شنبہ سیوم داراب خان
 پسر خانخانان روز یکشنبہ چهارم خانجہان التماس ضیافت نمود از پیشکشہا سے او یک مروارید کہ بہ نسبت ہزار روپیہ خریدہ بود
 با دیگر نقایس کہ مجموع آن یک لک و سہ ہزار روپیہ قیمت شد قبول افتاد تہمہ بمشارالیہ بخشیدہ شد و روز و شنبہ ششم راجہ کشنہ اس
 و حاکم خان روز سہ شنبہ ششم سردار خان روز کم شنبہ ہفتم مصطفیٰ خان و امانت خان پیشکش گذراندند از ہر کدام اقلیہ کجبت
 سرفرازی سے انہما قبول نمودہ شد روز مبارک شنبہ ہفتم مدار الملکی اعتماد الدولہ در منزل خویش جشن ملوکانہ آراستہ التماس ضیافت
 نمود مقبول این ملتسم پایہ قدر او افزودہ شد الحق در آراستن مجلس و افزایش پیشکش نہایت اغراق و تکلف بکار بردہ اطراف
 تال را تا جائیکہ چشم کار میکرد و کوچہا سے کہ از دور و نزدیک می نمود باقسام جدا خان و خانوس الوان زینت بخشیدہ بود از جملہ
 پیشکشہا سے آن مدار السلطنت تختہ است از طلا و نقرہ در نہایت تکلف و تصنع و پاپیای سے آن را بصورت شیر نمودہ کہ تخت
 را برداشتہ اند و مدت سہ سال با ہتمام تمام با تمام رسیدہ بود و بچار لک و پنجاہ ہزار روپیہ مرتب گشت و این تخت ہنرمند نام
 فرنگی ساختہ کہ در فنون زرگری و حکاکی و انواع ہنرمندی عدیل و نظیر خود ندارد و بجایت خوب ساختہ و این خطاب را من
 با و عنایت فرمودم و سوائے آن پیشکشی کہ بجت من آوردہ موازی لک روپیہ از مرصع آلات و اقمشہ بہ بگیان و اہل محل گذراند
 بے اغراق از ابتدا سے زمان دولت حضرت عرش آشیانی انار اسد بر ہانہ تا حال کہ سال چہار دہم از عہد سلطنت این نیاز مند است
 بیچکے از امرایان عظام جنین پیشکشہا نکشیدہ الحق اورا بدیگران چہ نسبت درین روز اگر ام خان پسر اسلام خان منصب دو
 ہزار زیات و ہزار سوار از اصل و اضافہ سرفرازی یافت و انے رے سنگدن منصب دو ہزاری ذات و ہزار و شصت سوار
 از اصل و اضافہ سرفرازی یافت روز جمعہ ہم اعتبار خان پیشکش گذراند و ہدیرین تاج خان دوران بجایت اسپ و فیل سرفراز
 شدہ بہ ایالت ولایت پٹنہ رخصت یافت و منصب او بدستور سابق شش ہزار زیات و پنج ہزار سوار مقرر گشت روز شنبہ دہم
 فاضل خان روز یکشنبہ یازدہم میر میران روز و شنبہ دوازدهم اعتقاد خان روز سہ شنبہ سیزدہم تاتار خان و انے رے سنگدن روز
 کم شنبہ چہار دہم میر زاراجہ بجا و سنگہ پیشکش کشیدند و از ہر کدام انچہ نقایس و تازگی داشت برگزیدہ تہمہ با ہنام حمت فرمودم روز مبارک شنبہ
 پانزدہم آصف خان در منزل خود کہ بجایت جابے بصفاد و لنشین بود مجلس عالی و جشن بادشاہانہ آراستہ التماس ضیافت نمود ملتسم و راپایہ
 قبول بخشیدہ با اہل محل تشریف بردہ شد و آن رکن السلطنت این عطیہ را از مواہب علی شمرودہ در افزونی پیشکش و ترتیب مجلس غایت
 اغراق بکار بردہ بود از جواہر گران بہا و زلفیت ہائے نقیس و اقسام تحف انچہ پسند افتاد برگزیدہ تہمہ بمشارالیہ عنایت نمودم از جملہ پیشکشہا سے

اولی است بوزن دوازده و نیم طانک که بیک لک و بیست و پنج هزار روپیه خریدیده بود قیمت مجموع پیشکش او آنچه مقبول افتاد یک لک و شصت و هفت هزار روپیه شده درین تاریخ خواجه جهان بمنصب پنج هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار سرفراز شد لشکر خان حسب الحکم از دکن آمده بدولت ملازمت سر بلندی یافت چون در خاطر قرار گرفته که بعد گذشتن ایام برسات در آغاز خوبی های هوا بفضل ایزد جل و علی موکب گهمان نظیر بسیر گزار همیشه بهار کشمیر منصف فرمایند لاجرم می فطانت و محارست قلعه و شهر آگره و فوجدار می اطاعت و نواحی بدستور یک خواجه جهان داشت بشکر خان مناسب دیده او را نیوید این مرحمت ممتاز ساختن امانت خان بخدمت و اروننگه داغ و گذرانیدن سواران خود محله سرفراز گشت روز جمعه شانزدهم خواجه ابوالحسن میر بخشی و روز شنبه هفتم صادق خان بخشی و روز یکشنبه هشتادم ارادت خان میر سامان و روز دو شنبه نوزدهم که جشن روز شرف بود عند الدوله پیشکشها گذرانیدند و از هر کدام آنچه پسنداقا و بجهت سرفرازی آنها پای قبول یافت درین نوزدهم قیمت پیشکشها که بنده های درگاه گذرانیده اند و بمعرض قبول افتاده است لک روپیه شده روز شرف بفرزند سعادت مند شاهزاده سلطان پرویز منصب بیست هزاری ذات و ده هزار سوار از اصل و اضافی مرحمت نمود عتقاد الدوله بمنصب هفت هزاری ذات و سوار شرف اختصاص یافت عند الدوله را بخدمت امانت علی قره لعین خلافت شاه شجاع امتیاز بخشیدم امید که بعمر طبعی برسد و از اهل سعادت و اقبال باد قاسم خان منصب هزار و پانصد نجات و پانصد سوار و باقر خان بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سرفراز شدند چون مهابت خان التماس کمک نموده بود پانصد سوار احدی بصوبه ننگش تعیین فرمودم و عزت خان را که در آن صوبه بمصد ر خدمات شائسته شده بود بعنایت فیل و کپور و مرصع سرفراز ساختم در نیولا عبدالستار مجموعه بخط خاص حضرت جنت آشیانی انار آمد بر بانه مشتمل بر بعضی از دعوات و مقدمه از علم تجیم و دیگر امور غریبه که اکثری را آفروده و بحقیقت وارسیده و ران جریده ثبت فرموده اند برسم پیشکش گذرانید بعد از زیارت خط مبارک ایشان ذوقی و نشاطی در خود مشاهده نمودم که خود را کم بآن حال دوایم بغایت الغایت مخطوط گشتم بخدا که هیچ تخفیه پیش من با نماند هر سد بجلد و ... این خدمت منصب او از آنچه در تخمیه او نگذشته بود افزوده هزار روپیه انعام فرمودم بهر مند فرنگی که تحت مرصع را ساخته بانعام سه هزار و رب و اسب و فیل سرفراز شد خواجه خاوند محمود که سا لک طریق خواجه باست و خالی از درویشی و نامرادی نمی نماید هزار روپیه لطف فرمودم لشکر خان بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار سر بلندی یافت سمور خان بمنصب نه صدی ذات و چهار صد و پنجاه سوار و خواجگی طاہر بیست صدی ذات و سه صد سوار و سید احمد قادری بیست صدی و شصت سوار سرفراز گشتند بر اجه سازنگدیو منصب هفت صد نجات و ... سوار میر خلیل الله پسر عند الدوله بمنصب شش صدی ذات و دو صد و پنجاه سوار

فیروز خان خواجہ سرا بمصب ششصدی و یکصد و پنجاه سوار و خد متخان بمصب پانصد و پنجاہی و یکصد و سی سوار و محرف خان
 پانصدی و یک صد و بیست سوار عزت خان بمصب ششصدی ذات و یکصد سوار رے نیوالیداس مشرف قیل خانہ بمصب
 ششصدی ذات و یکصد و بیست سوار و رے مانیداس مشرف محل بمصب ششصدی ذات و یکصد سوار سربندی یافتہ
 جگمل سپران کشن سنگھ ہرکرام بمصب پانصدی و دو صد و بست و پنج سوار امتیاز یا قند اگر اضافہ منصب داری آہنا کہ از
 پانصدی کمتر از نگاشته شود بطول انجاہ بخضر خان متعینہ خاندیس دو ہزار روپیہ انعام شد روز کم شنبہ بیست و یکم بقصد شکار متوجہ
 امان آباد گشتم پیش ازین بچید روز حسب الحکم خواجہ جهان و قیام خان قراول باشی بجہت شکار قمرغہ فضا کے وسیعی اختیار
 نمودہ بر دور آن سراپردہ کشیدہ آہو کے بسیار از اطراف صحرا اندہ بدرون سراپردہ آورده بودند چون عہد کردہ ام کہ بعد ازین
 پنج جاندارے را بدست خود نیا زارم بخاطر رسید کہ ہمہ راز نگرفتہ در میان چوکان فچور گذار شتہ شود کہ ہم ذوق شکار دریافتہ
 باشم و ہم آسبے آہنا زسد تبارین ہفتصد راس در حضور گرفتہ بہ فچور فرستادہ شد چون ساعت در آمدن بدار الخلافہ نزدیک بود
 برا کے مان خدمتہ حکم فرمودم کہ از شکار گاہ تا میدان فچور دور و پیشل کوچہ سراپردہ می کشیدہ باشند و آہوان را از انجا راندہ
 بمیدان رسانند و قریب ہشتصد آہو باین طریق فرستادہ شد کہ مجموع یکہزار و پانصد راس بودہ باشد شب کم شنبہ بست و ہشتم
 از امان آباد کوچ فرمودہ در بوستان سراے منزل گزیدہ شد و از انجا شب مبارک شنبہ بست و نهم باغ نور منزل نزول
 اقبال اتفاق افتاد و در جمعہ سی ام والدہ شاہجہان بجوار رحمت از روی پوست روز دیگر خود بمنزل آن فرزند گرامی رفتہ با انواع
 و اقسام دلنوازی و خاطر جوئی در رسیدہ ہمراہ خود بدولت خانہ آوردم روز یکشنبہ غرہ اردوی بہشت ملہ الہی بساعت سعادت قرین کہ
 منجان و اختر شناسان اختیار نمودہ بودند بر قیل خاصہ دلیر نام سوار شدہ مبارکے و فرخے بشہر درآمد خلق ابنوہ از مرد و زن در کوچہ
 و بازار و در و دیوار فراہم آمدہ انتظار داشتند باین معہود تا درون دولت خانہ نثار کتبان شتا فتم از تارنجیکہ موکب مسعود باین سفر
 عاقبت محمود نہضت فرمودہ تا حال کہ قرین سعادت و اقبال مراجعت نمودہ پنج سال و ہفت ماہ و نہ روز است در نیولا بفرزند
 سلطان پرویز فرمان شد کہ چون مدتماے مدید گذشتہ کہ از خدمت حضور محروم است و باوراک سعادت زمین بوس مستعد نگشتہ اگر
 آرزو مند طازمت باشد بموجب حکم متوجہ در گاہ شود و بعد از درود فرمان مرحمت عنوان آن فرزند بطور این مکرمت را از مواہب غیبی دانستہ
 روے امید بدر گاہ سپہر اشتباہ نہاد درین شمال بقرا و ارباب استحقاق چیل و چہار ہزار و ہفتصد و ہشتاد و شش بگیہ و دو دویہ در بست
 و سیصد و بست خردار غلہ از کشمیر و ہفت قلبہ زمین از کابل مدد معاش لطف نمودم امید کہ ہموارہ توفیق کام بخشے و خیر سگالے

نصیب و روزی با دوازده سوار این ایام با غنای شدن اله داد پسر جلال افغان است تفصیل این مجال آنکه چون هابست خان بضبط
 نگش و استیصال افغانان دستوری یافت بگمان آنکه شاید این بے سعادت در برابر مراحم و نوازش مامصد رخصتی تواند شد التماس نموده
 همراه بر و چون سرشت این کافر نعمتان حق ناشناس بنفاق و بداندیشی مجبول است بنا بر حرم و احتیاط مقرر شد که فرزند و برادر
 او را بدرگاه فرستد که بطریق یرغمال در خدمت حضور باشد و بعد از آنکه پسر و برادر او بدرگاه رسید بجهت تسلی و دلاسامی او با نواع مرحم
 و نوازش سرفراز ساختم لیکن از آنجا که گفته اند -

گلیم بخت کسے راکہ بافتند سیاہ | آباب زمزم و کوثر سفید نتوان کرد

از تاریخی که بآن سرزمین پیوست آثار بی دولتی و حق ناشناسی از وجبات احوال او ظاهراً شدن گرفت و هابست خان بجهت نظام
 کار سرشته مدار از دست نیندا و تا آنکه در نیولافوجی بسپرداری پسر خود بر سر طایفه از افغانان فرستاده بود او را همراه ساخت چون
 بمقصد پیوستند از نفاق و بداندیشی بموی الیه آن یورش خاطر خواه با انجام ترسید و بے حصول مقصود مراجعت نمودند اله داد بدینداد
 بتوهم آن که مبادا درین مرتبه هابست خان ترک مدارا نموده در مقام تحقیق و باز پرس و رآمده بپاداش کردار خود گرفتار شود پاره آزر
 از میان برگرفته یعنی و حرام نمکی راکه درین مدت پوشیده میداشت بے اختیار ظاهر ساخت و چون حقیقت حال از عرض داشت
 هابستان بمساع جلال رسید حکم فرمودم که پسر او را با برادرش در قلعه گوالیار محبوس دارند اتفاقاً پدر این بے دولت نیز از خدمت
 حضرت عرش آشیانی در گنجینه بود و سالها بدزدی و راهزنی روزگار بسرمی برد تا بسزای کردار زشت خود گرفتار شد امید هست که
 این بی سعادت هم درین زودی پاداش اعمال خویش مبتلا گردد و روز مبارک شنبه پنجم مانسنگر ولد راوت شنکر که از لکیان صوبه بهار
 است بمنصب هزاری ذات و ششصد سوار سرفرازی یافت عاقلخان راجبیت دیدن محله و تحقیق جمعیت منصب ازانی که بخدمت نگش مقرر
 رخصت فرمودم و فیله بمشار الیه عنایت شد هابست خان خنجر خاصه طرح ماژندران مصحوب دوست بیگ مرحمت نموده فرستادم پیشکش
 روز دوشنبه بمجمود آبدار که از زمان شاهزادگی و ایام طفولیت بلد مزیم بدگی و خدمتگاری اشتغال دارد و انعام مقرر شد بیزن خویش
 پانیده خان مغول بمنصب هفت صدیات و چهار صد و پنجاه سوار ممتاز گشت محمد حسین برادر خواجه جهان راکه بخدمت بخشگری کا نگار مقرر
 داد و منصب ششصدی ذات و چهار صد و پنجاه سوار مرحمت نمودم درین تاریخ تربیت خان که از خاندان موروثی این گاه بود و دهمین نیت رست
 در سلک امر انتظام داشت و در بیعت حیات سپرد خالی از نامرادی و سلامت نفس بنو جوانی عیاش طبیعت بود تمامی عمر خود را میخواست
 که بفرغت بگذراند بغمه بندی بسیار میل داشت و بدین منصف بد مرد بے بدی بود و راجه سورسنگر بمنصب دو هزار یزات و سوار سرفراز شد

بکرم الله و لد علی مردان خان بهادر و باقر خان فوجدار ملتان و ملک محب افغان و مکتوب خان فیل مرحمت شد سید بازید بخاری که
 حراست قلعه بهکریه و فوجداری آن خود و بعد از او دست نیز بغنایت نیل سرفرازی یافت امان الله سپهرماست خان بانعام خیر مرصع ممتاز گشت
 شیخ احمد هانسی و شیخ عبداللطیف سنبل و فراست خان خواجه سراسر و در آن کنور چند مستوفی فیل مرحمت نمود محمد شفیع بخشی صوبه
 پنجاب بمنصب پانصدی ذات و سید سوار فرق عزت برافراخت بونس سپهرترخان که حراست قلعه کالنجر بعد از او دست منصب
 پانصدی ذات و یکصد و پنجاه سوار عنایت شد درین تاریخ خبر فوت شاه نواز خان سپهر سپه سالار خانخانان سبب گرانی خاطر گشت
 در هنگامیکه آن تالیق از ملازمت رخصت می شد بتاکید تمام فرموده شده بود که چون مکرر بمسامع جلال رسیده که شاه نواز خان شیفه
 شراب گشته و پیاله با فراط میخورد و اگر در واقع این سخن فروغ صدق دارد حیث باشد که درین سن خود را صنایع سازد و باید که او را بطور او
 نگذارد و ضبط آن احوال بواجب نماید اگر خود از عهده او بیرون نتواند آمد صریح عرض داشت نماید که بحضور طلبیده شده با صلح حال او
 توجه فرمایم چون به برهان پور رسید شاه نواز خان را بغایت ضعیف و زبون در یافته تندبیر علاج او پرداخت قضا را بعد از روزی
 چند صاحب فراش گشته بر بستر تا توانی افتاد هر چند اطبا معالجات و تدبیرات بکار بردند سودمند نشد و در عین جوانی و دولت در سن
 سه و سه سالگی با جهان جهان نگرانی و حسرت بجزار رحمت و مغفرت ایزدی پیوست از شنیدن این خبر ناخوش تا سفت بسیار
 خوردم الحاق خوب خانه زاوے رشید بود بایسته درین دولت مصدر خدمات عمده شدی و اثرهای عظیم ماندی اگر چه همه را این راه
 در پیش است و از فرمان گیتی مطلع قضا و قدر بچکس را چاره و گریز نیست لیکن باین روش رفتن گران می نماید امید که از اهل آفرینش
 با دراجه ساز نگد یوراکه از خدمتگاران نزدیک و بنده های مزاجدان است نزد آن تالیق فرستاده با نواح مراحم و نوازش پریش و
 دلجویی فرمودم و منصب پنج هزاری شاه نواز خان را بر منصب برادران و فرزندان او افزوده شد در اب خلق برادر خود را بر منصب
 پنج هزاری ذات و سوار از اصل و اضافه سرفراز ساخته بغنایت خلعت و فیل و اسب و شمشیر مرصع ایتناز بخشیدم و نزدیکش شخصیت
 فرمودم که او را بجای شاه نواز خان سپرداری صوبه برادر و احمد نگر مقرر نماید رحمن داد برادر و دیگرش بمنصب دو هزاری و ششصد
 سوار سر بلندی یافت منوچهر سپهر شاه نواز خان بمنصب دو هزاری ذات و هزار سوار مغز گشت طغرل ولد شاه نواز خان بمنصب
 هزار ذات و پانصد سوار ممتاز شد روز مبارک شنبه دوازدهم قاسم خان خویش اعتماد الدوله به عنایت علم فرق برافراخت سید
 سپهر سید حاجی را که باراده بندگی و خدمت آمده بود و منصب پانصدی ذات و یکصد سوار عنایت شد صدر جهان خویش مرصع
 مرتضی خان بمنصب هفت صدی ذات و ششصد سوار بخدایت فوجداری سنبل سرفرازی یافت و فیل مرحمت نموده رخصت

فرمودم بهار تهنه بندلیه را بمنصب ششصدی ذات و چهار صد سوار امتیاز بخشیده فیل عنایت شد بنگرام راجه جو نیز فیل مرحمت شد در
 احمد آباد و دو بکه مار خور همراه داشت چون ماده در سرکار نبود که جفت توان کرد بخاطر رسید که اگر با بز بر بری که در عربستان مخصوص
 که از بندر شهر در خاری آزند جفت کرده شود اما نتاج آنها بچه شکل و شمایل بهم رسد القصه با هفت بر بری ماده جفت فرموده شد
 و بعد از انقضای مدت ششماه در قچور بهر کدام یک بچه آوردند چهار ماده و سه نر و بغایت خوش صورت و خوش ترکیب و خوش رنگ
 و درین رنگها آنچه بکه مشابهت و مناسبت دارد مثل سمن خطای سیاه در پشت داشته باشد و سرخ نیز از دیگر الوان خوشترنگ
 و خوشتری نماید و اصلت درو بیشتر ظاهری شود و از شوخ و دیگر آدای مضحک و انواع جست و خیز چه نویسد آدای
 چند مشاهده می شود که بے اختیار خاطر را بتاشای آن رغبت افزاید و اینکه در مردم شهرت گرفته که مصور آدای است جست و خیز
 بزغال خوب نمی تواند کشید اینجا یقین شد اگر حیثاً آدای بزغال را یک طور می تواند کشید در کشیدن آدای فریب و انواع جست و خیز و شوخیهای این
 شک نیست که بجز اعتراض خواهد نمود از جمله بچه بکاه بلکه بست روزه بنوعی از جاها می مرقع حسته خود را بر روی زمین میگیرد و اگر غیر بزغال بجهد یک عضو
 درست نخواهد ماند از بسکه مرا خوش آمده فرمودم که همیشه نزدیک نگاه دارند و هر کدام را نامی مناسب آنها نموده شد بغایت مظلوم
 و در فراسم آوردن بکه مار خور و بز اصیل نهایت توجه دارم و می خواهم که نتاج اینها بسیار شود و در مردم انتشار یابد بعد از آن
 که نتاج اینها را با یک دیگر جفت کرده شود ظن غالب آن است که نفیس تر بهر صدویک از خصوصیات و امتیاز اینها
 نسبت به بزغال آنکه بزغال بجز در زمین تا پستان بدین نگیرد و شیر نخورد و فریاد و اضطراب بسیار ظاهری کند و این بخلات
 آن اصلاً آدای بر نمی آرد و در غایت استغناء بے نیازی استاده می باشد شاید که گوشت اینها در غایت خوش مزگی بوده
 باشد قبل ازین فرمان شده بود که مقرب خان بصاحب صوبگی بهار سرفراز گشته بد انصوب شتاب مشارالیه خود را بدرگاه
 رسانید که زمین بوس نموده متوجه مقصد گرد و بنا برین روز مبارک شبته دوم خور داد فیل با تملایر و دو اسپ و کچپوه مرصع
 عنایت نموده رخصت فرمودم و پنجاه هزار روپیه بسم سعادت مرحمت شد و بهرین تاریخ سردار خان بخلعت و فیل و
 اسپ سرفراز گشته بجا گیر داری سرکار منگیر که در ولایت بهار و بنگاله است رخصت یافت میر شرف و کیل قطب الملک
 که در درگاه بود رخصت شد فرزند اقبال مند شاه جهان برادر افضل خان دیوان خود را بمرافقت او تعیین نموده چون
 قطب الملک اظهار اخلاص و ارادت نموده مکرر التماس شبیه کرده بود حسب التماس مشارالیه شبیه خود را با کچپوه مرصع و
 چول کناره مرحمت فرمودم و نسبت و چهار هزار روپ و خنجر مرصع و اسپ و خلعت بمیر شرف مذکور عنایت شد فاضل خان

دیوان بیوتات بمنصب ہزاری ذات و پانصد سوار سرفراز شد حکیم رگناتہ بمنصب ششصدی ذات و شصت سوار سرفراز شد چون درین
ایام عرس حضرت عرش آشیانی بود پنج ہزار روپیہ حوالہ چندی از بندہ ہائے معتبر شد کہ بقرا و ارباب استحقاق قسمت نمایند حیدر علی خان
را کہ جاگیر دار سرکار منگیر بود بمنصب دو ہزار و پانصدی ذات و سوار افتخار بخشیدہ بکبک ابراہیم خان فتح جنگ صاحب صوبہ ولایت
نگالہ مقرر فرمودم و شمشیری بمشار الیہ عنایت شد چون میرزا شرف الدین حسن کاشغری در خدمت نگیش جان نثار گشت ابراہیم حسین
سیر اورا بمنصب ہزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساختم درینوالا ابراہیم خان دو منزل کشتی کہ باصطلاح آن ملک گوشہ گویند نشین گاہ
یکے را کہ از طلا و دودم را از لقرہ ساختہ برسم پیشکش ارسال داشتہ بود از نظر گذشت بے تکلف در قسم خود از فردا علی است یکے را
بفرزند شاہ بہمان لطف نمودم روز مبارک شنبہ ہم سادات خان بمنصب ہزاری ذات و شصت سوار سربلندی یافت درین تاریخ
عصند الدولہ و شجاعت خان عرب بجال جاگیر خود در خدمت شدند روز مبارک شنبہ آبصفت خان کھپوہ مرصع معہ پھول کٹارہ عنایت
فرمودم چون فرزند سعادت مند سلطان پرویز متوجہ درگاہ والا شدہ التماس خلعت تاوری خاصہ نمودہ بود کہ در روز بلازمت مبارکی
پوشیدہ سعادت زمین بوس دریا بد حسب التماس و خلعت تاوری و چیرہ و فوطہ خاصہ حوالہ شریف وکیل آن فرزند فرمودم کہ نزد
روان ساز و روز مبارک شنبہ بست و سویم میرزا والی اسپر عمہ این نیاز مند حسب الحکم از صوبہ دکن آمدہ دولت آستان بوس دریافت
پدرش خواجہ حسن خالدار از خواجہ زادہ ہائے نقشبندی است عم من میرزا محمد حکیم ہمشیرہ خود را بخواجہ نسبت کردہ بودند تعریف خواجہ
از مردم بسیار شنیدہ شد حسب و نسب باہم جمع داشت و مدتہا حل و عقد سرکار میرزا محمد حکیم عموی من بقبضہ اختیار خواجہ بود و مراعات
خاطر خواجہ بسیاری فرمودند پیش از شفقار شدن میرزا و ولایت حیات سپردا و دو پسر ماند میرزا بدیع الزمان میرزا والی اسپر
بدیع الزمان بعد از فوت مرزا اگر نجات با و را انہر رفت و دوران غربت مسافر راہ عدم شد و بیگم با میرزا والی بدرگاہ آسمان جاہ پیوست
و حضرت عرش آشیانی مراعات خاطر بیگم بسیاری فرمودند میرزا ہم جوان سنجیدہ آرمیدہ است خالی از معقولیت و فہمیدگی نیست از
علم موسیقی و قوت تمام دارد درینوالا بخاطر رسیدہ صبیہ شاہ زادہ مرحوم دانیال را بمیرزا نسبت فرمودہ شود و باعث طلب میرزا
بدرگاہ ہین بود این صبیہ از دختر قلیچ محمد خان است امید کہ توفیق رضا جوئی و خدمتگاری کہ وسیلہ سعادت مہندی و
بر خورداری است نصیب و روزی با دورین تاریخ سربلندی را کہ بخدست صوبہ دکن معین است بمنصب دو ہزاری
و پانصدی ذات و ہزار و پانصد سوار سرفراز شد و درین ایام بعض رسید کہ شیخ احمد نام شایدے در سربلندی و ام
زرق و ساوس خروچیدہ بسیارے از ظاہر پرستان بے معنی را صید خود کردہ و بہر شہرے و دیارے یکے از مردیان

خود را که آئین دکان آرائی و معرفت فروشی و مردم فریبی را از دیگران بچینه تر از خلیفه نام نهاده فرستاده و مزخرفاتی که بمردان معتقدین
 خود نوشته کتابی فراهم آورده مکتوباتی نام کرده و در آن جنگ و هزات بسا مقدمات لاطایل مرقوم گشته که بکفر و زندقه و سرسختی
 می شود از آنجمله در مکتوبی نوشته که در اثنا رسوای گدارم بمقام ذی النورین افتاد مقامی ویدم بغایت عالی و خوش بصفا از آنجا دور
 گذشته بمقام فاروق پیوستم و از مقام فاروق بمقام صدیق عبور کردم و هر کدام را تعریفی در خور آن نوشته و از آنجا بمقام محبوبیت و آل شده
 مقامی مشاهده افتاد بغایت متور و طون خود را با انواع انوار و الوان منعکس یا فتم یعنی استغفر الله از مقام خلفا در گذشته بعالم تربیت رجوع
 نمودم و دیگر گستاخها کرده که نوشتن آن طوئی و اردو از ادب و وراست بنا برین حکم فرمودم که بدرگاه عدالت آئین حاضر سازند
 حسب الحکم بلازمست پوست و از هر چه پرسیدم جواب معقول نتوانست سامان نمود و با عدم خرد و دانش بغایت مغرور و خود پسند
 ظاهر شد صلاح حال او منحصر درین دیدم که روزی چند در زندان ادب محبوس باشد تا شوریدگی مزاج و آشفتگی دماغش قدری
 تسکین پذیرد و شورش عوام نیز فرو نشیند لاجرم بانه را به سنگدن حواله شد که در قلعه گویا مقید دارد و در شنبه بست و نیم خور داد
 فرزندان چند شاهزاده سلطان پرویز از آله آباد رسیده بسج و آستان خلافت جبین اخلاص نورانی ساخت بعد از ادای رسوم زمین بوس
 بنوازش بیکران مخصوص گشته حکم نشستن فرمودم دو هزار مرد و دو هزار روپیه بصیغه نذر و الماسه برسم پیشکش وقت ملازمست
 گذرانید چون فیلهای او هنوز نرسیده بود وقت دیگر بنظر خواهد گذشتت راجه کلیان زمیندار رتینور را که آن فرزند حسب الحکم نوبه
 بر سر او فرستاده هشتاد فیل و یک لک روپیه پیشکش گرفته همراه بدرگاه گیتی پناه آورده بود دولت آستان بوس و دریافت وزیر خان
 دیوان آنقرزند که از قدیم بنده های این درگاه است بسعادت کورنش سرفراز شده بست و هشت زنجیر فیل از نرو ماده پیشکش
 گذرانیده از آنجمله نه زنجیر فیل مقبول افتاد و تمه بمشارالیه عنایت شد چون بعرض رسید که مروت خان پسر افتخار خان که از خانه نادان
 و تربیت یافته های این درگاه است در اقصای بلاد بنگاله با طایفه تکه جنگ کرده جان نثار شد آله یار برادر او را بمنصب
 هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساختم برادر دیگرش بمنصب چهار صد یزات و سوار سر بلندی یافت تا باز ماند ها پراگنده نشدند روز
 دوشنبه سوم تیر ماه آلهی در سواد شهر چهار آهوی سیاه و یک ماده و یک آهوی به تکرار شد چون از پیش منزل فرزند سعادت مند سلطان
 پرویز عبور اتفاق افتاد و در زنجیر فیل و دندان دار با تالایر برسم پیشکش گذرانید هر دو زنجیر داخل فیلمان خاصه حکم شد روز مبارک شنبه سیزدهم
 سید حسن الیچی برادر کامکار شاه عباس فرمان روا ای ایران سعادت آستان بوس دریافتی مراسم آن برادر گرامی را با پایله آنجوری بلورین که
 علی بر پوش آن نشانیده بودند گذرانید چون از فرط محبت و واد و خلوص مودت و اتحاد بود سبب از و یاد دوستی و ارتباط گشتت درین روز در آستان

بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سر بلندی یافت نصر الله ولد فتح الله که محافظت و محاربت قلعه انبر لجهده اوست بمنصب هزار و پانصدی ذات و چهار صد سوار سر فراز شد روز مبارک شنبه بستم امان الله سپهرها بت خان بمنصب هزار و پانصدی ذات و هشتصد سوار سر فراز شد وزیر خان را بنجد دست دیوانی صوبه بنگال اختصاص بخشیده اسپ و خلعت و خنجر مرصع مرحمت فرمودم بمیر حسام الدین وزیر دست خان فیل عنایت شد درین تاریخ حافظ حسن ملازم خان عالم با مکتوب مرغوب گرامی برادرم شاه عباس دعوت داشت آن کزن السلطنت بدرگاه پیوست و خنجر قبضه دندان ماهی جوهر در سیاه ابلق که برادرم بخان عالم لطف نموده بودند چون نفاس تمام داشت بدرگاه فرستاده بود از نظر گذشت لغایت پسندیده افتاد الحق تحفه ایست تا در تا حال اصلا ابلق دیده نشده بود مر بسیار خوش آمد روز مبارک شنبه بست و هفتم میرزا دالے بمنصب دو هزاری ذات و هزار سوار سر بلندی یافت بست و چهارم هزار در رب و روجه انعام بسید حسن ایلی عنایت شد بعد الله خان بهادر فیروز جنگ فیل مرحمت نمودم روز مبارک شنبه دوم مرداد ماه آگهی باعتبار خان اسپ عنایت شد عاقل خان بمنصب هزاری ذات و هشتصد سوار سر فراز یافت شب شنبه چهارم مرداد ماه آگهی مطابق پانزدهم شعبان جشن شب برات بود حسب الحکم لب دریا کشتی بار ابا نواع چراغان و اقسام آتش بازی آراسته بنظر در آورند الحق چراغانی ترتیب یافته بودند بغایت خوش می نمودند مدت ممتد از سیر و تماشا که آن محظوظ شدم روز سه شنبه میرن پسر ناد علی سیدانی که از خانه زادان قابل تربیت است بمنصب هفتصدی ذات و پانصد سوار امتیاز یافت بخواجه زین الدین منصب هفت صدی ذات و سیصد سوار مرحمت فرمودم خواجه حسن بمنصب هفتصدی ذات و یکصد سوار سر فراز گشت روز مبارک شنبه نهم بشکار موضع سمونگر رفته شد تا روز دو شنبه در آن صحرا کشتا بسیر و شکار خوشوقت بوده شب سه شنبه بدولت خانه معاودت اتفاق افتاد روز مبارک شنبه شانزدهم پشتون بنیره شیخ ابوالفضل بمنصب هفتصدی ذات و سیصد و پنجاه سوار سر فرازی یافت روز مبارک شنبه بسیر باغ گل افشان که بر لب آب جهنم واقع است رفته شد در اثنای راه باران فروریخت و خوب بارید چمن را بتازگی طراوت و لغزارت بخشید انناس بکمال رسیده بود سیر ستونی کرده شد از عماراتی که مشرف بر دریا اساس یافته چندان که نظر کاری کرد غیلز سبزه و آب روان هیچ محسوس نمی شد این ابیات انوری مناسب مقام افتاد - ابیات

روز همیشه و طرب بستان است	روز بازار گل و ریحان است	توده خاک عمیر آسمان است
دامن باد گلاب افشان است	از ملاقات صبا روی غدیر	راست چون آرزو سوهان است
چون باغ مذکور لجهده تربیت خواجه جهان مقرر است پاره چاه ز رفعت طرح تازه که درینولا از عراق بحبت او آورده بودند		

برم پیشکش گذرانید آنچه پسند افتاد بر گزیده تمه با و مرحمت فرمودم باغ را هم خوب ترتیب داده بود و منصب او از اصل و اصنافه
 پنج هزاری ذات و سه هزار سوار حکم شد از اتفاقات غریبه آنکه با خان عالم خجرقبضه دندان ابلق جوهر دار که از پیش برادر کامگار عالی مقدار
 شاه عباس یافته فرستاده خاطر بجد سے راغب بایل دندان ابلق شده که چندے از مردم صاحب وقوف بجانب ایران و توران تعیین
 فرمودم که در شخص و تحس کوشیده از هر جاد بهر کس به روش و بهر قیمت که بدست افتد تقصیر نکنند بسیارے از بنده های مزا حدان
 و امراء و ایشان بجهت بجز خود پیوسته در طلب و تقصیر می باشد قضا را در همین شریکے از مردم اجنبی بیوقوف دندان ابلق در غایت
 لطافت و نفاست بقلیله در سر بازار می خرد و اعتقادش اینکے مگر در وقتے از اوقات در آتش افتاده و سیاهی اثر سوختن است بعد
 از دتے سیکے از بخاران سرکار فرزند اقبال مند شاه جهان می نماید که یکپارچه ازین دندان بجهت سستی باید بر آورد و چنان باید کرد که اثر نتواند
 سیاهی نماید غافل از آن که سیاهی قدر قیمت سفیدی را افزوده و این خال و خط است که مشاطه تقدیر پیرایه جمال او نموده بخارنی الفور
 زردار و غم کارخانه خود شافتة این مرده را با و میرساند که چنین جنبی کیاب و تحفه و نادر که خلقے در طلب او سرگردانند و مسافتمای
 بعید طے نموده و باطراف و اکناف بلا و شافتة اندمفت و رایگان بدست یکے از مردم مجبول افتاده قدر قیمتش نمی شناسد سهل و آسان
 از توان گرفت مشارالیه برافقت او رفته در ساعت بدست می آرد و روز دیگر بخدمت آنفرزندی گذرانند چون فرزند شاه جهان
 بلازمت پیوست نخست اظهار شکفتگی بسیار نمود بعد از آنکه دماغ از نثار باوه آراستگے یافت بنظر در آورد و بنسایت مرا
 خوش وقت گردانید ع

اے وقت تو خوش که وقت ما خوش کردی

چندان دعای خیر و رحمت او کردم که اگر از حد یک آن با حاجت مقرون گرد و بجهت بر خور داری دین و دولت او کافی است
 درین تاریخ بهلیم خان یکے از نوکران عمده عادل خان آبره ملازمت نمود چون از روی اخلاص اختیار بندگی نموده بود بمبراحم بیدریغ
 اختصاص بخشیده خلعت و اسب و شمشیر و ده هزار در ب انعام شد و منصب هزاری ذات و پانصد سوار عنایت فرمودم در نیوا عرض داشت
 خان دوران رسید نوشته بود که آنحضرت از کمال مرحمت و قدر دانی پیر غلام خود را با وجود کبر سن و ضعف با صبره بکومت ملک مٹھ
 سرفراز فرموده بودند چون این ضعیف بغایت بخت پیرو سخته شده و در خود قوت و مدد تر در دو سواری نمی یابد التماس دار و دکاز
 سپاه گری سعادت نموده در سلک لشکر دعا انتظام بخشید حسب التماس و حکم شد که دیوانیان عظام برگنه خوشاب را که سے لک و ام جمع
 اصلی اوست و مدتهاست که در وجه جاگیر مشارالیه تنخواه است و بغایت معمور و مزروع شده بجهت مدد خرج او مقرر وارند که آسوده و

یہلم

مرغه الحال روزگار بسر برود و پسر کلان او شاه محمد نام منصب هزاری ذات و ششصد سوار سرفرازی یافت و پسر دوم یعقوب بیگ
 منصب هفتصدی ذات سیصد و پنجاه سوار فرق عزت برافراخت سویم اسد بیگ منصب سیصدی ذات و پنجاه سوار ممتاز گشت و ز
 شنبه غره شهر یوراه آلی بخت اتالیق جانسپار خان خانان سپهسالار و دیگر امرای عظام که بخدمت صوبه و کن مقرر اند خلعت باران
 مصحوب یزدانی عنایت فرمود چون عزیمت سیر گلزار همیشه بهار کشمیر در خاطر تصمیم یافته نورالدین قلی رخصت شد که پیشتر شتافت
 نشیب و فراز راه پونج راحتی الامکان علاج نماید و نوع ساز و که عبور چار و اهاکے بار بردار از کرپوه پاسے دشوار گذار سهولت
 میسر شود مردم محنت و تعب نکشند و جمع کثیر از علمه و فعله انیکار مثل سنگتراش و نجار و بیلدار و غیره بهر اسی او رخصت یافتند و فیلی ایشار الیه
 عنایت شد شب مبارک شنبه سیزدهم بیابغ نور منزل رفته تا روز یکشنبه شانزدهم در ان گلشن نشاط بعیش و انبساط گذشت راجه
 بکریاست بهگیله از قلعه ماند پور که وطن مالوفه اوست آمده سعادت آستانوس در یافت فیلی و کلکه مرصع برسم پیشکش گذرانید
 مقصود خان منصب هزاری ذات و یکصد و سی سوار سرفراز گشت روز مبارک شنبه بستم فرزند شاه پرویز دوزخچیل پیشکش آورد
 و داخل حلقه خاصه حکم شد تبارخ بست و چهارم ماه مذکور در دولت خانه حضرت مریم زمانی جشن و زن شمسی انجمن افزود گشت سال
 پنجاه و یکم بحساب ماههای شمسی بفرخه و فیروزی آغاز شد امید که مدت حیات در مرضیات ایزد جل سبحانه مصروف با وسع جلال
 خلف سید محمد بنیره شاه عالم بخاری را که مجله از احوال او در ضمن وقایع سفر گجرات مرقوم گشته رخصت انعطاف ارزانی داشتیم ماده فیلی
 بخت سواری او با خرج راه عنایت شد شب یکشنبه سی ام مطابق چهاردهم شهر شوال که قرص ماه بعیار کامل رسیده بود در عمارات
 باغ که مشرف بر دریاکے جمنا واقع است جشن ماهتابی ترتیب یافت و بغایت مجلس آرمیده و بزم پسندیده گذشت غره ماه آلی از
 دندان ابلق جوهر دار که فرزند سعادت مند شاه جهان پیشکش کرده بود فرمودم که مقدار دو قبضه خنجر و یک مشت شصت ازان بریدند
 بغایت خوشترنگ و نفیس برآمد با ستاد پورن و کلیمان که در فن خاتم بندی عدیل و نظیر خود ندارند حکم شد که قبضه خنجر را باندامی که در نیوا پسند
 افتاده و بطرح جهانگیری شهرت یافته بسازند همچنین تیغه و غلاف گیری و بند و بان را با ستاد امانی که هر کدام در فن خود از یکتایان
 روزگار اند فرموده شد الحق چنانچه خاطر میخواست ترتیب یافت یک قبضه خود انطور ابلق برآمده که از دیدنش حیرت افزو و از جسد
 هفت رنگ محسوس میشود و بعضی گلهما چنان می نماید که گویی نقاش صنع بکاک بدایع نگار از خط سیاه بر دور آن تحریر کرده نفس الامر آنکه
 بحد نفیس است که یک نفس نمی خواهم که از خود جدا سازم و از جمیع جواهر گران بها که در خزانه است گرامی تر میدارم روز مبارک شنبه
 بهارکے و فرخے در کمر بستم و استادان نادره کار که در اتمام آن نهایت صنعت و دقت لعل آورده کارنامه ظاهر ساخته بودند

تعلق صفحه ۲۷۷

تفتش کوس سناه که بیک جهانگیر بادشاه از اگره تالا هوشیار شده
 درج بیرون شهر دلی

بانعامات سرفراز گشتند استاد پورن بغایت فیصل و خلعت و حلقه طلا بجهت سردست که اهل هندان را که طوطو گویند و کلیان بخطاب عجائب
 دست و اضافه و خلعت و پونجی مرصع و همچنین هر کدام در خور حالت و هنر مندی خود نوازشات یافتند چون بعرض رسید که امان الدین سپهر
 مهلبت خان به احداد بد نهاد جنگ کرده فوج او را شکست داده بسیار از افغانان سیاه رو و باطن را اعلف تیغ خون آشام ساخته شمشیر
 خاصه بجهت سرفرازی او فرستاده شد روز شنبه پنجم خرفوت راجه سور جنگم رسید که در دکن با جل طبعی در گذشت او نیره مالک بود است
 که از زمینداران عمده هندوستان بود و زمینداری که با انا دم از تقابل و مساوات میزند این است بلکه در یکی از جنگها بر رانا
 غالب آمده و احوال او در اکبرنامه شرح و بسط مذکور است راجه سور جنگم بهیامن تربیت حضرت عرش آشیانی و این نیازمند
 درگاه سبحانی بمراتب بلند و مناصب ارجمند رسید ملکش از پدر و جد در گذشت پسرش جنگم نام دارد و پدرش در زمان حیات همت
 ملکه دمانی خود را بقبضه اقتدار او سپرده بود چون قابل تربیت و نوازش دانستم او را بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار و علم
 و خطاب راجه و برادر خردش را بمنصب پانصدی ذات و دو صد و پنجاه سوار سرفراز ساخته جاگیر در وطن مرحمت فرمودم روز مبارک شنبه
 دهم همراه حسب الاتماس آصف خان بمنزل او که در کنار جینا اساس یافته رفته شد جماعی ساخته در نهایت صفا و نفاست بغایت
 محظوظ گشتم بعد از فراغ غسل بزم پیاله ترتیب یافت و بنده بای خاص بساغرهای نشاط خوشوقت شدند از پیشکشهای او
 آنچه پسند افتاد برگزیده تتمه بمشارالیه بخشیدم قیمت مجموع پیشکش او که گرفته شد مبلغ سه هزار روپیه بوده باشد باقرخان فوجدار
 ملتان بغایت علم سر بلندی یافت پیش ازین حسب الحکم از دار الخلافه اگره تا دریا ای انگ دو طرفه درخت نشائنده خیابان تربیت
 داده اند و همچنین از اگره تا بنگاله و در نیولا حکم کردم که از اگره تا لاهور بر سر هر کره میله بسازند که علامت کره باشد و بفاصله کره
 چاه آب تا متر دین آسوده و مرفه الحال آمد در رفت نمایند از تشنگی و تابش آفتاب محنت و صعوبت نکشند روز مبارک شنبه
 بیست و چهارم همراه حش و سهره ترتیب یافت بآمین هند اسپان را آراسته بتظر در آورند و بعد از دیدن اسپان چند نخب
 فیصل بنظر گذشت چون معتمد خان در نوروز گذشته پیشکش نگذارینده بود درین حش تخت طلا با یک انگشتری یا قوت و یک بسد و
 دیگر جزویات پیشکش کرد تخت نغزک ساخته شده قیمت مجموع آن شانزده هزار روپیه باشد چون از صدق عقیدت و اخلاص
 آورده بمعرض قبول مقرون گشت و درین روز زبردست خان بمنصب هزاریدات و چهار صد سوار سرفرازی یافت چون
 ساعت کوح روز دسره مقرر شده بود وقت شام مبارکی و فرخی بر کشتی نشسته متوجه مقصد گشتم و هشت روز در منزل دل توقف
 افتاد تا مردم بفرغ خاطر سامان نموده بر ایندهما تبخان از بنگلش بجا کوچکی سید فرستاده بود بسیار تروتازه آمد لطافت تمام داشت از

از خوردنش مخلوط گشتم با سیب خوب کابل که در ہما نجا خوردہ شد و سیب سمرقندی کہ ہر سال می آرد نہ طرت نمی توان ہناد و در شیرینی و
 تراکت و راست مزگی بیچ نسبت با نہا ندارد و حال با بن نفاست و لطافت سیب ندیدہ شدہ بود می گویند کہ در نگش بالا متصل
 بشکر درہ وہی است سیوران نام در ان نودہ سہ درخت ازین سیب است و ہر چند سعی نمودند جاے دیگر با بن خوبی نشد بسید حسن
 ایچی برادر م شاد عباس ازین سیب الوش عنایت کردم تا معلوم کرد کہ در عراق بہتر ازین می شود یا نہ عرض کرد کہ در تمام ایران
 سیب اصفہان ممتاز است نہایتش ہمین قدر خواہد بود روز مبارک شنبہ غرہ ماہ آبان الہی زیارت روضہ حضرت عرش آشیانے
 انار شد بر بانہ رفتہ فرق نیاز بر آستان ملائک آشیان سودہ صد مہر نذر گذرانیدم جمیع بیگمان و اہل محل بطوان آن آستان ملائک
 مطاف استسما و جتہ نذورات گذاریند نہ شب جمعہ مجلس عالی آراستہ شد از مشایخ و ارباب عظیم و حفاظ و اہل نغمہ بسیارے فراہم
 آوردہ و جود و سماع کردند و بہر کرام در خور استحقاق و استعداد آنها از خلعت و فرجی و شال عنایت شد عمارات این روضہ متبرکہ بغایت عالی
 اساس یافتہ درین مرتبہ باز بخاطر رسید از انچہ بود بسیار افزود شب سویم بعد از گذشتن چار گھڑی از منزل مذکور کوچ اتفاق افتاد و
 پنج ونیم کر وہ براہ دریا نور دیدہ چار گھڑی از روز بر آمدہ بود کہ بمنزل رسیدہ شد بعد از دو پیر روز از آب گذشتہ ہفت دراج شکار کردم
 آخر اے روز رسیدن ایچی بیست ہزار روپیہ انعام شد و خلعت طلا روز با جیعہ مرصع و فیل مرحمت نمودہ رخصت انعطاف ارزانی
 داشتہ و بحبت برادر م صراحی مرصع کہ بشکل خروس ساختہ بودند و مقدار معتاد من شراب درومی گنجید برسم ارغمان فرستادہ شد امید
 کہ سلامت بمنزل مراد برسد لشکر خان را کہ بکجومت و حراست دار الخلافہ اگرہ اختیاص یافتہ خلعت و اسپ و فیل و نقارہ و خنجر
 مرصع عنایت نمودہ رخصت فرمودم اکرام خان بمنصب دو ہزاری ذات و یک ہزار و پانصد سوار و خدمت فوجدار می سرکار میوات
 سرفرازی یافت پسر اسلام خان است و او نبیرہ صاحب سجادہ غفران پناہ شیخ سلیم است کہ محامد ذات و محاسن صفات و نسبت
 دعا گوئی ایشان با بن دو دمان والا در اوراق گذشتہ نگاشتہ کلاک صداقت رقم گشتہ در نیولا از شخصے کہ سخن او بفروغ صدق آراستگی داشت
 استماع افتاد کہ در زمانے کہ مرا بقدر تکسری وضعفی در اجیر دستداد پیش انا کہ این خبر ناخوش بولایت بنگالہ رسد روزے
 اسلام خان در خلوت نشستہ بود ناگاہ اورا بخودی دست میدہد چون بخودی آید بیکے از معتمدان خویش کہ بھیکن نام داشت و از
 محمان او بودہ می گوید کہ از عالم غیب مرا چنین نمودند کہ پیکر مقدس حضرت شاہنشاہی بقدر گرانی دارد علاج آن منحصر در مندا
 ساختن چیزے است بغایت عزیز و گرامی نخست بخاطرش گذشت کہ فرزند ہوشنگ را فداے فرق مبارک آنحضرت سازم لیکن
 چون خرد سال بود و ہنوز تمتے از حیات نیافتہ و کام دل بر نگرفتہ مرا بر حال اورحم آمد خود را فداے صاحب و مربے خود کردم و میدہد

کہ چون از صمیم القلب و صدق باطن است بدرگاہ آئی مقبول افتد فی الفور تیر و عابدت اجابت رسید و در بہان نوروزی اثر
ضعف و عارضہ بیماری در خود احساس نمود آنرا فائدا مرضی شدہ آدمی یافت تا بجوار رحمت ایزدی پیوست و حکیم علی الاطلاق صحت
عاجل و کامل از شفا خانہ غیب باین نیاز مند گرفتہ شد اگرچہ حضرت عرش آشیانی اناراللہ برہانہ با ولاد و احقاد شیخ الاسلام
توجہ مغرور داشتند و ہر کدام را در خور قابلیت و استعداد تربیت با رعایت با فرمودہ بودند لیکن چون نوبت سلطنت و خلافت
باین نیاز مند رسید بحبت ادبے حقوق آن بزرگوار رعایتہاے عظیم یافتند و اکثر از ایشان بعالی مرتبہ امارت رسیدند و بصاحب
صوبگی با ترقی و تصاعد کردند چنانچہ احوال ہر کدام در جابجای خود گذارشد نمود چون درین موضع ہلال خان خواجہ سہرا کہ از خدمتگاران
زمان شاہزادگی است سراسے و بلطف ساخته بود پیشکش گذراند بحبت سہرا فریزی او قلیے گرفتہ شد ازین منزل بچہار کوچ در
ظاہر متہرا و در و موکب مسعود اتفاق افتاد و روز مبارک شنبہ ہشتم تہماشاہے بندر این و دیدن تہماشاہے آنجا رفتہ شد اگرچہ
در ہمد سلطنت حضرت عرش آشیانی نے امر اسے راجپوت عمارات بہ طرز خود ساختہ و از بیرون بہ تکلفات افزودہ غایتاً در و درون چندان
شہرہ و ابابیل در و خانہ ہا کردہ کہ از بوسے بر آہنا یک نفس بند نمی تواند شد۔

از برون چون گور کا مندر پر حلال | از ورون قہر خداے عزوجل

درین روز نخلص خان حسب الحکم از بنگال آمدہ سعادت آستا بنوس دریافت صدر و صدر و پیہ بصیغہ نذر و نعلے و طرہ مصرعی بر رسم
پیشکش گذراند و در جمعہ نهم شش لک روپیہ خزانہ بحبت ذخیرہ قلعہ آسیر تہر و سپہسالار خانخانان فرستادہ شد و در اوراق گذشتہ
تقریبات از کیفیات احوال گسائین چہ روپ کہ در او جین گوشہ اندر داشت مرقوم گشتہ در نیولا از او جین ہتھ کہ از اعظم معابد
ہنود است نقل مکان نمودہ بر کنار دریاے جہنا بعبادت معبود حقیقی اشتغال دارد چون صحبت او پیرامون خاطر می گشت بقصد ملاقات
او شتافتم و زمانے ممتد در خلوت بیزحمت غیر صحبت داشتہ شد الحق کہ وجودش بغایت معتتم است در مجلس او محظوظ و مستفید می توان
شد روز شنبہ دہم قراران بعرض رسانند کہ درین نزدیکی شیرے است کہ آزار و آسیب از دبر عایا و مترودین میرسد فی الفور حکم
فرمودم کہ فیل بسیار برودہ بیشہ را نیک محاصره نمایند و آخر ہاسے روز خود باہل محل سوار شدیم چون عہد کردہ ام کہ بیچ جاندارے را
بہست خود نینازیم بنور جہان بیگم فرمودم کہ بندوق بیند ازید با آنکہ فیل از بوسے شیر قرار و آرام نمیگیرد و پیوستہ در حرکت است از بالای
عماری آفتک بے خطا انداختن کاریست عظیم مشکل چنانچہ میرزا رستم کہ در فن بندوق اندازی بعد از سن مثل او دوتی نیست کہ چنان
شدہ کہ سہ تیر و چہار تیر از بالای فیل خطا کردہ نور جہان بیگم تیر اول چنان زد کہ بہان زخم تمام شد روز و شنبہ و دوازدهم باز خاطر را

بہار

بلاقات گسائین چدر روپ رغبت افزو و بے تکلفانه بکلمه او شتافتمه صحبت داشته شد سخنان بلند در میان آمد حق جل و علی غریب
توفیقے کرامت فرموده فهم عالی و فطرت بلند و مدد که تندر با وانش خدا و اد جمع و دل از تعلقات آزاد ساخته پشت پا بر عالم و ما فیها
زده در گوشه تخرید مستغنی و بے نیاز شسته از اسباب دنیوی نیم گزکنند که پاس که ستر عورت شود و پارچه از سفالین که دم آبی
توان خورد اختیار نموده در زمستان و تابستان و برسات عریان و سرد پارچه نسیمی برد و سوراخی که بصد محنت و شکنجه توان گردید و در
آمدن بوسه که طفل شیر خواره را بر حمت توان در آورد و بخت بودن قرار داده این دوسه بیت حکیم ثنائی علیه الرحمه مناسب حال افتاد

داشت لقمان بی کریمی تنگ	چون گلوگاه نامی و سینه چنگ	بوالفضولی سوال کرد از وی	چسیت اینجایه بخش برست و پنی
	بادم گرم و چشم گریان سپر	گفت هذا لمن يموت کثیر	

روز کم شنبه چهاردهم باز بلاقات گسائین رفته از و دواع شدم بے تکلف جدائی از صحبت او بر خاطر حقیقت گزین گرانی نمود روز
مبارک شنبه پانزدهم کوچ فرموده در برابر بند را بن منزل گزیدم درین منزل فرزند سعادت مند سلطان پرویز رخصت شده
باله آباد و محال جاگیر خود شتافت اراده خاطر چنان بود که او درین پورش بسعادت همراهی اختصاص یا بد چون پیش ازین اظهار
پیشانی نمود ناگزیر جدائی او رخصت و اوم واسپ نچاق و کمر خنجر دسته ابلق جو هر دار و شمشیر خاصه و سپر خاصه مرحمت شد امید که
باز بزودی و خوبی دولت حضور یا بد چون مدت جس خسرو بطول انجامیده بود بخاطر صواب اندیش رسید که پیش ازین او را محبوس
داشتن و از سعادت خدمت محروم داشتن از مرحمت دور است لاجرم بحضور طلبیده حکم کورنش کردم مجدداً نقوش جلایم او
برلال عفو شست و شویافت و غبار خجالت و زلات از ناصیه او زدوده شد امید که توفیق رضاجویی و سعادت بزرگی نصیب و
روزی او باور و زحمه شانزدهم مخلص خانرا که بخت خدمت دیوانی سرکار فرزند شاه پرویز طلبیده بودم در خدمت آن مسترز
رخصت یافت و منصب او بدستوری که در بنگاله داشت دو هزاری ذات و به قصد سوار مرحمت فرمودم روز شنبه هفتم مقام
شده درین منزل سید نظام سپر میر سران صدر جهان که بفرجی سرکار قنوج اختصاص داشت دولت ملازمت در یافت و
زنجیریل و چند دست جانور شکاری پیشکش گذرانید یک زنجیر و دو دست باز گرفته شد روز یکشنبه سیزدهم کوچ الفاق افتاد در نیولا
دارای ایران مصحوب پری بیگ میر شکار یک دست شتقار خوشترنگ فرستاده بود و یک دست دیگر خان عالم داده مشارالین نیز
باشتقار شاهی که بدرگاه ارسال داشته خود در راه ضایع می شود و شتقار شاهی نیز از غفلت میر شکار بچنگ گری می افتد اگر چه زنده
بدرگاه رسانیدند لیکن یک هفته پیش نماند و تلفت شد چه نویسم از حسن و رنگ این جانور خالما سیاه برهه بال و بر پشت پهلوی

بسیار خوشنما بود و چون خالی از غرابت نبود با ستاد منصور نقاش که بخطاب نادور العصر سر فراز است فرمودم که شبیه آن را کشیده نگاهدارد و دو هزار روپے میر شکار مذکور لطف نموده خصصت فرمودم در عهد دولت حضرت عرش آشیانی انا را مدبر بانه وزن سیر سے دام بود مقارن این حال بخاطر گذشت که خلافت صنابلطه ایشان چرا باید کرد اولی آنکه بدستور سابق سی دام باشد روزی گسائین جدر روپے تقریبی گفت که در کتاب بید که احکام دین ما در اینجا مثبت است وزن سیر راسی و شش دام نوشته اند چون از اتفاقات فیسی حکم شما با آنچه که در کتاب ما است مطابق اقتاد اگر بهمان سی و شش دام مقرر فرمایند بهتر خواهد بود حکم شد که بعد ازین در تمام مالک سی و شش دام مسمول باشد روز دو شنبه نوزدهم کوچ شد راجه بجا و سنگ را بملک لشکر و کن تعیین فرمودم اسپ و خلعت مرحمت نموده شد ازین تاریخ تا روز کم شنبه بست و هشتم پے در پے اتفاق کوچ واقع شد روز مبارک شنبه بست و نهم دار البرکت دہلی پور و دو مو کتیبال آراشگی یافت نخست با فرزندان و اہل محل بزیا رت روضہ منورہ حضرت جنت آشیانی انا را مدبر بانه شتافتہ نذورات گذرانیدہ شد و از اینجا بطوان روضہ منورہ کہ سلطان المشایخ نظام الدین حشتی رفته استمداد ہمت نمودم و آخر ہائے روز بدولت خانہ کہ در سلیم گڈہ ترتیب یافتہ بود نزول سعادت اتفاق افتاد روز جمعہ سی ام مقام شد چون درین مدت شکار گاہ پرگنہ پالم را حسب الحکم محافظت نموده بودند بعضی رسید کہ آہو بسیار جمع شدہ روز شنبہ غزہ آذر ماہ الہی بعزم شکار یوز سواری نموده شد آخر ہائے روز در اثنا کے شکار ڈالہ با فراط بارید در کانی مقدار سیسی بود ہوار البتایت سرد ساخت و درین روز سہ آہو گیرانیدہ شد و در کیشنبہ دوم چیل شش آہو شکار کہ دوم روز دو شنبہ سویم بست و چار آہو بیوز گیرانیدہ شد و دو آہو فرزند شاہ بجان بہ بندوق نزد روز سہ شنبہ چارم پنج آہو گیرانیدہ شد روز کم شنبہ پنجم بست و ہفت آہو شکار شد روز مبارک شنبہ ششم سید بہوہ بخار سے کہ کو حکومت و حراست دار الملک دہلی اختصاص داشت سہ زنجیر فیل و ہیزدہ راس اسپ و دیگر جزویات برسم پیشکش گذرانیدہ یک زنجیر فیل و دیگر جزویات مقبول ما قناد تمہ با و بخشیدم ما ششم خوشی فوجدار بعضی پرگنات میہوات بسعادت آستان بوس سر فراز سے یافت تا روز مبارک شنبہ سیزدہم در حد و دپالم بشکار یوز مشغول بودم در عرض دو روزہ روز چار صد بست و شش آہو گیرانیدہ بدہلی مراجعت واقع شد در خدمت حضرت عرش آشیانی شنبہ بودم کہ آہو را کہ از چنگ یوز خلاص سازند با آنکہ آسبے از ناخن و دندان با و نرسیدہ باشد زندہ ماندن آن از محالات است درین شکار رحبت مزید احتیاط آہو سے چیتہ مخصوص قشامی جفہ پیش ازان کہ زخمی از دندان و ناخن بانہا برسد خلاص ساختہ فرمودم کہ در حضور نگاه داشته نہایت محافظت تیمار واری بکار برزند یک شبانروز بحال خود بودہ آرام و قرار داشتند روز دہم تغیر فاحش در احوال آنها مشاہدہ رفت از عالمستان دست و پا زبیا و

بخانہ

بے قانون انداخته می افتادند و برمیخواستند هر چند تریاق فاروقی و دیگر دواهای مناسب داده شد تا شکر و تانیک پاس باین
 کیفیت گذرانیده جان دادند درین تاریخ خبر ناخوش رسید که فرزند کلان شاه پرویز در آگره و ولایت حیات سپرد چون گلزنک شده بود
 و آن فرزند نهایت تعلق و دوستی داشت ازین ساخته و لخر اش بغایت متاثر و آزرده خاطر گشته اضطراب و بیطاعتی بسیار ظاهر ساخته
 است بجهت دلنوازی و خاطر جوئی او عنایت نامه با فرستاده ناسور و رونی او را بر همه لطف و عاطفت دوا فرمودم امید که حق جل و
 علیه صبر و شکیب کرامت کند که درین قسم قضایا بهتر از تحمل و بردباری نغمساری نمی باشد روز جمعه چهاردهم بالتاس آغانی آغامان
 بمنزل او رفته شد او را بسبب سبقت خدمت و طریقہ بندی موردی باین دو دمان رفیع الشان ثابت است و حضرت عرش آشیانی
 انارالکبریه بانه در هنگامیکه مرا کتخته ساختند آغانی آغامان را از بهشیره من شاه زاده خانم گرفته بخدمت محمل من مقرر فرمودند از آن
 تاریخ سی و سه سال است که در خدمت من می باشد و خاطر ایشان را بغایت عزیز دگر می میدارم و ایشان با خلاص خدمت سلسل
 کرده اند در هیچ سفری و یورش با راده و اختیار خویش از ملازمت من محروم نمانده اند چون کبرن ایشان را و ریافت التماس نمودند
 که اگر حکم شود در دلی اقامت گزیده آنچه از عمر باقی باشد بدعا گوئی صرف سازم که دیگر مرا طاعت نقل و حرکت نمانده و از آمد و شد
 محنت و صعوبت می کشم و از سعادت مندیها ای شان آنکه بخدمت عرش آشیانی همسال واقع شده اند مجلا آسودگی ایشان را
 منور داشته حکم فرمودم که در دلی توقف نمایند و در اینجا بجهت خود باغی و سراسر و مقبره ساخته اند بدین است که تبیین آن
 مشغول اند القصه مراعات خاطر آن قدیم الخدمت را مطمح نظر داشته بمنزل ایشان رسیده شد و بسید بهوه حاکم شهر تاکید فرمودم که در لوازم
 خدمتگاری و پاس خاطر ایشان چنان تاکید نماید که از هیچ رنگد رغبار کلفتی بر حواسی خاطر ایشان نه نشیند و درین تاریخ راجه کشد اس
 بمنصب دو هزاری ذات و سیصد سوار از اصل و اضافه سر بلندی یافت چون سید بهوه خدمت و جرداری دلی را چنانچه باید تقدیم
 رسانیده بود و مردم آن خود و از حسن سلوک او نهایت رضامندی داشتند بدستور سابق محافظت و نجارست شهر دلی و فوج دلی
 اطراف آن بشارالیه مقرر فرموده بمنصب هزاری ذات و ششصد سوار از اصل و اضافه سرفراز ساخته فیل مرحمت نموده خصصت
 نمودم روز شنبه پانزدهم میرزا دالی را بمنصب دو هزاری و هزار سوار و عنایت علم و فیل اختیار بخشیده بصوبه دکن تعیین فرمودم
 شیخ عبدالحق دهلوی که از اهل فضل و ارباب سعادت است درین آمدن دولت ملازمت و ریافت کتابی تصنیف نموده بود
 مشتمل بر احوال مشایخ هند بنظر در آمده خیلکه زحمات کشیده مدت است که در گوشه دلی بوضع توکل و تجرید بسر می برد مردم گرامی است
 صحبتش بے ذوق نیست با نولع مراحم و لغوازی که در خدمت فرمودم روز یکشنبه شانزدهم از دلی کوچ کرده شد

روز جمعه بستان یکم برپا گشته که آن نزول سعادت اتفاق افتاد برکنه مذکور وطن مالوف مقرب خان است آب و هوایش معتدل و
 زمینش قابل مقرب خان و راجا باغات و عمارات ساخته چون مکرر تعریف باغ او بعرض رسیده بود خاطر را بسیار آن رغبت افزود
 روز شنبه بیست و دوم با اهل حرم از سیران باغ محظوظ گشتم بکلیت باغی است بغایت عالی و دلنشین آنچه دیوار نخیست
 دور آن بر کشیده و عیایا بناها فرش بسته یکصد و چهل بیگانه است و در میان باغ حوضی ساخته است طول و ویست و بیست
 و ربع عرض و ویست و ربع و در میان حوض صفه ما بتابی بیست و دو درع مربع و بیج درخت گرم سیر و سرد سیر
 نیست که در آن باغ بنا شده از درختها میوه دار که در ولایت میشود حتی نهال پسته سبز شده سردهاست خوش قد با نام دیده شد
 که تا حال باین خوبی و لطافت سرو بنظر در نیامده باشد فرمودم که سردها را بشمارند بیصد درخت بشمارد در اطراف حوض
 عمارات مناسب اساس یافته هنوز در کارند و در دو شنبه بیست و چهارم خنجر خان که حراست قلعه احمد نگر بعهده اوست بمنصب او
 هزار و پانصدی تقات و هزار و ششصد سوار ممتاز گشت روز کم شنبه بیست و ششم حضرت و اهب العطا یا فرزند شاه جهان را پسر
 از صبیبه آصف خان گرامت فرمود هزار مرند گذرانیده التماس نام نمود امید بخش نام کروم امید که قدش برین دولت مبارک و
 فرخنده با در روز مبارک شنبه بیست و هفتم مقام شد و برین چند روز از شکار جزر و توغذری محظوظ بودم چیزی بود را فرمودم که وزن
 کردند و سیر و یک پاؤ جهانگیری برآمد و البت و دو سیر و نیم پاؤ توغذری کلان یک پاؤ از جزر بود کلان تر شد روز مبارک شنبه
 پنجم دیماه آنی در مقام اکبر پوزار کشتی برآمده بر آه خشکی نهضت موکب اقبال اتفاق افتاد و از اگره تا منزل مذکور که در دو کرده
 پرگنه بوزیه واقع است یکصد و بیست و سه کرده بر آه در پاکر بود و یک کرده بر آه خشکی است بیست و چهار کوچ و هفده مقام علی منزل
 شد سواست این یک هفته در بر آمدن شهر و دوازده روز در پالم بجهت شکار توقف نموده بودم که سگی بهفتاد روز یا شاید درین
 تاریخ جهانگیری خان از بهار آمده دولت زمین بوس دریافت بعد هر و صدر و پیر بریم نذر گذرانیده از روز مبارک شنبه
 گذشته تا روز کم شنبه یا زدهم پے در پے کوچ واقع شد روز مبارک شنبه دوازدهم از سیر باغ سهند خوش وقت گشتم از باغهای
 قدیمی است دو زخت هاست سال رسیده دار و طراوتی که پیش ازین داشت نمانده معتمد اغنیمت است خواجه دیسی که از زراعت
 و عمارت صاحب و وقت است محض بجهت مرمت این باغ او را اگروری سهند ساخته پیش از ساعت کوچ از دارالخلافت اگر حضرت
 فرموده بودم و بقدر ترتیب و مرمت نموده مجدداً تأکید کرده شد که اکثر درختهای کهنه بے طراوت را و در ساخته نهالهای تازه بنشانند عراق نبوی
 را از سر نو مفاداده عمارت های قدیم را تعمیر نمایند و دیگر عمارات از حمام و غیره در جای مناسب حکم شد که اساس نهد و زمین تاریخ دوست بیگانه

که از لکھیان عبداللہ خان است بمصوب ہفتصدی ذات و پنجاہ سوار سرفراز گشتہ مظہر حسین سپہ روزیر خان بمصوب ہشتصدت
 و بیصد سوار قتل گشت شیخ قاسم بخدمت صوبہ دکن رخصت شد روز مبارک شنبہ یازدہم حسب الاتماس فرزند سعادت مند شاہجہان
 بتزل او تشریف از رانی فرمودم بحبت ولادت فرزند می کہ حق جل و اعلیٰ کر است فرمودہ جشن عالی آراستہ پیشکش کشید از ان جملہ
 شمشیر نیم پیک آوز کہ کار زندگی و قبضہ و بند بازان از نیلم فرنگ تراش ترتیب یافتہ الحق پاکیزہ و مطبوع ساختہ شدہ دیگر فیلیت
 کہ راجہ بکلانہ و برہان پور بان فرزند گذرا بندہ بود چون آن فیل خوش صورت و خوش فعل است داخل فیلان خاصہ حکم شد مجموع
 قیمت پیشکش آنچه قبول و مقبول افتاد یک لک و سی ہزار روپیہ باشد و قریب پہل ہزار روپیہ بوالدہ با ودلی نعمت ہاے خود
 گذرانید درین ایام سید بازید بخاری نو جدار صوبہ بکر بکیر اس رنگ کہ در خردی از کوہ آورده در خانہ پرورش دادہ پیشکش فرستادہ
 بود بنظر گشت بغایت خوش آمد از قسم مار خور و قوچ کوہی بسیار دیدہ شد کہ در خانہ پرورش یافتہ اما رنگ بنظر در نیامد بود
 فرمودم کہ بازر بربری کیجا نگاہ دارند تا جفت شود و نتاج ہم رسد بے تکلف نسبتی با ر خور و قچار نما رسید با نیز بمصوب ہزارizat
 و ہفتصد سوار سرفراز شد روز و شنبہ بست و سوم مقیم خانرا جلعت واسپ فیل و کپوہ مرغ سرفراز ساختہ بصوبہ بہار تعین ہم
 روز یک شنبہ بست ہم بر لب آب بیاہ جشن فرزند اقبال مند شاہجہان ترتیب یافت و ہدیرین روز راجہ بکر حاجیت کہ بجا مرہ
 قلعہ کانگرہ اشتغال دار و بحبت عرض بعضی مدعیات حسب الحکم بدرگاہ آمدہ سعادت آستا بنوس در یافتہ روز و شنبہ سے ہم
 فرزند شاہجہان بحبت دیدن عمارات دولت خانہ کہ تبارگی احداث یافتہ وہ روز رخصت گرفتہ بلا ہور شتافت و راجہ بکر حاجیت
 بغایت خنجر خاصہ و خلعت واسپ سرفراز گشت بخدمت محاصرہ قلعہ کانگرہ مراجعت نمودہ روز کم شنبہ دوم بہمن ماہ الہی باغ
 کلانور بود و موکب مسعود آراستگی یافت درین زمین حضرت عرش آشیانے بر تخت خلافت جلوس فرمودہ اند چون خبر نزد یک
 رسیدن خان عالم بدرگاہ رسید ہر روز یکے از بندہا را بحبت سرفرازی او برسم استقبال فرستادہ با نواح و اقسام مراحم و
 نوازش پایہ عزت و منزلت او افزودم و عنوان فرامین را بمصرعی یا پتی بدیہ مناسب مقام زینت بخشیدہ بہ عنایت ہاے سرشار مخصوص
 ساختم از جملہ یک مرتبہ طرہ جاگیری فرستادہ این مطلع بر زبان قلم آمد۔

بصوبت فرستادہ ام بوسے خویش	اگر آرم تر از تو تر بوسے خویش
روز مبارک شنبہ سوم و رباع کلانور خان عالم بسعادت آستا بنوس سرفرازی یافت ہمد ہزار روپیہ بصیغہ نذر آورد و پیشکش خود را بر در خواہ گذرانید زنبیل بیگ ایچی برادر م شاہ عباس با مرسلہ شاہی و تقایس آن دیار کہ بر ہم سوغات ارسال داشتہ اند شتاقب می رسد از	

عنایات و عرضت که بر او درم بخان عالم می فرمودند اگر تفصیل مرقوم گردد جل بر اعراق خواهد شد همواره در محاورات خان عالم خطاب میکردند
 و هر لحظه از خدمت خود جدا نمیداشتند بحسب اتفاق اگر روزی یا شبی در خانه خود خواسته بسرو بودی تکلفانه بمنزل او تشریف
 برده پیش از پیش اظهار محبت می فرمودند روزی در فرخ آباد شکار قمر غنچه طرح افگند بخان عالم حکم تیراندازی فرمودند مشارالیه
 از راه ادب کمانی باد و تیر پیش آورد شاه پنجاه تیر دیگر از ترکش خاصه لطف نمودند قضا را ازین تیر با پنجاه تیر لشکری رسید و
 دو تیر خطامی شود انگاه بچند از طازمان او که در مجالس و محافل راه داشتند حکم تیراندازی میفرمایند اکثری خوب می اندازند
 از جمله میر یوسف قزاق تیر زده که از دو خوک پران گذشته و استادها بلساط قرب بلی اختیار آفرین با کردند و در هنگام
 رخصت خان عالم را در آغوش عزت گرفته التفات بسیار اظهار نمودند و بعد از آنکه از شهر برآمده باز بمنزل او تشریف آورده عذر باخوشت
 و داغ کردند از نقالین و نوادار روزگار که خان عالم آورده الحق از تائیدات طالع او بود که چنین تحفه بدست افتاد مجلس جنگ
 صاحبقران است با نقیمش خان و شبیه آنحضرت و اولاد امجاد و امر او عظام را که در آن جنگ بسعادت همراهی اختصاص داشتند
 کشیده و نزویک بهر صورتی نوشته که شبیه کیست و این مجلس شتمل است بر دولیت و چهل صورت و مصور نام خود را در این مجلس
 شاه رخنه نوشته کارش بجای پخته و عالی است و بقلم استاد بهزاد مناسبت و مشابعت تمام دارد اگر نام مصور نوشته نبوی
 گمان می شد که کار بهزاد باشد و چون بحسب تاریخ او پیشتر است اغلب ظن آنکه بهزاد از شاگردان اوست و بروش او متفق گشته
 این گرامی تحفه از کتابخانه علین مکانی شاه اسمعیل ماضی و یا از حضرت شاه طهماسب بسرکار بر او درم شاه عباس انتقال یافته و
 صادقی نام کتاب دار ایشان در دیده بدست شخصی فروخته قضا را در صفایان این مجلس بدست خان عالم می افتد و بشاه نیز خبر میرسد
 که او چنین تحفه بدست آورده و بهم رسانیده به بهانه تماشای او و طلب میفرمایند خان عالم بهر چند خواست که بلطائف الجمل بگذراند
 چون کز بهبالت اظهار فرمودند ناگزیر بخدمت ایشان فرستاده شاه بجز دیدن شناخته اند روزی نزد خود نگاه داشته غایتاً
 چون توجه خاطر مارا با مثال این نقالین میدانند که در چه مرتبه است از خواستن تیر و رگله و جزوی بگرداند که مضائق نیست حقیقت را
 بخان عالم ظاهر ساخته باز بمشارالیه لطف نمودند و وقتیکه خان عالم را بعراق میفرستادم بشناس نام مصور را که در شبیه کشی از کلبایان
 روزگار است همراه داده بودم که شبیه شاه و همراهِ در دولت ایشان را کشیده میار و شبیه اکثری را کشیده بود و بنظر او آورد خصوصاً

له نقیمش خان الخو بچنین درسخا بنظر آمد و صواب آنکه نقیمش یا او نقیمش نوینند مراد از ان مصاف امیر تیمور صاحبقران یا تو نقیمش خان باد شاه
 دشت قچاق است که اعمان فراموش کرده بر مالک صاحبقران تاخست آورده بود ۱۲ امیر علی

شبه شاه برادرم را بسیار بسیار خوب کشیده بود چنانچه به کس از بندهاے ایشان نمودم عرض کردند که بسیار خوب کشیده همدرین تاریخ قاسم خان بادلیان و بخشی لاهور دولت زمین بوس دریا قند لشد اس مصور بغایت فیل سرفراز شد بابا خواجه که از لکیان صوبه قندھار است بمنصب ہزاری ذات و پانصد و پنجاہ سوار ممتاز گشت روز شنبہ ششم مدارالمہامی اعتماد الدولہ لشکر خوراسمان داد بانکہ ضبط صوبہ پنجاب لعہد و کلاے ایشان مقرر است و در ہندوستان نیز جاگیر متفرقہ دارند پنج ہزار سوار بنظر و آوردند چون دست کشمیر آنقدر نیست کہ محصولش بجمعی کہ ہمارہ ملازم موکب اقبال اند و فاکند و از طنطنہ نہضت را یات جلال نریخ غلات و جو بات بہ تغیر اعلیٰ رسیدہ بود بجت رفاہیت عامہ خلایق حکم شد کہ بندہاے کہ در رکاب اند سامان مردم خود نمودہ معدودی کہ ناگزیر اند ہمراہ گرفتہ تمہ بحال جاگیر خود ہا رخصت نمایند و همچنین در تخفیف دادن چارواہا و شاگرد پیہ نہایت تاکید و احتیاط مری دارند روز مبارک شنبہ دہم فرزند اقبال مند شاہجان از لاهور آمدہ سعادت قدمبوس دریافت جاگیر قلیجان را بخلعت سپ ویل سرفراز ساختہ با برادران و فرزندان بصوبہ دکن رخصت فرمودم درین تاریخ طالب آملے بخطاب ملک الشعرا خلعت امتیاز پوشیدہ اصل او از امل است یک چندی با اعتماد الدولہ می بود چون رتبہ سخنش از ہمگان در گذشت در سلک شعراے پای تخت منظم گشت این چند بیت از دست۔

زغارت چنت بر بہار تمہا است	کہ گل بدست تو از شلخ تازه تر ماند	لب از گفتن چنان بستم کہ گوئے	دہان بر چہرہ زخمی بود و بوشد
عشق در اول و آخر ہمہ ذوق است و سماع		این شرابے است کہ ہم بختہ و ہم خام خوش است	
گرن بجای جوہر آئینہ بودے	بے رونما ترا بتو کے می نمودے	دولب دارم کی درمی پرستے	کیے در غم ز خواہی ہای ہستے
روز دوشنبہ چاروہم حسینے پسر سلطان توام رباعی گفتہ گذرانید			
گردے کہ ترا ز طرف دامان ریزد	آب از رخ سر سہ سلیمان ریزد	اگر خاک درت با متحان بفتارند	از وی عشق جبین شاہان ریزد
معمد خان در نیوقت رباعی خواند مرا بغایت خوش آمد و در بیاض خود نوشتم۔			
زہم بفرق خود چشانی کہ چہ شد	خون ریزی و آئین فشانی کہ چہ شد	ای غافل الا انکہ تیغ بچر توجہ کرد	خاکم بشارت تابدانی کہ چہ شد
طالب صفا ہائے الاصل است و در عنقوان شباب بلباس تجرید و قلندری گذاریش بکشمیر بقاد و دانہ نموبے جاد و لطافت آب ہوا دل نہاد آن ملک شدہ توطن و تامل اختیار کرد بعد از فتح کشمیر بخدمت عرش آشیانے پیوستہ در سلک بندہاے در گاہ انتظام			

یافته الحال عمرش قریب بصد رسیده و در کشمیر بفرارغ خاطر با فرزندان و متعلقان بدعاے دولت ابد قرین مشغول است چون بعرض رسید که در لاهور میان شیخ محمد میر نام درویشی است سندی الاصل بغایت فاضل و متراض و مبارک نفس و صاحب حال و در گوشه توکل و عزت منزوی گشته از فقر غنی و از دنیا مستغنی نشسته است بنا برین خاطر حق طلب بے ملاقات ایشان قرار نگیرد و بدیدن ایشان رغبت افزود چون به لاهور رفتن متعذر بود رقعہ بخدمت ایشان نوشته شوق باطن را ظاہر ساختم و آن عزیز با وجود کبر سن و ضعف بنین تصدیع کشیده تشریف آورد و مدت ممتد تنها با ایشان نشسته صحبت مستوفی داشته شد الحق ذات شریف است و درین عهد بغایت غنیمت و عزیز الوجود این نیازمند از خود برآمده با ایشان صحبت داشت و بسا سخنان بلند از حقایق و معارف استماع افتاد هر چند خواستم نیازم بگذرانم چون پامیه بہت ایشان را ازان عالی تر یا فتم خاطر با ظہار این مطلب رخصت نداد و پوست آہو سفید بکیت جاے نماز با ایشان گذرانیدم فی الفور وداع شدہ بہ لاهور تشریف برد و در روز کم شنبہ بیست و سویم در حوالے دولت آباد نزول سوکب اقبال اتفاق افتاد و دختر باغبانے بنظر درآمد با بروت و ریش انبوه مقدار یک قبضہ ظاہرش بردان مشتبه در میان سینہ ہم سوے برآمده اما پستان ندارد و بفرس دریا فتم کہ باید فرزند نشود گفت کہ مراتا حال حیض نشدہ و این دلیلست بران بچندی از عورات فرمودم کہ بگوشہ برده ملاحظہ نمایند کہ سبب اختش باشد معلوم شد کہ از دیگر عورات سر موئے تفاوت ندارد بنا بر عواہت درین جریدہ اقبال ثبت افتاد و روز مبارک شنبہ بیست و چهارم با قرخان از ملتان آمدہ سعادت زمین بوس دریافت در اوراق گذشتہ مزوم گشتہ کہ الہ داد پسر جمالہ بار بکی از لشکر ظفر اثر فرار نمودہ راہ ادبار پیش گرفت و رینولاند است گزیدہ با شنائی با قرخان با اعتماد الدولہ ملتجی شد کہ شفاعت گناہ من نمایند حسب الالتماس ایشان حکم فرمودم کہ اگر از کردہ خود پشیمان گشتہ روی امید بدرگاہ ہند زلات جہ ایم او بعفو مقرون گردد و درین تاریخ با قرخان او را بدرگاہ آورد و مجدداً بشفاعت اعتماد الدولہ آثار خجالت و غبار ندامت بزلال عفو از ناصیہ احوال ادشست و شو یافت سنگرام زمیندار جو بختاب راجگی و منصب ہزاری ذات و پانصد سوار و عنایت فیل و خلعت سرفراز شد غیرت خان فوجدار میانہ دو آب بمنصب ہشتصدی ذات و پانصد سوار ممتاز گشت خواجہ قاسم بمنصب ہفتصدی ذات و دودھ و پنجاہ سوار فرق عزت برافراخت بہ تہمتن بیگ پسر قاسم کہ کہ منصب پانصدی ذات و سیصد سوار مرحمت شد بہ خان عالم فیل خاصہ معہ تلایر عنایت نمودم ازین منزل با قرخان را بمنصب ہزار و پانصدی ذات و پانصد سوار سرفراز فرمودہ باز بصوبہ داری رخصت فرمودم روز دوشنبہ بیست و ہشتم پرگنہ کردہی کہ بر ساحل بہت واقع

است محل نزول موکب اجلال و اقبال گشت چون این کوهستان از شکارگاه های مقرر است حسب الحکم قراولان پیشتر آمده
 هر که ترتیب داده بودند روز یکشنبه غره اسفندارند ماه آبی شکاری را از شش گروه مسافت رانده روز مبارک شنبه دویم بشاخند
 در آوردند یکصد و یکراس از قوچ و چکاه شکار شد چون مهابت خان مرتها بود که از سعادت حضور محرومی داشت بالتماس
 او حکم فرموده بودم که اگر از نسق آن مهم اطمینان حاصل کرده باشد و از بیخ رگبند زول نگرانی ندارد و افواج را در تنها نجات
 گذاشته جریده متوجه درگاه شود درین روز سعادت آستانوس در یافته صدر مندر گذر آید خان عالم منصب پنجاه زیادت
 دسه هزار سوار سرفراز گشت مقارن این حال عرض داشت نورالدین قلی از راه پونج رسید نوشته بود که گریوها راحتی الامکان
 اصلاح داده هموار ساخته بودم قضا را چند شبانروز بارندگی شد و بالای کوتل با ارتفاع سه دبع برت افتاده هنوز
 می بار و اگر بیرون کوه تا یک ماه توقف نمایند عبور ازین راه میسر است و الا دشواری نماید چون عرض ازین عنایت
 دریافت موسم بهار و شکوفه زار بود از توقف فرصت از دست می رفت ناگزیر عطف عنان نموده بر راه پگلی و دستور
 نهضت رایات اقبال اتفاق افتاد روز جمعه سوم از دریای بهت عبور واقع شد با آنکه آب تا کم بود چون بغایت تند
 میرفت و مردم در گذشتن محنت می کشیدند حکم فرمودم که دو دست زنجیر فیل بر سر گذر با برده اسباب مردم بگذرانند جمعی که
 ضعیف و زبون باشند نیز سواره عبور نمایند تا آسیب جانی و مالی به نامرادی نرسد درین تاریخ خبر فوت خواجه جهان رسید او
 از بنده های قدیم و خدمتگاران زمان شاهزادگی بود اگر چه در آخر از ملازمت سن جدا شده روزی چند بخدمت
 عرش آشیانی پیوست چون بجای بیگانه نرفته بود بر خاطر م چندان گران نیامد چنانچه بعد از جلوس رعایتی که در مخیله او
 نگذاشته بود فرمودم تا آنکه بمنصب پنج هزاری ذات دسه هزار سوار سرفرازی یافت و شرح احوال او به تقریبات درین جریده
 اقبال ثبت افتاده خدمات عمده را منتهی شد و در کار با طرفه کدی داشت غایتاً از کسب قابلیت و استعداد ذاتی او و
 دیگر جزئیات که پیرایه جوهر انسانی است ب نصیب بود درین راه ضعف قلبی بهر ساینده روزی چند با وجود تکمیل سبایی
 در رکاب سعادت لبر برد چون ضعف او اشتداد یافت از کلا نور رخصت گرفته بلاهور شتافت و در انجا با جل طبعی در
 گذشت روز شنبه چهارم ماه مذکور قلعه رهناس مخیم اردوبک ظفر قرین گشت قاسم خان را بغایت اسپ و شمشیر و
 پریم نرم خاصه سرفراز ساخته رخصت لاهور فرمودم با غنچه بر سر راه واقع بود سیر شکوفه کرده شد درین منزل تیهو بهر رسید
 گوشت تیهو از کبک لذیذ تر است روز یکشنبه پنجم میرزا حسن پسر میرزا رستم بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار ممتاز

گشت بصوبہ دکن تعین شد خواجہ عبداللطیف قوش بیگی نیز بمنصب ہزاری ذات و چار صد سوار سرفرازی یافت درین سہ ماہ
گلے نظر و آمد درون سفید و بیرون سرخ و بعضی درون سرخ و بیرون زرد و لغاری لاله بیگانہ میگویند و ہندی تہل بمعنی
زمین است چون گل کنول مخصوص آب است این را تہل کنول نامیدہ اند یعنی کنول صحرائی روز مبارک شنبہ نہم عرضداشت
دلا درخان حاکم کشمیر نوید رسان فتح کشتوار گشت تفصیل این اجمال بعد از رسیدن او بیایہ سرریجاہ و جلال رقمزدہ
کلاک وقایع نگار خواجہ شرفران مرحمت عنوان باختصاص خاصہ و خیر مرصع فرستادہ محصول یکسالہ ولایت مفتوحہ بجلدوی
این پسندیدہ خدمت عنایت شد روز شنبہ چار دہم مقام حسن ابدال محل نزول رایات جلال گشت چون کیفیات راہ و
خصوصیات منازل و ضمن وقایع یورش کابل مرقوم عمدہ بہ تکرار نبرد اذیت ازین جا تا کشمیر منزل بمنزل نوشتہ خواہد شد
انشاء اللہ تعالیٰ از تاریخہ کہ بمنزل اکبر پور مبارکی و خیریت از کشتی برآمدہ تا حسن ابدال یکصد و ہفتاد و ہشت کردہ مسافت
در عرض شصت و نہ روز بحیل و ہشت کوچ دیک مقام طوشہ چون درین منزل چشمہ پر آبے و آبشاری و حوضی در غایت
لطافت واقع است دو روز مقام فرمودہ روز مبارک شنبہ شانزدہم حش و زن قمری ترتیب یافت سال پنجاہ و
سوم بحساب شہور قمری از عمر این نیاز مند در گاہ مبارکی آغاز شد چون ازین منزل کویہ کوتل و نشیب و فراز بسیار در پیش
بودہ بیک دفعہ عبور اردو کے گیہان پورے دشواری نمود مقرر گشت کہ حضرت مریم زمانے بادگیر بیگان روزی چند
توقف فرمودہ با سووگی تشریف آرنند مدار الملک اعما و الدولۃ الخاقانی و صادق خان بخشی و ارادت خان میرسامان با علماء
بیوتات و کارخانجات بمرو عبور نمایند و همچنین رستم میرزاے صفوی خان عظم و جمعے از بندہ ہا براہ پونج رخصت یافتند
و موکب اقبال جریدہ با چندے از منظور ان بساط قرب و خدمتگاران ضروری روز جمعہ ہفتدہم سہ و نیم کردہ کوچ نمودہ
در موضع سلطان پور منزل گزیدہ درین تاریخ خبر فوت رانا امر سنگہ رسید کہ در او دیو پور با جیل طبعے مسافر راہ عدم شد جگت سنگہ
نیرہ و بیہم سپراو کہ در ملازمت می باشند بخلعت سرفرازی یافتند و حکم شد کہ راجہ کشناس فرمان مرحمت آمیز با خطاب
رانا و خلعت و اسب و فیل خاصہ بجت کنور کرن برودہ مراسم تعزیت و تہنیت بتقدیم رساند از مردم این مرز و بوم استماع
افتاد کہ در غیر ایام برسات کہ اصلا اثرے از ابر و صاعقہ نباشد آوازے مانند لصدائے ابرازین کویہ بگوش میرسد و این
کویہ را گرج می نامند بعد از یک سال و دو سال البتہ چنین صدائے ظاہری شود و این حرف را مکرر در خدمت حضرت
عزیز آشیائے نیز شنیدہ بودم چون خالی از غائبے نیست نوشتہ شد و العلم عند اللہ روز شنبہ ہمزدهم چار کردہ و نیم

گذشته در موضع سنج نزول اجلال واقع شد ازین منزل داخل پرگنه هزاره اتقار لغت روز یکشنبه نوزدهم سه کرده و سه پاؤ در
نور دیده موضع نوشهره منزل شد ازینجا داخل دهننور است چند آنکه نظر کار میکرد و چاک باسه سبز در میان گل تهل
کنول و قطعه گل سرشت شکفته بود و بغایت خوش می نمود روز دوشنبه بستم سه ونیم کرده کوچ کرده در موضع سلور و رود
موکب مسعود اتفاق افتاد و مهابت خان از قسم جواهر و مرصع آلات موازله شصت هزار روپیه پیشکش گذرانید
درین سرزمین گلی بنظر در آمد سرخ آتشین با ندام گل ختمی اما از خوردن و چندین گل یکجا نیک بیکدیگر شکفته از دور
چنان نماید که گویا یک گل است درختش مقدار درخت زرد آگونی شود و درین دامن کوه خود و نیز بسیار بود و رعایت
خوشبختی رنگش از بنفشه کمتر و در سه شنبه بست و یکم سه کرده طے نموده در موضع مالکے نزول اقبال واقع شد درین
روز مهابت خان را بخدمت بنگش رخصت فرموده اسپ و فیل خاصه و خلعت با پوستین مرحمت نمود امروز تا آخر
منزل تقاطر بود شب کم شنبه بست و دوم نیز باران شد وقت سحر برف بارید و چون اکثر راه بسته بود از باران نفیذگی
بهرسایند چارواکے لاغر هرجا افتاد برخواست بست و پنج زنجیر فیل از سرکار خاصه شریفه تصدق شد بجهت باریدگی
دور و مقام فرمودم روز مبارک شنبه بست و سویم سلطان حسین زمیندار گلی دولت زمین بوس دریافت اینجا داخل
مالک گلی است از غرایب اتفاقات آنکه در وقتیکه حضرت عرش آشیانی میرفتند درین منزل برف باریده بود و
الحال نیز باریده درین چند سال اصلا برف نیاید بلکه باران هم کم شده بود روز جمعه بست و چهارم چهار کرده
طے نموده در موضع سوادنگر محل نزول موکب منصور گشت درین راه هم آنچه بسیار بود و درخت زرد آلود شفا لوی
صحرا اشکوفه کرده سراپا در گرفته بود و درختها صنوبر چون سرودیده را فریب میداد و روز شنبه بست و پنجم
قریب بسه ونیم کرده در نور دیده ظاهر گچکے بود و موکب مسعود آراستگی یافت روز یکشنبه بست و ششم بشکار
کبک سوار شده آخر باسه روز بالتاس سلطان حسین بمنزل او تشریف برده پای عرش در امثال و اقران اقروم
حضرت عرش آشیانی نیز بمنزل او تشریف برده بودند از قسم اسپ و خجرو باز و جبهه پیشکش کشید اسپ و خجربا و بنفشه
فرمودم که باز و جبهه را کمر بسته آنچه بر آید بنظر خواهد گذرانید سرکار گچکے سے و پنج کرده در طول و بست و پنج در عرض
است مشرق رویه کوهستان کشمیر و بر سمت مغرب اٹک بیارس و بجانب شمال گنور و بجانب جنوب گلگر واقع است اینجس
در زمانے که صاحبقران گیتی ستان فتح هندوستان نموده بدار الملک توران عنان اقبال معطوف داشته اند میگوسیند

پینه
پنجس

که این طایفه را که ملازم رکاب نصرت قباب بودند درین حد و مقام مرحمت گذاشته اند میگویند که ذات ما قارغست اما شخص
 نمیدانند که در آن وقت کلان ترانیا که بود چه نام داشته الحال خود لاهوری محض اند و زبان چنان تکلم و حقیقت مردم و هفتوز نیز برین
 تویاس است و در زمان عرش آشیانی شاه رخ نامی زمیندار و هفتوز بود الحال بهادر سپه اوست اگر چه با هم نسبت خویشی و پیوند دارند
 لیکن نزاعی که لازمه زمینداران است همیشه بسرحد و حد و میباشند آنها پیوسته دو لشکر آورده اند سلطان محمود پدر سلطان حسین شاه رخ
 هر دو در وقت شاهزادگی در ملازمت من رسیده بودند با آنکه سلطان حسین به قتل و ساله است در قوای ظاهری او اصلا فتوری راه
 نیافته و تاب و طاقت سواری و ترو و چنانچه باید دارد درین ملک بوزه می سازند از نان و برنج که آن را سر میگویند غایتاً
 از بوزه بسیار تند تر و مدار خوراک این مردم بر سر است و هر چند کهنه تر باشد بهتر است و این سر را در خم کرده و سر خم را
 محکم بسته دو سال و سه سال در خانه نگاه می دارند و بعد از آن زلال رومی را گرفته آنرا آچمی می نامند و آنچه ده ساله
 هم می باشد و پیش آنها هر چند کهن سال تر بهتر و اقل مدت یک سال است سلطان محمود کاسه کاسه ازین سر میگرفت و لاجرم
 می کشید سلطان حسین هم ملتزم است و بجهت من از فردا اعلایش آورده یکبار برای امتحان خوردم پیش ازین هم خورده شده
 بود کیفیت مشی است اما خالی از کهنه نیست معلوم شد که اندک بنگی هم همراه می سازند در خمارش غلبه میکند اگر شراب
 نباشد بالضرورت بدل شراب تواند شد از سیوه باز رو آرد و شفتا بود و امر دمی شود چون تربیت نمی کنند همه خود دوست و
 همه ترش و ناخوش می باشد از سر شگوفه آنها مخطوط می توان شد خانه و منازل هم از چوب است بر دوش اهل کشمیر میسازند
 جانور شکاری هم میرسد اسپ و استر و گاو و گاو میش می دارند و بز و مرغ فراوان است استرش ریزه می شود بجهت
 بارگران بکار نمی آید چون بمرض رسید که چند منزل پیشتر آبادانی که غله آنجا با رومی ظرف قرین کفایت کند نیست حکم شد
 که پیشخانه مختصر بقدر احتیاج و کار خانجات ضروری همراه گرفته فیلان را تخفیف دهند و سه چهار روز آرزو بر گیرند و از ملازمان
 رکاب سعادت چند همراهی گزیده بقیه مردم بسر کردگی خواجه ابوالحسن نجشی چند منزل عقب می آورده باشند و با کمال
 احتیاط و تاکید به مقصد زنجیر فیل بجهت پیشخانه و کارخانه جات ناگزیر نمود و منصب سلطان حسین چهار صدی ذات و سیصد
 سوار بودند درین وقت منصب ششصدی ذات و سیصد و پنجاه سوار سر فرارز می یافت و خلعت و خنجر مرصع و فیصل
 مرحمت فرمودم بهادر و هفتوزی بلکه لشکر بنگش تعیین است منصب او را از اصل و اضافه دو صدی ذات و یک صد
 سوار حکم شد و در کم شنبه بیست و نهم پنج گروه و یکپاؤ کوچ نموده از پل رودخانه نین سکه گذشته منزل گزیدیم این نین سکه

از طرف شمال بجانب جنوب میرو و این رودخانه از میان کوه دارو که مابین ولایت بدخشان و تبت واقع است برآمده
چون در نیجا آب مذکور دو شاخ شد بجهت عبور لشکر منصور حسب الحکم دو پل از چوب مرتب ساخته بودند یکی در طول پل
درعه و دویم چهارده و در عرض هر کدام پنج درع و درین ملک طریق ساختن پل آن که در تها می شاخه بر روی آب
می اندازند و هر دو سر آن را بسنگ بسته استحکام میدهند و تخته چوب های سطر بر روی آن انداخته بمیخ و طناب تو
مضبوط می سازند و باندک مرمتی سالها سال بر جا است القصة فیلان را پایاب گذرانیده سوار و پیاده از روی پل
گذشته سلطان محمود نام این رودخانه را این سکه کرده یعنی راحت چشم نام نهاد و روز مبارک شنبه سه ام قریب سه
ونیم کرده در نور دیده بر لب رودخانه کنگا منزل شد درین راه کوتله واقع است بغایت بلند ارتفاع آن یک ونیم
کرده سر نشیب یک ونیم کرده و این کوتل را پیم درنگ می نامند و جهت تسمیه آن که بزبان کشمیری پنبه را پیم میگویند
چون حکام کشمیر داروغه گماشته بودند که از بار پنبه تمغا بگیرند و درین جا بجهت گرفتن تمغا درنگ می شد بنا برین پیم
درنگ شهرت یافته و از گذشت پل آبشار است در نهایت لطافت و صفا پیاله های معتاد را بر لب آب
و سایه درخت خورده وقت شام بمنزل رسیدم برین رودخانه پله بود از قدیم پنجاه و چهار درعه در طول و یک نیم
در عرض که پیاده می گذشتند حسب الحکم پل دیگر در محاذی آن ترتیب یافته طول پنجاه و سه درعه و عرض سه درعه
چون آب عمیق و تند بود فیلان را برهنه گذرانیده سوار و پیاده و اسب از روی پل گذشته حسب الحکم
حضرت عرش آشیانے سرانے از سنگ و آهک در غایت استحکام بر فراز پشته مشرف بر آب اساس یافته
یک روز به تحویل مانده معتمد خانرا پیشتر فرستاده شده بود که بجهت تخت نشستن و آراستن جشن نوروز
سرزمینی که ارتفاع و امتیاز داشته باشد اختیار نماید اتفاقاً از پل گذشته مشرف بر آب
پشته واقع بود و بنو خرم بر فراز آن سطح پنجاه درعه گویا کار فرمایان قضا و قدر بجهت چنین روزی مهیا
داشته بودند مشارالیه لوازم جشن نوروزی را بر فراز آن پشته ترتیب داده بود بغایت مستحسن اتفاقاً معتمد خان
مورد تحسین و آفرین گشت رودخانه کنگا از طرف جنوب بے آید و بجانب شمال می رود آب بهت از سمت شرق
آمده برودخانه کنگا پیوسته بطرف شمال جاری است۔

حش پانزدهمین نوروز از جلوس بهایون

تحویل تیر عظم مراد بخش عالم بشرف خانه حمل روز جمعه پانزدهم شهر ربیع الثانی سنه یک هزار و بست و نه هجری
 بعد از تقصای دو از ده و نیم گمری که پنج ساعت نجومی باشد اتفاق افتاد و سال پانزدهم از جلوس این نیاز مند
 درگاه آبی بسیار کی و فرخی آغاز شد روز شنبه دوم چهار کروه و نیم پا و کوچ نموده در موضع بکر منزل گزیدیم درین راه
 کوتل بود بقدر سنگلاخ داشت طاوس و دراج سیاه و لنگور که در ولایت گرم سیرمی باشد دیده شد ظاهراً هر دو سر و سر
 بهسمی تواند بود از نیجاتا کشمیر هر جا راه بر کنار دریای بهت است دو جانب کوه واقع شد و از ته دره آب غایت
 تنزی پر جوش و خروش میگذرد بهر چند فیل کلان باشد نمی تواند پائے خود را قایم ساختنی الفور می غلط روی بر دو
 سگ آبی هم دارد روز یکشنبه سیوم چهار کروه و نیم ملی نموده در موسران نزول فرموده شب جمعه سو اگران که در پرگنه باره اول
 توطن دارند آمده لازمست نمودند وجه قسمیه باره موله پرسیده شد عرض کردند که باره بزبان هندی خوک را میگویند
 و موله مقام را یعنی جابے باره و از جمله اوتار که در کیش هتو و مقرر است یکے اوتار باره است و باره موله بکثرت
 استعمال باره موله شده روز دو شنبه چهارم و نیم کروه گذشته در بهولباس منزل گزیدیم چون این کو بهار ابعنایت
 تنگ و دشوار نشان می دادند و از بهجوم مردم عبور بصعبت و زحمت میسر میشد بمعتمد خان حکم فرمودم که غیر از آصفخان
 و چندی از خدمتگاران ضروری هیچ کس را نگذارند که در رکاب سعادت کوچ کنند و آرد و راهیم یک منزل عقب
 می آورده باشند اتفاقاً مشارالیه دیره خود را پیش ازین حکم روانه ساخته بود بعد از آن بمردم خود می نویسد که در باب
 من چنین حکم شده شما هر جا که رسیده باشید توقف نمایند برادران او در پائے کوتل بهولباس این خبر را شنیده بهانجا
 دیره خود را فرود می آرد در زمانیکه موکب اقبال قریب بمنزل او رسید برف و باران باریدن آغاز کرد و هنوز
 یک میدان راه سطله نشده بود که دیره او نمایان شد بطور این موهبت را از اتفاقات غیبی شمرده با اهل محل
 منزل مشارالیه فرود آمده از آسیب سر راه برف و باران محفوظ ماندیم برادران او حسب الحکم کس بطلب او نیندند

نظر

در وقتیکہ این مژده باو میرسد کہ فیلمان و پیشخانہ بر فراز کوتل برآمدہ راہ را تنگ ساختہ اند چون سوار گذشتن متعذر نبود از غایت شوق و ذوق پیادہ سر از پانٹخانہ در عرض دو ساعت دو نیم کر وہ مسافت طے نمودہ خود را بہلازمت رسانید و بزبان حال این بیت میخواند۔

آمد خیالت نیم شب جان دادم گشتم محل | انجلیت بود در ویش درانگہ چو همان در رسد

انچہ در بساط او بود از نقد و جنس و مناطق و مسافت تفصیل کر وہ برسم پانڈازمعرض داشت ہمہ را با و بخشیدم و فرمودم کہ متاع دنیا در چشم ہمت ماچہ نماید جوہر اخلاص را بہاے گر ان خریداریم این اتفاق را از اصل اخلاص و تائیدات طالع او با بد شمرد کہ مثل من باد شاہی با اہل حرم خود یک شبان روز در خانہ او براحت و آسودگی بسر برد و اورا در اشال و اقراں و اجناس جنس سر فرازے نصیب شود روز سہ شنبہ پنجم دو کر وہ گذشتہ در موضع کمائی نزول اجلال اتفاق افتاد سر و پایے کہ در برداشتم بہ معتمد خان مرحمت فرمودم و منصب او اصل و اضافہ ہزار و پانصدی ذات و ہزار و پانصد سوار حکم شد و ازین منزل داخل سرحد کشمیر است و در ہمین کوتل بہو لباس یعقوب پسر یوسف خان کشمیری با فواج منصورہ حضرت عرش آشیانے کہ راجہ بھگوان داس پدرا راجہ مان سنگھ سردار بود جنگ کر وہ اند دوین روز خبر رسید کہ سہراب خان پسر رستم میرزا در آب بہت غریق بجر فنا گشت تفصیل این اجمال آنکہ او حسب الحکم یک منزل عقب می آید در راہ بخاطرش میرسد کہ بدریا در آمدہ غسل کند با آنکہ آب گرم میسر بود ہر چند مردم مانع آمدند و گفتند کہ درین قسم ہواے سرد بے ضرور و در چنین دریاے زخار و خونخوار کہ فیل مست راستے غلط اند در آمدن از آئین حرم و احتیاط دور است بجز آنہا مقید نمی شود و چون وقت ناگزیر در رسیدہ بود از غایت خود رانی و غرور و جمالت با اعتقاد و اعتماد و شناور می خود کہ درین فن بے نظیر بود بجد ترمی شود و با یک نفر خدمتہ و یک کس دیگر کہ شاورے میدانستند بر فراز سنگے کہ پر لب آب بود برآمدہ خود را بدریائی اندازد بجز واقفان از تلاطم امواج نمی تواند خود را جمع ساخت و بشاورے پرداخت افتادن بہان بود در رفتن بہان سہراب خان با خدمتہ خست حیات بسیل فنا در او دکشتی گیر بعد جان کندن کشتی و خود بساعل سلامت رسانید میرزا رستم را غرایب الفتی و تعلق و محبتے باین فرزند بود در راہ پونچ از شنیدن این خبر جا بجاہ جامہ شکیبائی چاک زوہ بتیا بے واضطراب بسیار ظاہری سازد با جمیع متعلقان خویش لباس ماتم پوشیدہ سر و پا برہنہ متوجہ ملازمت می شود و از سوز و گداز مادرش چہ نویسند اگر چہ میرزا دیگر فرزندان ہم دارد غایتی پیوند

دل باین فرزند داشت عمر آن بیست و شش ساله بود در بندوق اندازی شاگرد رشید پدرش بود سواری فیل و ارا بہ خوب
 میدانست در یورش گجرات اکثر اوقات حکم می شد کہ در پیش فیل خاصه سوار شود و در سپاہگری خیلے چسپان می بود روز
 یکم شنبہ ششم کہ در طی نموده در موضع ریوند منزل شد روز مبارک شنبہ ہفتم از کوتل کو اوست عبور فرمودہ در موضع وچہ تزل
 اقبال اتفاق افتاد مسافت این منزل چہار کردہ و یک پاؤ است کوتل کو اوست از کوتل ہاے صعب است و آخرین کوتل
 این را ہے است روز جمعہ ہفتم قریب چہار کردہ طے نموده در موضع بلتار منزل شد درین راہ کوتل نبود بقدر وسعتی
 داشت صحرا صحرا و چمن چمن شگوفہ و انواع ریاحین از زرگس و بنفشہ و گلہاے غریب کہ مخصوص این ملک است بہ نظر درآمد
 از حجابگی دیدہ شد کہ بہ ہیات عجیب پنج شش گل نارنجی رنگ رنگ سرنگون شگفتہ و از میان گلہاے برگگی چند
 سبزی برآمد از عالم انناس نام این گل بولانیگ است و گل دیگر مثل پوئی بر دور آن گلہاے ریزہ باندام یا سمن
 رنگ و بعضی کہ بود و بعضی سرخ و در میان نقطہ زرد بغایت خوشنما و موزون ناسش لدر پوش و پوش علی العموم رامی گویند از غل
 نزدیک ہم درین راہ فراوان است گل کشمیر از حساب دشمار بیرون است کدام ہا را نویسم و چند توان نوشت انچہ امتیازی
 دارد و مردم می گرد درین راہ آبشارے بر سر راہ واقع است بغایت عالی و نفیس از جاے بلندی ریزد درین راہ
 آبشارے باین خوبی دیدہ نشدہ لحظہ توقف نموده چشم و دل را از جاے بلند بہ تماشاے آن سیراب ساختم روز شنبہ
 نهم چہار کردہ و سہ پاؤ کوچ فرمودہ بارہ مول عبور موکب منصور اتفاق افتاد بارہ مولہ از قصبہ ہاے مقرر کشمیر است و از اینجا
 تا شہر چہار کردہ مسافت است و بر لب آب بہت واقع شدہ جمعی از سوداگران کشمیر درین قصبہ توطن گزیدہ ہستند
 بر لب آب منازل و مساجد ساختہ اند آسودہ و مرفہ الحال روزگار بسرے بر نہ حسب الحکم پیش از ورود موکب مسعود
 کشتی ہاے آراستہ درین مقام میا داشته بودند چون ساعت درآمدن روز دوشنبہ اختیار شدہ بنا برین دو پہر از
 روز یکشنبہ دہم گذشتہ بشہاب الدین پور درآمد درین روز دلاور خان کا کہ حاکم کشمیر از کشتوار رسیدہ و دولت آستانوس دریافت
 بفتون عواطف روز افزون بادشاہانہ و گوناگون نوازش خسروانہ سرفرازی یافت الحق این خدمت را چنانچہ باید تقدیم
 رسانیدہ امید کہ حضرت و اہب العطا یا جمیع بندہاے با اخلص را جبین افزوز عزت گرداناد کشتوار بہ سمت جنوب کشمیر واقع
 است از معمورہ کشمیر تا منزل الکہ حاکم نشین کشتوار است شصت کردہ مسافت پیودہ آمد بتاریخ دہم شہر لوریاہ الی سنہ چہار دہم دلاور خان
 بادہ ہزار نفر سوار و پیادہ جنگی عزیمت فتح کشتوار پیش نهاد بہت ساختہ حسن نام پسر خود را با گردے علی میر بحر بجا قتل شہر حراست

سرحد مقرر داشت و چون گوہر چک و ایبہ چک بدعوی وراثت کشمیر و رگشتوار و نواحی آن سرگشته وادی ضلالت و ادبار
 بودند ہیبت نام کی از برادران خود را با جمعی در مقام دیسو کہ متصل بکوئل پیر نیچال واقع است بجهت احتیاط گذشت
 و از منزل مذکور تقسیم افواج نموده خود با فوجی براہ سنگین پور شتافت و جلال نام پسر رشید خود را با نصر اللہ عرب و علی
 ملک کشمیری و جمعی از بندہای جاگیر جلی برآہ دیگر تعیین فرمودہ و جمال نام پسر کلان خود را با گروہی از جوانان کار طلب
 بہر ادلی فوج خود مقرر نموده همچنین دو فوج دیگر بردست راست و چپ خود قرار دادہ کہ میرفتہ باشند چون راہ بر آمد اسپ
 بود چند اپسی بجهت احتیاط ہمراہ گرفتہ اسپان سپاہی را در کل باز گذرانیدہ بکشمیر فرستاد و جوانان کار طلب مکر حرم دست
 بیان جان بستہ پیادہ بر فراز کوه بر آمدند و غازیان لشکر اسلام با کافران بدسرا انجام منزل بمنزل جنگ کنان تاثر کوٹ کہ یکی از
 محکمہای غنیم بود شتافتہ در انجا فوج جلال و جمال کہ از راہہا سے مختلف تعیین شدہ بودند با ہم پیوستند و مخالفان برگشتہ
 روزگار تاب مقاومت نیاوردہ راہ فرار پیش گرفتند و بہادران جان نثار شیب و فراز بسیار بہامردی ہمت پیمودہ تا
 دریا سے مرو شتافتند و بر لب آب مذکور آتش قتال اشتعال یافت و غازیان لشکر اسلام ترودات پسندیدہ بطور
 رسانیدند و ایبہ چک برگشتہ بخت با بسیارے از اہل ادبار قبیل رسید و از گشتہ شدن ایبہ راجہ بے دست و دل شدہ
 راہ فرار پیش گرفت و از پل گذشتہ در بہند رکوٹ کہ بران طرف آب واقع است توقف گزیدہ جمعی از بہادران تیز
 جلو خواستند کہ از پل بگذرند بر سر مل جنگ عظیم واقع شد و چندے از جوانان بشہادت رسیدند و همچنین مدت بیست
 شبان روز بندہاے در گاہ سعی در گذشتن آب داشتند و کافران تیرہ بخت ہجوم آوردہ ہر افغہ و مقابلہ تقصیر نمی کردند تا آنکہ
 دلاور خان از استحکام تھا نجات و سرا انجام آذوقہ خاطر جمع نمودہ بہ لشکر فیروزی اثر پیوست و راجہ از حیلہ سازی و رو باہ بازی
 و کلار خود را ترود دلاور خان فرستادہ التماس نمود کہ برادر خود را با پیشکش بدر گاہ میفرستم چون گناہ من بعمو مقرون گردد و
 ہم دہراس از خاطر من زایل شود خود نیز بدر گاہ گیتی پناہ رفتہ آستانوس نمایم دلاور خان سخن فریب آمیز گوش نینداختہ
 نقد فرصت را از دست ندادہ فرستادہاے راجہ را بے حصول مقصود خصت فرمودہ در گذشتن از آب اہتمام شایستہ بکار
 برد جمال پسر کلان او با جمعی از ننگان بحر شجاعت و جلاوت بالاے آب رفتہ بشنادری و دلاوری از ان دریاے زخار خو شوخو از عبور
 نمودند و بانجا لفان جنگ سخت در پیوست و بندہاے جانبا از ان طرف ہجوم آوردہ کار بر اہل ادبار تنگ ساختند آنہا چون طالب
 مقاومت در خود نیافتند تخته پل را شکستہ راہ گریز پیش گرفتند و بندہاے نصرت قرین با ز پل را استحکام دادہ بقیہ لشکر را گذرانیدند

دلاورخان در بهندر کوٹ مسکراقبال آراست و از آب مذکور تا در پاسے چناب که اعتضاد قوی این سیاه بختان است و تیر انداز
 مسافت بوده باشد و در کنار آب چناب کوهی است مرتفع عبور از آن آب بدشواری میسر و بجیت آمد و رفت پیاده با طناها بر
 سطر تعبیه نموده در میان دو طناب چوب با مقدار یک یک دست پہلو سے یک دیگر مستحکم بسته یک سر طناب را بقله کوه و سر دیگر
 را بد طرف آب مضبوط میسازند و دو طناب دیگر یک گز از آن بلند تر تعبیه می نمایند که پیاده با پاسے خود را بر آن چوب با نهادند
 بهر دو دست طنابها به پاسے بالا را گرفته از فراز کوه بنشیند میرفته باشند تا از آب بگذرند و این را با اصطلاح مردم کوہستان زم زم
 گویند هر جا منطه بستن زم زم به داشتند به بند و قچی و تیر انداز و مردم کار کے استحکام داده خاطر جمع نمودند و دلاورخان جلاله با ساخته شبی
 بهشتا و نفر از جوانان دلیر کار طلب بر جاله نشانیده میخواست که از آب بگذرند چون آب در غایت تند و شورش میگشت جلال
 فزارت شخصت بهشت نفر از آن جوانان عزیز بجز عدم شدند و آب رو کے شهادت یافتند و وہ نفر بدست و بازو کے
 شتا وری خود را با حمل سلامت رسانیدند و دو کس بر ان طرف آب افتاده در جنگ ارباب ضلالت اسیر شدند انقصه
 دلاورخان تا چهار ماه و ده روز در بهندر کوٹ پاسے بہت افشردہ سعی در گذشتن داشت تیر تیر میرسدن مقصد
 نمیرسید تا آنکہ زمینداری راه بری نمود از جا کے کہ مخالفان را گمان گذشتن بنود زم زم بہ بسته در ول شب جلال پسر دلاورخان
 با چندے از بندہ پاسے در گاہ و جمعے از افغانان قریب بدو نیست نفر از آن راه بسامت گذشته هنگام سحر بے خبر بر سواہ
 رسیده کرنا کے فتح بلند آوازہ ساختند چندی کہ برگردید پیش راجہ بودند در میان خواب و بیداری سر اسیمہ بر آمد اکثری علوف
 تیغ خون آشام گشتند بقیہ السیف جان سبک پا از آن ورطہ بلا بر آوردند در آن شورش کی از سپاہیان بواجہ رسیده خواست کہ بزم شیر
 کاوش با تمام رسانند راجہ فریاد بر آورد کہ من راجہ ام مرا زنده نزد دلاورخان ببرید مردم بر سر او هجوم آورده دستگیر ساختند بعد از گرفتار شدن
 راجہ از منتبان او پرس که بود خود را بگوشه کشید دلاورخان از شنیدن این شرف فتح و فیروزی سجدات شکر آبی تقدیر سانیده بالشکر منصور از
 آب عبور نموده بمندل بدر ملک که حاکم نشین آن ملک است و بر آمد از کنار آب تا آنجا سه کوه مسافت بوده باشد دختر سنگرام راجہ جو و دختر جلال
 سر و د پسر راجہ با سو در خانہ راجہ است و از دختر سنگرام فرزند آن وارد پیش از آن کہ فتح شود عیال خود را از روئے احتیاط بہ پناہ راجہ
 ج سوال و دیگر زمینداران فرستاده بودند چون موکب منصور نزد یک رسید دلاورخان حسب الحکم راجہ را ہمراہ گرفته متوجہ آستان بنوس گشت نظر ان
 عرب را با جمعے از سوار و پیاده بجا است این ملک گذاشت در کشتوار گندم وجود عدس و ماش دار زن فراوان میشود بخلاف کشمیر شالی کمتر دارد
 زعفرانش از زعفران کشمیر بہتر تر و قریب بصدد دست از باز جره گرفته می شود نایب و تریج و ہندوانہ از فردا علی بہم میرسد خبر پزہ اش از عالم

۱۰۰

خریزہ کشمیر است و دیگر سیوہ با از انگور و شفتالو و زرد آلو و امرود و ترش می شود و اگر تربیت کنند بکین که خوب شود سنہ سے نام زرد
 سلوک کہ از حکام کشمیر مانده یک و نیم آن را بیک روپیہ میگیرند و در سواد او معامله پانترہ سنہ سے کہ وہ روپیہ باشد بیک
 ہر بادشاہی حساب کنند و دوسیر بوزن ہندوستان را بکین نامند و رسم نیست کہ از محصول زراعت راجہ خراج بگیرد بر سر
 ہر خانہ در سالے شش سنہ سے کہ چہار روپیہ باشد میگیرند و زعفران را در کل بلوچہ جمعے از راجوتان و ہنقصد نفر توچی کہ
 از قدیم ذکر اند تنخواہ نموده غایتاً در وقت فروختن زعفران از خریدار بر سر مینی کہ عبارت از دوسیر باشد چہار روپیہ میگیرند
 و کلیہ حاصل راجہ بر جریمہ است و بانڈک تقصیرے مبلغ کلی می ستاند و ہر کس را متمول و صاحب جمعیت یافتند بہانہ
 انگینتہ انچہ دارد پاک میگیرند بہمہ جہت لک روپیہ تخمیناً از حاصل حصہ او باشد و در وقت کارشش ہفت ہزار پیادہ جمع
 می شود و اسپ در میان آنها کم است قریب پنجاہ اسپ از راجہ و عمد ہاے او بودہ باشد محصول یک سالہ در وہ
 انعام دلاور خان مرحمت شد از روئے تخمین جاگیر ہزاری ذات و ہزار سوار لہذا بطہ جہانگیری بودہ باشد چون دیوانیان
 عظام و کرام نسق بستہ بجاکیر و از تنخواہ نمایند حقیقت باز قرار واقعی ظاہر خواہد شد کہ چہ مقدار جاست روز و شبنبہ یا زوہم
 بعد از دو پیر و چہار گڑھی مبارکی و فرخندگی در عماراتے کہ مجدداً بر کنارتال احداث یافتہ و روو مرکب مسعود اتفاق افتاد
 بحکم حضرت عرش آشیانی قلعه از سنگ و آہک در غایت استحکام احداث یافتہ غایتاً ہنوز نا تمام است یک ضلع آن مانده امید
 کہ بعد ازین با تمام رسد از مقام حسن ابدال تا کشمیر برہی کہ آمدہ شد ہفتاد و پنج کروزہ مسافت بہ نوزدہ کوچ و شش مقام کہ
 بست و پنج روز باشد قطع شد و از دار الخلافہ اگرہ تا کشمیر در عرض صد و پنجاہ و ہیشترہ روز سہ صد و ہفتاد و شش کروزہ مسافت
 بہ یکصد و دو کوچ و شصت و سہ مقام طے شدہ و براہ خشکی کہ ممر عام و راہ ستارف است سیصد و چہار و نیم کروزہ است روز شنبہ
 روز دہم دلاور خان حسب الحکم راجہ کشتوار را مسلسل بحضور آوردہ زمین بوسی فرمو و خالی از وجاہت نیست پوشش بروش
 اہل ہند و زبان کشمیری و ہندی ہر دو میدانہ مختلف دیگر زمینداران این حد و وسعۃ الجملہ شہری ظاہر شد حکم فرمودم کہ با وجود
 تقصیر و گناہ اگر فرزندان خود را بدرگاہ حاضر سازد از حبس و قید نجات یافتہ در سایہ دولت ابد قرین آسودہ و فارغ البال
 روزگار بسر خواہد برد و لا دریکے از قلاع ہندوستان بحبس مغلد گرفتار خواہد بود عرض کرد کہ اہل و عیال و فرزندان خود را
 بلازمت می آرم امیدوارم حضرت ام بہرہ چہ حکم شود اکنون مجلاً از احوال داد و ضاع و خصوصیات ملک کشمیر مرقوم میگیرند
 کشمیر از اقلیم چارم است عرضش از خط استوا سی و پنج درجہ است و طولش از جزایر سیفید صد و پنج درجہ از قدیم این ملک در تصرف

راجه با بوده مدت حکومت آنها چهار هزار سال است و کیفیت احوال و آسای آنها در تاریخ راجه ترنگ که بحکم حضرت عرش آشیانی
 از زبان هندی بفارسی ترجمه شده است. تفصیل مرقوم است و در تاریخ سنه هفتصد و دو از ده هجری نور اسلام رونق و بهایزیرفته
 سی و دو نفر از اهل اسلام مدت دو بیست و هشتاد و دو سال حکومت این ملک داشته اند تا آنکه بتاریخ هفتصد و نو و چهار
 هجری حضرت عرش آشیانی فتح فرموده اند از آن تاریخ تا حال سی و پنجاه سال است که در تصرف اولیای دولت ابد قرین
 ماست ملک کشمیر در طول از کوتل بهلول لباس تا فرود ترنچاه و شش کوه جهانگیری است و در عرض از بیست و هفت کوه
 زیاده نیست و از ده کم نسیخ ابوالفضل در الکبرنامه بتجین و قیاس نوشته که طول ملک کشمیر از دریای کشن گنگا تا فرو تریک صد
 و بیست کوه است و عرض از ده کم نیست و از بیست و پنج زیاده نه من بجهت احتیاط و اعتماد جمعی از مردم معتقد کاروان معتبر
 فرمودم که طول و عرض را طناب بکشند تا حقیقت از قرار واقع نوشته شود بالجملة آنچه شیخ یکصد و بیست کوه نوشته بود شصت و
 هفت کوه برآمد چون قرار داد است که حد هر ملکی تا جائی است که مردم بزبان آن ملک تکلم باشند بنا برین از بهلول لباس که
 یا زده کوه ازین طرف کشن گنگا است سرحد کشمیر مقرر شد باین حساب پنجاه و شش کوه باشد و در عرض دو کوه بیش تفاوت
 ظاهر نگشت و کوهی که در عهد این نیازمند معمول است موافق ضابطه ایست که حضرت عرش آشیانی بستاند بر کوهی پنجاه
 درع و یک درع و درع شرعی میشود که هر درع بیست و چهار انگشت باشد و هر جا کوه یا گزند کور گردد و مراد از آن کوه و گویا معمول است
 و نام شهر سری نگر است و در ریای بهت از میان مهوره میگذرد و در سر چشمه آنرا ویرناک میگویند از شهر چهار کوه کوه برست
 جنوب واقع است و بحکم این نیازمند بر سر آن چشمه عمارت و باغی ترتیب یافته در میان شهر چارپل از سنگ چوب در غایت استحکام بسته
 شده که مردم از روی آن ترودمی نمایند راجه بطلاح این ملک کتل میگویند در شهر مسجدی است بغایت عالی از آثار سلطان سکندر
 در بقصد و نو و پنج اساس یافته بعد از مدتی سوخته و باز سلطان حسین تعمیر نموده هنوز با تمام زسیده بود که تصرحیات او از پایا
 در افتاد و در هفتصد و نه ابراهیم باکرے وزیر سلطان حسین جن انجام و آراستگی بخشید از آن تاریخ تا حال یکصد و بیست سال
 است که برجاست از محراب تا دیوار شرقی یکصد و چهل و پنج درع و عرض یکصد و چهل و چهار درع است ششمین چارطاق
 و بر اطراف ایوان دستونهای عالی نقاشی و نگارے کرده الحق از حکام کشمیر اثرے بهتر ازین نمانده میر سید علی همدانی قدس سره
 روزے چند درین شهر بوده اند خانقاہے از ایشان یادگار است متصل شهر دو کول بزرگ واقع است که همه سال پر آب
 نے باشد و طمش متغیر نمی گیرد و در آمد و رفت مردم و نقل و تحویل غله و بهیمه بر کشتی است در شهر و پر گنات پنج هزار و هفتصد

کشتی است هفت هزار و چهار صد ملاح بشمار آمده ولایت کشمیر سے و هشت پرگنه است آنرا دو نصف اعتبار کرده اند
 بالای آب را آمران گویند و پایان آب را کامراج نامند ضبط زمین و داد مستند رویم درین ملک رسم نیست مگر جزوی
 از سایر جهات و نقد و جنس را بخوار شالی حساب کنند هر خروار کے سے من و هشت سیر وزن حال است کشمیر بیان دو سیر را
 یکن اعتبار کرده اند چهار من را که هشت سیر باشد یک ترک و جمع ولایت کشمیر سے لک و شصت و سه هزار و پنجاه خروار و یازده
 ترک است که بحساب نقدی هفت کروڑ و چهل و شش لک و هفتاد هزار و ام می شود و بصنایطه حال حابے هشت
 هزار و پانصد سوار است راه در آمد بکشمیر تغذیه بهترین راه با بھیر و گچلے است اگر چه راه بھیر نزدیک تر است لیکن اگر کسی
 خواهد که بہار کشمیر را در یا بد منحصراً در راه گچلے است و دیگر راهها درین موسم از برف مالا مال می باشد اگر به تعریف و
 توصیف کشمیر پر دازد دفتر باید نوشت ناگزیر مجله از اوضاع و خصوصیات آن رقمزده کلک بیان می گیرد و کشمیر باغی
 است همیشه بہار یا قلعه ایست آہنین حصار بادشاہان را گلشنے است عشرت افزا درویشان را خلوتکدہ دلکشا چمنہا سے
 خوش و آبشار ہاے دلکش از شرح و بیان افزون آہا سے روان و چشمہ سار ہا سے از حساب و شمار بیرون چند آنکہ نظر کار
 کند سبزہ است و آب روان گل سرخ و بنفشہ و زنگس خود رو صحرا صحرا انواع گلہا و اقسام ریاحین از ان بیشتر است کہ بشمار
 در آید در بہار جان نگار کوہ و دشت از اقسام شکوفہ مالا مال در و دیوار و صحن و بام خانہا از مشعل لاله نرم افزا در و چلکما سے
 سطح و سہ برگلہا سے بہر منج را چہ گوید۔ **منظوم**

شده جلوه گر ناز نینان باغ	رخ آراسته ہر یکے چون چراغ	شده مشکبو غنچہ در زیر پوست
چو تو یزد مشکین بانزد سے دوست	غزلخوانی بلبل صبح خیز	تمنا سے می خواہرگان کردہ تیز
بہر چشمہ منقار بط آب گیر	چو معتراض زین لقطع حریر	بساط گل و سبزہ گلشن شدہ
چراغ گل از باور روشن شدہ	بنفشہ سر زلف را حشم زدہ	گرہ در دل غنچہ محکم زدہ

بهترین اقسام شکوفہ بادام و شفتالو است برون کوہستان ابتدا سے شکوفہ در غڑہ اسفندار ند می شود و در ملک
 کشمیر اوایل فروردین و در باغات شہر در نیم و دہم ماہ مذکور و انجام شکوفہ تا آغاز یا سمن کبود پیوستہ است و در خدمت
 والد بزرگوارم مکرر سیر زعفران زار و تماشا کے خزان کردہ شدہ بود بجد اندر درین مرتبہ جو انہا سے بہار را در یافت
 خویہا سے خزان در موقعش نوشتہ خواہد شد عمارات کشمیر ہمہ از چوب است دو آشیانہ و سہ آشیانہ و بہار آشیانہ می سازند

و با مش را خاکپوش کرده پیازالله چو غاشی می نشانند و سال بسال در موسم بهار می شکند و بغایت خوشنماست این تصرف مخصوص
 اهل کشمیر است امسال در باغچه دو تختانه و بام مسجد جامع لاله بغایت خوب شکفته بود یا سمن کبود در باغات فراوان است و یا سمن
 سفید که اهل ہند چنبیلی گویند خوشبوی شود قسم دیگر صندلی رنگ است آن نیز در غایت خوشبوی و این مخصوص کشمیر است
 گل سرخ چند قسم بنظر در آمدہ غایتی یکے خوشبو است دیگر گلے است صندلی رنگ و بویش در غایت لطافت و نزاکت
 از عالم گل سرخ و تنہ اش تیر بہ گل سرخ تشابہ و گل سوسن دو قسم مے باشد آنچه در باغات است بسیار بالیدہ و سبز
 رنگ و قسم دیگر صحرائی است اگر چه کم رنگ است غایتا خوشبو است گل جعفری کلان و خوشبوی شود تنہ اش از قامت
 آدمی میگذرد لیکن در بعضی سالها وقتے کہ کلان شد و گل رسید و گل کرد کرمی پیدا می شود و برگکش پرده از عالم عنکبوت
 می تند و ضایع می سازد و تنہ اش را خشک میکند و امسال چنین شد و گلہا مے کہ در ایالات کشمیر بنظر در آمدہ از حساب شمار بیرون
 است آنچه نادرا العصری اوستا و منصور نقاشش شبیہ کشیدہ از یکصد گل متجاوز است پیش از عهد دولت حضرت عرش آشیانی
 شاہ آکو مطلقا نبود و کھ قلی افشار از کابل آورده پیوند نموده تا حال وہ پانزودہ درختے بار آمدہ زرد آو پیوندی نیست
 درخت چند معدود بود مشارالیه پیوند را درین ملک شایع ساخت و الحال فراوان است الحق زرد آکوے کشمیر خوب می شود
 در باغ شہر آراے کابل درختے بود میرزائی نام کہ بہتر ازان خوردہ نشدہ بود و در کشمیر چندین درخت مثل آن در باغها
 است ناشپاتی فرداے مے شود از کابل و بدخشان بہتر نزدیک بنا شپاتی سمرقند سبب کشمیر خوبی مشہور است و امروز
 وسطے مے شود انگورش فراوان است اکثرش ترش و زبون انارش آفندہ ہا نیست تریز فرداے مے ہم میرسد خربزہ بغایت
 شیرین و شکنندہ مے شود لیکن اکثر آنست کہ چون بہ بختگی رسید کرمی در میانش ہم میرسد و ضایع می سازد اگر اجیانان از
 آسیب محفوظ ماند بغایت لطیف مے شود شاہ توت نئے باشد و توت سایر صحرا صحرا است و از پائے ہر درخت توت تاک
 انگوری بالا رفتہ غایتا توتش قابل خوردن نیست مگر درختے چند کہ در باغ ہا پیوند کردہ باشند برگ توت بخت کرم پیلہ بکار
 مے رود و تخم پیلہ از گل کت و تیت مے آرند شراب و سرکہ فراوان است اما شرابش ترش و زبون و بزبان کشمیرس گویند
 بعد ازان کہ کاسہ ہا ازان در کشند بقدرے سرگرمی ازان ہم می رسد از سرکہ اقسام آچار می سازند چون سیرد کشمیر خوب مے شود
 بہترین آچارش آچار سیر است انواع غلہ بغیر از نخود کثری دارد اگر نخود بکارند سال اول می شود سال دوم زبون می شود
 سال سوم بیشنگ متشہبہ مے شود بیخ از ہرہ بیشتر یکن کہ سہ حصہ بیخ و یک حصہ سایر جوہات بودہ باشد مدار نورش اہل کشمیر بر

باز

برنج است اما زبون می شود و خشک تر می پزند و می گذارند که سرد شود بعد از آن می خورند و آنرا بخت می گویند طعام گرم خوردن رسم
 نیست بلکه مردم کم بضاعت حصه از آن بخت شب نگاه میدارند و روز دیگری خوردند تک از هندوستان می آرند و بخت
 تک انداختن قاعده نیست سبزی در آب می جوشانند و اندک نمک بخت تغیر ذائقه در آن می اندازند و با بخت می خورند و
 جمعی که خواهند تنم کنند در آن سبزی اندک روغن چار مغز می اندازند و روغن چهار مغز زود تلخ و بی مزه می شود بلکه روغن
 گاو نیز نگاه که تازه بتازه از مسکه روغن گرفته در طعام بیندازند و آنرا سدا پاک نامند بزبان کشمیر چون هوا سرد و نمناک
 است بجز آنکه سه چهار روز بماند تغییر می گردد و گاو میش نمی باشد گاو نیز خوردن زبون می باشد گندمشس ریزه کم مغز است
 نان خوردن رسم نیست گو سفند بی دنبه می باشد از عالم کوه هندوستان آن را هندومی گویند گوشتش خالص از تراکت
 و راست مزگی نیست مرغ و قاز و مرغابی و سویه و غیره فرادان می باشد ماهی همه قسم پولک دار و بی پولک می باشد اما زبون
 طبوسات از پشمینه متعارف مردوزن کره پشمین می پوشند و آنرا پٹو گویند و فرضاً اگر پٹو پوشند با عقادشان اینکد هوا تصرف
 می کند بلک مضم طعام بی این نمکن نیست شال کشمیر را که حضرت عرش آشیانی پرم نرم نام فرموده اند از فرط اشتها حاجت
 به تعریف نیست قسم دیگر نمره است از شال جیم تر و ملایم می باشد و دیگر درمه است از عالم جل خرو سگ بر روی
 فرش می افکند غیر شال دیگر اقسام پشمینه در تبت بهتری شود با آنکه پشم شال را از تبت می آرند در اینجا جل نمی توانند
 آورد پشم شال از بز می هم میرسد که مخصوص تبت است و در کشمیر از پشم شال پٹو هم می بافند و در شال را با هم رفو کرده از
 عالم سقراط می مانند بخت لباس بارانی بد نیست مردم کشمیر سری تراشند و دستار گرد می بندند و عورات عوام را لباس پاکیزه
 و شسته پوشیدن رسم نیست یک کره پٹو سه سال و چهار سال بکار میبرند ناسته از خانه بافند و آورده کره میدورند و
 تا پارو شدن آب نمی رسد از آن پوشیدن عیب است کره دراز و فراخ تا سرد و پا افتاده می پوشند و گرمی بندند با آنکه اکثر
 خانه برب آب دارند یک قطره آب بیدن آنها نمی رسد مجلاً ظاهراً آنها همچو باطن آنها چرگین است بی صفایر باب صنایع
 در زمان مرزائی حیدر بسیار ریش آمدند موسیقی را رونق افزود و کمانچه و جنترو قانون و چنگ و دف و نای شایع شده در
 زمان سابق سازه از عالم کمانچه میداشتند و نفسها بزبان کشمیری در مقامات هندی می خوانند و آنهم منحصر بر دو سه مقامی
 بود بلکه اکثر بیک آهنگ می سزایند الحق مرزا حیدر را در رونق کشمیر حقوق بسیار است پیش از عهد دولت حضرت
 عرش آشیانی مدار سواری مردم اینجا بر گونٹ بود اسپ کلان نمی داشتند مگر از خارج اسپ عراقی و ترکی برسم تحفه بخت حکام

آوردند که گوشت عبارت از یا بوسه است چهارشان بزین نزدیک در سایر کوستان هند نیز فراتر می باشد اکثر جنگره
 و شیخ جلومی شود بعد از آنکه این گلشن خدا آفرین بتایید دولت و یمن تربیت خاقان سکندر آئین رونق جاوید یافت بسیار
 از ایامات را درین صوبه جاگیر مرحمت فرموده گله های اسپ عراقی و ترکی حواله شد که کره بگیرند و سپاهیان از خود نیز از طی
 مسلمان نمودند و در اندک فرصت اسپان بهم رسیده چنانچه اسپ کشمیر با دولیت و سیصد روپیه بسیار خرید و فروخت مرشد
 و احياناً هزار روپیه هم رسیده مردم این ملک آنچه سوداگر و اهل حرفه اند اکثر سنی اند و سپاهیان شیعه امامیه و گروهی نوربخشی
 و طایفه فقرا می باشند که آنها را ریشی گویند اگر چه علی و معرفتی ندارند لیکن به بے ساختگی و ظواهر آرائی میزینند و هیچکس را بد نمی
 گویند زبان خواهش و پاپے طلب کوتاه دارند گوشت نمی خورند وزن نمی کنند و پیوسته درخت میوه دارد و در صحای نشانند
 باین نیت که مردم ازان بهره در شوند و خود ازان تمتع بر نمی گیرند قریب دو هزار کس ازین گروه بوده باشند و جمع از برهمنان اند
 که از قدیم درین ملک می باشند و مانده اند و بزبان سایر کشمیریان تکلم ظاهرشان از مسلمانان تمیز توان کرد لیکن کتابها بزبان
 شنسکرت دارند و میخوانند و آنچه شریایط بت پرستی است بفعل می آرند و شنسکرت زبانے است که دانشوران هند کتابها
 بدان تصنیف کنند و لغایت معتبر دارند اما بتخانهاے عالی که پیش از ظهور اسلام اساس یافته بر جاست و عمارتش همه از سنگ
 و از بنیاد تا سقف سنگهاے کلان سی منی چیل منی تراشیده و بر روی یک دیگر بنا شده متصل بشهر کوچک است که کن راکوه باران
 گویند و بهری پرست نیز نامند و بر سمت شرقی آن کوه ڈل واقع است و مسافت دورش شش و نیم کره و کسری پیوده شده
 حضرت عرش آشیانی انارالعد بر بانه حکم فرموده بودند که درین مقام قلعه از سنگ و آهک در غایت استحکام اساس ننند در
 عهد دولت این نیاز مند قریب الاختتام شده چنانچه کوچه مذکور در میان حصار افتاده و دیوار قلعه بر دور آن گشته و کل
 مذکور بحصار پیوسته و عمارات و درونخانه باغچه واقع است و مختصر عمارتی در وسط آن کوه
 بزرگوارم اکثر اوقات در آنجای نشستند درین مرتبه سخت بیطاوت و افسرده بنظر آمده چون نشیمن گاه آن قبله حقیقی و خدای
 مجازی در حقیقت سجده گاه این نیاز مند است بر خاطر حق شناس ناپسندیده افتاد بمعتد خان که از بندهاے مزاج دانست
 حکم فرمودم که در ترتیب باغچه و تعمیر منازل غایت جد و جهد بتقدیم رساند در اندک فرصت بحسن اہتمام رونق دیگر یافت در
 باغچه منہ عالی سے دو در و در مرین مشتمل بر سه قطعه آراسته شد و عمارات را از سر نو تعمیر فرموده به تصویر استادان نادره کار
 رشک نگار خان چین ساخت و درین باغچه را نور افزا نام کردم روز جمعه پانزدهم فروردی ماه الهی دو کا و قطارل زینکشا

نہ
بھکر

زیندارتبت بنظر در آمد در صورت و ترکیب بجا و پیش بیشتر شایست و مناسبت دار و اعضائش پریشم است و این لازمه
 حیوانات سرد سیر است چنانچه بزنگ از ولایت بکرو کوہستان گرم سیر آورده بودند بغایت خوب صورت و کم پیشم بود و آنچه
 درین کوہستان ہم می رسد بچیت شدت سرما و برف پر مونی و بد بینیات است و کشمیر یان رنگ را کپل گویند و ہم درینولا
 آہوے مشکین پیشکش آورده بودند چون گوشتش خورده نشده بود فرمودم کہ طعام با پختند سخت بے مزہ بد طعام ظاہر شد از
 حیوانات چار پائی صحرائی گوشت بیچ یک بز پونی و بد طعمی این نیست نافہ در تازگی بوسے نداشتہ بعد از ان کہ چند روز بے
 ماند و خشک شد خوشبوے شود و مادہ نافہ نذر دورین دوسہ روز اکثر اوقات بر کشتی نشسته از سیر و تماشایے شگوفہ
 بھاک و شالما ر محظوظا گشتم بھاک نام برگنہ ایست کہ بر اطراف کوہ ڈل واقع است و بچنین شالما ر نیز متصل آن دجوبے
 آب خوشی دارد کہ از کوہ آمدہ بکول ڈل میریزد بہ فرزند خرم فرمودم کہ پیش آن را بستند آبشاری ہم رسیدہ کہ از سیر
 آن محظوظ توان شد و این مقام از سیر گاہا بے مقرر کشمیر است روز یکشنبہ ہفتدہم غریب واقعہ روے نمود شاہ شجاع
 در عمارات دو تختانہ بازے می کرد اتفاقاً در یکجہ بود بجانب دریا پرودہ پر روے آن انگندہ دروازہ نہ بستہ بودند
 شاہزادہ بازے کنان در جانب در یکجہ میرود کہ تماشاکند بجز در سیدن سرنگون بزیر اقامت و قضا را پلاسے تکررہ در
 دیوار نہادہ بودند و فراش متصل آن نشسته بود سردابین پلاس میرسد با ہا بر پشت و دوش فراش خورہ بر زمین می افتد
 با آن کہ ارتفاعش ہفتاد و دو است چون حمایت ایندو جل سجانہ حافظہ ناصر بود و جو و فراش و پلاس واسطہ حیات
 اوی شود عیازا باشد اگر چنین بودی کار بد شواری کشیدے در انوقت راے ان کہ سردار پیادہ ہاے خدمتیبہ بود
 در پایے جہر کہ ایستادہ فی الفور دویدہ اورا برمی دارد و در آغوش گرفته متوجہ بالامی شود در آنجا در ان حالت ہمین قدم
 می برد کہ مرا کجای بری او میگویی کہ بلا از مت حضرت و بگر ضعف بر و مستولے می شود و از حرف زدن بازمی ماند من
 در استراحت بودم کہ این خبر خوش بگو شتم رسید سرا سیمہ بیرون دویدم چون اورا بدین حال دیدم ہوشم از سر رفت و زمان
 مند در آغوش شفقت گرفته محو این موہبت الہی بودم در واقع طفل چہار سالہ از جائے کہ وہ گز شرعی ارتفاع داشتہ
 باشد سرنگون بیفتد و اصلا عیار آسبے بر اعضائش نہ نشیند جائے حیرت است سجدات شکر این موہبت تازہ بتقدیم
 رسانیدہ تصدقات دادہ شد و فرمودم کہ ارباب استحقاق و فقراے کہ درین شہر توطن دارند بنظر در آورند تا در خور آنها دجوبہ
 معیشت مقرر شود از غریب آنکہ سہ چہار ماہ پیش ازین واقعہ جو تک راے بنجم کہ در مہارت فن نجوم از پیش قدمان

این طائفه است سبب واسطه بمن عرض کرده بود که از زانچه طالع شاهزاده چنین استخراج شده که این سه چهار ماه برایشان
گران است بکن که از جابجای مرتفع بزیرافتد و غبار آسب بر دامن حیات نه نشیند چون مکرر احکام او بصحت پیوست
همواره این توهم پیرامون خاطر می گشت و درین راهها خطرناک و کروی باسے و شواگردار یک چشم از آن توهمال چمن
اقبال غافل نبودم همیشه او را در نظرمی داشتم و نهایت محافظت و غایت احتیاط بجای می آمد تا بکشمیر رسیده شد چون
این سانچه ناگزیر بود انکها و دایها را از چنین غافل می شوند صد الحمد که بخیر گذشت در باغ عیش آباد در سخته بنظر
در آمد که شگوفه صد برگ داشت بغایت بالیده و خوشنما غایتا سید او ترش نشان میدادند چون از دلاور خان کاکر خدمت
شایسته بطور آمده بود بمنصب چهار هزار می ذات و سه هزار سوار سرفراز فرمودم و پسران او را نیز بمنصب امتیاز بخشیدم
شیخ فرید ولد قطب الدین خان بمنصب هزار می ذات و چهار صد سوار نوازش یافت منصب سر بر اده خان مقتصدی
ذات و دو صد و پنجاه سوار حکم شد نور احمد گریق را بمنصب شش صدی ذات و یک صد سوار سرفراز ساختم
و خطاب تشریف خانی عنایت فرمودم پیشکش روز مبارک شنبه بیست و یکم در وجه العام قیام خان قر اول باشی مرحمت شد
چون ال دادا خان پسر باریکی برگردار زشت خویش نداشت گزیده بدرگاه آمد حسب التماس اعتماد الدوله گناه او بظن قرون
گشت آثار نجالت و شرمساری از ناصیه احوالش ظاهر بود بدستور سابق منصب دو هزار و پانصدی و یک هزار و دو صدیست
سوار عنایت نمودم میرک جلایر از گلکیان صوبه بنگاله بمنصب هزار می ذات و چهار صد سوار سرفرازی یافت چون بعرض
رسید که لاله چوغاشی در پشت بام مسجد جامع خوب شگفته روز شنبه بیست و سوم بسیر و تماشا ساع آن رفته شد الحی یک
ضلع آن گلزار خوشی شده بود برگنه مود مری که پیش ازین براجه با سو عنایت بود بعد از و پسر او سوار جل مقهور داشت و نیز
بجگت سنگه بر او که طیکه نیافته بود لطف نمودم و برگنه جو براجه سنگرام مرحمت شد روز شنبه غره اردی بهشت بمنزل
خرم رفته بجامه در آمد بعد بر آمدن پیشکش کشید قلیله بجبت خاطر او پذیرفته روز مبارک شنبه چهارم میر جل بمنصب
دو هزار می ذات و سیصد سوار سرفراز شد روز یکشنبه هفتم بقصد شکار کبک بموضع چهار دوره که وطن حیدر ملک است ساری
شد الحی سزین خوشی سیرگاه دلکشی است آبها رودان و درختهای چار عالی دار و حسب التماس او نور پور نام نهادم در سر راه و رفته است
بل تهل نام که چون یکی از شاخها س آن را گرفته جنبانند مجموع درخت در حرکت می آید عوام باین اعتقاد که این حرکت مخصوص بهان خرت
است اتفاقا در دیده مذکور از آن قسم درخت دیگر بنظر در آمد که بهان طریق متحرک بود معلوم شد که این حرکت لازم نوع درخت

است نه مخصوص یک درخت و در موضع را و پورا از شهر دو نیم کرده بر سمت هندوستان درخت چناری واقع است میان سوخته
پیش ازین میت سال که من خود بر اسپ سوار با پنج اسپ زین دار و دو خواجه سرا بدرون آن در آمده بودم و در گاه
تقریبی این حرف مذکور میشد مردم استبعاد می نمودند و درین مرتبه باز فرمودم که چندی بدرون آن در آیند همان دستور که در خاطر
داشتم ظاهر شد در اکبر نامه مسطور است که حضرت عرش آشیانی سے و چهار کس را بدرون آن در آورده متصل یکدیگر نشاند
بودند درین تاریخ بعضی رسید که پرتوی چند پسر را که از گلکیان لشکر کانگره بود با مخالفان جنگ بے صرفه کرده
جان نثار گشت روز مبارک شنبه یازدهم برین موجب بند هاس در گاه باضافه منصب سرفراز گشتند تا تار منان
و هزاری ذات و پانصد سوار عبدالعزیز خان دو هزاری ذات و هزار سوار و دوی چنگو الیاری هزار و پانصدی ذات
و پانصد سوار میر خان پسر ابوالقاسم خان یکم هزاری ذات و ششصد سوار مرزا محمد هفت صدی ذات و سه صد
سوار لطف الله سیصدی ذات پانصد سوار نصر الله عرب پانصدی ذات و دو سیت و پنجاه سوار تهور خان بفرجاری سرکار
میوات تعیین شد روز مبارک شنبه بست پنجم سید بایزید بخاری و جبار سرکار بکبر بصاحب صوبگی ولایت طهه فرق عزت
برافراخت و منصب او اصل و اضافت دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار حکم شد و علم نیز محبت فرمودم شجاعت خان عرب
بنصب دو هزار و پانصدی ذات و دو هزار سوار عزرائیجاریافت وانی راے سنگدن حسب التماس مابت خان بصوبه
بگش تعیین شد جانپا رخا بنصب دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار سرفراز گشت در نیولا از عراقض سپهسالار خان
خانان و سایر دولتمردان ظاهر شد که عنبر سیاه بخت باز قدم از حد ادب بیرون نهادند و فساد که لازمه سرشت زشت
آن بد ذات است بنیاد کرده و ازان که موکب منصور بولایت و در دست نهضت فرموده فرصت مقتضی شمرده عهد و پیمانی
که باینده هاس در گاه بسته بود شکسته دست تصرف بکاک بادشاهی دراز ساخته امید که عنقریب بشامت اعمال خویش
کرتار گردد چون التماس خزان نموده بود حکم شد که مبلغ بیست لک روپیه متصدیان دارالنجلا فیه اگره نزد سپهسالار روانه سازند
و مقارن این خبر رسید که امراتھانجات را گذاشته نزد داراب خان فراهم آمده اند و تمکینان برود و در لشکر صف بسته می گردند و بنظر خان
در احمد نگر متخصن شده تا حال دوسه دفعه بنده هاس در گاه را با مقهوران مبارزت اتفاق افتاد و هر مرتبه مخالفان شکست
خورده جمعی را بکشتن دادند و در مرتبه آخر داراب خان جوانان خوش اسپ را همراه گرفته بر بگاہ مقهوران تاخت و جنگ
سخت در پیوست و مخالفان شکست خورده روے ادا بار بواوے فرار نهادند و بگاہ آنها بتاراج رفت و لشکر ظفر اثر

سالها و غانما بار دوسه خود مراجعت نمود چون عسرت و گرانی عظیم در لشکر منصور بهم رسید دولتخواهان کنگاش در آن دیدند که از
 کرپوه رو بهنگراه فرود آمده در پایان گھاٹ توقف باید نمود تا رعد غلغله بهلولیت میرسیده باشد و مردم محنت و تاب نکشند
 ناگزیر در بالا پور معسکر اقبال آراستند و مقهوران سپاه نخت شوخی و شلا تهنی نموده در طرقت بالا پور نمایان شدند راجه نرسنگدیو
 با چندی از بنده های جان نثار بهرافقه غنیمت گماشته بسیارے را بقتل آورد و منصور نام جیشی که در سپاه مقهوران بود
 زنده بدست افتاد هر چند خواستند که بزیر فیل اندازند راضی نشد پای جهالت افشرد راجه نرسنگدیو فرمود که سرش از تن جدا
 سازند امید که فلک دوار سزای کردار ناهنجار در دامن روزگار سایر حق ناشناسان نهد در سیوم اردوی بهشت به تماشای
 سکه ناک سواری شد بغایت تیلاق خوشی است و این آبشار در میان دره واقع است و از جای مرتفع مبریزد هنوز بر
 اطراف آن برف بود جشن مبارک شبیه در آن گلزمین آراسته پیاله های معتاد را بر لب آب خورده محفوظ گشتم درین جدول
 آب جانورے بنظر در آمد از عالم ساج سلج سیاه رنگ است و خالهای سفید دارد و این هم رنگ بلبل است با
 خالهای سفید و غوطه در آب می خورد و در زمان ممتد در زیر آب می باشد و از جای دیگر سر بر می آرد فرمودم که دو
 سه جانور از آن گرفته آرند تا معلوم شود که از بابت مرغابی است پوست در میان پا دارد و با هم پیوسته با از عالم جانوران
 صحرائی کشاده است و قطعه از آن گرفته آورند یکی فی الفور مردد دیگر یک روزماند پنجه اش مثل مرغابی پیوسته بنود بنا در عصری
 استاد منصور نقاش فرمودم که شبیه آن را بکشند کشمیر یا ن گلگرمی نامند یعنی ساج آبی در نیولا قاضی و میر عدل معروض
 داشتند که عبد الوهاب پیر حکیم علی بجای از سادات متوطن لاهور هشتاد هزار روپیه دعوی می نماید و خطی بهر قاضی نورالله
 ظاهر ساخته که پدر من زر مذکور را برسم امانت بسید ولی پدر اینها سپرده و سادات منکر اند اگر حکم شود حکیم زاده بجهت احتیاط
 سوگند مصحف خورده حق خود را از آنها بگیرد فرمودم آنچه مطابق احکام شریعت است عمل آورند روز دیگر معتمد خان بعرض رسانید
 که سادات خضوع و خشوع بسیار ظاهری سازند و معامله کلی است هر چند در تحقیق تفحص این قضیه بیشتر تامل بکار رود بهتر خواهد
 بود بنا بر آن فرمودم که آصف خان تحقیق این قضیه نهایت وقت و دور اندیشی بکار برده نوعی نماید که اصلا منظمه و شبهه و شک
 نماند با وجود این اگر خوب داشتگفته نشود در حضور خود باز پرس نموده خواهد شد بجز و شنیدن این حرف حکیم زاده را اول
 و دست از کار رفته و جمعی از آشنایان شفیق ساخته حرف آشته به میان آورد و عرض آنکه اگر سادات باز پرس این قضیه
 را با آصف خان به اندازند خط ابرامی سپارم که مرا با ایشان من بعد حقی و دعوی نباشد هر گاه آصف خان کس بطلب

اومی فرستاد از ان جا کہ خاین خالیف می باشد بہ بہانہ وقت می گذرانید و حاضر نمی شد تا آنکہ خطا برابہ یکے از دوستان خود سپرد و حقیقت آصف خان رسید جبراً اورا حاضر ساختند در مقام پریش در آمد ناگزیر اعتراض نمود کہ این خطا را یکے از ملازمان من ساختہ و خود گواہ شدہ مرا اندر راہ برودہ بود ہمین مضمون نوشتہ داد چون آصف خان حقیقت را بعضی رسانیدہ منصب و جاگیر اورا تغییر ساختہ از نظر انداختم و سادات را العزت و آبر و رخصت لاہور از زانی داشتہم روز مبارک شنبہ ہفتم خورداد اعتقاد خان بمنصب چہار ہزاری ذات و ہزار و پانصد سوار سرفرازے یافت و صادق خان بمنصب دو ہزاری و پانصدی ذات و ہزار و چہار صد سوار ممتاز گشت زین العابدین پسر آصف خان مرحوم بخدمت بخشگیری احدیان سرفراز گشت راجہ نرسنگد یو بندلیہ بالا پایہ پنج ہزاری ذات و سوار فرق عزت برافراخت در کشمیر پیشین ترین سیوہ ہاشکن بہت می خوش می باشد از آلو بالو خورد ترغایتاً در چاشنی و نزاکت بسیار بہتر و در کیفیت شراب سہ چہار آلو بالو پیشتر نمی توان خورد و ازین در شبان روزے تا صد ہم مجزہ می توان گزک کرد خصوصاً از قسم پیوندیش حکم فرمودم کہ بعد ازین اشکن را خوشن مگفتہ باشند ظاہر اور کو ہستان بدخشان و خراسان می شود مردم آنجا بچہ می گویند آنچه از ہمہ کلان تراست نیم ہمال پوزن در آمد شاہ آلو در چہارم آوردے بہشت مقدار خودے نمایان شد در بسیت و ہفتم رنگ گردانید در پانزدہم خورداد کمال رسید و نو بر کردہ شد شاہ آلو بدلیقہ من از اکثر سیوہ ہا خوشترے آمد چہار درخت در باغ نورافراجا آوردہ بود یکے را شیرین بار نام کردم و دوم را خوشگوار و سوم را کہ از ہمہ بیشتر بار آوردہ بود پر بار و چہارم کہ کتر بار داشت کم بار و یک درخت در باغچہ حرم بار آوردہ بود آن را شاہ دار نام نهادم نو نہالی در باغچہ عشرت افزا بود آن را نو بار خواندم ہر روز بہان قدر کہ بخت مزہ پیالہ کفایت کند بدست خودے چیدم اگر چہ از کابل ہم بڑاک چوکی مے رسانیدند لیکن از باغچہ خانہ تازہ تازہ چیدن بدست خود لطف کرد از شاہ آلوے کشمیر از کابل کتر نمی شود بلکہ بالیدہ تراست آنچه از ہمہ کلان تر بود یک ٹانک و پنج شرخ پوزن در آمد روز شنبہ بست یکم بادشاہ بانو بیگم حجلہ نشین ملک بقاشد و الم این واقعہ و کھراش بارگران بر خاطر م نہاد امید کہ اللہ تعالیٰ اورا در جوار مغفرت خویش جاے دھا و از غرایب آنکہ جو تکرارے پنجم پیش ازین بدوماہ بعضے از بندہ ہاے نزدیک را آگاہ ساختہ بود کہ یکے از صدر نشینان حرم سراے عفت بہمانخانہ عدم خواہد شتافت و این را از زانچہ طالع من دریافتہ بود مطابق افتاد و از سوانح شہادت یافتن سید غر خان و جلال خان لکھو در لشکر بنگش تفصیل این اجمال آنکہ چون ہنگام رفع محصل شد مہابت خان لشکر تعیین نمود کہ بہ کوہستان

در آمدہ زراعت افغان را بخوراند و از تاخت و تاراج و کشتن و بستن و قیقہ مغل نگذارند قضا را چون بندہ ہاے در گاہ
 بیابے کوتل می رسند افغانان برگشتہ روزگار از اطراف ہجوم آوردہ سر کوتل را می گیرند و استحکام میدہند جلال خان کہ
 مرد کار و دیدہ و پیر محنت کشیدہ بود صلاح وقت در ان می بیند کہ دوسہ روز و نوبت کوتل کردہ شود تا مقهوران آذوقہ
 چند روزہ کہ بر پشت بار کردہ آورده اند صرف نموده لاچار خود بخود ویران شوند انگاہ بسہولیت مردم با ازین کر یوہ
 دشوار نخواہند گذشت چون ازین کوتل بگذریم دیگر کارے نمی توانست ساخت و مالش بسزا خواہند یافت عزت خان
 کہ شعلہ بود زرم افروز و برق دشمن سوز لبو ابدید جلال خان پیرداختہ برہنہ با چندے از سادات بارہم توسن بہت نگینت
 و افغانان مانند مور و کبک از اطراف ہجوم آوردہ او را در میان گرفتہ با آنکہ زمین معرکہ اسپ تازہ بود بہر طرف کہ حسین
 غضبے افروخت خرمین ہستی بسیارے با آتش تیغ می سوخت در اثناے زد و خورد اسپش را پے کردند پیادہ
 تار مقلے داشت تقصیر نکرد عاقبت بار نعلے خویش مردانہ فرود شد و در ہنگامیکہ عزت خان می تازد جلال خان گلہرد
 مسعود پسر احمد بیگ خان و بیزن پسر ناد علی میدانے و دیگر بندہ ہا عنان شتاب از دست دادہ بے اختیار از ہر
 طرف کوتل می جنبند و مقهوران سر کوہا گرفتہ بسنگ و تیر کار زاری نمایند جوانان جان سپار چہ از بندہ ہاے
 در گاہ چہ از تا بینان ہما بت خان داد جرات و جلادت دادہ بسیارے از افغانان را بقتلے رسانند درین دار گویر
 جلال خان و مسعود با بسیارے از جوانان جان نثارے گردند بیگ تند خوئی و تیز جلوئی عزت خان چنین چشم زخمی لشکر
 منصور رسید و ہما بت خان از شنیدن این خبر وحشت اثر فوجی از مردم تازہ زور بہکام فرستادہ تھا نجات را از سر نو
 استحکام می دہد و ہر جائزے از ان سیاہ بختان می یابند و کشتن و بستن تقصیر نمی نمایند چون این واقعہ بعرض رسید اکبر علی
 پسر جلال خان را کہ بخدمت فتح قلعه کانگرہ مقرر بود بجنور طلب داشتہ منصب ہزاری ذات و ہزار سوار لطف فرمودم و ملک
 موروثی او را بدستور قدیم در وجہ جاگیر او مقرر داشتہ اسپ خلعت دادہ بکام لشکر نگیش فرستادم با آنکہ از عزت خان فرزند
 ماندہ بود بغایت خرد سال جانفشانی او را در پیش نظر حقیقت بین داشتہ منصب و جاگیر عنایت شد تا باز ماند ہاے او
 از ہم پناشند و دیگران را امید واری افزاید درین تاریخ شیخ احمد سہندی را کہ بجت دکان آرائی و خود فروشی و بی صرفہ گوئی
 روزے چند در زندان ادب محبوس بود بجنور طلب داشتہ خلاص ساختم خلعت و ہزار روپیہ خرچے عنایت نمودہ در رفتن
 و بودن مختار گردانیدم او از روے انصاف معروض داشت کہ این تنبیہ و تادیب در حقیقت ہدایت و کفایت بود نقش مراد

در ملازمت خواهد بود دست و هفتسم خورد و از زرد آلو رسید خانه تصویر که در باغ واقع است و حکم تعمیر آن شده بود در نیولا
تصویر استادان نادره کار آراستگی یافت در مرتبه بالا شبیه جنت آشیانی و عرش آشیانی دو قابل شبیه مرا و برادرم شاه عباس
را کشیده اند بعد از آن شبیه میرزا کامران و میرزا محمد حکیم و شاه مراد و سلطان داینال و در مرتبه دوم شبیه امرا و بنده با
خاص را تصویر کرده اند و در اطراف بیرون خانه سواد منازل راه کشمیر به ترتیبی که آمده شده نگاشته اند یکم از شعرا
این مصرع را تاریخ یافته - ع

مجلس شاهان سلیمان چشم

روز مبارک شنبه چهارم تیر ماه آبی جشن بویا کوبی شده درین روز شاه آلو کشمیر با خبر رسید از چهار درخت بلغم
نوزاد یک هزار و پانصد عدد و از سایر درختها پانصد عدد دیگر چیده شد بمقصد پان کشمیر تا کید فرمودم که درخت شاه آلو
در اکثر باغات پیوند کنند و فرادان سازند در نیولا بهم پسر انا امر سنگه خطاب را اجلی سرفرازی یافت و دلیر خان برادر رشید
عزت خان بمنصب هزاری ذات و بهشتی سوارممت از گشت و محمد سعید پسر احمد بیگ خان بمنصب شش صدی ذات
و چهار صد سوار و مخلص اسد برادر او پانصدی ذات و دو لیست و پنجاه سوار نوازش یافتند سعید احمد صدر منصب هزاری عنایت
شد میرزا حسین پسر میرزا رستم صفوی منصب هزاری ذات و پانصد سوار محنت فرموده بخدمت دکن رخصت کردم روز
یک شنبه چهارم تیر ماه آبی حسن علی خان ترکمان بصاحب صوبگی او و دیسه فرق عزت برافراخت و منصب ذات و سوار
سه هزار حکم شد درین تاریخ بهادر خان حاکم قندهار نه راس اسپ عاتی و چند تغور اتمه زر نفبت و نخل زر نفبت و دانه پای
کیش و غیره برسم پیشکش ارسال داشته بود به نظر گذشت روز دوشنبه پانزدهم بسیر ایلاق لاهی مرک سواری شد بدو کج دریای
کوئل رسیده روز کم شنبه هفتم بفرز کرپوه برآمده و کرده مسافت در غایت ارتفاع بصعوبت تمام قطع شد از فراز کوتل
تا ایلاق یک کرده و بگر زمین پست و بلند بود اگر چه قطعه قطعه گلها س الوان شکفته بود لیکن آن قدر که تعریف می کردند و در خاطر
نقش بسته بود به نظر در نیاید شنیده شد که درین نزدیکی دره ایست که بنایت خوب شکفته روز مبارک شنبه هیز و هم تباشلی
آن رنتم بے تکلف هر گونه اعراق که در تعریف آن گل زمین کرده شود و گنجایش دارد چند آنکه نظر کار می کرد گلها س الوان
شکفته بود پنجاه قسم گل در حضور خود چیده شد لیکن که چند قسم دیگر هم بوده باشد که بنظر در نیامده آخر با س روز عنان مراجعت
معتوف داشتم اشب در حضور به تقریبی حرف محاصره احمد نگرند کورسے شد خانجهان عزیز نطقه گذرانید پیش ازین

هم مکرر بگوش رسیده بود بنا بر عزابت مرقوم میگردد و در هنگامی که برادرش شاهزاده و انیال قلعه احمد نگر را محاصره کرده بود
 روزی اهل قلعه توپ ملک میدان را بجانب اردو شاهزاده مچرا گرفته آتش دادند گوله قریب دایره شاهزاده رسید
 از آنجا باز گنبد بسته در خانه قاضی باینزیه که از صاحبان شاهزاده بود رفته افتاد اسپ قاضی بقاصد سه چهار گز بسته بودند
 بجز و رسیدن گوله بر زمین ران اسپ از پنج برکنده بر زمین افتاد و غلوله از سنگ بود بوزن ده من متعارف هشتاد من
 خراسان باشد توپ مذکور بشا به کلان است که آدم در میان درست می تواند نشست دین تاریخ خواجه ابوالحسن میرنجشبی
 را بمنصب پنج هزاری ذات و دو هزار سوار سرفراز ساختم مبارزخان بمنصب دو هزاری ذات و هزار و هفتصد سوار
 سر بلندی یافت بیزان پسر ناو علی بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار ممتاز گشت امانت خان بمنصب دو هزار نیت
 و چهار صد سوار سرفراز شد روز مبارک شبانه بست و پنجم نوازش خان پسر سعید خان را بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار
 سوار و هفت خان را بمنصب دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار و سید یعقوب خان پسر سید کمال بخاری را بمنصب
 بیست صدی ذات و پانصد سوار اتمی از پنجشیدم میر علی عسکر پسر میر علی اکبر موسوی بخطاب موسوی خانی نوازش یافت
 چون تعریف ایلاق کوری مکرر شنیده شده بود درینو لا خاطر به تماشای آن بسیار رغبت افروز روز شنبه هفتم
 امر داد بران صوب سواری شد از تعریف آن چه نویسد چند آنکه نظر کار می کرد گلهای الوان شگفته و در میان سبزه گل
 جدول های آب روان در غایت لطافت و صفا گوئی صفحی ایست از تصویر که نقاش قضا بقلم صنع نگاشته غنچه دلها از
 تماشای آن می شگفت بے تکلف آن ایلاق را نسبت بدیگر ایلاقات نیست و بهترین سیرگاه های کشمیری توان گفت
 در هندوستان پیمانام جانورے است خوش آواز که در موسم برسات ناله های جان سوزی کشد چنانچه کوهل بیضه خود
 را در آشیان زاع می نهد و زاع بچه اورامی کشد و می پرورد در کشمیر دیده شد که بیضه خود را در آشیان غوغائی نهاده بود
 غوغائی بچه آن را پرورش میداد روز مبارک شبانه هفتادم فدایجان بمنصب هزار و پانصدی ذات و هفتصد سوار
 سرفراز گشت درین تاریخ محمد زاهد نام ایلمچی عزت خان حاکم اورنگ بدرگاه رسید عریضه با محقر تحفه ارسال داشت
 سلسله جنیان نسبت های موروثی شده بود بنظر عاطفت مخصوص داشته عجاله الوقت ده هزار و رب بانعام ایلمچی مقرر شد و تصدیق
 بیوتات حکم فرمودم که از اقسام اجناس آنچه او التماس نماید بجهت فرستادن ترتیب دهند درینو لا فرزند خان جهان را غریب
 توفیقی نصیب شده از شفقگی باوه نهایت زار و نزار گشته بود از استیلا این فشاء مردانگن نزدیک آن رسیده که جاگرمی در

سراپن کارکنند ناگاہ بخود پرداخت و حق سبحانہ اور اموق ساخت و حمد کرد کہ بعد ازین دامن لب بشراب نیالاید و آلودہ نسا زدہر چند نصیحت کردم
کہ یک با ترک کردن خوب نیست از روی حکمت و تدبیر عمر در باید گذاشت راضی نشد و مردانہ گذاشت بتاریخ بیت و پنجم مرداد بہادر خان
صاحب صوبہ قندھار بمنصب پنج ہزار نجات و چہار ہزار سوار سرفراز گشت و در دوم شہر یو راہ آہی بان سنگھ سپہ راوت شکر بمنصب ہزار و
پانصدی و ہشت صد سوار و میرحام الدین ہزار و پانصدی پانصد سوار و کرم الدین سپہ علی مرخان بہادر بشش صدی و سیصد سوار نوازش
یا قند چون درینو لا توجہ خاطر بدندان ابلق جوہر دار بسیار است امرای عظام در شخص و تجسس غایت سی و اہتمام بتقدیم
رسانیدن از ان جملہ عبد الغزیز خان نقشبندی عبد السلام ملازم خود را نزد خواجہ حسن و خواجہ عبد الرحیم پسران خواجہ کلان
جوہاری کہ امروز مقتدا سے ولایت ما و را انہر اند فرستادہ مکتوبی مشتملہ اظہار این خواہش ارسال داشتہ بود اتفاقاً خواجہ حسن
دندان در کمال لطافت داشتہ فی الفور مصحوب ہومی الیہ روانہ در گاہ ساخت و درین تاریخ بحضور رسید موجب نسیاط
خاطر گشت فرمودم کہ موازی سے ہزار روپیہ را از نقالیں امتعہ بحبت خواجہ ہاروانہ سازند و میرترکہ بخاری بدین خدمت
ماور گشت روز مبارک شنبہ دوازدهم شہر یو میر میران بفقہداری سرکار میوات دستوری یافت و منصب او از اصل و
اضافہ دو ہزاری و یک ہزار و پانصد سوار حکم شد و اسپ خاصہ با خلعت و شمشیر عنایت فرمودم درینو لا از عرض داشتہ شد
بوضوح پیوست کہ جوہر مل مقہور جان بالکان جنم سپہ دو نیز بعرض رسید کہ فوجی برسری کے از زمینداران فرستادہ طریق
احتیاط از دست دادہ است بے آنکہ راہ در آمد را استحکام دہند و سر کو بہارا بگیرند و در تنگانی کوہ در آہو جنگ
بے صرفہ کردہ اند چون روز باخر رسیدہ بود کارنا ساختہ و عطف عنان نمودہ اند و در برگشتن جلو ریزان شدہ کس بسیار
بگشتن دادہ اند خصوصاً جمعے کہ عار گریختن بخود نہ پسندیدہ اند شہادت را بجان خریدہ اند از جملہ شہباز خان دلومانی کہ
طایفہ است از گروہ افغانان لودی با جمعے از نوکران و اقوام جان نثار گشت الحق خوب بندہ بود شجاعت با خود و آزر م
جمع داشت دیگر جمال خان افغان در ستم برادر او رسید نصیب بارہہ و چندے دیگر زخمی بر آسند و تیر نوشتہ رسید کہ
محصورہ تنگ شدہ و کار بر متحصنان بدشواری کشیدہ و مردم را در میان انداختہ زہار خواستہ اند امید کہ درین زودی بہین
اقبال روز افزون قلعہ مفتوح گردد و روز کم شنبہ ہیزد ہم ماہ مذکور دلاور خان کا کرڈ با جیل طبع و دیعت جیات سپہ و از امرے
صاحب الوش شجاعت با سرداری و کاروانی داشت از زمان شاہزادگی بخدمت من پیوستہ و بحسن اخلاص و جوہر شہر
از بگنان گوے سبقت ر بودہ بوالا پایہ الموت رسیدہ بود در آخر عمر حق تعالی توفیق حق گزارمی نصیب کرد و فتح کشتوار

که خدسته بود نمایان بهمت او میسر شد امید که از اهل آمرزش باد فرزندان و باز مانده های او را با انواع مراسم و نوازش
 سرفراز ساختم و از مردم او چند کسی که لایق منصب بودند در سلک بنده های درگاه انتظام بخشیده دیگران را حکم فرمودم
 که بدستور سابق با فرزندان او بوده باشند تا جمعیت او از هم نپاشد درین تاریخ قوریسادل باقطعه الماس که ابراهیم خان
 فتح جنگ از حاصل کان بنگاله فرستاده بود آمده ملازمت نمود وزیر خان دیوان بنگاله که از قدیمان این درگاه بود باجل طبعی
 درگذشت شب مبارک شنبه نوزدهم کشمیر بیان کنار دریا بهت را دورویه چراغان کرده بودند و این رسمی است
 پاستانی که هر سال درین تاریخ از غنی و فقیر هر کس که خانه در کنار دریا دارد مثل شب برات چراغان روشن می کند از بهمنان
 سبب آن را پرسیده شد گفتند که درین تاریخ سر چشمه دریا بهت ظاهر شده و از قدیم این رسم آمده که در آن روز جشن
 و هت ترواه است و هت بمعنی بهت است و ترواه سیزده رانی گویند چون درین تاریخ سیزدهم شوال چراغان می کنند
 باین اعتبار و هت تروا نامیدند بته کلک خوب چراغانی شده بود بر کشتی نشسته سیر و تماشا کرده شد درین تاریخ جشن
 وزن شمسی آراشگی یافت و بضابطه معموله در بطلا و اجناس دیگر وزن کرده در وجه ارباب استحقاق مقرر فرمودم سال پنجاه
 و یکم از عمر این نیازمند درگاه الهی بانجام رسید و سیر آغاز سال پنجاه و دویم ~~پس~~ مراد افروخت امید که مدت حیات در
 مرضیات ایزدی مصروف باد جشن روز مبارک شنبه بیست و هشتم در منزل آصف خان ترتیب یافت و آن
 عمره السلطنت بلوازم نیاز و پیشکش پرداخته سعادت جاوید اندوخت و در غزه شهر یومر مغابی در تال الیه نمایان شد
 در بیست و چهارم ماه مذکور در کول دل نمودار گشت جانوران پرند که در کشمیر می باشند بدین تفصیل است کلنگ ساس
 طوس چرز کلنگ تغدیری تغداع کردانگ زرد تلک فقره باچرم لیلوره حواصل مکشه قلعه قاز کونکله دراج شارک نوسج
 و سیمه بریل دھیک کویل شکر خواره هوکه مرلات بنس کلچری طیشری که من او را بد آواز نام کرده ام چون اسامی بعضی از نیالفازی
 معلوم نبود بلکه در ولایت نمی باشد بهندی نوشته شد و اسامی جانوران که در کشمیر نمی باشند از درنده و چرند و بدین تفصیل شیر زرد
 یوز گرگ گاومیش صحرائی آهوی سیاه چکاره کوتاچه نیله گاؤگورخر گوش سیاه گوش گربه صحرائی موشک کربلانی سوسمار خار پشت
 درین تاریخ شفقاً لو از کابل بپاکچوکی رسید آنچه از همه کلان تر بود بیست و شش توله بوزن در آمد که شصت و پنج مثقال بوده
 باشد تا موسم شفقاً لو بود آنقدر می رسید که بالکتر امرا و بنده های خاص الوش عنایت می شد و از جمعه بیست و هفتم بقصد سیر و
 تماشا و یرناک که سر چشمه دریا بهت است سواری شد پنج کرده بالا ای آب بکشتی رفته در ظاهر موضع پانپور نزل

فرمودم درین روز ز جبرناخوش از کشتوار رسید تقصیل این اجمال آنکه چون دلاور خان فتح کرده متوجه درگاه شد نصرالله عرب را با چندی از منصب داران بجا قلمت آنجا گذاشت او را در راه دو خطا افتاد یکی آنکه زمینداران و مردم آنجا را تنگ گرفت و سلوک نامالایم در پیش داشت دوم آنکه جمعی که بملک مقرر بودند به طمع اضافه منصب از درخصت خواستند که بدرگاه رفته همسازی خود کنند و آن تجویز این معنی نموده اکثری را بمرور رخصت داد چون پیش او جمعیت کم ماند زمینداران آنجا که زخمها از دردل داشتند و در کین شورش بودند فرصت یافته از اطراف هجوم آوردند پل را که عبور لشکر و ملک منحصر در آن بود سوخته آتش فتنه و فساد افروختند و نصرالله متحصن گشته دوسه روزی خود را هزار جان کندن نگاه داشت چون آذوقه نبود و راه را نیز بسته بودند ناگزیر به شهادت قرار داده مردانه با چندی که همراه بودند و دشجاعت و جلالت داد تا آنکه اکثری از آن مردم به شهادت رسیدند و بعضی خود را اسیر سر نخه تقدیر کردند چون این خبر بمساع جلال رسید جلال پسر دلاور خان که آثار رشد و کار طلبی از ناصیه احوال او ظاهر بود در فتح کشتوار ترددات پسندیده از او بظهور آمده بود بمنصب بتزاری ذات و ششصد سوار و سرفراز ساخته و ملازمان پر او را که در سلک بندها درگاه انتظام یافته بودند و فوجی از سپاه صوبه کشمیر با بسیاری از زمینداران و پیاده های برقعند از ملک او مقرر داشته باستیصال آن گروه عاقبت مخدول تعیین فرمودم و نیز حکم شد که راجه سنگرام زمیندار جو با مردم خود از راه کوه جمو در آید امید که درین زود بسترای کردار خویش گرفتار آیند روز شنبه بست هشتم چهاردهم کرده کوچ شد از موضع کاکاپور یک گروه گشته بر لب آب فرود آمد بنگ کاکاپور مشهور است بر کنار دریا صحرا صحرا خود و واقعه روز یکشنبه بیست و نهم موضع پنج هزاره منزل شد این موضع بفرزند اقبال سند شاه پر وزیر عنایت شده است و کلاسه او مشرف بر آب باغچه و مختصر عمارتی تزیین داده بودند در حوالی پنج هزار چلکه واقع است در عنایت صفا و تربیت و هفت و زخت چنار عالی در وسط چلکه و جوی آبی بر دو رگشته کشمیر میان ستها یهولی می گویند یکی از سیرگاه های مقرر کشمیر است درین تاریخ خبر فوت خاندوران رسید که در لاهور با جل طبعی در گذشت عمر شش قریب به نود رسیده بود از بهادران مقرر روزگار و دلیران عرصه کارزار بود شجاعت را با سرداری جمع داشت درین دولت حقوق بسیار دارد امید که از اهل آموزش باد چهار پسر از دماند لیکن هیچ کدام لیاقت فرزندی او ندارد قریب چهار لک و پیم نقد و جنس از ترک او بر آمد بفرزندانش عنایت شد روز دوشنبه سی ام نخست تماشا سسر چشمه پنج نموده شد این موضع را حضرت عرش آشیانی به را بد اس کچوا همه محبت نموده بودند و او در دامن کوه و فراز چشمه عمارات و حوضها ساخته به تکلف سر منتری است در عنایت لطافت و نفاست آبش در کمال صفا و عذوبت ماهی بسیار در دشتا در شجر

در تہ آبش ز صفا رنگ حسد و کور تواند بدل شب شرد

چون این موضع بفرزند خاننجان عنایت فرمودم مشارالیه ترتیب ضیافت نموده پیشکش کشید قلیسے بہت خاطر
 او گرفتہ شد ازین چشمہ نیم کردہ چھٹی بھون نام سرچشمہ ایست کہ رائے بہاری چند از بندہ ہائے عرش آشیانی بت خانہ بفرزاد
 آن ساختہ آب این چشمہ ازان بیشتر است کہ توان گفت و درختہائے کلان کہن سال از چنار و سفیدار و سیاہ سید بر در آن
 رستہ شب درین مقام گذر آئندہ روز سہ شنبہ سی و یکم بسرچشمہ اچول منزل شد و آب این چشمہ ازان فرزون تراست آبشار
 خوشی دارد بر اطراف درختہائے چنار عالی و سفیدار ہائے موزون سر ہم آوردہ نشیمن ہائے دلکش بموقع ترتیب دادہ
 بودند در مد نظر باغچہ با صفا گلہائے جعفری شکفتہ کوئی قطعہ ایست از بہشت روزگم شنبہ غزہ مہراہ از اچول کوچ فرمودہ
 قریب بہ چشمہ ویرناک منزل شد روز مبارک شنبہ دویم بر چشمہ مذکور بزم پیالہ ترتیب یافت بندہ ہائے خاص را حکم کشید ششمین بوم
 پیالہ سرشار پیمودہ از شققا لولے کابل الوش گزک عنایت فرمودم و ہنگام شام مستان بجانہ خود ہا بازگشتند این چشمہ منبع دریاہے
 بہت است و در دامن کوبے واقع است کہ از تراکم اشجار و ابنوبی سبزہ و گیاہ بومش محسوس نمی شود و در زمان شاہزادگی حکم فرمودہ
 بودم کہ بر سر این چشمہ عمارتی کہ موافق آن مقام باشد اساس نهند و در نیو لایا انجام رسید حوض ششمین چہل و دو درع و چہار دہ گز عمق
 و آبش از عکس سبزہ دریا چین کہ بر کوبہ رستہ زنگاری رنگ و ماہی بسیار شناور و در حوض ایوانہائے طاق زوہ و باغی در
 پیش این عمارت و از لب حوض تا در باغ جوئی چہار گز در عرض و یک صد و ہشتاد گز در طول و دو گز در عمق و بر اطراف جوئی خیابان
 سنگ بست و آب حوض بہت بہ صاف و لطیف کہ با وجود چہار گز در عمق اگر نخوردے در زیر آب افتادہ باشد بنظر درمے آید و از صفائی
 جوے و سبزہ و گیاہ کہ در زیر آن چشمہ رستہ چہ نویسد اقسام سبزہ و دریا چین در ہم رستہ از جملہ بتہ بنظری آمد بعینہ مانند دم طاووس
 نقاشانہ و از موج آب متحرک و یکہ گل جا بجا شکفتہ و نفس الامر آنکہ در تمام کشمیر باین خوبی و دلفریبی سیرگاہے نیست معلوم شد کہ
 بالائے آب کشمیر را ہیچ نسبت بیایان آب نیست و با ایستے روزے چند درین حد و دسیر مستوفی کردہ داد عیش و کامرانی میداد
 چون ساعت کوچ نزدیک رسیدہ بود و در سرتل برت شروع در باریدن کردہ و فرصت توقف برنئے تافت تا اگر بر عنان معاودت
 بجانب شہر معطوف داشتیم و حکم شد کہ بر کنار جوے مذکور دو روہیہ درخت بنشانند روز شنبہ چہارم بحشمہ لوکا بھون منزل شد
 این سرچشمہ ہم قابل جاے بہت اگر چہ الحال در برابر آنہا نیست لیکن اگر مرمت کنند جاے خوب خواهد شد فرمودم کہ مناسب
 این مقام عمارتے بسازند و حوض پیش چشمہ را مرمت نمایند در اثنا راہ بر چشمہ عبور واقع شد کہ اندہ ناک نامند مشہور است کہ

ماہی این چشمہ نابینائی باشد لخط بر چشمہ مذکور توقف نموده وام انداختم و دو از وہ ماہی برام افتاد از انجمله سه ماہی نابینا بود و نہ ماہی چشم داشت ظاہر آب این چشمہ را تا تیر است کہ ماہی را کور می سازد بہر حال خالی از عزابت نیست روز یک شنبہ پنجم باز چشمہ چنگی بہون و اینچ عبور نموده متوجہ شہر شدم روز کم شنبہ ہشتم خبر فوت ہاشم پسر قاسم خان رسید روز مبارک شنبہ نهم ارادت خان بصاحب صوبگی کشمیر سرفراز شد میرجلہ از تغیر اونج دست خانسامانی اقیار یافت و معتمد خان بخدمت عرض مکر رفرق عزت برافراخت و منصب میرجلہ دو ہزاری ذات و پانصد سوار حکم شد شب شنبہ یازدہم بشہر نزول اجلال اتفاق افتاد آصف خان بخدمت دیوانی صوبہ گجرات ممتاز شد سنگرام راجہ جو منصب ہزار و پانصد نیات و ہزار سوار سر بلندی یافت درین روز غیر مکر شکارے از ماہیگیران کشمیر مشاہدہ افتاد در جائیکہ آب تا سینہ آدمی باشد و کشتی پہلوے یک دیگر می برند بدستور یکے کیسہ باہم پیوستہ باشد و سر دیگر از ہم دور بقاصدہ چارہ پانزدہ در عم دو دو ملاح بر کنار طرف بیرون کشتی ہا چوب دراز در دست گرفتہ می نشینند تا فاصلہ زیادہ کم نشود و در برابر سیرفتہ باشند و درازہ ملاح در تہ آب در آمد سر ہاے کشتی را باہم پیوستہ بست گرفتہ پا با بزین کو فتنے روند ماہی کہ در میان ہر دو کشتی در آمدہ خواهد کہ از تنگی بگذرد پیای ملاحان میرسد و ملاح فی الفور غوطہ خورده خود را بقعر آب میرساند و ملاح دیگر بہ پشت او حمل انداختہ بدو دست پشت او را زیر می کند تا آب او را بہالانیا رود و ماہی را بدست گرفتہ بے آرد و بعضی کہ درین فن ہمارت تمام دارند دو ماہی بدو دست گرفتہ بے آرد از جملہ پیر ملاحے بود کہ در ہر غوطہ زدن اکثر دو ماہی می گرفت و این شکار در پنج ہزارہے شود و مخصوص دریای بہت است در گولابہا و دیگر رودخانہ نمی شود و منحصر در موسم بہار است کہ آب سرد و گزندہ نباشد روز دو شنبہ سیزدہم جشن دسہرہ ترتیب یافت بدستور ہر سال اسپان را از طوایل خاصہ وانچہ حوالہ امر اشدہ آراستہ بنظر در آوردند در نیولا اکثر کوتاہی دم و تنگی نفس در خود احساس کردم امید کہ عاقبت بخیر مقرون باد انشاء اللہ تعالی روز کم شنبہ پانزدہم بقصد سیر خزان بجانب صفا پور رود لارکہ پایان آب کشمیر واقع است متوجہ گشتم در صفا پور تالابے خوش است و بر سمت شمالی آن کوہے افتادہ پر درخت با آنکہ آغاز خزان بود عجب نمودی داشت عکس در قہارے الوان از چنار و زرد آلود غیر آن بر میان تالابے خوش می نمود بے تکلف خوبہاے خزان از بہار ہیچ کمی ندارد۔

ذوق فنا یافت کہ در شہ در نظر	ز نیکین تر از بہار بود جلوه خزان
چون وقت تنگ بود و ساعت کوح قریب شد سیرا جمالی کردہ مراجعت نمودہ شد درین چند روز پیوستہ بشکار مرغابی خوش وقت بودم روزے در اثنائے شکار لاسے بچہ قرقرہ گرفتہ آورد در غایت لاغرے و زبونی بود یک شب بیشتر زندہ	

نماند قرقہ در کشمیری باشد ظاہر در ہنگام گذشتن و رفتن ہندوستان از لاغری و بیماری افتادہ باشد در نیولار و رجمہ خبر فوت سیرا رحمن دار
 پسر خان خانان رسید کہ در بالا پور باجل طبعی در گذشت ظاہر روزی چند تپ کردہ بود و در ایام نقاہت روزی دکنیان فوج بستہ
 نمایان مے شوند برادر کلانش دارا ب خان بقصد جنگ سواری ہی نماید چون خبر رحمن داد میر سدا از غایت جرات و جلالت با وجود
 ضعف و کمسر سوار شدہ خود را بہ برادری رساند بعد ازان کہ غنیمت را زیر کردہ مراجعت مے نماید در آوردن حسب شرط احتیاط بجائی آورد
 فی الفور ہوا تصرف می کند و تشنج مے شود و زبان از گویائی می ماند و دو سہ روز مے باین حال گذرانیدہ و در ایست حیات مے سپارد خوب
 جوان مے رشید بود فوق شمشیر زدن و کار طلبی بسیار داشت و ہمہ جا قصدش این بود کہ جوہر خود را در شمشیر نماید اگر چه آتش تر و خشک
 را یکسان مے سوزد لیکن بر من گران و سخت مے نماید تا بر پدر پیر دل شکستہ او چہ رسیدہ باشد ہنوز زخم مصیبت شاہ نواز خان
 القیام نیافتہ بود کہ این جراحت تازہ نصیب او شد امید کہ اللہ تعالی در خور آن صبر مے و حوصلہ کرامت کند و روز مبارک شبہ
 شانزدہم خجہ خان منصب سہ ہزاری ذات و سوار سرفراز شد قاسم خان منصب دو ہزاری ذات و ہزار سوار ممتاز گشت محمد حسین
 برادر خواجہ جہان را کہ بخدمت بخشگیری لشکر کانگرہ مقرر است منصب ہشت صدی ذات و سوار عنایت فرمود شب دو شبہ
 بست و ہفتم مہر ماہ الہی بعد گذشتن یک پہر و ہفت گھڑی مبارکی و فرخی رایات اقبال بصوب ہندوستان ارتفاع یافت چون
 زعفران گل کردہ بود از سواد شہر کوچ فرمودہ بموضع پیر شافت در تمام ملک کشمیر زعفران بغیر ازین وہ جانی دیگر نمی شود روز
 مبارک شبہ سے ام در زعفران زار بزم پیالہ ترتیب یافت چمن چمن و صحرا صحرا چند انکہ نظر کار کند شکفتہ بود نسیمش در انجا دامنہا
 را معطر ساخت تنہ اش بزین پیوستہ مے باشد گلش چہا رنگ دارد و منفشہ رنگ است بگلانے گل چنیہ و از میانش ہم
 شاخ زعفران رستہ پیازش را مے نشانند و در سالی کہ خوب مے شود چہا ر صد من بوزن حال مے آید کہ سہ ہزار و دو صد
 بوزن خراسان بودہ باشد نصف حصہ خالصہ و نصف حصہ رعایا معمول است و سیری بدہ رو پیہ خرید و فروخت مے شود
 احیاناً نرخ کم و زیادہ ہم می شود و رسم مقرر است کہ گل زعفران را چیدہ مے آرند و موافق رے مے کہ از قدم بستہ اند نیم وزن
 نمک در وجہ اجورہ مے گیرند و نمک در کشمیر مے باشد از ہندوستان مے برند دیگر از تنخہ ہا سہ کشمیر کلگی است و جانور
 شکاری در سالی تا وہ ہزار و ہفتصد پر ہم میرسد و باز جہ تادویست و شصت بدم مے افتد و آشیان باشہ ہم دارد
 و باشہ آشیانی بدنی شود و رجمہ غرہ آبان ماہ الہی از پیر کوچ فرمودہ در مقام خان پور منزل شد چون بعرض رسید کہ
 زنبل بیگ ایچی برادر م شاہ عباس بجوانے لاہور رسیدہ مصحوب میر حسام الدین پسر عضد الدولہ انجو خلعت و سے

هزار روپیه خرچے عنایت شد حکم کردم که آنچه از بمبارالیه تکلیف نماید و تجمیعت آنرا تا پنج هزار روپیه دیگر از خود بطریق ضیافت
 بفرستد پیش ازین فرموده بودم که از کشمیر تا انتها کے کہستان در ہر منزل عمارتی بجیت نشیمن خاصہ و اہل محل آسائش نهند کہ در
 سرا و برف در خمیہ نباید گذرانید اگر چه عمارات این منزل با تمام پیوستہ بود چون ہنوز غم داشت و بوسے آپک می آمد در خمیہ
 استراحت نمودہ شد روز شنبہ دوم در کلپور منزل شد چون مکرر بعض رسیدہ بود کہ در حوالے ہیراپور آبشار کے واقع است
 بغایت عالی و نادر با آنکہ سہ چہار کردہ از راہ بجانب دست چپ بود جریہ بقصد تماشا شای آن شتافتم از تعریف و توصیف
 آن چہ نوشتہ آید سہ چہار مرتبہ آب بر روی ہم میریزد تا حال باین خوبی و لطافت آبشار کے منظر در نیامدہ بے تکلف
 نظر گاہے است بغایت عجیب و غریب تا سہ پہر روز پنجشنبہ و کامرانی گذرانیدہ چشم دول را از تماشا شای آن سیراب
 ساختم لیکن در وقت ابر و باران خالی از وحشتی نیست بعد از سہ پہر روز سوار شدہ ہنگام شام ہیراپور رسیدہ شب در منزل
 مذکور گذرانیدہ شد روز دو شنبہ چارم از کوتل باڑی بر آری عبور نمودہ بر فراز کوتل پیر پنجبال منزل گزیدیم از صعوبت
 این گریوہ و دشواری این راہ چہ نویسید کہ اندیشہ را مجال گذرنیست درین چند روز مکرر برف باریدہ بود و کوہا سفید شدہ
 در میان جادہ نیز بعضے جا ہانچ بستہ بود چنانچہ سم اسپ گیری نداشت و سوار سختی می گذشت اندک تعالی کرم خویش ارزانی
 داشت کہ درین روز بارید طرفہ آنکہ پیشتر گذشتہ بودند و آنہا کہ متعاقب آمدند ہمہ باریدن برف را در یافتند روز سہ شنبہ
 پنجم از گریوہ پیر پنجبال گذشتہ در پوشانہ منزل شد با آنکہ ازین طرف نیز نشیب است لیکن از بسکہ بلند است اکثر مردم پیادہ
 گذشتند روز کم شنبہ ششم سیرم کلہ محل نزول اجلال گشت قریب موضع مذکور آبشار کے واقع است و چشمہ بغایت نفیس است
 حسب احکم صفہ را بجیت نشیمن ترتیب دادہ بودند الحق نظر گاہ خوشے است فرمودم کہ تا پنج عبور مرا بر لوح سنگ کندہ بر فراز صفہ
 نصب کنند و بے بدل خان بیٹے چند گفتہ و برسپیل ظم این نقش دولت بر لوح روزگاریا کار است و در زمین را درین راہ
 میباشد کہ آمد و رفت و بند و بست بقبضہ اختیار آنہا است و در حقیقت کلید ملک کشمیر اندیکے را ہمدی نایک نام و دیگر می را حسین
 نایک گویند از ہیراپور تا سیرم کلہ ضبط راہ بعدہ انہا است پدر ہمدی نایک بہرام نایک در آیام حکومت کشمیر باین عمدہ بود
 چون نوبت حکومت بہ بندھا کے در گاہ رسید میرزا یوسف خان در آیام حکومت خویش بہرام نایک را مسافر ملک نیستی گردانید
 الحال در تصرف و دخل ہر دو برادر ہم اند اگر چه بظاہر با ہم مدارا سنے دارند لیکن باطن در نہایت عداوت اند درین روز
 شیخ ابن یمن کہ از خدمتگاران قدیم اعتمادی عمدہ بود بچار رحمت ایزدی پیوست چون نیک ذات بے بدل بود از غایت

اغماذ ایون خاصہ د آب حیات حوالہ او پودے کے پر بالاسے کو تل پیر نیچال منزل شد چون خیمہ و اسباب نرسیدہ بود بقدر ضعف ہم
 داشت سیرا تصرف نمود و تشیح کردوز بان از گویائی ماند دوروز تا بحال زندہ بود و در گذشت ایون خاصہ بخواص خان سپردم و
 خدمت آبدار خانہ بموسو نیچان حوالہ شد روز مبارک شنبہ ہفتم موضع ^{محل} معسکر اقبال شد اکثر در سیرم کلمہ میمون بسیار بنظر درآمدہ
 بود اما ازین منزل در ہوا و زبان و لباس و حیوانات و انچہ مخصوص ولایت گرم سیراست تفاوت فاحش ظاہر شد مردم این جا
 بزبان فارسی و ہندی ہر دو تکلم اند ظاہر از زبان اہل اینہا ہندی است از بان کشمیری بجمت قرب و جوار یاد گرفته اند مجلا از نیچا
 داخل ہند است عورت لباس پشمینہ منے پوشند و بدستور زنان ہند حلقہ در ہنپی می کنند روز جمعہ ہفتم راجو محل نزول ریات
 عالیات گردید مردم آنجا در زمان قدیم ہند و بودہ اندوز میند اران اینجا راجہ سے گفتند سلطان فیروز مسلمان کردہ دمع ذالک
 خود راجہ سے گویا تند و ہنوز بدعتہاے ایام جہالت در میان آنہا ستر است از جملہ چنانچہ بعضے از زنان ہند و باشوہر خود
 سے سوزند اینہا را زندہ باشوہر در گور سے آرزو شیندہ شد کہ در ہین ایام دختر سے وہ دو از وہ سالہ باشوہر خود کہ ہمسال با و بود زندہ
 بقبر در آورند دیگر آنکہ بعضے از مردم بے بضاعت را کہ دختر بوجودی آید خفہ کردہ می کشند با ہنود پیوند خویشی می کنند ہم دختر میدہند
 دی گیرند گرفتار خود خوب اما دادن لغو بالشد فرمان شد کہ بعد ازین پیرامون این امور ^{محل} دہر کس کہ ترکیب این بدعتہا شود
 اورا سیاست کنند در راجو رود خانہ ایست آتش زر برسات بغایت مسموم می شود اکثر مردمش را در زیر گلو بوغمہ بر سے آید
 و زر و وضعیف می باشد برنج راجو بہتر از برنج کشمیر است بنفشہ خود رود خوشبودرین دامن کوه می باشد روز یک شنبہ دہم
 در نوشہرہ منزل اتفاق افتاد درین مقام بحکم حضرت عرش آشیانی قلعہ از سنگ ساخته اند و پیوستہ جمعے از حاکم کشمیر درین جا
 بطریق تھانہ می باشند روز دو شنبہ چوکی ہتی محل نزول ہو کب اقبال گشت عمارات این منزل را مراد نام چلیہ اہتمام نمودہ
 حسن انجام بخشیدہ بود در میان دولت خانہ صفہ بصفہ آراستہ نسبت بدیگر منازل امتیاز داشت منصب اورا افزودم روز
 سہ شنبہ دو از دہم در مقام تختہ منزل واقع شد امر دوز از کوتل و کوه گذشتہ بسعت آباد ہندوستان در آدیم پیشتر قرار لان
 بجمت قرغہ دستوری یافتہ بودند کہ در تختہ در چاک دکتہا لجر کہ ترتیب دہند روز کم شنبہ و مبارک شنبہ شکار سے رازندہ آوردند
 روز جمعہ بہ نشا ط شکار خوش وقت شدیم قچقا کو ہے وغیرہ پنجاہ و شمش راس شکار شد درین تاریخ راجہ سازنگ دیو کہ از
 خدمتگاران نزدیک است بمنصب ہشت صدی ذات و چہار صد سوار سرفراز سے یافت روز شنبہ شانزدہم بجایب گر چہاک
 متوجہ شدم و بیخ کوچ کنار دریائے بہت معسکر اقبال گردید روز مبارک شنبہ بست و یکم در جہر کہ گر چہاک شکار کردم نسبت بدیگر

بارها شکار کتر آمده چنانچه دل می خواست مظلومانندم روز دو شبانه بست و پنجم در جرگه نکتهاله به نشاط شکار کردم و از آنجا بده منزل
 شکارگاه جهانگیر آباد مخیم بارگاه دولت گردید در زمان شاهزادگی این سرمنزل زمین شکارگاه من بود و بنام خود دهری آباد
 ساخته و مختصر عمارتی بنا نموده بسکندر بسین که از قراولان نزدیک بود حواله نمودم و بعد از جلوس برگشته ساخته بجایگرمی الیه لطف
 فرمودم و حکم کردم که عمارتی رحمت و دولت خانه و تالابی و مناره اساس نهند و بعد از فوت او این برگشته بجایگرمی ارادت خان مقرر شد
 و سر براهی عمارت بمشار الیه بازگشت در نیوا حسن انجام پذیرفته بے تکلف تالابی شده بغایت وسیع و در میان تال عمارت
 دلنشین همه جهت یک لک و پنجاه هزار روپیه صرف عمارت این جا شده باشد الحق بادشاهانه شکارگاه بیست روز مبارک شنبه
 و جمعه مقام کرده از انواع شکار مخطوط شدم قاسم خان که بجز است لاهور سر فرزند است دولت زمین بوس در یافته پنجاه نفر گذرانند
 ازین جایک منزل در میان باغ مومن عشق باز که در کنار دریا لاهور است نزول اقبال اتفاق افتاد و در شام
 چار عالی و سرو های خوش قد دار و بے تکلف نغزک باغچه ایست روز دو شبانه نهم آذر ماه الهی مطابق پنجم محرم سنه یک هزار
 و سی و یک از باغ مومن بر فیل اندر نام سوار شده تبارکنان متوجه شهر گردیدم و بعد از گذشتن سه پیر و دو گھڑی از روز در
 ساعت مسعود و مختار بد دولت خانه در آمده در عمارتی که مجدداً با اهتمام معور خان حسن انجام پذیرفته مبارکی و فرسخی نزول فرمودم
 بے تکلف منازل دلکش و نشین های روح افراد رغایت لطافت و زراعت همه نقش و مصور بعمل استادان نادره کار آراستگی
 بافته باغهای سبز خرم با انواع و اقسام گل و ریاحین نظر فریب گشته -

از فرق تابعتدم هر کج که می نگرم	اگر شمه دامن دل می کشد که جا این جا است
---------------------------------	---

بالجمله مبلغ هفت لک روپیه که بیست و سه هزار تومان رایج ایران باشد صرف این عمارت شده + درین روز
 بجهت افروز مرده فتح قلعه کانگوه مسرت بخش خاطر ادلیا لاهور دولت گشت و بشکر این موهبت عظمی و فتح بزرگ که از عطایات
 مجده و اهنب العطیات است سر نیاز بدرگاه کریم کار ساز فرود آورده کوس نشاط و شادمانی بلند آوازه گردید کانگوه قلعه ایست
 قدیم شمال رویه لاهور در میان کوهستان واقع شده باستحکام و دشوار کشائی و متانت و محکم معروف و مشهور از تاریخ اساس این
 قلعه جز خدا لاهور جهان آگاه نیست اعتقاد زمینداران ولایت پنجاب آنست که درین مدت قلعه مذکور بقومی دیگر انتقال نموده و
 دیگر بیگانه برودست تسلط نیافته العلم عند الله بالجمله از ان هنگام که صیت اسلام و آوازه وین مستقیم محمدی به بندوستان رسید
 هیچ یک از سلاطین و الا شکره رافع میسر نشده است سلطان فیروز شاه با این همه شوکت و استعداد خود رفته به تسخیر قلعه پرداخت و

در تمام محاصره داشت چون دانست که استحکام و متانت قلعه بدست که تا سامان قلعه داری و آذوقه با متحصنان بوده باشد ظفر بپسیران
توان یافت کام و ناکام آمدن راجه و ملازمت نمودن خرسندی نموده دست ازان باز داشت گویند راجه تریب مشکیش ضعیف
نموده سلطان را با التماس اندرون قلعه برد سلطان بعد از سیر و تماشا شایسته قلعه بر راجه گفت که مثل من بادشاهی را بدرون
قلعه آوردن از شرایط خرم و احتیاط دور بود و جمعی که در ملازمت اند اگر قصد تو کنند قلعه را به تصرف در آورند چه می توانی
کرد راجه بجانب مردم خود اشارت نمود در لحظه فوجی از دلاوران مسلح و مکمل از نهادن خانه بر آمدند و سلطان را کورنش نمودند
سلطان از دیدن هجوم آن مردم متوهم و متفکر گشته از غدر اندیشید راجه پیش آمده زمین خدمت را بوسه داد و گفت ما راجه
اطاعت و بندگی در سر نیست لیکن چنانچه بر زبان مبارک گذشته احتیاط دور بینی را پاس میدارم که همه وقت یکسان نیست
سلطان آفرین گفت راجه منزلی چند در رکاب بوده رخصت معاودت یافت بعد ازان هر که بر تخت دلی نشست شکر
به تسخیر کانگدا فرستاد و کاره از پیش زلفت پذیر بزرگوار من هم یک مرتبه لشکری عظیم بسرداری حسین قلیخان که بعد از خدمات
پسندیده بخطاب خانجانی شرف اختصاص پذیرفته بوده تعیین فرمودند در اثنا محاصره شورش ابراهیم حسین میرزاشد
و آن حق ناشناس از گجرات گریخته بصوب پنجاب علم فتنه و آشوب بر افراشت در آنجا همان ناگزیر از گرد قلعه برخاسته متوجه
اطفای نایره فتنه و فساد او گشت و تسخیر قلعه در عقده توقف افتاد پیوسته این اندیشه ملازم خاطر اشرف بود شاخص مقصود
از نهادن آن تقدیر چهره کشانی شد چون بکرم ایزد جل جلال حق سبحانه تخت دولت بوجود این نیازمند آراستگی یافت از جمله
غزاهای که بر دست همت لازم شمرده می که این بود تخت مرتضی خان را که ایالت صوبه پنجاب داشت با فوجی از بهادران
بزدوست به تسخیر قلعه مذکور رخصت فرمودم و هنوز آن مهم بالنصرام نرسیده بود که مرتضی خان بر حمت ایزدی پیوست بعد ازان جبهه
پسر راجه با سو تعهد این خدمت نمود او را سردار لشکر ساخته فرستادم آن بد سرشت در مقام بدی یعنی و کافر نعمتی در آمده عصیان
در زیده و تفرقه عظیم در آن لشکر راه یافت و تسخیر قلعه در عقده تعویق و توقف افتاد بے بر نیامد که آن ناحق شناس بسزای عمل
خویش گرفتار گشته بجهنم رفت چنانچه تفصیل آن در مقام خویش گذارش بافته با جمله در نیو لا خرم تعهد خدمت مذکور نموده شد ملازم
خود را با استعداد تمام فرستاده بسیار از امرای بادشاهی بکباب او دستوری یافتند و تباریخ شاتر و هم شهر شوال سنه یک
هزار و بیست و نهم هجری شکر حاصل بود در قلعه پیوسته مورچل با قسمت شد داخل و مخارج قلعه را بنظر احتیاط ملاحظه نموده راه آمد و شد
آذوقه را مسدود ساختند و زرقه زرقه کار بشواری کشید و بعد از آنکه از قسم غله آنچه غذا اتواند شد در قلعه نمانده چهار ماه دیگر غله باقی

لشکر را بنامک جو شایسته خوردند چون کار بهلاکت رسید و از عمر راه امید نجات نماند ناگزیر امان خواسته قلعه را سپردند و روز مبارک
 شنبه غره شهر محرم سنه یک هزار و یک و یک هجری فتحی که هیچیک از سلاطین و الاشکوه را میسر نشده بود و در نظر کوه به بینان
 ظاهر از پیش دور می نمود الله تعالی بعضی لطیف و کرم خود باین نیازمند کرامت فرمود و جمعی که درین خدمت تردوات
 پسندیده نموده بودند و خوراستعداد و شایستگی خویش باضافه منصب و مراتب سرفرازی یا قندر و وزیر مبارک شنبه یازدهم
 حسب التماس خرم بمنزل او که نوساخته بود رفته شد از پیشکشها سه او آنچه خوش آمد برداشتم سه زنجیر نعل داخل حلقه خاصه شد و در همین
 روز عبدالعزیز خان نقشبندی را بفرج داری نواحی قلعه کانگزه مقرر فرمودم و منصب او دو هزار سی ذات و هزار و پانصد سوار حکم
 شد نعل خاصه باعتماد خان عنایت نمودم الفنت خان قیام خانی بجر است قلعه کانگزه استوری یافت و منصب او از اصل و اضافه
 هزار و پانصدی ذات و هزار سوار حکم شد شیخ فیض الله خویش مرتضی خان نیز بوقت او مقرر شد که بالای قلعه بوده باشد شب
 شنبه سیزدهم ماه مذکور حضور شد شرائط نیازمندی بدرگاه ایندستعال و قادر بر کمال ظاهر ساخته مناسب وقت از نقد و جنس
 بریم خیرات و تصدقات بقرا و مساکین دار باب استحقاق قسمت شد در نیولاز نبل بیگ ایچی دارای ایران سعادت آستان بوس
 دریافت پس از ادای کورنش و زمین بوس زیمه کریمه آن برادر والا قدر که مشتمل بر اظهار مراتب کجتهی و کمال محبت بود گذرانید و
 دوازده عباسی نذر و چهار راس اسب با یراق و سه دست باز تو ابغون و پنج سراسر و پنج نفر شتر و نه قبضه کمان و نه قبضه
 شمشیر پیشکش گذرانید او را بر فاقیت همان عالم رخصت فرموده بودند جهت بعضی ضروریات همراهی نتوانست کرد درین
 تاریخ بدرگاه رسید خلعت فاخره با جیفه و طره مرصع کاری و خنجر مرصع با و محبت شد وصال بیگ و حاجی نعمت که همراه او
 آمده بودند ملازمت نموده سرفرازی یا قندر امان الله سپر هابت خان بمنصب دو هزار سی ذات و سیزده سوار مع اصل
 و اضافه سر بلند گردید حسب التماس هابت خان سیزده سوار بمنصب مبارز خان افغان افزوده اصل و اضافه دو هزار سی
 ذات و هزار و هفت صد سوار مقرر گشت صد سوار دیگر بمنصب کبک نیز اضافه فرموده شد خلعت زمستانی بعبید الله خان
 و لشکر خان محبت نموده فرستادم بالتاس قاسم باغ او رفته شد که در سواد شرواق است در سر سواری ده هزار چربن نشان
 کردم از پیشکشها سه او یک قطعه لعل و یک قطعه الماس و برخی از اقمشه آنچه خوش آمد برداشتم شب یک شنبه سبت و یکم
 مبارکی و غیر ذی پیش خانه بصوب دار الخلافه اگره برآمد بر قنداز خان بداروغلی توپ خانه لشکر دکن مقرر گردید شیخ اسحق بخدمت
 کانگزه سرفراز شد برادر الهداد افغان را از جنس بر آورده ده هزار روپیه انعام شد و یک دست باز تو ابغون بخرم التفات فرمودم

روز مبارک شنبہ است و ششم بظابط مقرر جشن ترتیب یافت سوغاتہاے دارلے ایران کہ بموجب رنیل بیگ ارسال شدہ
 بودند از نظر گذشت بسططان حسین فیل عنایت نمودم بلا محکم کشمیری ہزار روپیہ انعام شد منصب سردار اخوان بالتماس دہا بجان
 ہزاری ذات و چار صد سوار مقرر گشت چون راجہ روچند گہ الیری در خدمت کا نگڑہ ترووات پسندیدہ نمودہ بود بدیو انیان
 عظام حکم شد کہ نیمہ وطن اورا در وجہ انعام اعتبار نمایند ذمیمہ دیگر بہ جاگیر او تنخواہ دہند بتاریخ سیوم نو اسہ مدارا الملکے اعتماد اللہ
 راجبت پسند زند شہریار خواستگاری نمودہ یک لک روپیہ از نقد و جنس برسم ساچن فرستادہ شد امرای عظام و بندہاے
 عمدہ اکثرے ہمراہ ساچن بمنزل مشارالیہ رفتہ بودند ایشان مجلس عالی آراستہ درین جشن تکلفات فراوان ظاہر ساخت امید
 کہ مبارک باشد چون آن عمدہ السلطنت عمارات عالی و نشیمن ہاے بس تکلف در منزل خود اساس بناوہ بود التماس
 ضیافت نمود با اہل محل بمنزل اور رفتہ شد بغایت جشن عالی ترتیب دادہ پیشکشہاے لائق از ہر قسم بنظر در آور در رعایت
 خاطر او نمودہ انچہ پسنداقاد بر گرفتہ درین روز پنجاہ ہزار روپیہ برنیل بیگ اچھی مرحمت شد منصب زبردست خان اصل
 و اضافہ ہزاری ذات و پانصد سوار مقرر گشت مقصود برادر قاسم خان بمنصب پانصدی و سیصد سوار و مرزا و کنہی پسر
 میرزا رستم بیانصدی و دو ویست سوار سرفرازے یافت درین ایام سعادت فرجام آیات فتح و فیروزی در ولایت ہمیشہ بہار
 کشمیر بدولت و بہروزی بسیر و شکار خوش وقت بود عرائض متصدیان ممالک جنوبی بتواتر رسید شتمبر آنکہ چون آیات
 ظفر آیات از مرکز خلافت دور تر شتافتہ دنیا داران دکن از بے دولتے و کم فرصتے نقض عہد نمودہ سر بقتنہ و فساد برداشتہ ہند
 و پائی از حد خویش برتر نہادہ بسیارے از مضافات احمد نگر و برار را متصرف گشتہ اند چنانچہ مکرر عرائض رسیدہ کہ سد ارکار
 آن شہر بجان بر تاخت و تاراج و آتش زدن و ضایع ساختن کشتہا و علف زار ہا است چون در مرتبہ اول کہ آیات جہانکشا
 بہ تخیر ممالک جنوبی و استیصال آن گروہ محذول العاقبت نصرت فرمود و و خرم بہراوسے لشکر منصور سرفراز گشتہ بہ برہان پور
 رسید از کرپت و حیل سازی کہ لازمہ ذات قنہ سرشت آنهاست اورا شفیع ساختہ ولایت بادشاہی را و اگذا شتمند و مبلغا برسم
 پیشکش از نقد و جنس بدرگاہ ارسال داشتہ قہد نمودند کہ بعد ازین سررشتہ بندگی از دست نہ ہند و پائی از حد ادب بیرون
 نهند چنانچہ در اوراق گذشتہ نگاشتہ کلک سوانخ نگار گشتہ بالتماس خرم در قلعہ شادی آباد ماند و روزے چہند
 توقف اتفاق افتاد باستشفاع او بر تضرع و زاری آنها بخشودہ آمد الحال کہ از بد ذاتی و شورہ ہستی نقض عہد نمودہ از شیوہ
 مطاعت و بندگی انحراف در زیدہ اند باز عسا کر اقبال بسر کردگی او تعیین نمودم کہ تا سراسے ناسپاس و بد کرداری خود

دریافتہ موجب عبرت سایر تیره بختان خیرہ سرشود لیکن چون ہم کا نگڑہ بھدہ او بود اکثر مردم کار آمدنی خود را بان خدمت فرستاده
بود روزے چند در انصرام این اندیشہ کوشش زلفت با آنکہ درینو لایعراض پے در پے رسید کہ غنیمتوت گرفته قریب شصت ہزار
سوار او باش گرد آورده اکثر ملک بادشاہی را متصرف شدہ اند و ہر جا کہ تمانہ بود برداشتہ و رقبہ مکر پیوستند مدت سہ ماہ
در آن جا بنا مخالفان سیر روزگار در رزم و پیکار بودند درین مدت سہ جنگ حسابے شد و ہر بار بند ہائے جان شمار
بر مقہوران تیرہ روزگار آثار غلبہ و تسلط ظاہر ساختند چون از بیچ راہ غلہ و آذوقہ بار دو نمیرسید و آنہا بر اطراف معسکر اقبال
بتاخت و تاراج مشغول بودند عسرت غلہ بہ نہایت انجامید و چار و ہا زبون شد ناگزیر از بالا گھاٹ فرود آمدہ در بالا پور توفیق
گزیدند آن مقہوران بہ تعاقب دلیر شدہ در حوالے بالا پور آمدہ بقزاقی و ترکے گری پرداختند بند ہائے درگاہ شش ہفت
ہزار سوار از مردم گزیدہ و خوش اسپہ انتخاب نمودہ بر سر نگاہ مخالفان تا ختند آنہا قریب شصت ہزار سوار بودند مجملًا جنگ عظیم
شد و نگاہ آنہا تباراج رفت و بسیارے راکشتہ و بستہ سالما و غانما مراجعت نمودند و وقت برگشتن باز آن میدان از اطراف
ہجوم آورده جنگ کنان تا آوردند از ہنہ قریب ہزار کس کشتہ شدہ باشند برین حملہ مدت چار ماہ در بالا پور توقف نمودند
چون عسرت غلہ بہ نہایت انجامید بسیارے قتلچیان از بندہ گریختہ بمخالفان پیوستند و پیوستہ جمعے راہ بے حقیقتی سپردہ در
زمرہ مقہوران منتظمے گشتند بنا برین صلاح در توقف ندیدہ بہ برہا پور آمدند باز آن سیر بختان از پے در آمدہ بر ہا پور را محاصرہ
نمودند مدت شش ماہ در گرو برہان پور بودند اکثر پرگنات ولایت برار و خاندیس متصرف گشتند و دست تطاول و تعدی
بر رعایا دزبردستان دراز ساختہ تحصیل پرداختند چون لشکر محنت و تاب بسیار کشیدہ بود و چار و ہا زبون گشتہ نمی توانستند
از شہر بر آمدہ تنبیہ براصل نمایند و این سبب افزودنی غرور و نخوت و زیادتی پندار و جرأت کوتہ اندیشان کم فرصت گشت بمقارن
این حال نہضت رایات اقبال مستقر سریر خلافت اتفاق افتاد و نیز بنہایت ایزد سبحانہ کا نگڑہ مفتوح گشت بنا برین روز جمعہ
چہارم دیماہ حرم را بدن صوب رخصت نمودم و خلعت و شمشیر مرصع و فیل مرحمت شد نو ز جہان بیگم نیز فیلے مرحمت نمودند حکم
فرمودم کہ دو کرد و دام بعد از تسخیر ملک و کن از ولایت مفتوحہ در وجہ انعام خود متصرف گردوششصد و پنجاہ منصب دار و یک
ہزار احدی و یک ہزار برق انداز رومی و یک ہزار توپچی پایدہ سوائے سے و یک ہزار سوار کہ در انصوب بودہ و بہت
باتوپ خانہ عظیم و فیل بسیارے بہر اہی او مقرر گشت و یک کرد و روپیہ بخت مدد خرچ لشکر منصور لطف فرمودم بند ہائے
کہ بخدمت مذکور مقرر شدہ اند در خور پایہ خویش ہر کدام بانعام اسپ و فیل و سر و پاسر فرازے یافتند در بہین ساعت مسعود

زمان محمود در ایات عزیمت بصوبه اراک و غیره انعطاف یافت و در نو شهره نزول اقبال اتفاق افتاد محمد رضا جابری بدیوانی
 صوبه بنگال و خواجه ملکی به بخشگیری صوبه مذکور ممتاز گشته باضافه منصب سرفراز شد مذکوبت سنگه ولد رانا کرن از وطن آمده سعادت
 آستان بوس دریافت در ششم ماه مذکور رضا کناریتال راجه تو ڈرمل محل نزول بارگاه دولت گردید چهار روز درین
 منزل مقام شد در نیولا چندے از منصب داران که خدمت فتح دکن دستورے یافته بودند برین موجب باضافه منصب سرفراز
 شدند زاهد خان هزاری و چهار صد سوار بود هزارے و پانصد سوار شد هر دی نراین ها ڈه را از اصل و اصنافه نه صدی و ششصد
 سوار سرفراز ساقم یعقوب پسر خان دوران هشت صدی و چهار صد سوار شد و همچنین جمع کثیر از بندها در خورشائستگی خویش باضافه
 منصب سرفرازے یافتند معتمد خان بخدمت بخشگیری و واقعه نویسی لشکر فیروزے اثر سر بلند گشته بعنایت توغ ممتاز گردید پیشکش
 پشمی چند راجه کماؤن از بازو جره و دیگر جانوران شکاری بنظر گذشت جگت سنگه ولد رانا کرن بلک لشکر دکن رخصت یافت
 اسپ خاصه مع زین با و مرحمت شد راجه روپ چند بعنایت فیل و اسپ سرفراز گشته بجا گیر خود رخصت یافت بتایخ دو از دهم
 فرزند خانجهان رایه صاحب صوبگی ملتان سرفراز گردانیده رخصت فرمودم ~~صوبه~~ با نادری و خجمر صرع و فیل خاصه با یراق و یک
 ماده فیل و اسپ خاصه خدنگ نام و دو دست باز عنایت شد سید هنر به خان ~~صوبه~~ و چهار صد سوار منصب داشت پانصدی
 و دو بیست سوار افزوده همراه خانجهان رخصت فرمودم محمد شفیع بخدمت بخشگیری و واقعه نویسی صوبه ملتان سرفراز گشت بهوال که
 از بندهاے قدیم بود باشراف توپ خانه و خطاب رائے امتیاز یافت در سیزدهم کنار و ریایے گو بند و ال معسکر اقبال گشت
 چهار روز درین منزل مقام شد فیل خاصه بے سنگه نام با ماده بهما بت خان عنایت شده مصوب صفیا ملازم او فرستادم و بلبرای
 صوبه بنگلش خلقها مصوب عیسے بیگ فرستاده شد و در نهفت دهم جشن وزن قمری آراستگی یافت چون معتمد خان بخدمت بخشگیری
 لشکر دکن دستوری یافت خدمت عرض مکر رنجواجه قاسم فرمودم میر شرف بخشگیری احدیان و فاضل بیگ بخشگیری صوبه پنجاب
 سرفراز گشتند چون بهادر خان حاکم قندهار از بیماری در چشم خود عرض داشت کرده التماس آستان بوسے کرده بود در نیولا
 حکومت و حراست قندهار لعبد العزیز خان مفوض داشته به بهادر خان فرمان صادر شد که چون مشارالیه برسد قلعه را با و سپرده
 خود روانه درگاه شود بیست و یکم ماه مذکور نور سراج محل ورود سعادت گشت درین سرزمین و کلاے نور جهان بیگم سرایے عالی و باغی
 بادشاهانه اساس تماده بودند در نیولا با تمام رسید بتا برین بیگم التماس ضیا یافت نموده مجلس عالی ترتیب داده و در تکلفات افزوده
 از انواع اقسام نفایس و نوادر بهریم پیشکش گذرانید بحبت و لجویی آنچه پسند افتاد گرفته شد در روز درین منزل مقام شد و مقرر گردید

که مقصدیان صوبه پنجاب و ولک روپیہ دیگر سوائے شخصیت ہزار روپیہ کہ سابق حکم شدہ بود بحجت آزوتہ قلعہ قندھار روانہ سازند
میر توام الدین دیوان صوبہ پنجاب رخصت لاہور شد و خلعت یافت و قاسم خان را بحجت تنبیہ و تاویب سرکشان حوالے
کاکڑا و ضبط آنچہ در رخصت فرمودم نادری خاصہ واسپ و خجبر و فیل مرحمت نمودم منصب اوزا اصل و اضافہ دو ہزاری ذات و ہزار
و پانصد سوار مقرر گشت راجہ سنگرام را بالتماس مشارالیه رخصت آنچہ دو ہزار و پانصد روپیہ و واسپ و فیل عنایت شد در نیولا با فرخان از
ملتان آمدہ سعادت آستان بوس دریافت غزہ بہمن ماہ الہی روز مبارک شنبہ ظاہر بلبلہ سہرند منزل اقبال گشت یک روز
مقام کردہ بسیر باغ خوش وقت شدم روز یک شنبہ چارم خواجہ ابوالحسن بخدمت فتح دکن رخصت یافت خلعت بانادری
و شال خاصہ و صجدم نام فیل و توغ و تقارہ بمشارالیه عنایت نمودہ بمحمد خان خلعت واسپ خاصہ صلح صادق نام مرحمت
فرمودہ رخصت کردیم ہفتم ماہ مذکور کنارہ آب سرتی نواحی قصبہ مصطفیٰ باد منزل دولت گردید روز دیگر با کبر پور نزل فرمودم
از انجا در آب چون کشتی نشسته متوجہ بمقصد گشتم درین روز عزت خان چاچے با فوجدار آنچہ دو دولت آستان بوس دریافت
محمد شفیع را بہلستان رخصت فرمودہ اسد و ہزار شایہ عنایت فرمودم و چہرہ خاصہ مصحوب او بفرزند خانجہان فرستادہ
شد از پنجاب پنج کوچ حوالے پرگنہ کرانہ در سرب خان است محل نزول بارگاہ دولت گشت و کلاہ او نود و یک قطعہ با قوت
و الماس چہار قطعہ برسم پیشکش و ہزار گوئمل بصبیہ پاندا از با عرض داشت او گذرانیدند و صد نفر شتر برسم تصدق معروض داشتند حکم
فرمودم کہ بہ مستحقان تقسیم فرمائید از پنجاب پنج کوچ دارالملک دہلی مورد رایات اقبال گشت اعتماد راے را نزد فرزند اقبال سند
شاہ پرویز فرستادہ فرجے خاصہ بحجت آنفرزند ارسال داشتیم و مقرر شد کہ در عرض یکماہ برگشتہ خود را بہلا زمست رساند و روز روز
سیلم گڈھ مقام فرمودہ روز مبارک شنبہ بست و سیوم بغرم شکار پرگنہ پالم از میانہ معمورہ دہلی گذشتہ برکنار حوض شمس محل نزول
دولت گشت در اثنای راہ چہار ہزار چرن بدست خود تار کردم بست و دوزنجیر فیل از نروادہ پیشکش الہ یار ولد اتخار خان
از بنگالہ رسیدہ بود بنظر درآمد ذوالقرنین بفرجہاری ساہنہ دستوری یافت او پسر اسکندر ارمنی است پدرش در خدمت
عرش آشیانی سعادت پذیر بود آنحضرت صبیہ عبدالحی ارمنی را کہ در شبستان اقبال خدمت سے نمود با و نسبت فرمودند از و
دو پسر بوجہ آمد کیے ذوالقرنین کہ بقدر نشاء آگاہی و خدمت طلبی داشت و در عہد دولت سن دیوانیان عظام خدمت
خالصہ نمکسار را بہدہ ادمقرر نمودند و آنخدمت را لغزک سر و سامان می کرد در نیولا بفرجہاری آن حد و دوسر فرزند گشت بہ غمہ
ہندی سرے دار و سلیقہ اش درین فن درست رفتہ و تصنیفات او مکرر بعرض رسیدہ و پسند افتاد لعل بیگ بخدمت

داروغلی دفتر از تغییر نورالدین قلی ممتاز گشت چار روز بنواهی پالم بشکار خوش وقت گشته به سلیم گله مراجعت نمودم در بست و نهم
 نوزده زنجیر نعل دو نفر خواجه سرادیک نفر غلام و چهل و یک قطعه خروش جنگی در دوازه راس گاؤ و هفت شاخ گاؤ میشش بشکیش
 ابراهیم خان فتح جنگ بنظر گذشت روز مبارک شنبه سی ام مطابق بخت و پنج ربيع الاول مجلس دزن قمری منعقد
 گشت که خان رانر و خانانان فرستاده بعضی پیغام بتقریر او حواله فرموده بودم درین و ملاعرض داشت او رسیده ملازمست
 نمود میر میرزا که بفرجه داری صوبه میوات فرستاده بودم درین تاریخ آمده ملازمست کرد از تغییر سید بهوه بگومست دارالملک دهبی
 سرفراز گشت درین تاریخ آقا بیگ و محب علی فرستاده های ایران آستان بوس دریافتند و مکتوب
 محبت سلوب آن برادر عالی قدر گذرانیدند و کللی ابلق فرستاده بودند بنظر درآمد جوهر بیان پنجاه هزار روپیه قیمت کردند علی بوزن
 دوازده طمانک از جواهر خانه میرزا ابلق بیگ خلعت میرزا شاهرخ بمرور روزگار و گردش ادوار بسلسله صفوی منتقل
 شده بود در آن لعل بخت نسخ ثبت شده ابلق بیگ بن میرزا شاهرخ بهادر بن میر تیمور گورکان و برادر ام شاه عباس
 فرمودند که در گوشه دیگر بخت استعلیق -

بنده شاه ولایت عباس

کنند و این لعل را بر جینه نشانده بطریق یاد بود من فرستاده بودند چون نام اجداد من در آن ثبت بود تیمنا و تبرکات
 بر خود مبارک گرفته بسعدای داروغه زرگر خانه فرموده که در گوشه دیگر جهانگیر شاه بن اکبر شاه و تاریخ حال رقم گرد و بعد از
 روزی چند که خبر فتح دکن رسید آن لعل را بخرم عنایت نمودم و فرستادم روز شنبه غره اسفندارند از سلیم گله کوچ شد
 نخست بروضه منوره حضرت جنت آشتیانی انار الله بر بانه رسیده آداب نیاز مندی بتقدیم رسانیده دو هزار چسرن
 بزاد پیشینان آن روضه مقدسه لطف فرمودم دو منزل بر کنار آب چون در سواد شهر اتفاق افتاد سید هنر بر خان که بکمال خاندان
 مقرر گشته بود بخلعت واسپ و شمشیر و خنجر و عنایت علم سرفرازی یافته زهنت شد سید عالم و سید عبدالهادی برادران او نیز با اسپ
 و خلعت سرفراز گشتند میرزا که بخاری بهادر و اهل انهر زهنت شده هزار روپیه با و حواله فرمودم که پنج هزار روپیه بخواجه صالح
 ده بندی که اباعن جد از دعا گوینان این دولت ابد پیوند است رسانیده پنج هزار روپیه دیگر بمنصوبان و مجاوران روضه
 مقدسه حضرت صاحب قرانی انار الله بر بانه تقسیم نماید چیره خاصه مصحوب او به بابت خان عنایت نموده فرستادم و فرمودم
 که در بهر سایندن دندان ماهی ابلق نهایت سعی و اهتمام بتقدیم رساند و از بهر جا و بهر جا که میسر شود بدست آورد از کنار شهر دهبی

در شش شش کویچ فغانی بندر ابن مور و آردوی گیهان پوسے گردید میر میران فیصل عنایت فرموده رخصت دہے
 نمودم زبردست خان بخدمت میر توذکی از تغیر فدایت خان ممتاز گشت پر م نرم خاصہ با ولطف نمودم روز دیگر حوالی گوگل
 محل نزول رایات عالیات گردید درین منزل لشکر خان حاکم دارالخلافہ آگرہ و میر عبدالوہاب دیوان و راجہ تہل و خضر خان
 فاروقی حاکم اسیر و برهان پور و احمد خان برادر او وقتی و مفتی و دیگر اعیان شہر سعادت ملازمت دریافتند و بتاریخ یازدهم
 ماہ مذکور در باغ نور افشان کہ آن روزے آب چون واقع است بہار کے نزول فرمودم چون ساعت درآمدن شہر چاروہم
 ماہم مذکور شدہ بودہ روز درین منزل مقام نمودہ در ساعت مسعود و مختار متوجہ قلعہ شدہ بہ فرخے و فیروزے بدولت خانہ
 درآمد این سفر مبارک اثر از دارالسلطنت لاہور تا دارالخلافہ آگرہ در مدت دو ماہ دور و زنجیل و نہ کوچ و بست و یک مقام
 بانجام رسید بیچ روزے در کوچ و مقام در خشکے و تری بے شکار گذشت یک صد و چاروہ راس آہو پنجاہ و یک قطعہ
 مرغابی چہار قطعہ کاروانک دہ دراج دو لیسہ قطعہ بودہ درین راہ شکار شد چون لشکر خان خدمت آگرہ را حسب المرصن
 سامان نمودہ بود ہزاری ذات و پانصد ^{بص} او ہزردہ از اصل و اضافہ بچار ہزاری و دو ہزار و پانصد سوار سرفراز
 ساختہ بخدمت لک لشکر و کن تعیین فرمودید اے داروغہ زرگر خانہ بخطاب بے بدل خانی سرفراز گشت چہار راس
 اسپ و پارہ از نقرہ آلات و اتمشہ کہ داراے ایران مصحوب آقا بیگ و محمد محب علی فرستادہ بود در نیولا از نظر اشرف
 گذشت جشن روز مبارک شنبہ بستم در باغ نور منزل منعقد گشت یک لک روپیہ بفرزند شہر یار انعام شد مظفر خان
 بموجب حکم از ٹھٹھہ رسیدہ سعادت ملازمت دریافت یک صد ہر صد روپیہ نذر گذرانید لشکر خان یک قطعہ بعل پیشکش آورد
 چہار ہزار روپیہ قیمت شد اسپ خاصہ مصاحب نام بعبدا اللہ خان عنایت نمودم عبدالسلام ولد معظم خان از اڈویسہ آسندہ
 دولت ملازمت دریافت یک صد ہر صد روپیہ نذر او نظر گذشت منصب دوست بیگ ولد تو لکنان از اصل و اضافہ
 نہصدی ذات و چہار صد سوار مقرر شد جشن روز مبارک شنبہ بستم در باغ نور افشان ترتیب یافت خلعت خاصہ
 بپیرز ارتم و اسپ بہ پسر او دکنی نام و اسپ خاصہ و یک زنجیر فیصل بلشکر خان مرحمت شد رو بہ جمعہ بست و ہشتم بغزیت
 شکار بطرف موضع سمو نگر توجہ نمودہ شب مراجعت نمودم ہفت راس اسپ عراقی با براق پیشکش آقا بیگ و محب علی
 بنظر درآمد یک عدد ہر نور جہانی بوزن صد تولا بہر بل بیگ ایچی عنایت کردم قلم دان مرصع بصادق خان میخشی لطف
 نمودم یک موضع از دارالخلافہ آگرہ و روجہ انعام خضر خان فاروقی مرحمت فرمودم درین سال ہشتاد و پنج ہزار بگیہ زمین

دو سه هزار و صد و بیست و پنج خردار و چهار دپه و دو قلیه و یک قطعه باغ و دو هزار و صد و بیست و هفت عدد
 روپیه و یک هشتاد و شش هزار و دو بیست و هفت هزار و هشت صد و هشتاد و چهل و یک هزار و پانصد و دو و از ده تول
 طلا و نقره و ده هزار و ام از خزانه و زن تصدق در حضور اشرف بفقرا و از باب استحقاق عنایت شد و هشتاد و پنج
 که دو لک و چهل و یک هزار روپیه قیمت آنها شده اند و چه پیشکش داخل فیل خانه خاصه شریف گشته پنجاه و یک زنجیر فیل
 با مرآت عظام و بنده با درگاه بخشیدم -

جشن شانزدهمین نوروز از جلوس بهما یون *

روز دوشنبه بیست و هفتم ربیع الآخر سنه هزار و سی و هجری نیز اعظم عظیم بخش عالم دولت سرای حمل را بنور
 جهان افروز خویش منور ساخته عالم و عالمیان را شاد کام و بهره در گردانید سال شانزدهمین جلوس این نیازمند درگاه الهی بفرخی
 و فیروزگی آغاز شد و در ساعت مسعود و زمان محمود و در آنجا آنکه اگر بر تخت نشستند فرمودم درین روز بخت انشوروز
 فرزند سعادت مند شهریار منصب هشت هزار و چهار هزار سوار فرقی عزت برافراختند پدر بزرگوارم نیز مرتبه اول بهین منصب
 به برادران من لطف فرموده بودند امید که در سائیه تربیت در رضا جوئی من به منتها عمر و دولت برسد درین تاریخ باقرخان
 جمعیت خود را آراسته تیزک از نظر گذرانید هزار سوار و دو هزار پیاده بخشیان عظام بقلم در آورده معروض داشتند بمنصب
 دو هزار و سی و هفت هزار سوار ساخته خدمت فوجدار می آید اگر چه بعد از او فرمودم روز چهارشنبه با اهل محل پرستی نشسته بیخ
 نوزادشان رفته شد و شب در آنجا استراحت کردم چون باغ مذکور بسیر کردیم روز چهارشنبه بیگم متعلق است روز مبارک شنبه چهارم
 جشن بادشاهانه آراسته پیشکش عالی کشید از جواهر و مرصع آلات و اقسام آلات و امتعه نفیس آنچه پسند افتاد انتخاب کردم و روزی
 یک لک روپیه قیمت آنها شد درین ایام هر روز بعد از دوپهر پرستی نشسته بعبت شکار بسیمونگر که از شهر تا آنجا چهار کمره
 مسافت داشت رفته شب بدو تخته می آیم راجه ساز نگه یور از فرزند اقبال مندر شاه پرور فرستاده خلعت خاصه بکمر صغیر شملبر بیک قطعه یا قوت
 که دو چند قطعه یا قوت سنج نفیس ارسال استم چون صوبه بهار از تعمیر بقرخان بان فرزند سعادت شده سزاوری نموده از صوبه ال آباس به بهار راهی سازد
 میسر از پرورش مظفرخان از حطه آمده ملازمت نمود میر عضد اللہ چون بسیار سیر و سخن شده از عهده سامان لشکر و جاگیری تواند برآمد و از

چهارمین

سکلیف خدمت و تردد معانت داشته حکم فرمودم که هر که بخواهد چهار هزار روپیه نقد از خزانه عامه برده گرفته باشد و در آگره و لاهور
 بهر جامه مضی او بوده باشد اقامت گزیده آسوده و مرضه الحال بسر برده بدعا سے از دیاد عمر و دولت اشتغال نماید در نیم
 فروردی ماه پیشکش اعتبار خان بنظر در آمد از قسم جواهر و اقمشه و غیره موازی هفتاد هزار روپیه بمرض قبول افتاد تمه را باو
 بخشیدم محبت علی و آقا بیگ فرستاد با سه دارا سے ایران بیست و چهار راس اسپ و دو استر و سه قطارشتر و هفت
 قلاده سگ تاز و بیست و هفت طاق زربفت و یک شامه عنبر اشهب و دو زونج قالی و دو نمد تکیه برسم پیشکش گذرانیدند
 و دو راس ماویان معه کره که برادر موصوب آنها فرستاده بود نیز بنظر در آورد و در روز مبارک شبانه التماس نصف خان با اهل محل
 به منزل او رفته شد جشن عالی ترتیب داده بسیار سے از نفایس جواهر و نواذر اقمشه و غرایب تحف بنظر در آورد و موازی یک
 لک و سه هزار روپیه از هر قسم برگزیده تمه را با و بخشیدم سے دو زنجیر نعل از نرو ماده مکرم خان حاکم او دیسه برسم پیشکش
 فرستاده بود پایه قبول یافت و در نیولا گورنی بنظر در آمد بغایت غریب و عجیب لعینہ مانند برسیاه و زر و است این سیاه
 و سفید از سر بینی تا انتهای دم و از آنجا تا سر خطم سیاه مناسب جا و مقام کلان و خود بقبرینه افتاده و بر گرد چشم خطی
 سیاه در غایت لطافت کشیده گوی نفاس سردی بکم بدان نگار کار نامه در صحیفه روزگار گذاشته از بسکه محب بود بعضی را گمان
 بود که شاید رنگ کرده باشند بعد از تحقیقات به یقین پیوست که از خداوند جهان آفرین است چون تا در بود داخل سوغات
 با سه برادر شاه عباس نموده شد بهادر خان اوزبک از اسپان نچاق و اقمشه عراق برسم پیشکش فرستاده بود بنظر در آمد مخلص
 زمستانی بهبت ابراهیم خان فتح جنگ و امرای بنگال موصوب مومین شیرازی فرستاده شد در پانزدهم پیشکش صادق حسان
 گذشت از هر قسم موازی پانزده هزار روپیه گرفته تمه با و بخشیدم فاضل خان نیردرین روز پیشکش فراخور حالت خویش گذرانید
 قبله گرفته شد روز مبارک شبانه که این جشن شرف آراستگی یافت دوپهرو یک گطری از روز گذشته بر تخت مراد جلوس نمودم
 حسب التماس مدار الملکه اعتماد الدوله جشن شرف در منزل او منعقد گشت پیشکش نمایان از نواذر و نفایس هر دیار ترتیب
 داده در تکلفات افزوده بود همه جهت موازی یک لک و سه و هشت هزار روپیه برداشته شد درین روز یک عدد مهر
 بوزن دو سیت توله برنیل بیگ ایچی عنایت نمودم در نیولا ابراهیم خان خواجہ سراسے چند از بنگال برسم پیشکش فرستاده بود سیکه
 از انما خفته ظاهر شد هم الت مردی و هم محل مخصوص زنان دارد اما خصیصه ظاهر نیست از جمله پیشکش مشارالیه دو منزل کشتی است
 ساخت بنگال نهایت لطیف اندام موازی ده هزار روپیه صرف زینت آنها نموده بود بے تکلف بادشاهانه

کشتی باست شیخ قاسم را صاحب صوبه آله اباس ساخته بخطاب محتشم خان و منصب پنج هزاره امتیاز بخشیدم و حکم کردم که دیوانیان جاگیر اصفهان و اورا از محال غیر علی سخاوه نمایند راجه شایم سنگه زمیندار سرے نگر بعنایت اسپ و فیل سرفرازی یافت و رینه لایعرض رسید که یوسف خان ولد حسین خان در لشکر ظفر اثر دکن بمرگ مفاجات و ولایت حیات سپرد چپین شنیده شد که درین مدت که در جاگیر بود چنان فریه شده بود که بانگ حرکت و تردد و نفسش کورتا ہے مے کر در وزے که خرم را ملازمت مینمود در آمد و رفت نفسش می سوز و چنانچه در وقتے که سرد پا داده بود در پوشیدن و تسلیم کردن عاجز شده بود در تمام اعضایش رعشه افتاده بصدر محنت و جان کندن تسلیم کرده خود را بیرون انداخت و در پناه سرا پرده افتاده از هوش رفته بود کراش بر پاگی انداخته بخانه رسانیدند و مجبور رسیدن پیک اجل در رسید و فرمان یافت و این خاک توده گران بار را بخاکدان فانی گذشت در غره ارومی بهشت ماه برنیل بیگ ایلی خیر خاصه عنایت نمودم تا بیخ چهارم ماه مذکور جشن کار خیر فرزند شهریار نشاط انفراس خاطر گردید مجلس خان بندسی در دولت خانه مریم الزمانی آراستگی یا جشن کیم در منزل اعتماد الدوله منعقد گشت و من خود با اهل محل بدانجا رفته بزم نشاط آراستم بعد از گذشتن هفت گھڑی از شب جمعه که نکاح شد امید که برین دولت روز افزون فرخنده و میمون باو روز سه شنبه نوزدهم در باغ نور افشان بفرزند شهریار پسر مرصع بادستار و کمر بند و دور اسل اسپ یکے عراقی بازین طلا و دیگرے ترکی بازین نفتاشی عنایت شد درین ایام شاه شجاع آبله بر آورده و بجهدی شدت کرده که آب از گلویش فرو نماند رفت و امید از حیاتش منقطع گشت چون در زایچه طالع پدرش ثبت افتاده بود که درین سال پسر او فوت شود همه بنحمان اتفاق داشتند برینکه او نخواهد ماند و جو تکرارے بخلاف مے گفت که غبار آسیبه بر او من حیاتش نخواهد نشست پرسیدم که بچه دلیل گفت که در زایچه طالع حضرت نوشته شده که درین سال از بیچ ر بگذر کلفتے و گرانی بخاطر مبارک راه نیابد و توجه خاطر اشرف بسیار است درین صورت مے باید که آسیبه باو نرسد و فرزندے دیگر از وفوت شود و قضا را چنانچه گفته بود بطهور آمد و این از چنان مملکه جان برود پسرے که از صبیبه شهنواز خان داشت در برهان پور فوت شد غیر ازین بسیارے از احکام او مطابق افتاده که خالے از عزابت نیست و درین واقعات بتقریبات ثبت شده - بنا برین فرمودم که او را بزرگشیدند شش هزار و پانصد روپیه بر آمد بانعام او مقرر گشت محمد حسین جابری بخدمت بخشیدم و واقع نویسی صوبه او دیسه سرفرازے یافت منصب لایچین منجم قاقشال با تماس مهابت خان از اصل و اصفانه هزاره ذات و پانصد سوار مقرر شد محمد حسین برادر خواجہ از کاکر گڑه آره ملازمت نمود به با در خان او از یک فیل عنایت نموده مصحوب و کیل او فرستادم

هرمز و هوشنگ بنایر غفران پناه مرزا محمد حکیم بنا بر حرم و احتیاط که از لوازم پاس سلطنت و جهانداری است در قلعه گویار محبوس
بودند در نیولا پیر در راجه پور طلب داشتند حکم فرمود که در راه اختلافه اگر همة بود با شد روزی که با خراجا رسد ضروری کفایت کنند
مقرر گشت درین ایام رود در بھٹا چارج نام برهنی که از دانشوران این گروه است در بنارس با فادہ و استفادہ اشتغال
داشت دولت ملازمت دریافت الحق مطالب عقلی و نقلی را خوب در زبیرہ و در فن خود تمام است از غایب سوانح که
در نیولا بطور پیوست آنکه در سے ام فروردی ماه سنہ حال در یکے از موضع پرگنه جالندھر هنگام صبح از باب مشرق
غوغای عظیم مهیب برخاست چنانچه نزدیک بود که ساکنان آن از هول آن صدای وحشت افزا قالیہ سانی کنند و آشنای
این شور و شغب روشنی از بالا بزمین افتاده و مردم را منظر آن شد که مگر از آسمان آتش میبارد و بعد از لحظه که آن شورش
تسکین یافت و دلنای آشفته از سر اسبگی و دل باز آمد قاصد تیز رو نزد محمد سعید عامل پرگنه مذکور فرستاده این ساختہ
اعلام نمودند و در لحظه سوار شده خود را مقصد رسیدند و بر سر آن قطعه زمین رفته بنظر در سے آرزو مقدار ده دوازده گز زمین
در عرض و طول بنوعی سوخته بود که اثر سوز و گیاه مانند هنوز اثر حرارت و تفسیدی داشت فرمود که آن قدر زمین را بکنند
هر چند بیشتر می کنند و در حرارت و پیش بیشتر ظاہری گشت تا بجای رسید که پارچه آهن تفته نمودار شد بمرتبہ گرم بود که گویا از
کوره آتش بر آورده اند بعد از زمانے سرد شد و آن را بر گرفته بمنزل خود آورده در خرطیہ نهادند و در کوره بدرگاہ فرستادند فرمودم
که در حضور وزن کنند یک صد و شصت توله برآمد با ستاد داد و حکم کردم که شمشیرے و خنجرے و کارے ترتیب داده بنظر در
آور عرض کرد که در زیر تپک نے ایتد و از هم میریزد فرمودم که درین صورت با آهن دیگر مروج ساخته بخل آور و چنانچه
فرموده بودم سه حصہ آهن برق و یک حصہ دیگر آینه و دو قبضہ شمشیر و یک قبضہ کار و یک قبضہ خنجر ساخته تبطل و در واز آمیزش
آهن دیگر جوهر بر آورده بود بدستور شمشیر میانی و جنوبی صیل ختمے شد و اثر ختم نے ماند فرمودم که در حضور آرمو و نذ بغایت خوب
برید برابر شمشیر های صیل اول یکے را شمشیر قاطع دیگرے را برق سرشت نام کردم بے بدل خان رباعی که افادہ
این مضمون نماید گفته معروض داشت -

از شاه جهانگیر جهان یافت نظام زان آهن شد حکم عالمگیرش	افتاده بعد از برق آهن خام یک خنجر و کار و باد و شمشیر تمام
و شعله برق باد شاهی تاریخ یافته در نیولا راجه سارنگد یو که نزد فرزند اقبال مندر شاه پرویز رفته بود آمده ملازمت نمود	

عرض داشت کرده بود کہ این مرید حسب الحکم از آلہ اباس متوجہ صوبہ بہار گردید امید کہ از عمر خود بر خوردار باشد قاسم خان بنیاد
نقارہ سر بلندی یافت درین تاریخ عظیم الدین نام ملازم خرم عرض داشت اورا مشتمل بر نوید فتح باشست مرصع کہ بطریق نذر
فرستاده بود آورده گذرانید خلعت بخت او ارسال داشته رخصت فرمودم امیر بیگ برادر فاضل بیگ خان بد بو اتگی
سرکار فرزند شہر یار و محمد حسین برادر خواجہ جهان بخشگیری و معصوم بخدمت میر سامانی او مقرر گشتند سید حاجی بکبک لشکر
ظفر اثر دکن دستوری یافت واسپ باو عنایت کردم و مظفر خان بخدمت بخشگیری سرفرازے یافت + چون در نیولا
والدہ امام قلی خان دالی گوران مکتوبے شتمل بر اطہار نسبت اخلاص و مراسم آشنائی بہ نور جهان بیگم فرستاده و از تحفہ ہائے
آن دیار برسم سوغات ارسال داشته بود بنا برین خواجہ نصیر را کہ از بندہ ہائے قدیم و خدمتگاران زمان شاہ زادگی من است
از جانب نور جهان بیگم برسم رسالت و مکتوبے بانفائیس این ملک مصحور ہوا و ارسال داشته شد درین ایام کہ باغ نور فشان
محل نزول بارگاہ اقبال بود بچہ رنگ بہشت روزہ از بالا کے ہم درات خانہ کہ بہشت گزار ارتفاع داشت جستی
زودہ خود را بر زمین گرفت و بخت و خیر و آمد و اصلا اثر آسیب و رنج در یادہ در چارم خرداد ماہ آہی فضلخان
دیوان خرم عرض داشت اورا مشتمل بر نوید فتح و فیروزے آورده آستان ہوں بود سپیل این اجمال آنکہ چون لشکر منصور
بحوالے او چین رسید جمعی از بندہ ہائے درگاہ کہ در قلعہ ماند و بودند فرستادند کہ نوبے از مقہوران قدم جہرات و
بیابا کے پیش نہادہ از آب زردہ گذشتند دوے چند کہ در زیر قلعہ واقع است سوختہ تباخت و تاراج آن مشغول اندوار المہامی
خواجہ ابوالحسن با پنج ہزار سوار برسم منتقلے تعیین شد کہ گرم و چپان شتافتہ سزا سے آن گروہ باطل نیز بدید خواجہ شہگیر زودہ
ہنگام طلوع صبح بر لب آب زردہ رسیدہ بود کہ آنها آگہی یافتند لفظ پیشتر آب در زودہ خود را بساحل سلامت رسانیدہ
بودند کہ بہادران تیز جلو بہ تعاقب شتافتہ قریب چہار گروہ دیگر آنها را راندند و بسیاری را بہ شمشیر انتقام مسافرہ عدم
گردانیدند مقہوران برگشتہ روزگار تا بہ برہان پور عثمان مسارعت باز نکشیدند نوشتہ خرم خواجہ ابوالحسن رسید کہ تا آمدن ہادران
طرف آب توقف نماید و مقارن با عساکر اقبال بفرج منتقلے پوست و کوچ بہ کوچ تا برہان پور شتافت و ہنوز آن
مخدولان بے عاقبت پائے او بار بر فرار داشته برودر شہر نشستہ بودند چون مدت دو سال بندہ ہائے درگاہ بآن
مقہوران در زودہ خورد بودند با نواع اقسام رنج و تعب از بیجاگیری و عسرت غلہ کشیدہ بودند از سواری دایمی اسپان
زبون شدہ بنا بران نہ روز و سر انجام لشکر توقف افتاد درین نہ روز سے لک روپیہ و چہ بسیار بہ سپاہ منصور قسمت

نموده و سزا دلان گماشته مردم را از شهر بر آورده اند و هنوز بهادران زرم دوست دست بکار نبوده بودند که آن سیه نختان تاب
 مقادست نیاورده مانند نبات النعش از هم پاشیدند و جوانان نیز جلو از عقب در آمده بسیاری را به تیغ انتقام بر خاک هلاک
 انداختند و همین دستور فرصت نژاده زوه و کشته تا کمر کی که جاس قاست نظام الملک و غیره مقهوران بود بر دند یک روز پیشتر آن بد اختر از سید
 افواج قاهره آگاهی یافته نظام الملک را با اهل و عیال و اجمال و ائقال لقلعه دولت آباد برده بود جاس که در پیش چله و خچه داشت پشت قلعه
 داده نشست و بیشتر از مردم او بر اطراف ملک پراکنده شدند سران لشکر ظفر اثر با سپاه کینه خواه سه روز در بلده کمر کی توقف نموده شهری را
 که در مدت بیست سال تعمیر یافته بود بنوع خراب ساختند که در بیست سال دیگر معلوم نیست که برواق اصلی باز آید مجلاً بعد از آنند ام آن
 بناها را سه با بران قرار یافت که چون هنوز فوجی از مقهوران قلعه احمد نگر را محاصره دارند یک مرتبه تا آنجا رفته ارباب
 فتنه را تنبیه بر صل نموده از سر نو سامان آذوقه کرده کمک گذاشته باید برگشت و باین عزیمت روانه شده تا قصبه ^{طشاند} پشاند
 و عنبر مقهور مزور حیل ساز و کلا و امرا و فرستاده شروع در عجز و زاری نمود که بعد ازین سرشته بندگی و دولت خواهی از دست
 ندهم و از حکم قدم بیرون نمانیم ^ن شود از پیشکش و جریمه منت داشته لبرکاری رسام اتفاقاً درین چند روز عسرت
 تمام از گرانی غله در آرد دور ^ن خبر رسید که جمعی از مقهوران که قلعه احمد نگر را محاصره داشتند از طنطنه نهضت
 لشکر ظفر اثر ترک محاصره نمودند و از دور قلعه برخاستند بنا برین فوجی بکمک خنجر خان فرستاده مبلغی برسم مدد خرج ارسال
 داشتند و خاطر از همه جهت پرداخته دولت خواهان منظر و منصور باز مراجعت نمودند و بعد از عجز و زاری بسیار مقرر گشت که
 سوائے ملکه که از در قدیم در تصرف بندهاے درگاه بود موازی چهارده کرده دیگر از محالے که متصل بسرحد های بادشاهی
 است و اگذارند و پنجاه لک روپیہ برسم پیشکش بخزانہ عامرہ رسانند فضل خان را ز خصمت نموده کلگے لعلے که داراے
 ایران فرستاده بود و تعریف آن در جاسے خود نوشته شده بجهت خرم عنایت نموده فرستادم بمشار الیه خلعت و فیسل و
 دوات و قلم مرصع مرحمت شد خنجر خان که در محارست قلعه احمد نگر مصدر خدمات پسندیده و ترددات شایسته شده بود
 بمنصب چهار هزار سی و ذات و هزار سوار سرفرازے یافت مکرم خان حسب الحکم از صوبه اوڈیسه آمد و با برادران بد دولت
 ملازمت مستعد گشت عقد مرواریدی برسم پیشکش گذرانید منظر الملک ولد بهادر الملک بخطاب نصرت خانی سرفراز
 گردید با ودی رام و کسنی علم عنایت شد و عزیز الله ولد یوسف خان بمنصب هزار سی ذات و پانصد سوار ممتاز گشت روز
 مبارک شبته بست و یکم مقرب خان از صوبه بهار رسیده دولت ملازمت دریافت درینو لا آقاے علی و محب علی بیگ حاجی بیگ

وفاضل بیگ فرستادہاے داراے ایران را کہ بدفعات آمدہ بودند رخصت فرمودم باقا بیگ سرو پا و خنجر و جیفہ مرصع و چیل
 ہزار روپیہ نقد انعام شد و محب علی بیگ بخلوت سے ہزار روپیہ سرفراز گشت و بہین دستور بدیگر ان نیز درخور شایستگی
 خود انعام ہا شد و یاد پوزے مناسب وقت بخت برادر والا قدر مصحوب نام برودھا فرستادہ شد درین تاریخ مکرم حسان
 بصاحب صوبگی دارالخلافہ دہلی و خدمت فوجدار می میوات سرفراز شد شجاع خان عرب بمنصب سہ ہزاری ذات
 و دو ہزار و پانصد سوار اصل و اضافہ عزت یار یافت شرزہ خان بمنصب دو ہزاری و ہزار سوار و گردہر ولد رای سال
 چو اہم ہزار و دو صدی و ہند سوار ممتاز گشتند در بیست و نہم قاسم بیگ نام فرستادہ داراے ایران آمدہ ملازمت
 نمود و مکتوب آن برادر عالی قدر مشعل مرآت بخت و یک جتے گذرا نیدہ انچہ برسم سوغات فرستادہ بود بنظر در آور دور
 غرہ تیر ماہ آہی نیل خاصہ گجرتن نام بخت فرزند خان جہان فرستادہم نظر بیگ ملازم حرم عرض داشت او آور دہ
 گذرا نیدہ التماس اسپ بخشی نمودہ بود بر اجہ کشن واس مشرف فرمودم کہ ہزار اس اسپ از طوایل سرکار
 در پانزدہ روز سامان نمودہ ہمراہ روانہ ساز و واسپ روپرتن نام کہ داراے ایران فرستادہم اسپ از طوایل سرکار
 بود بخرم عنایت نمودہ فرستادہم درین روز غیاث الدین نام ملازم ارادت خان عرض داشت او را مشعل مرآت نوید فتح آور دہ بود
 گذرا نیدہ در ادراک گذشتہ از شورش و فتنہ انگیزی زمینداران کشتوار و فرستادہم جلال پسر دلاور خان نگاشتہ کنگ بیان
 گشتہ بود چون این ہم از وسر و سامان پسندیدہ نیافت بار ادت خان حکم شدہ بود کہ خود بان خدمت شایستہ شانت
 مفسدان بد سر انجام را تنبیہ و تاویب بر آمل دہد و بنوعی ضبط آن کوہستان نماید کہ غبار تفرقہ و آشوب بر حواشی آن
 ملک نہ نشیند مومی الیہ بوجہ فرمودہ شانتہ خدمت شایستہ ظاہر ساخت و اہل فتنہ و فساد بصحرای آوارگی سر نہادہ
 نیم جانی بدر رفتند و مجدداً خارشورش و آشوب از ان ملک بر کندہ شد و بمردم کاری استحکام دادہ و ضبط تہا نجات نمودہ
 بکشیر مراجعت کرد بجلد دی این خدمت پانصد سوار بمنصب ارادت خان افزودم چون خواجہ ابوالحسن بر ہم و کن مصدر
 ترددات شایستہ و خدمات پسندیدہ شدہ بود ہزار سوار بمنصب مشارالیہ اضافہ فرمودم بہ احمد بیگ برادر زادہ ابراہیم خان
 فتح جنگ بصاحب صوبگی او ڈیسیہ سرفراز گشتہ بخطاب خانی و علم و تقارہ بلند مرتبہ شد و منصب او از اصل و اصنافہ دو
 ہزار سے و پانصد سوار حکم فرمودم چون مکرر از فضایل و کمالات قاضی نصیر برہانپوری استماع افتادہ بود خاطر حقیقت جوے
 را بصحت مشارالیہ رغبت افزود و درینو لحاظ الطالب بدرگاہ آمد عزت دانش او را پاس داشتہ باکرام و احترام در یافتیم

تاسی در علوم عقلی و نقلی از یکتایان عصر است و کم کتابی باشد که بمطالعه او ترسیده لیکن ظاهراًش را بیاطن آشنائی کمتر است و از صحبت او مخطوطاتی توان شد چون پدر و پیشه در او یہ گزینی بنیابت راغب و مائل یا فتم پیردی خاطر او نمود و تکلیف ملازمت نکردم و پنج هزار روپہ عنایت فرموده رخصت دادم کہ بوطن خود شافقہ آسوده خاطر روزگار بسر برد و در غزہ امرداد ماه آبی باقرخان بمنصب دوہزاری ذات و ہزار دوویست سوارسرفرازگشت و از امر او بندہاے بادشاہی کہ در فتح دکن ترددات ثنائیتہ بتقدیم رسانیدہ بودند سے دو و نفر باضافہ ہاے لایق عز اختصاص یا فتند عبدالعزیزخان نقشبندی کہ بحکومت قندھار تعیین شدہ حسب الاتماس فرزندخانجہان بمنصب سہ ہزاری ذات و دو ہزار سوارسرفراز شد در غزہ شہر یورشیر مرصع برنیل بیگی ایلچی عنایت نمودم و یک وہیہ از اعمال دارالخلافہ کہ مبلغ شانزدہ ہزار روپہ جمع داشت تیر باو لطف شد کہ در نیولاحیکم رکنا را بجهت شورش مزاج و بد خوئی و عدم وقوف لایق خدمت ندانستہ رخصت فرمودم کہ بہر جا خواهد برد چون بعرض رسید کہ ہوشنگ برادر زادہ خان المذکور نا حق کردہ در حضور طلب داشته باز پرس کردم و بعد از ثبوت حکم بقصاص او شد حاکم درین کورہ خاطر شاہزادہ نکرده تا با مرا و سایر بندہا چه رسد امید کہ توفیق رفیق باد غزہ شہر یورماہ حسب الاتماس آصف جان اورفتہ در حمایے کہ بتازگی ساختہ بود غسل کردہ شد بے تکلف بسیار نفیس و مکلف حمایے است بعد از فراغ غسل پیشکش لایق بنظر در آور دو آنچه پسند افتاد برگزیدہ تتمہ با و بخشیدم وظیفہ خضرخان خاندیسی از اصل و اصنافہ ہزار روپہ مقرر شد کہ درین ایام بعرض رسید کہ کلیان نام آہنگری بر زنی ہم از صنف خود عاشق ناز است و پیوستہ سردر پے او دارد و اظهار شیفگی می نماید آن ضعیفہ با وجودیکہ بیوہ است اصلاً با شنائی او تن نمی دہد و محبت این بیچارہ دل دادہ در باطنش سرایت نمی کند ہر دورا بحضور طلب داشته باز پرس نمودم و ہر چند آنفورت را بہ پیوند او ترغیب و تکلیف دادہ شد اختیار نکرد درین وقت آہنگر مذکور گفت کہ اگر یقین دانم کہ او را بمن عنایت فرمایند خود را از بالائے شاہ برج قلعہ اندازم من از روے مطایبہ گفتم کہ شاہ برج موقوف اگر دعوی محبت تو از صدق فروغ دارد خود را از بام این خانہ اندازی من او را حکمی بومی و ہم ہنوز سخن تمام نشدہ بود کہ برق آسا دویدہ خود را بزر برانخت بجزد افتادن از چشم و دہانش خون جاری شد من از ان ہزل و مطایبہ ندامت بسیار کشیدم و آزر درہ خاطر گر دیدم با صفت خان فرمودم کہ او را بخانہ بردہ تیمار داری نہ ساید چون پیمانہ حیاتش بسر نیز شدہ بود بہمان آسیب در گذشت -

عاشق که جان نثار بران آستانه ساخت | از شوق جان سپرد و اجل را بهانه ساخت

حسب الاتماس مهابت خان منصب لاجین قاقشال از اصل و اضافه هزاری ذوات و پانصد سوار مقرر شد در سواخ گذشت
ایمانی بران رفته که روز جشن دسره در کشمیر اثر گرفتگی نفس و کوتاهی دم در خود احساس نمود مجلاً از کثرت باریدگی و طوبت
هوا در مجرای نفس بجانب چپ نزدیک بدل گرانی و گرفتگی ظاهر شد رفته رفته با متداد داشتند و انجا امید از اطباء
که در ملازمت بودند نخست حکیم روح الله متصدی علاج گشت و یک چندی بدو اهاک گرم ملایم تدبیرات بکار برد
لظا هر اندک تخفیفی شد چون ازان گریه بر آمد باز شدت ظاهراً ساخت درین مرتبه روزی چند بشیر نزد باز بشیر شتر
پرداخت از هیچ کدام فایده بر اصل نیافتم مقارن این حال حکیم رکن که از سفر کشمیر معاف داشته در آگره گذاشته بود خدمت
پیوست و از روی دلیری و اظهار قدرت مرکب معالجه شد و مدار بر او به گرم و خشک نهاد از تدبیرات او نیز فایده
مترتب گشت بلکه سبب افزونی حرارت و خشکی دماغ و مزاج شد بنیابت بیفت گشتم و مرض رو با شداد نهاد و محنت
با متداد انجا میدورین قسم دقتی و چنین حالتی که دل سنگ بر من می رسد ^{پس حکیم مرزا محمد که از اطباء عمده}
عراق بود در عهد دولت پدر بزرگوارم از ولایت آمده بود بعد از آنکه تخلص ^{بود این نیازمند آراستگی یافت چون}
بجوهر استعداد و تصرف طبیعت از همکنان امتیاز داشت در مقام تربیت او شده بخطاب مسیح الزمانی امتیاز بخشیدم
و پایمه اعتبار از دیگر اطباء که در ملازمت بودند برافزودم بگمان آنکه شاید وقتی از اوقات مصدر خدسته تواند شد آن
حق ناشناس با وجود چندین حقوق و مننت در رعایت مرابین روز و دیده و چنین حال پسندیده اصلاً بدو و علاج خود را آشنا
نمی ساخت با آنکه از جمیع اطباء که در ملازمت حاضر بودند بقدر امتیازی داشت متصدی علاج نمی شد هر چند عنایت و
التفات ظاهراً ساخته بهر او مواسات تکلیف می نمودم بیشتر صلب شده در جواب می گفت که بردانش و حداقت خود
این قدر اعتماد ندارم که متصدی علاج تو انم گشت و همچنین حکیم ابوالقاسم پسر حکیم الملک با وجود نسبت خان زادگی و حقوق
تربیت متوهم و متوحش خود را ظاهری ساخت که از روی خاطر مستنفر و متناذی می شد تا به حال چه رسد ناگزیر دست
از همه باز داشته از تدبیرات ظاهری دل برکنده خود را بحکیم علی الاطلاق سپردم چون در نشاء پیاپی تخفیفی می شد روز هشتم
بجلاف ضابطه و معتاد از تکاب می نمودم رفته رفته با فراط کشید و مقارن گرم شدن هوا ضرر آن محسوس گشت ضعف
و محنت رو بفرزونی نهاد و نور جهان بیگم که تدبیر و تجربه ادا زین اطباء بیشتر است خصوص که از روی مهربانی و دلسوزی باشد در

مقام کم کردن پیاله و تندبیراتی که مناسب وقت و ملائیم حال باشد شد اگر چه پیش ازین هم علاجی که اطبا میکردند بصلاح و
صواب پیدا بود لیکن درین وقت مدار بر مهربانی او نهادم و شراب را بتدریج کم کرد و از چیزهای نامناسب و غذا های
ناموافق محافظت نمود امید که حکیم حقیقی از شفاخانه غیب صحت کامل نصیب کند در روز دوشنبه دوازدهم ماه مذکور مطابق بیست
و پنجم شهر شوال سنه یک هزار و سی و هجری جشن وزن شمس بیمار که در فرخه آراستگی یافت چون در سال گذشته بیماری
صعب کشیده پیوسته در محنت و آزار گذرانیده بودم بشکر آنکه چنین سالی بخیریت و سلامت بانجام رسید در سر آغاز سال الحال
اثر صحت بر چهره مراد پیدا آمد نور جهان بیگم التماس نمود که و کلاسه او متصدی این جشن عالی باشند الحق مجلسی ترتیب نمود
که حیرت افزای نظارگیان گشت از تاراجی که نور جهان بیگم در عقد از دواج این نیازمند در آمده اگر چه در همه جشن های
وزن شمسی و قمری لوازم آن احضار می نمود دولت بوده باشد ترتیب نموده سرمایه اسباب سعادت و نیک نختی دلنسته
است لیکن درین جشن بیش از پیش زوده در آراستین مجلس و ترتیب بزم نهایت توجه بکار برود و جمعی از
بند های پسندیده خدمت و خواصان مزاجبران که درین ضعف از رومی اخلاص و جانفشانی پیوسته حاضر بوده پروانه
صفت برگرد و سرم می گشتند بواز شات لائق از خلعت و کمر شمشیر مرصع و خنجر مرصع و اسپ و ضیل و خوانها پرواز زر و هر
کدام در خور پایه خویش سرفراز می یافتند با آنکه از اطبا خدمت شایسته بنظور نیامده بود بانکه خفته که دوسه روز
دست میداد تقریبات برانگیزه انواع و اقسام مراسم نظور آمده درین جشن همایون نیر بانعامات لائق از نقد و خمس
کام دل بر گرفتند بعد از فراغ جشن مبارک خوانهای جوهر و زر بطریق نثار و در امن امید اهل نشاط و ارباب استحقاق ریخته
شد و جو تکرار می نمود که نوید بخش صحت و تندرستی بود بمهر و روپیه وزن نموده مبلغ پانصد مهر و هفت هزار روپیه باین صیغه در
وجه الغام او مقرر شد در آخر مجلس پیشکشهای که بجهت من ترتیب داده بودند بنظر در آورند از جوهر مرصع آلات و
آتش و اقسام نفایس آنچه خاطر پسند افتاد بر گزیدیم با جمله موازی دو لک روپیه صرف این جشن عالی بابت انعاماتی که
نور جهان بیگم کرده بقلم در آمد سوائے آنچه بسم پیشکش گذرانید در سنوات گذشته که من صحت داشتم سه سن و یک دوسه
بیشتر یا کمتر بوزن در گئی آدم امسال بنا بر ضعف و لاغرے دو من و بیست و هفت سیر شدم روز مبارک شنبه غره ماه الهی
اعتقاد خان حاکم کشمیر بمنصب چهار هزار و پانصد سوار سرفراز می یافت راجه گنجنگ بمنصب چهار هزار و سه
هزار سوار ممتاز گشت چون خبر بیماری من بفرزند شاه پرویز میرسد فرمان طلب تقید ناشده بی تا پانه متوجه ملازمت میگردد

بتاریخ چهار و دهم ماه مذکور در ساعت مسعود و زمان محمود آن فرزند سعادت مند بدولت آستان بوس مستعد گشته سه بار بر در
 تخت گردید هر چند مبالغه نموده سوگند می داد و منع می فرمودم او در زار می نشست و تضرع افزوده بیشتر اغراق بکار می برد
 دست او را گرفته جانب خود کشیدم و از روی شفقت و عاطفت در آغوش عزت تنگ در آورده التفات و توجه بسیار ظاهر
 ساختم امید که از عمر دولت برخوردار باشد در نیولابیت لک روپیه خزانة مصحوب بامداد خان بجیت صرف فرمایات لشکر کن نزد
 فرم فرستاده مشارالیه بعنایت فیصل و علم سرفراز بی یافت در بیست و هشتم قیام خان قراول بیله بمرضی طبعی و دلچسب
 حیات سپرد از خدمتگذاران مزاجدان بود و قطع نظر از فنون شکار و مهارت او در این فن از اکثر جزویات خبردار بود و پیرو
 مزاج من بسیار کرده بود با بجلد ازین ساخته خاطر من سخت گرانی بد گرفت اما که ایزد تعالی او را بیا مرزاد بد بتاریخ نسبت
 و نهم والده نور جهان بیگم بجوار رحمت الهی پیوست از صفات حمیده این ~~خان~~ خانان غنت چه نویسم بے اغراق
 در پاک طینت و دانائی و سایر خوبیهایی که زیور عیوانات است مادر و هر سمت ~~ده~~ و مادر او را از مادر حقیقی خود کمتر نمی
 دانستم نسبت تعلق و رابطه محبت که اعتماد الدوله را با او بود اطمینان که هیچ شوهر ~~را~~ با همسر خود نبوده ازین جا باید قیاس کرد
 که بران پیر غم زده چه گذشته باشد و همچنین از نسبت تعلق نور جهان بیگم با چنین والده چه توان نوشت فرزند ~~م~~ مثل صفحان
 بانهاست خرد مندی و دانائی جامه شکیبائی چاک کرده از لباس اهل تعلق بر آمده پدر مجرد خاطر را از مشاهده حال گرانی
 فرزند غم بر غم دور دور و فرود فرود هر چند بصیحت پرداخت سو و مند نیامد روزی که من به پرسش رفتم چون ابتدا ~~را~~
 شورش مزاج و آزر و گی خاطر او بوده از روی شفقت و مرحمت حرفی چند نصیحت آمیز فرموده بجز نگرتم و واگذاشتم تا
 آن آشوب فرو نشیند بعد از روزی چند جراحت درونی او را بمرهم التفات علاج کرده باز بلباس اهل تعلق می آورم
 اگر چه اعتماد الدوله بجیت رضاجوی و پیرو می خاطر من بطاهر خود را ضبط می کرد و اظهار حوصله می نمود لیکن باین نسبت الفتی که
 او را بود حوصله چه همراهی تواند کرد غره آبان ماه الهی سر بلند خان و جانسپار خان و باقی خان بعنایت نقاره سر بلند می یافتند
 عبداللہ خان بے رخصت صاحب صوبه و کن بمجال جاگیر خود آمده بد یونانیان عظام فرمودم که جاگیر او را تغیر نمایند اعتماد
 راے حکم شد که سزاوار نموده او را بصبوبه مذکور رسانند پیش ازین مجملے از احوال مسیح الزمان نسبت افتاد که با وجود چندین
 حقوق تربیت و نوازش درین قسم بیماری توفیق خدمتگاری نیافت غریب تر آنکه بیکبار پرده آزریم از پیش برگرفته التماس
 سفر حجاز و زیارت خانه مبارک نمود از آنجا که در همه وقت در همه کار با توکل این نیاز مند بذات خداوند بے نیاز و کریم کار ساز

است کشاوه پشانی رخصت فرمودم با آنکه از ہرہ قسم سامان داشت بست ہزار روپیہ بکیت بد و خرچ انعام شد امید کہ حکیم علی الاطلاق بے وسیلہ اطبا و سبب دو این نیازمند را از شفا خانہ کرم خود صحت عاجل و شفا کے کامل کراست کناد چون ہواے آگرہ از مہر شدت حرارت و افراط گرما بجزاج من سازگار نبود بتاریخ سیزدہم روز دو شنبہ آبان ماہ آبی سنہ شانزده رایات عظیمت بر سمت کوسہستان شمالی برافراشتہ شد کہ اگر ہواے ناحیت باعدال قریب باشد برکنار آب گنگ سرزمین خوشی اختیار نموده شہرے بنا نہادہ شود کہ در موسم تابستان محل اقامت باشد والا بجانب کشمیر عنان عزیمت معلوم گردد و منظر خان را بحفظ و حراست دار الخلافہ آگرہ گذاشتہ بہ تقارہ واسپ و نیل سرفراز فرمودم میرزا محمد برادرزادہ اور ایفوجداری نواحی شہر مقرر داشتہ بخطابجا اسدخانی و اضافہ منصب ممتاز گردانیدم بد و باقرخان را بخدمت صوبہ داری صوبہ اودھ سرفراز ساختہ رخصت فرمودم ہر ماہ مذکور از نواحی متہرا فرزند اقبال مند شاہ پر وزیر بصوبہ بہار و مجال جاگیر خیش ت سر دیارے خاصہ بانادری و خجمر صبع واسپ و نیل لطف فرمودہ رخصت نمودم امید کہ از عمر بہ خور و ادب حاکم دہلی بدولت زمین بوس سرفراز شد در ششم ماہ بدار الملک دہلی نزول اتفاق افتاد و دور و زور سلیم گدو مقام نگہودہ بہ نشاط شکار مشغول گشتم درینوالا بعض رسید کہ جادو را کے کہاتہ کہ از سران عمدہ دکن است بر ہمنونی سعادت و بدرقہ توفیق دولت خواہی اختیار نمودہ در سلک دولت خواہان و بند ہا منتظم گردید فرمان مرحمت عنوان با خلعت و خجمر صبع مصحوب نراین واس را ٹھور عنایت نمودہ بکیت او فرستادم عزمہ دیماہ الہی مطابق ہفتم شہر صفر ۱۱۰۷ ہجری مقصود برادر قاسم خان نخطاب ہاشم خانی و ہاشم بیگ خوشی نخطاب جان شافخانی سرفراز گشتند ہفتم ماہ مذکور در مقام ہر دو ار کہ برکنار گنگ واقع است نزول سعادت اتفاق افتاد ہر دو ار از مستند معاہد مقرر ہنود است و بسیارے از بر ہمنان و تجر و گزینان درین مقام گوشہ انزوا اختیار نمودہ بآئین دین خویش یزدان پتی میانید بہر کد ام در خور استحقاق از نقد و جنس تصدق لطف فرمودم چون آب و ہوا سے این دہن گوہ پسند خاطر نیفتاد و بہر ز مینے کہ اقامت دوران توان کرد و بنظر درینا بد بر سمت دامن کوہ جمو و کانگرا نہضت فرمودم درینوالا بعض رسید کہ راجہ بہاؤ سنگم در صوبہ دکن مسافر ملک عدم گشت از افراط شراب بغایت ضعیف و زبون شدہ بود ناگاہ شی بروستولے گے گرد و ہر چند اطبا تدبیرات بکار برودہ داغما برفق سری سوزند بہوش نمی آید یک شبان روز بے شعور افتادہ روز دیگری گذر دو روزن در ہشت کینز خود را با تیش و فاسے او سوختند جبکت سنگ برادر کلانش و ہما سنگم برادرزادہ

او هر دو نقد حیات در کار شراب کرده بودند مشارالیه از آنها عبرت نگرفته جان شیرین بآب تلخ فروخت بعنایت و حمید و
 نیکذات و سنجیده بود از ایام شاهزادگی بخدمت من پیوسته بمیان تربیت من بوالا پایه پنج هزار ری رسیده بود چون از وفزندگی
 نمازد نبره برادر کلانش را با وجود صغر سن بخطاب راجگی سرفراز ساخته منصب دو هزار ری ذات و هزار سوار عنایت فرمودم
 برگزیده این وطن آنهاست بدستور سابق بجایگزید و مقرر شد تا جمعیت او متفرق نشود اصالتخان پسر خان جهان بمنصب هزار بیضا و پانصد سوار
 سرفراز بیستم ماه مذکور در سراسر آلتوه منزل شد چون پیوسته به نشاط شکار مشغولم طبیعت بخوردن گوشت جانورانی که به دست خود شکار
 میکنم بیشتر راغب است بنا بر دسواس و احتیاط که درین امور است در حضور میفرمایم که پاک سازند و خود مقید شده چینه دانه آنها را حلقه
 میکنم که چه خورده و خوراک این جانور چسبیت اگر حیوانا چیزه که کرا بیت داشته باشد بنظر درمی آید ترک خوردن آن می کنم
 پیش ازین اقسام مرغابی بنیر از سونه میل نمی فرمودم در هنگامیکه در ابکت محل نزول را ایستاق اقبال بود سونه
 مرغابی خانگی را دیدم که کوههای کرده می خورد از مشاهده آن طبیعت را در حضور پدیده از خوردن سونه مرغابی
 خانگی ترک دادم تا آنکه درین تاریخ مرغابی شکار شد فرمودم که در حضور پدیده دان اول پاهنگه خورد
 برآمد بعد از آن بقه کلان ظاهر شد بمرتب کلان بود که تا پیشم خود دیده نشود قبیل نتوان کرد که باین کلانی تواند فرود بمجلا
 از امروز بخود قرار دادم که در اکل مرکب مرغابی نشوم خان عالم معروض داشت که گوشت عقاب سفید بغایت لذیذ
 و تازک می باشد بنا بر آن عقاب سفید را طلب داشته فرمودم که در حضور پاک ساختند اتفاقاً از چینه دان آن ده بقه برآمد
 بنوعی کرده طبیعت افتاده که از یاد آن خاطر متاذی و متنفر می گرد و در بیت و یکم باغ سهند مسرت افزای
 خاطر گشت و دور از مقام نموده از سیر و تماشای آن مخطوط گشتم درینو لا خواجه ابوالحسن از صوبه دکن آمده سعادت
 ملازمت دریافت و مورد عنایات روز افزون گردید غرض بهمین ماه الهی در نور سراسر منزل اتفاق افتاد منصب معتمد خان
 از اصل و اضافه دو هزار ری ذات و شش صد سوار حکم شد خان عالم بصاحب صوبگی آله اباس سرفراز ای یافت
 اسپ و سرو پا و شمشیر مرصع عنایت نموده رخصت فرموده مقرب خان بمنصب پنج هزار ری ذات و سوار ممتاز گشت
 روز مبارک شبینه که کنار آب بیاه منزل شد قاسم خان از لاهور آمده دولت ملازمت دریافت پاشم خان برادر او با
 زمینداران دامن کوه سعادت آستان بوس سرفراز شد با سوسه زمیندار بلواره جانورهای بنظر در آورده که مردم کوهستان
 آن را جان بهن خوانند مانند قر قاول است که تدر و نیز گویند رنگش بعینه برنگ ماده قر قاول است لیکن در جبهه قر قاول

سفید با سوسه مذکور معروض داشت که این جانور بر کوه برقی باشد و خوراکش علف و سبزه است تدرو در خانه نگاه داشته
 بچه از در گرفته شد و گوشت اقسام آن را از جوانه کلان مکرر خورده شد توان گفت که گوشت تدرو را با گوشت جانور مذکور نسبتی
 نیست گوشت این جانور بر آب لذیذ ترست از جانورانی که درین کوستان بنظر در آمد کیکی پھول پکار است کشمیر باین سوتلو
 می گویند از طاؤس ماده نیم سوانی خرده ترمی باشد پشت دوم و هر دو بازو بسیار بی مائل از عالم بالهائے چیز و خالهای
 سفید و در شکم تاپیش سینه سیاه با خالهای سفید و بعضی خالهای سرخ نیز وارد و پرهای باز و سرخ آتشین
 در نهایت بر استی و خوبی و از سر نزل تاپس گردن نیز سیاه براق و بالای سر و شاخ و گوشش فیروزه رنگ و در دور
 چشم و دهنه پوست سرخ و در زیر حلقوم پوستی گریه مقدار دو کف دست و در میان آن پوست مقدار یک دست
 بنفشه رنگ است و در میان آن خالهای فیروزه رنگ افتاده بر دور آن هر خط فیروزه رنگ کشیده شش پرشت کنگره و در دور
 آن خط فیروزه بعضی انگشت سرخ گلابی و بازو بر گردن آن خط فیروزه رنگ و پاهایش نیز سرخ رنگ زنده را
 که وزن فرموده شد یک صد و پنجاه پونیه بر آمد بعد از کشتن و پاک ساختن یک صد و سی و نه توله شد و دیگر مرغ زرین
 است که ساکنان لاهورشن گویند که در پستاند زنگش از عالم سینه طاؤس و بالای سر کاکل و دمش مقدار چهار
 پنج انگشت زرد مانند شمیر طاؤس و چشمه بر ابرو قاز غایتا گردن قاز دراز بے اندام است و ازین کوتاه و باندام برادر شاه
 عباس مرغ زرین خواسته بود چند قطعه مصحوب ایلمچی او فرستاده شد روز دوشنبه جشن وزن قمری آراستگی یافت و درین
 جشن نور جهان بیگم بچیل و پنج کس از امرای عظام و بندهای نزدیک خلعت داد چهار دهم ماه مذکور موضع به سلون از
 مضافات سیتا محل نزول آرد و گویان پوی گردید چون هوا سیرکانگروه و کوستان مذکور پیوسته مرکز خاطر بود
 آرد و کلان را درین مقام گذاشته با جمعی از بندهای مخصوص و اهل خدمت متوجه تماشای قلعه مذکور شد چون
 اعتماد الدوله بیار بود در آرد و گذارتم و صادق خان میر بخشی را بجهت محافظت احوال مشارالیه و محارست آرد و نگاه
 داشتیم روز دیگر خبر رسید که حال اعتماد الدوله متغیر گشته و علامت یاس از چهره احوالش ظاهر است از منظر اب نور جهان بیگم
 نسبت التماسی که مرا با او بود تا بیاورده بار و مراجعت نمودم آخری های روز بدیدن او فرستم وقت
 سکران بود گاه از هوش می رفت دگاه هوش می آمد نور جهان بیگم بجانب من اشارت کرد و گفت می شناسید در چنان
 وقتی این بیت انور سے را خواند -

<p>در چنین آرائش عالم به بسند متهری</p>	<p>آنکه نابینای مادر زاد اگر صاحب شود</p>
<p>دو ساعت بر بالین او بودم هرگاه بهوش می آمد هر چه می گفت از روی آگاهی و فهمیدگی بود القصد شب هفتم ماه مذکور بعد انقضای سه گهر می برجت جاوید پیوست چه گویم که ازین واقعه وحشت افزا بر من چه گذشته هم وزیر عاقل کامل بود و هم مصاحب دانای هیربان -</p>	
<p>از حساب خبر دهزاران بیش</p>	<p>از شمار دو چشم یک تن کم</p>
<p>با آنکه بار چنین سلطنتی بر دوش اختیار بود و این ممکن و مقدور بشر نیست که در خل و تصرف همه را از خود راضی توان داشت هیچکس بجهت عرض مطلب و هم سازی خود نزد پادشاه دولت نرفت که از پیش او آزرده برگشته باشد هم دولت خواهی و کفایت صاحب را مراعات می نمود و هم از باب حاجت را آخر سند و امید واری داشت الحق این شیوه مخصوص او بود از روزیکه مصاحب او بجوار رحمت ایزدی پیوست و دیگر بخود در داخل روز بروز می گذاخت اگر چه در ظاهر بجهت سرانجام هم سلطنت و تمشید امور دیوانی محنت بخود قرار داده و در آن روزی که در بطن آتش جدائی اومی سوخت تا آنکه بعد از سه ماه و بیست روز در گذشت روز دیگر در آن دو خیشان او رفته چهل و یک تن از فرزندان و اقوام و دو از ده نفر از منتسبان او را سر و پا عنایت نموده از لباس مام بر آوردم روز دیگر بهمان عنایت کوچ نموده متوجه نماشاهی قلعه کانگه شدیم بچار منزل در یای مان گنگا مورد آورد و در مغالگشت الف خان و شیخ فیض الله مجاریسان قلعه مذکور سعادت زمین بوس در یافتند درین منزل پیشکش را چه چیتا به نظر درآمد ملک و بست و بیخ کرده از کانگه دور تر است درین کوستان از وعده ترز میندارے نیست گریزگاه همه زمینداران ملک ملک ادست و عقبهای دشوار گذار دار و تاحال اطاعت هیچ پادشاهی نکرده پیشکش نفرستاده بود برادر او نیز سبلازمت سرفراز گشته از جانب او مراسم بندگی و دولت خواهی ظاهر ساخت خیلک شهری و معقول بنظر درآمد با انواع مراسم و نوازش سرفرازے یافت به تاریخ بخت و چهارم ماه مذکور متوجه سیر قلعه کانگه شدم و حکم کردم که قاضی و میر عدل و دیگر علماء اسلام در رکاب بوده آنچه شعار اسلام و شرایط دین محمدی است در قلعه مذکور بعمل آوردند با جمله قریب یک گروه طے نموده بر فراز قلعه برآمده شد بتوفیق ایزد سبحان بانگ نماز و خواندن تحلیه و کشتن گاو و غیره که از ابتداے بنا بر این قلعه تاحال نشده بود همه را در حضور خود بعمل آوردم سجدهات شکر این موهبت عظمی که هیچ پادشاهی توفیق بران</p>	

نیافته بود بتقدیم رسانیده حکم فرمودم که مسجد عالی درون قلعه بنامند قلعه کاکلگره بر کوه بلند واقع است و در دست حکام و متناست
 بحدی است که اگر آذوقه و لوازم قلعه داری برجا باشد دست زور بدامن آن نمی رسد و گنبد مد بیراز تسخیر آن کوتاه است
 اگرچه بعضی جاسر کو بها وارد و توپ و تفنگ می رسد اما حصار میان رازیان ندارد و می تواند که بجای دیگر نقل مکان نموده
 از آسیب آن محفوظ ماند قلعه مذکور بصیت و سه برج و هفت دروازه دارد و درون آن یک کوه و پانزده طناب است
 طول پاؤ کوه و دو طناب و عرض از لبست دو طناب زیاده نه و از پانزده کم نه و ارتفاع یک صد و چهارده دره و دو حوض
 درون قلعه دارد یک در طول و دو طناب و در عرض یک و نیم طناب و دویم نیز برابر آن بعد از فراغ سیر قلعه تها شای
 بت خانه درگاه که به یون مشهور است توجه فرمودم عالی سرگشته بادیه ضلالت شده قطع نظر از کفار که بت پرستی آیین آنها
 ست گروه کرده از اهل اسلام مسافت بعد طی از راه در رات می آرد و برستش این سنگ سیاه می نمایند نزد یک بتخانه
 مذکور در دامن کوه ظاهران که در آنجا از اشیاء و تابش پیوسته آتش شعله می کشد آنرا احوالاموکی نام نهاده اند
 و یکی از کرامات بت پرستان اینست که در آنجا عوام الناس را فریفته اند بنود می گویند
 که چون زن مهاور را عمر آید
 پیدها دیوار غایت محبت و تعلق که باد داشت مرده او را بدوش کرده سرور
 جهان نهاد و لاشه او را با خودی کروانید چون مدتی برین گذشت ترکیب او متلاشی گشت و از هم فرو ریخت هر عضو
 در جائی افتاد و در خور شرافت و کرامت هر عضو آنجا راعت و حرمت داشتند چون سینه که نسبت باعضای دیگر شریف
 تراست درین مقام افتاد این جا را نسبت بجای دیگر گرامی تر داشتند و بعضی برانند که این سنگ که الحال موجود
 منصوب کفار شقاوت آثار است آن سنگ نیست که در قدیم بوده بلکه سنگی که در قدیم بود لشکر از اهل اسلام آمده
 سنگ مذکور را برداشته در قعر دریا انداختند بدستور که هیچکس پله بدان نیارست برود و تنها این غوغای کفر و
 شرک از عالم بر افتاده بود تا آنکه برهنه مزور بحیث کان آرائی خویش سنگ را در جائی نهان ساخته نزد راجه وقت آمده
 گفت که من در کار انجواب دیدم که بمن می گفت که در فلان مقام مرا انداخته اند زود مرا دریا بید راجه از ساده لوحی و
 طمع زر که در نزد و رات خواهد آمد سخن برهنه را معتبر داشته جمعی را بهر اهی فرستاد و آن سنگ را آورده درین مقام بیز تمام
 نگا داشته اند و از سر نو دکان ضلالت و گمراهی فرو چیده اند و العلم عند الله از بت خانه مذکور بسیر دره که بکوه مدار شهرت یافته
 عبور اتفاق افتاد و جانی نفیس است از روی آب و هوا و طراوت سبز و لطافت مقام نظر گاه خوشی است و آثار

در ان مقام واقع شده که از فراز کوه آب فرودی ریزد حکم فرمودم که عمارت موزدنی در خور این مقام اساس نهند در بیست و پنجم
 ماه مذکور ریاست مراجعت معلوف داشته العت خان و شیخ فیض الله را بعنایت اسپ و فیل سر فراز ساخته بمحافظت قلعہ حضرت
 فرمودم روز دوم قلعہ نور پور محل نزول اردو سے ملے گردید بعرض رسید کہ درین نواحے مرغ جنگلی بسیار است چون تا حال
 شکار مرغ مذکور نگردہ بودم روز دیگر مقام فرمودہ بہ نشاط شکار خوش وقت گشتم چهار قطعہ شکار شد در جثہ و رنگ و صورت
 از مرغ خانگی تمیز نمی توان کرد و از خصوصیات مرغ مذکور ان است کہ از پا گرفتہ سرنگون سازند تا ہر جا کہ برند آواز بر نمی آرد
 و خاموش می باشد بجلات مرغ خانگی کہ فریادی کند مرغ خانگی را تا در آب گرم غوطہ نہ ہند پر ہائے آن بسہولت کتہ
 نمی شود جنگلی از عالم دراج و پودن خشک کندہ می شود از اقسام آن فرمودم کہ طعام بچند و کباب کردند بد طعام ظاہر شد ہر چہ
 کلان است گوشتش در نہایت بے مزگی و خشکی است جو انہ اش فی الجملہ رطوبتی دارد اما بد طعام است زیادہ از یک تیراند
 پرد از نمی تواند کرد و خوردش اکثر سرخ مے باشد و باکیان سیاہ و زرد درین جنگل نور پور بسیار است حکم فرمودم کہ
 بعد از آنکہ راجہ با سو قلعہ از سنگ و منازل و بسا تین طرح افگند بنا سبت نام *پہلوید تینا سے ہزار روپیہ صرفت*
 این عمارت شدہ باشد غایت عمارتے کہ ہندوان بسلیقہ خود بسا زند ہر چہ *و لکشین نیست چون چاہے*
 قابل و سر منزل دلکشا بود حکم فرمودم کہ یک لک روپیہ از خزانہ عامرہ محکمہ عمارت اجا خواہ نہسایند و منازل عالی
 در خور آن سر زمین اساس نهند درینو لا بعرض رسید کہ سنا سے موتی درین نواحے مے باشد کہ مطلق اختیار از خود دور
 کردہ حکم فرمودم کہ بحضور بیارند کہ بحقیقت او را رسیدہ شود عابدان و مرتاضان ہنود را سرب با سے مے گویند و معنی
 سرب باسی اکہ تارک ہمہ چیز و بکثرت استعمال سنا سے شد و تفصیل مراتب اینہا بسیار است و در طائفہ سرب با سے چند گروہ اند
 و از انجملہ یکے موتی است کہ از خود سلب اختیار می کنند و خود را تسلیم می سازند چنانچہ مطلق زبان را بگو یالی آشنائی سازند
 اگر وہ شبان روز یک جا ایستادہ باشند قدم پیش و پس نمی نهند مجلا حرکت باختیار آہنا سر نمی زند و حکم جہاد دارند چون بحضور
 آورند تفحص احوالش نمودہ شد استقامت عجبے در حالش مشاہدہ افتاد بخاطر رسید کہ در حالت مستے و بے خبرے و
 بے خودی اداسے خارجی از و سرزند بنا بران چند پیالہ عرق دو آتشہ با و خورانیدہ شد بنوعے ملکہ این کار ہم رسانیدہ بود
 کہ سر موتی تغییر نیافت و بہان استقامت بود تا از ہوش رفت مثل مردہ ہا اورا برداشتہ بردند حق تعالی رحمی کرد کہ
 ضرر جانے با و رسید القصہ در مرتبہ خود غریب استقامت داشت درینو لا سبے بدل خان تایخ فتح کانگرہ و تایخ بنا مسجد کہ در قلعہ مذکور

۵۱۳

فرموده شده معروض داشت چون خوب یافته بود نوشته شد -

که شد بر هفت کشور بادشاه از حکم تقدیری	شهنشاه زمان شاه جهانگیر ابن شاه اکبر
که از نخت جوان او جهان امین شد از پیری	جهانگیر جهان بخش و جهان دار و جهان دارا
خر و گفتا کشود این قلعه اقبال جهانگیری	بشمیر غزا این قلعه را بکشود تا رخشش +

تاریخ بنای مسجد را چنین گفت

بادشاه است که در دهر نزار دله	نور دین شاه جهانگیر بن شاه اکبر
قلعه کا نگرا بگرفت تا سید اله	ابرغیش که کند قطره او طوفانی
که منور شود از سجده او پیشانی +	شد چو از حکم دے این مسجد پر نور بنا
مسجد شاه جهانگیر بود نورانی +	باقی از غیب بگفت از پئے تاریخ بنایش

در عهده است که ماه الهی جاگیر و شمس است و امارت اعتماد الدوله بنور جهان بیگم از زانی داشتیم و حکم فرمودیم که تقارن و زیارت او را از این شهر تا سه روز بماند باشد چهارم ماه مذکور حوالے پر گنجه کشور محل نزول موالکب و الا گشت درین روز در این شهر بجاالی منصب دیوانی کل سرفراز گردید بے و دو نفر از امر اردکن خلعت عنایت شد او سید میرزا اعتماد الدوله منصب بیزار می ذات و پانصد سوار سر بلندی یافت + درینو لا عرض شد خرم رسید مستلبر آنکه سر در شهر ماه بحر ضه در دو تونج و دلایت حیات سپرده بجواز رحمت رب العالمین پیوست تو زد و هم ماه مذکور در کنار بیت نزول دولت اتفاق افتاد قاسم خان منصب سه هزار می ذات و دو هزار سوار سرفراز شد راجه کشند اس بخدمت فوجداری دہلی ممتاز گشت و منصب او اصل و اضافه دو هزار ذات و پانصد سوار مقرر شد پیش ازین قراولان و یساولان تعیین شده بودند که در شکار گاه کرچاک جرگه ترضیب نمایند چون بعضی رسید که شکار بے بشا خبند در آمده بیست و چهارم ماه مذکور یا چند بے از بند هائے خاص بخرم شکار توجه فرمودم و از تچقار کوه بے و چکاره یک صد و بیست و چهار را حس شکار شد درین روز بعضی رسید که ظفر خان پسر زین خان بر حمت حق پیوست سعادت امید پسر او را منصب بیشت صدی ذات و چهار صد سوار سرفراز ساختیم -

جشن هفتاد و نهمین نوروز از جلوس همایون

شب دوشنبه شهر جمادی الاول سنه هزار و سی و یک هجری بعد از گذشتن یک پیرو پنج گطری و کسری نیز اعظم
 فروغ بخش عالم دولت سرای محل را بنور جهان افروز خویش منور گردانید و سال هفتاد و نهم از جلوس این نیازمند بفرخی
 و فیروزه آغاز شد درین روز بخت افروز آصف خان بمنصب شش هزاری ذات و سوار سر فرزند گردید قاسم خان را بکومت
 صوبه پنجاب رخصت فرموده اسپ و فیل و سر و پانچایت نمود و پانچ و هشتاد و هزار و رب برنیل بیگ ایچی دارای ایران انعام شد
 و در ششم ماه مذکور مقام راول پنڈی مورد عساکر منصور گردید فاضل خان بخدمت بخشگیری سر فرزند یافت برنیل بیگ
 حکم شد که تا هنگام مراجعت موکب منصور از سیر کشمیر در دارالسلطنت لاهور آمده و بسره و باکیر قلی خان لنگر نیل عنایت شد
 چون در نیواکمر استماع یافت که دارای ایران از خراسان بغرم تسخیر قندهار و سیستان و بلخ و سمرقند و بخارا و خوارزم
 و حال بغایت بعید می نمود و از حساب دور بود که این قسم با شاه بزرگ در حاکم علی بکار برد و بر سر ادنی بنده
 از بند های من که با سه صد هزار صد نوکر در قندهار باشد خود بیاید اما از ارباب حرم و ملازمتی که از شرائط جهان داری و لوازم
 سلطنت است زمین العابدین بخشی احدیان را با فرمان مرحمت عنوان نزد خرم فرستاده ام که با عساکر فیروزی اثر و فیضان
 کوه شکوه و قوچ خان عظیم که در آن صوبه بگمک او مقرر بود بسیرت هر چه تمام تر خود را بملازمت رساند که اگر اخیرت متعرون تصدیق
 شد در ابا لشکری از حساب و شمار بیرون و خزانه از حد و اندازه افزون فرستاده شود تا نتیجه عهد شکنی و حق ناشناسی را
 دریا بر ششم ماه مذکور در سر چشمه حسن ابدال منزل شد فدائی خان بمنصب دو هزاری ذات و هزار سوار سر فرزند گردید بدین الزمان
 بخدمت بخشگیری احدیان مقرر گشت در روز دهم ماه مذکور روز جمعه هجرت خان از کابل آمده ملازمت نموده سعادت
 زمین بوس دریافت و مورد الطاف روز افزون گردید صد مهر بصیغه نذر و ده هزار روپیہ برسم تصدق گذرانیدند و بخواجہ ابوالحسن
 تائبینان خود را آراسته به نظر گذرانید و دو هزار و پنجاه سوار خوش اسپه بقلم در آمد که ازان جمله چهار صد سوار برق انداز
 بودند در منزل مذکور شکار قمر غنه طرح افکنده سه و سه راس از قحطکار کوهی و غیره به تیر و تفنگ انداختم در نیوا حکیم موسی
 بوسیله رکن السلطنت هجرت خان دولت ملازمت دریافت از روزی قدرت مولیری متصدی علاج شد امید که قدم

اد مبارک باشد منصب امان الله سپه مهابت خان دو هزار و هشتصد سوار مقرر شد نوزدهم نظامی کلمی مورد
 بارگاه اقبال گردید جشن شرف در آنجا آراستگی یافت مهابت خان را رخصت کابل فرموده اسب و فیل و خلعت رحمت
 فرمود منصب اعتبار خان پنج هزار و چهارصد سوار حکم شد چون بنده قدیم الخدمت و بسیار پیروی فرموده بود بصاحب
 آگره سر فراز ساختم و حراست قلعه و خزاین عهد او مقرر داشتیم بنابت فیل و اسب و خلعت ممتاز ساخته رخصت
 فرمود بیست و نهم در کمالی کنوار ارادت خان از کشمیر آمده سعادت آستان بوس دریافت دویم اردو بهشت ماه آبی
 در خطه دلکشای کشمیر نزول اجلال آفاق اقامت میر میران بنصب دو هزار و پانصدی ذات و چهارصد سوار سر فراز
 گردید در نیولاجبت رفاهیت احوال رعایا و سپاهی مرسوم فوجداری را بر طرقت ساخته فرمان شد که در کل ممالک محروسه
 بعلت فوجداری مزاحمت نرسد از دست خان میر توکلی بنصب دو هزار و هفتصد سوار ممتاز گشت در تاریخ
 سیزدهم در ایام حضور حکیم ممتاز از بیک چپ قصد نموده سبک شدم بمقرب خان سر و پا بکیم مونس او
 هزار در ب انعام شد حسب الامر منضم منصب عبداللہ خان شش هزار و مقرر گشت سر فراز خان بنابت نقاره سر فراز
 گردید بهادر خان اوزبک از قزاقستان زمین بوس دریافت صد مهر بصیغه ندر و چهار هزار روپیہ برسم تصدق
 گذرانید مصطفیٰ حاکم طرقت نامہ و حمزه بیخ نظامی مصور لعل استادان بادگیر تحفه عا برسم پیشکش فرستاده بود منتظر در آمدن
 خرد ماه آبی لشکر خان بنصب چهار هزار ذات و سه هزار سوار سر بلند می یافت بمیر چله منصب دو هزار و پانصدی ذات
 و هزار سوار عنایت شد از امر ارضوبه دکن برین موجب باضافه منصب سر فراز گردید سر در خان سه هزار و
 دو هزار و پانصد سوار سر بلند خان دو هزار و پانصدی ذات و دو هزار و دو لیست سوار باقی خان دو هزار و پانصدی و
 دو هزار سوار شتر زه خان دو هزار و پانصدی و هزار و دو لیست سوار جان سپار خان دو هزار و دو هزار سوار مرزا
 دلی دو هزار و پانصدی و هزار سوار مزاد بیخ الزمان سپهر میرزا شاه رخ هزار و پانصدی ذات و سوار ذاهد خان هزار و پانصدی
 و هفتصد سوار عقیدت خان هزار و دو صدی از سه صد سوار ابراهیم حسین کاشغری هزار و دو صدی و شش صد سوار
 ذوالفقار خان هزار و پانصد سوار راجه گنجگه دهمت خان بنابت نقاره ممتاز گردیدند و دویم تیر ماه آبی سید بایزید
 بخطاب مصطفیٰ خانی سر فراز گردید و نقاره نیز مرحمت شد در نیولاقور خان که از خدمتگاران نزدیک است با فرمان مرحمت
 عنوان بطلب فرزند اقبال مندر شاه پرویز رخصت شد پیش ازین بچند روز عراض متصدیان صوبه قندهار مشتمل بر غریب است دارا

ایران به شیر قندهار رسیده بود و خاطر صداقت آئین نظر بر نسبت های گذشته و حال تصدیق این معنی نمی نمود تا آنکه عرض داشت
فرزند خان جهان سید که شاه عباس بالشکر با عیاق و خراسان آمده قلعه قندهار را محاصره نمود حکم فرمودم که ساعت بجهت
بر آمدن از کشمیر مقرر نمایند خواجه ابوالحسن دیوان و صادق خان بخشی پیشتر از موکب متصور بلاهور شتافته تا رسیدن شاه زاد با
عالی مقدار بالشکر دکن و گجرات و بنگاله و بهار و جمع از امرای که در رکاب ظفر قرین حاضر اند و آنچه پله در پی از محال جاگیر
خود بر بند نزد فرزند خان جهان بملتان روانه سازند همچنین توپ خانه و حلقه های مست فیلان خزانه و سلاح خانه سامان بنده
فرستد چون ما این ملتان و قندهار آبادانی کمتر است بے تمیه آذوقه فرستادن لشکر گران صورت پذیرد بنا برین مقرر شد که
غله فروشان را که با اصطلاح هند بخار ه گویند دلاسا نموده زرداده مقرر فرمائید که همراه لشکر ظفر اثر باشند تا از مهر آذوقه تنگی نکشند
اینجا بخار ه ظایفه ایست مقرر بعضی هزار گاو و بعضی بیشتر یا کمتر به تفاوت می دارند غله از بلوکات بشهر با آورده می فرودند و در
لشکر با همراه می باشند و در چنین لشکره اقل صد هزار گاو و بلکه بیشتر هم طرغ خواهد بود که توفیق کریم کار سازد شدت و آلات
سامان شود که تا اصفهان که پای تخت اوست هیچ جا تامل و توقف روند بدینجهان چون فرستادند که زنده تا رسیدن عساکر
منصور از ملتان قصد آن جانب نمایند و اضطراب نکنند و گوش بر حکم وارد بهیله رسانند تا نهایت اسباب دسر و پاسبان
گشته بگیک لشکر قندهار مقرر شد فاضل خان بنصب دو هزار می ذات و هفت صد و پنجاه سوار گزیدند و چون بعضی رسیدند
نقرا کشمیر در زمستان از شدت سرما محنت می کشند و بسختی و دشواری می گذرند حکم فرمودم که قریب از اعمال کشمیر که سه چهار
هزار روپیة حاصل آن بوده باشد حواله ملاطالب اصفهانی نمایند که در وجه لباس نقرا و گرم کردن آب بجهت وضو ساختن در
مساجد باید که صرف نماید چون بعضی رسیدند که زمینداران کشتوار باز سر تهر و عصیان برداشته به قننه و فساد پرداخته اند به
ارادت خان حکم شد که گرم و چسبان شتافته پیش از آنکه خود را قائم سازند تنبیه بر اصل نموده پنج فساد آنها بر کند بدین تاریخ
زین العابدین که بطلب خرم رفته بود آمده ملازمست نمود و معروض داشت که قرار داد او این است که ایام برنگال را در قلعه
ماند و گذراننده متوجه درگاه شود عرض داشت او خوانده شد از نجوای مضمون و ملتسانی که کرده بود بے خیر نمی آید بلکه
آثار بید و لعلی کلا سهرمی شد لاجرم فرمان شد که چون او را رده آن دارد که بعد از برسات متوجه درگاه شود باید که امرای
عظام و بنده های درگاه که بگیک او مقرر اند خصوص از سادات باره و بخاری و شیخ زاده و افغان و راجپوتان تمام را بدرگاه
روان سازد و بیزارستم و اعتقاد خان حکم شد که پیشتر به لاهور رفته استعداد لشکر قندهار نمایند بشارتیه یک لک روپیة

برسم مساعدت عنایت شد و به عنایت خان و اعتماد خان تقاره مرحمت فرمودم به ارادت خان که به تنبیه و تاویب مفسدان
کشتوار شتافته بود بسیاری را بقتل رسانیده از سر نو ضبط نموده و استحکام داده بخدمت پرداخت معتمد خان که بخدمت بخشگری
لشکر دکن اختصاص داشت چون آن مهم بانجام رسید حسب الائتماس مشارالیه طلب شده بود درین تاریخ آمد و آستانه
نموده از عزابت آنکه چون در حرم سراسر عصمت دانه مروا رید که چهارده پانزده هزار روپیه قیمت داشت کم
شده جوکر ایستخیم بعضی رسانید که درین دو سه روز پیدای شود و صادق خان ربالی معروض داشت که در همین دو
سه روز از جلالتی رسید که بصفا و پاکیزگی متصف باشد مثل عبادت خانه و جای که مخصوص نماز و تسبیح و اشغال
باشد عورت ربانی عرض کرد که درین زود پیدان خواهد شد و عورت سفید پوست از روی شفتگی آورده بدست حضرت
خواجہ دادقضا را روز سویم یکے از کینران ترک در عبادت خان یافته بخوشحالی تمام بسم کنان بدست من داد چون سخن
هر سه کی نشست هر کدام بالغلم خاطر خواهه فرزند چید چون خالی از عزابت بنود نوشته شد درینولا کوب و خدمتگار خان
و غیره دو از ده نفر از بدست او یک را بسزا ولی امرار صوبه دکن تعیین فرمودم که اهتمام شایسته نموده بصبرت هر چه
تمام برنگا حاضر سازند که بشکستند از دستها فرستاده شود چون درین ایام مکرر بعضی رسید که خرم به بعضی از محل جانگیر
نور جهان بگیم و شهریار است و در از ساخته از جمله برگنه و هولپور که در جاگیر فرزند شهر بار از دیوان اعلا
تخواه شده بود دریا نام افغان را از نوکران خود حاجی فرستاده و او با شریف الملک ملازم شهریار که بفقو جداری آن حدود مقرر بود
جنگ کرده و کس بسیاری از طرفین بقتل رسیده اند اگر چه از توقف او در قلعه ماند و متمسکات دور از حساب و نامعقول که در
عرض داشت خود با ظهار آن جوأت نموده بود و ظاهری شد که عقل او برگشته است لیکن از استماع این اخبار متیقن گشت که
حاصله او را گنجایش این همه عنایت و تربیت که در حق او شده نیست و دماغش خلل پذیرفته بنا بران راجه روز افزون را که
از خدمتگار آن قدیم است و نزدیک بود نزد او فرستاده ازین جوأت و بے باکی باز پرس فرمودم و فرمان شد که بعد ازین ضبط حوال
نموده قدم از جاده معقول و شاهراه ادب بیرون نهند و بحال جاگیر خود که از دیوان اعلا تخواه یافته خرسند باشد درینمار
اراده آمدن بلازمست نماید و جمع از بند با که بجهت یورش قندهار طلب شده زود روانه درگاه والا سازد و اگر خلالت حکم لفظی
رسید ندامت خواهد کشید درینولا میر ظهیر الدین نبیره میر میران پسر شاه نعمت الله مشهور از ایران آمده ملازمت نمود خلعت شست
هزار در رب العام شد و آجاله و کنی با فرمان عنایت عنوان نزد راجه زرسنگد یورخصت یافت که سزا ولی نموده حاضر سازد بل

ازین بنا بر رعایت بسیار و محنت سرشار کہ بہ خرم و فرزند ان او داشتہ در ہنگامے کہ پسرش را بیماری صعب دست دادہ بود
بوجود قرار دادہ بود کہ اگر خداے تعالیٰ اورا بہ بخشد و دیگر شکار بندوق نہ کنم و بیچ جان داری را بدست خود آوردہ نسازم با
این میل و ہوس کہ مرابا شکار است خصوص بہ شکار بندوق مدت پنج سال پیرامون آن نگشتم در نیو لاکہ خاطر از کردار نا ملایم او
گرانی پذیرفت باز شکار بندوق توجہ فرمودم و حکم کردم کہ بیچ کس را بے بندوق و دولت خانہ نگذارند در اندک مدت اکثری از بندہا
را فوق بندوق اندازے شد و ترکش بندان کجبت مجراے خود بر پشت اسپ و رزش رسانیدند در سبت و پنجم ماہ مذکور
مطابق ہفتم شوال در ساعت مسعود و مختار از کشمیر متوجہ لاہور شدیم بہاری داس پربین را با فرمان مرحمت عنوان نزد انان
فرستادم کہ پسر او را با جمعیت بہلازمت بیاورد و میر ظہیر الدین بمنصب ہزاری ذات و چہار صد سوار سرفراز شد چون بفرض رسید
کہ قرض دار است وہ ہزار روپیہ الغام فرمودم غرہ شہر پور ماہ آلی ہر چشمہ اچھول منزل نشاٹا گردید روز مبارک شنبہ در سترنگ
بزم پیالہ ترتیب یافت درین روز ہمہ من فرزند سعادت مند شہر یا تسلیم خدمت قندھار و تسخیر آن دیار نمود بمنصب وانی ہزاری
و ہشت ہزار سوار سرفرازے یافت خلعت خاصہ باناوری تگمہ مروارید عنایت شد در نیو لاکہ مرور و اگرنی دوران مرور و اگرنی
از انکہ روم آوردہ بود یکے ازان یک شقال و ریح دویم یک سرخ از کمتر ہر دو ہفت ہزار روپیہ و در جہان سلیم
حسن دیدہ درین روز پیشکش کرد و در حجبہ دھم بصلاح دید حکیم مومنا از دست آمد کہ شدیم مقرب خان کہ
درین فن یرطولے دار و ہمیشہ او قصد من کردہ یکین کہ ہرگز خطا نکرده باشد و بار خطا کرد و بعد ازان قاسم برادر زاوہ
او قصد کرد خلعت و دو ہزار روپیہ بشار الیہ دادہ ہزار در ب حکیم مومنا نام شد میر خان حسب الاتماس خان جہان
بمنصب ہزار و پانصدی و نصد سوار سرفراز گشت در بیست و یکم ماہ مذکور جشن وزن شمس آراستگی یافت سال پنجاہ و
چہارم از عمر این نیارمند در گاہ آلی مبارکی و فرخی آغاز شد امید کہ مدت عمر در مضیعات ایزدی مصروف باد در بیست و
ہشتم بسیر آبشار او ہر رقتہ شد چون چشمہ مذکور بخوبی و گوارانی مشہور بود آب گنگ و آب درہ لا در حضور وزن فرمودم
اب او ہر از آب گنگ سہ ماشہ گران آمدہ آب گنگ از آب درہ لا نیم ماشہ سبک تر شد در سیوم مقام ہیرہ پور نزول
بارگاہ اقبال گشت با آنکہ ارادت خان خدمت کشتوار را خوب کردہ چون رعایا و سکنہ کشمیر از طرز سلوک او شکوہ
مینمودند اعتقاد خان را ب صاحب صوبگی کشمیر سرفراز ساختہ اسپ و خلعت و شمشیر خاصہ دشمن گذار باو عنایت فرمودم دارا
را بخدمت لشکر قندھار تعین نمودم کنور سنگ راجہ کشتوار را کہ در قلعہ گوالیار مقید بود از جس بر آوردہ کشتوار باو عنایت کردم

واسپ خلعت و خطاب راجه باو عنایت شد حیدر ملک را بکشیم فرستادم که از دره لار جو آب بباغ نوزاد فرمایا رود سی
 هزار روپیه بجهت مصالح دا جوره آن حواله شد و از و هم ماه مذکور از کوهستان جو بر آمده در بهنر زول افتاده روز دیگر
 شکار قمر فیه کردم داد بخش پسر خسر در منصب پنج هزاری ذات و دو هزار سوار عنایت شد در بیست و چهارم از آب چناب
 عبور فرمودم میرزا رستم از لاهور آمده ملازمت نمود بهدین تاریخ افضل خان دیوان خرم عرض داشت او را آورده
 ملازمت نمود بے اعتدالیهماے خود را لباس معذرت پوشانیده او را فرستاده که شاید به تیتال و چرب زبانها کاری از
 پیش تواند برد و اصلاح نا همواری او تواند نمودن خود صلا توجبه نفرمودم و روز دادم خواجه ابوالحسن دیوان و صادق خان
 بخشی که بجهت سامان لشکر قندهار پیشتر بلاهور شتافته بود سعادت آستان بوس در یافتند غره آبان ماه الهی امان الله پسر
 مهابت خان بنصب سه هزاری ذات و هزار و هفتصد سوار سرفراز گردید فرمان مرحمت عنوان بطلب مهابت خان فرستاده
 شد در این زمان عبداللہ خان را که بجهت خدمت قندهار طلب فرموده بودم از محال جاگیر خود آمده زمین بوس نمود چهارم ماه
 مذکور بمبارکے در کرب و محال شهر لاهور شدم الف خان بنصب دو هزار و پانصد سوار سربندی یافت و دیوانیان
 عظام حکم فرمودم که جاگیرهای محال در کنار حصار و میان دو آب و این حدود تنخواه دارند در طلب جمعے از بند حکم
 بنحسرت قندهار مقرر شده است تا میاید و این میوض این محال از صوبه مالوه و دکن و گجرات هر جا که خواسته باشد متصرف گردد
 و افضل خان خلعت داده رخصت نمودم و فرمان شد که صوبه گجرات و مالوه و دکن و خاندیس باو عنایت شده از نیجا هر با
 خواهد محل اقامت قرار داده بضبط آن خود در طلب جمعے از بندها که بجنور بجهت یورش قندهار طلب شده سزا دلان به آوردن
 آنها تعیین شده رفته اند زود بدرگاه فرستد و بعد ازین بضبط احوال خود نموده از فرموده دیگر نگردد و الا ندامت خواهد کشید درین
 روز اسپ پنچاق اول که در طویل خاصه امتیاز داشت بعد اللہ خان عنایت شد و در بیست و ششم ماه مذکور حیدر بیگ
 دولی بیگ فرستاد و دایه دارای ایران دولت بار یافتند بعد از ادای مراسم کورنش و تسلیم نوشته شاه را بنظر در آوردند
 فرزند خانجهان حسب حکم جریده از ملتان رسیده ملازمت نمود هزار و نه و هزار روپیه و همیزده اسپ پیشکش گذرانید
 مهابت خان بنصب شش هزاری ذات و پنج هزار سوار سرفراز شد بمیرزا رستم فیل عنایت نمودم راجه سازنگ یو
 بسزادلی راجه زر سنگد یو تعیین فرمودم که او را بسرعت هر چه تمامتر بدرگاه حاضر سازد و هفتم آذر ماه الهی ایلیچیان شاه عباس
 را که بدفعات آمده بودند خلعت و خرجی داده رخصت فرمودم کتابتی که در معذرت قندهار مصحوب حیدر بیگ ارسال داشته بود

با جوابی که نوشته شده درین اقبال نامه ثبت اقتاد-

نقل نامه دارای ایران *

نسایم دعواتی که از نجات اجابت آن غنچه مراد شگفته نکست افرای مشام بیگانگی باشد و لوازم مدحاته که از لغات
 خلوصش انجمن اتحاد منور گشته ظلمت زدای غالیه بیگانگی گرد و عطر بزم خلعت و ولای علی حضرت ظل الهی و شمع جمع صدق
 و صفائی آن نور پرورد آبی گردانیده مشهور درای نور و مشکوف ضمیر منیر ضیا گستر می گردانند که بر دل دانش پسند و خاطر
 آسمان پیوند آن برادر بجان برابر که آئینه چهره دانش و بنیش و مرآت جمال حقایق آفرینش هست عکس پذیر خواهد بود که بعد
 سئو ح قضیه ناگزیر نواب شاه جنت مکان علیین آشیانی انار الله بر هانه چه قسم قضا یا در ایران رود داده بعضی مالک از
 تصرف مسوبان این دو دمان ولایت مکان بیرون رفته چون این نیاز مند در گاه بی نیاز مقلد امور سلطنته سند بین
 توفیقات ربانی و حسن توجه دوستان انتزاع جمیع مالک موردی که در تصرف مخالفان بود نیز چون حد هار در تصرف
 گناشتگان و الا در دمان بود ایشان را از خود دانسته متعرض آن نشده از عالم اتحاد و برادری مترصد بودیم که ایشان نیز
 بطریق آبا و اجداد عظام جنت مقام خود در توفیق آن توجه مبذول فرمایند **حاشا** مدد مکرر بنامه و پیغام و کتابت
 و صریح تبصیح طلب آن نمودم شاید که در نظر هست ایشان این محقر ملک قابل عنایقه نبود مقرر فرمایند که در تصرف اولیای
 این خاندان داده رفیع ظن دشمنان و بدگویان و قطع زبان درازی **حاشا** ان عیب جویان گردد و جمعی پیشتر این امر را در
 عقده تعویق انداختند چون حقیقت این مقدمه در میان دوست و دشمن اشتها یافت و از انجانب جوابی مشعر بر رد
 قبول نرسیده بخاطر خاطر رسید که طرح سیر و شکار قند هار اندازیم که شاید بدین وسیله گماشتهای آن برادر نامدار کامکار از
 روی روابط الفت و خصوصیت که در میان مسکوک است موکب اقبال را استقبال نموده بخدمت اشرف قایم گردند
 و مجدداً بر عالمیان رسوخ تواعد بیگانگی طرفین ظاهر گردیده باعث زبان کوتاهی حاسدان و بدگویان شود بدین عنایت
 بله اراق قلعه گیری متوجه شده چون بالوکا فرای رسیدیم مشور عاظفت مبنی بر اظهار سیر و شکار قند هار بجاکم آنجا فرستادیم
 که همان پذیر باشد عزت آثار خواهد باقی کر اراق را طلب فرموده بجاکم و امر آنکه در قلعه بوزند پیغام دادیم که میان عالی
 حضرت باد شاه ظل الله و نواب بهایون ماجدانی نیست و آگاه است که هست از بهر گیری دانیم و ما بطریق سیر متوجه آن صوابیم

بی

نوعی نکلند که کلفت خاطر هم صد ایشان مضمون حکم و پیغام مصلحت انجام را بگوش حقیقت نبوش نشینده مراسم الفت و اتحاد جانین را منظور نداشته اظهار تمرد و عصیان نمودند تا بجای قلعه رسیده باز عزت آثار مشارالیه را طلب فرمودم و آنچه لوازمه نصیحت بود با و گفته فرستادیم تا ده روز دیگر عساکر منصور را قدغن فرمودیم که پیرامون حصار نگرود فصاحت سودمند نیاید و در مخالفت اصرار نمودند چون بیش ازین مصالح گنجایش نداشت لشکر قزلباش با وجود عدم اسباب قلعه گیری به تسخیر قلعه مشغول شد در اندک مدت برج و باره را با زمین یکسان ساخته کار بر اهل قلعه تنگ شد اما آن خواستند ما نیز را بطرف محبت که از قدیم الایام فی مابین این دو سلسله رفیقه مسلوک بوده طریقہ برادری که مجدداً از زمان میرزائی آن اوزنگ نشین بارگاه جاه و جلال میان ایشان و نواب بهایون مانبعی استقرار یافته که رشک افزای سلاطین روس زمین شده است منظور داشته به مقتضای مروت جلی تقصیرات و زلات ایشان را به عفو مقرون فرموده و شمول عنایت ساخته سالها و خانما با اتفاق سگ تورباشی که از صوفیان صادق این خاندان است روانه درگاه معلی گردانیدم حقا که بنیاد و داد و اتحاد موروثی و مکتوبی از جانب این ولاجوی نه بمرتبه شدید و مستحکم است که بحسب صدور بعضی امور که بحسب تقدیر از ممکن است بمنصه ظهور آمده باشد خلل ندرگ...

سیار	رحم جانان بود	بجز طریقہ هر دو فنا خواهد بود
------	---------------	-------------------------------

مرجو آنکه از ان جانب نیز همین شیوه مره مسلوک بوده بعضی امور غریبه را منظور انظار خجسته آثار فرموده اگر خدشه بر عناصر الفت ظاهر شده باشد بحسن عطاقت آن و محبت ازلی در ازاله آن کوشیده گل همیشه بهار یکدی و یگانگی را سرسبز و خرم داشته بگلی همت گردون اساس بتاکید مبانی وفاق و تصفیة مناہل اتفاق که نظام بخش نفس و آفاق است مصروف فرمایند و کل مالک محروسه ما را بنحو متعلق دانسته بهر کس خواهند شفقت فرموده اعلام بخشند که بلا مضائقه با و سپرده می شود این جزئیات را خود چه اعتبار باشد امرار و حکامیکه در قلعه بودند اگر چه مرتکب امری چند که منافی مراسم دوستی باشد شدند اما آنچه واقع شده از جانب ماست و ایشان آنچه لازم بود نکرسی و شرط جان سپاری بود به تقدیم رسانیدند یقین که آن حضرت نیز شفقت شاهانه و مرحمت بادشاهانه شامل حال آنها فرموده ما را از ایشان شرمسند نخواهند ساخت زیاده چه اطناب نماید بهواره لوا که فرق دان ساس هم آغوش تابایدات عیبی باو +

جواب نامه شاه عباس

سپاس معرا از ملابس حد و قیاس و ستایش مبر از آلائش تشبیه و التباس چنانچه مبعوضی را در خور و سزا است که استحکام
عمود و موثیق بادشاهان عظیم الشان را موجب انتظام سلسله آفرینس و التیام و فرمان روایان جهان را باعث رفاهیت
و آسائش و سبب امنیت و آرامش خلایق و عباد که در ادایع بدایع حضرت آفریننده اند گردانیده مصداق این بیان و مدید
این برهان موافقت و اتحاد و مرابطت و دوا دوا است که فیما بین این و الا و دوران رفیع الشان تحقیق پذیرفته و در زمان دولت
روز افزون با تجسد بدینا به نوکد و مشید گشته که محسود سلاطین زمان و خواقین دوران است آن شاه جم جاهد ستاره سپاه
فلک بارگاه دارا گره گردون شکوه زیننده افسر کیانی شایسته تخت خسروانی شجره برودمند یا من سلطنت و اوجت نرسال
بوستان نبوت و ولایت تقاوه و دوران علومی خلاصه خاندان صفوی بسبب و باعث در عهد و افسر و گاه است دوستی و
باخت و یکتا دلی که تا افسر اص زمان و اختلاف ادوار و دوران امکان نشستن غبار خطل بر ساحت بیاض آن نبوده
شدند ظاهرا رسم اتحاد و یگانگی فرمان روایان این جهان بوده باشد که در استحکام اخوت و دوستیکه قسم بسیر یک دیگر
میخورده باشند و با کمال موافقت روحانی و مصداقت جسمانی که فیما بین بجان تضایقه بر مال چه رسد باینش
بسیر و شکار آینه شد.

صدحیف بر محبت بیش از قریه باس ما

از درود مکتوب محبت طراز که در معذرت سیر و شکار قندهار مصحوب سعادت نصایبان حیدر بیگ و ولی بیگ رسال
داشته بودند شمر بر محبت ذات ملایک صفات بود گلها نشا ط بر روی روزگار نخبته آثار شگفت بر رای آرای آن
برادر کا مگار عالی مقدار مخفی و محتجب نما ند که تا رسیدن رسول فرخنده پیام رنبل بیگ بدرگاه آسمان جاه اظهاری بر سر
و پیغام در باب خواش قندهار نشده بود در چنینیکه با بسیر و شکار خطه دلکشای کشمیر مشغول بودیم دنیا داران دکن از کوه تا اندیشی
قدم از جاوه اطاعت و بندگی بیرون نهاده طریقی عصیان مپویدند لهنذا بر ذمت همت بادشاهانه تنبیه و تاویب کوه اندیشان
لازم شد و ریات نصرت آیات مدار السلطنت لاهور نردول اجلال فرموده فرزند بر خوردار شاه جهان را با لشکر طفر اثر بر سر آن
بے سعادتان زمین فرسودیم و خواه متوجه دار الخلافه آگره بودیم که رنبل بیگ رسید و مر اسله محبت افزای زینت بخش او رنگ شاهی

رسانیدن آن تعویذ و دست‌های را بر نمودن شگون گرفته بقصد دفع شر و تمنان و منفسدان متوجه دار الخلافه اگر گشتم در رقیه گریه
 در زشار اظهار خواهش قندهار نشده بود و رنیل بیگ زبانی ظاهراً نموده در جواب او فرمودیم که ما را آن برادر کا مگار بهیچ چیز
 مضایقه نیست انشاء الله تعالی بعد از سرانجام مهم دکن بنوعی که مناسب دولت باشد کشتار از خصمت خواهیم ساخت فرمودیم
 که چون طے مسافت دور دراز کرده آمده چند روز در دار السلطنت لاہور از کوفت راه آسوده شود که تر اطلب خواهیم فرمود
 بعد از رسیدن به آگره که مستقر الخلافت است مشارالیه را طلبیدیم که رخصت فرمایم چون عنایت ایزدی قرین حال این نیازمند
 درگاه الهی است خاطر از فتح و ایرداخته متوجه پنجاب گشتم و در صد و آن شدیم که مشارالیه را روانه گردانیم بعد از سرانجام بعضی مهمات
 ضروری بجهت گرمی هوا متوجه خطه کشمیر جنبت نظیر که در لطافت و تراست آب و هوا مسلم الثبوت سیاحتان بیع مسکون است
 مشارالیه را از رسیدن آن خطه بکشتار رنیل بیگ را بواسطه رخصت طلبیدیم که خود بسعادت متوجه شده سیرگاہ باسے نزدیک
 فرح افزا کشتار ایک ایک نام و درین اثنا خبر رسیدن آن برادر کا مگار بغرم تسخیر قندهار که هرگز در خاطر خطور نکرده
 بود رسید حیرت تمام دست که کوره دہی چه خواهد بود که خود بسعادت تسخیر آن متوجه شوند و چشم از چنان دوستی و برادری و
 اتحاد پوشید دارند با وجود آنکه دست و پا در دست گشتند و در دست گفتار خبر می رسانند و باور نمی کردیم بعد از آنکه این خبر محقق شد در
 ساعت بعد العزیز خان فرمودیم که آگره تمام آن برادر کا مگار تجاوزه نماید تا حال سر رشته برادری مستحکم است مرتبه
 و در حد این الفت و یک لطفی را برابر بجای نمی کردیم و هیچ عطیه را با آن نمی سنجیدیم فاما لائق و مناسب برادری آن بود که
 تا آمدن ایچی صبر می فرمودند شاید بطلب و دست که آمده بود کامیاب بخدست می رسید قبل از رسیدن ایچی مرتکب چنین
 خدشه شدن آیا اهل روزگار تقصیر پیرایه عهد و صداقت و سرمایه مروت و قوت را که ام طرف راجع خواهند ساخت الله تعالی
 در جمیع آوان حافظ و ناصر و معین باد بعد از رخصت فرمودن ایچیان بهیگی بهت به تنبیه لشکر قندهار مصروف داشته من زنده
 خانجمان را که بجهت بعضی مصلحتها طلب شده بود فیصل و اسب خاصه با شمشیر و خنجر مرصع و خلعت عنایت نموده بطریق منتقل
 رخصت فرمودم که تا رسیدن شاهزاده شهریار با عساکر ظفر آنتار و در ملتان توقف نموده منتظر حکم باشد و با ترخان را که فوجدار
 ملتان بود بدرگاہ والا طلب نموده شد علی قلی بیگ در من را به منصب هزار و پانصد می سرفراز ساخته بلکه مشارالیه مقرر
 داشتیم و همچنین میرزا رستم را بمنصب پنج هزار می بلند مرتبه گردانیده در خدمت آن فرزند بشکر مذکور تعیین فرمودم لشکر خان آن
 صوبه دکن آمده ملازمت نمود از تعینات لشکر مذکور گشت الهداد خان افغان و میرزا عیسی ترخان و مکرم خان و اکرام خان و دیگر

امراک از صوبہ دکن و محال جاگیر خود آمدہ بودند اسب و خلعت لطف نموده ہمراہی خان جهان رخصت فرمودم عمدتہ السلطنت
 آصف خان را بدار الخلافہ اگرہ فرستادم کہ کل خزانہ ہر دور و پیرا کہ از آغاز سلطنت حضرت عرش آشیانی انار اللہ بر ہانہ تا محل
 فراہم آمدہ بدرگاہ بہار و اصالت خان پسر خان جهان بہ منصب دو ہزاری و ہزار سوار سرفرازے یافت محمد شفیع بخشی صوبہ بلقان
 بخطاب خانی سرفراز گشت بہ شریف وکیل فرزند اقبال مند شاہ پرویز را رخصت فرمودم کہ بسرعت ہرچہ تمام تر رفتہ آن فرزند
 را بالشرک صوبہ بہار بہلازمت بیاد رود فرمان مرحمت عنوان بہ خط خاص نوشتہ تاکید بسیار در آمدن او نمودہ شد درین تاریخ
 میر میران بنیرہ شاہ نعمت اللہ بزرگ مفاجات و دیعت حیات سپرد امید کہ از اہل آفرینش باد مرزا بیگ قراول را فیل مست
 زیر کرد و گشت خدمت اورا بامام وردی فرمودم چون از موضع فی کہ دو سال پیش ازین عارض شدہ بود و ہنوز بہست فل
 و دماغ ہمراہی نمود کہ بمسودات سولخ و وقایع توأم پرداخت در نیولا کہ معتمد خان از خدمت دکن آمدہ سعادت آستانہ میں
 در یافت چون از بندہاے مزاجدان و شاگردان سخن فہم بود و سابق نیز سررشتہ این خدمت و ضبط و قائل ہمدہ او بود
 حکم فرمودم کہ از تاریخ کہ نوشتہ ام آیندہ مشارالیه بخط خود نویسند و در ذیل مسودات من داخل سازد و آنچه بعد ازین سولخ شود
 بطریق روزنامچہ مسودہ نمودہ بہ تصحیح من رسانیدہ بہ بیاض می سپردہ باشد

از نیجا مسودات نوشتہ معتمد خان است

درین ایام کہ ہنگی ہمت جہانکشای بہ تہیہ لشکر قندھار و تدارک آن کا وقت بود خبر ہاے ناخوش از تغیر حال و
 بے اعتدالیہاے خرم بعرض می رسید موجب توحش و توزع خاطر می گشت بہ بنا برین موسوخیان را کہ از بندہاے بظلاص
 مزاجدان بود بہ گزاردن پیغامہاے تہدید و ترغیب و بیان نصلح ہوش افزانہ آن بے دولت فرستادم کہ بر ہمنونے
 سعادت اورا از گران خواب غفلت و غرور بیدار سازد و نیز بر ارادہ ہاے باطل و مقاصد فاسد او و توف حاصل نمودہ
 بخدمت شتابد تا ہرچہ مقتضای وقت باشد بعمل آید غرہ ہمن ماہ الہی جشن وزن قمری آراستہ گردید درین جشن ہمہ ایون
 و مابست خان از صوبہ کابل رسیدہ سعادت ملازمت و دریافت و مور و عنایات خاص گشت یعقوب خان بخشی را
 بہ عنایت تقارہ بلند پایگی بخشیدہ بصوبہ کابل تعین فرمودم بہ مقارن این حال عرض داشت اعتبار خان از اگرہ رسید
 کہ خرم بالشرک نکیبت اثر از ماندوروانہ این صوب شدہ ظاہر اخبار طلب خزانہ را شنیدہ آتش در ہنوادش افتاد و عنان قضایا

از دست داده بیتا بانه روانہ شدہ کہ شاید در اثنائے راہ خود را بجزانہ رساندہ دست اندازے تواند کرد بتنا برین
 براصواب تا چنین اقتضا فرمود کہ برسم سیر و شکار تا کنار آب سلطان پور نہضت اتفاق افتد اگر آن بے سعادت برہمنی
 بدرتہ ضلالت قدم بہاد کیہ جلالت نہادہ باشد پیشتر شافتہ سزلے کردار ناہنجار در دامن روزگار او نہادہ شود و اگر طور دیگر ہوتا
 بند و درخور آن لعل آید بہ باین عزیمت ہفتہ ہم ماہ مذکور بساعت مسعود و زمان محمود کرج واقع شد ما بت خان لجنایت خلعت
 خاص سرخرازے یافت یک لک روپیہ بمرزا ستم و دو لک روپیہ بہ عبداللہ خان بصیغہ مساعدت حکم شد مرزا خان پسر
 زین خان را با فرمان مرحمت عنوان نزد فرزند اقبال مندر شاہ پر وزیر فرستادہ تاکید بیش از بیش در طلب او نمودہ شد راجہ
 سارنگد یو بہت طلب راجہ ز سنگد یو رفتہ بود آمدہ ملازمت نمود معروض داشت کہ راجہ با جمعیت شایستہ و فوج آراستہ
 در بلدہ تہانیسر بسعادت رکاب منقح خواہد گشت و درین چند روز مکرر عارض اعتبار خان و دیگر بندہ عازد الخلافہ آگرہ رسید
 کہ خرم از برک و سد ولتی حقوق تربیت را بعقوق مبدل ساختہ پاسے ادبار در دادی جہالت و ضلالت نہادہ روانہ
 این حدود است و ازین جہت بر آوردن خزانہ را اصلاح دولت ندانستہ با استحکام برج و بارہ و لوازم قلعداری پرداختم و چہنہ
 عرض داشت اصحت خان رسد کہ آن سرحد پر دہ آزر م دریدہ روسے بودی ادبار نہادہ از روش آمدن او بے
 خیر نمی آید چون صلاح دہ را در دین چہانہ نبود بچراست ایزدی سپردہ خود متوجہ ملازمت است بتنا برین از آب
 سلطان پور عبور فرمودہ بہ کرج متواتر متوجہ تنبیہ و تادیب آن سیاہ بخت گردیدم و حکم فرمودم کہ بعد ازین اورا بید دولت
 می گفتہ باشند درین اقبال نامہ ہر جا بے دولت مذکور شود کنایہ از و خواہد بود از تربیت ہا و مرحمت ہا کہ در حق او بظہور
 آمدہ می توانم گفت کہ تا حال ہیج بادشاہی بفرزند خود این قدر عنایت نکرده باشد انچہ پدر بزرگوارم بہ برادران و لطیف
 نمودہ بودند من بنوکران او مرحمت فرمودم و صاحب خطاب و علم و تقارہ ساختم چون در اوراق گذشتہ بتقریبات ثبت
 افتادہ و بر مطالعہ کنندگان این اقبال نامہ پوشیدہ نخواہد بود کہ چہ پایہ توجہ و تربیت در حق او مبذول گشتہ زبان قلم را شرح
 آن کوتاہ داشتیم از کلام الم خود نویسم از کوفت و ضعف در چہنہ ہوا سے گرم کہ بمزاج من نہایت ناسازگاری دارد سواری
 و ترود باید کرد و باین حال بر سر چہنہ ناخلفی باید رفت بسیارے از بندہ ہا را کہ سالہا سے در از تربیت کردہ بہ مرتبہ
 امارت رسانیدہ کہ امر و زبانی بچنگ اوزبک یا قزلباش بکار آیند بہ شومی او سیاست فرمودہ بدست خود صنایع ساخت
 شد الحمد کہ ایزد جل سبحانہ آن قدر حوصلہ و بردباری کرامت فرمود کہ این ہمہ را تاب می توان آورد و یک طوری می توان گذرانید

دبر خود آسان کرد اما آنچه بردل گرانی می کند و مزاج غیرت را در آشوب دارد این است که در چنین وقتے با سستی که فرزند ان
سعادت گزین و امرای اخلاص آئین به تعصیب یک دیگر تلاش خدمت قندھار و خراسان که ناموس سلطنت است نمایند
این بے سعادت تیشہ برپاے دولت خود زودہ سنگ راہ این عزیمت شد و ہم قندھار در عقدہ توفیق و توقف افتاد امید
کہ حق تعالی این مگرانی ہارا از پیش خاطر بردارد و درین وقت بعضی رسید کہ محترم خان خواجہ سرا و خلیل بیگ ذوالقدر
و فدائی خان میر توڑک بان بے دولت رابطہ اخلاص درست ساختہ ابواب مراسلات مفتوح دارند چون وقت مقتضی مدارا
و اغماض بنود ہر سہ را مقید فرمودم و بعد از تحقیق تفحص احوال چون در حرام مکی بداندیشی و بدسگالی خلیل و محترم شک و شبہ
نماند و مثل میرزا رستم امرای بے اخلاصی و بدسگالی خلیل سوگند خوردہ ناگزیر آہن را بسیاست رسانیدم و فدائی خان را
کہ غبار اخلاص او از آلائش تہمت و نقصان پاک بود از قید برداردہ سرفراز ساختم راجہ روز افزون را برسم و کوچکی نزد
فرزند اقبال مند شاہ پر ویز فرستادم کہ سزا دلی نمودہ آن فرزند را بالشرک ظفر اثر بسیرت بر چہ تمام تر ہلاکت رساند تا آن
بے دولت چنانچہ باید بسزای کہ دراز ناپسندیدہ خود برسد جو اہر خان خواجہ سرا بخد مت اہتمام در بارش سرور از شد غرہ
اسفندارند ماہ الہی نور سراسے مورد عساکر منصور گشت و درین روز عرض داشت اقتدار خان رسید کہ بید دولت بسیرت
ہر چہ تمام تر خود را بنواحی دار الخلافہ اگرہ رسانیدہ بود کہ شاید پیشتر از استحکام جوارب سعاد مفتوح گردانیدہ کاری
توان ساخت چون بہ فتح پوری رسید در دولت را بر روی خود مسدودی باید بجلت زدہا برستہ توقف می نماید خان خانان
و سپرد بسیارے از امرای بادشاہی کہ در تعینات صوبہ دکن و گجرات آمد ہما راہ او آمدہ و سستی راہ یعنی و کافر
نعمتے شدہ اند موسوی خان اوراد فتح پور دیدہ تبلیغ احکام بادشاہی نمود و مقرر شد کہ قاضی عبد العزیز ملازم خود را بر باقت
او بدرگاہ دالافرستد کہ مطالب اور العجز رساند سندر نام نوکر خود را کہ سر حلقہ ارباب ضلالت دسر گروہ اہل فساد است
باگرہ فرستادہ کہ خزان و دہانین بندھاراکہ در اگرہ دارند متصرف گرد و از جملہ بخانہ لشکر خان در آمدہ نہ لک روپیہ
را متصرف گشت ہمچنین بمتزل دیگر بندھار ہر جاگمان سامانے داشت دست تطاول دراز ساختہ آنچه یافت متصرف
در آورد ہر گاہ مثل خان خانان امرای کہ منصب عالی اتالیقی اختصاص داشت در ہفتاد سالگی روی خود را بہ
بنے و کافر نعمتے سیاہ زد از دیگران خود چہ گلہ گو یا سرشت او بے لہنی و کافر نعمتے مجبول بود پدرش در آخر عمر نابینا بزرگوارم
ہمین شیوہ ناپسندیدہ سلوک داشت او پیروی پدر نمودہ درین سن خود را مطعون و مردود ازل وابد ساخت پند

تاریخ

عاقبت گرگ زاده گرگ شود

اگر چه با آدمی بزرگ شود

درین تاریخ موسویان با عبدالعزیز فرستاده بته دولت رسید چون ملتسمات او معقولیته نداشت راه سخن نداده حاله
 مهابت خان نمودم که مقید دارد پنجم ماه مذکور کنار آب بود حیانه مقروم مسکه اقبال گردید خان عظم منصب هفت هزاری پنج
 هزار سوار سر بلندی یافت راجه بهارت بوند بلیه از دکن دو باینت خان از آگره رسیده ملازمت نمود و گناه دیانت خان را
 بخشیده بهمان منصب که سابق داشت سرفراز ساختم راجه بهارت بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و موسوی خان
 هزاری و سه صد سوار ممتاز گشتند روز مبارک شنبه دوازدهم در ظاهر بر گنجه تها نیسر راجه نرسنگه یو ملازمت نموده فوج
 آراسته بتوزک عرض داده مورد تحسین و آفرین گردید راجه سارنگه یو بمنصب هزار و پانصدی و شش سوار سرفراز شد
 در حواله کرنال آصف خان از آگره آمده سعادت رکاب بوس فرق عزت بر افراخت درین وقت آمدن ادعنوان فتوحات
 بود نوازس سعید خان از بلوچیه بکرات رسیده زمین بوس نمود در هنگامیکه بے دولت در برهان پور بود حسب التماس
 ادبانی خان را بلوچیه چوناکه طمعین فرموده بودم بمشار الیه فرمان شده بود که بدرگاه آید درینو لا خود را رسانید و شکر یک خدمت
 گشت چون از دار السلطنت لاهور بے سابقه درین اتفاق افتاد و فرصت مقتضی توقف و تامل نبود با سعید و دوسه از
 امراء که در رکاب منصور بود در حضور اخصا خاص داشتند بر آمده شد تا رسیدن بسره اندک مایه مردم سعادت همراهی
 سرفراز بودند بعد از گذشتن از هر فوج فوج کشتون کشتون لشکر از اطراف وجوانب آمدند تا دہلی آن قدر جمعیت فراهم آمد
 که بهر جانب که نظری انداختم تمام روسه صحرار را فرا گرفته بود چون بعرض رسید که بے دولت از فتح پور بر آمده روانه
 اینصوب گشته بکونج متواتر متوجه دہلی شد جسا که ظرف طراز حکم چلته پوشیدن فرمودم درین پورش مدار تدبیر امور و ترتیب
 افواج منصور بصواب بدید مهابت خان مفوض بود سرداری فوج بهراول بعبدالله خان مقرر داشت از جوانان چیده و گزیده و
 سپاهیان کار دیده هر کس را که مشار الیه التماس نمود در فوج او نوشته حکم فرمودم که یک گروه پیشتر از دیگر افواج می رفته باشند
 خدمت رسانیدن اخبار و ضبط راهها را نیز او متعهد شد و ما غافل ازین که او باب بے دولت همدستان است عرض صلی
 آن بداصل آنست که اخبار لشکر مارا باور رساند پیش ازین هم خبر راست و دروغ بر طومار های طولانی نوشته
 می آورده که جاسوسان من از انجا فرستاده اند بعضی از بند های فدوی را مضمی داشت که باب بے دولت اتفاق دارند و اخبار
 در بار باومی نویسد اگر بقتنه سازی و در اغازی او از جارفته اضطراب و بیثباتی می نمودم درین طور شورشی که تند با وقتش توان

بلادر آشوب و تلاطم بود بسیارے از بندہاے فدوی را بہ تہمت او ضارح بایستے ساخت با آنکہ بعضی از دولت خواہان
 و در خداد ملا بکنایہ و صریح آنکہ بلاندیشی و ناراستی او حرفہا راست بعرض می رسانیدند وقت مقتضی آن نبود کہ دانشگاہ پرده
 از رویے کار او برگرفتہ آید چشم و زبان را از او اسے کہ وحشت خاطر شوم او باشد بگماہ داشته بیشتر از بیشتر در عنایت و التفات
 اغراق و افراط بکار می رفت کہ شاید نجلت زدہ از کردار ناہنجار خود گشتہ از بد ذاتی و قنہ پردازی باز آید آن مرد و وازل
 و ابد کہ سرشت زشت او نجیث و نفاق مجہول بود بخود بس نیامدہ کرد آنچه در خور او بود چنانچہ در جابے خود
 گذارش خواہد یافت۔

در از جوے خلدش بہ ہنگام آب	اگرش در نشانی بسباع بہشت	در زحمتیک تلخ است او را سرشت
ہمسایان میوہ تلخ بار آورد	سرا انجام گوہر بہ کار آورد	بہ بیخ انگبین ریزی دشمن ناب

بالجملہ در حوالے دہلی سید بیوہ بخاری و صدر خان و راجہ کشناس از شہر آمدہ سعادت رکاب اس سرفراز
 شدند باقر خان فوجدار سرکار او و تیر درین تاریخ خود را بار دوے ظفر قرین رسانید بہت و چہسم ماہ مذکور
 پیمو رہ دہلی گذشتہ در کنار آب جنامعسکر اقبال آراستم گردہر ولد راے سال در مار ۱۶ از صوبہ دکن آمدہ بدولت
 زمین بوس متمنا ز گردید بہ منصب دو ہزاری و ہزار و پانصد سوار سرفراز گشتہ بخطاب راجہ
 میر تو زک بعنایت علم فرق عزت برافراخت۔

جشن ہیر و مہین نوروز از جلو س ہمایون

شب سہ شنبہ بستم ماہ جمادی الاول سنہ ہزار و سے و دو ہجری نیز اعظم فروغ بخش عالم بہ بیت الشرف حمل سعادت
 تحویل از زانی فرمود و سال ہیز دم از سیدار جلوس بمبارکی و فرخے آغاز شدہ درین روز استماع افتاد کہ بے دولت
 بجوالے شہر رسیدہ در پرگنہ شاہ پور لشکر ادبار اثر او فرو آمدہ بہت و ہفت ہزار سوار دید امید کہ عنقریب مقہور و
 منکوب گردد راجہ جیسنگہ نیرہ راجہ مانسنگہ از وطن خود آمدہ سعادت رکاب بوس دریافت راجہ نرسنگہ دیوراکہ در طائفہ راجپوت
 از عمدہ تراہمے نیست بخطاب ہمارا راجہ بلند مرتبہ گردانیدہ راجہ جوگراج پسر او را بہ منصب دو ہزاری و ہزار سوار سرفراز

ساقم سید بهوه بعنایت فیل متا شد چون بعرض رسید که بیدولت کنار آب جنبه را گرفته می آید حضرت موبک منصور نیز
 بهمان سمت مقرر گشت ترتیب افواج بحر سواج از بهراول و چر لغار بر لغار و طرش و چند اول و غیره باینکه که لایق حال و
 مناسب مقام بود قرار یافت مقارن این خبر رسید که بے دولت با خانخانان بے سعادت از راه راست عنان تافته
 بر پرگنه کولکه که بیست کرده جانب چپ است شاقه و سندر بر بهمن را که رهنما بے بادیه ضلالت و گمراهی است با داراب
 پس خانخانان و بسیار از امرای بادشاهی که رفیق راه یعنی و حرام مکی شده اند مثل بهتجان و سر بلند خان و خمرنه خان و عابد خان جادو بے
 وادیرام و آتش خان منصور خان و دیگر معبداران که از تعینات صوبه کن و کجرات و مالوه بودند تفصیل آن طوے در تمام نوکران خود را مثل راجه پیم
 رانا و رستم خان و سیم بیگ و دریا بے افغان و قتی و غیره در برابر لشکر منصور گذاشته پنج پنج قرار داده اگر چه لطفاً هرست سردار بے در
 برگشته در است لیکن در تحقیق و معنی سرداری و مدار کار بر سندر زشت که در است و تیره نجتان بے عاقبت در
 نوا بے بلوچ پور مردن او بار نموده اند هشتم ماه مذکور قبول پور معسکر ظفر گردید درین تاریخ نوبت چند او بے باقر خان بود مشایخ
 را از همه عقب تر گذاشته بودیم جمیع از مقهوران در این راه با عراق لشکر منصور رسیده دست تطاول دراز
 ساختند باقر خان پادشاه را با فقه آنها پرداخت و خواجه ابوالحسن خبر یافت و بکمک عنان تافته تاریدین
 خواجه مردودان تاب سپرد راه گریز سپرد و بودند روز چهارشنبه نهم ماه مذکور بیست و پنج هزار سوار بسرداری آصف خان
 و خواجه ابوالحسن و عبد اللہ خان جدا ساخته بر مقهوران بے عاقبت تعیین فرمودم قاسم خان و لشکر خان و ارادت خان
 و فدائی خان و دیگر بندها موازی هشت هزار سوار در فوج آصف خان مقرر گشت باقر خان و نور الدین قلی و ابراهیم حسین
 کاشغری و غیره مقدار هشت هزار سوار بکمک خواجه ابوالحسن قرار یافت نوازش خان و عهد العزیز خان و عزیز اللہ و بسیاری
 از ساوات باره و دامر و به به همراهی عبد اللہ نوشته شد درین فوج ده هزار سوار بقلم آمدند سندر مقهور لشکر او بار اثر
 ترتیب داده قدم بی آزر می پشینه و درین وقت من ترکش خاصه خود را مصحوب زبردست خان میر توزک بجهت
 عبد اللہ خان فرستادم که موجب دلگرمی او شود چون تلافی ترقیقین اتفاق افتاد آن روسیاه ازل و ابد که سرشت
 زشتش بے بونی و کفران نعمت مجبول بود راه گریز سپرده به مقهوران پیوست عبد العزیز خان سپهر خاند و ران و اللہ
 اعلم دانسته یا ندانسته به همراهی او شافت نوازش خان و زبردست خان و شیر حمله که در فوج آن بے حمیت بود ندای
 بهمت افشرد از رفتن او ویران نشدند از آنجا که تا یزد جل و اعلی همه جا و همه وقت قرین حال این نیاز مند

است در چنین هنگامیکه مثل عبداللہ خان سرداری فوج ده ہزار سوار را بر ہم زودہ دویران ساخته بقیہم پیوست و نزدیک
بود کہ چشم زخم عظیم بہ لشکر منصور رسید تیر تفنگ از شست غیب بمقابل سندر رسید از اقتادن او ارکان ہمت مقہوران
تزلزل پذیرفت خواجہ ابوالحسن نیز فوج مقابل خود را از پیش برداشته در ہم شکست دآصفخان بوقت رسیدن باقرخان
ترود نمایان کردہ کار را تمام ساخت و نتجہ کہ طغرائے قوچات روزگار تواند شد از کمن غیب چہرہ پرواز مراد گشت زبردست خان و شیر حملہ
و شیر بچہ پسر او و پسر اسد خان معموری و محمد حسین برادر خواجہ جان و جمعی از سادات بارہمہ کہ در فوج عبداللہ و سیاہ بودند
شہرت خوشگوار شہادت چشیرہ حیات جاوید یافتند عزیز اللہ نیرہ حسین خان زخم بندوق برداشته بسلامت ماند اگر چہ
درین وقت رفتن آن منافق مردود ہم از تائیدات غیبی بود لیکن اگر در عین جنگ این حرکت شنیع از و بطور رسیدی
ظن غالب آنکہ اکثر سرداران لشکر عامی گشتندے یا گرفتار شدی بحسب اتفاق در السہ عوام بلغنت اللہ اشتہار یافت
چون نامی از غیب نامزد شدہ بود من ہم اورا بہین نام خواندم بعد ازین ہر جا لغنت اللہ مذکور شود کناہ خواجہ بود باجلہ
مقہوران بہ انجام کہ از عرصہ کارزار راہ گریز سپردہ بودند روئے بودی او بار نہادند و دیگر خود را جمع نیارستند ساخت
و لغنت اللہ با سایر مقہوران تاپیش بید دولت کہ بیت کردہ مسافت بود عنان کور شدہ چون خواجہ ابوالحسن و سادات و سادات
سجرات شکر این موہبت کہ از عنایات مجدوہ آئی بود بمقدم رسانیدہ دو تنخواہان سلسلہ خدمت را چہ فرمودم روز دیگر سرسند
را بکنور آوردند جان ظاہر شد کہ چون بندوق اورا سید جان ببالکان چشم بستہ بکشت سوزن بری کہ در آن سولے بودہ
برده اند وقتے کہ خواستہ اند کہ آتش برافروزند فوجی از دور نما بالکلیہ ہم آئی کہ بیاد او چہاں رسیدہ کہ گنختہ
اند مقدم آن موضع سرش را بریدہ برائے مجرای خود نزد خان اعظم کہ در جاگیر او مقرب بود بروہ مشارالیه بلازمت
آورد چہرہ شومش درست نمایان بود ہنوز متغیر نشدہ گوشہایش را بچیت مرداریدائے کہ داشتہ بریدہ برودہ بودند
اما ہیچ معلوم نشد کہ از دست کہ بندوق خوردہ از معدوم شدن او بے دولت دیگر مگر نہ بہت گو یا دولت و ہمت و
عقل او آن سگ ہندو بودہ ہر گاہ مثل من پدیری کہ در حقیقت آفریدگار مجازی اویم و در حیات خود اورا ابوالا پایہ
سلطنت رسانیدہ بہ ہیچ چیز از دور یغ نہ داشتہ باشم چنین کند جاننا از عدالت الہی کہ دیگر روئے بہبود نہ بنید جمعی از
بندہا کہ درین یورش مصدر خدمات شایستہ شدہ در خور پایہ خویش بمرہمیش سرفراز یافتند خواجہ ابوالحسن بمنصب
و پنج ہزاری از اصل و اضافہ متاثر شد نوازش خان بمنصب چہار ہزاری و سہ ہزار سوار از باقرخان سہ ہزاری و پانصد سوار

۱۰۰

و تقاره ممتاز گردید ابراهیم حسین کاشغری و دو هزار بی و هزار سوار عزیز الله دو هزار بی و هزار سوار نورالدین قلی دو هزار بی و
 هفت صد سوار راجه رام داس و دو هزار بی و هزار سوار لطف الله هزار و پانصد بی و پانصد سوار پرورش خان هزار بی و
 پانصد سوار و اگر جمیع بندها مفصلاً نوشته آید بطول می انجامد بالجمله یک روز در منزل مذکور بمقام فرموده روز دیگر کوچ کردیم
 دولت خان عالم از آله آباد کوچ کرده دولت آستان بوس دریافت و دوازدهم ماه مذکور در حواله موضع جهانسه منزل
 شد درین روز سر بلند را سه از دکن آمده ملازمت نمود و بعنایت خیر مرصع خاصه یا پچول کتاره سرفراز گردید عبدالعزیز
 خان و چند سکه که همراه لعنت الله رفته بودند خود را از چنگ بے دولت خلاص کرده بملازمت پیوستند و چنان بودند
 که در وقتیکه لعنت الله تا خدمت مارا گمان آن شد که بقصد مبارزت اسپ برانگیخته چون میان مقهوران در آمدیم بجز رضا و سلیم
 سیم الحال قابو یافته خود سعادت آستان بوس رسانیدیم با آنکه دو هزار مهر برسم مدد خرج از بے دولت گرفته بودند
 چون مقهوران را بایرین نمی نمودند آنرا را بر استی خریداری شد نوزدهم جشن شرف آراستگی یافت و بسیاری
 از بندها با صنادق منصب و عنایات لایق سرفراز گردیدند میر عضد الدوله از آگره آمده ملازمت نمود و فریبگی که در لغت تزیین
 داده بنظر آورده و الحقیقت بسیار کشیده و کوب پیروی ساخته و جمیع لغات را از اشعار علمای قدما مستشهد آورده درین
 فن کتابی مثل اینست که در راجه جیسنگه منصب سه هزار بی و چهار صد سوار سرفراز شده بفرزند شهریار فیصل خاصه
 عنایت نمودم خدمت عطا مکرر بموسو بخاتم مقرر گشت اما ان الله سپر مهابت خان بختاب خانه زاد خانی و منصب چهار
 هزار بی و هشت صد سوار نوازش یافته بعنایت هم کتاره بلند مرتبه گردید غره اردی بهشت ماه آبی برکنار کول فتح پور نزول
 اقبال اتفاق افتاد اعتبار خان از آگره آمده ملازمت نمود و بنظر عاطف مخصوص گشت مظفر خان و مکرم خان و برادر بکر خان
 نیز از آگره آمده سعادت ملازمت در یافتند چون اعتبار خان بمحافظت و محاربت قلعه آگره چنانچه از حلال مکی مصدر
 مساعی جمیل و ترددات پسندیده گردیده بود بختاب ممتاز خانی سر بلند گردانیده منصب شش هزار بی و هشت صد
 سوار عنایت نمودم خلعت باشمشیر مرصع و اسپ و نیل خاصه مرحمت فرموده بخدمت مذکور نصرت العطا ازرانی
 و اشم سید هوه منصب دو هزار بی و پانصد سوار سرفراز شد مکرم خان منصب هزار بی و دو هزار سوار و خواجه قاسم
 هزار و چهار صد سوار نوازش یافتند چهارم ماه مذکور منصور خان فرنگی که در اوراق گذشته احوال او بشرح مرقوم گشته با
 برادرش و نوبت خان و کنی برهنونی دولت از بے دولت جدا شده بخدمت پیوستند خواص خان را نزد فرزند اقبالند

شاہ پرویز فرستاد میرزا عیسیٰ ترخان از ملتان رسیده سعادت آستان بوس دریافت بہابت خان شمشیر خاصہ عنایت
 شد دہم ماہ مذکور نوحہ پر گنہ ہندون مسکراقبال گردید منصور خان بمنصب چہار ہزاری ذات و سہ ہزار سوار و نوبت خان
 بمنصب دو ہزاری و ہزار سوار امتیاز یافتند یا زوہم مقام شد چون درین روز سعادت ملازمت فرزند اقبال مند شاہ پرویز
 مقرر گشتہ بود حکم فرمود کہ شاہزادہاے کامگار و امراے نامدار و سایر بندہاے جان سپار جوق جوق و قشون قشون
 باستقبال شتافہ آن فرزند اقبال مند را بآئین لایق بملازمت آورند و بعد از گذشتن نیم روز کہ ساعت مسعود و
 فخر بود سعادت زمین بوس جبین اخلاص نورانی ساخت و بعد از تقدیم لوازم کورنش و تسلیم داداے مراتب توره و
 ترتیب فرزند اقبال مند را بشوق و شفقت تمام در آغوش عزت گرفتہ نوازش و ہر بانی نشان زیش ظاہر ساختم و نیولا خبر رسید
 کہ بے دولت در وقت عبور از حوالی پر گنہ انبیر کہ وطن مالوفہ را جہان سنگ است جمع ازادمان را فرستادہ آن مسوورہ را
 تاخت و تاراج نمودہ دواز دہم ماہ مذکور ظاہر موضع ساروالی مسکراقبال گشت حبش خان را جہت تمیز مسائل اجمیر
 پیشتر خصت فرمودم فرزند سعادت مند شاہ پرویز را بمنصب والائے حمل ہزاری و سہ ہزار سوار بلند مرتبہ گردانیم
 چون بعض رسید کہ بید دولت جگت سنگ پسر را جہ با سورا تعین فرمودہ کہ بوطن خویش رفتہ در آن صوبہ پنجاب ابواب
 فتنہ و فساد مفتوح گردانند صادق خان میر بخشی را بجگت صوبہ پنجاب سر فراز ساختہ بتنبیہ و تریب نصدت فرمودم
 خلعت با شمشیر و فیل عنایت کردم و منصب اد از اصل و اضافہ چہار ہزاری ذات و سہ ہزار سوار مقرر داشتہ بغایت نوع و
 تقارہ سر فراز گردانیم در نیولا بعض رسید کہ میرزا بدیع الزمان پسر میرزا بدیع را کہ بی فتح پوری اشتہار دار و برادران
 خرداد بخیر بر سر اورینتہ اورا بقتل میرسانند متعارن این حال برادرانش بدرگاہ آمدہ زمین بوس نمودند و ماور حقیقی او تیر
 بند مت پیوست لیکن چنانچہ باید مدعی خون فرزند نشد و بہ ثبوت شرعی متواست رسا فید اگر چه زشت خوئی او بمرتبہ
 بود کہ کشتہ شدن آن بے سعادت افسوس نہ داشت بلکہ صلاح وقت و مناسب دولت باشد لیکن جو ازین بے دولتان نسبت
 بہ برادر کلان کہ بمنزلہ پدر است چنین بے باکے بطور رسیده و عدالت مقتضی اغراض نگشت حکم فرمودم کہ بالفعل در زندان
 مجوس باشند بعد ازین انچہ سزاوار باشد عمل آید بیست و یکم ماہ مذکور را جہ گجنگہ و راے سور جگہ از محال جاگیر خود رسیده دولت
 رکاب بوس در یافتند مغر الملک کہ بطلب فرزند خان جهان بملتان فرستادہ بودم درین تاریخ آمدہ ملازمت نمود و از
 صوبت صنع و بیماری او معروض داشت اصالت خان پسر خود را با ہزار سوار بخدمت فرستادہ اظهار تاسف و آزرگی

بسیار از حرمان ملازمت نموده بود چون عذر بفرغ صدق آراستگی داشت مقبول افتاد بست و پنجم ماه مذکور فرزند اقبال مند
شاهزاده پرویز با عساکر منصور تبعاً قب و استیصال بے دولت و مخدول العاقبت تعیین شد عنان اختیار شاهزاده کامگار
و مدار انتظام عساکر منصور ظفر آثار بید مومنین الدوله القا هر مهابت خان حواله شد از امر اے نامدار و بهادران جان نثار
که در خدمت شاهزاده بلند اقبال مقرر گشتند باین تفصیل است خان عالم مهاراجه گجسنگه فاضل خان رشید خان راجه
گردی راجه رام داس کچوا به خواجه میر عزیز الله اسد خان پرورش خان اکرام خان سید بنیر خان لطف الله راسے
نرائن داس وغیرهم موازی چهل هزار سوار موجود و توپخانه عالی بابیت لک روپیه خزانہ همراه نموده شد بساعت
سعادت قرین آن فرزند اخلاص گزین را هم عنان فتح و فیروزی رخصت نموده شد فاضل خان بخدمت بخشگیری و
تقدیر لوسی لشکر منصور مقرر گشت لمعت خاصه بانادری زر لفت و در گریبان و دامان مروارید کشیده که مبلغ چهل و یک هزار
روپیه و ... ترتیب یافته بود و فیل خاصه رتن گج نام باده ماده فیل و اسپ خاصه شمشیر مرصع که قیمت جمله بتقا و دو هفت
هزار روپیه باشد بشاهزاده مرحمت فرمودم و همچنین نوزدهان بیگم خلعت و اسپ و فیل چنانچه رسم است به آن فرزند لطف
نمود و مهابت خان و دیگر امرادر خود شاکستگی اسپ و فیل و سرو پا عنایت شد از ملازمان و شناس آن فرزند نیز عنایات
لایق سرفرازے مان ... این تاریخ منظر خان بخدمت میر بخشی خلعت امتیاز یافت غره خور و ادماه الی شاهزاده
و ... بصره و اصبهان صوبگی ملک که ات سر بلند ساخته خان اعظم را ابوالانصب اتالیقی او امتیاز بخشیدم به شاهزاده
اسپ فیل و خلعت و خنجر با صم و تور ... مره مرحمت شد خان اعظم و نوازش خان و دیگر بندها بنوازشات و رخور
خود سرفرازے یافتند ارادت خان از تعمیر فاضل خان بخدمت بخشگیری ممتاز شد و رکن السلطنت آصفخان بصاحب صوبگی
ولایت بنگاله و او و ایسه فرق عزت برافراخت خلعت خاصه با شمشیر مرصع بشار الیه عنایت شد ابوطالب پسر او به همراهی پدر
مقرر گشت و منصب دو هزار سوار سرفرازی یافت به روز شنبه نهم ماه مذکور بمطابق نوردوم شهر رجب سنه هزار و سیست
و دو هجری در ظاہر اجیر برکنار تال آنا ساگر نزول سعادت اتفاق افتاد شاهزاده و او بخش منصب بیشت هزار و سیست هزار
سوار سرفراز گردیده و دو لک روپیه خزانہ بجهت مد و خرج لشکر بهر اهی او مقرر گشت و یک لک روپیه مساعدت بخان اعظم
حکم فرمودم الی پسر افتخار بیگ که در خدمت فرزند اقبال مند شاه پرویزی باشد حسب الالتماس آن فرزند عنایت سلم
سرفراز گردید تا تارخان بحر است قلعه گوالیار دستوری یافت راجه گجسنگه به منصب پنج هزار و چهار هزار سوار سرفراز گشت

درینو لا از اگر نجر رسید که حضرت مریم الزمانی بقصداے ایزد سبحانه بخلوت سراسے جاودانی شافتند امید که احد تعالی ایشان را غنیمت بجز رحمت خویش گرداناد و جلالت سنگ سپهر انا کران از وطن آمد دولت زمین بوس دریافت ابراهیم خان فتح جنگ حاکم بنگالہ سے و چهار روز خیر نسل برسم پیشکش فرستاده بود بنظر در آمد باقر خان بقو جدارى سرکار او و دو سادات خان بقو جدارى میان دو آب مقرر گردیدند میر شرف بخدست دیوانی بیوتات سرفراز شده دو ازو هم تیر ماه الی عرض داشت تصدیقان صوبہ گجرات نو بخش فتح و فیروزی گردید تفصیل این اجمال آنکہ صوبہ گجرات را کہ جاے یکے از سلاطین والا شکوہ است در جلد وی فتح رانا بہ سید دولت عنایت فرمودہ بودم چنانچہ در سوانح گذشتہ مشر و خا شہت افتاد و سندر برہمن بود کالت او حکومت و راست آن ملک می نمود در ہنگامیکہ این ارادہ فاسد در خاطر حق ناشناس اور سید آن سنگ بند و را کہ پوشتہ یک سلسلہ تفاق و عناد و مرتب اسباب قتلہ و فساد بود و باہمت خان و شہزادہ خان و سرفراز خان و بسیارے از انہا شایع کہ کاردار آن صوبہ بودند بجنور خود طلب نمودہ اکثر برادر اورا بجایے او مقرر داشت بعد از ان کہ سند پیشکش رسید بہ دولت ہند یا تہ عنان ادبار بصوب ماند و تاقہ ملک گجرات را بہ قبول لعنت اللہ مقرر نمود کہ کتر مذکور را بہ آصف خان دیوان آنصوبہ و خزانہ تخت مرصع کہ پنج لاک روپیہ صرف آن شدہ دپرو کہ بدولت روپیہ آید و اینکہ در حینہ پیشکش من ترتیب دارہ بود طلب فرود صیفی خان برادر جعفر بیگ است کہ در خدمت پدر من بختاب آصفخانی اختصاص داشت یک پسر اور نور علی نام داشت و ترتیب من بختاب آصفخانی سرفراز است در خانہ اوست و صبیبہ دیگر از وہ سال کلان تر بخانہ سید دولت است و دراز کیا والدہ اند بہ این بختاب از و توح ہمراہی و موافقت داشت لیکن چون در ازل قلم تقدیر بسعدت من بختاب جاری شدہ بود بر شہزادہ شہزادہ ہند و امارت برسد حق سجاد تعالی اورا موافق گردایندہ مصدر خدمات نمایان شدہ چنانچہ نوشتہ می آید با بختاب لعنت اللہ بیو قادی قادی نام خواجہ سہری خود را ب حکومت آن ملک فرستادہ او با سعدودی بے سرو پایا با جہاد آباد و رآمد شہر گجرات را تصرف گشت چون صیفی خان ارادہ دو تخواہی پیش نهاد خاطر اخلاص آثر داشت و زنگا بداشت من نو کرد و فراہم آوردن جمعیت و صید و لہما ہمت گماشت روی چند پیشتر از کتہ از شہر برآمدہ در کنار تال کانکر یہ منزل گزید و از آنجا بہ محمود آباد و شتافت و بظاہر چنان نمود کہ نزد سید دولت سیروم دور باطن بانا ہر خان و سید دلیر خان و نانو خان افغان و دیگر بندہ ہاے جان سپار و فدویان ثابت قدم با اخلاص کہ در محال جاگیر خود توقع داشتند مراسلات و مراعات ترتیب مقدمات دولت خواہی نمودہ در انتظار فرصت نشست صالح نام ملازم بے دولت کہ نو جدار سرکار پہلاد بود و جمعیت نیک ہمراہ داشت از فحواہی کار در یافت کہ

بختاب

صنی خان را اندیشه دیگر پیش نهاد خاطر است بلکه کمتر هم این معنی را در یافته بود لیکن چون صنی خان جمعی را دلاسان نموده شرائط حرم و احتیاط مرعی و مسلوک می داشت نتوانستند دست و پا زد و صلح از توهم آنکه مبادا صنی خان ترک محابا و مدارا نموده دست بخزانہ دراز سازد پیش بینی بکار برده با خزانہ پیشتر شرافت قریب ده لک روپیہ بماند و بے دولت رسانید و کمتر نیز بر پله مرصع را گرفته از پله ادر روانه شد اما تخت را بجهت گرانی نتوانست همراه بر و صنی خان قابو دانسته از محمود آباد برگشته که کج که از راه متعارف بر سمت سپه واقع است و نانو خان در انجا بود و نقل مکان نموده بانا بهر خان و دیگر دولت خواهان بکابنت و پیغام قرار داد که هر کدام از محال جاگیر خود با جمعی که دارند سوار شده هنگام طلوع نیر عظم که صبح اقبال اهل سعادت است و شام او بار بار باب شقاوت از ... آنها است بشهر در آیند و نسای خود را در برگنه مذکور گذاشته خود بانانو خان ... و بعد از آن وقت می نماید تا خوب روشن شود و دست و دشمن تمیز توان کرد و بعد از آن ... در دولت چون در دولت ... با آنکه اثری از نا بهر خان و دیگر دولت خواهان ظاهر نبود به توهم آنکه مبادا مخالفان آگاه می یافته در های قلعه را هم محکم سازند و کل بتایید از حضرت بخش نموده از دروازه سارنگ پور شهر در آمده و مقارن این حال تا بهر خان نیز سپه از دروازه آمده داخل شهر شد و خواجه سرائے لعنت اللہ از نیرنگی اقبال نیز وال و توفت یافته بخان ... در نیرہ میان ... پناه بردند و بے شایسته خدمت شاد یا نه فتح و نصرت بلند آوازه ساخت ... و باره پر ... چند و چند ... را بر سر خانہ محمد تقی دیوان بے دولت و حسن بیگ بخشی او فرستاده آنها را بدست آوردند و شیخ حیدر خود آمد صنی خان را آگاه ... که خواجه سرائے لعنت اللہ در خانہ من است او را هم دست بگردن بسته آوردند و جمیع ملازمان و منتسبان بے دولت را محبوس و مقید ساخته خاطر از ضبط و نسق شهر پر و اختفد و تخت مرصع با دو لک روپیہ نقد و اسباب و اشیا نیکه از بید دولت و مردم او در شهرا و تبصره دولت خواهان در آمد چون این خبر بے دولت رسید لعنت اللہ را با بهمت خان و شرزہ خان و سرفراز خان و قابل بیگ و رستم بہادر و صلح بخشی و دیگر عاصیان تبعاقب چه از بند های بادشاہے و چه از مردم خود قریب پنج دستش ہزار سوار موجود بر سر احمد آباد تعیین نمود صنی خان و نا بهر خان از آگاہی این پائے بہمت انشورہ بدلا ساسے سپاہی و فراہم آوردن جمعیت پر و اختفد و از نقد و جنس ہر چه بدست آمده بود حتی تخت را شکستہ بعلوفہ مردم قدیم و جدید قسمت نمودند و اجہ کلیان زمینداران و وروپس لال گوپی و سایر زمینداران اطراف را بشہر طلبید جمعیت نیک فراہم آورد و در لعنت اللہ بیگ مقید شدہ در عرض ہشتاد

روز خود را از ماندن در روده رسانند دولت خواهان برهنه می بخت و بدرقه توفیق از شهر بر آمده در کنار تال کانگره میسکر اقبال
 آراستند لعنت الله را بخاطر میرسد که شاید از تیز جلونی سرشته انتظام دولت خواهان از هم تو اند گسیخت چون از بر آمدن بند هله
 خدمت گذار آگاهی یافت در بروده عنان ادبار بار کشیده تا رسیدن کمک توقف گزید بعد از آن که عاصیان بدست انجام بان
 سرقتن ایام طعن گشتند قدم ضلالت و گمراهی پیش نهاد و بند هاله دولت خواه از کانگره کوچ کرده در ظاهر موضع تیوه
 نزدیک بمرزا قطب عالم فرود آمدند لعنت الله بر روزه راه را بدو روز پیچیده از بروده به محمود آباد پیوست چون رسید
 دلیر خان نسائی شزره خان را از بروده گرفته بشهر آورده بود و نسائی سرفراز خان تیر در شهر بود صفتی خان بهر دو مخفی کنی گشته
 پیغام داد که اگر برهنه می سعادت داغ عاصیان از لوجه پیشانی عبودیت خود زدوده خود را در سلاک سایر بنده هاله دولت خواه
 منتظم سازید عاقبت شما در دنیا و در عقبی مقرون بصلاح و سداد خواهد بود و الا عیال لفقال شمارا متعرض ساخته اند
 خواری سیاست خواهیم کرد لعنت الله ازین معنی آگاسی یافته سرفراز خان را به بهانه از خانه طلب و دسته متحد گردانید و
 چون شزره خان و بهتخان و صلح بخشی با هم اتفاق داشتند و یکجا فرود می آمدند شزره خان را نتوانست بدست آورد و بالجمله
 بیست و یکم ماه شعبان ۱۰۳۱ لعنت الله از جایکه بود سوار شد عساکرت مآثر را ترتیب داده دولت خواهان نیز افواج
 اقبال آراستند و مستعد جدال و قتال گردیدند لعنت الله را بخاطر میرسد که از در آمدن سیه همت آنها از جا خواهد رفت
 و کار جنگ نارسیده پریشان و متفرق خواهند گشت چون ثبات قدم دولت خواهان را برده کرد تا ب نیاید بحسب انب
 دست چپ عنان ادبار یافت و بطاهر چنان نمود که درین میدان دار و منگ زیر خاک پنهان ساخته اند مردم با ضایع خواهند
 شد بهتر است که در عرصه سرکج رفته جنگ اندازیم و این اندیشه فاسد و بدبیرت باطل از تابدات اقبال بود چه از آن طرف عنان او
 آوازه هنرمیت بر زبانها افتاد و بهادران عرصه نیروزی گرم و گیر از پهلو درآمدند و آن بی سعادت بسر گنج نتوانست رسید
 و در موضع باز چپه دانه کرد دولت خواهان ورده مالوده که قریب سه کرده فاصله بود و معسکر اقبال آراستند صبح روز دیگر
 افواج ترتیب داده بآمین پسندیده متوجه کارزار گشتند و ترتیب افواج بدین نطق قرار یافت در بهراول نا بهر خان و راجه کلیان میداد
 اند و دیگر بهادران جلالت آثار کار طلب گردیدند و در چرفار رسید دلیر خان رسید و دو جمعی از بنده هاله اخلاص شعار
 مقرر شدند و در بهر فار نا نو خان رسید یعقوب و سید غلام محمد و دیگر فدائیان جان شارق قرار گرفتند و در قول صفتی خان و کفایت
 خان بخشی و بعضی از بنده هاله شایسته خدمت پاپی همت افشردند از اتفاقات حسنه جانی که لعنت الله فرود آمده بود زمین

پست و بلند بود ز قوم زار انبوه و کوچک های تنگ داشت بنا برین سلسله افواج ادا تنظیم شایسته نیافت اکثر مردم کاری خود را
 همراه رستم بهادر پیش کرده بود و بهمت خان و صالح بیگ نیز از پیش قدمان جنالالت بودند سپاه نکبت آمار او را نخواست جنگ با
 ناخران بهتخان افتاد و حیلقتش نمایان شد قضا را بهمت خان بزخم تنگ بر خاک هلاک افتاد و صالح بیگ را با بانو خان و سید یعقوب
 و سید غلام محمد و دیگر بندها مبارزت دست داد و در عین زود و خور و قیل سید غلام محمد رسیده او را از اسپ جدا ساخت و بزخم های
 کاری بر خاک افتاد و قریب صد کس او جان نثار گردیدند درین وقت فیله که در پیش فوج عاصیان بود از آواز بان و صاعقه
 تنگ رو گردان شده بکوچه تنگ که از دو طرف ز قوم زار داشت در آمده بسیارے از مقهوران را با مال نبستی ساخت و از
 گشتن قیل سر رشته تنظیم خان از هم گسخت درین اثنا سید دلیر خان از دست راست در آمده کارزار کرد و لعنت الله
 از دست چپ دست دران وصل آگاهے نداشت بقصد کمک آنها جلو تیز گرفته بارگی ادا بار برانگیخت چون بهادران فوج
 بهراول ترددات کرده اکثر زخمی شده بودند از رسیدن لعنت الله تاب نیاورده انحراف عنان نمودند و نزدیک بود که چشم زخم
 غلطی رسد درین حال تا ناید ایزدی بجلوه در آن صفت این از قول بکمک فوج بهراول شتافت مقارن این خبر گشته شدن
 بهمت خان و صالح بیگ رسید و از نمایان شدن فوج قول د آمدن صفی خان پاس بهمت انشوده او از جاے
 رفته آواره داشت بهرین کلامی شد سید دلیر خان تا یک کرده تعاقب نموده بسیاری از بهریمیتان را علت تیغ اتمام
 ساخت قابل یک حرام نمک با معنی از مقهوران سیر سرخیه مکافات گردید چون لعنت الله از سر فراز خان جمعیت خاطر
 نداشت و روز جنگ او را اسل قیل نشان بود از غلامان خود را موکل ساخته بود که اگر شکست افتاد او را قیل ساند و
 همچنین بهادر سپه سلطان احمد را نیز با زنجیر بر یکی از فیلان سوار کرده اجازت قتل داده بود در وقت گرختن موکل سپه سلطان احمد
 او را بجهد هر می کشد و سر فراز خان خود را از بالاے قیل بزیری اندازد و موکل او دران سر آسگی از روی اضطراب زخمی با دمی زند
 اما کارگر نمی افتد صفی خان او را به کارزار در یافته بشهری فرستد و لعنت الله تا برده عنان ادا بار باز کشید و چون نساے
 شتره خان در قید دولت خواهان بود ناچار آمده صفی خان را دید با بجهد لعنت الله از برده به برونخ شتافت فرزندان بهمت خان
 در قلعه مذکور بودند اگر چه او را در قلعه راه ندادند اما پنج هزار محمودی برسم اقامت فرستادند و او سه روز در بیرون قلعه برونخ بحال تباه
 گذرانیده روز چهارم از راه دریا به بند رسورت رخت ادا بار کشید قریب دو ماه در بند مذکور بسر برده مردم پریشان خود را بسیج
 ساخت چون رسورت در جاگیر بید دولت بود قریب چهار لک محمودی از مقصد بیان او گرفته آنچه بظلم و بیداد از هر جهت بدست آمد

متصرف شد و باز بخت برگشته های ستاره سوخته فراهم آورده در برهان پور خود را به بیدولت رسانید القصد چون از صفی خان و دیگر بندها که حق شناس که در صوبه گجرات بودند چنین خدمت شایسته بطور پیوسته هر کدام بانواع نوازش و مراحم سرملبندی یافتند. صفی خان هفت صدی ذات و سه صد سوار منصب داشت سه هزاری و دو هزار سوار ساخته بخطاب سیف عثمان جهانگیر شاه و علم و تقاریر سرفراز بخدمت بخشیدم ناهیر خان هزاری و دو سوار داشت بمنصب سه هزاری و دو هزار سوار عز امتیاز یافت بخطاب شیرخان و عنایت اسپ و فیل و شمشیر مرصع فرق عزت برافراخت و او نیزه نرسنگد یو برادر پورن تل بلو است که حاکم رالیسین و چندیری بود چون شیرخان افغان قلعه رالیسین را محاصره نمود مشهور است که او را قول داده بقتل رسانید و اهل حرم او با صطلاح بنود جوهر کرده خود را در آتش غیرت و ناموس سوختند تا دست نامحرم بدامن عصمت آنها نرسد فرزندان و اقوام او هر کدام بطرفی افتادند پدر ناهیر خان که خان جهان نام داشت نزد محمد خان فاروقی حاکم اسپ و برهان پور رفته سلمان شد و چون محمد خان و ولایت حیات سپرد حسن پسر او در صفر سن بجای پدر نشست راجه علیخان برادر محمد خان آن خردسال را در قید کرده خود مقلد امور حکومت گشت بعد از چند گاه راجه علی خان خبر رسید که خان جهان و جمعی از نوکران محمد خان اتفاق نموده اند و قرار داده که قصد تو کنند حسن خان را از قلعه بر آورده ب حکومت پروانند راجه سی خان پیش دستی نمود به استیصال خان حبشی را با بسیاری از ابطال رجال بر سر خانه خان جهان فرستاد که یا او را زنده بدست آرند یا بقتل رسانند مشایخ به بر سر خود قدم غیرت افشرد جنگ استاد و چون کار بر دستگ شد جوهر کرده از حیات مستعار و در گذشت در آن وقت ناهیر خان بغایت خرد سن بود حیات خان حبشی از راجه علی خان التماس نموده او را بفرزند سی بر سر و مسلمان ساخت بعد از فوت او راجه علی خان در مقام تربیت ناهیر خان در آمده رعایت احوال او بواجب می نمودند چون پدر بزرگوارم از امداد بر بانه قلعه اسپ روانه گشتند مشارالیه بخدمت آنحضرت پیوست آثار رشد از ناصیه احوال او در یافتند بمنصب لائق سرفراز فرمودند و برگشته محمد پور را از صوبه مالوه بجایگزید و عنایت نمودند در خدمت من بیشتر از پیشتر ترقی کرد بحال که توفیق حق گذاری نصیب او شد نتیجه آن چنانچه لائق بود دریافتند سید ولیر خان از سادات بارهه است سابق نامش سید عبدالوهاب بود منصب هزاری و هشت صد سوار داشت بدو هزار و دو سوار و علم سرفراز گشت باره بزبان هندی دوازه را گویند چون در میان دو آب دوازه دینه نزدیک بهم واقع است که وطن این سادات است بنا برین سادات بارهه اشتهار یافته اند بعضی مردم در صحت نسب اینها سخن با دارند لیکن شجاعت ایشان برهانی است قاطع بر سیادت چنانچه ورین دولت هیچ معرکه نبوده که اینها خود را نمایان نساختند

باشند و چند سده بکار نیامده باشند مزارع نیز گو که همیشه می گفت که سادات بارهه بلاگردان این دولت اند الحق چنین است تا نوحان
افغان هشت صدی ذات و سوار منصب داشت هزار و پانصدی ذات و هزار دولیت سوار حکم شد همچنین دیگر بندهای دولتخواه
در خور خدمت و جانفشانی بمراتب بلند و مناصب ارجمند کام دل بر گرفتند در نیولا اصالت خان پسر خان جهان را کبک فرزند
داور بخش بصوبه گجرات تعیین فرمودیم و نورالدین قلی را بصوبه مذکور فرستادیم که شتره خان و سرفراز خان و دیگر اعیان لشکر عادی که
اسیر سرخچه بکافات شده اند محسوس مسلسل بدگاه بیارند و درین تاریخ بعضی رسید که سونوچر پسر شاه نواز آن بیست و نوبی سعادت از بید دولت جدا شده
بخدمت فرزند اقبال شاه پرویز پست اعتقاد خان حاکم کشمیر منصب چهار هزاری ذات و سه هزار سوار سرفرازے یافت چون قراولان
خبر آوردند که درین ترویجی شیرین شده خاطر اشرار بکار آن رغبت شد بعد از درآمدن به بیشه شیر و لیر نمایان گردیدند هر چه را
شکار کرده به دولت خانه مراجعت نمودیم همچنان طبیعت بشکار شیر مائل است که تا شکار آن میسر باشد به شکار دیگر دستوری
نی و در سلطان مسعود پسر سلطان محمد دانا را شد بر بانه نیز بشکار شیر رغبت مفرط داشته و از شیر کشتن او آتار غریبه در تواریخ مذکور و
مسطور است خصوص در تاریخ معتقی که در آنجا مذکور است العین مشاهده نموده بطریق روزنامه ثبت نموده از جمله آن می نویسد
که روزی در حدود دهستان بشکار شیر رفت و در آنجا بود شیر سخت بزرگ از بیشه برآمد و در بغیل نهادنشته بیندانت
و برین شیر شکار در روزی هم نیز زده بقتل بغیل برآمد امیر به زانو استاده چنان شمشیرے زد که هر دو دست شیر قلم کرد
و شیر بر پس افتاد و جان داد مراهم و در ایام شکار خودی چنین اتفاق افتاده بود که در حدود پنجاب بشکار شیر رفتم شیرے قوی
جسته از بیشه برآمده نمایان شد از آنجا که بغیل بنام آن زدم شیر از شدت غضب از جابری خاسته بقتل بغیل برآمد و در نصرت
تقتضی آن نشد که بدوق را گذاشته شمشیر را کار فرمایم سر بزدی را گردانیدم و بزانو درآمد و بدو دست سر بندوق را چنان بر سر و روے او زدم که از
آسیب آن بر زمین افتاد و جان داد از غراب آنکه در کوه کول من روزی بشکار گرگ رفته بودم بغیل سوار بودم گرگ از پیش برآمد تیری نزدیک
به بنا گوش زدم که قریب به یک وجب فرشت و همان تیر افتاد و جان داد و بسیار بوده که پیش من جویان سخت کمان بیست تیر و سه تیر زده
اند و مرده چون از خود نوشتن خوشنایست زبان قلم را از عرض این وقایع کوتاومی دارم در بیست و نهم ماه مذکور عقده واریجک است
پسر رانا کرن عنایت شد در نیولا بعضی رسید که سلطان حسین زمیندار گلی و در بیست حیات سپرده منصب و جاگیر او را به شادمان پسر
کلان اولطف نمودم هفتم ماه امر داد ابراهیم حسین ملازم فرزند اقبال مند شاه پرویز از لشکر ظفر اثر رسیده بنویس فتح سامع
افروزا ولیاے دولت ابدی اتصال گردید عرض داشت آن فرزند مشتمل بر کیفیت جنگ و ترویات بهادران بانام و تنگ

گذرانید شکر این موہبت کہ از عنایات الہی بود بتقدیم رسیدہ و شرح آن مجمل آنکہ چون عساکر منصور در موکب شاہزادہ والا قدر
 از کرلوہ چاند اجبور نمودہ بہ ولایت مالوہ درآمد بے دولت با بیست ہزار سوار و سہ صد فیل جنگی و توپ خانہ عظیم از ماند و بعزم زرم
 درآمد جمعے از ترکیان دکن را با جادوراسے و اودوی رام والش خان و دیگر مقہوران سیاہ بخت پیش از خود گسیل نمود کہ بارہوی
 ظفر قرین بقراتی بر آئند مہابت خان ترتیب بتکرک شایستہ نمودہ شاہزادہ والا قدر را در قول جاہے دادہ خود ہمسر فوج
 دار رسیدہ در سوار شدن و فرود آمدن شرائط حزم و احتیاط بکار برد ترکیان از دور خود را نموداری گردانند و قدم جرات و جلاوت
 پیش نمی نہادند روزی نوبت چند اولی منصور خان فرنگی بود در وقت فرود آمدن اردو سے مہابت خان بخت احتیاط
 بیرون لشکر فوج بستہ ایستادند تا مردم بفرار خاطر دائرہ کنند چون منصور خان در اثنا سے راہ بخوردہ سہرست بادہ غرور بہ
 منزل می رسید بحسب اتفاق فوجی از دور نموداری شود و خیال شراب او را برین می دارد کہ باید تاخت بے آنکہ برادران و مردم
 خود را خبر کنند سوار شدہ می تا زود و دوسہ ترکی را پیش انداختہ تا جاہے کہ جادوراسے و اودوی رام بادوسہ ہزار سوار صفت بستہ ایستادہ
 اندزودہ زود می برد چنانچہ مناظر اینہاست از اطراف هجوم آوردہ اورا در دست گیری گزند تا مسمی داشته دست و پا زدہ در راہ اخلاص
 جان سپارمی کرد و درین ایام مہابت خان پیوستہ برسل و رسائل صید دلہا سے رسیدہ جمعے کہ از احتیاط و اضطراب ہمراہ
 بیدولت بود نمی نمود چون مردم آیت یاس از صفحہ احوال اومی خواندند از ان جانب نیز نوشتہ رسیدہ خواستہ بودند بعد
 از ان کہ بے دولت از قلعہ ماند و برآمد نخستین جماعتی ترکیان را پیش فرستاد و از ان آہنا رستم خان و نقی و برقداز خان را با کردہ و چپان
 روانہ ساختہ انگاہ دارا بخان و بھیم و بیرم بیگ و دیگر مردم کاری دور روانہ گردانید چون بخود قرار جنگ صف نے
 توانست وادہ پیشہ نظر بر تقاداشت فیلمان مست جنگی را با ارا بہا سے توپ خانہ از آب زبیدہ گذرانیدہ جریدہ از پے دارا ب
 و بھیم خود ہم رو سے ادبار بعرضہ کارزار نہادہ روزی کہ حوالے کالیادہ معسکر اقبال گردید بیدولت تمام لشکر نکبت اثر خود را بہ
 تقابل فوج منصور فرستادہ خود با خان خانان و معدودے یک کر وہ عقب ایستادہ برق انداز خان کہ از مہابت خان قول گرفتہ کہین
 بود وقتی کہ لشکر ما در برابر ہم صف کشیدہ اند قابو یافتہ با جماعتی برق انداز تاختہ و لشکر منصور رسانیدہ و جہانگیر بادشاہ سلامت گفتہ می آید تا مہابت خان
 رسید مشارالہ بلا زمت فرزند اقبال نمود و پروردہ بمرحوم بادشاہی متعال و امیدوار گردانید و سابق بہا الدین نام داشت و نوکر زین خان
 بود بعد از فوت او در سلک توپچیان رومی منتظم گردید چون خدمت خود را گرم و چپان می کرد و جمعے با خود ہمراہ داشت لائق
 تربیت دانستہ بختاب برقداز خانی سرفراز ساختم در وقتی کہ بیدولت را بدکن می فرستادم مشارالہ را میر آتش لشکر ساختہ ہمراہ آیدین

ساختم اگر چه در ابتدا سے داغ لعنت برنا صیہ عبودیت نہاد لیکن عاقبت بخیر ظاہر شد و بوقت آمد بہان روز رستم کہ از نوکران عمدہ او
 بود و اعتماد تمام بروداشت چون یافت کہ دولت از وزیر گشتہ است از مہابت خان قول گرفتہ بر ہمنوی سعادت و بدرقہ توسیق
 با محمد مراد بخشی و دیگر منصبداران کہ ہمراہ او بودند از لشکر نکبت اثر او بیرون تاختہ بموکب اقبال شاہزادہ الامتدر پیوست
 بیولت را از شنیدن این اخبار دست و دل از کار رفت دہر تمام نوکران خود چہ جاے بندہ ہاے بادشاہی کہ ہمراہ او بودند
 بے اعتقاد و بے اعتماد شدہ از غایت توہم شباشب کس فرستادہ مردم پیش را تزد خود طلبیدہ فرار برقرار اختیار نمودہ سر اسیمہ از آب
 نوبدہ عبور کرد و درین وقت باز چندی از ملازمان او قابو یافتہ جدا شدند و بجز دست فرزند سعادت مند پیوستہ در خور حالت خویش
 نوازش یافتند و ہر دین روز کہ از آب نوبدہ می گذشتہ نوشتہ بدست مردم او افتاد کہ مہابت خان در جواب کتابت زاہد خان
 نوشتہ بخواط و مراحم بادشاہ مال و امیدوار گردانیدہ در آمدن ترغیب و تخریب بسیار نمودہ بود آن را بجنس نزد بیاد دولت
 بردند او از زاہد خان بدگمان و بے اعتماد شدہ اورا بہ سہ پسر محبوب گردانید زاہد خان پسر شجاعت خان است کہ از امر او
 بندہ ہاے معتمد پدر بزرگوارم بود من باین سبب سعادت را نظر بر حقوق خدمت و نسبت خانہ زادگی تربیت فرمودہ بخطاب خانی
 و منصب ہزار و پانصدی سر فراز ساختہ ہمراہ بیاد خدمت فتح دکن رخصت فرمودم درینو لاکہ امر اسے آن صوبہ را بحسب
 مصلحت قندھار طلبیدم ہم با آنکہ فرمان از روی تاکید خصوص باوصادور شد این سبب سعادت بدرگاہ نیامدہ خود را از
 فروریان و ہوا خاں بیدار ظاہر ساخت کہ از آنکہ از حویلی دہلی شکست خوردہ گشت با آنکہ خیال مندی نہشت توفیق نیافت
 کہ خود را بجا از منت رساند و غبا نخواستہ در آن از لوح پیشانی پاک ساختہ عذر تقصیر گذشتہ در خواہد تا آنکہ منتقم حقیقی
 او را باین روز مبتلا ساخت و مبلغ ایک لک و سی ہزار روپیہ نقد از اموال او بید دولت متصرف گشت۔

چو پیر کردی پیش این کافات	کہ واجب شد طبیعت را مکافات
<p>بالجواب بے دولت بہرعت از آب نوبدہ گذشتہ تمام کشتیمار را با نظر کشید و گذر ہا را با اعتقاد خود استحکام داد و ہم بیگ بخشی خود ما با فوجی از مردم معتمد خود و جمعی از ترکیان دکن در کنار آب گذاشتہ ارا بہ ہاے تو پخانہ در برابر نہادہ خود بجانب طلحہ اسیر و بہر بانپور عثمان ادبار مطوف داشتہ درین وقت ملازم او قاصدی کہ خان خانان نزد مہابت خان فرستادہ بود گرفتہ پیش بید دولت برودر عنوان مکتوب این بیت مرقوم بود۔</p>	
صد کس نظر بگاہ سے دارندم	در نہ پیریدی زبے آراے

بیدولت او را با ولاد از خانه طلبداشته نوشته را با و نمود اگر چه عذر ها گفت لیکن جوانی که مسموع افتد نتوانست
 سامان نمود القصد او را با و ارب و دیگر فرزندان متصل منزل خود نظر بنزد نگاه داشت و آنچه خود فال زوده بود که صد کس بنظر
 نگاه می دارند پیش او آمد در نیولا ابراهیم حسین ملازم فرزند اقبال مندر که عرض داشت فتح آورده بود بخطاب خوش خبر خانی
 سرفراز ساخته خلعت و قیل عنایت شد و فرمان مرحمت عنوان بشا هزاره و ههابت خان مصحوب خواص خان فرستاده پهلوچی
 گران بها بجهت فرزند اقبال مندر و شمشیر مرصع به ههابت خان عنایت شد به چون از ههابت خان خدمات شناسیده بظهور پیوسته
 بود بمنصب هفت هزاری ذات و سوار سرفرازی بخشیدم سید صلابت خان از دکن آمده دولت زمین بوس دریافت مورد
 عنایات خاص گردید مشارالیه از تعینات صوبه دکن بود چون بیدولت از حوالی دهلی شکست خورده بماند و رفت او فرزند آن
 خود را در حد و متعلقه غیر بصیانت ایزدی سپرده از راه نامتعارف خود را بملازمستار **سیرزا حسن پسر میرزا رستم**
 صفوی بخدمت فوجداری سرکار بهراچ دستوری یافته بمنصب هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار از اصل و اصنافه سرفراز
 گشت لعل بیگ داروغه دفتر خانه را نزد فرزند اقبال مندر شاه پرویز فرستاده خلعت خاصه بانادری به آن فرزند و دستار
 بمهابت خان مصحوب او عنایت شد خواص خان که سابق نزد آن فرزند رفته آه بود ملازمستار نمود مشتلم اخبار خوش آمد خانه زاد
 خان پسر مهابت خان را بمنصب پنج هزاری ذات و سوار سرفراز ساختم در یولار دوزی بشکار نیلگاه خوش وقت شدم در اثنای
 شکار ماری بنظر درآمد که طولش دو نیم درعه و جبهه او مقدار سه دست بود و نصف خرگوشی را **و نصف دیگر را در فرو**
 بردن بود چون قراولان برداشته نزدیک آوردند خرگوش از دپانش افتاد فرمودم که باز بد هانش در آوردند هر چند **در**
 نیارستند در آورد چنانچه از زور بسیار کج دهانش پاره شد بعد از آن **کمش را چاک کردند اتفاقاً خرگوش دیگر درست**
 از شکمش بر آمد این قسم مار را در هندوستان چیل می گویند و بمرتب کلان می شود که که **تا پانچ** دست فرو می برد لیکن زهر و
 گزیدگی ندارد و در **درهین** شکار یک ماده نیله گاؤ را به بندوق زدم از شکمش دو بچه رسیده بر آمد چون شنیده شده بود که
 گوشت بره نیله گاؤ لذیذ و لطیف می باشد به باور چپان سرکار فرمودم که دو پیازه ترتیب داده آورده **بکلف خالی از لذت و**
 نراکت نبود در پانزدهم شهر یور ماه آبی رستم خان و محمد مراد و چندی دیگر از نوکران بیدولت که به بهونی سعادت از وجهه شده
 خود را بملازمست فرزند اقبال مندر شاه پرویز رسانیده بود و بحسب الحکم بدرگاه آمده دولت آستان بوس دریا فتنه رستم خان را
 بمنصب پنج هزاری ذات و چهار هزار سوار و محمد مراد را بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سرفراز ساخته بوظف روزافزون

۱۰۰

ایسید و ارسا حتم و رستم خان بخشی الاصل است نامش یوسف بیگ بود نسبت قرابت بمحمد قلی صفا بانی دارد که وکیل و مدار
علیه مرزا سلیمان بوده است اول در سلک بنده پادشاه و نگاه انتظام داشت و اکثر در صوبه بالسر برده داخل منصبداران خود بود
به تقریبی جاگیر او تغییر شده نزدیک دولت آمده بلازم گشت از شیرتکاری و قوف تمام دارد در پیش او هم تردوات کرده خصوص
در هم رانان و بید دولت او را از سائر نوکران خود برگزیده و بمرتبه امارت رسانیده بود چون من عنایات بسیار با و کردم حسب التماس
او خطاب غانی و علم و تقاره بمشار الیه مرحمت فرمودم و یک چند بکالت او حکومت گجرات داشت و بدینم نکرده بود محمد مراد پسر مقصود
میر آب است که از قدیمان و بابر بیان مرزا سلیمان و مرزا شاه رخ بود درین تاریخ سید بهوه از صوبه گجرات آمده ملازمت نمود
نورالدین قلی چیل و یک نفر از مخدولان بے عاقبت را که در احمد آباد گرفتار شده بودند مقید و مسلسل بدرگاہ آورده شتر ز خان
و قابل بیگ را که سر کرده ارباب سواد بودند در پای قیل مست انداخته بیاداش رسانیدم بستم ماه مذکور مطابق به شتر ز خان
شهر و قنده فرزند شهریار را از واسعه اعتماد الدوله حق سبحانه صیدیه کرامت فرمود امید که قدش برین دولت فرخنده و بهایون
باد میت و دو ماه مذکور شین وزن شمشیری آراستگی یافت سال پنجاه و پنجم از عمر این نیازمند به مبارکی و فرخندگی آغاز شد بدستور
هر سال خود را بطلا و اجناس وزن فرموده در کمال مستحسان مقرر فرمودم از آنجمله شیخ احمد سهروردی دو هزار روپیه عنایت شد
غزه هزاره آبی میر جمله منصب سه هزار روپیه و سبب سوار ممتاز گشت متقیم بخشی گجرات خطاب کفایت غانی سر بلندی
یافت چون بے گناهی در میان خاطر نشیر نگردد و پادرا از بند بر آورده مرتبه کورنش دادم حسب التماس فرزند شهریار به
منزل رسته شد شین عالی آراسته پیشکشهاست لای کشیده و با کثرت از بندها سر و پا داده در نیولا عرض داشت فرزند
امبال مند شاه پرویز رسید که بید دولت از آب گزیده سگشته باو به ضلالت گشته تفصیل این اجمال آنکه چون از
آب نرید و عبور نمود تمام کشتیها را از طرف رده کنار دریا و گذرها را به توپ و تفنگ استحکام داد بزم بیگ را با بسیارے از
نجت برگشته پاسه شاره سوخته بر کنار آب گذاشته بجانب اسیر و برهان پور رخت ادبار کشید و خان خانان و داراب را نظر بند
با خود همراه برد اکنون محل حقیقت قلعه اسیر کجبت شادابی سخن ناگزیر است به قلعه مذکور و در ارتفاع و استحکام و متانت از
غایت اشتها محتاج بتعرف و توصیف نیست پیش از رفتن بید دولت بدکن حواله خواجه نصر الله ولد خواجه فتح الله بود که از فلان
و خانه زادان قدیم الخدمت است ثانی الحال به التماس بید دولت حواله میر حسام الدین پسر میر جمال الدین حسین شد چون دختر
تغائی نور جهان بیگم در خانه اوست و قتیکه بید دولت از حوالی دہلی شکست خورده بجانب مالوه و ماند و عطف عنان نمود

نوز جهان بگیم بمیرند کور نشانی فرستاده تاکید فرمودند کہ ز ہمارا الفت ز ہمارا بید ولت و مردم اورا پیرامون قلعہ نگذارند برج
 و بارہ را استحکام دادہ ادا کے حقوقی لازم شناسدہ نہی نکلند کہ دلغ بعزت و کفران لغت بر ناصیہ سیادت و عزت او نشیند
 الحق خوب استحکام دادہ و سامان قلعہ مذکور نہ بمرتبہ ایست کہ مرغ اندیشہ بید ولت بر حواشی آن تو اند پر داز کرد و تسخیر آن بزودی
 ممکن و میسر باشد بالجملہ چون بید ولت شرفیقا نام ملازم خود را نزد مشارالیه کہ فرستادہ بہ ترتیب مقدمات ہم و امید از راہ بروہ
 مقرر نمود کہ چون بگرفتن نشان و خلعت فرستادہ بودہ است از قلعہ بزیر آید و یکہ اورا بالائے قلعہ نگذار و آن بے سعادت بگرد
 رسیدن شرفیقا حقوق تربیت و رعایت را بر طاق نیان نہادہ بمضائقہ و سبالغہ قلعہ را بشرفیقا سپردہ خود با فرزند ان بر آمدہ
 نزد بید ولت رفت بید ولت اورا بمنصب چہار ہزاری ذات و علم و تقارہ و خطاب مرا تفضی خانی بد نام ازل و ابد مطعونین
 و دنیا ساخت القصد چون آن بخت برگشتہ بیایہ قلعہ اسیر رسیدہ خان خانان و داراب و سایر و بد نہاد اورا با خود بالائے قلعہ
 دسہ چہار روز در انجا بسر بردہ از آذوقہ و سایر مصالح قلعہ داری خاطر و اپرداخت قلعہ را بگوپای داس نام را چوت کہ سابق
 تو کہ سر بلند راے بودہ و در ہنگام رفتن دکن ملازم او شدہ بودہ سپردہ عورات و اسباب زیادتی را کہ با خود گردانیدن متعذر
 بود در انجا گذاشت و ہر سہ ہنگوہ خود را با طفال و کنیز چند ضروری ہمراہ گفت اول قصدش این بود کہ خان خانان و داراب را در
 بالائے قلعہ محبوس وار و آخر راے او برگشت و با خود فرود آوردہ بہ ہر بان پور رفت تا بہ در نیوالہست اللہ گمراہ با جان جهان
 ادبار و نخوت از سورت آمدہ با و پیوست از غایت اضطراب سر بلند راے اسیر راے بہرچہ آرا از بندہ اورا چوتان
 مردانہ صاحب الوش است در میان دادہ برسل و رسائل حرف صلح مذکور ساختہ ما بہت خان گفت کہ تا خان برمان نیاید
 صلح صورت پذیر نیست ہنگامی مقصدش آنکہ باین وسیلہ آن سرگرد و غمگین بہر حلقہ از باب ساد و عناد است از وجہ اسازد
 بید ولت ناچار اورا از قید بر آوردہ بسوگند مصحف اطمینان خاطر خود نمونہ بخت و لہوئی و تحکام و عہد و سوگند بدرون محل بردہ محرم
 ساخت وزن و فرزند خود را پیش او آوردہ انواع و اقسام الحاح و زاری بکار برد خلاصہ مقصودش آنکہ وقت ماتنگ شدہ و کار
 بد شواری کشیدہ خود را بشما سپردم حفظ عزت و ناموس ما بر شماست کاری باید کرد کہ زیادہ برین خواری و سرگردانی نکشم خانان
 بفرست صلح از بید ولت جدا شدہ متوجہ لشکر ظفر اثر گردید مقرر یافت کہ مشارالیه در ان طرف آب بودہ ہر اسلحتہ ترتیب مقدمات
 صلح نماید قصار اپیش از رسیدن خان خانان بکنار آب چند ملی از بہادران جلاد و قرین و جوانان لغت آئین شہیہ قابویان
 از جایکہ مقہوران غافل بودند جبور لوزیہ از نشیندن این خبر ارکان ہمت تزلزل پذیر نہت و ہیرم بیگ نہت پاسے فدالت

و جهالت بر جا داشته بدافعه و مقابله پرداخت تا بر خود بچند کس از آب بسیار گذشت و در بهمان شب مفسدان سیاه نخت مانند
بنات النعش از بهم پاشیده راه گریز سپردند خان خانان از نیرنگی اقبال بی زوال در ششدر حیرت افتاد نه رو سے وقتن
ندراسے آمدن به درین وقت مکرر نوشته های فرزند اقبال مندبندی بر تنبیه و رهنمونی سعادت شکره و لاسا و همالت پے در پے
رسید خان خانان از صفحہ احوال بیدولت صورت یاس و نقش ادبار در یافته توسط مهابت خان بخدمت فرزند اقبال مند
شتافت و بیدولت از رفتن خان خانان و عبور لشکر منصور از آب زبده و گرنجین بیرم بیگ و قوف یافته دل پائے داو
با وجود طغیان آب و شدت باران بحال تباہ از راه بہت گذشتہ بجانب دکن روانہ شد درین ہرج مرج اکثر سے از
بندہ ہائے بادشاہی و ملا ... او کام ناکام جدائی اختیار نموده از ہمایوی ادبازمانند چون وطن جادو راے داو سے
رام و آتش خان در سر ... بہت مصحلت خویش چند منزل رفاقت نمودند اما جادو راے بارو سے او نیامد و بفاصلہ یک
منزلے از پے میرفت و اسبابیکہ مردم درین اضطراب و ہول جان می گذاشتند او خانہ ندی می کرد روزے کہ از ان طرف آب
روان می شد ذوالفقار خان نام ترکمان را کہ از خدمتگاران نزدیک او بود بطلب سر بلند خان افغان فرستادہ پیغام گزارد
کہ از نیک مردے و راست عہدی تو دوری ... کہ تا حال از آب نگذشتہ آبرو سے مردان و فاسق مر از بے وفائے
پیچ کس چنان گزیر ... بد کہ از تو مشارالیه در کنار آب سوار استادہ بود کہ ذوالفقار خان رسیدہ تبلیغ رسالت می نماید سر بلند خان
جو از شخص نزد در زمین و بودن مترود و متفکک ... در ان وقت از رو سے اعراض می گوید کہ جلوی اسپ مرا بگذار ذوالفقار شمشیر
کشیدہ بر کمر او حوالہ میکند در نیال کی از افغانان نیزہ کوتاہ ... کہ اہل ہند بر چہ پیگویند در میان حائل میسازد و ضرب تیغ بر چوب بر چہ خوردہ نوک شمشیر
بر کمر بلند خان گذارہ نیزہ سرد بعد از ... ہنہ شدن شمشیر جانان ہم آوردہ ذوالفقار را پارہ پارہ میسازند سپر سلطان محمد خراسانی کہ خواص بیدولت و بنیاد
اشنائی و دوستی بے اجازت بیدولت ہراہ او آمدہ نیزہ بقتل می رسد بالجملہ چون خیر آمدن اد از بہر جان پور و درآمدن عسا کہ منصور شہر
مذکور استماع افتاد و خواص خان را بر جناح استحال نزد فرزند احوال کیش فرستادہ تا کہید بیش از بیش فرمود کہ زمینہار چہ و کشائی
این مرادات تسلی نگشتہ ہمت بران مصروف دارد کہ یا اور از زندہ بدست آرد یا از قلمر و بادشاہی آوارہ سازد چون
مذکور می شد کہ اگر ازین طرف کار بر و تنگ شدہ غالب ظن آنست کہ از راہ الکہ قطب الملک خود را بولایت او ڈویسہ و بنگالہ
اندازد و بحساب سپاہ گری نیز معقول می نمود بنا بر حزم و احتیاط کہ از شتر الطح جاننداری است میرزا رستم را بصاحب صوبگی آرد آباد
اختصاص بخشیدہ خصت آنصوب فرمود کہ اگر بحسب اتفاق نقش چنین نشیند از مصالح بہکار باشدہ در نیوالا فرزند خان جہان

از ملتان آمده دولت زمین بوس دریافت هزار مهر صیغه ندر و یک قطعه لعلی که یک لک روپیه قیمت داشت یا یک عدد مروارید
 و دیگر اجناس برسم پیشکش گذرانید برتم خان نیل مرحمت نمودم نیم آبان ماه آبی خواص خان عرض داشت شاهزاده و هاجرتان
 را آورده معروض داشت که چون آن فرزند به برهان پور رسید با آنکه بسیاری از مردم تنبا بر شدت باران و بر آمدن او عقب مانده
 بودند بوجوب حکم بے تامل و توقع از آب گذشته به تعاقب بید دولت علم اقبال برافراحت و بید دولت از شنیدن این خبر جاگماه
 سر اسیمه طے مسافت می نمود و از شدت باران و افراط لای و گل و کوچ پے در پے چار وائی بار بردار از کار رفته بود و از هر کس
 هر چه در راه می ماند باز پس نمی گردید و او با فرزندمان و متعلقان نقد جان غنیمت شمرده با اجناس نمی بردند عساکر اقبال از
 گریه بهنگار گذشته تا پرگنه رنگوٹ که از برهان پور قریب چهل کرده مسافت است به تعاقب آمدند و در این حال تا قلعه پور
 رفت و چون دانست که جادو و راهی و او دے رام و سائر که منیان پیش ازین با و رفاقت خواهم کرده آری هم نگاه داشته
 آنها را رخصت نمود و فیلمان گران بار باد دیگر اجمال و انتقال در قلعه مذکور با او دے رام سپرده بجانب ولایت قطب الملک
 روانه شد چون بر آمدن او از قلمرو بادشاهی تحقیق پیوست فرزند سعادت مند بود و بدید مهابت خان و سائر دولت خواهان
 از پرگنه مذکور عثمان مراجعت معطوف داشته در غره آبان ماه آبی داخل برهان گشت راجه سارنگد پو با فرمان مرحمت عنوان
 نرد و آن فرزند رخصت شد قاسم خان بمنصب چهار هزار ری ذات و دو هزار سوار سرفرازے یافت میسر بخششی کامل را
 حسب المالتماس مهابت خان خطاب خانی سرفرازی بخشیدم الف خان و قیام آن از حدود پٹنه آمده ملازمست
 قلعه کا نگره مقرر فرموده علم عنایت فرمودم غره گذر ماه آبی باقی خان از جوانان مذکور ملازمست نمود چون خاطر از هم بیدوت
 و پراخت دگر مای هندوستان بمنزاج من سازگار بنو و دویم ماه مذکور موافقت غره شهر صفر مقرون خجیر و ظفر از دار البرکت
 اجیر بفرم سیر و شکار خطه دل پذیر کشمیر حضرت موکب اقبال اتفاق افتاد قبل ازین عمده السلطنه آصف خان را بصاحب صوبگی
 بنگال اختصاص بخشیده بد انصوب رخصت فرموده بودم چون خاطر بصحبت او الفت و موافقت گرفته و او در قابلیت و استعداد
 و مزاجدانی از دیگر بنده ها استیاز تمام دارد بلکه در اقسام شایستگی بهیتماست و جدائی او بر من گرانی می کرد و لاچار فرسخ آن عزیمت
 نموده بملازمست طلبیده بودم درین تاریخ بدرگاه رسیده سعادت آستان بوس دریافت جگت سنگه ولد رانا کرن رخصت
 وطن شده بعنایت خلعت و خجیر مرصع سرفراز گشت راجه سارنگد پو عرض داشت فرزند سعادت مند شاه پرویز و مدار السلطنت
 مهابت خان آورده آستان بوس نمودم قوم بود که خاطر از هم بے دولت جمع شده و دنیا داران و کن کام و نا کام شر الطاعات

و فرمان برداری بتقدیم می رسانند آنحضرت طبع نگرانی خاطر ازین جانب فرموده بسیر دشکار خوش وقت باشند از ممالک محروسه هر جا
پسند افتد و بمزاج اشرف سازگار باشد تشریف برده به نشاط دل و کام بخشی روزگار مسعود بسیر بر بند بستم ماه مذکور میرزا اولی از سر پنج
آمده ملازمت نمود حکیم مومنا بمنصب هزاری سرفراز گردید اصالت خان سپه خان جهان حسب الحکم از گجرات آمده دولت
زمین بوس دریافت و رینولا عرض داشت عقیدت خان بخشی صوبه دکن مشتما کشته شدن راجه گرد هر رسید شرح این سانحه
آنکه یکی از برادران سید کبیر بارهه که ملازم فرزند اقبال مند شاه پر دیز بود شمشیر خود را بجبهت روشن ساختن و چرخ زدن
به صیقلگیری که متصل بخانه راجه گرد هر دکان داشته می دهد روز دیگر که به طلب شمشیری آید بر سر اجوره گفتگومی شود و نفران سید
چند چوب به صیقلگیری زنند راجه بجایست او آن نفر را شلاق می زنند اتفاقاً دوسه جوانی از سادات بارهه در آن جوانی
منزل داشته اند ازین غوغای فتنه و جنگ سید مذکور می رسند آتش فتنه در می گیرند و در میان سادات و راجه پوتان جنگ
می شود و کار به تیر و شمشیری کشد سید کبیر گاهی یافته باسی چهل سوار خود را یک یک می رسانند و درین وقت راجه گرد هر با همی
از راجه پوتان و اقوام خود چنانچه رسم هندو است برهنه نشسته طعام می خورند از آمدن سید کبیر و شدت سادات و قوت یافته
مردم خود را بدرون حویلی در آورده در راه مضبوطی رسانند و سادات دروازه حویلی را آتش زده خود را بدرون می اندازند
و جنگ کجائی می رسد و در راه با سادات شمشیر نفر از ملازمان خود کشته می شود و چهل کس دیگر زخم بر میدارند و چهار کس از
سادات مقتول می رسند و بعد از کشته شدن راجه گرد هر سید کبیر اسپان طویله او را گرفتند بخانه خود مراجعت می نمایند امرای
راجه پوت برقتل راجه گرد هر و قوت یافته فوج خود را از آن خود سواری می شوند و تمام سادات بارهه بیک سید کبیر شتافته
در میدان پیش ارک مجتمع می گردند و آتش فتنه و آتشوب تری می کند و نزدیک آن می رسد که شورش عظیم شود و مهابت خان
ازین آگهی یافته فی الفور سوار گشته در راهی رسانند و سادات را بدرون ارک آورده راجه پوتان را بروشی که مناسب وقت
بوده و لاسا نموده چندی از عمده حاد را همراه گرفته بمنزل خان عالم که در آن نزدیکی بوده می برد چنانچه باید و لاسا می نماید متعدد و تکفل
تدارک این می گردد چون این خبر بشناهنزاده می رسد آن فرزند نیز بمنزل خان عالم رفته بزبانی که لائق حال بوده تسلی می نماید
و راجه پوتان را بمنزل می فرستد روز دیگر مهابت خان بخانه راجه گرد هر رفته فرزند آن او را پریش و دلجوئی می کند و از روی
تدریس و سنجیدی سید کبیر را بدست آورده بتقدیم می سازد چون راجه پوتان بغیر از کشتن او تسلی نمی شدند بعد از روزی چند او را
بپاداش می رسانند و بسیت و سویم محمد را در انجمن دست فوجداری سرکار اجمیر مقرر داشته رخصت فرمودم درین راه پیوسته

به نشاط شکار خوش وقت بودم روزی در اشنای شکار در راج توغون که تا حال بنظر در نیامده بود باز گیرانیدم اتفاقاً بازی که او
 را گرفت نیز توغون بود تجربه معلوم شد که گوشت دراج سیاه از سفید لذیذتر است و گوشت پودنه کلان که اهل هند گهاگه گویند
 از قسم پودنه خرد که جنگلی باشد بهتر همچنین گوشت حلوان فربه را با گوشت بره سنجدم گوشت حلوان فربه لذیذتر است و محض
 بجهت امتحان مکرر فرموده بودم که هر دو یک قسم طعام بچته آید که از قرار واقع تمیز تشخیص کرده شود بنا برین مرقوم می گردودم
 وی ماه در حواله پرگنه رحیم آباد قراولان خبر شیری آوردند بارادت خان و قدائی خان حکم شد که اهل میش را که در رکاب
 حاضراند همراه برده پیشه را محاصره نمایند و از پله آنها سوار شده متوجه شکار گشتم از انبوهی درخت و بسیاری جنگل خوب
 نمایان بنویسید را پیشتر رانده پهلوی آن را بنظر در آوردم و بیک زخم بندوق افغان جان داد از ایام شاهزادگی تا
 حال این همه شیر که شکار کردم در بزرگی و شکوه و تناسب اعضا مثل این شیر بنظر آمده بمصوران فرمودم که شکار
 آن را موافق ترکیب و جسته بکشند بیست و نیم من جهانگیری وزن شد طولش از فرق تا سر دم سه و نیم درعه و دو طسوبر آمد
 در شانزدهم بعرض رسید که حاکم آگره بجوار رحمت ایزدی پوست اول در میان بهادر خان برادر خان زمان بوده بعد از
 کشته شدن آنها بخدمت والد بزرگوارم پوست چون من قدم بجایم وجود نهادم آن حضرت بمن لطف نموده ناظر سرکار
 من ساختند مدت پنجاه و شش سال پیوسته از روئے اخلاص و دلسوزی و رضا جوئی خدمت من کردی و هرگز از
 غباری بر حواشی خاطر من نشسته حقوق خدمت و سبقت بندگی او را برانست که تصدی نوشت آن زمان شد
 ایزد تعالی ادر اغریق بجز مغفرت خویش گرداناد مقرب خان را که از قدیمان و با بریان این دولت است بجز مکت و حرمت
 آگره بلند پایگی بخشیده رخصت فرمودم در حواله فتح پور مکرمنس و بعد از سلام برادر او حادثه زمین بوس دریاقتند میت
 دوم در قصبه متفرحش وزن قمری آراستگی یافت و سال پنجاه و نهم از عمر این نیازمند رگاہ بے نیاز بیمار که و فرخ
 آغاز شد در حواله متفرحش از راه دریای سیرکنان و شکار افغانان متوجه گشتم در اشنای راه قراولان بعرض رسانیدند
 که ماده شیری با سه بچه نمایان شد از کشتی برآمده به نشاط شکار پر و داختم چون بچه هاش خرد بود فرمودم که بدست گرفتند و مادر
 آنها را به بندوق زدم در نیولا بعرض رسید که گنواران و مزارغان آن روئے آب تخته از زودی و راهزنی دست بر نمی دارند و
 در پناه جنگلهای انبوه و محکمهای دشوار گذار و بمر دو بیابا کے روزگار بسر برده مال و اسبچه بجایداران نمی دهند
 بخان جهان حکم فرمودم که جمعی از منصبداران پیش راه همراه گرفته تنبیه و تادیب بلیغ نماید و قتل و بند و تاراج نمودن محکوم حصار

آنها بجاک برابر سازد و خار بن فتنه و فساد آنها از پنج بر کند و زدیگر فوج از آب گذشته گرم و چسبان تا ختنند چون فرصت گریختن
 نشد پاس به حالت افشرده جنگ در برابر کردند کس بسیاری لقتل رسید زن و فرزند آنها با سیری رفت و غنیمت فراوان تبصرت
 سیاه منصور افتاد و غره بهمن ماه رستم خان را بفرموده سربازان را فرستاد و فرستادیم ماه مذکور عبدالعزیز
 حکیم نورالدین طهرانی را در حضور فرمودم که سیاست کردند و شرح این اجمال آنکه چون دارای ایران پدرش را بگمان زرو
 سامان در شکنجه و تعذیب کشید مشارالیه از ایران گریخت بصدد فلاکت و پریشانی خود را به هندوستان انداخت و بوسیله اعتماد الدوله در
 سلطنت بندها و درگاه منظم گردید و از مساعدت بخت بانکه زمانی روشناس گشته داخل خدمتگار ان نزدیک شد و منصب
 پانصدی و جایگزین معمره یافتند لیکن از آنجا که حوصله اش تنگ بود تا باین دولت نداشت کفران نعمت و ناسپاسی پیشه
 خود ساخت و پیوسته ز بار بار شکوه و شکر خداوند خویش آلوده می داشت و بیولا کبر بر عرض رسید که هر چند عنایت
 و رعایت در حق او بیشتر شود آن ناحق شناس در شکایت و آزر دگی می افزاید معه ذالک نظر مرحمت بامی که در حق او بظهور
 آمده بود مرا باور نمی افتاد تا آنکه از مردم بے غرض که در محافل و مجالس حرفهای سب او بان از و نسبت بمن شنیده بودند استماع
 می افتاد به ثبوت پیوست بنا بران بحضور طلبیداشته و سیاست فرمودم *

زبان سحر سربز سید هد بر باد

چون قوادان بعضی رسانیدند که درین نواحی شیر می باشد که متوطنان این حدود از آسیب او در محنت و آزار اند به
 فدایی آن حکم شد که حلقهای فیل همراه برده آن شهر را محاصره نماید و از پی او خود سوار شده به پیشه درآمد بغایت جلد و
 چسبان به نظر درآمد بیک زخم بدوق کارش تمام شد ز سبب نشاط و شکار خوش وقت بودم در اوج سیاه به باز گیرانیم
 فرمودم که در حضور حوصله اش را که نماینده از چینیه دان او موش برآمد که درست فرد برده بود و هنوز تجلیل ز فتنه حیرت
 افزای خاطر گشت که نای گلوی او باین بار بیک موش درست را بچه طریق فرد برده بے اعراق اگر دیگری نقل می کرد
 تصدیق آن ممکن نبود چون خود دیده شد بنا بر غرابت مرقوم گشت ششم ماه مذکور در الملک دلی معسکر اقبال گشت چون
 جنگ سنگو پسر راجه با سوباشارت بے دولت به کوستان شمالی پنجاب که وطن اوست رفته شورش انداخت خان
 صادق خان را به تنبیه و تادیب اوعین فرمودم چنانچه در اوراق گذشته ثبت افتاد و در بیولا ماد هو سنگو برادر خرد او را خطاب
 راجه سرفراز ساخته اسپ و خلعت مرحمت فرمودم حکم شد که نزد صادق خان رفته بر هم زن هنگامه مفسدان بے عاقبت

گرد و روز دیگر از سواد شہر کوچ فرمودہ بسلیم گدھ نزول اقبال اتفاق افتاد چون خانہ راجہ کشند اس برس راہ واقع بود و
مبالغہ و الحاح بسیار نمود حسب التماس او سایہ دولت بر منازل او انداختہ آن قدیم الخدمت را کایس اب این آرزو
گردانیدم از پیشکشہاے او قلیلی بھمت سرفراز سے او پایہ قبول یافت بیستم از سلیم گدھ کوچ شدہ سید بہوہ بخاری را
بحکومت دہلی کہ وطن مالوفہ اوست و الحاق این خدمت را پیش ازین ہم خوب سر کردہ بلند پایگی بخشیدم در نیقت علی محمد پسر علی
حاکم تبت بفرمودہ پدر بدرگاہ آمدہ دولت زمین بوس دریافت و ظاہر شد کہ علی راے باین پسر خود نسبت محبت و تعلق و مفود داشت
و از دیگر اولاد گرامی تر رسید یدری خواست کہ اورا جانشین خود گرداند بنا بر آن محسود برادران گشت و آن روز گیارہ میان آمد ابدال پسر علی راے
کہ رشید ترین اولاد اوست از غیرت و آزر و گی بجان کاشغری توسل شدہ انہارا حامی خود ساخت کہ علی راے بجایت پسر و منجی شدہ
ہر گاہ زمان موعود در رسید بجایت والی کاشغری حاکم ملک تبت شود علی راے ازین توہم کہ مبادا برابر قصد او کنند و در ملک شہنشاہ اقتد
مشار الیہ باروانہ در گاہ نمود و ہگی مقصدش آنکہ از منصوبان این در گاہ شود کہ بجاست و رعایت اولیایے دولت کارش رونق
و نظام پذیر و غرہ اسفند از نہ ماہ الہی در نواحی پر گنہ ابدال منزل شد لشکری بسیار امام وردی کہ از سید دولت گرنجیہ خود را
بخدمت فرزند سعادت مند شاہ پر وزیر رسانیدہ بود درین تاریخ بدرگاہ بصرہ آستان بوس نمود عرض داشت آن مندر بود
و ما بت خان شتلمبر سفارش و مجرائی خدمت عادل خان با نوشتہ کہ سارا الیہ نزد ما بت خان دستار ~~نظارہ~~ نمودہ
نمودہ بہ نظر سردار آورد و باز لشکری را نزد آن فرزند فرستادہ خلعت باناورد ~~مگر~~ سردار ید بھمت شاہ ہر او ~~خلعت~~
و ما بت خان فرستادہ بالتماس آن فرزند فرمان استالت مبنی بر رعایت بیجایت با ستم عادل خان قلمی فرمودہ خلعت ہر
خاصہ مرحمت شد و حکم فرمودم کہ اگر صلح دانند مشار الیہ ~~و~~ خان فرستند پنج ماہ مذکور باغ سہرزد محل نزول بارگاہ
اجلال گشت و در کنار آب بیابان صادق خان و مختار خان و اسفندار و راجہ و چند گویا رگی دو گیرا کہ بگنک او مقرر بودند خامرا از ضبط
و رباط کوہستان شمالی و اپرداختہ سعادت آستان بوس دریافتند بالجمہ حکمت سنگہ بادشاہ بید دولت خود را بکوہستان مذکور
رسانیدہ بہ ترتیب اسباب فتنہ و فساد پرداخت و چون عصہ خالی بود روزے چند در شعاب جبال و کر یوہ ہاے دشوار
بسر بردہ بتاخت و تاراج رعایا و زیرستان و بال اندوخت تا آنکہ صادق خان بآن حدود پیوست و بتقد مات بیم و
امید جمیع زمینداران را بقید ضبط در آوردہ استیصال آن بے سعادت را وجہ بہمت خود ساخت و مشار الیہ قلعہ مور را استحکام
دادہ متحصن شد ہر گاہ قابو یافتے از ان محکمہ برآمدہ با فوج از بندہاے بادشاہے جنگ در گریز کردی تا آنکہ آذوقہ کمی کرد

و از کمک و مدد دیگر زمینداران مایوس گشت و مسرفراز ساختن برادر خود موجب اضطراب و قلنگی او شد تا گزیر و سائل برانگیخته
 بخدست نور جهان بیگم التجا آورد و اظهار ندامت و خجالت نموده به استشفاع ایشان توسل جست و بجهت دلجوئی و خاطر داری
 ایشان رقم عفو بر جرایم عصیان او کشیده آمد درین تاریخ عرایض متصدیان دکن رسید که بے دولت بالعنت الله و دارا ب و
 دیگر پادشاهان شکسته چند بحال تباہ و روسیاه و خرابی از سر حد قطب الملک بجانب اودلیسه و بنگال رفت و درین سفر خرابی بسیار
 بحال او و همراهیان او راه یافت و کس بسیار بهنگام فرصت سمر و پاپرینه از جان دست شسته راه فرار پیش گرفتند از
 جمله روزی میرزا محمد سپهر فضل خان دیوان او با والده و عیال خود بوقت کوچ گریخت و چون خبر به بید دولت رسید جمع سرد
 خانقلی او زکبک و چندی دیگر را هم اعتمادی خود را بتعاقب او فرستاد که اگر زنده توانند بدست آورد و فہما و الاسرا در ابریدہ
 بحضور بیارند نامبر و حالہ ہر چہ تمام تر طے مسافت نموده در اثنای راه باور رسیدند و ازین حادثہ آگاہی یافتہ
 والدہ و عیال خود را بجانب جنگل برده پنهان کرد و خود با سردمی از جوانان کہ اعتماد و ہمراہی با نہا داشت مردانہ پاسے
 ہمت افشردہ بکمان داری ایستاد ظاہر اجوائے آبے و چیلہ ہم در میان او بود سید جعفر خان خواست کہ نزدیک آمدہ
 بتیئال و فریب او را ہمراہ برود چہ ترتیب مقدمات ہم و امید سخن پروازی کرد و در اثر نگر و جوایش بہ تیر جان ستان
 حوالہ ساخت و غار گورہ کرد و خانقلی و چندکے دیگر از مردم بید دولت را بچہم داخل ساخت و سید جعفر نیز زخمی
 شد و چون غارے کاری تقدیر در باخت کس تاریخی داشت بسیارے راسے رفق ساخت بعد از کشتہ شدن
 سر او را بدیش بید دولت رسید چون بید دولت از حوالے دہلی شکست خوردہ بہا نہد رفت فضل خان را بجهت طلب
 کمک و مدد نزد عادل خان و غیر فرستادہ باز بہد کجیاں خان واسپ و فیل و شمشیر مرصع براسے عنبر مصحوب اوارسال
 داشتہ بود اول نزد عنبری رسید بعد بتبلیغ رسالت انچہ بید دولت بجهت او فرستادہ بود پیش می آورد و عنبر قبول نمی کند و
 میگوید کہ ما تابع عادل خان نیم و امر و زعمہ دینا داران دکن است شمار اول پیش او باید رفت و اظهار مطلب خود نمود
 اگر او قبول این معنی نمود بندہ موافقت و متابعت می کند و در انصورت ہر چہ فرستادہ آید می گیرد والا نہ افضل خان نزد
 عادل خان می رود و اوبنا بیت بپیش می آید و مدتہا در بیرون شہزگاہ میدارد و بحال ادنی پرواز و النوع خواری می فرماید
 و انچہ بید دولت بجهت او و عنبر فرستادہ بود ہمہ را غایبانہ از و طلب نمودہ متصرف می شود و مشارالیه در نیجا بود کہ بکشتہ شدن
 پسر و خرابی خانہ را شنیدہ بر روسیاه می نشیند القصہ بید دولت با این سامان دولت و اتفاقات طالع و ششستہ منصرف

درست راه دور و در از طی نموده خود را به بند چهل پانچ که به قطب الملک متعلق است رسانید و پیش از رسیدن خود بان جوانی
 کس خود را نزد قطب الملک فرستاده با انواع و اقسام امداد و همراهی سکیمت نمود و قطب الملک جزوے از نقد جنس بکم
 اقامت فرستاده بمیر سرحد خود نوشت که برقه شده از سرحد خویش سلامت بگذرا و حمله غلغله فروشان و زمینداران را دلاسا
 نموده مقرر دارو که بار دوسه او غله و سایر ضروریات می رسانیده باشند بیست و هفتم ماه مذکور غریب سانچه روستی
 نمود شب از شکار گاه مراجعت نموده بار دوسه می آمد اتفاقا از جونی که سنگ لرخ بسیار داشت و آتش تنزی گذشت
 عبور واقع شد یکی از سبز خندان سرکار گزک خوان طلایی که شتلمه خوانچه و پنج پیاله با سر پوش در خر طبعه که پاسبان
 آن را بسته در دست داشت در وقت گذشتن پایش نشکلی می خورد و از دستش می افتد جان آب عیبت بود و سخت تند
 می رفت هر چه نفحص کردند و دست و پا زدند اثری از آن ظاهر نشد روز دیگر حقیقت بعرض رسانیدند جمعی از ملاحان و قزاقان
 را فرمودم که بهما بخارفته باز از روستی احتیاط نفحص نمایند شاید پیدا شود آنچه در جای که افتاده بود بدست آمده غریب تر آنکه
 اصلا زبرد بالا نشده و یک قطره آب در پیاله می آوردند نیامده بود این مقدمه نزدیک است آن که چون بادی بر مسند
 خلافت نشست انگشتری یا قوتی از میراث پدر بدست بارون افتاده بود و خادمی را نزد بارون فرستاده و آن انگشتری را
 طلب داشت قصدا در آن وقت بارون بر لب و جلد نشسته بود چون خادم او را می رسد بارون بختیم رفته گفت
 که من خلافت را بتو روا داشتم تو یک انگشتری را بمن روانه آتی از شدت غلبه انگشتری را در دجله انداخت بعد از چند ماه
 که بحسب تقدیر بادی در گذشت و ذوبت خلافت بهارون رسید بنواصان فرموده که در دجله در آمده انگشتری را در جای که
 انداخته ام نفحص نمایند از اتفاقات طالع و دستگیری اقبالی ^{سوم} اول انگشتری را یافته آورده بدست بارون داده
 در نیولا روزه در شکار گاه امام وردی قراول باشی در اسب بظر در آورده که یکبار ^{دوم} او خار داشت و پاسبان دیگر خاد
 نداشت چون در ماهه ما به امتیاز بهین خارا است بطریق امتحان از من پرسید که این زیست یا ماده بداخته گفتیم که ماده است بعد از آن شکش
 را پاره کردند بنیبه پیشینه از شکش بر آمد جمعی که در ملازمند حاضر بودند از روستی استبعاد پرسیدند که بچه علامت در یافتند
 گفتیم که سر نول ماده نسبت به زخمومی باشد به تتبع در بین آن بسیار ملکه بهم رسیده از غریب آنکه ناله گاو به جمیع حیوانات
 که ترکان آن را حلق گویند از سر گردن تا چینه دان یکی می باشد و از جزیر بخلات همه از سر گلو تا چهار انگشت یک جن است
 باز دوشاخ شده بچینه دان پیوسته و از جای که دوشاخ می شود سر بلند است گره طوری بدست محسوس می گردد و از سنگ عجیب

تو است حق اول طریق مار پیچ از میان استخوان سینه گذشته تا دم غازه رفته و از آنجا باز برگشته بگلو پیوسته است چرز دو قسم می باشد
یکه سیاه ابلق دویم بوردورین ایام معلوم شد که دو قسم نیست آنچه سیاه ابلق است نراست و هر چه بورا است ماده و دلیل
برین اینک از ابلق خصیه ظاهر شد از بوردورین و مکر امتحان نموده شد چون طبیعت من رغبت تمام دارد و اقسام ماهی خوب
بجست من می آرند بهترین ماهی هاے هندوستان رو هو است و از پس آن برین و هر دو پولک داری باشد و در شکل و شمایل
نزدیک به یک دیگر و همه کس زود تفریق نمی توانند کرد همچنین در گوشت آنها نیز تفاوت بغایت کم است مگر صاحب ذالقه عالی در
یاد کند لذت گوشت رو هو از ک بتر است به

جشن نوزدهمین نوز روزانه جلوس همسایون

روز چهارشنبه بیست و نهم جمادی الاول سنه هزار و سی و سه هجری بعد از گذشتن یک پر و دو گهری از روز مذکور
نیر اعظم عطیه بخش عالم به بیت الشرف حمل سعادت تیرا از زانی داشت و بندهاے شایسته با صافه منصب و از و یاد مراتب
ازین یافتند آن الله سپر خواجه ابوالحسن از اصل و اصنافه منصب هزاری و سیصد سوار ممتاز گشت محمد سعید سپهر احمد بیگ
خان کلبی به هزاری و سیصد سوار سه فرس میر شرف دیوان بیوتات و خواص خان هر یک بمنصب هزاری سر بلند
گرویدند سردار خان از کنگره آمده دولت زمین بود یافت در نیولا به سیادلان و اهل یساق حکم فرمودم که بعد ازین در
وقت سواری و بر آمدن از دولت خانه آدم معیوب از قسم کور و گوش و بینی بریده و پس و مجذوم و انواع بسیار نگذارند که
بنظر در آید نوزدهم جشن شرف استگلی یافت اله ورد در برادر امام وردی از پیش بید دولت گریخته بزرگ آه آمد و بعنایت
بعنایت سرفرازے یافت چون خبر آمدن بید دولت بسر حدایط لیسه تو اتر رسید فرمان با سم شاهزاده و هاب بت خان و امرای
که به کمک آن فرزند مقرر اند بتا کید صادر شد که خاطر از ضبط و نسر کوه به پرداخته بزودی متوجه صوبه اله آباد و بهار گردند و
اگر بحسب اتفاق صوبه دار بنگاله پیش راه او را نتواند گرفت و قدم جرات و جلالت پیش نهند بصدمات افواج قاهره که در
نظر رایت آن فرزند مقرر اند آواره دشت ناکامی گردد و بنا بر احتیاط در دوم اردی بهشت ماه فرزند خان جهان را بصوبه
دار الخلافه اگره رخصت فرمودم که در ان نواحی بوده منتظر اشارت باشد اگر بخدمتی حاجت افتد و حکم فرمایند مقتضای وقت عمل آورد

بشار الیہ نعلت خاصہ بانادری تلمہ مردارید شمشیر خاصہ مرصع و باصالت خان سپہا و اسپ و خلعت عنایت شد و درین تاریخ
عرض داشت عقیدت خان بخشی صوبہ دکن رسید نوشته بود کہ حسب الحکم فرزند اقبال مند شاه پروین شمشیرہ راجہ گجنگ راد عقد
از دلج خود در آورد امید کہ قدش باین دولت مبارک و فرخندہ باد و نیز مرقوم بود کہ ترکمان خان را از پٹن طلبید عزیز اللہ را
بجای او مقرر فرمودند و جانسپار خان نیز حسب الحکم آمدہ ملازمت نمود و وقتیکہ بید دولت از برہان پور راہ ادبار پیش گرفت میر
حسام الدین نظر بر کردار زشت خود انداختہ در برہان پور نیارست بود فرزند ہار را ہمراہ گرفتہ بجانب دکن رخت ادبار کشید کہ
در پناہ عادل خان روزگار بسر برد و قضا را از حوالی پیشتر عبور واقع می شد کہ جانسپار خان وقت یافتہ جمع را بر سر راہ
بے فرستد و او را با متعلقان گرفتہ پیش مہابت خان می آورد و مہابت خان ہمچنین مہابت خان کک رو سپہا زلفت و
جنس از و گرفتہ تحصیل نمودہ و جادو را سے و او وی را ہم فیضان بید دولت را کہ در قلم برہان پور گذارشتہ بود ہمراہ گرفتہ آورد
شاہزادہ را ملازمت نمودند قاضی عبدالعزیز کہ در حوالی دہلی از نزد بید دولت است بعض مقاصد او آمدہ بود او را را سخن
ندادہ حوالہ مہابت خان نمودہ بود و بعد از شکست و خرابی او مہابت خان ملازم خود ساختہ بود چون رابطہ آشنائی قدیم
بعادل خان داشت و چند سال بکالت خان جہان در بجا پور رہید و ملا مہابت خان باز او را نزد عادل خان برسم حجاب
فرستاد و دینا داران دکن تقاضا سے وقت و برآمد کار مشغور و ملحوظ داشتہ اطہار بندگی و دولت خواہی نمودند و ہمہ امور
نامی از مردم معتبر خود فرستادہ نہایت عجز و فروتنی ظاہر ساخت چنانچہ در خان از عالم نوکری عرض داشت نوشتہ
قرار دادہ بود کہ در دیونگام آمدہ مہابت خان را بہ بنید و سپہ کلان شدہ و ملازم ہر کار ساختہ و در خدمت فرزند اقبال مند باز
وارد و مقارن این حال نوشتہ قاضی عبدالعزیز رسید کہ عادل خان در حکم تلمہ اختیار بندگی دولت خواہی نمودہ قرار
دادہ کہ ملا محمد لاری را کہ وکیل مطلق و نفس ناطقہ اوست و در مجاورت و مراسلات اورا ملازم بر با گویند و می نویسند با پنج ہزار
سوار بفرستد کہ پیوستہ در خدمت بسر برد و متعاقب رسیدہ و چون مکر فرما میں بتاکید صا و رشتہ بود کہ آن فرزند بعزم
استیصال بید دولت متوجہ الہ آباد و بہار گرد و درینولان حید کہ با وجود ایام برسات و شدت باران بتاریخ ششم فروردی ماہ
آن فرزند بعسا کرا اقبال از برہان پور کوچ فرمودہ در لال باغ منزل گزید و مہابت خان تا آمدن ملا محمد لاری در برہان پور
توقف نمود کہ چون بشار الیہ برسد خاطر از نسق و ضبط آن حد و پرداختہ با اتفاق او بخدمت فرزند اقبال مند شاہ لشکر خان و
جادو سے و او سے رام و دیگر بند ہار مقرر نمودہ کہ بالا گھاٹ رختہ در نظر نگر باشد جہان سپار خان را بدستور سابق نعت

۵۰

فرموده اسدخان معموری را با بلج پور باز داشت منوچهر پسر شاهنواز خان را بجان پور تعیین نمود و عوی خان را به تھانیه فرستاد
 که صوبه خاندیس را تصیانت نماید درین تاریخ خبر رسید که لشکری فرمان را بجا دل خان رسانید و او شهر را آئین بست چهار
 کرده استقبال نموده جهت فرمان خلعت برآمده سیما ت و بجات بجا آورده در نیست و یکم سر و پا بجهت سن زنده
 داو بخش و خان عظم و صغی خان مرحمت نموده فرستاد و صا دق خان را بجا و صحت و حراست لاهور سر فر از ساخته خلعت
 و فیل عنایت نموده رخصت نمود و منصب او چهار صدی فادیه و چهار صد سوار حکم شد ملتقت خان پسر مرزا رستم خان منصب
 هزار و پانصدی و سیصد سوار فرقی عزت برافراخت روزی در شکار بعضی رسید که مار سیاه کفچه مار دیگر را فر برده بسورخ
 در آمد فرموم که آنجا را کنده مار را بر آوردند بی اعراق باری باین کلانے تا حال بنظر در نیامده چون شکش را چاک کردند
 کفچه ماری که فرو برده بود در دست بر آمد اگر چه این قسم دیگر بوده اما در سخاست و در رازی اندک تفاوتی محسوس شد در نیولا از عهد
 و اعف نه نویسی صوبه دکن معروض گردید که هابت خان عارف پسر زاهد را سیاست فرموده او را با دو پسر دیگر
 محبوس و مقید دار و ظاہر آن بے سعادت چون گفته عرض داشتی بخا خود بجنس بے بے دولت نوشته از جانب پدر خود
 اظهار اخلاص و دولت خواهی و نداشت و خجالت عرض تقضار آن نوشته بدست هابت خان می افتد عارف را بجنود
 در غلغله نوشته را با دمی نماید چون خود سبیل چون بود نوشته بود عذری که مقبول و مسومع افتد سامان نیارست کرد
 لاجرم او را سیاست فرموده پدر و برادران محبوس گردانید غره خور و او بعضی رسید که شجاعیت خان عرب در صوبه دکن
 با جل طمی در گذشت در نیولا عرض داشت ابراهیم خان فتح جنگ رسید نوشته بود که بید دولت داخل او ڈیسه گردید تفصیل
 این اجمال آن که مابین سرحد او ڈیسه و دکن در بندک واقع است که از یک طرف کوه بلند دارد و از جانب دیگر چله و دریا
 است و حاکم گوکنڈه در بندک و صا ری ساخته توپ تفنگ اشکام داده و عبور مردم بے اجازت و اشارت
 قطب الملک ازان در بند تصور و سیس نیست بید دولت برهنی و بدر و قطب الملک ازا نجا گذشته بولایت او ڈیسه و آمد
 قضار او در نیوقت احمد بیگ خان برادر زاده ابراهیم خان برهنه هزاران گڈه رفته بود از سولخ این حادثه عنبر بیگ که
 بے ساخته و خبر و آگاهی اتفاق افتاده مترو و متحیر گشت و ناگزیر دست ازان هم باز داشته به موضع بلبللی که حاکم نشین آن صوبه
 است آمده نسائی خود را همراه گرفته بمقام کتاک که از بلبلے و از زده کرده بجانب بنگال است شتافت و چون وقت
 تنگ بود فرصت فراهم آوردن و انتظام احوال نشد استعداده جنگ بے دولت در خود نیافت و از همراہان چنانچه باید

بنود از کتک گذشته ببردوان که صلاح برادرزاده آصف خان مرحوم جاگیردار آنجا بود وقت در ابتدا صلاح استعداد نمود و تقویت
آمدن بیدولت نمی کند تا آنکه کتابت لعنت الله بر استمالت اومی رسد صلاح ببردوان را مستحکم ساخته بنشست و ابراهیم خان
از استماع این خبر وحشت اثر حیرت زده گشت ناچار با وجود آنکه اکثری از لکیان و سپاه او در اطراف بلاد متفرق و متلاشی
بودند در اکبر نگر پایتخت استوار نموده با استحکام حصار و جمع آوردن سپاه و دلاسان و روسای خیل و چشم پرداخت و بسباب
دالات طعن و ضرب و حرب و نبرد هیا ساخت در نیولانشانی از بیدولت باور سید مضمون آنکه بحسب تقدیر ربانی و سرنوشت
آسمانی آنچه لائق بحال این بے دولت بود از کتم عدم بعالم ظهور جلوه گر شد از گردش روزگار کج رفتار و اختلاف لیل و نهار
گذار برین سمت اتفاق افتاد اگر چه در نظر همت مردان فسحت و وسعت این ملک جولانگاه بی بل پرکاسه پیش نیست
مذعا ازین رفیع تر و مطلب ازین عالی تر است لیکن چون برین زمین گذار افتاده سرسری نمی توان گذشت اگر او را
عزم رفتن درگاه بادشاه باشد دست تعرض از دامان ناموس و خانمان او ناه است بفرارغ خاطر روانه درگاه گردود اگر
توقف را مصلحت خود میدانند هر گوشه که ازین ملک التماس نماید عطا فرمائیم

تکمیل نوشته میرزا محمد باقر مؤلف دیباچه

ابراهیم خان در جواب نوشت که حضرت شاهنشاهی این پادشاه را به بنده سپرده اند امانت بسرو جان همراه است
چون شاهجهان در برون رسید صلاح حصار را استحکام داد و دستور جنگ و جدال کرد و عبداللہ خان بیایه حصار رسیده
محاصره نمود چون کار بصعوبت و دشواری کشید و هیچ طرف تو رفت و در طریق نجاست ندید زیرا از قلعه برآمده عبداللہ خان
را دید مشارالیه خاطر از قلعه جمع ساخته او را در نظر شاهجهان آورد و بعد از تسخیر برون توجه اکبر نگر شد ابراهیم خان اول را
نمود که قلعه اکبر نگر را استحکام داده بشرایط تخص و قلعه را بر دزد چون حصار اکبر نگر وسیع بود آن قدر جمعیت که محافظت
آن تواند نمود نداشت در مقبره پسر خود که حصارش از استوار بود و متحصن گشت درین وقت جمعی از امرای در اطراف
بودند با و پیوستند سپاه شاهجهان محاصره مقبره پرداختند و خود در قلعه اکبر نگر فرود آمدند و درون برون نایره حرب مشغول
گردید در نیوقت احمد بیگ خان رسیده ملاقی گشت و در راه را قوتی و استقامتی پرید آمد چون اهل و عیال اکثر آن روسی

آب بود عبد اللہ خان دریا خان را از آب گذرانیده بدان سمت فرستاد ابراهیم خان با شماع این خبر احمد بیگ خان را همراه گرفته
 آن طرف شتافت و مردم معتبر را بجا است و محافطت قلعه باز داشت و سفارتن جنگی را که با صطلاح اہل بہند نواڑہ می گویند پیش
 از خود بدان سمت فرستاد تا سر راہ آن فوج گرفته بگذرانند کہ از آب عبور نمایند اتفاقاً پیش از رسیدن نواڑہ دریا خان از دریا
 گذشتہ بود و ابراهیم خان احمد بیگ خان را بجنگ اوروانہ نمود کنار دریا بین العسکرین اتفاق جنگ افتاد و جمع کثیر از
 طینین بقتل رسیدند احمد بیگ خان عطف عنان نموده با ابراهیم خان پیوست و از تسلط و غلبہ غنیم آگاہ ساخت ابراهیم خان
 کس بطلب بعضی مردم کار آمدنی بقلعه فرستاد کہ وقت کمک است گردے از جوانان خود را با ابراهیم خان رسانند دریا خان
 آگاہی و اطلاع یافته چند کرہ پس تر و عقب تر حرکت کرد چون نواڑہ در تصرف ابراهیم خان بود عبور لشکر شاہجہان از دریای
 گنگ بے کشتی میسر نمی گشت درین اثنا بیلہ راجہ نام زمینداری آمدہ اظهار کرد کہ اگر فوجی ہمراہ من تعین کنید در وطن
 بالائے آب قریب بحدود متعلقہ خود چند منزل کتی را بدست آورده افواج را از آب بگذرانم شاہجہان عبد اللہ خان
 را با ہزار و پانصد سوار نامزد کرد تا از گذرے کہ آورہ نمائی کند عبور نموده بر سر اردوے ابراهیم خان تاخت برد و آن افواج
 بر بہری بلیہ راجہ بسرعت باو از آب گذشتہ بدریا خان پیوست چون این خبر با ابراهیم خان رسید سراسیمہ بجزم زرم شتافت
 خود با ہزار سوار در قول ایستاد و بعد از تلافی ط
 منہزم ساخت و جنگ بہ احمد بیگ خان پیوست او مردانہ استادہ زخمی ہائے منکر برداشت ابراهیم خان از مشاہدہ این
 حال طاقت نیاروہ جلو انداخت و عبد اللہ خان نیز برفوج ابراهیم خان حملہ آورد و در فیمقان او عنان ثبت از دست
 دادہ طلقہ ہزیمت سپردند و سر رشتہ نظام افواج از ہم گسیختہ ابراهیم خان با بعد و دے پائے عزیمت بر جاداشت ہر چند
 مردم اورا جلو گرفته خواستند کہ از ان معرکہ بے مملکہ برآید راضی شدہ کہ مقتضائے ہمت و مردانگی این کار نیست چہ دولت
 بہتر از نیکہ در خدمت بادشاہی جان نثار کنم ہنوز سخن تمام نگشتہ از اطراف ہجوم آورده بزخمی کاری کارش تمام
 ساختند و نظر بیگ نامی از نوکران عبد اللہ خان سباشہ قتل او گردید اسرا و را بریدہ پیش شاہجہان فرستاد و جمع کرد
 حصار مقبرہ متحصن بود نذازدن ابراهیم خان فتح جنگ و قوت یافته دلہا از دست داوند درین وقت رومی خان نقبی را
 کہ بیائے حصار رسانیدہ بود آتش دادہ چیل درعہ از دیوار حصار منہدم گشت و حصار مسخر گردید و گرنجیگان خود را در دریا

می افکنند و اگر گشتی بدست می آمد هجوم آورده غرق می گشتند و گروهی که گرفتاری عیال سلسله پاهای آنها بود رفته ملاقات می شدند و میرک جلایر که از عمده پاهای آن صوبه بود دست گیر شد و از همراهان شاه جهان عابد خان دیوان و شریف خان بخششی و سید عبدالسلام بارهه و حسن بیگ بخششی و چندی دیگر جان نثار گشتند و چون احمد بیگ خان با جمعی از منصبداران آن صوبه از میدان نبرد برآمده لصبوب دها که که دارالملک بنگاله است و اهل و عیال داند و ختمای میزرا ابراهیم خان نیز در آن جا بود رو نهادند و لشکر شاه جهان نیز بدان صوبه حرکت نمود چون بڑها که رسید احمد بیگ خان کام و ناکام با دیگر مردم بملازمت می رسند و مبلغ چهل لک روپیه از اموال ابراهیم خان و پنج لک روپیه از اموال میرک جلایر و غیره متصرف گشتند و پانصد زنجیریل و چار صد راس اسب گوط که در آن ولایت بهم می رسید از ضنائم غنائم گشت و اتمشه و اتمته اکثر و او فرقی ضبط در آورده نواره و توپخانه چندان که در خور باد شاهان ذی شوکت بود بدست افتاد سه لک روپیه بعبدالله خان و دو لک روپیه براجه بهیم و یک لک روپیه بداراب خان و یک لک روپیه بدریا خان و پنجاه هزار روپیه بوزیر خان و پنجاه هزار روپیه به شجاعت خان و پنجاه هزار روپیه بمحرقی و پنجاه هزار روپیه به میر بیگ بخشیدند و همچنین بمردم دیگر در خور پایه و مراتب کم و بیش رسید و چون از ضبط آن ملک و ابرو اخت و داراب خان پس خان خانان را که تا حال مقید بود از قید بر آورده و سگانه داده حکمت ملک بنگاله را با و تفویض سرور و نواز دادند و با یک دختر و یک پسر شاهنواز خان همراه گرفتند و بجزم تسخیر ملک بها شدند و راجه بهیم پسر رانار که درین هرج و مرج از خدمت او شان جدائی اختیار نگه کرده بود برسم منتقل و بوسی پیشتر از خود لصبوب پٹنه روانه گردانید خود با عبدالله خان و دیگر بندها از پی او شتافت صوبه پٹنه که در جای مرتب هزاره پرویز متقرر بود و ایشان مخلص خان دیوان خود را بخدمت او حراست آن ملک متفرق داشته آله یار سپر افتخار خان و بهیرم خان و فغان را بفرجاری گشته بودند پیش از رسیدن راجه بهیم پاهای همهت آنها از جارفت و توفیق یاوری نگردد که حصار پٹنه استحکام داده روزی چند تا رسیدن لشکر مقفل دارند تا آله آباد عنان مسارعت باز نکشیدند و بهیم پٹنه درآمده آنرا متصرف گشت و بعد از چند روز شاه جهان با بسیارے از لکلیان به بنگاله رسید و جمعی کثیر از متعینان بهار عالی در آن آنجا اقرار همراهی دادند و از اطراف و لواحه نیز پنج شش هزار سوار آمده نوکر شدند و سید بارت که حارس قلعه رهناس بود با وجود استحکام قلعه و استعداد قلعاری حصار را حواله نمود زمیندار ادجنیه و دیگر زمینداران آن حدود که بارزاده رفاقت پیوستند و عبدالله خان و راجه بهیم را بطریق منتقل لصبوب

آله آباد و دریاخان را با فوجی بجانب مانگ پور فرستاده خود نیز متعاقب حرکت نمود چون عبداللہ خان بگذر جو سیمہ پیوست
 جب انگلیز تلی شان سپہر خان اعظم کہ حکومت جون پور داشت نزد میرزا رستم با آله آباد رفتہ و عبداللہ خان از عقب شافقتہ
 در قصبہ جھوسی کہ بر لب آب گنگ در مقابل آله آباد واقع است فرود آمد بھیم بفاصلہ پنج کرہ از آله آباد اقامت نمود و شاہان
 بجون پور رسیدہ توقف در زید عبداللہ خان بضرپ توپ و تفنگ و نوارہ عظیم کہ ہمراہ داشت از آب عبور نمودہ در ظاہر آله آباد
 فرود آمدہ بکار محاصرہ پرداخت و میرزا رستم در قلعہ متحصن گشتہ رایات جنگ و جدال افراخت و از درون و برون سفیر تیر و
 تفنگ پیام مرگ و شور و حال در گوش دلیران می انداخت فتنہ و آشوب عظیم در ان سرزمین پدید آمد اکنون عنان اسپ
 خوشخام خامہ را بجانب تحریر احوال دکن منعطف می گرداند سابقاً تحریر یافته کہ عنبر حبشی علی شیر نامی وکیل خود را نزد
 ہما بت خان فرستادہ نہایت عجز و فروتنی ظاہر ساخت بامید آنکہ مدار ہما بت صوبہ دکن بہ عمدہ او مفوض باشد و چون
 او را بعا دل خان ابواب منازعت و مخالفت مفتوح گشتہ بود امید آن داشت کہ با مدار بندہ ہا سے در گاہ سلاطین سجدہ گاہ
 اہتار تسلط بر وظاہر سازد و ہمچنین عادل خان نیز بخت دفع شر او تلاش می کرد کہ مدار اختیار آنصوبہ بقبضہ اعتبار او
 شود آخر فزون عادل خان کار گرفتار افتاد و ہما بت خان بجانب عنبر را از دست دادہ بکامروائی عادل خان پرداخت و
 بجز بر سر راہ بود ملاحظہ لاری وکیل عادل خان از جانب او و نگارانی خاطر داشت ہما بت خان فوجی از لشکر
 منصور بہ لاگھاٹ تعیین فرمود کہ بدرقہ شہر را بہ برہان پور رساند عنبر از شنیدن این خبر متروک و متوہم گشتہ با
 نظام الملک از شہر کھڑکی برآمدہ بقندھار کہ بر سر ولایت گولکنڈہ واقع است شتافت و فرزند ان را با جمال و اتقال
 بر فراز قلعہ دولت آباد گذاشتہ کھڑکی را خالی ساخت و ہما بت انداخت کہ بسرحد قطب الملک میروم کہ زر مقرر خود
 را از و باز یافت نایم بالجلہ پور محمد لاری بہ برہان پور پیوست ہما بت خان تاشاہ پور استقبال نمودہ نہایت
 گرمی و دلجوئی ظاہر ساخت و از انجا باتفاق متوجہ بلازست شاہزادہ پور دیگر گردیدند و سر بلند را سے را بحکومت و حراست
 شہر برہان پور گذاشت و جادو را سے داد و رام را بکرا داشت و سپہر اولین و برادر دومی را بجمبت احتیاط ہمراہ گرفت و
 چون ملاحظہ بخدمت شاہزادہ پیوست مقرر گشت کہ او با پنج ہزار سوار در برہان پورہ بالاتفاق سر بلند را سے تمشیت احکام و انتظام ہمما نماید
 و امین الدین سپہر او بہتر سوار و خدمت شتابد باین قرار داد مشارالیه را بخدمت فرودہ خلعت با شمشیر صغ و سپ و نیل لطف نمودند و
 بجمہ امین دلدادہ نیز خلعت و سپ نیل با نچاہ ہزار روپیہ و خرچ عنایت گردید و محمد امین را ہمراہ خود گرفتند ہما بت خان از جانب خود یک صد

ده راس اسپ دووز بخیر نیل و هفتاد و هزار روپیه نقد و یک صد و ده خوان آئینه بلبل محمد و پسر او و دامادش تکلیف نمود و نوزدهم
 خورداد نوزول حضرت شاهنشاهی در خطه کشمیر اتفاق افتاد اعتقاد خان از نفائس کشمیر که درین مدت ترتیب داده بود به
 سبیل پیشکش معروض داشت درینو لا بسامع جلال رسید که پلنگپوس او زبک سپه سالار نذر محمد خان اراده نمود که حواله
 کابل و غزنین را بتازد و خانزاد خان پسر مهابت خان بامراے که بکام او مقرر انداز شهر برآمده بمداغه و مقابله هست
 مصروف داشته بنا بران غازی بیگ که از خدمتگاران نزدیک بود بڈاچوکی رخصت شد که از حقیقت کار اطلاع حاصل نموده
 خبر شخص بسیار دو از قضا یا آنکه چون عبدالغزنی خان قلعه قندهار را بجهت نه رسیدن کمک بشاه عباس حواله نمود و این معنی
 به مزاج شاهنشاهی گرانی داشت درینو لا او را حواله سید و نام منصبدارے فرمودند که از بندرسورت برکشتی نشانیده بکامعظمه
 روانه سازد و متعاقب فرمان شد که مشارالیه را از بهم گذرانند آن بیچاره در اثناے اہ قتل رسید خواه مذکور از کشاده روی و
 خوشخونی و بے تکلفی بهره مند بود امید که از اہل آمرزش باد در نهم ماه تیر آرام و بیگم همیشه قدسیه آنحضرت بمرض اسهال
 و ولعت حیات سپرد حضرت عرش آشیانی آن عفت سرشت را بغایت دوستی داشتند در چهل سالگی چنانچه بدینا آمده
 بود رفت درین تاریخ از عرض داشت غازی بیگ بوضوح پیوست که پلنگپوس بجهت ضبط الوس ہزار جات کہ توڑک آنہار
 حدود غزنین واقع است و از قدیم بجای غزنین خان مال گزاری می نمودند و قلعه در موضع مرار از مضافات غزنین است
 ہمیشہ زادہ خود را با فوجی آنجا گذاشته بود آما دہ گشته است سران الوس ہزار خانزاد خان آمدہ استغاثہ نمودند کہ مال از
 قدیم رعیت و مالگذار حاکم کابل ایم پلنگپوس می خواہد کہ بارہ تعدی این دفرمان بردار خود سازد اگر شہ اورا از مالکفایت کنند
 دوست تعدی اورا از ما باز دارند بدستور سابق رعیت و فرمان پدیرایم والا ناگزیر باد بمتجی گشته خود را از آسیب بیداد و ظلم
 اوربکان محافظت نمایم خانزاد خان فوجی بکام ہزارہ فرستاد و خواہد آدہ پلنگپوس بمداغه و مقابله پیش آمدہ در اثناے
 زد و خورد جمعے از او زبکان بقتل رسید و سپاہ منصور قلعه اورا مالک برابر ساختہ لطف و فہر دزی منان معاودت معطوف داشته
 پلنگپوس از استماع این خبر خجلت زدہ کردار خویش گشته از نذر محمد خان برادر امام قلیخان داراے توران التماس نمود کہ بتاخت
 سرحد کابل شتافتہ خود را از ان انفصال برآورد و را بتداند ز محمد خان داتالیق و عمدہ ہاے لشکر ادتجو نیارین جرأت و
 بے باکی نمی نمودند بعد از مبالغہ و اعزاق بسیار دست حاصل نموده بادہ ہزار سوار از او زبک دالمایچی روے اد بار
 بدین حدود و ہناد خانزاد خان از استماع این خبر زدی را کہ در تہا نجات بودند طلبیدہ بہ ترتیب اصحاب قتال و جدال پرداخت

بہرانی

دبند باه جانسپار و بهادران عرصه کارزار از همه یکدل و یکرو جنگ قرار دادند با بجزه چون بهادران عرصه شهاست بموضع شیر گدازه که در دهه غزنین واقع است معسکر آراستند و از آنجا افواج را ترتیب داده و چپلته پوشیده متوجه پیش شدند و خانزاد خان با جمعی از منصبداران پدر خود در قول پاپی ثبات افشرد و مبارز خان افغان و انیرا سنگدن و سید حاجی و دیگر بهادران را در فوج بهراول مقرر داشت و همچنین فوج چرانقار و برانقار بآئین شایسته ترتیب داده از اینر و جل سجانہ تعالیٰ نصرت و فیروزی در خواست نمود و چون مذکور می شد که سپاه اوزبک در سه گروه غزنین لشکر گاه ساخت دولت خواهان را بنحاط می رسد که شاید روز دیگر تلاقی فریقین اتفاق افتد قضا را همین که سه گروه از موضع شیر گدازه گذشته قراولان اوزبک نمایان شدند قراولان منصور قدم جلادت پیش گذاشته جنگ انداختند و عساکر اقبال با توپ خانه و فیلان کوه شکوه آهسته و آرمیده بان انداخته اتفاقاً پلنگپوس در پس پیشه توپ می شده ایستاده بود و قصدش آنکه چون لشکر منصور کوفته و مانده از راه می رسد از کمین گاه برآمده کارزار نماید سرانجام که سرداران فوج بهراول بود غنیم را دیده جمعی را بکلیک قراولان می فرستد و آنهم نیز کس نزد پلنگپوس فرستاد و از رسیدن افواج قاهره آگاه می سازند یک گروه بلشکر مانده سپاه غنیم نمایان می شود آن مقهور مردم خود را افواج ساخته بود که فوج او با لشکر بهراول منصور مقابل می گردد و خود با فوج دیگر فاصله یک تفنگ ایستاده عنان ادباری کشد چون فوج بهراول با فوج بهادران فوج بهراول افزودنی داشت بهادران را در فوج بهراول رسانیده نخست آن فوج را در توپ و تفنگ بسیاری زیند و از پس فیلان جنگی را دو انبیده کارزاری نمایند و جنگ داشتند می کشد در چنین وقت پلنگپوس خود را بکلیک می رساند و معذرتی نمی سازد و پاپی همیت از جای نماند و بهادران عرصه شهاست در بر داشتند و بستن و تاختن و انداختن کارنامه جلادت و جانسپاری به تقدیم رسانیدند مخالفان تا آب تیار در ده جلوریز بر می گردانند و هز بران پیشه شهاست آن بخت برگشته را تا قلعه حماد که شش کیلومتر از میدان جنگ دور بود زده و کشته تعاقب نمودند و قریب سیصد اوزبک علف تیغ بید ریغ ساختند و موازی هم را در پس اسب و اسلحه بسیار که نمایان در راه از گرانی انداخته بودند بدست سپاه منصور افتاد و فتحی عظیم که عنوان فتوحات تواند بود تا بنید از اینر و جل سجانہ کشای مرادگشت چون این خبر بجهت اثر لبسایع جلال رسید بند باه شایسته خدمت که درین جنگ مصدر زحمات و استپندید گردیده بودند هر کدام در خور استعداد و حالت خویش باضافه منصب و اقسام مراحم خسروانی و لوازش غاتالی سر بندی یا قند پلنگپوس اوزبک است نامش

چنین بودہ پلنگ برہنہ را گویند و پوس سینہ را گوید و جنگی سینہ دار تاختہ بود و ازان روز پلنگپوس اشتہار یافته اکثر اوقات
 در میان قندہار و غزنین بسری برود و چون مکرر بخراسان شتافتہ دست برد سپاہیانہ نمودہ توان گفت کہ شاہ عباس از دور
 حساب بود مقارن این حال از عرض داشت فاضل خان واقعہ نگار و گن بمساع جلال رسید کہ چون ملا محمد لاری بہ برہانپور
 رفت و خاطر اولیای دولت از ضبط و نسق صوبہ دکن اطمینان پذیرفت و شاہ ہزادہ پرویز بہ ماہابت خان و دیگر امرالصبوب
 ملک بہار و بنگالہ نہضت فرمودند چون خاطر از فتنہ سازی و نیزنگ پروازی خان خانان نگرانی داشت و دارا پسر او در
 خدمت شاہ جہان بود بصلاح و صواب دید دولت خواہان او را نظر بند نگاہ می داشتند و مقرر شد کہ متصل بدولتخانہ شاہ ہزادہ
 خیمہ بخت او بر پاکند و جانا بیگم صبیہ او کہ در عقد از دواج شاہ ہزادہ دانیال و شاگرد ہریشید پسر خود است باید ریک جا
 بسر برد و جمع از مردم معتبر بر در خانہ او پاس دارند بعد از آنکہ جمع را بخت ضبط اموال بردایرہ او فرستادند و خواستند کہ ہم
 نام غلام او را کہ از عمد ہائے دولت او بود و شجاعت را با کاروانی جمع داشتند مقید سازند او را بیکان خود را بدست دیگری
 نداد و پائے ہمت افشردہ با پسر و چندی از لوگران داد مردی دادہ جان فدا آبرو نمود در خلال این احوال فضل خان
 دیوان شاہ جہان کہ در بجا پور ماندہ بود بدرگاہ والا شتافتہ دولت زمین بوس دریافت و مشمول عواطف خسروانہ گردید و
 مقارن این خیر خبر آرائی شاہ ہزادگان باہدگر رسید شرح این داستان انگہ چون سلطان پرویز و ماہابت خان بجوالے
 الہ آباد رسیدند عبداللہ خان دست از محاصرہ قلعہ باز داشتہ بچوسی مراجعت نمود چون دریاخان با فوج کاتب
 استحکام دادہ بود و کشتیہا را بجانب خود کشیدہ روزی چند عبور بشکر بادشاہ توفیق افتادہ شاہ ہزادہ پرویز و ماہابتخان
 در کنار آب مذکور معسکر آراستند و دریاخان ضبط گذر ہا پیمود تا آنکہ رسیدن ان ہنس کہ در ان حد و اعتباری دارندی منزل
 کشتی از اطراف بدست آوردہ چند کر وہ بالاکے اب گذارین ہر سائیدہ را ہسری کردند تا دریاخان آگاہی یافتہ بمداغہ
 و مقابلہ پرویز و لشکر بادشاہی از آب گذشت لا علاج دریاخان سماج در توقف کردہ بہ سب جو پور شتافت و عبداللہ خان
 و راجہ بھیم نیز با شاہ ہزادہ بطرف جو پور روان شدند و اتساضت بصوب بنارس کہ باند شاہ جہان پروگیان حرم
 را بقلعہ فلک اساس رہتاس فرستادہ خود بطرف بنارس حرکت نمود و عبداللہ خان و راجہ بھیم و دریاخان بلشکر پیوستند
 شاہ جہان بہ بنارس رسیدہ از آب گنگ گذشت و در کنار آب لونس اقامت نمود شاہ ہزادہ پرویز و ماہابت خان بدمدہ رسیدند
 و آقا محمد زمان لہرانی را با ظایفہ آنجا گذاشتہ از آب گنگ گذشتند و خواستند کہ از آب لونس عبور نمایند بمرم بیگ مخاطب

بخان دوران بفرموده شاه جان از آب گنگ بگذشت و در وے باقا محمد زمان آورد و محمد زمان بجهوسی شتافت بعد از چهار روز
 خاندوران باغ و در مو فور در رسید آقا محمد زمان باستقبال شتافت دوران حرکتی عظیم و کاری شگرت کرد و خاندوران بعد از
 بنزیت سپاه خود در رزمگاه توقف نموده تنها به طرف می تاخت می کوشید تا بقتل رسید سر او را بدرگاه شاهزاده پر ویز فرستادند
 و از آنجا بر نیره کردند رستم خان که سابقاً نوکر شاه جهان بود که نخته بشاهزاده پر ویز پیوسته بود گفت خوب شد که حرام خور بقتل
 رسید جهانگیر قلیخان پسر عظیم خان حاضر بود گفت او را حرام خور و باغی نتوان گفت از و حلال نکند و نباشد که در راه صاحب خود
 جان داده و ازین بیشتر چه توان کرد و بنگرید که اکنون نیز سرش از همه سرها بلندتر است بالجمله بعد از واقعه خاندوران شاهزاده
 پر ویز عظیم شاهان شد و آقا محمد زمان را نوازش فرمود بعد ازین واقعه شاه جهان با سرداران سپاه کنگاش نمود اکثر و تو همان
 خصوصاً راجه بھیم صلاح در جنگ صفت دیدند که بعد از آنکه خان که اصلاً راضی باین نمی شد و بعضی می رسانید که چون لشکر
 بادشاهی بحسب کیست بر سپاه ما فزونی دارد و چنانچه لشکر بادشاهی قریب چهل هزار سوار موجود است و لشکر شاهی از نوکران
 قدیم و جدید تا هفت هزار سوار نمی کشد مناسب حال آن و صلاح دوران است که لشکر جهانگیری در همین سرزمین گذاشته خود
 را از راه آوده و لکنو بنواحی دلی رسانیم چون این کرده انبوه به انبوه شتافتند نزدیک رسند بطرف دکن متوجه شویم ناگزیر لشکر
 بادشاهی از بسیاری گرانی و حرکت اسباب خست عارضه آتی خواهند کرد و اگر صلح صورت ندهد و دوران زمان بتقصای
 عظیم بیدار شود شاه مجاهد از کمال غیرت و جلالت این سخن را قبول اصفا نه نموده قرار بر جنگ صفت داده باین
 عزیمت پا در رکاب آورده ترتیب افواج فرموده و در ایستاده در برنهار عبداللہ خان و چرنهار نصرت خان و در
 ہراول راجه بھیم و بر دست راست راجه دریا خان با طارن افغانان و بر دست چپ بہار سنگھ و غیرہ پسران نرسنگدیو
 و در التمش شجاعت خان و شیر بہادر مخاطب بشیر خواجہ و رومی خان میر آتش توپ خانہ را روانہ ساخت مقارن این
 حال شاهزادہ پر ویز و ہما بتصرف از دست آمدند کہ کارزار شتافتند و کثرت سپاہ بادشاهی بہ شتاب بود کہ سہ
 طرف لشکر شاه جهان را فرد گرفتہ حلقہ میان در میان داشت و رومی خان میر آتش توپ خانہ را پیش برد یکین کہ برابر گولہ
 توپ انداختہ باشد از غرایب اتفاقات آنکہ یک گولہ بر کسی نخورد و در گرم شدہ از کار باز ماند و چون فاصلہ میان توپخانہ
 و ہراول فوج شاه جهان بسیار شد ہراول لشکر بادشاهی بجانب خانہ مطمین خاطر شتافت مردم توپ خانہ تاب
 نیاورده را بنزیت سپردند و توپ خانہ بتصرف مردم بادشاهی درآمد از دستہ این حال دریا خان افغان کہ در دست

راست ہراول بود بے جنگ راہ فرار سپرد و از برگشتن او فوج دست چپ ہراول نیز دیران گردید ناگزیر راجہ بھیم کثرت
 مخالفت خود را بنظر اعتبار درینا دروہ با معدوے از راجپوتان قدیمی خویش توسن ہمت برانگیزد بر قلب لشکر بادشاہ
 رسیدہ بہ شمشیر آبدار کارزار نمود و جتا جوت نامی فیلی کہ در پیش بود بزخم تیر و تفنگ از پا افتاد و آن شیر بیشہ جرات و جلاوت
 باراجپوتان جان نثار پائے مردانگی قایم کردہ آثار شجاعت و تہور ظاہر ساخت جو انان چیدہ و سپاہیان جنگی بہ کہ بر
 گرد و پیش سلطان پرویز و مہابت خان ایستادہ بودند از اطراف و جوانب ہجوم آوردہ آن یکہ تاز را بہ تیغ بیدریغ بزخاک
 ہلاک می انداختند و اوتار مقلی داشت کارزار کرد و جان نثار شد و بھینم را تھور و پرتھی راج و اکھراج را تھور با چندے
 از تھوران روم دوست در عرصہ کارزار زخمی افتادند و از کشتہ شدن راجہ بھیم و برہم خوردن فوج ہراول شجاعت خان
 کہ رفیق فوج التمش بود نیز منہزم شد و شیر خواجہ کہ سردار این فوج بود قہام بر جاداشتہ مقتول گردید چون ہراول التمش
 از پیش برخاست و جنگ بقبول رسید فوج جرنغار کہ سرکردہ آن نصرت اخال بود تاب نیارودہ طرح داد و شاہجہان
 بعد اللہ خان کہ در جرنغار بود و جمعے از سپاہ کہ مجموع بہ پانصد سپاہ نمی کشا پستھل استوار کردہ دلاوران را ترغیب
 و تحریض می نمود تا آنکہ اکثر کشتہ و زخمی شدند غیر از فیلان علم و قوغ و تورخانہ خاصہ و عبداللہ خان کہ بجانب دست رست
 بانڈک فاصلہ ایستادہ بود چیزے بنظر درنی آمد درین وقت کچلتہ خاصہ رسید و از جبل اسمہ ذات مقدس راجبت
 مصلحتی محافظت نمود و شیخ تاج الدین را کہ از خلفائے خواجہ باقی است قدس سرہ کہ در ان معرکہ ہمعنان شاہجہان
 بر رخسارہ خوردہ از بنا گوش سر بر آوردہ درین وقت شاہجہان پورہ را نزد عبداللہ خان فرستاد و پیغام کرد کہ کار
 بجائے نازک رسیدہ مناسب حال و ملائم شان ما این سرت کہ با معدوے کہ ہمراہ ماندہ اند توکل بکرم آہی ندادہ بر قلب
 لشکر بادشاہی بتا زیم تا انچہ رقمزدہ کلک تقدیر است بظہور سد عبداللہ خان خود نزدیک رفتہ گفت کار از ان گذشتہ کہ بر
 تاخت و تہر و اثرے مترتب گرد و این دست و پا زدن محض بیہودہ و بیفائدہ است اسلاطین سلف چون امیر تیمور
 صاحب قران و حضرت با بر بادشاہ و ہمچنین اکثر صاحبان داعیہ را در مبادی سعی و تلاش مکرر چہین و قالیع اتفاق افتادہ
 و در ان حالت صعب ضبط احوال فرمودہ عنان از دست ہارزار منعطف ساختہ اند و بدین کامی قرار دادہ لہذا بدولتی رسیدہ
 اند و جمعی از فدویان کہ در رکاب سعادت حاضر بودند تا خانہ دست بر جلو انداختہ سام آبے از عرصہ کارزار بر آوردند و
 لشکر بادشاہے بہ اردوے شاہی در آمدہ است و ضبط اموال و اسباب پرداختند و این قدر را غنیمت شمردہ بتواقب

نشانیستند و شاه جهان چهار کوی بر فراز قلعه رهتاس نزول نمود و سه روز در قلعه توقف نموده از لوازم قلعه داری خاطر جمع ساخت
و سلطان مراد بخش را که در بهان ایام قدم بعالم وجود نهاده بود با دایه با دانهکها و رانجا گذاشته با دیگر شاهزاده ها و اهل حرم بجانب
پلینه و بهار منضت فرستاد و چون این اخبار بمسابع قدسیه رسید بهما بت خان را بخطاب خان خانان سپه سالار امر ساخته
بمنصب هفت هزاری ذات و هفت هزار سوار از قرار دو سپه و سه اسپه شرف امتیاز بخشیدند و تمن و توغ علاوه عواطف
گشت اکنون مجلسی از سواخ دکن رقمزده کلک و قانع نگاری گردید چون ملک غنبر سبیر حدود لایت قطب الملک شتافته مبلغ
مقرر می که هر سال بجهت خرمچ سپاه از وی گرفت و درین دو سال موقوف مانده بود باز خواست نموده مجدداً بپرد
سوگند خاطر از ان جانب پرداخت و بجد و ولایت بند رسید و مردم عادل خان را که بجا است آن ملک مقرر بودند زبون
و بی استعداد یافته غافل بر سر آنها تاخت و بنا تا راج نموده از انجا با جمعیت و استعداد فراوان شتافت و چون عادل خان
اکثر از مردم کار دیده و سرداران پسندیده خود را همراهی بر برهان پور فرستاده بود و جمعی که بدفع شراد کفایت کنند حاضر
نداشت صلاح وقت در پاس عزت و محاربت خود دانسته در قلعه بجای پور محسن گشت و با حکام برج و باره و لوازم قلعه داری
پرداخته کس بطلب ملا محمد لاری و لشکر که همراه ادب برهان پور بود فرستاد و بتصدیان صوبه مذکور بتاکید و مبالغه نوشت که حقیقت
اخلاص دولت خواهی من بر همه دولتخواهان ظاهر و پدید است و خود را از متعلقان آن درگاه می دانم درین وقت که عنبر ناخوش
با من چنین گستاخی نموده چشم آن دارم که جمیع دولتخواهان با دشاهی که در صوبه موجود اند بملک من متوجه گردند تا این غلام
خسول را از میان برداشته سزای کرده در دامن روزگار گذاشته آید در هنگامی که بهما بت خان با بادشا هزاره پرویز متوجه
آله آباد شد سر بلند را به بکومت و حراست برهان پور باز داشته بود که در نهایت کلی و جزوی بصواب دید ملا محمد لاری
کار کند و در انتظام تمام دکن از صلوات و انحراف نورزد چو ملا محمد بسیار بیخود و بیخبر شد که ملک هون که قریب دوازده لک
روپیة باشد بصیغه مد و خرج لشکر بتصدیان انجا داد و نوشته باشد عادل خان در باب ملک بهما بت خان رسید و او نیز چون
این معنی نموده بتصدیان دکن نوشت که بتعالی و توقف همراه ملا محمد سبیر بملک عادل خان شتابند تا گزیر سر بلند را به
با معدودی در برهان پور توقف گزیر و لشکر خان کسر زمانه چهر و خیر خان احمد نگر و جان سپار خالق حاکم پیر و رضوی خان
و ترکمان خان و عقیدت خان بخشی و اسد خان و عزیز الله خان و جادو در دست دایه و سایر امراد منصبداران که از
تعیینات صوبه دکن بودند با ملا محمد لاری بملک عادل خان بقصد استیصال عنبر شتافته و عنبر ازین معنی و قوت یافت او نیز

نوشتہ ہے بندہ ہاے درگاہ فرستاد کہ از غلامان درگاہ ام نسبت بسگان آنجناب دارم و سبے ادبی از من بطور نیامدہ بچہ تقصیر و کدرا م
 گندہ در مقام خرابی و استیصال من در آمدہ اند و بہ تکلیف عادل خان و بہ تحریر یک ملاحظہ بر سر من می آیند میان من و عادل خان
 بر سر ملکی کہ در زمان سابق بہ نظام الملک متعلق بود و الحال او متصرف گشتہ منزع است اگر او از بندہ ہاست من نیز از غلامانم
 مرا با او و او را با من و گذارند تا ہر چہ در مشیت حق است بطور آید آنها باین حرف و التفات نفرمودہ کوچ بر کوچ متوجہ
 آفتاب گردیدند ہر چہ عنبر بالجاح و زاری افزود ایشان بشیر شدت ظاہر ساختند ناگزیر از ظاہر بجای پور بر خاستہ بحد رود
 ملک خود پیوست و بعد از نزدیک رسیدن افواج عنبر دفع الوقت و مدارا نمودہ روزی گذرانند و سعی در ان داشت کہ کار
 بجنگ رسد و ملا محمد با مرے بادشاہی سردر و نبال دادہ فرستاد و او ہر چند سزاوارے و مدارا می نمود چل بر عجز و
 زبونی او کردہ در شدت می افزودند و چون کار بر وتنگ آمد و اضطرار و اسن گیر گشت ناگزیر در روزے کہ مردم بادشاہی
 غافل بودند و سنے دانستند کہ جنگ نمی کند ترکما از دور نمایان ایشان دیدند کہ ترک جنگ نمودہ بر آمدہ اند و می خواہند
 کہ گرختہ بروند درین وقت بر مردم عادل خان ریختند و میان مردم او و عنبر جنگ سخت در پیوست و بحسب تقدیر ملا محمد کہ
 سردار لشکر بود کشتہ شد ازین بہت سپاہ عادل خان در سر رشتہ ان نظام کیخندہ کشتہ و جاو و راے و او داجی رام دست
 بجار ببردند و راہ فرار پیویدند عنبر ناگاہی کار خود کرد و لشکر عظیم بر لشکر عادل خان واقع شد و اخاص خان و غیرہ
 بیست و پنج نفر از سران سپاہ عادل خان کہ مدار دولت او بر آنہا بود گرفتار شدند و از ان گروہ فرہاد خان را کہ آشنہ خون بود
 از سر چشمہ تیغ سیراب ساخت و دیگران را مجبوس گردانید و از دست ہی لشکر خان و میرزا منوچہر و عقیدت خان گرفتار
 شدند و خنجر خان گرم و گیر خود را با حمد نگریستہ و تہمتی بر او داشت و جان سپار خان نیز بر گشتہ بہ سیر کہ در جاگیر او بود رفتہ
 حصار بر بر امضی و ساخت و جمعے دیگر کہ از ان ورطہ ہلاک بر آمدند بعضی خود را با حمد نگری رسانیدند و گروہے بہ برہان پور
 شتافتند و چون عنبر بمبراد خویش کامیاب گردید و انچہ بدیلہ او نگذشتہ بود بر عہدہ بطور جلوہ گری نمود اسیران سر سنجہ تقدیر را
 مسلسل و مجبوس بدولت آباد فرستاد و خود با حمد نگری رفتہ بمحاصرہ پرداخت لیکن ہر چند سعی نمود کارے از پیش زلفت
 ناکام جمعے را بردور قلعہ گذاشتہ بجانب برہان پور عنان عزیمت معطوف داشت عادل خان باز متحصن شد و عنبر تمام ملک
 او را تاحدود متعلقہ بادشاہے کہ در آن وقت متصرف گشتہ جمعیت نیک فراہم آوردہ قلعہ شولا پور را کہ پیوستہ میان
 نظام الملک و عادل خان بر سر ان واقع می بود محاصرہ کرد و یا قوت خان را با فوج عظیم بر سر برہان پور فرستاد و توپ ملک

میدان را از دولت آباد آورده قلعه شولا پور را بضر ب دست و زور بازو سے قدرت مفتوح گردانید از استماع این اخبار
 وحشت آثار خاطر اقدس شاهنشاهی با شوق گزائیید در خلال این احوال مکتوب نذر محمد خان دالی بلخ بنظر مقدس و آراء خلاصه
 مضمون آنکه این نیازمنداً حضرت را بختابه پدر و دالی نعمت خود میداند بلینگیوس بے رخصت این خیر اندیش مصدر چنان
 گستاخی شد و الحمد لله که تادیب شایسته یافت چون نیز غبار نقار در میان لشکر کابل و سپاه بلخ حادث شده امیدوار
 است که خانزاد خان را از حکومت کابل تغییر فرموده بجای او دیگرے را تعیین فرماید از آنجا که کام غشی شیوه پسندیده
 است آنصوبه بهدار المہام خواجه ابوالحسن تفتولیز یافت احسن السیر خواجه بوکالت پدر بکومت و حراست کابل تعیین
 گشت و فرمان شد که پنج هزار سوار خواص را بصلابطه دو اسپه و سه اسپه تنخواه نمایند و احسن السیر بمنصب هزار و پانصدی مشتمل
 سوار و خطاب ظفر خانی و عنایت علم فرق ازت بر فراخت و خلعت با شمشیر و خنجر مرصع و فیل صنیمه مراحم بیکران گردید و فرمان
 شد که خانزاد خان روانه درگاه شود این زمستان در آمد و خوبیا کے کشمیر آخر شد بنا بران تباریج بیست و پنجم شهر پور
 رایات اقبال بصوب دارالسلطنت لاہور ارتقا یافت و در ساعت سعید دران شهر سمینت بہر نزول دست داد و مقارن
 آن صوبہ داری پنجاب از تغییر صادق خان برکن السلطنت آصف خان مقرر شد و در خلال این احوال بطرف ہرن منارہ
 که شکار گاہ با سے خاص بود توجہ فرمودند درین تاریخ خانزاد خان از کابل آمدہ شرف آستان بوس دریافت و چون خاطر
 اقدس مظاہر از نشاط شکار و پرواخت عنان معاودت بدار السلطنت الغطاف یافت درین وقت عرض داشت
 بہر بہت خان رسید مرقوم بود کہ شاہ بہان در چہ بہار گذشتہ بولایت بنگالہ در آمد و شاہ پرویز با عسا کہ منصورہ بہلک بہسار
 پیوست در اوراق گذشتہ نگاشتنہ کلک سولہ نگار گشتہ کہ ~~در این احوال~~ پسر خان خانان را سوگند داده بکومت و
 حراست ملک بنگالہ باز داشتہ بہت احتیاط زن ادعا با یک پسر و یک برادر زادہ او ہمراہ گرفتہ بود بعد از جنگ کونس و
 الغطاف عنان اورا در قلعه سانس گذاشتند بدار السلطنت خان نوشتند کہ در گامھی خود را ببل از سمت رسانند و ارباب خان
 از ناراستی و زشت خوئی صورت حال را طور دیگر در خاطر نقلیستہ عرض داشت نمود کہ زمینداران با ہم اتفاق کردہ ملو در محاصرہ
 می دارند ازین بہت توانم خود را بجزیرت رسانید چون شاہ ~~ان~~ از آمدن دارا بایوس شد و ہمراہ جمعہ کہ مصدر کاری و
 ترودے توانند شد نمازہ بود ناگزیر از آشوب خلعت خاطر پسر ~~بہ~~ عبداللہ خان حوالہ فرمودند و کار خا خجالت و بیوات
 ہمراہ گرفتہ بہان راہ کہ از دکن آمدہ بودند را بہت عزیمت برانرا داشتند و چون ~~را~~ کب چنین او اسے ناپسندیدہ بطور آورده خود را

مطرد و ازل و ابد ساخته عبد الله خان سپه جوان ادراب قتل رسانید و شاهزاده پرویز صوبه بنگاله را بجای گیر مهابت خان و پسرش تنخواه فرموده عنان معاودت معطوف داشت و حکم بزینداران بنگاله شد که داراب را که در قتل داشتند دست تعرض از او کوتاه داشتند روانه ملازمت سازند و او آمده مهابت خان را دید و چون خبر آمدن داراب بعرض اشرف اقدس رسید مهابت خان فرمان شد که در زنده داشتن آن بے سعادت چه مصلحت باید که برسیدن فرمان گیتی مطاع سران سرگشته باو به عنایت و گمراهی را بدرگاه عدالت پناه روانه سازد با لجه مهابت خان بموجب حکم عمل نموده سرش را از تن جدا ساخته بدرگاه فرستاد و درین هنگام خانزاد خان را خلعت خاصه و خنجر مرصع با پهل کتاره و اسپ خاصه مرحمت فرموده بصاحب صوبگی بنگاله فرستادند و مقارن آن فرمان جهان مطاع بطلب عبد الرحیم که پیش ازین خطاب خانخانانی داشت امداد گشت و چون در صوبه دکن مشورتش عظیم دست داد و جمعی از اعیان لشکر اسیر سر نیجه تقدیر گشته در قلعه دولت آباد محبوس ماندند شاه جهان از ملک بنگاله بصوب ملک دکن عنان انعطاف تافت ناگزیر مخلص خان بر جناح استعمال نزد شاهزاده پرویز ستوری یافت که سزاو لی نموده ایشان را با مرای عظام روانه دکن سازد و درین اوقات اسم خان را از تفریق مقرب خان بکومست و حراست آگره خلعت اختیار بخشیدند و درین تاریخ عرض داشت اسد خان بخشی دکن از برهان پور رسید و بسته بود که یاقوت خان حبشی باو هزار سوار موجود بملاک پور که از شهر بیست کرده مسافت است رسیده و سر بلند رای از شهر آمده صد آن دارد که جنگ اندازد فرمان تباکید تمام صادر شد که زنها را رسیدن ملک و مدد حوصله بکار برده میر جلویی نکند و با استحکام رها برداخته در شهر متحصن گزیند در او اسطافندارند سنه هزار و سی و هجری ارتفاع رایت اقبال آیت بدست و معهود بجانب کشید و در این احوال در اوقات که در ابتدا اے ابراهیم بطور آمد آنکه شاه جهان بولایت دکن رسیده و در شهرش متحصن شده بود و چون بپوشید و خواهی ایشان فوجی بسر کردگی یاقوت خان بجوای برهان پور فرستاده که بتاخت و تاراج پردازند و بشاه جهان نوشت که بزودے بدان صوب حرکت نمایند شاه جهان بدان سمت توجه نموده دیول گانورا مخیم ساخت و عبد الله خان و محمد تقی خان ب شاه قلی خان را بفوج تعیین نمود که باتفاق یاقوت خان برهان پور را محاصره نموده بلوان قلعه گیری پردازند و متعاقب آنها خود نیز متوجه شد و در لابلغ که در سواد شهر واقع است فرود آمد و روترن و دیگر بنده را باو شاهے که در قلعه بودند در استحکام شهر و حصار شرائط اهتمام دیوارم کار آگهی بتقدیم رسانیده متحصن گشتند و شاه جهان از یک طرف عبد الله خان و از جانب دیگر شاه قلی خان بقلعه بچسبند و قضا را در طرفی که عبد الله خان بود بمجموع آورد و جنگ صعب پیوست و شاه قلی خان با فدائی خان جان جهان

دیوار قلعه را شکسته قسیم مقابل خود برداشته بجهار در آمد و سر بلند را بجمع از مردم کار کرده خود را برابر عبداللہ خان گذاشته خود بر سر شاه قلی خان باخت و چون اکثری از نوکران زر بنده در کویچه و بازار مشغول شده بودند شاه قلیخان با معبودی در میدان پیش ارک پاسی همت افشرد و بعد از آنکه در مقابل پرداخت تا آنکه چندی از بندهاے بادشاهی که با او بودند بقتل رسیدند ناگزیر به ارک در آمده در قلعه را بست و سر بلند را بجمع محاصره نموده کار بر و تنگ ساخت شاه قلیخان از روی اضطرار قول گرفته اورا دید چون این خبر به شاهجهان رسید مرتبه دیگر فواج ترتیب داده حکم پورش فرمودند و هر چند مبارزخان و جان سپار و دلیران عرصه کارزار شراکت سعی و کوشش بجا آوردند اثری بران مترتب نگشت و از مردم روشناس شاه بیگ خان و سراندا از خان و سید شاه محمد نقد حیات در باختند و بار سیم خود سوار شده حکم پورش نمود و از اطراف بهادران زرم آرا و دلیران قلعه کشتا قدم حرات و جلالت پیش نهاد کارنامه اے شجاعت ظاهر ساختند و از اعیان اهل قلعه بودنخان بجمع از برادران و بابا میرک و اما دشمنان و بسیارے از راجپوتان و راورتن علت تیغ انتقام شدند درین وقت که کار بر متحصنان بدشواری کشیده بود و قضا را تیرتنگی بگردن سید جعفر رسیده پوست مال گذشت و او اضطرار کرده برگشت و از عنان تافتن او تمام دکنیان سر اسیمه راه فرار سپرده بسیارے از بیدلان را با خود بردند و مقارن این حال خبر آمد که شاهزاده پرویز و مهابت خان خان خانان سپه سالار باشکر بادشاهی از بنگاله معاودت نموده بدریاے نزدیک رسیده اند شاهجهان بوسعت آباد بالاگھاٹ مراجعت نمود درین وقت بر سران از شاهجهان جدائی اختیار نموده در موضع اندر نشست و مقارن آن نصرت خان جدائی گزیده نزد نظام الملک شتافته نوکرا و شد از سوانخ سپری شدن روزگار روزگار میرزا کوکلتاش است پدر او از آدمی زاوگان غزنین است و مادرش حضرت عرش آشیانی را شیر داده بود و آنحضرت پسر حضرت الشان داشته میرزا عزیز را بزرگترین امر ساخته بودند و از دو فرزندانش بارهاے عجیب می کشیدند و در علم سیر و فن تاریخ آحضرت تمام داشت و در تحریر و تقریر بے نظیر بود نستعلیق خوبی نوشت شاگرد میرزا قمر میر ملا میر علیست باقی ارباب استعداد در ریخته فلم او از دست استادان مشهور هیچ کی نزار و در مدعا نویسی بیطوال داشت لیکن از عربیت ساده بود و در لطیفه گوئی بے مثل و شعر همواری می گفت این رباعی از داروات است

رباعی

عشق آمد و از جنون برومندم کرد	و از دست خردمندم کرد
آزاد ز بند دین و دانش گشتم	تا سلسله زلف کسی بندم کرد

وفات خان اعظم در شهر احمد آباد گجرات اتفاق افتاد و لاش او را در دهلی برده بجوار روضه سلطان امشلاخ
نظام الدین قدس سره نزدیک بقبر پدرش بخاک سپردند چون خان اعظم مسافر در الملک بعت گشت
و او در بخش را بحضور طلب داشته خان جهان را بصاحب صوبگی گجرات سرفرازی بخشیده حکم شد که از آگره با احمد آباد
شتافته محافظت آن ملک نماید

حشتمین نوروز از جلوس بهایون

مطابق ۳۳۰ هجری روز مبارک شنبه دهم جمادی الثانیه سنه هزار و سی و چهار آفتاب جهان تاب برنج حمل را
نور آگین ساخت و سال بیستم از جلوس اشرف آغاز شد و در این کوه بهنر بنشاط شکار پرداخته یک صد و پنجاه
دیک راس قوچ کوهی به تفنگ و تیر شکار کردند و در منزل جنگر تخی جشن شکار آراستگی یافت از بهنر تا این منزل ارغوان آریا
سیر فرمودند و چون درین موسم کوتل پیر نیچال از پرف مالامال می باشد و عبور سوار از فراز آن بغایت دشوار بلکه محال لاجرم
لمضت موکب لیمان شکوه از راه کوه پوچ اتفاق افتاد درین کوهستان تاریخ بهم می رسد و دو سال و سه سال بر درخت
می ماند و از زمینداران آنجا شنیده شد که قریب بتاریخ در یک درخت می باشد درین اثنا ابوطالب پسر کعب
بحکومت لاهور بنیابت پدر مرخص گردید و در غیاب سید عاشق پسر خان بکوستان شمالی پنجاب که ضبط و در لاهور آمده
پدرش بود دستوری یافت و او را بجایگزار نامور گردانید و منصب بهایون صدی و صد و پنجاه سوار عنایت فرمودند و از جمعه
بیست و نهم در منزل نور آباد که بر لب دریاست بهت و اربع سست نزول اتفاق افتاد از گھاٹ بهت تا کشمیر بدستور یک
تا پیر نیچال در راه منزل بتزل خا خا و نشینها ساخته اند در راه نیز اساس یافته و اصلان بجمعه و سائر رنخت فراخخانه حنیاج
نیست درین چند منزل اردو و گه گمان روی کجیت است و باران و شدت سرد از کوه پوچ و دشوار گذار بصوبت گذشت
در اثنا راه آبشاری خوش بنظر در آمد که از کوه آنجا در راه کاشمیر بهتر توان گشت از تفاعش پنجاه و ربع باشد و عرض
آبریز چهار درع متصدیان منازل صفت عالم ادبی آن بسته بودند و معنی نشسته پیاله چند نوش فرموده چشم و دل را
از تماشا آن بهره دادند حکم شد که تاریخ در دستر منصور بر لوح سنگی ثبت نمایند تا این نقش دولت بر صفحه روزگار یادگار ماند

ازین

درین منزل لاله و سوسن و از غوان و یاسمن کبود از کشمیر آوردند روز یکشنبه غره اردی بهشت قصبه باره موله که از قصبه کلان کشمیر است بورد و موکب اقبال آراشگی یافت و مردم شهر از اهل فضل دار باب سعادت و سوداگر و سایر اصناف گروه گروه بسیل استقبال دولت زمین بوس در یافتند درین دو منزل شگوفه زارها بے خوب سیر کرده شد و نیندگان حضرت و جمیع امرای کشتی نشسته متوجه شهر شدند روز سه شنبه هژدهم در سعادت سعادت قرین بهارت دلنشین کشمیر حبت تظیر نزول مرکب اقبال اتفاق افتاد اگر چه در باغ نور منزل که میان دولت خانه واقع است آخرها بے شگوفه بود لیکن یاسمن کبود و ماغ را معطر و منور داشت و در تماشا بے بیرون شهر اقسام شگوفه جمال افروزی می نمود و چون بتواتر پیوسته در کتب طب خصوص ذخیره خوارزم شاه می ثبت یافته بود که خوردن عفران خنده می آید و اگر بیشتر خورده شود آن قدر خنده کند که بیم هلاکت باشد حضرت شاهنشاهی بجهت امتحان کشتنی واجب القتل را از زندان طلب فرموده و حضور خود ربع سیر زعفران که چهل مثقال باشد خورانیسندند اصلا تغیری در احوالش راه نیافت روز دیگر ضعف آن که هشتاد مثقال باشد خورانیسندند بپیش به تبسم آشنا نشد تا بخندیدن چه رسد و مردن خود چه صورت دارد در دیدار لفظ و حرمت کا نگواه به انیزای سنگدن مفوض گشت و دوا و بخش از گجرات آمده ملازمت نمود درین ایام مزاج سردار خان از اعتدال انحراف ورزیده بیماری سور القینه باو عارض شد در فتنه رفت منجر باسهال و موی گشت و تبایخ یا زود هم محرم سنه هزار و سی و پنج در قصبه ملتان و دیعت حیات سپرد او را آورده و حصا که زادگاه او بود در سال پنجاهم از ولادتش سپری شد و چون این خبر بمساع علیا رسیده فوجداری کوهستان شمالی پنجاب بآلت خان که از کوه میان او بود تفرقت و فرمان شد که کامگار سپرش بلازمت شتاید و در بهمن روزها مصطفی خان حاکم طحله رحلت نمود صوبه مذکور را بهر یار عنایت شد در نوا از عرض داشت اسد خان بخشی دکن بمساع جلال رسید که شاهجهان بدیول گانن رسید و یاقوت خان حبشی بالشکر عنبر برهان پور را محاصره دارد و سر ملند را بے پای غیرت جمعیت برجا داشته بلوازم قلعه داری بهمت گماشته و پیوسته از بیرون جنگ می اندازند و هر چند دست و پای میزنند کاری نمی سازند و بعد از چند روز خبر رسید که مردم عنبر نیز برخاسته رفتند چون این معنی بعرض بهایون رسید سر ملند را بے راجه عواطف و مراحم سرفراز فرموده منصب رنج هزار سی و پنج هزار سوار خطاب را بے راج که در ملک دکن بالاتر ازین خطاب نمی باشد عنایت نمودند و از سواخ آنکه چون شاهجهان دست از جهان برداشت ان پور باز داشته بصوب دکن برگشت در انشای راه ضعف قوی بر مزاج استیلا یافت و در ایام تکریم بخاطر رسیدند که عذر تقصیر است گذشتند و الا قدر باید خواست و باین اراده حق پسند

عرض داشته مشتمل بر ندامت و انفعال از جرائم ماضی و حال نوشته ارسال داشته و حضرت شاهنشاهی فرمائی بخواهید که خویش
 قلمی فرموده روانه ساختند مضمون آنکه اگر داراشکوه و اورنگ زیب را بهلازمیت بفرستد و قلعه رهناس و اسیر را که در تصرف کسان
 اوست به بندها بیاورد و در قلم عفو بر جرایم تقصیرات او کشیده شود و ملک بالاکھاٹ با و محبت گردد و بعد از ورود و حضور
 عاطفت شاه جهان آداب استقبال و تعظیم بجا آورده با وجود کمال تعلق و دوستی که بشاهزاده پاداشت رضا جوئی و والد ماجد را
 مقدم شمرده آن جگر گوشه را با بانفاس پیشکش از جواهر و مرصع آلات و فیلمان کوه پیکر که موازی ده لک روپیه قیمت داشت
 روانه درگاه و الاساخت و بسید مظفر خان و رضا بهادر که بجا است قلعه رهناس مقرر بودند حکم نمود که بکس که فرمان پادشاهی ظاهر
 سازد قلعه را با دستپرده همراه سلطان مراد بخش بلازمیت آیند و همچنین بجایات خان نوشت که قلعه اسیر را به بندها بیاورد و پادشاهی
 حواله نموده روانه حضور او گردد و خود بعد از آن بصوب ناسک حرکت نموده درین ایام عرب دست غیب که بجهت آوردن
 سلطان پوشنگ پسر شاهزاده دانیال و عبدالرحیم خان خانان نزد شاهزاده پیران رسید و رفته بود آمده دولت زمین پوس
 دریافت پوشنگ را بعواطف روز افزون اختصاص بخشیده بمنظرف خان بخشی فرمودند که از احوال او خبر دار بوده آنچه بجهت
 ضروریات او در کار باشد از سرکار پادشاه سرانجام نماید نوشته سامان سرکار او کند که از هیچ طرف نگرانی خاطر
 نداشته باشد در خلال این حال عبدالرحیم خان خانان بسادات ایشان بوسه جبین خدمت نورانی ساخت و در این وقت
 خجالت از زمین برگرفت و آنحضرت بجهت دلنوازی و تسلی او فرمودند که درین مدت آنچه بطور رسید از آمار قضا و قدر است
 نه مختار ما دشما این رهگذر خجالت و ملالت راه ندهند و بعد از تقدیم مراسم زینت و شادمانی او را آورده در جای
 مناسب باز در منزل قبل ازین حضرت شاهنشاهی با خواستگاری فرمودند که در این وقت از آن فدائی خان را نزد شاهزاده پیران فرستاده
 بودند که مهابت خان را از خدمت ایشان جدا ساخته بجانب بنگال روانه سازد و خان جهان از کجرات آمده بخدایت و کالت
 شاهزاده پرواز دو در نیولا عرض داشت فدائی خان رسیدم تو هم که در سازنگپور بخدمت شاهزاده پیوسته ابلاغ احکام
 شاهنشاهی نمودم شاهزاده بجای مهابت خان و همراهی خان جهان را رضی نیستند و هر چند درین باب بمبالغه و تاکید معروض
 داشتم نتیجه بران مترتب نگشت چون بدون من و در لشکر بنگال در سازنگپور تو قضا گزیده قاصدان تیر و طلب خان جهان
 فرستاده ام که بسیرت هر چه تمام تر توجه این حد و دگر و چون حقیقت حال را عرض داشت فدائی خان بعرض مقدس رسید
 باز فرمان تباکید تمام بشاهزاده صادر گشت که در این خلافت آنچه حکم شده بخلاف آن را ندهد و اگر مهابت خان بر رفتن بنگال رضی نشود

۴۰۹

جریده متوجه حضور والا گردد و شما با سائر امرا در برهان پور توقف نمایند چون خاطر فیض مظاہر از سیر و سکار عرصہ دلپذیر کشمیر برداشت
 بنا بران بتاریخ نوزدهم محرم الحرام سنہ ہزار و سی و پنج ہجری رایات عالیات بصوب لاہور ارتقا یافت پیش ازین مگر
 بعض رسیدہ بود کہ در کوہ پیر پنجال جانور سے می باشد مشہور بہاے و مردم آن سر زمین می گویند کہ طعمہ اش استخوان ریزہ
 است و پیوستہ بروے ہوا پروازکنان مشاہدہ می افتد و نشسته کم و بیش می باشد چون خاطر اشرف اقدس تحقیق امین
 مقدمات توجه مفرط دارد حکم شد کہ از قراولان ہر کس بتفنگ زدہ بحضور بیار د ہزار روپیہ انعام بیاید قضا را جمال حسان
 قراول بہ بندوق زدہ بحضور اشرف آوردہ چون زخم بپایش رسیدہ بود ز ندہ و تندرست بنظر اشرف درآمد فرمودند چینیہ دان
 آن را ملاحظہ نمایند تا خورش او معلوم شود چینیہ دان را شگافند از حوصلہ اش استخوان ریزہ برآمد و مردم کوہستان معروض
 داشتند کہ مدار خوراک این بر استخوان ریزہ ہا است و ہمیشہ بر روی ہوا پروازکنان چشم بر زمین دارد ہر جا کہ استخوانی بنظرش
 در آید بہ نزل خود گرفتہ بلندی شود و از انجا بر زمین بہ سنگ می اندازد تا بشکند و ریزہ شود آنگاہ میچیند و میخورد درین صورت
 غالب ظن آنکہ ہماے مشہور بہین است

ہمای بر ہمہ مرغان ازان شرف دارد	کہ استخوان خورد و طائری نیاز دارد
---------------------------------	-----------------------------------

سرفروش بکل می ماند لیکن سرکل مرغ پر ندارد و این پر ہاے سہاہ دارد و در حضور وزن فرمودند چار صد و پانزدہ تولہ
 کہ یک ہزار سی و ہفت و نیم مثقال می باشد بوزن برآمد و فواجی لاہور البوطالب پسر آصف خان بدولت زمین بوسہ
 افتخار اندوخت و شب مبارک شنبہ سلخ ماہ نور در ساعت مسعود بہ لاہور نزول اقبال اتفاق افتاد و یک لک روپیہ
 بعبد الرحیم خان خانان انعام مرحمت شد و درین تاریخ آقا سیدی سناہ عباس شرف سجد حاصل نمودہ مکتوب محبت
 اسلوب شاہ را با تحف و ہدایا کہ یکدست شاہین سفید از انجملہ بود بنظر مقدس گذرآیند و از غائب آنکہ شاہنژادہ داد بخش
 شیر ز پیشکش کرد کہ با بز الفت گرفتہ در یک قفس می باشد بہین بز نہایت محبت و الفت ظاہری سازد بدستور سے کہ
 حیوانات جفت می شوند بز را در آغوش گرفتہ حرکت می کند حکم دند کہ آن بز را مخفی داشتند فریاد و اضطراب بسیار
 ظاہر ساخت آنگاہ فرمودند کہ بز دیگر بہان رہا و ترکیب دران قصہ در آوردند اول آن را بوی کرد و بعد ازان کمرش
 بدہان گرفتہ شکست فرمودند کہ میشی در آوردند فی الحال از ہم دریدہ خوردہ بہین بز را نزدیک آوردند الفت و مہربانی
 بدستور سابق ظاہر ساختہ بر پشت افتاد و بز را بر روی سینہ خود گرفتہ دھان

امی اسید از بیج حیوانی و وحشی تا حال

متباه اندیش راه لاهور برده از دروازه قلعه سیاه و نیز تفصیل این اجمال آنکه چون ظفرخان پسر خواجه ابوالحسن بکابل رسید
 شنید که پلنگوس از بک بقصد شورش افزائی وقتنه انگیزی بنواسه غزنین آمده مشارالیه با اتفاق دیگر بندها تعینات صوبه
 مذکور آمده لشکر با فراهم آورده بود درین اثنا احداد بد نهاد قاپو یافته با شارت آن بتاه اندیشش به تیراه آمده راه زنی و
 دست اندازی کاشیده شنیده آن مفسد سیاه بخت است پیش می گیرد و پلنگوس از ان اراده باطل ندانست گزیده
 یکی از خوشیشان خود را نزد ظفرخان فرستاده اظهار ملائمت و چا پلوسی نموده اولیای دولت قاهره خاطر از ان جانب
 پروا خسته دفع فساد احداد بد نهاد را پیش نهاد و همت ساختند و به همان استعداد و جمعیت از راه گردیده بر سر آن
 مقهور روان شدند چون خبر گشتن پلنگوس و آمدن لشکر ظفرخان بدان بد فرجام می رسد تاب مقاومت نیاورده خود را بکوه
 اداغ که محکم از بود می کشید و آن بیعت است آن کوه را پناه روز بد اندیشیده دیواری در پیش دره بر آورده و استحکام تمام نموده
 ذخیره و سایر اسباب قلعداری آماده و همیا داشت اولیای دولت بدترین استیصال او را پیش نهاد همت ساخته بقدم سعی فراز و
 نشیب بسیار طے نموده بدره مذکور پیوستند و همه یکدل و یک جهت از اطراف هجوم آورده همت به تسخیر آن گماشتند هفت قسم
 جهادی الاولی نقاره فتح بلند آوازه ساخته داد و شجاعت و جلاوت دادند از هنگام صبح تا سه پراش قتال و جدال اشتعال
 داشت بعد از سه پربانواع عواطف و مراسم الهی ابواب فتح و غیره در جبهه مراد دولت خواهان مفتوح گردید و آن محکم تبصره
 بهادران لشکر منصور در آمد درین وقت یکی از احدیان شمشیر و کار و دانگشتری که یافته بود نزد ظفرخان برده می نماید و
 یقین می شود که اینها از ان عاصی است و ظفرخان بود با چند سوار بر سر آن بدگر میرود و ظاهر می گردد که بند و قے باور سیده
 و بجهنم و اصل شد هر چند منادی کرد و بد شخص نگشت که این تفنگ دوست لدا هم تن باور سید با بجله سر آن مفسد مصحوب سردار خان
 روانه درگاه آسمان جاہ گردید و ظفرخان و دیگر بندها به شایسته خدمت که مصدق تر و دوات پسندیده گردیده بودند هر کدام
 در خور استعداد خویش باضافه منصب و اقسام مراسم اختصاص یافتند و درین تاریخ خبر رسید که رقیه سلطان بیگم صبیحه
 مرزا هندال منکوحه حضرت عرش آشیانی کرد و از مخالفه اکبر آباد بجوار رحمت ایزدی پیوستند زن کلان آنحضرت ایشان بودند
 و چون فرزند داشتند در زمانه که شاه بجا آمد و جو د آمدند حضرت عرش آشیانی آن گوهر کلتیای خلافت را بشکوهی بیگم
 سپردند و این سر بر آراے خلافت سر آراے قدس تکفل تربیت و پرورش الا که شد القصد در بهشتاد و چهار سالگی به بنام خان
 عدم شتافتند در خلال این احوال عبدالرحیم ولد بیگم خان شمول انواع مراسم و اقسام از آن گردید و باز گریختن خطاب مستطاب

خان خانان فرق عزت برافراخت و خلعت و اسپ مرحمت نموده بایالت سرکار قنوج رخصت فرمودند و مقارن این حال تمامی فیلان مہابت خان کہ قبل ازین فرمان طلب شدہ بود بدرگاہ رسیدہ داخل فیلیخانہ بادشاہی شدند درین روز ہا معروض گردید کہ مہابت خان صبیہ خود را بخواجہ برخوردار نام بزرگزاہدہ نقشبندی نسبت کردہ و چون این وصلت بے اذن و رخصت آن حضرت شدہ بود بر خاطر اشرف گران آمد اورا بجنور اقدس طلبیدہ فرمودند کہ چرا بے دستورے ما و تخرچین عمدہ دولت را گرفتہ جواب پسندیدہ سامان نتوانست نمود و حکم اشرف شلاق بست درسا خوردہ مجوس گردید و درین روز ہا میرزا دکھنی پسر میرزا رستم صفوی بخطاب شاہنواز خان اختصاص یافت بست و ہم اسفند لاد ساحل دریای چناب پور و موکب مسعود آراستگی یافت

جشن بست و کمین نوروز از جلوس ہمایون

روز سہ شنبہ بست و دوم جمادی الثانی سنہ ہزار و سی و پنج ہجری میر جہان افروز بروج حمل تحویل نمود و سال بست و کمین از جلوس مبارک آغاز شد بر ساحل دریای چناب یک روز بلوازم جشن نوروزے پرداختہ روز دیگر از ان منزل کوچ فرمودند در نیولا آقا محمد المیچی شاہ فلک بارگاہ شاہ عباس را رخصت انعطاف ارزانی داشتہ خلعت با خنجر مرصع سی ہزار روپیہ با و مرحمت فرمودند و مکتوبے کہ در جواب محبت نامہ شاہی بجا رس یافتہ بود با گریز مرصع تمام الماس کہ یک لکر و پیہ قیمت داشت و کمر خنجر مرصع نفیس نادر بر رسم ارمنان خوانہ او شد و در اوراق سابق فرستادن عرب دست غیب نزد ہما بجان بہت آوردن فیلان رقمزدہ کلک سوانخ بنگا رگشتہ و اشارتے بطلب اونیر رفتہ در نیولا بجوالی اردو پیوست بالجملہ طلب او بہ تحریک و کار پردازی آصف خان شدہ بود و پیشینہا و خاطر ایشان آنکہ اورا خوار و بے عزت ساختہ دست تعرض بہ ناموس و جان و مال او در زنند و این مطلب گران را بغایت سبک دست پیش گرفتند و او بر خلافت ایشان با چہار پنج ہزار راجپوت خونخوار یک رنگ یک جہت کردہ و اعیان اکثرے را ہراہ آورد کہ ہر گاہ کار بجان و کار و باستخوان رسد و از ہمہ راہ و از ہمہ جہت مایوس گردد و پاس عزت و ناموس خود بقدر امکان دست و پا زدہ با اہل و عیال جان نثار شوند

وقت ضرورت چون سازگرنیز	دست بگیرد شمشیر تیز
------------------------	---------------------

با آنکه از روش آمدن او در مردم حرفهای ناملائم مذکور می شد آصف خان در نهایت غفلت و بے پروائی بسیر بود چون خبر آمدن او بعرض اقدس رسید نخست پیغام شد که تا مطالبات سرکار بآبادشاهی را بدیوان اعلیٰ مفروغ نسازد و مدعیان را بمقتضای عدالت تسلی ننماید راه کورنش و ملازمت مسدود است و در باب خواجه برخور و ارسپه خواجه عمر نقشبندی که مهابت خان دختر خود را با و نسبت نموده و سابقاً مذکور شد که او را نیز چنگ زده بزند ان سپردند حکم شد که آنچس مهابت خان با و داده فطائی خان تحصیل نمودم بخرمانه عامه رساند و چون منزل بکنار بهت واقع بود نواب آصف خان با وجود چنین دشمن قوی باز وے از سر و جان گذشته در نهایت غفلت و عدم احتیاط صاحب و قبله خود یعنی حضرت شاهنشاهی ا در آن طرف دریا گذاشته خود با عیال و احمال و اطفال و خدم و حشم از راه پل عبور نموده درین روے آب منزل گزید و هم چنین کارخانجات از خزانه و قورخانه و غیره حتی که خدمتگاران و بنده های نزدیک در کل از دریا عبور نمودند معتمد خان بخشی و میر تو زک از آب گذشته شب در پیش خانه بود علی الصبح چون مهابت خان دریافت که کار بناموس و جان او رسیده لاعلاج درین وقت که هیچ کس در گرد و پیش حضرت نمانده بود با چهار پنج هزار سوار را چپوت که با آنها قول و عهد نموده بود از منزل خود برآمده نخست بر سر پل رسیده قریب دو هزار سوار بر پل می گذارد که پل را آتش زده اگر کسی اراده آمدن داشته باشد بمذابحه و مقابله قام بر جا دارند و خود متوجه دولتخانه می گردند و از در حرم گذشته به پیشخانه معتمد خان رسیده باز پرس احوال نمود معتمد خان بتمتیر بسته از خیمه برآمد و چون چشمش بر او افتاد از احوال شاهنشاهی استفسار نمود و قریب بصد راجپوت پیاده برچه و شمشیر در دست همراه داشت و از گرد و غبار چهره آدم خوب محسوس نمی شد بر سمت دروازه کلان شتافت و در آن وقت در فضاے دولت خانه معدودے از اهل یتاق و غیره و سه چهار خواجه سراے پیش دروازه ایستاده بودند مهابت خان سواره تا دولت خانه رفته از اسپ فرود آمد در آن وقت که پیاده شده بجانب غسل خانه شتافت قریب دو صد راجپوت همراه داشت معتمد خان پیش رفته گفت که این همه گستاخی و بیباکی از ادب و دراست نفسی توقع نماید تا من رفته باشم کورنش و زمین بوس نمایم اصلاً بجواب نه پرداخت و چون بر در غسل خانه رسید ملازمان او تختهای دروازه را که در بانان بهت احتیاط بسته بودند در هم شکسته بفضاے دولتخانه در آمدند جمعی از خواصان که برگرد و پیش آنحضرت سعادت حضور اخلاص داشتند از گستاخی او بعرض همایون رسانیدند

آن حضرت از درون خرگاہ برآمدہ بر پالکی نشستند درین وقت مہابت خان مراسم کورنش بتقدیم رسانیدہ آنگاہ بر دور
پالکی گردیدہ معروض داشت کہ چون یقین کردم کہ از آسیب عداوت و دشمنی آصف خان خلاصی و رہائی ممکن نیست و
بانواع و اقسام خواری و رسوائی کشتہ خواہم شد از روی اضطراب جرات و دلیری نمودہ خود را در پناہ حضرت انداختم اکنون اگر
مستوجب قتل و سیاست ام در حضور اشرف سیاست فرمایند درین وقت راجپوتان او فوج مسلح آمدہ در سراپردہ
بادشاہی را فرگفتند و در خدمت آنحضرت بجز عرب دست غیب کہ دستیار او بود و میر منصور بدخشی و جو اہر خان خواجہ سرا
و بلند خان و خدمت پرست خان و فیروز خان و خدمت خان خواجہ سرا و فصیح خان مجلسی و سہ چہار نفری از خواص ملکی دیگری حاضر نبود چون آن
بے ادب خاطر اقدس را شورانیدہ بود مزاج عمدالشرکت را غیرت در شور داشت و در رتبہ دست بر قبضہ شمشیر رسانیدہ خواستند کہ جہان
از لوث وجود آن بیباک پاک سازند ہر بار میر منصور بدخشی بہ ترکی عرض میکرد کہ وقت مقتضی آن نیست صلاح حال منظور باید داشت و
سزای کردار ناہنجاری این تیرہ بخت بد کردار را بایزد داد اگر حوالہ فرمایند تا وقت استیصال او در رسد چون حرف او بلسر و غ
دولت خواہی آراستگی داشت ضبط خود فرمودند و در اندک فرصت راجپوتان او درون برون و دولخانہ فرو گرفتند چنانچہ
بغیر او و نوکران او کسے دیگر بنظر درنی آمد درین وقت آن بے عاقبت عرض کرد کہ ہنگام سواری ست بظاہر مہم و ہولناکی
فرمایند تا این غلام فدوی در خدمت باشد و بر مردم ظاہر شود کہ این جرات و گستاخی حسب الحکم از من بوقوع آمدہ و
اسپ خود را پیش آوردہ مبالغہ و الحاح بسیار نمود کہ برہین اسپ سوار شوید غیرت سلطنت رخصت نداد کہ بر اسپ
سواری فرمایند حکم شد کہ اسپ سواری خاصہ را حاضر سازند و کجبت اسپ پو شیدن و استعداد سواری خواستند کہ
بدرود محل تشریف برد آن ستیزہ کار را حسی نشد الفصہ آن قدر توقف ایستاد کہ اسپ خاصہ را حاضر ساختند و
آنحضرت سوار شدہ دو تیر انداز بیرون دولخانہ تشریف بردند بعد از آن فیل خود را آوردہ التماس نمود کہ چون وقت شورش
و از دحام است صلاح دولت درین میدانند کہ بر فیل نشسته متوجہ شکار گاہ شوند و آنحضرت بے مبالغہ و مضائقہ برہمان
فیل سوار شدند کیے از راجپوتان معتمد خود را در پیش فیل و دو راجپوت دیگر را در پس حوضہ نشانیدہ بود درین اثنا
مقرب خان خود را رسانیدہ با ستر صناعے او درون حوضہ نزدیک آنحضرت رفتہ نشست ظاہر او درین آشوب گاہ
بے تمیزی زخمی بر پیشانی مقرب خان رسید و دست پرست خان خواہ کہ معتاد شراب و پیالہ خاصہ در دست داشت خود را
بفیل رسانید و ہر چند راجپوتان دستار و بازو مانع کردند و خواستند کہ او را جابے نہ ہند و کنارہ حوضہ

محکم گرفته خود را نگاه می داشت و چون در بیرون جاگشتن نبود خود را میان حوضه گنجیند و چون قریب نیم کرده
 مسافت طی شد کجاست خان داروغه فیلیخانه ماده فیل سواری خاصه را حاضر آورد و خود در پیش قیل و پسرش در عقب
 نشسته بود مهابت خان اشاره کرد تا آن بے گناه را با پسرش شهید کردند بالجمله در لباس سیر و شکار بر سمت منزل خویش
 راهبری نمود و آنحضرت بدرون خانه او در آمده زمانی توقف فرمودند فرزندان خود را برد و آنحضرت گردانید و چون
 از نورجهان بیگم غافل افتاده بود درین وقت بخاطرش رسید که باز حضرت شاهنشاهی را بدو لتخانه برده از آنجا همسرا
 نورجهان بیگم باز بخانه خود آورد باین قصد باز دیگر آنحضرت را بدو لتخانه آورد و قضا را در هنگامی که حضرت شاهنشاهی
 بقصد سیر و شکار سوار شدند نورجهان بیگم فرصت غیبت شمرده با جواهر خان خواجه سر که ناظر محلات بادشاهی بود از آب
 گذشته بمنزل برادر خود آصف خان رفته بود آن کم فرصت تیز رفتن بیگم یافته از سهوی که در محاربت بیگم کرده نداشت
 کشیده مترود خاطر گشت آنگاه در فکر شهر یار شد و دانست که جدا داشتن او از خدمت حضرت خطائی است عظیم لاجرم رای
 فاسد او بر این معنی قرار گرفت و آنحضرت را باز سوار ساخته بمنزل شهر یار برد و آنحضرت از وسعت حوصله و گرانباری هر چه
 اومی گفت می کردند درین وقت همچو نیر و شجاعت خان همراه شد و چون بخانه شهر یار طرمی آید بر اچوتان اشاره کرد تا
 او را بقتل رسانند بالجمله چون نورجهان بیگم از آب گذشته بمنزل برادر خود رفت عمد های دولت را طلب داشته مخاطب و
 معاتب ساخت که از غفلت و خامکاری شاکار تا با نینجا کشید و آنچه در خیله بچکس نگذشته بود بظهور آمد و در پیش خدا خلق
 محلات زده کرد از خویش گشتند اکنون تدارک آن بهر که در آنچه صلاح دولت و برآمد کار باشد با اتفاق معروض باید
 داشت همه یکدل و یک زبان بعرض رسانند که تدبیر درست در آن حساب آنست که فردا فوجها ترتیب داده در
 رکاب سعادت از آب گذشته آن مفسدان را متهور و منکوب ساخته بدولت زمین بوس بندگان حضرت سرفراز شویم
 چون کنکاش ناصواب بمساع جلال رسید از ضابطه مستول دور نمود همان شب بمرتب زبان و صادق خان بخشی و میر منصور
 و خدمت خان را پے در پے نزد آصف خان و عمد های دولت فرستادند که از آب گذشته جنگ انداختن محض خطا
 است زنها که این تدبیر نادرست را نتیجه خامکاری و ناسازگاری دانسته پیرامون خاطر راه نهند که بجز ندامت و پشیمانی
 اثر بران مرتب نخواهد شد هر گاه درین طرف باشم بگردگری و بجهت امید بکنید و کتبت اعتماد و تیا ط انگشتری مبارک
 خود را مصحوب میر منصور فرستادند اما آصف خان بگمان آنکه این سرفراز از طبیعت

حکم فرموده مهر افستاده اند بهمان قرار داد پاسبان عزمیت افشوده درین وقت فدائی خان چون از فتنه پردازان زمانه توقف یافت سوار شده بکنار آب آمده و از آنکه پل را آتش داده بودند و امکان عبور متصور نبود بتیاب شده در تیر باران بلا و تلاطم فتنه با چندین نوکران خویش رو بروی دولتخانه اسپ بدریازده خواست که بشا درسی عبور نماید شش کس از همراهان او بوج فنا رفتند و چندی از تنیدی آب پایان رویه افتادند و نیم جانی بساحل سلامت رسانیدند و خود با اسپ سوار برآمده حقیقتش نمایان کرد و دست اکثری از رفقای او بکار رسید و چهار کس از همراهان او جان نثار شدند و چون دید که کاری از پیش نمی رود و غنیمت زور آور است و بلازمت اشرف نمی تواند رسید عطف عنان نموده از آب گذشت و حضرت شاهنشاهی آنروز و آن شب در منزل شهر یار بسر بردند و در شب هفتم فروردی مطابق بیست و نهم جمادی الثانی آصفخان با اتفاق خواجه ابوالحسن و دیگر عمد های دولت قرار جنگ داده در خدمت مهد علیا نور جهان بیگم از گذری که غازی بیگ مشرف نواره پایاب دیده بود قرار گذشتن داد اتفاقا بدترین گذر با بهمان بود سه چهار جا از آب عمیق عریض گذشتند و در وقت گذشتن انتظام افواج بر جانماند هر فوجی بطرفی افتاد آصفخان و خواجه ابوالحسن و ارادت خان با عمار بیگم رو بروی فوج کلان غنیمت که فیلان کاری خود را پیش داده کنار آب را مضبوط ساخته بودند درآمدند و فدائی خان بفاصله یک تیر انداز پایان تر مقابل فوج دیگر از آب گذشت و ابوطالب پسر آصف خان و شیر خواجه و آله یار و بسیاری مردم پایان بر فدائی خان عبور نمودند و هنوز جمعی بکنار سوسته و بعضی میان آب بودند که افواج غنیمت فیلان را پیش رانده حمله آوردند و هنوز آصفخان و خواجه ابوالحسن در میان آب بودند و معتقدان از آب تنگی گذشته بلب آب دویم ایستاده تماشا می نگریدند که سوار رویه در سپ و شتر در میان دریا در آمده پهلوی بر یکدیگر بر زده سعی در گذشتن دارند و در وقت نزدیک خواجه سراسر بیگم آمده مخاطب ساخت که مهد علیا می آید که آنچه جا به توقف و تامل است پاسه بهت پیش نهید که بجز دور آمدن شما غنیمت منظم گشته راه آوارگی پیش خواهد گرفت از استماع این خطاب و عقاب خواجه ابوالحسن دستمزد خان اسپان خود را در آب زدند و فوج غنیمت و راجوتان مردم این جانب را پیش انداخته بدریا درآمدند و در عمار بیگم دختر شریار و صبیبه شاهنواز خان بودند تیر بر بازو و دختر شریار رسید و بیگم بدست خود بر آورده بیرون انداخت و لبها سها بخون رنگین شد و جواهر خان خواجه سراسر ناظر محل و ندیم خواجه سراسر بیگم و خواجه سراسر دیگر در پیش نیل جان نثار گردیدند و دوزخ شمشیر بر خطه ایل بیگم رسید و بعد از آنکه رو به نیل برگشت دوسه زخم بر چهار عقب نیل زدند تا آنکه شمشیر با از پهلوی بیلبان سعی در راندن نیل داشت تا جا به رسید که آب عمیق آمد و اسپان

بشادوری

به شنای اقادند و بیم غرق شدن بود ناگزیر عطف عنان نمودند و فیصل بیگم بشناوری از آب گذشت و بدو لتخانه بادشاهی
 رفته فرود آمدند و چون راجپوتان قصد تمام باین جانب کردند درین وقت آصف خان پیدا شد و از نیرنگی زمانه و بیبراد
 رفتن رفیقان و شستن نقش بدگله آغاز کرده روانه شد و هر چند حاضران از ایشان نشان خواستند اثری ظاهر نشد
 که کدام جانب شناخت و خواجه ابوالحسن گرم راند و از جدول اضطراب اسپ بریازد و چون آب عمیق بود و تندمی رفت
 در وقت شنای از اسپ جدا شد تا قاش زمین را بدو دست محکم گرفته بود تا آنکه غوطه خورد و نفس گیر شد قاش زمین
 نگذاشت درین حالت مخصوصه ملاح کشمیر خود را رسانیده خواجه را بر آورد و فدائی خان با جمعی از نوکران خود و چندی
 از بندها که بادشاهی که دوستی و آشنائی با او داشتند از آب گذشته با فوجی که در مقابل او بود چپقلش کرد و غنیم خود را
 برداشته تا خانه شهریار که حضرت شاهنشاهی در آنجا تشریف داشتند خود را رسانید و چون درون سرا پرده از سوار و
 پیاده مالامال بود بر سر در ایستاده به تیر اندازی پرداخت چنانچه تیرها که او اکثر در صحن دو لتخانه نزدیک بان حضرت می رسید
 و مخلص خان در پیش تخت ایستاده بود با بگله فدائی خان زمانه ممتد ایستاده تلاش می کرد و از همراهان او سید مظفر که از
 جوانان کار طلب کار دیده فدوی بود و عطار الله نام خویش فدوی خان بد ریافت سعادت شهادت حیات جاوید یافتند
 و سید عبد الغفور بخاری که از جوانان شجاع است زخم کاری برداشت و چهار زخم با سپ سوار می فدائی خان رسید و چون
 در یافت که کاری از پیش نمی رود و بخدمت نمی تواند رسید عطف عنان نموده از آرد و برآمد و بطرف بالای آب شناخت و روز دیگر
 از آب گذشته به تناس نزد فرزند ان خود رفت و از آنجا عیال را برداشته بگرچاک طنزیه رخت سلامت کشید بد بخش نام
 زمیندار پرگنه ندکور با و رابطه قدیم داشت فرزندان را در آنجا گذاشته و خاطر از آنجا سب و او پر داخته جریده بجانب هندوستان
 شناخت و شیر خواجه و آله وردی خان قراول باشی و آله یا ریسر اقتار خان هر کدام بطرفی رفتند و آصف خان چون دست
 که از دست مهابت خان خلاصی ممکن نیست با سپر خود ابوطالب و دو صد و سه صد سوار مفلوک از بارگیر و اهل خدمت بجانب
 قلعه اٹاک که در تیول او بود رفت و چون به رهناس رسید از ارادت خان خبر یافت که در گوشه فرود آمده کسان خود را
 فرستاده ببالغه بسیار نزد خود طلبید لیکن هر چند که کرد او بهر اسی آصف خان راضی نشد و آصف خان بقلعه اٹاک رفته تحصن
 گشت و ارادت خان برگشته بار و آمد و بجای از ان خواجه ابوالحسن بهمد و سوگند اطمنان خاطر بخشیده مهابت خان را دید و نوشته
 بنام ارادت خان و معتمد خان مشتمل بر سوگند غلیظ شد بدین مضمون گرفت که گزند جان از حضرت و ناموس نرساند نگاه ایشان

راہمراہ برودہ ملاقات دادورین روز عبدالصمد نواسہ شیخ چاند منجم را کہ باصف خان رالطہ قوی داشت و الحق جوان مستعد بود و بناست
 آشنائی او در حضور خود قبیل رسانید مقارن این حال شاہ خواجہ ایلچی نذر محمد خان والی بلخ بدرگاہ والا رسیدہ ملازمت نمود و بعد
 از ادائے کورنش نسیم و آدابے کہ درین دولت معمول است کتابت نذر محمد خان کہ مشتملہ اطہار اخلاص و نیاز مندی بود
 با تحف دہد ایاے آن ملک گذرانیدہ آنگاہ پیشکش خود را بنظر در آورد و سوغاتہاے نذر محمد خان از اسپ و غلام ترکی
 وغیرہ موافق پنجاہ ہزار روپیہ قیمت شد و عجاوبہ الوقت سی ہزار روپیہ انعام یافت پیش ازین نگاشتہ کلک وقائع نگاشتہ
 کہ چون آصف خان پہنچ و جبہ از مہابت خان امین بود بہ قلعہ انک کہ در جاگیر او رفته تھن جبت و ہمگی دو صد و پنجاہ کس از سوار
 و پیادہ با او ہمراہ بودند مہابت خان چندے از احدیان بادشاہی و ملازمان خود وز مینداران آن نواحی را بسر کردی بہرند
 نام سپر خود و شاہ قلی فرستاد کہ گرم و گیر اشناقتہ بہ محاصرہ قلعہ پر دازند تا مبردہ عا در انجا رسیدہ قلعہ را بدست آوردند و
 آصف خان عنان بہ قضا سپرد و فرستادہ ہاے مہابت خان بہ عہد و سوگند آرام بخش خاطر متوحش او گشتہ حقیقت
 مہابت خان نوشتند و چون موکب گہمان شکوہ از دریاے انک عبور نمود مہابت خان از حضرت رخصت حاصل
 نمودہ قلعہ انک رفت و آصف خان را با ابوطالب سپر و خلیل اللہ ولد میر میران مقید و مجوس ساخت و قلعہ را
 بملازمان خود سپرد و در بہین اثناے عبدالخالق برادر زادہ خواجہ شمس الدین محمد خواتی را کہ از مصاحبان و مخصوصان
 آصف خان بود با محمد تقی نجشی شاہ لہجان کہ در محاصرہ بر ہا پنور بدست افتادہ بود بہ تیغ بیابکی آوارہ صحراے عدم
 گردانید و ملا میر محمد قنودیرا کہ بسبب اغوزی نزد آصف خان بودہ دقیقکہ او را زنجیر کرد و نہ بسبب اتفاق زنجیر حلقہ دارد
 پاے او کردند چنانچہ باید استحکام ندادند باندک حرکت از پاے او بر آمد ایمل مقدمہ حمل بر افسونگری و ساحری او کرد
 او حافظ قرآن مجید بود و پیوستہ بتلاوت اشتغال داشت و لہماے او بتلاوت متحرک بود ازین حرکت لب یقین کرد
 کہ مراد عاے بدی کند و از غلبہ و سواس و فرط توہم آن مظلوم را بہ تیغ ستم شہید ساخت ملا محمد بانضائل صوری و کتب
 و کمالات بزور صلح و پرہیزگاری آراستگی داشت افسوس کہ نسفاک بیابک قدر چنین مردی اشناخت و بہرودہ ضائع ساخت
 و چون بنواسے جلال آباد نزول اُردوی گہمان پوی اتفاق افتاد جمعے انکا فران آمدہ ملازمت نمودند اکنون مجملے از
 معتقدات و رسومی کہ بہان ایشان شائع است بہت غرابت منقولی گرد و طریق آنہا بہ آیین کافران تبت نزدیک
 است بہتے صورت آدمی از طلا مانع ساختہ پرستش می نمایند کہ پیش از یکزن نمی کنند مگر زن اول تا زادگاہ باشد

یا با شوهر ناسازگار و اگر خواهند که بخانه دوستی یا خویشی بروند از بالاس بام یک دیگر تردد می کنند و حصار شهر را جز یک در
 نمی باشد و غیر از خوک و ماهی و مرغ و دیگر همه گوشت می خورند و حلال دارند می گویند که از قوم ما هر کس که ماهی خورد البته
 کور شده و گوشت را یعنی گرده می خورد و لباس سرخ را دوست می دارند و مرده خود را لباس پوشانیده و سلح
 ساخته با صراحی و پیاله و شراب در گوری گذارند و سوگند ایشان این است که کله آهورا یا بز را در آتش می نهند و باز آنرا
 از انجا برداشته بر درخت می گذارند و می گویند که هر کس از ما این سوگند را بد روغ خورده البته بهلاست متبلا شده و اگر
 پدر زن پسر خود را خوش کند بگیرد و پس در آن باب مضائقه نمی نماید حضرت شاهنشاهی فرمودند که هر چه دل شما
 از چیزهای هندوستان خواهش داشته باشد اورخواست نماید اسپ و شمشیر و نقد و سرو پا و سرخ التماس کردند
 و کامیاب مراد گشتند و رین اثنا جنگت سنگ پسر راجه با سواژ اردو و گیهان شکوه فرار نموده بکوہستان شمالی لاهور که وطن
 اوست شتافت و مقارن این حال صادق خان بایالت صوبه پنجاب رخصت یافت و حکم شد که تنبیه و تادیب جنگت نماید و
 حضرت شاهنشاهی منزل بمنزل به نشاطش کار برداخته روز یک شب به ترمی بهشت در ساعت مسعود داخل شهر
 کابل شدند و درین روز بر نیل نشسته تارکان از میان کابل گذشتند باغ شهر آرا که نزدیک قلعه کابل واقع است
 نزول اجلال فرمودند و زوجه غرور داد بر وضه منوره حضرت فردوس مکانی تشریف برده بوازم نیاز مندی بتقدیم
 رسانیده از باطن قدسی موطن آن حضرت استمداد همت نمودند و همچنین به زیارت میرزا هندال و غم بزرگوار خود
 میرزا محمد حکیم تبرک حبه از حضرت حق سبحانه تعالی التماس آمرزش ایشان فرمودند از غرائب اتفاقات که از آنها سخنان
 تقدیر بر منصفه ظهور پر تو افکند پاداش کردار زشت هابت خان است تفصیل این اجمال آنکه چون آن جرأت و گستاخی در کنا
 آب بهت از و ظهور آمد و امرای بچو صله با سپاه از غفلت خویش خجالت زده خاوند خویش گشتند و امری که در محلیه بیچکس خطور
 نکرده بود چهره پر و از ظهور گشت راجپوتان او بنا بر تسلط و اقتدار که بحسب اتفاق روئے نموده بود خود سرو مغرور گشته
 دست تعدی و تطاول بر رعایا و زیر دستان در آن کرده بیچکس را موجودی شمرند تا آنکه روزگار بر گشت و دست قتنه
 آتش بخرمن هستی آن خود سران زد با بچکس از راجپوتان در چلکه که از شکار گاهای مقرری کابل است رفته اسپان خود
 بچراگذاشته بودند چون چلکه راجپوت شکار باد شاهی ترق ساخته بجمع از اسپان حال نموده بودند که از آنها مانع آمده کار
 بدرستی گذرانید و راجپوتان بیجا با آن بیچاره را بزم بیچاره کرد و چند روز در کابل و برادران او و احدیان دیگر

بدرگاه رفته استغاثه و دادخواهی نمودند حکم شد که اگر او را شناخته می باشند نام و نشان او معروض دارند تا بحضور اشرف طلبیده
 باز پرس فرماییم و بعد از اثبات خون بسزارد احدیان را باین حکم تسلی نگشته برگشتند را چوتان نیز قریب با آنها فرود
 آمده بودند روز دیگر احدیان مستعد رزم و پیکار شده همه یک جهت و یک روز بر سر دایره را چوتان آمدند و چون احدیان
 تیر انداز و توپچی بودند بانگ زد و خوردی را بهوت بسیار گشته شد و چندس را که هابیت خان از فرزندان حقیقی گرامی تیر
 می دید علف تیغ انتقام گردیدند تخمیناً هشتصد و نهصد را چوتان بقتل رسیده باشند و احتشام کابل و هزارجات سرجا
 را چوتان را در اطراف و لواحق یافتند از کوتل هند و کش گذرانیده فرود خنند و باین طریق قریب بیانصد را چوتان
 که بیشتر از آنها سردار قوم بودند و بشجاعت و مردانگی اشتهار داشتند در وقت رفتند و هابیت خان از شنیدن این
 خبر سراسیمه و مضطرب سوار شده بکاک نوکران خود شافت و در اثنا راه نقش را طوری دیگر دیده از بیم و هراس که مبادا
 درین آشوب کشته شود برگشته خود را در پناه دولت خانه انداخت و بالتماس او حبشیان و کوتوال خان و جمال خان خواهان
 حکم شد تا این فتنه را فرود نشاندند و دیگر بعض رسید که باعث جنگ و ماده فساد بدیع الزمان خویش خواجه ابوالحسن و
 خواجه قاسم برادر اوست هر دو را بحضور طلبیده باز پرس فرمودند جوابی که تسلی او شود سامان نیارستند کرد چون
 کس بسیار از تیر و تفنگ بقتل رسیده بودند ناگزیر مراعات خاطر او از لوازم شمرده نامبرده بار ابله حواله کردند و
 او در نهایت خواری و رسوائی سر و پا برهنه بخانه خود برده مقید ساخت و آنچه در بساط آنها بود تمام متصرف شد در نیولا
 بحرین رسید که عنبر حبشی در سن هشتاد سالگی با جل طبعی در گذشت عنبر در فن سپاهگری و سرداری و ضوابط تدبیر عدیل
 و نظیر نداشت او باش آن ملک را چنانچه باید ضبط کرده بود تا آخر عمر روزگار بغزت بسر برد و در هیچ تاریخی بنظر در نیانده
 که غلام حبشی بر تبه او رسیده باشد و درین ایام سید بهوه حاکم دہلی بوجوب نوشته هابیت خان عبدالرحیم خانخانان را که
 متوجه جاگیر خود بود برگردانیده بلا هو و فرستاد در نیولا خبر رسید که شاهزاده های والا نژاد سلطان دارا شکوه و سلطان
 اورنگ زیب پسران شاه جهان بجواله اکبر آباد رسیدند خاطر قدسی مظاہر از مرده وصول بنام کاکا مگار گلگل شگفت
 لیکن هابیت خان بنظر خان حارس دارالخلافه نوشت که نظر بند نگاه دارد بدرگاه بیاید چون توجه خاطر اشرف به شکار
 بسیار بود و شیفنگی آنحضرت درین شکل مجدی رسیده بود که در حضور سرفکر و زبے شکار ممکن نیست که بسر آید لاجرم در نیولا
 آکه در درون خان قراول یکی بخت شکار تمهید که اهل هند آرزو در کویند از ریمان تا بیده ترتیب داده پیشکش نمود

مبلغ بیست و پنج هزار روپیه بران صرف شده بنا بران در موضع از غنده که از شکار گاهای مقرر این ملک است بمقتضایان
 سرکار حکم شد که نوردوز را بشکار برده استاد نمودند و شکاری را از هر جانب بنوردوز آوردند و حضرت با پرستاران حرم سراسر
 عزت بنشاط شکار توجه فرمودند شاه اسمعیل هزاره که جماعه هزارها و را بزرگی و مرشدی قبول می داشتند و با توابع و لواحق
 خویش در ظاهر دیمه میر مانوس فرود آمده بود حضرت شاهنشاهی با نور جهان بیگم و اهل حرم بمنزل شاه اسمعیل تشریف فرمودند
 و بیگم بفرزندان شاه از اقسام و جواهر در داری مرصع آلات تلمط فرمودند و از انجا بنشاط شکار پرداخته قریب سیصد راس
 از رنگ و قوچ کوهی و خرس و کفتار که در این نوردوز آمده بود شکار شد و یکی از همه کلان تر بود وزن فرمودند سه من و سه سیر
 بوزن جهانگیری برآمد و از سواخ آنکه چون خبر گستاخی هما بت خان بسبع شاه جهان رسید مزاج بشورش گرایید و با وجود
 قلت جمعیت و عدم سامان داعیه مصمم شد که بخدمت پدر و الا قدر شتافته سزای کردار نا بهنجار و در دامن روزگار او نهند
 باین عزیمت شتافته بتاریخ بیست و سویم رمضان سال هزار و سی و پنج با هم سواران از مقام ناسک بر تنگ
 رایات برافراشتند بگمان آنکه شاید درین مسافت بقدر جمعیتی فراهم آید چون اجیر مخیم گشت راجه کشن سنگه سپهر راجه بجمیم که با پانصد
 سوار در موکب منصور بود با جمل طبعی در گذشت و جمعیت او گشت و همگی پانصد سوار در غایت پریشانی و تنگدستی همراه
 ماند و اراده سابق سامان پذیر نشد تا گزیر راه عقده کشای چنین تقاضا فرمود که بولایت ^ط شتافته روزی چند در ان
 تنگنای خمول باید گذرانید باین داعیه از اجیر بنا گور و از ناگور بجد و وجوده پور و از ان راه بحیلمیر نصنت اتفاق افتاد
 و حضرت جنت آشیانی در ایام هرج و مرج از همین راه بولایت سند و ملک ^ط تشریف برده بودند و این موافقت
 باجد بزرگوار از بدایع روزگار است چون خاطر فیضی منظر از سیر و شکار گلزار همیشه بهار کابل و پرداخت روز و شبانه
 غره شهر یور از کابل بصوب مستقر الخلافه کوس مراجعت بلند آوازه گشت درین تاریخ خبر بیماری شاهزاده پرویز بعرض
 رسید که در دقلج قوی بهم رسیده ایشان رازمانی ممتد بشعور داشت و بعد از تدبیرات بقدر خفگی حاصل شد و مقارن این حال
 عرض داشت خان جهان رسید نوشته بود که شاهزاده باز از هوش رفته و درین مرتبه پنج گطی که دو ساعت بخومی باشد بشعور
 بودند ناگزیر اطبا بدایع قرار دادند و پنج ^ط در سرد پیشانی و شقیقه ایشان سوختند معینا هوش نیامدند و بعد از ساعت
 دیگر افاقت بهم رسید و سخن کردند و باز از هوش رفتند و از اطبا بیماری ایشان را صرح تشخیص نموده اند و این مثره افراط شراب است
 چنانچه هر دو عم ایشان شاهزاده شاه مراد و شاهزاده دانیال ^ط بیماری مبتلا گشته که در کاسه شراب کردند درینو لا شاهزادگان

والاگر سلطان داراشکوه و شاهزاده اوزنگتیب از خدمت پدر بلامت جد بزرگوار آمده بدولت زمین بوس فرق نیاز نورانی
ساختند از فیلمان و جواهر مرصع آلات قریب ده لک روپیه پیش ایشان بنظر درآمد در نیولا از نوشته فانیخان بعرض رسید که بایستغز
پسر سلطان دانیال مرحوم در امر کوٹ از شاهجهان جدائی گزیده بملک راجه گجنگ خود را رسانیده عنقریب بشاهزاده
پرویز خواهد رسید و از سوانح بجهت افزاکه دین راه بطور آمد آوارگی مهابت خان از درگاه است تفصیل این داستان
برسم اجمال آنکه از تاریخیکه آن بداندیش مصدر چنین گستاخی گردید مزاجش بشورش گرایید و طرف حوصله اش تنگی کرد و
با عیان دولت سلوک نالاکم پیش گرفته و لهار از خود آزرده و خاطر را متفکر گردانید حضرت شاهنشاهی با وجود چنین گستاخی و
سور ادب از کمال حوصله و بردباری التفات و عنایت ظاهری ساختند و هر چه نور جهان بیگم در خلوت می گفت بے کم
وکاست نزد او بیان فرمودند چنانچه مکرر بر زبان آوردند که بیگم قصد تو دار و خبردار باش و صبیبه شاهنواز خان سیره
عبدالرحیم خان خانان که در عقد ازدواج شایسته خان پسر آصف خان است می گوید که هرگاه قابو یابم مهابت خان را
به بندوق خواهم زد و باظهار این مقدمات خاطر او را مطمئن می ساختند تا آنکه رفته رفته تو بهی که در ابتدا داشت و از آن
رهگذر هوشیار و بیداری بود و جماعتی کثیر از راجه پوران با خود راه می آورد و برگرد و پیش دولتخانه بازی داشت کم شد
و آن ضابط و انتظام بر جانماند و معذالوکران خوب او در جنگ میدان کابل قبیل رسیدند و نور جهان بیگم بخلاف او پیوسته
در انتها از فرصت بود و سپاه فکاه می داشت و مردم دلیر جنگ آزار ادلا سامی کرد و مستمال و امید واری ساخت تا آنکه
هوشیار خان خواجه سراسر بیگم بوجوب نوشته ایشان قریب بد و هزار سوار از لاهور نوکر کرده بخدمت شتافت و در رکاب
سعادت هم جمعیت نیک فراهم آمده بود یک منزل پیش از رهناس پلین محله سواران را تقرب ساخته فرمودند که
تمام سپاه قدیم و جدید جبهه پوشیده در راه بایستد آنگاه بلندخان خواص را حکم شد که از جانب حضرت نزد مهابت خان
رفته پیغام گذارد که امروز مردم بیگم خود را بنظر اشرف می گذرانند بهتر آنست که مجرای اول را موقوف دارید مبادا
با هم گفتگو شده جنگ و نزاع کشد و در عقب بلندخان خواجه انور را فرستادند که این سخن پسندیده معقول او سازد و او
حسب الحکم عمل نموده درین وقت بکورش نیامد روز دیگر بسیاری از بنده مهابت در درگاه فراهم آمدند و حضرت
بمهابت خان حکم فرمودند که یک منزل از آرد و پیش می رفته باشد اگر چه او در حقیقت کار آگاه گشت لیکن چون چشمش از جنگ
احدیان ترسیده بود کام و ناکام روانه پیش شد و آنحضرت بتعافیت او وادارنده گرم و گیراشا فتند و مهابت خان دیگر خود را

جمع نتوانست ساخت و از منزل پیش تیر کوچ کرده از دریای بهت گذشته فرود آمد و حضرت شاهنشاهی درین طرف بمسک
 آراستند و افضل خان رازدان آشفته دماغ فرستاده چهار حکم تبقریر او حواله فرمودند نخست آنکه چون شاه جهان بصوب پشیم
 رفته او نیز از پیله رفته آنهم را با انجام رساند و دویم آصف خان را بلازمست حضور فرستد سویم طهورت و هوشنگ پسران
 شاهزاده دانیال را روانه حضور نماید چهارم لشکری پسر خالص خان را که ضامن اوست و تا حال بلازمست نیامده حاضر سازد
 و اگر در فرستادن آصف خان استادگی کند تعیین شناسد که فوج بر سر او تعیین خواهد شد افضل خان پسران شاهزاده دانیال را
 همراه آورده معروض داشت که در باب آصف خان عرض می کند که چون از جانب بیگم امین نیستم بیم آن دارم که اگر
 آصف خان را از دست دهم مبادا لشکر بر سر آن تعیین فرمایند درین صورت بنده را بهر خدمتی که تعیین فرمایند بدان
 سرفراز شده چون از لاهور بگذرم منت بر چشمم و دل گذاشته آصف خان را روانه درگاه خواهیم ساخت چون افضل خان عذر
 فرستادن آصف خان معروض داشت بیگم از حرفهای لغو او بشورش در آمد افضل خان باز رفته آنچه دیده و شنیده بود
 پوست کننده ظاهر ساخت و گفت در فرستادن آصف خان توقف مصلحت نیست زنها بطور دیگر بخاطر نرساند که ندامت خواهد
 کشید چون مهابت خان از حقیقت کار آگاه گشت فی الفور آصف خان را خود آورده معذرت خواست و بعدد سوگند
 خاطر او پرداخته و ملایمت فرادان ظاهر ساخته روانه درگاه نمود لیکن ابو طالب پسر او را بجهت مصلحتی که رقم پذیر گردیده رفود
 نگاهداشت بظاهر عزیمت پشیم و انموده کوچ بکوچ روانه شد و بست و سویم ماه مذکور عبور موکب منصور از آب بهت واقع شد
 از غراب آنکه یورش مهابت خان و بهرج و مرج او در ساحل همین آب اتفاق افتاد و باز انحطاط و آخر نجات و زمان
 او بار او برکنار جهان دریا روی نمود و پس از روزی چندی بطلب پسر آصف خان و بدیج الزمان داماد خواجه ابوالحسن و
 خواجه قاسم برادر او را نیز عذر خواسته بدرگاه فرستاد چون در جهانگیر آباد نزول سعادت اتفاق افتاد و در بخش پسر خسرو
 خان خانان و مقرب خان و میر حمله و اعیان شهر لاهور بدولت زمین بوس جبین اخلاص را نورانی ساختند هفتم ماه آبان سلطنت
 مسعود نزول موکب اقبال بدار السلطنت لاهور چهره افروز مراد گردید درین روز مسعود آصف خان بصاحب صوبگی
 پنجاب اختصاص یافت و منصب و کالت ضمیمه سراجم گردید و حکم شد که سردیوان نشسته از روی استقلال تمشیت همات
 مالی و ملکی پردازد و خدمت دیوانی بخواجه ابوالحسن افضل خان از تغیر میر حمله بخدمت میر سامانی سرفراز
 یافت و میر مذکور بخدمت بخشگیری سر بلند گردید و سید جلالت در سربازان عالم بخاری را که در گجرات آسوده اند و احوال

ایشان بتقریبات درین اقبال نامه ثبت افتاده رخصت وطن فرموده نیل بخت سواری ایشان لطف نمودند درینوالا بعضی رسید
 که هابت خان از سمت راه پلنه عمان تافته بجانب هندوستان روانه شد و نیز بسامع جلال رسید که بیست و دو لاک روپیه
 نقد و کلای از بنگاله فرستاده اند بجویلی دھلی رسیده بنا بران صفدرخان و سپه دارخان و علی قلی درمن و نورالدین قلی
 و انیراے سنگرن با هزار احدی تعیین شدند که بر جناح استعجال شافته زر با بدست آرند نامبرده با متوجه خدمت شده
 در حوالے شاه آباد بمردم او که خزانه می آوردند رسیدند و آنرا زر با در سرابرده متحصن شده تا ممکن و متصور بود و بعد آن
 و مقابلہ پاسے ضلالت افشردند و بندهاے درگاه بعد از زود و خوب بسیار سرار آتش زده بدرون در آمده مبلغ بار
 متصرف شدند و مردم او قرار بر فرار داده راه ادبار سپردند و فرمان شد که زر با بدرگاه فرستاده خود بتعاقب هابت خان
 شتابند و مقارن این حال خان خانان را بمنصب هفت هزاری ذات و سوار از قرار دو اسپه و سه اسپه سرفراز نموده خلعت
 و شمشیر و اسپ پنجاق با زین مرصع و فیصل خاصه مرحمت نموده با جمعی از بندهاے درگاه باستیصال هابت خان دستوری
 فرمودند و صوبہ اجمیر بہ تیول او مقرر شد و چون ہم جگت سنگھ از صادق خان سرانجام نشده بود و او را از دوستان هابتخان
 می دانستند حکم شد که از سعادت کورنش محروم باشد ^{این روز فخلص خان و جگت سنگھ از کوهستان کانگره رسید ملازمت}
 نمودند و درین روز با بکرم خان که خدمت ملک کوچ داشت فرمان صادر شد که او را صاحب صوبہ بنگاله ساختم بدالضوبہ
 شافته بضبط و نسق اولایت پرداز دو خانزادخان را روانه حضور نماید شاہزاده پرویز از فرط با دہ پیمانی بمرض صرع مبتلا
 شده رفته رفته از قدانفرت ہم رسانید و قوی تحلیل رفت و ہر چند اطبا بمعالجات و تدبیرات پرداختند چون زمان ناگزیر
 رسیده بود اثرے بران مترتب نگشت و شب چهارشنبه بتاریخ ہفتم شہر صفر سنہ ہزارسی و شش ہجری پیمانہ حیاتش لبریز
 گردید و کالبد آن مرحوم را نخست در ان شہر امانت فرمودند و آخر با کبر آبا و نقل کردند و در باغی کہ سبز کردہ آن سرد جوئیبار
 سلطنت بود دفن کردند و چون اینخبر بمسامعہ علیہ رسید رضا بقضائے ایزد تعالیٰ دادہ زخم درونی بمرہم صبر و شکیبائی
 چارہ فرمودند در سن سی و ہشت سالگی وفات یافت تاریخ فوت او بعضی از فضلا چنین یافته اند وفات شاہزادہ پرویز
 بعد از استلح این خیرنجان جان حکم شد کہ فرزندان و بازماندہای ایشان را روانہ درگاہ والا سازد و در خلال این احوال
 شاہ خواجہ ایچی نذر محمد خان رخصت معاودت یافت و سواے اینچہ بدفعات با و عنایت شدہ بود چهل ہزار روپے دیگر
 مرحمت گردید و انمودی از نقائس ہندوستان بخان فرستادند ^{درین احوال ابوطالب خلعت اعتضاد الخلفاء آصف خان بختاب}

شاکسته خان نامور شد و درین ایام موسوی خان از دکن مراجعت نموده سعادت زمین بوس دریافت و در نیولا میرزا رستم صفوی بصوبه داری بهار فرق عزت برافراخت و درین هنگام از عرض داشت مقصد بیان صوبه دکن بعضی رسید که یا قوت خان حبشی که در آن ملک بعد از عنبر سرداری عمده تراز و بنود و در حیات عنبر نیز سپه سالاری لشکر و انتظام افواج بهمه او مقرر بود اختیار بندگی و دولت خواهی را سرمایه سعادت خود دانست با پانصد سوار بجواله جاننا پور آمده بسر بلند راے نوشته که من با فتح خان سپه ملک عنبر و دیگر سرداران نظام الملک قرار دولت خواهی داده از پیش قدمان این سعادت شده ام نامبرده با بریکدیگر سبقت کرده پے در پے خواهند آمد چون خان جهان از نوشته سر بلند راے بر حقیقت کار اطلاع یافت کتابت مشتملبر استمالت و دولت خواهی بسیار بهیا قوت خان نوشته سر گرم عزیمت گردانید و بسر بلند راے نیز مکتوبه قلمی نمود که در لوازم ضیافت و مراسم هماننداری کوشیده بزودے روانه برهان پور سازد و در اوراق سابق مرقوم گردیده که شاهجهان با سعادت و دے از بنده با بجانب پشنه نهضت فرمود چون در ایام شاهزادگی بپادشاه و الایجاه شاه عباس طریقه دوستی و مصداقت مسلوک و ابواب مراسلات مفتوح داشتند و درین بهرج و مرج شاه نیز بتفحص احوال ایشان بودند بخاطر صواب اندیش رسید که بدان سمت شتافته بایشان نزدیک باید شد مکن که با بیاری مهربانی و اشفاق ایشان غبار شورش و فسادى که مرتفع شده فرو نشیند بالجمله چون بجواله پشنه پیوستند شریف الملک که حارس آن ملک بودند هزار سوار و دوازده هزار پیاده فراهم آورده حصار شهر را استحکام داده قدم جرأت پیش گذاشت و بالجمله همگی سیصد چهار صد سوار از بنده های وفادار همراه بودند تا بصدسه آنها نیارده بحصار شهر در آمده محصن گشت و چون از پیشتر مرست قلعه نموده توپ و تفنگ بسیار در برج و باره آماده ساخته بود در نیولا بدرون حصار در آید بفرافعه و مقابله پائے ضلالت افشرد و شاهجهان مردم خود را منع فرمود که بر قلعه نوازند و رعیت خود را به توپ و تفنگ ضائع نوازند با وجود این معنی جمعی از جوانان کار طلب بر حصار بند شهر یورش نمودند و از استحکام برج و باره و کثرت توپ خانه کاری نساختند و ناگزیر عطف عنان نموده دایره گردوند و پس از روزے چند باز بهادران شیردل زنجیر گسل مانند برق لامع بقلعه تاختند و چون بر دور قلعه همه جا میدان مسطح بود و اصلا پستی بلندی و دیوار و درخت نداشت سپر با بر رو کشیده دیدند قضا را دران ضلع خندق عمیق و عرض ملو از آب بود پیش رفتن محال و پس گشتن از آن محال تر شد در میان میدان نشسته توکل بر احصار خود ساختند و درین وقت شاهجهان تکررے بهم رسانید و بنا بر بعضی مواضع که نوشتن آن طولی دارد در عراق در عقد توقف افتاد و نیز خبر بیاری شاهزاده پروزیز پیوسته یقین شد

که ازین مرض جان بر نیست و هم درین ضمن مکتوب نور جهان بیگم رسید مرقوم بود که هابست خان از صیبت نهضت موکب بادشاهی سراسیمه گشته مباد از غایت شورش مزاج در راه غبار آسیمی بدامن پسران شمار رساند صلاح دولت در انست که باز بصوب دکن عطف عنان نموده روزی چند بار و زنگار باید ساخت -

تا خود فلک از پرده چهره آرد بیرون بیاید

بنابر آن با وجود ضعف قوی و بیماری صعب پاکی سواره از راه گجرات و ملک بهار متوجه دکن شدند درین ضمن خبر فوت شاهزاده پرویز رسید بر جناح استعجال نهضت موکب منصور افتاد و این راهبست که سلطان محمود از همین راه آمده فتح تجنانه سومنات کرده چنانچه مشهور است و شاه جهان بملک گجرات و لا آمده از بیست کرد به احمد آباد و بگذر جانجانی دریا سے نزدیک راجپور فرمودند و از کرپوه چهرانی که پراجه بکلانه تعلق دار و بر آمده بنا سگ ترنگ از مضامفات دکن که مردم خود را در اینجا گذاشته بودند نزول نمودند و چون درین ملک عمارتے بود و در بهان نزدیک بنجیر شتافته در آن سرزمین رحل اقامت انداختند در نیولا آصف خان بمصب بهشت پسراری ذات و سوار دو اسپه و سه اسپه فرق عزت برافراخت تا از قید هابست خان و آسیب جان نجات یافته بود منصب پسران داشت احوالش نامنتظم بود در نیولا از عرض داشت متصدیان دکن به عرض رسید که نظام الملک از کوتاه اندیشی و قلندگی بی فتح خان پسر عنبر و دیگر تیر بیت یافتاسے نو دولت را بحد و دملک بادشاهی فرستاده غبار شورش و فساد برانگیخته لاجرم عده الملک خان جهان بجهت محافظت و محارست لشکر خان را که از بنده هاسے کهن سال است و کار دان بجر است برهان پور مقرر داشته خود با عساکر ظفر لواتوجه بالاکھاٹ شد و تا کھڑکی که محل اقامت او بود عنان منازعت باز نکشید و نظام الملک از قلع دولت آباد و سر بیرون نکشید از سواخ این ایام کشته شدن محمد مومن است داد از سادات سیفی بوده بسلسله نقیب خان قرابت قریب داشت چون از عراق آمد حضرت عرش آشیانی صبیه سادات خان نیره عم نقیب خان را بوی نسبت فرمودند در هنگامیکه عبور شاه جهان در ممالک شرقیه افتاد و مشارالیه در آن حد و وجا گیر داشت بخدمت ایشان پیوست و یک چند سے درین هرج مرج همراہی گزید سادات خان که در خدمت شاهزاده پرویز بود نوشتا بہ مبالغه و تاکید فرستاده نزد خود طلب داشت و آن خون گرفته از خدمت شاه جهان جدا شده نزد سلطان پرویز آمد چون خبر آمدن او بہ حضرت شاهنشاهی رسید بجنور طلب فرمودند هر چند شاه پرویز التماس عفو گناه او نمود و مرغان نشدند و آن سیدزاده را در باطل مست انداخته بقوت تمام سیاست فرمودند

درین

درین وقت نظام الملک در قلعه دولت آباد حمیدخان نام غلام حبشی را پیشواے خود ساخته مدار و اعتبار ملک و مال
 به قبضه اقتدار او سپرد از بیرون او و از اندرون زینش نظام الملک را مثل مرغی در قفس داشتند و خبر آمدن خانجهان
 یقین شد حمیدخان با سه لکمه هون که دو از ده لک روپیه باشد نزد او رفته با فسون و افسانه او را از راه برده قرار داد
 که مبلغ مذکور را بگیرد و تمام ملک بالاگھاٹ را با قلعه احمد نگر به تصرف نظام الملک باز گذارد و فغان ازین افغان ناحق شناس
 که حقوق تربیت حضرت شاهنشاهی را فراموش کرده چنان ملکی را بسه لک هون از دست داد و بنام امرای بادشاهی که در
 تمام نجات بودند نوشته فرستاد که آن محال است که نظام الملک نموده خود را بجنور رسانند و همچنین نوشته بنام سپهسالار
 حاکم احمد نگر ارسال داشت چون مردم نظام الملک جهت اخذ قلعه شتافتند مشارالیه گفت که ملک تعلق به شما دارد و تصرف با شیدا اما قلعه ممکن نیست که
 من از دست برهم هر گاه که فرمان بنمایند قلعه را خواهیم داد و مجملأ هر چند و کهای نظام الملک دست دوازدهم اثری بران مترتب نگشت و سپهسالار خان ذوقم خود
 فراوان بدرون برده با شکام برج و باره پرداخت و مردانه قدم بهمت بر جا داشت و دیگر نامردان نوشته خانجهان
 ملک بالاگھاٹ را در کل بوکلاے نظام الملک سپردند و به برهان بود آمدند الحال حقیقت احوال حمیدخان حبشی و نکوه
 او بنا بر عزابت مرقوم می گردد که این غلام راز را از غریب او باسے این ملک و در ابتدا که نظام الملک
 مفتون شراب و شیفته زنان شد این عورت بدرون حرم راه یافته شراب مخفی که مردم بیرون را از آن آگاهی نه بود
 را رسانید زن و دختر مردم را به فریب و فسون بد راه ساخته نزد او می برد و به لباسهای مناسب و زینتهای
 خراشته بنظر او جلوه می داد و او را بهیبا شرت و معاطفت پری پیکران سیم بر مبتلا ساخته محظوظ و مسرور می داشت رفته
 رفته مدار و اختیار بیرون بقبضه اختیار شوهرش قرار یافت و از درون مدار زندگانی نظام الملک بدست آن عورت
 افتاد هر گاه آن زن سوار میشد سپاه و عهدهای دولت پایده در رکاب او می رفتند و عرض مطالب خود می نمودند تا آنکه عادلخان
 فوجی بر سر نظام الملک فرستاد و ازین جانب نیز خواستند که لشکر تعیین نمایند و این عورت بطوع و رغبت خود و خواهش
 تمام استد عار سپاه از نظام الملک کرده و دلنشین ساخت که اگر فوج عادل خان را شکست دادم زنی مصدر چنین کارے
 شکر ف شده باشد و اگر نقش بر عکس نشست شکست زنی چه اعتبار و افتخار خواهد افزود و القصه این ماده گرگ محتاج مرکب
 این امر خلیه گشته پیوسته در ساق این یساق نقاب بر داشت و بنا افکنده بر اسپ سواری شد و خنجر و شمشیر مرصع بر کمری بست
 و حلقهای طلا و مرصع که با اصطلاح هندوستان گفته می شود در دست سے انداخت و با گر اسباب سپاهیان و مخالفت مردانه

با خود ہمراہ می داشت و داد و دوش دالغام و بخشش و اسپ می جست و بہانہ می خواست بیچ روزی نمی گذشت کہ با سترای
 رعایت نمی کرد و مبلغی ببرد نمی داد و بعد از آنکہ تلامذہ صفین و محاذات فلتین اتفاق افتاد از علو ہمت و علو جرأت و سیرت اشکر
 عادل خان مصاف داد و سپاہ و سہراران را بقتل و حرب و طعن و ضرب ترغیب و تحریر نمودہ قدم مردانگی را در آن بحر و غاد
 لہجہ سپاہی چون کوه استوار پا برجا داشت و آن غنیم و دشمن عظیم را شکست فاحش دادہ جمیع فیلان و توپ خانہ را بدست آورده
 سالماً و غنائاً رایت مراجعت برافراخت ورنیوالا بعرض رسید کہ چون امام قلی خان فرمانرواے توران چند سال می رسید بکہ
 اپنی حضرت شاہنشاہی را در ماوراء النہر نگاہ داشته آدمیسانہ سلوک نہاد چون خبر بے عنایتی بہ شاہجہان و مخالفت نمودن
 ایشان بوالد والا قد رشائع شد لاجرم قدوہ ممالک اسلام عبدالرحیم خواجہ و ارکان خواجہ را با شرافت تحف و نقائس ہدایا ہمراہ
 میبردند کہ در رخصت فرمود و مکتوبے نیز نوشتہ بمصوب خواجہ ارسال داشت خواجہ از اعظم سادات و از اجلہ مشائخ ماوراء النہر
 است نسبت شریفش با امام جعفر صادق علیہ السلام منتهی می شود و بادشاہ توران عبدالسدخان خواجہ جو بہار جد بزرگوار آن
 جناب دست امانت دادہ بود و ارادت صادق داشت حضرت شاہنشاہی آمدن خواجہ را گرامی داشته در تعظیم افزودند
 و امر او میان دولت را با استقبال فرستادند و چون بکہ رسید ظفر خان استقبال نمودہ بشہر آورد و مجلس عالی آراستہ لوازم
 ہمان داری بتقدیم رسانید و حضرت شاہنشاہی در سہ منزلی لاہور موسوی خان را با خلعت خاصہ و خنجر مرصع پیشوا فرستادہ
 مسرت بخش خاطر آن سید عزیز شدند و بعد از آن بہادر خان اوزبک کہ در زمان عبدالمومن خان حاکم مشہد بود درین درگاہ
 منصب بیخ ہزاری داشت با استقبال شتافت و چون خواجہ بچو اسلے شہر پیوست بکلم اشرف خواجہ ابوالحسن دیوان و
 ارادت خان بخشی با استقبال اورفتہ ملاقات نمودند و ہمان روز بشرف دست بوس آنحضرت مشرف گردید کہ در نش و تسلیم
 رامعات فرمودہ شہر اظہر بجا آوردند و قریب باورنگ خلافت حکم نشستن فرمودند و پنجاہ ہزار روپیہ برسم انعام
 تکلیف فرمودند و روز دیگر چہار دہ قاب طعام الوش خاصہ با ظروف طلا و نقرہ بجت خواجہ فرستادند و تمام ظروف
 بلوازم آن با ایشان ارزانی داشتند درین ایام صوبہ داری بنگالہ از تغیر خانزاد خان بکرم خان ولد معظم خان مقرر
 گشت چون بکرم خان بکومت آنولایت کامیاب مراد گردید بحسب اتفاق فرمانے بنام او غرضدار یافت و او بکشتی
 نشستہ با استقبال فرمان شتافت قضا را غیر ازین دریایہ در مشہور کہ در بنگالہ است نالہ آبی بود کہ کشتی را از انجمنی
 بایست گذشت چون کشتی بکہ رسید بآنجمنی رسید بلاخان اشارہ می کند کشتی را از مانے در کنار آب باز دارند تا نماز عصر گذاردند

متوجه مقصد گردد و در وقت که ملاحان می خواهند کشتی را بکنار آب رسانند باد می بهم رسیده کشتی را بر گردانید و از شورش تلاطم
بحر کتبله موقع کشتی در آب فروری رود مگر مخان با چند کس که در آن کشتی بودند غریق بحر فانی گردید و یک متنفس سر از آن
گرداب بلا بر نمی آرد و در خلال این حال خان خانان ولد پیرم خان در سن هفتاد و دو سالگی با جل طبعی در گذشت تفصیل این
اجمال آنکه چون بدلی رسید ضعیفی قوی بر مزاجش استیلا یافت تا که در آن مصر سعادت توقف نمود و در اواسط سال هزار
وسی و شش هجری و ولایت حیات سپرده در مقبره که براب منکوحه خود ساخته بود مدفون گردید از اعظم امرا و این دولت بود
و در عهد سلطنت حضرت عرش آشیانی مصدر خدمات شایسته و فتوحات عظیمه گردید از جمله کار نمایان که کرده نخست فتح
گجرات و شکست مظفر که بهان فتح گجرات از دست رفته بارتبصر ف اولیای دولت قاهره در آمد و دویم فتح جنگ سیل کشکر
دکن را با فیلان مست جنگی و توپ خانه عظیم همراه داشت و مشهور است که هفتاد هزار سوار فراهم آورده بود و خان خانان
با بیست هزار بمقابل او شتافت و دو روز و یک شب جنگ عظیم کرده لوا را فتح و فیروز بر افراشت و در آن عصر که
مرد آزما مثل راجی علی خان سرداری لقتل رسید سوم فتح طه و ملک سند و در زمان دولت حضرت جنت مکانی پسر کلانش
شاهنواز خان بانگ مایه مردم عنبر را شکست داد چنانچه بموت ^{رسید} ثبت افتاد بلی اغراق خانزاد رشید بود که اگر اجل امان
داد و آثار نیک از او بر صفحه روزگار یادگار ماند و خان خانان در قابلیت و استعداد و یکتای روزگار بود و زبان عربی و
ترکی و فارسی و هندی می دانست و از اقسام دانش عقلی و نقلی حتی علوم هندی بهره دانه داشت و در شجاعت و
شهامت و سرداری بر آیت بل آیت بود و زبان فارسی و هندی شعر نیکو گفتی و واقعات با یری را بحکم حضرت عرش آشیانی
بفارسی ترجمه کرده و گاهی بیتی و احیاناً رباعی و غزلی می گفت این چند بیت از دست -

شمار شوق ندانسته ام که تا چند است بکیش صدق و صفا حرف عهد بیکار است نه دام دانم و نه دانه این قدر دانم مرا فروخت محبت و لے دانم ادایه حق محبت عنایتی است ز دوست از آن خوشم بسخنای دلکش تو یسرم	جز این قدر که دلم سخت آرزو مند است نگاه اهل محبت تمام سوگند است که پاس تا بسرم هر چه هست در بند است که مشتری چه کس است و بهای من چند است و گرنه خاطر عاشق بهیج خورسند است که اندکی بادایک عشق تا چند است
--	---

رباعی

زینہار حیم از پے دل زوے	بیوہ بہ آرزوے دل در گروے
گفتم سخن و باز ہم سے گویم	خواہشکاری ہمیشہ کاہش و روے

چون راجہ امر سنگھ زمیندار ملک ماند و بندگی و دولت خواہی اختیار نموده عرض داشت کرده کہ پدران من لبعادت آستان بوس مستعد گشتند من نیز امید دارم کہ باین شرف فرق عزت برافرازم بنا بران تہور خان کہ از خدمتگار ان زبان فہم بود دستوری یافت کہ رہنمونی سعادت نموده اور القیدی آستان بیارد و بجهت سرفرازے او فرمان استمالت باخلعت و اسپ مرحمت شد چون بسامع رسید کہ مہابت خان بخدمت شاہ جہان رفت علی الرغم او خان جہان را بخطاب سپہ سالارے امتیاز بخشید نہ اکنون محلی از ماجراے احوال مہابت خان نگاشته سلک بیان می گوید کہ چون اور از درگاہ بر آوردند از راہ ٹھٹھ عطف عنان نمود لشکر بادشاہے تبعاقب او تعیین شد و اور از بیچ طرف راہ اخلاص بامید مناص نیامد ناگزیر بخرجات خود را منحصر در توسل شاہ جہان دانستہ عرضہ صحوب کیے از معتمدان خود بخدمت آن حضرت فرستاد مضمون آنکہ اگر رقم عنف بر جہر ایک جہرا کم این بندہ گناہگار کشد روے امید بآن آستان آرد شاہ جہان بمقتضائے وقت اقصیات او گذشتہ فرمان مرحمت عنوان بانچہ مبارک بجهت استمالت و تسلی او فرستادند و آن سرگشتہ باد یہ ناکامی باقریب دو ہزار سوار از راہ راج بلیہ و ملک بہر جے متوجہ شدہ در خیبر پیوست و ہزار اشرفی نذر و یک الماس کلان کہ ہفت ہزار روپیہ قیمت داشت با دیگر نفائس پیشکش گذرانید و بانعام خنجر مرصع و شمشیر مرصع و اسپ خاصہ و فیل خاصہ سرفرازے یافت درین ایام خان جہان نوشتہاے پے در پے فرستادہ عبد اللہ خان را کہ دران دور بود با بدن برہان پور ترغیب و تحریض نمود و خان بھمد و پیمان بدانجا شتافتہ اورا دید چون روزے چند در برہان پور گذرانید خان جہان با غواے اہل فساد از خان فیروز جنگ بدگمان شدہ در روزیکہ با یک خدمتگار بخانہ او آمدہ بود گرفتہ مقید ساخت و تحقیقت حال را بدرگاہ عرض نمود فرمان شد کہ بقلعہ اسیر بردہ نگاہدار مذ و چون عہد شکنی در جمیع ادیان ممنوع است خان جہان در اندک مدتے نتیجہ آن یافت و شرح این داستان بر سبیل ایجاز آنکہ چون دماغ او از عنایات سرشار حضرت شاہنشاہے آشفتمہ بود بعد از ان کہ او رنگ خلافت بپوشید جہان افروز حضرت جہان را ارفع آسمانی یافت پیوستہ خود را با بنشینای نا صواب بخیالات فاسد آزرده می داشت تا آنکہ واہمہ بر مزاج او استیلا یافتہ قرار پد فرار داد و شب یک شبہ بست ہفتم =

ماه صفر سنه هزار و سی و نه با فرزند ان و جمعی از افغانان از دارالخلافه کبر آباد بر آمده راه او بار پیش گرفت و آنحضرت بهمان
 شب خواجه ابوالحسن و سید منظر خان و آله و در بخان و رضنا بهادر و پرتھی راج را مقهور را با قوچه از بندها که در گاه
 تبعاقب او تعیین فرمودند و نامبره گان در حواله و هول پور با و رسیده جنگ سخت در پیوست و در اثنای دار دیگر
 رضنا بهادر شربت نوشگوار شهادت چشید و پرتھی راج زخمی شده در میدان افتاد خان جهان دو پسر خود را بکشتن داده خونیم جانی
 از آن مملکه بر آورده بجانب دکن شتافت و بنظام الملک پیوسته محرک سلسله شورش و فساد شد و مقارن این حال نهضت
 سوکب جهانگشا بجانب دکن اتفاق افتاد و در ساعت مسعود دولت خانه برهان پور بذات جهان آرا رونق و بهای پذیرست
 اعظم خان که در دولت جهانگیری خطاب ارادت خان داشت با عساکر نظرات رجبت استیصال او ببالا گھاٹ تعیین شد
 و اتواج قاهره بادشاهی را مکرر با خان جهان اتفاق مبارزت اتفاق افتاد بهر بار آثار تسلط و غلبه از بندها که در گاه بنظور
 رسید لیکن دفع آن مقهور میسر نگشت تا آنکه عنان ادب بجانب ملوک شرقی که مسکن افغانه است معطوف ساخت
 خاقان گیتی ستان عبداللہ خان بهادر فیروز جنگ را سر برد و سید منظر و معتد خان کو که در رشید خان و چندے دیگر
 از امر همراه نموده به تعاقب آن مقهور فرستادند و لشکر فیروزی اثر در حواله پرگنه سنه که بست کردی الہ آباد واقع است
 به آن بے سعادت رسید و اد از حیات و نجات نا امید گشته با جمعی از سپران و خویشان و نوکران قدیم پائے جهالت
 فشرده بجنگ پرداخت و با دو پسر و چندے از منتسبان قتل رسید و خان بهادر فیروز جنگ سربے مغز او را
 بر گاه والا فرستاد و تباخ بست و یکم اسفند از نزد مسعود نهضت رایات اقبال بعزم سیر و لشکر خطه و لپذیر
 کشمیر اتفاق افتاد و این سفاظطاری است نه باختیاری چون هوای گرم در مزاج اقدس در عنایت
 تا سازگارے بود لاجرم هر سال در آغاز موسم بهار صعوبت راه بر خاطر اشرف و مزاج مقدس آسان
 شمرده خود را بگلزار همیشه بهار کشمیر فرودس نظیرے رسانیدند و خوبیاے کشمیر را در یافتند و استیغای
 لذات آن رشک بهشت نموده باز عنان غریمت بر صوب ہند و ستان معطوفے دارند پیش ازین بچند
 روز به عبدالرحیم خواجہ سے ہزار روپیہ انعام فرمودہ بودند و درین وقت مادہ فیصل با حوضہ نعتیہ شفقت
 فرمودند بہ

جشن بست و دویمین نوروز از جلوس همایون

روز یکشنبه سویم رجب سنه هزار و سی و شش هجری آفتاب جهانتاب به برج حمل شرف تحویل فرمود و سال بست و دویم از جلوس والا آغاز شد و بر لب آب چناب جشن نوروز جهان افروز آراستگی یافت و یک روز بلوازم آن پرواخته کوچ فرمودند و منزل بمنزل سیرکنان و شکار افکنان طی راه فرموده در ساعت فیض اشاعت به نزهت سراسر کشمیر نزول اقبال اتفاق افتاد و چون بعرض رسیده بود که مکرم خان حاکم بنگاله غزلی بجزفا گشته چنانچه در اوراق سابق بدان ایام فرستاده در نیولافدائی خان را بجلومت صوبه بنگاله شرف امتیاز بخشیده و منصب پنج هزار نجات و سوار و خلعت فاخره و اسپ عراقی ابلق فرستاده فرمانروای ایران عنایت فرموده بدان صوبه رخصت نمودند و مقرر گشت که هر سال پنج لک روپیه برسم پیشکش شاهنشاهی پنج لک روپیه بصیغه پیشکش بگیم که مجموع ده لک روپیه باشد بخزانة عامه داخل سازد و درین هنگام ابوسعید نیرة اعتماد الدوله بجلومت پشته فرق عزت برافراخت و بهادر خان اوزبک بجلومت اله آباد از تغیر جهانگیری علی خان خلعت خاص پوشیده بدان صوبه شتافت و سرکار کالپی بجایگزین شد مقرر شد ذکر این واقعه دلدوز و شرح این حادثه جگر سوز را زبان سخن آفرین و گوش دانش گزین برنتابد آن را که دیده جهان بین بر حسن صورت و قبول سیرت آن خاقان والا شوکت اقتاده و اندک سپهر شعبده باز چه باخته و روزگار جهان گذار چه پرداخته -

نشستی چو برگاه شاهنشاهی

فروزنده افسر و تخت لود +

گرفته جهان منظر ظل الهی

کریم و رحیم و جوان تخت لود

بالجمله درین مدت که آن حضرت در کشمیر تشریف داشتند مرض استیلا پذیرفت و از غایت ضعف و زبونی پیوسته بر نالکی نشسته بسیر و سواری خود را مشغول می داشتند روزی در دو وجع بشدت کشید و آثار ریاس و ارتحال بر وجنات احوال پر تو افکند و حرفهای که بوی ناامید از ان می آمد بے اختیار بر زبان جاری شد شورشی عظیم در مردم اقتاده پرستار اطرب را بغایت مضطرب ساخت لیکن چون روزی چند از حیات مستعاری باقی بود

در آن مرتبه بجز گذشت و بعد از چند روز از شتهامنفوق گشت و طبیعت از ایون که مصاحب چهل ساله بود نفرت گزید بغیر از چند
 پیاله شراب انگوری بجزیے دیگر هرگز توجه خاطر نمی بشد درین وقت شهریار باشتاد مرض دارالتعلی ابروے خود
 ریخت و موی بروت و ابرو و قره تمام افتاد و هر چند اطبا بجا او علاج پرداختند اثری بر آن مترتب نگشت بسا بر آن
 خجست زده التماس نمود که پیشتر بلاهور رفته روزی چند بمعالجه و مداوا پردازد و حکم اشرف روانه لاهور شد و او بخش پسر خسرو
 که نظر بند داشت و نور جهان بکیم بجهت نظام کار آن برگشته روزگار و شرائط حزم و احتیاط باحواله نموده بود که مقید دارد
 التماس نمود که بدیگرے حواله شود از و گرفته حواله ارادت خان نمودند و مقارن آن حضرت شاهنشاهی تیماشاه
 پمچی بھون و اجول و وزیر ناک حضرت فرمود که در اثناے سیرخانزاد خان پسر هاتجان از بنگاله آمده دولت بساط بوس
 دریافت و یک زنجیر نعل خوش نسب پیشکش کرد و سید جعفر که از خدمت شاه جهان تخلص نموده بود بلازمت اشرف
 پیوست و مقارن این حال رایات عزیمت بصوب دارالسلطنت لاهور ارتفاع یافت و در مقام بیرم کله بنشاط شکار
 پرداختند کیفیت این شکار مکرر در اوراق گذشته نگاشته کلک بدائع رقم گشته کوه هیست بغایت بلند و دره کوه نشین گاه
 بجهت بندوق اندازی ترتیب یافته چون زمینداران آن ^{اراضه بر تیغه کوه برمی آوردند و بنظر اشرف درمی آید}
 بندوق را سر راست ساخته اند از ند و همینکه باهور رسید از کوه جدا شده معلق زبان آمده بروی زمین می افتد
 و بے تعلق عجیب نمودی می کند و غریب شکاری است درین وقت یکے از پیاده های آنروز بوم آهور را رانده آورد
 و آهور بر چه سنگی جا گرفت و چنانچه باید خوب محسوس نمی شد پیاده خواست که پیشتر آمده آهور از آن مکان براند بجز قدم
 پیش گذاشتن پاے خود را نتوانست مضبوط ساخت در پیش بوته بود دست بر آن انداخت که خود را تواند نگاها داشت
 قضا را بوته کنده شد و از آنجا معلق زبان بحال تباہ بر زمین افتاد افتادون همان و جان دادن همان از مشاهده این
 حال مزاج اشرف بشورش و آشوب گرائید و خاطر قدسی مظاہر بغایت مکرر گشت و ترک شکار کرد و بدو تخته تشریف
 آوردند مادر آن پیاده آمده جزع و فزع بسیار ظاهر ساخت اگر چه او را بنقد تسلی فرمودند لیکن خاطر اشرف تسلی نمی یافت
 گویا ملک الموت باین صورت متجلی شده بنظر آنحضرت در آمده بود از آن ساعت آرام و قرار از نل پرداخت و حال متغیر
 گشت و از بیرم کله تهنه و از تهنه بر اجور تشریف آوردند و بدستور مهمو و یک پراز روز مانده کوچ فرمودند و در اثناے راه
 پیاله خواستند و همینکه بر لب نهادند گوارا نشد و طبیعت برگشت و تا رسیدن بدولت خانه حال بر همین منوال بود آخری

شب کہ در حقیقت آخر روز حیات بود کار بد شواری کشید و هنگام صبح کہ زمان واپسین بود ایستادہ ہائے بساطا قرب را روز امید
سیاہ شد نفسی چند بختی بر آمد و هنگام چاشت روز یکشنبہ بیت و ہشتم شہر صفر سنہ ہزار و سی و ہفت ہجری مطابق یازدہم
آبان ماہ الٰہی سال بست و دویم از جلوس اشرف ہمای روح آنحضرت از آشیانہ خاک پر واز نمودہ سایہ بفرق ساکنان خطہ افلاک
انگندہ در سن شصت سالگی جان بجان آفرین سپردند از سنوح این واقعہ و کھزاش و وقوع این حادثہ جگر تراش جہان بشورش
و آشوب گرا پند جہانیان سر رشتہ تدبیر از دست دادہ سر اسیمہ شدند -

جلوس داو بخش براورنگ سلطنت

درین وقت آصف خان کہ از فدائیان و داعیان دولت شاہجہان بود بارادت خان ہمدانستان شدہ داو بخش
پسر خسرو را از قید و حبس بر آورده بنوید سلطنت موبہوم شیرین کام ساخت لیکن او این حرف را باور نہی داشت تا آنکہ
بسوگند مغناطیسی بخش خاطر آشفته او شدند انگاہ آصف خان و ارادت خان سوار ساختہ و چتر بر سرش گرفتہ روانہ منزل
پیش شدند و نور جہان بیگم ہر چند کسان بطلب ہوا ہوا و عذر ہا گرفتہ نزد ایشان نہ رفت ناگزیر بخش جنت مکانے را
پیش انداختہ با شاہزادہاے عالی مقدار بفیل نشستہ و تہنہ آصف خان بنارسی نام ہندوے را بڈاکچوکی
بخدمت شاہزادہ بلند اقبال شاہجہان فرستادہ خبر واقعہ آنحضرت را بعد پر او حوالہ نمود و چون وقت مقتضی عرض داشت
نوشتن بنود انگلستری مہر خود را با و سپرد تا دلیل باشد بر اعتماد القصد آئینش در نوشتہ توقف گزیدہ روز دیگر از کوہ برآمدہ
در بہنر نزول فرمودند و از انجا بہ تہمینر و تکفین پر داختہ بخش آنحضرت را مصحوب مقصود خان و دیگر بندہ ہا روانہ لاہور
ساختند ہر وز جمعہ در ان طرف آب لاہور در باغیکہ نور جہان بیگم اساس نہادہ بود بجوار رحمت الٰہی سپردند با بجلہ
امرا بے عظام و صائر بندہ ہا کہ در موکب مسعود بادشاہ مہر حوم مسطور بودند چون می دانستند کہ آصف خان بعبت استقامت
و استقامت دولت شاہجہان این توطیہ برانگیختہ داو بخش را بسلطنت برداشتہ و در حقیقت او را گو سفند قربانی کردہ ہمہ
بآصف خان موافقت و متابعت نمودہ آنچه گفتے کردند و تابع رضا جوئی او بودند و در حوالے بہنر خطبہ بنام
داو بخش خواندہ روانہ لاہور شدند و چون پیوستہ از صادق خان بآصف خان اثر بے اخلاص و اتفاق نسبت بخدمت
شاہجہان ظاہری شد درین وقت ہراس عظیم بخاطر حق شناسی او راہ یافت بخدمت آصف خان بختی گشتہ

در اصلاح اینکار استعانت جست و شفیع جهت تقصیر خود در خواست نمود آن مدار السلطنت شاهزاده طایفه عالی مقدار
را که از نور محل گرفته بود با و حواله نمود که بخدمت ایشان سعادت اندوخته ادراک این دولت را شفیع جبرائیم خویش سازد
و همیشه آصف خان که در عقد ازدواج صادق خان بود پرستاری شاهزاده هارا سعادت جاوید دانسته پروانه صفت
برگردد فرق مبارک ایشان می گشت و آصف خان چون از همیشه خود نوزاد جهان بیگم مطمئن خاطر نبود نظر بند داشته احتیاط
می نمود که هیچکس نزد ایشان آمد رفت نماید بیگم درین اندیشه و تدبیر که شهریار سر بر آراے سلطنت گرد و آن برگشته
روزگار در لاهور خبر واقعه حضرت حنت آشیانی را شنیده تحریک زن و فتنه پرداز می آن کوه اندیش خود با سم همیاسے
سلطنت نامور ساخته دست تصرف بخزان و سایر کارخانجات بادشاهی دراز کرده هر کس راهر چه خواست داده بفرام
آوردن لشکر و جمعیت پرداخت و جمع کارخانجات بیوتات را از خزانه و فیل خانه و تورخانه و غیره که در لاهور بود متصرف
گشته و در عرض یک هفته هفتاد و سه لاک روپیه نقد بمنصبداران قدیم و جدید داده بخمال محال همت مصروف داشت و
مرزا بایسقر پسر شاهزاده و انیال را که بعد از واقعه آنحضرت فرار از لاهور نزد شهریار آمده بود بجای خود سردار
ساخته لشکر را از آب گذر ایند غافل از آنکه کار فرمایان شهر در رسیدن دولت صاحب دوتی خدمت گذارند
که سلاطین و الاشکوه غاشیه اطاعت و فرمان برداری او را پیرایه پیش و مفاخرت و مباحات خواهند ساخت و فلک شاهی
بر سر دست دارد که با وجود ادعوه و کجشک را چه حد و یارای که در هواے همت بال هوس تواند کشد و قطره را
بر ریاست و ادون آب خود بردن است و از آن طرف آصف خان داد بخش را بر فیل سوار کرده و خود بر فیله دیگر
نشسته و بعرصه کارزار آورده در قول قرار گرفت و خواجه ابوالحسن و مخلص خان و آله و ردیخان و سادات بارهه
در هر اول کار طلب گشتند و شیر خواجه بایسقران و انیال در التمش مقرر شد و ارادت خان با بسیارے از امرادر بنفاز
پای همت افشوده صادق خان و شاه نواز خان و مقرر شد و در سه گروه شهر تملاتی و تقنین اتفاق
افتاد در حمله اول انتظام افواج او از هم گسیخت و نوکرانے که بتازگی فراهم آورده در برابر امرای قدیمی دولت پیوند
منستاده بود هر کدام برای شتافتند درین وقت شهریار برگشته روزگار با دوسه هزار سوار قدیم در نظر هر شهر لاهور
ایستاده انتظار نیرنگی تقدیر داشت -

تا خود فلک از پرده چه آرد بیرون

ناگاه غلام ترکی از جنگ گاه تانته می رسد و این خبر دلگوب بوی می رساند و آن برگشته روزگار برآمد کار خود را سنجیده
 و برآمد کار خویش نفهمیده برهنه می آید و بار عطف عنان نموده قلععه در آمد روز دیگر امر آمده متصل بحصار شهر برسمت باغ
 مندی قاسم خان لشکرگاه ساختند و اکثری از نوکران او قول گرفته آصف خان را دیدند و شب ارادت خان قلععه
 در آمده در صحن دولت خانه بادشاهی توقف گزید و صبح آن امرای عظام بدرون ارک رفته و او بخش را سیر آرائی
 ادبار ساختند و شهریار و دوسرای حضرت جنت مکانی رفته در کنج خمول خزیده بود فیروز خان خواجه سرکه از محرمان
 و مستمران حرم سرا اقبال بود او را بیرون آورده بآله و رویان سپرد و فوطه از کمرش کشوده هر دو دستش بان
 بسته پیش و او بخش حاضر ساخت و پس از تقدیم مراسم کورنش و تسلیم در جاها نیکه قرار یافته بود مجوس داشتند و بعد از دو روز
 کجول ساخته در زوایه ادبار بحال تباہ و روز سیاه نشانیدند و پس از روزی طمهورث و هوشنگ پسران شاهزاده و اینال
 نیز گرفته مقید ساختند و آصف خان عرض داشت مشتمل بر نوید فتح و فیروزه بدرگاه شاه جهان ارسال نموده التماس
 نمود که موکب گیهان شکوه بر جناح استعجال شتافته همان را از آشوب و اختلال خلاص سازند اکنون مجلی از رسیدن
 بناری بدرگاه شاه جهان و نهضت رایات جهان کتابه **سری خلافت** رقمزده کلاک بیان می گردد با بجمه بناری در
 عرض بست روز از مقام چکرستی که منزلیست در وسط کشمیر روز یکشنبه نور و هم شهر ربیع الاول سنه هزار و سی و هفت
 بجمری بخیر که در انتهای سرحد نظام الملک واقع شده رسانیده از راه بمنزل مهابت خان که در بهان چند روز شرف
 تقبیل بساط بوس اقبال سر بلندی یافته بود رفته صورت حال معروض داشت و او چون برق و باد خود را بجز مسرای
 اقبال رسانیده خبر بدرون فرستاد آنحضرت از محل برآمدند بناری زمین بوس نموده حقیقت را معروض داشت و هر
 آصف خان را بنظر هایون در آورده و حدوث این حادثه دلخراش بر خاطر حق شناس گرانی ظاهر ساخت و آثار حزن و
 ملال از جبهه هایون هوید گشت چون وقت مقتضی اقامت مراسم تعزیت و ترتیب لوازم آن بود فرصت و توقف را
 مجال دادند و روز کار بود ناگزیر بالتاس مهابت خان و دیگر دو ملت خواهان که در آن وقت در رکاب سعادت بودند
 روز یکشنبه بیست و سوم ربیع الاول سنه هزار و سی و هفت بجمری که فخر انجم شناسان رصد بند بود و نهضت موکب اقبال
 بر جناح استعجال از راه گجرات بمستقر سریر خلافت اتفاق افتاد و فرمان مرحمت عنوان شتمل بر رسیدن بناری و رسانیدن
 اخبار و نهضت موکب سعادت بصوب دارالخلافت اکبر آبا و مصحوب امان الله و باینکه از گروان شاهراه اخلاص بودند

به آصف خان ارسال داشتند و جان نثار خان را که از بنده های مزاجدان بود با فرمان عالیشان محتومی بر انواع مراسم
 و نوازش نزد خان جهان افغان که در آن وقت صاحب صوبه دکن بود فرستادند تا او را بنویسد عواطف گوناگون مستمال
 ساخته بر ذرات رضائیه او و قوت حاصل نماید چون هنگام زوال و ایام نکال او نزد یک رسیده بود راه صواب از
 دست داده باندیشهای باطل خود را سرگشته بادیه عدالت ساخت با نظام الملک موافق مطلب خویش نمود موافقت
 در میان آورده بسوگند مغلظ موکد گردانید و مقرر کرد و چنانچه سبق رقم پذیر گشته که ملک بالاگھاٹ را با قلعه احمد نگر به تصرف او
 باز گذارد و درین کار سعی بلیغ نمود چنانچه تمام ملک بالاگھاٹ سواے قلعه احمد نگر بتصرف نظام الملک رفت بالجمله چون جهان
 قصد فساد داشت و اراده باطل با خود مخمر ساخته بود نخست چنین ملکی را مفت رایگان بفرستیم و اگر داشت که شاید در وقت
 بد بفریاد برسد مقارن این حال دریاے رو بهیله که پیش از واقعه حضرت جنت مکانی از خدمت حضرت شاهجهانی
 حرمان سعادت اختیار نموده بچاندور که داخل ولایت نظام الملک است رفته بنا کام رود کار بسر می برد آمده بخان جهان ملحق
 گشت و محرک سلسله فتنه و فساد شد و آقا فضل دیوان صوبه دکن که بر او پیش دیوان شهریار بود او نیز بشاهجهان اخلاص
 درست نداشت حرفهای پرچ بآن افغان برگشته بخت خالص نمود بالجمله جان نثار خان که فرمان گیتی مطاع جهت
 استمالت خانجهان آورده بآنکه عرض داشت در جواب فرمان همی نماند بے نیل مقصود رخصت معاودت ارزانی
 فرمود القصد خان جهان فرزندان خود را با سکندر دولتمانی و جمعی از افغانان که از صمیم قلب با او موافقت داشتند در
 برهان پور گذاشته خود با جمعی از بنده های بادشاهی که بظاهر دم از موافقت او می زدند و خود را از شر او محافظت
 می نمودند مثل راجه گجنگه و راجه جیسنگه و غیره بماند و آمده اکثر محال ولایت مالوار متصرف شد و منسوبات باطنی و فتنه
 پردازی خود را بر عالمیان ظاهر ساخت و هم بزودی برگردید به برهان پور رفت چون موکب گیهان شکوه بسرحد ملک
 کجرات رایات اقبال برافراشت عرض داشت ناہر خان که بخطاب شیرخانی سر فرارے داشت یعنی بر اظہار اخلاص
 و دولت خواهی خویش و اراده های باطل سیف خان که در آن وقت صوبه دار احمد آباد بود رسید و چون سیف خان
 در ایام حیات حضرت جنت مکانی نسبت به بنده های شاهجهان مصدر گستاخیا شده بود از کردارهای خویش خونت
 و هراسی عظیم داشت رسیدن عرض داشت شیرخان مصداق این معنی گشت لهذا شیرخان را بمرحوم خسروانہ مستمال
 و امیدوار ساخته بصاحب صوبگی کجرات سرگرم خدمت گردانیده فرمان شد که شهر احمد آباد را متصرف شد و حواله معتقدان خود

نماید و سیف خان را نظر بند بدرگاه والا حاضر سازد و درین وقت سیف خان بیماری صعب داشت و چون همشیره کلان نواب قدسی القاب فلک احتجاب ممتاز الزمانی در حباله نکاح سیف خان بود و آن ملکه جهان بهمشیره خویش نهایت محبت و دل نگرانی ظاهری ساخت مراعات خاطر ایشان بر ذمت همت و مروت شاه جهان لازم و متعمم بود لاجرم خدمت پرستخان دستوری یافت که با احمد آباد شافته سیف خان را نظر بند بکنور بیار و درنگاه دارد که آسیب جان به سیف خان نرسد و موکب منصور از گذر دریا که زبده آب بیاری عبور فرموده در ظاهر قصبه سنپور که بر کنار آب مذکور واقع است نزول سعادت ارزانی داشتند و در آن مقام دلکش جشن دزن قمری از عمر ابد پیوند آراستگی یافت و سید دلیر خان باره که از یکتایان و جوانان چیده رزم آزما بود با دراک سعادت زمین بوس فرق عزت برافراخت و منصب او چهار هزاری و سه هزار سوار مقرر گشت و درین جشن از عرض داشت شیر خان معروض گردید که از نوشته ساهوکاران گجرات و بعضی از آنها در لاهور اند معلوم شد که آصف خان و دیگر دولت خواهان که داود بخش را دست نشان ساخته به مقابله شهریار شافته بودند و در لاهور با فواج او در جنگ رایست نصرت برافراختند و شهریار در قلعه لاهور متحصن گشته در معنی بزدان درآمدند و در آن وقت که محبت محافظت سیف خان شافته بود چون بجواسی احمد آباد پیوست شیر خان با استقبال فرمان محمد عنوان و خلعت خاصه برآمده جبین اخلاص را به سعادت زمین بس نورانی ساخت و سیف خان لا علاج همراهِ خدمت پرست خان روانه درگاه گشت و حضرت شاه جهان بشفاعت نواب فلک احتجاب جراتم او را بعفو مقرون داشته از قید آزاد ساختند و شیر خان از ضبط نسق شهر خاطر برداشته با دیگر امر مثل میرزا عیسی ترخان و میرزا والی و غیر هم در محمود آباد سعادت زمین بوس کام روانه مراد گردیدند و چون تالاب کانگری که در ظاهر شهر احمد آباد واقع است محل نزول رایست اقبال گشت هفت روز در آن مقام دلکش محبت تنظیم تمسیق ملک اقامت فرموده شیر خان را به منصب پنج هزار ذوات و سوار و صوبه داری ملک گجرات بلند پایگی بخشیدند و میرزا عیسی ترخان را به منصب چهار هزار ذوات و سوار و ایالت ملک پشته سرفراز ساختند و بجهت نظام کار حاکم سلطنت و انتظام مصالح دولت خدمت پرست خان را که از مستعدان مخرمان جان تثار بود نزد آصف خان به لاهور فرستادند و فرمان عالیشان بخط خاص صدور یافت که درین هنگام که آسمان آشوب طلب و زمین فتنه جوست اگر داود بخش پسر خسرو و بیاد او شهریار و پسران شاهزاده و انبال را آواره صحرائی عدم ساخته دولت خواهان را از تونج

خاطر و شورش دل فارغ سازند بصلاح و صواب بدین قرین تر خواهد بود در روز یکشنبه بست دوم شهر جمادی الاولی سنه هزار
 سی و هفت بجمعی با اتفاق دولت خواهان در ایوان دولت خانه خاص و عام لاهور خطبه بنام نامی و القاب گرامی بادشاه
 بلند اقبال مسند آراء تحت سلطنت و اجلال رونق و بهای پذیرفت و داو نخبش را که دولت خواهان روزی چند بجهت
 مصلحت وقت تسکین شورش به سلطنت برداشته بودند و شکیر ساخته در گوشه او بار محبوس گردانیدند و شب چهارشنبه
 بست و پنجم ماه مذکور او را با گرشاسب برادرش و شهریار و طهورت و هوشنگ پسران شاهزاده داینال آواره صحرا سے فنا
 ساختند و گلشن هستی را از خس و خاشاک وجودشان برداختند درین وقت موکب اقبال بجد و دلتک رانا پویمت
 و رانا کرن در مقام گوکنڈه که سابق در ایام شاهزادگی با پدرش رانا امر سنگه با دراک سعادت آستان بوس مفتخر و مباہمی
 گشته بود بتبارک اخلاص شتافته دولت زمین بوس دریافت و پیشکش در خورشید خویش گذرانیده سعادت جاوید انداخت و
 شهنشاه در یاد دل آن برگزیده خویش را با انواع و اقسام مراحم و نوازش سرفراز سے بخشیده خلعت باد هک کی لعل قطبی که
 سه هزار روپیہ قیمت داشت و شمشیر مرصع و خنجر مرصع و فیصل خاصه بار خنجره و نقره و اسب خاصه با زمین طلا عنایت فرمودند
 و مجال جاگیر او را بدستور سابق مقرر داشتند و برکنار کول در آن وزن مبارک شمس سال سی و هفتم از عمر ابد پیوند
 آراستگی یافت و بتاریخ هفتم جمادی الاولی سعادت و البرکت اجیر از غنای موکب منصور محسود و بهشت برین گردید
 و بآیین جد بزرگوار خویش پیاده بزیارت روضه منوره متبرک شتافته آداب زیارت بقدریم رسانیدند و باقسام خیرات
 مبرات پرداختند و مسجد عالی از سنگ مرمر طرح افکنده به بنایان چابک دست مقرر فرمودند که در اندک ایام حسن انجام
 بخشند و بخوابش سپه سالار مهابت خان خان خانان صوبه اجمیر و پرگنات آن نواحی بجای آورد و محبت فرموده
 عازم دارالخلافه گردیدند و در اثنا راه خان الم و مظفر خان معموری و بهادر خان اوزمک و راجه جے سنگه
 و آنے راے سنگدن و راجه بهارت بخدمت و سپاه کاره بسیارے از بندہ ہاے بقدم شوق و اخلاص شتافته
 سعادت زمین بوس دریاقتند و شب پنجشنبه بست و ششم جمادی الاولی موکب فلک شکوه در ظاہر دارالخلافه
 اکبر آباد یہ باغ نور جهان منزل اقبال از زانی فرمود و قاسم خان حاکم شهر سعادت زمین بوس جبین اخلاص نورانی
 ساخت صبلح آن کہ پنجشنبه بود مہمان نخب و دولت فیصل سوار داخل شدہ خرمن خرمن زر بر زمین و بسیار ریختہ دامان
 اہل حاجت را مال مال مراد ساختند

جلوس شاه جهان براورنگ سلطنت

چون ساعت جلوس میمنت مانوس براورنگ خلافت و جهان بینی روز و شبینه بست و هفتم جہادی الآخرے بود
 در دولت خانہ ایام شاہزادگی نزول سعادت فرمود مذمت وہ روزوران سر منزل کامرانی مقام فرمودند و تباریخ
 مذکور سوار سمند دولت و اقبال داخل قلعه مبارک شدہ در دولت خانہ خاص و عام سر سلطنت بجلوس اشرف
 آسمان پایہ گردانیدند و خطبہ و سکہ را بنام نامی و لقب گرامی خویش زیب و زینت بخشیدند و طغرائے فراے ابو النطفہ
 شہاب الدین محمد صاحب قران ثانی شاہ جهان بادشاہ غازی بر مناشیر دولت ثبت شد و جهان پیر از سر نو جوان گردید و
 جہانیان را سرمایہ امن و امان بدست افتادہ

بالتحت

